504591B

A xxx Syd

2 vol

150

THOMAS SYDENHAM.

J. G. Seiller Sculpsit

55151

THOMÆ
SYDENHAM
MED. DOCT.
AC PRACTICI LONDINENSIS
Bridault *Celeberrimi* medecin
OPERA MEDICA;
in Tomos duos diviſa.

Editio Novissima aliis omnibus quæ præceſſerunt multò emaculatior, & novis Additamentis ditior. Imò Indice Alphabeticô locupletiſſimô in locum Elenchi Rerum ſuffectô, utiliſſimè ornata.

TOMUS PRIMUS.

GENEVÆ,
Apud FRATRES DE TOURNES.

M. DCC. XLIX.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

BIBLIOPOLÆ

LECTORI.

PRæclariſſimi Viri, Thomæ Sydenham, Medicinæ Doctoris, & Practici quondam Londinenſis longè Celeberrimi, Opuſcula quotquot hactenùs ſeorsùm prodiere omnia, unicô Volumine comprehenſa, ſub variis formis, jam pluries Tibi tradidimus, Lector Humaniſſime, & jam hic duobus Tomis in 4°. comprehenſa de novô damus, eaque multò quàm in aliis omnibus quæ præceſſerunt Editionibus, correctiora, ac Indicibus locupletiſſimis condecorata. Unde jam habebis Obſervationes Medicas, in Conſtitutionibus Epidemicis Londinenſibus annorum 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672,

§ 1673,

1673, 1674, & 1675. occurrentes; quales Illæ evulgatæ fuere in Nobiliſſimi Authoris noſtri Operum Londinenſi Editione, anni 1676. & alias præterea quæ in Conſtitutionibus annorum 1676, 1677, 1678, 1679, 1680; Imò ex parte ad annum uſque 1685. ſe obtulerunt; Item Diſſertationes Epiſtolares ſuper Lue Venereâ, Affectione Hyſtericâ, & Hydrope; quales itidem in Accuratiſſimi hujus Authoris Operum Editione Londinenſi quartâ, ann. 1685. ſuperadditæ ſunt: Et præterea Schedulam Monitoriam de Novæ Febris ingreſsû, & Febre Putridâ Variolis Confluentibus ſupervenientе, cum Diſſertatiunculâ de Mictû Sanguineô à Calculô renibus impactô, & Proceſſibus integris, in Morbis ferè omnibus curandis, in filii gratiam à Fœliciſſimô hôc Practicô conſcriptis, annexô etiam de Phthiſi Tractatulô: Quæ jam omnia in Noſtrâ anni 1696. Editione incluſa fuere. Utinam tam Sedulus Vir quicquid ad Medicam Praxim ulteriùs perficiendam, pari, quàm quæ ab ipſô perſcripta ſunt, diligentiâ, typis mandâſſet! Sic ſanè abundè inſtruerentur Medicorum Filii, iis auxiliis quibus ſecuriùs, magnô Ægrorum ſuorum beneficiô, in morbis curandis progrederentur. Verùm cùm tot tantaque ab unius Viri, etiam laborioſiſſimi, ævo, quantumvis protractô, expectari nullatenus debeant, & à plurium tantùm laboribus adjunctis ſperari queant: A Doctore Medicô, Nobis Amiciſſimô, impulſi fuimus ut in eorum quæ deficiebant aliquale ſupplementum, ſelectiora quædam undiquaque ex Accuratioribus Practicis conquiſita,

ac ea præprimis quæ Methodo Sydenhamianæ maximè affinia forent, Noſtræ anni 1715. Editioni inſereremus; quò ſcilicet, ſi non integram prorsùs Medicam Praxim, illam ſaltem minùs mancam ſiſteremus. Cujus Clariſſ. Viri Conſiliis lubenter admodum annuentes, id omne quod præ manibus ipſi fuit, pergratô à nobis animô acceptum, Tibi tum læti tradidimus. Ea autem quæ tum addenda accepimus, duplicis fuere generis: Illorum ſcilicet partem, Diſſertatiunculæ & Tractatuli plures conficiebant: Aliam verò Epidemicæ Conſtitutiones, in Italiâ, Germaniâ, Hungariâ, Helvetiâ, & aliis locis, (ad normam quam olim Magnus Hippocrates ſuô ſuaſerat exemplô, quamque Sibi Excellentiſſimus Noſter Sydenham, prudentiſſimè in pleniorem Artis Medicæ perfectionem, à Syſtematicis Authoribus non parum retardatam, præſtituerat) ab innumeris Viris Doctis, magnâ diligentiâ eventilatæ ac examinatæ componebant. Partis Primæ Articulos, ſuô quoſque locô, nunquam ſatis laudandi Authoris Noſtri Textui annexos, & Argumentis pro iſtiuſmodi connexionis ratione indicanda, munitos dedimus. Partis verò Poſterioris Conſtitutiones Epidemicas quas tum in duo membra diviſas, & minùs ſedulò, quaſi diſcerptas, duobus in locis collocaveramus, quaſque in Editione anni 1723. ſine ulla ordinis vitioſi reformatione, pauculis in majus complementum adjectis, exhibueramus; jam permultis novis aſſociatas, in unum Corpus coactas, ac ut ita dicamus, conglobatas,

tas, unà cum Clariſſ. Guilhelmi Muſgrave, de Arthritide Symptomaticâ & Anomalâ Tractatibus, ad Tomum noſtrum II^dum^ rejicimus. Atque ſic de Noſtrâ hâc Editione ſatis.

SERIES

SERIES
TRACTATUUM & CAPITUM
TOMI PRIMI.

OBSERVATIONES Medicæ circa *Morborum Acutorum Hiſtoriam & Curationem.* Pag. 19

SECTIO PRIMA.

CAPUT I. *De Morbis acutis in genere.* Pag. 19
II. *De Morbis Epidemicis.* 21
III. *Conſtitutio Epidemica Annorum* 1661, 62, 63, 64. *Londini.* 27
IV. *Febris continua hujus Conſtitutionis.* 29
V. *Febres intermittentes.* 46

SECTIO SECUNDA.

CAP. I. *Conſtitutio Epidemica Annorum* 1665. & 1666. *Londini.* 62
II. *Febris peſtilentialis & peſtis.* 63

SECTIO TERTIA.

CAP. I. *Conſtitutio Epidemica annorum* 1667, 68. *partim etiam* 69. *Londini.* 78
II. *Variolæ regulares.* 79

III. *Febris continua hujus Conſtitutionis.* Pag. 98

SECTIO QUARTA.

Cap. I. *Conſtitutio Epidemica partis Anni* 1669. *atque integrorum* 70. 71. 72. *Londini.* 104
II. *Cholera Morbus.* 106
III. *Dyſenteria.* 108
IV. *Febris continua hujus Conſtitut.* 116
V. *Morbilli.* 120
VI. *Variolæ anomalæ hujus Conſtitut.* 123
VII. *Colica bilioſa.* 127

SECTIO QUINTA.

Cap. I. *Conſtitutio Epidemica partis Anni* 1673. *atque integrorum* 1674, & 75. 134
II. *Febris continua hujus Conſtitut.* 136
III. *Morbilli.* 143
IV. *Variolæ Anomalæ hujus Conſtitut.* 145
V. *Tuſſes Epidemicæ, cum pleuritide & peripneumonia ſupervenientibus.* 150
VI. *Anacephalæoſis.* 156

SECTIO SEXTA.

Cap. I. *Febres intercurrentes.* 159
II. *Febris Scarlatina.* 162
III. *Pleuritis.* 163
IV. *Peripneumonia notha.* 167
V. *Rheumatiſmus.* 170
VI. *Febris Eryſipelatoſa.* 174
VII. *Angina.* 176
Thomæ Sydenham Epiſtola Reſponſoria *de Morbis Epidemicis* ab Anno 1675. ad Annum 1680. ad Robertum Brady M. D. 180
Thomæ Sydenham Epiſtola Reſponſoria *de Luis Venereæ*

Hiſtoria & Curatione ad Henricum Paman, M. D. Pag. 201
Gualteri Harris, *de Lue Venerea, ejuſque origine, natura & curatione*, Diſſertatio. 218
THOMÆ SYDENHAM, Diſſertatio Epiſtolaris ad Guilielmum Cole M. D. *De Obſervationibus nuperis circa Curationem Variolarum Confluentium; nec non de affectione Hyſterica.* 230
Bernardini Ramazzini, *de Contagioſâ Epidemiâ, quæ in Patavino Agro, & totâ ferè Venetâ Ditione, in Boves irrepſit*, Diſſertatio. 285
THOMÆ SYDENHAM Tractatus *de Podagra & Hydrope.* 300
THOMÆ SYDENHAM *Schedula Monitoria de Novæ febris Ingreſſu.* 350
THOMÆ SYDENHAM, *de Febre Putrida Variolis Confluentibus ſuperveniente.* 374
Davidis Hamilton, *Tractatus de Febre Miliari, ſeu veſiculari: acceſſit Febris miliaris Hiſtoriarum Faſciculus.* 380
THOMÆ SYDENHAM, *de mictu ſanguineo à Calculo Renibus impacto.* 442
Caroli Drelincurtii, *de Calculo Renum & Veſicæ Diſſertatio.* 448
Martini Liſter, *Diſſertatio Medicinalis de Calculo Humano.* 463
THOMÆ SYDENHAM, *Proceſſus integri in Morbis ferè omnibus curandis, unà cum graphicâ Symptomatum delineatione, & Tractatulo de Phthiſi nunc primum edito.* 485
Caroli Leigh, *Phthiſiologia Lancaſtrienſis.* 529

THOMÆ

THOMÆ
SYDENHAM,
MED. DOCT.
OBSERVATIONES
MEDICÆ,
CIRCA
MORBORUM
ACUTORUM
HISTORIAM
ET CURATIONEM.

AMICISSIMO VIRO
DOMINO
JOHANNI MAPLETOFT,
M. D.
In Collegio *Greshamenſi*
APUD LONDINENSES
PROFESSORI,
Nec-non Societatis Regiæ *ibidem* Socio.

D*UO omninò ſunt (Humaniſſime Vir) de quibus hìc mihi tecum agendum eſt: Primum ut cauſas exponam, quibus impulſus Tractatum hunc meum in publicum edo; alterum, quamobrem eundem Tuo potiſſimùm nomini dicandum cenſeo. Primum quod attinet, triceſimus jam agitur annus, à quo* Londinum *petens, ut inde* Oxonium *denuo proficiſcerer, (à quo primi belli calamitas me ad annos aliquot diſtinuerat) in virum Doctiſſimum & maximè ingenuum Dominum* D. Thomam Coxe, *(qui per eos etiam annos, atque ad hunc uſque diem Medicinam magna cùm celebritate factitavit) Fratri meo tunc ægrotanti conſulentem, auſpicatò inciderem; qui quidem Vir, pro nota ſua humanitate ſuavitateque morum me percontatus eſt, cui me demùm Arti, interciſa jam repetens ſtudia, ſumptâque togâ*

virili,

viri li, pararem addicere. Ego verò incertus adhuc animi, & de medica Arte ne vel ſomnians quidem, tanti viri hortatu atque authoritate permotus, neſcio quo fato meo, me ad eam ſeriò accinxi. Et ſanè ſi quando hæc noſtra conamina vel minimum in publica commoda ceſſerint, illi grato animo accepta referenda erunt, quo Promotore atque Auſpice ea ſtudia primùm ſum aggreſſus. Poſt annos aliquot in Palæſtra Academica inſumptos Londinum *reverſus, ad Praxim Medicam acceſſi, quam cùm intento admodum oculo omnique adhibita diligentia curiosè obſervarem, mox in eam veni ſententiam, quæ mecum ad hodiernum uſque diem crevit; Hanc ſcilicèt Artem haud rectiùs perdiſcendam eſſe, quàm ab ipſius Artis exercitio atque uſu; veroque admodum eſſe ſimile, quòd qui ad naturalia morborum Phænomena oculos animumque accuratiſſimè maximeque diligenter adverterit, in eliciendis Curativis Indicationibus veris ac genuinis maximè pollere debeat. Huic itaque me Methodo totum tradidi, ſatis ſecurus, quòd Naturam ſi ſequerer Ducem, etiam* Avia terrarum peregrans loca, nullius antè Trita ſolo, *nuſquam vel latum unguem à recto tramite diſcederem. Hoc me filo regens, primò ad preſſiorem* Febrium *obſervationem animum appuli, & poſt devoratum haud mediocre tædium, & moleſtiſſimas mentis agitationes, quibus me ad annos aliquot fatigandum permiſi, tandem in methodum incidi, quâ iſtæ poſſent ſanari; quam etiam amicis flagitantibus, in lucem promendam jam dudum conceſſi. Cùm vero ab illo tempore* novas *Febrium* ſpecies, *mihi hactènus incognitas, ſibi invicem jugiter ſuccedentes animadverterim, ſtatui apud me quæ ad eas pertinebant ſingula, vel ab eiſdem pendebant, ſummâ quâ poſſem diligentiâ in unum congerere: quo tandem aliquando prioris cœpti mei tenuitatem atque anguſtias paulò accuratiori ac magis abſoluta horum morborum Hiſtoriâ penſare valerem. Sed dum hæc animo verſarem, atque indagarem ſedulò, & proinde jam in eo totus eſſem, ut pro multifariis Naturæ mutationibus & verſatili ingenio Medendi, Methodum, ceu Gladium Delphicum, procuderem omnibus parem, ſtatim didici me ideò tantum aperuiſſe oculos, ut pulvere, haud quaquam verò Olympico, iidem complerentur, atque* his *quidem, proprii cerebri phantaſmata,* illis, *nullum me prorſus habere ducem benè viderer. Quamvis optaſſem Lucubrationes haſce meas non niſi annorum porrò aliquot experientiâ auctas & confirmatas typis evulgaſſe, contumeliis tamen ac ſannis procaciſſimi cujuſque*

Ardelionis tandem plus ſatis delaſſatus, *amicis eo uſque morem geſſi* (*inter quos cum honore mihi ſemper nominandus eſt ſagaciſſimus Vir Dominus Doctor* Gualterus Needham, *tam Medicæ Artis*, *quàm rei Literariæ decus*, *& laus*) *ut mihi tandem conſulerem*, *ac juſtam pararem Defenſionem*; *ea nempe facta prodens ſcriptis publicis quæ ingenuos*, *quod ſpero*, *omnes mihi Patronos conciliabunt. Cæteros quod attinet*, *expectabo ſcilicet*, *quemadmodum acutè Romanus Philoſophus*, ut quicquam Calumniæ ſit ſacrum, cui nec Rutilius ſacer fuit, nec Cato? *Si qui itaque reperiantur*, *quos præ immanitate quadam ac aſperitate naturæ convitiandi libido adhuc inceſſerit*, *rectène an ſecus ſcripſerim haud æſtimantes æqua lance*, *qui vitio ſtatim vertunt*, *ſi quis novi aliquid*, *ab illis non prius dictum*, *vel etiam inauditum*, *in medium proferat*, *hujuſmodi ego homines æquo me animo laturum ſpero*, *certè convitiorum ſerram neutiquam reciprocabo. Illud tantùm opponam*, *Viro Chriſtiano ſanè perdignum*, *quod olim* Titus Tacitus, *obtrectanti* Metello *regeſſit*: Facile eſt in me dicere, cum non ſim reſponſurus: Tu didiciſti maledicere; Ego Conſcientiâ Teſte, didici maledicta contemnere. Si tu linguæ tuæ Dominus es, ut quicquid lubet effutias; Ego Aurium mearum ſum Dominus, ut quicquid obvenerit audiant inoffenſæ. *Atque hæc ſunt*, *quorum victus pondere Librum hunc luce donandum eſſe ſentiebam.*

Tibi verò (*Chariſſime Vir*) *eundem dedicatum volui*, *tum ob mutuam quâ nos invicem complectimur Amicitiam Benevolentiamque*; *tum etiam quia nemo te melius judicare valeat*, *ſi quo in loco aut pretio habendæ ſint quas hìc trado* Obſervationes, *cùm per ſeptennium*, *quod jam ultimò excurrit*, *plura è præcipuis atque inſignioribus*, *quæ ſequentes exhibent pagellæ*, *Tute etiam oculis uſurpaveris. Uti verò eâ tu es morum integritate probitateque notiſſima*, *ut religio tibi ſit fictis inſinuationibus alios in errorem pellicere*, [*maximè ubi de Corio humano agitur*] *ita ea etiam polles ſapientiâ atque eruditione*, *quæ tibi à me imponi*, *ſi id ſeriò agerem*, *nullatenus paterentur*, *multo minus tu tibi impoſueris iſtis experimentis*, *quibus in tuis etiam ægris nonnullorum*, *quæ vel hìc deſcripſi*, *vel tibi aliàs affirmavi veritatem comprobaſti. Noſti præterea*, *quàm huic meæ Methodo ſuffragantem habeam*, *qui eam intimiùs per omnia perſpexerat*, *utrique noſtrum conjunctiſſimum*

Dominum

Dominum Johannem Lock, *quo quidem Viro, ſive ingenio judicioque acri & ſubacto, ſive etiam antiquis, hoc eſt, optimis moribus, vix ſuperiorem quenquam inter eos qui nunc ſunt homines, repertum iri confido; pauciſſimos certè pares. Verùm non opus eſt, ut ulteriùs tuam fidem ſollicitem, de qua jamdiu perſuaſiſſimus ſum. Cæteros quod attinet, jacienda alea eſt, qua utcunque ceciderit, ſortem haud gravatè feram. Cùm enim jam ſenex ſim, &, ſummi Numinis favore, tantum mihi ſit Viatici, quantum reſtat viæ, de reliquo dabo operam, ut nec ipſi mihi, neque aliis moleſtus eum aſſequar felicitatis modum, quem ita eleganter depinxit Vir magnus:*

Felix ille animi, Diviſque ſimillimus ipſis,
Quem non mendaci reſplendens Gloria Fuco
Sollicitat, non faſtoſi mala gaudia Luxûs.
Sed tacitos ſinit ire dies, & paupere cultu
Exigit innocuæ tranquilla ſilentia vitæ.

Quod reſtat, exorandus mihi es, ut hoc propenſi in te animi, &, quo te proſequor, Honoris pignus æqui bonique conſulas; præſertim cum nullo jure Tibi imputari poſſint quotquot in hoc Opere nævi ac σφάλματα *comparuerint, quorum omnium in me ſolùm cudenda eſt faba; nec tu plectendus, ſi quà ego forte deliravero. Quamlibet neque ejus quem exantlavi laboris omnis mihi fructus perierit, cùm vel ex erroribus & hallucinationibus meis anſam nactus fuero, quâ omnibus palam faciam, quanta te colam amicitiâ, & quod ex animo ſim*

Tibi ſemper addictiſſimus,

THOMAS SYDENHAM.

PRÆFATIO.

QUemadmodum à natura ita comparata eſt humani corporis Fabrica, ut nec præ jugi particularum fluxu ſibi ſemper conſtet, nec præ externarum rerum vi ſui juris ubique permaneat, unde multiplex ægritudinum cohors terris ab omni ævo incubuit; ſic procul omni dubio à multis jam ſæculis ante natum non *Græcum* modò, ſed (qui mille annis hunc anteceſſit,) *Ægyptium Æſculapium*, hominum ingenia inveſtigandæ medelæ neceſſitas exercuit. Et profectò, ut quis primus ædificiorum, aut veſtimentorum uſum ad depellendam cœli inclementiam inſtituit, nemo facilè dixerit, ita & *Artis Medicæ* Natales, ut *Nili* fontem, indigitare nequimus; cùm ars medica perinde ac cæteræ artes, in uſu nunquam non extiterit, licet nunc diligentiùs, nunc frigidiùs exculta, pro vario temporum ac regionum habitu. Quantum *Veteres*, ac inter primos *Hippocrates*, præſtiterunt, abunde notum eſt; quibus ſcilicet, ac eorum ſcripta compilantibus maximam *Therapeuticæ* ſolertiæ partem acceptam ferimus. Quin & ſuccedentibus deinde ſæculis emicuit nonnullorum induſtria, qui aut *Anatomiæ*, aut *Pharmaciæ*, aut *Methodo* ἰατρικῇ operam navando, Medicinæ pomœria ampliare pro virili ſategerunt: ut taceam nec in hac noſtra *Britannia*, ipſoque hoc ſeculo defuiſſe, qui in omni ſcientiarum genere, quo res Medica adaugeri poſſit, optimè meruerunt; quorum quidem laudes impari calamo non attingo. Cæterùm quantacunque fuerint aliorum conamina, ſemper exiſtimavi mihi vitalis auræ uſum fruſtra datum fore, niſi & ipſe in hoc ſtadio verſatus, ſymbolum aliquod, utcunque exiguum in commune *Medicinæ* ærarium contribuerem. Quo circa poſt diuturnam meditationem, ac diligentem fidamque annorum aliquam multorum obſervationem tandem aliquando decrevi; Primò ſententiam meam in medium proferre, quâ demum ratione Medendi ſcientia ulteriùs promoveri poſſit: Deinde meorum in hoc negotio conatuum ſpecimen aliquale in lucem dare.

Sentio autem noſtræ Artis incrementum in his conſiſtere, ut habeatur (1) *Hiſtoria*, ſive *morborum* omnium deſcriptio, quoad fieri poteſt, graphica & *naturalis*, (2) *Praxis* ſeu Methodus circa eoſdem *ſtabilis* ac *conſummata*. Sanè morbos craſsè depingere ſatis obvium

vium eſt: atqui Hiſtoriam eorum ita conſcribere, ut evitetur Cenſura, quam *Clariſſ. Verulamius*, in nonnullos ejuſmodi Promiſſores vibravit, longè majoris eſt negotii: *Satis ſcimus* (inquit Vir Nobiliſſ.) *haberi Hiſtoriam Naturalem, mole amplam, varietate gratam, diligentiâ ſæpius curioſam. Attamen ſi quis ex ea fabulas, & authorum citationes, & inanes controverſias, Philologiam denique & ornamenta eximat (quæ ad convivales ſermones, hominumque doctorum Noctes potiùs, quàm ad inſtituendam Philoſophiam ſint accommodata) ad nil magni res recidet. Longè profectò abeſt ab ea Hiſtoria, quam animo metimur.* Similiter etiam & morborum curationes pro more facillimè proponuntur; Atqui hoc ita præſtare, ut verba in facta tranſeant, atque eventus promiſſis reſpondeant, magis ardui moliminis illi judicabunt, qui vident haberi apud Scriptores Practicos morbos complures, quos nec illi ipſi Scriptores, nec quiſpiam hactenus Medicorum ſanare valuerunt.

Quod autem ſpectat ad *Hiſtoriam Morborum*, ſi quis rem attentiùs perpendat, facilè videbit ſcribentem ad multò plura animum debere advertere, quàm vulgo exiſtimatur. Quorum pauca hæc impræſentiarum attingere ſuffecerit.

Primò, expedit ut morbi omnes ad definitas ac certas *ſpecies* revocentur, eâdem prorſus diligentiâ ac ἀκριβείᾳ quâ id factum videmus à *Botanicis* ſcriptoribus in ſuis *Phytologiis*. Quippe reperiuntur morbi, qui ſub eodem genere ac Nomenclatura redacti, ac quoad nonnulla ſymptomata ſibi invicem conſimiles, tamen & naturâ inter ſe diſcreti diverſum etiam medicandi modum poſtulant. *Cardui* quidem nomen ad plures herbarum ſpecies extendi, nemo neſcit: at verò parum accuratè faciet rei herbariæ ſcriptor, qui generalem hujus plantæ deſcriptionem, quâ ſcilicet à cæteris ſtirpibus diſcrepat, proponere contentus, propria interim & peculiaria cujuſque ſpeciei ſigna & characteres, quibus ab invicem diſcriminantur, contempſerit. Eodem planè modo nec ſatis eſt ſcriptori communes duntaxat morbi alicujus πολυειδεῖς apparentias annotaſſe. Eſto ſanè non omnibus morbis eandem contingere varietatem; tamen complures eſſe, qui licet ab authoribus ſub eodem titulo citra ullam ſpeciei diſtinctionem tractentur, diſſimillimâ ſint indole, in ſequentibus pagellis, uti ſpero, palam fiet. Imò etiam ubi diſtributio in ſpecies reperitur, id fit plerumque, ut *Hypotheſi* alicui, quæ veris Phænomenis ſubſtruitur, ſuus reſervetur honos; ac proinde ejuſmodi diſcriminatio non tàm ad morbi, quàm ad Authoris ingenium, philoſophandique theoriam accommodata eſt. Quantum Medicinæ obfuerit ἀκριβείας hac in parte defectus, oſtendunt multorum morborum exempla: quorum nempe curationes hodiè non deſideraremus, ſi ſcriptores, dum

dum Experimenta & Obſervationes Medicas benevolo ſaltem animo communicarint, unius ſcil. ſpeciei morbus pro alio ſpeciei diverſæ ſubſtitutus non fefelliſſet. Atque hinc etiam arbitror profectum eſſe, quod materia Medica in ſylvam tam immenſam, ſed fructu perexiguo, excreverit.

Porrò autem in ſcribenda morborum Hiſtoria, ſeponatur tantiſper oportet quæcunque *Hypotheſis Philoſophica*, quæ ſcriptoris judicium præoccupaverit; quo facto tum demum morborum *Phænomena* clara ac *naturalia*, quantumvis minuta, per ſe accuratiſſimè adnotentur; exquiſitam *Pictorum* induſtriam imitando, qui vel nævos & leviſſimas maculas in imagine exprimunt. Enim verò dici vix poteſt, quot erroribus anſam præbuerint *Hypotheſes* iſtæ *Phyſiologicæ*, dum ſcriptores, quorum animos falſo colore illæ imbuerint, iſtiuſmodi Phænomena morbis affigant, qualia, niſi in ipſorum cerebro, locum nunquam habuerunt, debebant autem in conſpectum venire, ſi Hypotheſis, quam ipſi pro conceſſa ac rata habent, conſtaret veritas. Adde quod ſi quando ſymptoma aliquod, quod cum dicta Hypotheſi appoſitè quadret, revera morbo competat, cujus typum delinaturi ſunt, tum illud ſupra modum evehunt, ac planè reddunt ἐκ μυὸς ἐλέφαντα, quaſi in hoc ſcilicet totius negotii cardo verteretur, ſin Hypotheſi minùs congruat, aut prorſus ſilentio, aut levi ſaltem pede tranſmittere conſueverunt, niſi fortè beneficio ſubtilitatis alicujus Philoſophicæ in ordinem cogi, ac quoquo modo accommodari poſſit.

Expedit autem tertiò, ut in deſcribendo aliquo morbo peculiaria & *perpetua Phænomena* ſeorſim ab *accidentalibus* & adventitiis (qualia ſunt, quæ non tantùm ob ægrotantium temperiem & ætatem, ſed etiam ob rationem medendi diverſam variè ſe habent) enarrentur. Nam ſæpè accidit, ut facies morbi variet pro vario medicandi proceſſu, ac nonnulla ſymptomata non tam morbo quàm Medico debentur; adeò ut eodem morbo laborantes, ſed variâ methodo tractatos, varia etiam ſymptomata exerceant. Unde niſi cautela adhibeatur, neceſſe eſt, ut admodum vagum & incertum ſit circa morborum ſymptomata judicium. Præterea, quòd *Caſus oppidò rari* ad morborum Hiſtoriam propriè non pertineant; quemadmodum & in deſcriptione *Salviæ*, v. g. Erucarum morſus inter ſigna diſcriminantia iſtius plantæ neutiquam recenſentur.

Denique, *Anni tempeſtates*, quæ ſcilicet cuivis morborum generi potiſſimùm faveant, diligenter obſervandæ ſunt. Non inficior nonnullos eſſe omnium horarum; alii tamen, nec pauciores, occulto quodam Naturæ inſtinctu, annorum tempora, non ſecus quàm quædam aves aut plantæ, ſequuntur. Sæpè quidem

ſubiit

ſubiit mirari hoc morborum quorundam ingenium, ſatis obvium, à paucis tamen fuiſſe hactenus obſervatum, cùm quo ſydere ſtirpes, aut pecudes ſolemniter procreentur plurimi curioſiùs adnotârint. Sed quæcunque ſit hujus oſcitationis cauſa, pro certo ſtatuo tempeſtatum, in quibus ægritudines ingruere conſueverunt, notitiam multum Medico prodeſſe, tam ad ſpeciem morbi dignoſcendam, quàm ad ipſum morbum extirpandum; atque horum utrumque minus feliciter evenire, ubi iſtiuſmodi obſervatio negligitur.

Hæc quidem etſi non ſola, ſaltem inſigniora ſunt, quæ in ſcribendâ morborum Hiſtoria obſervari convenit. Cujus *Hiſtoriæ* utilitas ad Praxim, omnem æſtimationem excedit: ac præ qua ſubtiles Diſquiſitiones, ac argutiolæ, quibus Neotericorum libri ad nauſeam ferè infarciuntur, nullo in numero ſunt habendæ. Quâ enim aut compendioſiore aut etiam aliâ viâ, vel cauſæ morbificæ, quibus obviam eundum eſt, deprehendi, vel indicationes curativæ elici poſſunt, quàm certâ ac diſtinctâ peculiarium ſymptomatum perceptione? Neque enim ulla eſt circumſtantia tam levis aut exigua, quæ ſuos uſus ad utrumque non habeat. Nam ut demus aliquid varietatis à temperamento individuorum, & tractandi ratione proficiſci, nihilominus adeò æquabilis ac ſibi ubique ſimilis eſt naturæ ordo in producendis morbis; ut in diverſis corporibus eadem plerumque reperiantur ejuſdem morbi ſymptomata; ac illa ipſa, quæ in *Socrate* ægrotante obſervata fuerint, etiam generaliter ad *Hominem* quemcunque eodem morbo laborantem transferri poſſint, non ſecus ac univerſales plantarum Notæ ad omnia cujuſque ſpeciei individua ritè ſe diffundunt. Qui v. g. *Violam* accuratè deſcripſerit quoad colorem, ſaporem, odorem, ac figuram, cæteraque id genus; omnibus ubique terrarum *Violis*, quæ ſub ea ſpecie continentur, Hiſtoriam illam in pleriſque ferè omnibus convenire facilè animadvertet.

Et quidem exiſtimo, nos ob eam potiſſimùm cauſam accuratiori morborum Hiſtoriâ ad hunc uſque diem deſtitui, quia ſcil. plerique eos pro confuſis inconditiſque Naturæ, malè ſe tuentis & de ſtatu ſuo dejectæ, effectis tantùm habuere, ac proinde laterem lavare crederetur is, qui juſtam eorundem enarrationem moliretur.

Sed ut ad rem revertamur. Non minùs certò etiam à minutiſſimis morbi circumſtantiis Indicationes curativas poſſit Medicus deſumere, quàm ab iiſdem ſumpſit Diagnoſtica. Atque adeò non ſemel mihi in mentem ſubiit, quòd ſi morbi cujuſlibet Hiſtoriam diligenter perſpectam haberem, par malo remedium nunquam non ſcirem adferre, variis ejuſdem Phænomenis viam, quâ mihi

incedendum foret, haud dubiam permonſtrantibus; Quæ quidem Phænomena, ſi inter ſe ſedulò conferantur, manu quaſi ducerent ad Indicationes illas maximè obvias, quæ ex intimo naturæ ſenſu, non verò Phantaſiæ erroribus depromuntur.

Atque his ſanè gradibus, & ut ita dicam, his adminiculis ad cœlum aſcendit, ad medicinæ nempe faſtigium, Medicorum ille *Romulus*, nunquam ſatis laudatus *Hippocrates*, qui hanc Arti Medicæ inſuper ſtruendæ ſolidam ac inconcuſſam ſubſternens baſin, *viz.* νούσων φύσιες ἰητροὶ, i. e. *Naturæ morborum medicatrices*, id egit, ut morbi cujuſlibet Phænomena apertè traderet, nullâ Hypotheſi adſcitâ, & in partes per vim adactâ: ut in ejus libris *Morbi, de Affectionibus*, &c. videre eſt. Regulas etiam quaſdam tradidit ex obſervatione methodi iſtius, quâ utitur natura tàm in morbo provehendo, quàm in eodem amoliendo, natas; cujuſmodi ſunt *Coacæ Prænotiones*, *Aphoriſmi*, & reliqua id genus. Atque in his ferè ſtetit magna illa Divini ſenis θεωρία, non ab irrito laſcivientis Phantaſiæ conamine deſumpta, ceu vana ægrorum inſomnia, ſed legitimam exhibens Hiſtoriam earum Naturæ operationum, quas in hominum morbis edit. Cùm verò dicta θεωρία nihil eſſet aliud, quàm exquiſita naturæ deſcriptio, par erat omnino, ut in praxi eò tantùm collimaret, ut eidem laboranti, quibus poſſet modis ſubvenire contenderet; unde etiam non aliam Arti demandat provinciam, quàm ut deficienti naturæ ſuccurrat, effrænem coërceat & in ordinem redigat; utrumque verò hoc, tum paſſu illo, tum etiam methodo, quibus natura morbum expellere ſatagit atque amovere: Animadverterat nempè ſagaciſſimus Vir, quod ſola Natura τὰς νούσους κρίνει, καὶ ἐξαρκέει τὰ πάντα πᾶσι. Atque hæc omnia peragit Natura pauciſſimis ſimpliciſſimiſque adjuta remediorum formulis, alicubi etiam prorsùs nullis.

Altera ab hac Methodus, quâ Ars medendi, ſi quid ego judico, poſſit ulteriùs provehi, in eo potiſſimùm cardine vertitur, ut certa aliqua, & *conſummata* undique ac *fixa Methodus medendi* in publica commoda tradatur, eam intelligo, quæ ſatis magno Experimentorum numero corroborata ſuffultaque, huic vel illi morbo devincendo ſuppar invenitur. Neque enim ſatis eſſe arbitror, ut ſucceſſus particulares, ſive Methodi cujuſlibet, ſive etiam Remedii, ſcriptis prodantur, ſi neque illa univerſaliter atque in omnibus ſcopum attingere deprehendatur, (poſitis ſaltem his vel illis circumſtantiis.) Contendo verò ego nos æquè certò ſcire debere, hunc illumve morbum expugnatum iri, ſi huic aut alteri intentioni ſatisfecerimus; ac certò jam ſcimus, nos hoc aliove remedii genere huic aut alteri intentioni ſatisfacere poſſe: quòd quidem licèt non ſemper & ubique, frequentiſſimè

ta-

tamen, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ votis reſpondet exhibentium, ita *ſennæ foliis* v. gr. alvum ſubducimus, *Papavere* invitamus ſomnum. Non is ſum, qui negem, debere Medicum animum diligenter advertere ad particularia, tum Methodi, tum Remedii eventa, quibus eſt uſus in morborum curatione, & in uſus ſuos reponere, tàm ad ſublevandam memoriam, quàm ut anſas inde arripiat, quibus paulatim peritior evadat Medicus, tandemque poſt diutina, & repetita ſæpius experimenta, Methodum ſibi figat firmetque, à quâ in hujus aut illius morbi curatione ne hilum ſibi recedendum putet. Obſervationes autem particulares in lucem dare, non ita magnam, me judice, adfert utilitatem. Nam ſi id tantùm agit *Obſervator*, ut nos doceat hunc morbum ſemel, vel etiam ſæpius huic remedio ceſſiſſe, quid mihi, obſecro, profuerit, ſi infinitæ ferè medicamentorum decantatiſſimorum copiæ, quâ jamdiu obruimur, adhuc aliud mihi hactenus inauditum accreſcat? Quod ſi repudiatis cæteris omnibus remediorum formulis, huic me unicè addixero, annon innumeris ferè experimentis probanda mihi venit ejus vis, innumeræ etiam circumſtantiæ trutinandæ, tum ægrum, tum ipſam Methodum ſpectantes, antequam ex obſervatione ſolitaria fructum aliquem queam decerpere? Si Obſervatori nunquam non reſponderit Medicamentum, quare in particularibus verſatur, niſi aut ſibi diffidat ipſe, aut minutatim potius quàm in ſolido impoſuiſſe orbi videri præoptet? Quàm verò in proclivi ſit denſiſſima hujus generis volumina conſcribere, nemo vel mediocriter in praxi verſatus ignorat; uti nec econtra quàm ſit illud difficile, perfectam & confirmatam undique Medendi Methodum in quovis morbo condere ac ſtabilire. Si vel unus tantùm per ſingula mundi ſæcula hoc modo unicum tractaverit morbum, Medendi Ars (quæ Medicorum eſt provincia) à multis retrò annis ad ἀκμὴν perveniſſet, omnibus abſoluta numeris, ſaltem in quantum fert mortalium ſors. Quæ verò fundi noſtri eſt calamitas, jamdiu ab antiquiſſimô & peritiſſimô duce *Hippocrate*, & priſcâ Medendi Methodô, cauſarum conjunctarum (utpote quæ certò ſe prodant) cognitioni ſuperſtructâ, deſcivimus; unde eſt, ut quæ hodie exercetur, à Logodædalis conficta, confabulandi magis ſit Ars, quàm Medendi. Sed ne hanc ego dicam temerè impegiſſe videar, fas mihi ſit è via parumper deflectere, quò ſcilicet evincam Cauſas illas remotiores, in quibus aſſignandis & in lucem extrahendis hominum Curioſorum & περιέργων vanæ ſpeculationes unicè deſudant triumphantque, prorſus eſſe ἀκαταλήπτους ac inſcrutabiles; ſolas verò proximas & conjunctas à nobis poſſe cognoſci, atque ab his ſolis indicationes curativas eſſe mutuandas.

Obſervandum eſt itaque, quòd ſi Humores vel diutiùs, quàm par eſt, in corpore fuerint retenti, (quia ſc. Natura eoſdem concoquere nequeat, ac deinceps expellere) vel ab hac aut illa aëris Conſtitutione labem morbificam contraxerint; vel denique contagio aliquo venenato infecti in ejuſdem caſtra tranſierint; his inquam modis & his ſimilibus, dicti Humores in formam ſubſtantialem, ſeu *ſpeciem* exaltantur, quæ his aliiſve Affectibus cum propria Eſſentia convenientibus ſe prodit; quæ quidem ſymptomata, licet minus cautis videantur oriri, vel à natura partis, quam humor obſedit, vel à natura humoris ipſius, antequam hanc induerat ſpeciem, nihilominus reverà Affectus ſunt ab eſſentia dictæ ſpeciei in hunc gradum recens evectæ, pendentes. Adeò ut quilibet *morbus ſpecificus* Affectio ſit ab hac vel illa ſpecifica Exaltatione, vel ſpecificatione ſucci cujuſdam in corpore animato ortum ducens. Sub hoc genere poteſt comprehendi maxima pars morborum, qui certum aliquem typum ac formam agnoſcunt. Et profectò haud minus ſe natura methodo aſtringit in his tum producendis, tum maturandis, quàm in *Plantis*, ſive etiam *Animalibus*. Quinimò ut cuilibet ſive Plantæ, ſive Animali proprii quidam ac peculiares Affectus competunt, ita ſe res habet in qualibet ſucci cujuſcunque Exaltatione; ubi ſemel in *ſpeciem* proruperit. Exemplum hujus rei ſatis luculentum quotidie nobis ingerunt, & ob oculos ponunt variæ iſtæ Excreſcentiarum ſpecies, quas Arbores, Fruticeſque emittunt, vel ob ſucci Nutritii perverſionem & depravationem, vel alias ob cauſas, in forma ſcil. *Muſci, Viſci, Fungorum*, aliorumque id genus: quæ omnia *Eſſentiæ* ſunt ſive *Species*, à parente, ſeu Frutice, diverſæ planè atque diſtinctæ. Et ſanè qui ſeriò atque ad amuſſim penſitaverit φαινόμενα illa, quæ Febrem v. g. *Quartanam* comitantur: Quod viz. ferè ſemper ſub Autumno ingreditur; quòd certum ordinem ac typum ubique ſervat, revolutiones periodicas quarto quoque die non minus certò repetens, quàm ſuas repetit Horologium, ſive aliud quoddam ejuſmodi αὐτόματον, (niſi ab accedente aliquo extrinſecùs adveniente hic ordo perturbetur) quod cum rigore ac notabili frigoris ſenſu aggreditur, quem excipit caloris perceptio non minus ſenſibilis, quæ tandem in ſudore effuſiſſimo terminatur; quod denique morbus hic, quemcunque demum invaſerit, vix ante *Vernum Æquinoctium* abigi poterit & fugari; Qui hæc, inquam, omnia penſiculatiùs trutinaverit, haud minus firmis rationibus inducetur, ut credat, morbum hunc *ſpeciem* eſſe, quàm ſunt illæ, ob quas credit Plantam eſſe ſpeciem, quæ parem ſemper ad normam è terra naſcitur, floret, interitque, atque in reliquis afficitur pro ratione Eſſentiæ ſuæ; neque facilè comprehendi

di poteſt, qui fiat ut hic *morbus* oriatur à combinatione ſive principiorum, ſive qualitatum evidentium, cum *planta* ſubſtantia ac ſpecies diſtincta in rerum natura ubique agnoſcatur. Illud interim non diffitemur, quòd cùm ſpecies ſive Animalium ſive Plantarum ſingulæ (demptis perpaucis) per ſe ſubſiſtant, iſtæ Morborum Species ab iis dependent humoribus, à quibus generantur.

Tametſi verò ex jam dictis conſtare videatur morborum plerorumque cauſas inſcrutabiles prorſus eſſe, ac ἀνεκδιηγήτους, non tamen inſolubilis erit illa quæſtio, *Quo pacto ſanari poſſint?* cum de cauſis remotioribus nos hoc aſſeramus: Nemo autem eſt qui non videat curioſos iſtos ſpeculatores in cauſis primo primis ferè ac remotiſſimis indagandis, ac in lucem (ut ut invitâ Minerva ac reclamante naturæ ſenſu) protrahendis operam perdere; immediatas verò & conjunctas, ſeu ante pedes jacentes, contemnere, quæ tamen neceſſariò debent cognoſci, & poſſunt etiam, ſine ficulneis hujuſmodi adminiculis, cum Intellectui ſe apertè ſiſtant, vel proprii ſensûs teſtimonio, vel Anatomicis Obſervationibus ab aliis jampridem factis, retectæ. Atque ut impoſſibile planè eſt, ut Medicus eas morbi cauſas ediſcat, quæ nullum prorſus cum ſenſibus habent commercium, ita neque eſt neceſſe, abundè enim ſufficit, ut ſciat, undè immediatè oritur malum, taleſque ejus effectus atque ſymptomata, ut inter hunc aliumque morbum hujus non diſſimilem, valeat accuratè diſtinguere. In *Pleuritide* v. g. diu atque incaſſum ſe fatigabit aliquis, nec tamen mente aſſequetur pravam illam Craſin & malè cohærentem ſanguinis texturam, quæ prima eſt hujuſce mali origo; qui verò cauſam à quâ immediatè producitur rectè cognoverit, & ab aliis morbis quibuſcunque ritè valeat diſtinguere, non minus certò curandi ſcopum attinget, etiam neglectâ otiosâ iſtâ atque inutili remotiſſimarum cauſarum indagine. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ.

Jam verò ſi quærat aliquis, an ad prædicta in Arte Medica deſiderata duo (Veram ſcilicet & Genuinam morborum *Hiſtoriam*, & certam confirmatamque medendi *Methodum*) non etiam accedat tertium illud, Remediorum nempe *Specificorum Inventio*? Aſſentientem me habet & in vota feſtinantem. Etſi enim *Methodus* ſanandis morbis *Acutis* maximè accommoda mihi videatur, quibus exigendis cùm natura ipſa certum aliquem Evacuationis modum ſtatuerit, quæcunque Methodus eidem fert opem in promovenda dicta evacuatione, ad morbi ſanationem neceſſariò conferet; optandum eſt tamen, ut beneficio *ſpecificorum*, ſi quæ talia inveniri poſſint, æger rectiori ſemitâ ad ſanitatem proficeret; & [quod majoris etiam momenti eſt] extra aleam malorum, quæ ſequuntur aberrationes iſtas, in quas ſæpe invita dilabitur Natura in morbi cauſa

expellenda, (ut ut potenter & doctè ei ab aſſiſtente Medico ſubveniatur) poſſit collocari.

Verùm quod ad morbos *Chronicos* ſanandos attinet, licet nihil dubitem ulteriores in medendo profectus vel à ſola *Methodo* poſſe ſperari, quàm qui in primam ſtatim cogitationem incurrant, attamen plùs ſatis conſtat deficere illam in curatione *Chronicorum* aliquot vel maximè ſpectabilium inter eos, quibus homines urgentur; quod ob hanc præcipuè cauſam uſu venit, quia ſcil. Natura in hujuſcemodi morbis non habet Methodum tàm efficacem, quâ materiam morbificam foras ejiciat, (perinde atque in *Acutis*) quô nos cum eadem manus jungentes & ad debitum dirigentes ſcopum, morbum debellare valeamus. In vincendo itaque morbo Chronico is demum jure meritoque Medici nomen ſibi vindicat, penes quem eſt ejuſmodi medicamentum, quo morbi *Species* poſſit deſtrui: non qui id tantum agit, ut è primis ſecundiſque qualitatibus nova aliqua introducatur, & prioris ſubeat vicem; quod fieri quidem poteſt non extinctâ ſpecie: v. gr. calefieri poteſt, aut refrigerari, qui *Podagrâ* laborat, vigente adhuc podagrâ, nedum devictâ. Methodo hâc, quâ diverſæ tantùm qualitates introducuntur, morbi *Specifici* non magis immediatè perdomantur, quàm ignis gladio extinguitur. Quid enim, obſecro, Calor, Frigus, Humidum, Siccumve, aut è ſecundis qualitatibus, quæ ab his pendent, alia aliqua ad morbi curationem faciet, cujus eſſentia in harum nullâ conſiſtit? Si quis hìc objecerit, ſatis magnum Remediorum Specificorum numerum jam diu nobis innoteſcere, hunc ipſum, ſi examen paulò diligentius inſtituerit, in oppoſitas partes facilè tranſiturum confido, cùm unicus *Cortex Peruvianus* à ſuis militet. Toto enim cœlo diſtant, quæ huic aliive *Indicationi Curativæ* ſpecificè reſpondent Medicamenta, cui ſi faciamus ſatis morbus abigitur; & quæ hunc aliumve *Morbum* ſpecificè atque immediatè perſanant, nullo habito reſpectu ad hanc aut illam Intentionem ſive Indicationem Curativam: v. gr. *Mercurius* & *Sarſæ radices* in *Lue Venerea ſpecifica* vulgò audiunt, quæ tamen pro ſpecificis propriis atque immediatis non debent haberi, niſi argumentis ſatis validis atque irrefragabilibus poſſit confici, *Mercurium* nullâ excitata *Salivatione*, *Sarſæ* verò radices ſine motis *ſudoribus* tàm egregiam operam præſtitiſſe. Ad hanc pariter normam alii etiam morbi aliis Evacuationibus curantur, cùm tamen quæ adhibentur Remedia, non magis propriè competant immediatæ curationi iſtorum morborum, qui eis ſanantur Evacuationibus, quibus faciendis ejuſmodi remedia maximè propriè deſignantur, quàm *Scalpellum Phlebotomum Pleuritidi*; quod tamen nemo opinor *Specificum* hujus morbi facilè appellaverit.

Specifica

Specifica proinde medicamenta, ſi ad hanc mentem noſtram reſtringantur, non cuivis homini contingunt, neque oſcitantibus temerè ſe ingerunt; nullus tamen dubito, quin in exundanti illa plenitudine, quâ turget natura diffluitque, ita jubente *Optimo Maximo* rerum omnium *Conditore*, in ſingulorum præſervationem proſpectum pariter ſit de curatione malorum magis inſignium, quæ homines vexant; idque pro foribus, & in patrio cujuſlibet ſolo. Et ſanè dolendum eſt, *Plantarum* naturam nondum magis exploratò nobis innoteſcere; quæ mihi videntur reliquæ omni, quâ patet, Materiæ Medicæ palmam præripere, & quæ inveniendorum, de quibus jam diximus, Remediorum uberrimam nobis ſpem faciunt: Cum *Animalium* partes cum humano corpore nimium convenire videantur, nimium diſſidere *Mineralia*; unde eſt quod Mineralia Indicationibus potentiùs reſpondere, quàm vel plantas vel ex animalibus deſumpta, lubens fateor; at non ſpecificè tamen mederi, eo quo diximus ſenſu ac modo. Me quod ſpectat, non hîc aliud mihi ſumo præter laborem ac tædium hæc atque hujuſmodi diu multumque jam per aliquot annos animo verſandi, necdum mihi tam feliciter ceſſit, ut cum prudenti fiducia, quæ de iis cogitaverim, in publicum dare auſim.

Quantumlibet verò mihi præ cæteris arrideant *Plantæ*, non tamen is ſum, qui eximia illa Medicamenta ex alia tribu deſumpta, quæ vel hoc, vel alio aliquo ſæculo hominum induſtriâ atque labore Intentionibus aptè reſpondentia reperta fuêre, contemnam. Inter quæ primum ſibi locum vendicant quæ nomine *Guttarum Doctoris Godard* inſigniuntur, & à Viro *Doctiſſimo* & *ſolertiſſimo* tàm Methodi quàm Remediorum indagatore, *Domino Doctore Goodall* præparantur; quarum vim ac efficaciam in attingendo, ad quem vulgò diriguntur, ſcopo, cæteris quibuſque *Spiritibus Volatilibus* jure præfero.

Coronidis loco, cùm in hac introductione fuerim pollicitus, me daturum ſpecimen eorum, quæ in hujus Artis augmentum utcunque conatus ſum; fidem liberare jam tentabo in tradendis Hiſtoriâ Curationeque *Acutorum Morborum*. Qua in re licet ſatis advertam, me ſupinis atque ignorantibus fructum omnem eorum, quos per meliores vitæ annos corpore animoque exantlavi laborum, expoſiturum, malum tamen peſſimi hujus ſæculi genium ſatis habeo perſpectum, ut non aliam ex hac ſemente, quàm convitiorum atque contumeliarum meſſem expectem: Meque famæ meæ longè melius conſuluiſſe, ſi inanem aliquam atque inutilem ſpeculationem commentatus fuiſſem. Hoc verò mihi perinde eſt: Mercedem aliunde præſtolor. Si quis hîc objiciat alios æquè in hac arte verſatos non idem mecum de his rebus ſentire; meum non eſt, quid ſentiant alii, diſquirere, ſed meis obſervationibus adſtruere fidem, quod ut-

faciam,

faciam, Lectoris patientiam deſidero tantùm, non favorem. Res ipſa etenim brevi loquetur, an fideliter & ſincero animo hîc egerim, an è contra ad inſtar ſceleratiſſimi hominis morumque profligatiſſimorum, homicidam me præſtiterim vel in terra defoſſus. Illam tantùm mihi veniam peto, quòd minùs accuratè quàm propoſueram morborum Hiſtoriam ac Curationem deſcripſero; cùm non tam metam figam, quàm animos iis addam, qui feliciore ingenio præditi ad hoc opus poſthâc ſe accingent, quod jam ego imperfectè molior.

Unum adhuc reſtat, de quo monendus eſt Lector, mihi in animo non eſſe, ſequentes paginas infinito particularium obſervationum numero diſtendere, quibus Methodo ibidem traditæ fidem aſtruam: Fruſtra enim & cum tædio Lectoris repeterentur iſta ſingulatim, quæ in ſummas contraxi. Satis autem ad calcem Obſervationis cujuſlibet Generalis (ſaltem quæ ad annos nuperos ſpectat) Particularem hîc illic adnectere, quâ Methodi præcedentis medulla contineretur. Hoc interim ſpondeo, nullam à me Methodum Generalem fuiſſe evulgatam, quæ experientiâ reiteratâ non eſt ſtabilita, atque confirmata.

Sed & ſpe fruſtrabitur, qui ingentem Remediorum, ſeu Formularum ſylvam hîc expectaverit, cùm Medici judicio permittatur, ut pro re natâ iis utatur; mihi ſufficit innuiſſe, quibus Indicationibus ſatisfaciendum eſt, quo etiam ordine & tempore; Etenim in eo præcipuè ſtat Medicina Practica, ut genuinas Indicationes expiſcari valeamus, non ut remedia excogitemus, quibus illis ſatisfieri poſſit; quod qui minus obſervabant, *Empiricos* armis inſtruxêre, quibus Medicorum opera imitari queant.

Quod ſi quis objecerit, me in aliquibus non tantùm medicamentorum pompæ renunciaſſe, ſed ea inſuper remedia propoſuiſſe, quæ ad materiam medicam vix poſſint referri, adeò ſunt ſimplicia atque inartificioſa; vulgaribus tantùm opinor ac plebeis animis hac in re diſplicebo. Norunt enim Sapientes, Bona ea eſſe omnia quæ ſunt utilia, atque *Hippocratem*, dum Follium uſum in *Ileo* ſanando proponit, & in *Cancro* nihil prorſus agendum præcipit, [atque ejuſmodi alia quæ in ſingulis ferè pagellis ſcripta leguntur] non minus benè de re medica meruiſſe, quàm ſi pompoſis remediorum formulis omnia impleviſſet.

In animo erat & *Chronicorum* morborum *Hiſtoriam* tradere, eorum ſaltem, quos frequentiſſimè tractaveram, ſed cùm operoſius id ſit, cumque harum, quas jam edo, Lucubrationum fortunam experiri primùm libuerit, impræſentiarum ſuperſedendum mihi eſſe duxi.

AUTHO-

AUTHORI,

IN TRACTATUM EJUS

DE

FEBRIBUS.

FEbriles æſtus, victumque ardoribus orbem
Flevit, non tantis par Medicina malis.
Nam poſt mille artes, Medicæ tentamina curæ,
Ardet adhuc Febris, nec velit arte regi.
Præda ſumus flammis; ſolum ſperamus ab igne,
Ut reſtet paucus, quem capit urna, cinis.
Dum quærit Medicus Febris cauſamque modumque,
Flammarum & tenebras, & ſine luce faces;
Quas tractat patitur flammas, & Febre caleſcens,
Corruit ipſe ſuis victima rapta focis.
Qui tardos potuit morbos, artuſque trementes
Siſtere, Febrili ſe videt igne rapi.
Sic faber exeſos fulſit tibicine muros,
Dum trahit antiquas lenta ruina domos.
Sed ſi flamma vorax miſeras incenderit ædes,
Unica flagrantes tunc ſepelire ſalus.
Fit fuga, tectonicas nemo tunc invocat artes,
Cùm perit artificis non minus uſta domus.
Se tandem Sydenham *Febriſque Scholæque furori*
Opponens, Morbi quærit, & Artis opem.
Non temerè incuſat tectæ putredinis ignes;
Nec fictus, Febres qui fovet, humor erit.

C *Non*

Non bilem ille movet , nulla hic pituita : Salutis
Quæ ſpes , ſi fallax ardeat intus aqua ?
Nec doctas magno rixas oſtentat hiatu ,
Queis ipſis major Febribus ardor ineſt.
Innocuas placidè corpus jubet urere flammas ,
Et juſto rapidos temperat igne focos.
Quid Febrim extinguat , varius quid poſtulat uſus ,
Solari ægrotos quâ potes arte , docet.
Hactenus ipſa ſuum timuit Natura calorem ,
Dum ſæpè incerto , quo calet , igne perit :
Dum reparat tacitos malè provida ſanguinis ignes ,
Prælusit buſto , ſit calor iſte rogus.
Jam ſecura ſuas foveant præcordia flammas ,
Quem natura negat , dat Medicina modum.
Nec ſolùm faciles compeſcit ſanguinis æſtus ,
Dum dubia eſt inter ſpemque metumque ſalus ;
Sed fatale malum domuit , quodque aſtra malignum
Credimus , iratam vel genuiſſe Stygem.
Extorſit Lacheſi *cultros , Peſtique venenum*
Abſtulit , & tantos non ſinit eſſe metus.
Quis tandem arte novâ domitam miteſcere Peſtem
Credat , & antiquas ponere poſſe minas ?
Poſt tot mille neces , cumulataque funera buſto ,
Victa jacet parvo vulnere dira Lues.
Ætheriæ quanquam ſpargant contagia flammæ ,
Quicquid ineſt iſtis ignibus , ignis erit.
Delapſæ cœlo flammæ licèt acriùs urant ,
Has gelida extingui non niſi morte putas ?
Tu meliora paras victrix Medicina , tuuſque ,
Peſtis quæ ſuperat cuncta , triumphus erit.
Vive liber , victis Febrilibus ignibus ; unus
Te ſimul & mundum qui manet , ignis erit.

J. Lokc A. M. Ex Æde
Chriſti Oxon.

OBSERVATIONUM MEDICARUM CIRCA MORBORUM ACUTORUM Hiſtoriam & Curationem.

SECTIO PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

De Morbis Acutis in genere.

DICTAT ratio, ſi quid ego hìc judico, Morbum, quantumlibet ejus Cauſæ humano corpori adverſentur, nihil eſſe aliud quàm Naturæ conamen, materiæ morbificæ exterminationem, in ægri ſalutem omni ope molientis. Cùm enim hominum genus, ita volente ſupremo rerum omnium arbitro ac moderatore *Deo*, variis impreſſionibus, forinſecus advenientibus, excipiendis aptum natum ſit, fieri non poteſt quin idem variis etiam malis fuerit obnoxium: quæ quidem partim ab iſtis aëris particulis naſcuntur, quæ, cùm corporis humoribus malè convenientes in idem ſe inſinuaverint, nudo ſanguini permiſtæ, corpus omne morbifico afflant contagio; partim à variis fermentationum generibus, vel etiam putrefactionibus humorum, qui in corpore ultra juſtum tempus ideò ſint commorati, quia ſcilicet iiſdem digerendis primùm, dein excernendis, vel ob nimiam eorundem molem vel qualitatem incongruam, ſuppar idem non fuit. Hiſce rerum circumſtantiis ita intimè eſſentiæ humanæ intertextis complicatiſque, ut nemo quiſquam ſe ab aliis in ſolidum queat liberare, Na-

tura de ejuſmodi methodo, ac ſymptomatum concatenatione ſibi proſpexit, quibus materiam peccantem atque alienam, quæ totius Fabricæ compagem aliter ſolveret, è ſuis finibus poſſit excludere. Quamlibet autem frequentiùs longè quàm fieri cernimus, illum, ad quem remediis hiſce ingratis collimat, ſanitatis ſcopum attingeret, niſi ab ignaris à recto, quem tenet, curſu detorqueretur; verum tamen cùm ſibi relicta vel nimio opere ſatagendo, vel etiam ſibi deficiendo hominem letho dat, ferreæ illi atque inſolubili mortalitatis legi obſequitur, cui debemus nos noſtraque. Rectè enim *Boëthius*, atque ex rerum ſenſu.

Conſtat æternâ poſitumque lege eſt,
Conſtet ut genitum nihil.

Sed ut inſtantiâ unâ alterâve jam dictorum veritatem aſſeramus; Ipſa *Peſtis* quid, obſecro, aliud eſt, quàm Symptomatum complicatio, quibus utitur natura ad inſpiratas unà cum aëre particulas μιασμώδεις, per emunctoria, apoſtematum ſpecie, vel aliarum eruptionum operâ, excutiendas? Quid *Arthritis*, niſi Naturæ providentia ad depurandum ſenum ſanguinem, atque expurgandum corporis profundum, ut cum *Hippocrate* loquamur? Poteſt & idem affirmari de pleriſque aliis morbis perfectè formatis.

Jam verò nunc hoc munere celeriùs fungitur natura, nunc verò tardiùs, pro variâ methodo, quâ cauſam morbificam deturbare nititur. Nam cùm *Febris* opem depoſcit, quâ adjutrice particulas inquinatas à ſanguine divellat, divulſaſque progreſſu adhuc ulteriori per Sudores, Diarrhœam, Eruptiones, aut aliam iſtiuſmodi evacuationem expellat; cùmque in ſanguinis maſsâ corpore pertenui ac fluido res omnis peragatur, idque motu partium violentiore; neceſſe omninò eſt, non ſolùm ut ſubitò vel in ſalutem ægri, vel in mortem determinetur (prout ſc. Natura vel materiam morbificam Criticè norit ſolvere, vel ab eâdem oppreſſa fatiſcat) ſed etiam ut pejora vehementioraque ſymptomata ſe ubique comites adjungant. Atque hujuſmodi planè ſunt morbi iſti quos ACUTOS appellamus, qui velociter ſc. atque cum impetu & periculo ad ſtatum moventur. Quamvis, ſi minùs accuratè, haud tamen minùs verè loquamur, iſti etiam morbi pro *Acutis* ſint habendi, qui, licèt reſpectu Paroxyſmorum, ſi omnes ſimul ſumantur, tardiùs moveant, reſpectu tamen Paroxyſmi cujuslibet particularis, citò atque etiam criticè ad finem perveniunt; quales ſunt Febres intermittentes omnes.

Ubi verò continens morbi materia ejus eſt indolis, ut febrem in partes ſuas pertrahere non valeat ad dictæ materiæ ſeparationem univerſalem; aut cùm hujuſmodi materia parti alicujus affigitur, quæ eidem explodendæ prorſus eſt impar, ſive ob propriam conformationem (uti ſe res habet in materiâ Morbificâ *Paralyticorum* nervis impactâ, in materiâ item ſuppuratâ in cavitate Thoracis *Empyicorum*) vel ob defectum caloris naturalis & ſpirituum, (ut cùm Pituita in pulmones decidit, vel Senio vel Tuſſi diuturniore labefactatos) vel denique ob continuum materiæ novæ affluxum, quâ ſanguis vitiatus & ad ejuſdem eliminationem unicè diſpoſitus, partem obruit gravat-

que:

que: In his, inquam, caſibus, vel tardè admodum ad coctionem pervenit materia, vel non omninò; adeoque morbi ab hujuſmodi materiâ inconcoctili provenientes CHRONICI & nuncupantur & ſunt: A duobus his itaque principiis ſibi invicem contrariis, de quibus modò egimus, morbi alii *Acuti*, alii verò *Chronici* exurgunt.

Acutos quod ſpectat, quos impræſentiarum tractare mihi eſt animus, eorum alii à ſecretâ atque inexplicabili Aëris alteratione, hominum corpora inficientis, gignuntur, neque à peculiari ſanguinis & humorum craſi omnino dependent, niſi quatenus occulta aëris influentia dictis corporibus eandem impreſſerit. Hi durante arcanâ illâ aëris conſtitutione nec ultrà pergunt laceſſere, neque alio tempore invadunt. *Epidemici* hi dicti ſunt.

Acutorum alii, ab hâc vel illa particulari corporum particularium ἀνομαλίᾳ oriuntur, qui cùm à causâ magis generali non producantur, ideò neque plures ſimul corripiunt. Hi inſuper Acuti quibuslibet annis & quolibet anni tempore indifferenter invadunt; exceptis tamen iis quæ dicemus, ubi de genere hoc peculiariter agetur. Hos ego Acutos *Intercurrentes* ſive *Sporadicos* appello, quia nullo non tempore contingunt, quo Epidemici graſſantur. Ab *Epidemicis* primum exordium mihi ſumam, generalem eorundem hiſtoriam ante omnia proponens.

CAPUT II.

De Morbis Epidemicis.

NIhil quicquam, opinor, animum univerſæ quâ patet Medicinæ pomœria perluſtrantem tantâ admiratione percellet, quàm diſcolor illa & ſui planè diſſimilis Morborum Epidemicorum facies, non tam quâ varias ejuſdem anni tempeſtates, quàm quâ diſcrepantes diverſorum ab invicem annorum *Conſtitutiones* referunt, ab iiſque dependent. Quæ tam aperta prædictorum morborum diverſitas tum propriis ac ſibi peculiaribus ſymptomatis, tum etiam medendi ratione, quam hi ab illis diſparem prorſus ſibi vendicant, ſatis illuceſcit. Ex quibus conſtat, Morbos hoſce, ut ut externâ quadantenus ſpecie & ſymptomatis aliquot utriſque pariter ſupervenientibus convenire paulò incautioribus videantur, re tamen ipsâ, ſi benè adverteris animum, alienæ admodum eſſe indolis, & diſtare ut *Æra Lupinis*. Haud equidem ſatis ſcio, an diligentius examen (quali ritè inſtituendo vix unius hominis brevis ætas par eſſe videatur) nos edoceret, Epidemicorum alios continuâ quadam ſerie, ceu facto circulo, alios ſemper excipere; an verò omnes indiſcriminatim nulloque ſervato ordine, pro occulta Aëris diatheſi & inexplicabili temporum ratione, mortales inceſſere. Hoc ſaltem pro comperto habeo ex multiplici accuratiſſimarum obſervationum fide, prædictas morborum ſpecies, præſertim Febres continuas ita toto, quod aiunt, cœlo differre, ut quâ Methodo currente anno ægrotos liberaveris, eâdem ipsâ an-

 no

no jam vertente forſitan è medio tolles : quodque, ubi ſemel in genuinam medendi rationem, quam hæc vel illa Febris ſpecies ſibi vendicat, auſpicatò inciderim, ad eundem ſcopum collimans (favente, ut fit, optimo Numine) metam quaſi ſemper attingam, reſpectu ad temperamentum, ætatem & reliqua ejuſmodi uſquequaque habito, donec extincta illa ſpecie novoque gliſcente malo, anceps rurſum hæreo, qua mihi via inſiſtendum ut ægris ſubveniam, ac proinde niſi ingenti adhibitâ cautelâ, intentiſque omnibus animi nervis, vix ac ne vix quidem poſſum efficere ne unus aut alter eorum, qui ſe primi meæ curæ commiſerint, vita periclitetur, donec inveſtigato jugiter tandemque perſpecto morbi genio, ad eundem perdomandum recto pede & intrepidus denuò procedam.

Quamvis autem diverſas diverſorum annorum habitudines, quoad manifeſtas aëris qualitates, maxima qua potui diligentia notaverim, ut vel exinde cauſas tantæ Epidemicorum viciſſitudinis expiſcarer, me tamen ne hilum quidem hactenus promoveri ſentio; quippe qui animadverto annos quoad manifeſtam aëris temperiem ſibi planè conſentientes, diſpari admodum morborum agmine infeſtari, & vice versâ. Ita enim ſe res habet. Variæ ſunt nempe annorum *Conſtitutiones*, quæ neque calori, neque frigori, non ſicco humidove ortum ſuum debent, ſed ab occulta potiùs & inexplicabili quadam alteratione in ipſis terræ viſceribus pendent, unde aër ejuſmodi effluviis contaminatur, quæ humana corpora huic aut illi morbo addicunt determinantque, ſtante ſcilicet præfatæ Conſtitutionis prædominio, quæ exacto demum aliquot annorum curriculo faceſſit atque alteri locum cedit. Unaquæque harum Conſtitutionum generalium propria ac peculiari ſibi Febris ſpecie funeſtatur, quæ extra illam nuſquam comparet, cujuſmodi Febres idcircò *Stationariæ* nobis audiunt.

Ad hæc ſunt & particulares quædam ejuſdem anni, ut ita dicam, Craſes, in quibus licèt ſecundum manifeſtas aëris qualitates, ejuſmodi Febres quæ generaliorem anni Conſtitutionem ſequuntur magis minùſve Epidemicè graſſentur, vel ſeriùs ocyuſque ingruant; præ cæteris tamen ejuſmodi Febres, quæ omnibus in univerſum annis competunt (quas ideò *Intercurrentes* voco) ab hoc, illove manifeſto aëris temperamento ortum ducunt; verbi gratiâ, *Pleuritis*, *Angina*, & reliquæ ejuſdem farinæ, quæ à ſubito calore, intenſius ac diuturnum frigus ſtatim excipiente, plerumque invadunt. Poteſt itaque fieri, ut ſenſibiles aëris qualitates ad illas quidem Febres producendas faciant, quæ in qualibet conſtitutione ſe exerunt; non verò ad iſtas alias quæ certæ alicui conſtitutioni quaſi propriæ ac peculiares exiſtunt: Fatendum tamen eſt, prædictas aëris qualitates corpora noſtra ad hujus illiuſve morbi Epidemici generationem magis minuſve diſponere; quod & de quocunque errore circa *ſex res non naturales* dictum volo.

Animadvertendum autem eſt, Epidemicorum alios in hoc aut illo anno regulariter & eodem ſemper modo ſe habere, iiſdem planè phænomenis & conformi ſymptomatum agmine in pleriſque ferè omnibus quos adoriuntur, ſti-

patos

patos, atque eâdem prorſus viâ ſibi fugam & exitum parantes. Ex his itaque tanquam in ſuo genere perfectiſſimis, vera & certa Morborum Epidemicorum Hiſtoria ediſcenda eſt atque tradenda.

Sunt verò alii, aliorum annorum Morbi, qui licèt Epidemicorum inſigniantur nomine, enormes tamen ſunt & perquam *anomali*, ut potè qui nulli Typo patiuntur aſtringi; & reverà mali ſunt moris, tum quoad incertam ſymptomatum varietatem certiſſimamque diſſimilitudinem, tum quoad methodum quâ ſe ipſi expediunt & amoliuntur. Hæc tanta illorum diſparitas exindè oritur, quòd ſcilicet quælibet Conſtitutio morbos parit, à morbis ejuſdem generis, qui alio tempore graſſabantur, multùm abludentes, quod non tantùm in Febribus locum habet, ſed in pleriſque aliis Epidemicis.

Neque hîc finitur *Oreſtes*: reſtat enim & aliud paulò ſubtilioris θεωρίας luxuriantis, ſi fas eſt dicere, naturæ luſus; quòd nempè idem morbus in ipſiſſima anni conſtitutione varia ſæpè & diſſimili ſe facie oſtentat, quod ad tempora attinet Principii, Status, & Declinationis; quòd quidem tanti poteſt eſſe momenti, ut pro ejus arbitrio Curativæ Indicationes ponendæ, ſumendæve fuerint.

Porro obſervandum eſt, Epidemicos quoſcunque in duos omninò ordines diſpeſci; *Vernos* dico, & *Autumnales*: & quamvis fieri poteſt, ut aliâ quâlibet anni tempeſtate ſubnaſcantur, ad illam tamen ſunt relegandi, Ver Autumnuſve fuerit, quàm proximè contingunt: Accidit enim nonnunquam, aëris temperiem cum Epidemicorum aliquo in tantum conſpirare, ut, eo fautore, ante tempus ſibi debitum miſeros invadat, & è contra eſt, ubi tam parùm illis inter ſe convenit, ut corpus prædiſpoſitum non niſi aliquandiu poſt aggrediatur. Cùm itaque *Ver* dico vel *Autumnum*, non de ipſo ſtatim *Æquinoctio*, ſive *Verno* ſive *Autumnali*, ad amuſſim loquor.

Epidemicorum, qui *Verno* tempore graſſantur, alii maturè admodum ſe ingerunt, menſe ſcilicet *Januario*, & exinde pedetentim increbreſcentes circa *Æquinoctium Vernale* ad Statum perveniunt, à quo ſenſim imminuti circa *Solſtitium Æſtivum* evaneſcunt, niſi quod pauciſſimi poſtea forſitan hunc illumve petant. In horum numero ſunt *Morbilli*, ut & *Febres Tertianæ Vernales*, quæ, licèt ſeriùs aliquandò emergant, *Februario* nempè, tamen appetente *Æſtivo Solſtitio* pariter ſe ſubducunt. At verò alii *Vere* orti, & de die in diem invaleſcentes non niſi ſub *Æquinoctium Autumnale* ſtatum indipiſcuntur, quo præterlapſo paulatim cedentes, tandem adventante brumali frigore vertuntur in fugam; hujuſmodi ſunt *Peſtis* ipſa, & *Variolæ*, iſtis annis quibus eorum utervis aliorum morborum prædominio fuerit potitus.

Cholera Morbus ex Epidemicorum Autumnalium familia menſ. *Auguſto* exorſus intra anguſtos unius menſis cancellos concluſus percurrit ſua tempora. Sunt tamen alii qui eadem tempeſtate prognati uſque ad hyemem excurrunt, v.gr. *Dyſenteria*, *Febres Quartanæ*, & *Tertianæ Autumnales*. Hi omnes, utut eorum aliquos quos ſemel invaſerint longiori vel breviori tempore affligant, plerumque

que tamen intra duorum menſium ſpatium, & nomen & Epidemicorum naturam prorſus amittunt.

Febres autem ſpeciatim quod attinet, obſervandum eſt, maximam earum partem, quæ *Continuæ* ſunt nulla huc uſque nomina, in quantum à Conſtitutionis generalis Influentiâ pendent, obtinuiſſe, appellationes autem quibus dignoſcuntur ab inſigni aliqua alteratione ſanguini impreſſa, vel evidentiori ſymptomate mutuari. Hac ratione *Putridæ* dicuntur, *Malignæ*, *Petechiales*, *&c.* Quandoquidem verò ſingula fermè conſtitutio præter has quas parturit Febres, ad alium morbum aliquem magis Epidemicum eodem tempore propagandum proclivis eſt celebrioris nominis, cujuſmodi ſunt *Peſtis*, *Variolæ*, *Dyſenteriæ*, *&c.* non ſatis video, cur iſtiuſmodi Febres non potiùs ſortirentur nomina à Conſtitutione, quatenus horum morborum alterutri producendo favet, eodem illo tempore quo comparebant, quàm à qualibet ſanguinis alteratione, vel ſymptomate particulari, quæ diverſæ ſpeciei febribus pari jure poſſunt competere. *Intermittentes* verò nomina ſibi deſumunt ab intervallo Paroxyſmi interjecto, atque hoc quidem charactere ſatis diſcriminantur, ſi variarum etiam anni tempeſtatum quibus contingunt, Veris ſc. & Autumni, habeatur ratio. Licèt nonnunquam earum aliquæ de Intermittentium naturâ reverà participent, nullo charactere admodum viſibili eaſdem prodente. Ut cùm prærnaturæ, *Julio* menſe, v.gr. Intermittentes Autumnales ingrediuntur atque increbreſcunt, non ſtatim genuinum Typum induunt, (quod Intermittentibus Vernis quidem ſolemne eſt) ſed continuas Febres ita per omnia imitantur, ut niſi caſtigatiſſimo utraſque examine trutinaveris, ab invicem diſcriminari non poſſint, ac retuſo paulatim Conſtitutionis impetu, & frænata vi, jam in Typum regularem migrant, atque exeunte Autumno, larvâ abjectâ, Intermittentes ſe eſſe, quales ab initio reapſe fuerunt, palam fatentur, ſive Quartanæ illæ fuerint, ſive Tertianæ; quod ſi non diligenter animadverterimus, cum magno ægrorum noſtrorum malo medicantes hallucinabimur, dum hujuſmodi Febres, quæ ex Intermittentium numero ſunt, pro Continuis veris & genuinis habeantur.

Porrò, quod ſedulò advertendum, quum plures aliquot horum morborum eundem fatigent annum, unus eorum aliquis reliquorum prædominio potitur, cæteris in ejus quaſi ditionem redactis, & parcius id temporis ſævientibus, ita ut illo augeſcente imminuantur hi, eodemque rurſus imminuto, mox recrudeſcant. Atque ita viciſſim mortales laceſſunt, prout anni genius & ſenſibilis aëris temperies huic aut illi magis ſuffragantur. Qui verò morbus circa Æquinoctium Autumnale maximoperè furit & cumulatiſſimam edit ſtragem, totius anni Conſtitutioni nomen impertit ſuum; quiſquis enim fuerit morborum, qui ea tempeſtate præ cæteris invaluerint, principatum omnium qui iſto anno invadunt, obtinuiſſe facilè deprehendetur, cujus ingenio Epidemici, quotquot ſunt σύγχρονοι ſe accommodant, in quantum eorum fert natura; v. gr. cum *Variolæ* eo tempore latiſſimè depopulantur, Febris toto anno ſparſim oberrans ejuſdem planè inflammationis eſt particeps, quæ

Variolas

Variolas parit. Uterque nempe Morbus ad eandem ſerè normam adoritur, maximaque inter maximè propria utriuſque Symptomata intercedit cognatio, (exceptâ Variolarum eruptione, & reliquis, quæ ab illa pendent) ut ex ingenti illo tum ad ſpontaneos ſudores, tum ad ſalivam excernendam propenſione, in quâ utrique convenit, abundè conſtat. Pariter, cùm *Dyſenteriæ* dicto tempore præçipuè fuerint graſſatæ, Febris, quæ eo anno infeſtat, earundem indolem non leviter æmulatur, niſi quòd illæ cauſam morbificam per ſedes eliminent, & pauca alia exinde naſcantur ſymptomata, quod tùm à conſimili utriuſque morbi inſultu, tum etiam quòd utroque malo correpti Aphthis ſimilibuſque invicem ſymptomatibus admodum ſint obnoxii, ſatis evincitur. Et ſanè Dyſenteria de quâ agitur, ipſiſſima illa Febris eſt; hoc tantùm diſcrimine, quòd introvertatur & in inteſtina ſe exonerans per eadem viam ſibi faciat. Notandum autem eſt, Epidemicorum illum principem, qui ſub Æquinoctio Autumnali, ceu rupto aggere torrens, omnia ſtraverat, ingruente hyemis frigore intra ſuum ſe alveum condere: cùm ex adverſo Epidemici inferioris ordinis, qui ſub eo mærentur, tunc temporis præſertim ingraveſcant & rerum potiantur, donec dictus anni princeps eorum vires denuò frangat & deleat nomen.

Poſtremò obſervandum eſt, quoties Conſtitutio aliqua varias Epidemicorum ſpecies parit, ſingulas has ſpecies genere ab illis differre, quæ cùm idem planè nomen ſortiantur, aliâ tamen Conſtitutione generentur. Quotcunque ſint autem Species illæ peculiares, quæ in unâ eâdemque Conſtitutione invadunt, in communi unâ atque generali causâ ſingularum productrice, omnes conveniunt, hâc ſcilicet aut aliâ aëris Diatheſi peculiari; & ex conſequenti, quantocunque ab invicem, quoad Typum & Formam ſpecificam, intervallo diſtent. Conſtitutio tamen omnibus communis ſubjectam ſingularum materiam ad ejuſmodi conditionem atque ſtatum effingit formatque, ut præcipua ſymptomata, quæ ad particularem evacuationis modum nihil attinent, omnibus paria ſint; ſingulis etiam in hoc conſpirantibus, ut eodem pariter omnes tempore & intendant ſævitiam & remittant. Notandum eſt inſuper, quibus annis variæ illarum ſpecies graſſantur uno eodemque tempore, eas omnes modo quo primùm aggrediuntur, atque invaſionis ſymptomatis, conſentire.

Hinc itaque cernere eſt, variam admodum & accuratam naturæ methodum, quam ad morborum generationem adhibet, quam nemo hominum, arbitror, hactenus pro rei dignitate ſatis obſervando eſt aſſecutus. Atqui ex pauculis hiſce omninò conficitur [cùm ſpecificæ Popularium morborum differentiæ, nominatim Febrium, arcanæ annorum conſtitutioni innitantur) incaſſum deſudare illos, quotquot diverſarum Febrium rationes à causâ morbificâ in humano corpore aggeſtâ deducunt; nam liquidò patet, quemlibet, pancreaticè licèt valentem, ſi certa quædam hujus noſtræ regionis loca adeat, Febre ibidem graſſante intra dies aliquot laboraturum, vix autem credibile ſit, manifeſtam aliquam *mutationem* ab aëre præfati viri humoribus tam brevi impreſſum iri. Neque minùs difficile eſt, generales regulas Febribus his debel-

landis accommodare, & certos aliquos limites figere, quos ultra citraque progredi, aut in iiſdem conſiſtere, non liceat. In hac itaque tam ſpiſsâ rerum caligine, nihil mihi prius eſt, quàm quando novæ Febres graſſari incipiunt, cunctari pauliſper, & ad magna præſertim remedia non niſi ſuſpenſo pede ac tardiùs procedere; diligenter interim illarum ingenium atque morem obſervare; quibus itidem præſidiorum generibus ægri juventur vel lædantur, ut quamprimùm his repudiatis, illis utamur.

Verbo dicam, Epidemicorum Species omnes juxta Phænomenωn ſuorum varietatem in claſſes redigere, ac characteres cujuſque idiopathicos enucleare, nec non propriam medendi rationem unicuique ſigillatim accommodare, ut res eſt multi otii ac ſummè ardua, ita etiam cùm nullo certo (aut ſaltem nondum explorato) annorum ordine emergant, ad juſtum de iiſdem obſervationum apparatum congerendum fortaſsè unius Medici ætas non ſuffecerit. At verò hic labor, ut ut improbus, priùs eſt exantlandus, quàm nos aliquid memoratu dignum in extricandâ tam multifariâ horum morborum ſerie præſtitiſſe jure poſſimus gloriari.

At verò quibus demùm modis, rationem reddemus diſtinctarum ſpecierum *Epidemicorum*, qui non tantùm, quatenus ſaltem nobis liquet, fortuitò incurſant, ſed etiam qui uno anno aut certa aliqua annorum ſerie ejuſdem ſunt generis, anno alio ſpecie ab aliis alii diſtinguuntur? Nulla hîc mihi unquam methodus æquè commoda eſt viſa atque illa, quæ per ſufficientem annorum numerum protenſa, eodem illos ordine deſcriberet, quo ſe invicem excipiebant & inſequebantur. Quod ut jam pro meo modulo efficiam, Hiſtoriam & Curationes Epidemicorum, qui ab anno 1661. ad Annum uſque 1676. [per 15. videlicet annorum ſpatium] depopulabantur, ex accuratiſſimarum, quas mihi facere licuit, obſervationum fide orbi erudito tradam. Cùm mihi impoſſibile plane videatur, effectum id dare, vel cauſas eorundem exortûs aſſignando à manifeſtis aëris qualitatibus deſumptas, vel multò etiam minùs à particulari aliqua dyſcraſiâ in ſanguine atque humoribus, niſi in quantum ſecretæ aëris influentiæ illa deberetur. Quin & magis adhuc, ſi fas eſt dicere, impoſſibile fuerit Variorum Epidemicorum Species tradere, qui à ſpecificis aëris alterationibus oriuntur, quantumvis in proclivi illud eſſe videatur, iſtis videlicet qui Febrium nomina attexere norint notionibus, in ſpeculatione iſtarũ alterationum, quæ in ſanguine humano atque ejus humoribus per hanc illamve principiorum degenerationem fieri poſſunt, malè fundatis. Quo quidem pacto, cùm non naturam ſequamur, optimam ſemper ducem, ſed conjectandi libidini indulgeamus, tot nobis erunt morborum ſpecies, quot comminiſci placuerit: Eam nobis interim arrogamus licentiam, quam nemo facilè Botanico conceſſerit, à quo in deſcribendâ Plantarum Hiſtoriâ ſenſuum requirimus teſtimonium, ac fidem, non rationis Commentationem, quantumlibet iſtâ polleat, atque aliis longè antecellat.

Haud equidem tantùm mihi ſumo, ut me in his, quæ jam trado, omnem abſolviſſe numerum exiſtimem, fortè ne in recenſendâ quidem universâ

Epidemi-

Epidemicorum familiâ; multo minus in me recipio, ut qui morbi elapſis, de quibus nobis ſermo eſt, annis, ordine infrà dicendo ſe mutuò exceperunt, venturis ſæculis eundem perpetuò ſervaverint. Unum hoc molior, ut quo pacto hæc ſe res habuit nuper, aſtipulante paucorum aliquot annorum obſervatione, enarrem, quod ad has ſcilicet regiones ſpectat, & hanc in qua degimus Urbem, ut meum, quale quale ſit, ſymbolum conferam ad opus inchoandum, quod, ſi quid ego judicando valeo, in maximum humani generis emolumentum cedet, ubi tandem à Poſteris, quibus integrum Epidemicorum curriculum venientibus annis ſibi invicem ſuccedentium intueri dabitur, ad umbilicum perducetur.

CAPUT III.

Conſtitutio Epidemica annorum 1661, 62, 63, 64. *Londini.*

ANno 1661. Febres Autumnales Intermittentes, quæ jam ab aliquot retrò annis obtinuerunt, de novo vires redintegrabant (*Tertiana* præſertim *mali moris*) ſub initio Julii, & quotidie increbreſcentes, menſe Auguſto quàm immaniſſimè debacchabantur, inque multis locis, correptis ferè integris familiis, maximam hominum ſtragem edebant; dein verò ſenſim decreſcentes ſuperveniente hyemis frigore extinctæ ſunt, perpaucos Octobris menſe aggreſſæ. Quæ dictæ Tertianæ famulabantur Symptomata, illa ab Intermittentium Tertianarum aliorum annorum Symptomatis, his præſertim diſcriminabantur. Ægri Paroxyſmus atrocior, lingua magis nigra ſiccaque, extra paroxyſmum ἀπυρεξία obſcurior, virium & appetitûs proſtratio major, major item ad paroxyſmum ingeminandum proclivitas, omnia ſummatim Accidentia immaniora, ipſeque morbus quàm pro more Febrium Intermittentium funeſtior. Si quando ætate provectiores, aut etiam Cachecticos invaſiſſet, quibus pariter vena ſecta, aut aliæ quævis evacuationes minuiſſent vires, nunc ad duos nunc ad tres menſes perdurabat. *Quartanæ*, rariores licet, Febres jam deſcriptas comitabantur, utriſque verò primum brumæ impetum non ſuſtinentibus (neminem enim, ante intactum, feriebant) ſubſecuta eſt *Febris continua*, ab intermittentium Autumnalium genio in hoc tantùm abhorrens, quòd hæ ſtatis ſolùm temporibus, illa continenter urgebat. Etenim eodem fermè modo ægrotos adoriebantur; qui utriſque pariter vehementer laborabant, vomituriebant, cum partium externarum ſiccitate, ſiti, linguæ nigredine, & ſudoribus ſub morbi finem materia morbifica in utriſque promptiſſimè exterminabatur. Quin imò vel hinc liquebat, Febrem hanc ad Autumnalium Intermittentium claſſem attinere, quod raro admodum ſurgente anno compareret. Dicta itaque Febris Continua Intermittentium quaſi compendium quoddam: & è contra ſinguli earum Paroxyſmi compendium hujuſce mihi videbantur; atque adeò diſcrimen in hoc maximè verſari, quod *Continuæ* conceptam ſemel efferveſcentiam συνεχῶς eodemque

ſemper tenore perficerent ; *intermittentes* autem partitis vicibus ac diverſis temporibus eâdem defungerentur. Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non ſum, quum mihi hactenus ſatis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere ; utpote qui nondum vel juxta varias annorum craſes, aut ejuſdem anni varia tempora eaſdem diſtingui poſſe animadverteram. Hoc ſaltem ſcio, unicam fuiſſe *Continuæ* Febris ſpeciem uſque ad annum 1665. ac *Intermittentes Autumnales*, quæ ad illum uſque annum frequentes incurſabant, jam deinceps occurriſſe.

Sed ut ad rem redeamus : *Febris* illa *Tertiana*, quæ dicto anno omnia longè lateque fuerat prædata, eodem elapſo intra anguſtiores limites ſe continuit : inſequentibus verò Autumnis *Quartanæ* Epidemicis reliquis prædominabantur, ſtante hac aëris Conſtitutione. Quartanis ſemper poſt Autumnum vela contrahentibus, *Febris continua* (quæ per hoc omne tempus, parciùs licet ſe immiſcuerat) jam inclementius debacchabatur ad uſque ver, quo tempore *Febres Intermittentes Vernales* ſuccedebant, quibus ad Calendas Maii pariter fatiſcentibus, *Variolæ* hinc & inde ſparſim ſe oſtendebant, quæ denuò ad conſpectum *Epidemicorum Autumnalium* (Febrem continuam volo & quartanas) terga dabant victoribus. Hoc ordine Morbi Epidemici integram hanc aëris Conſtitutionem pervadebant, & ſe mutuò inſequebantur. De his mihi ſermo erit in ſpecie, & nominatim tum de Febre hac, tum etiam de Intermittentibus, ſive Ver ſive Autumnum attinerent, quibus hæc conſtitutio præ cæteris infamabatur.

Telam ordiar ab hac *Febre Continua*, quæ aliarum, quotquot ſunt, omnium præcipua & Coryphæa mihi videtur, eo quòd Natura in hac præ aliis quibuſcunque uniformiter & ad eandem ferè normam tum Materiam Febrificam ad debitam Concoctionem perducat, tum coctam certo ac præfinito tempore exigat eliminetque. Ad hæc, quandoquidem illæ annorum conſtitutiones, quæ Intermittentes Autumnales promovent, communibus annis multò ſæpius recurrant, quàm illæ, quæ ad cæteros Epidemicos faciunt, neceſſariò ſequitur, ut quæ illas comitatur Febris Continua frequentiùs accurſet.

At præter Symptomata, quæ cæteras Febres ſtipabant, dicta Febris ſequentibus inſuper urgebatur : Æger plerumque animam tantùm non agebat, vomituriebat, lingua ſicca & nigra, ingens ac ſubitanea virium conſternatio, & partium externarum ſiccitas. Urina ubique vel craſſa, vel tenuis, utraque ex æquo cruditatis indicium. In morbi declinatione, Diarrhœa, niſi fortè Medicus principio obſtitiſſet, ſuperjungebat, unde Morbus pervicacior redditus diutius affligebat. Sed ſuopte ingenio ac propria indole vix ultra diem 14. vel 21. perdurabat, quo primùm tempore, oborto ſudore vel potius leni madore, morbus ſolvebatur. Neque prius Urinæ Coctionis ſigna prodibant, quod jam ut plurimum eveniebat. Quin & alia ſuperveniebant Symptomata, quoties hic morbus minus peritè tractabatur. At verò tum hæc, tum etiam omnis morbi genius clariùs elucеſcent, ex peculari Methodo,

thodo, quam olim huic Febri accommodaveram, quam itaque hàc transferam, (ſaltem quod ad rem noſtram apprimè faciat) prout jamdudum typis evulgaveram. Quo quidem tempore nondum mihi innotuerat, aliam aliquam Febris ſpeciem in rerum natura inveniri.

CAPUT IV.

Febris Continua Annorum 1661, *62*, *63*, *64*.

1. PRimò quidem adverto inordinatam illam maſſæ ſanguineæ commotionem Febris hujus ſeu cauſam, ſeu comitem, à natura concitari, vel ut heterogenea quædam materia in eadem concluſa, ac ipſi inimica ſecernatur; vel ut ſanguis in novam aliquam diatheſim immutetur.

Atque in hoc negotio magis arridet latius & generalius *Commotionis* vocabulum, quàm vel *Fermentationis*, vel *Ebullitionis*; quippe quod inanis λογομαχίας occaſionem præſcindat, quam fortaſſis iſtiuſmodi voces (quæ etiamſi explicationem non incommodam admittant, tamen minus propriæ, ac non nihil duriores nonnullis videntur) haud ſatis caverent. Quamvis enim Cruoris in Febribus *commotio*, liquorum vegetabilium aliàs *fermentationem*, aliàs etiam *ebullitionem* æmuletur; non deſunt nihilo minus, qui eandem non uno modo ab utraque plurimùm differre arbitrantur. De *Fermentatione* unum alterumve ab illis ſumatur exemplum. Primò, licet fermenteſcentia liquida vinoſam quandam indolem ita nanciſci ſoleant, ut ſpiritum ardentem ex iiſdem deſtillatio eliciat, atque in acetum facilè deſciſcant, quod ipſum inſigni acore pollet, & ſpiritum acidum deſtillando exhibet: neutram tamen ejuſmodi mutationem in ſanguine hactenus obſervatam fuiſſe contendunt.

Deinde adverti volunt, quod cum in liquoribus vinoſis *fermentatio* & *depuratio* eodem tempore peragantur, & quaſi paribus paſſibus procedant, *depuratio* tamen ſanguinis in Febribus ejuſdem *æſtuationem* non comitetur, ſed conſequatur, id quod in paroxyſmo febrili per ſudores ſoluto, vel oculorum teſtimonio, patere exiſtimant.

Quod autem ad *Ebullitionem* attinet, difficilior illis hæc videtur analogia, quæque experientiam habet ſummopere refragantem, in multis nimirum caſibus, quoties non adeò effrænis eſt cruoris orgaſmus, ut *Ebullitionis* appellationem mereri poſſit. Verùm utut ſit, (neque enim hiſce controverſiis me ullatenus immiſceri patiar;)quandoquidem *Fermentationis* & *Ebullitionis* vocabula apud recentiores Medicos plurimùm invaluerunt, ego quoque eadem ſubinde uſurpare non dubitaverim, quum modo ex jam dictis ſatis conſtet voces iſtas in hoc Tractatu clariori ſolummodo dicendorum explicationi inſervire.

Porrò febrilem hanc ſanguinis commotionem ob materiæ cujuſdam heterogeneæ, ipſique naturæ adverſantis, ſecretionem ab eadem concitari, omne genus febrium, quæ eruptionibus ſtipantur, teſtatum facit, utpote in quibus

D 3 iſti-

iſtius ebullitionis ſanguinis beneficio, fit excretio ad cutim excrementi in eodem latitantis, & pravâ qualitate affecti.

Quin imo nec, meâ quidem ſententiâ, minus liquet, febrilem ſanguinis commotionem ſæpè (ne dicam ſæpiùs) non aliò collineare, quàm ut ipſe ſeſe in novum quendam ſtatum, & diatheſin immutet, hominemque etiam, cui ſanguis purus & intaminatus perſtat, febri corripi poſſe; ſicuti in corporibus ſanis evenire, frequenti obſervatione compertum eſt, in quibus nullus apparatus morbificus, vel quoad plethoram, vel quoad cacochymiam fuerit, nulla inſalubris aëris anomalia, quæ febri occaſionem ſubminiſtraret. Nihilo minus etiam hujuſmodi homines, præcedente inſigni aliquâ aëris, victûs, cæterarumque rerum non naturalium [ut vocant] mutatione, identidem febre corripiuntur, propterea quod eorum ſanguis novum ſtatum, & conditionem adipiſci geſtit, qualem ejuſmodi aër aut victus poſtulaverint; minimè verò quòd particularum vitioſarum in ſanguine ſtabulantium irritatio, febrim procreet. Etſi nequaquam dubitem materiam in ſanguinis deſpumatione poſt febrilem commotionem, ſolemniter excretam, vitioſam eſſe, quamvis ſanguis laudabilem anteà diatheſin obtinuerat (id quod vix magis mirandum eſt, quàm quod eſculentorum portiones aliquot corruptæ & fœtidæ evadant, poſtquam inſignem in corpore alterationem ſubierint, ac jam à reliquis ſegregatæ fuerint.)

II. Secundò ita mecum reputo, Indicationes veras, ac genuinas, quæ in hoc morbo conſurgunt, in eo verſari, ut ſanguinis commotio intra modum naturæ propoſito congruentem, ſiſtatur; eâ nimirum ratione, ut nec hinc plus æquo gliſcat, unde periculoſa ſymptomata inſequi ſolent, nec illinc nimiùm torpeat, quo pacto vel materiæ morbificæ protruſio impediretur, vel ſanguinis novum ſtatum affectantis labefactarentur conatus. Adeò ut ſive materiæ heterogeneæ irritanti, ſive cruori res novas molienti febris ortus debeatur, Indicatio utrobique eadem exiſtat. Hiſce poſitis fundamentis Therapiæ methodum hoc ritu inſtituo.

Quoties mihi cum ægris res eſt, quorum ſanguis vel per ſe imbecillior exiſtit, (uti fere in pueris) vel juſtâ ſpirituum copiâ deſtituitur (ut in decliviore ætate, atque etiam in juvenibus diuturno aliquo morbo confectis) à venæ ſectione manum tempero. Enimverò ſi Phlebotomiam his imperarem, ſanguis etiamnum circa ejuſmodi imminutionem plus ſatis debilis, deſpumationi ſuæ obeundæ prorsùs impar redderetur; unde totius maſſæ perverſio, ac proinde forſan ipſius ægri interitus ſequeretur (quemadmodum ſi cereviſiæ aut alius cujuſvis muſti fermentatio intempeſtivè ſiſtatur, liquores illi vitium plerumque contrahunt.) Quippe particularum, quas ſemel exterminare cœperit, quæque, tametſi dum reliquæ cruoris maſſæ æquabiliter immiſcerentur, puræ extiterant, jam verò putredinem deterrimam acquirere, & cæteros humores gravi inquinamento inficere habiles evaſerint, conſortium natura ferre amplius non poteſt. Quanquam haud me latet ægros temeraria ſanguinis miſſione mulctatos, convenientium Cardiacorum uſu aliquando ſervari, ſanguinemque ad tenorem defæcationi ſuæ peragendæ idoneum reſtitui poſſe. Sed præſtiterat plagam non infligi, quàm ſanari.

Attamen

Attamen ubi in contrariæ indolis ſanguinem incido, qualis in juvenibus athletico habitu & temperamento ſanguineo præditis reperiri conſuevit, primum in curatione locum Phlebotomiæ attribuo; quæ [præterquam in caſibus inferiùs memorandis] ſine ſalutis periculo hîc omitti nequit. Nam aliàs non ſolùm præ nimia ſanguinis ebullitione, Phrenitidum, Pleuritidum, aliarumque id genus inflammationum periculum immineret, ſed præ copia etiam, impeditio omnimoda Circulationis, & totius maſſæ quaſi ſtrangulatus conſequeretur.

Menſuram quod attinet, mihi ſolemne eſt eam dumtaxat ſanguinis quantitatem detrahere, quantum conjicere liceat, quæ ægrum ab incommodis, quibus immodicam ejuſdem commotionem obnoxiam eſſe diximus, incolumem præſtet. Æſtuationem verò illam deinceps rego ac moderor, Phlebotomiam vel repetendo, vel omittendo, Cardiacis calidis vel inſiſtendo, ac denique alvum vel laxando, vel compeſcendo, prout motum illum vel efferari, vel languere animadverto.

Poſt Venæ ſectionem (ſiquidem ipſa juxta caſus præmemoratos neceſſaria fuerit) ſollicitus ſeduluſque inquiro, nunquid ægrum vel vomitus, vel inanis aliqua vomendi propenſio ſub Febris initium interturbaverit. Id ſi contigerit, omninò medicamen *Emeticum* præſcribo, niſi vel ætas tenella, vel inſignis aliqua debilitas ægri ab eo temperandum ſuaſerit. Sanè Vomitorium propinare, ubi iſtiuſmodi prægreſſa eſt vomendi proclivitas, adeò eſt neceſſarium, ut niſi humor ille expellatur, in ſentinam complurium malorum difficilium ſit abiturus, quæ crucem figent Medico toto durante medicationis tempore, ægrumque in haud leve periculum conjicient. Ex horum præcipuis, & maximè ſolitis eſt *Diarrhœa*; quæ ut plurimum in deferveſcentia Febris conſequitur, quotieſcumque Emetica, quando ea ſuadebat indicatio, omiſſa fuêre. In febris quippe progreſſu, ubi malignum in ventriculo humorem nonnihil ſubegerit Natura, & ad inteſtina amandaverit, illa ab acri humore ex hoc in ſtomacho fonte perpetim ſcaturiente uſque adeò corroduntur, ut non poſſit inſequi *Diarrhœa*. Obſervavi nihilo minus in Febribus inflammatoriis, quæ malignæ vulgò habentur, omiſſionem Vomitorii, tametſi talis vomendi propenſio præceſſerit, *Diarrhœam*, quemadmodum in hac Febre, neceſſariò non inferre; ſed de iſta re plura in ſequentibus.

Jam autem in eo verſatur iſtiuſmodi *Diarrhœæ* periculum, quòd æger ſatis jam morbo debilitatus, enervatur ulterius, & præterea (id quod majoris eſt in ipſius noxam momenti) in febris declinatione, quo tempore contrahere ſe ſanguis, ac viam ſuam exerere debebat ad deſpumationis officium peragendum, penitus præpeditur hac emiſſione.

Jam verò ne quid dubites humorem hunc in ventriculo nidulantem niſi fortè vomitu eliminetur, hanc Tragœdiam (*Diarrhœam* dico) quaſi ex inſidiis aliquanto poſt daturum, inquiſitione inſtituta nunquam ferè non comperies, ſi quando Febrim hanc *Diarrhœa* comitetur, ægrum in morbi principio in vomitum proclivem fuiſſe, nec tamen Emeticum fuiſſe propinatum. Porrò

etiam

etiam compertum habebis, etiamſi proclivitas illa ad vomendum jampridem præterierit; Diarrhœam tamen quamprimùm Vomitorium exhibueris plerumque ceſſaturam; dummodo Emetico ferendo pares fuerint ægri vires: Sæpiùs autem obſervavi Diarrhœâ ſemel oborta, medicamenta adſtringentia vel nihil omninò, vel parum admodum ad eandem ſiſtendam conferre, ſive intro ſumpta, ſive exteriùs applicata.

Emeticum, quale paſſim à me propinatur, hujuſmodi ferè eſt: ℞. *Infuſ. Croc. Metall.* ℥vj. *Oxymel. Scillit. & Syr. Scabioſ. comp.* āā ℥ß. *M. F. Emet.* Quod hauriri jubeo tempore pomeridiano, duabus horis poſt leve prandium. Verùm quò tutius, ac felicius vomitio ſubſecutura ſuccedat, illud etiam in mandatis habetur, ut *Zythogalæ* ℔vj. vel viij, ſint in promptu, quippe quòd periculoſa ſint iſta medicamenta, niſi copiosè diluantur: Ideoque quoties vomuerit æger, aut alvum exoneraverit, è veſtigio ſumendus erit hauſtus: quo facto, & inania illa tormina præcaventur, & vomendi conatus auſpicatò procedunt.

Sæpe miratus ſum dum fortè materiam vomitu rejectam aliquando curiosè contemplabar, eamque neque mole valde ſpectabilem, nec pravis qualitatibus inſignem, quî factum fuerit, ut ægri tantùm levaminis exinde ſenſerint; Nempe vomitu peracto, ſæva illa ſymptomata (nauſea, v.g. anxietas, jactationes, ſuſpiria luctuoſa, linguæ nigredo, &c.) quæ & ipſos excruciarant, & adſtantes perterrefecerant, mitigari ſolent ac ſolvi, quodque morbi reliquum eſt εὐθύμως tolerari.

Illud hîc loci non omittendum erit, ſi ægri conditio utrumque auxilium poſtulaverit (Venæ ſectionem intelligo, & Vomitorium) tutum omnino eſſe, ut Venæ-ſectio Emetici exhibitionem præcedat; aliàs enim dum vaſa ſanguine diſtenta ſunt, periculum imminet, ne ex violentis illis vomendi conatibus, vel rumpantur vaſa pulmonum, vel Cerebrum lædatur, affuſo cum impetu ſanguine atque effuſo, adèoque æger Apoplexia correptus pereat. Cujus rei quamvis hiſtorias aliquot commemorare poſſim, illis tamen hîc ſuperſedere viſum eſt, monuiſſe contentus maximâ hac in re cautela utendum eſſe.

Si quis autem quærit, quo tempore Febris Vomitorium exhiberi velim, dico, In ipſo planè Febris initio, ſiquidem optio daretur, Emeticum propinarem: ita enim fiet, ut ab horrendis illis ſymptomatibus, ex humorum in ventriculo, lociſque vicinis deliteſcentium illuvie ortum ducentibus, ægrum præmuniamus; imo verò & fortaſſe in ipſis quaſi incunabulis opprimamus morbum, qui aliàs cum ægroti periculo grandeſcet, ac longævus evadet; nutritus nimirum dictis illis humoribus, qui vel ſubſtantia ſua in penitiores corporis partes tranſmiſſi cum ſanguinis maſſa commiſcentur, vel ex ipſa mora pejores facti, atque venenata pravitate inquinati, ex foco ſuo jugiter pertranſeunti ſanguini malignam auram afflabunt. Hujus rei (ne longius abeamus) Cholera morbus exemplum nobis exhibet; fit enim aliquando ut intempeſtiva opera vomitum in illo morbo cohibere ſatagentes [ſive illud Laudano fiat, ſive adſtringentibus medicamentis] eo cohibito non minus peri-

culoſam

culoſam malorum catervam invehant. Humores enim acres corruptique, quorum excluſionem tantiſper permittere oportuerat ut ſatis evacuarentur, hoc pacto repulſi vires ſuas, ac ſævitiam in ſanguine exercent, febremque accendunt, quæ ut mali moris, & gravibus ſymptomatis ſtipata eſſe ſolet, ita niſi propinato Emetico, tolli vix potuerit, etiam ægro jam nequidem vomituriente.

Quod ſi nobis (ut ſæpe fit) ſerò accerſitis non licuerit Emeticum propinando, ægrorum ſaluti ſub febris initium conſulere, certè tamen convenire exiſtimaverim, ut quovis morbi tempore illud fiat, modò vires eo uſque morbus non attriverit, ut Emetici vim ferre jam amplius nequeant. Equidem ego die febris duodecimo vomitum imperare non dubitavi, etiam cum ægre vomiturire deſiiſſet, neque ſine fructu; Eo namque Diarrhœam ſuſtuli, quæ ſanguinem in peragenda deſpumatione impedivit; quin & ſeriùs idem facere minimè dubitarem, niſi virium attritarum ratio prohiberet.

Veſperi, celebratâ jam vomitione, ſemper illud ago, ut tumultum ab Emetico in humoribus excitatum conſopiam, & quietem conciliem; ideoque ſub noctem, vel hora ſomni Paregoricum quempiam hauſtum exhibere jubeo. Ex. g. ℞. *Aqu. papav. rhœad.* ℥ij. *aq. Mirab.* ʒij. *ſyr. de mecon. & ſyr. papav. errat. an.* ℥ß. *M. F. Hauſtus.*

At ſi vel ob copioſam ſanguinis jacturam, quam curationis decurſu paſſus eſt æger, vel ex vomendi frequentia, dejectionibuſque in Emetici hujus uſu facti, vel ex præſenti ejuſdem ἀπυρεξία, vel ex debilitate ejus, vel ex Febris jam declinantis vetuſtate, nullum jam ſuperſit in poſterum concitandæ nimiæ Ebullitionis periculum; tum metu procul habito, vice hauſtus præſcripti, Diaſcordii ſatis largam doſin, vel impermixti, vel aquæ alicui Cardiacæ ſociati exhibere jubeo. Præclarum ſanè Medicamentum, modò ea quantitate exhibueris, quæ remedii potiùs quàm tituli menſuram impleat.

Hic autem loci, priuſquam de Emeticis dicendi finem faciam, prætereundum non eſt, omnino tutum non eſſe (ſaltem in hac Febre) Vomitoria ex infuſ. Croc. Metall. parata, puerulis, ulliſve infra adoleſcentiam conſtitutis vel minima quantitate exhibere. Optarem equidem, ut illius loco alia nobis tutiora, ſed ſatis interim efficacia ſuppeterent, quæ humorem hunc in febris declinatione ferè ſemper Diarrhœam minitantem radicitùs extirpare poſſent, vel ſaltem ut medicamento aliquo idoneo acrem iſtam materiam, ejuſque vim corroſivam ita mutare liceret, ac retexere, ut commovere Diarrhœam nequiret. Sæpiùs profectò mihi moleſtum illud accidit, quòd ad infantes, pueroſque febre correptos accerſitus, indicationem conſpexi, quæ quidem medicamenti uſum ſuaſit, cujus ope extra periculum collocari potuiſſent, quod tamen exhibere, veritus infelicem exitum, non ſum auſus. Verùm in adultis nullam inde noxam hactenus obſervavi, modò cum cautionibus prædictis Emeticum propinetur.

Vomendi exantlato negotio, illud mecum ulteriùs diſquirere ſoleo, utrum evacuationibus prægreſſis non obſtantibus, ſanguis etiamnum adeò exæſtuet,

ut illius effervеſcentiæ limites adhuc ponendi ſint, ac ſufflamen addendum; an verò eo uſque elganguerit ut indigeat incitamento; vel denique, an Fermentatio ad gradum idoneum, ac debitum reducta permitti ſibi abſque ægri periculo poſſit. De horum ſingulis nonnulla mihi dicenda ſunt.

1. Itaque ſi ſanguis eò uſque exæſtuet, ut meritò adhuc ſuſpicari liceat, ægrum vel Phrenitidi, vel alii alicui moleſto ſymptomati, ex nimia ſanguinis ebullitione prognato, obnoxium eſſe, poſtridie Emetici exhiberi *Enema* præſcribo. Ut ℞ *decocti communis pro Clyſtere* ℔j. *Syr. Violarum & Sacchari culinaris aa.*℥ij.*M.F. Enema.* Idemque repeti, pro re nata jubeo, quo ſæpe fit ut ſanguine nonnihil ventilato refrigeratoque, illius effervеſcentia ſatis cōpeſcatur.Interdum tamen uſu venit, ut Venæ ſectionem etiam ſemel adhuc atque iterum repetere neceſſe ſit, nempe in temperamentis admodum ſanguineis, & ætate florentibus, aut in iis, qui nimio vini uſu inflammatoriam quandam diatheſin ſanguini ſuo impreſſerunt. Verùm plerumque tanto, tamque inſigni remedio (quale quidem eſt repetita Venæ-ſectio) non opus eſt; ac proinde, ſi prædictos caſus exceperis, effervеſcentiam illam Enematum adminiculo ſatis reprimemus. Quare ſi ſanguis nimium æſtuet,atque effervеſcat,ſingulis,vel alternis diebus, prout res poſtulaverit, Clyſterem injici jubeo, idque ita fieri ad decimum uſque morbi diem vel circiter. Verum tamen ſi magna vis ſanguinis amiſſa fuerit, vel æger ſit ætate provectâ, tunc temporis Enemata nulla impero,etiamſi ſanguis multum efferbuerit. In his etenim caſibus,uti metuendũ non eſt,ne omiſſis Clyſteribus, ebullitio concepta eò uſque procedat,ut inſignis alicujus, & infeſti ſymptomatis periculum immineat; ita certiſſimum eſt, eorundem uſu ſanguinis robur, ac vim, atque (ut ita dicam, etſi minus propriè) tonum relaxari, eatenus quidem, ut in ſenibus præcipuè [neque enim illis Enemata tam proſperè, ac juvenibus cedere ſolent) Naturæ opus interturbetur, atque impediatur. Quod ſi vena ſecta quidem fuerit, ſed non multum ſanguinis emiſſum, tunc, uti dixi, Clyſteres ad uſque decimum, plus minus diem impero; nonnunquam etiam ad uſque duodecimum; quod in illis præſertim obtinet, quibus ſanguinem demere non audeo.Sunt enim, qui poſt intermittentes Autumnales (ſive Tertianæ fuerint illæ, ſive Quartanæ) febribus continuis, ex purgationis, in præcedentis morbi fine, defectu, corripiuntur; His ſi ſanguinem miſeris, periculum eſt, ne ſedimentum illud, quod prægreſſa fermentatio depoſuerat, in maſſam ſanguineam reſorbeatur,novaſque turbas excitet. Venæ-ſectionis itaque loco, rebus ita ſe habentibus,Clyſteribus utor, & quidem ad diem uſque duodecimum, modò æger ſit juvenis,atque fermentatio nimis exaltata.

2. Verum è contrario, ſive Venæ-ſectionem adhibueris, ſive omiſeris, ſi ſanguinis effervеſcentia nimis elangueſcat, adeoque ſtimulo egeat, ne Naturæ juvandæ impar fuerit,tunc equidem ſic Clyſteribus etiam ante diem decimũ, multoque magis eo præterlapſo, prorſus abſtinendum arbitror. Quorſum enim jacentem jam, & nimis elanguidam fermentationem ulterius compeſcere atque reprimere conaremur? Quod ſi verò poſt tempus illud, in mor-

morbi nempe declinatione, Clyſteribus utaris, profecto non minùs abſonum id fuerit, atque ab omni ratione alienum, quàm ſi quis effervefcenti Cereviſiæ nimis amplum ſpiraculum aperuerit: Etenim aperto illo ſpiraculo præpeditur Natura, quo minùs ad morbificæ materiæ ſeparationem unitis viribus incumbat. Poſtquam igitur vel mediantibus evacuationibus idoneis, atque opportunis, æger ἔξω βελῶν poſitus fuerit, quantum ad illa ſymptomata attinet, quæ ex nimia ebullitione naſcuntur, vel morbus jam declinaverit, quantò magis aſtrictam illi alvum præſtitero, tantò magis eam extra periculi aleam colloco; nempe febrili materia ad ſui concoctionem ſuaviter, ac blandè propendente. Quocirca ſi præcedentes evacuationes, ſanguineæ maſſæ quaſi laxitatem quandam induxerint, vel inducere minentur, vel æger ante debitum tempus febre levatus fuerit, vel etiam febris ad ultimam ſuam periodum pervenerit, non ſolùm Enemata procul haberi volo; ſed & Cardiacorum opem atque auxilium ſuggerendum arbitror, atque mox ad alvum adſtringendam memet accingo.

Cardiaca verò quod ſpectat, quoniam uſu mihi compertum eſt, eadem propere nimis exhibita non contemnendam noxam inferre (vena ſcilicet nondum ſecta metuendum eſt, ne materia cruda adhuc exiſtens in Cerebri membranas, *&c.* aut pleuram decumbat) ideo curæ mihi ſemper eſt, ne Cardiaca exhibeantur, dummodo vel nihil omnino, vel parum ſanguinis emiſſum, nullaque alia inſignior evacuatio facta fuerit, aut æger ætatis vigorèm nondum exegerit, neque enim video, quorſum ſanguis ejus per ſe ſatis locuples, ulterius in ipſius perniciem diteſceret: Locuples autem atque opulentus ſatis eſt, neque ſuccendiculis eget, quamdiù evacuationes inſignes calorem ejus inſitum non proſtraverint. Hujuſmodi ægris domi naſcuntur Cardiaca, & quæ foris addun-tur, aut fruſtranea ſunt, aut etiam damnoſa: quapropter ego vel nulla omnino, vel ſaltem leviſſima permiſerim. Interim verò ſi æger ex profuſis evacuationibus laſſus & languidus, vel ætate fuerit provectus, ſolemne mihi eſt, Cardiaca vel in ipſo febris initio propinare; Morbi autem die duodecimo, negotio tunc temporis ad ſecretionem vergente, medicamentis calidioribus liberalius indulgendum cenſeo, imo paulo maturiùs idem fieri poteſt, modò non metuendum ſit, ne febrilis materia in partes principes præceps agatur; Namque hoc tempore quò magis calefecerim, eò magis concoctionem acceleravero. Neque reverà cogitando aſſequi poſſum, quid ſibi velint Medici, cùm ſua præcepta toties ingeminant, de remediis ad promovendam febrilis materiæ concoctionem adminiſtrandis, id quod in morbi initio accerſiti ſæpè faciunt; nihilo minus tamen eodem ipſo tempore medicamenta ejuſmodi imperare non dubitant, quæ febrim ſcilicet attemperare poſſint. Profectò enim eſt Febris ipſa Naturæ inſtrumentum, quo partes impuras à puris ſecernat: hoc illa modo planè imperceptibili præſtat ab initio, atque etiam in ἀκμῇ morbi, verùm in ejuſdem declinatione apertiùs, atque manifeſtiùs idem opus aggreditur, id quod ex urina cernere licet. Materiæ febrilis *concoctio* nihil aliud reverà ſignificat, quàm peccantis materiæ à ſana ſeparationem. Hanc igitur

ut acceleres, non ſatagendum neſcio quibus attemperantibus, ſed Febris efferveſcentia tamdiu permittenda eſt, quamdiu ſalus ægrorum paſſa fuerit, cùm autem finem ſpectat, atque declinationem, ſecretione jam conſpicuâ, tunc quidem calidioribus medicamentis illam à tergo inſequemur, ad rem eò celeriùs ac certiùs perficiendam. Atque hoc re ipſa eſt, febrilis materiæ concoctionem promovere; cùm evacuationes & refrigerantia moras nectant, & curationem impediant, ipſamque ſanitatem jam appropinquantem abigant, uti ſæpius à me fuit obſervatum.

Si fermentatio ſatis progrediatur, deſpumatio circa diem decimum quartum peragetur: Verùm ſi refrigerantia quælibet ſeriùs adhibueris, atque ita eorum ope efferveſcentia ſufflaminetur, mirum non eſt, ſi febris ad diem viceſimum primum, quin & in effœtis corporibus malè tractatis multò longiùs excurrat.

Illud porrò obſervatu dignum eſt, quandoque accidere, ut æger Clyſterum aliorumve catharticorum uſu circa declinationem morbi intempeſtivè præſcriptorum, parùm alleviari videatur, imò nonnunquam apyrexiâ omnimodâ frui, poſt diem autem unum alterumve ſenties, non tam priſtinam febrim vires ſuas redintegrâſſe, quàm novam accendi, rigor nimirum, atque horror ſubitò invadet, quem mox excipiet calor atque febris, idem ſtadium(niſi forſan in intermittentium claſſem ſe reponat) decurſura, quod in præcedentibus monſtratum fuit. Cum ita ſe res habeat, non aliter tractandus eſt æger, quàm ſi anteà febre non detentus fuiſſet, verùm quoad res agendas calcata jam veſtigia repetenda; deſpumatio enim, quæ cœptæ jam ebullitioni debetur, non niſi prædicti temporis, ſcilicet 14. dierum ſpatio peragetur, utcunque moleſtum fuerit ægro, à prægreſſo morbo ſatis jam debilitato, eo uſque ſanitatem expectare.

Cardiaca, quæ adhibeo, paſſim ſunt ejuſmodi, quæ ſtatim ſubindicabo, quorum *moderatioribus* utor in morbi principio, æſtuatione maximè fervente; gradatim ad uſum calidiorum, juxta morbi progreſſum, vel ebullitionis gradus pergens; ſemper memor licere, ſiquidem multum ſanguinis miſſum, vel æger ſenex fuerit, ut Cardiaca fortiora adminiſtrentur, quàm cum vel nulla præceſſerit Venæ ſectio, vel æger ætate floruerit.

Moderata autem illa quæ dixi, Cardiaca fiunt ex aquis ſtillatitiis [*ver.gr.*] Borag.Citr. Scord.compoſ.fragor.Theriacal. cum admixtis Syrup.Meliſſophyl. Fernel. Caryophyl. & de ſucco Citr. &c. *fortiora* verò ex pulver.è Chel.Cancror. Comp. Bezoar. Confect. de Hyacinth. Theriac. Androm. aliiſve ejuſdem indolis. Quæ ſequuntur in frequenti uſu ſunt.

℞. *Aq. borag. citri, Scordii compoſ. & ceraſor.nigr. aa.* ℥ij. *aq.cinnamomi hordeati* ℥j. *margarit. præparat.* ʒij. *ſachari cryſtallini q.ſ. Miſce, ſumat cochl.* iiij. *ſæpius in die, præcipuè in languoribus.*

℞. *Aq. totius citri, & fragor. aa.* ℥iij. *aq. cord.frig. Saxon.* ℥j. *aq.theriac.ſtillat.ſyr. meliſſophyl. Fernel. Caryophyl. & de ſucco citri, aa.* ℥ß. *Miſce f. Julapium, de quo capiat ſæpius.*

℞. *Pulv. è chelis cancrorum compoſ. lap. bezoardici Oriental. & Occidental.*

tal. contrayervæ, aa.℈j. *fol. auri n. j. Miſce, f. pulvis ſubtiliſſimus: Capiat ad quant. gr.* xij. *quoties opus fuerit, ex ſyr. è ſucco citri, & Caryophyll. aa.* ℥ij. *ſuperbibendo cochl. aliquot Julap. præſcript.*

℞. *Aq. theriac. ſtillat.* ℥iiij. *ſemin. citri* ʒij. *contundantur ſimul & f. Emulſio. Colaturæ adde ſacchari perlati q.ſ. ad gratum ſaporem, ſumat cochl.* 2. *ter in die.*

Plures verò formulas recenſere ſupervacaneum arbitror, & quoniam & innumeræ ſunt, aut eſſe ſaltem poſſunt, & in morbi decurſu juxta varia ejus tempora, ac diverſa ſymptomata variandæ ſunt.

3. At ſi Fermentatio neque nimium æſtuet, neque langueat, eam in iſto gradu relinquo, nec ullis remediis utor, niſi ægrorum, vel amicorum quibus ſtipantur, importunitas à me aliquid extorqueat, quod ipſis citra inſtituti, & ſcopi mei fraudem placeat.

Atque hoc loco non prætermittam, me ſæpius ad *tenuis conditionis homines*, quorum crumena prolixo apparatui Medico ferendo non erat, accerſitum, nil feciſſe aliud poſt Venæ ſectionem, & vomitionem peractam (ſiquidem eas poſtulâſſet indicatio) niſi quod ipſis præſcriberem, ut toto morbi tempore lecto defixi, non niſi juſcula avenacea, & hordeacea vel ſimilia haurirent; tenuem cereviſiam (dempto frigore) moderatè biberent ad ſitim ſedandam; Enema ex lacte Saccharato ſingulis, vel alternis diebus uſque ad diem decimum, vel undecimum injici curarent; & versùs febris finem, cœptâ jam ſeparatione, ſiquidem ſegnior eſſet, ad eam juvandam fortiorem ſubinde potum Cardiacorum loco, bibere ipſis permiſi. Atque ita ſine ulteriore aliquo apparatu, niſi quod leve Catharticum in fine morbi addere ſoleam, eos ſalvos, & incolumes dimiſi.

Sed ut ad inſtitutum meum revertar, ſi prædicta methodus ſollicitè obſervata fuerit, uſitato circa 15. diem, tum ex laudabilis in Urina ſeparationis ſignis, tum etiam ex manifeſta omnium ſymptomatū remiſſione, principio tempeſtivum tunc eſſe potionem purgantem exhibere, quæ ſedimentum è prægreſſa fermentatione hic illic depoſitum ſubducat; quod niſi tempeſtivè factum fuerit, periculum eſt ne in ſanguinis maſſam remigret, ejuſdemque febris recidivam conciliet, vel etiam ſuâ in partibus naturalibus, ad quas amandatum fuit, morâ, in mineram tenacium deinceps in corpore malorum feracem abeat. Nimirum ſeparatione jam factâ, humores craſſi ac impuri ex arteriis ſanguini in venis refluo immiſſi, regreſſum ejus facilè impediunt, ex quo varia obſtructionum, ac tandem fermentorum genera naſcuntur.

Ubi tamen animadvertendum, non adeò planè neceſſarium eſſe poſt febres Vernales, atque poſt Autumnales purgationem celebrare; idque propterea, quòd ſedimentum à Vernalibus depoſitum, tum copiâ, tum qualitate terreâ, malignaque ab autumnali ſuperetur. Quod ipſum etiam in Variolis obtinet, multiſque morbis aliis Verno tempore graſſantibus, in quibus purgantium omiſſio non tàm grave periculum (quod ego quidem obſervaverim) quàm in caſibus priùs memoratis inferre ſolet.

Et ſanè non multùm is à veritatis ſcopo aberraverit, qui affirmaret ab hoc capite [purgandi ſcil. poſt morbos Autumnales omiſſione] plurium morborum colluviem, quàm ab ullo alio, quo demum cunque cauſarum fonte, dependere.

Si valdè debilis ſit æger, vel alioquin perfecta adeò depuratio facta non fuerit, ut audacter poſſim purgans exhibere die decimo quinto, rem differo ad decimam ſeptimam, quo tempore ſequentem, vel ſimilem, pro ratione ægri virium, potionem propino. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. ſennæ* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. ſ. q. aq. Colaturæ* ℥iij. *diſſolve mannæ, & ſyr. roſac. aa.* ℥j. *Miſce, f. potio cap. mane.*

Purgatione peractâ, ægrum, hactenus lecto, ex præſcripto meo defixum, ſurgere, & paulatim ad priſtinam victûs rationem reverti jubeo. Ea quippe, quam ad hoc uſque tempus præſcripſi, eadem propemodum eſt cum illa, quam modò commemorabam; Uti juſcula avenacea, & hordeacea, panatellæ ex pane & vitello ovi, in aqua cum ſaccharo confectæ; juſcula tenuia ex decocto pulli, Cereviſia tenuis lupulata, cui quandoque æſtuante ardore Febrili, immiſceri poteſt ſuccus Aurantiorum recens expreſſus, & ſuper ignem ad cruditatis tantummodò ſublationem coctus, & his ſimilia, quamvis juſcula avenacea ſint inſtar omnium. Negare verò cereviſiam tenuem, quæ ſubinde in mediocri quantitate ſumatur, ſeveritas eſt minimè neceſſaria, imò ſæpenumerò etiam detrimentoſa.

Accidit interdum (maximè in ſenibus) ægrum Febri jam curatâ, & corpore ſatis jam ſuperque purgato, nihilo minùs valdè debilem eſſe; & quandoque tuſſi, interdum etiam ſcreatu, magnam glutinoſi, viſcoſique phlegmatis copiam expectorare: quod ſymptoma non tantùm ægro terrorem injecit, ſed & ipſi Medico, præſertim minùs cauto, impoſuit, eumque in opinionem induxit, quaſi affectus iſte Phtiſi viam ſterneret; licet obſervaverim ego, rem adeò periculoſam non eſſe. Hoc in caſu ægrum jubeo Vinum Melaganum, annoſum, vel Falernum, ſive Muſcatum, cum pane toſto ei immiſſo bibere, quod craſin ſanguinis multùm prægreſſa æſtuatione debilitati (proindeque nuper ingeſtorum ſuccis aſſimilandis imparis) corroborans, ſymptoma illud paucorum admodum dierum ſpatio abigit, ut crebra experientia mihi conſtat.

Hac ipſa, quam propoſuimus ratione, ægrum à multis affectibus, ſymptomatibuſque, quæ malignitati tribui ſolent, tutum præſtabimus; cùm nihil magis ſolitum ſit Medicis in arte ſua minùs exercitatis, quàm quando medicamentis nimis refrigerantibus, vel uſu Enematum intempeſtivo, craſin ſanguinis ita relaxarint, Naturamque in perficienda ſanguinis depuratione adeò debilitârint, ut animi deliquia, aliaque ſymptomata (quæ genuina ſunt ejuſmodi impedimentorum arte poſitorum effecta) contingant, *malignitati* culpam tranſcribere: at ſi diuturnitas, in quam abierit morbus, eum ab hoc vitio vindicet, tùm quicquid eos in medela deinceps fatigat, id *Scorbuto* acceptum referunt: quamvis re ipſa neque ſymptomata, quæ accidebant, quamdiu vigebat

bat morbus, *malignitatis* erant effecta, neque ea, quæ contigerunt in declinatione ejus *Scorbuti*, ſed utrumque rei malè geſtæ debetur, quemadmodum crebrò id à me obſervatum eſt.

Non quòd ego, aut quiſquam alius, qui Morborum hiſtoriam vel delibaverit, neſcius eſſe poſſit, Febres eſſe, quæ non intemperie ſola, aut putrido tantùm calore, ſed etiam maligna qualitate (cujus ſigna evidentiſſima in ægris non poſſunt non apparere) conſtent: vel etiam quod inficias eam, complicari aliquando cum Febre *Scorbutum*, & complures alios morbos poſſe; hoc tantùm dico, has affectiones immeritò ſæpè in litem vocari.

Si fermentatio ſanguinis ritè proceſſerit, fiet omninò materiæ morbificæ deſpumatio intra tempus modò dictum. At ſi remedia refrigerantia, vel Enemata ſeriùs exhibita fuerint, multò longiùs excurret Febris, præcipuè in hominibus grandævis, malè à Medico curatis; ad quos quandoque accerſitus, poſtquam Febri per quadraginta dies & ampliùs laboraverant, nihil non expertus fui, quo deſpumationem ſanguini inducerem: ſed nempè uſque adeò debilitatus erat ſanguis, partim ſenio, partim Enematibus, & medicamentis refrigerantibus, ut neque Cardiacis, neque ullis aliis corroborantibus remediis ſcopum meum aſſequi poſſem; ſed vel illorum Febris virium ſuarum tenax permanebat, vel alioqui, ſi adeſſe videretur ἀπυρεξία, vires ægrorum admodum proſtratæ erant, & tantùm non emortuæ.

Aliorum autem remediorum ſucceſſu fruſtratus aliò conſilium vertere ſæpè coactus fui, cum ſucceſſu non vulgari; nempe adoleſcentulorum vivum vegetumque calorem ægris applicando. Nec eſt quòd quis multùm miretur, hac methodo, licet inuſitatâ, ægrum tantoperè corroborari, naturamque debilitatam juvari, ut ſemet à materiæ ſecernendæ, eliminandæque reliquiis exoneret; cùm proclive ſit intelligere, inſignem effluviorum vegetorum copiam à ſano, & athletico corpore in corpus ægri exhauſtū transfundi. Neque unquam comperi iteratam calentium linteorum applicationem ullatenus id præſtare valuiſſe, quod modò præſcripta methodus præſtitit, ubi calor applicatus tum magis eſt humano corpori congener, tum ſimul blandus, humidus, æqualis, perenniſque. Atque hæc ratio, ſpiritus, & halitus, forſitan Balſamicos, in ægri corpus immittendi, ex quo ipſe illam adhibui tempore, licet aliena primum videretur, ab aliis cum ſucceſſu felici fuit adhibita: neque profectò me pudet hujus remedii meminiſſe, tametſi petulci quidam homines, atque arrogantes, omniaque vulgaria ingenti ſupercilio contemnentes, me forſitan hoc ipſo nomine aſpernabuntur. Ego enim proximi mei commodum, ac ſalutem vanis illorum opinionibus longè anteferendam cenſeo.

Methodus hactenus enarrata, ſi quis illam prudenter, & cum deſtinato animi conſilio obſervaverit, ægros, ſi non ab omnibus, ſaltem à pleriſque moleſtis illis ſymptomatibus immunes præſtabit, quæ hanc Febrem vel comitari, vel eidem ſupervenire ſolent, quæque Medicum animi ancipitem, atque ſæpe in curationis decurſu conſilii penè expertem reddunt, imò & illius curæ commiſſos non raro è medio auferunt, etiamſi morbi natura mortem

non

non interminari viſa ſit. Sed quandoquidem vel ægrorum culpa Medicum non ſatis opportunè accerſentium, vel ipſius Medici minori ſive peritia, ſive cautela, ejuſmodi accidentia ſæpiſſimè oborta cernuntur, non gravabimur peculiarem eorumdem curam ſummatim hîc attingere; verùm ad ea tantùm ſymptomata me reſtringam, quæ, tametſi ſæpenumero præverti potuerint, modò via atque ordine prædicto quis uſus fuiſſet; cùm tamen ſemel acciderint, diverſam quandam, ſibique propriam curam poſtulant.

Atque (ut hinc ordiar) ſi æger, vel calidiora medicamenta nimis properè atque intempeſtivè ſumendo, vel calido nimis temperamento ſua natura fretus, in * *Phrenitidem* prolapſus fuerit; vel [quod proximè illuc accedit] ſi non omninò dormiat, ſæpè exclamet, aut inconditis vocibus utatur, ſi vultu ac loquela ferociat, ſi medicamenta, potumve communem avidè & quaſi raptim bibat, vel denique urinam habeat ſuppreſſam; in hoc, inquam, caſu, liberaliori manu, quàm ſuprà indulſi, ad venæ ſectionem, clyſteres, ac medicamenta refrigerantia me accingo, verno tempore præſertim; [quo etiam, aliàs ſymptomate hoc non apparente, juvenes atque vegeto calore præditi, ejuſmodi auxilia ſine multo diſcrimine admittunt] atque talibus remediis utens, ægrum eo uſque ſuſtinere conor, donec in diuturnitatem aliquam affectus excurrat, quo tempore non admodum difficile erit eum & à morbo & à ſymptomate unà eâdemque operâ liberare: id quod fiet *Narcoticum* aliquod medicamentum in largiori paulò doſi exhibendo. Quamvis enim febre vigente, quæ ναρκώσεως vi prædita ſunt non omninò proſint, neque deſtinatum à Medico ſcopum feriant, tamen opportunè, & in declinatione morbi adhibita, præclaros effectus edunt: anteà verò prodeſſe non poſſunt, partim quia fermentationem vi atque impetu procurrentem ſiſtere nequeunt, etiam in maxima doſi exhibita, partim verò (quod quidem majoris adhuc momenti eſt) materiæ peccanti tunc temporis maſſæ ſanguineæ æquabiliter admiſtæ, neque versùs ſeparationem adhuc vergenti ab exhibito hujuſmodi medicamento manus injicitur, adeoque depuratio illa tantopere expetenda impeditur. Verùm ſive hæc ratio ſit hujuſce phænomeni, ſive alia aliqua magis abſtruſa, judicent illi quibus animus atque otium eſt talia ſpeculari. Interim ex fideli atque idoneo obſervationum plurimarum complexu rem ipſam certiſſimam eſſe pronuncio. *Laudanum*, vel alia quævis Narcotica in principio, augmento, vel ſtatu hujus febris ad ſymptoma hoc levandum, vel non prodeſſe omninò, vel, quod ſæpe accidit, etiam obeſſe; verùm in ejuſdem morbi declinatione eadem mediocri doſi adhibita non ſine ſucceſſu uſurpari. Semel equidem Narcotico die morbi duodecimo uſus ſum, nec fruſtra; citiùs autem nunquam proſperè exhibitum novi. Quod ſi autem illius uſum ad decimum quartum uſque diem diſtuleris, tantò magis proficuum evadet, ſeparatione nempe perfectiori tum facta. Neque verò hæc mora, tametſi forte aſtantes magnopere perterrefaciet horrendum hoc ſymptoma, mortem ſtatim ſubinfert; cùm ſæpe obſervaverim, hanc rem plerumque inducias ferre poſſe ac ſolere, donec ad Narcotica deſcendere fuerit opportu-

* *Phrenitis.*

opportunum; ſaltem ſi caveatur, ne *Cardiacis*, calidiſque medicamentis adhibitis, intemperies cœpta accendatur uberius, quo caſu ægri ſubitò pereunt. Narcotica, quibus ego uti ſoleo, ſunt vel *Laudanum Lond.* ad gr. I. ß. vel ſequens. *Rec. fl. Paralyſ. M.* I. *Coq. ſ. q. aq. ceraſor. nigr. Colaturæ* ℥iij. *Diſſolve ſyr. de meconio* ℥ß. *ſucci limoniorum Cochl.* j. *Miſce.* vel *Rec. aq. ceraſor. nigr.* ℥iß. *aq. Epidemicæ* ʒij. *laudani liquidi. gutt.* xvj. *Syr. Caryophill.* ʒj. *miſce.*

Illud unicum hìc addere placet, quod ad hanc rem obſervaſſe non inconſultum arbitror; nempe ſi ſymptoma hoc eo uſque inducias ferat, & Febris adeò in diuturnitatem abeat, ut æger ante aſſumptum Narcoticum commodè purgari poſſit, medicamentum illud tanto fœliciùs effectum ſuum editurum. Quocirca ego imperare ſoleo Pil. coch. maj. ℈ij. in aq. Betonicæ diſſolut. atque hoc 10. vel 12. horis ante Narcotici exhibitionem. Neque metuendum eſt à tumultu illo, quem calidior illa maſſa pil. aliàs excitare ſolet; ſubſequentis enim Narcotici vis penſabit illas turbas, & quietem ſuaviſſimam, blandiſſimamque inducet.

Quod ſi vigiliæ ultra febrem excurrant, ceſſantibus aliis ſymptomatibus, obſervavi, linteum in aqua roſar. immerſum, & frigidè ſincipiti, ac temporibus applicatum, plus quàm Narcotica quævis prodeſſe.

Sæpe accidit ægrum per totum morbi decurſum * *tuſſi* moleſtâ divexari; nimirum commota vehementer ac tumultuante ſanguinea mole, omnibus jam ad ſeditionem & partium ſtudia ſpectantibus, fit ut humores quidam ſoluti diffluenteſque è maſſa ſanguinis per vaſcula pulmonaria, vel etiam per diapedeſin in tracheæ membranam interiorem, teneriorem ſcilicet atque exquiſito ſenſu præditam, transferantur: hinc *tuſſis* oboritur, quæ primò ſicca eſt, quoniam tenuis adhuc materia vim expultricem eludit; mox craſſeſcit, atque expectoratu difficilis evadit, eò quod ſenſim febrili calore torreatur, atque aſſetur: hinc fit, ut ſuffocationis metu percellatur æger, utpote cui vires deſunt ad lentam hanc viſcidamque materiam tuſſi eliminandam. Ego in hoc affectu rarò alio aliquo medicamento utor, præter *oleum amygdalarum dulcium* recenter expreſſum, niſi forſan acciderit, (accidit autem aliquoties) ut ægrotus oleum prorſus averſetur; tunc enim vulgaribus illis pectoralibus, ut licet, opem ferre conamur. Interim oleum illud amygdalarum, ſiquidem illo per ægrum uti licuerit, Bechicis aliis anteponendum cenſeo, ob eam cauſam præcipuè, quòd cùm neceſſe ſit hæc liberaliùs, & majori quantitate exhibere, modò prodeſſe velimus, hoc pacto ventriculum jam ſatis ſuperque debilem & ad nauſeam proclivem oneramus; nonnunquam etiam eadem opera præpedimur, ne reliqua, eodem ipſo tempore tranſigenda, procuremus. Neque verò ſatis, aut intellectu aſſequor, aut experientia eò ductus ſum, cur ab hujus olei, quod jam diximus, uſu in febribus abhorreamus, eò quod ſcilicet inflammabile ſit, adeoque metuendum, ne febrim adaugeat. Fac enim illud ſua natura calidum eſſe, certè tamen calor ille tantus non eſt, ut aliundè non abundè penſetur: præ cæteris manifeſta vi pectori conducit, aperit-

* *Tuſſis.*

que vias, ac lenit, adeoque expectorationem promovet, qua (præſertim ſi copioſior acciderit) tum exoneratur ſanguis à moleſto humore, commodè jam excreto, tum eâdem operâ nonnihil refrigeratur, adeoque me non admodum malè habet, ſi quando viderim ſymptomata hoc intercurrere, cujus beneficio non parum etiam ægro beneficii accedit. Illud unicum nunc moneo, unâ eâdemque vice tutum non eſſe, totis cochlearibus hoc oleum exhibere; periculum enim eſt, ne & ventriculo nauſeam & alvo fluxum inducamus; parcè itaque ſed frequenter interdiu noctuque propinandum erit, quo non ſolùm expectoratione facta tuſſim leniemus, verùm etiam, quod alicujus momenti eſt, attritas ægri vires blando nutrimento nonnihil ſolabimur.

Fit nonnunquam, ut * *hæmorrhagia narium* ſuperveniat; ſive quòd medicamenta nimis calida in morbi initio fuerint exhibita, ſive quòd ebullitio non ſatis coërcita fuerit, ægro nempe vel in florenti ætate conſtituto, vel anni tempeſtate coadjuvante. Hoc ſi fiat, non admodum juvabunt ea quæ ad ſiſtendum ſanguinis motum vulgò fieri conſueverunt, qualia ſunt venæ ſectiones, ligaturæ, medicamenta adſtringentia, atque agglutinantia, vel etiam ſanguinis acrimoniam contemperantia, &c. quamvis enim pro Medicorum conſilio, ac prudentiâ, his atque hujuſmodi aliis uti liceat; in eo tamen cardo rei vertitur, ut idoneo aliquo medicamento ſanguinis ebullitioni frænum imponatur, quod ſiſtat, ſigatque illius impetum in præcipitia quæque ruentem. Verum quidem eſt, ſi ſymptoma ſeorſim ſpectetur, ea quæ ſuprà enumeravimus (ac venæ ſectionem potiſſimùm) accommoda ſatis eſſe, nec ego ipſe dubitarem iiſdem uti; ſed nempe ſymptomatis hujus cauſam (ſaltem ſi phlebotomiam exceperis) non ſatis attingunt, quam profectò non majori ratione per prædicta tollere, quàm ſi gladio ignem extinguere ſatageres. Ego itaque in hoc caſu, fruſtra aliis tentatis, tale quidpiam adhibere ſoleo, quale nunc ſubnectam. *Rec. aq. portulacæ, & papaveris erratici aa.* ℥iß. *ſyr. de meconio* ʒvj. *ſyr. paralyſeos* ℥ß. *M. f. hauſtus.* Nolim autem hæc ita intelligi, quaſi hæmorrhagiam quamlibet ita ſtatim curari velim, quin potiùs illa ſæpe permittenda eſt, atque ægro plurimum prodeſſe poteſt, partim nimiam ebullitionem reprimendo, partim etiam criticè aliquando morbum ſolvendo. Atque revera parum proderit huic ſymptomati frænum prædictum aptare, priuſquam illud aliquantiſper excurrerit, vel etiam priuſquam vena in brachio ſecta fuerit. Illud diligenter advertendum eſt, hanc ipſam, atque alias omnes immodicas hæmorrhagias peculiare illud obtinere, quod quamprimum illæ quomodocunque ſedatæ fuerint, niſi leniens aliqua purgatio celebretur, metus eſt ne recidivam æger patiatur; proindeque purgandum erit, quamvis (ſi Febris tempora ſpectentur) ſeriùs aliquanto id fieri ſoleat, atque debeat, niſi ſymptoma hoc acceſſerit.

Hoc ſymptoma plerumque ſenibus accidit poſt copioſas evacuationes, vel per ſeceſſum ex diarrhoea, vel maximè per vomitiones, atque ſæpenumero mortem præ foribus adeſſe denunciat. Ingenuè fateor, me mihimet ipſi de * *Singultus* cauſa diſquirenti ſatisfacere non poſſe; nihilominus obſervavi

* *Narum hæmorrhagia.* * *Singultus.*

ſæpe

ſæpe illum ex turbis, ac tumultu ab aſperioribus medicamentis in ventriculo, lociſque vicinis excitato, ortum ducere, quibus ſedandis atque in priſtinam pacem reducendis cùm naturæ vires non ſuffecerint, fit ut ingens periculum immineat: proindeque conſentaneum exiſtimavi curam eò dirigere, ut quod natura per ſe nequibat, artis adminiculo ſuffulta perficeret. *Diaſcordium* igitur larga doſi exhibitum, nempe ad ℨij. à ſcopo meo non aberravit, cùm *ſemine anethi*, aliiſque, quæ tanquam ſpecifica decantantur, uſus nihil profeciſſem.

Si in morbi hujus decurſu * *Diarrhœam* obortam conſpexeris, quæ (uti jam alicubi ſuprà notavimus) accidere tum ſolet, cùm in morbi initio vomitorii propinandi indicatio ſe obtulit, neque tamen illud propinatum fuit: dico in hoc caſu convenire, ut quovis morbi tempore (niſi vires contra indicaverint) *emeticum* exhibeatur, etiamſi jampridem illa ad vomendum propenſio præterierit. Quoniam autem hac de re ſatis opinor in ſuperioribus pagellis à nobis dictum eſt, illud hoc in loco duntaxat annectam, quid facto ſit opus, ſi exhibito licèt emetico nihilominus *Diarrhœa* ſupervenerit. Quod tamen oppidò rarum eſt, niſi in Febre inflammatoria, ubi vomitorium, hoc ſymptoma non ſolum non impedit, ſed quandoque creat, quod notatu dignum eſt. Itaque cùm ſic ſe res habuerit, præ quibuſvis aſtringentibus hujuſmodi clyſterem profuiſſe comperi. *Rec. Cort. granator.* ℥ß. *roſ. rubr. p.* ij. *Coq. in lactis vaccini ſ. q. Colaturæ* ℔ß. *diſſolve Diaſcordii* ℥ß. *M. F. Enema.* Non ſuaſerim ut majori quantitate Clyſterem injicias, quamvis enim propria vi adſtrictionem polliceatur, metuendum tamen eſt, ne ſua mole laceſſat inteſtina, adeoque fluxum alvi, quem conſopire animus erat, uberius provocet.

Sed forſitan objiciet his aliquis, magis è re videri, ut, præſertim declinante morbo, diarrhœam, ſi quidem acciderit, permittas potius quàm ſiſtas, quandoquidem fluxus ille alvi nonnunquam criticus eſt, morbùmque ſolvit. Reſpondeo, me non inficias iturum, fieri aliquando, ut Febris per hanc portam ſibi viam faciat, atque effugiat; verùm illud rariùs accidit, quàm ut illius ſpe quicquam moliamur: quin & ratio illa, quâ de medelâ Febrium univerſim loquuti fluxus hujuſce ſiſtendi neceſſitatem oſtendere conati ſumus, etiam hic omnino locum obtinet. Nunc autem illud addendum eſt, meâ quidem ſententiâ animadverſione non indignum, nempe ad genuinam ſanguinis depurationem non tantùm neceſſariam eſſe illam quarundam partium ſecretionem, quæ per *fæces* fit, ſed requiritur etiam ut ſecernantur aliæ, tanquam *flores*, id quod in aliis etiam liquoribus opulentis atque heterogeneis quotidiè cernimus. Itaque ſi Diarrhææ nimium indulſeris, mediam ſolummodò depurationem, tantoperè expetitam, procurabis, atque etiam forſan, quod poſtremo in loco rejiciendum erat, primò excernetur. Fateor equidem ſeparatione illâ per flores jam factâ (quæ, ut obiter id attingam, ſenſim, & ſine ſenſu peragi ſolet, atque plerumque paulò pleniori διαπνοῇ potiùs, quàm ſudore manifeſto) Diarrhœam, ſi fortè acciderit, periculi non multum interminari: Sciendum tamen eſt, illam tum non aliunde accidere, quàm quòd purgatio ſubducendis fæci-

* *Diarrhœa.*

bus dicata, non opportunè exhibita fuerit, quæ quidem fæces morâ ſuâ fermenti alicujus maligni indolem adeptæ, inteſtina jam ad excretionem irritant, ſtimulantque; ut omittam dicere, liquidiſſimam illam excrementorum conſiſtentiam (tali enim formâ plerumque viſuntur) ſatis indicare ea pro criticâ morbi ſolutione habenda non eſſe.

Forſan etiam inter ſymptomata Febribus ſupervenientia recenſeri poteſt * *Iliaca paſſio*, eo quòd vomitus enormes qui initio Febrium accidere ſolent, huic occaſionem quandoque ſubminiſtrent.

Horrenda hæc affectio eſt, & huc uſque omnium fere judicio funeſta, ex inteſtinorum motu inverſo, ac præpoſtero originem ducens. Nimirum inteſtinorum fibræ, quæ à ſuperioribus verſus inferiora contrahi debent, contrahuntur ad ſuperiora, & quæcunque in inteſtinis continentur non verſus alvum, ſed ventriculum protruduntur, & impetu facto ad os regurgitant; adeò ut Enemata, quantumcunque acria, Emetica evadant, ubi etiam Cathartica per os aſſumpta per vomitum ſubitò excernuntur. Et, mea quidem ſententia, exquiſitus ille, ac intolerandus dolor huic morbo ſuperveniens, non aliunde oritur, quàm ex præpoſtero inteſtinorum motu modò dicto. Cùm enim ſinus illi, quos multiplices inteſtinorum circumvolutiones conſtituunt, ita à naturâ formati ſint, ut ad deſcenſum fæcum quàm aptiſſimè conducerent, cum ii, inquam, motui ſuis fibris contrario cedere cogantur, exoritur inde prædictus dolor; qui quidem uni parti inſtar terebelli infigitur, cum aut valvula quæ ad initium coli appoſita excrementorum ad ileon regreſſum impedit, aut alia quavis membrana ad ſinum pertinens, vim hujus præpoſteri impulſus ſola ſuſtinet.

Hujus verò inverſionis, unde dolor ille exoritur, duplicem cauſam aſſignare licet. Obſtructionem nempe, vel irritationem.

Primò igitur quæcunque inteſtina vehementer obſtruunt, ut nihil per inferiora deſcendere valeat, hunc contrarium in inteſtinis motum ut producant neceſſe eſt, & nemini non notum. In horum cenſum ab Authoribus referri ſolent fæces induratæ, flatus craſi magnâ copiâ collecti, ac inteſtina velut in nodum convolventes, conſtrictio inteſtinorum in hernia, inflammatio denique aliique tumores magni, qui cavitatem internam inteſtini occludunt. Interim verò haud negandum, quod motus contrarius hiſce cauſis originem debens, potius ingeſtorum, quàm inteſtinorum motus habendus; neque hæc totius inteſtinorum ductus inverſio eſt, ſed illorum tantùm, quæ ſupra ſedem iſtius obſtructionis ſita ſunt. Quam ob cauſam *affectio iliaca* hinc profecta à me *notha* appellatur.

Secundò verò opinor, quòd in affectu iliaco cauſa inverſionis periſtaltici inteſtinorum motus ut plurimum ita ſe habet. Nimirum ex tumultuante ſanguine in Febre nuper concepta, in ventriculum & proxima inteſtina deponuntur humores acres & maligni, ex quibus ventriculus primò motum ſuum invertere, ac violento impetu materiam moleſtam in eo contentam per os rejicere cogitur: Ventriculi tandem motui validiori inteſtina *tenui* ipſi conti-

* *Iliaca Paſſio.*

nua jam debilitata cedunt, & cum his demum *majora* in conſenſum trahuntur, vomituriente ventriculo quaſi choream ducente. Hunc affectum *verum ileum* voco, & ille hujus loci eſt. Methodus eum curandi hactenus ferè incognita fuit, quicquid nonnulli jactent de uſu *argenti vivi*, & *globulorum*, quæ præterquam quòd parum conducunt, noxam ſæpè haud contemnendam inferunt. Ego cum felici ſucceſſu hâc methodo utor.

Quando liquet ex Clyſteribus per os rejectis & aliis ſignis verum eſſe ileum, tunc in hæc tria enitor: 1. Ut contrarius iſte ventriculi motus, qui ſimilem motum in inteſtinis efficit, impediatur. 2. Ut inteſtina acri humore debilitata corroborentur. 3. Ut ventriculus ac inteſtina ab iſtis humoribus liberentur. Quibus indicationibus ut ſatisfaciam, curationem hoc ritu inſtituo: Primò *ſalis abſinthii* ℈j. ex cochleari uno *ſucci limonum* mane, & ſerò ſumendum præſcribo, intermediis verò temporibus *aquæ menthæ ſtillatitiæ* ſine ſaccharo, aliove quovis additamento cochlearia aliquot bis quâque horâ propino, cujus vel ſolius repetito uſu & vomitus & dolor ex eo natus ſubitò evaneſcent. Dum hæc fiunt *catulum viventem* nudo ventri indeſinenter accumbere jubeo. Poſtquam verò dolor cum vomitu per ſpatium bidui triduive omninò ceſſaverit, tum *pil. cochl. maj.* ʒj. *in aqua menthæ* diſſolutam exhibeo, quam etiam aquam (quò certius vomitûs recurſum prævertam) toto catharſeos tempore ſæpius ſumendam injungo. Neque catulus removendus, antequam uſum pilularum æger aggrediatur.

Obſervavi fruſtra pilulas iſtas, vel quodvis aliud catharticum, utcumque forte propinari, donec ventriculo corroborato, atque adeò ad motum naturalem reducto inteſtina etiam ad proprium motum æquè reducta fuerint. Aliàs enim cathartica omnia intus aſſumta emetica evadent, & plus damni quàm commodi inferent. Inde eſt quod remediis purgantibus viam facere non aggredior, donec per ſpatium quoddam medicamentis iſtis ventriculum reſpicientibus uſus fuerim.

Victum valde tenuem ægro præſcribo, ita ut nonniſi cochlearia aliquot juſculi ex pullo Gallinaceo parati ſorbenda bis vel in die permittam. Interim verò ut per totam ægrotationem in lecto decumbat jubeo, donec perfectæ ſanationis ſigna appareant, ac etiam poſt ſanationem per longum tempus in prædictæ aquæ uſu perſiſtere & laneis duplicatis ventrem à frigore bene defendere impero, quò minus recidiva fiat, cui hic affectus præ omnibus aliis eſt obnoxius.

Pauca hæc univerſam meam in curando hoc affectu methodum exhauriunt, quam à nemine conſulto ob ſimplicitatem ſuam & ſplendidioris ſive verborum, ſive pharmacorum apparatus defectum, aſpernatum iri confido.

Atque hæc ſunt illa ſymptomata, quæ in febre hac occurrere ſolent. Sunt autem & alia quædam, quibus memorandis nunc ſuperſedebimus, partim quidem, quoniam ea minoris momenti ſunt; partim verò, quòd peculiarem nullam curationem poſtulent, febre enim ritè tractatâ ſponte ſua ceſſant.

De *Febre continuâ* hujus Conſtitutionis, ac de ſymptomatibus ejus hactenus.

CAPUT V.

Febres Intermittentes Annorum 1661, 62, 63, 64.

QUandoquidem, ut jam ſumus præfati, quæ prædictos annos omnes Conſtitutio pervaſit, producendis omnium generum *Intermittentibus* tam egregiè favit, quas tum de illis feci obſervationes haud indiligentes, hîc impertiam: Addam inſuper & quæ de paucis illis intermittentibus obſervavi, quæ ab illo deinceps tempore ſporadicè contigerunt, quò minus orationis filum inſequentium deinceps annorum hiſtoriam complectentibus, cogat intercidere.

Primo loco quò naturam illarum atque genium conjectura ſaltem aſſequamur, advertendum eſt, quòd in paroxyſmis Febrium intermittentium hæc tria tempora ſpectanda ſunt. 1. Tempus *Exhorreſcentiæ.* 1. Tempus *Ebullitionis.* 3. Tempus *Deſpumationis.* Et quidem ad *exhorreſcentiam* quod attinet [ut de his rebus ſummatim loquar] ego illam exinde oriundam arbitror, quòd materia Febrilis, quæ nondùm turgeſcens à maſſa ſanguinea utcunque aſſimilata fuerat, jam tandem non ſolùm inutilis, verùm & inimica naturæ facta, illam exagitat quodammodo atque laceſſit, ex quo fit, ut naturali quodam ſenſu irritata & quaſi fugam molita, *rigorem* in corpore excitet atque *horrorem*, averſationis ſuæ teſtem & indicem. Eodem planè modo, quo potiones purgantes à delicatulis aſſumptæ, aut etiam toxica incautè deglutita, horrores ſtatim inferre ſolent, aliaque id genus ſymptomata. Natura itaque hoc pacto irritata (ut ad tempus *ebullitionis* jam tranſeamus) quò faciliùs hunc hoſtem à ſuis cervicibus depellat, *fermentationem* aggreditur, ſolemnem nempe machinam, quâ in Febribus & quibuſdam aliis acutis morbis uti conſuevit, cùm ſanguinis molem ab inteſtinis inimicis liberare conetur: hujus enim efferveſcentiæ beneficio disjunctæ peccantis illius materiæ partes, quæ ſanguini æquabiliter admixtæ fuerant, aggregari quodammodo incipiunt, atque adeò leviori operâ ſubigi poſſunt, ut ad deſpumationem opportunæ evadant. Et quidem ut hoc fiat, vel ex eo plurimùm referre conſtat, quod qui ex Febribus Intermittentibus moriuntur, ſiquidem in paroxyſmo pereant, in primo illo tempore (*exhorreſcentiæ* ſcilicet) fato fungantur, nam ſi ad tempus efferveſcentiæ pertigerint, ſaltem pro illa vice non moriuntur. Atque per hæc duo tempora res ægrorum in anguſto verſantur; quibus elapſis, tertium tempus, quod *deſpumationi* dicatum eſt, inſequitur, quo ſuccedente ſymptomata omnia primo leviora fiunt, atque tandem planè evaneſcunt. *Deſpumationis* autem nomine nihil aliud ſignificatum volo, quàm materiæ Febrilis jam ſubactæ, & quaſi devictæ, expulſionem, ſeu ſeparationem; atque illud quod ſeparatur, partim (ut in aliis liquoribus cernere licet) *florum*, partim *fæcum* rationem & ſortem obtinet.

His ita poſitis, videamus quomodo fiat, ut redeat Paroxyſmus, quando quidem ægrorum ſors in vado jam conſtituta videtur. Nimirum Febrilis materia

teria nondum tota emigravit, ſed quemadmodum apum Embrya ſtatis temporibus ſenſim ſuccreſcunt, ita latens hæc materia pro typorum ratione denuò caput effert, ac novum negotium naturæ faceſſit, idem ſtadium decurrens, quod in præcedentibus modò oſtendimus. Nunc autem ſi quis à me cauſam quæſiverit, cur fomes ille deliteſcens effervescentiâ præcedenti non ſatis ſubactus, ac proinde cum reliqua materia peccante non expulſus, proindeque novas tragœdias daturus, non eodem modo in omni Febre intermittenti progrediatur (nam nunc unum, nunc duos, nunc tres dies exigit, priuſquam ad maturitatem perveniat, novumque Paroxyſmum excitet,) de hac re, inquam, ſi quis mihi negotium exhibeat, ego planè me neſcire fateor. Neque verò quiſquam alius, quod ſciam, in hac cauſa tàm præclarè ſe geſſit, ut arcanum hoc opus naturæ ſatis enarrâſſe videatur. Ego Philoſophi nomen non ambio, & qui titulum illum ſe mereri exiſtimant, atque me fortaſſis hoc nomine culpandum putabunt, quòd in hæc penetralia non irrumpere conatus ſim, moneo illos, ut in aliis naturæ operibus, quæ ubique nobis obſervantur, vires ſuas experiri velint, antequam aliis dicam ſcribant. Libenter enim quæſierim, cur *equus* ad ἀκμὴν ſuam pertingat ſeptem annorum ſpatio, *homo* 21. cur in *plantarum* regno, hæc menſe *Maio*, illa *Junio*, iſta alio florere ſoleat, ut innumera alia nunc ſileam. Quòd ſi doctiſſimos quoſque viros non pudeat ſuam ignorantiam in his rebus palam fateri, non video, cur mihi vitio verti debeat, ſi in re non minùs difficili, atque forſitan prorſus inexplicabili, manus ab αἰτιολογίᾳ abſtineam: quippe cùm perſuaſiſſimus ſim, naturam non minùs hìc loci quàm in aliis quibuſcunque, methodo quadam certa atque ordine progredi: *quartanoſa* enim (ut ſic dicam) ac *tertianoſa* materia non minus naturæ legibus ſubjacet, iiſque regitur, quàm alia corpora qualiacunque.

Cum rigore atque horrore in univerſum *Intermittentes* omnes incipiunt, cui mox calor ſuccedit, atque huic deinceps ſudor; Per utrumque paroxyſmum, tum illum quo friget æger, tum quo plus ſatis incaleſcit, vomiturit ut plurimum, vehementer ægrotat, cum ſiti & linguâ aridâ, *&c.* Quæ quidem Symptomata, iiſdem omnino gradibus recedunt, quibus provehitur ſudor, quo uberius prorumpente Paroxyſmus ſolvi videtur. Satis rectè valet qui modò ægrotabat, donec Paroxyſmus periodo ſibi conſueta denuò recrudeſcat; in *Quotidianâ* ſcilicet quolibet νυχθημέρῳ, in *Tertianâ* alternis diebus, in *Quartana* tertio quoque die, calculatione videlicet facta ab unius Paroxyſmi initio, ad initium ſubſequentis. Licet haud rarò ingeminentur poſteriores duo, ita ut Tertiana quolibet die invadat, Quartana per duos dies continuos, tertio quidem ab inſultu libero manente; quandoque etiam ter tribus diebus continuis infeſtet, cùm *Triplex Quartana* eſt, morbo ab iſto, quem primum aſſumpſit, Typo nomen ſortiente.

Quæ ſanè Paroxyſmorum reduplicatio nonnunquam à materiæ Febrilis exceſſu activitateque nimia producitur, quo in caſu Paroxyſmus *adventitius primarium* antevertit; nonnunquam etiam virium proſtratione, cùm in Ægro nempe nimium illæ fuerint dejectæ, & paroxyſmi vigor retuſus, ſive re-

frige

frigeratione intenſiore, ſive etiam evacuationibus præter modum effuſis: in hoc verò caſu cum Paroxyſmus adventitius primarium inſequitur, mitius inſuper, neque ita prorſus diu atque alter ægrum affligit. In priore inſtantia, materiæ turgeſcentia ſive ὀργασμὸς tardiùs revertentem & ſibi debitam periodum nequaquam præſtolatur, ac proinde aliquantò præmaturius deſpumatione ſua defungitur: in poſteriore autem cum ſanguis non jam ea vi polleat, quæ materiæ Febrili uno impetu excutiendæ ſufficiat, mox alium de novo Paroxyſmum ſubſtituit, quo ejus reliquias è ſinu ſuo exturbet. Quinimo è duabus hiſce cauſis ſibi invicem adverſantibus fortè etiam pendet tam Paroxyſmorum Anticipatio in Febre Intermittente ordinaria atque regulari, quàm eorundem tardior acceſſio; quarum utraque in his Febribus frequenter occurrit, quæ νυχθήμερον omne percurrunt, vel ſolitum Paroxyſmi tempus anticipantes, vel eô ſerius accedentes.

Febrium autem Intermittentium quædam *Veris* ſunt, quædam *Autumni*: quamvis enim in tempeſtatibus intermediis nonnullæ oboriantur, quoniam tamen illæ & minus frequentes ſunt, & ad prædictas reduci poſſunt (illas nempe quibus magis appropinquant,) idcirco omnes ſub duobus hiſce generibus, *Vernalibus* nempe, atque *Autumnalibus*, complectar. Tempora ad quæ particulariter ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ referuntur, menſes ſunt *Februarii* atque *Auguſti*; licèt quandoque maturius invadant, tardius etiam nonnunquam; prout ſcilicet uberior parciorve in aëre apparatus, vel ad eaſdem producendas facit, vel officit, & ex conſequenti magis etiam minuſve Epidemicè deprædantur. Cujus rei exemplum habemus ſatis obvium in Febribus Intermittentibus Autumnalibus Anni 1661. quo anno memini fœminam quandam ædibus meis vicinam primo Quartanæ ſuæ Paroxyſmo, ipſo ſcilicet *Johannis feſto* correptam fuiſſe. Et complures alii circa idem tempus præmaturum Febribus illis correpti fuere, quæ poſtmodum adeò Epidemicæ evaſerunt; quod argumento eſt magnum tum fuiſſe in iſtâ quæ tunc obtinebat aëris temperie, ad iſtos morbos apparatum, qui deinceps procedente anno ſtipatiores graſſabantur.

Et quidem uſque adeo neceſſaria eſt hæc Febrium diſtinctio, ut niſi eandem in praxi ſedulò contemplemur, neque de earum duratione prognoſtico aliquo rite facto quicquam pronunciare, neque quomodo regimine ægrorum corpora curare poterimus, habita tum tempeſtatum, tum naturæ Febrium diverſæ ratione. Verum quidem eſt Febres utriuſque tempeſtatis ingenium non planè diſſimile nanciſci, ſive modum ſpectes primi inſultus, qui cum horrore primùm incipit, mox in calorem erumpit, ac tandem per ſudorem ſolvitur; ſive typorum diſcrimina, quorum reſpectu quædam *Tertianæ* ſunt, tum *Vere*, tum etiam *Autumno*. Interim tamen dubito, quin Febres iſtæ totâ ſuâ naturâ ſive eſſentialiter diſtinguantur.

Atque ut de * *Vernalibus* primò dicam, illæ ferè omnes vel *Quotidianæ* ſunt, vel *Tertianæ*, & vel ſerius, vel ocyùs ingruunt pro vario tempeſtatis apparatu. Nam per brumale frigus ſpiritus concentrati vires in ſuo receſſu ſibi

ac

* *Intermittentes Vernales.*

acquirunt, quos appropinquantis poſtea ſolis calor jam vegetos evocat, qui cum viſcidis humoribus (minùs tamen viſcidi ſunt hi, quàm quos in Autumno prægreſſi fervores excoxerunt ac torrefecerunt) commiſſi, quos durante hyeme natura in ſanguinis maſsâ congeſſerat, dum avolare nituntur, implexi detinentur, & quaſi irretiti, adeóque vernam hancce ebullitionem concitant. Eodem planè modo quo vaſa cereviſia repleta atque in arena vel cella frigida diutius repoſita, ſi igni admoveantur, tumultum ſtatim concipiunt, & liquor ad volatum pronus eſt. Sanguis hoc modo affectus purgationem ſui molitur, atque ſpirituum volatilium ope negotium hoc ſat citò peragit, niſi forte nimia viſcidorum ſuccorum vi inſtructus fuerit, qui fermentationem cœptam remorentur, & licet hoc ipſum accidat, efferveſcentia tamen verna raro continua, ſuique ſimilis manet, verum diſſilire atque in diverſos Paroxyſmos quaſi findi ſolet. Sanguine enim opulentis hiſce ſpiritibus jam turgido, natura negotium ſuum quaſi præceps aggreditur, & quarundam partium ſecretionem ad modum perfectæ ſolutionis per Paroxyſmos particulares peragit, priuſquam univerſali ſeparatione defungatur. Atque hæc mihi quidem ratio non inidonea videtur, quod verna tempeſtate, præſertim illa, quæ æſtatem propius attingit, paucæ Febres continuæ occurrant, niſi forte conſtitutio fuerit Epidemica. Fermentationes enim tunc temporis obortæ vel ſubitò conſopiuntur, vel ad intermiſſionem properant; vel denique partes humorum ad ſeparationem proniores, præmaturè & cum vi quadam aliò transferuntur; ex quo mox *Anginæ, Peripneumoniæ, Pleuritides*, aliæque id genus peſtes ſuccreſcunt, quæ deſinente potiſſimùm Vere caput ſuum exerunt.

Animadverti * *Febres Intermittentes Vernales* rariſſimè fuiſſe diuturnas, ſemper verò ſalutares; ita ut vel maximè ſenex, vel debilis quiſpiam, officioſiſſima damnoſiſſimaque imperitiſſimi cujuſlibet περιεργίᾳ modò probus is fuerit, è medio vix queat tolli. Contigit mihi tamen videre *Tertianas Vernales*, quæ ob Phlebotomiam, & Catharſin indebitè celebratas, & regimen inſuper cum morbo malè quadrans, moras traxere etiam uſque ad tempus illud quo Autumnales ſolent invadere; quæ tempeſtas cum hujus morbi genio ſit admodum contraria, eundem continenter extinguit; Ægro interim frequenti Paroxyſmorum reduplicatione, & duratione longiore ita penè confecto, ut in extremis verſari videatur; quæ nihilominus (quatenus mihi hactenus obſervare licuit) ſemper eſt eluctatus. Neque in convaleſcentibus ab hoc morbo mihi adhuc ſubiit videre graviſſima illa ſymptomata, quæ, ut infrà dicetur, intermittentes Autumnales diuturniores ſequuntur; *Lethalem* intelligo *tonſillarum inflammationem, ventrem induratum, tumores Hydropicos, &c.* Plus ſemel tamen adverti ægros à morbi diuturnitate, & Paroxyſmorum ingeminatione (accedentibus ad malorum cumulum evacuationibus repetitis) ad ſummam debilitatem redactos, ubi primùm cœperint convaleſcere, in *Maniam* incidiſſe, quæ pari cum illo paſſu receſſit, quo eorumdem vires de novo redintegrabantur.

Intermittentes verò *Autumnales* longè aliter ſe habent. Primò enim

* *Intermittentes Vernales.*

Tertiana, licèt quibus annis Epidemica non eſt, & ſanos invadit, citò nonnunquam ſe proripit, neque pluribus ſtipatur Symptomatis, quàm quæ Verno tempore contingere ſolent Tertianæ; ubi tamen Epidemicè graſſatur, & ætate provectiores, aut pravo corporis habitu præditos ferit, haud vacat periculo; quin etiam ad menſes duos, vel tres, forte etiam in ſequuturum uſque Ver tyrannidem exercet. Deinde *Quartanæ* & periculoſiores ſunt, & obſtinatiores longè quam ſunt illæ de quibus ultimò diximus: Ubi enim natu grandiores impetunt, eoſdem paucis adhuc Paroxyſmis multatos quandoque jugulant; quo in caſu æger tempore *exhorreſcentiæ*, ineunteque adeo Paroxyſmo ut plurimum moritur, quod jam dictum. Quod ſi æger in ſenectutis tantùm fuerit confinio, nec dum ejus limen prætergreſſus, licet non in eodem verſetur diſcrimine, ne inter Paroxyſmos primò laceſſentes luce privetur, haud tamen facile à Febre hac elabetur, niſi vertente anno, appetenteque illo tempore quo primo corripiebatur. Nonnunquam etiam *hæret lateri lethalis arundo*, nec niſi à morte, langueſcenti decutitur. Quartana interim Typum ſubinde variat, plurima etiam parit Symptomata, *Scorbutum* v.gr. *Ventrem induratum*, *Hydropem*, *&c.* Juniores verò ferendo huic morbo pares ſunt, à quo nonnunquam circa *Solſtitium Brumale* liberantur, frequentius tamen non niſi adveniente *Verno Æquinoctio*, vel etiam Autumno inſequenti, ubi ſc. venæ ſectionem aut Catharſin admiſerint. Sæpe non ſine ſtupore ſum intuitus, infantes tenellos cum hoc morbo per totos menſes ſex commiſſos, nec oppreſſos tamen, ſed de eodem, *Herculis* inſtar pueri, in cunis triumphantes.

Hìc notandum, quod cujuſcunque demum ætatis aut temperamenti fuerit is qui Quartanâ corripitur, ſi quolibet alio vitæ tempore (vel etiam ab hoc remotiſſimo) eadem ſemel laboraverit, non diu admodum eum ſecunda hac vice fatigabit morbus, ſed poſt paucos aliquot Paroxyſmos ſponte ſua ſolvetur, quod ſcitu dignum erat.

* *Intermittentium* autem *Vernalium* curationem quod ſpectat, licet illas ſuo ſemper arbitrio permittendas exiſtimaverim, & nihil prorſus movendum, cum nemo quiſquam, quod ſciam, earum unquam opera fatis conceſſerit; atque ex adverſo, qui illas abigere ſategerunt, remediis præſertim evacuantibus, id tantùm egerint, ut morbus inde confirmatior pertinacius obſiſteret; ſi tamen importuna ægri impatientia medici opem obnixè efflagitet, Intermittentes Vernales variis modis, & quidem cum optato exitu aggredi licet, uti mihi non infrequenti obſervatione abunde conſtitit.

Nonnunquam *Emeticum* tempeſtivè propinatum, ut nempe ante Paroxyſmum negotio ſuo defungi poſſit, fœliciſſimè ſucceſſit; præſertim ſi quantitatem mediocrem *Syr. de Meconio*, vel cujuſvis Narcotici poſt finitam Emetici operationem, exhibueris immediatè ante Paroxyſmi inſultum.

Eſt ubi ſanitatem videas reſtitutam per *diaphoretica*, quæ ſudorem in Paroxyſmi ſolutione obortum promoveant, ægro interim optimè ſtragulis cooperto, id quod tantopere, ac tamdiu faciendum eſt, quamdiu vires ægri patiantur.

* *Intermittentium Vernalium Curatio.*

tur. Atque hoc in Veris Intermittentibus, præcipuè Quotidianis, ſæpe obtinuit: humoribus enim in hac tempeſtate non admodum craſſis exiſtentibus, ſolutio aliàs imperfecta futura, in perfectam adoleſcit, quod quidem in Autumno nunquam accidit.

Quid quod Clyſteris in diebus intermittentibus per triduum vel quatriduum adhibiti beneficio, Tertianas aliquando curaverim.

Interim ſi ob Phlebotomiam liberiori manu celebratam (quo tempeſtas ipſa parum cautos facilè inclinat,) vel ob ægri debilitatem antecedaneam, ſpiritus illi qui ſubitò ad deſpumationem ſe accingerent, pauperiores facti minùs valeant accidere poteſt, ut hujuſmodi Febres Vernales auxiliis quibuſcunque fruſtra tentatis, Autumnalium diuturnitatem æmulentur. Sed ſanè non ſolent illæ eo uſque durare, quippe quæ vel ſponte ſua deſinant, vel leviori remediorum ope facile in fugam vertantur.

* *Intermittentes* autem *Autumnales* non tam levi opera ſe amoveri patiuntur. De illis igitur nonnulla mihi dicenda ſunt. Si autumnalis Conſtitutio fuerit Epidemica, circa *Junium* adultum ſolent invadere. Sin minus, *Auguſtum* præſtolantur, & *Septembris initium*: in ſubſequentibus verò menſibus rarius occurrunt.

Cum earum ingens aliquod agmen ſimul invaſerit, obſervare licebit earum paroxyſmos plerumque una eademque diei hora contingere, acceſſionibus nunc prævertentibus, nunc poſtponentibus, ſimili planè modo, atque eodem tenore, niſi quod accidere queat ut ordo ille medicamentis adhibitis, quæ retardandi vel præcipitandi vi pollent, in quibuſdam corporibus immutetur vel pervertatur.

Obſervandum eſt etiam quod in principio Febrium Intermittentium (Epidemicarum præcipuè quæ Autumno contingunt) haud ita in proclivi eſt Typum ſub primis Invaſionis diebus rite diſtinguere, quandoquidem Febre continua adſcita primum adoriuntur, neque facile eſt aliquandiu, niſi diligenter adverteris animum, quicquam aliud præter aliqualem morbi remiſſionem deprehendere: quæ tamen paulatim in perfectam deſinit Intermiſſionem, & Typum anni tempeſtati aptè reſpondentem.

Typorum ratione vel *Tertianæ* ſunt, vel *Quartanæ*. Atque de Quartanis quidem illud meritò affirmari poteſt, eas genuinam eſſe Autumni ſobolem. Utræque profectò ea affinitate inter ſe connexæ ſunt, ut ſæpenumero vices permutare, ſaltem ad tempus, deprehendantur, mox fortaſſis ad priſtinum genium rediture. Sed Tertianæ Vernales Quartanarum typos nunquam induunt, cum toto (ut ita dicam) cœlo à ſe invicem diſtinguantur. Neque porro obſervavi unquam hac tempeſtate Quotidianam contigiſſe, niſi quis Tertianam duplicem, vel triplicem Quartanam hoc nomine cenſuerit ἀκυρολόγως appellandam.

Has autem Febres intermittentes eo fere modo ſuam originem nanciſci arbitror, quem nunc ſummatim attingemus; Nempe anno ſurgente atque progreſſo, ſanguis etiam pro rata proportione exaltatur (haud ſecus ac vegetabilia quævis augmentis atque declinationibus ſuis anni curſum referunt)

* *Intermittentes Autumnales.*

 donec

donec ad ἀκμὴν ſuam, ultimumque vigorem pervenerit; hinc parallelis motibus cum tempeſtatibus anni pergens, eo declinante relaxari tandem & ipſe incipit; ac tum præcipuè cum ab accidentali aliqua cauſa promotus fuerit, puta ſanguinis immodicâ jacturâ, frigore admiſſo, cibis crudis atque excrementis, balneorum uſu intempeſtivo aliiſque non paucis. Jam verò ſanguis in hoc decidentiæ ſtatu conſtitutus impreſſioni morbificæ, cuicunque obnoxius eſt, quam in illum faciet quælibet aëris conſtitutio, quæ hoc tempore dictis Intermittentibus eſt Epidemica. Atque huc ſpectat ebullitio mox inducta, qua liquorem ſanguineum quandoque valde degenerem corripiente, Febris inde oriunda mali moris eſſe ſolet, & malignis atque horrendis ſymptomatibus pleniſſima. Illud utcunque accidit ut ſanguis ſpiritibus ſuis magnam partem exutus, & ab æſtate præcedenti plurimum aduſtus, ebullitione ſua non niſi tardiſſimis motibus defungatur, ſuæque deſpumationi longiſſimam periodum poſtulet.

Jam verò ut manifeſtum evadat, quàm difficulter hæ Febres (Autumnales puta) curationem admitant, hoc loco perpendendum eſt: Continuarum hujus tempeſtatis, atque intermittentium diſcrimen in eo maximè verſari, quod *Continuæ* conceptam ſemel effervefcentiam συνεχῶς unoque tenore perficiant; *Intermittentes* autem partitis vicibus ac diverſis temporibus eâdem defungantur. Interim in utriſque fermentatio naturæ ductu peragitur ſpatio horarum 336. aut circiter, neque enim citiùs aut tardiùs maſſa ſanguinea in humano corpore ordinario repurgatur, ſi negotium naturæ permiſeris: haud ſecus ac pomatium ſuam, vinum atque cereviſia ſuam, ac peculiarem habet periodum, quâ depurentur. Quamvis autem in Febribus intermittentibus ſanguis nonnunquam (ut in Quartana contingit) ſex menſium ſpatio deſpumationem ſuam moliatur, ac tandem perficiat; non tamen (ſi ritè calculum ponas) plus temporis in eadem abſolvenda impenditur, quàm quod in continuis impendi naturaliter ſolet; quatuordecim enim νυχθημέρα, ſive dies naturales efficiunt horas 336. tribuendo nempe horas quinque cum dimidia cuilibet Paroxyſmo Quartanarum, habebis in Quartana valorem 14. dierum, h. e. horas 336. Jam ſi quis dixerit quartanam, verbi causâ, (eadem enim reliquarum intermittentium ratio ſubintelligenda eſt) ultra ſex menſium ſpatium aliquando excurrere, antequam periodum ſuam abſolvat; reſpondeo, idem etiam non raró in continuis Febribus hujus conſtitutionis ſpectari, quæ ſæpe ultra dies quatuordecim protrahuntur: in utroque nimirum caſu ſi effervefcentiam (præſertim circa Febrium finem) ritè atque ordine decurrere, ac ſuſtineri vegetam curaveris, deſpumatio intra prædicti temporis ſpatium, hoc eſt, quatuordecim dierum, vel 336. horarum peragetur: quòd ſi verò effervefcentiam illam ſeu fermentationem refrigerantium medicamentorum, aut Clyſterum uſu tunc temporis (ſcilicet verſus Febrium declinationem) importunè inhibueris, & quaſi frænum illi injeceris, mirum non eſt, ſi in longum evagentur, ordine quippe naturæ perturbato. Namque hoc modo relaxatur quodam modo ſanguinis humani tonus, unde ſe ad deſpumationem accingere

cum

cum effectu nequit. Imò verò in Corporibus debilibus & effœtis idem aliquando vel ſponte accidit, niſi cardiacorum ope naturam in illis languentem adjuveres, quò ſanguini deſpumando par ſit.

Verùm illud hîc jam porrò notandum arbitror, ea quæ de fermentationis ſpatio atque continuatione ſuprà tradidimus, de illis ſolummodo Febribus intelligenda eſſe, quæ ſtatam quandam naturam atque habitum nactæ ſunt. Sciendum enim eſt, neque me præterit, Febres quaſdam eſſe, tum continuas tum intermittentes, quæ tranſeuntis & incerti genii ſunt, neque in ſuis effervescentiis ad deſtinatam periodum pertingunt. Hujus generis ſunt quæ à levi aliqua offenſa ex ſex rerum non naturalium, quas appellant, ut cibi, potûs, aëris, & his ſimilium, abuſu, nonnunquam ortum ducunt, his enim morbis correpti ſubitò ſæpe convaleſcunt. Idem etiam adoleſcentulis, ſanguine puro, ac multis ſpiritibus referto præditis, aliquando accidit: nimirum Febres illorum ſpirituosâ quâdam ac nimis tenui, volucrique materiâ, fermentationes ſuas citiùs perficiunt, ac celeri gradu ſpatia ſua emenſæ evaneſcunt. Ad fermentationem enim illud primò requiritur, ut materia fermenteſcibilis, ſive illa ſanguis ſit, ſive vinum aut alius aliquis liquor quilibet, eâ tenacitate & viſcoſitate polleat, ut ſpiritus implexos, atque irretitos eatenus detinere valeat, ut in liquoris maſſa moveri atque agitari poſſint, eodem ferè modo, quo aves viſco captæ, aut muſcæ atque apiculæ melle detentæ, motitare quidem, & murmura ſua peragere poſſunt, avolare interim non valentes. Neque tamen, (ut obiter illud dicam) eam tenacitatem obtinere debent liquores memorati, ut ſpiritus prorſus obruant opprimantque, adeò ut non omnino moveantur.

His jactis fundamentis (quæ quidem neſcio an aliis, mihi certè ratione non contemnendâ niti videntur) mirum non erit, ſi illis non aliam medendi methodum ſuperſtruam, quàm quæ in Febribus continuis ad deſpumationis debitum opus ritè perficiendum, adhibenda videatur: cùm nimirum illæ à continuis nullo diſcrimine ſejungantur, ſi ordinem ſpectes, quo natura earundem materiam expellere ſolet, ſcilicet per effervescentiam certâ periodo comprehenſam. Etſi quod ad earum ſpeciem, atque naturæ proprietatem attinet, illas & à continuis, & à ſe invicem plurimum differre non diffitear. Itaque vel methodum, quâ ſe natura liberare ab hoc morbo ſolet, cautè ſollicitèque obſervando indicium ſumere oportet, quo fermentationem obortam acceleremus, atque ita ad ſanitatem ægros perducamus: vel in ipſam cauſam ſpecificam penetrando, danda erit opera, ut remediis efficacibus ac ſpecificis morbo obviam eatur. Ab horum alterutro indicationes ſumendæ ſunt. Ego utramque viam ingreſſus aliquando fui, atque illæsâ (uti opinor) verecundiâ profiteri poſſum, non ſine ſumma cura atque attentione animi indefeſſa, ſed nondum eam felicitatem adeptus ſum, ut Autumni Febres intermittentes certâ aliquâ praxi atque medicandi ratione tollere poſſim, antequam ſtatas illas Fermentationes (de quibus ſupra locuti ſumus) peregerint, utcunque moleſtum hoc febricitantibus videatur; qui eouſque ſanitatem ſuam expe-

 ctare

ctare inviti coguntur. Revera autem ſi quis inter mortales reperiatur, qui ſive methodo aliquâ certâ, ſive remedio ſpecifico adhibito, Febrium harum intermittentium curſum non ſolùm inhibere, ſed etiam omninò abrumpere novit; exiſtimo eum omni jure teneri, ut humano generi rem illam ſummopere expetendam patefaciat: quod ſi non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen mereri pronunciare auſim; neque enim civis boni eſt, illud in rem ſuam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet, nec viri prudentis, divinâ benedictione ſemetipſum privare, quam à ſumma bonitate liceret expectare, ſi ad publicum bonum promovendum ſe accingeret. Honoris autem ac divitiarum longè minor apud probos ratio habetur, quàm virtutis & ſapientiæ.

Quantumlibet autem fuerit difficile, Intermittentes has Autumnales certò fugare, tradam tamen quicquid ad earundem curationem præ reliquis facere mihi viſum eſt.

* Intermittentium Autumnalium curationem non ſine ingenti diſcrimine per Catharſin tentari, (niſi eo, quem mox dicemus, modo inſtituantur) præſertim verò per Phlebotomiam, frequenti nimis obſervatione jam olim didici. Etenim in Tertianis (maximè ſi ea Conſtitutio admodum fuerit Epidemica) hâc methodo ſanandis, niſi Chirurgi gladiolus eodem ictu, quo venam pertundit, ipſam etiam Febrem confodiat, dictæ Febres, etiam in vegetioribus & Athleticè cætera valentibus, non niſi longo temporis tractu expugnari ſe patiuntur: in provectioribus autem diutinum Febris cruciatum tandem etiam mors excipit, quam præ foribus jam eſſe haud raro denunciat lethalis illa Tonſillarum inflammatio, cujus fecimus mentionem. Adde, quòd Venæſectio alia etiam ſymptomata illa maturiùs accerſivit, quæ Febres Autumnales Intermittentes in ſtatu declinationis vel comitari diximus, vel à tergo ſequi: Quartanariis verò in tantum obeſt Phlebotomia, ut Juvenes, qui à morbo aliàs intra ſex menſes fuiſſent liberati, per ſex adhuc alios ab eodem detineantur: Ætateque provectiores, qui niſi ſanguinem detraxiſſent, intra annum poterant ſanari, morbum etiam ultra ſtatutum illud tempus alere periclitantur, ac denique ab eodem victi ſuccumbere. Quæ de venæſectione jam dixi, levi operâ ad Catharſin poſſunt transferri niſi quòd hæc non uſque adeò pernicioſa ſit, niſi crebrò repetita.

Intermittentes Tertianas Autumnales hoc pacto aggredior. Ægro in lectulo compoſito, & ſtragulis undiquaque cooperto, ſudores provoco ſero lactis Cereviſiato, cui Salviæ folia incocta fuere, quatuor circiter horis ante Paroxyſmi adventum: quibus jam obortis mox præcipio, ut devoret ℈ij. *Pilularum Cochiarum majorum* ſolutarum in ℥j. ſequentis miſturæ. ℞. *Aq. vitæ* ℔j. *Theriac. Andromach.* ℥iij. *Croci Angl.* ʒj. *M.* ſtent ſimul pro uſu. Hæc ubi aſſumpſerit, in ſudoribus continuè eliciendis perſiſtat, donec elapſæ fuerint aliquot horæ ab illo tempore, quo Paroxyſmus ingruere debuerat, magnâ cum cautelâ ſe muniens contra illas ſudationis interruptiones, quas illi fortè creabunt dejectiones aliquot à medicamento Cathartico profectæ. Sæpiùs

* *Intermittentium Autumnalium Curatio.*

mihi

mihi ex animi voto ceſſit medicamentum hoc in fugandis Tertianarum Paroxyſmis, quàm uſu receptum illud ad eundem ſcopum tendens, Decoctum ſc. *Rad. Gentian. Summit. Centaur. &c.* cum pauca *Sennæ* atque *Agarici* quantitate. Cum enim duos illos contrarios ſudandi ac dejiciendi motus eodem tempore excitet, eundem cum vulgari iſto effectum obtinet, ordinatum ſcil. Paroxyſmi proceſſum confundendo atque interturbando; idque efficacius, nec tamen tuto minus. Atque hac ſanè methodo Intermittentes Autumnales Tertianas benè multas pepuli; necdum præſtantiorem alium experiri his annis mihi licuit.

In *Tertiana duplici*, quæ Typum variavit, ob Ægrum vel evacuationibus vel alio quovis modo debilitatum, ſudor pari etiam modo provocandus, & pari temporis intervallo à futura Paroxyſmi invaſione, vel medicamento jam laudato (omittantur verò *Pilulæ Cochiæ*, cum nec tutum ſit, nec ad rem faciat, Cathartico jam ab eodem fractas ægri vires amplius dejicere, & Paroxyſmis ejuſdem ope ingeminatis ſuppetias ferre) vel diaphoretico alio aliquo δραςικωτέρω atque efficaci, quod etiam repeti poteſt Paroxyſmo genuino proximè ſubſequente: In ſumma ægri debilitate à dicta Paroxyſmi ingeminatione Electuarium, quod jam ſequitur, præſcribo: ℞. *conſerv. fl. Borag. Bugloſ. an.* ℥j. *Conſerv. Anthos.* ℥ß. *cortic. citri condit. Nucis Moſch. cond. Theriac. Andromachi a.* ʒiij. *Confec. Alkermes* ʒij. *M. F. Opiata*, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ mane & veſperi, ſuperbibendo cochl. 6. ſequentis Julepi, ℞. *Aquæ Ulmariæ & Theriacalis ſtillat. an.* ℥iij. *Syr. Caryophil.* ℥j. *M.* vel hujus loco Aquam aliam Epidemicam ſimpliciorem ſaccharo dulcoratam exhibeo, interdicto Enematum uſu; ægro Juſcula è pullorum carnibus, Avenacea, *&c.* concedo.

Quartanarum quod attinet Curationem, nemo eſt, opinor, in hac arte vel mediocriter verſatus, qui neſciat quàm parum votis reſpondeant methodi iſtæ omnes, quæ huic medicorum opprobrio eluendo hactenus deſtinantur, ſi *Corticem Peruvianum* excipiamus, qui tamen inducias ſæpius impetrat morbo, quàm eundem debellat, cùm poſtquam ad ſeptimanas duas vel tres delituerit, magno cum ægri emolumento, qui ab illo malè multatus paululum interim reſpirat, mox de novo recrudeſcens haud ſegnius quàm prius laceſſit, atque ut plurimum, quotieſcunque demum repetatur illud medicamentum, non niſi longo temporis tractu expugnatur. Referam tamen quicquid de methodo ejuſdem exhibendi habeo compertum.

Curandum eſt ante omnia ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante ſc. quam morbus ſuo ſe marte aliquantiſper protriverit (niſi collabeſcentes & jam fractæ ægri vires eundem temporiùs ſumendum eſſe dictaverint) neque enim illud ſolum eſt metuendum, ne à præpropero ejus uſu inefficax iſte reddatur, & ſpem ægri fallat, ſed etiam ne de ægri vita agatur, ſi ſanguini omni fermentationis niſu ſe deſpumanti eam derepente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharſi, multò minus Venæ-ſectione, ſubducenda eſt materiæ Febrilis pars aliqua, quo liberiùs cortex ſuo fungatur munere: cùm enim ab utraque

recru-

recrudeſcent Paroxyſmi, evaneſcente ſemel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut ſanguinem dicto medicamine ſenſim, longioreque à Paroxyſmis intervallo leviter inficiamus, quàm ut uno omninò ictu Paroxyſmum jam inſtantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quò ſuum opus plenius abſolvat, & evitatur quicquid id eſt periculi, quod ægro poterit oriri ex ſubito iſto atque intempeſtivo nimis ſufflamine, quo Paroxyſmum jam invaleſcentem, atque omni ſe ope exerentem conamur opprimere. Poſtremò brevibus iſtis temporis intervallis repetendus eſt pulvis, ut non protinus evaneſcat prioris doſis virtus, antequam altera exhibeatur: crebrâ enim repetitione iſtâ ἐυεξία tandem recuperabitur, profligato in ſolidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cæteris antepono: *Peruviani corticis* ℥j. *cum Syrup. Roſar. rubr.* ℥ij. miſceatur; æger verò quantitatem Nucis moſchatæ majoris manè & ſerò quotidie devoret diebus à genuino Paroxyſmo vacuis, donec confectionem omnem abſumpſerit. Repetatur porrò ad tres alias vices interjectis ſemper diebus quatuordecim.

Neque fortè cum minori fructu uſurpari poterit cortex hic in Tertianis, quâ Vernis, quâ Autumnalibus, quàm in Quartanis, adhibetur. Sed ut vera loquamur, nec Artem ἀπροσδιονύσως oſtentemus; Si harum Febrium alterutrâ correptus æger vel infans ſit, vel ætate floreat, convenit omninò (quantum ego hactenus edoctus ſum) nihil medicamentorum quorumvis ope, aut aëris, ac diætæ mutatione moliri: Nihil enim hinc mali natum hucuſque intellexi, ſi modò totam rem naturæ permiſerim. Id quod ego non ſine admiratione, præcipuè in infantulis, ſæpe obſervavi; ſanguine namque depuratione ſuâ defuncto, Febres illæ ſponte ſua evanuerunt. Quod ſi autem è contrario vel ſtrictiori aliquo regimine utaris, vel medicamenta purgantia ſubinde adhibeas, (adhiberi ſcilicet ſolent eo prætextu, ut obſtructiones expediantur, atque humores in primis viis ſtabulantes exturbentur) vel ſi, quod præcipuum eſt, in conſtitutione Epidemica Venæ-ſectio celebretur, fiet ut morbus in longiſſimum tempus procurrat, atque interim ut ægri mille ſymptomatis, iiſque periculoſiſſimis exponantur.

Si verò febricitantes provectioris ætatis ſint, ex utroque morbo (Tertianas dico Autumnales, ac Quartanas) non ſolùm diuturnitatis, verùm etiam ipſius mortis grave periculum imminet. Hîc itaque Medicum illud agere oportet, ſi neque cortice *Peruviano*, nec aliâ quâvis methodo morbum ſubmovere valuerit, ut naturæ ſaltem ſuppetias ferat, eamque illis adminiculis ſublevet, quibus ad negotium ſuum peragendum opus habuerit. Certè enim in effœtis corporibus, niſi fermentatio cardiacorum, & corroborantis diætæ, ut vini *abſinthitis* ac id genus ſimilium, beneficio ſuſtineatur, illud accidet, ut ægri incertis atque fruſtraneis Paroxyſmis divexati debilitentur, atque morbus eo uſque duret, donec languida prius natura Paroxyſmo aliquo graviore correpta, ad ebullitionis tempus pertingere non poſſit, adeoque in ipſo exhorreſcentiæ tempore diem ſuum obeant ægroti. Atque hoc in ſenibus non rarò

uſu

uſu venit, qui longâ Catharticorum ſerie debilitati fuerunt, imò, ut aliquando viſum eſt, in ipſo vel primorum Paroxyſmorum rigore penitus defecerunt cùm exhibito cardiaco ſatis forti ſaltem ad tempus aliquod ſuſtineri potuiſſent.

Cùm ſanguis tempus illud exegerit, quod ad deſpumationem ſuam perficiendam requiritur, neceſſarium eſt, ut provectioris ætatis ægri eodem ipſo tempore, vel paulò antea inſignem aliquam aëris mutationem ſubeant, ſive (quod potiùs optandum eſſet) in calidiorem aliquam regionem commigrando, ſive mutando ſaltem locum, in quo primùm hoc morbo correpti ſunt. Mirum ſanè eſt, quantum valeat hæc aëris mutatio ad morbum hunc prorſus abigendum. Interim ut ante hunc temporis articulum aër mutetur, non tantùm non neceſſarium eſt ad ſanitatem ex hoc morbo reſtituendam; ſed & minùs convenit. Etiamſi enim quis in regionem quantumcunque Auſtralem & calidam migraverit, ſanguis tamen ejus in morbido hoc motu ſemel conſtitutus, depurationem ſuam ut peragat neceſſe eſt; quod quidem beneficii fruſtra expectabitur ab inuſitato novoque aëre, priuſquam procedente atque adulto jam ſanguinis motu, ſanitatis recuperandæ capax fuerit. Inſignis ergò illa aëris mutatio tum demum adeunda eſt, cùm primùm æger à Paroxyſmo liberari poteſt: Exempli cauſa: In Quartana, quæ primùm in Autumno invaſit, non citiùs aër mutandus eſt, quàm circa Februarii initium. Interim ſi æger mutare locum vel nolit, vel commodè nequeat, oportebit ut hoc ipſius temporis articulo, forti aliquo medicamento utatur, cujus eæ ſint vires, ut uno quaſi ictu langueſcentem illam depurationem potenter promoveat, & ſi fieri poterit, perficiat. Ad hanc rem conſulerem ego, ut *Electuarii de Ovo* vel *Theriacæ Andromachi ſeſqui drachma in aquæ Cœleſtis*, vel *aquæ Vitæ communis unciis duabus diſſoluta exhibeatur*, duabus ſcil. horis ante paroxyſmum. Id quod à me, cum ſucceſſu non infelici, in morborum hujuſmodi declinatione factum eſt. Licet agnoſcam calidiora hæc citius exhibita vel morbum duplicare, vel in Febrim continuam permutare, quod à *Galeno* jamdudum obſervatum eſt. Idem in juvenibus hoc morbo detentis fieri poteſt, cautelâ adhibitâ. Ut autem in puerili ætate idem fiat, non tantùm non convenit, verùm etiam periculo non vacare dudum obſervavi.

Priuſquam huic argumento clauſulam addamus, illud monendum venit. Ea quæ de Febrium Autumnalium intermittentium duratione, atque de tempore ad ſanguinis deſpumationem requiſito jam dicta ſunt, ita intelligenda eſſe, ut nos ſolum illud nunc ſpectemus, quod Natura vulgaribus atque uſitatis tantùm medicamentis ſuffulta, præſtare ſoleat. Nequaquam enim eo conſilio de his rebus ita locuti ſumus, ac ſi doctos ac ſolertes Medicos deſpondere animum velimus, atque vel de melioribus medendi rationibus excogitandis, vel nobilioribus remediis inveniendis ſpem totam abjicere, quorum ope hujuſmodi morborum ſanationem accelerent; tantum enim ego profectò ab hoc propoſito abſum, ut non deſperem, vel à me ipſo tale quidpiam ſive methodi, ſive remedii aliquando repertum iri.

Sublato morbo æger ſedulò purgandus eſt; incredibile enim dictu, quanta

morborum vix ex purgationis defectu poſt Febres Autumnales ſubnaſcatur. Miror autem hoc à Medicis minus caveri, minus etiam admoneri. Quandocunque enim horum morborum alterutrum paulò provectioris ætatis hominibus accidiſſe vidi, atque purgationem etiam omiſſam, certò prædicere potui periculoſum aliquem morbum eoſdem poſtea adoriturum, de quo tamen illi nondum ſomniaverant quaſi perfectè jam ſanati.

Omnino interim cavendum eſt, ne purgetur æger, niſi morbo penitus depulſo. Quamvis enim partes naturales illuvie iſtâ, quam in illas congeſſit Febris, hoc pacto quadantenus ſublevari videantur: nova tamen materia derepente ſuccreſcet, Febre ſcil. à Cathartici impetu, atque humorum agitatione jam revocata, eandem ſuppeditante; ac proinde id tantùm à Purgatione lucri fecerimus, ut morbus contumacior evadat. Quotidiana id nos docent eorum exempla, qui in morbi παρακμῇ, ut *Theoriæ* iſti morem gerant, quæ in tollendis obſtructionibus, & evacuando humore melancholico, qui mali fons & origo vulgò habetur, Curationis ſpem omnem ponit, repetitis purgationibus miſerè plectuntur; quibus ſanè, quicquid id demum eſt humorum, quod à corpore divellitur, atque eliminatur, compertiſſimum eſt nobis Febrem altiores exinde radices agere, & pertinacius ſtationem ſuam tueri, quàm ſi non fuerit proritata. Quapropter religio mihi eſt Catharticum propinare ante tempus illud, quo non tantùm Paroxyſmi perceptibiles, ſed etiam alteratio iſta, qualis qualis ea fuerit, quæ diebus illis, in quos Paroxyſmus incidere debuerat, perſentiſcitur, omninò evanuerint, atque unus inſuper menſis fuerit elapſus, quo quidem effluxo Potionem aliquam ex Lenitivis vulgaribus præſcribo, atque eandem ſemel in ſeptimana ad menſes duos treſve ſubſequentes repetendam impero; addito etiam ſingulis vicibus hauſtu aliquô Paregorico horâ ſomni aſſumendo, finitâ jam medicamenti operatione; ut nempe Paroxyſmo ſe de novo ingerendi anſam præſcindamus, quam aliter fortè arriperet ex occaſione tumultûs atque orgaſmi, quos vel mitiſſima excitant Cathartica.

Purgationibus inſtituendis idcirco ſpatia iſta ampla interpono, ut ſc. æger à recidivæ metu liberetur, quæ quidem à nimis crebra & confertim repetita ſanguinis atque humorum exagitatione, de facili poterat induci. At cùm jam iſta res vacet periculo, Apozema ſequens frequenter uſurpari poterit. ℞. *Rad. Rhabarb. Monachor.* ℥ij. *Rad. Aſparag. Bruſci. Petroſel. & Polipod. quer. an.* ℥j. *Cortic. Median. fraxini, & Tamariſci an.* ℥ß. *fol. Agrimon. Ceterach. & capill. Ven. an. M.j. Sennæ mund.* ℥iß. *(irrotat.* ℥iij. *vini albi) Epithim.* ℥ß. *agarici troch.* ʒij. *ſem. fœnicul.* ℈iiij. *Coq. in aqua fontana ad* ℔ß. *ſub finem adde ſucci aurantiorum* ℥iij. *In colatura diſſolve Syr. Cichor. cum Rheo & Magiſtral. ad melancholiam an.* ℥iß. *F. Apozema*, de quo capiat ℔ß. ſingulis matutinis per triduum, & repetatur quoties opus fuerit.

Ut tandem *Symptomata* illa memoremus, quæ Febres intermittentes in declinationis ſtatu comitantur, obſervandum eſt, Vernarum pauciſſima eſſe, ſi ad illa comparentur, quæ Autumnalibus accidunt, tum quia non ita diu hærent iſtæ, tum etiam, quia in humoribus non uſque adeò terrenis, & minus etiam malignis fundantur. Pri-

Primum hic ſibi locum vendicat, ſubinde occurrens * *Hydrops*; unde primò quidem Crura intumeſcunt; deinde etiam venter; qui exinde naſcitur, quòd ſcil. ſanguis crebris illis fermentationibus, quas peperit morbi diuturnitas, (præcipuè in natu grandioribus) plures Spirituum manipulos prodegit, unde ſummâ eorundem inopiâ jam laborans, ſuccos cum alimentis ingeſtos non amplius valet aſſimilare, quorum cruda adhuc indigeſtaque moles in crura tandem deponitur, atque his jam diſtentis, neque ulterius quicquam admittentibus, in ventrem etiam, unde verus Hydrops formatur. Raro autem juvenes obſidet hæc malorum Ilias, niſi Catharticis per Febris decurſum ſæpenumerò iteratis eandem inconſultò nimis accerſiverint.

Verùm Hydrops ex cauſa memorata ſuperveniens aperientium & catharticorum uſu facilè ſanatur, ſi modò recens fuerit. Neque mihi moleſtum eſt, quoties hunc natum morbum audio atque intelligo, nempe de rei exitu omnia bona tunc temporis animo concipiens. Nonnullos enim uſu Apozematis jam appropriati perſanavi.

Verum tamen obſervavi, fruſtra eſſe, ſi quis Hydropem ex Febre intermittenti natum, medicamentis purgantibus tollere conetur, Febre illâ adhuc durante: Febris enim hoc pacto radices profundiùs agere deprehendetur, non autem amovebitur Hydrops; expectandum itaque, dones Febris exulet, ac tum demum negotium proſperè ſuſcipiendum.

Verùm enim verò ſi tam importunè atque acriter inſtet ſymptoma hoc, ut ejus curatio non eo uſque videatur differenda, donec Febris receſſus Catharticorum uſum permittat, aggredienda omninò illa eſt Infuſionibus *rad. Raphani ruſticani*; *ſummittat. Abſinthii, & centaurii min. baccarum Juniperi, Cinerum Geniſtæ*, &c. in vino factis; quæ non ſolùm huic ſymptomati obſiſtunt, effœtas ſanguinis vires de novo inſtaurando, ſed naturæ etiam de morbo jam triumphaturæ tempori ſubveniunt.

† Infantes autem poſt Febres Autumnales tum Continuas, tum Intermittentes, Hectici aliquando fiunt. Ventres eorum inflati, tumentes, ac duri evadunt; ſæpe etiam tuſſis, aliquaque tabidorum ſymptomata ſubnaſcuntur, quæ *Rachitidem* planè mentiantur. Hos ego ſequenti modo tractandos conſulo. Paretur potio Cathartica, quam in Febrium continuarum fine aſſumendam præſcripſi. Hujus capiat infantulus Cochl. j. vel ij. plus minus pro ætate, mane per 9. dies, uno atque altero die, ſi opus fuerit, intermiſſo. Interim verò purgatio ita moderari debet ac regi, doſin vel augendo vel minuendo, ut ultra 5. vel 6. ſedes ſingulis diebus non procedat. Poſt finitam catharſin totus venter inungatur linimento aliquo aperitivo per aliquot dies. Sequenti uti ſoleo ℞. *Ol. lilior. & tamariſci an.* ℥ij. *Succi rad. brioniæ & apii an.* ℥j. *bulliant ad ſuccorum conſumptionem, addendo unguenti de althæâ & butyri inſulſi an.* ℥j. *gummi ammoniaci in aceto ſoluti* ℥ß. *ceræ flavæ q. ſ. f. linimentum.* Sanè quamplurimi infantes, etiam verâ Rachitide laborantes, hâc methodo à me liberati fuerunt.

Veruntamen (ut ante monuimus) cavendum ſedulò ne purgationem aggre-

* *Hydrops.* † *Rachitis.*

diamur, niſi Febre jam perfectè fugata; licèt enim hoc pacto humoris in partes naturales amandati portio quædam evacuari non ſine cauſa videri poſſit, nihilominus ab ipſa Febre nova ſubinde pravæ materiæ copia ſuggeretur, quæ non ſolum purgationem reddet fruſtraneam, verùm & ipſum morbum diuturniorem præſtabit, ob rationes antea memoratas.

Obſervatu non indignum eſt, quod cum Febres Autumnales teneram ætatem diu cruciarint, nulla ſpes ſit eaſdem abigendi, donec abdominis regio, circa lineam præcipuè, indurari atque tumefieri occœperit; iiſdem enim gradibus quibus hoc ſymptoma ſupervenerit, Febris etiam fugam meditatur. Neque forte ex meliori aliquo prognoſtico morbum hunc brevi abiturum dixeris, quàm ſi ſedula animadverſione ſuboriri hoc ſymptoma perſpexeris. Idem porro in crurum tumoribus obtinet, qui in adultis aliquando ſpectantur.

Ventris tumor qui Infantibus accidit poſt has Febres, quibus annis aëris conſtitutio Intermittentibus Autumnalibus progignendis Epidemice determinatur, tangentis digitum haud aliter ferit, ac ſi materiam aliquam continerent viſcera in Scirrhum induratam; cùm qui aliis annis ſimili licet προφάσει, contingit, tactum ita afficit, ceu Tenſio tantum foret Hypochondriorum à ſubjectis flatibus. Hinc niſi annis quibus intermittentes Autumnales prædominium habent, veræ Rachitides rarius occurrunt, quod obſervatu dignum.

Tonſillarum dolor & *inflammatio* poſt Febres ſive Continuas, ſive Intermittentes, cum deglutiendi primum difficultate & moleſtia, ſupervenientibus deinceps raucedine, oculis cavis, & Hippocratica facie, mortem certò imminentem præmonſtrant, interciſa planè omni redintegrandæ ſanitatis ſpe. Funeſto huic ſymptomati producendo evacuationes juſto copioſiores in ægris vi morbi jam ferè attritis, ut & longiorem Febris moram ſociam operam ut plurimum commodaſſe obſervavi.

Multa alia ſunt accidentia quæ morbos hoſce conſequi ſolent ob purgationem vel non omnino, vel non rite celebratam, quibus impræſentiarum enumerandis ſuperſedebimus, cum curationis eadem fere ratio ſit utrobique, nempe ſedimenti ab effervescentia præcedanea depoſiti repurgatio, quippe quod ſua mora malis hujuſmodi materiam præbuerit. Quanquam licet hic loci non contemnendum ſymptomatis genus referre, quod non tantum purgationibus & evacuationibus aliis quibuſcunque, Venæ-ſectioni præſertim, cedere dedignatur, verum & ab illis vires ſibi acquirit. Illud autem peculiaris quædam eſt ac ſui generis * *Mania* Intermittentes diuturniores (Quartanas præcipuè) nonnunquam excipiens, quæ communem medicandi rationem aſpernatur, & poſt evacuationes fortiores adhibitas in miſeram quandam ſtultitiam degenerans, non niſi cum ipſa ægrorum vita terminatur. Miratuſque ſæpenumero ſum nullam hujus rei mentionem ab Authoribus factam fuiſſe, cum non rarò accidiſſe viderim. Cum reliquæ Amentiæ ſpecies copioſis evacuationibus, & Venæ-ſectione, & Catharſi ut plurimum perſanentur, hæc neutram poteſt ferre. Sed cum jam æger in ſanitatis limine eſt, ſi *vel* Enema ex lacte ſaccharato ſemel injeceris, ſtatim de novo recrudeſcet malum. Et ſi

* *Maniæ ſpecies quædam.*

reite-

reiteratis Purgationibus, venæ ſectioneque contra nitamur, ejuſmodi evacuationes morbi quidem ferociam poſſunt domare, ægrum verò certiſſimè non tantum Fatuum, ſed & incurabilem omnino reddent. Quod quidem nemo mirabitur, qui ſecum reputaverit, alteram Amentiæ ſpeciem à nimis exaltata & vivida ſanguinis craſi produci, hanc verò ab ejuſdem debilitate, & ut ita dicam, vapiditate à diutina Fermentatione quam invexit Febris, qua mediante Spiritus functionibus Animalibus obeundis impares planè ſunt.

Huic malo ad hunc modum mederi ſoleo. Ægro ter in die Cardiacum aliquod è Generoſioribus exhibeo doſi paulo liberaliori, e. g. *Theriacam Andromachi. Elect. de ovo. pulverem Comitiſſæ. pul. Gualteri Raleigh*, vel ſimilem in *Aq. Epidemicâ*, *Theriacali*, vel aliâ. Poſſunt etiam in aliâ quavis formâ exhiberi Cardiaca medicamenta. Æger interim victu quidem moderato, Analeptico tamen, & potu generoſiore reficiendus eſt; foras ne exeat, in lecto ſe diu multumque contineat. Alvus ſub hoc regimine juſto erit aſtrictior, unde ut etiam à calidiorum medicamentorum uſu à Febre quis ſibi metuat, ſed vano prorſus timore; cum ſpiritus antecedente morbo pene exhauſti novum deinceps non valeant accendere. Poſt aliquot ſeptimanas paulatim in melius proficiet, quo tempore omitti poſſunt Cardiaca ad dies pauculos. Diæta verò Analeptica jugiter inſtituenda, & poſt brevem intermiſſionem repetendus eſt denuo Cardiacorum uſus, atque in eo perſiſtendum donec integra ſanitate fruatur.

Dicta methodus *Maniam* etiam quæ has Febres minimè excepit, quandoque ſanavit, frigidiori ſc. atque infirmiori temperamento præditis. Anno nuper elapſo *Sarisburiam* accerſebar, ut cum Medico erudito & ſagaci, mihique conjunctiſſimo, Domino Doctore *Thomas* fœminæ nobili conſulerem, cui imaginatio haud parum fuit læſa. Verùm adhibitis, etiam cum jam prægnans eſſet, remediis modò dictis, ad ſanam omnino mentem rediit.

Attamen *Mania communis*, quæ vegetis hominibus atque etiam nulla Febre prægreſſa, accidere ſolet, alius ſanè proſapiæ eſt, ac proinde longè diverſa, quoad evacuationes, methodo tractanda, tametſi vel in hac ſpecie, ea quæ cerebrum atque ſpiritus animales corroborant, haud omitti debent. Curationem autem ejus, etſi non ſit hujus loci, obiter tamen prædictæ ſpeciei ſubnectere non gravabor, ne quis fortè præ ſimilitudine morborum in errorem illabatur.

In Junioribus ac ſanguineo habitu præditis, mittatur ſanguis ex brachio ad uncias octo vel novem bis vel ter, diebus tribus inter ſingulas venæ-ſectiones interpoſitis: Deinde ſemel extrahatur ſanguis ex venis jugularibus. Ultra hunc modum repetitæ venæ ſectiones ægrum potius in *ſtultitiam* ducunt, quàm curationem abſolvunt. Poſtea aggrediatur uſum *Pil. ex duobus*, quarum drachmam ſemis vel ſcrupulos duos (pro ratione operationis) capiat ſemel ſingulis ſeptimanis ſtato die, ita ut ſi, verbi gratia, die lunæ primo Pilulas aſſumpſerit, præcisè eodem ipſo die, nec frequentius, ſequentibus ſeptimanis eædem repetantur per longum tempus, uſque dum perfectè convaluerit. Hac methodo humores qui in hoc morbo mentis arcem impetere ſolerent, ſenſim in inferiores ſedes dilabentur, alia quaſi ῥοπῇ eis inducta.

Diebus à purgatione liberis per totum decurſum Electuario ſequenti, vel alio medicamento eadem virtute prædito, utatur.

℞. *Conſ. Abſinth. Rom. Anthos, & Theriac. Androm. aa.* ℥j. *conſ. flaved. Aurant. Angelic. condit. nuc. moſch. condit. aa.* ℥ß. *cum ſ. q. ſyrup. Caryophil. f. Electuarium*, capiat ad magnitudinem nucis moſchatæ bis in die: ſuperhibendo hauſtulum vini Canarini, cui fuerint frigidè infuſi Flores *Paralyſeos.*

Febris Continua atque *Intermittentes* quas ſuprà deſcripſimus, ſoli ferme erant morbi Epidemici, qui durante illa Conſtitutione quæ per annos 61, 62, 63, 64. regnabat, emicuere; quot retrò annis eum obtinuerant principatum, non habeo dicere, id certò ſcio, quod ab anno 64. ad annum uſque 77. rariſſimæ omnino Londini caruere.

Dicendum mihi etiam erat de *Variolis*, quales-nam ſcilicet erant iſtæ quæ tum contingebant, reſpectu habito ad Conſtitutionem illam; quandoquidem (ut jam ſubindicavi) vario admodum ſe habent modo pro varia Conſtitutione qua inceſſunt: ſed cùm non ſatis attentè per id temporis animum ad eas adjecerim, miſſas jam facio: id tantum tradam illis peculiare, quod ſc. iis annis labentibus, ſub initio Maii confertiſſimæ invadebant, ſupervenienti verò Epidemicorum Autumnalium cohorti (Febrem volo Continuam, atque Intermittentes) locum dare ſolebant. In puſtularum ſummitate foveolæ quædam ad inſtar capitum acicularum minorum plerumque ſubſidebant; atque in *diſcreto* genere æger octavo maximè die periclitabatur, quo tempore, abrupto derepente qui hucuſque dimanaverat ſive ſudore, ſive madore, externa exareſcebant, nec revocari poterat ſudor Cardiacis quibuſcunque; æger phrenitide, atque anxietate inſigni corripiebatur, cum magno dolore & ægritudine, urinam frequenter, at in parva quantitate, reddebat, ac intra paucas horas de magna ſpe decidens, ad plures migrabat.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica Annorum 1665, *&* 1666. *Londini.*

PRægeſſâ Hyeme frigidiſſima, & ſicco gelu in veris uſque tempora indeſinenter perdurante, cum ex improviſo ſolveretur, fine ſc. *Martii*, ineunteque, ex Anglorum computo, Anno 1665. *Peripneumonia*, *Pleuritides*, *Anginæ*, aliique id genus morbi Inflammatorii magnam derepente ſtragem edebant: quo ipſo tempore caput etiam extulit *Febris* quædam *Continua Epidemica*, à Febrium Continuarum genio, quæ præcedenti Conſtitutione vige-

vigebant, longè diverſa; quarum vix ullæ ea anni tempeſtate ſolebant invadere. Dolor Capitis quàm in priore illa intenſior, & vomituritiones adhuc magis immanes ad hanc Febrem accedebant; in pleriſque *Diarrhœa*, quam prius diximus aſſumpto Emetico præcaveri potuiſſe, jam ab eodem provocabatur, nec tamen ceſſabat Vomituritio. Externa hîc pariter ac in Febribus Conſtitutionis præcedentis ſicca reperiebantur, attamen, præmiſſa maximè Venæſectione, æger in ſudorem ſolvi poterat, quo provocato leviora mox Symptomata; atque hoc nullo non morbi tempore fieri potuit, cum in Febre prægreſſa nec tutò ante diem 13. vel 14. id tentaveris, nec facilè voti fueris compos. Sanguis ſæpe Pleuriticorum, & Rheumatiſmo laborantium ſanguinem colore referebat, non verò uſque adeo Gelatina illa albeſcente qua illorum ſanguis prætexitur. Hæc primò erant Phænomena hujus morbi Διαγνωστικά. Anno verò ſurgente ipſa *Peſtis* irrupit magno ſymptomatum Pathognomicorum numero ſtipata, *Carbunculis*, *viz. Bubonibus*, *&c.* Hæc indies magis ac magis invaleſcens, circiter Æquinoctium Autumnale ἀκμὴν attigit, quo jam inſtante unius ſeptimanæ decurſu octo plus minus hominum millia delevit; tametſi duo ad minimum Civium trientes ob metum contagii ſe in rus ſubduxerant; à quo tempore receptui canere cœpit, & urgente Brumali Frigore tantum non evanuit, niſi quod ſparſim unum atque alterum hinc inde feriret per omnem hyemem, & inſequentis veris exordium; quo apparente & ipſa omnino eſt delata, manſit tamen *Febris*, quamvis non ita Epidemica, excurrente integro anno ſequente, imò ad Ver uſque ortum Anni 1667. De his nonnulla hîc ſubnectam.

CAPUT II.

Febris Peſtilentialis & Peſtis Annorum 1665. *&* 66.

IN ſuperioribus obiter admonui è febribus nonnullas in malignarum claſſe vulgo reponi, cum indomita ſymptomatum ſævitia, quæ huic opinioni patrocinari videtur, non à venenoſa morbi indole, ſed à therapeia perperam adminiſtrata proficiſcatur. Nam cum ad morbi ſolutionem à natura deſtinatam haud ſatis attenditur, ſed alia medendi ratio temerè inſtituitur, hinc perturbatâ totius corporis œconomiâ, ac omnibus ſurſque deque converſis, non modò triſtiſſima rerum facies ultra conſuetum morbi morem inducitur, verùm morbus jam à ſeipſo alius, etiam anomalis accidentibus velut alienigenarum ſatellitio ſtipatur. Atqui *Febris verè maligna* non eſt omnium dierum morbus, utpote quæ ab aliis Febrium ſpeciebus ob ſymptomatum anomaliam eâ nomenclaturâ utcunque inſignitis, totâ ſuâ ideâ ac ingenio diſſideat. Reverà enim cum ipſiſſimâ Peſte ſpecie convenit, nec ab ea, niſi ob gradum remiſſiorem, diſcriminatur. Quocirca utriuſque affectûs ortum ac curationem in eodem capite complectar.

Aëris maſſæ occultam ejuſmodi ſive craſin ſive texturam obtingere, quæ diverſarum

diverſarum diverſis temporibus ægritudinum anſa atque pararia exiſtat, nemini obſcurum eſt; qui modò animadvertit unum eundemque morbum certâ aliquâ tempeſtate infinitam mortalium vim corripere, ac Epidemicum fieri, aliàs tamen unum alterumve hominem afflixiſſe contentum, ulteriùs non graſſari. De variolis, ac imprimis de Peſte, hujuſce capitis argumento, res eſt ſat ſuperque manifeſta.

At verò quæ qualiſque ſit illa aëris diſpoſitio, à qua morbificus hic apparatus promanat, nos pariter ac complura alia, circa quæ vecors ac arrogans Philoſophantium turba nugatur, planè ignoramus, quicquid ſit, hoc ſaltem nomine Dei Opt. Max. clementiam ac bonitatem meritiſſimò jure veneramur, quod aëris conſtitutiones λοιμώδεις, id eſt, Peſtem malorum omnium immaniſſimum, ac humano generi maximè internecinum inferentes, rariùs evenire voluerit, quàm quæ cæteris affectibus minus exitialibus ſuſcitandis inſerviant. Unde fit quod hunc orbem noſtrum *Britannicum* Peſtis vix frequentius quàm poſt annorum circiter triginta vel quadraginta intervalla (ſummo ſc. perniciei vigore, ac tota furiarum acie) adoriatur. Quæ per annos aliquot Peſtem inſigniorem ſubſequentes, ſparſim occurrunt peſtiferorum funera, paulatim imminui ac evaneſcere ſolita, Peſtilenti aëris diatheſi etiamnum ex parte perſeverandi, nec dum in aliam ſalubriorem penitus immutatæ attribuenda ſunt, quippe quæ antegreſſæ meſſis duntaxat ſpicilegia reputari debeant. A quibus etiam nuperæ luis reliquiis, fit ut Febres quæ anno poſt graviorem Peſtem uno aut altero paſſim graſſantur, Peſtilentes eſſe ſoleant; & licet aliquibus veræ Peſtis notis deſtitutæ, tamen ejuſdem naturam ac indolem quamplurimum referant, nec non conſimilem medendi rationem ſibi vindicent, quemadmodum inferiùs oſtendemus.

Verùm præter iſtam aëris conſtitutionem, ceu cauſam communiorem, accedat oportet & alia procatarctica, nimirum μιάσματος ſive ſeminii à peſtifero aliquo corpore, vel immediatè ac propiore conſortio, vel mediatè ac per fomitem aliunde tranſmiſſi, ſuſceptio. Hoc enim ſi inſtante qualem diximus aëris diatheſi fieri contingat, ab exigua primum ſcintilla mox horribile erumpit incendium, ac denſatis undique funeribus, univerſo aëri per iſtum terræ tractum à Peſte, tum laborantium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, labes & contagium inducitur; adeò ut ad triſtiſſimæ ægritudinis propagationem jam non ampliùs vel fomite, vel perſonali conſortio opus ſit, verum quemcunque hominem, vel ſumma cura à Peſte correptis ſemotum, ipſe aër cum ſpiritu intro ſubiens per ſe ac ſuo Marte inficere valeat, modo ille corpus habeat humoribus ad afflatum excipiendum paratis, refertum.

Quanquam autem hic morbus, cùm dumtaxat ſporadicus exiſtit, nullo tempeſtatis diſcrimine paucos aliquot, tradito quaſi per manus contagio, affligat, tamen ubi adeſt etiam Epidemica aëris conſtitutio, exoritur circa eam anni partem quæ inter Ver ac Æſtatem ambigit, utpote quæ ad producendam ægritudinem, cujus eſſentia in humorum φλογώσει ſive inflammatione, ut poſtea oſtendemus, imprimis conſiſtit, maximè idonea atque accom-

accommodata ſit. Porrò & ſua habet Incrementi ac Declinationis tempora, non ſecus ac cæteræ rerum naturalium ſpecies. Naſcitur eo quo diximus tempore, creſcente anno adoleſcit, eodemque vergente collabaſcit, donec tandem aërem in diatheſin huic morbo adverſantem, glacialis bruma tranſmutet.

Quod ſi tempeſtatum anni viciſſitudines in hunc affectum nihil imperii exercerent, verùm ſeminium Peſtilentiale, nulla aëris mutatione domabile de alio in alium perpetua propagationis ſerie tranſmitteretur, fieri non poſſet, quin ubi in frequentiorem aliquam Urbem ſemel pedem intuliſſet, continuatâ ſtrage funera uſque & uſque denſaret, donec tandem nemo ſupereſſet, in quem Peſtilentis miaſmatis labes impingat. Atqui contrarium ſæpè eveniſſe animadverſum eſt numero extinctorum, quos unica menſis *Sextilis* ſeptimana ad aliquot millia extulerat, ſub *Novembris* exitum valdè imminuto ac propemodum nullo. Nec tamen diffiteor fieri poſſe, quod & nonnulli authores factum prodiderunt, ut Peſtis aliis etiam anni tempeſtatibus caput primum exerat; hoc autem rariùs accidit, nec ejuſmodi lues in populum admodum debacchatur. Interea, aëris diſpoſitionem quantumvis λοιμώδη peſti ſuſcitandæ per ſe imparem eſſe vehementer ſuſpicor, quin Peſtilentiæ morbum alicubi ſemper ſuperſtitem aut per fomitem, aut per peſtiferi alicujus appulſum, è locis infectis in alios deferri; ibidemque non niſi accedente ſimul idoneâ aëris diatheſi popularem fieri. Aliàs enim non aſſequor, quî fiat, ut in eodem cœli tractu dum unum aliquod oppidum Peſte graviſſimè affligitur, aliud non longè diſſitum, omnem commercii neceſſitudinem cum loco contagioſo cautè inhibendo, prorſus immune ſe præſtiterit; quemadmodum non ante multos annos Peſti per univerſam ferè *Italiam* immaniter graſſanti, *Magni Ducis* cura atque prudentia aditum in *Hetruriæ* fines penitùs interclusit.

Primus inſultus rigorem ac horrorem, quemadmodum & Febrium intermittentium acceſſiones, ferè perpetuum habet comitem. Mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, ac ſi torculari premeretur, Febris ardens uſitatâ ſymptomatum συνδρομῇ ſtipata, indeſinenter ægros divexant, donec aut mors ipſa, aut benigna *Bubonis* vel *Parotidis* eruptio, quæ materiam morbificam foras ablegat, eos ab luctuoſiſſimo diſcrimine liberet. Rariùs quidem accidit, ut circa ullam Febris præſenſionem ingruat, ac homines de improviſo è medio tollat, *maculis purpureis*, præſentanei interitûs nuntiis, etiam dum in foro verſantur, erumpentibus. Quæ repentina exanimatio (quod animadverſione dignum) niſi in Peſtis admodum funeſtæ exordio vix contingit, remittente ac refractâ jam lue, aut in annis, in quibus non exiſtit popularis, nunquam obſervata eſt. Fit etiam nonnunquam, ut tumores prorumpant, nec Febre, nec graviore aliquo ſymptomate prægreſſo, quanquam ſuſpicor rigorem, & horrorem leviuſculum, ac minus perceptibilem ſemper præceſſiſſe. Quibus autem hoc obtingit, iis integrum eſt per publicas plateas pro lubitu obambulare, ac communia vitæ munia, ſanorum more, ſpretâ omni regiminis curâ obire.

Cæterùm quod ad morbi eſſentiam ſpectat, eam enucleatè definire in me

non ſuſcipio. Nec fortaſſe hominibus cordatioribus rem minùs importunam ille facere videbitur, qui à me poſtularit, quid hanc aut illam ægritudinis ſpeciem conſtituat, quàm ego etiam facerem, ſi ab illo idem de *Equo* v. g. inter animalia, vel de *Betonica* inter ſtirpes viciſſim ſciſcitarer. Nimirum certiſſimis ubique legibus, ac artificio ſibi ſoli intellecto rerum omnium generationes natura parens exequitur, quæque uſpiam è cauſarum gremio in actum ac quaſi in lucem educit, eorum eſſentias, quidditates, ac differentias conſtitutivas, altiſſimis tenebris obvelat. Hinc unaquæque, morborum non minùs quàm animalium, aut vegetabilium ſpecies, affectiones ſibi proprias perpetuas, ac pariter univocas ab eſſentia ſua promanantes, ſortita eſt. Neque interim magnopere urgebit iſta Quæſtio, Quî demum morborum medela adminiſtrabitur, dum cauſæ ipſorum nos latent? Quandoquidem non cauſarum, ſed methodi convenientis atque experientiæ comprobatæ cognitione, affectuum plurimorum curatio abſolvitur. Sed ut ad rem redeamus. Quoniam ſimilarium omnium morborum ortus à qualitatum vel primarum, vel ſecundarum vitio (quod ſolum in hac rerum caligine nobis licet) deducere ſolemus, propè eſt ut credam Peſtem peculiarem ac ſui generis Febrim eſſe, quæ à particularum ſanguinis ſpirituoſiorum *Inflammatione*, originem ducit, utpote cujus naturæ ſubtiliſſimæ, præ tenuitate ſua, maximè proportionatæ ac adæquatæ videntur. Quod ſi ſubtilitate qua poteſt maxima pollet (ut in principio & ſtatu conſtitutionis Epidemicæ videre eſt) ſubitò ac quaſi ex improviſo calorem nativum diſſipat, & ægrum è medio tollit: Cadaveribus interim hujus morbi ferociâ tam ſubitò extinctorum maculis purpureis undiquaque conſperſis, atque fœdatis; nempe Fibris cruoris præ inteſtini conflictus violentia diſſilientibus, & compage ipſius prorſus diſſoluta. Atque hæc tragœdia præ hujus quaſi flammæ ſubtilitate eximia, etiam ſine aliqua ſanguinis Febrili ebullitione, vel alterius ægritudinis præſentatione, cietur. Secus quàm utplurimùm accidit, ubi cauſa morbifica minùs ſubtilis exiſtit, & quaſi obtuſiori telo vitam impetit. Diſcriminis modus pinguiori exemplo ſic adumbretur. Si acus vel quid aliud cuſpide graciliori præditum pulvinari ſupponatur, ac vi adigatur, illud, æquè ac obtuſiore inſtrumento ſimiliter adacto, in ſublime non attollitur, ſed perforatur. Verùm ejuſmodi ſubitanea extinctio rariùs occurrit, nec niſi (ut ſuprà innuimus) circa initium Peſtis, vel incrementum. Etenim, ut in aliis Febribus, plerumque rigor atque horror primùm invadit, quem calor mox excipit, tantiſper excurrit, donec particulæ cruoris inflammatæ provido naturæ ductu ad Emunctoria amandentur, ac ibidem ad inſtar phlegmonum communium in pus vertantur. Jam ſi inflammatio adhuc remiſſior exiſtat, Febres, quas peſtilentes vulgò appellant, producere ſolet; ut in fine peſtilentis conſtitutionis ſæpenumerò accidit, ac forſitan etiam uno alterove poſt anno, donec iſta Febrium ſpecies prorſus diſpareat.

Certè, me judice, in inflammatione iſta, quam Latini *Ignem Sacrum* appellant, quandam Peſtis imaginem non obſcuram intueri licet. Eſt enim morbus hic apud ſaniores Medicos Febris Continua à ſanguinis parte tenuiori

cor-

corruptâ ac inflammatâ originem ducens, quâ ut natura ſe liberet, eam in corporis aliquam partem externam expellit, in qua tumor, aut potius (cum tumor adeò notabilis ſæpe non appareat) Macula rubra, lata, diſperſa, quam *Roſam* appellant, oritur. Solvitur autem iſta Febris, poſtquam uno atque altero die ægrum afflixit, criticè per hunc tumorem, & proinde aliquando in glandulis ſub alis, vel in inguinibus dolor, ut etiam in Peſte fieri conſuevit.

* Et ferè invadit hoc malum ut Peſtilentia, cum horrore & inſequenti calore Febrili, ita ut qui ipſum ante non ſunt paſſi, exiſtiment lue peſtifera ſe corripi, donec tandem in cute aut alio loco ſeſe affectus prodat. Quibus accedit quod & maligni aliquid huic morbo ineſſe nonnulli Authores ſuſpicantur, ac proinde curationem in ſudoriferorum atque alexipharmacorum uſu conſtituunt. Hæc quidem flamma, ubi Ebullitionem commoverit, cujus ope particulæ ſanguinis leviuſculè uſtulatæ ac quaſi ſyderatæ brevi ſpatio foras ablegantur, ſponte ſua, nec ulteriorem noxam molita, extinguitur.

Verumtamen Ignis noſter iſto *Sacro* longè *divinior* eſt, ut qui ſumma qua pollet ſubſtantiæ tenuitate intimiores corporis receſſus ad inſtar fulgetri permeare aptus natus ſit ſpiritibus cruoris derepente profligatis, ipſiuſque compage nonnunquam citius diſſoluta, quàm Natura præcipiti malo oppreſſa, Ebullitionem Febrilem (ſolemnem nempe machinam qua quicquid ſanguini infeſtum eſt, ſuis è finibus amovere ſatagit) concitare valeat.

Quod ſi quis mihi hîc litem paret de eo quod hunc morbum ab inflammatione oriri exiſtimem, is attendat non modo Febris præſentiam, ſed & complura alia huic ſententiæ ſuffragari, nempe ſanguinis detracti colorem, qui Pleuriticorum ac Rheumatiſmo laborantium ſanguinem planè æmulatur; aduſtam *Anthracum* faciem, Pyrotici actualis impreſſioni non abſimilem; nec non *Bubones* ipſos, qui inflammationem æquè ſolemniter excipiunt, ac eandem alii cujuſcunque generis tumores conſequi ſolent, uti & inflammationes pleræque omnes in abſceſſum terminantur. Quin & anni tempeſtas qua Epidemica Peſtis ut plurimum exoritur, ad hanc rem ſymbolum ſuum conferre videtur. Eodem enim tempore, nimirum quod inter vernum æſtivumque medium eſt, *Pleuritides*, *Angina*, aliæque inflammati ſanguinis affectiones populariter ingruere conſueverunt: quemadmodum etiam nunquam frequentiores mihi viſæ ſunt, quàm per aliquot ſeptimanas, quæ nuperæ *Peſtis Londinenſis* exortum anteceſſerunt. Nec verò nullius eſt momenti illum ipſum annum tot millium ſtrage funeſtum, alioquin mitiſſimum ac ſaluberrimum extitiſſe; omneſque qui à Peſte immunes perſtiterunt, nunquam meliori valetudine uſos fuiſſe; quin & eos qui ab eadem convaluiſſent, cachexiæ aliiſque affectibus à reſiduâ priorum morborum labe provenire ſolitis, non magis obnoxios deinceps vixiſſe. Quibus accedit, quod & quantæcunque latitudinis, *Apoſtemata & Carbunculi*, poſtquam inflammatæ particulæ unà cum ſanie deceſſiſſent, Chirurgicis auxiliis, iiſque non admodum conquiſitis, facilè ſanata fuerint.

Verùm perquirat hîc fortaſſe aliquis, ſi Peſtis in inflammatione quadam con-

* *Vid. Sennertum, lib.2. cap.26. de febr. Sympt. contin.*

I 2 ſiſtat

ſiſtat, quî fiat ut medicamenta calidioris cenſus, qualia ſunt *Alexipharmaca* propè omnia, tàm ad hujuſce affectus Therapeiam, quàm Prophylaxin tanto cum fructu uſurpentur. Cui reſpondeo, illa duntaxat per accidens auxilium præſtare, nempe Diaphoreſeos, quam ſuſcitant, beneficio, quo particulæ ſanguinis inflammatæ difflantur, atque exterminantur. Quòd ſi fortè exhibita ſudores commovere non valeant (ut perſæpè accidit) mox ſanguinis incendium ab addititio calore magis efferatum, eorum noxam palàm proclamat. Prophylaxin ut verbo attingam, non ſum neſcius etiam ad illam *Antidotalium* calidorum uſum paſſim deprædicari, at quo emolumento adhuc probandum reſtat. Imò vinum liberius ingurgitatum, aliquaque fortiora præſervativa ſtatis horis dietim aſſumpta, complures, qui aliàs ſalvi intactique veriſimiliter permanſiſſent, in hunc affectum conjecerunt.

Quod ad harum Febrium *Therapeiam* attinet, erunt fortaſsè, qui me temeritatis atque arrogantiæ eo nomine inſimulabunt, quod ab Urbe dum nupera Peſtis graſſaretur, maximam partem complurium milliarium intervallo ſemotus, adeoque obſervationum copiâ minus inſtructus, de hac re tamen diſſerere ſuſtineam. Verùm cùm Medicis illis longè peritioribus, quibus per totum calamitoſæ luis decurſum inter media pericula & mille mortis imagines commorandi animus ac fiducia non defuiſſet, tamen ea, quæ crebriori uſu de hujuſce morbi ingenio annotaſſent, in lucem edendi voluntas hactenus defuit, mitiorem, uti ſpero, de conſilio meo ſententiam laturi ſunt omnes boni, quòd meam de truculentiſſimo affectu ſententiam, paucis quidem, ſed propriis obſervationibus ſuperſtructam, in medium expromam.

Ac primus quidem locus *Indicationibus curativis* debetur, quæ eò in univerſum dirigendæ ſunt, aut ut naturæ ductum in exterminando morbo accuratè ſequentes, eidem ſubſidiariam porrigamus manum; aut ut methodo, quâ natura in inteſtino hoc hoſte debellando uti ſolet, minimè fidentes, diverſam ac tutiorem ex noſtro penu atque artificio vice illius ſubſtituamus. Niſi fortè hìc aliquis regerat rem etiam ſatis feliciter per peſtifuga alexiteria geri poſſe, quorum ingentem apud Practicos copiam reperire eſt. Verum enim verò an non auxilium quod præſtant hujuſmodi medicamenta, potius manifeſtæ ipſorum facultati, quâ ſudores affatim proliciendo ſimul materiæ morbificæ exitum aperiant, quàm occultæ cuidam indoli, qua à Natura ad Peſtilentis malignitatis labem delendam donata fuerint, referri debeat, magnam atque ancipitem habet diſceptationem. Nec de hiſce tantummodo, ſed & de aliorum morborum Alexiteriis dubitare fas eſt, utrum evacuationem aliquam ſollicitando, potius quàm virtute quadam ſpecifica ægrotantibus non ſuccurrant. Qui enim, v. gr. in *lue Venerea*, vel *Mercurium* vel *ſalſaparillam*, veneni in iſto morbo reperti alexipharmaca objiciat, adducenda ſunt ei curationum exempla, in quibus ille ſine ſputo aut ſeceſſu, hæc verò ſine ſudoris ſuſcitatione ſanitatem aliquando reſtituerit, quod ego quidem credo ei admodum difficile futurum. Mihi autem veriſimile eſt, peculiare Peſtis remedium, propriumque ipſius perniciei alexiterium adhuc in naturæ ſinu abditum deliteſcere, nec eandem niſi ratione quadam mechanica tolli poſſe.

Quo-

Quocirca ut intentionem illam priorem paulò plenius expendamus, quæ eò ſpectat, ut Naturæ in materiæ morbificæ exterminatione ſuo more & modo auxilium ſuppeditetur; advertendum venit, quòd in verâ Peſte Natura, dum neque ſponte ſuâ aberrat, neque vi aliquâ tranſverſim agitur, per *abſceſſum* aliquem in Emunctoriis erumpentem, unde materiæ exitus pateſcit, negotium ſuum exequitur. Atqui in Febre, quam Peſtilentem nuncupamus, mediante diaphoreſi per univerſam corporis ſuperficiem idem efficitur. Unde colligere eſt, pro diverſa, quam natura in utroque morbo præmonſtrat, via ac ordine, etiam diverſam medendi rationem inſtitui debere. Nimirum ſi quis materiam veræ Peſtis, ope ſudoris amoliri ſatagat, is diverſa à natura via inſiſtit, utpote quæ id per apoſtemata molitur. Contra verò qui alias quam per ſudores Febris Peſtilentis materiam eliminare tentat, is curſum inſtituit cum naturæ ductu ac ῥοπῇ nequaquam convenientem. Cæterùm in Peſte vera, quonam idoneo ac certo remediorum genere naturalis morbificæ materiæ ejectio, id eſt, apoſtematum eruptio promoveri poſſit, nondum conſtat; niſi quis fortè victum corroborantem atque Cardiaca ad illud conferre poſſe exiſtimet; quæ tamen multum dubitarem ne ægrum, jamjam plus æquo caleſcentē, in majorem æſtum conjiciant. Certè ſudores in hoc caſu fruſtra eſſe compertiſſimum habeo; quanquam haud inficior poſt magnos ſudores ad trium quatuorve horarum ſpatium productos, ac deinde abruptos, tumorem ſe in conſpectum dare, quem ego à ſudore proficiſci minimè arbitror; utpote quo vigente, nullum appareat eruptionis indicium, finito quidem, veluti per accidens conſequatur, nimirum cum jam aliquam ſarcinæ partem, quæ naturam plus ſatis gravabat, ſudores abſtulerint, ac corpus à Cardiacis ad Diaphoreſin ſuſcitandam propinatis vehementius incaleſcat. Verum quàm fallax & infida ſit hæc peccantis materiæ per apoſtemata à ſudoribus foras evocatæ, exterminatio, teſtor funeſtos eorum exitus, qui hoc modo tractati fuerunt, è quibus vix tertius quiſque (ut modeſtiſſimè dicam) medicationis ac morbi periculum evaſit. E contra verò multi, quibus laudabili ritu tumores eruperunt, etiam dum negotiis ſuis intenti verſarentur, nec ullius ſive naturalis ſive vitalis, ſive denique animalis facultatis læſione perceptâ, ſanitatem brevi recuperarunt; niſi qui malo ſuo fato in medicaſtrum aliquem incidentes, ejuſque monitu, quantumvis corpore pariter ac animo optimè valentes, ad ſudandum in cubilibus compoſiti, ab eo ipſo tempore deterius ſe habere inceperint, ac demum ingraveſcente ægritudine, inauſpicati conſilii noxam ſuo interitu comprobarunt. Verùm lubricam atque aleæ plenam in ſe eſſe hujuſce morbi per tumores judicationem ex eo manifeſtum eſt, quod interdum *Bubo* qui primum laudabiliter ac cum ſymptomatum remiſſione protuberavit, poſtea ex improviſo diſpareat, ejuſque loco *Maculæ purpureæ* certiſſimi mortis indices, ſuccedant; cujus retroceſſionis cauſa magnis illis ſudoribus ad eruptionem promovendam deſtinatis, jure tribuenda videtur, ut qui bonam materiæ partem, quæ tumoris molem infarcire ac ſuſtentare debuerat, aliò verſum per ambitum corporis diſtrahendo ac diſſipando leves in auras diſflaverint. Ut ut ſit, hoc ſal-

tem planiſſimè conſtat, cæteris affectibus, à Dei Opt. Max. benignitate, certam amoliendæ cauſæ morbificæ rationem, huic autem, enormium delictorum flagello, non niſi lubricam admodum & verſatilem adjunctam eſſe. Atque hinc fortaſſe non minus commodè, quàm à *malignitate*, ut loqui amant, eximiæ perniciei cauſa atque origo peti poſſit. Nam & in *Arthritide* aliiſque morbis, qui exiguam habent malignitatis ſuſpicionem, materiæ morbificæ recurſus non minori certitudine fatum accerſit. Ex quibus omnibus manifeſtò conſequitur, Medicum, qui in aliorum morborum medicatione, naturæ ductum ac propenſionem preſſim, ac paſſibus æquis ſequi tenetur, hîc ejuſdem auſpiciis renunciare debere. Cujus effati veritatem, quia pauciſſimi hactenus perſpexerunt, hinc numerus eorum, quos tumulo Peſtis intulit, haud paulò auctior evaſit.

Quare cum minimè ſecurum ſit in exterminando hoc morbo naturæ veſtigiis inſiſtere, proximo loco diſpiciendum venit, quâ demum arte ſecundæ quam diximus Intentioni ſatisfiat; nempe aliam atque à Naturali diverſam, hujuſce morbi ſolutionem aggrediendi. Hoc autem dupliciter omnino fieri poſſe exiſtimo; ſcilicet vel per ſanguinis miſſionem, vel per ſudores. Priorem quod attinet, non ſum neſcius ſacram apud pleroſque audire in hoc morbo venæ ſectionem. Verùm vulgi præjudicia parùm moratus, rationum in hac quæſtione momenta, quâ par eſt æquitate atque candore, pauliſper expendam. Ac primum quidem Medicorum, qui graſſante nupera lue in Urbe perſtiterunt, fidem appello, Numquis eorum, Phlebotomiam largâ manu ac repetitis vicibus, nec non tumore nullo adhuc protuberante celebratam, Peſte laborantibus funeſtam eſſe animadvertit? Parcam quidem, vel tumore jam conſpicuo, ſanguinis detractionem ſemper damnoſam eſſe, neutiquam mirandum eſt; Siquidem cùm mediocris tantum quantitas cruoris adimitur, hinc Naturæ, quæ tumori protrudendo totas intendit vires, rei adminiſtratio è manibus eripitur, nec interea alia ſatis efficax materiam morbificam evacuandi, ratio ſubſtituitur. Apparente autem jam tumore, celebrata venæ ſectio, cùm à peripheria ad centrum trahat, motui naturæ, qui fit à centro ad circumferentiam, inducit motum planè adverſantem. Nihilo minus vix quicquam frequentiùs factitatum videas, quàm Phlebotomiæ perverſo hoc ritu adminiſtratæ, noxam, à contrariæ patronis univerſim ac in genere adverſus ſanguinis in hoc morbo detractionem validiſſimi argumenti loco torqueri; uti in *Diemerbroeckio* aliiſque Obſervationum ſcriptoribus paſſim videre eſt. Quod ad me attinet, equidem eorum ratiocinationi aſſentire non poſſum, donec intellexero, quid Quæſtioni ſuperiùs propoſitæ reſpondeant. Sanè venæ ſectionem in Peſte convenire, complures, iique graviſſimi ſcriptores jampridem ſenſerunt, quorum præcipui ſunt *Ludovicus Mercatus*, *Joannes Coſtæus*, *Nicolaus Maſſa*, *Ludovicus Septalius*, *Trincavelius*, *Foreſtus*, *Mercurialis*, *Altamarus*, *Paſchalius*, *Andernackus*, *Pereda*, *Zacutus Luſitanus*, *Fonſeca*, aliique. Verùm qui totum curationis negotium in copioſa, qualem nos poſtulamus, ſanguinis detractione collocaverit, unus, quod ſciam, repertus

tus eſt *Leonhardus Botallus*, Medicus ſuperioris ſæculi celeberrimus, quem, ne ſolus in hac palæſtra verſari videar, Lector accipiet ſuis ipſius verbis de hac re differentem. * *Ego* (inquit) *ut uno verbo dicam, nullam Peſtem eſſe puto, cui hæc non poſſit eſſe ſalutaris ſupra omnia remedia, modo opportunè & quantitate convenienti uſurpata ſit, propterea quod aut tardius aut parcius quàm opus eſſet, aut quod utroque modo circa eam uſurpandam peccatum ſit.* Et paulò poſt hæc ſubjungit; *At in tanta timiditate & parca detractione qui fieri poteſt, ut quis rectè poſſit judicare quantum ea in Peſtilenti morbo prodeſſe valeat, aut obeſſe? Non enim morbus pro cujus curatione requirebatur detractio librarum quatuor ſanguinis, in quo una tantum detrahitur, ſi hominem interficiat, ideo interficit, quia ſanguis eſt miſſus, ſed quia non juſto modo miſſus eſt, nec forte etiam opportunè. Verùm nebulones nequiſſimi & ignaviſſimi in id ſemper culpam convertere ſatagunt, non quod nocuit, ſed quod per fas & nefas à cunctis vituperari exoptant. Aut ſi id nequitia non faciant, ignorantiâ tamen pravæ diſpoſitionis efficiunt: utraque certè pernicioſa, ſed illa magis.* Quæ omnia experientia confirmaturus, paulò inferius ſic pergit; *His obſervatis nemo rationis capax jure in his morbis vituperare miſſionem ſanguinis poteſt, ſed mirificè & tanquam divinum auxilium commendare, extollere, & confidenter uſurpare; quod ipſe profectò ab annis quindecim facio. Ideo in morbis Peſtilentibus, in obſidione Rupellarum, & montibus Hannoniæ ab hinc quadriennium, & Pariſiis toto biennio, & Cameraci anno proximè acto in omnibus meis ægrotis (qui innumeri fuerunt) nullum præſentius ac ſalutarius reperi ipſa largâ & tempeſtivâ ſanguinis miſſione.*

Deinde ad curationum exempla deſcendit, quæ brevitati ſtudens, huc transferre ſuperſedeo. Libet tamen rei in hac noſtra *Britannia* ante aliquot annos geſtæ hiſtoriam oppido raram ac à propoſito noſtro non alienam, hîc loci apponere.

Cùm inter cæteras belli civilis calamitates, quæ hanc patriam noſtram miſerrimè afflixerunt, peſtis etiam multis in locis graſſaretur, ac fortè in Caſtrum *Dunſtar*, quod in provincia *Sommercetocenſi* ſitum eſt, aliunde invecta, aliquot præſidiariis cum macularum efflorеſcentia derepente exanimatis, complures etiam alios corripuiſſet. Chirurgus quidam qui à longa in regionibus exteris peregrinatione redux tunc temporis ſtipendia inter alios faciebat, à præſidii Præfecto enixè rogat, ut ſibi liceret commilitonibus ſuis truculento morbo correptis pro virili ſuccurrere, quo annuente, ſingulis ægris, ſtatim à primo morbi inſultu, atque nullo adhuc tumore conſpicuo, ſanguinem ingenti copia detraxit, donec pedibus deficere inciperent, nam ſtantibus ac ſub dio vena pertuſa eſt, nec aderant vaſcula quæ cruoris in terram effluentis menſuram definirent. Hoc facto eos in tuguriola ſua ad decumbendum dimiſit. Et quanquam à Phlebotomia nullum omnino remedium adhibuit, tamen ex complurimis iis, quos hoc modo tractaſſet, mirum dictu, ne unus quidem deſideratus eſt. Vir Nobiliſſimus juxta ac morum probitate atque fide ſpectabilis

* *Cap. 7. de curatione per venæ ſectionem.*

bilis *D. Franciſcus Windham*, militum Tribunus, ac prædicti caſtri tunc temporis Præfectus, mihi hæc retulit, & etiamnum in vivis eſt, pro eâ quâ eſt humanitate rei geſtæ veritatem cuilibet dubitanti confirmaturus.

Quid mihimet ipſi circa hanc rem ſingulare ac memoratu dignum aliquando obſervare contigit, Lector inferiùs accipiet, ubi pauca ea, quæ deſæviente nupera Peſte *Londinenſi* à me uſu atque experientiâ annotata fuerunt, inferiùs oſtendam.

Hujuſce autem praxeos utilitatem etſi non mente tantùm ac judicio aſſequor, verùm etiam re ipsâ atque editis experimentis dudum exploravi, tamen Peſtilentis fermenti per diaphoreſin diſſipatio, præ ejuſdem per Venæ ſectionem evacuatione mihi multis nominibus arridet; utpote quæ nec ægrorum vires æquè proſternat, nec medicum infamiæ periculo objiciat. Atqui & hæc difficultatibus ſuis non vacat; primò enim, multis, ac præſertim calidioris temperamenti juvenibus, ſudores ægriùs proliciuntur; cujuſmodi ægrotos, quò hydroticis fortioribus, ac cumulatiori tegumentorum pondere diaphoreſin conciere ſatagas, eò in manifeſtius Phrenitidis periculum adduces; aut quod triſtioris adhuc ominis eſt, vanâ ſpe aliquantiſper lactatus, tandem pro ſudoribus *Exanthemata Peſtilentialia* elicies. Cùm enim præcipua hujuſce mali labes in ſpirituoſiori maſſæ ſanguineæ parte reſideat, unde craſſiorum particularum exagitatio nonnihil languidior, quàm in aliis inflammationibus plerumque exiſtat, tenuior illa portio novi caloris acceſſione in majorem rabiem acta, impetu demum facto omnes cruoris fibras ultra texturæ modum diſtenſas prorſus frangit ac comminuit. A qua fibrarum ſanguinearum diſſolutione macularum Peſtilentialium cauſam petendam eſſe cenſeo, quippe non ſecus ac *vibices* à plaga fortiore in partem aliquam corporis muſculoſam inflictâ, primò intenſius rubicundæ in cute effloreſcunt, ac brevi poſt tempore livorem quendam aut nigredinem induunt.

Deinde verò, in corporibus quæ ſatis promptè in ſudorem ſolvuntur ſi diaphoreſis juſto præmaturiùs (nempe totâ materiâ morboſâ nondum penitus diſſipatâ) abrumpatur, bubonum, qui laudabiliter quidem ſub finem ſudoris prodire inceperant, poſtea deterior evadit conditio. Nam ſubductâ quæ eos in molem attollere deberet materiæ parte, aut de facili intrò remeant, aut ſaltem ad legitimos abſceſſus nunquam perducuntur, (quemadmodum etiam in Variolis accidere ſolet, quoties æger per primos dies impenſiùs ſudavit) recepto autem denuò intra muros hoſte ferali, in ſanguine commotio excitatur, cujus operâ eô, quô ſuperiùs innuimus, modô, ſæpè ecthymata imminentis lethi indicia foras propelluntur.

Verùm quibuſnam modis his aliiſque difficultatibus obviam iri poſſit, ut luculentiùs pateſcat, quid in hoc morbo à me pro modulo meo factum obſervatumque fuerit, initiô à nuperæ luis primordiis ductô, ſummâ fide ediſſerere lubet.

Nobilem fœminam ineunte *Majo* anno 1665. ætatis circiter 21. annorum, ac temperamento ſanguineo præditam inviſi. Præter Febrem ardentem, quæ

paulò

paulò ante invaſerat, vomitiones importunæ, aliaque ſymptomata febrilia ægram excruciabant. Curationem à Venæ ſectione auſpicatus, poſtero die ad præcavendam Diarrhœam, (quæ, ut in hujuſce Tractatus initio monuimus, ob omiſſam, quod poſtulabat in principio morbi vomendi propenſio, Emetici exhibitionem, defervefcente Febre ſupervenire conſuevit) Vomitorium imperavi, quod ſatis commodè ventriculi ſaburram elicuit. Poſtero mane, cùm ægram iterùm adirem, ei alvum profluere intelligo, quæ res ab aliquot annorum uſu inſolentior viſa, mihi non levem ſollicitudinem injecit. Exindè autem Febrem non vulgaris generis eſſe judicavi, (quemadmodum etiam eventus docuit) proindeque aliam ab ea quæ ſuperius tradita eſt, quæque conſtanti ſucceſſûs ſerie hactenus à me uſurpata fuiſſet, medendi rationem ſibi vindicare. Quocirca adſcito in negotii ſocietatem medico alio ſeniore, venæ ſectio, quam ægrotantis ætas, temperamentum, ac inordinata ſanguinis ebullitio flagitare videbantur, ex communi noſtro conſilio iterum celebrata eſt; etiam cardiaca moderatè refrigerantia propinata, ac denique clyſmata alternis diebus injecta ſunt. Sub finem ægritudinis, quoniam ſymptomata valdè anomala ac inconſueta (malignitatis egregiæ indicia vulgò habita) ingruebant, ex Alexipharmacorum claſſe fortiora aliquot præſcripſimus. Quibus tamen omnibus nequicquam proficientibus, ægra circa diem decimum quartum è vivis exceſſit. Inſolitum hujuſce Febris ingenium per aliquot poſt dies animum meum variè exagitabat; ac tandem in memoriam revocans, ſummum ardorem, etiam poſt reiteratam venæ-ſectionem in prædicta ægra perſeveraſſe; ruborem genarum adfuiſſe: cruoris aliquot guttulas paulò ante mortem è naribus fluxiſſe; nec non ſanguinem ipſius in acetabulis refrigeratum, ei qui à Pleuriticis detrahitur, non abſimilem fuiſſe, quin & tuſſim aliquam & obſcuros quoſdam in partibus vitalibus dolores emicuiſſe; porrò & eam anni tempeſtatem incubuiſſe, quæ finem veris ac initium æſtatis complectitur, quæque Febribus continuis producendis minus eſſet idonea, (illæ enim hoc tempore ſua ſponte quaſi diſſiliunt, & in intermittentium claſſem ſe reponunt, vel in Pleuritides atque id genus alias inflammationes præcipites ruunt) denique Pleuritides eo ipſo tempore admodum populares fuiſſe: His inquam omnibus ritè perpenſis, in eam deveni ſententiam, ut Febrim hanc, etſi pathognomicis Pleuritidis, aut etiam Peripneumoniæ ſignis deſtitutam, tamen ſymptomatis rationem habuiſſe judicarem, inflammationis cujuſdam reſpectu circa partes ſpirituales deliteſcentis, etiamſi nullus aderat lateris dolor, nulla inſignis ſpirandi difficultas. Ut rem contraham, eò tandem deveni, ut eadem omninò mihi methodo procedendum fuiſſe in prædicto caſu arbitrarer, quâ in Pleuritide ſæpius cum ſucceſſu ſingulari uſus fueram. Quæ ſententia deinceps feliciter atque ex voto ceſſit. Vocatus enim non multò poſt ad hominem conſimili prorſus modo ægrotantem, reiteratis venæ ſectionibus, quales ad Pleuritidem ſuprà laudantur, curationem commiſi & abſolvi. Circa menſis modò memorati exitum atque initium *Junii*, complures operam meam implorantes ab eadem Febre (quæ jam valdè populariter graſſabatur) prædictæ

praxeos beneficio convaluerunt. Ab hoc tempore immaniter debacchari cœpit calamitoſa illa Peſtis quæ eo tandem truculentiæ devenit, ut ſeptem dierum ſpatio totidem animarum millia in hac una urbe extinxerit.

Febri autem illi, de qua modò loquebar, an peſtis appellatio attribui mereatur, non auſim definitò pronuntiare. Hoc tamen exploratè cognitum habeo, omnibus, quos illo & aliquanto poſt tempore ipſiſſima Peſtis cum univerſo ſymptomatum ſibi peculiarium apparatu, in mea vicinia afflixit, eandem tam in primo morbi inſultu, quàm in decurſu, accidentium συνδρομὴν adfuiſſe. Cæterùm cùm proximo pariete ardente propiùs ædibus meis immineret periculum, ego tandem amicorum ſuaſu numeroſiſſimis fugientium turbis me adjunxi, familiâ etiam meâ ad aliquot ab Urbe lapides ſubductâ. Eò tamen vicinis meis maturiùs redii, ac dum calamitoſæ illius luis in tantum perſeveraret ſævitia, ut fieri non potuit, quin meliorum medicorum penuriâ ad Peſtiferorum auxilium advocarer. Nec multò poſt complures Febricitantes inviſi, quorum Febrem, illius quæ ante deceſſum meum tam proſperis ægrorum rebus, à me tractata fuiſſet, morem atque genium æmulari non ſine magna admiratione deprehendi. Ideoque propriâ experientiâ fretus ceu duce, quibuſcumque præceptis umbratilibus anteponendo, Phlebotomiam ſimiliter adminiſtrare non dubitavi.

Hunc autem ritum imminuendi liberalius ſanguinem (cui etiam Ptiſanæ ac diætæ id genus refrigerantis uſus acceſſit) in multis ægris miro profectu continuavi, donec tandem in nonnullorum tractatione ſolito ſucceſſu deſtitutus præ adſtantium proterviâ, qui præjudiciis inanibus occupati debitam ſanguinis quantitatem auferri non patiebantur, (magno ægrotantium malo, quibus, ſaltem dum in hoc cardine curandi ſcopus verſaretur, ſanguis aut ſufficienti quantitate, aut non omninò detrahendus fuerat,) inſignem obicem conatibus meis oppoſitum ſenſi, ac proinde alium à venæ-ſectione huic morbo occurrendi modum reperiri, magnopere ex uſu futurum judicavi. Nocumenti quod aliquando inſons dedi, non ex eo, quòd ſanguinem ademerim, ſed quòd ex voto eundem adimere impeditus fuerim, exemplum hîc adducam; Vocatus ad juvenem quendam, temperamento ſanguineo ac habitu athletico præditum, quem Febris vehementior cum doloribus capitis vertiginoſis, vomitu enormi, aliiſque id genus ſymptomatibus à biduo corripuerat, cum nullum adeſſe tumoris ſignum interrogatus reſponderet, ſtatim liberali manu ſanguinem emitti imperavi, cujus refrigerati ſuperficies puriformem Pleuriticorum ſanguinem referebat, præſcriptâ etiam ptiſanâ cum juſculis ac Julapiis refrigerantibus. A meridie pro ſecunda vice parem ſanguinis jacturam ſubiit, quâ etiam ſequente aurorâ ſimiliter mulctatus eſt. Sub hujus autem diei exitu ægrum meum inviſens, eum quidem multo melius ſe habere, & nihilominus amicos ejus adverſus ulteriorem venæ ſectionem animis vehementer obſtinaſſe deprehendo; quam tamen ego denuò celebrandam eſſe enixè contendi, ſupereſſe alteram duntaxat venæ ſectionem dictitans, quæ ægrum in ſicco collocaret,

ſin

ſin contra niti pergerent, ſatius fuiſſe, ut nullo omninò ſanguine detracto curatio per ſudores inſtituta fuiſſet; uno verbo, ægrum certò certius interiturum. Præſagium eventus confirmavit; nam dum hæc alteratio rei agendæ occaſionem corrupiſſet, maculæ purpureæ poſtridiè eruperunt; nimirum materiæ peccantis reliquiis, quas radicitùs evacuari oportuit, cùm jam omnem abſceſſûs ſpem Phlebotomia toties repetita abſtuliſſet, morâ ſuâ univerſam cruoris maſſam pervertentibus, ejuſdemque compagem ſubtilitate eximiâ diſrumpentibus. Æger autem poſt aliquot horas fatis conceſſit. Cùm ergo frequentior hujuſmodi obſtaculorum occurſus mihi moleſtiam faceſſeret, magna cogitandi ſollicitudine mecum agitavi, ecquis demum reperiri poſſit medendi modus, qui morbum non minus efficaciter abigeret, nec hominum offenſionem æquè incurreret. Re diu multumque apud animum meum deliberatâ, tandem in hanc methodum incidi, quam nunquam non proficuam, ac omnibus numeris abſolutam deinceps expertus ſum.

* Primò, ſiquidem tumor nondum protuberaret, ſanguinem pro ægrotantis viribus ac temperamento, moderatè detraxi, quo facto, Diaphoreſis, cujus aliàs ſollicitatio in nonnullis corporibus non modò ſummam habebat difficultatem, verum etiam majoris incendii, proindeque ecthymatum purpureorum periculum minitabatur, facilis erat atque expedita. Atque hanc ſanguinis jacturam, quæ utut exigua aliàs graviſſimum incommodum attuliſſet, diaphoreſeos immediatè inſequentis beneficium abundè compenſavit. Poſt Venæſectionem (quam in lecto celebrandam curavi, cum jam omnia ad ſudores proliciendos in promptu eſſent) ne vel minima interpoſita mora ſtragulis ægrum obrui, ac laciniam laneam ſincipiti alligari juſſi, quæ quidem capitis obtectio ad ſudorem ciendum plus proficit quàm quis facilè crediderit. Deinde, ſi vomitus non adeſſent, hæc & ſimilia hydrotica exhibui; ℞. *Theriac. Androm.* ʒß. *Elec. de ovo.* ℈j. *pul. è chel. cancror. comp. gr.* xij. *cochinell. gr.* viij. *croci gr.* iiij. *cum ſ. q. ſucci. kermes. f. bolus, quem ſumat ſextâ quâque horâ, ſuperbibendo Cochl.* vj. *ſeq. Julapii.*

℞. *Aq. Card. benedicti & ſcord. comp. an.* ℥iij. *aq. theriac. ſtill.* ℥ij. *ſyr. caryophill.* ℥j. *miſc. f. Jul.*

Quod ſi vomitio interpellaret, ut in Peſte ac Febribus Peſtilentialibus ſæpiſſimè accidit, medicamentum ſudoriferum tantiſper propinare diſtuli, donec ſolo tegumentorum pondere (niſi quod linteaminis pars ſubindè ad colligendos halitus vultui ſuperinduceretur) ſudor promanare inciperet. Nam (quod quidem obſervatu ſummè dignum eſt) cum materiæ morbificæ radii verſus ambitum corporis ſeſe exporrigant, illico alvi profluvium & vomitiones, ab eiſdem introrſum reflexis, ac in ventriculum & inteſtina decumbentibus provenientes, ultro ſedantur; Adeo ut quantacunque ſtomachi ſubverſio præceſſerit, aſſumpta deinceps medicamenta probè retineantur, ac ad ſudores ex voto proliciendos conducant.

Memini cum me aliquando Pharmacopola quidam ad fratrem ſuum ex

* *Curatio.*

Febre Peſtilentiali graviter ægrotantem vocaſſet, atque ego de medicamento ad ſudorem ſuſcitandum exhibendo, ſermonem injicerem, retulit ſe jam varia eaque fortiora ſudorifera incaſſum propinaſſe, ſiquidem æger omnia vomitu rejecerat. Cui ego, adduceret, inquam, ex omnibus iis quæ antea exhibuiſſet vel ingratiſſimum ac ſummè faſtidioſum, me facilè effecturum ne illud deinceps evomeretur. Promiſſi fidem eventus liberavit, quippe æger, ubi à ſola ſtragulorum mole paululum maduiſſet, largiorem *Theriacæ Venetæ* bolum deglutivit ac retinuit, cujus beneficio in copioſiorem ſudorem conjectus incolumitatem recuperavit.

Sed ut ad inſtitutum redeam, inceptam jam diaphoreſin hauſtibus *Zythogalæ ſalviâ alteratæ*, vel *cereviſiæ, cui macis aliquantulum incoxerit*, ſubinde repetitis, ad naturalis diei ſpatium continuari præcepi, abſterſione interim omni religioſè interdictâ, imò nec infra quatuor ac viginti horas à ſudoribus finitis induſium utcunque madidum ac immundum mutari permitto; Id quod ſumma cautela obſervari velim. Quod ſi ſudatio anguſtiori temporis limite circumſcribatur, recrudeſcit illico ſymptomatum ſævitia, atque ægroti ſalus, quam prolixior diaphoreſis extra aleam conſtituiſſet, in acie novaculæ relinquitur.

Et profectò *Diemerbroeckium* alioſque nequeo ſatis mirari, quoties adverto eòs tam levi prætextu ad diaphoreſin interpolandum adduci, ut ſcilicet ægrotantium viribus conſulatur. Primò enim ægrum ſudore diffluentem viribus melius quàm antea conſtare, nemini in hujus morbi medicatione vel tantillum verſato non poteſt eſſe animadverſum. Quid me in hac re uſus atque experientia docuit, palam eloqui ac etiam propugnare non verebor. Multi me authore in 24. horarum diaphoreſin conjecti tantum abeſt, ut ſe exinde debiliores factos quererentur, quin totius quantum ſupervacanei humoris ſudando deceſſiſſet, tantundem novi roboris ſibi accreviſſe profiterentur. Circa horas autem aliquot poſteriores, ſæpè non ſine ſtupore obſervavi erumpere ſudorem quendam, priore illo, quem vis medicaminum expreſſerat, magis naturalem, genuinum, copioſum, quique multo plus levaminis afferret, planè ac ſi verè criticus foret ac totius morbi eradicativus. Porrò in ſummo ſudoris vigore juſculis ac ſorbilibus confortativis ægrum reficere, quid ſecum trahat incommodi non video, ideoque ad nihilum recidit illa objectio de virium ad longos ſudores perferendos impotentia. Si qua igitur defectio ſub finem imminere videatur, juſculi ex pullo tantillum, vitellum ovi, vel his ſimilia ſorberi permitto; quæ cum cardiacis & hauſtibus ad ſudorem continuandum ex more deſtinatis, virium labefactationi abundè ſuccurrunt. Cæterum in re adeò manifeſta non opus eſt, ut plura argumenta adducam: Etenim, quod hujus praxeos utilitatem palam proclamat, videre eſt, quod quando æger ſudore diffluit, benè ſe habere exiſtimet, neque minus ex aſtantium judicio res tota in vado conſtituta videatur; Atqui quam primum corpus areſcere incipit ac ſudor abrumpitur, omnia in pejus ruant morbo quaſi poſtliminio redeunte.

Per horas à finito ſudore viginti quatuor, moneo ut frigus cautè vitetur, indu-

induſium ſponte ſua in corpore areſcere permittatur, potulenta omnia calidiuſculè hauriantur, & Zythogalæ ſalvia alteratæ uſus etiamnum continuetur. In ſequenti luce commune Catharticum exhibeo, *ex infuſione ſc. tamarind. fol. ſennæ. rhabarb. cum manna, & ſyr. roſar. ſol.* Atque hac medendi ratione, anno à Peſte proximo, complurimis febre Peſtilentiali correptis ſanitatem reſtitui, adeò ut ne unus quidem ex eo morbo mihi deſideratus ſit, poſtquam eandem exercere inceperam.

Verùm ubi tumor jam enatus fuerit, venam aperire, etiam in corpore ad ſudandum quantumvis inhabili, hactenus non ſuſtinui, veritus ne materia morbifica in depleta vaſa confertim remeante, ſubitaneus ægri interitus deſtinatam diaphoreſin anteverteret. Nihilominus fortaſſe ſatis tutò adminiſtrari poterit Phlebotomia, modò confeſtim ab ea peracta, ac nulla mora interjecta eliciantur ſudores, qui ad ſpatium ſuperiùs requiſitum producti, omnem tumoris molem paulatim abſumere ac diſſipare valeant, idque longè minore ſalutis periculo, quàm ſi legitima apoſtematis maturatio, quæ in præcipiti affectu admodum incerta ac fallax exiſtit, ſeriùs expectaretur.

Denique, ut ad calcem tandem perveniam, ſicubi circa Theoriam me hallucinatum fuiſſe Lector deprehendat, errori veniam peto; verum quod ad Praxim attinet, profiteor me omnia ex vero tradidiſſe, nihilque uſpiam propoſuiſſe, niſi quod probè exploratum habeam. Sanè cum ſupremus vitæ meæ inſtabit dies, confido mihi adfuturum alacrem in præcordiis teſtem, me non ſolum ægrorum omnium, cujuſcunque demum ſortis, qui ſeſe curæ meæ concrediderant, ſummâ fide ac diligentia ſalutem procuraſſe (quorum interim nemo à me aliàs tractatus eſt, quàm ego memet tractari cuperem, ſi mihi ex iiſdem morbis ægrotare contingeret) verum etiam pro ingenii modulo omnes animi nervos in hoc intendiſſe, ut ſi quo modo fieri poſſit, morborum medela poſt cineres meos majori cum certitudine adminiſtraretur, ratus quantulamcunque in hoc ſcientiæ genere acceſſionem, etſi nihil magnificentius, quàm *odontalgiæ* aut *clavorum pedibus* innaſcentium curationem edoceat, longè maximi faciendam eſſe, præ inani ſubtilium ſpeculationum pompa, ac levicularum rerum notitia, quæ fortaſſe Medico ad abigendos morbos non magis ex uſu futura eſt, quàm *Architecto* ad conſtruendas ædes *Muſicæ* artis peritia.

Unicam hanc annotatiunculam, ne quis forte ſiniſtra interpretatione mentem meam detorqueat, aut eam ſaltem non ſatis aſſequatur, poſtremo loco ſubjungam. In præcedenti nempè Diatriba, *Naturæ* nomine ſæpius utor, illique varios effectus attribuo, perinde quaſi rem aliquam ſingularem & ſeorſim ſubſiſtentem; ſed per totam hanc mundi machinam ubique diffuſam ſub hoc titulo mihi repræſentarem, quæ ratione aliqua & conſilio freta corpora quævis regeret, ac moderaretur, quale quidpiam de *Mundi Anima* nonnulli Philoſophorum cogitaſſe videntur. Verùm ad me quod attinet, uti nec rerum, ita nec verborum novitatem affecto, adeoque antiquam quidem vocem, ſed ſenſu (ni fallor) & ſobrio, & à ſanis omnibus non intellecto ſolum, verum

etiam uſitato, in hiſce pagellis uſurpavi. Ego enim, quoties *Naturam* nomino, toties *cauſarum naturalium complexum* quendam ſignificari volo; quæ quidem cauſæ brutæ licet, atque omni conſilio deſtitutæ, non tamen ſine ſummo conſilio reguntur, dum ſuas quæque operationes edunt, ſuoſque effectus exequuntur. Nimirum ſupremum illud Numen, cujus vi producta ſunt omnia, & à cujus nutu dependent, infinita ſua ſapientia ſic diſponit omnia, ut ad opera deſtinata ſe certo quodam ordine atque methodo accingant, neque fruſtra quicquam molita, neque niſi quod optimum eſt, ac toti Rerum Fabricæ, ſuiſque privatis naturis maximè accommodum, exequentia: perinde atque *automata* non pro ſuo, ſed artificis conſilio moventur.

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica Annorum 1667. *&* 1668. *partim etiam Anni* 1669. *Londini.*

ANno 1667. appetente Æquinoctio Verno, *Variolæ*, quæ durante illa, quæ proximè eſt prægreſſa, conſtitutione Peſtilentiali, vel prorſus delituerant, vel rariſſimè comparuerant, caput cœperunt attollere, jamque in dies latius graſſantes, ſub Autumno Ἐπιδημικώτατοι factæ ſunt; à quo tempore paulatim imminuta vi, ſuperveniente brumali frigore parcius laceſſebant; at proximo Vere adoleſcente, poſtliminio invaluit hic morbus viguitque, donec ab inſequentis hyemis gelu, uti prius, retuſo impetu coerceretur. Poſthæc tertio demum cum Vere ſurgente increbuit, ac jam languidior, & ſucciſo quaſi poplite, minus latè dominabatur, quàm duabus quæ præceſſerant æſtatibus: Menſe verò Auguſto 1669. penitus intercidit, Dyſenteriæ Epidemicæ locum cedens. Labente primo illo biennio, quo hæc Conſtitutio regnabat, Variolæ plures in Urbe aggrediebantur, quàm unquam aliàs, quantum ego memini, ſeu prorſum ſpectes, ſeu retro: Quo non obſtante, cum genüinæ per id temporis fuerint, neque mali moris, paucos jugulabant, ſi ingentem laborantium numerum reputemus.

Quo primùm tempore Variolæ inceſſebant, & novum quoddam Febris genus exortum eſt, à Variolis, quales ſe tum gerebant, non multum abhorrens, ſi puſtularum eruptionem demas, & quæ ab illa pendent, de qua in ſequentibus ſpeciatim agemus. *Febris* hæc licèt multò pauciores invaderet quàm Variolæ, eaſdem tamen duratione æquabat: Hyeme verò cum jam illæ minuerentur, invaluit, atque, illis Vere novo invaleſcentibus, receſſit, prædominium Epidemicorum hujus conſtitutionis hoc pacto illis relinquens; Nihilominus

minus per hæc tempora non planè deſiit unquam, donec tandem cum Variolis menſe Auguſto 1669. omnino diſparuit.

Binos hoſce morbos Epidemicos & tertius comitabatur, ultima præſertim æſtate, quam dicta Conſtitutio defamabat, *Diarrhœa* ſcilicet, aëris Conſtitutione jam tum ad ſubſequentem *Dyſſenteriam* vergente: Utut verò hæc ſe res habuerit, id ſaltem conſtabat, morbum hunc Febrem quæ tunc regnabat, ita proximè attingere, ut nihil aliud eſſe videretur, quàm ipſa Febris introverſa & viſceribus incumbens.

De tribus hiſce morbis, qui ſoli in hac *Conſtitutione* Epidemicorum nomen ſibi jure vendicabant, ſigillatim jam agam, à *Variolis* initium faciens; quas idcirco paulò fuſiùs tractabo, quoniam quæ per hos annos regnabant, mihi Genuinæ præ cæteris & *Regulares* maximè videbantur, utpotè eadem prorſus exhibentes φαινόμενα, & parili ſymptomatum agmine omnes, quotquot adoriebantur, ubique impetentes, & à quibus proinde, tanquam in ſuo genere perfectiſſimis, tum vera morbi Hiſtoria, tum etiam medendi methodus eſt deſumenda. Notandum enim eſt, non tantùm Febrim quandam propriam & peculiarem cuilibet peculiari conſtitutioni competere, ſed peculiare etiam Variolarum genus, quæ hanc quidem ſpeciem referunt durante hac annorum ſerie, aliam verò annis ſequentibus, quantumlibet inter ſe convenire videantur quoad certa φαινόμενα omnibus communia. Ita ludit natura in morborum Epidemicorum generatione! Sed ut ad rem redeam; Variolarum hujus generis Hiſtoriam ante omnia præſcribam; quas ideò *Regulares* mihi licebit indigitare, ut ab *Anomalis* ſubſequentium annorum valeam diſpeſcere: Tum etiam methodum adjiciam, quæ mihi in earundem θεραπείᾳ ex animo votoque maximè ceſſit.

CAPUT II.

Variolæ Regulares An. 1667. 68. *& partim* 69.

VAriolæ, quibus annis Epidemicè graſſantur, ſi *Regulares* etiam ſint atque mitiores, circa *Æquinoctium Vernum* (uti hæ, de quibus ſermo nobis eſt) ingrediuntur; quibus verò annis non tantùm graſſantur Epidemicè, ſed & *irregulares* atque periculoſioris ſunt generis, maturiùs nonnunquam menſe puta *Januario*, invadunt. Integras familias contagio ſuo afflantes, nemini parcunt, cujuſcunque demum ætatis is fuerit, niſi prius hoc morbo laboraverit; Neque tamen eximuntur illi, quos adulterinum Variolarum genus aliquod, ad hunc morbum nihil attinentium, priùs obſederit. Duplex eſt harum ſpecies, (ut & Variolarum, quæ quibuslibet annis infeſtant) vel ſunt enim *Diſtinctæ*, vel *Confluentes*; quæ licet eſſentialiter, ut aiunt, non differant, per illuſtriora tamen quæ *hanc* comitantur ſpeciem, *illam* verò non item haud difficulter ab invicem diſcriminantur.

1. *Interſtinctæ* vel Diſcretæ cum rigore atque horrore invadunt, quos mox excipiunt calor intenſus admodum, Capitis & dorſi vehemens dolor, vo-

mituri-

mituritio, ingens in ſudores propenſio (quod de Adultis dictum volo, neque enim in infantibus hujuſmodi διάθεσιν mihi unquam obſervare contigit, vel ante puſtularum eruptionem, vel etiam poſt) doloris ſenſus in partibus, quæ ſcrobiculo cordis ſubjacent, ſi manu premantur, ſtupor etiam & ſomnolentia, in infantibus præſertim, nonnunquam & Paroxyſmi Epileptici: Qui ſi infantes Dentitione jam perfunctos corripuerint, ſuſpicor ego ubique, Variolas in procinctu ſtare, quæ intra pauculas horas ſe exerente Prognoſtico ut plurimum fidem conciliant, & authoritatem; ita ut ſi fortè infans inſultum Epilepticum ſub veſperam, quod fieri ſolet, partiatur, Variolæ ſequente aurorâ in conſpectum ſe dederint, & (quod ſæpè ſæpiùs obſervavi) quæ Variolæ infantes ſtatim ab hujuſmodi paroxyſmo aggrediuntur, puſtulas emittunt magnitudinis conſpicuæ, mites etiam ſunt, atque boni moris, & rariſſimè confluunt. Atque hæc ferè ſunt illa ſymptomata, quibus hic morbus ſub initio ſtipatur, quæque eruptionem puſtularum ut plurimum antecedunt. Quamvis interim hîc loci conſentaneum fuerit ſubindicaſſe, in ſanguine laxiori atque εὐμεταβλήτῳ nonnunquam accidere, ut ſeparationis periodus ſenſim atque gradatim ſine inſigni aliqua ægritudine tranſigatur, priuſquam expulſio materiæ puſtularum eruptione ſe prodat.

Variolæ diſcretæ quarto ut plurimum die, (ſi primum etiam incluſeris) ab invaſione erumpunt, nonnunquam ſeriùs aliquantò, antè illum verò rariſſimè, quo quidem tempore vel minuuntur admodum ſymptoma, quod plerumque fit, vel etiam penitus evaneſcunt, ac proinde iis affectus ſatis pulchrè ſibi videtur valere, niſi quod adulti in ſudores propenſi vix ab illis poſſint cohiberi, utut leviter tegantur, quæ quidem διάθεσις nonniſi puſtulis jam maturationem attingentibus ægrum deſerit, idque ſua demum ſponte. Eruptionem quod ſpectat, hoc ferè habet modo: Primò puſtulæ ſubrubræ, tenuiſſimarum acicularum puncta æquantes magnitudine, ſparſim ſe produnt, faciem imprimis occupantes, vel etiam collum & pectus, dein corpus univerſum. Per id temporis & fauces dolor infeſtat, qui unà cum puſtulis ſurgentibus augetur, quæ indies grandeſcentes, & in majus faſtigium elevatæ cutem carneſque vicinas rubore afficiunt atque inflammatione.

Circiter enim *octavum* à primo inſultu diem (quam in hoc morbo Epocham ubique ſervo) intervalla, quæ prius ſubalbebant, pro puſtularum, quibus obſidentur, numero, rubere jam incipiunt, atque in molem attolli, non ſine partium dictarum dolore tenſivo & lancinante, qui in horas auctus inflammationi & tumori prædictis viam ſternit; ita ut progrediente morbo palpebræ uſque adeò impleantur extendanturque, ut æger luce quandoque privetur, qui quidem palpebrarum tumor veſicam inflatam ac reſplendeſcentem per eaſdem extenſam non malè refert. Eſt etiam ubi temporiùs oculis capiuntur ægri, ſi nempè major puſtularum vis à prima eruptione ſe in illos effuderit. Proximæ à facie intumeſcunt manus, digitique pro puſtularum numero diſtenduntur. Uſque ad hunc diem puſtulæ quæ faciem obſederant, læves ad tactum fuere atque rubræ, jam verò aſperiores evadunt (quod quidem primum eſt incipientis

pientis maturationis indicium) & ſubalbidæ; paulatim inſuper ſuccum quendam luteum, colore à favo non abludentem, evomunt. Faciei interim & manuum inflammatio ad ſummum evecta apicem, colorem exhibet in puſtularum interſtitiis ſatis floridum, & Roſarum Damaſcenarum æmulum. Et ſanè quò mitiores ſunt Variolæ & genuinæ magis, eò etiam magis tum ipſæ puſtulæ, tum & cutis in earundem interſtitiis dictum colorem ad vivum exprimunt, qualem jam deſcripſi. Uti verò quæ faciem occuparunt puſtulæ, aſperiores quotidiè ac magis flavæ pro maturationis ratione; ita è contra, quæ manus & reliquum corpus, minus aſperæ, albæque magis conſpiciuntur in dies.

Die *undecimo*, faciei tumor atque inflammatio ſatis apertè recedunt, & puſtulæ tàm faciei quàm reliqui corporis jam maturitatem, & juſtam magnitudinem adeptæ, (quæ his annis ad piſum grandiuſculum aſcendebat) exareſcunt deciduntque; atque, in hac variolarum ſpecie, die *decimo quarto* vel *decimo quinto* ut plurimum funditùs pereunt. Verumtamen manuum puſtulæ, cæterarum partium puſtulis pertinaciores plerumque, recentes adhuc albæque, diei unius aut alterius morâ illas vincunt. Faciei & reliqui corporis puſtulæ deſquamatione, at verò manuum quæ ſunt, diruptione abitum ſibi parant. Puſtulis faciei ſuccedunt ſquamulæ furfuraceæ, quas aliquando excipiunt foveæ cutis. Etenim ubi primùm decidunt puſtulæ, nulla adhuc in cute cernitur inæqualitas, at verò hujuſmodi ſquamulis exurgentibus recedentibuſque viciſſim, tandem excavantur foveæ iſtæ, quæ ſæpenumero in convaleſcentibus ab hoc morbo diu viſuntur, quamvis raro admodum *Variolæ Interſtinctæ* ulla ſui linquant veſtigia; atque illæ fermè ſolæ, quæ ſex poſtremis anni menſibus invaſere, cùm quæ hos præverterint, nullas cuti notas imprimant, niſi fortè confluxerint, ut poſteà dicetur. Decurrente morbo omni, æger vel conſtipatam prorſus habet alvum, vel ſaltem rariſſimè dejicit. Atque hæc de Variolis *Diſcretis* dicta ſunto.

2. Symptomata cum Diſcretis communia habet & illa Variolarum ſpecies, quas *Confluentes* appellavimus, niſi quòd hìc atrociora ſint omnia: Febris ſcilicet, anxietas, atque ægritudo, vomituritio, *&c.* immaniùs affligunt, quibus ſignis Medico ſagaci etiam ante eruptionem *Confluentes* ſe produnt. Nihilominus non ita promptè hìc in ſudores diſſolvitur æger ac in illo genere jam ſuprà deſcripto, ubi magna, ut fit, ad eoſdem propenſio ut plurimum prænunciat variolas, quæ mox erumpent, minimè confluxuras: Diarrhœa inſuper nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum alterumve poſt illam protrahitur; quod quidem in *Diſcreto* Variolarum genere nondum mihi contigit obſervare.

Tertio ut plurimum die erumpit ſpecies hæc, *ante* illum aliquando, vix unquam *poſt* illum; cùm *Diſcretæ* vel ipſo die *quarto* incluſivè à primo inſultu morbi, vel poſtea, ante illum raro admodum ſe monſtrent. Quantoque magis quartum illum diem præverterint Variolæ, tantò etiam confluent magis. Quamvis autem, ut generaliter loquamur, *confluentes* diem quartum vix præſtolentur unquam; fit tamen, licet oppido rarò, ut ob atrocius aliquod

 ſym-

ſymptoma, ad quartum vel quintum uſque diem differatur eruptio : Verbi gratiâ, acutiſſimus dolor nunc in regione lumborum, Paroxyſmi Nephritici æmulus, nunc in latere, qualis Pleuriticos vexat, nunc in artubus, ut in Rheumatiſmo, nunc denique in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu enormi ante eruptionem ægrum fatigat angitque. Hiſce in caſibus, licet infrequentes ſint, Variolas ſolito feriùs erumpere animadverti, ut potè ab immani ſymptomatum dictorum violentiâ conſtrictas atque impeditas: Quæ quidem ſymptomata ſolitis vehementiora, cùm agmen ducant, mihi ſatis apertè indicant ſecuturas Variolas, & è *Confluentium* genere eſſe, & periculo minimè vacare.

At verò (quod jam proximè dicendum) licet in *Diſcretis*, mox ab eruptione (uti dictum eſt) quæ morbi inſultum comitabantur ſymptomata, nullum jam amplius faceſſant negotium, in *Confluentibus* longè aliter ſe res habet : cùm tam Febris quàm alia ſymptomata etiam ad multos dies à puſtularum eruptione ægrum diſcrucient.

Variolæ dictæ nunc Eryſipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt, à quibus nonniſi à Medico in his morbis verſatiſſimo diſtinguuntur, ſaltem quoad faciem externam: Nam qui ad diſpar in utroque morbo eruptionis tempus, aliaſque circumſtantias, quas utriuſque hiſtoria longè ab invicem diſcrepantes exhibet, ſedulò animum adverterit, haud difficulter hunc ab illo diſcriminaverit. Creſcente morbo non in molem aliquam ſpectabilem, uti *Diſcretæ*, attolluntur, quæ faciem præſertim occupavere; at ſibi invicem implicitæ primò ſe habent inſtar veſiculæ rubræ vultum omnem contegentis, quem maturius etiam, in tumorem elevant, quàm ſolent *Diſcretæ*: dein ad inſtar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ, ſolitam cutis ſuperficiem non multum ſuperantes. Præterlapſo die *octavo*, pellicula alba quotidiè paulatim magis exaſperatur judice digito, & ad colorem fuſcum, non verò flavum, ut in *Diſcretis* accidit, intenduntur indies tum aſperitas, tum etiam cutis color; donec tandem pellicula dicta latioribus laminis deſquamatur; quod in quibuſdam faciei partibus, ſi morbus truculentior fuerit, nonniſi poſt viceſimum diem ſolet contingere. Quantò atrociores fuerint Variolæ, tantò magis puſtulæ matureſcentes ad colorem ſubfuſcum vergunt, tantò etiam lentius, ſi ſuo utantur genio, abſcedunt; ut e contra quantò minus confluxerint, tantò magis & flaveſcunt, & ſe ocyus proripiunt. Pellicula hæc ſeu ſcabies omnia pervadens, ubi primùm deciderit, nullâ quidem ſcabritie vultum afficit, at verò mox illam excipiunt ſquamulæ furfuraceæ indolis perquam corroſivæ, quæ non modò patentiores excavant foveas, quàm ſolent Variolæ diſtinctæ, ſed etiam faciem cicatricibus fœdè deturpant. In *Confluentium* genere, ſi admodum ſævierit morbus, humerorum etiam & dorſi cuticula nonnunquam deperditur, nudatis partibus ſubjectis expoſitiſque.

Animadvertendum eſt autem, Morbum hunc magnum æſtimari, non pro Variolarum frequentia, quæ reliquum corpus, ſed pro earum numero tantùm, quæ faciem obſedêre, quæ ſi his tanquam injectâ arenâ ubique contegatur, utut paucæ atque Diſcretæ ſint eæ, quæ in reliquo corpore cernuntur, haud minus

minùs periclitatur æger, quàm ſi membra omnia denſo agmine pervaſerint: Atque ex adverſo quantumlibet ſpiſsè truncum & artus occupaverint, ſi in facie rariores comparuerint, magis in vado res eſt. Quod de numero diximus, & de Variolarum more poteſt affirmari, maluſne ſcilicet is fuerit, an ſecus, vultus apertè indicat.

In *Confluentium* genere ubique obſervavi Puſtulas manuum atque pedum majores fuiſſe, quàm reliqui corporis, & quò altiùs ab artuum extremitate truncum verſus aſcenditur eò ſenſim minores & contractiores ſemper extitiſſe. Atque hæc de *Puſtulis* cenſui dicenda.

Sunt verò & alia ſymptomata duo, quæ Variolis *Confluentibus* accidunt, haud minoris momenti, quàm vel Puſtulæ ipſæ, vel tumor; vel aliud quodlibet è prædictis; *Salivatio* nempè in adultis, atque in infantibus *Diarrhœa*. Horum prius ita perpetuum ſe comitem adjungit, ut unicum tantùm viderim Variolis *Confluentibus* laborantem, nullâ ſuperveniente Salivatione: Poſterius autem, nempe Diarrhœa, infantes hac ſpecie laborantes non ita certò diſcruciat. Utrum providens natura has evacuationes idcircò ſubſtituerit, quòd in puſillo hoc ac humili genere materia morbifica ita penitus nequeat exterminari, ac in puſtulis iſtis majoribus ac magis faſtigiatis generis *Diſcreti*, nullus definio, cum Hiſtoriam tantùm ſcribam, non ſolvam Problemata. Hoc certò ſcio, quod non ſolùm Variolas *Confluentes* plerumque comitantur, ſed etiam quod quæ per illas fit evacuatio tam eſt neceſſaria, quàm ſunt vel Puſtulæ, vel faciei & manuum intumeſcentia.

Dicta *Salivatio* nonnunquam ſub primum eruptionis tempus ſe prodit, nonnunquam non niſi poſtridie, biduove præterlapſo. Materia primò tenuis excernitur, ac facilè ad tempus aliquod rejicitur, ægro interim multa lintea eadem nocte conſpurcante. Neque ſanè multum cedit Ptyaliſmus hic alteri illi qui ope *Mercurii* excitatur, niſi quod non ita malè oleat. Die autem ferè *undecimo* ſaliva viſcidior jam facta, ægerrimè excreatur; ſiticuloſus eſt æger, tuſſit ſubinde inter bibendum & potus per nares revertitur, atque ab hoc die ceſſat ut plurimum Salivatio; licet aliquando [rarius tamen id accidit] ubi per diem unum alterumve omnino ceſſaverit, tandem poſtliminio recrudeſcat. Dicto autem die, undecimo ſcilicet, tumor faciei unà cum Salivatione imminui incipit, ac tunc primum ejus loco manus intumeſcere ſolent, aut debent.

Diarrhœa non ita maturè infantes ſolet invadere, atque adultos *Ptyaliſmus*; quocunq; verò tempore ingruerit, niſi ante ſiſtatur, ſingula morbi ſtadia decurrit.

In utraque Variolarum ſpecie Febris à primo ſtatim inſultu ad eruptionem uſque præcipuè dominatur; qua peracta inducias ferè dat uſq; ad puſtularum maturationem, & tempus in quo pus conficitur, quo demum elapſo prorſus deſinit.

Obſervavi ſemper in morbo vehementiori, ægrum ſub veſperam quaſi Paroxyſmo laboraſſe, & funeſtiora ſymptomata veſpertinis præſertim horis ſe oſtendere, atque exacerbari.

En juſtam Variolarum hujus generis Hiſtoriam; vera ac genuina hujuſce morbi Phænomena, prout ſcilicet naturaliter ſe habet, complectentem: De

Accidentibus Anomalis, quæ eidem, ubi minus rectè tractetur, ſuperveniunt, jam proximè differemus.

Animadvertendum eſt itaque, iſta quæ die *octavo* in genere *diſtincto* occurrunt Symptomata Anomala, & quæ *undecimo* die in *Confluente*, (facto ſemper à primo morbi inſultu computandi initio) maximum ad ægri ſive vitam, ſive interitum pondus habere, magiſque ad amuſſim expendi debere, cum liquidò conſtet, maximam eorum partem qui utrolibet morbi (ſc. *jam deſcripti*) genere intereunt, præfatis ſingulatim diebus defungi. Primò enim qui *Diſcretis* Variolis laborat æger, cum ſatis prompte ſudoribus diffluat, [quod hîc in adultis fieri ſolere jam diximus] ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; [diligenter ideo huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intro aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito] atque hæc eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio ſibi meliùs videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Aſtantium opinionem propiùs accedat. Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis illis quæ ad puſtularem elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *octavo* quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facie, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licet interim rubeſcant puſtulæ atque eleventur, etiam poſt ægri mortem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor, jam ſubito ſuaque ſpontè evaneſcit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Verum tamen hîc eſt notandum, quod, ſi paucæ compareant Variolæ, hyems ſi fuerit, æger ætate provectior, aut venæ ſectio fuerit celebrata, regimen illud calidius in quod jam animadvertimus, non ita certò faciei turgeſcentiam impedit, & proinde mortem accerſit, atque ubi confertæ Variolæ, Ver æſtaſve fuerit, æger ætate florens, neque ſanguis detractus.

At verò in *Confluentibus* maximè periclitantur ægri, & plerique etiam moriuntur die *undecimo*; nam cum hoc fere tempore *Salivatio*, quæ ægrum hactenus in tuto poſuit, ſoleat deſinere ſponte ſuâ, niſi faciei intumeſcentia adhuc aliquantulum perſiſtens, ac manuum inſigniter jam incipiens ejus vicem ſubeat, neceſſe eſt ut pereat æger: Id enim eſt perpendendum, quod in hoc Variolarum genere, ubi puſtulæ tam ſunt exiguæ, non Salivatio tantùm, ſed faciei inſuper & manuum intumeſcentia ad materiam morbificam ritè eliminandam omnino requiruntur, quarum utralibet, ſi vel non adſit, vel ante juſtum tempus recedat, ægro protinus moriendum eſt. Jam verò nimio ſæpiùs evenit in morbo calidiori, ut ſanguinis craſi à regimine præfervido disjecta fractaque, atque eo uſque accenſa ut particularum inflammatarum exterminationi ſenſim faciendæ non amplius competat, (ut quæ ſudoribus importunè extortis debentur mala jam taceamus) hinc vel non omnino intumuerint facies manuſque, vel tumor ille unà cum ſalivatione evanuerit, quamvis

vis enim faciei tumor ipſo hoc die aliquantiſper debeat remitti, non debet tamen niſi poſt diem unum alterumve omnino recedere, manuum interim tumore perſiſtente vigenteque, quo quidem vix aliud eſt minùs fallax Convaleſcentiæ προγνωςικὸν, uti neque è contrario certum magis imminentis periculi indicium.

Sed utut id ſit; materia Ptyaliſmi quæ ad hunc uſque diem cruda fuit, tenuis, & facilè excreabilis, viſcida jam facta & tenax, ægro ſuffocationem intentat; Potus quem aſſumit in pulmones ferè dilabitur, unde cum Tuſſi violenta per nares rejicitur, voce eſt rauca; ſomnolentia & ſtupore corripitur ingentibus, oppreſſus undique vi morbi atque in hujuſmodi agone ut plurimum extinguitur, eo quem jam diximus die.

Sunt & alia adhuc ſymptomata, quæ in quolibet morbi ſtatu occurrunt; tam *Diſcreto* Variolarum generi, quàm *Confluenti* pariter communia.

Phrenitis, v. g. à nimia ſanguinis ebullitione nonnunquam ægrum corripit, & caloris tam parum eſt patiens, ut magnis viribus, ac furibundo niſu injectas prehendentium & lecto incarcerantium manus eludere conetur.

Aliquando eadem cauſa effectum longè diverſum, ſeu contrarium, ut videtur, producit, Affectum ſc. *Comatoſum*; ita ut æger nunquam fermè evigilet, niſi continuo pulſu excitatus.

Eſt etiam ubi in hoc morbo, perinde atque in Peſte, laxata, inflammationis vi, ſanguinis compage, *maculæ purpureæ* ſe oſtentant Puſtulis interſperſæ, mortis ferè ſemper Prænunciæ. Frequentius hoc evenit, ubi aëris Conſtitutio morbo iſti Epidemico graſſanti præ cæteris favet. Aliquando in puſtularum ſummitate maculæ nigræ exiguæ, acicularum capita vix æquantes, in medio verò ſubſidentes, ſe produnt variis in locis; quæ cum nimio fervori ortum debeant ſuum, tandem beneficio regiminis magis temperati fuſcum colorem acquirunt, poſteaque pedetentim ſubflavum illum, qui variolis genuinis, ac ſuum morem obtinentibus, naturaliter competit; quod ſatis liquidò cernitur in illa quæ circa morbum hunc verſatur praxi, in quo omnia Symptomata eò ſunt mitiora, quò magis puſtulæ maturitatem adeptæ ad dictum colorem accedunt, atque è contra.

Adoleſcentum porrò, & ætatis flore vigentium, (præcipuè ſi vino, aut alio quovis liquore ſpirituoſo ſe nimium impleverint) uſque adeo in hoc morbo nonnunquam ſanguis accenditur furitque, ut per Arterias & veſicam viam ſibi faciat, & qua data porta ruat; quo quidem *mictu ſanguineo* vix aliud ſymptoma pejoris notæ atque ominis invenire licet, per omnem hujus morbi tragœdiam.

Ab eadem inſuper cauſa nonnunquam, licet rarius, ſanguis è pulmonibus ejicitur. Utraque verò Hæmorrhagia hæc ſub morbi initio plerumque contingit, puſtulis nondum erumpentibus, vel ſi in quibuſdam locis ſe oſtendant, in pleriſque tamen aliis adhuc ſub cute denſæ latent, atque ejus ſunt generis, quæ in maximè *Confluentes* adoleſcerent, niſi jam dictum ſymptoma ægri morte morbum finierit.

Aliquando etiam *Urinæ ſuppreſſio* totalis ad malorum cumulum accedit, in juvenibus præſertim, idque in ſtatu, vel etiam declinatione *Diſcreti* generis.

Sunt & alia ſymptomata, quæ à ϖροφάσει aliqua jam dictis contraria interdum oriuntur, ſi nempè æger à frigore nimis intenſo fuerit læſus, vel ſi præter jus faſque vena fuerit pertuſa ad ingentem vim ſanguinis amiſſionem, aut alvus nimia Catharſi ſubducta, unde puſtulæ nonnunquam faſtigiis cedunt & derepentè conſidunt, ſuperveniente inſuper *Diarrhœa*, à qua ægro, (adultus ſi fuerit, ut ſuprà innuimus) ingens eſt diſcrimen, & anceps morbi exitus, materia ſc. Varioloſa intro verſa, ita ut natura eidem per cutis poros debitè exterminando impar prorſus inveniatur. Huc accedit, quod faciei manuumque tumor ab his retunditur, qui non minus in boni ægri rebus eſt cenſendus quàm ipſa Puſtularum eruptio, niſi eæ fuerint *perpaucæ*.

Quæ verò à ſuſcepto frigore pendent ſymptomata, raròadmodum occurrunt ſi cum illis conferantur quæ à contrario, calidiori nempè regimine, naſcuntur; Cum enim morbus hicce inter calidiſſimos jure optimo habeatur, longè minùs ab hac parte peccatur, quàm ab altera.

Qualis verò ſit hujus morbi eſſentia, ob naturalem & communem mihi cum reliquis hominibus Intellectus defectum, neſcire planè me fateor; veruntamen prædicta ſymptomata penſiculatim trutinata mihi videntur ſubindicare, *Inflammationem* eum eſſe (à cæteris tamen Inflammationibus ſpecie diverſam) tum ſanguinis, tum reliquorum humorum, in qua amolienda, per dies priores duos treſve id agit natura, ut particulas inflammatas digerat coquatque, quas poſtea in corporis habitum ablegatas maturat adhuc, & ſub Abſceſſulorum forma ſuis demum finibus expellit. Quapropter ut fundamento alicui medendi methodus ſuperſtruatur, notandum eſt, duo eſſe hujus morbi tempora, quorum primum *ſeparationis* eſt, ſecundum *expulſionis*. Atque primum quidem illud tempus plerumque cum Febrili ebullitione tranſigitur, quod tribus vel quatuor primis diebus peragi ſolet, quorum decurſu natura id ſatagit, ut partes ejuſmodi inflammatas ſeligat congregetque quæ ſanguinem laceſſunt, atque etiam ut illas in carnoſas corporis partes relegatas ibidem deponat, quo facto priſtina quiete fruitur, ſedato jam tumultu, qui, dum hoc ageretur, in ſanguine ciebatur. *Separatione* ſic ope ebullitionis, in ſanguine peracta, *Expulſio* jam locum obtinet, quæ per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis illis *abſceſſibus*, in carne perficitur. Sicut enim à natura abſceſſuum ſua ſpecie non abludunt, ita parem cum aliis, cruditatis, maturationis, atque exareſcentiæ ſtatum percurrere ſolent; quæ omnia ſi ritè atque laudabili modo abſolvant & exequantur, in tuto res eſt, cum exinde curationis ſumma dependeat, ſin minùs, omnia peſſum ruitura ſunt. Et quidem poſtremum hoc negotium, priori illo *ſeparationis* opere, tanto plus temporis ſibi vendicat, quod prius illud in tenui fluidoque corpore tranſigatur, atque in ipſo (ut ſic dicam) naturæ foco; poſteriùs autem denſo ſpiſſoque theatro, atque à vitæ fonte pauló remotiori, partes ſuas exequi cogatur.

His ita præmiſſis, Indicationes exurgunt: 1. Ut æquabilis ille tenor ebullitionis

ſitionis in ſanguine conſervetur, qui neque nimis properè ſeparationem nimia ſua vi perficiat, neque tamen torpido nimis motu eandem remoretur, vel non ſatis idoneam præſtet. 2. Ut abſceſſuli, puſtulæve ſumma cura ſuſtineantur, quo debita tempora percurrentes, tandem contentam in ſe materiam omninò avehant, ipſæque etiam evaneſcant.

Ut itaque paucis de *primo* agamus; ſollicitè in primis cavendum eſt, hoc tempore præſertim, ne nimium aſſurgat ebullitio, ſive id fiat ex congeſtis ſtragulis, ſive ex aëre loci in quo decumbit æger, igne nimium excalefacto, ſive ex calidorum medicamentorum & cardiacorum uſu; præcipuè verò ab his cavere oportet, ſi æger in ætatis flore conſtitutus fuerit, vel ſanguinem habeat generoſiori potu nimis exaltatum, vel anni tempeſtas aut verna ſit, aut ſaltem ultra æſtatis initium non proceſſerit. Hinc enim fiet, ut ſeparatio, quæ ſenſim lentiſque gradibus peragi debebat, ut ad univerſalem quandam deſpumationem opportunius pergat, præcipiti curſu feratur, atque ita vel non ſatis idoneus partium numerus congregetur, vel (quod fortè contingat) nonnullæ partes ad ſecretionem damnentur, quas alias Natura illam ſubire noluiſſet; niſi quod ultra debitos limites excurrere coacta, noxam hanc ſibi creet: ſecretis enim illis, quæ ad ſeparationem minus opportunæ ſunt, aliorum illuc propendentium motus, eorum commixtione impeditur, adeoque redduntur expulſioni minus accommodæ. Mihi quidem rationi conſentaneum videtur, ut quo diutius natura *ſeparationem* molitur, ac perficit; dummodo ebullitio non omnino torpeat, eo certius atque univerſalius eadem *ſeparatio* abſolvatur. Atque ex illa ſic abſoluta, curationis inſequentis ſucceſſus potiſſimum ut dependeat neceſſe eſt, uti ex methodo contraria, contrarius planè rei exitus; ex calido enim iſto regimine nihil boni naſcitur, ſicut ex præcoci fructu, nihil frugi: cum frequenter uſu veniat, ut vel in Phrenitidem æger prono lapſu ruat; vel (quod pejoris notæ eſt) ſudores ingentes oboriantur, ex quibus partes non ſecerni aptæ, neque *puris* naturæ reſpondentes (quod ipſum tamen pus genuina ſoboles eſt hujuſce excretionis) eliminentur, vel ex cardiacis illis adminiſtratis, calidaque cuſtodia, Variolæ nimis protuſæ in unum confluant, fœdo certè ſpectaculo, triſtemque eventum interminanti.

Atque hæc & hujuſmodi ſymptomata ex his erroribus progigni ſolent, cum ex altera illa methodo nihil unquam mali obſervaverim. Natura enim ſibi permiſſa negotium ſuum ſuo tempore exequitur, materiamque debito ordine ac via tum ſecernit, tum etiam expellit; ut (in Junioribus præſertim vegetiſque temperamentis) noſtra ope, noſtris artificiis, atque auxiliis non indigeat, ſuis viribus optimè inſtructa, ſuis opibus locuples, ſuo denique ingenio ſatis edocta. Neque ſanè vel ipſe vidi, vel fando accepi, quenquam ex eo periiſſe, quod Variolæ primò non eruperint, etſi nimis multi perierint, quorum Variolæ primùm laudabiliter, & cùm ſumma ſpe erumpentes, poſtea recedentibus puſtulis præmaturè detumuerunt.

Quemadmodum autem inconſultum eſt atque periculoſum, calidioris regimi-

nis vel cardiacorum ope cœptam ebullitionem nimis evehere; ita è contrario non minùs vacat periculo mediantibus venæ ſectione, clyſteribus, emeticis, catharticis, aut id genus aliis eandem minuere, cum hoc pacto partium ſeparabilium commoda ſecretio plurimùm impediatur. Licet enim vulgare illud atque tralatitium argumentum quo adverſus Phlebotomiam, aliaſque evacuationes utuntur (nempè quòd non liceat à circumferentia ad centrum movere humores, cùm natura in hoc morbo contrarium affectare videatur) nullarum planè virium ſit; eo quòd ex earundem uſu contrarius omnino effectus, ſubitanea ſcilicet variolarum eruptio, ſæpiſſimè conſequi deprehendatur; aliæ nihilominus rationes in promptu ſunt, quæ vehementer ſuadent, ut, ſiquidem ullo modo vitari poſſit, ab hac praxi manus abſtineamus. Namque (ut earum præcipuas paucis attingamus) per haſce evacuationes, non tantùm ebullitio nimis imminuitur, cujus interim ope partes deſpumandæ accuratè ſecerni debuerant, verùm etiam illud ipſum ſubducitur, quod cœptæ ſecretioni quaſi pabulum continenter ſuppeditaret; unde ſæpenumero contingit, ut variolæ primùm laudabili impetu erumpentes (eoque fortaſſe melius, quòd evacuationes jam dictæ præceſſerant) pauló poſt ex improviſo quaſi repercuſſæ detumeſcunt, idque ob eam potiſſimum cauſam, quòd materia deſit, quæ quaſi à tergo præeuntem inſequeretur, atque agmen clauderet. His verò non obſtantibus, ſi vel minimum ſuſpicari liceat variolas mox erumpentes è Confluentium genere futuras eſſe, utile prorſus erit, ut non ſolùm ſanguis quàm primum mittatur, ſed & Emeticum propinetur, ob rationes alio in loco fusè dicendas.

Tandem ut ad ſecundam illam indicationem pedem promoveamus ad tempus *expulſionis* accommodatam; quo tempore materia ſeparata, parvorum abſceſſuum ſive puſtularum ope, amandatur atque expellitur; nempe illud hìc agendum eſt, ut puſtulæ debito modo ſuſtineantur, quo ritè atque ordine deſtinatam periodum aſſequantur.

Sicut itaque ſuprà ſatis, ut opinor, oſtenſum eſt, inprimis periculòſum eſſe, ſi æger præſenti Febre, at puſtulis vix dum apparentibus, in ipſo *ſecretionis* tempore nimium calefiat; ita etiam non minori periculo plena res eſt, ſi idem quovis morbi tempore fiat, atque illo præſertim quod ad expulſionis initium vergit, crudis adhuc exiſtentibus puſtulis: Quamvis enim ſanguis, peracta jam *ſeparatione*, atque relegata ad carnoſas partes materia, ab inteſtino tumultu magnam partem immunis ſit, interim tamen tener adhuc, recenſque, ac vix novo ſtatu & quaſi textura indutus, εὐπαθὴς eſt, facileque vi caloris immodici undecunque appellentis afficitur, atque adeò leviſſimo momento irritatus flammam concipit, & in novam ebullitionem proclivis eſt; quæ quidem nova ebullitio, non, uti prior illa, *ſeparationem* jam molitur (illam quippe peractam ſupponimus) verum illius loco non tantùm ſymptomata ſuperius memorata excitat, ſed & cœptam per puſtulas *expulſionem* interturbat, & contentam materiam exagitando noxam parit. Vel itaque partes jam ſecretæ, atque in corporis ἕξιν depoſitæ, vehementi illo rapidoque ſangui-

ſanguinis ebullientis curſu abreptæ in ejuſdem maſſam reſorbentur; vel partes carnoſæ ultra gradum ſuppurationi debitum excalefactæ, minus commodè illam exequuntur; vel denique fortaſſis oborta hac nova ægritudine, ſanguinis œconomia, ipſarumque carnium tonus pervertitur, uſque adeo ut materiam illam expulſam vincere, eamque ſolemni more abſceſſuum coquere nequeat.

Interim non uſque adeo nos illuc intentos eſſe oportet, quo ebullitionem nimiam in ſanguine prævertamus, ut ægrum frigoris injuriis exponendo, puſtularum eruptio impediatur. Gradus ille caloris ad harum expulſionem promovendam accommodatiſſimus, naturalis ſit oportet, atque ejuſmodi, quæ carnoſarum partium temperiei conveniat, quique hunc excedit, aut ab eodem deficit, utrinque periculoſus eſt.

Ex dictis itaque ſatis manifeſtum videtur, in quàm incerto lubricoque ſit loco, tum morbus ille, de quo loquimur, tum praxis medica, quæ eidem accommodanda eſt. Atque etiam exinde pronunciare auſim, illius famam, qui in medicando hoc morbo frequenter ſe ſe exerceret, in anguſto verſari; quandoquidem non vulgus ſolummodo mortis cauſam ſatagenti nimis Medico tranſcribere paratum ſit, verum etiam ejuſdem artis profeſſores calumniandi anſam inde cupidè arripiant, atque coram iniquis Judicibus cauſam dicentes, ſeveriſſimam ſententiam facilè eliciant; eo ſcilicet conſilio, ut ipſi pluris æſtimentur, & ſuper aliorum ruinis viam ſibi ſternant ad famam: id quod viris literatis indignum prorſus eſt, imò & vilioribus Artificibus, modò probitatem colant. Hinc porro cernere eſt, quod minus mirum ſit, ſi nutricibus, per ſe nimium plerumque officioſis & ſatagentibus, res malè ſæpenumero ſuccedat; Nempe res ardua eſt, & quæ muliercularum ingenium atque judicium ſuperat, gradum caloris huc requiſiti definire, præſertim cum anni tempeſtas, ægrorum ætas, & vitæ ratio, aliaque huc ſpectantia ſimul penſanda veniant, id quod prudentem profecto atque ſagacem Medicum omnino poſtulat.

Si contigerit, ut vel Phlebotomia minùs opportunè celebrata, vel admiſſo frigore puſtulæ reciderint, vel facies ac manus detumuerint, Cardiacis utendum eſt. Sed cavendum tamen, ne in his exhibendis nimii ſimus: Quamvis enim ſanguinem ademeris, fieri tamen poteſt, ut virium inde jacturam metuens, adeoque Cardiacis aut fortioribus aut ſæpè repetitis utens, novam ebullitionem ex improviſo ſuſcites. Nimirum ſanguis adhuc tenuior eſt, & vim calidioris ſtimuli facilè ſentit; unde fit, ut ſæpe repetitæ ebullitiones in eodem excitentur, quibus ægrorum mors majori jure tribuenda eſt quàm prægreſſæ venæ-ſectioni. Atque hæc generatim de iis, quæ primariis Intentionibus ſatisfacere poſſint, dicta ſunto.

* Jam ut calcata veſtigia repetam, ac ad Praxin propiùs accedam: Quamprimùm manifeſta hujus morbi indicia ſe produnt, ægro aura liberiore, vino, ac carnium eſu interdico, cereviſiam verò tenuiorem pane toſto leviter tepefactam

M pro-

* *Curatio.*

pro potu ordinario, ac ſubinde pro arbitrio hauriendam concedo; pro victu etiam juſcula avenacea, hordeacea, poma cocta, aliaque, quæ neque frigoris neque caloris vim aliquam egregiam obtinent, aut ventriculo concocturo moleſtiam exhibent, injungo. Nec vulgarem illam ruſticamque diætam admodum improbo, nempe ut lacte cum pomo cocto & contuſo veſcatur, modò cautum ſit ut eo per vices utatur, & modicè, dempto etiam lactis frigore. A regimine calidiore protinùs inhibeo, ut & ab uſu medicamentorum Cardiacorum quorumcunque, quibus variolas in cutem ante diem *quartum* qui eruptioni proprius eſt ac naturalis, temerè propellere nonnulli ſatagunt: Cùm pro certo habeam, eò magis univerſalem fore materiæ varioloſæ ſeparationem, quò tardiùs iſtæ prorumpunt, proinde & ſecuriores poſſumus eſſe ne ſe denuò intro condant, & rectius matureſcent, cùm, ſi ante tempus extrudantur, præcipitatur materia cruda adhuc atque inconcocta, quæ ad inſtar fructuum præcociorum inani ſpe lactat. Adde, quòd ab hac nimium feſtinata diligentia periculum eſt (in calidioribus præſertim temperamentis ac vegetioribus, quorum principia activa plus ſatis Cardiacorum ſupplent vicem) ne natura nimis incitata coactaque, univerſam pene corporis ſubſtantiam in variolas effundat; ita ut jam *confluant* illæ, quæ, niſi plus æquo properaſſes, in *diſtinctarum* ordine lætiori omine ſubſtitiſſent. Porrò non ideò ſtatim foras propellendæ ſunt Variolæ, ubi primum aliqua morbi hujus ſuſpicio oritur, quia ſc. æger ante eruptionem vehementer ut plurimum laborat angiturque, cùm ne vel una quidem inſtantia poſſit oſtendi, quempiam ideo interiiſſe, utut graviter ægrotaverit, quod non mox prodirent Variolæ, vel naturam iiſdem ſeriùs ocyus extrudendis defuiſſe, niſi ſicubi regimine calidiore & remediis cardiacis, præmaturè ingeſtis, fuerit impedita. Etenim non ſemel obſervavi in junioribus & temperamento ſanguineo præditis, regimen calidius, & Cardiaca eo animo exhibita, ut Variolas ante juſtum tempus exturbent, ita parum eruptionem acceleraſſe, ut eidem è contra obicem ponerent: Sanguine enim his modis excalefacto, & in motum violentiorem, quàm qui materiæ varioloſæ ſeparationi ritè peragendæ par eſſet, concitato, certa tantùm quædam morbi indicia ſe prodidere, latentibus intra cutim puſtulis, neque ſe ultrà efferentibus, quibuſcunque demum Cardiacis ſolicitarentur, donec tandem ſanguine ad moderatam debitamque temperiem redacto, conceſſa ſc. Cereviſia tenuiori, demptoque partim ſtragulorum, quibus torrebatur onere, puſtulis exiturientibus commodam viam ſtravi, atque ægrum in tuto, favente Numine, collocavi. Neque magis, ſi quid ego judicando valeo, ab illis ſtat Ratio, qui ægrum ita pertinaciter ante diem *quartum* lecto addicunt, modo cubiculi ambitu ſe contineat, quàm ab his, qui adeo præmaturè atque intempeſtivè Cardiaca ingerunt; Etenim *Sanguinis mictus*, *maculæ purpureæ*, & reliqua ſymptomata lethalia, (de quibus ſuprà) eo tantùm nomine, præſertim ætate florentibus, ſuperveniunt, quod nempe lectulo præproperè nimis affigantur. *Quarto* verò die lectulo ægrum adjudico, ac tum temporis, ſi eruptio parum pro votis ſuccedat, rectè exhiberi poteſt Car-

dia-

diacum aliquod blandius, unica ſaltem vice, quo exigantur puſtulæ. Inter iſta quæ huc faciunt medicamenta, *Paregorica* dicta, qualia ſunt *Laudanum liquidum*, *Diaſcordium*, *&c.* ſi in pauca quantitate Aquis cardiacis appropriatis admiſceantur, cæteris prælucent: Hæc enim cum ſanguini æſtuanti frænum injiciant, Natura materiam morbificam opportunius atque liberius ejicit, atque amolitur. Neque etiam conſulerem, Cardiacum ante hunc diem propinare vel urgente *Diarrhœâ*, atque illud, ut videtur, indicante. Licèt enim, quod antea innuimus, nonnunquam Variolarum *Confluentium* eruptionem præcedat *Diarrhœa* (quæ oritur ab halitibus inflammatoriis, vel humoribus à maſſa ſanguinis per primos dies exagitati atque æſtuantis, in inteſtina exoneratis) non tamen hîc magis deerit natura dictis materiæ variolosæ halitibus in corporis habitum propellendis, (quo facto, ſua jam ſponte ſiſtetur Diarrhœa) quam ſolet in halitibus iſtis extravertendis eliminandiſque, qui in ventriculum inverſi ſub initio morbi vomitum provocant.

Animadvertendum verò eſt, quod ſi ad adoleſcentem vegetiorem accerſor, & qui inſuper liberaliore ſive vini ſive liquoris cujuſcunque ſpirituoſi compotatione morbo anſam dedit, non ſatis habeo ad frænandam ſanguinis ebullitionem, ut tam Lectulo, quàm Cardiacis abſtineat, niſi ad hæc ſanguis è brachio mittatur: Quòd ſi non concedatur, obtinente vulgi præjudicio, miſſionem mihi ſaltem eſſe petendam exiſtimo. Superinducta enim inflammatione iſta, quam ſanguini impreſſit liquorum ſpirituoſorum fervor, intenſo illi calori, quem hic morbus naturaliter comitem habet, ita furit ſanguis, ut non raro in veſicam vaſorum ductu irruat; vel maculas pariat purpureas, aliaque ejuſmodi ſymptomata, quæ per omnem morbi decurſum crucem figunt Medico, atque ægrum è medio tollunt. Atque hæc de illis quæ ante puſtularum eruptionem ſunt peragenda.

Ubi primùm eruperint Puſtulæ, jam proximò diligenter mecum perpendo, an *Diſcreti* fuerint generis, an verò *Confluentium*; cum longo hæc intervallo ab invicem diſtent, quantumlibet conveniant quoad ſymptomata quædam utriſque communia. Si itaque ex puſtularum magnitudine, & paucitate, tardioreque eruptione, tum etiam Ægritudinis, aliorumque ſymptomatum graviſſimorum, quæ in *Confluentibus* etiam poſt eruptionem fatigant, evaneſcentia, de genere *Diſcreto* mihi conſtet; ægrum Cereviſia tenuiori, juſculis avenaceis, hordeaceis, &c. reficiendum curo, modo quem ſuprà deſcripſimus. Atque ſi tempore æſtivo eoque calidiſſimo Variolæ non ita multæ obtingant, quorſum attineat ægrum in lecto jugiter ſtratum obrutumque detinere, ego quidem non video. Quin potius ſingulis diebus, per aliquot horas de toro ſurgat, eâ lege, ut tàm loco, quàm veſtitu, frigoris pariter ac caloris nimii incommoda præcaveantur. Quid quod ægroto à cubili quandoque abſtinente, morbus minori cum moleſtia, ac etiam breviori ſpatio tempora ſua peragat, quàm ſi eidem continenter affigatur, quod non modò ægritudinis tædium adauget, verùm etiam febrilem æſtuationem fovet, & prodeuntibus veſiculis dolorificam inflammationem conciliat. Quòd ſi aut frigidior anni

 tem-

tempeſtas, aut copioſior Exanthematum eruptio perpetuò decumbendi neceſſitatem ægrotanti imponat, proſpicio, ut non intenſiore caloris gradu, vel adjectis pluribus ſtragulis in lecto decumbat, quàm quibus in proſpera valetudine uti ſolebat, accenſo interim nonniſi hyeme incumbente, manè & ſerò foco mediocri. Neque etiam exigo, ut in eodem loco ſemper jaceat, nempe ne ſudores erumpant, quos ego tum rationibus ſuprà allatis, tum ipſa experientiâ fretus, fidenter affirmo non abſque ingenti periculo promoveri poſſe.

Determinante morbo, cùm halituum à materia jam in pus converſa prodeuntium eruptio liberior à puſtulis tandem cruſtoſis ac duriuſculis impediatur, abs re non erit *Vini Canarini ſemi-cocti cochl.* 5. *vel* 6. vel aliud medicamentum Cardiacum temperatum exhibere, ne ſcilicet halitus illi putridi in ſanguinis maſſam poſtliminio revertantur. Et ſanè jam nunc, neque prius, Cardiacis locus eſt. Eodem pariter tempore Diæta paulò calidior & cardiaca magis poteſt concedi; juſcula v. gr. ex pane & cereviſia ſaccharata, è farina avenacea cum cereviſia & ſaccharo &c. Neque aliis omnino erit opus, in genere ſcil. *Diſcreto* ac leniori, ſi æger hâc Methodo ac diæta, utriſque moderatis, ſe tractari patiatur; niſi fortean inquietudo, vigiliæ, aut alia ſymptomata Phrenitidem minitantia, Paregorici uſum ſubinde ſuadeant.

Hæc ſanè, reclamante licèt immani iſto ac malè fundato hominum præjudicio, quod ex adverſo militat, vera eſt ac genuina Methodus huic Variolarum generi medendi, & obtinebit demum, me vitâ functo. Et licet non negem, multos regimine admodum oppoſito tractatos nihilominus convaleſcere, fatendum eſt tamen, (& ſanè dolendum etiam, ſi vobiſcum reputemus, quàm omni prorſus periculo vacat ex ſua natura hoc *Diſcretum* genus) plurimos etiam interire, quin & alii complures fatis pariter concederent, niſi vel à frigidiore tempeſtate, in quam incidit morbus, vel à Phlebotomia (aliter ſupervacanea atque inutili) nuper celebrata ſervarentur. Quo nomine, ſi vel obſtinatio amicorum, vel ægri diffidentia prædicto regimini interceſſerit, tutius mihi videbatur ſanguinem detrahere; quod quidem, licet in hac ſpecie per ſe officiat (quatenus ſc. & ſeparationem perturbat confunditque, & pabulum inſuper tum puſtulis, tum tumoribus elevandis deſtinatum ſubducit) aliquantiſper tamen ſecuturum regimen calidius penſat, ac proinde hanc, quam non niſi coacti uſurpamus, Methodum, non uſque adeò periculoſam atque ancipitem reddit.

Ex dictis (ut obiter attingam) facile erit vulgare illud Problema ſolvere; quî fiat ſc. ut perpauci adeò è plebe hoc morbo pereant, ſi ad eos comparentur, qui inter divites eodem trucidantur; quod quidem vix ad aliam cauſam poteſt referri, quàm quòd ob rem domi anguſtiorem, & agreſte vivendi genus, vix illis fiat copia ſibi nocendi regimine magis accurato ac delicatiori. Quinimo & plures inter vulgus jugulavit hic morbus, ex quo *Mithridatii*, *Diaſcordii*, *Decocti C. C. &c.* uſum didicere, quàm in ſæculis *indoctioribus* quidem, at magis *ſapientibus*; cùm in ſingulis fermè ædibus reperiatur ſtolida aliqua ac ſciola muliercula, quæ in hominum perniciem, quam non didicit,

Ar-

Artem exerceat. Atque hæc de Variolarum, quas *Interſtinctas* appellavimus, curatione.

At ſi *confluant* Variolæ, periculoſæ plena res aleæ eſt; arbitror enim ego, genus hoc non minus ab altero illo diſcrepare, quàm ab hoc ipſa peſtis, licet apud hominum vulgus, quibus nomina & verba pro rebus ſunt, utriuslibet curatio ex æquo prædicetur. In hac morbi ſpecie, cùm intenſioris ſanguinis inflammationis proles ſit, major pariter adhibenda eſt cura, ne calefiat æger, ut in prioris curatione jam dictum eſt. Quamvis autem ſpecies hæc ex ſua natura majorem ſibi vendicet refrigerationem, quàm altera iſta, ad promovendam tamen faciei ac manuum intumeſcentiam, (ſine qua de ægro actum eſt) & puſtularum elevationem atque augmentum, tum etiam, quia æger ob exulcerationes dolorificas lecto abſtinere nequeat, expedit, ut in eodem contineat & ſe, & manus etiam ſuas, modò ſtragulis modicè contectus ſit, & conceſſa fuerit venia ab hac in illam lecti partem corpus pro arbitrio ſuo transferendi, ut in genere *Diſcreto* innuimus. Præſertim verò morbo exeunte, cùm jam appetat *Febris maturatio*, non tantùm hac libertate privandus eſt æger, ſed monendus etiam, ut eâ utatur, quin & verſandus perſæpè nocte atque interdiu, ut ingens calor contemperetur, & evitentur ſudores, quibus amandatur lenis iſte humor, quo diluendæ ſunt Variolæ, ut miteſcant.

Quandoquidem verò, ut diximus, *Ptyaliſmus* hanc ſpeciem jugiter comitatur, qui cùm è præcipuis ſit Naturæ evacuationibus, atque hîc in ejus locum, quæ per puſtulas fieri debuit, ſubſtituatur, (quæ quidem per puſtulas evacuatio in hac ſpecie humili ac depreſſiore non æquè atque in altera procedit) ſummoperè annitendum eſt, ut dicta Salivatio in vigore perſtet & conſervetur, nec ante diem ſuum ſiſtatur, vel remediorum calidorum uſu, vel à cereviſia tenui aut ſimili alio liquore liberaliter hauriendo, ægrum arcendo. Jam cùm Ptyaliſmi mos ſit naturaliter ſe habentis, ut cum prima eruptione incipiat, & die *undecimo* minuatur, neque tamen niſi poſt diem adhuc unum aut alterum omninò deſinat, ſi ante diem illum penitus ceſſet, in lubrico ſunt ægri res. Nam cùm faciei tumor (per quem nonnihil materiæ morbificæ evacuatur) nunquam non eo ipſo die diſpareat, ſi Salivatio eodem pariter tempore ſe ſubducat, æger materiâ varioloſâ jam putreſcente, ceu veneno, inficitur; cumque nulla amplius detur porta, per quam evacuari poſſit, in buſti limine conſtituitur; niſi fortè (quod fit nonnunquam) manuum intumeſcentia, quæ ut ſeriùs quàm illa faciei ſe oſtendit, ita tardius recedit, ejus ſit molis ac momenti, ut ab Orci faucibus illum eripiat. *Salivatio*, quæ tanti hîc eſt tamque neceſſaria, admodum promovetur, ſi ægro affatim propinetur Cereviſia tenuis, vel liquor alius quilibet, qui nec illum calefaciat, nec ad ſudores provocet.

Præter hæc verò, ut conſopiatur vehemens illa ſanguinis ebullitio, quâ hæc Variolarum ſpecies alteram illam longè ſuperat, & ſuſtentetur *Ptyaliſmus*, (neceſſaria nempè hujuſce morbi evacuatio) conveniunt medicamenta *Narcotica* præ aliis quibuſcunque: quæ licet ob vim, quâ donantur, incraſſan-

tem, educendæ Salivæ videantur officere, jamdiu tandem ego me iſto liberavi præjudicio, atque eadem in hoc morbo adhibui, adſtipulante ubique rerum eventu, modò æger pubertatem exceſſerit. Sanguis enim Infantium Puerorumque (qui per integrum morbi ſtadium plerumque ſatis benè dormiunt) cùm mitiùs ferveat, minùs hujuſmodi eget ſufflamine; atque inſuper horum uſu *Diarrhœa*, quam in hoc morbi genere infantibus evacuationem natura inſtituit, cum ægri damno ſiſtitur. Adultis verò *Paregorica* Medicamenta, ſi frequenter uſurpentur, hæc adferunt commoda: Primò, ſomnum moderatè conciliando, efferam minus ſanguinis ebullitionem ac proinde Phreneſin cohibent præcaventque. Dein, ab eorum uſu Faciei & Manuum intumeſcentia, quam inſignem in hoc morbo natura habet evacuationem, rectiùs procedit. Quinetiam, quod non parum facit ad ægri ſecuritatem, cum non raro juſto citius detumeſcat facies cum malis ægri rebus, tumor Narcoticorum ope ad debitum uſque naturæ terminum ſuffulcitur & protrahitur; mitigato enim ſanguinis fervore, radii inflammati opportunè ad manus, faciem atque omnem corporis ſuperficiem pro morbi ingenio feruntur. *Ptyaliſmus* denique hiſce propagatur, qui licet vi medicamenti ita fortiter incraſſantis ad horas aliquot ſiſtitur in quibuſdam, mox tamen aucto novis hiſce ſuppetiis robore, inſurgit denuò natura, & cœptum opus feliciter peragit. Quin etiam animadverti *Salivationem*, quæ circa diem *undecimum*, aliquando etiam citiùs, cum ingenti ægri periculo minui ſolet, exhibitis plus ſemel *Paregoricis*, de novo fuiſſe redintegratam, nec ante diem *decimum quartum*, alicubi etiam & poſt illum, deſiiſſe. Propino ego ut plurimum vel *Laudani liquidi* guttas 14. aut circiter, vel *Syr. de Meconio* ℥j. in *Aq. flor. Paralyſ.* vel ſimili ſtillatitia ſolutam: Quæ ſi adultis poſt plenam eruptionem ad morbi uſque finem ſingulis noctibus propinentur, non modò incommodi nihil, ſed & magnum inde emolumentum capient, quod frequenti experientiâ didici. Expedit verò, ut cenſeo, paulò temperiùs quàm aliter fieri ſolet, *Paregoricum* exhibere; facilè enim obſervatu eſt in Variolis peſſimi moris, *caloris*, ut ita dicam, *Paroxyſmum* veſperi plerumque ægrum inquietudine, anxietate, aliiſque ſymptomatis laceſſere, quæ ſi *Paregoricum* hora ſextâ ſeptimave veſpertinâ ſumatur, aliquatenus præcaveri poſſint.

Proximo loco, cum in Variolis *Confluentibus* haud minus certò *Infantes Diarrhœa* comitetur, quàm *Adultos Ptyaliſmus*, naturâ, ut ſuprà oſtendimus, alterutram harum evacuationem materiæ morbificæ eliminandæ ubique conſtituente, ut nec hîc *Ptyaliſmo*, ita neque iſtic *Diarrhœæ* frenum injicio, cùm utrumque ex æquo ſit abſurdum: Malè locata interim imprudentium aliquot muliercularum opera in ſiſtenda hujuſmodi Diarrhœa, multa infantium millia letho dedit, dum falsò ſecum reputant, Diarrhœam par in *hac* Variolarum ſpecie atque in *Diſtincta* diſcrimen apportare; neſciæ ſcilicet, *illic* tantùm officere Diarrhœam, ubi per puſtulas evacuatio, *hîc* verò naturæ opus illam eſſe, morbo effugium quærentis. Miſsâ itaque Diarrhœâ, καὶ τῇ φύσει ex præcepto Divini ſenis συμπράττων, quo cœpi pede pergo;

go; in cunis ut nunc jaceant infantes, ut nunc iſtinc auferantur, conſulo; & ſi fuerint ablactati, eandem, quam ſuperiùs Adultis, Diætam iſtis concedo.

Ultimis morbi diebus, cùm facies ob puſtulas cruſtoſas, duras aridaſque fermè riget, eandem *oleo Amygdal. dulc.* inungo perſæpè, tùm ad mitigandum dolorem à rigiditate ortum, tùm ut effluvia calidiora liberiùs exhalent.

Facies ne cicatricibus deturpetur, nihil quicquam molior; cùm *Olea*, *Linimenta*, *&c.* id tantùm agant, quò tardius evaneſcant albi iſti furfures, quibus ſe invicem pellentibus excipientibuſque, poſtquam æger jam lecto ſurrexit ac mediocriter valet, paulatim ſuccedunt fœdæ illæ cicatrices. Sed ab his non valdè metuendum eſt ægro, ubi ob regimen moderatius puſtulæ minus exacerbatæ nullam qualitatem cauſticam contraxêre.

* Jam verò, licet Methodus hæc (ſi cautè ſcil. ac prudenter circumſtantiis particularibus accommodetur) prædicta illa à natura abhorrentia atque periculoſa ſymptomata præoccupet, & ſecurum atque perbenignum morbum reddat; à quacunque tamen cauſa extorta ſint hæc, me nondum accerſito, neceſſe habeo in aliquibus, quæ hîc ſubnectam, aliâ viâ inſiſtere, eadem ut ſubmoveam atque debellem.

Imprimis igitur, ſi in *Diſcreto* genere ob regimen juſto calidius, & continuos ſudores, ægri facies die *octavo* non intumeſcat, (puſtulis interim ſatis densè ſe exerentibus) ſed flaccida ſit, & palleant puſtularum interſtitia, in caſu poſito, ultra quod ad temperatum magis regimen, & compeſcendum ſanguinis ὀργασμὸν velis remiſque contendo, *Paregoricum* aliquod medicamentum è veſtigio hauriendum præcipio; quod quidem ſomnum blandè conciliando (niſi plus nimio cerebrum incaluerit) & mitigando proinde effrænem ſanguinis ferociam, ſanguinem unà cum calore ad faciem, prout morbi ratio poſtulat, tempeſtivè determinat. Quod ſi eo uſque proceſſit malum hâc προφάσει ortum, ut ſudor, qui huc uſque copiosè manavit, ſponte ſuâ defecerit, æger Phrenitide corripiatur, de vehementi queratur ægritudine, urinam paucam at frequenter reddat; jam non aliis auxiliis (cùm in propinquo mors ſit) ægro ſubveniri poſſe autumo, quàm vel Narcotica affatim exhibendo, vel ſanguinem liberaliter extrahendo, corpuſque auræ exponendo. Et profectò haud ita temerarium atque ἄτοπον videbitur, quod jam propoſui, ſi ad illos animum advertamus, qui ob copioſas narium Hæmorrhagias ſubitò ingruentes, ferreas imminentis lethi manus ſalvi evaſere. Illud inſuper eſt perpendendum, quòd in extremo hoc agone non idcirco inſtat mors, quòd puſtulæ intrò recedant, (extant enim hæ eminentque cum inſigni rubore, etiam animam agente ægro) ſed quòd facies non turgeſcat; ad promovendam verò hanc faciei intumeſcentiam, quicquid id demum eſt, quod ad ſanguinem contemperandum facit (Venæ-ſectionem autem & modicam refrigerationem eam vim obtinere nemo, opinor, negaverit) neceſſariò æquè ac Paregoricorum uſus, atque ob eaſdem planè rationes, debet conferre.

Non hæc ita velim intelligi, ac ſi in qualibet *Phrenitide*, Variolis ſupervenìente, (cùm nullum hîc ſymptoma frequentius occurrat) Venæ-ſectionem

* *Curatio Symptomatum.*

nem ſtatim ſuaderem, ſed in illa tantùm, quæ ideo accidit, quia facies non turgeſcit, in *diſtincto* ſc. genere, & puſtulis copiâ ſatis magnâ comparentibus; vel ubi ob regimen admodum calidum, & Cardiacorum uſum, ſanguis adeò effetus eſt, atque ultra omnem modum evectus, ut inducias ferre nequeat; donec medicamentis *Paregoricis*, & reliquis eodem facientibus, ad debitam temperiem reduci poſſit. Cùm enim ita ſe res habeat, Medicus ad conſcientiam ſuam potius, quàm ad incertam famam ſe componens, vel ſanguinem, ut ante dictum, detrahere debet, vel ut æger aëre liberiori refocilletur, præcipere: Quod ut ſatis efficeretur, ſæpè mihi viſum eſt in tali agone phrenetico, ut æger lecto aliquantiſper exſurgeret, quo facto plures à morte liberavi. Præter iſta verò, quæ oculis ipſis uſurpavi, innumera ſunt illorum exempla, qui his modis quaſi Orci faucibus erepti ſunt. *Phreneticorum* enim nonnulli Nutricum curam fallentes (miris ſc. artibus utuntur homines ita affecti) atque è lecto dilapſi aëris frigori ſemetipſos etiam noctu expoſuerunt: Alii frigidam vel furtim, vel raptim nacti, vel etiam precibus à nutrice emendicatam hauſerunt, adeoque felici errore ſalutem jam planè deſperatam conſequuti ſunt.

Unicam hîc loci hiſtoriam adſcribere non gravabor, quam ab eo ipſo accepi, cujus res agebatur. Is nempe *Briſtolium* profectus, juvenis adhuc, inque ipſo ætatis flore, circa mediam æſtatem Variolis correptus eſt, iiſque paulo poſt Phrenitis acceſſit: Nutrix in urbem ingreſſa, interim ægrum ſuum aliorum curæ commiſit, mox nempe reditura. Verùm dum paulo diutius moratur, ægrotus (ut aſtantibus viſum eſt) interea moritur. Aſtantes & anni tempeſtatis, & habitûs ægri, craſſi ſcil. atque corpulenti, rationem habentes, ne oleret cadaver, è lecto ſublatum ac nudum menſæ imponunt, linteo ſuperſtrato; Nutrix tandem rediens, accepto nuncio, cameram intrat triſtiſſimo ſpectaculo interfutura; mox amoto linteo, vultuque conſpecto, ſubobſcura quædam vitæ indicia conſpicari ſibi viſa eſt, ac proinde ſtatim projectum corpus in lectum repoſuit, adeoque ſub manu conſilium capiens, ac neſcio quid ſatagens, ægrum ſuum in vitam revocavit, atque diebus aliquot interpoſitis, ſanum conſpexit.

Sed ut ad propoſitum revertar; Proximo loco, ſi in Variolis *Confluentibus* Saliva eo uſque excocta ſit & viſcida ob calorem præcedentem; ut tantum non ſuffocetur æger, (quod *undecimo*, ut ſuprà diximus, die non inſolens eſt) *Gargariſma* neceſſariò in uſum trahatur, & ut ſæpè die nocteque ſiringâ in fauces ſedulò injiciatur, ſeriò imperandum. Componatur verò illud è Cereviſia tenui, vel aquâ Hordei, cum melle Roſarum. Vel ſequens uſurpari poterit: ℞. *Cort. Ulmi* ℥vi. *Rad. glycyrrhiz.* ℥ß. *Paſſular. enucleat. n.* xx. *roſ. rubr. p.*ij. *coq. ſ. q. aq.* ℔iß. *colaturâ diſſolv. Oxymel. ſimp. & mel. roſ. aa.* ℥ij. *M. f. f. Gargariſma.* Quòd ſi æger ritè fuerit tractatus, *Ptyaliſmus*, etiam cùm jam cœperit imminui, ita pulchrè ſuo fungetur munere, ut hoc remedio opus non fuerit. Et profectò ubi eò res rediit, ut æger ſingulis momentis à ſuffocatione periclitetur, ſtupore obrutus, & ſpiritu ferè undiquaque præcluſo,

non

non ſatis tutò huic remedio fiditur: Ægro ita ad incitas redacto *Emeticum* peropportunè ac feliciter nonnunquam exhibui ex *Infuſione Croci Metallorum*, ſed doſi paulò majori, ſc. *ad* ℥iß. quando, ob eximiam, quâ laborat æger, ſtupiditatem, minor doſis haudquaquam operabitur, atque interim eos exagitando humores, quo nequeat educere, ægrum in magnum vitæ diſcrimen conjiciet. Sed neque huic remedio ſatis fidere poſſimus, atqui (quod verè dolendum) aliud adhuc certius deſideratur ad truculentiſſimum hoc ſymptoma debellandum, quod ſolum ac ſuo marte eos ferè omnes jugulat, quotquot in hac Variolarum ſpecie *die undecimo* intereunt.

Cætera quæ in hoc morbo accidunt ſymptomata, ut *præcaventur* ope regiminis moderati, ita ab eodem pleraque etiam *tolluntur*: e. gr. ut *Phreneſis* ante dicta, à nimia cerebri excalefactione prognata, ſanguine quovis modo paululum ventilando curatur, eâdem Methodo & *Comati* (quod alteri contrarium prorſus videtur ſymptoma, & ab obſtructione corticis cerebri fit, dum halitus calidiores à ſanguine regiminis ac medicatorum calidorum uſu attenuato, magnâ copiâ ac vi illic impelluntur) facilè occurritur.

Eâdem hâc ſanguinis contemperatione & *Maculas Purpureas* vidi ſublatas: Sed neque hâc, neque aliâ Methodo quâcunque, vel *mictum ſanguinis*, vel violentam ejuſdem è pulmonibus eruptionem adhuc ſuffiaminare potui; utraque verò Hæmorrhagia hæc, quatenus mihi hactenus obſervare licuit, indubiè mortem prænuntiat.

In *Urinæ ſuppreſſione*, quæ juniores ac vegetos nonnunquam inceſſit (à confuſione ſc. magna & ſpirituum ἀταξίᾳ, ejuſdem excretioni ſubſervientium, ob ſanguinem & humores nimio fervore agitatos) omnes *Diureticorum* tribus in auxilium accerſivi, ſed nihil æquè feliciter hîc mihi ceſſit atque è lecto eximere ægrum, qui poſtquam adſtantium manibus ſuffultus cubiculum bis terve circumambulaverit, mox urinam ſatis copiosè reddet, haud parvo cum levamine. Teſtes hîc poſſim compellare Medicos quoſdam è familiaribus meis, qui in hoc caſu ex meo conſilio idem fieri præceperunt, neque eos fefellit eventus.

At verò quæ à materiæ varioloſæ repercuſſione ob frigus extremum, vel evacuationes indebitè factas, proveniunt ſymptomata, uſu Cardiacorum & conformi regimine ſunt tollenda, qui tamen non ultra ſpatium, quo iſta perſtant, continuandus. Horum præcipua ſunt Puſtularum depreſſio ſeu procidentia, & *Diarrhœa* in Variolis *Diſcretis*. Neque enim in *Confluentibus*, vel Puſtularum depreſſio mali quidquam ominatur, cùm ea ſit morbi natura; neque *Diarrhœa* infantium iiſdem laborantium, cùm ſalutem iſta adferat, non periculum. In utroque hoc caſu potio Cardiaca ex *Aquis ſtillatitiis* appropriatis, cum *Diaſcordio*, *Laudano liquido. &c.* jure optimo concedetur, idque non tantùm ad dicta ſymptomata ſubmovenda, ſed quolibet morbi tempore, ſi æger de cordis dolore atque ægritudine conqueratur. Sed ut verum loquamur, ſymptomata hujus generis oppidò rara ſunt, ſi cum illis conferantur, quæ extremorum alteri, exitiabili magis, licet minus culpato, debentur.

tur. Et quidem opinor, rumorem illum, qui de crebra puſtularum retroceſſione invaluit, ex eo natum eſſe, quòd qui earundem depreſſionem in genere *Confluentium* obſervaverint, illam pro materiæ varioloſæ ob ſuſceptum frigus receſſu habuerint, cùm nihil ſit hîc præter morbi morem: Atque in genere *Diſtinctio* idem ſuſpicantur, quia ſc. puſtularum eruptionem atque augmentum ante diem expectant, cùm non ſatis attenderint ad tempus illud, quo natura fructum hunc ad maturitatem ſolet perducere.

Ægro jam convaleſcente puſtuliſque deciduis, ubi per dies aliquot carnes idem deguſtaverit, circa diem nempe *primum & viceſimum*, ſanguinem è brachio extrahendum cenſeo, ſi morbus fuerit vehementior; cùm inflammatio, quam ſanguini impreſſerunt Variolæ, ſive adultus fuerit æger, ſive infans, non minus Venæ-ſectionem indicet, quàm colluvies, quæ eidem accrevit, Catharſin: quod ſatis liquet, *tum* à ſanguinis colore, qui poſt atrociorem morbum educitur, Pleuriticorum ſanguini omninò ſimilis, *tum* etiam à magnis iſtis inflammationibus, quæ poſt morbum hunc in oculos decumbunt, aliiſque diris ſanguinis excalefacti & à morbo depravati effectibus, unde etiam, qui antea pancraticè valebant, poſteà cum humoribus calidis acribuſque in pulmones, aut aliam aliquam partem depluentibus, per reliquam vitam omnem confligunt. At ſi pauciores extiterint puſtulæ, Phlebotomiâ non opus erit. Poſt venæ-ſectionem Catharticum exhibeo ad tres vel quatuor vices.

Adhæc, ægro à *Confluentibus* Variolis jam diu liberato, & è lecto quotidie ſurgenti nonnunquam accidit *Crurum tumor* ferus ac moleſtus; qui tamen vel ſponte faceſſit poſt Venæ-ſectionem & Catharſin, vel uſu Herbarum emollientium ac diſcutientium, (quales ſunt *Malvæ*, *fol. Verbaſci*, *Sambuci*, *Lauri*, cum *flor. Chamomillæ & Meliloti*) in lacte coctarum, facilè fugatur. Atque hæc de Hiſtoria Variolarum quæ hoſce annos graſſatæ ſunt, quas, ut ab aliis ſpeciebus, quæ inſecutæ ſunt, dirimam, *Legitimas* appellare libuit.

CAPUT II.

Febris Continua Annorum 1667, 68, *& partis* 1669.

JAm ut de *Febre* illa dicam, quæ durante *Varioloſâ* hâc *Conſtitutione* dominabatur, & cum Variolis ingreſſa, ſtetit cum iiſdem, ceciditque. Ita ſe hîc res habuit; Doluit æger in regione, quæ cordis ſcrobiculo ſubjicitur, nec ſuſtinuit, ut manu illa premeretur; quod quidem ſymptoma non memini me obſervaſſe in alio morbo præter hanc Febrem, & hanc ſpeciem Variolarum. Capitis dolor, & calor totius corporis, ut etiam Petechiæ, ſatis manifeſto indicio ſe prodebant. Sitis interim non urgebat. Lingua ſanorum ſimilis non rarò comparuit, niſi quod quandoque albida, ſicca rariſſimè, nunquam verò nigra. Æger in ſpontaneos eoſque effuſiſſimos ſudores ab initio morbi ſolvebatur, ſed cum nullo levamine; quinimo ubi calidioribus medicamentis & regimine provocabantur iſti, periculum erat, ne mox Phrenitide corriperetur.

Petechia-

Petechiarum inſuper numerus augebatur, atque alia ſymptomata adhuc efferabantur omnia. Urinæ ſeparatio, quæ ſatis videbatur laudabilis *vel* ab initio, ſpem faciebat ſalutis; neque tamen æger magis exinde in melius proficiebat, quàm poſt διαφόρησιν, de qua prius diximus. Si minus rectè tractaretur hic morbus, diutiſſimè protrahebatur plerumque; neque Criſi aliquâ factâ, nec ſponte more aliarum Febrium deſinens, ſed vehementibus ſymptomatis miſerum excrucians ad ſeptimanas ſex vel octo, niſi mors intercederet. *Ptyaliſmus* quandoque ſatis copioſus ſub finem accedebat, ſi nempe nulla inſignior præceſſerat evacuatio, atque ægro Julapia refrigerantia imperata fuerant, quo quidem, ſi neque evacuationibus, neque uſu Medicamentorum calidorum fuerit interceptus, morbus ultra ſpem omnem fugam ſibi quærebat.

Ut verò Febris hæc ab iſta aëris Conſtitutione Epidemica pendebat, quæ eodem tempore variolas producebat, ita profectò dicta Febris, ſi non eadem planè eſſet, ejuſdem ferè cum illis naturæ atque indolis per omnia videbatur, demptis ſolummodo ſymptomatis iſtis, quæ eruptionis vel conſequentiæ, vel effecta erant neceſſaria: Nam eodem modo uterque morbus aggrediebatur, dolor idem in partibus, quæ cordis ſcrobiculo ſubjacent, ſi manus admoveretur, linguæ item color, urinæ conſiſtentia, & Sudores ſpontanei copioſi ab initio oborti ubique reſpondebant. Propenſio itidem quam habebat hic morbus, quoties in flammam vehementiorem aſſurgeret, ſe per *Ptyaliſmum* exonerandi, eadem prorſus erat atque in variolis hiſce, quoties ſcilicet *confluebant.* Cùm inſuper hæc Febris eo præcipuè tempore ſæviret, quo latiùs quàm unquam aliàs, quantum ego obſervavi, hîc locorum graſſabantur variolæ, nemini dubium eſſe poteſt, quin ejuſdem omnino ſint proſapiæ. Id certò ſcio, Phænomena practica omnia, quæ Curationem reſpiciebant, eadem planè fuiſſe in utroque morbo, exceptis iſtis, quæ variolarum eruptio, ejuſque effecta in iſto morbo indicabant, quæ, cùm nulla eſſent in hac Febre, indicari proinde non potuêre; quod quidem mihi abundè conſtabat ex accuratiſſimis illis obſervationibus, quas feci, dum utroque morbo laborantes tractarem. Quapropter danda mihi eſt venia, (non quòd nova rerum nomina affectem, quæ perinde mihi ſunt inviſa atque illi cui maximè, ſed ut hanc Febrim à cæteris diſtinguam) ut iſtam à ſimilitudine quam cum hac variolarum ſpecie habet, *Febrem Varioloſam* inſigniam.

Utut verò Febris dicta Variolas referebat, nemo tamen ſanus eadem illam methodo debere curari facilè ſibi perſuaſerit, cùm in his mediantibus Abſceſſulis particulæ inflammatæ in habitum corporis amandentur eliminenturque; in hac Febre autem non niſi per Salivationem ejiciantur: Qui enim in morbi principio manabant *ſudores* profuſi, *Symptomatici* erant, non *Critici*; cùm natura non aliam hîc evacuationem videretur deſignaviſſe quàm *Salivationem*, quam tamen ipſa eadem natura pervertit ut plurimum, vel *Diarrhœa*, quæ ſæpiſſimè à radiis inflammatoriis per arterias meſentericas in inteſtina delatis, atque eadem ad excretionem ſolicitantibus, exoritur, (quod etiam in *pleuritide* uſu venit, aliiſque Febribus Inflammatoriis, ob ſanguinis par-

ticularumque fervidarum orgaſmum, ut eventilentur ſatagentium, vel immenſis etiam qui *ſudoribus*, morbum hunc pariter cum Variolis ex naturæ præſcripto ubique comitabantur: quibus, cùm ſymptomatici eſſent ipſi, *Salivatio* quæ Critica aliàs erat futura, aliò derivabatur, ita ut niſi evacuationem aliam ſuggereret Ars, ad ſeptimanas aliquot perſeveraret morbus, nec aliarum Febrium more Concoctionem ſubiret.

Sed ut paulò ulteriùs progrediamur, quò & Febris hujus naturam rectiùs capiamus, & ea pariter ſubſternamus, quibus *Indicationes Curativæ*, tanquam immobili fundamento, ſuperſtrui poſſint, omnino animadvertendum eſt, quòd in *Febre* illâ quæ in *Conſtitutione Intermittentibus Epidemicâ*, vigebat, materia quæ à ſanguine erat ſejungenda tantæ erat craſſitudinis, ut ſeparari nequiret ſine præviâ Digeſtione, quâ ad debitam evacuationem diſponeretur, (determinato ſcil. ad hoc tempore) idque vel διαπνοῇ paulò pleniori, vel Dejectionibus Criticis; ita ut id tantùm negotii Medico daretur, ſic ſe ad morbi genium accommodare, ne ex una parte in ſymptomata periculoſa aſſurgeret atque ebulliret, neque ex altera ita parum effervesceret ut materiæ inimicæ exterminandæ impar prorſus eſſet, cum Febris Naturæ inſtrumentum fuerit, ad hujus ſecretionis opus debita opera fabricatum. Quin & in *Peſte* materia aliqua reperiebatur à ſanguine ſegreganda; ſed cum ſubtiliſſimarum fuerit partium & maximè inflammabilium, (ita ut quandoque ubi ſummè exacuerentur, ſanguinem, fulguris inſtar, pervaderent, nec ebullitionem quidem in eodem ciere valerent) ictu oculi per eum trajiciebat, nec niſi in glandula aut parte aliqua externa ſiſtebatur; ubi irretita carnes circumjacentes primò in inflammationem, poſtea in Apoſtema, pertraxit. Eſt autem *Apoſtema* Naturæ machina, quâ iſta, quæ carnibus infeſta ſunt, amolitur, ſicut *Febris* ejuſdem eſt machina, ad diſſlanda ea, quæ ſanguinem malè habent. Quo in caſu, Medicorum eſt, evacuationem materiæ Peſtilentialis, quam per hos abſceſſus natura molitur, prout decet, regere; niſi fortè quis magis conſultum eſſe putaverit, aliam aliquam evacuationem ſubſtituere, quæ magis penes illum fuerit, ejuſque arbitrio certius obtemperaverit, quàm illa Naturæ. Eodem etiam modo procedit Natura in expellenda *Variolarum* materia, licet ea ſpecies ſit inflammationis pinguioris ac magis craſſæ, quæ per puſtulas ubique ſparſas ejicitur, *Carbunculorum* loco ac *Bubonum* &c. Atque in hoc etiam caſu Judicationes Curativæ eò ſunt dirigendæ, ut naturalis per puſtulas evacuatio ritè adminiſtretur. Jam verò cum in hoc *Febris inflammatoriæ* genere, de quo nunc agimus, non inveniatur craſſior illa materia, non niſi præviâ Digeſtione egerenda, ſicut in Febre ſuperiùs deſcripta, incaſſum Ebullitioni obſecundamus ad obtinendam hujuſmodi Digeſtionem; quin imo econtra, haud leve eſt periculum, ne huic viæ inſiſtentes, ſtimulos addamus morbo, cujus *eſſe* in inflammatione plus ſatis violentâ conſiſtit: atque porrò, cùm natura nullam huic Febri evacuationem per modum eruptionis conſtituerit, quod in Febre Peſtilentiali & Variolis fieri cernimus, (utut rebus aliis poſteriori huic morbo reſpondeat) neceſſariò in hoc ſtabit rei ſumma, ut

ſedetur

ſedetur *inflammatio* evacuationibus & medicamentis contemperantibus. Hunc mihi proponens ſcopum, hujuſce Febris Curationem aggreſſus ſum, quæ methodo hâc difficulter expugnata fuit.

* Ad ægrum accerſitus, mox ſanguinem è brachio educendum curavi, modò nimia debilitas, præſertim verò provectior ætas, non contra indicaret; & Venæſectionem inſuper alternis diebus ad duas adhuc vices repetendam juſſi, niſi redeuntis ſanitatis ſigna aliter ſuaderent. Diebus interjectis *Enema* è lacte & ſaccharo, vel ſimile injiciendum præcepi; præſcripſi & Julapium ſequens vel aliud ejuſmodi, frequenter per omnem morbi decurſum aſſumendum; ℞. *Aq. Portul. Lactuc. fl. Paralyſ. n.* ℥iiij. *Syr. de Limon.* ℥iß. *Syr. Violacei* ℥j. *Cap.* ℥iij. quater vel quinquies in die, & ad libitum; ſerum lactis, Aquam hordei, & ſimilia ejus farinæ pro Potu ordinario conceſſi; pro victu juſcula etiam Hordeacea, Avenacea, Panatellam, Poma cocta, *&c.* juſculis verò è carne pullorum, vel aliâ quacunque interdixi.

Præ reliquis omnibus edixi ne ſe in lecto aſſiduè contineret, ſed illo abſtineret bonam diei partem, idque quotidie; quando obſervaverim in hâc Febre, (uti etiam in *Pleuritide, Rheumatiſmo*, aliiſque omnibus morbis Inflammatoriis, in quibus abigendis Venæſectio & Refrigeratio primas obtinent) medicamenta ſummè Refrigerantia, & repetitam ſæpiſſimè Phlebotomiam ne hilum prodeſſe, dum interim æger lecto indeſinenter affixus, ejus calore torreatur, æſtate præſertim. Quocirca nec ſudores quibus ſubinde diffluebat æger, ab hac methodo refrigerandi, tum Medicamentis exhibitis, tum jugem lecti uſum vetando, me deterrebant: Etſi enim, ſumpta à plerumque juvantibus *Indicatione*, magnum ſibi quis inde emolumentum haud injuria pollicitaretur, refragabatur tamen ubique experientia, qua magiſtra didici, ægrum non modò nihil exinde commodi capere, ſed è contra vehementius incaleſcere; ita ut non raró *Phreneſis*, *Petechiæ*, cæteraque peſſimi ominis ſymptomata mox hujuſmodi ſudores exciperent, quæ non tam à morbi *malignitate*, quam *ſiniſtro regimine* oriri videbantur.

Si è contra dicatur, jam laudatam Febrium curandarum Methodum Authorum Theoriæ omnimodè adverſari, qui omnes uno ore pronunciant, Febrim per διαφόρησιν rectiſſimè ac maximè naturaliter expediri; hæc habeo quæ pro me militant, præter certiſſimæ ac conſtantis Experientiæ teſtimonium mihi in hujus particularis Febris curatione nunquam non ſuffragantis: Suppono ante omnia viros doctos, qui ſudorum provocationem ad tollendam Febrem efflagitant, eoś velle ſudores qui à prævia Digeſtione humoris alicujus in ſanguine ſtabulantis excernuntur, in quo humore elaborando præparandoque ut per διαφόρησιν eliminentur, natura certo aliquo ac determinato tempore fuerit occupata. Verum enim verò longè aliter hîc ſe res habet; æger enim à primo ſtatim morbi impetu in ſudores uberrimos ſolvitur, qui ſoli morbi hujus pars magna ſunt, & ſi Phænomenis omninò omnibus ſit habenda fides, morbus hicce à nudo potius calore & ſanguinis æſtu, quàm ab humore aliquo deliteſcente, & poſt debitam Concoctionem à ſanguine per ſudores,

* *Curatio.*

dores expellendo, pendere videtur. Quod ſi demus, hujuſmodi humorem Digeſtione maturandum in hac Febre, pariter atque in multis aliis reperiri, quorſum attinet, Naturæ (cujus enormiora molimina in ordinem redigere opis eſt noſtræ) plus nimio ſatagenti morem gerere, hujuſmodi ſudores vel Cardiacis provehendo, vel regimine calidiore, cùm non minus ſudores reſpiciat quàm Dejectiones tritum illud Axioma, *Cocta, non cruda, ſunt medicanda.*

Stante hâc Conſtitutione, accerſebar ad virum doctiſſimum D. D. *Morrice* (qui tum temporis *Londini*, jam *Petvvorthiæ* Medicinam cum laude facit) hâc Febre cum effuſiſſimis ſudoribus & frequentibus Petechiis laborantem; Conſentientibus aliis aliquot Medicis, utrique noſtrum familiaribus, Vena ſecta fuit, ſurrexit è lecto, abſterſo primùm ſudore, Medicamentis & Diætâ Refrigerantibus uſus eſt, præſentiſſimo cum levamine, multis malis atque periculoſis ſymptomatis mox diſſiatis, &, cùm eidem methodo inſiſteret, intra paucos dies ſanitati reſtitutus eſt.

Sed ad rem. Neque etiam *Diarrhœa*, quæ Febrim hanc ſæpiſſime comitabatur, me à dicta Methodo vel latum unguem dimovit; quinimò expertus ſum (cum ſc. ab halitibus inflammatoriis è ſanguinis maſſa per Arterias Meſentericas in inteſtina excretis, atque eadem vellicantibus, illa naſceretur) nihil huic profluvio ſiſtendo æquè conducere atque Venæ ſectionem, & ſanguinis contemperationem, *aquâ Hordei*, *ſero lactis* atque alia ſuprà nominatis procurandam.

Hæc ſanè Methodus optimè mihi ceſſit in hujus morbi curatione, ad quam quidem apta nata præ cæteris mihi videtur. Non quod ego nunquam via longè contraria incedentibus ſpectator interfuerim, adhibitis ſc. Cardiacis & calido regimine, ægro nihilominus à morbo ſæpe liberato, ita tamen ut mihi ſemper videretur is non mediocre diſcrimen adiiſſe, nulla id ſuadente neceſſitate: Etenim *Petechiæ*, quæ aliter perpaucæ erant, his modis numeroſiſſimæ ſcatebant; ſitis, quæ utplurimum vix moleſtabat, jam intenſius urgebat; Lingua, quæ aliàs humida ſolebat eſſe, neque à ſanorum linguâ, niſi quòd, ut diximus, ſubalberet aliquantiſper, multum abhorrens, ſicca in hoc regimine arefactaque, quin & nigra ſæpe comparebat. Poſtremò illi ipſi ſudores, quos Cardiacorum uſu extorquere ſatagebant, tandem eorundem ope penitus intercidere: Exacta enim per corporis habitum nimis larga ſeri copia, ſanguis humori iſtiuſmodi ulterius ſuppeditando par non erat, cumque iſta qua dilui debuerat humiditate in ſolidum jam ſpoliaretur, exareſcebat protinus æger; atque in externis partibus conſtringebatur, omnino præter naturæ morem quem in hac Febre obſervare ſolet, donec tandem ſanguis humiditate ab abſumptis mutuata denuò repletus, partim Medicamentorum, partim etiam Febris vi, ſerum hoc recens ingeſtum, ac cum illo Febrem, à finibus ſuis pelleret. Quæ quidem Criſis erat coacta nimis, & nimis periculoſa, & (quod adhuc pejus) rariùs etiam contingebat.

Jam verò, ut ſuprà monuimus, Febris hujus ſolutio, ut etiam Variolarum, (quæ

(quæ ſoror ejus germana meritò audiunt) per *Salivationem* non raró fiebat ; quæ quidem nunquam non ſalutaris fuit, ita ut eâdem liberaliùs procedente tam maculas revera purpureas, quàm Febrim ipſam evaneſcere oculis viderim meis. Oborta itaque *Salivatione*, nulla omnino Evacuatio convenit, nec quæ venâ pertuſa, nec injecto quæ fit Enemate ; cùm ab utraque periculum ſit, ne humor aliò divertatur. At ſerum lactis, atque alia refrigerandi vi pollentia neceſſariam in *Salivatione* elicienda operam navabant, ut è contra Cardiaca, & quæcunque aliâ calefaciebant, materiam inſpiſſando ejuſdem eductioni officiebant.

Superſtite adhuc Febre hâc, nec dum extincta penitus, anno maximè 1668. * *Diarrhœa*, ſine manifeſto aliquo Febris indicio, Epidemicè graſſabatur : Jam enim *Conſtitutio* ad *Dyſentericam* illam accedebat, quæ inſequenti anno invaluit, ut jam proximè dicemus. Hanc nihilominus eandem ego cenſui Febrem eſſe cum *Variolosâ* adhuc regnante, forma tantùm diverſa, atque alio ſe ſymptomate efferentem. Cum enim mihi conſtaret, rigorem atque horrorem hanc etiam *Diarrhœam* præcedere ſolere, atque illam inſuper ut plurimum ex eadem προφάσει invadere, ex qua ſolebat iſta quæ tùm depopulabatur Febris, veriſimile mihi eſt uiſum, Febrem hanc ortum ſuum debere radiis inflammatoriis in inteſtina inverſis, atque eadem ad expulſionem hanc ſolicitantibus ; cùm interim ſanguinis maſſa, ope hujus diverticuli à malis, quos aliter radii iſti attuliſſent, effectibus integra maneat atque illæſa, nullo Febris viſibili ſigno exteriùs ſe prodente. Adhæc æger partes cordis ſcrobiculo accumbentes manu premi non tulit (quod quidem ſymptoma & *Variolis* & *Febri* hujus *Conſtitutionis* accidiſſe jam pridem oſtendimus.) Idem etiam dolor, atque eadem carnium teneritudo ſæpenumero externè in Epigaſtrium protendebatur ; nonnunquam etiam inflammatio, quæ in Apoſtemate, atque ægri morte demum terminabatur. Quæ omnia luce clarius indicabant, *Diarrhœam* hanc ejuſdem omnino naturæ fuiſſe atque eſſentiæ cum illâ, quæ tum dominabatur, Febri. Sententiam hanc meam magis adhuc ratam faciebat felix eventus, quem Venæ-ſectio & Medicamentorum, Diætæ, atque Regiminis refrigerantium uſus, quæ in *Febris Varioloſæ* curatione uſurpaſſe nos ſæpe diximus, in ſananda etiam hac *Diarrhœa* perpetim habuere, utpote quæ huic Methodo promptè ceſſit. Cùm verò alia longè diverſa tractaretur, ſive exhibitis *Rhabarbaro* aliiſque *Catharticis lenitivis* (ad deturbandos ſc. mordaces iſtos ſuccos, qui inteſtina ad hujuſmodi Excretiones putabantur irritaſſe) ſive etiam Aſtringentibus : ex levi, ſuâ naturâ, morbo, in exitialem ſæpiſſime evaſit ; ut, qui eo anno concinnabantur *Diem obeuntium Indices*, plus ſatis teſtantur. Atque hæc dicta ſunto de *Morbis Epidemicis*, qui ab hac *Conſtitutione* pendebant.

* *Diarrhœa.*

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670, 1671, 1672. *Londini.*

INeunte *Auguſto* * An. 1669. *Cholera Morbus*, immania *Ventris tormina ſine Dejectionibus*, uti etiam *Dyſenteria*, quæ per decennium jam parciùs comparuerat, graſſari cœperunt; *Cholera Morbus*, quem nunquam antehac ita fuiſſe Epidemicum animadverteram, hoc non obſtante, eo etiam anno, uti ſemper, intra *Auguſti* cancellos ſtetit, vix in priores *Septembris* Hebdomadas evagatus. Ventris autem *Tormina abſque dejectionibus* ad *Autumni* exitum uſque perſeverabant, & *Dyſenterias* comitabantur, quibus etiam latiùs ſpargebantur *illa*: Superveniente verò hyeme tormina iſta ſine dejectionibus, penitus diſparebant, nec deinceps infeſtabant per ſequentes Annos, quibus vigebat hæc *Conſtitutio*, qua nihilominus Dyſenteriæ ἐπιδημικωτάτως ſæviebant. Cujus rei hanc ego cauſam fuiſſe arbitror, quòd ſcilicet *Conſtitutio* iſta nondum ita perfectè in *Dyſentericam* tranſierat, ut ſymptomata illa omnia quæ Dyſentericos affligunt, in ſingulis valeret producere. Etenim inſequente Autumno cum jam redirent tormina, nullo non ſymptomate Pathognomonico ſtipatus inceſſit morbus. Inter *Tormina* hæc dejectionibus caſſa, & *Dyſenterias* jam memoratas quæ ubique populabantur, exoriebatur & novum *Febris* genus, utrique morbo comes, quæ non eos tantùm invadebat, qui priorum alterutro laborabant, ſed etiam illos, qui ab utroque adhuc immunes perſtabant; niſi quòd nonnunquam (at rariùs id quidem) ventris tormina admodum levia accederent, nunc ſoluta alvo, nunc verò adſtricta; quæ cum illam Febrem quadantenus referret, quæ morbis præfatis non infrequenter adhærebat, *Febris Dyſenterica* nomine ab aliis diſtinguenda eſt, maximè cùm, ut mox docebimus, à *Dyſenteriæ* genio atque indole in eo tantùm recederet, quòd *Dejectionibus* iſtis caruerit, quæ in *Dyſenteria* indeſinenter moleſtabant, cæteriſque iis effectibus, quæ huic evacuationi neceſſariò debebântur. Appetente jam Brumali frigore *Dyſenteria* ad tempus ſe ſubduxit; *Febris* autem *Dyſenterica* magis graſſabatur; *Variolæ* etiam, at mitiores, & fractis admodum viribus quibuſdam in locis impetebant.

† Anno verò ſubſequente vix dum ingreſſo, ipſo nempe *Januario*, ſucceſſêre *Morbilli*, qui indies auctiores facti, nullam ferè familiam, nullos ſaltem infantes intactos ſinebant; atque ad *Vernum* uſque *Æquinoctium* ſenſim invaleſcentes, ab illo tempore iiſdem ferme quibus inſurrexerant gradibus

* 1669. † 1670.

dibus paulatim referebant pedem, & *Julio* menſe evanuêre, non ampliùs viſi per eos annos omnes, quibus dominabatur *Conſtitutio* hæc, niſi quòd proximo anno ea ipſa tempeſtate, qua in præcedente, eruperant, rari hac illac diſſiparentur.

Morbilli iſti *Variolarum* generi, mihi hactenus non cognito, viam ſternebant, quas ut à cæteris diſtinguam, ob Phænomena irregularia inuſitataque à me obſervata (quæ poſtea in earundem Hiſtoria tradentur) à præcedentis *Conſtitutionis* Variolis longè diſtantia, *Variolas Anomalas Conſtitutionis Dyſentericæ* compellare lubet. *Variolæ* hæ, licet morbillis longè infrequentiores, non paucos tamen aggrediebantur, donec inchoante menſe *Julio*, *Febres Dyſentericæ* prævalerent, epidemicè incurſantes; approximante verò Autumno, *Auguſto* ſcilicet, *Dyſenteriæ* poſtliminio revertebantur atque omnia pervaſtabant, etiam inclementiùs quàm prægreſſo anno deſævientes. Hyberno tamen frigori terga dederunt, ut priùs. Verum enim verò his fugatis *Dyſenteriæ Febris* & *Variolæ* hyemem omnem funeſtabant.

At circa initium *Februarii* * Anni inſequentis, ſubſtitutis *Tertianis Intermittentibus*, uterque morbus rarior prodibat. Dictæ *Intermittentes*, licet non admodum Epidemicæ, frequentiores tamen erant, quàm quovis alio tempore obſervaſſe me memini, à quo ſc. expiravit *Conſtitutio* iſta, quam ſibi adeò faventem illas habuiſſe ſuprà notavimus. Atque hæ, pro more *Intermittentium Vernarum* Solſtitio æſtivo vix præterlapſo omnino evanuêre. Incipiente menſe *Julio*, *Dyſentericæ Febres* quam præcedentibus annis obtinuerant ſtationem de novo repetebant; Autumno verò aliquantum provectiore, *Dyſenteria* jam tertiò regreſſa eſt, ſed contractior quàm anno ultimo elapſo, quo ad ἀκμὴν perveniſſe videbatur, ſupervenienti autem Hyemi tertiùm etiam ceſſit, *Febre Dyſentericâ*, & *Variolis* reliquam eam tempeſtatem iterum contriſtantibus.

† Cùm verò, ut jam monuimus, ſub ingreſſu utriuſque anni præcedentis morbus aliquis valdè Epidemicus invaleſceret, *morbilli* ſcil. exoriente Anno 1670, *Intermittentes* autem *Tertianæ* Anno 1671. inchoato, quorum prædominio ita intercidebantur *Variolarum* copiæ, ut fines ſuos, prædictis annis ineuntibus, longè lateque propagare nequirent: Hâc inquam de cauſa remoto jam obice, (nempe initio Anni 1672.) cùm ſolæ dominarentur Variolæ, *Epidemicè* admodum ex conſequenti graſſabantur, donec ſubintrante rurſus *Julio*, *Febres Dyſentericæ* denuò invaderent, quæ redeuntibus jam quartò *Auguſto* *Dyſenteriis* mox faceſſebant; *Dyſenteriæ* verò non pauciores tantùm quàm prioribus annis fuerant, ſed mitiora inſuper apportabant ſymptomata. Porrò *Variolis* hinc indeque ſimul ſparſis, haud facile erat dictu, quis morbus præpolleret. Exiſtimo quidem ego, *Conſtitutionem* aëris ad *Dyſenterias* progignendas minùs facientem, Variolis eam ſubminiſtraſſe facultatem, quâ pari paſſu procedere valerent, ſecus atque iis annis quibus *Dyſenteriæ*, *Auguſto* menſe confertim magis trucidabant. *Hyems*, ut ſolebat, *Dyſenterias* ablegavit, ſed neque *Febrem*, nec *Variolas*: Variolæ hîc etiam pro more ſuo, exulantibus *Dyſenteriis*, rerum denuò potiebantur, & per omnem reli-

* 1671. † 1672.

quam brumam regnabant. Quinimò ſubſequente *Vere*, ut etiam *æſtatis* initio, huc atque illuc deferebantur, longè tamen mitiores quàm pro hoc genere.

Verùm enim verò quando aſſero, *Epidemicorum* alterum ab altero, ut clavum à clavo, pelli, non ſtatim dico, eum, qui pellitur ac cedit, morbum in ſolidum evaneſcere, at verò rariùs invadere. Durante enim hac *Conſtitutione* uterque morbus reperiebatur, etiam illa tempeſtate, qua cum minùs ei conveniebat; e. gr. *Dyſenteria*, etſi morbus *Autumno* maximè proprius, unum fortaſſe aut alium, licèt rarò admodum, *Vere* inceſſebat.

Satis itaque evicimus, quod per integram hanc *Conſtitutionem*, ſubintrante *Julio* (qui menſis certiſſima eſt *Febrium Autumnalium Epocha*, uti *Vernarum Februarius*) *Febres Dyſentericæ* graſſabantur; Autumno verò jam ſe propiùs admovente, *Dyſenteriæ* (morbus, ſi accuratiùs loqui velimus, verè Autumnalis) iiſdem ſuccedebant, quas ab hyeme difflatas excipiebant *Febris Dyſenterica* & *Variolæ*; quæ quidem Variolæ non eam tantùm hyemem, ſed & ſubſequens etiam Ver, nec non æſtatem illi conjunctam peragrabant, donec reverſo *Julio*, à *Febribus Dyſentericis* Epidemicè prædantibus ejicerentur: Atque hæ rerum erant vices dum vigeret prædicta *Conſtitutio*.

Obſervare inſuper eſt, quod ſicut Epidemicorum quilibet in ſubjecto particulari ſuas habet periodos, *Augmenti* ſc. *ſtatûs*, & *Declinationis*; ita etiam *Conſtitutio Generalis* quæcunque, quæ huic alterive morbo Epidemicè producendo favet, pro ratione temporis quo dominatur ſuas etiam periodos habet, quatenus ſc. indies magis ac magis Epidemicè graſſatur, donec ἀκμὴν attigerit ſuam, atque exinde iiſdem ferè gradibus decreſcat, donec tandem penitus exoluerit, alteri *Conſtitutioni* locum cedens. Symptomatum enim quod attinet vehementiam, atrociora ſunt omnia ubi primùm ſe oſtendit; quæ quidem paulatim miteſcunt, & in Conſtitutionis Cataſtrophe tam ſunt benigna atque εὐφόρητα, quàm patitur morbi natura, in quo fundantur; quod ſatis demonſtrant *Dyſenteriæ*, & *Variolæ* hujus *Conſtitutionis*, ut mox fuſiùs declarabimus. Hujus *Conſtitutionis* morbos particulariter tractandos aggredior, eo quem ipſi ſervarunt ordine.

CAPUT II.

Cholera Morbus An. 1669.

MOrbus hic, qui, ut antea diximus, Anno *1669.* ſe latius diffuderat, quàm alio quovis anno, quantum ego obſervaveram, eam anni partem, quæ *Æſtatem* fugientem atque Autumnum imminentem complectitur, unicè ac eadem prorſus fide, qua veris primordia Hirundines, aut inſequentis tempeſtatis fervorem Cuculus, amare conſuevit: Qui ab ingluvie aut crapula nullo temporis diſcrimine paſſim excitatur affectus, ratione ſymptomatum non abſimilis, nec eandem curationis methodum reſpuens, tamen alterius eſt ſubſellii. Malum ipſum facilè cognoſcitur, adſunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & anguſtia per alvum dejectio, Ventris ac inteſtinorum

dolor

dolor vehemens, inflatio & diſtentio; Cardialgia, ſitis, Pulſus celer, ac frequens, cum æſtu & anxietate, non raro etiam parvus & inæqualis; inſuper & nauſea moleſtiſſima, ſudor interdum diaphoreticus, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas; cum aliis conſimilis notæ ſymptomatis, quæ aſtantes magnoperè perterrefaciant, atque etiam anguſto viginti quatuor horarum ſpatio ægrum interimant. Eſt etiam & *Cholera ſicca* à ſpiritu flatuoſo, ſuprà & infrà erumpente, idque ſine vomitu vel ſeceſſu; cujus unicum duntaxat exemplum me vidiſſe memini, ineunte hujus anni Autumno, quo tempore prior illa ſpecies mihi creberrimè & facto quaſi agmine ſeſe obtulit.

* Sedulâ mentis applicatione, & multiplici etiam experientiâ edoctus, quod ſi hinc acres iſtos humores, fomitem morbi, Catharticis expellere conarer, idem agerem, atque is, qui ignem oleo extinguere ſatagit, cum Cathartici vel leniſſimi operatio omnia magis perturbaret, & novos inſuper excitaret tumultus: Et ſi ex adverſo medicamentis Narcoticis aliiſque aſtringentibus in ipſo ſtatim limine primum humoris impetum compeſcerem, dum naturali evacuationi obſiſterem, & invitum humorem detinerem, æger, inimico viſceribus incluſo, bello inteſtino indubiè conficeretur. Has, inquam, ob cauſas, mediâ mihi viâ inſiſtendum eſſe duxi, ut partim ſcilicet humorem evacuarem, partim etiam diluerem; morbum itaque hâc arte mihi à multis retrò annis comperta ac comprobata, toties quoties in ordinem coëgi.

Pullus tenerior in tribus circiter aquæ fontanæ congiis elixatur, adeò, ut carnis ſaporem vix perceptibilem liquor referat; hujus decocti (vel defectu ejus, liquoris poſſetici) capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhaurire jubetur, eodemque tempore bona ejuſdem quantitas pluribus *Enematis* ſucceſſivè injiciendis inſervit, donec quà per ſuperiora, quà per inferiora, tandem omne juſculum abſumptum, ac denuò rejectum fuerit. Hiſce hauſtibus, pariter ac Clyſteribus, Syruporum *Lactucæ*, *Violarum*, *Portulacæ*, *Nymphææ*, eorumve alicujus, Uncia ſubinde admiſceri poterit; quanquam & citra ejuſmodi additamenta, juſculum ipſum per ſe rem ſatis commodè exequatur. Ita Ventriculo inſigni liquoris quantitate ſæpiùs onerato, atque, ut ſic dicam, ſubverſo, ac reiterata Enematum injectione, humores acres vel foras eliminantur, vel retusâ acrimoniâ ad debitam temperiem revocantur. Exantlato hoc eluvionis penſo, quod tres vel quatuor horas ſibi vendicat, medicamentum aliquod *Paregoricum* curationi coronidem imponit: Mihi hoc crebro in uſu eſt, ℞. *Aq. Paralyſ.* ℥j. *Mirab.* ʒij. *Laudani liquidi gutt.* xvj. cujus loco Narcoticum quodvis officinale ſuccenturiari poterit. Atque hæc quam propoſui diluendi humores via multò tutius ac expeditius, quàm quæ vel per evacuantia, vel per aſtringentia vulgò inſtituitur, periculoſiſſimo affectui occurrit, quippe cùm ab *illis* tumultus concitatior & ferocior evadat, ac omnia ſuſquedeque vertantur; hæc è contrà hoſtem in mediis viſceribus detineant, ac ex advenâ reddant planè inquilinum; ut taceam, protracto in longitudinem morbo præter

* *Curatio.*

periculum ex ejuſmodi mora, quâ in maſſam ſanguinis tandem humores vitioſi irrepunt, atque mali moris Febrim facilè accendunt, etiam ægris graviſſimi mali tædium procreari.

At verò diligenter eſt animadvertendum, quòd ſi non acceſſerit Medicus, niſi poſtquam æger vomitu ac dejectionibus ad hòras aliquàm multas continuatis, puta 10. vel 12. fuerit exhauſtus, & jam frigeſcant extrema membrorum; hoc, inquam, caſu, omiſſis aliis quibuſcunque auxiliis recto curſu ad ſacram hujus morbi anchoram, *Laudanum* intelligo, confugiendum eſt; quod non tantùm exhibendum eſt urgentibus Symptomatis, ſed etiam ceſſantibus Vomitu ac Diarrhoeâ manè & ſerò quotidiè repetendum, donec priſtinas vires æger, ac ſanitatem tandem receperit.

Hic morbus, quantumlibet Epidemicus, rariſſimè tamen (quod ſuprà dictum eſt) *Auguſti*, quo primum cœpit menſe, terminos exceſſit; ex quo mihi ſubeſt contemplari elegantiſſimum illud ſubtiliſſimumque artificium, quo utitur natura in Epidemicorum natalibus atque ortu; Licèt enim eædem prorſus maneant cauſæ, unde plures ſub finem *Septembris* æquè ac menſe præcedente, hoc morbo poſſunt corripi, nimia ſc. Fructuum Horariorum ingeſtio; eundem tamen non ſequi videmus effectum: Quiſquis autem *Choleræ morbi legitimi*, quôcum ſolo nobis impræſentiarum res eſt, Phænomena ſtudioſè collegerit, fatebitur morbum iſtum, qui quovis alio anni tempore invadit, quamvis ex eâdem occaſione prognatum, atque eorundem ſymptomatum nonnullis ſtipatum, ab hoc noſtro toto cœlo diſtare, haud aliter ac ſi in aëre peculiaris menſis hujus lateat reconditum, ac peculiare quiddam, quod ſpecificam hujuſmodi alterationem ſoli huic morbo adaptatam, vel cruori vel Ventriculi fermento valeat imprimere.

CAPUT III.

Dyſenteria partis Anni 1669. *atque integrorum* 1670, 71, 72.

VEntris *tormina ſine dejectionibus* initio *Auguſti* 1669. ut ſuprà innuimus, invadere cœperunt; & excurrente eo Autumno, *Dyſenterias*, quæ cum iiſdem ingrediebantur, æquabant numero, ne dicam exuperabant. Febris nunc iis acceſſit, nunc aberat. Dyſenteriarum per id tempus graſſantium torminibus dicta Ventris tormina omnino reſpondebant; atrociſſima nempe hæc erant, & per intervalla cruciabant, nullæ verò ſequebantur Dejectiones vel *Stercoroſæ*, vel *Mucoſæ*. Pari paſſu cum *Dyſenteriis* per *Autumnum* hunc omnem procedebant, ſed, ut jam docuimus, non cum iiſdem per Annos ſequentes hujus *Conſtitutionis* Epidemicè amplius invadebant. Cùm verò tormina hæc ſine dejectionibus neque naturâ ſuâ, neque illâ, quâ promptiſſimè ſopiebantur methodo, à *Dyſenteriis* multum diffideant, ad has me confero.

Animadverti, morbum hunc uti nunc, ita ferè ſemper, *Autumni* initio invade-

vadere ſolere, & appropinquanti hyemi pro tempore cedere; cum verò annorum ſeries eidem epidemicè producendo nimium faveat, unum alterumve, etiam quovis alio tempore poteſt ferire; quin & circa *Veris* ingreſſum, fortè etiam maturius, (ſi nempe aura calidior intemperantiori gelu derepente ſoluto mox ſupervenerit) plures aliquot inceſſere. Unde, perpauci licet fuerint, qui hoc corripiantur morbo, cùm tamen id tempore ita alieno contingat, ſatis ſcio illam *Conſtitutionem* haud mediocriter huic morbo ſuffragari. Atque ita ſe res habuit per eos annos, quibus *Dyſenteriæ* ita latè depopulabantur; quandoque enim circa finem hyemis aut Veris initium, uti dictum, hic morbus hunc illumve vexabat.

Nunc cum rigore horroreque aggreditur hic morbus, quos ſequitur totius corporis calor, (ut in Febribus ſolenne eſt,) atque hunc brevi poſt ventris tormina; iſta verò dejectiones; Sæpè verò nulla antecedit Febris præſenſio, agmen autem ducunt tormina, dejectiones ſubſequuntur: Semper tamen adeſt ingens cruciatus, & inteſtinorum depreſſio cum dolore, quoties exoneratur alvus, cum crebris itidem dejectionibus, & moleſtiſſimo viſcerum omnium quaſi deſcenſu. Dejectiones *mucoſæ* ſunt omnes, non *ſtercoroſæ*, niſi quod nonnunquam ſtercoroſa interponitur, idque ſine dolore inſigni. Mucoſis hiſce dejectionibus intertexuntur ſanguinis quædam lineamenta; quandoque tamen ne minimum quidem ſanguinis per omnem morbi decurſum iiſdem admiſcetur; quo non obſtante, (modò frequentes ſint Dejectiones, cum ventris torminibus & colluvie mucosâ,) morbus haud minus rectè *Dyſenteria* vocabitur, quàm ſi unà manaret ſanguis. Interea temporis æger, ſi vel ætate floreat, vel Cardiacorum ope incaleſcat, febricitat, linguâ ſubalbidâ quadam mucilagine densè obſita, &, ſi vehementius fuerit excalefactus, nigrâ etiam atque ſicca: Proſternuntur admodum vires, diſſipantur ſpiritus, nullum non adeſt Febris malè moratæ indicium. Non dolores tantùm ſummos atque ægritudinem adfert hoc malum, ſed, niſi peritè tractetur, ingens etiam in vitæ diſcrimen ægrum perducit; cùm enim jam imminutæ caloris vitalis ac ſpirituum copiæ à crebris hiſce dejectionibus ante exhauriantur, quàm peccans materia poſſit è ſanguine exturbari, manuum ac pedum frigore ſuperveniente, à morte periclitabitur, etiam intra morborum acutorum periodos oppetendâ; quod ſi intentatas *Parcarum* manus hac vice eluſerit, plura tamen diverſi generis ſymptomata miſerum expectant: v. gr. nonnunquam progreſſo morbo, loco filamentorum ſanguineorum, quæ eodem incipiente dejectionibus permiſta conſpici ſolebant, *ſanguis ſincerus*, ne muco quidem intermixto, largiori quantitate ſingulis conatibus egeritur, quod, cùm corroſionis majorum aliquot vaſorum quæ inteſtina perreptant, argumentum ſit, ægro interitum minatur. Nonnunquam etiam inteſtina è magno illo incendio, quod excitavit materiæ calidæ atque aëris ad partes læſas affluxus copioſior, *Gangræna* inſanabili afficiuntur. *Apthtæ* inſuper exeunte morbo oris interna fauceſque ſæpenumerò obſident, imprimis ubi corpus diu fuerit excalefactum, & materiæ peccantis evacuatio medicamentis aſtringentibus impedita, non exacto priùs per

O 3 Ca-

Cathartica morbi fomite. Atque hæ quidem mortem imminentem ut plurimum denunciant. Quòd ſi prædicta ſymptomata ſuperaverit æger, & morbus in longum trahatur, tandem inteſtina ordine quæque ſuo deorſum verſus affici videntur, donec in *rectum inteſtinum* malum omne detrudatur, & in *Teneſmum* deſinat; quo facto, longè ſecus atque in Dyſenteriis Dejectiones *ſtercoroſæ* vehementiſſimum inteſtinis dolorem inferunt, alvi ſcil. fæcibus teneriora adhuc inteſtina inter deſcendendum radentibus; cùm Dejectiones *Mucoſæ* eo tantùm tempore inferiori inteſtino, *Recto* nempe, moleſtias creent, quo materia in eo ſolo conficitur atque inde excernitur. Hic autem morbus licet *Adultis*, maximè *grandævis*, haud rarò exitialis, *Infantibus* nihilominùs perbenignus reperitur, qui ad menſes aliquot ab eodem quandoque afficiuntur ſine quovis incommodo, modò res naturæ permittatur.

Quantum cum hac, quam deſcripſimus, affinitatem habeat *Endemia* iſta *Hybernorum Dyſenteria*, non ſatis ſcio, cùm nondum ea mihi innotuerit; quin & in his, quas incolimus, regionibus quomodo ſe habeat *Dyſenteria*, quam jam depinximus, ſi ad illas referatur quæ aliis annis infeſtabant, mihi pariter incompertum eſt, cùm fieri quidem poſſit, ut variæ enaſcantur *Dyſenteriarum* ſpecies, ut ſunt *Variolarum* & Epidemicorum aliorum, diverſis *Conſtitutionibus* propriæ, & quæ proinde medendi methodum in aliquibus diverſam ſibi ſuo jure vendicent. Neque eſt, cur hos Naturæ luſus in re tantopere demiremur, cùm in confeſſo apud omnes ſit, quòd quo profundiùs in quæcunque Naturæ opera penetremus, eo luculentiùs nobis affulgeat ingens illa varietas, & divinum pene artificium operationum ejus, quæ captum noſtrum longiſſimè ſuperant. Adeò ut quiſquis ille fuerit, qui in ſe receperit hæc omnia mente aſſequi, & multifarias Naturæ operationes κατὰ πόδας indagare, partim magnis auſis excidit, neque voti per omnia compos reddetur: Convitia interim, (ſi quid judicando valet) pro repertorum vel utiliſſimorum quam fecit ſemente, certò certius ſibi metenda proponet, idque eam tantùm ob cauſam, quòd primus invenit.

Porrò obſervandum eſt, quòd *Epidemici* omnes ubi primùm è Naturæ ſinu emergunt exiliuntque, quantum ex eorum Phænomenis licet conjicere, principio magis ſpirituoſo ac ſubtili videntur inhæreſcere, quàm ubi jam magis adoleverint, quoque magis ad occaſum vergunt, eò magis indies craſſi atque humorales fiunt: Etenim quales quales demum fuerint inimicæ iſtæ particulæ, quas aëri intimè permixtas *Conſtitutionem Epidemicam* formare opinabimur, omninò par eſt, ut eaſdem majori agendi potentiâ per ea tempora pollere exiſtimemus, quibus primùm eruperint, quàm poſtquam earum vires fuerint refractæ. Ita primis menſibus, quibus graſſabatur *Peſtis*, nullo ferè non die ejus contagio afflati, dum in triviis verſarentur, inopinanter extincti ſunt, nihil prorſus mali præſentientes, cùm, ubi morbus magis adoleverat, neminem, niſi Febre atque aliis ſymptomatis præcedentibus, unquam proſtravit: Ex quo abundè conficitur, morbum hunc in ipſis incunabulis magis efferatum atque acutum fuiſſe, quàm poſt principia, licet pauciores

pri-

primâ acie jugulaverit, aucto jam ſc. habebat in humana corpora influxu. In *Dyſenteriis* pariter, de quibus jam agimus, omnia univerſim ſymptomata atrociora ſub primo morbi ingreſſu comparebant, & licèt, ſi ad ægrorum numerum reſpexeris, latius indies malum ſerperet, donec tandem ad ſtatum perveniſſet, in quo ex conſequenti plures interibant, quàm ineunte morbo, ſymptomata tamen ſub initio ſæviebant magis quàm in *ſtatu* ac multo adhuc magis quàm in *Declinatione*, & cæteris paribus plures pro ægrorum numero Ἔλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. Adde quòd quo diutius perſeverabat morbus, eò magis Humoralis etiam videbatur; v. g. primo quo invaſit Autumno, quamplurima nullis omnino Dejectionibus moleſtabantur; Torminum verò quod ſpectat atrocitatem, Febris intenſionem, ſubitam virium proſtrationem, aliaque ſymptomata, inſequentium annorum Dyſenterias longo intervallo poſt ſe reliquit. Quinimò Dyſenteriæ cum Dejectionibus, quæ primæ inceſſebant, principio magis ſpirituoſo ac ſubtili videbantur inhærere, quàm quæ illas ſequebantur. Etenim in primis Dyſenteriis & conatus & ad deſidendum irritatio majores erant tum etiam frequentiores; ipſæ verò Dejectiones, ſtercoroſæ præſertim, & minores, & magis inſolentes: Quibus autem gradibus morbus in genere ſe promovit, iiſdem etiam imminuebantur Tormina. Dejectiones verò magis ſtercoroſæ erant, donec tandem fatiſcente *Epidemicâ* hâc *Conſtitutione* Tormina vix perciperentur, Dejectioneſque *ſtercoroſæ* magis eſſent quàm *mucoſæ*.

* Ut ad Curativas Indicationes tandem procedamus, cùm varia quæ huic morbo accidunt ſymptomata, diligenter ac maturè mecum penſitaſſem, *Febrem* eum eſſe (ſui ſc. generis) in inteſtina introverſam deprehendi, cujus ope humores calidi atque acres in maſſa ſanguinea contenti atque eandem exagitantes, per Arterias Meſaraicas in dictas partes deponuntur: unde à vehementiori ſanguinis atque humorum eò contendentium impetu patefactis vaſorum orificiis, ſanguis per ſedem effunditur. Interea temporis importunò inteſtinorum niſu, quæ omnem adhibent operam ut humores continuò infeſtantes expellant, mucus iſte quo naturaliter obducuntur, ſingulis ſedibus, nunc parciùs, nunc copioſius, unà egeritur. Proinde ultrò ſe *Indicationes* offerre videbantur, neque mihi aliud quippiam incumbere exiſtimavi, quàm ut primùm acres iſtos humores ſecta vena immediatè revellerem, quo facto inſuper reliquam maſſam contemperarem, tum etiam dictos humores per Cathartica ſubducerem.

Hâc itaque Methodo ſum uſus; Quo primùm accerſebar die, venam cubiti tundendam ſuaſi, eadem nocte & *Paregoricum* propinavi, & ſequenti aurorâ Potionem hanc Catharticam Lenitivam, mihi familiarem. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. Sennæ* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. ſ. q. Aquæ*, *Colaturæ* ℥iij. *diſſolve Mann. & Syr. Roſ. ſolut. an.* ℥j. *m. f.* Potio ſumenda ſummo mane. Hanc ego potionem Electuario cuilibet cum Rhei pauca quantitate parato, ſoleo præponere: licet enim *Rhabarbarum* Choleræ atque acrioribus quibuſque humoribus evacuandis ſit dicatum, attamen niſi *Mannæ* aliquid, aut *Syrupi Ro-*

* *Curatio.*

ſacei,

ſacei, vel aliud ejuſmodi, ea quantitate admiſceatur ut ad pleniorem Catharſin aſſurgat, in Dyſenteriis *curandis* non admodum conducit. Quandoquidem verò ſatis eſt obvium Medicamenta Cathartica etiam leniſſima, & tantum Ἐκκοπρωτικὰ ventris tormina intendere, ſpirituum etiam dejectionem, atque ἀταξίαν univerſalem ægro inferre, adventitio nempe illo tumultu quo ſanguinem ac humores commovent inter operandum; ea propter ſolenne mihi eſt *Paregoricum* temporius aliquanto ſubjicere quàm poſt Cathartica conſuevimus, hora ſc. pomeridiana quacunque, modò Catharticum ſuo defunctum munere videatur; quo ſc. quem concitavi motum denuò ſufflaminare valeam. Deinceps ad duas adhuc vices dictum Catharticum præſcribo, alternis ſcil. diebus hauriendum; Paregoricum etiam poſt ſingulas Purgationes, quo ſuprà monuimus tempore. Hoc inſuper diebus à Purgatione vacuis tam mane quàm ſerò exhibendum curo, quo ſc. ſymptomatum ferociam debellem, atque inducias impetrem, dum cum humore peccante exterminando mihi res eſt. *Anodyno* autem utebar maximè *Laudano liquido*, guttis nempe 16. vel 18. in Aqua qualibet Cardiaca, pro doſi una.

Poſt Venæ ſectionem & Catharſin ſemel celebratam per totum morbi decurſum Cardiacum quodvis è temperatioribus, ut *aq. epidem. aq. ſcord. comp.* & his ſimilibus, ſubinde deguſtandum conceſſi. *Ex. gr.* ℞. *aq. ceraſor. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *aq. epide. ſcordii comp. & cinnamomi hordeat. an.* ℥j. *margarit. præparat.* ʒiß. *Sacchari Cryſtallini q. ſ. adde aq. roſarum Damaſc.* ʒß. (ad guſtum ſc. gratiorem) *miſ. f. Julap. de quo cap. coch.* iiij. *vel* v. *in languoribus, vel ad libitum.* Hæc autem imprimis in ſenioribus ac Phlegmaticis uſurpavi, quo nempe ſpiritus magna Dejectionum vi, quo in hoc morbo uſu venit, proſtratos erigerem quadantenus, & reſarcirem: Potus erat Lac coctum cum Aquæ triplo; aut *Decoctum album* (quod appellant) *ex C. C. & micæ panis albiſſ. an.* ʒij. *coctis in aq. font.* ℔iij. *ad* ℔ij. *& poſtea ſ. q. ſacchari albiſſ. edulcoratum*: aliquando etiam lac cereviſiatum; vel, ubi dejectio virium id poſtulaverit, *Aq. font.* ℔ij. *cum Vini Canarini* ℔ß. *ſimul coctæ* pro potu ordinario frigidè aſſumebantur. Panatella item nonnunquam veſcebatur, nonnunquam juſculo è carnibus ovinis macilentioribus. Grandæviores lectulo magis addixi; Aquam item Cardiacam illis familiarem liberalius indulſi, quàm infantibus aut junioribus par erat. Laudata Methodus omnibus, qui mihi hactenus innotuere, in hoc morbo vincendo facilè palmam præripuit, qui perrarò ultra tertiam Purgationem duravit.

Quod ſi morbus præfractior his non cederet, dictum *Paregoricum* ægro exhibui ſingulis diebus mane, & hora ſomni, donec omnino convaleſceret; imò quo certius adhuc hic affectus debellari potuerat, Laudanum prædictum octava quaque hora, *i. e.* ter ſpatio diei naturalis, propinare non dubitavi, idque in majore doſi quàm ſuprà recenſui, nempe ad gutt. xxv. ſi prior doſis fluxui cohibendo haud par fuerat. Inſuper *Enema ex lactis vacc. libra dimidiâ, & Theriac. Androm. ſeſquiuncia* ſing. diebus injiciendum curavi, quod quidem in quibuſcunque alvi dejectionibus mirè confert. Nec vel minimum quidem incom-

incommodi à tam frequenti Medicamenti Narcotici repetitione mihi adhuc videre contigit, (quantamlibet noxam inde ſequuturam comminiſcantur inexperti) licèt plures noverim qui in morbo contumaciori idem ad ſeptimanas aliquot continuas quotidie uſurpaverint. Hìc autem admonendum, quòd cùm alvi fluxus ad *Diarrhœam* tantum aſſurgat, ſatis erit ut (Phlebotomiâ ac Catharſi fortiori omiſſa) *Rhabarbarum* ſolum ſingulis matutinis exhibeatur, nempè ejuſdem *pulv.* ʒß. (plus minus pro ægri virium ratione) *in Bolum ſ. q. Diaſcordii concinnata addendo ol. Chym. cinnamomi gutt.* ii. noctibus autem inſequentibus *Paregoricum ex aq. Cinnamomi hordeatæ* ℥j. *& laudan. liquid. gutt.* xiiij. Diætam interim obſervando qualem in curatione Dyſenteriæ ſuprà deſcripſi, atque etiam ſingulis diebus, ſi opus fuerit, clyſterem injiciendo ibidem laudatum. Sed hòc obiter.

Ut unica inſtantia (neque enim pluribus Convaleſcentium exemplis, nulla cogente neceſſitate, Lectori tædium creabo) Methodum jam à me propoſitam commendatam faciam; Vir pietate atque Eruditione inſignis *Th. Belke* S. T. P. & *Comiti Sancti Albani* à Sacris Domeſticis, durante hâc Conſtitutione *Dyſenteriâ* acutiſſima laborans, me in ſubſidium accito, ipſiſſima hac methodo reſtitutus eſt.

Infantes hoc morbo correpti eodem planè modo erant tractandi; ſanguinis tamen extrahendi quantitate, tum etiam Medicamentorum, tam Cathartici, quàm Anodyni viribus pro annorum ratione imminutis; ita ut v. gr. Narcotici guttæ duæ infanti unius anni ſuffecerint.

Laudanum Liquidum, quod in quotidiano, ut dictum, uſu mihi erat, hanc ad normam ſimpliciorem præparavi. ℞. *Vini Hiſpanici* ℔j. *Opii* ℥ij. *Croci* ℥j. *pulv. Cinnamomi, & Caryophyllorum an.* ʒj. *infundantur ſimul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat; Colatura ſervetur pro uſu.* Hanc noſtram præparationem *Laudano* Officinarum *ſolido* anteferendam virtutibus quidem non cenſeo, ſed ob formam ſaltem commodiorem, & majorem Doſis certitudinem, eidem antepono: cùm ſc. Vino, Aquæ diſtillatæ, aut liquori alii cuicunque inſtillari poſſit. Et profectò non hìc mihi tempero, quin gratulabundus animadvertam, Deum Omnipotentem πάντων σωτῆρα ἐάων non aliud remedium, quod vel pluribus malis debellandis par ſit, vel eadem efficacius extirpet, humano generi, in miſeriarum ſolamen, conceſſiſſe, quam ſunt *Opiata*, Medicamenta ſc. ab aliquâ *Papaverum* ſpecie deſumpta. Et quamlibet ſunt nonnulli, qui credulis perſuadere velint, omnem ferè Narcoticorum, *Opii* præſertim ipſius, virtutem ab artificioſa ac debita, quam ſoli adhibent, præparatione pendere; qui tamen experientiâ judice certaverit, & tàm ſimplicem ſuccum à natura oblatum, quâ ejus præparata cum diligenti obſervatione in uſum frequenter revocaverit, nullum ferè diſcrimen intercedere comperiet, & mirandos illos effectus, quos edit, nativæ ipſius plantæ bonitati atque excellentiæ, non verò artificis polydædali ſolertiæ deberi certò ſciet. Quinimo ita neceſſarium eſt in hominis periti manu organum, jam laudatum Medicamentum, ut ſine illo manca ſit

P ac

ac claudicet Medicina, qui verò eodem inſtructus fuerit, majora præſtabit, quàm quis ab uno Remedio facilè ſperaverit: Rudis enim ſit oportet, & parum compertam habeat hujus medicamenti vim, qui idem ſopori conciliando, demulcendis doloribus, & Diarrhœæ ſiſtendæ applicare tantùm novit, cùm ad alia plurima, gladii inſtar *Delphici*, accommodari poſſit, & præſtantiſſimum ſit Remedium Cardiacum, unicum penè dixerim, quod in rerum natura hactenus eſt repertum.

Hâc Methodo erant tractandæ *Dyſenteriæ* in genere. Obſervandum eſt autem, quòd cùm primò quæ ingrediebantur anno, indolis magis ſubtilis, uti dictum, ac ſpirituoſæ eſſent, quàm quæ ſequentibus annis infeſtabant, idcircò non ita promptè Catharticis parebant Medicamentis atque illis, quæ tam ſanguinem diluebant contemperabantque, quàm acres iſtos humores, qui ex eodem in fiſtulam inteſtinalem excernebantur. Quamobrem primo autumno, quo *Tormina ſicca* & *Dyſenteriæ* invadebant, Methodum ſequentem conſtanter ad utrumque morbum abigendum adhibui, eventu ubique aſtipulante; donec appetente frigore eandem etiam anno eodem minus efficacem eſſe ſentirem, atque annis ſequentibus, cùm jam magis à ſubtilitate recederet morbus, prorſus inutilem.

Ita verò proceſſi, ſi æger ætate florens febricitaret, cubiti venam tundendam præcepi, atque elapſa hora una aut altera, eundem ingeſtò affatim liquore diluendum, ut in *Cholera morbo*, factitaram; non verò, ut illic, juſculo è carnibus pullorum, aut Lacte Cereviſiato, at Lactis ipſius ſero, quod eadem qua illic copia frigidè propinandum, tepidè verò inferiùs injiciendum curavi, nec Saccharo adjecto, nec alia re quacunque. Tormina, & Dejectiones ſanguine permiſtas, rejecto jam quarto Enemate ſemper evaneſcere animadvertebam: Hoc labore exantlato, & tranſmiſſo ſero lactis omni (quod duarum triumve horarum ſpatio fiet, ſi diligenter operam navaverit æger) lectulo protinus eum commiſi, ubi brevi ſponte ſua in madorem ſolvebatur (à ſero lactis ſanguini immixto) quem ad horas 24. continuari, minimè provocari jubebam; nihil interim concedens præter Lac crudum paulò tepefactum, quo etiam utebatur ſolo ad dies tres vel quatuor poſtquam è lecto ſurrexerat. Si vel ob lectuli, vel lactis uſum nimis præmaturè intermiſſum, recidivam pateretur æger, eadem veſtigia denuò repetenda erant. Hæc Methodus, ſi certa atque expedita fuerit, non ideo à viro quolibet prudente repudiabitur, quòd faſtuoſo Remediorum apparatu non ſe venditet.

Hujuſmodi *Febrem* ſymptomatis, qualia ſuprà deſcripſimus, ſtipatam, iis in locis & temporibus reperiri quibus *Dyſenteria* Epidemicè regnat, & Methodum hanc quam delineavimus, eidem omnino deberi, teſtimonio viri probi atque eruditi Doctoris *Butler* ampliùs confirmabitur, qui Nobiliſſimum D. D. *Henricum Hovvard*, à S. Maj. Regia *Britannica* ad *Maroccenſem* in *Africa* Legatum comitabatur; quibus in regionibus, ut mihi ipſe retulit, obſervavit *Dyſenteriam* per ea tempora, uti ſemper, epidemicè graſſari, & *Febrem*, quæ cum illa jungebatur, omnino illi ſimilem quam depinximus;

qui-

quibus ille medebatur tam in urbe *Tingitanâ*, quàm aliis in locis, ſive *Noſtrates* eſſent ægri, ſive *Mauri*, dicta Methodo, felici ſemper exitu. Quam quidem neuter alteri debemus, ſed pari fortuna in eandem diſſitiſſimi incidimus. Profitebatur autem, optimè iſtic ſibi ceſſiſſe in illius morbi curatione Methodum illam, qua liquoris diluvio ſubmerguntur *Dyſenteriæ*. Atque exiſtimo ego, omnino par eſſe ut in calidiori iſto Climate longè rariùs ſucceſſu careat hæc Methodus quàm in noſtra *Britannia*.

Primo illo Autumno quo vigebat hæc *Conſtitutio*, *Daniel Coxe* M. D. vir ingenio & eruditione ornatiſſimus, *Dyſenteria* acutiſſima laborans, me quem conſuluit ſuadente, ope Methodi jam laudatæ, citò, tutò, & jucundè ſanatus eſt; poſt tertium ſc. quartumve Enema, dum lecto aſſiderem, & Tormina & Dejectiones ſanguineæ evanuêre; nec qualibet re alia, præter lecti ad dictum ſpatium patientiam, & Lacteam Diætam, ad ſanitatem redintegrandam opus habuit. Eodem planè modo & idem poſtea alios quàm plurimos hoc malo affectos reſtituit exeunte eo Autumno. Anno autem proximo, illum etiam idem molientem ſpes fefellit.

Jam olim diximus, quod ſæpenumero hic morbus, ſi diutius excurrat, inteſtina ſeriatim omnia deorſum verſus afficiat, donec tandem omnis ejus vis in *Rectum* decumbat cum aſſidua deſidendi cupiditate, qua nihil præter mucoſum quiddam & ſubcruentum excernitur. Hoc ſi fiat, fruſtra erit, me judice, qui medicari ſataget vel quavis Methodo prædicta, vel Clyſteribus Abſtergentibus, Glutinantibus atque Aſtringentibus, quæ pro variis ulceris, quod ſupponitur, temporibus injici ſolent; vel etiam Fotu, & Inſeſſu, Suffumigiis, ac Suppoſitoriis dictos ſcopos reſpicientibus. Liquet enim, hoc ab ulcere *Recti* non procedere, ſed ex illo potiùs, quod *Inteſtina* quibus gradibus vires reſumpſerint, iiſdem etiam materiæ morbificæ reliquias in *Rectum* deturbaverint; quod quidem indeſinenter proritatum ſingulis ſedibus mucoſam illam materiam, qua ex naturæ providentia inteſtina duplicantur, elidit. Corroboranda eſt itaque pars affecta, quò poſſit, aliorum inteſtinorum exempla, jam fatiſcentes mali reliquias funditus eliminare. Hoc autem ea ſola præſtabunt, quæ corpori in genere vires adjicere apta nata ſunt. *Topicum* enim, qualecunque id demum fuerit, parti dolenti applicatum, cum alienum quid ſit, contactu moleſto debilitatem magis adferet, quàm robur ſubminiſtrabit. Tolerandum itaque eſt ægro, donec Diæta Analeptica & liquore aliquo Cardiaco, qui palato arridet maxumè, pro libitu ingeſto, revocari poſſint vires, quibus redeuntibus, pari paſſu ſuaque ſponte proripiet ſe hoc *Teneſmi* ſymptoma.

Accidit etiam nonnunquam, licèt raró admodum, ut *Dyſenteria* ſub initio non ritè curata, particulare ſubjectum ad annos aliquot diſcruciet, integra ſanguinis maſſa Craſin quaſi Dyſentericam jam indepta, unde acres calidique humores inteſtinis continuò ſuppeditantur, ægro interim ſingula vitæ munia mediocriter bene obeunte. Hujus ſpecimen ſe mihi obtulit non ita pridem in muliere quadam meis ædibus vicina, quæ per tres annos hujus *Conſtitutio-*

nis poſtremos hoc malo continenter exercebatur. Cùm remedia quàm plurima eſſet experta antequam ad me accederet, Venæ-ſectionem tantùm, miſſis cæteris præſidiis quibuſque, celebrandam cenſui, quam ut ſæpiùs repeterem, longioribus tamen intervallis, tum ſanguinis color, Pleuriticorum ſanguinis æmulus, tum inſigne illud quod poſt ſingulas vices magis ac magis auctum ſentiebat levamen, mihi addebant animos; cujus ope tandem priſtinam ſanitatem conſequuta eſt.

Antequam finiam, hoc eſt notandum, quòd tametſi in his annis quibus Dyſenteriæ adeò epidemicè graſſarentur, evacuationes priùs memoratæ prorſus neceſſariæ erant antequam ad uſum Laudani deventum fuiſſet; attamen in *Conſtitutione* quavis huic morbo minùs faventi, iſtæ tutò omitti poſſint, ac curatio compendioſiori viâ, ſolo nempe uſu Laudani, abſolvi, eo quem deſcripſimus modo. Atque hæc de *Dyſenteriis* dicta ſunto.

C A P U T IV.

Febris Continua partis Anni 1669, *atque integrorum* 1670, 71, 72.

EO ipſo tempore, quo ſæviebat *Dyſenteria*, & *Febris* quædam illi ſimillima, quæ Dyſentericis accidere ſæpè ſolebat, unà exorta eſt, quæ quidem non eos tantùm; quos jam ſauciaverit Dyſenteria, ſed ab illa prorſus immunes, (niſi quod ſubinde, at raro, tormina haud quidem atrocia, nunc *cum* Dejectionibus, nunc *ſine* illis, paterentur ægri) pariter inceſſit: Eaſdem enim ubique προφάσεις ſeu cauſas manifeſtas & apparentes habuit, quas *Dyſenteria*, eadem etiam per omnia ſymptomata, quæ Dyſentericorum Febrem comitabantur. Ita ut, ſi evacuationes per alvum Dyſenteriâ laborantium excipias, & quæ ab iſtis neceſſariò pendebant ſymptomata, dicta Febris ejuſdem prorſus naturæ cum ipſis Dyſentericis videretur; & deinceps per hujus *Conſtitutionis* decurſum omnem, parem cum illis ſubiit ſymptomatum quorùmlibet alterationem, eiſdem ſcilicet differentiis, quoad Augmentum, Statum & Declinationem, affecta, quibus afficiebantur in genere *Dyſenteriæ*. Hæc itaque *Febris Dyſenterica* mihi audiebat.

Memorata *Febris* nonnunquam, uti dictum, cum alvi Torminibus, ſed mitioribus, ingrediebatur (prioribus annis maximè, quibus invaſit) vel iſta ad eam poſt accedebant, ſæpiùs verò nulla erant. Sudores, qui in Febre *Conſtitutionis* prægreſſæ copioſiſſimi erant, ut ſuprà notavimus, in hac rari ac pauci, ſed Capitis dolor in hac quàm in illa ſpecie immanior: Linguæ ægrorum, licet humidæ atque albæ, ut in altera ſpecie, craſsâ inſuper pelliculâ oblinebantur. Rarius hæc per *Ptyaliſmum* ſibi fugam quærebat, quod in alia non erat infrequens. Ad *Aphthas*, cùm jam diſceſſum meditaretur, erat propenſior, quàm vel prior iſta, vel alia quævis Febris ſpecies, quam mihi hactenus contingit videre, huic etenim perquam familiare fuit (uti & Febri etiam

illi,

illi, quæ Dyſenteriis ſupervenit) cùm jam ferè deſineret, materiam fœdam atque acrem è ſanguine in os atque gulam deponere, unde naſcebatur dictum ſymptoma, in iis præſertim, quos contumacior morbus diutius maceraverat, & regimen juſto calidius amplius infirmârat.

Eodem etiam modo generabantur *Aphthæ* iſtæ, quæ *Dyſenteriis* pervicacioribus cum Febre conjunctis nullo non die accidebant; præſertim ſi præter regimen calidius evacuationes etiam per alvum medicamentis aſtringentibus priùs fuerint coërcitæ, quàm morbi fomes è venis Phlebotomiâ & Catharſi exigeretur.

Hæc erant certiſſima hujuſce Febris κριτήρια; reliqua ſymptomata variabant quotannis, & pro manifeſtis aëris qualitatibus certis quibuſdam temporibus, & pro Dyſenteriæ in genere progreſſu, tum etiam vario ejuſdem ſtatu. Sed ut hæc clariùs intelligantur, cùm hoc præſertim artificio in *Epidemicorum* productione triumphet natura, rem paulò altiùs repetam. Notandum eſt itaque, quod, licèt aëris *qualitates manifeſtæ* non eam vim cuilibet *Conſtitutioni* imprimant, ut cauſæ ſint Epidemicorum, qui ad illam propriè referuntur Productivæ, (cùm à recondita atque inexplicabili ejuſdem conditione fluant iſti,) pro tempore tamen in eos habent poteſtatem, & proinde intromittuntur *Epidemici*, aut etiam excluduntur, prout illis favent qualitates manifeſtæ, vel adverſantur; *Univerſalis* autem *Conſtitutio* eadem prorſus manet, ſive eam promoverint iſtæ, ſive quadantenus retardarint. Unde etiam eſt, quòd, cùm varii *Epidemici* in eandem incidant *Conſtitutionem*, hic aut ille morbus particularis eâ potiſſimùm tempeſtate ſe exerat, ad quam ſenſibiles aëris qualitates eundem deſtinaverint, atque alteri demum *Epidemico* locum cedat, quem ſc. diverſæ ſubſequentis temporis qualitates advocarint. Ex quo fit, ut Febris *Stationaria*, quæcunque demum illa ſit, quæ ad *Epidemicum* eo anno regnantem attinet, *Julio* menſe potiſſimùm ſæviat, cujus initio plures hominum catervas ſimul aggreditur: *Autumno* verò appropinquante, magno illi Epidemico, à quo annus inſignitur, rurſus invaleſcenti decedit, & parciùs infeſtat, ut quilibet ſemper annus ſatis docet. Excalefacta enim à prægreſſa æſtate hominum corpora Febres, *Conſtitutioni Generali* propriæ quæ ſunt, promptiſſimè eo tempore invadunt, appetente verò *Autumno*, quo qui prædominatur *Epidemicus*, faſces reſumit, iſtis omninò recedendum eſt.

Sicuti verò nominatæ *Febres* ſenſibili aeris Qualitati acceptum referre debent, quòd jam hoc menſe exoriantur; ita etiam ſymptomata varia, à ſua natura, quatenus ab ejuſmodi *Conſtitutione* generali pendent, prorſus aliena, à manifeſtarum qualitatum, quæ in illum incidunt *menſem*, peculio ſumunt mutuo. Hinc eſt, quòd quibus annis dictæ Febres hoc menſe turmatim ingrediuntur, variis ſymptomatis novis ſtipantur, præter illa, quæ eis ſunt propria, quatenus ab ejuſmodi *Conſtitutione* generali procreantur, eædem tamen ipſæ maneant, licet apud vulgus ob φαινομένων diverſitatem *Novæ* quot annis *Febres* audiant. Ad paucas verò tantùm ſeptimanas perſeverant

ſymptomata hæc magis peculiaria, quibus elapſis propria ſolummodo ſymptomata, quæ eis accidunt, quatenus Febres ſunt *Stationaria* talis *Conſtitutionis*, reperiuntur per reliquum annum.

Hoc tum in aliis liquebat Febribus, tum magis peculiariter in *Dyſentericis* menſis *Julii* 1671. & 72. in quarum *priore* vehemens ægritudo, & Bilis æruginoſa, cum magna in Diarrhœam propenſitate ſub morbi finem, continuò obſervabantur. In *poſteriore*, doloris ſenſus in partibus corporis muſculoſis, Artubus maximè, ad Rheumaticorum ferè dolores accedens: Faucium inſuper inflammatio, mitior tamen quàm in Angina laborantibus. Utraque tamen hæc in eadem *Febre ſpecifica* coibant; & eadem planè medendi ratione utraque profligabantur, differebant autem reſpectu tantùm qualitatum ſenſibilium, quibus donabantur tempora illa, in quæ incidebant. Improviſa verò ſubitaneaque harum Febrium circa dicti menſis initium eruptio, & nova ad tempus aliquod peculiarium ſymptomatum facies, (licet neque ſpecie diſtarent, neque methodo medendi, quam poſtulabant, à Febre illa, quæ integrum percurrebat annum.) Hæc, inquam, plus ſatis evincunt, quàm ſit difficile certam Febris ſpeciem omni tempore è Phænomenis elicere, licet eam ſatis rectè poſſit dignoſcere, qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligenter attenderit, & propria inſuper Febris ſymptomata, quæ ad hunc vel illum *Evacuationis* modum ſpectant, ritè obſervaverit. Nec parum fecit ad inveſtigandam Febris ſpeciem conſideratio, ſive Methodi, ſive Medicamenti, à quibus eadem minimo cum negotio expugnatur.

Quod ad reliquas ſymptomatum, Febres *Stationarias* comitantium; differentias ſpectat; *varia* Conſtitutionis *tempora* eæ tantùm reſpiciunt, atque eo nomine vel ſunt intenſiora, vel remiſſiora, illa prout intenduntur, vel etiam remittuntur, ſymptomata aliorum Epidemicorum, ad quos ipſa pertinent.

Sed ut ad rem revertamur, *Febris* hæc, quæ cum *Dyſenteriis*, ut ſuprà dictum, eſt ingreſſa, parem cum iis paſſum tenuit, niſi quòd ſe paulum ſubduceret, dum alii horum annorum Epidemici prævalerent; perſiſtebat tamen illa, nunc plures, nunc pauciores petens, durante hâc *Conſtitutione*.

* Pro hujuſce *Febris Curatione*, cùm obſervaſſem, uti priùs dictum, Phænomena *Febris Dyſentericorum* quàmplurium eadem planè eſſe cum illis, quæ hujus anni *ſolitarias* comitabantur, conſentaneum mihi videbatur ſanatos iri ægros meos, ſi evacuationem illam quadantenus imitarer, quâ natura materiam illam corroſivam atque acrem, quæ & ipſius Dyſenteriæ, & ſupervenientis Febris cauſa *Continens* eſt, ſolet ablegare. Ac proinde eadem ipsâ Methodo, tum quoad Venæ-ſectionem, tum repetitas Purgationes, Febrem hanc aggreſſus ſum, quam in Dyſenteriæ curatione ſuprà fuſius deduximus; Niſi quod *Paregorica* Purgationibus interjecta non hîc juvare, ſed & obeſſe deprehenderim, (ſecus atque in *Dyſenteriâ*) cùm ab his detineretur materia illa, quæ Catharſi eliminari debuerat. Pulticulâ Avenaceâ, Hordeaceâ, Panatellâ, & ſimilibus ſub primis morbi diebus victitabat æger; potus erat Cere-

* *Curatio,* viſia

viſia tenuis tepefacta: Poſt celebratam verò ſemel iterumve Catharſin nulla ſuadebat neceſſitas pullorum carnibus, aut ſimilibus Eupeptis ægro interdicere; cùm hæc per Purgationem Medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, ſi alii viæ inſiſteretur. Tertia ut plurimum Purgatio, interpoſito ſemper die, morbum abſolvit; neque tamen perpetuum id fuit, ſed aliæ inſuper nonnunquam inſtituendæ erant. Si Febre jam pulsâ, fractiores adhuc eſſent ac magis effœtæ ægri vires, atque is tardius convaleſceret; [quod *Hiſtericis* frequentiſſimè accidebat] *Laudano* in parva doſi exhibito eaſdem reſtaurare, & ſpiritus transfugos ac diſſipatos in deſertas ſtationes revocare conabar; rarò autem remedium illud repetebam, neque unquam præſcripſi, niſi biduo triduove à poſtrema Catharſi. Nihil verò æquè ad renovandas vires refocillandoſque ſpiritus faciebat, atque auræ liberior uſus mox ut Febris receſſerit.

Anſam autem ad praxin hanc inſtituendam hinc primùm arripui, quod nempe, naſcente fermè *Conſtitutione* hâc, dum irrequieto ſolicitoque animo novæ hujus Febris naturam volutarem, ad juvenculam mihi vicinam advocabar; Febricitantem quidem illam atque acerbiſſimo ſincipitis dolore ferè enectam, aliiſque ſymptomatis, quibus *Febrem Dyſentericam* onerari jam diximus: Hæc cùm à me interrogaretur, & de modo, quo Febris primùm invadebat, & de ejuſdem duratione, faſſa eſt ſe à *Dyſenteria*, quæ tum ubique ferè graſſabatur, à quatuordecim retrò diebus fuiſſe liberatam; cui ſive ſuâ ſponte diſcedenti, ſive medicamenti ope depulſæ protinùs ſucceſſit dicta Febris cum dolore capitis; Quibus ego me rectiſſimè occurrere poſſe conjectabam, ſi *Dyſenteriæ* loco aliam evacuationem ſubſtituerem, ejus ſimillimam, quà præclusâ Febris oborta eſt; ac proinde methodo ſuprà laudatâ eandem reſtitui; Atque huic quidem ſe promptiſſimè dedebant hujus *Conſtitutionis* Febres. Semper enim rebar non ſufficere ad comprobandam in *Acutis* medendi rationem, ut feliciter ea cederet, (cùm ab imperitiſſimarum mulierculatum temeritate ſanentur nonnulli) ſed requiri adhuc, ut morbus nullo negotio victus quaſi ſuopte genio cedat, atque abitum affectet, quantum ejus fert natura. Sed hæc obiter.

Ineunte *Junio* 1672. Vir Nobiliſſimus, ac Prudentiſſimus Dominus Comes *Salisburienſis* hâc Febre laborans cum torminibus, (alvo tamen non ſolutâ) accerſiri me juſſit, & Methodo propoſitâ ſanitati redditus eſt. Neque alia mihi ulla fuit opus, dum hæc ſtaret Febris.

In adoleſcentibus, aliquando & in paulò provectioribus, Febris hæc caput nonnunquam petebat, unde delirabant, non quidem ut in aliis Febribus Phreneticorum more, ſed quaſi ſtupore, ad *Carum* proximè accidente, perculſi. Hoc illis præ cæteris accidebat, qui ſub morbi principio in ſudoribus quoquo modo extorquendis operam inauſpicato collocârant. Non id mihi contingebat Felicitatis, ut his ſublevandis par tunc temporis eſſem, licet nullum non moverem lapidem, nullumque non è remediis hactenus notis in ſuppetias advocarem. Atque hæc de Febre hujus *Conſtitutionis* poſſint ſufficere.

C A-

CAPUT V.

Morbilli Anni 1670.

SUb initio *Januarii* 1670. (ita ut ſolent præmaturè) *Morbilli* ſunt ingreſſi, atque indies magis invaleſcebant, donec inſtante *Verno Æquinoctio* ἀκμὴν adepti, exinde iiſdem gradibus imminuti tandem *Julio* ſequenti penitus extinguerentur. Horum jam ego Hiſtoriam (cùm omnium, quos hactenus vidi, in ſuo genere perfectiſſimi illi mihi videantur,) certam atque exquiſitam, quatenus mihi tum obſervare licuit, literis conſignabo.

Ortum habet hic morbus, atque Occaſum temporibus ſuprà notatis. *Infantes* plerumque aggreditur, omneſque adeò ex illis, iiſdem mœniis concluſos. A rigore atque horrore, caloriſque & frigoris, quæ ſe mutuò *primo* die expellunt, inæqualitate tragœdiam orditur; tandem affulgente *ſecundo* die in Febrem conſummatam deſinit, vehementi ægritudine, ſiti, inappetentia, linguâ albâ, (non verò ſiccâ) tuſſiculâ, capitis atque oculorum gravedine, & ſomnolentiâ perpetuâ ſtipatam. Plerumque etiam è naribus atque oculis ſtillat humor; atque hujuſmodi lacrymarum in oculos effuſio certiſſimum eſt ſignum morbillorum ingruentium. Cui & hoc addendum haud minùs certum, quod etſi in facie, exanthematum ſpecie, hic affectus ut plurimùm ſe prodit, in pectore tamen non tam exanthemata quàm maculæ latæ & rubræ ſuperficiem cutis non ſuperantes, conſpiciuntur, ſternutat æger tanquam à ſuſcepto frigore, intumeſcunt palpebræ, (paulò ſc. ante eruptionem) vomit, ſæpius tamen laborat *Diarrhœa* cum Dejectionibus coloris ſubviridis. Dentientibus autem maximè id convenit. Infantes etiam per hunc morbum ſolito ſunt moroſiores. Ingraveſcunt ut plurimùm ſymptomata ad *quartum* uſque diem, quo tempore plerumque (licèt ad diem *quintum* aliquando differantur) circa frontem & reliquam faciem maculæ parvæ rubræ, pulicum morſibus perſimiles, prodire incipiunt, quæ tam numero quàm magnitudine auctæ, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis variæ figuræ, interſtinguunt. Quæ quidem maculæ rubræ è parvulis quibuſdam papulis rubris haud longè ab invicem diſſitis, ſupra cutis ſuperficiem paululum elevatis, conflantur, quarum protuberantia, digito leviter admoto, tactu poteſt deprehendi, licet oculorum longiùs remotorum aciem ferè effugiat. A facie, quam primò ſolam occupant, ſenſim ad pectus ventremque, crura deindè ac tibias ſe diffundunt hæ maculæ, licèt truncum atque artus rubore inficiant tantùm, nulla eminentia ſenſibili cutis æquabilitatem tranſgreſſæ. Eruptione *Morbillorum* non perinde deliniuntur ſymptomata, atque *Variolarum*; Vomitum tamen poſt eruptionem nunquam obſervavi; Tuſſicula nihilominus, Febriſque intenduntur, cum ſpirandi difficultate, oculorum debilitate defluxioneque in eoſdem decumbente, ſomnolentiâ perpetuâ, atque inappetentiâ, uti priùs adhuc perſeverantibus. Die *ſexto*, aut circiter, frons & facies aſpereſcunt, emo-

emorientibus puſtulis, ruptâque cuticulâ, & per id temporis maculæ per reliquum corpus & latiſſimæ ſunt, & maximè rubeſcunt. *Octavo* circiter die maculæ in facie evaneſcunt, & vix in reliquo corpore cernuntur; *nono* verò nullæ ſunt prorſus, facie atque artubus, quandoque & toto corpore, quaſi farinâ conſperſis, particulis ſcilicet diſruptæ cuticulæ paulum elevatis & vix cohærentibus, quæ morbo jam abituriente in fruſta diſtrahitur, & poſtea à toto corpore ſquamularum formâ decidit. Evaneſcunt itaque *Morbilli* die ferè *octavo*, quo tempore vulgus (à ſpacio quo perdurare ſolent Variolæ, deceptum) eoſdem introverti affirmat, licèt reverà illi curſum à natura deſtinatum abſolverint, & ſymptomata quæ iiſdem recedentibus ſuperveniunt ex eo nata autumat, quod juſto citius ſe intro *Morbilli* receperint. Obſervare enim eſt, Febrem atque ſpirandi difficultatem tunc temporis augeri, importuniùs urgere Tuſſiculam, ita ut nec interdiu, nec etiam noctu ferè ſomnus poſſit obrepere. Infantes præſertim ſub regimine calidiori, aut, qui calidioribus uſi ſunt medicamentis ad promovendam Morbillorum eruptionem, huic malo ſunt obnoxii, quod Morbillis jam faceſſentibus ſe oſtendit, unde in *Peripneumoniam* conjiciuntur, quæ plures jugulat, quàm aut Variolæ ipſæ, aut ſymptoma quodcunque ad eum ſpectans morbum; licet omni prorſus periculo vacent *Morbilli*, ſi modò peritè tractentur. His etiam non rarò accidit *Diarrhœa*, quæ vel morbum ſtatim excipit, vel etiam ad plures ſeptimanas excurrit, poſt morbi, omniumque ejus ſymptomatum fugam; haud ſine magno ægri diſcrimine, in quo abhinc ortâ ſpirituum profuſione continuâ, verſatur. Aliquando etiam poſt regimen intensè calidum Exanthemata liveſcunt primò; mox nigreſcunt; id verò *Adultis* tantùm contingit, de quibus conclamatum eſt, ubi primùm nigredo iſta conſpicitur, niſi Phlebotomia & temperatioris regiminis refrigerio iis actutùm ſubveniatur.

* *Morbillis* ut naturâ, ita & medendi, quam ſibi poſcit hic morbus, ratione, cum *Variolis* ſatis convenit: Medicamenta, & regimen calidiora periculi pleniſſima ſunt, utut frequenter in uſum revocentur ab ignaris ægrorum Curatricibus, eo animo ut morbus à corde procul ſubmoveatur. Feliciter præ aliis mihi ceſſit methodus illa, quâ æger ad dies binos ſolùm, ternoſve ab eruptione lecto adſtringebatur, quo ſanguis leniter pro morbi genio particulas inflammatas facilè ſeparabiles, à quibus oſtendebatur, per cutis ſpiracula diſſlaret, nec lodicibus, nec igne, præter modum, quem ſanus tenebat, adjectis: A carnibus quibuſcunque arcebam, juſcula avenacea, hordeacea, & ſimilia, nonnunquam & pomum coctum concedebam; Potus vel erat Cereviſia tenuis vel Lac cum Aquæ triplo coctum. Tuſſim, quæ huic morbo ferè aſſidua eſt, decocto aliquo Pectorali ſubinde hauſto delinitam volui; uti etiam eclegmate aliquo eundem ſcopum attingente. At præ reliquis *Diacodium* omni nocte ab ipſo morbi inſultu per totum ejus decurſum exhibendum curavi. Ex. gr. ℞. *Decoct. pectoral.* ℔jß. *ſyr. violac. & capill. Veneris an.* ℥jß. *miſ. f. Apozema. Cap.* ℥iij. *vel* iiij. *ter vel quater in die.* ℞. *ol. amygdal. dulc.* ℥ij. *ſyr. violac. & capill. Ven. an.* ℥j. *ſacchari cand. albi q. ſ. miſ. f. eclegma. de quo ſæpiùs*

* *Curatio.*

lambat, præcipuè quando tuſſis urget. ℞. *aq. ceraſor. nigr.* ℥iij. *ſyr. de meconio* ʒj. *miſ. f. hauſtus, ſumendus ſing. noctibus.* Si verò infans fuerat æger, minuenda erat tam Pectoralium quàm Narcotici doſis, pro ratione ſc. ætatis.

Rariſſimè perit qui hoc utitur regimine; nec præter neceſſaria atque inevitabilia morbi ſymptomata, novis inſuper malis atteritur: Tuſſis præ reliquis fatigat; à qua tamen nihil eſt periculi, niſi morbo jam prætergreſſo, cumque adhuc per ſeptimanam unam aut alteram perſiſtat, auræ liberioris uſu, ac remediis Pectori dicatis, haud difficulter fugatur; quin imo ſponte ſua & paulatim decreſcit & tandem fatiſcit.

Si autem æger à Cardiacorum, vel Regiminis juſto Calidiorum uſu, poſt eorum diſceſſum, (quod valdè eſt familiare) Febre vehementi atque *Dyſpnœa* aliiſque Accidentibus, qualia *Peripneumonicos* ſolent affligere, in vitæ diſcrimen adducatur; feliciſſimo ſemper eventu *vel* tenerrimorum infantum venas in brachio ſecui, eductâ ea ſanguinis quantitate quam ætas vireſque indicarent. Quandoque etiam, urgente morbo, Phlebotomiam iterare haud ſum veritus. Profectò haud paucos Infantes hoc ſtatim ſymptomate enecandos, benedicente ſummo Numine, miſſo ſanguine eripui. Infantibus autem accidit illud poſt *Morbillorum* receſſum, quibus ita eſt exitiale, ut inter præcipuos *Parcarum* miniſtros jure habeatur, plures jugulans quàm vel ipſæ Variolæ; nec dum mihi viſus eſt qui certa alia methodo, eidem potuit occurrere. Quin & *Diarrhœa*, quam *Morbillos* excipere diximus, Venæ-ſectione pariter ſanatur; cùm enim halitibus inflammati ſanguinis in inteſtina ruentibus ortum ſuum debeat, (quod etiam in *Pleuritide*, *Peripneumoniâ*, aliiſque qui ab *inflammatione* creantur, morbis uſu venit) à quibus illa ad excreationem ſtimulantur, ſola Venæ-ſectio levamen adferet, à qua tum revelluntur acres iſti humores, tum etiam ſanguis ad debitam redigitur temperiem.

Nec eſt cur quis miretur me in teneris infantibus Venæ-ſectionem inſtituendam ſuadere, cum ſanguis, quantum ego hactenùs potuerim obſervare, haud minùs tutò ex eorum venis quàm ex adultorum extrahatur. Et profectò ita eſt illa neceſſaria, ut nec ſymptomati memorato, nec aliis quibuſdam quæ infantibus accidere ſolent, omiſſa phlebotomia certò mederi valeamus. Exempli gratia, quo pacto Puerorum *Dentientium Convulſionibus*, quæ *nono decimoque* menſe ſuperveniunt, (cum Gingivarum intumeſcentia doloreque, à quibus comprimuntur nervi atque irritantur, unde etiam Paroxyſmi iſti naſcuntur) ſine Venæ-ſectione opem feremus; Quæ ſola in dicto affectu *ſpecificis* quibuſcunque *vel* decantatiſſimis, quæ hactenus innotuere, longè eſt anteferenda; quorum nonnulla adventitio calore nocent etiam, & dum occulta aliqua proprietate morbo adverſari creduntur, manifeſto calore eidem militant, atque ægrum ad plures deducunt. Prætereo impræſentiarum ingens illud ſolatium quod adfert Venæ-ſectio Infantum *Pertuſſi*, (quam Noſtrates vocant *Hooping Congh*) in qua Remedia quælibet Pectori dicata longô poſt ſe linquit intervallô.

Quod de horum ſymptomatum *Morbillis* decedentibus ſupervenientium, curatione jam diximus, nonnunquam etiam eiſdem florentibus poteſt competere,

petere,

petere, ſi nimirum artificiali, ſi fas eſt dicere, atque adſcititio calori ea debeantur. Hoc anno 1670. famulam Dominæ *Annæ Barington* hoc morbo laborantem, unâ cum *Febre*, *Dyſpnœa*, *Maculiſque purpureis* corpus omne deturpantibus, aliiſque ſymptomatis quàm plurimis periculoſiſſimis, Medicus inviſebam; cùm regimini, Medicamentis, quæ ſatis multa uſurpaverat, calidioribus iſta omnia tribuerem, ſanguinem à brachio extrahendum curavi, & Ptiſanam Pectoralem atque Refrigerantem ſæpe aſſumendam præſcripſi, quorum ope, & regiminis ſimul temperatioris, & maculæ, atque alia omnia ſymptomata pedetentim evaneſcebant.

Hicce Morbus menſe *Januario*, ut dictum eſt, natus, ad *Æquinoctium* uſque *Vernum* creſcebat indies; à quo tempore imminuta paulatim vi, ſequenti *Julio* planè deſiit; nec eſt reverſus per omnes annos quibus hæc *Conſtitutio* dominabatur, niſi quod inſequenti Vere, nonnullibi, licèt rariùs, ſe oſtenderet, de *morbillis* hæc dicta ſunto.

CAPUT VI.

Variolæ Anomalæ Annorum 1670, 71, 72.

M*Orbilli* prædicti (quod jam ſuprà innuimus) *Variolarum* ſpeciem ab illa quam propagaverat *Conſtitutio* præcedens, diverſum introducebant, eodem ferè cum illis tempore ingredientem, initio ſcil. *Januarii* 1669. 1670. quæ licèt non uſque adeo Epidemica atque ipſi Morbilli eoſdem tamen comitabatur per omne illud tempus quo dominabantur, atque iis etiam fatiſcentibus, per reſiduos hujus Conſtitutionis annos perſeverabat, *Dyſenteriis* nihilominus primas concedebat, ſub auſpiciis *Autumni* iiſdem faventis atque amiciſſimi, graſſantibus; *Hyeme* verò, *Dyſenteriis* aliena tempeſtate preſſis, denuo recrudeſcebat hæc de qua agimus ſpecies. Atque hunc ſervabant ordinem per ſingulos hujus *Conſtitutionis* annos, niſi quòd poſtremo quo illa vigebat *Autumno*, Anno ſc. 72. (langueſcente jam iſta *Conſtitutione*, & Dyſenterias jam exoleſcentes ſegnius promovente) *Variolæ* præter ſolitum hoc quoque tempore graſſabantur, atque ita pares *Dyſenteriis* concurrebant, ut haud facile eſſet dictu, quas morbus plures occuparet, licèt quantum ego conjectando valui, prævalere *Dyſenteria* adhuc videretur. Quin & hæ etiam *Variolæ*, ad exemplum Epidemicorum aliorum quorumlibet, primo ſtatim inſultu atrociores erant, atque indies increbreſcebant donec ad ſtatum perveniſſent, quem ſemel tranſgreſſæ, tum quoad ſymptomatum vehementiam, tum ægrorum numerum, ſenum imminuebantur.

Sed ut particularia earum Phœnomena referamus; haud parum præter opinionem mihi primum comparebat hoc *Variolarum* genus, cùm animadverterem iſtud quàm plurimis Phænomenis inſignioribus ab eo differre quod produxerat *Conſtitutio* præcedens, & in quibus obſervandis me operam ſatis ſe-

ſedulam olim collocaſſe rebar. Hæc tantùm *earum* Phænomena ab alterius generis Phænomenis diſſidentia, impræſentiarum tractabo, prætermiſſis iis quæ cum Variolis ita prolixè ſuprà deſcriptis habebant communia.

Diſcretum Variolarum genus *his* tantum à genere *Diſcreto communi* alterius *Conſtitutionis*, diſterminabatur: Primò, quòd cùm in iis, quoties erant *interſtinctæ*, Eruptio diem *quartum* prævertere non ſoleret, hic in *tertium* plerumque incidebat; quod *Confluentibus* ſolenne quidem eſt. Deinde non ad eam magnitudinem, procedente morbo, hîc aſſurgebant puſtulæ atque in alio genere; magis autem exaſperabantur in minori mole, & ſub diebus ultimis ubi jam maturuerant *nigræ* frequentius viſebantur. Illud etiam addam, quod nonnunquam, licèt rarius, ægrum etiam pauciſſimis notatum puſtulis, *Ptyaliſmus*, haud ſecus atque in *Confluentibus*, exerceret. Ex quibus conficitur, *Diſtinctas* hujus *Conſtitutionis* Variolas, ad *Confluentium* naturam propiùs accedere, atque *Inflammationis* magis intenſæ eſſe participes, quàm quæ in *Diſtinctô* Genere uſu venire ſolet.

Confluentes verò ab aliis, quas per alios annos ego obſervaveram, *Confluentibus*, in multis, quæ jam recenſebo, diſcrepabant. Nunc *ſecundo* nunc *tertio* die ſe primùm monſtrabant, ſpecie tumoris ſubrubri, atque uniformis, vultum omnem contegentis, *Eryſipelate* quidem denſioris, nullo ferè viſibili puſtularum diſcrimine; reliquum corpus congeries quædam (ceu panni latiores) ex infinitis propemodum puſtulis rubris efferatis in unam conflatæ variegabant, inter quas ſparſæ, in femoribus præcipuè, veſiculæ quædam ſatis conſpicuæ, ambuſtorum ad inſtar, ſero limpidiore diſtentæ eminebant, quod quidem diſrupta ſubinde pellicula copioſè effluebat, ſubjecta carne nigredine & Sphacelo quaſi affecta. Rarius autem occurrebat hoc tam dirum ſymptoma, idque primo tantum menſe quo hæc ſpecies regnabat: Quo tempore inter alios ita malè multatos, ineunte *Januario* 1669. 1670. accerſiri me curavit vir probus, nomine *Collins*, Zythepſa in Parochia *S. Ægidii*, cujus filius adhuc infans veſiculas habuit in femoribus Juglandem nucem exæquantes, ſero limpidiore repletas; quibus diſruptis ſubſtrata caro quaſi mortificata omnino comparebat, atque non ita diu poſt æger fatis conceſſit; quæ & eorum omnium ſors fuit, quos hoc tam funeſto ſymptomate correptos vidi unquam. Die *undecimo* circiter, pellicula alba reſplendens tumori ſubrubro, variis faciei partibus, & paulatim vultui omni obducta eſt. Pellicula hæc alba brevi poſt materiam quandam cruſtoſam ſplendeſcentem eructabat, colore quidem neque flavo, neque fuſco, (qui duo in aliis Variolarum ſpeciebus reperiuntur) ſed rubro ſaturato, concretum ſanguinem imitante, qui matureſcente puſtula ad nigrorem indies magis accedebat, donec tandem facies integra nigredine fuliginis omnino æmula, tingeretur; Cumque in alia Variolarum *Confluentium* ſpecie dies *undecimus* in maximum vitæ diſcrimen ægros adduceret, & pleriſque emorientium ſupremus eſſet; in hac ſpecie æger niſi regimine immoderatè calido oppreſſus mortis refrigerium maturius præoccupaſſet *decimum quartum* ut plurimum diem, aliquando etiam *decimum ſeptimum*

expecta-

expectabat, quo demum elapſo ſalva res erat. Notandum eſt tamen, quod qui lethalibus iſtis veſiculis ac mortificatione, quæ nonnullis primo menſe quo hæc ſpecies invadebat accidiſſe memoravimus, Libitinæ deſtinabantur, intra paucos dies ab eruptione interibant.

Et Febris, & ſymptomata alia omnia quæ vel præcedebant, vel comitabantur hoc Variolarum genus, graviora erant quàm in præcedente, & Inflammationis adhuc majoris manifeſta dabant indicia, Ægri ad Salivationem erant procliviores; Puſtulæ & efferatiores, & mole longè minores; ita ut non facilè, ubi primum apparebant, ab *Eryſipelate* quis eas diſcreverit, vel etiam à *Morbillis*; niſi quod hi ex die Eruptionis, & aliis ſignis in hiſtoria morbillorum ſuprà recenſitis, certò innoteſcant. Puſtulis decidentibus furfures diutiùs hærebant, fœdioraque ſtigmata inurebant cuti.

Operæ pretium eſt & illud adjungere, quòd durante hâc anni *Conſtitutione*, quâ tam epidemicè ſæviebant Dyſenteriæ, *Variolæ* regimine juſto calidiore provocatæ per Dyſenteriam nonnunquam viam ſibi facerent, quod ne ſemel accidiſſe hactenus quidem animadverteram.

Obſervare autem convenit, *Variolas* haſce non ita diris ſymptomatis per omnia ſua tempora fuiſſe ſtipatas; poſtquam enim binos exegerant annos, tertio, ſc. 1672. miteſcere cœperunt, & exuto nigro colore, paulatim ad flavum illum, *& favorum* ſimilem, accedebant, qui *Variolis Legitimis* matureſcentibus eſt proprius, ita ut poſtremo hujus *Conſtitutionis* anno benignæ planè eſſent & boni moris, habita generis ratione. Quo non obſtante, ſatis liquebat illas ad aliam prorſus Claſſem relegandas eſſe, ex puſtularum nimirum exiguitate tam eximia, ad ſalivationem diſpoſitione, atque aliis.

* Quamlibet ob cauſarum Differentiæ cujuſlibet ſpecificæ qua immergimur, ignorantiam, impoſſibile fuerit *rationem* harum Variolarum *formalem* comprehendere, quatenus ab illis, quas alia promit *Conſtitutio*, contra diſtinguuntur, mihi tamen liquidò conſtabat ex ſingulis Phænomenis *inflammationem* in his quàm in illis longè immaniorem fuiſſe, ac proinde omnem medendi rationem in eo ſtare, ut pluribus adhuc repagulis ſiſteretur effrænata ſanguinis Ebullitio. Id autem maximè efficiebatur (poſt *Hypnotica* dicto modo exhibita) regimine temperato, indulgendo ſc. ægro uſum liberaliorem liquoris alicujus qui non eum excalefaceret, ſed potiùs fervidiſſimum illum æſtum (quo hic morbus, puſtulis maximè ad maturitatem jam pervenientibus, miſeros præ cæteris quibuſque morbis fatigat atque exurit) illico commitigaret. *Decoctum Album* dictum, ex *pane ſc. &* C. C. exigua quantitate in multa aqua factum, & Saccharo dulcoratum hîc juvabat; at Hydrogala è tribus Aquæ partibus & Lactis unà ſimul coctis, & ægri palato & votis magis ut plurimum, refrigerando reſpondit; nec eo tantum profecit ingeſti liquoris copia, quo inſignem calorem, cum *Maturationis* Febre præcipuè vigentem, reſtingueret, ſed quatenus Ptyaliſmum etiam promoveret, atque eundem diutiùs protraheret, quàm poterat fieri ſi æger nimio æſtuaret calore. Præter hæc omnia, ſæpenumero ita bene ceſſiſſe liquores hoſce affatim hauſtos

* *Curatio.*

obſervavi, ut eorum uſu *Variolæ*, quæ cum peſſimis *Confluentiæ* ſignis exibant, progrediente morbo *Diſtinctæ* ſint factæ; puſtulæ quæ matureſcentes rubram primò, mox nigram materiam aliter evomuiſſent, flaviſſimæ comparerent; pro efferatis inſuper atque minutulis, *benigni* atque optimi moris haberentur.

Neque etiam *Fluxus Menſium*, qui fœminis hoc morbo laborantibus haud infrequens accidit, liberalem horum liquorum uſum quicquam prohibet; imo verò & ſuadet, ſi nempe tempore non ſolito iſti fluant. Etenim non jam alia de cauſa periclitantur fœminæ, niſi quod ſanguis ab immodico morbi calore plus juſto attenuatus, qua data porta ruat, naturæ ductus ſequens; præſertim ubi noxia Curatricum temeritas, regimine calidiori, & *Decocto C. C. cum floribus Calendulæ*, *&c.* adhibitis, oleum igni affuderit. Quicquid autem ſanguinem potenter diluit contemperatque, licet non immediatè, in quantum tamen ejuſdem fluxum cohibet, tum puſtulis, tum faciei manuumque tumori in ſtatu conſervandis neceſſariò conferet: cùm ex adverſo Remedia calidiora, licèt ad hunc ſcopum rectius videantur collimare, cùm tamen jugem hunc ſanguinis fluxum promoveant, longiſſimè aberrent. Quinimo nec dubium mihi eſt quamplurimas mulieres hoc errore periiſſe, dum ſc. Aſſiſtentes, ne puſtulæ ob ſanguinis fluxum conſiderent, veriti, malo huic Cardiacis medicamentis, & regimine adhuc calidiori adhibitis occurrere niterentur, quo facto miſellas certiùs peſſundederunt; quantumlibet *aſtringentia* varia Cardiacis admiſcentes, Hæmorrhagiam ſiſtere, atque puſtularum unà tumoriſque debitam elevationem tueri ſategerint.

Haud ita pridem *Dominam* tam virtutibus quàm ſtirpe prænobilem, *Variolis* nigris & mali moris laborantem, tractavi. Quamvis autem ab initio iis omnibus illi interdixeram, à quibus ſanguis exagitari poterat, cùm tamen temperamento eſſet admodum ſanguineo, viridi juventâ vegetâque, fervida etiam anni tempeſtas accederet, derepente, tertio ſcilicet die ab eruptione, ita largo *Menſium profluvio*, tempore illis non debito, correpta eſt, ut aſtantes mulieres eam jam abortiviſſe ſuſpicarentur. Licèt hoc ſymptoma ad dies multos importunè urgeret, non tamen idcirco exiſtimavi Lactis & Aquæ uſum à me præſcriptorum, intermitti deberi: quid quod magis jam neceſſarium illum eſſe, & liberalius adhuc indulgendum cenſuerim? quod etiam per omnem morbi decurſum factitavimus, præſertim cum appeteret *Febris Maturatio.* Quo quidem tempore Medicus Doctiſſimus, Candidiſſimuſque, Dominus *Do. Millington*, ejuſdem mecum *Collegii Socius*, jam amiciſſimus, ad ſociam operam invitabatur; qui cùm omnia ſatis bene reſpondere, pro hujus morbi genio animadverteret, mihi lubens aſſenſit, ut pergeret ægra dictos liquores affatim haurire, quos ipſa ſibi gratiſſimos, & tam ad ſalivam facere, quàm ad refrigerium & refectionem ſæpè affirmabat. Cùm verò jam indurari facies cœperit, & cruſtâ obduci, ab halitibus putridis à materia purulenta, quæ in hoc peſſimo *Variolarum* genere malè olebat, intromittendis ægræ noſtræ metuentes, vini Canarini ſemicocti cochlearia paucula, ſemel in die aſſu-

aſſumenda, vel quoties in ventriculo ægritudinem aliquam perſentiſceret, conceſſimus. Pauculis hiſce, niſi quòd hauſtulum etiam *Paregoricum* horâ ſomni quotidie imperavimus, convaluit; neque delirio, neque alio quovis ſymptomate, præter dictam Hæmorrhagiam, grave aliquod periculum minitante. Facies manuſque ſatis intumeſcebant, puſtulæ, quantum tulit morbi ſpecies, ſatis magnæ erant; Salivatio copioſa & facilis ad metas uſque; poſtremo quantumlibet puſtulæ, quæ faciem obſidebant, cum matureſcerent, nigredinem affectare viderentur, in pleriſque tamen ejus partibus flaveſcebant.

Quibuſcunque verò caloris atque inflammationis gradibus *Variolarum* ſpecies, huic *Conſtitutioni* peculiaris, alias aliarum *Conſtitutionum* ſpecies ſuperaverit, cùm tamen *Diſcretæ* eſſent Puſtulæ, vel ſaltem *paucæ*, docuit experientia, non opus eſſe tantâ prædictorum liquorum quantitate ingerendâ; ſatis autem fuit, ut æger pro ſitis modo atque imperio cereviſiam tenuem potaret, juſculis Avenaceis, Panatellâ, & pomo coćto ſubinde veſceretur, & ſi ex Ephebis exceſſerat, *Paregoricum ex Syrupo de meconio*, cùm vel ægrotaret, vel ob nimias vigilias delirare inciperet, aſſumeret. Neque aliud quicquam tentabam (niſi quod ægros lecto addicerem) ubi puſtulæ *raræ* comparebant. Atque hâc ſolâ Methodo Chariſſimus mihi filius, *William Sydenham* diſtincto hujuſcemodi Variolarum genere laborans menſe *Decembri* 1670. favente Numine, reſtitutus eſt.

De Variolis hujus *Conſtitutionis* nihil ſuperaddam, cùm jam aliam ſpeciem fuſiùs tractaverim, à quibus hæ in eo tantùm diſcrepant, quod naturæ ſc. calidioris fuerint, & magis *inflammatoriæ*; unde ſequitur, diligentiorem adhuc operam fuiſſe navandam, ut reſtingueretur intenſior iſte calor, qui tam iis naturalis erat, & ægro ita certum minitabatur incendium.

CAPUT VII.

Colicæ Bilioſæ An. 1670, 71, 72.

PEr omnes hujus *Conſtitutionis* annos, cùm ſanguis ad humores cholericos fervidoſque in viſcera deponendos propenſior eſſet, *Colica Bilioſa* præter ſolitum plures invaſit; qui morbus licèt *Chronicis* annumerari debeat, ac proinde extra oleas mihi ſit, cùm tamen ab eâdem ſanguinis indiſpoſitione penderet hoc tempore, à qua & *Epidemici* plerique qui tum graſſabantur, vel eo nomine hic mihi veniet tractandus, præcipuè verò quia animadverti, morbum huncce eadem planè præceſſiſſe ſymptomata Febrilia, quæ *Dyſenteriam* per illa tempora regnantem præcedere ſolebant; atque eundem, etiam aliquando (quod ſuprà notavi) *Dyſenteriam*, quæ poſt diuturnos cruciatus ægro tandem valedixiſſe videretur, fuiſſe inſecutum. Ubi verò *Dyſenteriam* diutinam non excipiebat, plerumque à Febre ordiebatur, quæ per horas aliquot tantùm affligens, in hunc morbum ſolebat deſinere. Juvenes, ut plurimum, temperamento calido ac bilioſo præditos, æſtate præſertim adoritur. Inteſtino-

norum dolor atrociſſimus eſt, & præ cæteris omnibus, quibuſcum mortalium calamitoſiſſimi committuntur, maximè intolerabilis. Inteſtina nonnunquam quaſi injectâ faſciâ conſtringit, nunc in punctum contractus quaſi terebello perforat: ſubinde remittitur dolor, mox recrudeſcit Paroxyſmus, quem æger præſentiens, vultu miſerabili atque ejulatu ceu præſentem exhorret, & averſatur. Sub initio hujus morbi non ita certò ad unum aliquod punctum determinatur dolor atque in ejuſdem progreſſu; neque tam crebra eſt vomituritio, neque alvus ita pertinaciter *Catharticorum* vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eò obſtinatiùs in puncto figitur; vomituritio ſuccedit, frequentior & major alvi Adſtrictio; donec tandem ab ineluctabili horum ſymptomatum vi *totalis Periſtaltici inteſtinorum motûs inverſio*, (niſi maturiùs quis tulerit ſuppetias) atque *Iliaca Paſſio* procurantur; in quo morbo *Cathartica* Medicamenta omnia in *Emetica* ſtatim tranſeunt: Enemata etiam injecta, unà cum alvi fæcibus, per omnem inteſtinorum ductum ſurſum lata, vomitu ejiciuntur. Quæ hoc modo excernitur materia, ſincera ſi fuerit atque ἀμιγὴς, viridis aliquando, aliquando etiam flava, aut inſoliti cujuſdam coloris ſpectatur.

Cum ſingula hujus Affectus Phænomena, eum ab acri aliquo ſive humore ſive halitu, è maſſa ſanguinea in inteſtina excuſſo, naſci apertè doceant, Indicatio Curativa primaria mihi hæc eſt, ut ſc. evacuetur dictus humor, tàm *Antecedens* in venis, quàm *Continens* in viſceribus concluſus; altera verò ab hac, ut Anodynorum uſu & compeſcatur humorum eò tendentium impetus, & mitigetur immitiſſimus dolor.

* Sanguinem itaque è brachii venis paulò liberaliùs educi, (ſi nempe id fuerit hactenus intentatum) & poſt horas 3. vel 4. Anodynum exhiberi curo. Poſtero die Catharticum aliquod Lenitivum præſcribo, interpoſito die uno repetendum, ad tertiam etiam nonnunquam vicem, prout humoris reliquiæ plures mihi videntur, aut pauciores. Obſervandum eſt autem, quòd ſi malum hoc ſive Fructibus Horariis nimis avidè ingeſtis, ſive alii cibo cuicunque δυσπέπτῳ originem ſuam debeat, unde ſc. ſucci pravi corruptique primùm in ſanguinem tranſmittebantur, atque ex eodem poſtliminio in viſcera; rebus, inquam, ſic ſtantibus, ventriculus ante omnia eluendus eſt, Lacte Cereviſiato affatim hauſto, & per vomitum rejecto, quo exantlato, Anodynum propinandum eſt, ſequenti autem die primùm vena ſecanda, & in cæteris eo, quem jam docuimus, ordine procedendum.

At verò cùm & doloris vehementia, & vomituritio, ob quam inteſtina ad inverſionem quaſi feruntur, Catharticorum operationi obſiſtant, intendendæ ſunt eorundem vires, neque Leo ſubere excipiendus, fruſtra enim mitius Catharticum exhibueris, niſi fortè æger alvo ſit facilè ſolubili, quod diligenter inquirendum eſt: Cùm enim hujuſmodi medicamen viam ſibi facere per inteſtinorum canales non valeat, æger ab eo læditur magis, dum ſcilicet ab ejuſdem inefficaci agitatione & vomitus & dolor augentur. Potio Cathartica Lenitiva ex infuſione *Tamarind. fol. Senn. & Rhei*, in qua diſſolvi poſſunt *Man-*

* *Curatio.*

Mannæ, & *Syr. Roſaceus*, Catharticis aliis anteferenda, cùm humores minùs exagitet & commoveat. Cùm tamen ſive ob ægri adverſationem medicamenti formæ liquidioris, ſive vomituritionem, in ventriculo retineri vix queat, Pilulæ neceſſariò in ſubſidium vocandæ; inter quas *Cochiæ* mihi præ cæteris ſemper placuere, utpote certiſſimo pede quam cœperunt viam inſiſtentes, tum in hoc caſu, tum in aliis pleriſque. Ubi verò tanta eſt ſive Ventriculi debilitas, ſive etiam Vomituritio, ut nec Pilulæ poſſint detineri, ibi remedium primò *Anodynum* impero, & paucis horis elapſis *Catharticum*, eo temporis ſpatio interjecto, ut *Catharticum* à *Narcotico* tanto diſtet intervallo, ut ab eo non vincatur & pereat, eas autem in ventriculo moras trahat, quæ ad virtutem purgativam eidem communicandam ſufficiant, ut ſuam demum exerat operationem, ceſſante altero. Licèt *Catharticum*, modò id poſſit fieri, diu poſt *Anodynum* rectiſſimè propinetur, cùm etiam ad horas duodecim ab hoc aſſumpto, alvus iſti ægriùs reſpondeat, atque non niſi operoſiùs ſolvatur.

Cùm autem hìc uti in aliis pleriſque morbis in quibus indicantur *Narcotica*; *Catharticum* ſemper dolorem intendat, (ſaltem finitâ jam operatione, quâ quidem vigente mitiùs nonnunquam cum ægro agitur) idcirco ſolenne mihi eſt *Anodynum* ingerere, ubi primùm expiravit *Cathartici* ἐνέργεια. Quale quidem mane etiam & ſerò quotidie hauriendum impero, ſpatio ſc. omni inter Purgationes medio, quo certiùs dolorem conſopiam, donec Catharſis debitè fuerit celebrata.

Peractâ *Cathartici* operatione humorum ὀργασμὸν compeſcere (quod jam ſolum reſtat agendum) *Anodyno* mane & veſperi jugiter exhibito, contendo; quod etiam ſæpius aliquando eſt repetendum: nec unquam mihi contigit, dolores vehementiores ſedare poſſe niſi Doſi largiori & reiteratâ; quæ enim alteri malo debellando par eſſet, ab hoc vincitur, violentiâ doloris remedii vires frangente. Tutiſſimò autem repetuntur *Narcotica* urgente hujuſmodi dolore, non item ubi ille deſierit. Quamobrem doloris indicium ſecutus, *Narcoticum* repeto, donec vel ceſſaverit ille, vel admodum fuerit mitigatus; eo nihilominus interjecto temporis ſpatio, ut compertum mihi ſit, quid à doſi præcedente ſperari debeat antequam alteram ſuperaddam. Plerumque verò, niſi ubi ſummè viget dolor, *Paregoricum* mane & ſerò exhibitum ſufficiet. *Anodynum* mihi familiare *Laudanum* iſtud *Liquidum* eſt ſuprà deſcriptum, cujus *guttæ* xvj. in Aqua Cardiaca ſtillatitiâ ſolvuntur, vel augetur doſis pro doloris magnitudine.

Simpliciſſima hæc Methodus, quâ primùm Humor peccans Venæſectione & Purgatione evacuatur, deinde *Narcoticorum* ope conciliatur quies, ſemper mihi feliciſſimè ceſſit præ aliis quæ mihi hactenus innotuêre omnibus. Cùm *Enemata* Carminantia, eo fine injecta ut humores acres exterminent, crabrones irritent tantùm, & concitato humorum tumultu diuturniorem reddant morbum. Hìc autem imprimis animadverti volo, quòd licèt tam Phlebotomiam quàm Catharſin huic ſedando morbo neceſſariò eſſe præmittendam affirmavero, nonnunquam tamen, re ita poſtulante, eâ utrâque omiſsâ à *Paregoricis* ordienda tela eſt. Exempli gratiâ, ubi ob prægreſſam ægri-

tudinem aliquam Evacuationes copioſiores non ita diu ante *Colicæ* adventum inſtitutæ fuerint; (non rarò enim ob viſcerum debilitatem, maximè ſi accedat major caloris gradus à vino, vel ſpirituoſo liquore alio immodicè hauſto, qui nuper ab alio convaluere morbo in hunc præcipitantur) hoc, inquam, in caſu non modò non neceſſarium, ſed & noxium eſſe cenſeo, alia inſuper adjiciendo Cathartica novos excitare tumultus, atque omnia denuò perturbare. Illud jam taceo, quod in hoc Affectu æger ut plurimum, priùs quàm conſulatur Medicus, repetito *Enematum* uſu inteſtina ſatis proluit; ita ut partim hac de cauſa, partim ob diuturniorem morbi moram *Narcotica* ferè ſola in uſum videantur revocanda.

Menſe *Auguſto* 1671. Nobiliſſimus Dominus Baro *Anneſly Colicâ Biliosâ* laborans cum cruciatu intolerabili, & frequenti vomituritione, jam ab aliquot diebus ad Caſtellum de *Belvoir* accerſiri me juſſit, nullum non enematum genus, atque alia inſuper remedia à Medicis Doctiſſimis, Experientiſſimiſque eo locorum degentibus præſcripta jam tentaverat. Ego nullis uſus ambagibus, repetitum Narcoticorum uſum ad normam jam traditam ſuaſi, quorum ope propediem convaluit, & mecum ad urbem ſanus rediit.

Quandoquidem autem dolor hic præ cæteris quibuſque ex ſua natura reciduus ſit, omnis ei revertendi anſa *Anodino* bis quotidiè ad aliquot dies exhibito præſcindenda eſt. Quòd ſi, quoties intermittitur Narcoticum, dolor ſubinde recrudeſcat, (ut nonnunquam fit) nihil à me hactenus excogitari potuit, quod ad perſanandum ægrum ita certò faceret atque *Equitatio*, vel in curru vectio, quo longiora itinera confici debuêre, Anodyno interim mane & ſerò indeſinenter propinato. Hujuſmodi enim exercitiis materia morbum committens in corporis habitum deducitur, & ſanguis perpetuâ agitatione comminutus de novo quaſi depuratur; ipſaque demum inteſtina caloris nativi excitatione haud parum corroborantur ac refocillantur. Nec pudet fateri, me dicto exercitio in partes adſcito morbum hunc, cui alio quovis modo devincendo par non fui, plus ſemel penitus expuliſſe. Neque verò illud tentandum eſt, niſi poſt evacuationes debitas ſufficienter celebratas, neque ab eo niſi poſt dies aliquàm multos deſiſtendum.

Pauper quidam mihi vicinus, qui & adhuc eſt ſuperſtes, *Colicâ Biliosâ* vehementiſſimâ per hos annos laboravit, quam *Catharticis*, *Clyſteribus*, *Globuliſque plumbeis* devoratis expugnare, diu, ſed fruſtra erat conatus: Hîc *Ego* ad frequentem Narcoticorum uſum confugi, neque pœnitendâ operâ, quamdiu enim iſta repeterentur, ſatis rectè habuit, ſed cùm his palliaretur tantùm malum, non extirparetur: (revertebatur enim ut primùm erat exhauſta Narcoticorum vis.) Ego hominis miſertus, & gravi morbo, & re anguſtâ afflictiſſimi, Equum ex meis commodabam, quo iter dicto jam modo peragendum aggrederetur; eoque ad dies pauculos continuato, viſcera eas vires recepêre, ut morbi reliquiis excutiendis paria jam eſſent, & ſine Anodynorum præſidio omnino convaleſceret.

Et, ut quod res eſt loquar, non in hoc tantùm caſu, ſed in morbis aliis

Chro-

Chronicis quàm pluribus hoc exercitii genus nunquam non cum uberrimo fructu uſurpatum memini, modò quis in illo improbiùs perſeveraret. Si enim nobiſcum reputemus ventrem inferiorem, in quo diſponuntur organa ſecretoria, hoc maxumè exercitio vibrari, eaque ſuccuſſationibus aliquot mille uno in die exagitari ſolere, facile credemus, eadem ſuccum quemlibet recrementitium ibi impactum ope dicti exercitii poſſe excutere, & (quod majoris adhuc momenti) validioris iſtâ caloris nativi excitatione ita corroborari, ut munere, quod iis mandavit natura, in ſanguine depurando rectè defungantur.

Diætam, ſi junior æger & calidioris temperamenti, refrigerantem atque incraſſantem impero, puta Hordei cremorem, Panatellam, *&c.* & tertio quoque die, ſi latret adhuc ſtomachus, pullum teneriorem, merulamve piſcem coctum; Potum non alium concedo, quàm cereviſiam tenuem mitemque, vel lac cum Aquâ coctum, neque ulteriùs quidquam indulgeo, niſi Equitatio ad redintegrandam ſanitatem neceſſaria, pleniorem victum & generoſiorem poſtulet liquorem, quibus rependantur ſpirituum exercitio exhauriendorum damna.

Quin imò obſervatione conſtat, quod ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutiſſimè fatigaverit, ita ut viſcera elangueſcerent, atque æger extremâ jam macie atque debilitate tantùm non eſſet confectus, in hoc, inquam, caſu liberalior ſive *Aquæ Epidemicæ*, ſive *Mirabilis*, ſive aliûs demum cujuſcunque, quâ ſanus maximè delectabatur, uſus, hoc tempore eundem ultra ſpem omnem juverit; hujus enim ope pauciſſimæ iſtæ caloris nativi ſpirituumque reliquiæ excitabantur, & fermentum præternaturale viſceribus adhærens, & novis paroxyſmis fomitem ſubinde miniſtrans, à liquoribus magis ſpirituoſis extinguebatur.

Porrò ut in morbi curatione, ita etiam & eodem jam depulſo, Diæta illa tenuis, de qua diximus, adhuc aliquandiu eſt obſervanda. Cùm enim morbus hic recidivam præ aliis omnibus affectet, atque inſuper ſedem ſibi delegerit præcipua Coctionis inſtrumenta (*viſcera* intelligo, jam ab eodem infirmata) vel leviſſimus hujus generis error malum haud leve confeſtim apportabit. Quo circa tam in hoc, quàm in cæteris omnibus viſcerum Affectibus cibi δύσπεπτοι cane pejus & angue ſunt vitandi; & qui conceduntur, εὔπεπτοι eâ tantum quantitate ſumendi, quæ ad vitam ſuſtinendam poſſit ſufficere.

* Fœminarum nonnullas vexat *Affectus Hyſterici* ſpecies quædam, *Colicam Bilioſam* ita ad unguem referens, tam doloris acerbitate, quàm ſitu, tum etiam humoribus coloris flavi viridiſque vomitu rejectis, ut mihi obiter tractanda veniat, ne à quopiam pro jam dicto morbo hæc habeatur.

Quæ habitu corporis laxo crudoque ſunt mulieres cum hoc malo præ cæteris conflictantur, quæque alio aliquo Affectu Hyſterico jam pridem laboravere, aut (quod ſæpenumero fieri ſolet) quæ à partu difficili ac laborioſo ob natum infantem grandiuſculum, qui vires & naturam maternas nimis exhauſit, vix

* *Colica Hyſterica.*

vix evaſêre. Regionem ventriculi, nonnunquam & paulò inferiorem, dolor haud mitior quàm in Paſſione Colicâ Iliacâve primùm obſidet, quem vomitiones ſequuntur enormes, nunc viridis materiæ, nunc verò flavæ. His accedit (quod ſæpe obſervavi) major animi dejectio deſperatioque, quàm in morbo alio quocunque. Poſt diem unum alterumve faceſſit dolor, qui poſt paucas ſeptimanas revertitur, nihilo leniùs ſæviens quàm antequam ſolveretur Paroxyſmus, *Icterum* quandoque ſatis ſpectabilem, comitem ſibi adſciſcit, intra dies pauculos ſponte evaneſcentem. Ceſſantibus jam ſymptomatis omnibus, ubi ægra ſibi ſatis valere videatur, leviſſima animi commotio, ſive ab ira ſive à dolore ea fuerit excitata (quibus hoc in caſu promptiſſimè afficiuntur fœminæ) dolorem ferè revocat; quod etiam & de Ambulatione, & de alio exercitio quolibet præmaturè nimis ſuſcepto dicendum eſt; cùm ab hujuſmodi cauſis eleventur vapores in habitu corporis laxo atque imbecilliori. *Vapores* cum vulgo dico, cùm ſive iſtiuſmodi ſint, ſive *Convulſiones* particularum partium, utrovis pariter modo ſolventur φαινόμενα. Hi vapores, ſive Convulſiones hæ, ubi hanc illamve corporis regionem invaſerint, pariunt ſymptomata, ei, quam invaſere, parti accommoda; ac proinde licet unum atque eundem ubique morbum faciant, pleroſque tamen quibus miſeri cruciantur affabre ſimulant; quod vel ex hoc liquet Affectu, qui cùm partes *Colo* adjacentes inſederit, *Colicam Bilioſam* ad amuſſim imitatur. Neque minùs id patet in multis aliis corporis partibus eodem morbo tactis; e. g. nonnunquam *Renum* alterum vehementiſſimo dolore afficit, unde vomitus immanis; atque etiam per ureteris ductum perſæpe delatus, *calculum* ſimulat, & cùm ab Enematis aliiſque medicamentis Lithontripticis & calculo exturbando dicatis exaſperatur, uno eodemque tenore diutiſſimè affligit, ſubinde etiam (præter morem ſuum, cùm per ſe omni vacet periculo) ægrum ad plures deducit. Vidi inſuper & ſymptomata ab eodem prognata, quæ *veſicæ calculum* omninò referebant: Non ita diu eſt, à quo noctu excitabar, ut Comitiſſæ mihi vicinæ, dolore in veſicæ regione admodum violento & urinæ ſuppreſſione derepente correptæ, conſulerem: Cùm ego illam Affectibus Hyſtericis variis obnoxiam certò ſcirem, atque ex eo augurarer, non iſto eam, quem putabat, laborare morbo, Enemata, quæ parabat ancilla, injici non patiebar, ne ab iis creſceret morbus, at horum loco, atque Emollientium, v. gr. *Syr. de Althæa*, *&c.* quæ adferebat Pharmacopola, *Narcoticum* exhibui, quod ſymptoma illud ſubitò compeſcuit. Neque ſanè *vel* una aliqua pars corporis ab hujus mali inſultibus penitus eximitur, ſive interna ea fuerit, ſive externa, ut ſunt Fauces, Coxæ, Crura, in quibus omnibus dolorem excitat intolerabilem, atque, ubi diſceſſerit, teneritudinem quandam quæ tangi recuſet, relinquit, perinde ac ſi carnes multo verbere fuerint emollitæ.

Quemadmodum autem quædam ad *Colicæ Hyſtericæ* hiſtoriam pertinentia obiter tradidi, ne ſc. illa pro *Bilioſa* falsò haberetur; ita & quædam etiam alia ἐν παρόδῳ attingam, ad *Symptomatis* doloris, qui eam comitatur, curationem facien-

cientia; *Curatio* enim *radicalis*, quæ *morbum* ſublatâ cauſa tollit, alterius omnino eſt & ſpeculationis, & loci.

Venæ ſectio & repetitæ purgationes, quæ in *Colica Bilioſa* incipiente apertiſſimè indicantur, hîc locum non habent niſi in caſu infrà dicendo. Docet etiam experientia, & exaſperari dolorem, & invaleſcere ſymptomata alia omnia, à tumultu, quem iſta cient, adjuta; atque adeò plus ſemel animadverti, *Enematum*, vel leniſſimorum, repetitionem, continuam ſymptomatum ſeriem invexiſſe. Experientiæ ratio etiam aſtipulabitur, quæ morbum hunc à ſpirituum potius ἀταξίᾳ atque inordinato motu, quàm humorum vitio aliquo produci dictabit, ſi expendamus nempe circumſtantias illas, quibus ut plurimum originem ſuam debet: Hujuſmodi ſunt, magnæ atque indebitæ ſanguinis profuſiones, motus animi uti etiam & corporis violentiores, & alia id genus. Quæ omnia, remedia illa ſuadent proſcribenda, à quibus major ſpirituum perturbatio poſſit excitari, atque eorum loco *Anodyna* eſſe uſurpanda, licèt *viridis* ac pravus materiæ vomitu rejectæ color contrarium indicare videatur. Subtilior enim eſt atque minutior colorum ſpeculatio, quàm ut evacuationibus, quas ipſo facto nocentes deprehendimus, authoritatem conciliare valeat. Nullúſque dubito, morbum hunc (qui licèt acerbiſſimum dolorem, nullum tamen vitæ diſcrimen apportat) ob errores hoc nomine commiſſos, lethalem ſæpenumerò evadere. Adde, quo ſi quis *Emeticum* vel fortiſſimum hodie propinaverit, ut ſc. eam, quam putat, morbi mineram exhauriat, ægra poſtero die materiam æquè viridem aut pravi alterius coloris, atque erat prior illa, evomet.

Obſervandum eſt tamen, eam quandoque ſanguinis atque humorum copiam reperiri, quæ *Nacortici* operationi eò uſque obſiſtat, ut, quàmlibet ſæpiſſimè repetatur, orgaſmum tamen cohibere nequeat, niſi ſecta prius ægræ vena, aut alvo ſubducta; quod in fœminis temperamenti magis ſanguinei atque viraginibus mihi ſubiit notare. Si ita ſe res habeat, vel Phlebotomia, vel Catharſi, fortè etiam utraque, *Anodyno* via aperienda eſt. Celebrata enim harum utravis, *Narcoticum*, quod priùs ſummâ licèt doſi exhibitum nihil quicquam profecit, jam etiam in mediocri doſi, effectum obtinebit, cui deſtinabatur. Raro autem hoc contingit, neque tum reiteranda ſunt hæc remedia. Quibus præmiſſis, ubi opus iis fuerit, in *Anodynis* eâ methodo, quam in *Colica Bilioſa* propoſuimus exhibendis progrediendum eſt, quæ crebriùs parciuſve ſunt ingerenda pro doloris recedentis ratione. Quæ quidem Methodus præſens atque inſtans vehementiſſimi doloris *ſymptoma* tantùm reſpicit; cùm non hîc loci illam, qua morbi *cauſæ* occurritur, tractandam in me receperim.

Cùm verò hic morbus tam in Hypochondriacis, quàm Hyſtericis [nam utroque, ut alio loco dicetur, par eſt ratio] ſæpiſſimè in *Icterum* deſinere ſoleat, atque iiſdem paſſibus quibus hic ingreditur, iſte ſe proripiat; obſervandum occurrit, quòd in hac Icteri ſpecie curanda Cathartica omnia, vel omnino omittenda, vel ſi adhibenda fuerint, *Rhabarbaro* ſolùm, vel leni quovis Medicamento utendum. Etenim metuendum, ne à Catharſi novi tumultus cieantur, ac

proinde Symptomata omnia poſtliminio recurrant. In hoc itaque caſu nihil omnino agendum, cùm Icterus huic occaſioni originem debens, ſenſim ſponte ſua faceſſat, ac tandem brevi temporis ſpatio penitus evaneſcat: Sin autem Icterus longas moras nectat, atque non niſi ægrè diſcedere videatur, ad Remedia confugiendum. Hoc uti ſoleo, ℞. *Rad. Rub. Tinctor. & Curcumæ an.* ℥j. *Chelidon. maj. cum toto, & ſummitat. Centaur. min. an. M.* 1. *coq. in æqualibus partibus vini Rhenani & aquæ font. ad* ℔ij. *Colatura diſſolve ſyrup. de quinque Radicibus* ℥ij. *M. ſ. f. Apozema, capiat* ℔ß. calidè manè & ſerò uſque dum convaluerit. At ubi Icterus per ſe invadit, Colicâ neutiquam prægreſsâ, omnino oportet, ut præter alterantia jam dicta, etiam *Chalogoga, i. e.* quæ per alvum bilem ſubducunt, ægro exhibeantur, nempe ſemel vel bis antequam aggrediatur uſum præſcripti Apozematis, & poſtea ſemel ſingulis ſeptimanis durante ejuſdem uſu. Ut ℞. *Electuar. è ſucco roſar.* ʒij. *Rhabarb. ſubtiliſſ. pulv.* ʒß. *Cremor. tartari* ℈j. *cum ſ. q. ſyr. Cichor. cum Rheo f. Bolus. Sumat. ſummo mane, ſuperbibendo vini Rhenani hauſtulum.* At ſi vel his continuatis morbus adhuc obſtiterit, ad *Aquas ferreas* quales ſunt iſtæ *Tunbrigenſes*, adeundum, quæ ex ipſo fonte bibendæ ſunt ſingulis matutinis dum convaluerit. Atque hæc de morbis hujus *Conſtitutionis*.

SECTIO QUINTA.

CAPUT I.

Conſtitutio Epidemica partis Anni 1673. *atque integrorum* 1674, 1675.

CIrca initium menſis * *Julii* 1673. alia quædam *Febris* ſpecies eſt ingreſſa, *Conſtitutione* verò necdum ita ad eam unicè diſpoſitâ, ut penitus excluderentur *Conſtitutionis præcedentis* morbi, non admodum fuit Epidemica. Nondum enim deſierat iſta *Variolarum* ſpecies, quæ Anno 1670. primum cœpit invadere, licèt jam & rariùs occurreret, & mitiora ſymptomata; ita ut bini hi morbi pari ferè paſſu procederent, neuter verò multum graſſaretur: *Priori* Conſtitutione nondum ita prorſus evaneſcente, ut nullos proferret morbos veteris proſapiæ, (*Dyſenteriæ* enim perpaucæ adhuc reperiebantur) neque *Novâ* ita adhuc confirmatâ, ut eos produceret, qui alios exterminarent omnes.

Et per Autumnum hunc & Hyemem omnem *Variolæ* pari cum hac *Febre* incedebant paſſu, neutro tamen morbo admodum graſſante, atque interim tantùm non extinguebantur *Dyſenteriæ*. *Novembri* autem tum currente, poſt acerrimum Gelu ad dies aliquot perdurans, ſuccedente inſperatò tempe-

* 1673.

ſtate calidiori, quàm ego me per iſtud anni tempus unquam obſervaſſe memini, pauculæ Dyſenteriæ & paulò ante, & circiter Feſtum *Nativitatis Domini* hîc illic ſpargebantur: Hæ autem extremum morientis Lucernæ conatum referebant, mox enim morbus hicce (iſta ſaltem ejus ſpecies) omnino intercidit.

* Præmaturè admodum ſequente Anno, menſe ſc. *Januario*, invadebant *Morbilli*, haud minùs Epidemici atque erant iſti, qui eodem fermè tempore Anni 1670. fuerant ingreſſi. Etenim in nullam non ferè familiam ſe inſinuabant, infantes præ cæteris omnes adorti. Non autem perinde Regulares erant, neque Typum ita ad amuſſim ſervabant, atque iſti, qui prædicto anno infeſtabant. De hac autem illorum ab invicem diſcrepantiâ plura dicam, ubi de illis agam particulariùs. Hi magis indies magiſque graſſabantur ad *Æquinoctium* uſque *Vernale*, à quo tempore iiſdem gradibus decreſcebant, donec paulò poſt elapſum *Solſtitium Æſtivum* tandem evaneſcerent.

Sicut autem *Morbilli Epidemici*, qui invadebant initio anni 1670. *Variolas nigras* ibidem deſcriptas, introducebant, hi pariter haud minùs Epidemici, qui initio hujus anni comparebant, *Variolarum* ſpeciem introduxêre iſti perſimilem. Cùm enim (quod priùs eſt notatum) *Variolæ* præcedentis *Conſtitutionis* poſt priores annos duos puſtulas emitterent minùs nigricantes, majores inſuper ſenſim & majores donec ſub finem anni 1673. pro ſpeciei ratione, mites eſſent & benignæ, jam receptâ priſtinâ feritate, & peſſimis ſymptomatis ſtipatæ revertebantur. Invaluit hæc Variolarum ſpecies Autumno proximo, longiùs etiam in Hyemem excurrens, quæ, cum ſolitis calidior multò eſſet, morbo favebat; appetente verò tempeſtate frigidiore imminuta eſt, Febri jam graſſanti mox locum cedens.

† *Febris* hæc, quæ per annum perſeverarat omnem, initio *Julii* 75. longè latèque depopulata eſt; ſed *Autumno* jam appropinquante in viſcera cœpit converti, nunc *Dyſenteriæ* ſymptomatis, nunc *Diarrhœa* ſe prodens, licet quandoque neque hanc haberet comitem, neque illam, ſed caput magis tentabat, ſtupidiores reddens ægros. *Variolæ* interea, quæ jam pauculos hinc inde affecerant, ſub *Æquinoctium Autumnale* penitus diſparebant, vix unum alterumve jugulantes. Jam enim *Febris* alios vincens Epidemicos, anni prædominio potiebatur. Obſervandum eſt nihilominus, quòd cùm proclivior eſſet Febris hæc materiam morbificam in viſcera deponere, quæ Dyſenteriam quandoque, ſæpius autem Diarrhœam excitabat, ex hac occaſione Ventris Tormina eam edidiſſe ſtragem vulgò putabantur, quæ Febri huic revera fuerat imputanda; licet nemo, qui ægrotos hoc Autumno tractaverit, neſcius ſit, quantum invaluerit hæc Febris; ut nec etiam, *Dyſenteriam* dictam & *Diarrhœam* pro *ſymptomatis* magis quàm *morbis* Eſſentialibus ac *Primariis* haberi debuiſſe.

Hunc Febris iſta curſum tenuit per omnem Autumnum, nunc caput petens, nunc viſcera, ubique ſæviens ſub perſona ſymptomatum iis partibus accidentium, ad finem uſque *Octobris*: Quo tempore quæ eo uſque tepida atque

* 1674. † 1675. ad

ad inſtar æſtatis placida fuerat tempeſtas, derepente in frigidam humidamque eſt mutata; unde etiam *Catarrhi* & *Tuſſis* increbuêre magis quàm alio ullo, quod memini, tempore. Quod autem maximi erat momenti, Tuſſibus hiſce ſupervenire ſolebat *Febris* hujus Conſtitutionis *Stationaria*, quæ anſa hinc arreptâ & magis graſſabatur, & quædam etiam ſymptomata variabat. Cùm enim paulò ante, inſultus, ut jam dictum, in præfatas partes plerumque fieret, nunc in pulmones & Pleuram præ cæteris detorquebatur, unde ſymptomata naſcebantur *Peripneumonica*, & *Pleuritica*, licèt eadem omnino Febris eſſet, quæ *Julio* 1673. ingreſſa ſine quavis ſymptomatum alteratione progrediebatur, donec *Catarrhi* iſti accederent.

Hi *Catarrhi* & *Tuſſes* uſque ad exitum *Novembris* perſeverabant, quo elapſo derepente minuebantur. Febris antem eadem planè manſit atque erat antequam Catarrhi ſe oſtenderent, licèt nec ita prorſus Epidemica, neque iiſdem ſymptomatis ſtipata, cùm horum utrumque per Accidens à Catarrhis penderet. Quin etiam recedentibus Catarrhis *Variolæ* hinc inde ſpargi cœperunt, ejuſdem planè generis cum *Variolis* anni præcedentis; ſed cùm jam ſecundum fermè annum expleviſſent, non ita atrocia erant ſymptomata, ac ubi primùm invaderent. Quamdiu adhuc ſtabit hæc *Conſtitutio*, dicere non habeo; id certè ſcio illam perquam *Anomalam* atque irregularem hactenus fuiſſe, atque morbos omnes per eam natos ejuſdem omninò indolis.

De hujus *Conſtitutionis* Epidemicis, eo quo ſe invicem ordine excipiebant, jam agam.

CAPUT II.

Febris Continua An. 1673, 74, 75.

HÆc, perinde atque alii Epidemici, mox ab ingreſſu ſocia habebat ſymptomata, quæ indicia haud obſcura dabant majorem & ſpirituoſam magis tunc eſſe inflammationem, quàm ubi morbus magis adoleverat. Etenim primo quo invadebat anno, uti & *Vere* inſequente, ſymptomata Pleuritica Febri ſuperveniebant, & ſanguis è venis extractus (ſaltem pro primâ & ſecundâ vice) *Pleuriticorum* referebat ſanguinem, at morbo jam provectiori ceſſabant ea ſigna Inflammationis intenſioris.

Præter ſymptomata Febribus *univerſis* communia, *hanc* Febrem iſta ſequebantur: Ut plurimum afficiebatur æger dolore Capitis & Dorſi ſatis atroci, ſtupore item, & dolore Articulorum, Artuumque tenſivo, imò & totius corporis, at mitiori aliquanto quàm Rheumatiſmo laborantes. Primis diebus calor & frigus ſibi invicem ſuccedebant, quandoque etiam ineunte morbo æger in ſudatiunculas erat propenſior. Lingua, ubi Febris ſuo genio erat permiſſa, nec ſicca, nec à calore naturali multum recedens, niſi quod magis alberet, neque ſitis multùm urgebat: Quòd ſi excalefieret æger ultra ordinariam Febris ſortem, lingua aridiſſima erat cum flavedine ſubfuſcâ, ſitis etiam

etiam intendebatur; Urinaque aliter colorem ferè naturalem ſervare ſolebat, intensè rubebat.

Febris his tantùm gravata ſymptomatis, ſi peritè tractaretur, die *decimo quarto* ægro valedicebat; pertinaciſſima, *primo poſt viceſimum*.

Inter hujuſce Febris ſymptomata eminebat affectus quidam *Comati* haud diſſimilis, quo correptus æger obſtupebat delirabatque, imò ad ſeptimanas aliquot dormitabat nonnunquam, nec niſi valido clamore expergiſcebatur, à quo ægrè excitatus oculos aperiebat tantùm, & poſt ingeſtum ſive medicamentum, ſive potum, cui aſſueverat, mox in ſtuporem dilabebatur ita quandoque profundum ut in Aphonia deſineret abſolutiſſimâ.

Qui ſic fuerat affectus æger ubi ad ſe rediit, die *viceſimo octavo*, vel *trigeſimo* cœpit convaleſcere; cujus primum ſignum erat, quòd cibi aut potûs genus aliquod inſuetum aut abſurdum deperiret. Convaleſcentis caput ad dies aliquot debile atque infirmum, nunc versùs hanc partem, nunc illum nutabat; aliaque aderant ſigna, quæ caput plurima fuiſſe paſſum oſtenderent. At quo paſſu vires reſtituebantur, eo ipſo diſceſſit dictum ſymptoma.

Quandoque non tam dormitabat æger, quàm tranquillè delirabat, incongrua tamen ſubindè effutiens ceu iratus, ac mente motus; at non eò excandeſcentiæ & furoris aſcendebat, quo ſolent ii, qui à Variolis atque aliis Febribus Phrenetici fiunt; à quibus hic in eo etiam diſcriminabatur, quòd per intervalla abrupta dormiebat, ſtertebat etiam profundiùs. Adhæc non ita erat acutum hoc ſymptoma atque illud, ſed erat diuturnius. *Pueris* etiam hoc plerumque accidebat, aut iis, qui nondum adoleverunt, illud *Adultis* maximè. In utriſque verò ſi ingererentur calidiora remedia, & ſolicitarentur ſudores, malum in caput facilè transferebatur, & dictis ſymptomatis anſam præbebat.

Ubi verò ſymptoma hoc nec ſponte ſuâ acceſſit, nec medicamentorum vi coactum, morbus intra diem *decimum quartum* terminabatur ut plurimum, nonnunquam etiam intra tertium quartumve, quod factum vidi.

Autumno 1675. ut ſuprà innuimus, Febris hæc per Dyſenteriam ſibi fugam quærere, nonnunquam & per Diarrhœam affectabat: Harum poſterior præcipuè ſæpè excurrebat, ſtupore adhuc manente. Utraque verò quantum diligenti obſervatione aſſequi poteram, nihil erat aliud, quàm Febris ſymptoma.

* Curationem hujus Febris quod attinet, ſub primum introitum, nempè *Julio* 1673. tum ex variis phænomenis ab iſtis longè diverſis, quæ præcedentem comitabantur, tum ex eo quòd Catharticis minus pareret, quibus feliciſſimè Febres omnes Conſtitutionis prægreſſæ deviceram, ſtatim didici, Febrem hanc eſſe alterius planè familiæ, & diutius, quàm ſolebam aliàs, in ejus ſpecie inveſtigandâ hærebam, & ex conſequenti anxius dubitabam, quem mihi Curationis ſcopum proponerem. Quo enim tempore primum erupit hæc Febris, nullum habuit alium Epidemicum ſibi σύγχρονον, cujus perſpecto genio de hujus naturâ veriſimile aliquid conjectare poſſem, cùm Variolæ, uti dixi, quæ illam comitabantur, nigrarum iſtarum, quæ anno 1670. invaſerant,

* *Curatio.*

rant, reliquias omninò referrent, jamque & mitiſſimæ eſſent & tantùm non exolerent. Nihil mihi itaque aliud jam reſtabat, niſi ut in hunc morbum nudum & ab aliis ſepoſitum accuratiſſimo examine inquirerem, atque oculo ad *Juvantia & Lædentia* quàm diligenter maximè potui ſemper intento, viam pro virili, Exploratoris inſtar, prætentarem. Atrox capitis dolor, propenſioque quam habebat hic morbus ad dolores lateribus infigendos, tum etiam ſanguis Pleuriticorum ſimilis, me ſtatim edocebant, Inflammationem haud mediocrem huic Febri ſubeſſe, nec tamen eam poſſe ferre largiorem iſtam evacuationem, quæ Pleuritidi convenit: Sanguis enim poſt primam aut ſecundam ſaltem vicem detractus Glutinis colorem, quo tegebatur ſuperficies, protinus amiſit, nec repetitâ adhuc venæ-ſectione levabatur æger, niſi fortè morbus in Pleuritidem veram tranſiret; quod nonnunquam accidebat poſt regimen juſto calidius, præſertim primo *Vere* quo invadebat, ſc. *Anno* 1674. quo tempore à Solis acceſſu occaſionem nactus (cùm etiam nondum adoleſceret morbus & principio magis ſpirituoſo inniteretur quàm poſtea) ad genus Peripneumonicum videbatur accedere. Cùm verò & experientiâ & exemplo à repetita Phlebotomia deterreret, licèt luce clarius eſſet Febrem hanc, præcipuè ſub primum ingreſſum, haud parum inflammatoriam fuiſſe, nihil jam reſtabat, quo ejus calor reſtingui poſſet præter *Enemata* ſæpius repetenda, & medicamenta Refrigerantia. At præter hos Affectus Inflammationem apertè prodentes, illud *ſtuporis* Phænomenon, Febri huic quàm alii cuilibet familiarius, omnino indicabat, continuò repetenda eſſe Enemata, quibus materia Febrilis, quæ ita promptè caput petebat, ab eo diverteretur; quin & Venæ-ſectioni repetitæ, quam ægrè tulit propria hujus morbi natura, ſubſtituebantur illa, atque ejus penſabant defectum, ſanguinis fervorem placidè ac ſenſim contemperantia, & cauſam eliminantia morbificam. Porrò judicabam Emplaſtra *Epiſpaſtica* ſatis ampla cervici poſteriori applicata in hac Febre potiùs ex uſu fore quàm in aliis, quibus materia Febrilis haud ex æquo caput tentabat; Etenim à cruciatu & fervore vehementibus, quos dicta Epiſpaſtica parti, cui imponuntur, ſolent imprimere, materia, quæ ſecus in caput aſcenderet, in locum affectum corrivatur. His, & regimini ad eundem refrigerandi ſanguinis ſcopum facienti, tandem morbus quaſi naturaliter ſponteque ſuâ cedebat, quantum libet ſæviret, ſi methodo ab hâc diversâ eum quis aggrederetur; quod mihi ab experimentis plus ſatis frequentibus abundè liquebat.

Hunc itaque curſum inſtitui: Sanguinem è brachii venis mittendum, eâ quantitate, quæ ægri viribus, ætati, aliiſque circumſtantiis convenire mihi viſa eſt, ante omnia curabam, atque eodem ferè tempore Emplaſtrum Epiſpaſticum bene largum nuchæ applicandum. Die proximo Clyſterem lenitivum ita tempori injiciendum præcepi, ut ante noctem ſedari poſſet tumultus, qui ab eo inter operandum excitaretur, horâ ſcilicet ſecunda tertiave poſt meridiem. Repetebatur Enema illud ſingulis diebus donec imminueretur morbi vis. Quo quidem tempore ab eo ceſſandum eſſe duxi, imò & maturius, ſi nempe Febris diem quartum & decimum exceſſiſſet, jamque inveteraſceret, quo in caſu

licet

licet ab Enematis præcedentibus debellata non fuerit, eadem tamen poſt elapſos hos dies ſupervacanea eſſe comperi: Morbi enim acie per Ebullitionem prægreſſam jam retusâ, atque ægro ἔξω βέλυς conſtituto, & à ſymptomatis violentioribus, quæ ab eo pendebant, ſecuro, nihil prius erat, quàm ut morbum ſuo uti Genio, & quaſi ſenſim deflagrare, ac ſuis viribus ruere ſineremus. Quod mihi ſemper ceſſit melius quàm evacuationem qualemcunque violentiorem hoc tempore moliri. Ægro interim carnibus interdixi, cerevisiam verò tenuem ad arbitrium conceſſi.

Reſtat & aliud, quod, quia multiplici experientiâ aſtipulante ægris optimè ſolebat vertere, in deſcribendo hujuſce morbi regimine mihi minimè prætereundum fuit, nempe ut æger quotidiè lecto abſtineret, ſaltem ad horas aliquot; vel ſi id vetaret major ejus debilitas, veſtes ſaltem indueret, & ſupra lectum cubaret, capite paulò elatiori. Etenim cùm magnum illum impetum, quo Febris in caput ferebatur, & inflammatoriam ſimul ſanguinis Diatheſin contemplarer, ſubiit mihi in mentem, ægrum à corporis poſitura nonnihil emolumenti capere poſſe, ſi nempè ea talis fuerit, ut à circumambiente nullatenus augeſceret calor, (quod omninò fieri neceſſe eſt, ſi in lecto ſe jugiter contineat) neque ſanguis in capitis arcem tendentis impetus promoveretur, cùm illinc cerebri fervor intendatur, proindeque ſpiritus animales calefiant atque exagitentur, à quibus & vehementior cordis vibratio & Febris augmentum.

Quantumlibet autem ægris conducat in Febribus omnibus, quæ inflammationis intenſioris ſunt participes, ut non ſemper lecto incarcerentur, animadvertendum eſt tamen, eoſdem, ſi diutiùs, quàm par erat, pro una vice à lecto abſuerint, declinante præſertim morbo, in dolores vagos, qui in *Rheumatiſmo* deſinere poſſint, nonnunquam de facili incidere, nonnunquam etiam ſuperficiem corporis *Ictero* deturpari; quæ ſi cui contingant, lecto addicendus eſt, quo apertis cutis ſpiraculis commodè difflari poſſint iſtiuſmodi particulæ, quæ malorum alterutri fomitem præbent; hoc verò ad diem unum aut alterum tantùm, ſudore non provocato: Hujuſmodi autem Accidentia oppidò rara ſunt, nec niſi in Febris declinatione comparent unquam; quo tempore cùm jam morbus mitior eſt, longè tutius ægro permittes, ut in lecto aſſiduè decumbat, quàm vel initio, vel in ſtatu; quin imò per hoc tempus id magis confert ad materiam Febrilem digerendam, quæ, ſi æger maturius lecto affigatur, efferatur magis atque incenditur.

Hìc ſi quis objecerit, dictam Methodum, licet ad ſanguinis impetum à capite amoliendum reficiendumque ægrum, ſatis commodam, minus tamen expedire, eò quòd evacuationi per ſudores, quâ materia Febrilis jam concocta eliminanda omninò erat, officiet: Reſpondeo, nihil agere contra ſententem, niſi prius argumentis confecerit hujuſmodi evacuationem omni Febri deberi, quod haud ita in proclivi atque facile eſt. Docet enim Experientia, non autem Ratio, quænam Febrium ſpecies per Diaphoreſin, & quæ per Catharſin ſit exterminanda, &c. Quin imo eſt cur arbitremur, dari quaſ-

dam Febrium ſpecies, quas Natura methodo ſibi peculiari, ſine viſibili aliqua Evacuatione, ablegat, reducendo ſcil. in ſanguinis maſſam eique aſſimilando materiam illam morbificam, quæ cum eodem minus quadrabat. Quâ ego nixus ratione, ſæpenumero tam in hac Febrium ſpecie, quàm aliis, modò intermittentes non eſſent, mox à primo inſultu, totoque ſanguine nondum inquinato, eaſdem in ordinem redegi, imperato tantùm Cereviſiæ tenuiſſimæ, quoties ac quantum deſiderarent, potu, eſuque tam juſculorum, quàm aliorum, cujuſcunque generis ſint, ægris interdicto; Permiſſis interim & exercitii conſueti uſu, & aurâ liberiore, nullâque prorſus evacuatione vel ſemel inſtitutâ. Sanè omnimoda ſolùm hujuſmodi per biduum triduumve, abſtinentiâ liberos meos, ac amicitiâ mihi conjunctiſſimos, curavi; Verùm hoc remedio non niſi in junioribus, ac temperamento ſanguineo præditis eſt utendum.

Quòd ſi demus, Naturam non alia methodo quàm per Diaphoreſin morbum vincere poſſe, an non eos volumus ſudores, qui morbo jam fatiſcente prorumpunt, & à præviâ Digeſtione fluunt, non verò iſtos, qui primis morbi diebus protruſi, ab interrupta furentis naturæ œconomiâ naſcuntur; Hujuſmodi, opinor, ſudores non erunt promovendi, at compeſcendus potius tumultus ille, cui ortum ſuum debent. Iſtiuſmodi autem ſudores multas Febrium ſpecies, licèt non omnes, ſolent comitari. Neque enim ſum neſcius, quaſdam Febrium ſpecies ejus eſſe indolis, ut in παρακμῇ ſudorem hunc Criticum ſibi poſtulent: Tales ſunt particulares Intermittentium Paroxyſmi; magna item & frequentiſſima Naturæ Febris ab illa pendens Conſtitutione, quæ ad Intermittentes epidemicè producendas unicè facit. In his enim, ſi cui methodo inſiſtatur, quæ non eò tendit, ut materia morbifica digeratur primùm, dein per ſudores eliminetur, augebitur morbus: Quocirca nullæ hîc evacuationes locum habere debent; niſi quatenus morbi impetum primis diebus, quibus aggreditur, ſufflaminare valent, ne inter medentium operas æger fato ſuccumbat. Quin & Febris Peſtilentialis cauſa, cùm tenuiſſima ſit & perquam ſubtilis, vel primis morbi diebus, ſudoribus diffiari poteſt, ſuffragante ubique experientiâ.

Iſtis autem in Febribus, in quibus ordinario ſymptomatum ductu, & ſi ſuo genio uti permittantur, nuſquam videmus naturam materiam morbificam jam præparatam tempore præfinito evacuare ſolere; neſcio an non plus ſatis temerarius is fuerit, qui ſudore provocando vim morbo inferre cogitet, atque ægrum eâ ſola methodo reſtituere, cùm ut docet divinus ſenex, τῆς φύσεως ἀντιπρατέσις κενεὰ πάντα: Atque illud quidem uſu venire autumo in Febre hac particulari, de qua hîc agimus, quam, multiplici experientiâ edoctus, ſatis ſcio ſine ſudoribus fugari poſſe; ægrum etiam, dum eoſdem importuniùs ſollicitamus, ſæpenumero nullâ cogente neceſſitate in manifeſtum vitæ diſcrimen conjici, à materiâ morbificâ in caput ſurſum latâ: Attamen neque in hac Febre, neque in alia qualibet, vel ex eis, quæ ſudore critico ſolvi non ſolent; ſi fortè hujuſcemodi ſudor morbo jam imminuto ſpontè ſupervenerit, quem ſymptomatum omnium remiſſione debitæ concoctionis ſobolem eſſe arbitremur, medicorum prudentiſſimus quiſque eum contemnet; ubi verò non

ita

ita ſponte exit, quî certò ſcire poſſumus, an non hominem è medio tollamus, dum humores regimine & cardiacis calidioribus ad ejuſmodi ſudores diſponere nitimur? Si quis fortè in Theſaurum inciderit, niſi deſipiat, humo tollet; ſtultus autem ſit oportet, qui hâc fretus fortunâ omnem adhibet operam, ut alium ejuſmodi cum vitæ periculo adipiſcatur. Quo verò cunque modo hæc ſe res habeat, mihi abundè conſtat, ſolam Febrem calorem eum ſecum adferre, qui materiæ Febrili ad Coctionem præparandæ poſſit ſufficere, neque eo intenſiorem à regimine fervido forinſecùs accerſendum.

Præfatam Methodum per Venæ-ſectionem atque Enemata in hujuſce febris curatione quàm feliciſſimè ſuccedere comperiebam; eam verò, quoties à Diaphoreticis laceſſeretur, non ſolùm mali moris ſymptomata, ſed etiam dubium ſemper exitum habuiſſe; Inter ſymptomata eminebat tacitum illud delirium, quod non tàm inſana loquacitate ſe prodebat, quàm *ſtupore* Coma æmulante, quod, uti diximus, huic Febri frequens ſolebat accidere. Hoc ſymptoma, (licet nonnunquam ſponte ſuâ ortum illud viderim) à nimia tamen Curatricum diligentia in provocandis ſudoribus malè poſita, ut plurimùm invitabatur: Hoc enim pacto materia morbifica, quæ in hac Febris ſpecie ſudoribus morem gerere recuſabat, vehementer exagitata in caput tandem elevabatur cum ingenti ægrorum diſcrimine.

Jampridem animadverti in Curatione Febris Conſtitutionis alterius, quod per ultimos annos hujuſmodi *Stupor* Pueros maximè, atque eos, qui ex ephebis vix exceſſerant, ſubindè invadebat, ſed nec ita profundus, nec perindè Epidemicus atque erat is, qui hanc Febrem comitabatur. Neque tamen illum, licèt huic inferiorem, multò minùs hunc, ubi primùm ingrederetur morbus, edomare potui; licèt nullum non lapidem moverim, repetitis Venæſectionibus, non in brachiis tantùm, ſed cervice etiam & pedibus; Emplaſtris, Veſicatoriis, Cucurbitulis, Enematis, Diaphoreticis omnis generis, &c. in partes adſcitis. Tandem ſtatui, poſt ſanguinem è brachio eductum, Epiſpaſticum Cervici applicatum, atque Enemata duo vel tria è Lacte & Sacchаro injecta primis morbi diebus, nihil quicquam amplius moliri niſi quod ægrum & à carnibus, & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque arcerem: Ad naturæ methodum interim attendebam, cujus ego veſtigiis inhærens ſymptoma hoc ſuperare tandem diſcerem. Morbus interim cui invigilabam, tutò licet tardè recedens, tandem evanuit. Huic itaque methodo inſiſtendum mihi eſſe duxi in Febribus, quas deinceps tractavi univerſis; quod quidem, ſi & ſymptomatis magnitudinem & eventum ubique votis reſpondentem ſpectamus, haud parvi momenti mihi videtur.

Et ſanè mihi nonnunquàm ſubiit cogitare, nos in morbis depellendis haud ſatis lentè feſtinare, tardiùs verò nobis eſſe procedendum, & plus Naturæ ſæpenumero committendum, quàm mos hodie obtinuit. Errat enim, ſed neque errore erudito, qui Naturam Artis adminiculo ubique indigere exiſtimat. Namque id ſi fieret, parciùs humano Generi ea proſpexiſſet, quàm poſtulat ſpeciei Conſervatio: cùm ne minima ſit proportio inter morborum ingruentium

tium frequentiam, & facultates quibus pollent homines ad eoſdem fugandos, *vel* iis ſæculis, quibus Medendi Ars maximè caput extulit, & à quampluribus exculta eſt. Aliis in morbis quid hoc profecerit neſcio. Illud ſatis ſcio ex diligenti obſervatione mihi aſtipulante, quòd in Febre, de quâ jam agimus, dictum ſymptoma poſt uſurpatas evacuationes generales, Venæ-ſectionem dico, & Enemata, ſolo tempore feliciter ſolebat vinci.

Anteà diximus, Convaleſcentiæ prænuncia Signa ut plurimum ad diem uſque *Triceſimum* differri ſolere, (in *ſtupore* ſcilicet paulò confirmatiori) ægro nonnunquam etiam *Aphoniâ* correpto: quibus elapſis, incongruum aliquod atque abſurdum ſive cibi, ſive potus genus importunè flagitabat, Ventriculi fermento à morbo diuturniore impensè vitiato. Hoc in caſu, quandoquidem jam exhauſtæ corporis vires refectione omnino indigerent, lubens ea etiam conceſſi, quæ minùs ægro convenire viderentur, modò palato magis arriderent.

Menſe Septembri 1674. filium novennem Librarii cujuſdam ædibus meis vicini, nomine *Not*, hâc Febre unà cum Symptomate jam ſæpe memorato laborantem tractabam: Extracto è brachio ſanguine, & Clyſteribus per primos aliquot morbi dies continuos injectis, importuniſſimæ Matri obſtabam, quæ rem ocyùs expedire acriter urgebat quàm ego cum ſalute filii ſtare poſſe arbitrabar. Datis itaque induciis, nulloque medicamento alio propinato præter Julapium aliquod è vulgaribus, quod pacandæ quidem matri potiùs deſtinabatur, quàm filio reſtituendo, trigeſimum circiter diem melius habere cœpit; edulia varia etiam abſurda miſerè diſcupiens, quorum pars aliqua concedebatur, licèt nullo alio nomine concedi debuiſſet; atque ita tandem prorſus convaluit.

Quamvis autem *Stupor* hic ad *Comatis* accedens naturam, huic Febri aliis ſymptomatis frequentiùs ſuperveniebat, quandoque tamen, at rariùs, *Phreneſis* abſque ſtupore nonnullos invadebat, in quâ æger inſomnes dies noctesque agebat, nullâ ratione poterat regi, aliaque patiebatur ſymptomata iis ſimilia, quæ vel ab aliis Febribus, vel à Variolis in Phreneſin actos infeſtabant. Inducias non tulit ſymptoma hoc, ut ſolebat Affectus Comatoſus jam memoratus donec fieret digeſtio, ægrum verò intra paucos tollebat, niſi inflammatio cohiberetur. Atque hîc mihi ſuppetias præ cæteris tulit *Vitrioli ſpiritus*, quem poſt Venæ-ſectionem atque Enematis unius alteriuſve injectionem cereviſiæ tenui inſtillatum pro potu ordinario conceſſi: Qui intra dies paucos & ſomnum conciliabat, & ſanitatem, ſuperatis ſymptomatis, ægro reddebat: quod quidem nullâ alia methodo efficere valebam. Atque hoc reiterata ſæpe Experientia mihi abundè conſtabat.

Febri huic, Autumno 1675. & *Dejectiones Dyſentericæ* ſuperveniebant, quandoque & *Diarrhœa*. Iſtas ego ſtatim perſpexi *Symptomaticas* fuiſſe huic Febri, non verò, ut in Conſtitutione præcedenti, *originales* & primò ortas. Quo non obſtante, cùm morbi cauſa in ſanguinis maſſa clauderetur, Venæ-ſectionem ea indicabat; quæ quidem, propinato etiam poſt Narcotico ad duas vices, ſymptomati huic debellando par erat.

Sep-

Septembri 1675. Domina *Conysby* juxta Equilia Regia habitans me acceſſivit, laboraverat ea hac Febre, ventris torminibus derepentè jam correpta, quæ deinceps excipiebant Dejectiones ſanguineæ ac mucoſæ: Licèt proſtratæ jam ab aliquot diebus, ob morbum diutinum, vires eſſent, maximè verò à Dejectionum frequentiâ, quæ nocte prægreſsâ multùm fatigaverant, ſanguinem tamen è brachio ſtatim educendum curavi, & paulò poſt Narcoticum exhibendum, quibus peractis ea ipsâ nocte Dejectiones ſtercoroſæ conſpiciebantur. Manè & veſperi ſequentibus Narcoticum repetebam prædictum, imperato etiam medicamento Cardiaco moderatiori quo ſpiritus refocillarentur: atque ab his ſtatim convaluit.

Diarrhœam quod attinet, quæ eodem ferè anni tempore huic Febri haud rarò accidebat, minùs adhuc iſta faceſſebat negotii, cùmque ea neque ægro prodeſſet, neque etiam officeret, quantum mihi obſervare licuit, (ſive adeſſet ſtupor, ſive etiam abeſſet) nullam ab illa indicationem Curativam elicere valebam, modò intra eos ſtaret limites, ut æger ab eâ de vitâ non periclitaretur: quo in caſu Narcoticum ſine dubio indicabatur, atque in eo ſolo probandus Anodynorum uſus per omnem morbi hujus decurſum, ingens enim illa propenſio quâ hac Febre laborantes in ſtuporem ferebantur, ab his intendebatur, ac proindè niſi urgente neceſſitate in uſum nunquam erant revocanda.

Notandum eſt haud rarò accidere tam ab hâc Febre quàm Febribus aliis, convaleſcentibus iis maximè quos illæ diutiùs maceraverant, nec niſi poſt longas magnaſque evacuationes tandem dimiſerant, (præſertim ſi invalidiori eſſent corporis habitu) ut noctu in lecto cubantes incaleſcerent primùm, mox ſudore diffluerent, à quibus vehementer infirmabantur, & vires tardiùs recipiebant, nonnulli etiam præcipitabantur in tabem. Cùm ſymptoma hoc non aliundè naſci exiſtimarem quàm à ſanguine ob morbum contumaciorem eò uſque depauperato debilitatoque, ut ſuccos, quos recenter advectos nequiret aſſimilare, per ſudores ejicere moliretur; ita affectis author ſemper fui, ut ſingulis auroris noctibuſque cochlearia quinque vel ſex Vini Malacenſis annoſioris haurirent, cujus uſu ægris vires creſcebant jugiter, & evaneſcebant ſudores. Atque hæc de Febre hujus Conſtitutionis continuâ, quam ob inſignem ſtuporem eam ferè ſemper comitantem, lubet *Comatoſam* appellare.

CAPUT III.

Morbilli Anni 1674.

ORiente anno, menſe ſc. *Januario* 1673, 1674. ingreſſa eſt *Morbillorum* ſpecies quædam ab eâ diverſa quæ eodem menſe Anno 1669, 1670. invaſerat; neque tamen minùs epidemicè ſæviebant hi atque iſti, ſed non perinde erant regulares, neque ita conſtanter Typum obſervabant: Nunc enim citiùs, nunc ſeriùs erumpebant; cùm in alia ſpecie, eruptio in diem ab invaſione *quartum* ſemper incideret. Adhæc humeros, & cæteras trunci partes, pri-

primùm occupabant, cum iſti alteri faciem primùm peterent, & in reliquum corpus paulatim ſpargerentur. Ne hâc in ſpecie obſervare licuit, niſi rariſſimè, eas cuticulæ deſquamationes ad inſtar farinæ inſperſæ, quoties recederent morbilli, quæ in aliâ ſpecie haud minùs certò conſpiciebantur, quàm poſt Febris Scarlatinæ deceſſum conſpici ſolent. Plures inſuper è medio tollebant, quoties imperitè tractarentur, quàm priores illi. *Febris* enim & *Dyſpnœa*, quæ Morbillis abiturientibus ſolebant accidere, vehementiores erant, & *Peripneumoniam* hîc propiùs referebant, quàm in altero genere. Quantumlibet autem fuerint *Anomali* atque irregulares hi *Morbilli* quoad jam memorata ſymptomata, in præcipuis tamen ſatis iis competebat Hiſtoria quam de morbillis tradidi, cùm morbos An. 1670. Epidemicos deſcriberem, quæ idcircò impræſentiarum repetenda non erit. Hi, uti etiam Priores iſti, ad Vernum uſque Æquinoctium invaleſcebant, à quo tempore decreſcentes, appetente Solſtitio æſtivo, aut non diu poſt, evanuêre.

* Curatio, cùm nullâ ferme in re ab illa differat quàm in Morbillorum hiſtoriâ jam fusè tradidi, exinde petenda eſt. Unicam tantùm hîc, pro meo more, inſtantiam adferam Methodi quâ illas aggrediebar.

Februario 1674. Domina virtutibus ornatiſſima, atque in exemplum nata, Comitiſſa *Sarisburienſis* me accerſivit: Infantium unus tantùm tum temporis ægrotabat, mox reliqui (5 autem vel 6 erant) quos omnes eadem methodo tractavi. Lectulo eos addixi ad dies binos ternoſve ante eruptionem; ut ſanguis, pro ſuo genio, particulas facilè ſeparabiles morbum committentes, per cutis poros eliminaret. Neque autem vel ſtragulis, vel igni quibus ſani aſſueverant, quidquam adjici patiebar; ab eſu carnium arcebam, juſcula Avenacea, Hordeacea, ac ſubinde pomum coctum concedens, cereviſiam tenuem inſuper, vel lac cum aquæ triplo coctum pro potu. Urgenteque pro more Tuſſi, Ptiſanam Pectoralem ſæpe aſſumendam præſcripſi. His peractis omnino convaluere, brevi illo ſpatio quod hic morbus ſolet percurrere; neque vel per ejus decurſum, vel eodem fatiſcente, ſymptomate quovis morbo huic non familiari, tentabantur.

Duobus primis menſibus quibus hæc morbillorum ſpecies ſe prodebat, intercurrebat & *Febris* quædam *Morbilloſa* hic illic ſparſa, in quâ ἐκθύματα nonnulla per truncum corporis, colli præſertim poſteriora, atque humeros erumpebant, Ecthymata Morbillorum imitantia; à quibus in illo ſaltem diſterminabantur, quod non univerſum corpus pariter occuparent, quas diximus partibus contenta; Febris etiam (licet ejuſdem planè generis) immanior erat, & ad dies 14. nonnunquam etiam plures, protrahebatur. Nec venæ-ſectionem tulit hæc Febris, nec Enemata, ab utriſque irritata; at Methodo quæ Morbillis ſuperius dicata eſt, lubens conceſſit. Atque hæc de Morbillis fuerunt dicenda.

* *Curatio.*

C A-

CAPUT IV.

Variolæ Anomalæ An. 1674, 75.

QUemadmodum Morbilli Epidemici initio anni 1670. incurſantes, *Variolas nigras* ibidem delineatas introduxere, ita etiam hi, qui haud minus epidemicè graſſabantur initio Anni 1674. Variolarum ſpeciem introducebant tam earum ſimilem, ut eædem iſtæ revixiſſe omnino viderentur, non aliæ ſubnaſci: cùm enim (uti jam diximus) in priore illa variolarum ſpecie poſt elapſos priores annos duos, puſtulæ minùs in dies nigræ comparerent, & grandiores etiam pedetentim conſpicerentur, donec exeunte anno 1673. morbus jam mitis, habita generis ratione, ac benignus eſſet, jam priſtina ferociâ, & infauſto malorum ſymptomatum agmine ſtipatus denuò revertebatur. Etenim puſtulæ fuliginem nigredine æquabant, ubi nempe confluxerint; & æger non priùs extingueretur quàm ad maturitatem iſtæ pervenerint; immaturæ enim fuſco tantùm erant colore. Puſtulæ quin etiam perpuſillæ erant, ſi numeroſæ (Paucæ enim ubi fuerant tantùm, haud erant minores, quàm in aliis Variolarum generibus, nigræ verò rariſſimè.) Verbo dicam, iſtas quas anno 1670. deſcripſimus ſatis referebant; licet non in omnibus cum iis quadrarent, diſtarent autem pauculis quibuſdam, quæ quidem majorem ſub his quàm illis putredinem latere, naturæque eas eſſe magis craſſæ & incoctilis oſtendebant: Maturæ enim pejus olebant, ita ut iiſdem graviter laborantibus præ fœtore vix quidem accedere. Tardiùs enim periodum abſolvebant, hærebantque diutiùs, quàm ulla ſpecies alia adhuc videre contigit.

Notatu interim eſt perdignum, quòd quantò mitior eſt morbi ſpecies, tantò citiùs puſtulæ ad maturitatem, atque morbus ad finem perducitur. Ita in ſpecie iſtâ regulari Variolarum Confluentium quæ anno 1667. ingreſſa eſt, Dies *Undecimus* maximum adferebat vitæ diſcrimen, quo ſemel elapſo, non ampliùs ut plurimum ægro metuendum erat. In proximè ſequenti ſpecie anomalâ Confluentium, quæ initio anni 1670. cœperunt invadere, æger die *Decimo quarto*, vel ad extremum *Decimo ſeptimo* maximè periclitabatur, quos ſi æger ſuperaverit, ſalvus omninò erat, nec quenquam poſt hunc diem ab hoc morbo interemptum hactenus obſervavi. At verò in hac ſpecie Confluentium, æger etiam poſt diem *Viceſimum* contrucidabatur; nonnunquam & ſi convaleſceret, quæ paucorum ſors erat, non tantùm tibiæ intumeſcebant, (quod quidem in Variolis Confluentibus quibuſque familiare eſt) ſed brachia inſuper, humeri, crura, parteſque aliæ; qui quidem tumores ab intolerabili dolore *Rheumaticorum* per omnia æmulo, tragœdiam ordiebantur; poſtea haud raro ſuppurabantur, & in ſinus ingentes & partium muſculoſarum apoſtemata deſinebant, ægro in vitæ periculo etiam ad multos dies à diſceſſu Variolarum adhuc verſante. Adeò ut mihi luculenter conſtaret de gradibus, quibus hic ſe Epidemicus promoveret per tres haſce Conſtitutiones, quarum

poſterior priorem ſemper exuperavit, tum quoad majorem putredinem, tum quoad morbi materiam minùs coctilem.

Videntur autem mihi hæ quas jam tracto *Variolæ*, nova quædam Variolarum ſpecies, è priore jam inveteraſcente ſuborta. Quamvis pro aëris diatheſi eum producente Epidemicum, Variolæ nigræ, quæ initio anni 1670. primùm ſe oſtendebant, ad ἀκμὴν ſuam uſque progrederentur, tamen ad inſtar recidivæ alicujus morbi à materia priſtinâ denuò fermenteſcente, aër rursùs ad Variolarum productionem faciens, ex veteri penu eaſdem deprompſit; qui quidem morbus redintegratus ſumptiſque de novo viribus, reviviſcere planè & quaſi rejuveneſcere videbatur. Tantò autem magis anomalæ hæ erant, tantòque magis intenſam redolebant putrefactionem, quantò materia, è quâ generabantur, iſtâ craſſior erat atque fæculentior, ad quam præcedentes primum ortum referebant. Quod ut magis eluceſcat, exiſtimandum omnino eſt, nullam ejuſmodi diatheſin in ipſo aëre ſupponi debere, quæ hunc hoc in loco Epidemicum propaget, alium verò longè diverſum in alio non ita multùm diſtante; hoc enim ſi fieret, (fit autem ſubinde) quilibet ventorum motus Conſtitutionem difflare valeret; vero autem ſimilius mihi videtur hunc vel illum particularem aëris tractum effluviis repleri à minerali aliquâ fermentatione, quæ aërem, per quem feruntur, particulis nunc huic animalium generi, nunc alteri exitialibus, contaminantia, morbos variis terræ Affectibus appropriatos eò uſque propagant, donec expiraverit ſubterranea illa halituum minera; quæ pariter in novam denuò fermentationem agi poſſit, ex reliquiis nempè materiæ exoleſcentis, uti in caſu jam memorato. Mihi verò, qui non ultra quàm res ipſa loquitur ſapere audeo, perinde eſt, an hæc, an alia aliqua Hypotheſis Phænomena rectiùs ſolvat. Id ſaltem pro comperto habeo, quas jam tractavi Variolas, præcedentis Conſtitutionis Variolis fuiſſe ſimillimas, niſi quòd & craſſiorem naturam, & putredinem longè intenſiorem redolere viderentur. Quibus etiam de cauſis duabus, ubi admodum *confluerent*, plures orco dabant, quàm ſpecies alia quælibet, quam mihi hactenus videre contigit; &, ſi quid meo judicio tribuendum ſit, Peſtem ipſam, pro numero ſc. ægrorum, pernicie æquabant, licet, ubi *Diſcretæ* invaderent, haud certiùs intentarent periculum, quàm alia quævis ſpecies, & tàm puſtularum magnitudine, quàm colore, aliiſque circumſtantiis boni ſe moris eſſe faterentur.

* Curationem quod attinet; Jam à multis annis miratus ſum Indicationes planè contrarias, quas hic mihi morbus ſubinnuere videbatur. *Hinc* enim luce clarius fuit, à calidiori regimine ſymptomata, quæ à nimia inflammatione pendent, ſtatim produci, Febrim ſcil. Phreneſin, maculas purpureas, & ſimilia, quibus hic morbus præ cæteris quibuſque eſt obnoxius, *inde* verò regimen juſto frigidius faciei manuumque intumeſcentiæ, quæ hic apprimè eſt neceſſaria, officere, & puſtulas flaccidiores reddere. Poſtquam hæc diu multumque apud me ſatis anxiè revolveram, intellexi tandem, utrique huic incommodo eodem ſimul tempore poſſe occurri. Uſum enim Aquæ cum Lacte co-

* *Curatio.*

ctæ,

ctæ, Cereviſiæ tenuis, aut liquoris alterius ſimilis liberaliorem concedendo, penes me erat internum ſanguinis ὀργασμὸν frænare; Atque ex adverſo ægrum in lectulo jugiter detinendo, ne brachio quidem exerto, blando ejus calore puſtularum elevationem & faciei manuumque intumeſcentiam valebam promovere. Neque hæc ſecum methodus pugnare videtur, ſanguis enim, eruptione jam finitâ, particulas inflammatas in corporis habitum eructaſſe putandus eſt, neque jam ſtimulis ad ulteriorem materiæ ſecretionem indigere: Ita ut, cum jam in habitu corporis, maturandiſque Abſceſſulis rei cardo verſetur, id tantum ſit agendum *ſanguinis* nomine, ut ſc. ſanguis ab halitibus calidis, à carne puſtulis obſeſſa retro agendis, ſartus tectus conſervetur; *Puſtularum* verò, ut blando partium externarum calore ad maturitatem illæ perducantur. Jam verò, ut ut feliciter mihi ceſſerit hæc Methodus, uti priùs docui, in Variolis aliis *Confluentibus*, in iſtis tamen hujuſce Conſtitutionis illa me fefellit; ita ut eorum plerique qui vehementiùs laborabant interirent, ſive methodo jam à me laudata, ſive regimine & Cardiacis calidioribus uterentur. Omnino itaque intellexi, deſiderari adhuc aliquid præter iſta, quæ vel ad compeſcendam ſanguinis ebullitionem, vel ad puſtularum elevationem, manuumque atque faciei intumeſcentiam facerent; deſiderari ſcil. aliquid, quod Putrefactioni magis intenſæ, quàm in his Variolis præ cæteris quibuſque obſervâram, vincendæ par eſſet. In mentem mihi tandem venit *Vitrioli Spiritus*, quem exiſtimabam utrique intentioni, tum Putredinis oppugnandæ, tum perdomandæ caloris ferociæ, ſatisfacere poſſe. Quamobrem Ægro ſibi relicto, donec & dolor & vomituritio, quæ eruptionem præcedere ſolent, jam deſinerent, & Variolæ conferto agmine prodirent omnes, tandem die *quinto ſextove* dictum *ſpiritum*, cereviſiæ tenui ad levem aciditatem inſtillatum, pro potu ordinario conceſſi ad libitum ſumendum, liberaliùs verò, cum appareret Febris maturatio, quem Potum, donec perfectè convaleſceret, imperavi uſurpandum quotidie.

Hic ſpiritus, ceu morbo reverâ ſpecificus, ſymptomata omnia ad miraculum ferè compeſcebat. Facies & maturiùs, & longè altiùs intumeſcebat. Variolarum interſtitia, ad colorem magis rubrum, & Roſæ Damaſcenæ æmulum magis accedebant: Puſtulæ quoque minutiſſimæ grandeſcebant, ſaltem quantum ea ſpecies pateretur: Puſtulæ etiam quæ aliter nigræ comparuiſſent, hîc materiam quandam flavam & colore Favum referentem eructabant. Facies deinceps, pro nigra, colore flavo ſaturato ubique tincta conſpiciebatur; Celeriùs matureſcebant, atque tempore alia omnia diei unius aut alterius ſpatio, citiùs percurrebant. Hæc autem accidebant omnia, ſi liquorem nempe laudatum liberaliùs haurirent: Quapropter, quoties ægrum copiam ſubjugandis ſymptomatis debitam reſpuere animadverterem, ſpiritum iſtum, vel Syrupo aliquo in cochleari permiſtum, vel Aquæ Deſtillatæ cùm Syrupo junctæ additum, ſubindè ingeſſi quo penſaretur ſc. liquoris parcior uſus.

Varia hujus Medicamenti commoda recenſui, incommodi ne minimum quidem ex eo natum hactenus potui deprehendere: Licèt enim Salivatio die undecimo decimove ferè ab eo ſiſtatur, cujus vicem per id temporis Dejectio-

nes aliquot ſubire ſolent; tamen ab his minus ægro erit periculi, quàm ab iſta fuit; Quandoquidem, quod plus ſemel diximus, qui Variolis *Confluentibus* laborant, eô præcipuè urgentur diſcrimine, quòd ſaliva his diebus viſcidior reddita fauces præcludat, cui quidem ſymptomati hoc in caſu Diarrhœa ſuccurrit, quæ vel ſponte ſuà deſinet, vel ſaltem, ubi nullum amplius à Variolis periculum eſt, Lacte & Aqua miſtis, & Narcotico aſſumptis facilè compeſcetur.

Ægro interim in lecto jacenti, incluſis quoque bronchiis, ſtragula præter ſolita adjici non patiebar; conceſſi etiam, ut ab hac in illam lecti partem ſe pro arbitrio transferret, ad ſudores arcendos, in quos procliviſſimus erat, hoc non obſtante remedio. Juſculis interim avenaceis atque hordeaceis victitabat, nonnunquam & pomo cocto. Ultimis diebus, ſi vel langueret æger vel ægrotaret ſtomacho, Vini Canarini cochlearia tria quatuorve indulſi. Hauſtum verò Paregoricum jam à quinto ſextove die ſingulis veſperis temporiùs propinandum Adulto (Infantibus enim eo non erat opus) præcripſi; *Laudani liquidi* ſc. *guttas* 14. *in Aq. fl. Paralyſ.*

Die decimo quarto ægrum è lecto ſurgere permiſi; viceſimo primo ſanguinem è brachio educendum curavi, Catharticum deinde ad duas vel tres vices exhibui; quibus peractis ægri facies coloratior ac magis vivida conſpiciebatur, quàm ſolebat eorum, quos hic morbus ita malè mulctaverat: Adde, quòd Methodus laudata vix patitur faciem cicatricibus deturpari, quæ ab humoribus calidis efferatiſque proveniunt cuticulam rodentibus.

Die *Julii* 26. 1675. Vir Nobilis mihique Amicus, Dominus *Elliot* Regi à cubiculo, Domeſticum è ſuis meæ curæ commiſit, ferâ hâc Variolarum *Confluentium Nigrarum* ſpecie propediem laboraturum: Habebat is annos octodecim circiter, temperamento erat admodum ſanguineo, & in hunc morbum à nimia Compotatione recens inciderat: Confluebant puſtulæ denſiore agmine quàm alias vidi unquam, ita ut nulla ferè inter eas intercapedo linqueretur, quâ diſtingui poſſent. Remedii hujus δραςικωτάτȣ confiſus viribus, venam nullus ſecui, licet tempus quo accerſebar, id liberum faceret; atque etiam ſecare debuiſſem, cum à nimia Vini ingurgitatione invitaretur morbus. Poſt Eruptionem finitam, die viz. quinto vel ſexto, *Spiritum Vitrioli* in lagenas aliquot cereviſiâ tenui repletas juſſi inſtillari, atque hunc Potum ordinarium conceſſi pro arbitrio ſumendum. Die octavo ea ſanguinis quantitas è naribus fluxit, ut Noſocoma hoc ſymptomate territa, me ocyus accerſendum putaret: Adveniens ego, cùm ab immodico ſanguinis calore & impetu inuſitato illud oriri animadverterem, Cereviſiam tenuem dicto ſpiritu imprægnatam uberius adhuc hauriendam imperavi, quo facto Hæmorrhagia dicto citius eſt coërcita. Salivatione ſatis copioſa, faciei & manuum intumeſcentiâ, puſtularumque augmento ritè procedentibus, morbus ſe ſatis feliciter expedivit; niſi quod ultimis diebus Dejectiones aliquot mucoſæ ſanguineæque interpellarent, quæ fortè nullum faceſſiſſent negotium, ſi venam, eo quo diximus nomine, mox accerſitus aperuiſſem. Nihilominus nullo alio præſidio Dyſenteri-

teriam adoriebar, quàm Narcotico illo, quod aliàs etiam, ſi hoc ſymptoma non urſiſſet, ſingulis noctibus fuiſſet aſſumendum, quo vis ejus retuſa erat donec evaneſcerent puſtulæ; poſteaque extracta è brachio ſanguinis quantitate ſatis largâ. Lactèque atque Aquâ affatim hauſtis, ſubitò convaluit.

Eodem ferè tempore quidam è meis vicinis Dominus *Clench* duos mihi liberos ſanandos tradidit, quatuòr annos habebat alter, alter adhuc lactebat, nec dum ſextum menſem attigerat. Puſtulæ utriſque perpuſillæ erant, *Confluxiles* admodum, & ad Eryſipelatis modum prodibant, generiſque nigri dicti. *Vitrioli ſpiritum* utrique in potu omni inſtillandum curavi, quem non obſtante ætate, Junioris præſertim tenellulâ, ne hilum averſabantur; quin & nullo ſymptomate graviori affecti convaluêre illico. Amiciſſimus mihi vir, Dominus Doctor *Mapletoft*, utroſque mecum inviſens, ætáte majorem jam convaleſcentem reperit, minorem verò in cunis adhuc laborantem.

Animadvertendum eſt autem, quòd, ſicuti Variolæ hujus Conſtitutionis quæ non confluebant, ſatis erant benignæ, ita neque remedio jam præſcripto opus habebant; ſatis verò erat iſtâ eas Methodô tractare quam generi *Diſtincto* jam ſuprà deberi docuimus.

Habes jam, Lector, quæ de *Variolis* mihi erant dicenda omnia; quæ licèt non nemo fortaſſe parvi penderit pro ſæculi genio, ſcio tamen ego haud parvo mihi labore, curâ atque induſtria, per multos annos continuos ea ſtetiſſe; neque jam à me fuiſſe evulganda, niſi viciſſet charitas in proximum, & ſtudium aliis benefaciendi, vel pretio exiſtimationis propriæ, quam ſatis intelligo à ſubjecti novitate gravandam fore. Neque tamen video, cur aliquem malè habeat nova Methodus ei morbo medendi, (cujus nec apud *Hippocratem* veſtigium ullum, nec apud *Galenum* invenitur, niſi quis fortè locus difficillimâ ratiocinatione torqueatur) cùm quæ à Modernis adaptantur Curationes, à magnis illis rei Medicæ luminibus non inſtitutæ, æquo jure ab his negliguntur, atque ab illis magnifiunt.

Quin & pari ratione nemini mirum debet videri, ſi quid immutavero in ea Methodo, quâ expugnandæ ſunt iſtæ Febres, quæ ab iis pendent Conſtitutionibus, quæ Variolis Epidemicæ ſunt; Etenim ſi in prioribus illis mundi ſæculis Variolæ nuſquam gentium comparuerint, ſequitur neque iſtiuſmodi Febres uſpiam locorum extitiſſe unquam. Vero autem ſimillimum eſt, ne quid dicam audacius, Variolas nondum tunc temporis in rerum naturâ fuiſſe repertas: ſi enim per antiquiora tempora perinde atque nunc dierum hic morbus invaluiſſet, ſagaciſſimum *Hippocratem*, opinor, is nunquam latuiſſet; qui cùm morborum Hiſtorias & clariùs intellexerit, & deſcripſerit accuratiùs, quàm poſt-natorum quiſpiam, & hujus etiam deſcriptionem genuinam, atque ſimplicem pro ſuo more nobis reliquiſſet. Quocirca opinari mihi fas ſit, morbos certas habere periodos pro occultis illis atque adhuc incompertis Alterationibus, quæ ipſius terræ accidunt viſceribus, pro variâ ſc. ejuſdem ætate ac duratione: quodque, ſicuti alii morbi jam olim extitêre, qui vel jam ceciderunt penitus, vel ætate ſaltem penè confecti exolevêre: & rariſſimè com-

parent; (cujuſmodi ſunt *Lepra* atque alii fortaſſe nonnulli) ita qui nunc regnant morbi aliquando demùm intercident, novis cedentes ſpeciebus, de quibus nos ne minimum quidem hariolari valemus. Hæc ſe ita res habere poteſt, quicquid de eâ videatur nobis βραχυβίοις, qui heri tantùm nati ſumus, cras fortè interituri, neque quas de morbis Authores, vel antiquiſſimi, congeſſerunt rationes, ævi multò productioris, ſi cum Antiquiſſima mundi Epochâ conferantur.

CAPUT V.

Tuſſes Epidemicæ Anni 1675. *cum Pleuritide & Peripneumoniâ ſupervenientibus.*

CUm tempeſtas placida ac tepens, imò verò æſtatis ſimillima, præter ſolitum ad poſtremos uſque *Octobris* dies perſeveraret, Anno 1675. eam verò mox exciperet alia multum diverſa, frigida ſcilicet atque humida ſubitò ingruens, *Tuſſes* ubique numeroſiores graſſabantur quàm alio quovis, quod memini, tempore, nemini ferè parcentes, cujuſcunque is fuerit ſive ætatis, ſive temperamenti, integras verò ſimul familias pervadentes. Neque numero tantùm erant ſpectabiles (cùm quælibet hyems haud paucas nobis generet) ſed etiam ob anceps illud periculum, in quod eos, quos affecerant, per accidens conjiciebant. Cùm enim *Conſtitutio*, & jam, & per Autumnum omnem modò elapſum, in producenda Febre Epidemica ſuprà deſcripta omnes nervos intenderet, cùmque jam nullus exiſteret morbus alius Epidemicus, cujus contraniſu hujus vires aliquantiſper poſſint refringi, Tuſſes iſtæ Febri ſternebant viam, atque in eam quàm libentiſſimè commigrabant. Interea, quemadmodum Tuſſis Conſtitutioni opitulabatur in Febre producenda, ita etiam Febris occaſionem ex Tuſſi natam arripiens, jam Pleuram ac Pulmones haud aliter invadebat, ac caput invaſerat vel ſeptimanâ illâ, quæ harum Tuſſium exortum fuerat prægreſſa; Quæ tàm improviſa ſymptomatum mutatio nonnullis, qui minus diligenter adverterant animum, anſam præbuit, Febrem hanc pro *Pleuritide Eſſentiali*, aut *Eſſentiali Peripneumoniâ* habendi, licet eadem omninò illa maneret atque fuerat per integram hanc Conſtitutionem. Nunc enim, uti prius ſemper, cum dolore Capitis, Dorſi, atque Artuum quoslibet aggrediebatur; quæ ſymptomata omni ubique hujuſce Conſtitutionis Febri conveniebant. Materia tantùm Febrilis, cum ſtimulante Tuſſi in Pleuram ac Pulmones uberius deponeretur, ſymptomata dictas partes attinentia excitabat, attamen Febris quantum mihi licuit obſervare, eadem prorſus cum illa fuit, quæ ad eum uſque diem fuerat depopulata, quo hæ Tuſſes primùm comparebant; quin & remedia quibus promptiſſimè parebat, idem planè demonſtrabant. Et quantumlibet lateris dolor punctorius, ſpirandi difficultas, color detracti ſanguinis, & reliqua ſigna Pleuritidi familiaria, *Eſſentialem Pleureſin* ſubeſſe innuerent, non aliam tamen

men medendi methodum poſtulavit hic morbus, quàm quæ Febri hujus *Conſtitutionis* quadrabat, ab illa verò quæ *Veræ* Pleuritidi conveniebat, abhorrebat admodum, ut ex infrà dicendis liquebit. Addo, quòd cùm Pleuritis, quoties eſt morbus primarius, eo plerumque anni tempore ſoleat invadere, quod inter Ver atque Æſtatem ambigens, utriuſque quaſi fibula eſt; hic morbus alieno prorſus ſydere natus, pro ſymptomate tantùm Febris, quæ iſti anno propria fuit, ducendus eſt, atque accidentalis Tuſſis ſobole.

*Ut ad eam methodum ritè procedam, quam hujus Anni Tuſſibus, tum etiam iſtis quæ aliis contingunt, (modò ab iiſdem cauſis naſcantur) deberi monuit experientia, animadvertendum eſt, effluvia iſta, quæ à ſanguinis maſſâ per inſenſibilem tranſpirationem ablegari ſolent, à frigore cutis ſpiracula ſubitò contrahente intrò verti, & in Pulmones deponi, quos irritando, Tuſſim mox excitant. Cùmque hoc pacto detineantur calidæ iſtæ & recrementitiæ ſanguinis exhalationes, quo minùs per cutis poros exeant, Febris in ſanguinis maſſa facilè accenditur; ubi ſcilicet vel tanta eſt halituum copia, ut pulmones iis eliminandis haud ſufficiant, vel calore adventitio ſive Remediorum, ſive Regiminis juſto calidiorum quaſi adjecto oleo ignis augetur, & qui in Febrim jam plus ſatis erat proclivis in eandem præceps agitur. Verùm enim verò, qualiſcunque fuerit Febris *Stationaria*, quæ illum annum funeſtat, atque per id temporis dominatur, nova hæc Febris ſtatim in ejus nomen ac familiam adoptatur, ejuſdem ubique genio obſequens, licèt ſymptomata quædam adhuc retineat, à Tuſſi, quam habuit parentem, pendentia; Ac proinde ſatis conſtat in Tuſſi qualibet ex hac προφάσει natâ, non tantùm ipſi morbo, ſed & Febri, quæ Tuſſi huic paratiſſima accedit, occurrendum eſſe.

Hâc innixus baſi, iis qui meam implorant opem hoc modo ſuccurrere conabar. Si Tuſſis nondum Febrim, atque alia ſymptomata, quæ ut plurimum ſe adjungere ſolere diximus, accerſiverat, ſatis eſſe arbitrabar, ægrum à carnibus & liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque arcere, hortabar item ut exercitiis uteretur moderatis, & frueretur aurâ liberiore, Ptiſanam pectoralem refrigerantem ſubinde hauriens. Sufficiebant nimirum paucula hæc & ad Tuſſim perdomandam, & Febrim, aliaque ſymptomata quæ illam comitari ſolebant, prævenienda. Sicut enim abſtinentiâ à carnibus, & liquoribus ſpirituoſis, tum etiam refrigerantium uſu ita contemperabatur ſanguis, ut impreſſioni Febrili ineptior eſſet; ita etiam exercitii ope fervida illa ſanguinis effluvia, quæ, quoties corporis Pori a repentino frigore occluderentur, intro acta Tuſſim excitabant, viâ ſibi naturali ac genuina exhalabant opportuniùs, & cum bonis ægri rebus difflabantur.

Tuſſim quod ſpectabat ſedandam, haud vacabat periculo Narcoticis atque Anodynis illam aggredi; nec minus periclitabatur, ſi quis liquoribus ſpirituoſis calidiſque medicamentis idem moliretur, cùm utroque modo inviſcatâ, atque induratâ Tuſſis materiâ, halitus iſti, qui à ſanguine placidè ac ſenſim diſcedentes tuſſiendo in auras invaneſcerent, jam exitu negato, in cruoris maſſa

ſpræ-

* *Curatio.*

præcluſi Febrim ibidem ciebant. Atque hoc ſæpenumero non paucis è vulgo inconſultioribus peſſimè ceſſit, qui cùm ſpiritu vini uſtulato aliiſque calidis liquoribus Tuſſi obicem ponere niterentur, Affectus Pleuriticos & Peripneumonicos invitabant, atque inſanâ hac ſapientiâ morbum ſuâ naturâ leviſſimum & facilè ſanabilem, in periculoſum ac ſæpè lethalem transformabant: Nec minus hallucinabantur (licet magis cum ratione inſanire viderentur) qui provocatis ſudoribus morbi cauſam exterminare volebant: Quamvis enim non diffiteamur, ſudores ſpontè prorumpentes haud rarò præ cæteris quibuſcunque præſidiis cauſam morbificam expellere, liquet tamen, nos, dum in iis extorquendis ſumus, ſanguinem incendere, & quem ſervare volumus ægrum letho dare poſſe.

Quandoque verò, non tantùm ubi minùs ritè tractaretur morbus, quo ſcil. ſuprà deſcripſimus modo, ſed etiam nonnunquam ſua ſponte (maximè in delicatioribus ac tenellulis) nunc ſtatim ab initio, nunc poſt diem unum aut alterum, Tuſſi ſuperveniebat caloris ac frigoris viciſſitudo quædam, capitis, dorſi, atque artuum dolor, ad ſudores nonnunquam propenſio, noctu maximè, (quæ omnia pariter Symptomata Febrim hujus *Conſtitutionis* plerumque ſequebantur) quibus ſæpè adjungebatur lateris dolor, nonnunquam etiam Pulmonum quaſi conſtrictio coarctatioque, unde difficulter ſpirabat æger, inhibebatur Tuſſis, excitabatur Febris vehementior.

Febri, & peſſimis ejus ſymptomatis rectiſſimè, (quantum accuratè facta obſervatione mihi conſtitit) occurrebatur venæ-ſectione in brachio, & Epiſpaſticô Nuchæ applicatô; Clyſtere item quotidie injiciendo. Ægrum interim monebam, ut ſingulis diebus ad horas aliquot lecto abſiſteret, abſtineret à carnibus, nunc Cereviſiam tenuem, nunc Lac Aquæ permiſtum, nunc Ptiſanam aliquam Refrigerantem ac Lenientem ſorberet. Elapſô jam biduô triduove, ſi nondum minueretur dolor lateris, ſed adhuc vehementer urgeret, ſanguinem ſecundo detraxi, & ut in uſu Enematum perſiſteret adhuc, ſuaſi. Enemata autem quod attinet, diligenter advertendum eſt (tam in hac, quàm in aliis Febribus) ea, jam fractis morbi viribus, & retuſa acie, non diu & continuò repetenda eſſe, maximè in Fœminis Paſſioni Hyſtericæ obnoxiis, aut Viris Hypochondriacis; cùm talium ſanguis atque humores εὐμετάβλητοι ſint, ac nullo ferè negotio exagitentur atque æſtuent, unde perturbatur corporis œconomia, & ſymptomata Febrilia etiam ultra ſolidam periodum ægros diſcruciant.

Sed ut ad rem revertamur, dum hoc pacto ſpatium morbo concederemus, quo ſanguis calidas illas particulas, quæ in Pleuram ac Pulmones impegerant, ſenſim excuteret, ſymptomata univerſa placidè ſolebant evaneſcere; cùm qui morbum ferociùs atque hoſtili manu aggrediebantur, ingenti remediorum molimine bellum inferentes, vel ſuos Ægros amitterent, vel ſaltem Phlebotomiâ ſæpius repetitâ, quàm vel poſtulabat morbi genius, vel etiam tutò ferebat, eorundem vitam redimere cogerentur. Cum enim in vera Pleuritide Venæ-ſectio repetita omnem numerum abſolvat, ſolaque ad Curationem ſufficiat, (modò non obſtiterint medicamenta & regimen calidiora, quæ contrà mi-

litant

litant) ex adverſo in hoc ſymptomate ſatis erat ſemel, vel ut plurimum bis venam ſecaſſe, modò ægro concederetur ut è lecto exurgeret, & potu refrigeranti uteretur. Nulla autem cogebat neceſſitas, ſi benè obſervaverim, ſanguinem ſæpiùs educere, niſi ubi à calore foris accedente admodum intenderetur dictum ſymptoma; neque etiam in hoc caſu periculo id omninò vacabat.

Hanc jam nactus anſam, paucula de eo dicam quod omnium ore tritiſſimum eſt, *Pleureſin* ſcilicet quandoque ita *Malignam* reperiri, ut per eos annos Phlebotomiam ferre neſciat, ſaltem toties repetitam, quoties hic morbus communiter depoſcit. Cenſeo quidem *Pleureſin* Veram atque *Eſſentialem*, quæ, ut poſthac dicetur, omnibus annorum omnium Conſtitutionibus indifferenter infeſtat, omnibus indifferenter annis Venæ-ſectionem pariter repetitam indicare; aliquando tamen accidere ut Febris ejus anni propriè Epidemica, à repentinâ aliquâ manifeſtarum aëris qualitatum alteratione, materiam morbificam in Pleuram aut Pulmones libenter deponat, ipſaque Febris nihilominùs eadem prorſus maneat. In hoc caſu, etſi Venæ-ſectio poſſit concedi ut huic ſymptomati, ſi multum ſæviat, occurratur; generaliter tamen ſi loquamur, non multò plus ſanguinis ſymptomatis ratione educendus eſt, quàm Febris nomine debuerat educi, à quâ pendet iſtud ſymptoma: Namque ſi hæc ejus ſit indolis, ut à repetita Venæ-ſectione non abhorreat, poteſt ea repeti in Pleuritide quæ ejuſdem ſymptoma eſt; at verò ſi Febris repetitam Venæ-ſectionem reſpuat, neque juvabit iſta, imò & nocebit in Pleuritide, quæ cum Febre ſtabit cadetve. Hoc autem modo ſe res habuit, me ſaltem judice, in *Pleuritide ſymptomaticâ* quæ Febrem comitabatur hoc in loco graſſantem, quo temporè ſubingrediebantur *Tuſſes*, hâc nimirum hyeme 1675. Atque hoc quidem mihi ideo reticendum non erat, quòd exiſtimem dubio illum tramite errare, atque incerto duci filo, qui in Febrium Curatione non continenter ob oculos habet anni *Conſtitutionem*, quatenus huic aut alteri morbo Epidemicè producendo favet, cæteriſque morbis omnibus unà concurrentibus in ejus ſimilitudinem ac formam detorquendis.

Novembri anni præfati, Dominum *Thomam Windham*, Domini *Franciſci Windham* Equitis filium natu maximum, hâc Febre laborantem tractabam. Querebatur is de lateris dolore, aliiſque ſymptomatis, de quibus cæteri hoc morbo affecti. Venam haud plus ſemel tundendam curavi, Epiſpaſticum Nuchæ apponi, Enemata quotidie injici; nunc Ptiſanas atque Emulſiones refrigerantes, nunc Lac Aquæ immiſtum, nunc Cereviſiam tenuem propinavi, ſuaſi ut lecto abſiſteret quotidiè ad horas pauculas, quâ methodô intra paucos dies reſtitutus eſt, & celebratâ Catharſi omnino convaluit.

Notandum autem eſt, quòd tametſi ſymptomata hæc, quæ tuſſi ſupervenire ſolerent, ea propè eſſent, quæ hanc hyemem funeſtabant, attamen tuſſis ipſa ſine illis ſola invadens, eâ tempeſtate magis dominabatur. Hujus autem medela neque venæ-ſectionem, neque Clyſteres ſibi vendicabat, modò febris à regimine vel medicamentis calidioribus non excitaretur. Cùm ſatis erat ad eam compeſcendam ægro liberioris aëris foras uſum concedere, & carnis

 eſum,

eſum, ut & vinum ac id genus liquores ſpirituoſos, qui Febri anſam præbeant, omninò interdicere. Porrò *Tabellas* ſequentes ſæpiuſculè devorandas imperavi; quæ quidem ad tuſſes à frigore ſuſceptas coërcendas omnibus aliis, quæ mihi adhuc innoteſcunt, longè præcellunt. ℞. *Sacchar. Cand.* ℔iiß. *Coq. ſ. q. aq. communis uſque dum adhæreſcat extremis digitorum, tum adde pulv. Liquirit. Enul. Campan. ſem. aniſi & ſem. Angelic. an.* ℥ß. *pulv. Irid. & flor. Sulphur. an.* ℈ij. *ol. chym. ſem. aniſi* ℈j. *f. ſ. a. tabellæ, quas ſecum continuò portet, ac earum unam frequenter aſſumat.*

At priuſquam his, quæ de morbis Epidemicis diſſerui, ultimam imponam manum, Objectioni, quàm contra eorum nonnulla adferendam prævideo, occurrendum mihi eſt, quòd nempe non ſatis cum *malignitate* iſtâ pugnare videantur, quæ pluribus horùm morborum adhæret. Non is ſum, qui receptam à Viris doctiſſimis, ſive hujus ſeculi, ſive antiquioribus, de malignitate opinionem convellere aut poſſim, aut etiam velim, cùm iſta indiciis plus ſatis ſe prodat manifeſtis, in Epidemicis pleriſque. Liceat mihi tantùm quæ de ejus natura ſentio in medium proferre, quò hæc noſtra Praxis minùs à ratione abhorrere videatur. Ipſe enim cum eruditiſſimo *Scaligero*

Non mihi, ſed Rationi, aut quæ Ratio eſſe videtur,
Milito; ſecurus quod mordicus hic tenet, aut hic.

Cenſeo itaque ego *malignitatem* eam omnem quæ Epidemicis competit, (qualiſcunque tandem fuerit ſpecifica ejus natura) particulis calidiſſimis ac ſpirituoſiſſimis, humorum in humano corpore contentorum naturæ plus minuſve adverſantibus, conſiſtere ac terminari, quia ſolæ iſtiuſmodi particulæ humores ita ſubitò alterare valent, atque in morbis malignis fieri videmus. Cenſeo item calidas illas & ſpirituoſas particulas aſſimilando maximè agere: Cùm ex naturæ lege quodlibet Principium Activum ſui ſimile procreare ſatagat, & quæ ei cunque obſiſtunt ad propriam indolem inflectere atque accommodare. Ita ignis ignem generat, & maligno infectus morbo ſocium inficit, ſpirituum ſc. emiſſione, qui humores mox inficiendos ſibi aſſimilant, & in naturam ſuam perducunt trahuntve.

His præmiſſis, omninò ſequitur nihil eſſe prius quàm ut dictæ particulæ ſudore eliminentur; hoc enim modo morbus confeſtim funditus extirparetur: At hîc reclamat experientia, docetque hoc in omni *malignitatis* ſpecie fieri non poſſe. Quamvis enim in ipsâ *Peſte* particulæ peſtilentiales, tùm quòd admodum fuerint ſubtiles, tum etiam quod ſanguinis partibus maximè ſpirituoſis inſideant, diſſipabiles ſint, atque excitato ſudore non interrumpendo ejici queant, in aliis tamen Febribus, ubi particulæ aſſimilantes non in eam ſubtilitatem ſunt evectæ, atque etiam humoribus magis craſſis incorporantur, minera illa maligna non tantùm ſudoribus diſſlari non poteſt, ſed ſæpenumero etiam augetur, quibus iſti ſolicitantur, Diaphoreticis. Quantò enim magis uſu calefacientium actuantur particulæ hæ calidæ ac ſpirituoſæ, tantò magis inten-

tenditur ea quam habent aſſimilandi facultas, quandoque etiam magis excaleſiunt humores iſti in quos agunt, tantò libentiùs in aſſimilantium caſtra migrant, earundem impreſſionibus cedentes. Cùm ex adverſo ratio dictare videatur, medicamenta illa quæ contrariæ ſunt naturæ non tantùm particularum calidarum atque acrium vim inhibere, ſed etiam humores condenſare obfirmareque, quo ſpirituum morbificorum fortiùs ſuſtineant impetum, vel etiam frangant. Atque appellanda hìc mihi venit Experientia, quâ magiſtrâ edoctus ſum & Purpureas Febrium maculas, & Variolarum puſtulas nigras, eò promptius ſumpſiſſe incrementum, quò magis calefieret æger, eaſdem verò pro ratione moderatioris regiminis, quod iis omnino debetur, decreſcere ſolere ac minui.

Jam ſi quis me roget, quî fiat ut, cùm *malignitas* in ejuſmodi particulis calidis ac ſpirituoſis conſiſtat, haud raro ita parca Febris ſigna conſpiciantur, etiam in morbis ſummè malignis; reſponderem percontanti, Primò in præcipuâ illâ, & maximè inſigni malignitatis inſtantiâ, ipsâ *Peſte*, abundè conſtat Particulas νοσηρὰς ita ſupra modum ſubtiles eſſe atque aculeatas, (præſertim ubi primùm incipit graſſari) ut auræ ad inſtar ſanguinem pervadant, ac ſyderatis quaſi ejus ſpiritibus, ne in Ebullitionem quidem illum attollant, unde æger ſine Febre perit.

At verò in minori iſto malignitatis gradu qui in aliis Epidemicis reperitur, ſymptomata Febrilia ita parum conſpicua redduntur, nonnunquam à confuſione in ſanguine atque humoribus excitatâ à particulis inimicis eorum in gremio concluſis; unde natura quaſi oppreſſa non potis eſt, ſymptomata illa magis regularia exercere quæ morbo competunt, at anomala ſunt φαινόμενα, ferè omnia ob οἰκονομίαν penitus everſam dirutamque; quo in caſu deprimitur ſæpè Febris, quæ obtinente genuino naturæ ductu, omnino vigeret. Quandoque etiam pauciora ſe oſtendunt Febris indicia quàm pro morbi genio, ob metaſtaſin mineræ malignæ vel in Genus Nervoſum factam, vel in alias partes corporis, vel etiam humores extra ſanguinis pomœria, dum turgeret adhuc materia morbum committens.

Quicquid verò id fuerit, ne hariolari quidem poſſum quænam alia Medendi Methodus *malignitati* qualicunque adhibenda ſit, præter eam quæ Epidemico, cui inhæret, debetur. Ita ut ſive Epidemicus de eorum numero ſit, qui primò Concoctionem materiæ Febrilis, mox ejuſdem ritè diſpoſitæ eliminationem per ſudores ſibi vendicant: vel eorum, qui per eruptionem aliquam fugam ſibi quærunt; vel etiam eorum, qui ab artis præſidio viam ſibi aperiendam præſtolantur, in ſingulis his, inquam, generibus, *Malignitas* morbi comes, cum ipſo morbo ſtabit cadetque, pari uſa fortunâ, & pari etiam paſſu recedens; atque ex conſequenti, quæcunque evacuatio Febri in genere competit, eadem & malignitati debetur: quantumlibet evacuationes iſtæ ſibi invicem fuerint contrariæ. *Malignitati* itaque iſti quæ *Febres Autumnales Intermittentes* comitatur, uti & *Febrem Continuam*, quæ ejuſdem eſt indolis, medebitur Diaphoreſis, quæ concoctionem ſubſequitur ceu

ejus effectum. *Variolarum malignitati* ſubveniet tempeſtiva Abſceſſulorum maturatio, atque ita de reliquis; in quibus omnibus, peculiaris *malignitatis* ſpecies iſtis præſertim modis ac methodô illâ optimè ſuperatur, quibus libentiſſimè cedunt peculiares iſti morbi, ad quos illa ſpectat, ſive hâc methodô procedendum fuerit, ſive alterâ. Hoc mihi dictat ratio, niſi pro Junone nubes, atque huic etiam Experientia jugiter ſuffragatur.

CAPUT VI.

Anacephalæoſis.

Atque ita demùm animadvertimus, ſpatium illud annorum, quo finiuntur prægreſſæ obſervationes genera *Conſtitutionum* omnino *Quinque* pepeꝛiſſe; Quinque nimirum peculiares aëris Diatheſes, totidem *Epidemicorum* ſpecies peculiares, Febrium nominatim, producentes: Febrium autem harum prima, quæ iis annis infeſtabat quibus *Intermittentes Autumnales* maximè graſſabantur, unica mihi videtur, (quantum obſervatione diligenti fidâque hactenus aſſequi potuero) in quâ Natura ita omnia ſymptomata moderabatur, ut materiam Febrilem debitâ Coctione præparatam certo ſuo tempore ad exitum diſponeret, vel per juſtam διαφόρησιν vel διαπνοὴν paulò liberaliorem; (quæ idcirco *Febris Depuratoria* mihi audit.) Et profectò facilè adducor ut credam, præcipuam hanc eſſe atque *Primariam* Naturæ *Febrem*, tùm ob regularem illam methodum, quâ utitur in promovendâ materiâ morbificâ eâdemque præfinito tempore digerendâ; tum etiam quia hæc Febribus aliis quibuslibet frequentior occurrit, cùm credibile ſit *Febres Intermittentes* Epidemicè ſæpiùs graſſari, quàm alios morbos quoſcunque, ſi illis nempe habenda ſit fides, qui de earum frequentiâ in ſeculis jam elapſis tot & tanta ſcripſerunt; quicquid demum in cauſa fuerit quod ita raræ comparuerint, à quo *Peſtis* hanc urbem eſt depopulata: Enim verò *Febris* hæc *Peſtilentialis Inflammatoriis* iis omnibus, quæ poſt invaſere, ſe ducem præbebat, ac πρόδρομον. *Febri* autem iſti *Primariæ*, de quâ ſuprà, adaptantur, ni fallor, illuſtria illa, atque neceſſaria Axiomata, quæ tradiderunt *Hippocrates*, aliique Medici antiqui; quorum ope ita illa eſt regenda, ut præparetur materia Febrilis ad Criſin per ſudores ritè faciendam: Neque enim ſatis video, qui poſſint accommodari dicti Aphoriſmi ſubſequentibus iſtis Febrium ſpeciebus, quæ diverſam longè habent indolem; & raro ejuſmodi Methodo aliquâ ſolvi ſolent, quâ nos adjuti, ſi ad eam accedamus ſcilicet, eamque perficiamus, morbos hoſce ſubjugare poſſimus. Ut ut verò hæc ſe res habeat, notatu dignum eſſe autumo, quòd cum Febris hæc, quæ ab illa *Conſtitutione* pendebat, qua Intermittentes cæteris prædominabantur, (ſi vel diutius perſiſteret, vel æger nimis evacuationibus fuerit exhauſtus) ſubindè in Intermittentium caſtra de facili tranſiret; iſtæ Febres quæ ſequentes funeſtabant annos, etiamſi diutiſſimè cruciarent, rariſſimè tamen Intermittentes fierent, indicio ſatis manifeſto

eam

eam *Febrem Continuam* atque *Intermittentes* iſtas, vel natura quadantenus convenire, vel non multum ab invicem abhorrere.

Jam ſi quis à me percontetur, quo demum pacto *Febris Continuæ* ſpeciem ex notis in Febrium deſcriptionibus à me traditis queat expiſcari, cùm plerumque ſingulæ iis implicentur ſymptomatis, quæ omnibus in genere competunt Febribus, (cujuſmodi ſunt calor, ſitis, inquietudo, *&c.*) Huic ego reſponderem, difficile id quidem eſſe, at non planè impoſſibile, modò quis feriò atque ad amuſſim exegerit circumſtantias eas omnes quas in Hiſtoria præcedenti indigitavimus; maximè ſi in urbe aliqua, aut loco alio hominibus referto, examen inſtituat. Ponamus enim Medicum ad Febre Continua laborantem accerſiri, id primò habet adminiculi ad judicium ritè formandum, quod vel ex obſervatione propria, vel aliis indicantibus facilè reſciſcat, quinam alii morbi præter hanc Febrem, & cujus demum generis, eo locorum Epidemicè graſſantur; quo cognito non ampliùs dubitabit cujus generis eſſe debeat Febris iſta, quæ huic alteri Epidemico regnanti famulatur. Quamvis enim fieri poſſit ut Febris iis tantùm ſe prodat ſymptomatis, quæ omnibus omninò Febribus ſunt communia, (præſertim ſi in ἀταξίαν & confuſionem agatur à Methodô quæ ab ejus curatione prorſus aliena eſt) alii tamen Epidemici characteres naturæ atque indoli ſuæ proprios ac peculiares apertiſſimè agnoſcent. Verbi gratia, qui *Variolas* inſpexerit, facilè conjectabit, (modò ejus morbi Hiſtoriam probè calleat) vel à die quo primùm erumpunt Puſtulæ, vel ab earum magnitudine, atque colore, *&c.* ad quodnam Variolarum genus ſpecies illa particularis fuerit referenda: atque ubi ſemel cognoverit quænam ſit illa Variolarum ſpecies, quæ eo anno atque per loca iſta increbreſcit, ſatis illi conſtabit de ſpecie Febris cujuſvis per id temporis, atque eo locorum graſſantis. Et ſane ſi morborum Hiſtorias ad unguem perdidiciſſem, (quam ego mihi laudem minimè ſumo) ſicuti Epidemico quovis conſpecto, non dubitarem de Febris tum regnantis genere pronunciare, licèt ne unam viderim quidem; ita *Febris* quælibet conſpecta, quiſnam ei jungeretur Morbus Epidemicus, me ſatis doceret, an *Variolæ* ſcilicet, vel *Morbilli*, vel *Dyſenteria*, *&c.* Cùm tam peculiare aliquod horum genus, quàm Febris peculiaris, particularem quamlibet Conſtitutionem jugiter comitetur.

Secundò autem, præter indicia illa quæ Epidemicorum unà invadentium conſideratio nobis ſuggeret, & ipſa cujuslibet Febris ſymptomata ad ejuſdem ſpeciem dignoſcendam, haud obſcuram lucem fœnerantur. Quamlibet enim, ut ſuprà innuimus, Febres in univerſum omnes quædam habent ſymptomata omnibus communia, ſunt tamen & certæ aliquæ Diſtinctionis notæ quas ſingulis ſpeciebus ſigillatim impreſſit Natura; quæ cùm ſubtiliores ſint ac magis reconditæ, non niſi à cautiſſimis, & minutiſſima quæque penſiculatim trutinantibus erui ſolent, aut inveſtigari. Inter hæc ſigna diſtinguentia ſemper exiſtimavi ego, ægri ſive ſudationem ſive ſiccitatem in hoc vel illo morbi tempore, Febris ſpeciem præcipuè & præ cæteris demonſtrare, modò illa à ſtatu naturali ac ſuo, Methodo minùs congruâ non fuerit dejecta. Atque hoc ip-

ſum liquidò mihi conſtabat in Febribus omnibus Epidemicis, quotquot obſervationes hæ noſtræ hactenus complectuntur. Exempli gratiâ, iis in Febribus quæ vigebant exoleſcente *Intermittentium Autumnalium* prædominio, ægri externa areſcebant, nec vel minima ſudoris præſignatio ante materiæ Febrilis concoctionem, quæ die decimo quarto plerumque perficiebatur, in conſpectum ſe dabat. Neque etiam cieri hîc poterat ſudor ſine ingenti ægrorum diſcrimine, qui in Phreneſin, aliaque ſymptomata periculoſiſſima mox à coacto ſudore præcipitabantur. In *Febri Peſtilentiali*, quæ hanc quidem ſubſecuta eſt, (*Inflammatoriarum* autem omnium quæ ab illo tempore invasêre, chorum duxit) nulli ſudores ſponte ſuâ prorumpebant, at à ſudorificis excitari poterant vel primis morbi diebus, atque iis ſemel obortis æger nullo non ſymptomate levabatur. Febre proximè ſuccedente quæ *Variolas* iis annis comitabatur quibus illæ *Regulares* erant, æger ſuâ ſponte effuſiſſimis ſudoribus totus dimanavit, vel à morbi initio; at qui iſtis indulgebat æger, intendebat illicò ſymptomata omnia, haud mitigabat. In binis Febribus quæ duabus *Variolarum Anomalarum* ſpeciebus, atque *Dyſenteriis* ſe comites adjungebant, & ſudores Anomali etiam fuere; at plerumque ſolis primis diebus exeuntes, licèt qui primam Febrem comitabatur ſudor, quàm qui poſteriorem, aliquantiſper eſſet copioſior, ſed in neutrâ emolumento fuit ægro, cùm non à præviâ Concoctione, ſed à confuſo particularum noxiarum motu is eliceretur.

Arduum verò id mihi imprimis videtur, Novæ Febris ſpeciem, vertente primùm anni *Conſtitutione* indagare, cùm nec dum ſpecimen ejus aliquod quis oculis uſurpaverit, nec dum reſciverit, qualeſnam demum ſint futuri morbi Epidemici, quos ut plurimùm Febris prævertit. Moleſtum eſſet ſingula enumerare quæ iis annis, de quibus egi, occurrebant, quò liqueret anſas haud obſcuras à natura nobis ſuggeri, quibus adjuti hoc præſtare valeamus; ac proinde Cognitio hæc à perdiligenti atque accuratiſſimâ Circumſtantiarum omnium obſervatione neceſſariò pendebit. Quantumlibet autem difficile id fuerit, imò ſi & impoſſibile planè ſupponamus, Novæ Febris, ubi primum ingreditur, ſpeciem certò diſtinguere; tamen ad Curationem quod attinet, Indicatio à *Juvantibus* & *Lædentibus* ſumenda, nobis ſaltem relinquitur; cujus ope viam paulatim prætentantes ægrum in tuto poſſimus collocare, modò ne plus ſatis properemus; quâ quidem *feſtinatione* nihil ego quicquam exitialius eſſe autumo, nec re ulla alia Febricitantium plures vita ſpoliari. Neque pudet fateri, me non ſemel in curandis Febribus, ubi nondum conſtaret quid mihi agendum eſſet, nihil prorſus agendo & mihi & ægro conſuluiſſe optimè; dum enim morbo invigilarem, quo eum opportunius confodere valerem, Febris vel ſponte ſua ſenſim evanuit, vel in eum ſe Typum redegit, ut jam mihi innoteſceret quibus armis eſſet debellanda. Sed, quod dolendum omnino eſt, ægrorum quamplurimi, haud ſatis gnari quòd perinde ſit Medici periti quandoque nihil agere, atque alio tempore efficaciſſima adhibere remedia, probitatis atque fidei fructum hunc capere nolunt, ſed vel negligentiæ vel ignorantiæ id imputant;

tant; cùm Empiricorum inſulſiſſimus quilibet medicamenta medicamentis adjicere æquè novit, ac ſolet magis, quàm Medicorum prudentiſſimus.

Hæc ſunt ferè quæ hactenus obſervavi, ſaltem quæ ad normam aliquam reduci potuerint, de *Morborum Epidemicorum* ſpeciebus, atque ordine illo quo invasére ab anno 1661. ad finem uſque anni 1675. Quo quidem tempore *Variolæ*, & *Febres Continuæ* earum comites, qui fermè à biennio dominatæ ſunt mitiores jam factæ videntur exoleſcere. Qui poſt ſequentur morbi, ſolus novit, qui novit omnia.

SECTIO SEXTA.

CAPUT I.

Febres Intercurrentes.

OBſervationes annorum, quos jam deſcripſi, ſatis arguunt Febrium alias *Stationarias* meritò audire, ejuſmodi Febres intelligo, quæ, cùm à particulari quadam, at nondum ſatis cognita hujus aut alterius anni *Conſtitutione* pendeant, ſingulæ ſuo ordine invaleſcunt, graſſantur admodum, & quaſi cæteris dominantur per continuam illam annorum ſeriem. An dentur etiam aliæ ſpecies præter jam dictas: An etiam exacto quodam annorum curriculo, aliæ alias certo ac conſtanti ordine excipiant, an ſecus ſe res habeat nondum mihi licuit deprehendere. Sunt verò & aliæ *Febres Continuæ*, quæ licet jam parciùs, jam inclementiùs ſæviant & depopulentur, tamen cum Stationariarum quibuslibet, ut etiam & ſecum invicem eodem anno indifferenter commiſcentur, quas idcirco *Intercurrentes* appellandas cenſeo. Quid tam de illarum ingenio, quàm de Methodo Medendi eiſdem adhibendâ, hactenus obſervando didici; in ſequentibus tradam. Sunt verò, *Febris Scarlatina*, *Pleuritis*, *Peripneumonia Notha*, *Rheumatiſmus*, *Febris Eryſipelatoſa*, *Angina*. Et fortè aliæ quædam.

Jam verò cùm univerſos hoſce morbos, vel adhuc comitetur Febris, vel ſaltem fuerit comitata, donec exonerata in partes ſive has, ſive illas, pro morbi ratione, materiâ Febrili, ſive exitum invenerit; nullus dubito Febrem ipſam pro morbo primario habendam, reliquoſque affectus à quibus ut plurimum morbi iſti nomen mutuantur, ſymptomata eſſe, quæ vel peculiarem κρίσεως modum, vel partem, in quam ruit morbi vis, præcipuè ſpectant. Verùm modò de re conveniat, nullam de nominibus movebo litem; mihi integrum fuerit morbum hoc vel illo nomine deſignare, pro arbitrio meo.

Animadvertendum eſt, quòd ſicuti *Febres Stationariæ*, de quibus ſuprà egimus, magis minùſve Epidemicè infeſtant, quod jam diximus, prout annorum Conſtitutio in ſecretâ atque inexplicabili aëris temperie fundata, eiſ-

dem

dem favet, ita etiam *Intercurrentes* hæ nonnunquam, licèt non ita frequenter atque iſtæ, Epidemicè graſſantur. Quamvis enim plerumque oriantur ab hac vel illa particulari corporum particularum ἀνωμαλίᾳ, quâ ſanguis atque humores quoquo modo vitiantur, aliquando tamen originem debent ſuam mediatè quidem cauſæ alicui generali in aëre manifeſtis qualitatibus hominum corpora ita diſponente, ut exinde tales taleſve ſanguinis atque humorum dyſcraſiæ generentur, quæ *Intercurrentium* ejuſmodi *Epidemicorum* cauſæ fuerint immediatæ. Uti cùm Gelu acrius diu perſeveraverit, ſe in Veris uſque pomœria longiùs extendens, derepentè autem calidior tempeſtas ſuccedat, *Pleuritides*, *Anginæ*, ſimileſque morbi alii ſolent invadere, qualiſcunque demum fuerit *Conſtitutio* annorum *Generalis*. Et quoniam hi nonnunquam Epidemicè graſſantur perindè atque alii iſti, idcircò ut hos ab illis Febribus diſpeſcam, quæ ad certam annorum ſeriem determinantur, omnibus indifferenter annis communes *Intercurrentes* appellare libet.

Quanto autem à ſe invicem intervallo diſſideant duo hæc Febrium Genera, quantum ad cauſas aëre ſubminiſtratas, quoad alias tamen cauſas externas, ac Procatarcticas ſpectat, ſæpenumerò conveniunt. Ut enim jam mittamus Contagium, quod quidem nonnunquam Febrium Stationariarum aliquibus anſam exporrigit, & crapulam taceamus, quâ matre proſeminantur tum iſtæ Febres, tùm hæ etiam de quibus jam ago; cauſa evidens externa Febrium quamplurimarum inde petenda eſt, quòd quis ſcilicet vel præmaturiùs veſtes abjecerit; vel ab exercitio incaleſcens ſe frigori incautiùs expoſuerit; unde poris ſubitò occluſis, retentiſque iis halitibus, quibus aliàs per cutis ſpiracula patebat exitus, hæc vel illa Febris ſpecies in ſanguine ſuccenditur, prout vel Generalis Conſtitutio, quæ tùm temporis obtinet, vel particulares humorum dyſcraſiæ in hanc vel illam Febris ſpeciem potentiùs determinaverint. Et ſanè exiſtimo plures modo jam deſignato, quàm *Peſte*, *Gladio*, atque *Fame* ſimul omnibus perire: Etenim ſi quis ægrum Medicus de primâ morbi occaſione paulò minutiùs interrogaverit, (modò ex Acutorum iſtorum numero ſit quos ſuprà tractavimus) audiet quaſi ſemper, vel eum veſtem aliquam temerè depoſuiſſe cui pridem aſſueverat, vel corpus motu excalefactum ſubitò frigori permiſiſſe, atque ex alterutrâ harum προφάσει incidiſſe in morbum. Quam ob cauſam familiares meos ſemper moneo, ut nullo alio anni tempore quicquam veſtium, quibus aſſuevere, ſibi detrahant, niſi menſe uno ante *Solſtitium Æſtivum*: Nec minori cum ſtudio eoſdem hortor, ut ab exercitio caleſcentes frigus ſedulò evitent.

At verò diligenter hîc loci notandum eſt, quòd licèt morbi iſti, qui ſub Intercurrentium titulo jam mihi tractandi veniunt, plerique, ſi non omnes, *Eſſentiales* fuerint morbi, ſæpenumero tamen Affectus quidam, tum eos quoad Phænomena referentes, tum eodem etiam inſigniti nomine, iſtis Febribus ſuperveniunt quas *Stationarias* appello, & ſunt nuda earum *ſymptomata*: Quo in caſu non jam illa Methodus adhibenda eſt, quæ iis debetur quoties morbi ſunt Eſſentiales, at iſta potiùs quam ſibi poſtulat Febris cujus nunc

ſunt

ſunt ſymptomata, ad quorum quidem curationem ea leviter tantùm inflectenda eſt: In genere autem ad Anni Febrim ſeriò attendendum eſt, inveſtigandumque quo illa pacto facillimè expugnari poſſit, Venæ-ſectione, an ſudoribus, vel aliâ methodo quâlibet. Hoc ſi ſuſque deque habeatur, cum ingenti ægrorum diſcrimine perſæpe errabimus. Si quis objecerit hos ipſos Affectus, quos ego Eſſentiales voco, & de quibus jam ago, reverà ſymptomata tantùm eſſe, reſpondeo, ſymptomata ea fortè eſſe reſpectu febris ad quam propriè ſpectant, at ſymptomata ſunt ſaltem Febrium, quæ illa ſemper ac neceſſariò producunt. V. gr. in *Pleuritide* Eſſentiali, Febris ejus eſt indolis, ut ſemper materiam morbificam in Pleuram deponat; in *Angina* Eſſentiali, ejus indolis eſt, ut eadem ad fauces ſemper amandet; atque ita ſe res habet in cæteris: Cùm ubi affectuum memoratorum utervis Febri ſuperveniat, quæ ad hanc illamve annorum Conſtitutionem ſpectat, atque ab ea pendet, idem per accidens tantum neutiquam verò neceſſariò producitur. Quo nomine haud parum à ſe invicem diſterminantur.

Jam autem, ut Affectus *Eſſentiales* mihi dictos ab iis qui *Symptomatici* tantùm ſunt, ritè diſtinguamus, multum confert nobiſcum perpendiſſe, quod qualia ſint ſymptomata quæ invaſionem Febris hujus alteriuſve *Stationariæ* comitantur, talia omnino erunt ſymptomata quæ inſultum ſive *Pleuritidis*, ſive *Anginæ* ſequuntur, quoties ejuſmodi Febris Accidentia ſunt tantùm. Quod quidem cernere erat in *Pleuritide ſymptomatica* prædictâ, quæ Febri per hyemem graſſanti, anno 1675. ſuperveniebat. Quotquot enim hac laborabant Pleuritide, ubi primùm corripiebantur, Capitis, Dorſi, & Artuum patiebantur dolorem; quæ certiſſima erant & maximè vulgaria Febrium earum omnium ſymptomata, quæ & antequam ingrederentur Pleuritides, invadebant, atque illis expirantibus adhuc durabant. Cùm quoties uterlibet horum Intercurrentium morbus *Eſſentialis* eſt, omnibus indifferenter annis pari modo aggreditur, nihil prorſus habens commune cum Febre Stationaria per id tempus regnante. Ad hæc ſymptomata omnia quæ poſt emergunt magis perſpicua ſunt, cùm non obſcurentur ac confundantur ab aliorum φαινομένων, quæ naturæ ſunt diverſæ, & ad aliam ſpectant Febrem, admixtione. Præter hæc, Anni tempus, quo eſſentiales Intercurrentes plerique, non tamen omnes, ſolent infeſtare, haud rarò ſubinnuit ad quam claſſem hujuſmodi Affectus referendi ſint. At verò ad Morborum, tum horum, tum aliorum etiam omnium Diagnoſin, iis demum inſtructiſſimus accedet, qui obſervatione ac diligenti ita intimè eorum Phænomena rimando perſcrutatus fuerit, ut ubi eos inſpexerit, genus ſtatim nôrit diſtinguere; licèt Differentiarum characteriſticarum aliæ ita ſint fortaſſe ſubtiles ac delicatæ, ut eaſdem alteri verbis nequeat exprimere.

Quandoquidem autem variæ hæ Febrium ſpecies, (quantum quidem aſſequi poſſum ex Phænomenis, quæ tum morbos ipſos, tum medendi rationes attinent, ſedulò penſitatis) peculiari, ac cuilibet morbo propriæ ſanguinis inflammationi ortum debent ſuum, in eodem refrigerando contemperandoque omnis mihi ferè Curationis vertitur cardo; Methodo interim pro morbi genio

variata, & cui, experientiâ jugiter ſuffragante, ea ſpecies libentiſſimè concedit materiæ morbificæ eliminandæ ubique ſatago. Et profectò in Febrium quarumlibet curatione omne punctum tulerit, quâ portâ excludenda veniat materia Febrilis, qui certò nôrit; Venæſectione v. gr. Sudoribus, Catharſi, aut ſi qua eſt alia magis appoſita.

CAPUT II.

Febris Scarlatina.

SCarlatina Febris, licèt nullo non tempore poſſit incidere, ut plurimum tamen exeunte æſtivo ſe prodit, quo quidem integras Familias, Infantes verò præ cæteris infeſtat. Rigent, horrentque ſub initio; ut in aliis Febribus, qui hâc afficiuntur, neque vehementer admodum ægrotant; poſtea cutis univerſa maculis parvis rubris interſtinguitur, crebrioribus certè & multo latioribus, magiſque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac ſunt illæ quæ *Morbillos* conſtituunt. Ad duos treſve dies perſiſtunt hæ maculæ, quibus demum evaneſcentibus, decedenteque ſubjectâ cuticulâ reſtant furfuraceæ quædam ſquamulæ ad inſtar farinæ corpori inſperſæ, quæ ad ſecundam aut tertiam vicem ſe produnt, conduntque viciſſim.

* Cùm hic morbus nihil aliud mihi videatur, quàm mediocris ſanguinis effervescentia, à prægreſſæ Æſtatis calore, aut alio aliquo modo excitata, nihil quicquam molior, quo minus ſanguis ſibi deſpumando vacet, & materiæ peccanti, quæ ſatis promptè adjungitur, per cutis poros ablegandæ. Quamobrem tum hinc & à Venæ-ſectione, & ab Enematum uſu mihi temperans (quibus remediorum formis facta revulſione particulas ſanguini infeſtas cum eodem intimius permiſceri, & motum Naturæ magis congruum ſufflaminari autumo) tum ex altera parte ab exhibendis Cardiacis, quorum æſtu impetuoſius fortè exagitabitur ſanguis, quàm propagatâ & leni illâ ſeparatione in qua jam totus eſt; (Quid quod & vehementior Febris hoc fomite poſſit accendi) ſatis habeo ut æger à carnibus in ſolidum abſtineat, & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, tum ut neque uſquam foràs prodeat, neque ſe perpetim lecto affigat. Cute jam penitus deſquamatâ, & ceſſantibus ſymptomatis, è re fore exiſtimo, ut purgetur æger leni aliquo medicamento, ætati atque viribus accommodo. Simplici hâc & naturali planè methodo, hoc morbi *nomen*, (vix enim altius aſſurgit,) ſine moleſtia, aut periculo quovis facillimè abigitur. Cum è contra ſi plus negotii ægris faceſſamus, vel lectulis continenter incarcerando, vel Cardiacis aliiſque remediis ſupervacaneis nimis doctè, & (ut vulgo videtur) ſecundùm artem ſupra modum ingeſtis, morbus ſtatim intenditur, & æger non rarò, nullâ aliâ de causâ, quàm nimiâ Medici diligentiâ, ad plures migrat.

Ve-

* *Curatio.*

Veruntamen hoc animadvertendum volo. Si *Convulſiones Epilepticæ* vel etiam *Coma*, huic morbo ſub initium eruptionis ſupervenerint, (quod quandoque accidit in pueris ac junioribus hoc morbo laborantibus) omninò oportet, ut *Epiſpaſticum* amplum, ac forte, poſteriori cervici applicetur; atque porrò ut *Paregoricum* è Syrupo de Meconio ſtatim exhibeatur, repetendum ſingulis noctibus uſque dum convaluerit; imperando interim ut æger bibat pro potu ordinario lac cum triplo aquæ coctum, & à carnis eſu abſtineat.

CAPUT III.

Pleuritis.

HIc morbus, quo nec alius frequentior, nullo non tempore infeſtat potiſſimùm verò anno inter Ver & Æſtatem ambigente. Nam per id temporis ſanguis à nova ſolis vicinia excalefactus in effervefcentias & inordinatos motus effrænatiùs ruit. Temperamento ſanguineo præditos præ reliquis aggreditur, ſæpè etiam ruſticos, *& duro jam fractos membra labore.* A rigore plerumque atque horrore orditur, quos excipiunt calor, ſitis, inquietudo, & cætera Febrium ſymptomata plus ſatis nota. Elapſis pauculis horis, (licet aliquando multò ſerius ingruat ſymptoma hoc) æger vehementi dolore, eoque Punctorio, in laterum alterutro circa coſtas corripitur, qui nunc verſus Omoplatas, nunc Spinam, nunc ex adverſo verſus anteriora pectoris ſe propagat. Tuſſi etiam crebrâ affligitur, quæ magnum adfert cruciatum, à partium inflammatarum contentione ortum, unde ſpiritum ſubinde reprimit, ut prima tuſſiendi molimina coërceat. Quæ ſingulis vicibus *Anacatharſi* rejicitur materia, ſub initio morbi pauca & tenuis conſpicitur, & ſæpè ſanguinis particulis intermiſta; ſed procedente morbo copioſior eſt & magis concocta ſanguine etiamnum permixto. Febris interea pari paſſu incedit, quin & vires ſumit à ſymptomatis illis, quæ ab ipſa naſcuntur. Atque dicta Febris cum funeſto comitatu omni, [*Tuſſi* ſcilicet, *ſputo ſanguinis*, *dolore*, &c.] pro ratione liberioris materiæ morbificæ expectorationis, ſenſim minuitur. At verò materia hunc morbum committens, non ſemper, eodem procedente, concoctionem expectorationi debitam attingit: fit enim non raro, ut materia paucula adhuc & tenuis, ſicut in principio morbi, tuſſiendo educatur, & conſequenter Febris cum reliquis ſymptomatis, ne hilum remittat, donec ægrum jugulaverit. Æger interea nunc alvo eſt nimis adſtrictâ, nunc ſolutâ nimis, dejectionibus crebris & liquidiſſimis. Eſt ubi morbo admodum invaleſcente, & Venæ-ſectione non celebratâ, æger ne tuſſire quidem valeat, ſed immani dyſpnœa laborans, tantùm non ſuffocetur inflammationis vi; quæ tanta aliquando reperitur, ut pectus ne ad ſpatium quidem reſpirationi debitum ſine exquiſitiſſimo dolore queat expandi. Eſt etiam ubi poſt ingentem inflammationem, & omiſſam Phlebotomiam, quæ naſcente morbo fuerat impe-

randa, mox ad Apoſtema res redit, *pure* in thoracis cavitatem ſubinde depleto; quo in caſu, quamvis Primaria Febris vel omnino ceſſet, vel minùs ſaltem urgeat, attamen, in vado non eſt æger, ſed *Empyemate*, atque *Febre Hecticâ* ſuccedentibus, miſer *Tabe* extinguitur.

Jam verò licèt *Pleuritis* propriæ illi atque ſpecificæ ſanguinis inflammationi, quæ eam, quando affectus primarius exiſtit, producere ſolet, originem ſuam debeat, per accidens tamen aliis Febribus quandoque ſupervenit, cujuſcunque demum generis eæ ſint, ex præcipitatione ſcilicet materiæ Febrilis in pleuram, vel muſculos intercoſtales. Atque illud quidem in ipſo ferè Febris initio accidit, crudâ adhuc exiſtente materiâ Febrili, nondumque per idoneam ebullitionem ſubactâ, adeoque nec ad ſeparationem debitam per loca magis conferentia præparata. Hoc autem incommodi ſæpiſſimè ex intempeſtivo ac præpoſtero calidorum medicamentorum uſu infertur, qualia à nobilibus quibuſdam fœminis exhiberi ſolent; quarum interim benevolentia charitaſque multo meliùs in paſcendis pauperibus, quàm in iiſdem medicandis, collocaretur. Atque illæ quidem eo conſilio (ſi tamen ullo utantur) id faciunt, ut in primo ſtatim Febris inſultu provocetur ſudor; parum cogitantes, quàm inconſultò atque infeliciter idem tentent. Natura enim hoc pacto turbata, humores adhuc crudos exiſtentes expellere, qua data porta cogitur; atque adeò nunc in cerebri Meninges impetu fertur materia Febrilis, indeque *Phrenitis* naſcitur; nunc ad membranam coſtas ſuccingentem idem malum appellit, ex quo *Pleuritis* oboriri ſolet; præſertim ubi ægrorum ætas ac temperamentum, annique tempeſtas inter Ver atque Æſtatem ambigens, ſua etiam ſymbola ad rem contulerint: Certè enim tempeſtate illâ Febres Pleuritidem tranſire proclives ſunt.

Pleuritis autem, ejuſmodi quam diximus præcipitationi ortum ſuum debere, evacuati per Venæ-ſectionem cruoris calor ſubindicare videtur. Nimirum ſanguis (ſaltem ille qui poſt primam vicem extrahitur) ubi refrixerit, ſevi liquati præ ſe fert ſpeciem ad craſſitiem ſatis conſpicuam; ac ſuperficiem habet veri *puris* æmulam, & tamen ab eo longè diverſam utpote quæ fibris inſtar reliqui ſanguinis, arctè contexitur, nec ad modum puris defluit, quin à reliquo divulſa diſcolor illa pars, formam cuticulæ tenacis & fibris refertæ exhibet; & fortaſſè nihil aliud eſt quàm Fibræ ſanguineæ, quæ rubicundo ac naturali ſuô integumentô per præcipitationem exutæ, ambientis aëris frigore in membranam hujuſmodi ſubalbidam concrevêre. At verò (ut id obiter attingam) animadvertendum eſt, quòd ſi ſanguis è ſecta vena non recto flumine versùs Horizontem proſiliat, ſed per cutim repens perpendiculariter dimanet, utut celeri ſe proripiat gradu, ſæpe tamen ad dictum colorem non accedit, cujus ego me cauſam neſcire fateor. Neque æger ab iſtiuſmodi ſanguinis miſſione perinde levatur, ac ſi modô primùm deſcriptô fluat. Quinimo cùm hoc ipſo modo extrahitur ſive orificium anguſtius, ſive quid aliud obſtiterit, quo minùs pleniori exeat gurgite, neque hic ſanguis Pleuriticorum ſanguinem colore æmulatur, neque æger par exinde commodum capit. Obſer-

ſervavi etiam, quod ſi ſanguis recens extractus, quocunque demum modo fluxerit, immiſſo digito agitetur, ſuperficie rubenti ac florida, ut in aliis morbis quibuſlibet, ſpectabitur.

Utut verò ſanguis ſe habet, Morbus hic tametſi infamis, & pleriſque aliis ſuapte natura periculoſior, tamen ſi peritè tractetur, facilè vincitur; & quidem non minùs certò conſtanter, quàm alii Medicorum conatus ad homines ab orci faucibus liberandos, morboſque averruncandos, perduci ad exitum fœlicem ſolent.

Variis hujuſce morbi Phænomenis diligenter perpenſis, nihil aliud illum eſſe arbitror, quàm Febrem à propria & peculiari ſanguinis inflammatione ortam, quâ natura materiam peccantem in Pleuram deponit, nonnunquam & in Pulmones, unde *Peripneumonia* ſuboritur, quam à priore, gradu tantùm, & pro majore ejuſdem cauſæ intenſione, extentuque latiori differre autumo.

* Hunc itaque in dicto morbo pellendo mihi ſcopum propono, ut ſcilicet ſanguis inflammationem reprimam, & particulas ejuſdem accenſas, quæ in membranam coſtas ſuccingentem vim fecerunt, & incendio collabefactarunt omnia, per evacuationes debitas revellam.

Quamobrem in Venæ-ſectione ſpem ponens maximam, ut primùm accerſor, ſanguinem è brachio lateris affecti ad *uncias decem* aut circiter mittendum curo. Potionem deinde ſequentem ſtatim à Venæ-ſectione primùm celebrata ſumendam præſcribo.

℞. *Aq. Papav. Rhœad.* ℥iiij. *Sal. Prunell.* ʒj. *Syr. Violar.* ℥j. M. F. Hauſtus.
Eodem tempore ſequentem Emulſionem præſcribo.

℞. *Amygd. dulc. N.* vij. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ſs. *Sem. Papav. alb.* ʒij. *contundantur ſimul in mortario marmoreo ſenſim affundendo Aq. Hord.* ℔iſs. *Aq. Roſar.* ʒij. *Sacchar. cand.* ℥ſs. *M.F. Emulſio*; *Cap.* ℥iiij. *quartâ quâque horâ.*
Pectoralia etiam impero frequenter uſurpanda, e. gr.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Violar. & Capillor. Ven. an.* ℥iſs. *M.F. Apozema*; *Cap.* ℔ſs. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygdal. dulc.* ℥ii. *Syr. Violar. & Capill. Ven. an.* ℥j. *Sacch. cand.* ʒſs. *M. F. ſ. a. Eclegma, de quo lambat ſæpius in die. Oleum* etiam *Amygd. dulc.* per ſe, vel *Oleum Sem. Lini* recenter extractum, magnô ſæpe cum fructu aſſumuntur.

Diætam quod ſpectat, carnibus omnino interdico, atque inſuper earundem decocto quamlibet limpidiſſimo. Conſulo ut juſculis veſcatur Hordeaceis, Avenaceis, & Panatellâ, & pro Potu utatur Ptiſanâ ex decocto Hordei cum rad. Acetoſæ, Liquirit. &c. ac nonnunquam Cereviſiâ lupulatâ tenui.

Porrò, ſequens Unguentum præſcribo. ℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Ung. Pomati, & Dialthææ an.* ℥j. *M. F.* Linimentum, quo inungatur latus affectum manè & ſerò, ſuperimponendo folium braſſicæ. Jubeo item, ut in dictorum remediorum uſu perſiſtat per omnem morbi decurſum.

Eodem ipſo die, quo primùm accerſor, ſi dolor vehementer urgeat, ſanguinis

X 3

* *Curatio.*

guinis eandem quantitatem rurſus detrahi præcipio, vel nihilominus die ſequenti, ut etiam tertio die, atque hoc modo ad quartam uſque vicem, continuis quatuor diebus, (niſi prius æger convaluerit) Venæ-ſectionem repeto, ubi ſcilicet dolores, atque alia ſymptomata admodum ſæviunt. At verò, ſi vel morbus remiſſior & minoris periculi, patiatur ut lentiori pede progrediar, vel etiam dejectæ ægri vires non facilè ferant Venæ-ſectionem poſt tàm brevia intervalla repetitam; Phlebotomiam jam bis celebratam non deinceps repeto, niſi interjecto die uno aut altero inter ſingulas vices. Quâ quidem in re normam mihi ſtatuo Contraindicantia; hinc nempe morbi violentiam, inde verò imminutas fractaſque ægri vires ad invicem trutinatas. Et quanquam in curandis morbis integrum mihi eſſe volo, ut plus minuſve ſanguinis pro rei ratione demendum præcipiam, raro tamen obſervavi *Pleureſin* confirmatam in Adultis minori quàm 40. circiter *unciarum* ſanguinis impensâ ſanatam: licet in Pueris ſemel tantùm aut bis ſecuiſſe venam ut plurimum ſuffecerit. Neque, quæ nonnunquam ſupervenit, *Diarrhœa*, repetendis jam dictis Venæ-ſectionibus obicem ponit, quæ quidem ipſa hac methodo brevi ſiſtetur, etiam non adhibitis medicamentis reſtringentibus.

Enemata vel in ſolidum omitto, vel maximâ, quâ fieri poteſt, inter repetitas Venæ-ſectiones intercapedine curo injicienda, eaque non niſi ſimpliciſſima illa è Saccharo in lacte ſoluto.

Durante morbo id ago, ne æger nimis exæſtuet, ac proinde liberum illi facio, ut lecto quotidiè eximatur; idque ad horas aliquot, prout vires ſuaſerint; quod quidem tanti eſt in hoc morbi genere, ut ſi æger lecto jugiter affigatur, neque hæc tam larga ſanguinis evacuatio, neque remedia alia utcunque refrigerantia, ad dicta ſymptomata perdomanda vel minimum alquando proficiant.

Mox ab ultima Venæ-ſectione, niſi forte prius id contingat, ſymptomata omnia miteſcent, & æger (qui per aliquot adhuc dies & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, & à craſſioribus cibis arcendus eſt) priſtinas vires non ita diu poſt reſumet: quo quidem tempore non abs re erit, ut alvus tenuiori aliquo Cathartico ſolicitetur.

Jam verò ſi quem moveat, quod huic viæ inſiſtentes, *Expectorationem* vix quidem attingamus, nedum quibus illa rationibus per varia morbi tempora ſit promovenda, operoſius differamus; ſciat ille hæc non per incuriam nobis excidiſſe, ſed deditâ operâ diuque ſatis cogitata, neglecta tandem fuiſſe & præterita: Cùm ſemper exiſtimaverim in ſummo diſcrimine verſari illos, qui morbum hunc expectorationi eliminandum committerent. Nam ut tædium hujus methodi, quâ natura materiæ morbificæ ejiciendæ ſatagit, omittamus, nimiùm periculoſæ inſuper res eſt aleæ; cùm non raro eveniat, parte aliquâ materiæ jam concoctâ, fortè etiam per ἀνακάθαρσιν rejectâ reliquam adhuc crudam manere, idque ſucceſſivè, præſtantiſſimis quibuſque remediis maturantibus expectorantibuſque incaſſum uſurpatis, cùm expectoratio nunc quidem ſatis auſpicatò procedat, nunc penitus ſupprimatur;

ægro

ægro interim uſquequaque periclitante, atque pro meo in expectorationem imperio (quod ſanè nullum prorſus eſt) ſive vivis, ſive etiam mortuis adjudicando. Cùm è diverſo, mediante Venæ-ſectione, morbifica materia penes meum ſit arbitrium, & orificium à Phlebotomo inciſum tracheæ vices ſubire cogatur. Quin imò conſtanter aſſero, huncce morbum, qui, ſi juxta præcepta à nobis damnata tractetur, inter patentiſſimas orci januas meritò recenſetur, æquè certò ac tutò Methodo jam à me præſcriptâ (ut de breviſſimo quo jam profligatus tempore nihil jam dicam) ac alium quemlibet morbum debellari. Nec dum mihi innotuit vel minimum damni à tam larga ſanguinis (ut imperitis videri poteſt) detractione cuiquam fuiſſe illatum.

Sæpè quidem aggreſſus ſum in tractando hoc affectu θεραπέιας rationem aliquam ſtabilire, quæ citra ingentem hanc ſanguinis jacturam ſubſiſteret, nempe vel humorem reſolvendo, vel expectorationis promotione illum evacuando: Sed nondum ea ſors mihi contigit, ut huic ipſi, ſuprà memoratæ praxi, parem aliquam reperire potuerim, cujus beneficio (non obſtante triſti illa apud Hippocratem de *Pleuritide ſicca*, prognoſi) ægrum etiam non moratus expectorationem ab inſultu morbi vindico; per ipſum ſectæ venæ orificium & Pleuritidi fugam parans, & ſanitati reditum.

Quandoquidem verò hujus morbi curatio in repetita venæ ſectione ferè tota ſtat, quæ tamen ab imperitis Chirurgis, & neſcio quibus Medicaſtris in locis ab oppidis populoſioribus longè diſſitis celebrata, miſeros à *punctura Tendinum* in artûs amittendi, atque adeo in vitæ magnum diſcrimen ſæpiſſimè conjicit; non è re fore duxi, rationem huic malo ſuccurrendi, ſi fortè fortunâ impingatur, hîc ſubnectere. Qui verò puncturâ hujuſmodi plectuntur, dolorem non ſtatim ſentiunt, ſed duodecim horis poſt Phlebotomiam ſe eodem affici conqueruntur, non tàm in orificio nuper facto, quàm in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor ſe figit, & tunc maximè percipitur, cùm brachium extenditur; attamen læſa pars tumore admodum inſigni non afficitur, eodem avellanæ magnitudinem vix ſuperanti, ſed ex orificio humor aqueus vel ichor quidam jugiter deſtillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis diagnoſticum eſt habendum. Ita curatur, ut & propriis oculis ipſius obſervavi.

℞. *Rad. lilior. albor.* ℥iiij. *Coq. ad teneritudinem in lactis vaccini* ℔ij. *Deinde* ℞. *farin. lini & avenac. an.* ℥iij. *Coquantur farinæ ad Cataplaſmatis conſiſtentiam in ſ. q. lactis à radicibus prædictis colati, & radicibus contuſis miſceantur. f. Cataplaſma, parti affectæ calidè applicandum mane & veſperi.*

CAPUT IV.

Peripneumonia Notha.

HYeme ingruente, at ſæpius ſub ejuſdem exitum, Vereque adhuc naſcente, quotannis emergit Febris *Symptomatis Peripneumonicis* haud paucis conſpicua.

conſpicua. Paulò habitiores ac craſſos ea præ cæteris aggreditur; virilem ætatem vel aſſequutos, vel etiam (quod ſæpius accidit) prætergreſſos, liquoribus ſpirituoſis (vini maximè ſpiritui) plus æquo addictos. Cùm enim in hujuſmodi hominibus ſanguis humoribus pituitoſis brumæ tempore congeſtis, fuerit oneratus, atque idem ab ineunte Vere in novum motum cieatur. Tuſſis hanc nacta occaſionem, mox ſubingreditur, quâ miniſtrâ dicti humores pituitoſi in pulmones irruunt: quo tempore ſi fortè æger nullo vivens conſilio, liquores ejuſmodi ſpirituoſos adhuc liberaliùs hauriat, craſſeſcente jam ferè quæ tuſſim excitabat materiâ, & ab eâ præcluduntur Pulmonum aditus, & Febris omnem ſanguinis maſſam depaſcitur. Primo Febris inſultu nunc incaleſcit æger, nunc friget: Vertiginoſus eſt, de capitis dolore queritur lancinante, quoties Tuſſis importuniùs fatigat. Potulenta omnia vomitu rejicit, nunc ſine Tuſſi, nunc illa vexatur. Urina turbida cernitur, & rubens intensè. Sanguis detractus Pleuriticorum ſanguinem refert; Anhelus ſæpenumerò ſpiritum crebro ac celeriter ducit. Si moneatur ut Tuſſim provocet, haud aliter dolet caput, ac ſi in partes mox diſſiliret, (quâ loquendi formula ægri ut plurimum utuntur.) Dolet & Thorax omnis, vel ſaltem pulmonum coarctatio adſtantium auribus percipitur quoties tuſſit æger, pulmone non ſe ſatis dilatante, præcluſis adeò ab intumeſcentiâ, ut videtur, meatibus Vitalibus; unde intercepta circulatione, ſanguineque quaſi præfocato, nulla ferè, præſertim in habitioribus, Febris indicia ſunt; licèt hoc accidere etiam poſſit ob materiæ Pituitoſæ copiam, quâ horum ſanguis gravatus in plenam ebullitionem nequit aſſurgere.

* In curanda hac Febre id mihi negotii dari ſentio, ut ſanguinem iſtum, qui ad Pulmonum & ſuffocationem & incendium facit, Phlebotomia revellam; ipſos pulmones remediis Pectoralibus deobſtruam atque eventilem; & diætæ refrigerantis ope, totius corporis calorem compeſcam. Cùm verò *hinc* materiæ Pituitoſæ ſaburra in venis contenta, Pulmonum inflammationi fomitem quotidiè ſubminiſtrans, Venæ ſectionem ſæpe repetitam videretur indicare; *illinc* verò obſervatio, quam facere potui diligentiſſima, me doceret Phlebotomiam ſæpe repetitam Febricitantium iis qui craſſiore eſſent corporis habitu (præſertim ætatis florem prætergreſſis) peſſimè ceſſiſſe, atque adeò ab ejuſmodi repetitione haud minùs abſterret; *Catharſin* ego crebriorem Venæ ſectioni ſuccenturiabam, quæ ei ſatis rectè ſubſtituitur, in illis qui à largiori & iterata ſæpius Phlebotomia abhorrent.

Ad hunc itaque modum proceſſi; ſanguinem è brachio in lecto jacentis extrahendum præcepi, nec paſſus ſum ut ex eo ſurgeret ad duas treſve horas; cùm omnis ſanguinis eductio, quæ univerſam corporis compagem labefactat quadantenus concutitque, hoc pacto faciliùs toleretur; ita ut mitius cum ægro agatur cum in lecto cubanti unciæ decem fuerint detractæ, quàm ſi ſex ſeptemve tantum amiſerit, poſtquam è cubili ſurrexerit. Die ſequenti Potionem ſequentem manè ſumendam propino.

℞. *Caſſiæ*

* *Curatio.*

℞. *Caſſiæ extract.* ℥j. *Glycyrrhiz.* ʒij. *Ficus pingues N.* iiij. *fol. Senn.* ʒiiß. *Agarici trochiſcat.* ʒj. *Coq. ſ. q. aq. Colat.* ℥iiij. *diſſolve Mannæ* ℥j. *Syr. Roſ. ſol.* ℥ß. *Miſ. f. potio.*

Poſtridie ſanguinem ſecundâ vice mittere ſoleo, atque interjecto die uno Potionem Catharticam modò præſcriptam iterum exhibeo, diebus alternis jugiter repetendam, donec omnino convaluerit æger. Diebus à purgatione vacuis, *Decocto Pectorali*, *Oleo Amygdal. dulc.* ac id genus aliis, ut utatur conſulo.

A Carnibus & earum juſculo, maximè verò à liquoribus ſpirituoſis quibuſcunque, ægrum interim inhibeo; quorum loco Ptiſanam ex hordeo & liquiritia, (Cereviſiam item tenuem, ſi eam efflagitet) pro potu ordinario concedo.

Atque iſta quidem methodo vincenda eſt *Peripneumonia* hæc *Notha*, orta ab exundanti colluvie Pituitoſa in ſanguine aggeſta ob Hyemis analogiam, & in pulmones exploſa; in qua non tantùm iterata Venæ-ſectio, ſed & Catharſis etiam indicabatur, ſecus atque in *Vera Peripneumoniâ*: quam ego ejuſdem planè indolis cum *Pleuritide* eſſe arbitror, atque ab illa in eô tantùm differre, quòd *Peripneumonia* Pulmones univerſalius afficiat. Quin & utrique morbo pari omnino methodo medemur, Venæ-ſectione ſc. præ cæteris, & medicamentis Refrigerantibus.

Notha hæc *Peripneumonia*, licèt ad *Aſthma ſiccum* aliquantulum accedat, tum quoad ſpirandi difficultatem, tum etiam alia quædam ſymptomata, ab illo tamen ſatis dignoſcitur, cùm in iſta manifeſta Febris atque inflammationis ſigna ſe prodant, quæ in hoc nuſquam comparent; quamlibet in hâc ſpecie minora ſint longè ac obſcuriora illis quibus inſignitur *Vera Peripneumonia*.

Diligenter autem animadvertendum, quòd ubi ſpiritui aut aliis id genus liquoribus, cum hoc morbo confligantes ſe olim addixerint, minimè tutum erit eos ſtatim ac derepente ab iis depellere; ſed ſenſim id agendum, quò minus *Hydropi* tam repentina mutatio, ac abrupta viam ſternat. Quod etiam in morbis quibuſcunque ab hac προφάσει oriundis, obſervari debet. Cum verò de *Spiritu Vini* mentio fuerit facta, hìc obiter dicam. Optandum ſanè eſſet, quod aut idem omnino exulet, aut ſaltem ſpiritibus reficiendis, non verò iiſdem extinguendis uſurpetur: niſi quis internum ejus uſum prorſus abdicandum maluerit, proindeque à Chirurgis ſolum ad *Ulcera digerenda* fotubus immiſcendum, aut *Ambuſtis* extus admovendum: quo poſtremo caſu omnibus remediis, quotquot adhuc inventa fuere, hic liquor facile palmam præripit, cum cutem ſubjacentem ab omni putrefactione tueatur ac vendicet, atque eo nomine curationem quam citò abſolvat, *digeſtionem*, quæ non niſi admodum tardè ſua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe ſi lintea ſpiritu vini imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyrio, vel ſimili læſis, quam primum hoc infligitur malum, applicentur, eademque ſpiritu dicto madefacta ſubinde repetantur donec dolor ab igne penitus evanuerit, & poſtea ſolùm bis in die.

CAPUT V.

Rheumatiſmus.

NUllo non tempore inceſſit hic morbus, maximè *Autumno*, & præ cæteris annis florentes & οἷς γόνυ χλωρὸν. Hac ut plurimum occaſione naſcitur; æger ſc. ſive exercitio aliquo vehementiori, ſive alio modo excalefactus, mox repentinum frigus admiſit. A rigore atque horrore orditur tragœdiam, quos ſtatim excipiunt calor, inquietudo, ſitis, & reliqua illa infœlix ſymptomatum caterva, quibus ſtipantur Febres. Elapſo die uno alterove, (eſt & ubi citiùs) æger atroci dolore, nunc in hoc, nunc in illo artu infeſtatur, in carpis, humeris, genubus præſertim, qui locum ſubinde mutans, viciſſim illos occupat, rubore quodam & tumore in parte quam poſtremùm affecit adhuc reſiduis. Primis aliquot diebus, Febris & ſymptomata jam memorata quandoque coincidunt; Febris autem ſenſim evaneſcit, manente dolore, quin & nonnunquam immanius ſæviente, materia ſc. febrili in artus translata; quod ſatis arguit Febris ipſa ſæpiùs recrudeſcens ob materiam morbificam ab intempeſtivo Externorum uſu repercuſſam. Morbus hic quoties à Febre ſejungitur, *Arthritis* ſæpe audit, quamvis eſſentialiter ab illa diſtinguatur, prout cuivis facilè conſtabit, cui uterque morbus intimiùs fuerit perſpectus: unde forſan petenda eſt ratio, cur tam ſicco illum pede tranſiverint ſcriptores Medici: Niſi forte arbitremur, hanc morbi ſpeciem ad reliquam malorum Iliada de novo acceſſiſſe. Utut ſe res habeat, jam plus ſatis graſſatur hic morbus; & licèt rariſſimè hominem è medio tollat, Febre ſemel depulſa, tamen & vehementia doloris & diuturnitas eum prorſus contemni non ſinunt. Etenim ſi minus peritè tractetur, non ad menſes tantùm, ſed ad annos etiam aliquot, imò per omnem adeò vitam miſerum haud infrequenter diſcruciat; quamvis in hoc caſu, non eodem ſemper vigore, ſed Paroxyſmis quibuſdam periodicè repetitis, ad inſtar Arthritidis, ſubinde laceſſit: imò verò poteſt fieri ut ubi diu multumque vexaverint dicti dolores, tandem ſponte deſiſtant, atque interim æger omni membrorum motu ad mortem uſque privetur, digitorum articulis quaſi inverſis, & protuberantiis, ut in Arthritide, nodoſis in interna magis quàm externa digitorum parte ſe prodentibus: ſtomacho nihilominus valeat, & cætera ſanus vitam toleret.

Eſt & alia hujus morbi ſpecies, licet non hujus eſſe proſapiæ vulgò credatur, quæ *Lumbago Rheumatica* aptiſſimè dicetur: immanis dolor, ſc. idemque fixus circa lumborum regionem, ipſumque aliquando ad os ſacrum ſe demittens, *Paroxyſmum Nephreticum* mentitur: niſi quòd æger non vomituriat: nam præter dolorem atrociſſimum & vix ferendum circa ipſos renes, aliquando & ureteres per omnem eorum ductum ad veſicam uſque, eodem licet mitiori, tentatur. Qui & mihi olim impoſuit, tanquam à materia aliqua ſabuloſa in iis partibus hærente penderet; cùm revera materiæ *Rheumatiſmi* peccanti

canti

can i & inflammatæ ortum ſuum debeat, quæ quidem partes illas jam ſolas urit, intacto reliquo corpore. Immanis hic dolor, niſi abigatur eodem modo, quo prior ſpecies pariter etiam perdurat, pari ſævitiâ excrucians; adeo ut miſer nequeat procumbere, ſed vel lecto exiliat, vel ſuper eodem erectus ſedeat, corpore interim perpetuâ agitatione nunc verſus anteriora, nunc poſteriora inclinato, reductoque.

* Cùm utraque hæc morbi ſpecies ab inflammatione videatur oriri, quod tum jam dicta arguunt Phænomena, tum præſertim ſanguinis Venæ-ſectione educti color, utpote qui Pleuriticorum ſanguini tàm eſt ſimilis, quàm ovum ovo, neque quiſquam reperiatur, qui hos inflammatione laborare vel quidem dubitaverit; his, inquam, ita ſe habentibus, cenſeo ego, Curationem non aliunde quàm à Phlebotomia debere ſumi, ſanguine interim contemperato, ejuſque nimio fervore repreſſo, tum medicamentis refrigerantibus atque incraſſantibus, tum etiam conveniente regimine.

Ac proinde ut primùm accerſor, ſtatim ſanguinis ℥x. è brachio lateris affecti mitti jubeo, & Julapium refrigerans incraſſanſque ad hanc ferè normam præſcribo. ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. an.* ℥iiij. *Syr. è limonibus* ℥jß. *Syr. Viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo libat. ad lubitum:* vel etiam Emulſionem in curatione morbi lateralis jam deſcriptam. Ad dolorem ſedandum, *Cataplaſma è mica Panis ſiliginei, & lacte croco tincto*, vel *fol. braſſicæ* parti affectæ applicandum, & ſæpè renovandum curo. *Diætam* quod ſpectat, carnibus prorſus interdico, quin & eorum juſculo, quantumlibet tenui limpidoque; quibus ſubſtituo juſcula Hordeacea, Avenacea, Panatellam, & ejuſmodi. Cereviſiam tenuem mitemque pro potu tantùm concedo, vel etiam (quæ magis ad rem facit) Ptiſanam ex hordeo, rad. Liquirit. Acetoſæ, &c. in aqua fontanâ incoctis. Volo interim, ut per aliquot horas ſingulis diebus lecto ſe abſtineat, cùm calor, qui à jugi decubitu, morbum promoveat intendatque.

Die ſequenti ſanguinis tantundem detrahi præcipio; atque intercalato die uno alterove, pro ægri viribus, tertiò; dein interjecto trium quatuorve dierum intervallo (prout ægri vires, ætas, conſtitutio, aliæque circumſtantiæ ſuadent monentque) quartò, atque ultimò ut plurimum, Venæ-ſectionem repeto; raro enim uſu venit, ut ultra quartam vicem venam incidamus, niſi vel regimen juſto calidius præceſſerit, vel medicamina calidiora ægro præter neceſſitatem fuerint ingeſta. Quin & Anodyna ſive Paregorica dicta Remedia effuſiorem ſanguinis miſſionem poſtulant: Quamobrem utut ſæviat dolor, per omnem hujus morbi decurſum, religiosè mihi ab his temperandum exiſtimo, modò mihi animo ſit, curationem à ſanguinis miſſione ſolùm petere, cum illorum uſu figatur morbus, neque tam facilè Venæ-ſectioni cedat, quæ ideò ob hæc ipſa medicamenta officiosè nimis exhibita, ſæpiùs quàm erat opus, celebranda eſt. Quid quod & in morbi ſtatu, neque eam, quam titulo pollicentur, ἀναλγησίαν valeant præſtare.

Interim dum prædicta remedia, diætaque ſedulò uſurpantur, *Enema* è Lacte

* *Curatio.*

ſaccharato ſubinde injici curo, diebus ſcilicet à Phlebotomia vacuis. Porrò ut hæc omnia ad dies minimùm octo ab ultima Venæ-ſectione diligenter obſerventur, ſeriò hortor moneoque; quibus elapſis, *Potionem Catharticam* è Lenitivis præſcribo manè hauriendam, & inſequenti veſperi doſin paulò liberaliorem *Syr. de Meconio in Aqua fl. Paralyſ.* quo ſc. ſanguinis orgaſmus, unde & recidivæ periculum aliter intentari poterit, penitus reprimatur. Quibus ritè peractis, ut in priſtinum vitæ genus, quoad victum, exercitia, atque aërem, pedetentim ſe recipiat, lubens patior, ita tamen ut neque vinum, neque liquorem ſpirituoſum quemlibet, neque etiam cibos, ſive ſale, ſive aromatis conditos, ſive etiam δύσπεπτα quæcunque, niſi diu poſteà deguſtare liceat.

Poſt venam, quoties ſuprà innuimus, pertuſam, ægri dolores admodum imminuentur, neque tamen adhuc prorſus evaneſcent; at verò reſarcitâ, quam fecerat ſanguinis detractio, virium jacturâ, (ſuperveniente maximè proximo illo anni tempore, quod magis faciet ad redintegrandum corporis robur, quàm id, quo primum decubuit æger) ſymptomata ad unum omnia ceſſabunt, atque æger pancraticè impoſterum valebit.

Jam verò, tametſi prædictâ Methodô, aut aliâ huic ſimili, tempeſtivè atque ſub ipsô morbi ingreſsû adhibitâ, eum, quem jam dixi, finem utplurimum ſortiatur; non rarò tamen accidit, ut ubi æger per errorem contrario planè modo fuerit tractatus, doloribus vagis, nunc quidem mitioribus, nunc verò atrocioribus, per omnem vitam miſerè diſcrucietur: qui quidem minus cautis nullo negotio imponunt, & pro *Scorbuti* ſymptomatis vulgò habentur. Hîc enim obiter, ſed & liberè tamen dicam, quod licet nullus dubitem, quin *Scorbutus* in his Plagis Borealibus reverà inveniatur, tamen eum morbum non tam frequentem, quàm fert vulgi opinio, occurrere perſuaſum mihi habeo; multos autem ex iis Affectibus (ne pluribus dicam) quorum nomine *Scorbutum* incuſamus, vel morborum *Fientium*, nondum verò *Factorum*, quique nullum adhuc certum induerunt Typum, effecta eſſe; vel etiam infelices *reliquias* morbi alicujus nondum penitus devicti, à quibus ſanguis cæterique humores contaminantur: Verbi gratiâ, quibus in corporibus materia aliqua *Arthritidi* producendæ apta recens generatur, nondum tamen in artus depluit, varia ſe oſtendent ſymptomata, quæ *Scorbuti* ſuſpicionem facient, donec *Arthritis* jam formata, atque actu ſe exercens, nullum amplius dubitandi locum relinquat. Neque ignoramus, non pauciora ſymptomata *Scorbutum* mentientia, *Podagricos* jam à Paroxyſmo liberatos infeſtare; dum ſcilicet vel intempeſtivus evacuantium uſus, vel ægri effœta ætas, vel alia aliqua cauſa naturam interpellaverit, quò minus materiam omnem Arthriticam in artus exonerare valuerit; quæ adhuc retentam, cùm τὸ ἀντιπιπτῶδεσν exiſtat, totam ſanguinis maſſam inquinat, & confertiſſimo peſſimorum ſymptomatum agmine hominem laceſſit. Quod quidem non de *Arthritide* tantùm, ſed & de *Hydrope* adhuc incipiente dictum volo; de quo morbo licet vulgò jactetur, *Ubi deſinit Scorbutus, ibi incipit Hydrops,* hæc tamen regula

ſæpe

ſæpe ſæpius non aliter eſt accipienda, quàm quòd, ubi primùm ſe *Hydrops* manifeſtis prodit indiciis, præconcepta de *Scorbuto* opinio ſtatim collabaſcit. Poteſt & idem hoc affirmari de quamplurimis aliis morbis Chronicis, vel adhuc in corpore humano naſcentibus, quique proinde nondum certum aliquem ſibi cuderunt Typum; vel etiam de illis, qui, licèt partim fugati ſint, nondum tamen penitus debellati exterminatique videntur. Et ſanè niſi hoc concedamus, *Scorbuti* nomen, uti hodiè fit, in immenſum creſcet, & omnem ferè morborum numerum abſolvet. Cùm, ſi id ſedulò agamus, ut abdita cujuſque morbi penetralia perſcrutemur, eumque poſt irregularium ſymptomatum vela latentem eruamus, ſuâ ſe mox ſpecie ſit proditurus, & ad illam ad quam attinet familiam haud difficulter relegandus. Quin & Methodus, quâ hujuſcemodi morbi ſunt abigendi, non adulterinis illis ſymptomatis, ſed ipſi morbo, qualiſnam is demum fuerit, ceu perfectè formato, jamque actu exiſtenti accommodanda.

Sed hic notandum, non adeò conſultum eſſe, quando *Rheumatiſmus* aliquot annorum diuturnitate altas radices egit, ſanguinem tam brevibus ac ſub ejuſdem primordiis fiebat, intervallis mittere; quin præſtare, ſeptimanarum aliquot intercapedine repetitas illas Venæ-ſectiones diſterminare; quæ tandem vel penitus materiam morbificam averruncabunt, vel ſaltem eò conducent, ut Fontanellâ in crurum alterutro excitatâ, & Spiritu quovis Volatili in vino Canarino manè & ſerò exhibito, reliquiæ ejus extirpentur.

Jam verò quantumcunque diſcriminis inter verum Rheumatiſmum, ut ſuprà innui, & Scorbutum intercedat, aliam tamen ſpeciem eſſe Rheumatiſmi quæ ad Scorbutum quàm proximè accedit, omnino confitendum eſt, utpote quæ inſigniora hujus morbi ſymptomata æmulatur, & pariter eadem fermè remedia ſibi vendicat, ideoque mihi *Rheumatiſmus Scorbuticus* audit. Dolor nunc hanc, nunc illam partem obſidet, ſed eadem in tumorem ac in alia ſpecie raro attollit, neque febrim ſibi comitem adjungit. Inſuper non adeò fixus manet, ſed indolem magis vagam ac incertam refert, cum anomalis inconditiſque ſymptomatis ſtipatus. Nunc hunc vel illum artum diſcruciat, mox internas ſolùm partes afficit, proindeque ægritudinem parit, quæ, redeunte externarum partium dolore iterum ſe proripit; ita ægrum alternatim divexans, ac in diuturnitatem longam ſe protrahens, ad inſtar morborum, qui vel maximè Chronici habentur. Fœminas præ reliquis adoritur, ut & viros, qui imbecilliori naturâ ſunt; adeoque ad affectuum hyſtericorum claſſem referri debere planè ſuſpicarer, niſi quòd iteratâ experientiâ comprobaſſem eum remediis hyſtericis minimè ceſſiſſe. Illi etiam, qui longum & repetitum *Corticis Peruviani* uſum experti ſunt, huic malo ſunt obnoxii; quod quidem (ut obiter attingam) unicum eſt incommodum, quod ex hoc remedio illatum novi unquam. Sed utut id ſit, hic affectus ſive ex hac occaſione, ſive ex alia quacunque cauſa originem ducit, quàm facillimè debellatur vinciturque uſu ſequentium, quæ niſi privato commodo publicum prætuliſſem prorſus mihi reticenda eſſent. Etenim his ſolis quàm multos, eo quo deſcripſimus modo

laborantes, ſanavi, quibus Venæ-ſectiones, quantumlibet repetitæ, Cathartica, Diæta lactea, Pulveres teſtacei, &c. ne hilum profecerunt. Atque hæc ſunt.

℞. *Conſerv. Cochlear. hortenſ. rec.* ℥ij. *lujul.* ℥j. *pulv. Ari Comp.* ʒvj. *cum ſ. q. ſyr. Aurant. f. Electuar. Capiat.* ʒij. *ter in die per menſem integrum, ſuperbibendo aquæ ſequentis* ℥iij.

℞. *Cochlear. hortenſ. M.* viij. *Beccabung. Naſturt. aquat. ſalviæ, menthæ, an. M.* iiij. *Cort. Aurant. n.* vj. *nuc. Moſchat. contuſ.* ℥ß. *Infundantur in Cereviſiæ Brunſvicenſis* ℔xij. *ac deſtillentur organis communibus, & eliciantur tantummodo Aquæ* ℔vj. *pro uſu.* Atqui præciſa doſis *pulv. Ari comp.* obſervetur, aut ſaltem eadem non minuatur.

CAPUT VI.

Febris Eryſipelatoſa.

NUllam non corporis partem, idque nullo non tempore inceſſit hic morbus, at præ reliquis faciem, exeunte præſertim æſtate, quo tempore ſæpe dum ſub dio verſatur, corripitur æger. Facies ſiquidem ex improviſo in tumorem attollitur, qui ſubitò exorſus cum dolore ruboreque ſummis, denſo minimarum puſtularum ordine diſtinguitur, quæ auctâ magis inflammatione in veſiculas ſubinde faceſſunt; hinc per frontem ipſumque caput latiùs ſerpit, oculis interim tumoris magnitudine planè obrutis, (ruſticis *Syderatio* audit) neque multum profectò abludit, niſi quod adſunt puſtulæ, ab iis ſymptomatis, quæ inflicta ab apum veſparumque aculeis comitantur vulnera. Hoc ſe habet modo *Eryſipelatis* notiſſima ſpecies ac vulgaris.

At verò quamcunque corporis partem hoc vitium obſederit, ut etiam quocunque anni tempore rigor atque horror, niſi præceſſerint, (quod nonnunquam pridie, aut nudius-tertius ſolet contingere) huic ſe inflammationi utplurimum adjungunt, ſatis inſuper, inquietudo, ac reliqua Febrium indicia, procedente morbo, uti primùm Febris dolorem, tumorem, atque alia peperit ſymptomata, (quæ indies ingraveſcentia nonnunquam in *Gangrænâ* terminantur) ita hæc invicem haud mediocrem ad Febris augmentum conferunt operam, donec remediis idoneis utraque reſtinguantur.

Eſt & alia hujuſce morbi ſpecies, licèt rariùs occurrens. Hæc quolibet anni tempore invadit, idque hâc utplurimum προφάσει, quod ſcilicet æger vinorum ſubtilium magis magiſque attenuantium potationi paulò liberaliùs indulſerit, aut liquoris ſimilis ſpirituoſi. Febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit, puſtularum per univerſum ferè corpus eruptio, quæ urticarum puncturas referunt, & nonnunquam in veſiculas attolluntur, mox recedentes tuberculorum more ſub cute ſe condunt, cum pruritu mordaciſſimo & vix tolerando, at quoties leviſſimam ſcalpturam ſubeunt, rurſum apparent.

* Hìc ego materiam peccantem ſanguini permixtam ritè evacuandam, ejuſdemque

* *Curatio.*

demque ſanguinis ebullitionem remediis illam contemperantibus ſufflaminandam cenſeo; eam denique, quæ jam partibus impacta eſt, materiam evocandam, diſcutiendamque.

Hæc ut fiant, ubi primùm accedo, ſatis largam ſanguinis quantitatem è brachio extrahi præcipio, qui quidem Pleuriticorum ſanguinem ferè ſemper æmulatur. Die ſequente blandam illam Potionem Catharticam mihi in Praxi familiarem exhibeo, & horâ ſomni (ſi paulò frequentiùs dejecerit æger) hauſtum aliquem Paregoricum, e. gr. *Syr. de Meconio in Aq. fl. Paralyſ.* vel alium ejuſmodi. Peractâ Catharſi, partem affectam ſequenti decocto foveri jubeo. ℞. *Rad. Alth. & Lil. an.* ℥ij. *fol. Malv. Sambuc. Verbaſc. an. M.* ij. *flor. Melilot. ſummit. Hyper. & Centaur. min. an. M.* j. *Sem. Lini & Fœnugr. an.* ℥. *Coq. in ſ. q. aq. ad* ℔iij. Coletur liquor & tempore uſus adde ſingulis libris Decocti, *Spir. Vin.* ℥iij. Stupæ è panno laneo levis texturæ hoc decocto immerſæ ac expreſſæ calidè, admoveantur parti bis in die, quæ poſt fotum quotidie illinatur ſeq. mixturâ. ℞. *Spir. Vin.* ℔ß. *Theriac. Androm.* ℥ij. *pulv. Piperis longi, Caryophyl. an.* ʒj. *M.* Charta emporetica hâc mixturâ madefacta parti circumvolvatur.

Æger inſuper ut juſculis tantùm hordeaceis atque avenaceis, cum pomis aſſatis veſcatur, volo, tum etiam cereviſiâ utatur tenuiſſimâ, & per horas aliquot ſingulis diebus à lecto ſibi temperet. Hâc methodo tum Febris, tum alia ſymptomata citiſſimè utplurimùm fugantur. Sin aliter, rurſus venam ſeco; quod & tertium nonnunquam fieri debet, interpoſito ſemper die uno, ſi prava nempe adſit ſanguinis diatheſis, & Febris intenſior. Diebus à Venæ-ſectione liberis *Enema* è Lacte cum Syr. Violaceo, & Julap. refrigerantia ex Aq. Nymph. &c. in *Rheumatiſmi* curatione jam dicta, qualibet horâ diei uſurpanda præſcribo. Ut plurimum verò unica Venæ ſectio & ſubſequens Catharſis, ſi tempore adhibeantur, rem expediunt.

Quæ urticarum puncturas, cum pruritu, refert ſpecies, pari modô eſt amolienda, niſi quòd hæc remediis ab extra applicandis minus egeat.

Hìc obiter dicam, quod licet non ſolùm hic affectus, de quo jam loquimur, ſed & plerique eorum, qui cutim impetunt, & eruptionem aliqualem comitem ſibi adjungunt, (modò Chronici ii non ſint) facilè huic methodo cedant, ac proinde ſanguinis miſſione & Catharſi iteratis brevi ſe proripiant, eorum tamen aliqui viâ planè diverſâ tractandi ſint, nec evacuationes modò dictæ quantumlibet repetitæ, nec *pulveres teſtacei* ſanguini edulcorando deſtinati quicquam proficiunt, cùm recrementa quædam pravam diatheſin adepta intimiùs cuti impingantur, non niſi remediis, quæ ſanguini robur ac vim concilîant, proindeque cutis ſpiraculis de obſtruendis apta nata ſunt, ullatenus amovenda debellandaque: Cùm ſucceſſu itaque non vulgari ſequentem methodum aggreſſus ſum in *Pruritu ferino*, atque inveteratis id genus cutis eruptionibus. Ut

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *electuar. de ovo* ℈j. *rad. ſerpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulverat. gr.* xv. *lapid. Bezoard. Oriental. gr.* v. *cum ſ. q. ſyr.*

è Con-

è Conditurâ Citri f. Bolus, ſumendus mane & horâ ſomni per dies 21. *ſuperbibendo Cochl.* vj. *ſeq. Julapii.*

℞. *Aq. Card. Benedict.* ℥vi. *aq. epidem. & theriacal. ſtillat. an.* ℥ij. *ſyr. Caryophyl.* ℥j. *miſ. f. Julapium.*

Singulis matutinis poſt aſſumptum medicamentum ſudet horæ unius vel alterius ſpatio, vel potius pluribus ſtragulis quàm ſoleret coopertus in lectulo levi madori indulgeat per dictum tempus. His finitis ſi puſtulæ adhuc non evanuerint, ſequenti linimento partes affectæ inungantur. ℞. *Unguent. ex oxylapatho* ℥j. *unguent. pomati* ℥j *flor. ſulphuris* ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. *f. liniment.* Verumtamen medicamenta præſcripta haud uſurpentur, niſi Venæ-ſectione atque catharſi ritè præmiſſis; quæ tametſi ſolùm adhibitæ curationem non abſolvunt, ægrum tamen contra febrim præmuniunt, ob uſum medicaminum calidorum aliàs occurſuram.

Eſt & alia *Eruptionis* ſpecies, etſi minùs frequens, ad cujus medelam nullæ prorſus evacuationes conferunt. Hæc tametſi in aliis quandoque partibus, ut plurimum tamen in pectore apparet, ac loco aliquo determinato ſe figit, vix cutim ſupereminens, atque latiorem maculam præ ſe ferens, niſi quod aliquantulum porriginoſa, ac quaſi furfuracea, cum ſquamulis colore ad flavum vergente tinctis, cernitur. Hac ſive *macula*, ſive *impetigine* vigente, æger bene ſe habet, eadem verò evaneſcente, ut ſæpe fit, leviculam ægritudinem patitur, atque urina ejus turbidior, & rubicundior, ſed ad flavedinem accedens, redditur. In hujus etiam affectûs curatione eadem via atque iiſdem poſt evacuationes univerſales, planè remediis inſiſtendum, ac in Pruritu ferino modo dicto; ac proinde, quod non omittendum, vini, ut & carnium εὐπέπτων uſus omnino concedendus, cùm refrigerantia omnia magis officiant quàm proſint. Atque ita hæc poſtrema Eruptionis ſpecies curatur, quæ tamen aliquando non niſi *Aquis Ferreis* diu epotis cedet.

CAPUT VII.

Angina.

QUolibet anni tempore aggreditur, maximè tamen illo, quod Ver atque Æſtatem interjacet, juvenes præ cæteris, & temperamento ſanguineo præditos; Rufos etiam, quod non ſemel obſervavi, præ reliquis omnibus. Rigent horrentque mox à primô morbi inſultu, ſequitur Febris, & paulò poſt dolor, & Faucium inflammatio; cui niſi maturè ſuccurratur, æger ſtatim nec deglutire valet amplius, nec ſpiritum per nares ducere, ſed cum ſenſu quodam ſtrangulationis procluduntur Fauces ab inflammatione & tumore Uvulæ, tonſillarum, laryngis, ita ut tantum non ſuffocetur. Ingens ab hoc morbo periculum, utpote qui paucis nonnunquam horis hominem jugulat; quoties ſcilicet magna vis materiæ Febrilis in prædictas partes conjicitur, neque ſatis tempeſtivè convenientium remediorum uſu, ingruenti occurritur procellæ.

Opem

* Opem laturus, ſanguinem cum primis è brachio copioſè detraho, mox ex ranulâ utrâque; dein ut partes inflammatæ *melle Roſaceo ſpiritu ſulphuris* ad ſummum acorem permixto tangantur, author ſum: mox *Gargariſma* ſequens præſcribo, non vulgari modo uſurpandum, ſed ita ut in ore ſine ulla agitatione contineatur, donec incaleſcat, dein exſpuatur, & repetatur ſubinde. ℞. *Aq. Plantag. Roſ. rubr. & Sperm. Ranar. an.* ℥iiij. *Album. ovorum in aquam agitando redact. N.* iij. *Sacch. cand. Alb.* ʒiij. F. Gargariſma. Jubeo etiam ut de Emulſione in cura *Morbi lateralis* præſcriptâ vel ſimili, in dies ſumat.

Sequenti mane, niſi Febris & dolor inter deglutiendum perceptus aliquantulum remiſerint, venam in brachio rurſum ferio, Catharſi in diem poſterum rejectâ. At ſi utraque hæc minuatur, *Catharticum* Lenitivum ſtatim exhibeo; quod quidem poſt ſanguinis miſſionem præ omnibus aliis perutile, ac apprime neceſſarium eſſe multiplici experientiâ comperii. Si fortean, quod quidam oppidò rarum eſt, Febris, aliaque ſymptomata, etiam poſt Catharſin, bellum minentur, iteratâ, ut priùs, Venæ-ſectione perdomanda ſunt, ut & *Epiſpaſtico* amplo ac forti, poſteriori cervici applicando. Per integrum hujuſce morbi decurſum, Enema Refrigerans Emollienſque omni mane, dempto illo quo Catharſi vacat, injiciendum, atque ægrum hoc pacto reficiendum quotidie præcipio. Carnes, cujuſcunque demum generis, ut & juſcula ex iis parata, ſacra ſunto; juſculis verò hordeacis, avenaceis, pomis coctis ac id genus aliis veſcitor; ptiſanâ ex hordeo, vel cereviſiâ tenuiſſimâ utitor. Lectulo interim per horas aliquot quotidie abſiſtat: cùm hujus tepor tum Febri, tum reliquis ſymptomatis, quæ hâc methodô expugnare ſatago, vires addat. Animadvertendum eſt autem, quòd iſtiuſmodi *Angina*, quæ Febris, mihi *Stationariæ* dictæ, ſymptoma tantùm eſt, illa ipſa methodo curari amat, quam Febris ea ſibi vendicat, ac proinde vel per διαφόρησιν & cutis ſpiracula exterminanda eſt, vel per aliam qualemcunque medendi methodum, quæ Febri Primariæ, cui inhæret, debetur, quod ſedulâ obſervatione dignum.

Sunt & aliæ Febres *Intercurrentibus* jure merito annumerandæ, quæ, quoniam alio aliquo modo immediatè abitum ſibi parant, & in hoc vel illo ſymptomate deſinunt, vulgò Febres non habentur; licèt tales ab origine verè fuerint, atque Affectus ille à quo morbus nomen mutuatur, Febris tantùm ſit *Symptoma*, quæ in illo demum terminatur.

Impræſentiarum duas tantum Hæmorrhagiarum ſpecies, *Hæmorrhagiam* ſcilicet *Narium*, *ac Hæmoptoen*, leviter perſtringam.

† *Hæmorrhagia Narium* quavis anni tempeſtate infeſtat, præcipuè ſanguine præfervido, temperamento verò debiliore præditos; idque magis ætate ingraveſcente, quàm adoleſcente. Primô utplurimùm appulsu Febris præ ſe fert indicia, quâ derepente ſibi per nares, quâ data porta, faciente viam, dolor & calor ſinciput adhuc torquent. Sanguis ad horas aliquot profluit, dein aliquandiu ſiſtitur, mox denuò erumpit, atque hæc viciſſim: donec tandem, vel remediorum uſu, vel ſponte ſuâ ob imminutam copiam, deperditamque co-

* *Curatio.* † *Hæmorrhagia Narium.*

hibitus, omnino ceſſat; ita tamen, ut ægro ſingulis annis à recidiva metuendum ſit, ſi vel à liquoribus ſpirituoſis, vel alia occaſione quâlibet æſtuare contingat.

Eum hîc mihi ſcopum propono, ut ſanguinis fervor nimius atque Ebullitio, unde oritur dicta præter naturæ modum extravaſatio, frænis omnibus compeſcatur, ejuſque impetus aliò vertatur. Ea propter frequenter brachii venas tundo, & ſanguinem liberaliter extraho, *Pleuriticorum* ſanguini colore ſemper reſpondentem. Victûs rationem refrigerantem atque incraſſantem injungo. Ut aq. fontan. partes três, Lactis unam ſimul coctas, & frigidè hauriendas; poma cocta, juſcula hordeacea, & ſimilia à carnibus abhorrentia. Julapia inſuper refrigerantia atque incraſſantia, unà cum Emulſionibus, in morbis Inflammatoriis ſuprà deſcriptis. Lectulo item ut abſiſtat per aliquod ſpatium quotidiè, nec vel ſemel quidem omittatur: Hauſtu quin etiam horâ ſomni Paregorico è Diacodio, ceu catenâ conſtrictus ſanguinis furor coërceatur. At verò cùm hujuſmodi Hæmorrhagias non raró comitetur lympha acrior, quæ ſanguini permiſta ejus motum adjuvat, venarum orificia reſerando, præter revulſionem & refrigerationem, ſolenne mihi eſt Catharticum blandius, vel in ipſius morbi ἀκμῇ propinare, cujus operatione finitâ, Anodynum exhibeo præter ſolitum viribus auctum; & ubi ſymptoma penitus evanuerit, aliud demum Catharticum.

Quoad externas applicationes, Lintea quadruplicata immerſa aquæ frigidæ, in qua *Sal prunellæ* diſſolvatur, & poſtea leviter expreſſa admoveantur Nuchæ ac utrinque Cervici ſæpius in die. Item poſt univerſas euacuationes peractas liquor ſequens applicetur. ℞. *Vitriol. Hungar. & Alumin. an.* ℥j. *Phlegmatis Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta. Liquorem frigefactum filtra, & à Cryſtallis ſubinde natis ſepara. Liquori reſiduo adde Ol. Vitriol. duodecimam partem. Turunda ex linteo raſo liquore hoc probè humectata, nari ex quâ ſanguis ſtillat indatur, per dies duos iſthîc relinquenda.* Quo etiam liquore linteamina imbuta & applicata ſanguinem ſiſtunt ex quâcunque demum parte externa idem defluat.

* *Hæmoptoe* etiam, quæ in æſtatis ac veris confinio homines calidioris temperamenti, at minus robuſti adoritur, & quorum pulmones minus rectè valent, præ ſenibus item juniores, ejuſdem ferè indolis cum Hæmorrhagiâ jam tractatâ mihi eſt, cùm & hæc quoque Febris ſit, quæ tam nomen, quàm eſſentiam exuit ſuam, illâ quâ ſoluta eſt Criſi; hôc ferè tantùm diſcrimine, quòd in morbô *priori* ſanguis nimiùm agitatus in narium venulas, in *hôc* verò in pulmones impetum facit; utque in illo, durante fluxu dolor & calor ſinciput jugiter lancinant, ita in hoc pectus uterque obſidet cum debilitate quadam. Quin & hoc vitium eandem ferè quàm Hæmorrhagia narium methodum medendi ſibi vendicat, niſi quod Catharſin minus ferat, à quâ, præſertim repetitâ, æger facilè in tabem conjicitur. Ad Phlebotomia crebrò celebrata, Enema quotidiè injectum,

* *Hæmoptoe.*

ctum, Diacodium horâ ſomni propinatum, Diæta inſuper, & medicamenta, tàm incraſſantia, quàm refrigerantia, opus pro voto abſolvent.

Atque hæc ſunt, quæ hactenus obſervavi de numeroſa iſta Morborum Tribu in varias familias diſpertitâ, qui *Febrium* ſub nomine cenſentur, atque de iis ſymptomatis, quæ ab illa pendent, in quibus id ſeriò egi, ut nullas Putationes meas, nulla imaginaria Cerebri commenta orbi venderem; animo verò ſincero candidoque, nullique adeò Hypotheſi adſtricto, eorum Hiſtoriam & naturalia Phænomena aliis traderem; Curationes enim pari fide, & cautelâ pari ſubnecterem. Quod ſi vehemens deſiderium Methodum certiorem minuſque lubricam, in utiliſſimo tuendæ mortalium vitæ negotio, expiſcandi conſtabiliendique, me in ſemitas nullo anteà pede calcatas pertraxerit; nemo eruditorum, uti ſpero, mihi imputabit, quòd vel ſpretis aliorum judiciis, meo nimiùm fidam, vel rebus ſtudeam novis; cùm & non ſpernendus rerum eventus mihi hæc inveſtiganti ingentes hucuſque animos dederit, & poſterorum experimenta ſine dubio meam fidem ſint liberatura. Et profectò haud oſcitanter impugnandum eſt hoc morborum tam peſtiferum agmen, quod nullo non die cum genere humano bellum gerit internecinum, atque ἄσπονδον; & cujus telis duo ad minimum hominum trientes, ſi eos demas, qui violentâ morte perimuntur, confoſſi quotannis occumbunt. Indeſinentes horum morborum impetus, & quotidianæ, quas etiam de viris robuſtiſſimis & ætate maximè florentibus reportabant, Victoriæ, (non obſtantibus ſuppetiis iis omnibus, quas nobis hactenus attulere ſpecioſæ iſtæ Methodi in ſpeculativorum libris ſatis fidenter deſcriptæ) animo meo hæc primùm agitanti minùs ſatisfaciebant; cum reâpſe cernerem, ludicra iſta Cerebroſorum commenta ita parùm ad redintegrandam ægrorum ſanitatem conferre, ut qui ad Aſyla hæc confugerant, quicquid pollicitarentur Thraſones Dogmatici, haud meliori in locô eſſent, quàm qui neglectâ Arte ſe totos naturæ permiſerant. Si quid ego hîc egero, quo vel periculi, vel etiam difficultatis, quæ in his morbis perſanandis plerumque occurrunt, pars aliqua levetur, (quod ſalvâ verecundiâ, me mihi polliceri poſſe ſaltem ſpero) ſcopum quadantenus aſſequutus ſum, & dulciſſimum improbi laboris in bono Proximi quærendo rectè collocati, fructum fero. Hæc præcipua ferè ſunt quæ jam habeo comperta, (vel ſaltem ad methodum aliquam novi reducere) circa *Febres* & *ſymptomata*, quæ ab eiſdem pendent ad hunc uſque 30. Decembris diem, An. 1675. quo hæc conſcribo.

EPISTOLÆ RESPONSORIÆ DUÆ

A THOMA SYDENHAM M. D.

Prima

DE MORBIS EPIDEMICIS

ab Anno 1675. ad Annum 1680.

Ad ROBERTUM BRADY M. D.

Secunda

DE LUIS VENEREÆ HISTORIA

ET CURATIONE

Ad HENRICUM PAMAN M. D.

CLARISSIMO VIRO

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

NEMO uſpiam Medicorum, Vir eruditiſſime, adhuc vim aëris & influentiam in humana corpora attentè perpendit, nec in vita noſtra perennanda quas agit partes eorum quiſpiam conſideravit ſatis, viresque quas exerit in fermentando, & circumducendo ſanguinẽ, aut in motibus animalibus quibuſcunq; peragendis cujus ſit energiæ, & efficaciæ, horũ non aliquis notavit; neque ejuſmodi temperiem naturalem, alterationes multiplices & mutationes, quas Conſtitutiones *haud perperã indigitas, ne leviter quidem, vel Medici, vel Hiſtoriæ Naturalis Scriptores attigerunt, multò minùs perſcrutari ſategerunt. Fieri ſanè nequit,*

quit, cùm in omnes corporis partes, etiam reconditiſſimas, aër ſeſe inſinuet, quin quas ſubit alterationes & mutationes à rebus quibus imprægnatur eaſdem ſanguini & ſuccis communicet, & imprimat; unde ut plurimùm ab hac vel illa prava aëris conſtitutione oritur hujus vel illius indolis prava ſanguinis Diatheſis. Optimo itaque conſilio Obſervationes Medicas circa morborum acutorum hiſtoriam & curationem juxta varias annorum & eorundem partium conſtitutiones inſtituiſti, cum in iiſdem, aëris actiones in ſanguinem, ſuccos, & ſpiritus præſertim (ſi ipſe non ſit ſpirituum materia) conſpiciantur. Et nullus dubito quin Febrium indoles ab annorum temperie in quibus graſſabantur obſervata, utiliſſimam, ſi non unicam, methodum conſtituit ad praxim ſtabiliendam. Perge itaque, & ſi quæ adhuc reſtant Obſervationes Febrium annorum nuperrimè elapſorum, fac ut palàm fiant, quâ in re quàm maximè humani generis ſaluti proſpicies.

In Sectione prima, Cap. quinto, *libri tui, paucis egiſti de uſu* Corticis Indici, *& ejuſdem exhibendi methodo. Equidem ſcio quoſdam haud infimi ſubſellii Medicos, qui in magnâ quantitate & doſi ſæpius repetitâ eum exhibent; alios item qui ex eodem extracta, infuſiones, & ex infuſionibus julapia, & emulſiones conficiunt, quibus modis ſe non tantum Intermittentes, ſed & continuas quaſdam certò curare affirmant: Magnum procul omni dubio in curandis Intermittentibus eſt remedium. Ego quidem per 20. plus minus annos dictum Corticem variâ forma & multiplici præparatione maximo cum ſucceſſu exhibendum curavi. Si verò peculiare quippiam de uſu hujuſce Corticis noſti, vel quid melius progrediente experientiâ fueris edoctus, id ne graveris precor in lucem proferre.*

In curatione Rheumatiſmi *frequentem Phlebotomiam, & largâ manu celebratam tanquam neceſſariam propoſuiſti. Quærerem Ego annon rejectâ tam ſevera & crudeli methodo, alia non humani ſanguinis adeò prodiga, nec minùs certa inveniri poſſit. Dum hæc agis, Digniſſime Vir, malevolorum jurgia, & invidorum ſtigmata atque calumnias ſat ſuperque perſenties; neque nunc minùs quàm olim nomini tuo aut famæ parcent, licèt ingenuis ferè omnibus diſpliceant, & candidioribus, apud quos ſolenne eſt iſtiuſmodi detractores deſpicere. Iſti verò, ſi Febrium hiſtoriam longo uſu comprobatam, vel earundem eſſentias, cauſas, & differentias, vel veram tandem*

Medendi Methodum expiſcari volunt, Te Ducem & viam præmonſtrantem ſequi neceſſe habent; cùm vix, aut ne vix quidem, alia, vel earum naturam inveſtigandi, vel curandi ratio poſſit aſſignari. Macte itaque eſto, & ſperne ſciolorum dicteria; ſincerorum hominum ingenia excita; tu methodum monſtraſti, & ſi tua non placet, qui carpunt dent politiorem & magis firmam. Vale, Vir Integerrime, qui hiſce peragendis totam Medicorum turbam meritò devincies, inter reliquos verò

Tibi jure meritoque amiciſſimum,

Cantabrigiæ,
Decemb. 30. 1679.

R. BRADY.

Ampliſſimo Doctiſſimoque Viro

ROBERTO BRADY, M. D.

Collegii Cajo-Gonevillenſis Cuſtodi, nec non Regio in Medicinâ apud Cantabrigienſes Profeſſori longè celeberrimo.

ME certè, Vir Humaniſſime, ſi quid in morborum curatione profecero, ad omne id cuivis efflagitanti impertiendum præ cæteris qui nunc ſunt homines facillimum eſſe omnino par eſt: ſi enim ea tantùm mihi innoteſcant quæ & reliquis mortalibus, (quod mihi plus ſatis conſtat) nullo pacto mihi obfuerit levidenſia iſta & è triviis deſumpta evulgare, ſin autem aſſecutus ſim aliquid quod è re Medica ſit, & ad certiorem morborum Therapeian faciat, non tam mihi laudi dabitur, quàm aliis daretur quibuslibet, ea in lucem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis plus minus triginta, & calculo diu malè multatus, facilè mecum reputo, quàm ſeriò gauderem, ſi quod meis malis levamen aliorum indicio poſſit afferri. Cùm autem pauciſſimis ingens illud privilegium à Deo Opt. Max. concedatur, ut publico commodo hâc in re inſervire queant, iiſque tantùm, quibus *è meliore luto* quàm mihi *finxit præcordia Titan*, votis agendum eſt, quod reapſe effectum dare non

non ſatis eſt virium: Semper enim exiſtimavi, neque id ſine ratione, majoris eſſe felicitatis certam vel leviſſimi alicujus morbi debellandi methodum ægris mortalibus prodidiſſe, quàm vel *Tantali*, quod aiunt, vel *Crœſi* theſauros accumulaſſe. Feliciorem hoc illum dixi; dicam & meliorem, ſapientioremque: quod enim uberius & ſapientiæ & bonitatis ſuæ ſpecimen quis poteſt edere, quàm, cùm ſe è communi generis humani natura deciſum animadvertat, ea quæ molitur omnia ad publicam magis omnium utilitatem, quàm ad ſuam ipſius, qui tam exilis totius particula & contempta res eſt, jugiter referre? *Ut enim* (loquor cum maximo illo dicendi ſentiendique magiſtro *Cicerone* meo, ſui ſæculi, ne dicam univerſæ hominum naturæ Genio) *leges omnium ſalutem ſingulorum ſaluti anteponunt, ſic Vir bonus & ſapiens & legibus parens, & civilis officii non ignarus, utilitati hominum, pluſquam unius alicujus, aut ſuæ conſulit. Cicero de fin. bon. & mal.* Quinimò ſatis liquet, quòd cùm facinoroſi ſit hominem jugulare, boni viri erit eundem vel conſervare, vel alios iis inſtruere præſidiis, quibus adjuti eum ab interitu vindicent, etiam authore vitâ jam functo. Et vox illa planè inhumana & ſcelerata audit eorum, qui negant ſe recuſare, quò minus ipſis mortuis terrarum omnium deflagratio conſequatur.

His autem impræſentiarum miſſis factis, fatendum eſt, debere me ea, quæ de his morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, utut exilia, tibi planè aperire, Tibi, inquam, Eximio Viro, & *Spartâ* quam ornas digniſſimo; cujus ego & eruditioni & probitati, animique candori ea tribuo encomia, quæ reliqua Togatorum Gens, inter quos nites. Prætereo etiam, quanrum tibi debeo gratiarum, quòd te tam malè habeant immerita illa, quibus à nonnullis proſcindor convitia; de quibus hoc habeo dicendum, quòd ſi vita innocua hominis, qui neminem neque facto neque dicto læſerat, me ab illis ſartum tectum reddere valuiſſet, nunquam in me detonuerant. Cùm autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut ſpero, eveniet unquam, ſtat ſententia non me ideò plectere, quod alii deliquerint, id tantùm ratus ad me attinere, ut viri probi ſcilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas noſtra.

Morem itaque geram in tradendis obſervationibus, quæ mihi in morbis, de quibus ſciſcitabaris, occurrebant. Primùm autem agam de *Febribus intermittentibus* nunc apud noſtros Epidemicis. Quo nomine non abs re fore arbitror annos iſtos ordine, ſed breviter percurrere, qui illum excipiebant, quo claudebatur *Hiſtoria Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per præterlapſos annos 15. graſſabantur, & quædam obiter perſtringere in eorundem curàtione à me pridem notata. Quo facto meliùs innoteſcet, quo tempore & quibus gradibus, quæ jam obtinet Febrium *conſtitutio*, nobis obrepſerit.

* Annus 1676. eoſdem peperit morbos quos genuerat Conſtitutio poſtremò loco commemorata in dictis Obſervationibus, *viz.* Annor. 1673. (in cujus

* *Annus* 1676.

jus Autumno ea ſe primùm exeruit) 1674, & 1675. At verò exoleſcente fermè hâc craſi, mitiores erant, quàm pro ſuo genio, qui ſubpullulabant morbi, & minus inſuper Epidemici; non obſtante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifeſtas aëris qualitates, quibus ab annis præcedentibus perquam abludebat, cùm & æſtatis fervor, & frigus hyemis omnes fermè annos, quorum memoriam habemus, longo intervallo ſuperaverint. Et cùm tam ingens tempeſtatum diſcrepantia ſimiles tamen morbos produceret, ſatis hinc liquet, non tam manifeſtam quàm occultam aëris temperiem Epidemicis morbis favere. At verò fatendum eſt, morbos eoſdem quoad ſymptomata quædam aliquando à manifeſta aëris diatheſi pendere, quod & *Morbilli* & *Cholera Morbus* hoc anno invadentes teſtatum faciunt, de quibus breviter agam.

Morbilli enim naſcenti anno coorti, licet non admodum Epidemici, id tamen eximii habebant, quòd ſolitô longiùs procurrerent: nam cùm pro more ſuo menſe primùm Januario comparentes, ad Æquinoctium uſque vernum ingraveſcerent, dein paulatim imminuti cum Solſtitio ferè expirarent, hoc anno ad Æquinoctium fermè Autumnale pertingebant, ab æſtatis calore, niſi fallor, aucti viribus, quò diutius obſiſterent. Neque tamen Methodum Medendi ab uſitata illa diverſam poſtulabant.

Exeunte æſtate *Cholera Morbus* epidemicè jam ſæviebat, & inſueto tempeſtatis calore evectus, atrociora Convulſionum ſymptomata, eaque diuturniora ſecum trahebat, quàm mihi prius unquam videre contigerat. Neque enim ſolùm abdomen, uti aliàs in hoc malo, ſed univerſi jam corporis muſculi, brachiorum crurumque præ reliquis, ſpaſmis tentabantur diriſſimis, ita ut æger è lecto ſubinde exiliret, ſi fortè extensô quaquaverſum corpore eorum vim poſſet eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam à recepta medendi rationem ſibi vendicabat, *Anodyna* tamen fortiora, eaque ſæpius ingerenda quàm aliàs ſolebam, omninò indicabantur. Ex. gr. Ad quendam vocatus per id temporis truculentiſſimo illô, quod modò deſcripſi, ſymptomate tantùm non enectum, (me autem comitabatur *Carolus Goodall* M. D. cujus animi Candor, Probitas illibata, ſummus in me amor, labor improbus in morbis dignoſcendis curandiſque unà cum nomine mihi ſemper occurrunt) & enormi vomitione, ſpaſmorumque violentiâ animam agentem, cum ſudore frigido, & pulſu vix micante, guttas 25. *Laudani liquidi*, à me jam olim publicati, in cochl. 1. *Aq. Cinnamomi fortis* exhibendas curavi, veritus ſc. ne vehiculum paulò copioſius medicamento rejiciendo (quod in movendi tam impenſo conamine perſæpe fit) anſam daret: dein lecto aſſidens quaſi ad ſemihoram, & expertus Remedii vires nec Vomituritioni compeſcendæ, nec ſedandis Convulſionibus adhuc pares eſſe, toties illud ipſum repetere, & doſin in tantum augere cogebar, (interpoſito tamen ſpatio, ut quid à jam ingeſto mihi foret ſperandum priùs ediſcerem, quàm novas adferrem ſuppetias) donec tandem pervicaciſſima illa ſymptomata ſub jugum victoris mitterentur, quod tamen vel mi-

nimo

nimio corporis motu excitata denuò excutere ſatagebant. Seriò itaque imperavi, ut & corporis quieti modis omnibus indulgeret ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum, ſed in minori doſi, ſubinde aſſumeret, etiam poſtquam convaluerit, ad ἰνεξίαν ſc. confirmandam; quod nobis ex animo ceſſit.

Neque eſt cur me quiſpiam juſto audaciorem pronunciet, eô ſc. nomine, quòd tantam Laudani Liquidi vim ægro infundere non dubitaverim; cùm judice experientiâ certò conſtabit, quòd in quibus affectibus ex *Opio* parata indicantur, (ſunt autem tres, *vehemens dolor*, *vomitus*, *vel dejectio enormior*, *& inſigniores ſpirituum animalium ἀταξίαι*) in iis & Remedii Doſis, & repetendi vices cum ſymptomatis magnitudine omnino ſunt conferendæ. Quæ enim doſis remiſſiori ſymptomati coërcendo par eſt, ea ab aliô fortiore ſuperabitur; & quæ aliàs ægrum in manifeſtum vitæ diſcrimen conjiciet, eundem impræſentiarum ab orci faucibus liberabit.

* Atque hi ſunt morbi iſti, qui hoc anno populabantur, iidem ſc. ut jam innui, cum morbis trium annorum præcedentium. Quales autem fuerint, qui annum ſequentem *viz.* 1677. funeſtaverint, non habeo dicere. Cùm enim moleſtiſſimo ſanguinis mictû, à motû vel leviſſimô, ſub anni initiô malè multarer, neque ita diu poſteà Podagrâ etiam, quæ non jam tam artus, quàm viſcera ſæviſſimo dolore excruciabat, accedentibus inſuper virium & appetitûs proſtratione, crurum tumore, aliiſque ſymptomatis non minùs periculoſis, (quem, ſi tùm fuerim extinctus, mors certè non tam à bonis quàm à malis abſtraxiſſet, haud equidem repugnantem) me domi meæ ad menſes tres continere, deinde redintegrandæ ſanitatis cauſa per idem ferè ſpatium ruſticari cogebar: *Autumno* reverſus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde ſparſas eſſe (quarum tamen pars maxima ægros non in urbe primùm invaſerat) ab amicis didici; cùm autem mihi per valetudinem non liceret ægros inviſere, de hôc anno nihil melius ſilentiô poſſum adferre.

† Proximi anni (*viz.*1678.) *Conſtitutio* prorſùs immutata *Febribus Intermittentibus* (quæ jam ab anno 1664. ad tredecim ſc. annos urbe ferè exulaverant, niſi quòd nonnullos ſporadicè occuparent, vel ex agris fortè comitarentur) uſque adeò favebat, ut Epidemicæ rursùs audirent; neque eum tamen gradum hodie tuentur, quin & fines latiùs proferent, donec hæc, à qua pendent, aëris διάθεσις ſuam ἀκμὴν attigerit. Quantumlibet autem dictæ intermittentes pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortæ, eo uſque tamen exeunte Æſtate & Autumno ſubeunte præ cæteris ſæviebant, ut nulli ampliùs morbo Epidemici nomen relinquerent. Hyeme verò paululùm fatiſcentes *Variolis* locum cedebant, atque aliis inſuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur, donec Intermittentibus apta tempeſtas in orbem rediret.

Sed ut jam ediſſeram, quæ de harum Febrium & naturâ & cauſis ſedulâ obſervatione aſſecutus ſum: imprimis notandum eſt, quòd licet olim *Quartanæ* frequentiùs occurrerent, nunc dierum aut *Tertianæ* erant, aut *Quotidianæ*, (niſi quis poſtremas has *Duplices Tertianas* malit appellare) & pariter quod

* *Annus* 1677. † *Annus* 1678.

licèt Tertianæ Quotidianæque aliquando cum rigore atque horrore invadentes, ſubſequente primùm calore, mox etiam ſudore, tandem in omnimoda ἀπυρεξίᾳ deſinerent, atque poſt ſtatam periodum ægros de novo laceſſerent; ne hunc quidem jam morem ſervabant ultra tertium quartumve Paroxyſmum, maximè ſi æger lecto addiceretur, & aſſumptis Cardiacis calidioribus oleum camino, quod ajunt, addiderit. Poſtea verò Febris hæc eò uſque etiam præter indolem ſuam incrudeſcebat, ut *Intermiſſionis* loco *Remiſſionem* tantùm ægro concederet; & magis indies ad *Continuarum* ſpeciem accedens, tacto Cerebro tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod ſpectat, jam à multis annis mihi innotuit, quàm ſit periculoſum eam in Tertianis & Quotidianis (quæ cùm recentes ſint nullumque typum indutæ in continuitatis vicinia adhuc hærent) per ſudorifica moliri: quamvis enim notiſſimum ſit ſimul cum ſudore prorumpente inquietudinem atque alia ſymptomata ſtatim evaneſcere, & ἀπυρεξίαν ſuccedere, & ex conſequenti huic paululum eſſe indulgendum, ſaltem non eſſe obſiſtendum Paroxyſmo fatiſcente, tamen eſt compertiſſimum, quod ſi juſto copioſiùs eliciatur ſudor, quæ intermittebat, Febris jam fit Continua, ægerque tanquam incerto aleæ caſu in vitæ diſcrimine verſatur, hic ſervatur, perit ille. Ratio eſt hæc, niſi mea me fallit conjectura, quòd ſc. iſtiuſmodi profuſus ſudor, cùm materiæ febrilis, paroxyſmi calore eo uſque evectæ, ut jam per deſpumationem ejici poſſit, modum exuperet, exterminatâ eâ parte, quæ unico paroxyſmo reſpondet, de reliquo ſanguini incendendo impenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationum, Venæ-ſectionis v. gr. & Catharſeos incommoda (quarum utraque relaxando tonum ſanguinis morbum protrahunt) dum mecum perpenderem, *Peruvianus Cortex* certiſſimam mihi ſpem fecit, de quo verè affirmare poſſim, non obſtante tàm vulgi, quàm perpaucorum è doctis præjudicio, me nihil mali ægris accidiſſe ab ejus uſu vidiſſe unquam, vel cum ratione ſuſpicari potuiſſe, niſi quòd illi, qui longum & repetitum corticis Peruviani uſum experti ſunt [ut in *Capite de Rheumatiſmo* præmonſtraverim] in ſpeciem quandam *Rheumatiſmi Scorbutici* nonnunquam incidunt. Hoc autem malum perquam raro ex hac occaſione naſcitur, & quando accidit facillimè Remediis ibidem deſcriptis cedit.

Et profectò ſi tam effectorum durationem, quàm Corticis hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia quotquot ſunt remedia deferre nullus dubitarem; cùm non tantùm in hôc morbô inſignium eſſe virium deprehendatur; ſed & in Uteri & Ventriculi etiam affectibus: Tantum abeſt, ut de ejus inſalubritate meritò quis conqueratur.

His autem potiſſimùm de cauſis, niſi fallor, dictus Cortex malè audit. Primò quia plurima illa horrendaque ſymptomata, quæ Febres Intermittentes jam diutiùs ægrum cruciantes comitantur, etiam ubi ne minimum quidem Corticis deguſtaverit, Cortici, vel ſemel aſſumpto, imputantur. Secundò quia cùm occultâ vi & non per ſenſibilem aliquam evacuationem morbum averruncet, ſtatuunt plerique materiam morbum committentem quæ propelli debue-

debuerat, tanquam hoſtem intra mœnia vi Corticis aſtringente incluſam latere, novos daturam tumultus, atque ægrum non penitus evaſiſſe cùm adhuc catenam trahat. Aſt hi non ſatis attendunt Sudores paroxyſmum finientes id omne quod in lucido ſanitatis intervallo accumulabatur prorſus eliminaſſe, manere tantum morbi ſeminium tempore maturandum; quodque Cortex fugientem paroxyſmum à tergo urgens, & intercepto qui debuerat ſubminiſtrari morbi commeatu ſive fomite, non poteſt in ſanguine retinere quod jam in illo non niſi tanquam in embryone reperitur; ac proinde neque ſtrangulationum, neque obſtructionum, quæ vulgò objiciuntur, reus eſt peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus Corticem vi ſua aſtrictoria Febres fugare? Qui id probare velit, neceſſe erit priùs alia aſtringentia pari virtute prædita in medium afferat; mihi certè vel eorum fortiſſima adhibenti in experimentum nondum è voto ceſſit. Quid quod illlos etiam ſanat, qui ab ejus uſu tanquam à Cathartico aſſumpto (quod nonnullis accidit) frequenter alvum deponunt? Id verò demum eſt rectè ſapere ſuo ſe quemque pede ac modulo metiri. At ſi quis fucum ſibi faciens, aliis ſe præditum eſſe facultatibus exiſtimaverit, quàm quæ inſerviunt percipiendæ vel *Naturali Theologiæ*, (ut Deo ſc. rerum omnium Architecto & Moderatori debita veneratio cum profundiſſima animi proſtratione jure merito exhibeatur) vel *Philoſophia Morali*, (ut virtutem exerceat, & mores tàm ad privatum quàm publicum Societatis Humanæ bonum accommodet) vel denique *Arti Medicæ*, *Mathematicæ*, *& Mechanicæ* (quibus vita communis adjuvatur.) Hic primùm Hypotheſin aliquam è ſchola *Naturalis Philoſophiæ* depromat, quâ vel unicam differentiam ſpecificam rerum in natura poſſit enodare; ex. gr. rationem reddat quare *Gramen* omne viridi ubicumque colore, nuſquam aliô cernitur infectum, *&c.* Hoc ſi effecerit in ejus caſtra haud invitus tranſeam; ſin aliter, non verebor dicere quò Medici cura omnis atque induſtria in expiſcanda Morborum Hiſtoria, iiſque remediis adhibendis, quæ Experientiâ Indice ac Magiſtrâ eoſdem valent depellere, debent collocari; obſervata tamen iſtâ medendi Methodô quam recta ratio (non ſpeculationum commentis, ſed tritô & naturali Cogitandi modô innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis quod uſu didici de Methodô quâ Cortex nobis uſurpandus venit.

Cortex Peruvianus, cujus *Pulvis Patrum* vulgò nomine inſignitur, annis abhinc quinque & viginti [ſi benè memini] apud Londinenſes noſtros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maximè Quartanis, primùm cœpit inclareſcere. Idque optimo ſanè jure, cum hujuſcemodi morbi rariſſimè ab ullo alio, ſive Remedio, ſive Methodo Medendi, antea expugnarentur, unde etiam opprobria Medicorum & erant & audiebant. At verò non ita multo tempore elapſo, duabus de cauſis, non quidem levibus, damnatus in deſuetudinem prorſus abiit. Primò quia paucis horis ante adventum Paroxyſmi, pro recepto id temporis more, exhibitus ægrum nonnunquam è medio tolleret; quod & civi cuidam Londinenſi eidemque Senatori Urbano, *Undervvood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter* in vico vulgò dicto *Black Fryars* Pharmacopolæ me-

 mini

mini accidiſſe. Funeſtior hic pulveris exitus, quamvis oppido rarus, medicos tamen paulò cordatiores ab ejus uſu meritò retraxit. Secundò quia æger ope pulveris à Paroxyſmo aliàs invaſuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies 14. recidivam ut plurimum pateretur, in morbo ſcilicet recenti, necdum temporis curſu ſuoque Marte commitigato. Maxima pars hominum his permota rationibus ſpem de hoc pulvere jam pridem conceptam protinùs abjiciebat: Neque enim tanti æſtimabant Paroxyſmum ad paucos dies protelare, ut ſe eo nomine in vitæ diſcrimen à pulvere intentatum induci paterentur. Ego verò jam ab aliquot retrò annis haud vulgarem hujus Corticis vim ſeriò perpendens, animoque revolvens, non aliô magis quàm hôc Herculeo medicamentô Febres intermittentes debellatas iri confidebam, ſi quâ par erat cura accederet, & diligentia. Diu itaque multumque apud me agebam, ut & *Periculo* à pulveris uſu impendenti, & *Recidivæ* intra paucos dies ſubſecuturæ [quæ duo erant amolienda incommoda] poſſem occurrere, atque ægrum hujus ope ad perfectæ ſanitatis gradum promovere.

Primò *Periculum* quod minitabatur, non tam ex ipſô Cortice natum arbitrabar, quàm ex eô quòd minus opportunè ægro ingereretur: cùm enim vis ingens materiæ febrilis diebus à Paroxyſmo vacuis in corpore fuerit aggeſta, pulvis prædictus, ſi immediatè ante Paroxyſmum deglutiatur, facit quò minùs materia morbifica ipsâ naturæ methodô, Paroxyſmi ſcilicet impetu, poſſit eliminari, quæ proinde præter fas incluſa ægrum in vitæ diſcrimen ſolet conjicere. Hoc ego me malum propulſare poſſe exiſtimabam, materiæque pariter febrili de novo generandæ obicem ponere, ſi ubi primùm Paroxyſmorum unus affligere deſierit, confeſtim pulverem exhiberem quo inſecuturus ſufflaminaretur, & diebus Intermiſſionis ſtatis ſubinde vicibus eundem repeterem uſque dum novus invaderet Paroxyſmus, atque ita paulatim, tutòque proinde, ſanguinis maſſam ſalutiferâ Corticis virtute penitus inficerem.

Secundò cùm *Recidiva*, [quæ intra dies 14. plerumque accidebat] ex eo mihi videbatur naſci quòd ſanguis non ſatis exſaturaretur virtute febrifugi, quod utut efficax, una tamen vice morbo penitus exterminando par non fuit, idcirco autumabam nihil ad eam præcavendam æquè poſſe conducere atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad præſens morbo, juſſis ſemper intervallis, antequam ſcilicet vires præcedentis doſis prorſus elangueſcerent.

His itaque rationum momentis innixa mens, eam, quâ jam utor, mihi methodum dictabat. Ad ægrum *Quartanâ* Febre laborantem accerſitus (*die Lunæ* v. gr.) ſi Paroxyſmus eôdem die ſit invaſurus, nihil prorſus moveo, ſed id tantùm ago ut ſpem faciam eum à proximè venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermiſſionis, (*Martis* ſc. & *Mercurii*) Corticem exhibeo hunc in modum. ℞. *Cortic. Peruv. ſubtiliſſ. pulverat.* ℥j. *cum ſ. q. ſyr. Caryophyl. vel de Roſis ſiccis, f. Electuar. dividendum in* 12. *partes, quarum unam capiat quartâ quâque horâ, incipiendo immediatè poſt paroxyſmum, ſuperbibendoque hauſtum vini cujuſlibet.* Vel, ſi *Pilulæ* magis arrideant, ℞. *Cortic. Peruv. ſubtiliſſ. pulv.* ℥j. *cum ſ. q. ſyr. Caryophyl. f. Pil. mediocris magnitudinis, quarum capiat*

piat vj. *quartâ quâque horâ.* Sed minori cum moleſtia, eodem tamen fructu, hujus *Pulveris uncia una* admiſceri poterit *libris duabus Vini Clareti*, atque ejus *cochl.* viij. *vel* ix. exhiberi iiſdem quæ dicta ſunt temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxyſmus, nihil impero, cùm utplurimum nullus accedat, reliquiis materiæ febrilis per ſolitos ſudores, qui præcedentem paroxyſmum abſolvunt, deſpumatis ejectiſque è ſanguine, atque interciſa novæ mineræ vel fomitis accumulatione repetito pulveris uſu, diebus Paroxyſmos diſterminantibus adhibiti.

Verum enim verò ne morbus denuò recrudeſcat (quod è prædictis incommodis erat alterum) *die octavo* præcisè à quo poſtremam doſin æger aſſumpſit eandem præfati pulveris quantitatem, (*Unciam ſc. in partes* 12. *diviſam*) eadem quâ priùs methodo, certo certius exhibeo. Quamvis autem repetita hôc modô ſemel Medicatio perſæpè morbum conficiat, non tamen prorsùs in tutô collocatur æger, niſi Medico tertiò quartòve eandem methodum eôdem temporis intervallô iteranti parere non gravetur; maximè ubi ſanguis à prægreſſâ aliquâ evacuatione fuerit debilitatus, aut ſe æger incautiùs auræ frigidiori feriendum expoſuerit.

Verùm etſi hoc remedium nullâ purgandi vi polleat, tamen ob peculiarem quorundam corporum temperiem atque idioſyncraſiam perſæpe accidit, ut ab ejus uſu tanquam à Cathartico fortiori aſſumpto æger violenter expurgetur. In hôc caſû omnino oportet ut *Laudanum* cum eo exhibeatur, quò minùs hanc operationem, tam ſuæ naturæ quàm morbo planè contrariam, ciere valeat, neque pulvis juſto citiùs per alvum expulſus diſperdatur, antequam ſuo fungeretur munere. In hoc itaque caſu *Laudani* ejuſdem *gut.* x. Vino inſtillari jubeo, & poſt alternam pulveris doſin aſſumi, modò Diarrhœa perſtiterit.

Dicta Methodus uſu mihi venit in cæteris Intermittentibus ſive *Tertianis*, ſive *Quotidianis*; utraſque enim ſtatim à finito Paroxyſmo aggredior, & repetito per jam commemorata Paroxyſmorum interſtitia medicamine (quantum ſcilicet earum fert indoles) urgeo, atque à tergo premo; hoc tamen diſcrimine, quòd cùm Quartana rariſſimè niſi *Uncia una* in doſes ..pertitâ, reliquæ *ſex Drachmis* poſſint ita expugnari, ut inducias ſaltem concedant.

At verò Tertianæ, Quotidianæque, etſi poſt unum alterumve Paroxyſmum omnino videantur intermittere, tamen non ita rarò (quod & à me ante eſt notatum) poſtea ad Continuarum fere ſpeciem vergunt, & ad *Remiſſionem* tantùm, etiam diebus quæ *Intermiſſionem* pollicebantur, accedunt; præſertim ubi æger lecto defixus regimine juſto calidiore, aut medicamentis Febri per ſudores ejiciendæ dicatis fuerit multatus. Hoc in caſu à remiſſione quantumlibet exiguâ (id enim mihi unum ſupereſt) anſam arripiens, pulverem quam proximè à Paroxyſmo [quantum conjecturâ valeo] ingerendum propino, nempe quartâ quâque horâ ut modò dixi, ne quidem ipſum morans Paroxyſmum, cùm aliter in ſpatio interjecto plus ſatis brevi alexeteria Corticis vis ſanguini impertiri nequeat.

Cùm autem Febres quæ jam apud nos graſſantur, etſi poſt ſecundum tertiumve paroxyſmum reponere ſe in claſſem Continuarum nitantur, tamen ad Intermittentes debeant referri; nulla mihi eſt religio *Corticem* vel in maximè *Continuis* hujus ſpeciei ſumendum proponere, qui dicto more iteratus ad apyrexiam certò ægrum perducet, modò aſſiduus Lectuli calor, & intempeſtivus Cardiacorum uſus continuitatem Febri non conciliaverint; quô in caſu Peruvianum corticem nihil quicquam profeciſſe plus ſemel obſervavi. Neque mihi unquam contigit ut viderem Vinum in quo propinatur Cortex [quod jure quis poſſit ſuſpicari] febricitanti obfuiſſe; è contrà verò, calor, ſitis, cæteraque Febris Symptomata ut plurimum poſt aſſumptam hujus remedii quantitatem ſufficientem, mox evaneſcent, vino haud obſtanti. Hîc autem obſervandum, quòd quò magis Febris ſive ſponte ſuâ, ſive regimine calidiori ad Continuitatem accedat, eò major Corticis quantitas exhibenda; ita ut nonnunquam viderim morbum hunc non niſi ſeſquiunciæ, vel unciis ejuſdem duabus ceſſiſſe.

Cum verò ſint aliqui qui Corticem hunc nec in Pulveris forma, nec Electuarii, nec tandem Pilularum ferre queant, his ejuſdem infuſum in frigido factum propino; ℥ij. *ſc. Corticis groſſè pulverati in Vini Rhenani* ℔ij. aliquandiu macero. Liquor hic per manicam Hippocratis ſæpiuſculè trajectus, colore limpidus adeò non officit, ut vel delicatulorum palato arrideat; ac dictæ Infuſionis Unciæ quatuor ad dies aliquot factæ, virtutem Drachmæ unius Corticis in pulvere exhibiti videntur continere. Quæ cùm nec ingrata ſit, nec ventriculum premat, duplo frequentius uſurpari poterit, quàm reliquæ ejuſdem remedii formulæ, nempe donec Paroxyſmi terga dederint.

Quandoque accidit ut in hoc morbo malè formato, nec dum in typum regularem evecto, æger ob vomituritionem ferè continuam Corticem deglutitum, quacunque demum forma exhibeatur, retinere nequeat: In hoc caſu vomitio priùs eſt compeſcenda quàm Cortex propinetur. Ad quem ſcopum collimans jubeo, ut ſexies vel octies ſpatio duarum horarum *ſucci limonum recens expreſſi Coch.* j. *cum ſalis Abſint.* ℈j. *aſſumat.* Deinde *Laudan. liquid. gutt.* xvj. *cum aq. Cinnamom. fort. Cochl.* j. Ac brevi poſt, ſi vomitus ceſſaverit, uſum Pulv. Peruv. aggrediatur.

Pro Infantibus, quorum ætas tenella vix feret: ut aliâ formâ hoc remedium aſſumatur, (ſaltem ea quantitate quâ devincatur morbus,) ſequens Julapium præſcribere ſoleo. ℞. *aq. Ceraſor. nigr. & Vini Rhenani an.* ℥ij. *Cort. Peruv. ſubtiliſſimè pul.* ʒiij. *ſyr. Caryophil.* ʒj. *m. f. f. Julap. Cap. Cochleare unum alterumve prò ratione ætatis, qnartâ quâque horâ, donec paroxyſmi non ampliùs diſcrucient; inſtillando alternis doſibus, ſi Diarrhœa adfuerit, Laudani liquidi gutt.* j. *vel* ij.

Obſervandum eſt inſuper, quòd cùm breviora Paroxyſmorum interſtitia in Tertianis & Quotidianis Intermittentibus non ſatis temporis concedant ad ſanguinem febrifugâ Corticis virtute plenè exſaturandum, fieri non poteſt ut æger proximum à prima medicatione Paroxyſmum, uti in Quartana ſolet evenire,

certò

certò effugere valeat, ſed in his medicamentum ſæpe non niſi poſt biduum promiſſam curationem abſolvet.

Animadvertendum autem quòd ſi æger, non obſtante abundanti cautelâ ſuperiùs traditâ, nihilominus recidivam patiatur, (quæ in Quartanâ ipsâ rarius accidit, quàm in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit non nimiùm pertinaciter inſiſtere methodo Corticis per dicta intervalla exhibendi, ſed pro ſuo judicio aliis modis curationem aggredi, cui præ cæteris *Decoctum amarum*, quod appellant, magnopere conducere vulgò creditur.

Diætam quod ſpectat cæterumque regimen, nec à cibô nec à potû arcendus eſt æger, qualis qualis is demum fuerit qui ad ſtomachum facit; Fructibus tamen horariis & liquoribus frigidis (utpote & infirmandæ ſanguinis maſſæ & Febri poſtliminiò reducendæ admodum conferentibus) ſemper exceptis. Veſcatur itaque carnibus eupeptis & euchimis, & vino modicè utatur pro potu ordinario; quâ re ſolâ ægros nonnunquam reſtitui, etiam eos quorum corpora ob frequentem febris recurſum contra Corticem quaſi communita, ſalutiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque verò ſe temerè auræ frigidiori committere debet æger, donec ſanguis priſtinum vigorem de novo obtinuerit.

Hîc autem advertendum, quod cùm de Febribus Intermittentibus olim agens, ægrum ſublatô morbô ſedulò purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis ſolùm febribus quæ vel ſponte ſuâ, vel aliô ſive medicamentô ſive methodô præter Corticem Peruvianum erant debellatæ. Etenim Curatio, cùm huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione nec eget, nec eandem planè fert. Ita potenter dictus Cortex ſine ope Catharticorum non ſolùm *Paroxyſmis*, ſed & *Dyſcraſiæ* quam corpori iidem inflixerunt, ſubvenit. Vitandæ itaque ante omnia Evacuationes qualeſcunque, cùm vel blandiſſima Catharſis, quin imò Enema à lacte Saccharato in morbi diſcrimen certiſſimè, fortè in morbum ipſum denuò ægrum conjiciet.

Hîc autem commemorare libet, quòd ſub primos hujus Conſtitutionis annos, ſymptoma quoddam inſigne Febribus Intermittentibus quandoque ſupervenerit. Nempe earum Paroxyſmi non cum rigore & horrore, quas poſtea Febris excipit, invadebant, ſed æger iiſdem planè ſymptomatis tentabatur, ac ſi *Apoplexiâ* verâ laboraſſet, quæ tamen nihil aliud eſſet, utcunque hunc affectum æmularetur, quàm ipſa Febris caput impetens: ut ex aliis ſignis, ita ex colore urinæ ſatis liquebat: quæ in intermittentibus ut plurimùm rubore ſaturato extat, qualis cernitur in urinâ eorum qui Ictero laborant, etſi non adeò intensè rubet, & pariter ſedimentum deponit pulverem laterum ferè referens. Hoc autem in caſu quantumlibet evacuationes omnes, cujuſcunque demum generis ſint, indicari videntur, ad revellendos ſcilicet ex cerebro humores, ut in Apoplexiâ primariâ fieri ſolet: eædem tamen omnino omittendæ ſunt, utpote quæ originariæ hujus ſymptomatis cauſæ, Febri nempe intermittenti prorſus adverſentur, ac proinde mortem accerſant; quod & ipſe novi. At è contrà expectandum donec paroxyſmus ſponte ſuâ evanuerit,

quo

quô tempore Cortex, modò citiùs idem ingeri non poterit, quamprimum eſt exhibendus, & intervallis ab ejuſmodi acceſſionibus liberis idem ſedulò repetendus, uſque dum perfectè convaluerit æger.

Nonnunquam accidit, etſi perquam rarò, ut Senes qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venæ-ſectionibus & Catharticis imperitè fuerint mulctati, in *Diabetem* incidant, etiam Febre jam perfectè fugatâ. Etenim cum ſanguis eorum abhinc debilitatus aſſimilandis ſuccis ei illatis prorſus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc & inconcocti exitum ſibi quærunt, proindeque præ ingenti urinæ copiâ, quoties eam reddunt, excreta ſenſim vires labefactantur, & quaſi ſubſtantia Corporis per hanc Cloacam exinanitur. In hoc affectu, uti & in omni *Diabete* ex qûacunque προφάσει originem ducat, Curativæ Indicationes ad ſanguinem invigorandum corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinæ præternaturalem reſtringendum, omnino dirigendæ ſunt. Ut ℞. *Theriac. Androm.* ℥iß. *conſerv. flaved. Aurant.* ℥j. *Diaſcordii* ℥ß. *Zingib. condit. & nuc. moſchat. condit. an.* ʒiij. *pulv. è chelis Cancr. compoſ.* ʒiß. *Cort. exterioris Granator. rad. Angelic. Hiſpan. Coral. rubr. præp. & trochiſc. de terra Lemniâ an.* ʒj. *boli Arm.* ℈ij. *Gum. Ar.* ʒß. *cum ſ. q. ſyr. de roſ. ſiccis f. Electuar. de quo ſumat ad magnitudinem nuc. moſch. maj. manè, hora quinta pomerid. & nocte per menſem integrum, ſuperbibendo ſeq. infuſionis Cochl.* vj. ℞. *rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. an.* ℥ß. *fol. abſinth. Rom. marrub. alb. Centaur. min. & calaminth. an. M.* j. *Baccar. Juniper.* ℥j. *Incidantur minutim, & infundantur Vini Canarini* ℔. v. *ſtent ſimul in infuſione frigida. Coletur tantummodo tempore uſus.* Veſcatur cibis ἐυπέπτοις, *viz.* Carne vitulinâ, vervecinâ, *&c.* Abſtineat ab eſu olerum & fructuum qualicunque, & ſingulis paſtibus bibat vinum Hiſpanicum.

Eâdem ferè methodo atque iiſdem remediis contumax iſte & diuturnus affectus, *Fluor* ſc. *muliebris*, ſanatur ac *Diabetes* modò dictus, nam utrobique Indicationes curativæ eædem ſunt, quamtumcunque inter ſe hi duo morbi diſſidere videantur. At in *fluoris muliebris* curatione Venæ-ſectio ſemel celebrata, ac poſtea Catharſis ex *Pil. Coch. maj.* ℈ij. tribus vicibus repetita *Corroborantium* uſui præmitti debent, deinde verò per totum proceſſum omnino omittendæ; cum quælibet evacuatio evertit quicquid corroborans ſubſtruxerit. Sed hæc obiter.

Hæc habui de Peruviani Corticis uſu ſummatim dicenda: Neque enim Remediorum pompæ libuit indulgere: Cùm ſanè qui aliquid Cortici adjiciunt præter vehiculum eidem in ventriculum tranſmittendo neceſſarium, aut ex ignorantiâ peccent, ut mihi videtur, aut dolo malo, à quo Vir Probus ex animo abhorrebit; qui cùm pars ſit ejuſdem communis naturæ, ut ὁμοφύλοις fraudem faciat nullo unquam privato ſuo commodo poterit adduci. Quod ſupereſt, ſi ætati placuiſſet ad ea animum advertere, quæ annis abhinc quatuor in Hiſtoria Acutorum Morborum tradideram (quæ & ante illud tempus mihi innotuiſſe omnino eſt credibile) quo pacto ſc. Cortex in interjectis Paroxyſmo-

(quæ ſola veram medendi rationem indigitare poterit) cùm nequeat dijudicare, an hoc vel aliud Phænomenon à Curandi quam adhibet Methodo, an ab ipſo naſcatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia & ſubtiliora illa minutioraque, quæ in hoc atque in aliis morbis curandis obſervanda occurrunt: quæ cùm tot ſint & tanti momenti ad liberandos à morte homines, ſemper licebit Poſteris & ſeris Nepotibus aliquid adjicere iis Obſervationibus, quibus traditur varietas penè infinita operationum naturæ in Morborum productione, & Curativæ indicationes ex eo fonte depromendæ enumerantur. Non itaque vileſcet Ars, ſi quid hujuſmodi lucem aſpiciat, quin potiùs illuſtrabitur, & difficilior reddita nonniſi ſapientes & ſubacti judicii viros in filiorum numerum cooptari ſinet. Sed hæc obiter.

Tuſſes modò dictæ, ſi imperitè tractarentur, *Febrem* accendere ſolebant ei haud abſimilem, quæ Hyeme Anni 1675. adeo epidemicè graſſabatur, & cujus hiſtoriam tradidi *Sect. quintâ Cap. quinto* libri de *Morbis Acutis.* Sed cùm Febris hæc ſoboles tantùm eſſet ac effectus Tuſſis Epidemicæ, eâdem ipsâ methodo Febrem, felici ſemper cum ſucceſſu, aggreſſus ſum, quam in Tuſſis curatione ſuprà deſcripſi; nempe *Venæ-ſectione*, *Epiſpaſtico* cervici appoſito, & *Cathartico* deinde tribus auroris exhibito. Quamlibet enim in Tuſſi ſine Febre nullum præfiniebatur tempus, quamdiu æger purgandus eſſet, (utpote quæ continuari deberet, ut ſuprà notavi, donec vel prorſus convaleſceret, vel admodum imminuerentur ſymptomata) in Febre tamen quæ à Tuſſi pendebat, purgatio per tres dies inſtituta ei prorſus debellandæ par erat; quod in Conſtitutione, de qua jam agimus, ſæpiuſculè obſervavi.

Hìc autem notandum occurrit, licet hanc Febrem, quando ſe primùm exerebat, comitarentur defluxiones in Pulmones moleſtiſſimæ, poſt menſem tamen unum vel alterum, cùm colluvies iſta ſeri ſenſim è ſanguine eliminaretur, Febris ejuſdem planè indolis hinc inde ſine Tuſſi aliqua infeſtabat (non penitus deleta, ſed manente adhuc in ſanguine malæ Craſis impreſſione) ac proinde haud diverſam Curationem ab ea, quam Tuſſis comitabatur, ſibi vendicabat.

Verùm eodem, quem dixi, modo hæc Febris ſe extendebat uſque ad initium Anni 1680. quo hæc conſcripſerim: quo tempore etiam cum anno ſurgente *Febres Intermittentes* modò dictæ apparere incipiebant. * Exinde verò ad initium uſque Anni 1685. quo *ſecundam* hanc noſtram *Editionem* jam conficio, eædem adhuc perdurarunt. Etenim tametſi in hâc urbe non adeò Epidemicè nunc temporis invadunt ac in quatuor primis Annis, & mitiores etiam ſunt; in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minùs graſſantur ac ſæviunt. Atque etiamnum generalis Conſtitutio Intermittentibus producendis adeò favet, ut ad hunc uſque diem affirmare poſſim, me ne unicam quidem Febrim per hos dies verè *Continuam* vidiſſe unquam, niſi fortè re malè geſtâ in earum claſſem fuerit evecta, vel una eſſet *Intercurrentium* mihi dictarum, quòd ſcilicet omni ferè anno invaderent. Ita pertinaciter hæc Conſtitu-

* *Anni* 1680, 81, 82, 83, 84.

tio hujuſmodi Intermittentibus conducit; cujus certè acies priùs eſt retundenda quàm *Continuæ depuratoriæ* mihi dictæ, epidemicè graſſari fuerit integrum. Etenim in Intermittentium ſpecie natura plus ſatis feſtinare videtur, & agendi vehementiâ juſto citiùs tempora materiæ morbificæ ſubigendæ, mox etiam deſpumandæ, debitâ percurrere: Quod in Depuratoriâ ſecus accidit: in qua non niſi poſt dies 13. vel 14. apparent ſigna materiæ febrilis tandem concoctæ, per ſudores ſubinde, vel potius per διαπνοὴν paulò pleniorem, eliminandæ. (His ritè perpenſis nullus dubito quin Febres iſtæ *Depuratoriæ*, quæ annis *61*, *62*, *63*, *64*. regnabant, quaſi feces fuerint *Intermittentium* quarundam quæ ante id tempus per ſeriem Annorum certam ſæviiſſent;) quanto autem tempore hæ invaluiſſent haud equidem ſcio) Cùm enim Conſtitutio quæ ad Intermittentes faciebat ſævitiem ſuam deponens jam fermè exoleviſſet, Febres quas poſtea parturiebat magis humorales erant ac terreæ, unde non niſi lentè ac pedetentim ſanguinem depurare ſategerit, quæ in primis Conſtitutionis Annis ſubtilioribus principiis innixæ, atque adeò Intermittentium typo indutæ, celeri paſſu ſuis temporibus defungi ſolerent. Quòd ſi res ita ſe habeat, veriſimile mihi videtur hanc Febrim (*Depuratoriam* volo) poſtliminiò reverſuram quàm primum præſens Conſtitutio aliquantulum remiſerit, eandemque ſerie quadam annorum permanſuram antequam *Peſtis* eam exceperit. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint quibus Febris hæc graſſabitur, *Intermittentes* etiam ſubinde ſe exerent, ac fortean nonnunquam pro brevi tempore Epidemicæ evadent; quando ſcilicet manifeſta aliqua aëris temperies ad id ſymbolum ſuum conferet. An huic Febri *Cortex Peruvianus* æquè medebitur ac nunc dierum Febribus intermittentibus ſolet, non habeo certò dicere. At in *Peſte* atque *Epidemicis Continuis*, quæ eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus uſu expectare licet, quàm eos, quos hodie in *Pleuritide*, *Peripneumoniâ*, *Angina* ac id genus *Febribus inflammatoriis* videmus, quibus non tantum non prodeſt, ſed & planè obeſt. Sed utut id fuerit, eo quem diximus modo in poſterum Epidemicorum alii alios excipient, ſiquidem natura eundem ordinem, ac per 24. annos ultimò præterlapſos, obſervaverit.

Atque hæc ferè ſunt omnia, Vir plurimùm Honorande, quæ de morbis Epidemicis Annorum nuperrimè elapſorum obſervavi. In *Rheumatiſmi* verò curatione (nam & de illo etiam morbo quærebas) ſæpenumero mihi ſubiit tecum dolere, quòd non niſi ingenti ſanguinis vi repetitis venæ ſectionibus eductâ, ea poſſit perfici; unde non tantùm ægri vires pro tempore franguntur, ſed ſi paulò fuerit naturâ debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior ferè redditur; cùm poſt illos elapſos materia Rheumatiſmum prius committens jam in pulmones depluat, ægro ſcilicet frigore perculſo, vel aliâ aliquâ προφάσει leviori diatheſis latens in ſanguine jam foras in actum protrudatur. His de cauſis experiri ſtatui, an nulla alia methodus daretur à reiteratâ toties Phlebotomiâ diverſa, quâ hic morbus poſſit debellari. Seriò itaque perpendens, quòd affectus iſte (uti jampridem in *Acutorum Hiſtoria* ſubinnui)

ab

ab inflammatione videatur oriri, quod tum cætera arguunt Phænomena; tum præſertim ſanguinis è pertuſa vena color, utpote qui *Pleuriticorum* ſanguini per omnia ſimilis eſt; tandem vero ſimile eſſe judicabam morbum hunc Diætâ ſimplici, admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, ægro imperatâ, æquè feliciter atque repetitis Venæſectionibus profligari poſſe; etiam evitatis quæ alteri methodo adjungebantur incommodis: neque me fefellit *Diæta è ſero lactis* Phlebotomiæ loco ſubſtituta.

Prægreſſa æſtate Pharmacopola mihi in vicinia nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non vulgari) me accerſebat. Rheumatiſmo autem miſerè cruciabatur his ſymptomatis ſtipato. Coxendice primò ad biduum claudicabat, exinde Pulmones dolore tentabantur gravativo cum dyſpnœâ, quæ poſt aliud fermè biduum evaneſcebat; dein caput vehementer cœpit dolere, mox etiam coxendix dextri lateris, quæ omnium primò laborabat; poſteaque, pro morbi indole, omnes ferè tam brachiorum quàm crurum articuli per vices moleſtabantur. Cùm debiliori eſſet & ſicco corporis habitu, veritus ne minus firmas jamdiu vires & labeſcentes, demptô copioſiùs ſanguine prorſus exſolverem (maximè cùm æſtas eo uſque adoleverit, ut jam metus eſſet, ne ſuperveniens hyems redintegrandis viribus frequenti venæ ſectione attritis intercederet) imperavi, ut ſolo *lactis ſero* ad dies quatuor veſceretur æger, quibus elapſis præter ſerum lactis pro victu ordinario panem ſimilagineum conceſſi loco prandii, ſemel nempe in die, donec penitus convaleſceret.

Tenui hac diætâ contentus, ad dies octodecim perſeverabat, niſi quod poſtremis eorum alium inſuper panem pro cœna indulgerem. *Serum* autem *è Lactis Libris octo* domi paratum quotidiè inſumebat, quo ſatis benè nutriebatur. Poſt hos dies cùm non amplius urgerent ſymptomata, & jam ſub dio verſaretur, carnes etiam permiſi, Pullorum ſcilicet elixorum, cæteraque εὐπεπτα. Tertio autem quoque die ſolo lactis ſero victitabat, donec tandem pancraticè valeret; incommodis quæ ſuprà memoravi hac methodo eluſis, quibus decimo abhinc anno peſſimè excipiebatur, Venæ ſectione ex meô præſcriptô in curationis ſubſidium tunc adhibitâ ac ſæpè repetitâ.

Si quis hanc methodum tanquam rudiorem & Artis laude carentem contempſerit, ſciat is velim, primò leviora tantùm ingenia res quaslibet vilipendere, quòd ſimplices fuerint & apertæ, dein me, vel imminutæ exiſtimationis pretio, publico hominum bono inſervire paratiſſimum. Quibus edico quod niſi obſtarent præjudicia vulgi nullus dubitarem methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum impræſentiarum nomen reticere libet, accommodare. Quod ſanè magis prodeſſet, quàm ſolennior illa remediorum pompa, quæ in jam moribundis, tanquam beſtiis, ut mox immolentur, coronatis, malè collocatur.

Quòd verò etiam iſta, quæ pro viliſſimis habentur, & nullius ſunt pretii, accedente eâ, quæ in Medico quæritur ſolertiâ & ἀγχινοίᾳ hominibus ab orci faucibus liberandis queant inſervire, exemplo docebo: quod licet ad morbum, de quo jam agimus, nihil pertineat, non tamen prorſus eſt ἀπροσ-

διόνυσον

ἀνόνυσον, nec ab eo quem mihi propoſui ſcopo alienum. Duobus abhinc menſibus quidam in vicinia me rogabat, ut ſervum inviſerem, qui haud modicam *Mercurii Sublimati Corroſivi* quantitatem deglutiverat, ſive, ut poſtea audivi, ex amore μελαγχολῶν. Hora ferè elapſa erat, à qua venenum hauſerat, cùm ad eum accederem, jamque os & labia valde intumeſcebant, vehementer ægrotabat, ardente ventriculi dolore, caloreque tantùm non confectus: Ego tres *Aquæ tepidæ Congios* repetitis hauſtibus ſummâ qua potui celeritate & diligentia ebibendos imperavi; atque ut toties nova ingereretur copia, quoties ventriculus jam ingeſtam per vomitum ejecerat: volui etiam ut eluerentur inteſtina aquâ tepidâ ſine ullo additamento copiosè per ſedem injectâ, ubi primùm ventris tormina admonerent venenum jam per inferiora exitum quærere. Paruit miſer, jam vitæ avidus, & plures etiam aquæ libras quàm præſcripſerim, abſorpſit. Amici, qui ægro, utpote in caſu inſolito, aſſiderent, ab eo didicerunt, quas primùm evomuit aquas guſtu perquam acres fuiſſe, ſale ſcilicet venenato plenius exſaturatas; ſingulis autem vicibus rejectas aliquam ſemper acredinis partem amittere, donec tandem nihil prorſus ſaperent. Quæ mox urgebant tormina, ſolâ aquâ injectâ ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum apparatu, benedicente Numine, intra paucas horas convaluit æger, niſi quòd labia non ſtatim detumeſcerent, ore etiam à veneni particulis, quæ aquam, quam evomuerat penitius infecerant, adhuc exulcerato. Quæ ſymptomata *Diæta è lacte* ſolo ad quatriduum adhibitâ mox evanuere. Aquam *Oleo* (quod hìc unà cum opere ignari ſolent perdere) atque aliis omnibus liquoribus ideo prætuli, quòd cùm ea magis eſuriret, exinde magis idonea mihi videretur devorandis ſalinis hujus veneni particulis, quàm alius quilibet liquor, qui vel craſſior eſſet, vel particulis alieni corporis jamdiu prægnantior.

Sed ut ad *Rheumatiſmum* revertar. Utut è ſero lactis Diæta conveniat juvenibus, atque iis, qui temperatè & cum conſilio vixerunt, tamen inconſultum fuerit virilem ætatem prætergreſſos, vel vino ac aliis liquoribus ſpirituoſis jam à longo tempore plus æquo addictos hâc methodô tractare; utpote quæ in hujuſmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter præ inuſitato frigore ſanguini inducto viam ſternat ad Hydropem. In hoc igitur caſu omnino par eſt, ut eo ferè modo, quem Libri noſtri *de Morb. Acut. Sect. VI. Cap. V.* tradidi, curetur æger: Tametſi ex quo eum ſcripſi, experientiâ didicerim ſatius eſſe poſt ſecundam vel ad plurimum poſt tertiam Venæſectionem *Cathartica* ſæpè ſæpius exhibere atque repetere, donec ſymptomata omnia penitus ceſſaverint, quàm Phlebotomiæ rem totam committere. Etenim ob Catharſin ſuppetias ad averruncandum morbum Phlebotomiæ ferentem, citra ingentem iſtam ſanguinis jacturam ſubſiſtere fas erit: atque porrò locus relinquetur *Paregoricis*, à quibus aliàs, utut ſæviret dolor, ægro temperandum eſſet, cùm illorum uſu figatur morbus, neque tam facilè Venæſectioni cedat, Purgativa verò iſta è *Lenitivis* ſolùm conſtent, ut *Tamarindis*, *Sennâ*, *Rheo*, *Mannâ & Syr. Roſ. Sol.* cùm alia, quæ ex *Scammonio*, *Zalapio* &c. parantur, tumul-

morum ſpatiis debuerit miniſtrari, tum poſtea repeti ægro jam convaleſcente: viverent fortaſſis haud pauci eorum, quos jam terra tegit, ut ut homines vilipendant tenues ſanè illos conatus noſtros communi omnium bono dicatos, & monita ſpreverint ibidem dictata verbis inſequentibus, quibus ea breviter continentur, quæ hîc fuſiùs explicare viſum eſt, *viz.*

Curandum eſt ante omnia, ne præmaturè nimis hic Cortex ingeratur, ante ſc. quàm morbus ſuo ſe Marte aliquantiſper protriverit (niſi collabeſcentes & jam fractæ ægri vires eundem temporiùs ſumendum eſſe dictaverint) neque enim illud ſolum eſt metuendum, ne à propero ejus uſu inefficax iſte reddatur & ſpem ægri fallat, ſed etiam ne de ægri vitâ agatur, ſi ſanguinem omni fermentationis niſu ſe deſpumanti derepente injiciamus remoram. Proximo Loco, neque Catharſi, multò minus Venæ-ſectione, ſubducenda eſt materiæ Febrilis pars aliqua, quò liberiùs cortex ſuo fungatur munere: cùm enim ab utraque labefactetur quadantenus œconomia corporis, eo promptiùs certiuſque recrudeſcent Paroxyſmi evaneſcente ſemel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut ſanguinem dicto medicamine ſenſim longioreque à Paroxyſmis intervallo leviter inficiamus, quàm ut uno omnino ictu Paroxyſmum jam inſtantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quo ſuum opus pleniùs abſolvat, & evitatur quicquid ibi eſt periculi, quod ægro poterit oriri ex ſubito iſto atque intempeſtivo nimis ſufflamine, quo Paroxyſmum jam invaleſcentem atque omni ſe ope exerentem conamur opprimere. Poſtremò brevibus iſtis temporis intervallis repetendus eſt Pulvis, ut non protinus evaneſcat prioris doſis virtus antequam altera exhibeatur: crebrâ enim repetitione iſta εὐεξία *tandem recuperabitur, profligato in ſolidum morbo. His adductus rationibus hanc ego methodum cæteris antepono. Peruviani corticis* ℥j. *cum ſyrup. Roſar. rub.* ℥ij. *miſceatur; æger verò quantitatem Nucis moſchatæ majoris mane & ſerò quotidie devoret diebus à genuino Paroxyſmo vacuis, donec confectionem omnem abſumpſerit. Repetrntur porrò ad tres alias vices interjectis ſemper diebus quatuordecim.* Morb. Acut. Sect. 1. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex ſuprà laudatus in Febribus hiſce medendis, omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facilè præripiat, attamen in *Tertianis Vernalibus*, ſi modò æger ſanguineo temperamento præditus eſſet, atque etiam ætate floreret, Remedia ſequentia curationem abſolviſſe obſervavi. Ex. gr. Mittatur ſanguis è brachio die à paroxyſmo libero, & poſt aliquot horas eodem die exhibeatur *Emeticum ex Infuſione Croci Metallorum*; ita tempus præfigendo, ut Vomitorium opus ſuum abſolvat ante Invaſionem paroxyſmi inſequentis, quo elapſo immediatè aggrediatur uſum ſequentium. ℞. *Extracti gentian. Abſint. & Centaur. min. an.* ℥ij. *Miſceantur ac dividantur in* ix. *doſes, quarum unam capiat quartâ quaque horâ, ſuperbibendo decocti amari ſine purgantibus & vini albi an.* ℥iij. eſt & altera methodus curandi has Tertianas, in pauperibus ſcil. quorum facultas prolixo apparatui Medico

dico ferendo non ſit. Ut ℞. *Serpentar. Virginian. ſubtiliſſ. pulv.* ℈j. *vin. alb.* ℥iij. *M. f. ſumat duabus horis ante paroxyſmum, & ſtragulis bene coopertus ſudet per tres vel quatuor horas: Idem faciendo per duas alias vices paroxyſmo ingruente.*

* Sequenti anno (nempè 1679.) ſub initio Julii eædem Febres de novo vires redintegrabant, & quotidie increbreſcentes menſe Auguſto quàm immaniſſimè debacchabantur, ac magnam ſtragem edebant. Cùm autem de his jam fuſiùs egerim, nil ampliùs adjiciam, niſi quòd *Novo Epidemico* à manifeſtâ aëris craſi pendenti ſub menſe Novembris prorsùs locum cedebant.

Etenim unà cum *Novembri* ſubingrediebantur *Tuſſes* cæteris quas mihi contigit obſervare annis ἐπιδημικώτεραι cùm in ſingulis ferè familiis univerſi laborarent. Harum aliæ opem medicam non magnopere deſiderabant; aliæ verò pulmones ita vehementer agitabant, ut æger ventriculi contenta per os ejicere ſubinde cogeretur, vertigine inſuper correptus, à niſu violentiori & laborioſo. Primis ferè diebus Tuſſis, ſiccam æmulans, nullam materiam ſpectabilem exantlavit; mox ætate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo quòd parciùs expectorarent ægri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxyſmorum duratione, ad *Tuſſim puerorum Convulſivam* mihi propiùs accedere videbatur, niſi quòd mitiùs aliquantum ſæviret. In hoc ſaltem Convulſivam ſuperabat, quòd & Febre, & ſolitis ejus ſymptomatis ſtipata ægrum invaderet, quæ in Tuſſi puerorum nondum me vidiſſe memini.

Solenne ſit licet Tuſſes ſub Hyemis adventum affligere, mirabantur tamen omnes eas hoc anno ita præter ſolitum increſcere: quod quidem hac præcipuè de causâ arbitror contigiſſe. Quum menſis *Octobris* crebrioribus quàm ſolebat, & ferme continuis permaduiſſet imbribus, & ſanguis hominum tempeſtati conſentiens particulas crudas atque aquoſas affatim imbibiſſet, tranſpiratione per cutis ſpiracula à primô frigoris inſultu prohibitâ, Natura colluviem hanc ſeroſam vel per ramos Venæ Arterioſæ, vel quod alii volunt, Aſperæ Arteriæ glandulas eliminare ſategit, & tuſſis ope explodere.

† Curatio ritè ut inſtitueretur, quoties ſc. Medico fuit opus, tàm per Venæſectionem, quàm Catharſin evacuandum eſſe nullus dubitavi: Neque enim aliâ aliquâ methodô æquè commodè ejiciuntur redundantes ſeri particulæ, ac per Phlebotomiam & Cathartica quæ tam inſigniter vaſa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod attinet, (præter quam quòd eorum uſu gratificamur ægris) non intelligo quo pacto amoliendæ Tuſſis cauſæ queant conferre, cùm omnis eorum actio vel in incraſſanda materia, quoties juſto tenuior vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuanda, quoties ob viſciditatem ægriùs expuitur, poni videatur. Id certò ſcio inutiliter in his tantum temporis impendi; nonnunquam etiam ſanguinis maſſam eò uſque debilitari à retentis particulis ſeri naturæ inimicis, pulmoneſve inſuper Tuſſi irritatos ita conquaſſari motu violento ac ferè continuo, ut non raró via ſternatur ad *Tabem*; à cujus inſidiis celeritate Curationis æger vindicari debuerat. Neque multò tutiùs adhi-

* *Annus* 1679. † *Curatio.*

adhibentur Sudorifica, à quorum uſu æger nonnunquam in Febrem incidit, nonnunquam etiam particulæ ſanguinis facilè inflammabiles ita Pleuræ impinguntur, ut accendatur *Pleureſis*, quod per decurſum dictæ Tuſſis Epidemicæ ingenti vi hominum cum ſuo magno periculo contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam, *Epiſpaſticum* ſatis amplum ac forte poſteriori cervici applicandum curavi, quo materiæ peccantis pars aliqua aliò derivari poſſit. Poſthæc *Catharticum* è Lenioribus, Infuſionem ſc. *Sennæ*, *Rhei*, cum *Manna*, & *Syrup. Roſ. Sol.* quotidiè exhibui, donec vel prorſus convaleſceret æger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, ſi Potio minùs ægro arrideret, *Pil. Coch. Major.* ℈ij. quotidiè devorandos imperavi; horâ ſcilicet quintâ matutinâ ſuperdormiendo.

Hâc etiam Methodô, Phlebotomiâ ſcilicet & repetitâ Catharſi, eâque ſolâ expugnatur *Tuſſis Puerorum Convulſiva*; malum aliàs pertinaciſſimum & penè inſuperabile. Alii quid valeant hîc præſtare planè neſcio, me in variis atque omnis fere generis remediis operam non ſemel perdidiſſe ſatis ſcio. Sed leniora tantùm Cathartica hîc conveniunt, eaque cochleatim ſunt ingerenda pro ratione ætatis. Quæ quidem κατ' ἐπίκρασιν evacuatio eo nomine, ut arbitror, dictæ Tuſſi medetur, quòd ſcilicet, licet non multum humoris ſeroſi in Pulmonibus inveniatur, fervidiores tamen & ſpirituoſi Halitus è maſſa ſanguinis in pulmones ſtatis temporibus tranſmiſſi atrociores illos tuſſiendi Paroxyſmos in tenellis excitent; horum autem in pulmones impetus haud aliâ methodô æquè ſiſti poſſe videtur & præcaveri, atque hac quâ motus priori contrarius (per viſcera ſcilicet) morbi cauſæ conciliatur.

Verùm in Morbis *Epidemicis* cujuſcunque demum generis ſint, (ſi modò recèns adhuc ægrum corripuerint) ſummoperè cavendum, ne alvus ei ducatur, niſi miſſo priùs ſanguine. Qui enim Morbi à Conſtitutione aëris Epidemica pendent, aut jam Febres ſunt, aut in earum claſſem leviſſimâ de cauſâ tranſeunt; cùm ex tumultu in ſanguine & humoribus à Catharſi vel leniſſimâ excitato, & ſubſequente calore facilè accendatur Febris, quam aliàs Natura propulſaſſet conſuetis materiæ morbificæ evacuationibus; *gravedine* ex. gr. aut *Tuſſi* in hoc, de quo jam agimus, Epidemico, aut *Diarrhœâ*, quoties Febris cum illa faciens epidemicè graſſabatur. Idem poteſt dici de quacunque alia aëris Conſtitutione, quâ corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur: quæ quidem non ſemper actu invadit, ſed benignioris naturæ ductu morbi fomes è ſanguine, mediante evacuatione aliquâ ejus Genio accommodatâ, exturbatur. Hoc conſtanter aſſero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venæ-ſectionem, vel quod adhuc eſt periculoſius, eâ penitus omiſsâ. Licèt enim objiciatur fæculentias in primis viis ſtabulantes toties in vacuas venas propelli, quoties detrahitur ſanguis, alvo non priùs ſubducta, certiſſimum tamen eſt evacuationem, quam iſti præmitti volunt, nullo modo reſarcire poſſe injuriam ſanguini illatam à tumultuante Cathartico Phlebotomiæ præmiſſo. Atque negari non poteſt Catharticum mox à dempto ſanguine aſſumptum longè mitius vim ſuam exerere, neque

que perinde ſanguinem vel calefacere vel exagitare, atque idem ſolet ſi Phlebotomiam præcedat. Neque paucos, ex Infantibus maximè, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam periiſſe exiſtimo.

Atque hoc mihi ſuffragante experientiâ multiplici compertiſſimum eſt. *Experientiâ*, inquam, optimâ duce & magiſtrâ, ad cujus leges & normam niſi exerceatur Medicina, eam prorſus exulare ſatius eſſet. Luditur enim, quod aiunt, de corio humano plus ſatis, cùm hinc Empirici, neque morborum hiſtoriam, nec Methodum medendi callentes, & Receptis tantùm freti, iſthinc Sciolorum vaniſſimi ſpem omnem in affectato Artis ambitu & ſpeculationibus utrinque pari ferè momento diſceptatis ponentes, quaſi junctis viribus majorem edunt ſtragem, quàm ederent morbi eorum deſtituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque ſola ægris mortalibus opem feret, quæ Indicationes curativas ex ipſis morborum Phænomenis elicit, dein firmat experientia: Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad cœlum aſcendit. Et ſi dictâ Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licet morbi unius aut alterius Curatio cuilibet è vulgo poſſit innoteſcere, integra tamen Ars, quaqua patet, homines prudentes & peritos etiam magis exquireret, quàm in ſtatu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet. Cùm enim ſubtilitas longè accuratior in Naturæ operationibus (in quarum obſervatione vera Praxis Medica fundatur) quàm in Arte aliquâ, Hypotheſibus etiam luculentiſſimis ſuffultâ, inveniatur, medendi Ars, quam præcipit Natura, rude vulgi ingenium longiori intervallo ſuperabit, quàm iſta, quæ à Philoſophia docetur. Fidem hîc mihi facient *Febres*, quæ duas è tribus in Medicina facienda partes occupant, & quemvis mihi arbitrum conſtituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere ſolitum, vera dicam necne. Quis enim vel ex inſulſiſſimis Empiricis eſt, qui ſe huic morbo curando imparem fatebitur, ſi id tantùm agendum eſt, ut duabus iſtis Indicationibus Curativis, quæ vulgò obtinent, fiat ſatis? Nempe ut Sudoriferorum ope exterminetur materia morbum committens, & ſymptomatis eatur obviam, quæ ejuſmodi evacuationibus ſuperveniunt. Certiſſimum enim eſt, *Theriacâ Andromachi*, *Pulv. è chelis Cancr. comp. Aq. Epidem. &c.* intrò aſſumptis, unà cum regimine calidiori ſudores poſſe propelli; quem ſibi ſcopum unicè propoſuit in hujus morbi curatione, maximè ſi fortè *Malignitatis* nomen auribus uſurpaverit. Et ad mitiganda quod attinet ſymptomata, *Diacodium* in promptu eſt, quo ſomnus invitetur, quoties urgent vigiliæ, *Enema* quoties alvus non reſpondeat, & ſic de cæteris. At nec ipſus valet comprehendere ſuo Marte, nec è Medicorum præſcriptis ediſcere, quæ demum illa ſit Febris ſpecies quam debellare ſatagit; ſi modò credimus (credent ſaltem fortè Poſteri) varias dari Febrium ſpecies, quarum ſingulæ ſuam ſibi methodum medendi à reliquis diverſam ferè poſtulant; Unam inſuper eandemque Febrem, cujuſcunque ſit generis, uno modo ubi primùm aggreditur, atque alio paululùm diverſo per ſingulos gradus, quo uſque graſſabitur, tractandam eſſe. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc vel illo Phænomeno minus inſigni mutuabitur naturalem morbi Hiſtoriam ignorans,

quæ

tumultum cieant & dolorem exaſperent. At ſingulis veſpertinis poſt peractam Catharſim ſyr. de meconio ℥j. aliquantulum temporius, quàm id fieri ſolet propinetur.

Hìc autem commemorare libet, me per conſtitutionem inſtantem obſervaſſe affectum quemdam modò Rheumatiſmum æmulantem, modò etiam à Nephritico dolore, quoad ſæviſſimum lumborum cruciatum non multùm abludentem, qui cùm Febres intermittentes excipere ſoleret, translationi materiæ febrilis in muſculoſas corporis partes originem ſuam debebat.

Hoc ſymptoma haud diverſam medendi methodum poſtulabat ab illa, quam morbus ipſe, cui adhæreret, Febris nempè Intermittens, ſibi vindicabat, cùm à frequenti Phlebotomia & quibuſcumque aliis evacuationibus exaſperetur illud, atque æger in vitæ diſcrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id atingere voluit.

Atque hæc ſunt, Spectatiſſime Vir, quæ in his affectibus, de quibus ſciſcitari libuit, ſedulâ obſervatione habeo comperta; quæ ſi aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi ſententia; me ſaltem pro tenuitate mea debitum tuæ Claritati obſervantiæ ſpecimen exhibere conatum, mihi ſeriò gratulabor.

Tibi ſemper addictiſſimus

THO. SYDENHAM.

Doctiſſimo Ampliſſimoque Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Magnum rei Medicæ exortum eſt lumen, & commodum, Vir Clariſſime, ex conſummatâ tuâ de Morbis Acutis Hiſtoriâ, eâque ſedulâ obſervatione, & fidâ experientiâ ſtabilitâ, non lucri aut famæ aucupiô ſcriptâ, ſed ſincerâ fide, & mente honeſtâ: Cùm tibi amplum ſatis theatrum ſit officium feciſſe, & præſenti ſeculo quôvis modô profuiſſe. Ipſe hactenus celavi quod volui; at fortaſſe quid jam parem tibi è longinquô ſubolet. Qui laudat quod facis, urget ut facias quod adhuc laudetur. De Mor-

bis Acutis ſcribere ſumma difficultas eſt, ut pote quos tam rapida volvit rota, ut niſi opportunô ſiſtatur ſufflamine, in præceps ruat vita, nullis in poſterum auxiliis, nullis ſuppetiis redimenda. Tu ſingula eorum momenta notas, & quid quôvis temporis articulô fieri neceſſe ſit. Opus quidem perfectum, & abſolutum, cui nihil addi poterat, niſi majus promiſeris, de Morbis ſcilicet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores examinandi, & judicandi moras.

Sæpe nobis incidit ſermo de propudiô illô Morbi Venerei, cujus ignominioſam originem Gentes Europæ à ſe invicem ſedulò ſatagunt propellere, & ut ejus magis adhuc occultentur veſtigia ad ipſos Indos remotiſſimos amandant. Scortatorum audit flagellum, furioſæ, & indomitæ libidini aptiſſimè reſpondens pœna, eo fortaſſe fine tardius remota, ut tanti conſtet pœnitere. Et humanitatis, & peccati ſimul ſenſu tactus videbatur, qui palam optavit impuriſſimam hanc luem ſemel tantùm curari poſſe. Cùm jam autem ad Agyrtas, Tonſores, & infimos quoſque ſciolos ejus ſæpè devoluta ſit curatio, illi aut fraude, aut imperitiâ magnô eam ſumptû, majori etiam moleſtiâ, tamdiu differunt, & protollunt, ut vitæ planè tædeat inter carnificum tormenta, & longiſſimas Medicinæ moras protractæ, & ferè levius ſit ægrotaſſe, quàm ſanari. Jus igitur promiſſi, amicè tamen, exigo; præmittas oro, in arrhabonem reliquorum, ſi quid habes hâc in re confectum. Humaniter, & ſincerè explices quâ methodô, quibus auxiliis hôc morbô captus ſe redimat quàm queat minimo. Satis eſt ut æger ſub Deo, non etiam pejus ſub Medicô vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me aliqualis ſaltem pars gloriæ redibit, utpote cujus precibus deſideratiſſimum hoc opus in lucem dederis.

Tibi omnino officio addictiſſimus,

Ex Ædib. Lambeth.
Febr. 12. 1679. 80.

H. PAMAN.

Ornatiſ-

Ornatiſſimo, Eruditiſſimoque Viro

HENRICO PAMAN M. D.

Divi Johannis Cantabrigienſis Socio, Academiæ Oratori Publico, & in Collegiô Greshamenſi apud Londinenſes in Medicinâ Profeſſori.

QUanquam eum, quem de *Acutis Morbis*, Vir ſpectatiſſime, nuper edidi Tractatum, quæ eſt tua tam humanitas, quàm animi in me propenſio, ceu opus undique conſummatum deprædicare digneris; uſque adeò tamen tenuitatis tùm iſtius opellæ mihi ſum conſcius, ut me nihil aliud egiſſe exiſtimem, quàm viam præmonſtraſſe, quâ qui ingenio magis valent, dictorum Morborum & Hiſtoriam & Curationem queant inveſtigare.

——Fungor vice Cotis, Acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipſa ſecandi.

Et profectò ita multiplex, incerta, & delicata, ut ita dicam, eſt natura, atque ita ludit in his morbis producendis, ut unius non ſit hominis, utut vivacis, varia eorum φαινόμενα, & curationes iiſdem accommodatas graphicè depingere. Unum hominem dixi? quid quod vel decem quidem homines per tot ſæcula ſibi invicem ſuccenturiati, atque iidem tum maximâ ingenii vi, tum indefeſsâ induſtria præditi, tum etiam in Praxi quæ numeroſas obſervationes ſuppeditaret verſatiſſimi, perqulchrè hîc operam ſuam collocare poſſint? Tantum abeſt ut ad Artem Medicam vel pervenerim ipſe, vel me putem perveniſſe.

Mecum habito, & novi quàm ſit mihi curta ſupellex.

Morbos iſtos *Chronicos* quod attinet, quorum Hiſtoriæ perſcribendæ ſpem tibi feceram, ita penitus animo meo inſedit ejus rei ſtudium, ut non tam aliâ de causâ, ſi bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quàm ut iſtiuſmodi aliquô conamine communi hominum utilitati inſerviam: At verò ſinguli me dies docent quàm ſit arduum cœptum id, & quàm periculoſæ plenum aleæ, (mihi præ cæteris qui iſto ingenii acumine atque ſolertiâ, quibus hîc eſt opus, non ſatis valeo) cùm apud Scriptores rei Medicæ (Divinum *Hippocratem* ſi demas, atque alios pauciſſimos numero) vix ulla deprehendi queant veſtigia, quibus adjutus per rerum avia ſpinis & ſentibus impedita iter faciam; cùm quæ promittunt ſubſidia Authores & Lumina oſtentant, magis Ignes Fatui ſint, quàm veræ faces, & in ſalebras potiùs ac præcipitia ſequentem agant, quàm mentem fideliter & rectà dirigant in genuina naturæ

Methodo indaganda atque invenienda: utpote quorum ſcripta ferè omnia *Hypotheſibus* innituntur, quas peperit laſcivientis ingenii & Phantaſiæ luxuria; ipſaque adeò Morborum Phænomena, (in quibus eorundem Hiſtoria vertitur) prout ab iis deſcribuntur, ex eadem Hypotheſεων officina prodeunt; quin & ipſa Praxis qua Morbos aggrediuntur (quod humani generis Peſtis eſt certiſſima & pernicies) ad hujuſmodi Poſtulata componitur, non ad rei veritatem. Uſque adeò graſſantur, & regnant ferè in ſingulis paginis Cerebroſorum hominum commenta, jacent interim naturæ judicia. Quibus non obſtantibus, ſi vitam Deus atque otium conceſſerit, experiar fortaſſis aliquando quid valeant humeri. Impræſentiarum, ut animum agnoſcas in tui obſequia paratiſſimum, en tibi offero, ceu ejus quod mollior operis ſpecimen, diſſertationem hanc, brevem illam quidem de *Lue Venereâ*, & quam ſolam adhuc prælo adornavi.

Primùm autem id attingere volo, me haud paucos conveniſſe, qui ſive præ ſtudiô, honeſtô quidem eô, incontinentiores à peccato coërcendi metu inſecuturæ poenæ, ſive ut Caſtimoniæ laudem ſibi arrogarent, non dubitabant aſſerere *Luis Venereæ* Curationem docendam non eſſe. His ego non aſſentior, utpote qui exiſtimem nullum ferè locum Charitati atque operæ mutuæ relictum iri, niſi ea quæ ſibi ſuâ ipſorum culpâ improvidi accerſunt mala, humaniorum officiis ſarciantur. Omnipotentis Dei eſt ſontes caſtigare, noſtrum verò miſeris pro virili ſuccurrere, atque ægris opem ferre; non autem curioſâ cauſarum indagatione illos acriùs urgere, aut cenſorio vexare faſtu. Tradam itaque quæ in morbo obſervavi atque expertus ſum: non quò hominum animos deteriores efficiam, ſed ut corpora (quod mihi negotii datum eſt) reddam ſaniora.

* *Lues Venerea* ex *Indiâ* primùm *Occidentali* An. Dom. 1493. *Europam* appulit; cùm ante id tempus ne quidem nomine tenus, quantum ſcire licet, noſtro orbi innotuerit: Undè etiam Morbus vulgò cenſetur iis tractibus *Americæ Endemius*, in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi verò potius è regione aliquâ *Nigritarum Guineæ* conterminorum originem traxiſſe videtur; cùm à plurimis noſtratium, iiſque fide dignis, qui *Inſulas Caribes* dictas incolunt, didicerim, mancipia recèns à *Guineâ* allata, etiam antequam in terram deſcenderint, tum alia ibidem degentia hoc morbo tentari, nullâ copulâ impurâ prægreſsâ; ita ut non rarò univerſam aliquam eorum familiam, viros ſcilicet, mulieres, liberoſque malè mulctet. Neque iſta Lues quæ afflictiſſimos hoſce ſæpe ſæpius invadit, vel hilum à *Venereâ* nobis dictâ, quantum ego quidem intelligo, quoad ſymptomata, *Dolores* ſcilicet, *Ulcera*, &c. habitâ nempè diverſorum Climatum ratione, videtur diſcrepare, licèt nomine prorſus abludat, cùm *The Yavvs* ab illis dicatur. At nec medendi methodus quâ utuntur illi, à noſtrâ abhorret, utrobique enim *Salivatio* ex *Hydrargyrô* utramque facit paginam; non obſtante eô quod hîc apud nos dicitur de eximiâ *Guaiaci* & *Salſaparillæ* vi, quam in natali ſolo exerant,

* *Luis veneræ Hiſtoria.*

exerant, quæ ex longo ad nos itinere tantùm non exhauſta putatur. Probabile itaque mihi videtur *Hiſpanos* qui in Europam primi hunc morbum traduxere, eodem infectos fuiſſe ex contagio *Nigrorum* emptorum in *Africa*, quorum genti alicui (multi enim ſunt populi *Guineæ* confines, apud quos invaluit mos ille barbarus homines Europæis mercibus permutandi) *Endemius* eſſe poteſt. Ut ut ſit, contagioſa iſta Lues paulatim ſerpens, has orbis terrarum partes eò uſque inquinavit, ut ſi eâ celeritate graſſaretur adhuc qua primùm invaſit, intra ſæcula aliquot actum eſſet de genere humano, vel ſaltem Noſocomiis de cætero addictum, prorſus impar eſſet iis rebus gerendis quibus continetur hominum ſocietas: niſi quòd, Vegetabilium inſtar, in alienum à patrio ſolum quaſi tranſplantata, Europæo noſtro non perinde lætatur, ſed languet indies, & mitioribus Phænomenis fatiſcit. Novus apud nos hoſpes cùm eſſet, ſi quem arripuerat, mox omnem ſanguinis maſſam contaminabat, & diris capitis atque artuum doloribus, tum etiam ulceribus variis in partibus ſe prodebat. At verò centum retrò annis *GonorrhϾ Virulentæ* ſpecie ſe primùm oſtendebat, oſtenditque adhuc, hâc ſibi portâ exitum quærens; nullo alio manifeſto ſymptomate, niſi quòd in perpaucis ulcuſculum in pudendo (vulgò *a Shanker*) primum morbi eſt indicium; cujus virus cum per Gonorrhœam non ejiciatur, ſanguinis maſſam dictô citiùs pervadit inficitque.

Propagatur autem Venerea hæc Lues vel per *generationem*, undè miſellus Infans ab inquinatô parentum alterô mala ducit ſtamina vitæ; vel per *contactum mollioris alicujus partis*, quo virulentia atque inflammatio corpori inſinuantur ex occaſionibus hoc in loco dicendis. Primò in lactatione v. gr. vel *Infans* Nutricem per rariores mammillarum poros, vel *Nutrix* Infantem per os tenerum inficere poteſt. Secundò Infantes ſi nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licèt enim Adulti quorum caro jam firmior ætate obduruit, vix niſi intercedente impuro coitu, quamvis ſimul dormiant, poſſint infici, Infantium tamen laxior caro & texturæ rarioris venenum facilè excipit, quod non ſemel obſervavi Infantibus à genitoribus, quibuſcum dormiebant, infectis contigiſſe. Tertiò autem, partis mollioris contactus maximè in Coitu impuro fit, ac proinde eô præ cæteris modô ſerpit Lues; cùm ſcilicet penis Spiritibus Generationi dicatis turgidus, à Venereo ſive ulcere, ſive etiam puſtulâ in uteri vagina ſtabulante noxam de facili haurit, quorum alterutrô intùs latente Mulier nihilominus ſana videri poteſt; venenô nempe, vel iſtarum partium illuvie ita detento, ut ſegnius invadat ſanguinem, vel per menſtruas purgationes diluto ſæpius, & quadantenus exterminato. Contagio hæc carnoſam virgæ ſubſtantiam, quantum ego judico, primum adoritur, quam quidem corrumpens, eidemque primò inflammationem, mox ulceroſam διάθεσιν ſenſim inducens, efficit ut ſanies, qualem in *Gonorrhœâ* cernimus, in urethram lentè extillet: quod ut credam hâc ratione promoveor, ipſe ſcilicet vidi virulentam hujuſmodi

materiam per ſubſtantiam glandis poroſam exudare, non per urethram ejectam, nulloque ulcere vel glandem occupante, vel præputium. Tandem verò altius penetrans, glandulas *Proſtatas* efferatô ulcere ſolet depaſcere; quod haud rarò cernitur in eorum cadaveribus quos hic morbus è medio ſuſtulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic morbus, Æger, (ocyùs aut ſeriùs, prout mulier quacum conſuevit magis minuſve fuerit inquinata, pro ratione etiam temperaturæ μιάσματι excipiendo magis minuſve idoneæ) primùm dolore genitalium inſolito cruciatur cum quâdam rotatione quaſi teſticulorum, poſteà, ſi recutitus non ſit, macula primò Morbillum jam erumpentem magnitudine & colore æmulans glandis partem aliquam invadit. Statim ab hujus maculæ exortu, liquor quidam lentè extillat, ſeminis inſtar, qui quotidie à ſeminis tam colore, quàm conſiſtentiâ recedens, flaveſcit tandem aliquanto dilutius ovi vitello; & in Lue virulentiore intenſioreque non modò vireſcit, ſed & aqueo humori permiſcetur ſanguine affatim tincto. Puſtula jam dicta *ulcus* tandem fit, primò haud abſimile, *Aphthis* Infantium ora obſidentibus, quod indies latiùs & profundius depaſcatur, ſupervenientibus orificii callo & duritie. Animadvertendum eſt autem quòd memorata puſtula rarò Gonorrhœam comitem habet in iis qui, aut jam pridem Gonorrhœâ laborarunt, aut recutiti ſunt; utpote quorum Glans tum ab aëre cui expoſita eſt, tum à frequenti linteorum attritu indureſcens, noxam non ita facilè ſuſcipit. Hujuſmodi Verpi igitur glandis ulcere ferè non tentantur, ſola *Gonorrhœa* dicto modo naſcitur. Hanc alia mox ſymptomata excipiunt, ut primò magnus doloris ſenſus in pene quoties erigitur, perinde ac ſi validâ manu tranſverſus fortiter conſtringeretur, qui noctu præcipuè urget, quoties in lecto æger cœpit incaleſcere: quam quidem conſtrictionem penis dolorificam morbi hujus in hoc ſtatu exiſtentis ſignum παθογνωμονικώτατον exiſtimo. Incurvatur etiam veretrum à fræno jam contractiore, quod cùm in erectione extenditur pro natura ſua, acutiſſimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor urinæ*, qui plerumque inter mingendum vix percipitur, at verò æger jam à mictu ceſſans per omnem urethræ ductum acriter admodum uritur, maximè quà in glandem deſinit. Nonnunquam etiam erosâ atque excoriatâ urethrâ jugi puris acrioris fluxu, natura in carne nova vice jam deperditæ juſto occupatior, laxam quandam & ſpongioſam ſubſtituit, quæ mole quotidie aucta & ſenſim indurata *Caruncularum* excreſcentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus; quæ quidem carunculæ nihilominus ex ulceribus ſibi adnatis ichorem quendam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum ægro magis ipsâ morte timendum malum. Quinimò ſæpe accidit ut ſanies quæ per Gonorrhœam deplenda erat, vel à motu violentiori, vel Adſtringentium uſu in Scrotum depoſita, atrociſſimum dolorem, & Scroti inflammationem acceſſat, nunc alterutrô, nunc utrôque ejus latere in molem

ingentem elatô; Conorrhœa interim progreditur tardiùs, at verò urinæ ardor non uitiùs urget. Atque hæc ſunt communiora morbi hujus ſymptomata, manente hôc ejus ſtatû.

At verò quoties ſive Morbi diuturnitate, & in dictis partibus morâ contagium ſurſum fertur, & ſenſim ſanguini labem imprimit, aut materiâ virulentâ indebito Adſtringentium uſu in corpore retentâ humores putreſcunt, *vera Lues* exoritur, in quâ Tumores ſive *Bubones*, ſæpe in inguine comparentes, primum ejus gradum conſtituunt. *Dolores* tum caput, tum artus in articulorum interſtitiis, humeros ſcilicet, brachia, & talos crudeliter laniant, nullô ordine invadentes, & per intervalla, licèt noctu ægrum lectuli calore perfuſum rariſſimè deſtituant, nec niſi ſub auroram libenter evaneſcant, Cruſtulæ etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant. Flaveſcunt hæ fermè ad inſtar favi, quô ſignô à cæteris omnibus queant internoſci. Quandoque ſuperficie latiore varia occupant corporis ſpatia, ad eum modum, quo *Lepra* in Medicorum ſcriptis depingitur. Quanto autem magis ſcabies hæc diffunditur: tanto minùs æger diſcruciatur. Univerſa ſymptomata pedetentim incrudeſcunt, dolor præ reliquis, qui tandem eò uſque exacerbatur, ut ſe nequeat miſer diutiùs in lectô continere, ſed protinùs exiliens, huc illuc in cubiculô curſitet irrequietus fermè, donec illuceſcat. Adde quòd præ doloris vehementia, Cranium atque oſſa tibiarum brachiorumque hinc inde attolluntur in perdura tubera, *Exoſtoſes* dicta, excreſcentiæ oſſeæ in equorum tibiis (vulgò *à Spavin*) haud abſimilia: quæ quidem oſſa tuberculis obſeſſa jugi dolore ac inflammatione tandem, carioſa redduntur & putreſcunt. *Ulcera* etiam *Phagedænica* varias corporis partes depopulantur, quæ fauces utplurimum primò aggredientia, ſenſim per palatum in naſi cartilaginem propagantur, quam mox abſumunt, ita ut is jam fulcro deſtitutus planè concidat. Creſcentibus indies ulceribus, & dolore aucto, æger partim indeſinenti carnificinâ enectus, partim ulceribus confectus & putredine vitam trahit cruciatu, fœtore, carie, opprobrio moleſtiſſimam, & quavis morte longo intervallo miſeriorem, donec tandem, pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam ſuperis grave, humo condatur.

Intrinſecam hujus morbi naturam, Eſſentialem quam vocant, niſi quatenus ea ex iſtis, quæ jam depinximus, ſymptomatis eluceſcat, non mihi magis perſpectam eſſe arbitror, quàm eſt Eſſentia ſive Plantæ cujuslibet, ſive Animalis: Quicquid verò de ea ſit, certò mihi conſtat humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris participem eſſe, unde hæc tot malorum Ilias: conſtat etiam dictum humorem evacuandum eſſe, idque iis mediis, quorum efficaciæ Experientia, medicorum Magiſtra, ſuffragatur. Cùm nondum inveniatur immediatum aliquod *Specificum*, cujus ope ſine evacuatione prægreſſa Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exſiccantia* dicta, Specificorum titulo ſunt donanda, niſi exemplis in medium allatis probare quis poſſit, vel Mercurium abſque Salivatione, vel

Lignorum

Lignorum Decoctum nullo ſubſequente ſudore Luis Venereæ curationem quandoque abſolviſſe. Utque experientiâ didici ſudorifica vulgaria haud minùs profeciſſe in hôc morbô quàm lignorum decoctum, ita nullùs dubito, quin ſi reperiri poſſit aliud quid, ſive in Regno Vegetabili, ſive Animali, quòd in excitandâ ſalivatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad ſanandam Luem valeret. Quandoquidem autem hic morbus adhuc intra Gonorrhœæ limites ſubſiſtens, longè ab eadem diſtat cùm jam omnem ſanguinis maſſam contaminaverit, & Venereæ Luis nomen præcisè mereatur, ita etiam Evacuatio quâ Gonorrhœæ materia ejicitur, alia prorſus eſt atque illa, quâ Lues jam formata eliminanda eſt.

* *Gonorrhœam* itaque quod attinet de quâ primò agemus, in remediis *Catharticis*, quantum huc uſque uſu comperimus, Curationis omnis cardo vertitur, quorum auxilio vel educitur humor peccans, vel procuratur diverſio ſuccorum corporis naturalium, qui aliter hoſti in pabulum cederent. Quamvis autem, tum ratio, tum experientia mihi dictant hunc morbum & quôlibet demùm Catharticô ſæpe diuque exhibitô ſanatum iri, ea tamen cæteris δραστικώτερα mihi videntur, quæ bilem, maximè verò quæ ichorem feroſum fortiter è ſanguine expurgant & ſubducunt. Ac proinde ſolâ *Jalapii radice* pauperibus aliquoties ſubveni, quorum tenuitati & rebus domi anguſtis conſulendum erat. Cum verò & morbus conſpicuam ſecum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia quibus expugnandus is eſt, calida etiam ſint, *Diæta refrigerans* omnino eſt imperanda, à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic itaque ſoleo præſcribere. ℞. *maſſ. Pilul. cochiar. maj.* ℥iij. *Extract. Rudii* ʒj. *reſin. Jalap. & diagryd. an.* ʒß. *cum ſ. q. Opobalſami f. Pil. è ſingulis Drachm.* vi. Quatuor ex his ſingulis auroris deglutiendæ ſunt horâ quarta vel quinta (ita ut æger ſuperdormiat) ad dies 12. vel 14. vel etiam plures, donec ſc. urinæ ardor & materiæ ſeminiformis color flavus admodum imminuantur; quæ cùm pro voto ſucceſſerint, ſatis eſſe autumo, ſi æger interjectô ſemper die unô, eaſdem repetat ad ſeptimanas adhuc duas; quô tempore elapſô, ſufficit ut bis in ſeptimana ſumantur Pilulæ, donec humor ex urethrâ ſtillare ſolitus prorſus evaneſcat, quod ut plurimum non niſi poſt multos dies contingit. Quamvis enim vulgò affirmetur, quòd ejuſmodi ichor qui ardore urinæ & flavo materiæ extillantis colore diſparentibus, manè præſertim, in ſummitate colis digitis compreſſi ad guttulam unam alteramve cernitur, à debilitate tantùm, & à laxitate partium ob diutinam viroſi fomitis in eis moram oriatur; miſeri tamen experiuntur magnô ſuô malô reliquias has eſſe contagii non penitus deleti; quod licèt quadantenus ſubactum, ex leviſſimâ quâque occaſione (à potû ſcilicet nimiô, aut exercitiô quôlibet vehementiori, aut ſimili aliâ) novas excitat tragœdias, Gonorrhæa poſtliminiò recrudeſcente, ſi nempe æger catharſeôs

moleſtiam

* *Gonorrhœæ virulentæ Curatio.*

moleſtiam deſugerit, nondum extirpatô radicitùs morbô.

Si poſt hujuſmodi purgationem Gonorrhœa nondum cedat, ex uſu erit loco pilularum, maximè in iis, qui difficiliùs purgantur, potentius aliquod medicamentum ſubinde intercalare, cujuſmodi eſt Potio ſequens, quæ ſemel tantùm hauſta magis aliquando fecit ad ſiſtendam Gonorrhœam, quàm leniora Cathartica ſæpenumero ingeſta. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *fol. ſen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. ſ. q. aq. Colaturæ* ℥iij. *diſſolv. Mannæ*, & *ſyr. Roſar. ſolut. an.* ℥j. *ſyr. de ſpinâ Cervin.* & *Electuar. è ſucco Roſar. an.* ʒij. *M. ſ. f. potio.* Vel curatione tardiùs procedente detur *Turbith. minerale ad gr.* viij. tantùm bis vel ter, idque interpoſito debito temporis ſpatio, ne fortè oboriatur Ptyaliſmus; quod quidem remedium in eradicanda Gonorrhœa pervicaciori facilè primas fert. Vel bis in ſeptimana pil. ſequentes exhiberi poterunt. ℞. *pil. ex duobus* ʒß. *Mercur. dulc.* ℈j. *cum ſ. q. Opobalſami f. pil.* iiij. *ſumendæ ſummo mane.*

Eſt autem ubi æger à Catharſi dictô modô repetitâ uſque adeo abhorret, ut ne conſpectum quidem, vel odorem ſolum remediorum ferre queat. Eſt etiam ubi corpus ex ἰδιοσυγκρασίᾳ quâdam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impenſiùs in hoc laboratur nullo cum fructu Lues tandem obrepit, quæ eos ſæpiſſimè ægros adoritur, quorum corpora catharticis fortiùs obſiſtunt; cùm ita ſe res habeat, *Enematis* agendum eſt, quibus injectis utrique indicationi, humoris ſcilicet tum expurgandi, tum ab affecta parte derivandi ſatis fieri poteſt. Quin etiam hæc Methodus expeditior eſt nonnunquam præmemorata iſta, at non æquè tuta, me judice, cùm prior illa licèt diuturnitate moleſtior, minus tamen habeat periculi, ne qua contagioſi fomitis particula in viſceribus hæreat, novos datura tumultus; Hoc verò incommodum facillimè evitatur, ſi Cathartica per os aſſumpta diebus ab uſu Clyſterum liberis, mutuam iis operam commodent.

Hâc itaque viâ incedo, *Pilulas* jam prædictas, aut alias ejuſmodi, duabus tribuſve auroris continuis exhibendas curo; poſteà *Enema* ſequens manè, & horâ quintâ pomeridianâ quotidiè injiciendum, donec penitùs ceſſaverint ſymptomata; niſi quod ſemel aut bis in hebdomade Catharticum impero, miſſo die iſto Clyſtere. ℞. *Electuar. è ſucco Roſar.* ʒvj. *Terebinth. Venet. vitello ovi ſolut.* ℥ß. *diſſolvantur in aq. Hordei* ℔j. *Colaturæ adde El. Diacathol.* ℥ij. *m. f. Enema:* Singulis etiam noctibus *Opobalſami* vel *Balſami è Mecha gut.* xxv. ſacchari fruſtulo exceptas concedo, ſub lecti ingreſſu; quod quidem medicamentum, cum *Terebinthinæ* quoddam genus ſit liquidum ac purum, iiſdem quibus illa facultatibus pollet, & ulceroſæ genitalium diatheſi apprimè ſuccurrit; hujus itaque defectu *Terebinthina Cypria* ad quantitatem avellanæ dictis temporibus devoranda ſubſtitui poſſit.

Procedente Curatione, quâcunque ea demum methodô tentetur, ægro cibis omnibus ſale conditis, vel aliàs dyſpeptis (quales ſunt carnes Bovinæ,

 Porcinæ,

Porcinæ, Piſces, Caſeus, Radices, Olera) & fructibus horariis quibuſcunque interdico; quibus ſubſtituo carnem Vervecinam, Vitulinam, Pullorum, Cuniculorum, & cætera εὔπεπτα. Volo etiam ut vel his parciſſimè utatur, tantùm ut ægri vires non labaſcant. *Potus*, vino in genere abdicato, ut & liquore omni ſive ſpirituoſo, ſive aceſcente, *Hydrogala* eſto, ex tribus aquæ coctæ partibus & lactis unâ, niſi quòd in prandio & cœna Cereviſia tenuis in parvâ quantitate poſſit indulgeri. Ad contemperandam inſuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinæ, refrigerantem aliquam *Emulſionem* ad ſequentis normam compono, in Purgationum interſtitio frequenter potandam. ℞. *Sem. Melon. & Pepon. an.* ℥ß. *ſem. Papav. albi* ʒij. *Amygdal. dulc. excorticat. n.* viij. *contund. ſimul in mortario marmoreo, ſenſim affundendo aq. Hord.* ℔ iß. *Colaturæ adde ſacchari Cryſtallini q. ſ. m. f. ſ. a. Emulſio.*

In temperamentô admodum ſanguineô, & affectû pertinaciore, poſt menſem catharſi datum, aut circiter, utplurimùm *ſanguinis Uncias octo vel novem* è brachio dextro detrahendas ſuadeo; ut maturiùs celebretur venæ ſectio author non ſum, ne hâc προφάσει contagium penitiùs inſeratur. *Injectiones* in urethram non magni facio, utpote quæ ſive acrimoniâ ſua mordaci, ſive ſtipticitate non raro magis officere ſoleant, quàm prodeſſe: verumtamen ſub morbi exitu *Aqua Roſacea* in pauca quantitate poteſt injici.

Hâc methodô, quæ mihi ſemper pro votô ceſſit in Gonorrhœâ ſanandâ, meliorem nondum comperi; maximè in iis qui facile purgantur. In iis enim qui purgantur ægriùs, curatio, licèt nunquam fallax, tamen non niſi poſt longum temporis ſpatium perficitur. In his itaque ſanguis iterum mittendus, & acuenda ſunt Cathartica, tum etiam repetenda ſæpiùs, atque in eorum uſu diutiùs eſt perſeverandum, aut clyſteres modo jam ſignato uſurpandi. Etenim *Catharſis* hîc ad inſtar omnium eſt. Atque in hoc affectu, ſi in alio quopiam, vere aſſeritur, quòd qui mundificat bene, bene ſanat: modò ab *Aquis Mineralibus* ſibi temperet, quas certò mihi conſtat morbi reliquias è corpore eliminandas vi aſtringente & plus ſatis ſanativâ arctiùs conſtringere, & quaſi clavo figere trabali; unde quod ſæpius obſervavi, *Scroti tumores* enaſcebantur quoties in morbi principio, vel ſtatu, pejoraque adhuc ſymptomata, ut *Carunculæ*, ſi quando ſub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fidenter aſſero, quantumlibet ex more hodiè recepto Aquæ Minerales in dictô casû haud raro præſcribantur.

Neque ſum neſcius quantum ſe ventitent Practicorum nonnulli in hujus ſymptomatis curatione, quà breviore temporis ſpatio, quà remediis magni nominis & tituli abſolvendâ; interim obſervatione plus ſatis frequenti certò deprehendi, materiam, quæ eliminanda fuit, aſtringentium vi in corpore detentam maximum ægris dediſſe malum, ex quo perſæpe ſanguinis maſſam de novo ſubiens ipſam demùm Luem parit. Nec majore cum fructu, licèt periculo minore decoctum *Lignorum exſiccantium* uſurpatum comperi; quo

ſcilicet,

ſcilicet, ſub prætextu *Specificorum*, tum univerſum ægri corpus, tum præ cæteris affecta pars jampridem nimis incaleſcentia ulteriùs adhuc inflammabantur; nonnunquam etiam *Gonorrhœa* quæ paulo antè evanuerat, quod me obſervaſſe memini, denuò in conſpectum prodiit.

Animadvertendum eſt autem, quòd ſi ægri glans præputio undiquaque contegatur, atque ejuſdem ora præ inflammatione uſque adeò tumida, dura, ac calloſa reddantur, ut nullo modo queat reduci; laterem lavat quiſquis Gonorrhœam remediis purgantibus, fortiſſimis licèt, & quotidie ad nauſeam repetitis, aggreditur, niſi eodem tempore id agatur ut pars ita affecta ad ſtatum ſibi naturalem redeat, ſublatis & duritie & tumore, undè Gonorrhœæ novus utrique fomes ſubminiſtratur. Quod quidem ego admolior *Fotu* ſequente. ℞. *Rad. Althææ, & liliorum an.* ℥iß. *fol. Malv. Verbaſc. Sambuc. Hyoſcyam. flor. Chamæmel. & Melilot. an. M. j. ſem. lini* & *Fœnugræci an.* ℥ß. *Coq. ſ. q. aq. font. ut f. Fotus, parti affectæ admovendus per horæ unius ſpatium bis vel ter in die.* Peractâ fermentatione partem affectam *Oleo è ſemine lini* recenter extracto perungendam curo, deinde *Emplaſtrum è Mucilaginibus* alutæ agninæ inductum labiis præputii tumidis circumponendum. Quòd ſi *Ulcus* vel in ipſius præputii labiis, vel in ſubjectâ glande hærens ſuâ calloſitate facit ut illud non niſi ægrè poſſit retrahi, præter fotum jam dictum ſequens etiam *Linimentum* præſcribo. ℞. *Unguent. Baſilici* ℨvj. *Unguent. è Nicotianâ* ℨij. *Præcipitat. aq. Roſ. lot. & optimè lævigat.* ℨß. *m. f. Linimentum, quo lintei raſura imbuatur, & ulcuſculo admoveatur ſemper poſt Fotûs præſcripti uſum.*

Ubi verò, ſive quòd juſto maturiùs Gonorrhœa ſiſtatur, ſive ab exercitio vehementiori, aut aliâ quacunque de cauſa, Scrotum jam morbi ſedes, ab eadem in tumorem inſigniorem attollitur, prædictum *Fotum* bis in die parti affectæ admoveo, modò non imminuantur & dolor & tumor, *Cataplaſmate* vulgò noto *ex Oxycrato & farinâ Fabarum.* Hæc dum foras peraguntur, non deſino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quæ modò præſcripſimus, intrò ſumptis, tum etiam Diætâ ſupra dictâ hoſtem urgere; neque mihi religio eſt quovis hujuſce mali tempore ſanguinis ℥jx. vel x. è brachio iſto detrahere quod teſticulo tumefacto reſpondet, ſi tumoris magnitudo & vehementia doloris id mihi ſuadeant. Atque hæc hactenus de *Gonorrhœâ.*

* Cùm verò eò uſque invaluerit morbus, ut jam *Venereas Lues*, vel *Lues confirmata* præcisè dici mereatur, alia omnino porta quærenda eſt, & duriori huic nodo cuneus itidem durior eſt adhibendus: quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod ſciam, adferri poſſit extirpati hujuſce morbi, niſi per *Salivationem* ab *Hydrargyro* excitatam: quicquid tam doctorum nonnulli, quàm indoctorum de aliis ſanandi modis ſatis temerè & audacter effutiverint. Cùm itaque *Salivatio* omnem hîc numerum abſolvat, id tantùm mihi incumbit, ut quæ in ea excitanda tum etiam regenda, & ratio

 (qualis

* *Luis confirmatæ Curatio.*

(qualis qualis ea demum fuerit) & obſervatio rationi ſuffragata mihi dictaverint, ediſſeram.

In principio autem ne conjectura quidem aſſequi poſſum, quid ſibi velint crebra iſta monita, quibus de corpore remediis *Catharticis* & *Digerentibus*, Balneo puta & cæteris id genus, ritè præparando, ita ſeriò cavetur; Ut de Venæ-ſectione jam taceam, cui nonnulli hîc loci primas deferunt. Quum enim, ſi veritati ſit litandum, eò res redigatur, ut *Veneno* Salivatio procuranda ſit, (neque enim adhuc innoteſcit ſalubre aliquod medicamentum, quo poſſit excitari, neque æger ſine ejus ope in tuto collocari poteſt) quæritur utrum corpori conſtantibus adhuc viribus, vegeto & valenti, ac proinde frangendis inimici conatibus haud impari; an eidem miſſione ſanguinis & tenui diæta jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubiè ſatiùs eſſe duxerit æquus rerum æſtimator nihil agere, quàm ita importunè ſatagendo nocere. Quid quod experientia teſtatur, nullis evacuationibus, aut alio modo infirmatos, ſalivationis impetum multò melius ſuſtinere, quàm eos, quorum quaſi ante prælium inciſi ſunt nervi?

Miſſo itaque damnoſo omni hujuſmodi præludio, ſtatim atque accerſor *Unguentum* præſcribo ex *Axungiæ Porcinæ* ℥ij. *&* *Mercurii crudi* ℥i. Neque oleum aliquod è calidioribus, neque aliud quid admiſceo; cùm deterius fiat Unguentum, ſi quod adjecta iſta frænum injiciant, & nihilo efficacius, ſi nihil prorsùs agant: Et fortaſſe additamenta ejuſmodi ſub nomine *Correctivorum*, idem hîc præſtant (ſi quid tamen præſtant) quod *Catharticis* adjuncta judice experientia, ſolent præſtare; tormina nempe excitant, & catharſin reddunt laborioſiorem, à lucta ſcilicet inter Antidotum & Catharticum, cujus vis omnis purgans in eo poſita eſt, quod naturæ hominis inimicetur. Verùm ut *tertiâ parte* dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam qua accerſor includo) manibus ſuis æger perungat injungo; ita tamen, ut neque axillas, neque inguina attingat uſpiam, & abdomen panno laneo tenuiore circumpoſito, & poſteriùs conſuto, à linimenti contactu diligenter muniat. Poſt tertiam inunctionem gingivæ ut plurimum intumeſcunt, & *Ptyaliſmus* ſuboritur. Si verò intra tres dies poſt ultimam inunctionem idem haud procedat, tum gr. viij. *Turbith. Mineral. in Conſerv. roſ. rubr.* exhibeantur ægro, qui poſt ſingulas vomitiones aut ſedes ſumat hauſtum liquoris poſſetici calidè. Cùm expuere inceperit, id jam medico negotii tantùm eſt, ut gradum ſalivationis ſcrupuloſè expendat, ne invocatis temerè ſuppetiis, ſalivationem eò uſque evehat, ut æger de vita periclitetur. Ubi jam Ptyaliſmus ſtatum debitum fuerit adeptus (in quo expuuntur ut plurimùm libræ quatuor ſpatio Nycthemeri) vel ſymptomata, etiamſi parciùs expuat æger, evanuerint, (quod plerumque contingit poſt quartam diem à ſtatu ſalivationis) & induſium & tori lintea aliis, quæ à quo ultimò lavabantur uſurpata aliquandiu fuere, ſunt permutanda: cùm priora iſta unguento infecta ſalivationem & magis quàm erat

opus

opus intendere, & longius protrahere, quàm ægro expediat, apta nata ſint. Quod ſi fortè priùs elangueſcat ſalivatio quàm ſymptomata penitus diſparuerint, extimulanda ſubinde eſt *Mercurio dulci ad* ℈j. pro doſi exhibito.

Nonnunquam accidit, præſertim in corporibus ἐυμεταβλήτοις, quòd poſt unam vel alteram inunctionem (nempè ſimul ac Hydrargyro ſanguis affici inceperit) natura illicò per inteſtina hunc hoſtem expellere ſatagat, undè non ſolùm dejectiones mucoſæ & tormina ventris, ut in iis qui dyſenteria laborant, eveniunt, verùm etiam curatio morbi impeditur, utpote qui ſalivationi tantum modò cedere ſoleat. In hoc caſu à Mercurio ſive extra applicito, ſive intrà aſſumpto, prorsùs abſiſtendum, donec hæc ſymptomata penitùs evanuerint; atquè porrò dictus alvi fluxus (qui plerumque accidit, antequam ſalivatio bene aſſurgat) ſiſtendus eſt uſu *laudani liquidi*, ita doſim augendo atque repetendo prout urget ſymptoma; aut *Diaſcordii ſeſquidrachma*, aliquoties prout opus fuerit, devorata. Diarrhœa tandem cohibita, ſalivatio debito modo procedere ſolet, quæ antea vix appareret.

Convaleſcente de cæteris ægro, niſi quod os adhuc exulceretur, (qui genuinus & ptyaliſmi fructus) ſalivatio quæ jam indies imminuitur, nec purgatione nec alio modo quocunque ſiſtenda eſt: fieri enim poteſt ut etiam poſt conſopitum dolorem, atque exſiccata ulcera aliquid de morbi fomite adhuc in corpore deliteſcat, bella denuò moturum, niſi ſibi permittatur ſputatio illa moderata, quæ poſtquam redintegrata ſanitate homo ſe auræ liberiori aliquandiu expoſuerit, deſitura eſt. Periculoſum itaque eſſe arbitror ptyaliſmi jam abiturientis & mox evaniturі reliquias *Catharſi* deducere, vel *Lignorum decocto* exſiccare velle; à qua praxi, quæ vulgò obtinet ſpecie vel Mercurii è corpore eliminandi, vel corrigendæ ejus malignitatis, naſcuntur ſine dubio frequentes iſtæ *Recidivæ*, quæ miſeris accidunt, ſanitatem tandem aliquando poſt tantùm impenſarum, tot exantlatos labores, tantum tædii devoratum anhelantibus, ad quam etiam certò perveniſſent, ſi ſalivatio non niſi ſuo tempore determinaretur. Longè itaque conſultius eſſet, Ptyaliſmum promovere *Mercurio dulci* ſemel in hebdomade exhibito, etiam poſtquam omninò convaluerit & jam ſub dio verſetur, (quod & ego per menſes aliquot fieri aliquando juſſi) quàm eundem præmaturiùs inhibere.

Quantumlibet autem à catharſi in ſalivationis declinatione ob jam dictas cauſas abhorream, fieri tamen poteſt ut in ejuſdem ſtatu ea nec prætermitti poſſit, nec debeat, quoties ſcilicet re malè geſta eo uſque fuerit evecta ſalivatio, ut jam ægri vitæ metuatur: quo in caſu non tutum modò eſt, ſed & neceſſarium etiam Cathartico ingeſto Ptyaliſmum ad eum gradum deprimere, ut cum ægri ἐυφορίᾳ procedat, qui deindè ſuo juri relinquendus.

Si quis jam quærat, an nudâ Salivatione contenti eſſe debeamus, nec Catharticis, nec aliis remediis ſolennibus in uſum, poſt eam peractam, revocatis? Reſpondeo, præter jam dicta, quibus & ratio aſtipulatur, & experien-

tia, me velle doceri quam ob cauſam magis ſit neceſſarium purgare poſt Salivationem, quàm Salivationem excitare poſt Catharſin, cùm remedia purgantia (*Scammoniata* maximè & id genus acria) malignitatis quidpiam in corpore relinquant, quod naturæ tamen committimus, cujus vi tandem ſubjugatur iſtud, quicquid eſt veneni, eo ſcilicet qui purgatus fuit ad regimen conſuetum, exercitium, & liberiorem aëris uſum ſe recipiente. Atque id porrò libenter ſcire velim, quâ demum arte freti Mercurii reliquias per Catharſin expellere conamur, cùm genuinam illam ac propè unicam methodum (per ſalivationem ſcilicet) quâ natura id efficere ſolet ac debet, non ſolùm negligamus, ſed etiam impediamus? Hujuſmodi autem hallucinationes minimis iſtis rationis ſcintillulis imputandæ ſunt, quibus nos miſeri mortales tantùm præditi, ad veritatem in profundo demerſam non penetrantes, quamlibet ejus umbram & ſpeciem amplectimur, pro Junone, quod ajunt, captantes nubem; mox colloquia miſcentes, præjudicia malè fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantaſmata noſtra & delirantium inſomnia pro principiis Apodicticis haberi velimus; cujus ſpecimen, ni fallor, præ manibus nobis eſt.

Quamvis autem in pleriſque Curatio modô jam dictô abſolvatur, *viz.* *Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith Minerali*, Ptyaliſmo haud ritè procedente, *Mercurio* item *dulci* ad vices aliquot, eodem juſto citiùs fatiſcente; ſeriò tamen animadvertendum eſt, in quibuſdam reperiri idioſincraſiam ſive temperamentum quoddam peculiare tàm ſalivationis reſpectu, quam purgationis, (atque eadem plerumque in iiſdem, ut qui ægrè purgantur, ægrè etiam ad Ptyaliſmum perducuntur) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multò minùs ſalivationem eam procurare, quæ malo eradicando par ſit. In hujuſmodi ægris Medico ſummopere cavendum eſt, ne animo nimiùm obſtinato ſalivationem importuniùs urgeat, recalcitrante naturâ, atque ab iſto evacuationis genere prorſus abhorrente; quod qui minùs intellexere, ægros haud paucos letho dederunt: Etenim in corporibus itá factis, quotieſcunque medicamenta, ſive externa illa fuerint, ſive interna, pertinaciter ingeminaveris, loco ſalivationis perfectæ nil præter ventris tormina, & dejectiones dyſentericas obtinebis, naturâ per hanc portam Hydrargyri virus amoliente; vel dolores ventriculi & ægritudines, ſudores frigidos, horrendaque alia ſymptomata accerſes, ita ut æger tantùm non agat animam, fortè etiam mox eam evomat. In his licèt Medico concedi poſſit, ut poſtquam ad dies quatuor vel quinque à poſtremâ inunctione ſalivationem fruſtra præſtolatus fuerit, inunctionem jam ſæpè dictam, & *Turbith Minerale* denuò repetat, (interjectis inter ſingulas inunctionum vices diebus aliquot) religiosè tamen cavere debet, ne cùm tanto conamine ſalivationem incaſſum ſollicitaverit, eam per vim invitæ naturæ extorquere pergat. Hic itaque modus, quantùm ego judicio valeo, Medico tenendus eſt, ut ubi primùm vel ægritudo ventriculi, vel ventris tormina ſuccedant,

dant, ſtatim ſibi temperet à remediis adhibendis donec ea penitus evanuerint ſymptomata; pluribus enim & fortioribus remediis ad cogendum φύσεω ἀντιπραττούσης ſalivationem accumulatis, *Dyſenteria* certò certiùs tormina ventris, & ventriculi ægritudinem Mors excipiet. Cùm ex adverſo ſi lentè feſtinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* ℈j. ſemel aut bis in ſeptimana exhibendo, vel per ſe, vel cum ʒj. *Diaſcordii*, ſi æger in Diarrhœam propenſior ſit, tandem aliquando cum bonis ægri rebus optata potietur arenâ. Quantumvis enim Ptyaliſmus ad plenum nunquam aſſurget, æger tamen copioſiùs quàm pro more ſolito expuet, & fœtor juſtæ ſalivationis comes neque immunitiorem hanc deſtituet: unde evincitur ſanguinem & humores eam ſive putrefactionem, ſive alterationem, quæcunque ea demùm ſit attigiſſe, quæ vel parit ſalivationem, vel cum ea naſcitur. Atque hac Methodo univerſa hujus morbi ſymptomata tandem expugnabis, conceſsô utique debitô temporis ſpatiô.

Obſervandum eſt autem, quòd licèt ſalivatio remedia alia, qualiacunque ea fuerint, in extirpanda *Lue confirmatâ* longè exuperet, *Gonorrhœam* tamen cum Lue concurrentem neutiquam valet ſanare; nec ſiſtetur illa, hac jam penitus devicta: undè rectè colligitur nullam vim ſpecificam Mercurio ineſſe quâ Venerea Lues immediatè debellari poſſit; quamlibet *Specificum mediatum* fortè dici mereatur, in quantum mediante ptyaliſmô morbum expellat, pari fermè κατακλύσει (quod aliàs ſubinnui) àtque ſcalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat appellari. Sed ut ad rem redeam. Quoties *Lues* & *Gonorrhœa* unà ſtabulantur, vel ante Salivationem, vel ea jam peracta, Gonorrhœæ curatio tentanda eſt; quod & tutiùs fit, me judice, & faciliùs etiam poſt finitam ſalivationem, cum Luem habens comitem Gonorrhœa ægrius dometur; quæ verò à prægreſſa ſalivatione quadantenus ſubacta fuit, minori negotio expugnari ſoleat. At verò Catharticis religiosè abſtinendum eſt quo uſque vel minimæ ſalivationis reliquiæ ſuperſint; Quamobrem *Turbith Minerali* ſemel aut bis in hebdomade exhibito ſecurius rem committemus, quàm aliis Purgantibus quibuslibet, cujus vi promovebitur aliquantulum ptyaliſmus, dum interim materia Gonorrhœam comitans paulatim excernetur.

Porrò obſervandum eſt, ſi tumor oſſi alicui, *Exoſtoſis* vulgo dictus, inſideat, qui etiam tamdiu permanſerit, ut os jam carie afficiatur; incaſſum prorſus erit ſive ſalivatione, ſive alia aliqua methodo curationem aggredi, niſi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Cauſtici* denudandum, & quamprimum idem, quod ajunt, *exfoliandum*, uſu ſcilicet remediorum quæ intentionem hanc implere ſolent.

In *Ore exulcerato*, quod Salivationem paſſis ita familiare, ſi vel æger dolori ferendo par non ſit, vel eo uſque illud excorietur ut ſanguine diffluat, idem nocte dieque vel *aquâ Roſarum Damaſcenarum*, vel *lacte aquæ permiſto*, vel *hordei*, *radic. Althææ*, & *ſemin. Cydoniorum decocto* ſæpiſſimè proluendum eſt. Unicum hoc ſymptoma memorabile, quod ſcio, ſalivationi

livationi accidit, ſaltem quoties ea more debito adminiſtratur; & ſanè ſi *dolor* & *oris exulceratio* arte aliqua protelari potuerit, haud multò eſſet moleſtior morbi hujus curatio, quàm eſt aliorum aliquot longè minus famigeratorum.

Diætam quod ſpectat & reliquum ægri regimen, eadem prorſus in *Salivatione*, ſaltem donec ad finem jam ferè vergat, ac in *Catharſi* imperanda cenſeo: Cumque ei qui medicamentum aliquod purgans aſſumpſit, id tantum incumbat, ut ſe in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis εὐπέπτοις moderatè veſcatur, nondum mihi conſtat quo nomine vel lecto ſemper addicatur qui Ptyaliſmum ſubit, vel à victu modico arceatur, qui ſcilicet naturæ cum veneno confligenti vires animumque addat; unde etiam naturâ tanto oneri ſuccumbente, haud pauci, ſpiritibus, atque omni vitæ robore, diaphoreſi, purgationibus, & jejuniis ſupervacuis (præter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhauſtis, miſerè confecti ſunt; Perſæpè etiam morbo jam pulſo, æger eâ ſpirituum copiâ quâ erat opus ad redintegrandam ſanitatem deſtitutus, præ imbecillitate concidit; aut ſi forte *Libitinam* valeat effugere, tot tantiſque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non ſit vivere. De quibus Poëta è Neotericis haud ineleganter:

Graviora morbis patimur remedia;
Nec vita tanti eſt, vivere ut poſſis, mori.

Hîc autem in promptu eſt iſtam objectionem diluere, quî fit ut nonnulli hôc morbô, (ſcilicet in ſtatu ejus modò dicto) malè multati in *Galliam* commigrare cogantur, ut ab eo liberentur? Cujus rei hanc eſſe rationem, quantum judicare poſſum, exiſtimo; Hujuſmodi ægris, œconomia illorum corporum eversâ ac viribus proſtratis, apud nos aër craſſus ac humidus reſarciendis minùs idoneus eſt, cùm iſte *Galliæ*, utpotè qui ſalubrior ac magis ſerenus, ſpiritus corporis & vires deperditas inſtaurare aptus ſit: Non quòd Practici ibidem degentes, utut docti quidem, methodum qua hic morbus devinci poſſit, meliùs calleant, quàm nos hîc in *Angliâ.* Sed ut ad Diætam revertar.

Exiſtimo itaque (& experientia mecum facit) quòd præter juſculum Avenaceum, Panatellam, Lac cereviſiatum, & Cereviſiam tenuem tepefactam, *&c.* juſcula inſuper è carne Vitulinâ, Pullorum, atque alia ejuſmodi in mediocri quantitate ægro & poſſent concedi, & debeant; atque ut, ubi primùm eo uſque ſubſederit gingivarum tumor ut dentes conſerere valeat, Cuniculorum, Pullorum, Agnorum carnes, atque ejuſmodi teneriores, at parcâ manu, ſint indulgendæ; ut vel in lecto ſe contineat, vel ad ignem ſedeat, prout hoc vel illud magis allubeſcat animo: Cùm enim *Ptyaliſmo* expugnetur hic morbus, non *Diaphoreſi*, hariolando non ſum, quorſum æger, nulla urgente neceſſitate, nimio calore mactetur.

Dicta Methodus uti expeditior eſt, cùm neque tot dies corpori ante ſalivationem præparando inutiliter inſumendos, nec frequentes iſtas purgatio-

nes,

nes, aut decocta ſolennia poſt ſalivationem, ægris imponat; ita certiſſimus ſum eandem longè faciliorem eſſe, minùs itidem periculoſam, & minùs recidivæ obnoxiam: quod experimento ſuo diſcet quiſquis in altera praxi verſatus, ad hanc ſe demum conferet. Mihi ſaltem ex animi ſententia ſucceſſit in quamplurimis ægris, quorum nonnulli ſalivationis tædium & laborem plus ſemel irritô conatû exantlaverant, recidivam ſemper denuò paſſi, ex occaſionibus, & propter cauſas quas ſuprà memoravimus.

Non eſt autem, Vir Candidiſſime, cur tuam fidem verborum ambagibus anxiè ſollicitem, qui jam dudum de probitate mea perſuaſiſſimus, exiſtimationi etiam noſtræ favere dignaris. Plura itaque de hoc morbo non addo, cùm mihi neutiquam placeat, nec placebit unquam, longis verborum ambagibus & ſermonibus, ἀπροσδιονύσοις nucleum involvere, quo rei caput, ſeu *Nili* fons, ægriùs innoteſcat. Quantulicunque autem ſit hoc opuſculum ſive pretii, ſive molis, id ut boni conſulas rogo: cùm illud eô præcipuè fine elaboraverim, ut & in bonum publicum cederet, & quô in te eſſem animô palàm teſtarer: quantumlibet autem magni te faciam, major tamen adhuc tibi honos debetur & à me, & ab iis quibus ſumma illa tua eruditio, morum ſuavitas, animique candor, cæteræque virtutes laude digniſſimæ ita clarè eluceſcunt. Haud equidem tibi aſſentor, quoties profiteor me tuam amicitiam, ex quo me primùm ea condecorabas, inter illa, quæ mihi comparavi, pretioſiſſima luculentiſſimaque ſemper habuiſſe. Inter alia enim in brevi vitæ curriculo à me obſervata eximium eſt iſtud, (quod etiam filio meo commendatiſſimum eſſe volo) hominum ſc. probitate cæteriſque virtutibus præcellentium conſuetudinem ſemper mihi commodo vertiſſe atque emolumento; atque ex adverſo pravorum amicitiam, (niſi ea potiùs combinatio, ſive etiam conjuratio dicenda ſit, quæ in virtute non fundatur) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me læſerint unquam, tamen neſcio quô pactô, tandem aliquando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quippiam affricaſſe. Vale, Vir Humaniſſime, & amare perge

Tui ſemper Obſervantiſſimum

THOM. SYDENHAM.

INnumeri propè Autores ſcripſere de Lue venereâ, quam paucis explicat Clariſſ. noſter Autor. Longum nimis foret illorum vel partem aliquam hìc recenſere, pro pleniori fœdi ejuſce morbi, ac ipſius curæ, illuſtratione. Sufficiat itaque Doctiſſimi alîus Angli perbrevem, ſed verè accuratam, eôdem in argumentô Diſſertationem addere, cujus hæc eſt inſcriptio.

GUALTERI HARRIS, M. D.

Celeberrimi Medicorum Londinenſium Collegii, Socii.

DE

LUE VENEREA, *ejuſque* Origine, Naturâ & Curatione,

DISSERTATIO.

HIC morbus tàm gravis & acerbus eſt; tàm latè ſerpit, & perniciem ſuam undique ſpargit; tantis cruciatibus miſeros plerumque opprimit; & priſtina ſanitas tàm difficulter reſtituitur, ut ab annectendo quædam eò ſpectantia non potuerim prorſus abſtinere. Primordia hujus mali quæ pudendis ſolis labem inurunt, contemptui & ludicro habeant, ſi ita placet, ganeones & Belli noſtri, & petulantibus facetiis, tanquam nugas & crepundia, ea excipiant; ſed quandocunque aut prima illa inquinamenta aut ſuccedentia, in ſanguinem denuò transferentur, atque per totum corpus virus diſtribuetur, pœnas inſipientiæ debitas illi abundè perſolvent.

De Origine hujus morbi ambigitur, an ab omni ævo, poſt homines natos, extiterit; an ſuperiori ferè ſæculo in *Europam* ex *Indiâ* Occidentali fuerit advecta. Multa ſunt teſtimonia, aut ſaltem ſuſpiciones non contemnendæ, de antiquitate hujus Luis, quanquam tot ferè Regna non ita pridem contrà ejus Natales probroſos decertarunt, alterum in alterum illud opprobrium rejiciens, quot urbes olim *Homerum* ſibi glorioſè vendicârunt. Certè nomen ejus legitimum uſque ad noſtra hæc ſæcula in tenebris latuit. Nec forma & figura hujus Monſtri à prioribus Medicis ſatis clarè & diſtinctè ſunt deſcripta, neque ante novam ſuam denominationem niſi confusè admodùm cognita. Hoc autem procul dubio ſcimus, plurima olim apud nos Noſo-

comia leproſis recipiendis fuiſſe extructa; & multùm fallor, ſi unica & ſingularis domus apud nos etiamnùm maneat, Leproſis vulgò recipiendis peculiariter dicata. Porrò Venerei contagii eadem ſemper cauſa tyrannidem exercuit, nempè vaga & promiſcua ſcortatio; nulliſque ſæculis defuerunt meretrices infames, quæ corpore proſtituto vilem quæſtum facerent: *poſita* verò *cauſa ponitur* etiam *effectus*, quemadmodùm *& ſublatâ* ſemper *tollitur.* Quibuſcumque enim in regionibus, quibuſcumque demùm locis proſtibula iſta, ac corruptelæ juventutis vulgares prorsùs exulant; legumque aſperitas ſcortationem omnem coërcet, deeſt etiam unà cum impuris ſcortis Lues hæc Venerea. Ubicumque verò lupanaria palam permittuntur, remiſſo magiſtratu aut diſſimulante; vel ubicunque meretriculæ latebras aliquas fœdas ſecurè nanciſcuntur; eadem Lues cum horridâ malorum turbâ, cumque omni ſuo miſeriarum famulitio, longè latèque dominatur. Atque, ut mihi quidem videtur, in utero impuro meretricum vulgarium, quæ plurimis viris, quantumlibet ſanis, ſeſe proſtant & commiſcent, certò & naturaliter progignitur Lues, perindè atque in nido ex ovis naſcuntur volucres. Et quoniam *corruptio optimi* eſt *omnium* ſemper peſſima, cur non ex ſeminis prolifici, & in tantos naturæ uſus deſtinati, corruptione pravâ & incongruâ venenata illa Lues poſſit φυσικῶς propagari? Et nullus dubito, pauciſſimos uſpiam eſſe ſcortatores, qui, quantumvis pœnas meritas aliquandiu effugerint, non ſeriùs aut citiùs in laqueos illos inciderint, qui non turpi & funeſto illo veneno fuerint tandem aliquando contaminati.

Sanè Lues hæc pernicioſa eſt Supremi Judicis tremendum quoddam flagellum, inſtar enſis illius ſtricti capiti Damoclis inter epulandum impendentis, omnibus ſcortatoribus ſemper interminans, quod ſapientes ab impuris amplexibus facilè deterrebit, quodque inſipientes ſeveriſſimis flagris aliquando cædet. Quis enim mulieroſus certus eſſe poteſt, meretriculam qualemcunque ſibi uni, ut videtur ſtipendia facientem, non aliis pluribus fuiſſe priùs, aut denuò fore pervulgatam, atque ideò obnoxiam venereo inquinamento, utcunque iſta mendaciis ſuis, perjuriiſque uſitatis, pudorem aliquem comminiſcatur?

Neapolitanus hic morbus vulgò nuncupatus eſt, & ab obſidione *Neapolitanâ* primùm ejus contagium originem traduxiſſe ut plurimùm creditur, anno ſcilicet poſt *Chriſtum* milleſimo, quadringenteſimo, nonageſimo tertio; cùm *Neapolim* caſtris ſuis circumdaret *Car[illegible]*, Gallorum Rex. Sed cùm rumorum popularium tanta ſit incertitudo, ut ſapientes vix quicquam pro certo pronuncient, quod non manifeſtis & ſibi notis teſtimoniis confirmatur: cùm aliorum morborum primus exortus in tenebris æquè permaneat, cùm ita conſtitutum ſit rebus humanis, ut in ſingulis ſæculis quædam continuò pereant, oblivionique tradantur, & alia quædam rurſum emergant & ſuſcitentur, cùm virus Venereum in omnes ferè regiones totius orbis, quantum nobis innoteſcit, ab oriente ad occidentem, à ſeptentrione ad

meridiem, jamdiu ſpargatur, & uſquequaque diffundatur; cùm denique Medici aliquot graviſſimi Luem iſtam infamem ante obſidionem illam Neapolitanam contagio ſuo virulento *Europam* jamdudùm invaſiſſe conſtanter affirment, ſanè difficile eſt aliquid certi & indubitati in re ita obſcura ſtabilire & decernere; quanquam antiquam Luis proſapiam admodùm apertè indicare videatur antiqua, ac permanens cauſæ exiſtentia, nempè ſcortatio illicita, vaga, & promiſcua, primordiis fortè rerum humanarum, aut ſaltem effræni hominum libidini, ac corruptelæ meretriciæ coæva.

Sed ut hanc rem paulò altiùs perſcrutemur, *Hippocrates*, cujus autoritas apud omnes doctos plurimùm valet, libro tertio de Morbis Epidemicis, plurima horrenda ſymptomata enumerat, quæ ad formam Venereorum quàm proximè accedunt: ut, *puſtulas magnas, & puſtulas corpore univerſo erumpentes, maximéque caput impetentes, ulcera fœdiſſima circà pubem & pudenda, inflammationes Eryſipelatodes malignas & depaſcentes, diarrhœas & cibi faſtidia, tabes multas*, aut atrophias, *nunc ſine febre nunc cum febre contingentes; carnium, nervorum, & oſſium mutilationes ex decidentiâ magnas*; a carie præcedente, *prolapſus partium abſceſſibus corruptarum, & denudationes femoris integri, tibiæ, aut pedis totius, prolapſus brachii, aut cubiti totius*, & *omnium miſerrimas carnium jacturas, cùm pubem pudendaque malum affecerit; ichores ulcerum & abſceſſuum puri abſimiles, & pure omni deteriores, capillorum defluvia, fluxiones ad pudenda multas, dolores graviſſimos cum vigiliis, ulcera oris ſerpentia, & tubercula tàm interna quàm externa circa inguina*, aut bubones, *tubercula faucium, ulcerationes pudendorum*, & ſimilia, quæ quidem breviter tradit, & more ſuo conciſo. An verò hæc omnia à Peſte verâ, an à Peſtiferâ hâc Lue oriantur, in utramque partem ut differant, par eſt doctis liberum relinquere.

Quicquid verò de turpibus Luis natalibus ſit ſtatuendum, certè dolendum eſt maximè, Curationem tantæ Ægritudinis, omnes corporis partes, tam internas quàm externas, à capite ad calcem, polluentis, è manibus Medicorum, doctorum & peritorum ità profugiſſe, atque Chirurgis, nec non tonſoribus imperitis, ignariſque quibuslibet vulgò concedi. Quis enim tam fatuus & inſulſus, quis tam illiteratus ardelio, qui non Medicaſter in hoc morbo circumforaneus facilè evadat, ſine inſtituto, ſine ſumptu, & ſine arte? qui non curationem Luis, aut ſaltem Gonorrhœæ infallibilem perfrictâ fronte polliceatur; Quales autem hi ſunt Medici? Sartores utplurimùm & fabri, ſimileſque artifices, propinatores inertes & decoctores, qui in officinis ſuis fidem priùs labefactaverant. Quàm infælix igitur & miſera & Infectorum conditio, qui duplices ſuſtinent pœnas, damnanturque tùm atrociſſimi morbi cruciatibus, tum rudis agyrtæ ignorantiæ periculoſæ! Quaſi leviſſimi quilibet affectus peritiam Medicam jure efflagitarent, morbus verò

rò minimè anceps, medulliſque penitùs infixus, cuivis illiterato poſſit tutò demandari!

Ut autem ſummum diſcrimen Lue Infectorum manifeſtiùs appareat, conſiderandum eſt, hunc morbum frequenter eſſe Protei-formem, & poſt primam ejus ſubjugationem, ſæpe novas poſteà induere facies. Illud equidem facilè adducor ut credam, propterea quòd tot tabidos, & atrophiâ confectos, pulmonibus ferè intactis, nec niſi ſecundariò læſis, viderim perire. Et niſi ex acuto aliquo morbo illos contigerit extingui, marcore & atrophiâ vix intellectâ tandem contabeſcere ſemper obſervavi. His lac Aſininum, pectoralia, narcotica, & ſimilia, primam venenatam cauſam nihil reſpicientia, ad ſupremum uſque diem fruſtrà exhibentur. Chirurgi ſalivatione abſolutâ, & mercede laborum acceptâ, integram ſanitatem audacter promittebant; atque denuò ægrotantes, longè diverſis ſymptomatis quàm priùs affecti, neutiquam ſomniant de reliquiis fomitis venenati, aliquamdiu conſopiti, & intùs delitefcentis, ſed ſub novâ formâ revireſcentis. Interim Medicus quantumlibet peritus, nihil cauſæ Venereæ facilè ſuſpicabitur, atque ægrotus partim ex verecundiâ, partim præteritæ curationis ſecurus, de priſtinis rebus oblivioni jam traditis nullam mentionem facit. Heu quanto igitur diſcrimine verſantur hujuſmodi ægrotantes, cùm nec ipſi de causâ ægritudinis primariâ ne verbum muſſitent, cùmque Medici contra morbum incognitum, Andabatarum more, cœcutientes militent! Certè Autores nonnulli, magis emunctæ naris, veritatem horum ſuboluerunt, cùm ita prudenter illi conſulerent, quoties aut dolor Iſchiaticus, aut Rheumaticus, aut alius valdè pertinax, remediis propriis & uſitatis nequaquam cederet, ut ad Diætam ſudorificam, è Ligno ſancto, Salſaparillâ, & conſimilibus, tanquam ad ſacram Anchoram confugeremus.

Ex his Luis reliquiis ſpretis, & aliquamdiu abditis, non ſolummodò pendet valetudinaria, & miſella parentum, æquè ac aliorum ſcortatorum conditio; ſed & hinc morbi aliquot puerorum tralatitii, & fermè immedicabiles, & quos nominare minimè convenit, nè nati inſontes, viri tandem facti, contumeliam, mœſtitiam, atque animi perturbationem aliquam exindè immeritò patiantur. Quamlibet enim majus eſt reverà dedecus à vitiorum ſuorum, quàm natalium, turpitudine & infamiâ, tamen novi viros eximios & fortes, clarâ & illuſtri ſtirpe, ſed illegitimè prognatos, qui præter modum dolore opprimebantur, quoties de natalibus ſuis ſpuriis mentionem aliquam factam ex ſuſurris clancularîis in communi hominum conſortio illi ſuſpicarentur. Atque in eâ re major eſt Turcarum juſtitia & ſapientia, apud quos nemo parentum culpam in filios iniquè transfert, & nulla eſt ignominia natis ex partu illegitimo prodiiſſe.

Porrò ſtatuendum eſt Luem Veneream eſſe morbum venenatum, & maximè deleterium. Et quanquam non ita repentè interficiat, ut ictus

& morſus animalium venenatorum, tamen temporis aliquo ſpatio, modò longiore, modò breviore, vitam inſectis certiſſimè adimit, niſi remediis propriis & ſalutaribus ſanitati priſtinæ tempeſtivè reſtituantur. Paucis igitur agamus de veneni hujus cæterorumque naturâ, & breviuſculâ comparatione. Inter alias notas ſunt ſigna venenorum, inſignis faciei totiuſque corporis pallor, & extremorum perfrigeratio, quæ in Venereis ſunt maximè conſpicua. In venenis aſſumptis, natura materiam venenatam omni vi expellere nititur in ſuperficiem corporis & partes externas, undè maculæ variæ, papulæ, & exanthemata oriuntur: Similiter in Lue Venereâ prodeunt maculæ, interdum parvæ, lentiginum inſtar, interdum latiores; eæque modò rubræ, modò flaveſcentes; & primùm circà frontem ac tempora, deindè caput reliquum, tandemque per totum corpus diffuſæ; nec ſolummodò maculæ, ſed & puſtulæ & tubercula in cute erumpunt. Venenis per os aſſumptis, calidis dico & erodentibus, magnum exoritur incendium in faucibus, & ventriculo, atque inteſtina doloribus aut torminibus exquiſitis cruciantur: Lue infecti faucium inflammatione, & paulatim exulceratione, ſemper corripiuntur; ventriculus illorum ſenſim proſternitur; & quanquam artus dolorum ſævitiam & atrocitatem ut plurimùm ferunt, tamen plus ſemel novi, aut inteſtina, aut hypochondria eiſdem diris cruciatibus affecta, iiſque tempore veſpertino recrudeſcentibus, quos artus ut plurimùm & magis regulariter ſuſtinent. Denique Venena propria ſua & peculiaria medicamenta, ſive Antidota, ut ritè expellantur, requirunt: Lues, niſi propriis & quaſi ſpecificis Antidotis pernicies ejus virulenta depellatur, vulgaria omnia pharmaca, & methodos omnes quantumlibet doctas, ſolet aſpernari.

Sed natura hujus Veneni eſt alia atque alia, tum ſecundùm regiones magis ad Septentrionem aut Meridiem poſitas, tùm ſecundùm Temperamentorum varietates. Etenim in Hiſpaniâ & Luſitaniâ, de hoc morbo (ſæpe tàm mitis iſte eſt illic) vulgò colloquuntur, quemadmodùm noſtri ſolent de Liene & Scorbuto. Siquidem illorum Medici ad febricitantes matronas nobiliſſimas ac virtute præditas accerſiti, ſolenniter quærunt, an Lue Venereâ laborent; ſicut noſtri de Catameniis, quanquam & verecundè interrogant. Et in illis regionibus, ubi Veneni aliqua portio indeſinenter perſpirat, Infecti multi ſeſe tòtam vitam hoc morbo comite ſatis placidè traducere nonnunquam poſſe, ſæpè confitentur. Apud nos verò longè aliter ſe res habet, & hæc Lues ferocem & immanem tyrannidem exercet. Nullus hic ſymptomatum & cruciatuum finis, niſi aſpera aliquâ, aut diuturna mitior, medicatio interponatur, donec aut dolores contorquendo, aut ulcera depaſcendo, aut ichor venenatus oſſa corrumpendo, miſeriis finem imponant, & lacerum putridumque cadaver tandem abjiciatur, pabulum ſanè ingratum, & vix vermibus acceptum.

Quin etiam juxtà Temperamentorum diverſitatem Venenum hoc diſſimiles

miles vires apud nos obtinet. Temperies Melancholica, & Bilioſa ejus exterminationem ægriùs ſuſtinent, quàm Sanguinea, & Phlegmatica. Multò faciliùs reſtituuntur juvenes, quàm ætate provecti. Idemque eſt dicendum, de Scabie, Herpete, & nonnullis aliis morbis varia temperamenta affligentibus. Et ſicut Temperamentorum differentia efficit, ut Cathartica longè diſpares effectus obtineant; hoc corpore mitiſſimis medicamentis facilè purgato, illo fortiſſimis ægrè cedenti; utque idem dejectorium medicamentum eodem pondere diverſis hominibus exhibitum, in uno celerem ac violentam, in alio tardam ac mitem, & in alio nullam omninò operationem concitaverit: ità & de Venenis dicendum eſt, quòd illa citiùs aut ſeriùs interimere ſoleant, non modò ex propriâ & innatâ vi perniciosâ, ſed ſecundùm fortiorem aut debiliorem repugnantiam naturæ ejus, qui venenum accepit. Nam opinio iſta vulgaris ficta eſt & falſa, quæ *Indos*, ab iiſque *Italos*, ita artem veneficam ſtatuit calluiſſe, ut in ſtatutum diem, aut tempus prædeterminatum, ſive fuerit ſeptimana, ſive menſis, ſive annus, Venenatos omnes certò conficere poſſint. Natura enim unius quàm alterius, quemadmodum dictum eſt de catharticis, veneno magis ſe opponit, & lethale virus reprimit, aut fruſtratur.

Sunt qui Luem arbitrantur, fractis & attritis ſenio viribus tyrannidem ſuam fermè omnem jam depoſuiſſe, & ad interitum ſuum cum ſenectâ demum vergere. Eademque apud plures doctos ſententia jamdiu obtinuit, quandoquidem blanditiis verborum tàm literati quàm aulici ſpe vana ductis nonnunquam ſe accommodant, & gratiam lenociniis ſolent ſibi conciliare. Qui verò ſic ſentiunt, noſocomia hodierna pauliſper adeant, aut Chirurgos probos ac exercitatos conſulant; videant ulcera multiplicia, cancroſa, & depaſcentia, tophos & gummata, oſſium caries, & carnium putrilagines; videant tabes, lipothymias, cachexias, denique totam Pandoræ pyxidem ibidem apertam; exaudiant etiam horrendas miſerorum exercitationes, gemitus acerbos, & ululatus permoleſtos; tandemque dicant, an Venus egregiâ illâ manſuetudine mancipia ſua hodierna excipiat; dijudicentque pariter, utrùm Mars an Venus plures ex numero viventium tollat; uter denique iſtorum amaſiorum exitium pejus & frequentius cultoribus ſuis inferat.

Quod ad Therapeiam attinet Luis, alii Salivatione curationem moliuntur; alii ſine Hydrargyro, & neſcio quibus ineptis Arcanis eandem audacter pollicentur; alii denique emeticis, & catharticis Mercurialibus, & Diætâ Sudorificâ intercalatâ, ſimilibuſque, venenum illud penitùs ſubigere annituntur.

Medici fermè omnes, totumque Chirurgorum ſodalitium, uno conſenſu, Salivatione tanquam breviſſimâ, & maximè efficaci methodô, Luis curationem aggrediuntur. Nec denegandum eſt cuiquam in Arte Medicâ mediocriter verſato, Salivationem eſſe omnium Methodorum, quas hactenus excogitavit peritia Medica, maximè expeditam, atque efficacem,

ad

ad virus illud Venereum valdè obtundendum, & malignitatem ejus pernicioſam abundè frangendam, ſi minùs ea valeat non raro ad venenum iſtud penitùs delendum. Certè in his regionibus Borealibus, frigoris prædominio obnoxiis, ubi labes Venerea tantâ immanitate ſævit, Salivatio præ aliis adhuc notis inducias maximè veloces, perniciei dilationem, & ſymptomatum omnium vehementium ceſſationem obtinet celerrimam; nec non in quibuſdam infectis, & potiſſimùm in junioribus, curationem perfectam aliquando complet. Sed ſi conſideretur horrenda illa, terribilis, & nonnunquam intolerabilis medicatio, tantis cruciatibus & periculis extremis ſtipata, ſaltem exoptanda eſt, & omnium votis expoſcenda, alia aliqua jucundior methodus, tutior illâ minuſque moleſta.

Potentiſſimum, & efficaciſſimum ſalivandi genus eſt id, quod per inunctionem Mercurialem excitatur, & quod ſolum, tanquam *dignum nodo cuneum* Sydenhamius noſter præclariſſimus laudat. Sed refert ſcire, attentéque contemplari, in quot vitæ diſcrimina Salivatio iſta conjicit infectos; quot ex eâ ſolent vulgò interire; quàm horrendas capitis, fauciumque efficit intumeſcentias, ſuffocationem repentinam frequenter minitantes, & vix fræno manus peritiſſimæ rectè gubernandas. Nôrunt quidem aliptæ quàm periculoſas diarrhœas, dyſenterias, lipothymias, in temperamentis maximè Mercurio repugnantibus, iſta crebrò poducit; ſed aliam vix exercebunt artem, vix quærent aliptæ, niſi quam in tyrocinio à Magiſtris ſuis didicerunt. Tanta verò eſt in hoc Salivationis genere humorum fuſio, tanta ſuccorum omnium corporis ſæpè exantlatio, ut nil mirum ſit, ſi ſpiritus vitales unà diſſipentur; & maximè ſi in hâc terrâ, aliter fæliciſſimâ, ubi Melancholia tantum obtinet imperium, complures ex tàm rapidâ fluidorum profuſione ſuccumbant ac pereant. Quàm fugax ſcilicet voluptas acerbiſſimas ſuſtinet ſæpenumerò pœnas! Quantâ curâ & induſtriâ Sirenum illarum veneficarum blanditiæ ſunt ab omnibus fugiendæ quicunque aut ſanum corporis temperamentum conſervare volunt, aut vitam longævam jucundâ lenique ſenectute finiendam cupiunt.

Porro ſi facultates Hydrargyri tantâ copiâ in corpus intromiſſi, ac ſanguinis motu circulari omnes corporis partes pervadentis, velut in Salivatione vulgari contingit; ſi illius vires naturæ humanæ tàm noxias, ac inimicas; ſi virus ejuſdem nervis & cerebro peculiariter adverſum, atteſtante id paralyſi, & tremoribus frequentibus; ſi onus & tormina, quæ ventriculo & inteſtinis vulgò infert; ſi pallidiſſimum plumbeumque colorem, quem vultui impertit; ſi denique quòd à veteribus omnibus medicis Hydrargyrum in catalogo Venenorum annumeretur, diligenter perpendamus: ſanè Medico probo incumbit, quando duobus Venenis tàm Morbi quàm remedii unà convenientibus ſit neceſſariò occurrendum, de Antidoto aliquâ propriâ, ſalutari, & excellenti, ſollicitum eſſe. Et ſi tela ad hunc morbum

rité

ritè expugnandum magis apta & idonea unquam reperiantur, è Medicorum pharetrâ magis magiſque denuò inſtructâ, potiùs quàm ex aliorum quorumcumque ſive armamentario, ſive officinâ, nî plurimùm fallor, certò extrahentur.

Et quicquid delirum vulgus, aliique nonnunquam ſaniore judicio præditi, contrà ſentiant, ſanè neſcio, an quiſquam omnium morborum qui miſeros mortales ſolent excruciare, judicium acerrimum, Medici periti & exercitati, potiùs quàm agyrtæ aut indocti alicujus artificis, requirat ac mereatur, quàm Lues iſta immanis & venenata.

Quanquam verò Salivatio omnibus aliis Methodis ubique palmam præripuit, tamen notatu dignum eſt, quod *Julius Palmarius*, Medicus Pariſienſis clariſſimus, & eruditiſſimus copioſiùs diſſeruit, qui Magni illius *Fernelii* fuit diſcipulus, & qui librum de Morbis Contagioſis tùm doctè tum eleganter ſcripſit. Ille Salivatione, quantumlibet tunc populari, quantumlibet nunc vulgò uſitatâ, *vix centeſimum quemque* Lue correptum, perfectè ſanari tradit; ſed recidivo illos morbo, ex ſcintillis aliquamdiu conſopitis recrudeſcente, nonnunquam citiùs, nonnunquam poſt plures annos affici, & langueſcere. Atque *alii*, inquit, *decies*, *alii duodecies*, ſuo tempore *Salivationem fruſtrà ſunt experti*, tantâ interim cum doloris acerbitate, malorumque miſerrimorum acervo, ut forti viro multò ſatius ſit ſemel mori, quàm vitam morte pejorem ſic proferre.

Ego itaque hæc animo diu multumque evolvens, nunquam complecti potui, quamobrem *Fernelii*, *Palmarii*, aliorumque medicorum doctiſſimorum methodi tutiores ac jucundiores tàm paucos ſectatores conſequutæ ſint, & praxi hodiernâ ita proſcribantur, niſi ob has potiſſimum rationes:

1. Medici illi præclariſſimi odio adverſus Hydrargyrum nimis acri flagrabant, propter noxas illas graviſſimas quas ſæpius infert corpori. Et *Fernelius*, primus omnium Medicorum, curationem Luis ſine quocunque Mercurialium uſu interno, & fortè nimis temerè ſuſcipiebat, & palam pollicebatur; Amuletis ſuis ſelectis ac ſaluberrimis, Diætæ Sudorificæ, victui tenui & frugi, & catharſi intercalatæ ſolummodò confiſus. Et certè propter auſum ac tentamen tantum, tamque ſalubre generi humano, ni fortè minus fælix fuiſſet ſucceſſus, omni laude digniſſimus eſt egregius ille Medicus, quanquam in peſtiferô hôc morbô uſus illius medicamenti periculoſi, quod à Plinio vocatur *Venenum omnium rerum*, ſummè neceſſarius nobis hactenus videtur. Nam *malum ovum malo corvo* apprimè convenit. *Palmarius* autem Hydrargyroſi vulgari infenſus fuit, tum ob perniciem ejus, tum propter extremos cruciatus, doloreſque aſperrimos, quos inuncti ſuſtinere neceſſariò damnantur; tum denique, quia propoſita ſua curatio per Guaiacum & Amuletum, aut per Alexipharmaca ſua Hydrargyro conjuncta, tutior fuit, & longè ſalubrior inunctione vulgari, ſputantium vires exhaurienti. Quo circà alias Luem extirpandi methodos,

tutiores, ac magis ſalutares, nec non jucundiores, licet nonnunquam paulò cunctabundas, fuſè proponebat.

2. Chirurgi uno ore Salivationi præ aliis curandi modis favere videntur, aut quia præmiis donantur majoribus, iſtô modô valetudini proſpicientes, ſummâ cum aſſiduitate, infectumque ſub imperio quodam deſpotico, vitæ ac mortis clanculum in conclavi, remotis aliis plerumque arbitris præterquam nutrice, tamdiu tenentes; aut quia durante tyrocinio nullam aliam æquè certam Lui medendi artem illi hactenùs didicerunt; aut quia aliam diſcere vix unquam volunt.

3. Quoniam Chirurgi technis ſuis hanc Medicinæ partem, quantum in illis fuit, tanquam ſibi jure propriam ubique arripuerunt; & Medici, ſive ob moleſtias tàm fœdæ curationis, ſive aliis negotiis impediti, illam provinciam quaſi derelictam nimis neglexerunt, ac vilipendêrunt.

4. Quia curationes temporaneæ & Palliativæ in hoc morbo, ut in aliis non nullis, magis placent, ægriſque gratificantur, quàm Eradicativæ, quæ magis operoſæ ſunt, & exercitatione non parvâ egent. Quam ob rationem induciæ multorum dolorum graviſſimorum Narcoticis derepentè comparatæ, & ægrotantibus ſæpè magis placent, & medicis nonnunquam præferuntur, quàm quæcunque alia, permanentibus interim aliquamdiu doloribus, ſalutaris medicatio. His adde, Salivationem ſymptomata omnia Venerea ita ut plurimùm tollere, ut nulla recidivæ ſuſpicio impræſentiarum reſtet, aut præmii procraſtinandi ratio convaleſcentibus ampliùs appareat.

Quod ad Impoſtores illos imperitos, turpiſſimos lucriones, ac nebulones vulgares attinet, qui ſine Mercurio, ſine regimine, ſine quâcunque moleſtiâ, & neſcio quibus *Arcanis* inſulſis, curationem breviſſimam, nec non infallibilem, omnibus Lue infectis cum inſigni impudentiâ publicè pollicentur, argumento ſunt Bacillino quam Medico digniores, & faſcibus Magiſtratuum aut colliſtrigio, prout veteratores perfidi, ſunt potiùs caſtigandi, quàm diſceptationibus, aut ullis rationum momentis accipiendi.

Denique tertium Lui Venereæ medendi genus, quod poſthabitâ Salivatione ſolenni per inunctionem inſtitutâ, & ſpretis deceptorum inſciorum fallaciis, catharticorum aut emeticorum Mercurialium vi & efficacia, cum Diætâ è Lignis & Radicibus exſiccantibus, ac regimine debito, conjunctorum nititur, fuſiorem orationis copiam planè requirit. Sed nè tot impoſtores & agyrtæ dolis & inſidiis ſuis hinc anſam aliquam avidè arripiant, vela dicendorum contraham, & pauca haud prorſus inutilia jam dictis adjiciam.

Et 1. Notandum eſt, Ligna exſiccantia, Gummi, corticem, & lignum Guajaci, lignum Saſſafras, atque Radices Salſaparillæ & Chinæ, tantum ferè emolumenti naturæ humanæ conferre, & debilitatæ ſuppetias ſalutares præbere, quantum damni & nocumenti Hydrargyrum corpori infligit. Sunt hæc ſalubria quædam hujus morbi venenati, licet imperfecta, pariter atque Mercurii ipſius Alexipharmaca, quandoquidem & citra Mercurii auxilium opera &

ra & oleum noſtrum ſine fructu perdi ſolent. Et quanquam illa ex ſe nunquam apud nos ſcopum attingunt, Hydrargyro prætermiſſo, venenumque Venereum nequeunt penitùs delere & extinguere, tamen robur nativum erigunt & fovent, palloremque huic morbo congenitum, in vividum ac ſanum colorem certo certiùs immutant.

2. Notandum eſt Cathartica deleteria dicta huic morbo expugnando, qui vires corporis validiſſimas ipſe infringit, & robur ſummum facilè comminuit, quandoque minùs convenire, quàm mitiora & blandiora medicamenta. Et quoties fortior & validior requiritur catharſis, illa longè tutiùs obtinenda eſt, in debilibus ſcilicet naturis, ſennâ, rhabarbaro, agarico, jalappâ, epithymo, polypodio, mannâ, hermodactylis, aut eorum quibuſdam, additis etiam ceu ſtimulis, ſale mirabili, cathartico amaro, polychreſto, prunellæ, aut cryſtallis tartari; his, inquam, ſæpè ſecuriùs & commodiùs alvus movetur; neque plura eorum identidem repetita ita corpori imbellium nocent, quemadmodum ſcammonium, colocynthis, & helleborus, quæ aut ventriculum conturbant, aut inteſtina corradunt, gravibuſque torſionibus excruciant, aut viſceribus omnibus, partibuſque principibus, malignâ ſuâ qualitate ſunt infenſa.

3. Quanquam Mercurialia, & Hydrargyroſis, in omnibus temperamentis Lue inquinatis indiſcriminatim vulgò uſurpentur, tamen notandum eſt, corpora craſſa, obeſa, phlegmatica, & frigida, ab illis maximè omnium lædi, & conſtat injurias inſignes quas Hydrargyroſis talibus facit, vix unquam poſteà deleri; adeò ut non minus diſcriminis à medicamento quàm ab ipſo morbo illis contigerit. Atqui Sanguinea, Bilioſa, & præfervido calore redundantia corpora, incommodo minore Hydrargyri uſum paulò copioſiorem ſuſtinent, quàm aut priùs nuncupata, aut Melancholica Temperamenta. Etenim calida & ſicca viſcerum intemperies, contrariis quibus pollet facultatibus Hydrargyrum, corrigitur, emendatur, & nonnunquam inſigniter juvatur, atque bilis ferocientis acrimonia plurimùm demulcetur.

4. Quotieſcunque Lue jam pridem infecti, qui Ptyaliſmum priùs ſubierunt, aut qui aliis modis ad tempus tantummodò ſunt reſtituti, morbo recidivo è latibulis erumpente, aut novam formam ſortito, turbas novas commovente; quoties, inquam, illi in atrophiam, neque à mulmonibus tabidis, neque à Lumbricis pendentem, inciderint, quanquam Diarrhoeâ admodùm violentâ exhauriantur, à Narcoticis quibuſcunque abhorrendum eſt Medico, & reſtringentibus interdicendum. Nam Malignitate veneni Venerei intùs deliteſcentis ſic imminutâ, & per ſentinam corporis depoſitâ, propria Antivenerea optato eventu non diu fruſtrabuntur, & corpuſculum ſtrigoſum deleteriâ Lue penè confectum, præter expectationem rurſum pingueſcet.

5. Cum virus Venereum ſit benè retuſum ac fractum, omniſque ſymptomatum ferocia refrænata; at fomes venenatus haud penitus extinctus

ſub cineribus deliteſcat, novos poſteà tumultus ſuſcitaturus: quemadmodum & in aliis nonnunquam caſibus, ubi ſymptomata anomala, doloreſque vagi infirmos detinent, Medicamenta nervina, arthritica, amara, & antiſcorbutica *ſalubria*, aliquamdiu uſurpata, catharticis blandis identidem intercalatis, reliquias Veneni iſtius infracti tutò profligabunt, integramque tandem ſanitatem præ aliis reſtituere valebunt. Siquidem talia corruptelæ humorum deleteriæ contraria, ſanitati tuendæ amiſſæque recuperandæ, vitæ producendæ, ſtaminibuſque vitalibus, tenuioribus confirmandis apprimè conducunt.

6. Infantes à nutricibus lactantibus infecti, quanquam maculis, puſtulis, ulceribuſque ſcatent, quanquam & nocturnis illis doloribus erunt excruciati, facillimè omnium reſtituuntur. Farina ſarſaparillæ ferè inſipida, ſaltem nullo guſtu ingrato, aut faſtidioſo prædita, panatellis aut pulticulis ſuis, ut par eſt, *commiſta*, addito etiam, ventriculi gratiâ, Santali citrini polline, nullâ pariter nauſeâ donati, catharticiſque debitis intercalatis, tenerrimæ ætati, ut lætè nonnunquam obſervavi, ſalutem perfectam reddidit. Quòd verò infantuli à contaminatâ nutrice infecti, tanquam à Peſte quâdam, ſint ante incœptam curationem quamprimùm amovendi, non opus eſt ut admoneamus.

Denique 7. infectis, cùm curatio modis mitioribus magiſque benignis ac ſalutaribus quàm Salivatione illâ acerbâ & excrucianti inſtituatur, non eſt iis perſiſtendum ad certum quendam ac determinatum dierum numerum, ſed nunc breviùs, nunc diutiùs, pro ratione veneni, naturæque reluctantis, remediis immorandum, quo uſque ſub regimine debito venenum penitùs ſubigatur, & ſymptomata omnia prorsùs evaneſcant.

Antequam finiam, nequeo tacitè prætermittere errorem popularem inſulſum, at valdè pernicioſum, qui longè latèque inauſpicatò increbuit. Nimirum didicit, aut fortè audivit ignarum vulgus, ſi quiſpiam infectus cum ſanâ muliere mutuis amplexibus ſe commiſcuerit, à labe omni Venereâ ſe confeſtim fore tutos & immunes. Quot innocuæ virgines inter alias ex hoc ſtupido errore perierunt! Sed cum ſanguinem pervaſerit virus peſtilens, & viſcera afflatu illo impuro imbuantur, credat etiam plebecula inſipiens pari ratione, ſe clavam *Herculi*, quod aiunt, & fulmen *Jovi*, extorquere poſſe, & ſe montes excelſos, virtute cujuſdam incantamenti, poſſe radicitus avellere, & alio verſùm transferre.

Ut verò finem faciam, nonnullis videri poſſum nimis acriter perſtrinxiſſe morbum Venere clementi prognatum, Deâ ſcilicet illâ amabili, cui tàm Principes ſummi, quàm vulgus infimum, vota ſua nimis frequenter faciunt, & cujus illecebræ pectora ferè omnium æſtu quodam impotenti facilè percellunt. Acrius, inquam, hujus morbi ſævitiam perſtrinxiſſe videar, quàm plurimi medicaſtri, qui eundem in poſtremis habere ſolent, ac pro nihilo, ut aiunt, ducunt; ut ſcilicèt artis cujuſdam exquiſitæ, quam alicubi didicerunt, oſtentationem glorioſè faciant

ciant :

ciant; atqui ut reverà crumenas incautorum aliquando emungant, ut familiares ſuos opprimant, omniaque ad quæſtum commodumque proprium iniquè referant. At verò longè præſtat medico probo, liberalibuſque diſciplinis inſtituto, verum dicere, quàm quæſtu quovis duci, communique utilitati quàm ſuæ conſulere. Medici rerum ſtatûs, modò res ſint benè partæ, nemini pœniteat. Nam pauca nonnunquam deſiderium explent, permulta animum rariſſimè ſatiant. Paucitas rerum commodè benéque vivendo neceſſariarum facilè ſuppletur, viriſque bonis rarius deeſt. Sed in Superfluis accumulandis nullus vulgò finis graviſſimarum ſollicitudinum, nullum moleſtiarum maximarum tædium rapinarum terminus; quaſi dira illa execratio, aut faſcinatio, avaros injuſtoſque ſemper comitaretur, ut in opulentiâ inopes, in abundantiâ egeni vitam prorsùs inquietam traducere damnarentur. Præcipiti curſu breviuſcula labitur vita. Nec magna pompa impedimentorum neceſſaria eſt, ut amœna ſit profectio, neque requiritur tanta viatici copia, ut breve iter conficiatur. Præclarè illis actum puto, in quibus in benè agendo deponitur vita. Nec ſapientibus *lugendam eſſe* corporis *mortem*, *quam* animæ *immortalitas conſequitur.* Etenim *tum demùm nos verè victuros* conſtat, *cùm è vitâ hâc exceſſerimus.* Quid eo olim eximiè dixerit Philoſophus (pectore ſpe tumido, conſolationis pleno, animoque futuris gaudiis admodum aſpirante) in ſenectam vergens, & *Senectutem* ornatiſſimè laudans? *Si in hoc*, inquit, *erro*, *quòd animas hominum immortales eſſe credam*, *lubenter erro: nec mihi hunc errorem*, *quo delector*, *dum vivo*, *extorqueri volo.*

DISSERTATIO EPISTOLARIS

A D

GUILIELMUM COLE, M. D.

D E

Obſervationibus nuperis circa curationem VARIOLARUM Confluentium ;

Nec-non

DE AFFECTIONE HYSTERICA.

Humaniſſimo Viro,

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

Miraberis fortaſſe, Clariſſime Vir, quiſnam importunus interpellator graviora tua interturbet negotia: ſed veniam, confido, dabis, poſtquam intellexeris, eâ potiſſimùm de causâ hanc tibi moleſtiam creari, ut grati animi ſenſa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratiſſimis tuis circa Morbos acutos commentariis, agnoſco me accepiſſe fructus, ut ad grates authori perſolvendas me prorſus obligatum teneam. Tam accuratè ſingulas annorum, aërisque quas tractandas ſuſcepiſti, Conſtitutiones, cœptô antehàc inauditô, obſervaſti; tam genuinas, faciléque obvias, pro ſingulis, qui in illis occurebant, affectibus ſanandis, indicationes excogitaſti; tantoque ingenii nitore totum opus exornaſti, ut meritò tantam ſagacitatem, tam indefeſſo labori junctam, ſuſpiciamus: unde & ægrotos, & medicos tibi æternùm devincis.

Quanquam verò cuncta, quæ pertractas, accuratè adeò abſolviſti, ut pronum ſit de ſingulis in laudes tuas erumpere; præ cæteris tamen haud

haud mihi temperare poſſum, quin impenſè tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem; cujus ope, quin feralis ille hactenus affectus terrificam ſuam exuat larvam, interque facillimè curabiles (niſi malignitas, vel quiddam valde inſolitum acceſſerit) ſe ſiſtat, nullus ambigerem, ſi per nutriculas (turbam raro non inimiciſſimam hominum ſaluti) liceret, quæ calido ſao regimine, & medicamentis omnia uſque adeò peſſum dant, totque ubivis in ſepulchrum ante tempus præcipitant, ut meritò Tu, Doctiſſime Vir, humani generis Vindex audire merearis, qui ægrotis, miſerè, cumque extremo vitæ diſcrimine palantibus, te ducem fidiſſimum præbes, ut in ſalutis viam, ſi ductum tuum ſequi volent, redeant. Ut de me loquar, quanquam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformidarim, diu tamen credidi, Variolarum eruptionem, ſicut non ipſum eſſe morbum, ſed febris criſim, ſic par reliquis criſibus deſiderare regimen, in quibus, omnium Medicorum effatis ſancitur, totum negotium naturæ committendum, ſi cuncta rectè procedant; id quod plerumque in iſto affectu cernitur, niſi plus juſto prius exagitatus fuerit ſanguis. Poſtquam verò, perlecto aureo tuo libro, ſenſeram tandem panicos eſſe, qui me alioſque tam diu detinuerunt, timores, auſuſque fueram juxta tui præcepta (reclamantibus licèt quandoque non ſolum vulgo, ſed etiam Medicis) ægros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obveniſſe comperi, ut, quicquid alii ſenſerint, me feliciſſimum reputem, cujus in manus tantus devenit theſaurus. Porrò & ubi ad Variolis confluentibus laborantes [quod tamen haud admodum ſæpè contigit] accitus fuerim, non dubitavi, quanquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, tuâ fretus authoritate, confugere, idque ſucceſſu haud pœnitendo, imò verò ſtupendo. Tam multum equidem hâc in parte præſtitiſſe mihi videris, ut nil ſupereſſe, quod vel aliorum, vel etiam Tui induſtriam exerceat, facilè crederem, niſi nuperrimè à doctiſſimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio, *(qui humanitatem tuam plurimùm celebrat) audiviſſem, te innuiſſe novas quaſdam (quas & ad praxin ritè exercendam perutiles fore non poſſum non augurari, utpote à te factas) circa idem ſubjectum tibi occurriſſe obſervationes, quas niſi publico impertias, & in Tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde (ſi quid apud te ignoti valeant preces) haud graveris, obſecro,*

cro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed ne hic ſubſiſtam: Nempe ab eodem accepi, rariora quædam tibi obſervata fuiſſe circa Affectus, Hyſtericos dictos; qui ſanè ſicut doctiſſimorum Medicorum, ab omni memoriâ, exercuerunt, imò laſſarunt ingenia, ſic (proh nimis ſæpe) & medicandi traditas methodos eludunt; documentaque dant, quàm parùm tutum ſit, in Philoſophicis, noſtræ rationi nimiùm fidere, niſi iis in rebus, quarum certitudinem à ſenſuum teſtimonio petere valemus. Plurimum, Digniſſime Vir, ulteriùs & à præſenti ſæculo, à poſteris, haud dubiè mereberis, ſi & quæ circa hanc materiam meditatus es, propalare dignatus fueris. Hoc ſaltem à te mihi impetrare liceat, ut æqui boni-que conſulas, quòd, non mei ſolùm, ſed publici etiam causâ, ignotus tibi licèt, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi ſe quàm maximè devotos profitentur,

Devotiſſimum

Vigorniæ,
17. Novemb. 1681.

GUILIELMUM COLE.

Spectatiſſimo, Doctiſſimoque Viro

GUILIELMO COLE, M. D.

SI uſque adeò Philautiæ indulgerem, Ornatiſſime Vir, ut eas quæ ad me nihil attinent laudes mihi arriperem, ægrè admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato viro, qui eruditiſſimis ſuis lucubrationibus orbi literario, mihi verò nec de facie, quod ſciam, innoteſcit. At verò quòd me tanto, licet immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuæ acceptum refero; cùm maximos quoſque & præſtantiſſimos viros ita natura comparaverit, ut non tantùm leviter errantibus, ut fit, æquiores ſint, ſed etiam in mediocrium ſtudiis deprædicandis, datâ vel quâlibet ansâ, ingenuo ſuo candori morem lubentes gerant. Cujus quòd & in ipſo me, & meis iſtis conatibus, ut ut tenuibus, publico tamen commodo deſtinatis, præclarum edideris ſpecimen, gratus agnoſco.

Ea

Ea quod ſpectat, quæ à me præſtolaris, ſive jam editis de *Variolis* obſervationibus addenda, ſive etiam de *Paſſione Hyſterica* de novo tradenda, ita habe. Horum primum idcirco aggreſſus ſum, ut quæ olim deficere viderentur, ex iis quæ experientia jam annoſior mihi ſuggeſſerat, poſſim ſarcire. Alterum verò ideo in me recipiendum duxi, tum quoniam *Affectus Hyſtericos* omnium, poſt Febres, morborum frequentiſſimos occurrere, tum quia emolumenti aliquid è levidenſibus meis obſervationibus capi poſſe exiſtimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicum juvandi ſpem, mihi cauſam ſubfuiſſe, ut otium ſcilicet benè locarem, & tædium brumalium noctium honeſtiùs fallerem; cùm jam ingraveſcente ætate non amplius Congerrones foras quæram. At quicquid id fuerit, quòd me primùm inſtigaverit, me non ita atque ſperaveram incœptis ac votis meis parem eſſe ſentio, cùm continua illa cogitationum ſeries, quâ mens obſtinatius defigenda eſt, mihi jam à multis annis ποδαγρῶντι nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senectâ. Cum itaque tàm opportunè appulerint humaniſſimæ tuæ literæ, brevi Reſponſionis limite expediam eorum ſummam, quæ prius fuſius deducenda meditabar.

Sumpto itaque à *Variolis* exordio, illud prælibandum cenſeo, quòd ſcilicet ea Febrium Intermittentium ſpecies, quæ primùm Anno 1677. uti alibi diximus, caput extulit atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo hæc conſcribo, 1681. hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempeſtatibus graſſabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos iſtos omnes, quibus vigebant, alienâ autem tempeſtate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratiâ, ingruente hyeme, nunquam non *Tuſſi*, & *Febribus Peripneumonicis* ab illa pendentibus locum dabant, ut & *Variolis*. Redeunte autem Vere dicta Febris poſtliminiò reverſa eſt. Ita Anno 1680. poſtquam Febris hæc per Autumnum omnia fuerat depopulata, *Variolæ* brumali tempore eam excipiebant, ubique locorum graſſantes. Anno autem vertente, 1681. ſc. Febres intermittentes denuò recrudeſcebant, haud uſquequaque Epidemicæ, fractis jam & ſuccisis earum viribus, unde etiam Variolæ, hîc illic ſparſæ, unà cum illis ſubpullulabant. Æſtate verò jam ingreſsâ Variolæ increbreſcere quotidiè, tandemque ἐπιδημικώταται factæ ſtragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, ſc. 1681. luce meridianâ, quod aiunt, clarius mihi conſtabat, quod jam olim ratio ſuadere videbatur, ægrum ſcil. lectulo noctes atque dies continuos non prius addicendum eſſe, quàm Variolarum examen omne in conſpectum ſe dederit: Etenim tum Veris, tum etiam Æſtatis temperie ſicciore diutiùs, quàm poſt eorum, qui nunc ſunt homines, memoriam invaleſcente, (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) ſanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aër aliàs ſolebat ſuppeditare, deſtituebat; ex quo Variolas jam graſſantes major quàm pro morbi indole

inflammatio accendebat, cæteraque exinde nata ſymptomata præter modum ſæviebant. Atque hanc ob cauſam, ſi quid ego judico, *Maculæ Purpureæ* plenam Exanthematum eruptionem haud rarò præveniebant, & quæ eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam ſanguinis craſin interturbans atque diſperdens, etiam ante juſtam materiæ morbificæ expulſionem, præmaturam mortem accerſebat. Id verò maximè fatorum ſævitiam promovebat, quòd tam exanthemata ob ſupra dictam cauſam ita facillimè confluerent, vel ipſa aeris intemperie id mali ſponte ſuâ procurante, quod aliàs ferè ſolent Scioli & Medicaſtri, regimine & Cardiacis calidioribus in ipſo morbi limine inauſpicatò imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum eſt) poſt omnium vel exquiſitiſſimas obſervationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Varioloſis ſalutis ſpes omnis in *Exanthematum paucitate* reponatur; diſcrimen in eorundem *multitudine*: & prout plura ſunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit æger. Intereà fatendum eſt, & *ſanguinis mictum*, & *maculas purpureas*, quæ ita certè mortem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam pauciſſimis puſtulis erumpentibus; hæc verò ut Variolas denſo agmine confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquando tàm præproperè invadunt, ut ægrum ante plenam eruptionem è medio tollant, ſicut jam præmonuimus.

In proclivi eſt autem, ut mihi videtur, rationem reddere, quare æger plus minuſve periclitetur pro majore minoreve exanthematum numero; cùm enim quælibet Puſtula *Phlegmone* primò ſit, licet ſub exigua mole, mox in *Apoſtema* evadat, fieri non poteſt, quin *Febris ſecundaria* à *Pure* jam in fieri pendens, magis minuſve exacerbetur, pro puris excoquendi quantitate jam in morbi ſtatu; quod in mitiſſimo confluentium genere, die à primo morbi inſultu *undecimo*, in mediocri *decimo quarto*, in crudiſſima verò & ægriùs domabili ſpecie, *decimo ſeptimo* fieri conſuevit. Quemadmodum enim (quod eſt notandum) *Confluentium Variolarum* genus. *Diſtinctum* quod dicitur, ratione periculi imminentis, in tantum ſuperat, quantum ab ipſa *Peſte* ſuperatur, ita etiam ſuprà dictæ tres Confluentium ſpecies aliæ aliis præſentiùs diſcrimen adferunt. Quòd inſuper tàm in ætate quàm ſexu locum habet; cum nemini non ſit notiſſimum, Adoleſcentem in ipſo juventutis flore multò magis periclitari ab hoc morbo, quàm vel fœminam vel impubem. Sed hæc obiter.

Neque ſanè mirabitur tam ingens diſcrimen à majori puſtularum numero pendere, qui ſecum reputaverit, quòd ſi cujuslibet ſive humeros, ſive brachia, ſive aliam quamlibet partem *Phlegmone* (vulgò *à Boyle*) fortè invaſerit, idem tempore maturationis, quâ jam Pus ſit, febricitavit; cum ſcilicet, ſanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus maſſam reſorptis, incitatus, Febriculæ fomitem ſubminiſtret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus ægrum inviſens, faciem ad inſtar pulveris è limatura acicularum undique reſperſam contemplabitur, mortem

præ-

prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturum; idque præ indomita vi Febris ſuccedaneæ, quam, pro ratione quantitatis puris ex innumeris iſtis apoſtematis in ſanguinem rejecti, deſævire neceſſe eſt. Quæ quidem hominis funeſta ruina aliquot diebus antequam ingruat, facilè prævideri poteſt, utut belle ſe habere æger, & ſibi videatur, & aſtantibus etiam in hujus morbi Hiſtoriâ minùs exercitatis.

Quocirca ſi non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis & ſanguinis mictu jam ſepoſitis) quàm ex puſtularum frequentia, ſeriò mihi perpendendum eſt, quibus potiſſimùm de cauſis ita denſæ protruduntur, & ſi tutò fieri poteſt, iiſdem omni ope coercendis incumbendùm. Quod quidem rei caput eſt, & in quo præcipuè ægro ſuppetias ferre queam; cum periculoſæ plenum ſit aleæ quicquid moliamur, jam conſtituto non in hac ſpecie morbo; nec ſi tandem mortem æger evaſerit, id tàm meæ debetur ſolertiæ, quàm vel inſigni narium Hœmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui, quæ morbo accidebat, mutationi. Profuſiſſima autem illa crebrarum puſtularum eruptio, ſi quid ego conjicere poſſum, à præcipiti nimis materiæ Varioloſæ aſſimilatione ortum ducit; quæ quidem præcipitatio maximè videtur contingere, vel quòd ægri natura medicamenti ad inſtar *Cardiaci*, calore & ſpiritu plus ſatis turgeat, vel quòd ipſe æger, ſive præmaturè ſe lectulo includendo, ſive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quovis ſpirituoſo, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis diſponitur ſanguis ad excipiendas & intimiùs admittendas morbi impreſſiones, ipſaque natura, ſeu furiis agitata, præ exuberanti materiæ Varioloſæ copia & plenitudine, omnem ferè ſuccorum & carnium molem in exanthemata evomere ſatagit.

Nullâ verò magis προφάσει promovetur immodica materiæ Varioloſæ aſſimilatio, quàm ſi æger intempeſtivè ſe lecto addicat, *viz.* ante diem ſextum à prima invaſione, vel quartum incluſivè ab eruptione, quo tempore jam omnis puſtularum cohors in conſpectu eſt, nec ſunt plures expectandæ.

Et licet moderatus lecti calor etiam poſt elapſos dies iſtos Phreneſi, vigiliis, aliiſque ſymptomatis accerſendis nonnihil conferat, ea tamen ejuſmodi ſunt, quæ à medicamentis cum judiciô propinatis vinci poſſint; cum ingens illud vitæ periculum, quod die undecimo inſtat, ab innumeris iſtis puſtulis prognatum, omnem medicam opem reſpuat & aſpernetur.

Hîc itaque ſeriò monendum eſt, ægrum nullo pacto ſe lectulo interdiu debere committere, ſi ſibi cavere velit à nimio puſtularum confluxu, niſi ſexto die jam adveſperaſcente, unde ſe plurimum uſque refocillari ſentiet: à quo tempore vix ſe continebit à jugi in lecto decubitu, ſi inſignior fuerit puſtularum συνδρομὴ, tum ob acriorem jam puſtularum moleſtiam, tum quod ab ipſo ſeſſionis habitu in animi deliquium ſit propenſior: quòd cùm ſæpenumero animadvertendum, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipſam quaſi digito mihi monſtraſſe, quo

primùm morbi tempore æger lectulo continuò adjudicandus eſt.

Sed ut non ſolùm dicti Problematis veritatem adſtruam, quod tanti eſt momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum, verùm etiam ut in iiſdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem noſtram quaſi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quaſi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere, quæ ſit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo ſenſu hominum, fidiſſimis obſervationibus utentium, non ex opinione incerto Phantaſiæ fundo innixâ, rem clarè dijudicare valeamus.

Imprimis itaque ejus eſſentia (quantum nos rerum eſſentias conjecturâ aſſequi valemus) in peculiari quadam ſanguinis *inflammatione* comprehendi videtur, in qua, Natura primis aliquot diebus id negotii habet, ut particulas inflammatas præparet ſubigatque, quò facilius in corporis ambitum eliminentur; quo tempore, mota ſeditione, & perturbato jam ſanguinis ſtatu, Febris ut accedat omninò neceſſe eſt: quinimo incenſæ ac jam furentes particulæ, per omnem circulantis ſanguinis ditionem tumultuantes, ventriculi ægritudines, dolores capitis lancinantes, & quæcunque alia Symptomata præcedunt expulſionem, neceſſariò excitant, prout has vel illas partes motu agitatæ appellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulſaverit, ut priùs in ſanguine, ita deinceps in carnea mole id quod ſupereſt Tragœdiæ peragitur. Et ſicuti Natura non alia quidem methodo quam accenſa Febre materiam in ſanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non niſi facto Apoſtemate maſſam carneam à re quâlibet extranea liberat: ut ſi forte ſentis aut quippiam ejuſmodi carni inhæſerit, partes circumjacentes mox Apoſtemate obſidentur, niſi id quicquid eſt moleſti protinus extrahatur. Hæ itaque particulæ in carnibus demum ſtabulantes, primùm *Phlegmonas* haud ita ſpectabiles excitant, in quibus latitant; quæ quidem augeſcentes in horas, atque efferatiores & inflammatiores redditæ, tandem in *pus* & vomicas deſinunt; quo quidem tempore fieri non poteſt, quin aliquid ex illa Apoſtematum colluvie, in maſſam ſanguinis, per venas circulari motu reducti, reſorbeatur; quòd ſi ſanies iſta nimia copia ſanguini ingeratur, non tantùm febrem accerſit, cui ægri vires planè ſunt impares, ſed etiam omnem ejus maſſam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput eſt: quin etiam ab intenſiore Febris calore, poſtremis hiſce diebus à nimia puris vi excitato, *Ptyaliſmus*; qui variolis confluentibus comes indiviſus eſſe debet, præproperè ſiſtitur, unde ægro ſpiritus continuò intercluditur. Quòd ſi dicta materia purulenta parciùs ſanguini infundatur, inſurgens Naturæ robur ſecundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimit, & abſceſſulis indies magis, magiſque exareſcentibus, æger brevi convaleſcit.

Si vera ſit hæc & juſta hujus morbi Hiſtoria, cœcus ſit oportet qui non videat, omnem ejuſdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè aut ſecus primis in diebus jacto, pendere. Nam ſi calidorum, & præcipuè jugi lectuli uſu, calentes hæ ac ſpirituoſæ particulæ acuantur, ne-

neceſſe eſt ut aſſimilandi facultas (quâ jamdiu plus ſatis pollent) adhuc intendatur & augeſcat.

Adde quòd ſanguis & reliqui humores his modis excalefacti, fortiori particularum impreſſioni promptiùs cedunt, unde plures quàm res poſtulabat, emergunt puſtulæ, & æger nullâ neceſſitate cogente in vitæ diſcrimen conjicitur. Quando oppoſitum huic regimen, & modicè frigidiuſculum, atque aëris uſus liberior, non tantum fervidarum ac ferocientium particularum vim retundit, ſed etiam condenſat obfirmatque humores, quò ſe validius ſpiritibus morbificis opponant, atque eorundem ſuſtineant impetum, unde non major materiæ Varioloſæ copia conflatur, quàm pro genuina morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quòd ſcilic. nimia materiæ morbificæ quantitas aſſimiletur, & ſuperexaltetur fermentum morbi, multatur is, qui juſto citiùs ad lectum damnatur: at ex eodem fonte ſæpiſſimè profluunt tum mictus ſanguineus, tum etiam maculæ purpureæ, æſtivo maximè tempore, atque in juventa adhuc florentibus. Utraque hæc ſymptomata, niſi fallor ego, ortum ducunt ab æſtu & furore, in quem agitur ſanguis à ferventibus & ſpirituoſis particulis, à quibus exagitatus atque inſigniter attenuatus, vaſorum clauſtra diffringit, nunc in mictu ſanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in muſculos & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quaſi *ſphaceli* oboriuntur iis in partibus, in quibus extravaſatus ſanguis coagulatur. Atque ut præcaveri facilè poterant duo hæc ſymptomata primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regimine & diætâ in frigidum vergentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet, qui iiſdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo, & Cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quæ nimiam aquæ in olla ebullitionem, igni fomitem ſubminiſtrando, ſufflaminare ſatagat.

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici, & hujus rei ignari, ac proinde iniqui judices, non ſolùm malè tutum fuerit, ægrum primis diebus lectulo jugiter affligi, verum enim verò eſt ubi æger libero aëri omninò eſt exponendus, ſi æſtas ſcilicet fuerit, atque æger ætatis florem nondum prætergreſſus, aut liquoribus ſpirituoſis aſſuetus, præſertim ſi morbus nimiæ compotationi originem debeat. His inquam in caſibus, præcipitem nimis puſtularum eruptionem haud equidem arbitror ſatis coerceri poſſe, tum à lectulo abſtinendo, tum etiam à Cardiacis; at ſanguis etiam ſine horum ſubſidio, ſpirituum præfervidorum & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu, at explodatur quaſi, neceſſe habet; atque inſuper tanta humorum congeries in exanthemata faceſſet, ut præ nimia puris copia in ſanguinem regurgitantis ſub fine morbi, æger quaſi obrutus, fato omnino ſuccumbat.

Quamvis haud rarò fermentum immodicè exaltatum tantam colluviei Varioloſæ vim conficiat, ut æger incipiente adhuc morbô è mediô tollatur; cùm ſcilicet materia morbum committens, tum præ nimiâ ſui copiâ, tum præ motu inordinato ac confuſo in ſanguinis maſſa excitato, ſe nequit extricare

& foras educere, cujus loco mictus ſanguineus & purpureæ maculæ tragœdiæ cataſtrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatinâ dictâ, ſæpiuſculè occurrit, ubi ſcilicet intempeſtiva opera in iiſdem ad eruptionem vehementius ſollicitandis infeliciter collocatur.

Neque ſanguinis miſſio, quantum mihi videtur, licet maturè celebrata, ita efficaciter præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem cohibere valet, ac ſanguinis contemperatio ab aëre intromiſſô, maximè ſi ſtatim ab emiſſô ſanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur, his etenim modis, ſanguis propenſior redditur excipiendis adventitii caloris impreſſionibus, quàm ante venæ ſectionem fuerat. Et ſanctè aſſero, inſigniſſimum ferè omnium, quos mihi unquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui ægram undecimo die jugulaverit, juvenculæ ſuperveniſſe, ubi primùm à Rheumatiſmô uſitatâ illâ methodô copioſæ & iteratæ venæſectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde, atque ego prius arbitrabar, Variolis intra juſtos limites coercendis conducere: Tametſi ſæpenumero obſervaverim, reiteratam catharſin ſanguine nondum inquinato, ſubſequentes Variolas laudabiles & diſtinctas ut plurimùm reddidiſſe.

Neque verò me fallit permulta eſſe, quæ contra ſententiam hanc noſtram, quâ ægrum interdiu lecto eximimus, poſſint objici; eaque haud exigui tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minùs hâc in palæſtrâ exercitatos; quos Judices appellare ſolet vulgus medicorum, ut eorum authoritate malè fundata theoremata ſtatuminent, utpote quæ magis, & quaſi ad amuſſim horum captui quadrent, quàm quæ ab ingeniis penetrantioribus maturè ſunt excogitata; unde ſequitur, ut cum pars hominum longè maxima exteriori tantùm rerum cortici contemplando apta nata ſit, pauciſſimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendæ pares ſint, Scioli iſti τῶν πολλῶν ſuffragio adjuti, primas facilè ferant, hi autem perſpicaciores calumniantium maledicentiâ excipiantur, Πολλοὶ γὰρ ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & ſaniorum, paucorum licet, conſenſu. Primò itaque objicietur, quòd lecto abeſſe primis morbi diebus puſtularum eruptioni officiet, & ex conſequenti ægritudinem, aliaque ſymptomata ab impedita eruptione pendentia, in longum ducet. Hoc verum eſſe minimè nego, cùm experientia ferè quotidiana ei ſuffragetur. Quærendum eſt autem, ubi gravius periculum, vel in ſufflaminanda paulisper materia Varioloſa, atque ea de cauſa ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantiſper protrahendo; vel ex altera parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam inſignem materiæ Varioloſæ quantitatem aſſimilando, ut æger ad orci fauces ſiſtatur à Febre ſecunda, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor, pauciſſimos ideò fato defunctos, quòd exanthemata ſeriùs ocyus non effloreſcerent, niſi fortè ex iis aliquot, quorum ſanguis præ nimiâ excalefactione, motu inordinato, quaſi œſtro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter excer-

excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimeſcendum eſt, quin, ſi nihil prorſus agamus, materia Varioloſa (utut primis hiſce diebus hinc illinc tranſvolans, quamcunque occupaverit partem, fatiget, unde vehementiora illa ſymptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c. enaſcuntur) tandem tamen à victrice natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur, præſertim cum ægri alvus hucuſque utplurimum adſtricta, puſtularum eruptionem, ſeram licet, certam tamen fore ſpondeat. Aſt è contrario quot quantique letho patent aditus, quoties puſtulæ intempeſtivè & nimio opere exiguntur? Longum foret omnes percurrere: præcipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi, 1. Nimium auctus exanthematum numerus, cui ex æquo reſpondet Febris ultimis diebus ſuccedentis majus minuſve diſcrimen. 2. Mictus ſanguineus & maculæ purpureæ, quorum utrumque ab extravaſato ſanguine oritur, qui plus juſto attenuatus, & quaſi præ æſtu ferociens, diſruptis vaſorum repagulis, qua data porta ruit. 3. Ut ſuprà dictum eſt, debitæ eruptionis ſuppreſſio totalis, à nimis ſedulo in præcipitanda eruptione conamine, quo non magis ſcopus medico propoſitus attingitur, quàm ſi quis id agens, ut denſa hominum turba ſpatioſis ædibus incluſa, ſeriatim & ſervato ordine inde exiret, machinâ chartaceâ pyrio pulvere refertâ ac in medio diſploſâ uſque adeò omnes percelleret, ut ſingulis ad portam omni ope contendentibus, proindeque conſtipato agmine in ejus faucibus hærente, exitus univerſis, quaſi cuneo facto, præcluderetur.

Jam ſi quis roget, quorſum debita materiæ Varioloſæ ſeparatio non perinde primis hiſce diebus promoveri poſſit, ſi æger moderato lectuli calore foveatur, ac ſi ab eodem arceatur; ſciſcitabor ego ex adverſo, an non teſtetur experientia quemlibet lecto incluſum tempore brumali, ſtragulis modicè contectum, foco non accenſo, magis percaleſcere, quàm ſi idem probè veſtitus in eodem cubiculo extra lectum verſetur. Quod ſi de differentia notabili ſatis conſtet tunc erit quærendum, quænam ex his methodis magis apta ſit ad reprimendam exuberantem fermenti Varioloſi agitationem; ad quam metam, ſi quid noſtra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, præcipuè collimandum eſt, & prout ab eâdem plus minuſve is aberraverit, ita cum malis boniſve ægri rebus medicinam fecerit.

Incautioribus id verò præſertim hâc in re impoſuit, quòd ſe animadverterint ægrum ſuâpte ſponte in ſudores proclivem, qui cùm jugiter manarent, quoties lecto contineretur æger, æſtus febriles haud parum minuebant, ſecùs ac in iis, qui non ſudabant. Primùm autem perpendamus, quam ob cauſam Febri coercendæ ita impenſam navemus operam, quum ſit illa ſolennis naturæ machina, quâ, tum in præparanda, tum in eliminanda materia quavis inimica in ſanguine latenti, præcipuè utitur. Quis autem non videt, quòd dum ita ſedulò ſudorem provocemus ad mitigandam

Fe-

Febrem, eâdem operâ, ceu Fructum præcocem, humorem crudum & inconcoctum extrudentes, atque iis ipſis ſudoribus immaniori poſtmodum Febri anſam præbeamus; cùm hôc modô ſerum ſanguinis (quo tum ipſe ſanguis, tum etiam recens natæ fervidæ iſtæ & Varioloſæ particulæ diluuntur) foràs propellitur; his interim particulis vires ſumentibus, & ferociam, eo quòd jam liberæ ſint à colluvie ſeroſa, quam ſudores exhauſerant. Verbo dicam, Febris aliorumque ſymptomatum alleviatio à provocato ſudore, & puſtulis exinde præmaturè exactis, quamplurimis malè ceſſit, qui eam ob cauſam, vitam cum morte die undecimo commutarunt.

Obſervandum eſt autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicere ex hypotheſi tantùm Variolarum è Confluentium genere ſubſecutarum: Namque diſtinctum genus quod attinet, modò certò prævideri poſſit, ut nulla ægro imperat neceſſitas ſe in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cùm exanthematum paucitas, ſive hanc, ſive illam viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non uſque adeò mihi aſſentor, ut ea, quæ jam tradidi, ex autoritate judicii mei (quod ſcio quàm ſit exiguum) credenda autumem. Et profectò, ita parum firmas, & nullius ferè ponderis hominum quorumcunque opiniones ſemper duxi, ut proprias etiam ubique pro ſuſpectis habuerim; quoties cum aliorum ſententiis pugnant: quod & hîc etiam mihi uſu veniret, niſi Phænomena practica quaſi uno ore rationis judicio ſuffragarentur. Secluſis enim practicis obſervationibus, id quod vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortaſſis erit aliud, quàm rationis umbra aut phantaſma, hoc eſt, mera opinio. Et quoties inter homines fuerim, certior inde redeo, quàm ſit periculoſum, vel acutiſſimo ingenio præditis, cerebrum in qualibet ſive Arte ſive Scientiâ indagandâ agitari perpetim & quaſi concaleſieri, niſi factum ipſum veri ac falſi judicem ac ſequeſtrum conſtituant; quodque iſtiuſmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controverſii purè ſpeculativis, gradibus vel ſpatiis infinitis, quantum cuiquam poſſit innoteſcere, à veritatis ſcopo aberrent. Cùm qui ad illa tantùm applicuerit animum, quæ Praxis certò determinare queat, ſi quid fortè fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc noſtro negotio, an non mihi licet obſervare à quo maximè regimine adhibito, mitius aut ſævius Variolarum genus producatur, atque adeò conformem rei evidentiæ ſententiam animo producere? Quod ſi alii idem factitaverint, ſatis habeo. Iniquiſſimum eſt autem, cùm ne ſemel quidem per omnem vitam fuerint experti, quantum ægro proſit noceatve jam ſæpè memorata è lecto interdiu immunitas, me tanquam falſarium convitiis proſcindere. Quòd ſi jam olim vera, licet inopinabilia, ſentientes calumniandi libido obtinuiſſet, nemo quicquam tentaſſet quo invento homines juvari poſſint. Et ſanè quorſum ego has mihi faceſſerem moleſtias, niſi repetita ſæpe & ferè quotidiana experientia,

rientia, hanc methodum vulgari iſtâ longè tutiorem eſſe, inclamaret? Non ſum uſque adeò delirus atque inops mentis, ut famam mihi quæram ab exagitatâ atque exploſâ eorum opinione, qui, ſi plauſum venarer, omni obſequio mihi ambiendi erant; neque malitiæ tam deploratæ cuiquam videri poſſim, ut hominibus, etiam ſeculis aliquam multis poſt mea fata naſcituris, ex meâ, ſi quæ erit illa, authoritate inſidias ſtruam, & vel mortuus quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Ut ut ſit, hâc ego methodô meos ipſius liberos, ſanguine & propinquitate conjunctiſſimos quoſque, & quotquot ſe mihi liberè permiſerunt omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum eſt, quòd obſtinatæ contra ſentientium pertinaciæ, ne durus ac præfractus haberer, aliquoties ceſſi, atque hâc de re eorum fidem appello, quibus maximè familiaribus uſus ſum: Sed hoc ad infelicitatis meæ cumulum acceſſit, quòd aliquoties, etiam ubi aſtantes, ea quæ ſuaſeram omnia per integrum morbi curſum fuerant aſpernati, ægri tamen fatum (etiam ſi à colore quem promovebant amici & curatrices, me ad ravim uſque reclamante, extincti) mihi crimini dabatur. Quâ de causâ accedente inſuperabili τῶν πολλῶν præjudicio, benè mecum agi putarem, ſi nunquam deinceps ad Variolis laborantes accerſerer.

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocumque demum modo tractentur, nonnunquam tamen inſigniter confluxuras, unde etiam nunquam vacant periculo, quicquid ſuppetiarum afferatur; id autem aſſero (quod mihi ſatis eſſe debet) diuturnâ atque iteratâ ſæpe ſæpiùs experientiâ innixus, eum in longè minori diſcrimine verſari, qui à primo morbi inſultu lecto interdiu, & carnibus omnino abſtinuit; nec niſi potum tenuiorem ſibi indulſit, quàm qui ſtatim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca aſſumpſit. Hæc enim methodus, quod ſuprà etiam innuimus, aut plurimum denſam nimis exanthematum ſegetem cohibebit, & ex conſequenti etiam immodicam Febris ſecundariæ effervescentiam, quæ non ſolùm ſuo Marte perimit, ſed etiam ſalivam (de quâ in hujus Morbi Hiſtoria fusè egimus) præproperè incraſſando, ægro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto tum ſanguinis mictus, tum maculæ purpureæ præcaveri poſſint; quæ duo ſymptomata primis morbi diebus invadunt, idque perſæpe nullo adhuc manifeſto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatinâ Febre, atque Acutis aliis ab intenſiore inflammationis gradu ortis, fieri aſſolet. Mitto jam jucundiſſimum iſtud refrigerium quo ſe æger perfundi animadvertit ab aëris appulſu liberiore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam ſinguli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quaſi vitâ & ſpiritu receptis, hâc aura poſtliminio veſcerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi ſubiit cogitare, quanto ſæpius fucum nobis facit illa, quam talem eſſe opinamur, ratio, quàm ſenſus iſte certiſſimè nobis cognitus; quodque in morborum curatione, plus dandum eſt ægrorum appetitionibus & deſideriis impenſioribus (modò perquam enormia non fuerint, & quæ vitam ipſo facto extinguant) quàm magis dubiis ac fallacibus Medicæ Artis regulis.

 Exem-

Exempli gratiâ. Febre ardente laborans, tenuioris potûs refrigerium liberaliori manu conceſſum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypotheſi alicui innixa, quæ ſibi alium ſcopum proponit, quocum pugnat liquoris frigentis indulgentia, appetitui adverſantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem æger alimenti omne genus, dempto potu tenui, maximopere faſtidit; hîc Ars, maximè illa quam profitentur Curatrices & Amici adſtantes, omnino comedendum eſſe acriter contendit. Alter poſt diuturnum ab eâdem cauſâ languorem, abſurdi aliquid, & quod fortè nocere poſſe videatur, obnixè petit; Ars iterum moleſta ſe opponit, & mortem intentat morem non gerenti; niſi fortè ipſius artifex ſanum illum prudentiſſimi Hippocratis Aphoriſmum probè concoxerit, *Cibus & Potus paulo deterior, ſuavior tamen, melioribus quidem, ſed inſuavioribus* (hoc eſt minus gratis) *eſt anteponendus.* In his omnibus, naturæ ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medicâ vel mediocriter verſatus, modò animum diligenter adverterit, facilè concedet ægros haud paucos, ubi primùm ſpreto Medici dictamine, Genio ſuo obſecundaverint, ſe meliùs habuiſſe. Neque hoc ſanè mirabitur, qui ſecum reputaverit, ſapientiſſimum rerum omnium Conditorem Statoremque univerſa tam exquiſito ordine abſolviſſe, ut ſicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conſpirent, ita eorum ſingula divino quodam artificio, propriæ eſſentiæ quaſi intertexto, donantur, quo ſubjectum eadem mala à ſe amoliatur; quod in morborum quàm plurium Acutorum exitu naturali ſatis cernitur, (*Acutos* dico, qui ut plurimum Deum habent Authorem, ſicut *Chronici* ipſos nos) uti etiam in propenſionibus iſtis quæ tales comitantur morbos, & ad ægrum ab illâ pernicie liberandum viam ſtruunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc ſanè bene cum hominibus agitur. quorum genus univerſum aliter ſe perquam malè habuiſſet, tum cum Ars medica intra breves *Hellados* cancellos tota ſtaret; quæ quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad noſtram hanc *Britanniam.* Et quid vel impræſentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cùm omnis *Aſia*, *Africa* omnis, atque omnis etiam *America* (demptis aliquot nuperis Coloniis haud ita populoſis) atque inſuper magna *Europæ* pars, Arte medicâ prorſus deſtituantur? Attamen ut eleganter Comicus, viros rationis ac virtutum uſu præſtantes, ab eorum grege, qui formam humanam vitâ ad inſtar brutorum ἀλόγων actâ conſpurcant, diſtinguens, Ὡς χάριεν, inquit, ἐστ' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾖ. ita etiam Ars medica, ſi revera Ars fuerit, & non ſolùm nomine tenus, maximum eſt donorum omnium quæ hanc vitam reſpiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipſa vita iis quibus in illâ gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcunque conducat plerumque ægro ut primis morbi diebus lecto non addicatur, eſt tamen (quod obſervandum) ubi etiam ante eruptionem omninò addici debeat. Exempli gratiâ, *Infans*

de

de ſymptomatis Dentitionem comitantibus jam ſecurus, derepente *Spaſmo* corripitur: in hoc caſu cogitandum eſt mihi, convulſionem iſtam fortaſſis à naturæ conatu quo *Variolas*, *Scarlatinam Febrem*, aut *Morbillos* in corporis habitum protrudere ſatagit, pendere, licèt hucuſque lateant ſub cutis tegmine. Ut itaque tam periculoſo ſymptomati eamus obviam, *Emplaſtro Epiſpaſtico* nuchæ mox applicito, lecto quamprimùm committendus eſt; exhibito inſuper medicamine aliquo *cardiaco*, cui etiam *Paregorici* pauxillum eſt admiſcendum, quo & potentiùs morbi cauſam eliminet, atque etiam tumultum à quo oritur Paroxyſmus conſopiat: Verbi gratiâ, puero trienni, *guttæ* v. *Laudani liquidi in Aquæ Epidemicæ cochleari uno* (aut quid ſimile) ſunt propinandæ. Et profectò ſuſpicor admodum, ne dicam certus ſum, millenos aliquot infantes, & nonnullos etiam ætate provectiores, idcirco letho fuiſſe datos, quòd non ſatis animadverterint Medici hujuſcemodi Convulſiones nihil aliud fuiſſe, quàm morborum jam dictorum prænuncios: cùm enim Practici paulò incautiores, paroxyſmos hoſce revera ſymptomaticos pro affectibus Eſſentialibus habeant, Enematis ſæpe repetitis & aliis evacuationibus eos aggreſſi, Variolarum eruptioni officiunt, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxyſmos iſtos, quos tanto molimine opprimere ſtudent, quique aliàs, ubi primùm puſtulæ eruperint, ſuâ ſponte certo certius evaneſcerent. Hìc autem, fauſto lætoque omine (quod alibi diximus) Variolæ, quæ cum ſpaſmo teneriores pueros invadunt, raro inſigniter confluunt, unde æger longè tutiùs lecto concreditur primis hiſce diebus. Licèt obſervaverim Variolas, quoties *Affectus Comatoſos* à tergo inſequuntur, admodum confluere; quo in caſu ipſemet Veſicatorium, & Paregoricum, quale ſuprà deſcripſi, potius adhiberem, quàm ut ægro jugem lecti uſum ante eruptionem permitterem. Quin imò animadverti ejuſmodi *Convulſiones* quandoque (oppidò tamen raro) *Intermittentium Febrium Paroxyſmos* præcedere; *Affectus* verò *Comatoſos* cum dictis paroxyſmis unà invadentes & non niſi cum iiſdem terminantes, tam in infantibus quàm adultis perſæpe vidi, quorum ſimiliter nulla in curatione ratio habenda eſt, ſola autem Febris, utpote morbus primarius & eſſentialis, omni ope eſt expugnanda. Si enim Comatoſis hiſce Affectibus Febrem comitantibus curandis præcipuè incumberem, ac proinde Venæ-ſectione, Catharſi, atque Enematis repetitis, ſopori vincendo operam navarem, Febrem inde magis accenderem, & ex conſequenti eò uſque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternum conſopiretur; quando ſi in Febre debellandâ totis viribus contendam, ſymptomata omnia ab eâdem pendentia nullo negotio unà faceſſent. Quod ſeriò notari velim, cum in hâc re tam crebrò, tamque fataliter errari ſoleat. De hoc verò alio in loco ſuſiùs dixi.

Aliquod etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat ut lecto interdiu abſiſtat, nihilominus non poteſt id ſolatii eidem indulgeri, *ægritudine* ſc. *vehementiori*, *intenſiori Febre*, *Vomitu enormi*, *Vertigine*, *Artuum dolore* quaſi Rheumatiſmo laboret, & ſimilibus contra,

indicantibus: quæ quidem ſymptomata omnino ſæviora ſi fuerint, maximè in ſanguineis & ætate florentibus, ingentem materiæ Varioloſæ copiam intus natam, & diſcrimen haud vulgare, à puſtulis exitum certatim quærentibus ac mox valde confluxuris, præſagiunt. Cùm itaque frænum fermento ita exorbitanti omni ope injiciendum ſit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adjutum ferociet magis, illinc verò præ nimia ægritudine eodem abſtinere nequeat ægrotans, niſi ſuppetias afferamus; has ob cauſas omnino neceſſe erit, rebus ſic ſtantibus, *ſanguinem* primùm è brachii venis educere, & poſt aliquot horas *Emeticum* eradicativum *ex Infuſione Croci Metallorum* exhibere, quod non ſolùm materiam, à quâ oritur ægritudo iſta inſolentior, foràs propellit, ſed etiam ægrum ita refocillat, ut jam quaſi ſanus lectulo abeſſe queat. Neque huic ſoli methodo innitendum eſt ad infringendas fermenti vires, ſed quo magis æger in tuto collocari poſſit, præter evacuationes jam memoratas percommodum erit *Vitrioli Spiritum* potui tenuiori, quoties eum haurit, liberaliùs immiſcere, etiam uſque ad plenam puſtularum eruptionem. Non obſtantibus tamen hiſce evacuationibus, tùm etiam uſu potûs refrigerantis, æger nihilominus non niſi nocturno tempore lectulo permittendus eſt, ſi quidem fieri poteſt, quoniam hæc univerſa longè minus ad inhibendam præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem faciunt, quàm una ſanguinis contemperatio à novo aëre per pulmones ſubinde reciprocato: quæ quidem ſola mirum in modum ægritudinem ſymptomaticam, de qua ſuprà, ſublevat confeſtim, quod à me non uno experimento comprobatum eſt. Hæc autem methodus paulò inſolentior non niſi in ætate florentibus, quorum quidem ſanguis ſive à Venere, ſive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes tenellulos ſemper excipio) quos unà cum Variolis vehementiora atque enormia iſta ſymptomata jam dicta adoriuntur, neceſſariò requiritur. Ubi ſanguis non uſque adeò accenditur, neque ita urget ſymptomatum violentia, uti materiæ Varioloſæ præmaturè aſſimilandæ longè minor eſt ſuſpicio, ita ex conſequenti & evacuationes præmemoratæ, & Vitrioli Spiritus omitti poſſunt.

Longior in his fui, quia ſat ſcio Curationis exitum ſive lætum, ſive funeſtum, ab ea potiſſimùm, ſi non in ſolidum, ratione pendere, qua æger primis morbi diebus tractatur. Jam verò omni puſtularum acie quaſi in campum eductâ (quod *die* ab invaſione *ſexto*, quarto autem incluſivè ab eruptione primâ fieri jam diximus) haud amplius interrumpendus eſt ægro lecti uſus per reliquum morbi decurſum: qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat: ita ut diutius differatur, vix patitur ægri ſtatus, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem eſt genus (quod notari velim) de quo hactenus verba fecimus. Quæ enim & pauca & diſtincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti ſive in hanc, ſive in alteram partem, ſi vel mediocriter in arte valeat is qui medetur. Quanquam etiam in genere hoc, utut ſuopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod ſeriò dolendum eſt) Libitinæ ceſſerint, quoties ſc. malo ſuo fato in eos inciderint,

qui

qui in promovendo calore ſpem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum ægrum, licèt inſcii, conſpirabant.

Tempore ab hoc Puſtulæ augeſcere & corporis ſuperficiem undique concaleſacere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, niſi fuerit infans, ad ſomnum difficilior eſt, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum eſſe arbitror; prout enim ſedatior fuerit ſanguis, ita debitum augmentum & magnitudinem acquirent puſtulæ, atque ex adverſo, pro ratione orgaſmi quo tumultuatur dictus ſanguis, puſtulæ marceſcent, intercepto ulteriori progreſſu, unde non ſolùm peccantis materiæ eliminatio ſufflaminatur, ſed inſuper ſingularum phlegmonum œconomia & genuina craſis interturbatur; indeque vel non omnino debito tempore ad ſeparationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel ſuccus alius non naturalis, & à genuinis Variolarum puſtulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta *Paregorica* æquè indicari in variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cùm hîc quaſi *Specifica* ſint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febribus intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliquâ præciſè ſpecifica operari; ſed iſti ſolùm Indicationi reſpondendo, qua ſanguini & ſpiritibus conſopiendis & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem ſanguinis & ſpirituum motus inordinatior (Variolarum Confluentium in adultis comes individuus) Anodynorum uſum præ cæteris depoſcit; necdum ei ſatis innoteſcit hujuſce morbi Genius, qui iſta Vigiliis tantùm deberi exiſtimat. Sicuti enim fieri quandoque poteſt, ut etiam non dormiens bene compoſitis ac ſedatis fruatur ſpiritibus, (quod ab aſſumpto Laudano perſæpe accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut ſpiritus vehementiùs agitati laudabili puſtularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multùm dormiat, quod obſervatione dignum.

Ut de genere Anodynorum jam loquar. Tametſi ego à multis annis *Laudanum liquidum* ſatis auſpicatò exhibuerim, quoties huic Indicationi ſatisfaciendum erat, nihilominus *Syrupum de Meconio* ipſe præferendum cenſeo; licèt enim utrumque ad eundem ſcopum dirigatur, tamen Laudanum paulò magis calefacere mihi videtur, Syrupus autem minùs. Doſin quod ſpectat Syrupi, ea non ſolùm ægri ætati eſt adaptanda, ſed & ſymptomatum gradui, & quæ homini, qui ſedatos habet ſpiritus & probè compoſitos, nimiâ fortè erit, alteri cujus ſpiritus ferociunt magis, vix ſufficiet. Exempli gratiâ, ponamus in genere ſex Drachmas pleriſque convenire, jam in Varioloſis, quoties id remedii indicatur, vix intra *Unciam*, ſi quid præſtare velimus, eſt ſubſiſtendum; quæ quidem quantitas ſingulis vicibus morbo decurrente imperanda eſt. De adultis agimus impræſentiarum, etenim ſi infantibus propinetur, doſis pro ratione ætatis erit minuenda. Et ſanè Paregorica non perinde indicantur in infantibus Varioloſis, ac in adultioribus, cùm illi in ſomnos perdurante morbo proniores ſint. Quamvis & in his quo-

ties à morbo, periclitantur magis, à Paregorico abſtinere multùm extimeſcerem. At, quod dicere animus mihi erat, difficile eſt admodum Paregoricum doſin, quocumque in caſu iſta indicantur, certò determinare. Etenim ſive in quocumque *Spirituum motu inordinatiori*, ſive in *vomitu enormi & alvi fluxu*, ſive etiam in *dolore atrociore*, (in quibus affectibus tribus præſertim uſum paregoricorum indicari alibi docui) eâ methodô ſunt exhibenda, ut ſi prima doſis metam non attingat, alia atque alia debito tempore aſſumatur, donec tandem medicamentum Medici votis reſponderit, non tam ad ingeſtam Anodyni quantitatem, quàm ad effectum quod in ægro producendum erat, reſpectu habito, quod ubi primùm ſucceſſerit, nec citiùs, Paregorici uſu ita copioſo ac frequenti ceſſandum eſt: interpoſito tamen ſemper inter ſingulas doſes ſpatio aliquo, ut pernoſcere valeamus utrum doſis ultima, id quod quærimus præſtiterit, antequam nova ingeratur. At ubi ſemel finem propoſitum obtinuerimus, doſis Anodyni in morbi progreſſu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi ſunt, quibus eis quæ hactenus dictis fidem aſtruam, at unicum impræſentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. Quædam è noſtrâ viciniâ, nomine *Croſſe*, ad me accedens atque flens, obnixè petiit ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut ipſa metuebat, jam laborabat. Ego à podagrâ, quæ me tunc temporis excruciabat, detentus, Pharmacopolam, quo uti ſoleo, rogavi ut ægrum inviſeret, ac mihi de ejus ſtatu referret: rediens ille mihi narravit pueri matrem è neſcio cujus mulierculæ conſilio, *pulverem Comitiſſæ* & alia calidiora remedia filio propinaſſe, quin & ſtragula adjecerat matris indulgentiâ, ſub quibus quaſi defoſſus latebat æger, ut horum pondere ſudores (ad quos ceu ad ſacram anchoram in hoc morbo fœminæ confugiunt) exprimeret; ad hæc magnam *Poſſeti* calentis vim, *floribus Calendulæ & cornu Cervi incoctis*, ægro infuderat; unde adaucto Febris calore, tantam ſpiritibus confuſionem induxerat, ut præter modum deliraret æger, totis adſtantium viribus vix lectulo affixus, ac incondita quædam, furentium ad inſtar, ſubmurmurans. Nondum tamen in lucem prodibant exanthemata, vel ſaltem obſcurè, ſed denſo agmine cutim impetebant, inhibitâ planè eruptione ab hac methodo violentiore, quæ ad eam ſollicitandam deſtinabatur. Jubeo ut è lecto eximatur quantò ocyùs, neque eundem niſi noctu ingrediatur ante lapſum *ſextum diem*: dein ut ſyrupi de Meconio unciam dimidiam ſtatim ſumat, quo ne hilum proficiente, poſt horæ ſpatium eandem doſin repeto, at nullo cum fructu; quippe quòd ſanguis tam immani furebat orgaſmo, ut non niſi unciis duabus cum dimidiâ (ſpatio tamen inter ſingulas ſemiuncias interjecto, quò liqueret quid poſtrema doſis præſtiterat) intro aſſumptis frænari poſſet; quo facto, unciam dimidiam tantùm ſingulis noctibus hauriendam præſcripſi uſque ad finem morbi: quæ

qui-

quidem illam ſpirituum requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Unde etiam convaluit æger.

Hîc minimè reticendum eſt, quòd in quantâcumque demùm doſi, & quantumlibet repetitâ exhibeatur, primis hujus morbi diebus Narcoticum, modò ſanguinis æſtus atque enormis ſpirituum agitatio magnopere ferociant, vix ſcopum attingere poterit id, niſi æger à lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulteriùs augeſcit atque incendit; proindeque vim ita magnam Narcotici exhibere neceſſe erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam uſu venit, etſi haud tanto vitæ diſcrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, ægro per ejus uſum in lecto ſe continente. Et hoc, ni fallor, in cauſa fuit quod curatio hujuſce Febris nonnunquam protelata fuerit, quæ aliàs altiùs abſoluta eſſet, & quandoque etiam ſi Febris Remittens tantummodo, & non interſtincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipſam æger haud effugerit.

Miſſis autem caſibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari poteſt hoc remedium, ego iſtâ primùm nocte exhibendum ſuaſerim quâ lecto jam in totum addicitur, *ſextâ* nempe à prima invaſione, à quo tempore uſque ad *diem decimum ſeptimum* omni veſperi eſt propinandum, vel ſaltem donec æger ἔξω βέλων quod aiunt, fuerit conſtitutus. Sexto enim die caro Phlogoſi quaſi corripitur; unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum eſt autem ſedulò, ut Anodynum temporius ſumatur hîc, quàm in aliis morbis: quoniam quidam caloris & inquietudinis quaſi paroxyſmus Varioloſos ſub veſperam ſemper affligit; & quandoque accidit quòd, niſi maturiùs exhibeatur ſub ultimis morbi diebus, æger, derepente paulò hebetior factus, mox incaleſcat, poſt de ægritudine queratur, quæ brevi in ipsâ morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo ante magnam de ægro, ceu convalituro, ſpem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confeſtim ingeſto. His itaque diebus, *undecimo* verò præ cæteris, Paregoricum temporiùs propinandum impero, etiam horâ quintâ ſextave pomeridianâ, utque in promptu ſit, ſi quando fortè ægritudo ex improviſo invaſerit. Quin imo perſuaſiſſimus ſum nonnullos ex mihi notis ideò fato functos, quòd dicto medicamento, re jam poſtulante, deſtituerentur; cujus ope, ſi adfuiſſet, adhuc inter vivos numerari potuiſſent. Atque hoc in loco maximè, ſi in quo unquam alio, *Occaſio præceps eſt.*

Quapropter cùm tam ingens diſcrimen impendeat, ſi Narcoticum vel ſat citò non fuerit propinatum, vel ſi è diverſo ita præmaturè, ut ejuſdem vis paregorica & ſpirituum ſedatrix exoleverit, quàm illud repetendum veniat; idcirco cùm res in lubrico ſit, tutiſſimum omnino eſt Anodynum ſtatis horis tam manè quàm ſerò exhibere, ultimis ſc. & periculoſiſſimis morbi diebus. Neque hoc tempore ſyrupi dicti uncia ſemper

ſufficit,

ſufficit, cùm ea quantitas nihil magis præſtet in intenſiori ſanguinis inflammatione & ſpirituum animalium exorbitantiâ inſigniore, quàm uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimo iterata experientia me edocuit, *Seſquiunciam* in juvenibus & ſanguineo temperamento præditis pro ſingula doſi, violentiæ ſymptomatum, quæ tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti ſumus, frangendæ parem tantùm eſſe; quodque hæc ipſa doſis in talibus ſubjectis, atque iis temporibus, manè & ſerò, non tutò tantum, ſed cum magno etiam ægrorum commodo, repeti poſſit, donec illi convaluerint.

Neque verò hoc reticebo, quòd in ultimis diebus Variolarum egregiè confluentium quandoque neceſſe habui etiam ter in ſpatio diei naturalis, *i. e.* Octavâ quâque horâ, Narcoticum exhibere; quando ſcilicet vel ob violentum ſpirituum orgaſmum, vel ob eorumdem confuſionem, ægritudinem aliqualem inducentem, longiora ab uſu ejus intervalla haud concederentur. Hoc autem notandum, quòd ſi tam frequens Diacodii exhibitio ægro nauſeam creet (quod in dictis diebus ſæpe accidit) hoc in caſu *Laudanum liquidum* propinandum; cujus *gutt.* xvj. idem valent, ac ℥j. *ſyr. de Meconio*, nempe ſi eodem modo præparetur, quem in *Libro de Morbis acutis & in Cap. de Dyſenteria* ibidem deſcripſimus.

Objicient, ſat ſcio, illi, quibus hæc minus placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tàm larga doſi repetito, fixam iri, & Ptyaliſmum retundi. Quibus reſpondeo, omnino fatendum eſſe Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamen ita penitus ceſſare, ut non longiſſimis ab aſſumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiſcente, nonnihil recrudeſcat, imò verò gemino hoc commodo ſtipetur. Primò quòd æger, viribus à Narcotico inſtauratis, pituitam validiùs expectorare valeat. Dein quòd Saliva, quæ excreatur, licet parcior ſit, rectiùs tamen excocta eſt, quàm ſi Anodynum non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyaliſmi defectus hìc partialis pluſquam compenſatur faciei manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici uſu & certior eſt & major in iis diebus, quibus hæ partes ſolent intumeſcere: facies ſcil. ab octavo die uſque ad undecimum, (quo tempore ferè incipit ſubſidere) manus verò ab undecimo, uſque dum puſtulæ eas obſidentes maturuerint. Atque fidenter aſſero, neminem in hoc morbo probè verſatum poſſe negare utriuslibet horum tumorum abſentiam, quo tempore ſe debent oſtendere, pejoris eſſe ominis, quàm Ptyaliſmum interceptum. Me quod attinet, longè tutius eſſe autumo Ptyaliſmi compeſcendi diſcrimen ſubire, quàm à Narcotico abſtinere: quod ita impensè morbus hìc efflagitat, ut in eo rudis ſit oportet & parum obſervationi deditus, qui ægros ſuos ſubſidio tanto defraudat.

Non verò ita capienda ſunt, quæ hactenus diſſerui, ac ſi ego quotidianum Diacodii uſum, vel eâ quæ convenit doſi, in tenellulis Infantibus, qui Variolis Confluentibus laborant, ſuaderem, niſi morbus periculum grave intentet, idque duabus de cauſis; primò, quia uſque adeò non

calent

calent infantes, atque illi, quorum vitæ fax plenius accenſa jam luculentius ardet; dein quod Narcoticorum jugiter aſſumptorum vim non ita benè ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde quòd ſponte ſuâ ſomno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilòminus quoties vel phreneſi illi corripiuntur, vel puſtulæ mali moris ſunt, Anodyna omninò indicantur, horum enim utrumque ſanguinis atque ſpirituum animalium motum interturbatum plus ſatis evincit.

Duo hæc, quæ adeo prolixè tractavimus, nempe iſta methodus, quâ inhiberi debet præpropera materiæ Varioloſæ primis in diebus aſſimilatio, tum & altera, quâ motus ſpirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, eſt præcavendus, duo ſunt quaſi Cardines, in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur, quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala, quòd utrique huic diſcrimini non ſatis occurreretur, funeſta illa ſymptomata invitant, quibus Variolarum tragœdia abſolvitur. Quocirca cum præcipuæ hæ fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero ſatis, nihil amplius mihi reſtat agendum, in quantum ſc. Medicus ſum, non verò formularum medicarum Præſcriptor: Quas ego duas, ſive Artes, ſive Dotes, ſive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à ſe invicem diſtare arbitror.

Unum adjicio, ſi *Epiſpaſtico* opus fuerit, id peramplum & ſatis acre ægri Nuchæ applicandum, quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appoſitum vim epiſpaſticam ante diem undecimum, in quo ſumma rerum agitur, amiſerit; neque in eum ipſum diem rejiciatur, quo jam tardiùs adveniens, illo temporis articulo obeſſe poſſit, præ calore & æſtu, quem ſanguini imprimit, cum Febre Secundaria vix pari Marte tunc decertanti. Opportuniſſimè itaque applicatur Epiſpaſticum nocte illâ, quæ magnam morbi criſin præcedit, mox ab aſſumpto Paregorico, quod tunc erat exhibendum. Appoſito per id temporis Veſicatorio, dolor, quem ejuſdem morſus adferet, deſinet ante diem illum, quo æger, vel agonizaturus, & materiæ peccanti eo ipſo tempore dabitur exitus, quo eo eſt opus ad vincenda mala iſta, quæ illum diem præſtolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Hiſtoria fusè deduxi, facies, quæ hactenus inturgeſcebat, jam detumeſcere incipit, & ſalivatio, quæ hucuſque pleno amne fluebat, decreſcere, condenſato jam, & non niſi ægrè excreto, qui eam excitabat, humore. Ut verò mittamus Epipaſticum illud tum faciei detumeſcentiæ, tum etiam imminutæ Salivationi quadantenus ſubſtitui, Febri inſuper Secundariæ perdomandæ aliquatenus conducit, quæ nunc temporis invaleſcit, ſanguine quaſi obruto & penitus infecto puris copiâ à totidem abſceſſulis reſorptâ; adeò ut in omnibus ferè, quos unquam tractavi, Variolis laborantes, obſervaverim, pulſum in carpo ſalientem ægrè percipi poſſe hoc tempore, utut facilè ſe pridiè hujus diei & poſtridie etiam, digito exploratori ſe proderet.

Sed inter ea, quæ à capite ſive derivant ſive revellunt, nihil æquè mihi

videtur operari ac *Allium* pedum plantis applicitum. Quod Allium revera attrahat, manifeſtum eſt à veſiculis, quas ſæpè excitat; & à dolore illo non ferendo, quem nonnunquam, licet raró, affert, etiam non excitatis veſiculis, humores ſcil. in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus eſt, ut cataplaſmate è mica panis ſimilaginei in lacte cocti eundem ſedare neceſſe habuerim: In adultis itaque qui Variolis Confluentibus laborant, Allium inciſum & linteo involutum plantis pedum admovere ſoleo, à die octavo, in quo primùm facies intumeſcit, donec jam morbus periculo omni vacet, ſingulis diebus renovandum.

Neque interim iſtud mihi prætereundum eſt, ægrum ſcil. à carnibus, durante morbo, arcendum omninò eſſe, & cereviſiam lupulatam eamque tenuiſſimam tantùm pro potu concedendam. Juſculis avenaceis, pomis coctis, & jam dictâ Cereviſiâ commodiſſimè interea vitam tolerabit. At verò inſtante jam maturatione, ubi particulæ purulentæ in ſanguinis maſſam regurgitantes eandem tabo ſuo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, ſingulis auroris & noctibus ægro indulgere. Stragula quod attinet, & lodices quibus æger in lecto eſt contegendus, neque plura ſint illa, neque pauciora, quàm quibus ſanus utebatur. Quin & liberum ei ſit, quoties voluerit, ſe ab hac in illam lecti partem transferre, quo præpediri poſſint ſudores iſti ſymptomatici, quos ægro nocere ſatis opinor, evici. Eodem pacto etiam præcavebitur efferatior exanthematum phlogoſis excitata à nimio calore, quem carnes contrahunt, quoties æger ſemper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem aliàs prolixiùs diſſerui.

Caſum nuperrimum, ſeu ſpecimen integræ hujus Praxeos, ſubnectam. Hâc ipsâ hyeme me accerſebat fœmina nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam ſuum nepotem, Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam ſanguineo & ætate florentem Medicus curarem. Pridie cœperat febricitare vehementer; colluviem bilioſam in magna copia per vomitum rejiciebat; dorſum plurimùm dolebat. His malis ſolatium quærens & levamen, lectum petebat, & tum ſtragulis acervatim injectis, tum calidis aſſumptis liquoribus ſudores per diem integrum omni ope ſollicitabat, ſed fruſtra, cùm tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licet modicus, omnem ſudorificorum vim eluderent; Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras ſuſpicabar, eaſque inſigniter confluxuras, tùm ob ætatis vigorem, tum etiam quòd ſanguinem multùm excalefecerat irrito ſudoris extorquendi conatu, (quo quidem, ſi modò æſtate ægrotaverat, & mictum ſanguineum & maculas purpureas certò advocaverat) tum verò maximè, quòd ſemper obſervaverim in juvenibus immani vomitione, ægritudine, & dolore præter ſolitum vexatis, Variolas inſequentes ultra modum confluxiſſe. Meum itaque eſſe ratus, ut nullum non lapidem moverem, quo præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem obſtruerem, à lecto illum arcebam, niſi ſtatis prius horis ſomni. Die ſequenti (tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, ſanguinis uncias octo è dextro brachio manè extrahi curabam:

curabam: optimus erat ille floriduſque, cùm adhuc ſpirituoſum tantum μίασμα exceperat, nondum verò putredinem illam, quam conciliat longior morbi mora, & in eorum ſanguine utplurimum conſpicitur, qui nuper ab hoc morbo convaluerint. Horâ quintâ poſt meridiem diei ejuſdem, Infuſionis Croci Metallorum unciam unam exhibui; ex qua ſatis commodè vomebat, & ægritudine levatus, longè melius habere viſus eſt, jam haud invitus à lecto abſtinens, à quo prius ægerrimè ſe divelli patiebatur, ægritudine & vertigine mactatus. Die quartò manè accedens, exanthemata, quibus præcavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conſpexi, ut ab inſigniori quem minitabantur, confluxu, ægri vitæ metuendum eſſet. Diligenter itaque cavebam, ne lecto interdiu committeretur, conſulebam etiam, ut Cereviſiam tenuem Spiritu Vitrioli inſtillato acidulatam potaret. In his ad ſextum uſque diem perſeverabat; quibus diebus licet non ægrotaret, ſed aurâ liberiùs veſcens multùm reficeretur, tamen alvo ſubinde laxiore fuit. Jam ſub meridie non valebat ulterius, quod hîc fieri aſſolet, ſe à lecto abſtinere, decubuit itaque uſque ad finem morbi, me non reluctante, cùm nunc erupiſſent puſtulæ omnes, quæ, non obſtante meo omni conamine, plus ſatis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis, quæ in nonnullis obſervavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen, quàm pleriſque eorum, qui ſanantur, ſolent prodire. Hâc primùm nocte Syrupi de Meconio Unciam unam in Aq. flor. Paralyſ. propinabam, ſingulis deinceps noctibus repetendam; ſuadebam etiam, ut non aliis ſtragulis, quàm quibus ſanus aſſueverat, tegeretur; ut Juſculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnunquam etiam pomo cocto veſceretur; Cereviſiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium inciſum & panno lineo incluſum pedum plantis applicandum curavi, & renovandum quotidiè, donec extra aleam conſiſteret. Poſt hæc pro augeſcentium puſtularum genio omnia cedebant, uſque ad decimum diem; quo tempore manè eum inviſens, licet mediocriter ſe haberet, Febris tamen Secundariæ quendam quaſi prodromum deprehendi, cum jactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum ſuprà laudatum exhibui, à quô tranquilla omnia & pacata; eâdem nocte Syrupi de Meconio Seſquiunciam præſcripſi. Sequente aurorâ, diei ſcil. undecimi, cùm poſt exoleſcentem vim Anodyni, quod heſternâ nocte ſumpſerat, jam de novo eſſet irrequietior, Diacodii iterum Seſquiunciam extemplò ingeſſi, veſperi item tantundem, atque eandem doſin manè & ſerò ut aſſumeret quotidie conſulebam, donec omnino convaleſceret. Paruit æger; neque aliquod nos deinde ſymptoma exterruit, niſi quòd urina ei quandoque ſupprimeretur, (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genubus innixus in lecto reddebat, Ptyaliſmum quod ſpectat, quantumvis ſalivæ copia frequenti Anodynorum in tam larga doſi repetitione aliquantulum interciperetur, tamen longiore ab eorum uſu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies manuſque debito tempore pro votis intumeſcebant. Die decimo octavo è lecto

ſurgebat, & tunc primùm juſculum è pullorum carnibus indulgebam, à quo per gradus indies ad victum conſuetum redibat. Die vicesimo primo ſanguis mittebatur è brachio dextro ad uncias octo, qui Pleuriticorum ſanguinem æmulabatur, & puris ferè inſtar erat. Denique ad quatuor vices, ſpatio interpoſito, purgatus fuit.

Hîc ſubinnuam, quod quoties in his pagellis dies ab invaſione v. g. ſextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quaſi Variolæ Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cùm ſatis ſciam quandoque ita accidere, etiam in iis, qui vel maximè confluunt, ut puſtulæ non niſi poſt aliquod à die tertio temporis ſpatium ſe exerant. Eruptio autem utplurimum in diem tertium ab invaſione incidit, & ut plurimum, qui (e. gr.) die Lunæ confluentibus Variolis primùm laborare incipit, die Mercurii ſequenti puſtularum primitias in cute ſumma deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ ſecundus, undecimus ille erit, periculi pleniſſimus, niſi interpoſuerit ſe Medicus.

Atque hîc iterum repeto Theoremata hæc omnia ad *Confluentes* tantùm *Variolas* referri debere, quæ in genere diſtincto nullum prorſus uſum habent, nec ab illo expoſcuntur. Et tam ſibi quàm aliis imponunt, qui attollunt criſtas, quoties eos ſanaverint, quibus Exanthemata numero pauca, eaque interſtincta effloreſcebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maximè quoties vel florentes ætate, vel eos qui immodicâ vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaſerit. Ne in levioribus exercitati, ita toto cœlo aberrent, ut ſe eos ſervaſſe exiſtiment, quos ipſi adſtantes non occiderint.

Verùm diſſertatiunculam hancce non priùs finiam quàm ubi retulero quæ mihi, dum hæc ſcriberem, ſuo ore narravit Amiciſſimus Dominus *Carolus Goodall*, M. D. Collegii medicorum Socius, atque impræſentiarum Cenſor: quod mihi ideò faciendum duxi, quo meliùs iis fidem conciliem, quæ cum hîc, tum alibi & de Petechiis, & de mictu ſanguineo affirmavi: utrumque nempe hoc ſymptoma quoties Acutis morbis accedit, atrociori ſanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Caſus ſe ita habuit.

Juvenis annorum quaſi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violentâ & continuâ correptus eſt menſe Junio, Anno 1681. *Lingua erat ſicca & ſcabra, ſitis vehemens, pulſus celer, dolor regionem cordis ſcrobiculo vicinam diſcruciabat, dorſum verò imprimis, (in quo jugiter deſæviebat) ſanguinem ſubinde mejebat, tum & Petechiæ coloris ſubfuſci collum, pectus, & carpos denſè inſidebant. Die ſexto accerſitus Medicus, & ægrum de vitâ periclitari à nimia urinæ ſanguinolentæ excretione comperiens, Indicationes curativas ad ſanguinem refrigerandum incraſſandumque, tum etiam ad vaſorum oſcula, quæ in Renibus relaxata dehiſcebant, obturanda dirigendas cenſebat.*

Præmiſſis itaque tum Venæ ſectione, tum Bolo lenitivo, ægrum, ut à lecto, quan-

quantum fieri potuit, ſe abſtineret, ſeriò monuit, cùm à continuo lecti calore mictum ſanguinis promoveri non dubitaret: ſuadebat etiam ut in culcitrâ corio tectâ æger potius dormiret, ſupinus non niſi rariſſimè jaceret, lac aquæ permiſtum, ut potaret, Panatellâ, oryza lacti incoctâ, pomis coctis, ſive ſolis, ſive aquæ fontanæ intritis, & ſaccharo edulcoratis veſceretur. Medicamenta ordinabat ſequentia.

℞. *Fl. roſ. rub.* ʒvj. *cort. inter. Querc.* ℥ß. *Sem. Plantag. parum contuſ.* ʒiij. *Aq. Font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. ſ. ad gratam aciditatem: infundatur in vaſe clauſo calore leni per quatuor vel ſex horas. Colat. add. aq. Cinnam. hord.* ℥iij. *Sacch. albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata, de quâ ſæpiuſculè bibat die noctuque.*

Enema è lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur horâ à meridie ſecunda: & horâ ſomni ſequens Hauſtus propinabatur.

℞. *Aq. fl. Paralyſ. Plantag. Cinnam. hord. an.* ℥ß. *Aceti ſtillat.* ʒij. *Syr. de meconio* ʒvj. *M.*

Die ſeptimo, ſymptomatis vix ſe remittentibus, Enema jam deſcriptum ſingulis diebus injiciendum curabat, tum etiam Emulſionem, Hauſtumque ad hunc modum præſcribebat.

℞. *Sem. Cichor. Endiv. Lactuc. Portulac. an.* ʒij. *Sem. Cydon. Papav. alb. an.* ʒiß. *Amygd. dulc. excort. n.* iiij. *contundantur ſimul in Mortar. marmor. ſenſim affundendo Aq. Hord.* ℔iß. *colat. add. ſacchar. Cryſtall. q. ſ. f. Emulſio, de qua bibat cochl.* xij. *quartâ quaque horâ.*

℞. *Aqu. fl. Paralyſ. Nymph. germin. Querc. Plantag. an.* ℥ß. *Aceti ſtillat. Aq. Cinnam. hord. an.* ʒiij. *confect. de Hyacinth.* ʒß. *ſyr. de meconio* ℥j. *M. f. Hauſtus horâ ſomni ſumendus.*

Die octavo, cùm adhuc inſtaret Febris, ſanguis Urinæ immiſtus copioſiùs exiret, & Petechiæ in præmemoratis partibus numeroſæ comparerent, omnia hæc ſymptomata à ſanguinis calore, tenuitate & acrimoniâ, oriri conjectans, ſanguinem ſecundâ vice detraxit, liberaliorem cereviſiæ tenuis uſum, cui Vitrioli ſpiritus ad gratum acorem priùs inſtillabatur, conceſſit: quam cum faſtidiret æger, poſſetum è ſucco limonum & lacte ei indulſit, uti etiam limonum pulpam in taleolas diviſam & ſaccharo involutam. Addebat & ſequentia.

℞. *Conſ. Lujul. Cynorrhod. an.* ℥ß. *confect. de Hyacinth.* ʒiij. *Diaſcord.* ʒiß. *coral. rub. præparat. ſang. Dracon. Bol. Armen. an.* ℈j. *Syr. è Symphyt. & Piloſell. q. ſ. ut f. Opiata, de qua capiat quantit. Avellanæ ſextâ quâque horâ, ſuperbibendo hauſtulum ſeri lactis ſucco limonum facti, & ſacch. alb. edulcorati, vel decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidulati.*

Hauſtus heſternâ nocte præſcriptus repetatur, cum Syr. de Mecon. ʒx.

Nono die Petechiæ paulatim evaneſcebant, Urina minùs ſanguine ſcatebat, quique inerat ſanguis faciliùs ſeparabatur, & matulæ fundum libentiùs petebat: hortabatur itaque ægrum ut in Remediorum horum uſu perſeveraret, & diebus aliquot elapſis ſequentia adjiciebat, ad eundem ſcopum collimantia.

℞. *Conſ. Roſ. rub. per ſetaceum traject. & Vitriolat.* ℥iv. *balſam. Lucatel.*

℥ij. *Bol. Armen. Sang. Dracon. Spec. Electuar. Diacoral. an.* ʒj. *Syr. è Coral. q. ſ. ut f. Elect. de quo cap. quant. Nuc. Moſchat. bis de Die, ſuperbibendo hauſtum Emulſionis ſequentis.*

℞. *Sem. Lactuc. Portulac. an.* ʒiij. *Cydon.* ʒiß. *Papav. alb.* ℥ß. *Amygd. dulc. excort. n.* v. *contund. in mortar. marmor. ſenſim affundendo Aq. Plantag.* ℔ij. *Aq. Cinnam. Hord.* ℥ij. *Colat. add. Sacch. q. ſ.*

His remediis, favente numine, æger intra ſeptimanas tres à Febre & horrendis illis quæ memoravimus ſymptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urina tum colorem naturalem, tum conſiſtentiam recipiente, paulatim ad ſanitatem & vires priſtinas rediit.

Quamvis autem ſymptomata iſta jam dicta Febri continuæ accreſcerent, non verò illi morbo, de quo nos ſuprà egimus; cùm tamen quoties utrumlibet ea comitantur, à vehementi inflammatione & ſanguinis nimiâ attenuatione, unde ſanguis per oſcula vaſorum quaſi vi exigitur, ſemper ortum ducant; nullus dubito quin par Methodus in tantâ cauſarum paritate omninò ſit adhibenda, quantùm ſc. fert utriuſque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hîc ſubnectere. Quam quidem ſi quis vel mihi infenſiſſimus, (cùm autem alienos mores è propriis æſtimans, nullum inimicum habere ſperem) præſtiterat, tamen veritate victus, præclariſſimam eam fuiſſe omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer: quum jamdiu compertum habeam quàm ſit fatale Febricitantibus ſanguinem cum Urinâ excernere. Cum verò idem amicitiâ mihi ſit conjunctiſſimus, quantô cum animi prolubiô & Veritati & Viri Amantiſſimi famæ mihi litandum erat. Hic enim ille eſt, qui cùm pauci admodum me vel minimum quid in re medicâ ſive indagandâ, ſive etiam excolendâ profeciſſe aſſerere auderent, maledicorum torrenti ſe medium objicere ſuſtinuit, atque me pari zelo ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam inſigni devinctus, nunquam tamen niſi eas, quas commeruit laudes, prædicarem, cum perinde ferè ſit improbum ſive opprobrio, ſive laudatione indignos afficere, quandoquidem utrinque à veritate diſcedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, ſi Virum hunc ego nemini, inter eos qui mihi hactenus innotuere, probitate ſecundum fidenter affirmaverim, cùm in tot annorum ſpatio, quibus eo familiariter uſus ſim, nec dicto quemquam lædere, quanto minus facto, ſibi permiſerit. Quantum verò in ea quam profitetur Arte præcellat, modò Deus vitam ei conceſſerit, brevi ſatis eluceſcet; cum Eruditioni haud vulgari, quâ omnes Medicinæ tam Antiquæ quàm Modernæ tractus perluſtraverit, exquiſitiſſimam in ſubtilioribus Praxeos minutiis indagandis ſolertiam (ſine qua nemo unquam Medicinam merita cum laude faciet) cautus attulerit: Unde etiam Ægrorum ſuorum votis, Bonus Felixque cum primis reſpondet.

Hæc demum ſunt quæ ipſe de hoc morbo ſentio, quæ non mihi ſuggeſſit phantaſiæ imaginatricis temeritas, ſed Phænomena Practica edocuere.

Ne-

Neque ſanè capio, quî fieri poſſit, ut fallatur is, qui cogitationes ſuas omnes mera ac nuda ejus ſive Artis ſive Facultatis Praxi limitat & determinat, quam ſibi perdiſcendam & cum laude exercendam propoſuit: aut è contrà quî poſſit fieri, ut non tam in ipſo ſe, quàm in aliis decipiendis omnes vitæ annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam diſperdit, quæ cum Praxi nihil prorſus habent commune. Et ſicuti haudquaquam fauſtus probuſve *navis ad Clavum Gubernator* fuerit ille, qui non tam ad brevia & ſaxa ſubmarina agnoſcenda evitandaque, quàm ad cauſas Fluxûs Refluxûſque maris ſpeculandas animum adverterit, (quod quidem cum Philoſopho ſit digniſſimum, ab eo tamen perquam eſt alienum, cui id tantum negotii datum eſt ut navis non ſubmergatur) ita neque Medicus, cui non alia quàm curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio cæteriſque animi dotibus valeat, in Arte verè Medicà proficiet, qui non tam in occulta & tortuoſa illa Methodo, qua Natura morbos parit alitque (à qua etiam eorundem Hiſtoria pendet) indaganda, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quàm in curioſis & παρέργοις ſpeculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod ſpondet Medicina) ne hilum facientibus. Quæ quidem prævaricatio non ſolùm in cauſa eſt, quod genus Humanum commodis illis & emolumentis privetur, quibus à plurimorum ingenio, animique dotibus augeri potuiſſet, ſed etiam effecit tandem, ut quæ Medica appellatur, revera Confabulandi Garriendique potiùs ſit Ars, quàm Medendi. Atque eò tandem deventum eſt, ægris vivendum moriendumve ſit, prout Philoſophus vel conjectando ſcopum attigerit, vel ab eodem aberraverit, quod in lubrico ſemper eſt atque ancipiti, cùm primi iſti ſpeculationum repertores, non minùs quàm eorum mancipia, & ſervum pecus, de cerebroſis iſtis commentis bello quaſi internecino invicem digladientur, attamen nemo fortaſſe omnium ipſam veritatem aſſequatur. Quamvis enim, ſi mentem ſeriò applicuerimus, quid de facto agat Natura, & quibus in operatione ſuâ utatur organis deprehendere valeamus; modus tamen quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, ſemper latebit. Neque hoc mirum eſt, cùm longè (imò ſupra omnem humanum captum longè) credibilius ſit nos miſellos homunciones ab illuſtri vitæ luciſque regione exulantes, methodum qua in fabricanda machina uſus eſt ſapientiſſimus Artifex, capere nullatenus poſſe: quàm Fabrum Ferrarium rudem prorſus & imperitum, neſcire quo pacto concinnetur Automaton Horarum index, cujus ſtructura & motus exquiſitiſſimam artis elegantiam præ ſe ferunt. Sicuti de facto conſtat Cerebrum omnis tam Senſûs quàm Motûs fontem eſſe, tum etiàm & Cogitationum & Memoriæ officinam, & tamen non eſt poſſibile à diligentiſſima ejus inſpectione contemplationeve mentem uſque adeò illuminari, ut intelligere poſſit, quo pacto ſubſtantia ita craſſa & quaſi pulpa quædam, neque operis, ut videtur, uſque adeò affabrè elaborati, uſui ita nobili & facultatibus tam præcellentibus queat ſufficere; neque exinde aſſignare quis potis eſt, qua ratione ex na-

naturæ ejus vi & ſtructura partium, ſive hæc ſive altera iſta facultas neceſſariò fuerit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus: Quibus ſi adduntur quæ in Hiſtoriâ Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, ſummam habes eorum quæ mihi hactenus innotuere, eaque omnia diligentiſſimè quod à me fieri potuit, trutinata atque expenſa.

Accingo me jam (quoniam tu id poſtulas, Vir Eruditiſſime) ad ea exponenda, quæ de *Affectionibus Hyſtericis* hactenus obſervatione comperi. Quas quidem, perobſcuram & difficilem, præ cæteris qui homines vexant, morbis, diagnoſin habere, tum etiam ægrius curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem tibi geram, ea, quæ Epiſtolæ convenit, brevitate, quam ſanè à me exigit valetudo infirmior & quaſi vacillans, hac præſertim anni tempeſtate, qua mihi verendum eſt, ne ſi pertinacius cogitationibus indulſero, Podagræ mox paroxyſmum accerſam. Paucis itaque expediam, quæ hîc habeo dicenda, methodo, qua uti ſoleo, inſiſtens; brevem ſc. morbi Hiſtoriam tradens ſecundum vera Naturæ Phænomena, tum etiam medendi rationem ſubnectens quæ mihi optimè ceſſit; quamque non tam librorum lectio, quàm experientia propria, Magiſtra haudquaquam infida, jam olim ſuggeſſit.

Hic morbus, ſi rectè calculum pono, Chronicorum omnium frequentiſſimè occurrit; & ſicuti Febres cum Appendicibus ſuis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos ſimul ſumptos ſi comparentur, complent; ita Affectus Hyſterici (vel iſti ſaltem qui eo nomine inſigniuntur) ad reliquæ partis Tertiæ dimidium aſſurgunt, hoc eſt, Chronicorum pars media ſunt: Fœminarum enim pauciſſimæ (qui ſexus Adultorum dimidia eſt pars) ab omni horum affectuum ſpecie prorſus liberæ ſunt, ſi iſtas excipias, quæ laboribus aſſuetæ durè vitam tolerant. Quin imo non pauci ex iis Viris qui vitam degentes ſedentariam chartis ſolent impalleſcere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retrò Antiquitas ſymptomata illa Affectibus Hyſtericis adnaſcentia Utero ſemper vitio verterit, ſi tamen *Affectiones Hypochondriacas* vulgò dictas, quas Splenis aut Viſcerum neſcio quorum obſtructioni imputamus, cum mulierum Hyſtericarum ſymptomatis conferamus, vix ovum ovo ſimilius, quàm ſunt utrobique Phænomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum eſt, Fœminas multò crebrius hoc morbi genere corripi quàm ſolent Mares, non quòd ſe Uterus magis male habeat quàm alia quævis corporis regio, ſed ob cauſas infrà explicandas.

Sed nec ſpectabilior eſt hujus morbi frequentia, quàm varietas illa multiformis qua ſe oſtendit, & nullos ferè non æmulatur ex iis affectibus quibus atteruntur miſeri Mortales. Quamcunque enim corporis partem inſederit, ſymptomata, qualia ei competunt parti, ſtatim producit: Et niſi Medicus tam ſagaci quadam ſolertia & δεινότητι, quàm in Arte peritia valeat, fraus ei fiet, atque iſta ſymptomata à morbo aliquo eſſentiali hujus vel illius partis, non verò ab affectione Hyſterica, pendere arbitrabitur.

Quan-

Quandoque v. gr. *Capitis* arcem occupans, *Apoplexiam* facit, quæ ſimiliter *Hemiplegia* ſolvitur, eam omninò referens Apoplexiam, quâ tum ætate, tum mole corporis grandiores ſiderantur, & quæ ex eo naſcitur, quòd, Cerebri Cortice pituitæ copiâ referto ac ſcatente, Spirituum animalium meatus ac ſemitæ intercludantur: à quâ quidem cauſâ, quæ fæminis Hyſtericis accidit Apoplexia, oriri nullatenus videtur, cùm eaſdem haud infrequens adoriatur confeſtim à partu, magnâ ſanguinis vi ſimul ejectâ, & vel partui laborioſiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debeatur.

Quandoque *Spaſmos* horrendos gignit, *Epilepſiæ* perſimiles, Ventre & præcordiis guttur verſus intumeſcentibus, & nixus ita fortes edente ægrâ, ut licet aliàs mediocrium tantùm fuerit virium, jam omni adſtantium ope vix retineri queat, incondita interim atque inarticulata quædam vociferans, & pectus feriens. Fœminæ, quibus hæc ſpecies, quæ *uteri Strangulatus* vulgò audit, familiarior eſt, temperamento ſunt utplurimum pluſquàm ſolet ſanguineo, & habitu corporis ad Viragines accedente.

Nonnunquam *exteriorem Capitis partem* occupat, Pericranium inter Craniumque, dolorem vix tolerabilem adferens, in quadam tantùm particula quæ tranſverſo pollice contegi poſſit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc ſpecies *Clavus Hyſtericus* mihi eſt, iſtas præ cæteris fatigans, quæ *Chloroſi* laborant.

Nonnunquam in *partes* incidens *vitales*, ita vehementem *Cordis Palpitationem* excitat, ut quæ eam patitur fœmina pro indubitato habeat, ſonitum Cordis in Coſtas arietantis etiam ab adſtantibus omnino debere percipi. Hæc ſpecies eas maximè infeſtat, quæ extenuato ſunt corpore, & craſi minùs firmâ, quæque Extabeſcentium penè formam præ ſe ferunt; tum etiam Juvenculas *Febre Albâ* palleſcentes.

Nonnunquam *Pulmones* obſidet, unde æger creberrimè tuſſit & ferè ſine intermiſſione, nihil prorſus expectorans: & quantumlibet hæc Tuſſis ſpecies non ita valido niſu thoracem concutiat atque illa quæ Convulſiva dicitur, Exploſiones tamen longè frequentiores ſunt, æger præterea non ita ſenſu valet. Hæc autem *Tuſſis Hyſtericæ* ſpecies oppidò rara eſt, fœminas pituitâ ſcatentes præ cæteris exagitat.

Nonnunquam in *Colon*, & regionem *Scrobiculo Cordis* ſubtenſam impetum faciens, dolorem vix ferendum infligit, *Iliacæ Paſſioni* haud abſimilem, ubi ægra immodicè vomit, colluviem quandam viridem, Bili, quam *Porraceam* appellant, ferè parem, nunc etiam inſoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpè etiam poſtquam ægra ad multos dies jam dicto dolore, (qui vel Stoicorum ἀπάθειαν expugnaret) & continuo vomituritionis conatu tantùm non fuerit enecta, tandem *Ictero* intenſione omnem corporis ſuperficiem ad inſtar Croci tingente, ſolvitur Paroxyſmus. Ægra interea diris mentis angoribus preſſa, omnem recuperandæ Sanitatis ſpem prorſus abjicit: quæ quidem animi dejectio & quaſi *deſperatio* quædam, non magis, quantum

 ego

ego obſervavi, ab hac Hyſtericorum Affectuum ſpecie ſejungitur, quàm ſive dolor, ſive Vomitus præmemorati. Atque hos genus in iſtis præcipuè locum habet, quæ corporis habitu laxiore crudoque ſunt, tum & in iis, quæ Infantes grandiuſculos, cum ingenti ſui & naturalium vitæ ſtaminum diſpendio, ſunt enixæ.

Quandoque hoc malum in alterutrum ex *Renibus* incurſans, atrociſſimo quem illic parit dolore, *Paroxyſmum Nephriticum* omninò mentitur, idque non ſolùm doloris genere locoque quo ſævit, ſed & adſcitis Vomitionibus immanioribus, tùm etiam nonnunquam ex eo, quòd dolor per Ureterum ductus propagetur. Ita ut ægrè admodum dignoſci queat, utrum hæc ſymptomata ab incluſo Calculo, an verò ab affectu aliquo Hyſterico enaſcantur, niſi fortè Caſus aliquis acerbior ægræ animum paulo antequam corriperetur diſcrucians, aut materiæ viridis per vomitum rejectio, ſymptomata iſta Affectioni potius Hyſtericæ quàm Calculoſæ tribuenda eſſe docuerint. Sed neque *Veſica* ab hoc Pſeudoſymptomate atque ementito Affectu immunis eſt; cùm non tantùm ipſa ab eo doleat, ſed & Urina ſupprimatur, perinde ac ſi Calculus eam obſtrueret, qui tamen nullus eſt. Rariſſimè autem cernitur poſtrema hæc ſpecies Veſicam attingens, quæ verò Renum calculum imitatur, non ita raò. Utraque eas ſolet invadere fœminas, quarum vires repetitis ſæpè paroxyſmis Hyſtericis jam fractæ ſunt, & ſanitas corporis detrita.

Nunc in *Ventriculum* decumbens, continuas *Vomitiones* excitat; nunc etiam *Diarrhœam*, quoties ſcil. in Inteſtina effunditur: at neutrum horum ſymptomatum ſequitur dolor, licet in utroque perſæpè compareat dictus ille ſuccus viridis. Utraque hæc ſpecies iis familiaris eſt, quas frequentiores paroxyſmi Hyſterici debilitaverunt.

Atque ut hic morbus omnes fermè partes *Internas* infeſtat, ita etiam nonnunquam & *Exteriores*, carnemque muſculoſam occupat, *maxillas* ſc. *humeros*, *manus*, *crura*, *tibias*, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is qui tibias diſtendit tumor præ reliquis conſpicuus eſt. Cùm enim in Hydropicorùm tumoribus duo hæc ſemper obſervari poſſint, ut tumor ſc. ſub veſperam ſe majorem exhibeat, tum etiam ut paſtæ inſtar madentis, veſtigium digiti fortiùs impreſſi formamque referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior eſt, nec digito cedit prementis, aut veſtigium ullum manet. Plerumque etiam tibiarum alterutram tantùm inflat: de cætero ſive magnitudinem ſpectes, ſive etiam ſuperficiem Hydropicorum tumores ita ad amuſſim æmulatur, ut ægrè ſe haud facilè ab ea quæ inſedit ſententia, dimoveri patiantur.

Sed neque ipſi *Dentes* (quod vix credas) ab hujuſce morbi inſultu ſe poſſunt defendere: licet neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, ſaltem qui percipi queat, doloris ſive anſam præbuerit, ſive vehiculum; qui nihilominus nec mitior eſt, nec contractior, aut expugnatu facilior. Iſti verò tum dolores, tum tumores, quibus afficiuntur,

tur, partes exteriores, quas ſuprà memoravimus, eas præcipuè fœminas adoriuntur, quæ, longâ paroxyſmorum Hyſtericorum ſerie ac impetu violento tantùm non exanimatæ, vitam ducunt vix vitalem.

Inter omnia verò morbi hujus tormenta, nullum ſe tam crebrò ingerit quàm *dolor* in *Dorſo*, quem certo certiùs perſentiſcunt, quotquot vel leviſſimè hoc affectu tanguntur. Quin imo id habent effectum commune dolores prædicti, quòd illa, cui inhæſerant regio, etiam poſt eorum diſceſſum, tenera ſic & quaſi fuſtibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo ſenſim evaneſcit.

Hoc interim obſervatu digniſſimum eſt, quòd non raro notabilis quædam *externarum partium refrigeratio*, ſymptomatis his omnibus viam quaſi ſternit, & plerumque non niſi paroxyſmo finito diſpellitur: quam quidem refrigerationem haud ſemel iſti ferè, quâ rigent cadavera, parem comperi, pulſu nihilominus rectè ſe habente.

Addo, quòd Hyſtericæ ferè omnes, quotquot ego hactenus tractavi, de *ſpirituum* dejectione ſive *ſubſidentiâ* (ut cum illis loquar) conqueruntur; pulmonis regionem indigitantes, quoties locum, in quo hæc ſpirituum contractio ſeu ſubſidentia ſentitur, volunt deſignare.

Demum mulieres Affectione Hyſtericâ laborantes, nunc in *riſum* effundi, nunc in *lachrymas* pariter immodicas ſolvi, nullâ προφάσει manifeſtâ, ſive illum, ſive has extorquente, nemini non eſt notum.

Inter omnia verò, quæ in hoc morbo comparent Phænomena, illud maximè proprium eſt, atque ab eo ferè inſeparabile, quòd ſc. ægræ *urinam* ſubinde reddant planè *limpidam* ad inſtar aquæ è rupibus ſcaturientis, idque ſatis copioſè; quod quidem ego ſigillatim percontando, in omnibus ferè didici ſignum eſſe Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis *Hyſtericos*, in Maribus *Hypochondriacos* appellandos cenſemus. Atque in Maſculis nonnunquam obſervavi, quòd mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò verò proximo temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepente perculſi, ſtatim urinam, Cryſtallum claritate æmulantem, magnâ copiâ & impetu diu continuato ejecerint, eò uſque ſe malè habentes, donec urina priſtinum colorem induerit, & paroxyſmus ſimul evanuerit.

Quin & omnibus tàm Hyſtericis, quàm Hypochondriacis, quibus ſcilicet jam malum inolevit, id accidit, ut *flatus* quandoque *nidoroſos* è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licet moderatè tantùm & pro ratione appetitûs, tum etiam aliquando *acidum* eructent, acetum ſapore referens, quoties in os aſcenderit: læsâ nempe utrobique concoctione, & ſuccis proinde à naturali ſtatu interverſis.

Neque hoc tantum nomine infelices ſunt, quòd corpus ita malè affectum & quaſi conquaſſatum, ad inſtar ædium ruinas undiquaque minitantium, tantùm non corruat & fatiſcat, cùm magis adhuc animo ægrotent, quàm

corpore; Cùm enim deſperatio planè inſanabilis de hujuſce morbi natura ſit, indignantur admodum quoties aliquis vel minimam de ſanitate recuperanda ſpem injecerit; facilè interim credentes omnia ſc. quæcunque in homines cadere poſſunt incommoda, quæque adeò fert rerum natura, perpeſſuros, triſtiſſima quæque ſibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, ſuſpiciones, & ſi quæ atrociora ſunt animi pathemata, vel ex leviſſima, vel etiam nullâ datâ anſâ, arripientes, & ſinu foventes irrequieto anxioque; ab omni interim gaudio, ſpe, lætitiâ abhorrentes: quæ ſi fortè occurrant, quando hæ raræ aves ſunt, velociſſimè avolant, animum interim haud minus vehementer exagitantia, quàm ſolent mœſtiora illa πάθη, ita ut nullibi mediocritatem ſervent, in una levitate conſtantes; nunc amant præter modum, mox odio eoſdem ſine cauſa proſequuntur: nunc hoc illudve ſibi agendum proponunt, mox à propoſito reſiliunt, & quod cum eo pugnat, aggrediuntur, ſed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut nunquam liceat quietâ mente conſiſtere. Quodque de Superſtitioſis aſſerit Orator Romanus, noſtris hiſce Melancholicis pulchrè quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum & ſollicitudinum eſſe ſomnus, ac ex eo ipſo plurimæ curæ, metuſque naſcuntur*; cum funera tantùm in ſomniis, & denatorum Amicorum umbræ repræſentantur. Ita tàm animo quam corpore excarnificantur, quaſi hæc vita omnis Ignis eſſet Expurgatorius, in quo ſcelera alio in ſtatu perpetrata jam luerent atque expiarent. Neque hoc tantùm Maniacis accidit & furioſis, quos dicimus, ſed etiam illis, qui, ſi hos animi impetus excipias, prudentiâ ac judicio valent, quique & meditationum profunditate, & ſapientiâ orationis longè eos ſuperant, quorum mentes his cogitationum aculeis nunquam fuerint excitatæ. Ita ut non ſine ratione obſervaverit Ariſtoteles, Melancholicos cæteris ingenio præſtare.

At verò tam horrendus animi ſtatus, qualem ſuprà delineavimus, non aliis competit, quàm iis, qui diu multumque cum hoc morbo conflictati, tandemque ſubjugati quaſi victas manus dant, maximè ſi res adverſæ, animi mœrores, ſollicitudineſve, nimia in literarum ſtudio aſſiduitas, atque animi contentio, cum prava corporis diatheſi conſpirantes, oleum camino adjecerint.

Dies me deficeret, ſi omnia quæ affectus Hyſtericos gravant ſymptomata enumerare velim; tàm diverſâ atque ab invicem contrariâ ſpecie variantia, quàm nec Proteus luſit unquam, nec coloratus ſpectatur Chamæleon. Proinde rectè mihi videtur rationem ſubduxiſſe *Democritus* (quantumlibet in morbi cauſa hallucinaretur) ubi in Epiſtola ad Hippocratem miſſa diſertè aſſerit: *Sexcentarum ærumnarum, innumerarumque calamitatum authorem eſſe Uterum.* Neque tantùm multifaria ſunt iſta, ſed nec regulâ aliquâ aut Typo uniformi ſe contineri patiuntur, quod in aliis hominum affectibus tamen uſu venit, ſed quaſi farrago ſunt quædam φαινομένων incompoſita atque inordinata, unde perarduum eſt hujus morbi Hiſtoriam deſcribere.

Cauſa

Cauſæ autem hujus morbi *Procatarcticæ* ſeu externæ, vel ſunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo ſæpius, violenta quædam animi commotio à repentino aliquo, ſive iræ, ſive doloris, ſive etiam timoris, & ſimilium Pathematum inſultu. Quoties itaque me conſulunt Fœminæ de hoc illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoſcendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquiro, An non eo de quo conqueruntur malo, tùm præcipuè fatigentur, cùm triſtitia, ærumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod ſi annuerint, jam ſatis ſuperque mihi conſtat morbum in hâc, de quâ agimus, Tribu cenſendum; præſertim verò ſi diagnoſin id clariùs illuſtret, quod ſc. certis aliquot temporibus urinam limpidam & Cryſtalli æmulam, eamque copioſam ſimul excernant. His verò animi motibus, qui uſitatiores ſunt hujus morbi προφάσεις, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inediâ pertinacior, vel nimiæ humorum evacuationes; ſive à ſanguine intemperanter effuſo, ſive ab Emetico, aut Cathartico, cui impares erant ægræ vires.

Jam verò ab hâc totius morbi imagine, ſecundum vulgatiſſima ejus φαινόμενα depicta, proximo loco ejus *Cauſæ Efficientes internæ* ſive προηγούμεναι mihi veniunt penſitandæ, quantum eas, ex omnibus quas deſcripſimus Circumſtantiis ſimul junctis, expiſcari valeam. Pendent ergo Affectiones iſtæ, quas in fœminis Hyſtericas, in maribus Hypochondriacas inſignire libet, quantum ego judico, à ſpirituum Animalium ἀταξία, unde facto impetu in hanc illamve partem plus quàm pro ratâ denſi nimiique feruntur, ſpaſmos uti & dolorem excitantes ubi in partes ſenſu exquiſito præditas irruunt, atque organorum, tum ejus in quod ſe ingerunt, tum iſtius à quo abſcedunt, functiones pervertentes; cùm utrumque ab hâc tam iniquâ partitione, quæ naturæ œconomiæ penitus adverſatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ἀταξίας origo atque *cauſa Antecedens*, eſt debilior dictorum Spirituum Craſis, ſive nativa ea fuerit, ſive etiam adventitia, unde quâvis προφάσει diſſipatu faciles ſunt & eorundem ſyſtema nullo ferè negotio dirimitur. Quemadmodum etiam *Homo* quidam *Exterior* conſpicitur ex partibus ſenſui obviis compaginatus, ita procul dubio & *Interior* eſt quidem Homo è debitâ ſpirituum ſerie & quaſi Fabricâ conſtans, ſolo rationis lumine contemplandus. Hic verò cum temperie corporis intimiùs conjunctus & quaſi unitus, tanto ægriùs faciliuſve de ſtatu ſuo dejicitur, quanto major eſt minorve ea, quam à natura ſortimur, Principiorum conſtituentium firmitas. Quamobrem Fœminas longè plures quam Maſculos hic morbus aggreditur, quoniam videlicet iſtas natura magis delicatulo rarioreque habitu (ceu vitæ molliori, & hominum deliciis deſtinatas) blanda donavit; Mares autem toroſo corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colendâ, & repaſtinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliiſque ſimilibus, apti nati ſint.

Dictam autem Spirituum ἀταξίαν hujus morbi cauſam eſſe, Phænomena jam deſcripta ſatis probant; quorum præcipua tantùm attingam; à notiſſi-

tiſſimo illo Affectu Hyſterico, qui *Uteri Strangulatus* vulgò dicitur, initium faciens. Hîc jam Spiritus, facto, quaſi agmine in ventre inferiore, catervatim magnoque impetu in fauces irruentes, ſpaſmos excitant per omnem quam tranſeunt regionem, ventrem inflantes ad inſtar Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud eſt quàm partium ſpaſmo tentatarum convolutio & quaſi conglobatio quædam, quæ non niſi magnâ vi reprimi poteſt & coerceri. Partes interim externæ maſſaque carnea à ſpiritibus, jam aliò raptis, magnâ ex parte deſtitutæ, eò uſque frigeſcunt perſæpè, non in hâc ſolâ Affectûs Hyſterici ſpecie, ſed in aliis omnibus, (quod priùs adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulſus interim qualis ſanarum eſt, nec ægra ab hoc frigore de vitâ periclitatur, niſi illud ab evacuatione aliqua enormiori præcedente originem ducat.

Idem etiam dici poteſt de violentiori iſto Affectu Hyſterico, qui externa facie *Colicam Bilioſam*, vel etiam *Paſſionem Iliacam* æmulatur: in quo ægra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpoſita, unà cum immani materiæ herbam colore referentis, evomitione, diſcruciatur. Quod quidem ſyptoma haud aliunde naſci exiſtimo, quàm à vehementi ſpirituum densè conglomeratorum in dictas partes impulſu, unde & ſpaſmus, & dolor, & earum totalis facultatum ſubverſio.

Neque ex eo quòd iſta quæ in hoc Affectu ſive per os, ſive per ſedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, ſtatim conficitur morbum hunc in humoribus reſidere, aut atrociſſimum illum dolorem ab humoris alicujus acrimonia partem cui inhæret dilaniantis, produci; quem idcirco pro minera morbi habeamus, ac proinde Remediis tam ἄνω quàm κάτω Catharticis radicitùs extirpandum cenſeamus. Etenim de facto conſtat, ægritudinem illam, qua laborant Navigantes (à ſpirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbacei ex hominum vel ſaniſſimorum ventriculo exantlare, ut primùm in mare longiùs ſunt provecti, quibus tamen ante ſemihoram ultimò elapſam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare libet. Annon & Infantes in Paroxyſmis Convulſivis, in quibus ſpirituum Animalium maximè res agitur, tam per ſuperiora, quàm per inferiora materiam ejuſdem planè coloris ejiciunt? Quibus addendum eſt id, quod experientia fermè quotidiana docet, ſc. quantumlibet ejuſmodi ſive fœminas, ſive infantes iteratâ Catharſi exhauſerimus, attamen color jam dictus in eis, quæ vel per vomitum, vel per ſedem exeunt, uſque viſetur. Quin etiam à Pharmacis tàm Emeticis quàm Catharticis frequentiùs propinatis uberior materiæ viridis naſcitur ſeges, cùm ab utroque genere ſpirituum ἀταξία provehatur: quæ vel, neſcio quo modo iſtarum partium fermentum deſtruit ac pervertit, vel in ventriculum inteſtinaque vi ſpaſmorum ſuccum aliquem alienæ indolis intorquet, qui humores ejuſmodi coloribus inficere potis eſt. *Chymiæ* Sectatores, licèt nondum ita bene cum illis ſit, ut quæ in Organis ſuis πολοτέχνοις Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debel-

lan-

landis præſtent, quàm quæ contunduntur in Mortario, vel in Ollâ decoquuntur, tamen curioſorum περιεργίᾳ eo uſque gratificari norunt, ut duos liquores æquè limpidos claroſque oſtendentes, ex iiſdem invicem commiſtis ſaturatum colorem aliquem, quaſi præſtigiantes, poſſint exhibere. Et profectò, ita lubrica eſt & evanida Colorum ſpeculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum in quibus apparent naturâ, queat deprehendi. Neque magis ſequitur ea quæ colore viridi ſunt, acria eſſe omnia, quàm omnia quæ ſunt acria, viridi eſſe colore. Re itaque undique perpensâ, ſatis liquet dolorem immaniſſimum qui hâc Colicâ Hyſtericâ laborantes penè exanimat, tum etiam materiæ viridis rejectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes ſub cordis Scrobiculo poſitas incurſantibus, atque eaſdem ſpaſmo contrahentibus omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum eſt ſymptoma iſtud, quod ſuperiùs *Clavi Hyſterici* nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quaſi punctulo concentrantur, dolorem haud minùs perterebrantem, quàm ſi Clavus ferreus in caput vi adigeretur, accerſentes, unà cum inſigni materiæ viridis evomitione. Quæ quidem Spirituum ab univerſo corpore quaſi in punctum contractio non multùm abludit ab iſtâ radiorum Solis collectione, quæ fit ope Vitri Incenſorii: utque hi vi unitâ exurunt, ita & iſti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quaſi diſcerpentes lacerantesque junctis viribus.

Deinde ab hâc inordinatâ Spirituum agitatione ſanguinem perturbante, exoritur Symptoma illud, tam Hyſtericis, quàm Hypochondriacis haud inſolens, ut ſuprà notavimus, quòd nempe ſæpenumero *urinam* reddant *claram* limpidamque ſimul & copioſam: cùm enim ſanguinis œconomia ſubinde interpellatur, quod importatur ſerum ſatis diu retinere nequit æger, ſed illud priùs dimittit, quàm iſtis particulis ſalinis, quarum ope color ad Citrinum traduci debuerat, imprægnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis, qui, cùm plus ſatis liquoris, maximè tenuioris atque attenuantis, ingurgitaverint, lotium mox limpidiſſimum excernunt. Quo in caſu ſanguis ab ea ſeri quantitate, cui retinendo prorſus impar eſt, planè devictus, illud omnino limpidum amittit, nec dum à corporis ſuccis infectum, ob moram juſto breviorem.

Tertius jam agitur annus, à quo Nobilis quidam me ſibi Medicum volebat, qui *Colicam Hypochondriacam* pati mihi videbatur, ad *Paſſionem iliacam* fere accedentem doloreque & vomitu enormiori; quo morbo diu multumque fuerat vexatus, & tantùm non fractus. Per omnem morbi decurſum ſedulus animadverti, quòd ubi peſſimè ſe habuerit, urina limpida & exors coloris ſemper fuerit, quando verò paulo melius, ad Citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, urinam conſpexi quam tribus vicibus excreverat, in Matulis totidem reſervatam, Citrino colore præditam; lætus ipſe hilariſque cibum ex εὐπέπτοις aliquem jam aſſumere

medi-

meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu : in quo temporis articulo ſuperveniens quidam eo uſque bilem commovebat, ut extemplo ægrotans, Matulam depoſceret, quam urina limpidiſſima cryſtallum colore æmulante, ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus ſanguinem ita moleſtantibus pendet *Ptyaliſmus* ille Hyſtericis familiaris, cùm ad multas Septimanas ſalivam expuant tenuem, perinde ac ſi Unguento ex *Mercurio* fuerint delibutæ: durante enim hoc turbido ſanguinis ſtatu, in quo excretionibus ad naturæ methodum exigendis impar is eſt, ſerum motum hunc inverſum forté ſibi vendicans non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, ſed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per *Ductus ſalivales* ſalivæ forma prodit. Idem dici poteſt de nocturnis iſtis ſudoribus, quibus fœminæ Hyſtericæ nonnunquam profunduntur, qui non ab alia cauſa fluunt, quàm à ſeri ſanguinis diatheſi, quæ in corporis habitum geſtit effundi, ob modò memoratam ſanguinis ἀταξίαν.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hyſtericis, luce clarius eſt, illud ex eo accidere, quòd Spiritus ſuam in illis ſtationem deſerentes, nimio opere in hanc illamve partem inſerant : Nec eſt dubitandum, quin tàm *Fletus*, quàm *Cachinnus*, quem tollunt haud rarò Hyſtericæ, etiam nulla data anſâ, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inſerviunt, magna vi pulſantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla προφάσει quandoque obnoxios reperiri. Accerſebar aliquando ad Virum tam ingenio, quàm genere nobilem, qui nonniſi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medici conſilio uſus, qui & ſanguinem detraxerat, & pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi veſtitum conſpexerim, & de rebus quibuslibet cum judicio diſſerentem audierim, rogabam quorſum me conveniret; reſpondit Familiaris quidam ejus, modò expectarem pauliſper, res ipſa loqueretur; conſidens itaque & ſermones cum ægro trahens, mox obſervavi labrum inferius pendulum protrudi cum motitatione crebrâ, (uti ſolent Infantes moroſiores fletum adornare) & exinde ægrum in tantas ſolvi lachrymas, quantas vix aliàs vidi unquam, cum gemitu ac ſuſpiriis tantùm non Convulſivis. Qui tamen repentinus torrens non ita multò poſt detumuit prorſus. Hanc ego Affectionem à ſpirituum ἀταξία, (partim à morbi diuturnitate, partim ab evacuationibus, quas θεραπεία neceſſariò exigebat, ortâ) pendere exiſtimabam : partim etiam ab exinanitione, & abſtinentiâ à carnibus, quam etiam ad dies aliquot poſteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidivâ præſtaret ſecuriorem. Hinc eum pronunciavi extra omnem Febris aleam jam conſtitutum; ſymptomaque prædictum, inanitioni tantùm deberi, ac proinde ſuadebam, ut pullum Gallinaceum aſſum in prandium juberet parari, & ſimul Vinum

mo-

modicè hauriret, quo facto, & carnibus deinceps moderatè veſcens, nunquam deinceps Fletum hunc Convulſivum paſſus eſt.

Ut tandem finiam, (cætera enim, quæ in hoc morbo ſpectantur Phænomena, jam miſſa facio) ab hâc ipsâ Spirituum inordinatione naſcitur perturbatio illa, & varians ſubinde tam animi quàm corporis intemperies, quæ tum in Hyſtericis, tum Hypochondriacis dominatur: cùm enim utriſque deſit ea ſpirituum firmitas, quæ in robuſtioribus atque iis, quorum facultates jugi ſpirituum vegetorum ſubſidio actuantur, ſemper invenitur, impreſſiones rerum minus gratarum nequeunt perferre, ſed vel irâ vel dolore ſubitò perciti, perinde ſunt irritabiles, atque illi, quorum ἡγεμονικὸν mollius & debilius vel natura primò procudit, aut longior ægritudinum ſive ſeries, ſive mora tandem reddidit. Etenim animi robur & conſtantia, quamdiu hoc corporis lutoris incruſtatur, firmitudine ſpirituum eidem famulantium maximè pendet, cui quidem ſupremum in ſcala materiæ gradum conſtituunt, in ipſo *Entis Immaterialis* confinio poſiti: Cùmque Animi compages, ſi fas eſt ita dicere, longè magis affabra ſit & delicata, quàm eſt corporis ſtructura, utpote quæ in harmonia facultatum præſtantiſſimarum & penè divinarum conſiſtat, ſi hujus σύστασις quoquomodo fuerit interrupta conturbataque, major inde conſequetur ruina, quanto præcellentius erat & magis exquiſitum opificium, dum integrum perſtaret. Et hic quidem miſerorum quos depinximus, animoque fractorum ſtatus eſt; cui malo non citius remedium adferet pertinax aliquod vel inſolentiſſimi Stoici Decretum, quàm ὀδονταλγίαν præcaverit is, qui firmiter ſtatuerit, ſe nullo modo permiſſurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam conſtat opinor, omnem hunc morbum ad ſpiritus animales non ritè diſpoſitos referri debere; nec à ſemine aut ſanguine menſtruo corruptis, (quod aſſerunt nonnulli Authores) & halitus malignos in partes affectas elevantibus, produci; nec à ſuccorum, neſcio quâ perversâ depravatione, ſive etiam humorum acrium congeſtione, ut alii volunt, ſed ab iis quas modò aſſignavimus cauſis. Quòd enim morbi fomes in materia non deliteſcat, unica hâc inſtantia ſatis eluceſcet. Fœmina v. g. quæ rectiſſimâ ſemper valetudine uti ſolet, modò delicatula ſit illa, & teneriore corporis habitu, ſi fortè errore aliquo, ſive Emetico, ſive Cathartico quovis fortiore nimiùm fuerit debilitata exhauſtaque, certo certius ſymptomate aliquo, ex iis, quibus hic morbus ſtipatur, multabitur; quod tamen ejuſmodi Vomitio vel Catharſis amoliretur magis quàm invitaret, ſi morbi minera in humore contineretur. Idem dici poteſt de immodico ſanguinis diſpendio, ſive phlebotomiâ is fuerit extractus, ſive in puerperio debito copioſius manaverit, uti & de exinanitione, & juſto longiore à carnibus abſtinentia, quæ omnia ad Affectus Hyſtericos præcavendos potius facerent, quàm ad eoſdem accerſendos, ſi illorum fomes in materia aliqua involveretur: cùm è diverſo non alia cauſa ita conſtanter pariat hujuſmodi Affectus, ac ſolent dictæ Evacuationes.

Quamvis autem ſatis pateat originarium hujus morbi fomitem in humoribus nullatenus ſtabulari, fatendum eſt tamen (quod res eſt) ſpirituum ἀταξίαν illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cùm tam illarum partium functio, quæ vehementiori ſpirituum impulſu diſtenduntur, quàm earum, quæ illis privantur, omninò pervertatur. Cumque harum pleræque *Organa* ſint quaſi *Separatoria*, excipiendis Cruoris recrementis deſignata, ſi earum functiones quovis modo lædantur, fieri non poteſt, quin ingens fæculentiæ colluvies accumuletur; quæ quidem eliminata fuiſſet, totaque proinde ſanguinis maſſa depuratior facta, modò ſingula organa munus ſuum expleviſſent, cui nullo modo defuiſſent, ſi debita ſpirituum œconomia univerſa invigoraſſet. Huic ego cauſæ adjudico *Cachexias* inſigniores, ἀνορεξίαν, ſive *Appetitus proſtrationem*; in Juvenculis *Chloroſin*, ſive *Febrim album*, (quam quidem *ſpeciem* eſſe *Affectionis hyſtericæ* nullus dubito) aliamque omnem malorum Lernam, in qua immerguntur Miſellæ, quotquot hoc morbo diu elanguerunt, quæ omnia à ſuccis putreſcentibus in ſanguine congeſtis, atque exinde in organa varia depluentibus, ſuccreſcunt. Hujus farinæ eſt *Hydrops Teſtium* in fœminis, quæ jam diutius affectu Hyſterico laboraverint, natus à ſuccis depravatis è ſanguinis maſſa in Organa rejectis; unde perverſis eorundem facultatibus, primò ſteriles fiunt mulieres, & deſtruitur prorſus œconomia partium, indeque ſerum & ſanies gignuntur, quæ non tantùm *Nodulos ovaque Teſtium* inferciunt, ſed etiam in Tunicarum interſtitia ſe inſinuantia, Teſtes in molem ingentem elevant, quod in earum diſſectionibus cernitur, quæ hoc morbo pereunt. Diatheſis interim Hyſterica horum aliorumque humorum ſimilium cauſa eſt primaria, quamlibet ejuſdem cum illa Proſapiæ non fuerint.

Quemadmodum in *Febre quartana*, quâ vel pancraticè valens quiſpiam corripietur, ſi modò duos treſve dies in locis paludoſis ac lacuſtribus egerit, primò, ſpirituoſum quoddam μίασμα morbi hujus ſanguini imprimitur, quod diuturnius inhærens, læſa tandem naturæ œconomiâ, omnes corporis ſuccos inquinat, alienâ prorſus indole eos imbuens, unde æger (maximè ſi ætate grandior fuerit ac in ſenium jam vergat) Cachexiis aliiſque malis obnoxius redditur, quæ Febribus Intermittentibus diu affligentibus ſuperveniunt. Quæ tamen Febres non ſunt profligandæ remediis, quibus rectiſſimè expurgantur hujuſmodi humores, ſed *Specificis* iis, quæ abigendis iſtis Febribus immediatè dicantur.

Ex omnibus, quæ nos hactenus congeſſimus, abunde mihi conſtare videtur, præcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam eſſe, quæ ſanguinis (qui ſpirituum fons & origo eſt) corroborationem indigitat; quo facto ſpiritus invigorati eum ſervare poſſint tenorem, qui & totius corporis, & ſingularum partium œconomiæ competit. Cùm verò hæc ſpirituum ἀταξία (quod ſuprà fieri poſſe conceſſimus) morâ longiore humores vitiaverit, è re fuerit eoſdem jam corruptos & *Phlebotomia* & *Catharſi* prius imminuere, modò ægræ vires permiſerint, quàm ad ſanguinem corroborandum nos accin-

cingamus : quem quidem ſcopum vix aſſequi poterimus, quamdiu fæculenta humorum colluvies ſe mediam, quaſi obicem, interpoſuerit. Quandoquidem autem *Dolores* atrociores, *Vomitiones* & *Diarrhœæ* enormes ita nonnunquam efferefcant, ut inducias non ferant uſque quo primariæ illi fortificandi ſanguinis intentioni poſſit ſatis fieri, quandoque ab effectis conſopiendis (miſsâ aliquantiſper cauſâ) Curationis tela neceſſariò ordienda eſt, exhibito ſcil. Medicamine *Anodyno*: dein ſpiritibus, quorum craſis infirmior morbi cauſa eſt, rectificandis opera danda eſt, quo ejuſmodi ſymptomatis deinceps occurratur. Cumque experientia doceat permulta eſſe, quæ fœtoris exhalatione repellendis ſpiritibus ſeditionem molientibus, & in loco ſuo continendis apta nata ſint, (quæ idcirco *Hyſterica* audiunt) neque illa ſunt negligenda, quoties dictis intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio ſecari jubeo, dein ut purgetur ægra tribus quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus *Venæſectio* & *Catharſis* celebrantur, ita planè nihil emolumenti capere ægra, ut in pejus ruere, ſibi videatur, cùm dictæ Evacuationes tumultu concitato ἀταξίαν promoveant, quâ de re ægram diligenter præmoneo, ne animum deſpondeat, ſuadente morbi Genio: utut fuerit, vitioſi iſti humores, quos à morbo diuturniore coaggeratos ſupponimus, quadantenus ſunt detrahendi, antequam primariæ Intentioni percommodè ſatisfacere queamus.

Poſt has Evacuationes, ad ſanguinem confortandum & proinde etiam ſpiritus ex eo prognatos, *Remedium* aliquod Martiale ſeu *Chalybeatum* ad *dies triginta* præſcribo aſſumendum, quo non aliud certiùs hîc votis reſpondet. Etenim maſſæ ſanguineæ, jam effœtæ & languefcenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, ſubdit, à quo excitantur & quaſi eriguntur ſpiritus antea jacêntes & ſuo pondere preſſi. Cujus rei indicium eſt vel apertiſſimum, quòd quoties *Chalybs* in *Chloroſi* propinatur, pulſus derepentè major fit & celerior, exteriora corporis incaleſcere; facies non amplius pallida & mortuis concolor, ſed vivida cerni & ſanguine purpurata: Attamen hîc notandum, quòd non ſemper Venæſectio & Cathartica Chalybis uſui ſint præmittenda, cùm viribus admodum imbecillis & diuturnitate morbi attritis fractiſque omitti ea poſſint ac debeant, & cum Chalybe ſtatim incipiendum; quod diligenter advertendum.

Commodiſſimè verò, aut ego fallor, in *ſubſtantia* exhibetur; atque ut nec obſervavi unquam ipſe, nec fando accepi, eum ita ſumptum cuivis nocuiſſe, ita certiorem me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis ſubſtantiam & felicius & breviore temporis ſpatio curationem abſolvere, quàm ſi is quovis, ex iis qui vulgò feruntur, modo fuerit præparatus. Cùm tam in hoc quàm in aliis melioris notæ remediis, id quandoque præſtiterit Chymicorum officioſa ſedulitas, non tantùm ut δραςικώτερα non ſint, ſed etiam à perverſa eorundem diligentia & opera pluſquam otioſa, magis evileſcant. Audivi etiam (quod ſi modò verum ſit, aſſertiorem hanc noſtram fortiter ſuſtinebit) ipſam Mineram, prout à terræ viſceribus effoditur, crudam efficacius in morbis ſubju-

gandis operari, quàm Ferrum ignem jam paſſum & fuſione depuratum: cujus rei fides tamen penes Authorem ſit, me nondum experto, ſiccine ſe res habeat, an verò aliter. Id certò ſcio, nullum remedium præclarum atque ἐξαίρετον uſpiam gentium fuiſſe procuſum, quod non à natura præcipuas vires acceperit: unde Θεῶν χεῖρας, non verò Hominum præcellentiora quævis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quòd verò nativâ quidpiam bonitate præſtans & efficaciâ, mirandos edat effectus, quacunque demum formâ ingeratur, teſtes hìc adduco Par illud nobile, Papaveris lachrymam ſive *Opium*, & *Corticem Peruvianum*. Neque enim tantum in medicamentis præparandis medica cernitur peritia, quàm in iis ſeligendis appropriandiſque, quæ Natura, ſuo igne elaborata atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantum nobis agendum reſtat, ut medicamenta in eam formam reducantur, quâ vel eorundem ſubſtantia, vel ſaltem vis & efficacia meliùs corporibus noſtris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti ſumus plus quàm pares. Poſt Chalybis ſubſtantiam, ejuſdem *Syrupo* lubentiùs & præ cæteris utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limaturâ, in Vino Rhenano in frigido infuſa, uſque dum vinum ſatis imprægnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum ſacchari quantitate ſufficienti in Syrupi conſiſtentiam excoquendus eſt.

Nec mihi ſolenne eſt toto illo ſpatio, quod ægra Chalybeata ſumit, Catharticum aliquod ſtatis intervallis exhibere. Cùm tàm in genere Hyſterico quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico intercidi atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium ſit, ut ſpiritus in ordinem redigam, atque eorum ſyſtema redintegrem firmemque, quod toto vix Octiduo reſarciveram Chalybis ope, Cathartico vel leniſſimo exhibito die unicâ rurſus demolior; atque ita diruta extruendo, atque à me extructa ſubruendo, & ægros & operam ludo, vanus & infelix Ardelio. Qui quidem mos cùm etiam in uſu Aquarum Mineralium obtineat, quæ Ferri mineræ ſunt participes, haud mihi dubium eſt, eaſdem exinde minus efficaces reddi. Non ſum neſcius quoſdam fuiſſe ſanatos, Catharticis non tantùm intercalatis, ſed etiam quotidiè cum chalybe propinatis, quod tamen non tàm Medici prudentiam, quàm Chalybis virtutem ἐνεργετικὴν mihi comprobat, cùm, ſi ea omittantur, breviori temporis ſpatio Curatio ſuccedat.

Neque ſanè video in aliis affectibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, ſive potius quid non incommodi tam repetita Catharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negandum ſit, quin inteſtina ex impuritatibus liberent ea, & pariter è maſſa ſanguinea humores noxios in ea ſtabulantes aliquantulum extrahant; è contra tamen haud minus certum eſt, quòd frequenter repetita in corporibus imbecillis (maximè verò in ætatibus tenellis) plurimùm officiant; cum ex hac προφάσει ingens humorum colluvies in viſcera eliciatur, atque iis in partibus depoſita fermentationes præternaturales invitet; ex quibus deinceps *Tumores* in infimo ventre oriuntur, tanto magis indies mole augeſcentes, quanto ſæpius æger purgetur. Atque id demum accidit, ut iſtæ partes præ imbecillitate & caloris nativi (jam ſub humorum

onere

onere quaſi obruti) defectu, *tabe* facilè afficiantur ac putreſcant. Quandoque etiam, Oeconomiâ viſcerum ob cauſas jam dictas penitus everſâ, *Glandulæ* præternaturales, *Strumæ* ſoboles, & id genus ſimilia Meſenterio accreſcunt, & ad mortem viam ſternunt. His rationibus adductus tutiſſimum eſſe judico in *Infantibus* poſt evacuationes univerſales, eaſque perpaucas, eò Indicationem Curativam dirigere, ut confortentur ſanguis & viſcera. Quod *Vinum Hiſpanicum* vel ſolum, vel *Herbis corroborantibus* alteratum efficere poteſt, modò manè & ſerò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) ſatis diu exhibeantur. Cùm verò quæ exteriùs admoventur, tenera Infantium corpora facilè penetrent, proindeque ſanguinem ipſum qualicunque virtute ſuâ penitus afficiant, è re erit in *Tumoribus* qui ventrem eorum occupant, ſive *Scrophulis*, ſive *Rachitidi veræ* originem illi debeant, *Linimentis* uti, quæ ſanguinem ac viſcera corroborandi ac pariter labem aliquam morbificam iis inductam delendi vi pollent. Ut ℞. *Fol. Abſint. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamepit. Scordii, Calaminth. vulg. Parthenii, ſaxifrag. pratenſ. Hyperic. Virgæ Aur. Serpill. Menth. Salviæ, Rutæ, Card. benedict. Puleg. Abrotan. Chamomel. Tanacet. Lilior. Convall. (omnium rec. collectorum & inciſorum) an. m. j. Axungiæ porcinæ* ℔iiij. *ſevi ovini, & vini Clareti an.* ℔ij. *Macerentur in ollâ fictili ſuper cineres calidos per horas* 12. *Deinde ebulliant ad humiditatis conſumptionem, & poſtea colentur, ut fiat Unguentum; quo venter ac Hypochondria illinantur mane & ſero per* 30. *vel* 40. *dies continuas, uti etiam Axillæ utræque.* Quoad *Rachitidem* autem hoc notandum, quòd in tumoribus iſtis qui ventres Infantium poſt longas *Intermittentes Febres* olim infeſtarunt, veræ Rachitidi non multum abludentes, repetita Catharſis omnino videretur indicari, cùm ante uſum *Corticis Peruviani* iſtæ Febres in diuturnitatem longam ſe extenderent, ac proinde ſedimentum deponerent, hujuſmodi Tumorum cauſam, quæ ideò non niſi purgatione repetitâ abigi poterat: Attamen in *Rachitide verâ* Cathartica locum non habent, niſi ut ſemel vel bis ad plurimum æger purgandus antequam uſum Alterantium aggrediatur. Per totum autem tempus quo partes illiniuntur, intus aſſumat vel vinum modò dictum; vel, ſi fieri poſſit, pro potu omni bibat Cereviſiam, in quâ quantitas ſufficiens herbarum prædictarum, vel earum ſaltem aliquam multarum, unà in dolio incluſa fuerit. Denique hoc quod innui diligenter advertendum volo, cùm non paucos Infantes atque pueros à Catharticis ſæpe repetitis (quæ fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuiſſe ſatis ſciam. Sed hæc obiter.

Si quis objecerit, *limaturam Chalybis*, niſi æger ſubinde fuerit expurgatus, in viſceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere poſſe; reſpondeo primùm me nihil unquam tale in quoquam deprehendiſſe: deinde longè veriſimilius eſſe eandem muco & excrementitiis partium humoribus involutam unà cum iſtis tandem omnem elabi, quàm medicamentis purgantibus

exagitatam, quæ adſtrictiones inſolitas, & Viſcerum torſiones contractioneſque afferunt; quâ quidem compreſſione, Chalybis particulæ viſcerum tunicis impactæ in iiſdem penitiùs defigi poſſunt.

Interea dum Chalybs adminiſtratur, (ad confortandum ſcil. ſanguinem & ſpiritus Animales) Remedia vulgò dicta *Hyſterica* in uſum quaſi obiter revocanda ſunt, idque eo modo atque ea forma, quæ maximè conveniunt ægris; quæ quidem ſi in formâ ſolidâ fuerint deglutitæ à minùs faſtidioſis, potentius longè ſpiritus in officio & loco ſuo retinebunt, quàm ſi in liquidâ hauriantur, hoc eſt, ſive Decocta, ſive Infuſa. Ipſa enim ſubſtantia ventriculum diutius ſapore ſuo afficit, & corpus inficit penitius.

In ſummâ, indicationibus, quas ſuprà attigi, univerſis ſatisfacturus, paucula hæc & vulgaria præſcribere ſoleo; quæ licèt nihil magnifici præ ſe ferant, ut plurimum tamen id præſtant, quod volo.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad ℥viij.

♃. *Galban. in tincturâ Caſtor. ſolut. & colat.* ℥iij. *Tacamahac.* ʒij. *f. Emplaſt. Umbilico admovendum.*

Sequenti manè aggrediatur uſum ſequentium Pilularum.

♃. *Pilul. Coch. maj.* ℈ij. *Caſtor. pulv. gr.* ij. *Balſam. Peruv. gutt.* iv. *f. Pilulæ n.* iv. *Cap. horâ quintâ matutinâ ſuperdormiendo. Repetantur per duas vel tres alias vices, idque ſingulis vel alternis auroris pro ratione virium, aut operationis.*

♃. *Aq. Ceraſ. nigr. Rutæ, & Brion. comp. an.* ℥iij. *Caſtor. in nodulo ligat. & in vitro ſuſpenſ.* ʒß. *Sacchar. Cryſtall. q. ſ. f. Julapium, de quo capiat cochlearia* iv. *vel* v. *in omni languore; inſtillando primæ doſi,* modo paroxyſmus urgeat, *ſpir. C. C. gutt.* xx.

Poſt Pilulas purgantes modô ſuprà deſcriptô ſumptas, utatur & ſequentibus.

♃. *Limatur. Chalyb. gr.* viij. *cum ſ. q. extracti Abſynth. f. Pilulæ n.* ij. *ſumat ſummo manè, repetanturque horâ quintâ pomeridianâ, per dies* xxx. *ſuperbibendo hauſtum Vini Abſynthitis.*

Vel pro uſu quotidiano, ♃. *Limatur. Chalyb. & extract. Abſinth. an.* ℥iiij. *mſ. aſſervetur pro uſu. Capiat in iiſdem temporibus gr.* xvj. *vel* ℈j. *in pilulas tres redact.*

Vel ſi forma *boli* magis arrideat, ♃. *Conſerv. Abſint. Roman. & conſerv. flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic. condit. Nucis moſchat. condit. & Theriac. Andromach. an.* ℥ß. *Zingib. condit.* ʒij. *cum ſ. q. ſyr. Aurantior. f. Electuarium.* ℞. *Electuarii præſcript.* ʒiß. *Limaturæ Chalybis probè triti gr.* viij. *cum ſ. q. ſyr. Aurantior. f. bolus, ſumendus mane, & horâ quintâ pomeridianâ, ſuperbibendo hauſtum vini Abſinthitis.*

℞. *Myrrh. elect. & Galban. an.* ʒiß. *Caſtor. gr.* xv. *cum ſ. q. Balſami Peruv. f. Pilulæ, è ſingulis Drachmis* xij. *ſumat* iij. *ſingulis noctibus, ſuperbibendo Aq. Brion. comp. Cochlear.* iij. *vel* iv. *per totum decurſum hujus proceſſus.*

Sin autem Pilulæ ultimò præſcriptæ ventrem moverint, quod in corpori-

poribus quæ facillimè purgantur præ *Gummi* quæ inſunt quandoque fit, tum ſequentes ſubſtituantur.

℞. *Caſtor.* ʒj. *ſal. ſuccini volatil.* ʒß. *cum ſ. q. extract. Rutæ f. Pilulæ exiguæ numero* xxx. *cap.* iij. *ſingulis noctibus.*

Hîc autem obſervandum, quòd *Chalybeata* in quacunque forma aut doſi exhibeatur, fœminis quandoque magnas tum animi tum corporis perturbationes inducant, idque non ſolùm primis diebus, (quod ferè omnibus ſolenne eſt) ſed etiam per totum tempus quo illis utuntur; in hoc caſu non ſtatim Chalybis uſus dictis temporibus interrumpendus, ſed, quò meliùs eundem ferre poterint, *laudanum* aquâ aliquâ hyſterica miſtum ſingulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

At ubi ſymptomata mitiora ſunt, & res ſine Ferro introſumpto tranſigi poſſe videtur, (in minore ſc. morbo) ſatis habeo ſanguinem mittere, atque alvum ſolvere ad dies tres quatuorve, ut ſuprà diximus: Dein *Pilulas Hyſtericas* alterantes præmemoratas *manè & ſerò per* x. *dies* capiendas imperare. Quæ quidem methodus in affectu leviore raro à ſcopo aberrat. Imò Pilulæ ſolæ, vel omiſſis Phlebotomiâ & Catharſi, ſæpe magnos effectus edunt.

Seriò interim animadvertendum eſt, nonnullas fœminas *Idioſyncraſia* quadam, ab *Hyſtericis* illis medicamentis (quæ pleriſque hujus morbi ſymptomatis levamen afferunt & ſolatium) ita penitus abhorrere, ut non ſolùm non juventur, ſed etiam inſigniter ab eorum uſu lædantur. In his itaque omnino ſunt omittenda iſta: Φύσεως γὰρ ἀντιπραττούσης, ut divinus Senex, κενεὰ πάντα *Invita Minerva* nihil quicquam moliendum.

Quæ quidem *Idioſyncraſia* adeò inſignis ac frequens eſt, quòd reſpectu ad eam non habito ægræ in diſcrimen vitæ conjici poſſint, idque non ſolùm quoad Hyſterica, ſed quoad multa Remedia alia: Cujus impræſentiarum inſtantiam unicam adferam. Fæminæ nonnullæ *Variolis* laborantes *Syrupi è Meconio* uſum ferre non poſſunt, utpote à quo Vertigines, Vomituritiones, & id genus ſymptomata ad effectus Hyſtericas pertinentia, acceſantur, quibus tamen *Laudanum liquidum* apprimè conveniat. Quod & dum hæc ſcriberem in Adoleſcentulâ Nobili obſervavi, cui Variolis laboranti cùm ſextâ ac ſeptimâ nocte ſyrupum dictum exhibuiſſem, ſymptomata priùs memorata ſingulâ exhibitione ei ingruebant, neque puſtularum inflammatio debito modo procedebat; ſed cùm impoſterum Laudano uteretur, à Symptomatis dictis prorſus immunis erat, faciei tumore ac puſtulis indies augeſcentibus, &, quod non minus læti ominis erat, *anxietas* iſta, cum *inquietudine* quâdam tam mentis quàm corporis, (quæ quaſi *paroxyſmus Variolarum* ſolet eſſe) prorſus tolleretur, quoties Paregoricum hoc propinabatur, ægra mox vires atque animum exinde recipiente. Hoc obiter.

Atque ita *hyſterici Affectus* quoad plurimum ſanantur, ut & pleræque *mulierum*, quas appellant, *obſtructiones*, at præ cæteris *Chloroſes*, ſeu *palli-*

pallidi virginum colores, uti etiam *menſium ſuppreſſiones* qualeſcunque. Attamen ſi ſanguis uſque adeò effœtus fuerit, tantaque proinde ſpirituum ἀταξία, ut Chalybs præſcriptâ methodo uſurpatus malo vincendo par non ſit, adeundæ *Aquæ minerales* aliquæ Ferri minerâ ſaturæ, quales ſunt noſtræ *Tunbrigienſes*, aut aliæ nuper repertæ. Harum enim virtus Chalybeata, tum ob inſignem quantitatem quâ hauriuntur, tum etiam ob earundem cum natura convenientiam intimiùs ſanguini permiſcetur, & potentiùs morbos expugnat, quàm Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Ciniflones imprudentiores.

Hoc autem præ cæteris inter bibendum obſervandum, ſi ægritudo quævis ad ſymptomata affectionis hyſtericæ referenda accidat, hoc in caſu per diem unum alterumve æger aquis abſiſtat donec ſymptoma illud tranſitum Aquarum aliàs impediturum, penitus abeat. Etenim tametſi hæ Aquæ humoribus agitandis ac proinde ſpiritibus confuſioni inducendæ minùs aptæ natæ ſint, quàm Cathartica vel leniſſima ex Officinis deprompta, aliquantulum tamen idem præſtant, quatenus ſc. diureticæ ſunt; ut taceam quòd ſæpe etiam ventrem movent. Quod ſi ipſæ Aquæ humores ac ſpiritus exagitando turbandoque aditum ſibimet ipſis præcludant, quò minùs facilè tranſeant, videant illi quàm importunè agunt, qui medicamenta *purgativa* per harum uſum imperant, ſemel aut bis in ſeptimana aſſumenda, vel, quod adhuc ineptius, ipſis aquis immiſcenda præcipiant; Unde fit tam in his quàm in aliis aquis mineralibus, ut non ſolùm non promptiùs, ſed & planè tardiùs ac difficilius eædem operentur.

Hîc mihi non reticendum, quòd tametſi his Aquis ferrum ineſſe in principiis ſolutis nonnullis videatur (quod idem planè ac ſi *ferrum liquidum* ſupponamus) nullus tamen dubito quin eædem nonniſi ſimplices aquæ extent virtute mineræ per quam tranſeunt imprægnatæ ac infectæ. Quod cuipiam liquidò conſtabit, ſi aquæ communis congiis aliquot ſatis magnam vim Clavorum veterum ex calceis equinis extractorum infuderit. Sentiet ſcilicet aquam hanc cui pulvis *Gallarum*, *fol. Tea*, vel ſimilia fuerint immiſta, eodem planè colore infici, ac ſi aqua eſſet fontis Mineralis. Neque ſanè diverſos effectus hæ aquæ ſive artificiales ſive inartificiales (utrum enim malvut quis appellet) epotæ edent, modò tempore æſtivo, atque aëre ſalubri aſſumantur.

Sed utut hoc ſit, ſi ob contumaciam ejus hic affectus ferreis aquis minùs cedat, adeundæ ſunt *aquæ calidæ Sulphureæ*, quales ſunt noſtræ *Bathonienſes*; atque æger, poſtquam tribus auroris continuis eas intus aſſumpſerit, ſequenti die *Balneum* ingrediatur, & poſtero die iterum eas bibat; idem faciendo alternatim per duos menſes integros. Etenim tam in his quàm aliis, cujuſcunque demum generis ſint, hoc ſedulò notandum, quòd in earum uſu eo uſque ægro perſiſtendum, donec non tantùm levamen aliquale ſentiat, ſed, quo minùs ſymptomata omnia brevi poſtliminiò revertant, donec omnino convaleſcat.

Theriaca Andromachi, vel ſola, ſi crebrò diuque uſurpetur, magnum eſt

eſt in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc ſolo, ſed in aliis quamplurimis à caloris & concoctionis ſive Digeſtionis defectu ortis, omnium fortè potentiſſimum, quæ hactenus nobis innotuere, utut à pleriſque faſtidiatur, quòd & pervulgata ſit, & à tot jam ſæculis cognita.

Vina Hiſpanica, *Gentianâ*, *Angelicâ*, *Abſinthiô*, *Centauriô*, *Corticum Aurantiorum flavedine*, aliſque corroborantibus infuſis medicata, ſi ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit bilioſoque corporis habitu. Profectò vel *Vini Hiſpanici ſimplicis* liberalior hauſtus horâ ſomni aliquot noctibus, meo ſuaſu propinatus Hyſtericis nonnullis perquàm ſalutaris fuit, cùm ex eo robuſtior univerſi corporis habitus redderetur, ipſæque adeò fœminæ è Cachecticis vividæ ſimul ac vegetæ fierent.

Ad hæc *Peruvianus Cortex* eximias mirandaſque vires in ſanguine & ſpiritibus confortandis invigorandiſque habere nonnunquam deprehenditur, cujus *Scrupulum unum manè & ſero* ad ſeptimanas aliquot deglutitum, ſanam firmamque corporis craſin (tàm Viris *Hypochondriacis*, quàm *Hyſtericis* Fœmicis diu multumque ægrotantibus, dejectâque jam quaſi corporis œconomiâ) reſtituiſſe, ipſe obſervavi. In nullo autem Hyſtericorum Affectuum genere feliciùs ſuccedit, quàm in illo quo *Spaſmis* afficiuntur fœminæ, nixus edentes fortiſſimos, & pluſquam muliebres, pectora ſimul ferientes. Interim tamen confitendum eſt, quòd hoc medicamentum non ita certò crebroque huic malo ſuccurrat, ac *Febribus Intermittentibus*. Quamvis verò (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia præſtet, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipſi nos libenter utamur, tum Uxoribus Liberiſque uſurpandum imperemus, quoties res poſtulet; ſunt tamen quibus haud minus jam diſplicet, quòd tàm certò ſubitoque morbos expugnet, quàm olim diſplicebat, quòd non niſi nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum Optimi quique Viri, tum etiam præſtantiſſima quæque ad δραστικώτατα Remedia ſemper ferè urgentur. Veruntamen ad hanc notam, ſeu Lydium Lapidem, indolem noſtram licet adductam experiri, atque exindè dignoſcere, Homineſne boni ſimus, an verò probroſi; pro gradu ſc. quo vel exultamus, vel dolemus ac ringimur; quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore, augetur.

Si quæ verò ex remediis ſuprà recenſitis minus conveniant, quod temperamento bilioſo ac tenui præditis ſæpè accidit, tunc *Diæta Lactea* poſſit uſurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod primâ ſtatim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hyſtericis diu conflictatæ etiam iis, qui omnes Medicorum conatus ſpreverant eluſerantque, tandem Lacte ſolo aliquandiu veſcentes convaluere. Atque illæ quidem maximè quæ ea ſpecie laborabant, quam ego Colicam Hyſtericam appello, quæ non niſi à Narcoticis potuit deliniri; quibus itaque per intervalla repetendis multum aſſueverant hæ Fœminæ, dolore recrudeſcente ut primum emarcuerit Anodyni virtus. Id verò in hâc curandi methodo præcipuè mirandum, quòd cum Lac frigidum tantum crudumque ali-

mentum præbeat, Spiritus nihilominus ejus uſu corroborentur invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorrere illis videbitur, qui ſecum reputaverint, Lac, cum ſimplex omnino nutrimentum ſuppeditet, naturæ minus in coquendo negotium faceſſere, ſecus ac ſolent cibi ac liquores magis compoſiti; quodque perfectiſſimam illam Concoctionem æqualis ſanguinis ſpirituumque craſis neceſſariò ſequatur. Illud etiam eſt animadvertendum, quòd non nuda Spirituum debilitas per ſe conſiderata, ſed eorundem debilitas ad ſanguinis ſtatuum comparatorum, ἀταξίας, quam patiuntur, cauſa ſit. Fieri enim poteſt, ut infanti ſpiritus ſatis firmi robuſtique ſint pro ſanguinis ratione, qui tamen debitam ad ſanguinem adulti hominis proportionem non teneant. Jam verò cum ex jugi Lactis uſu & Diætâ, quantumvis illa ſit cruda atque invalida, ſanguis mollior & tenerior evadat, ſi ſpiritus ab eo nati ſanguini pares tantùm ſint, ſatis bene ſe res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet è lacte aliàs juvari potuerint, ea incommoda ſuperare poſſe, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in ſtatu conſervandis ſuſtentandiſque minùs ſufficiat.

At verò nihil ex omnibus quæ mihi hactenus innotuere, adeò impensè ſanguinem ſpirituſque fovet firmatque, ac diu multumque ſingulis ferè diebus *equo vehi.* Cùm enim in hâc Gymnaſticæ ſpecie impetus fermè omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vaſa Excretoria (quotquot fæculentiis, in ſanguinis maſſa ſtabulantibus, educendis à naturâ inſtituuntur) ſita ſunt; Quæ tanta functionum perverſio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi poteſt, cui tot ſuccuſſationum millia eodem die ingeminata idque ſub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum uſque adeò deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuò effervefcat? Quæ verò ſive præternaturalis ſubſtantia, ſive ſuccus depravatus in aliquo harum partium ſinu recondi poteſt, qui non hoc corporis exercitio, vel in ſtatum naturæ conſentaneum perducatur, vel quaqua versùm diſſipetur elimineturque? Quid quòd ſanguis perpetuo hoc motu indeſinenter exagitatus ac permiſtus quaſi renovatur ac vigeſcit. Quæ quidem methodus licet Fœminis vitæ deſidi atque imbelli aſſuetis, minus accommoda ſit, utpote quæ à motu, maximè in principio, poſſint lædi, Viris tamen eſt aptiſſima, & ſanitatem præ cæteris conciliat.

Noſtrorum quidam *in Sacris Antiſtes*, Vir prudentiâ atque eruditione celeberrimus, poſtquam diu ſtudiis intemperantius incubuerat, omneſque animi, qui permagnus ei eſt atque excelſus, nervos ſeriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in *Affectum Hypochondriacum* incidit, quo diutius laceſſente, omnia corporis Fermenta erant vitiata, Concoctioneſque penitus ſubverſæ. Medicamentorum Chalybeatorum tædium plus ſemel devoraverat: Aquas Minerales ferè omnes, cum Catharſi ſæpè repetitâ, fuerat expertus: Uſi etiam Antiſcorbutica omnium generum, pulvereſque Teſtaceos quamplurimos, ſanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione per tot annos continuatâ, tantùm non fractus, *Diarrhœa Colliqua-*

liquativa (quæ in *Tabe*, aliiſque Morbis Chronicis, ubi omnes omninò Digeſtiones ſunt proſtratæ, mortem anteire ſolet) demum corripiebatur. Ubi me tandem conſuleret, ſtatim mecum reputavi Pharmacis nullum amplius locum relinqui, cùm tot tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob cauſas ſuprà memoratas, ut ſtatim ſe Equo vehendum curandumque traderet; modicô primùm itinere, quale ferre poſſit valetudo ita infirma, ut, niſi judicio valuiſſet rerum interiora altiùs penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuiſſet adduci. Rogabam autem, ut quotidiè in eo perſiſteret, donec ex animi ſententia convaleſceret; majora indies ſpatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria aſcenderet, quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores, qui iter longiuſculum negotii alicujus gratiâ ſuſceperunt: Nullo interim ſive ad cibos, ſive potum, ſive etiam aëris temperiem reſpectu habito, ſed ad inſtar Itinerantis omnia, prout ſors dederit, exciperet. Ne longior ſim, hanc ille viam inceſſit, productis gradatim itinerum ſpatiis, donec tandem ad viceſimum, imò ad triceſimum uſque lapidem quotidie vectaretur: cumque ſe longè meliùs habere poſt pauculos dies experiretur, ipſo rei eventu penè mirabili animatus in eodem curſu ad menſes aliquam multos perſeverabat, quo temporis ſpatio plura milliarium millia, quod ipſe mihi narrabat, emenſus eſt, donec tandem non convaluerit modò, ſed ſatis validum etiam vegetumque corporis habitum fuerit indeptus.

Neque magis *Hypochondriacis* prodeſt hoc exercitii genus, quàm *Tabidis Phthiſicisque*, quorum nonnulli mihi ſanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes, ex meo conſilio, ſanitati ſunt reſtituti; cùm certò ſciam me vel Medicamentis quantivis pretii, aut aliâ methodo, quæcunque demum ea fuerit, nihil magis iiſdem proficere potuiſſe, quàm ſi multis verbis hortatus fueram, ut rectè valerent. Neque in levioribus tantùm malis, crebrâ tuſſi & macie ſtipatis, id remedium obtinuit, ſed & in *Tabe* tantùm non deploratâ, ubi *nocturnis ſudoribus* jam etiam acceſſerat *Diarrhœa* iſta ſuperiùs dicta, quæ Phthiſi confectis mortis prænuntia ſolet eſſe, atque adeò utplurimum ultima rerum linea. Verbo dicam. Quantumcunque exitialis *Phthiſis* & ſit & audiat, utpote quâ intereunt duo ferè Trientes eorum quos *morbi Chronici* jugulant, hoc tamen ſanctè aſſero, quòd neque *Mercurius* in *Lue Venerea*, neque *Cortex Peruvianus* in *Intermittentibus* efficaciores extent, quàm in *Phthiſi* curanda *Exercitium* jam laudatum; modò æger curet, ut linteamina lecti probè fuerint arefacta, atque etiam ut ſatis longa itinera emetiatur. Attamen hoc notandum quod vitæ ἀκμὴν prætergreſſis multo diutiùs in hoc exercitio perſiſtendum, quàm infra iſtam ætatem poſitis. Atque hoc multiplici experientiâ, quæ vix me fefellit unquam, didici: Et licèt equo vehi Phthiſicis præcipuè conferat, tamen & itinera curru facta mirandos ſanè effectus quandoque ediderunt.

Sed ut ad propoſitum revertar. Hæc eſt generalis hujuſce morbi curandi ratio, quâ cauſæ originariæ, quæ eſt debilior ſanguinis craſis, occurritur; ac

 proin-

proinde extra Paroxyſmum tantùm locum habet. Quoties verò *Paroxyſmus* invaſerit adjuncto quolibet ex prædictis ſymptomate, ſi tale aut tantum ſit malum ut inducias ferre nolit, donec, ſanguine & ſpiritibus corroboratis, quaſi per ambages ſanari poſſit, confeſtim ad Remedia *Hyſterica* iſta confugiendum eſt, quæ odore viroſo ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes ac deſertores, in proprias ſtationes remandant, ſive intra corpus ſumantur, ſive naribus admoveantur odoranda, ſive exteriùs applicentur; cujuſmodi ſunt *Aſſa fœtida*, *Galbanum*, *Caſtoreum*, *Spiritus ſalis Armoniaci*, & quicquid eſt denique quod odorem tetrum admodum ingratumque ſpirat.

Hìc enim quod res eſt dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inſerviunt, ſive natura, ſive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, *Spiritus C. C. Sanguinis humani*, *Urinæ*, *Oſſium* ac ſimilium, inde præcipuas ſuas vires acquirunt, quòd, dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant tetrum ac malè olens, quaſi eſſentiæ eorum intimius annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cùm exuruntur, exhalantibus. Etenim id habent commune ſingulæ Animalium ſubſtantiæ, ut inter exurendum fumum emittant olidum & olfactui ingratum; qui ſi importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiatur condenſatus is in liquores iſtos abit ac convertitur, qui *Spirituum Volatilium* nomine inſigniuntur, quique facultates eas facile reportant, quæ ſubjectis ſuis haud primitùs inerant; utpote qui *Ignis* ſolummodò *Creaturæ* exiſtunt, & ſinguli eorum eandem planè Virtutem cum cæteris nanciſcuntur, ex quacunque demum ſubſtantiâ (modò *Animalis* ea ſit) producantur extrahanturve.

Proximo loco animadvertendum eſt, quòd ſi paroxyſmum comitetur *Dolor* aliquis intolerabilis in quâcunque demum parte, aut *Vomitio* enormior, aut etiam *Diarrhœa*, tunc præter Hyſterica jam laudata, *Laudanum* in uſum revocari debet, quod ſolum vires habet his ſymptomatis cohibendis prorſus partes.

At verò in iis doloribus ſedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum eſt ſedulò, ne illi ſive Laudano, ſive alio Paregorico mitigentur, non præmiſſis debitis Evacuationibus, niſi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primùm, quia tanta nonnunquam ſanguinis & humorum copia eſt aggeſta (maximè in fœminis ſanguineo, & Maſculis propriore habitu præditis) quanta Narcotici vel efficaciſſimi, ejuſque ſæpius repetiti, operationem valeat ſufflaminare. Unde in talibus ſanguis è brachii venis neceſſariò eſt extrahendus, & Catharticum eis propinandum eſt, antequam ad Laudani uſum accedamus: his enim ritè peractis, quod priùs vel in maximâ doſi exhibitum, nihil proficiebat, jam in doſi mediocri ſcopum attinget. Deinde quia multiplici experientiâ edocti ſumus, quod quoties ægra paulatim Laudano aſſueverit, non præmiſſa evacuatione debitâ, neceſſe habuit ob dolorem mox ab evaneſcente remedii virtute denuò revertentem, Paregoricum rurſus ingerere, idque

quoti-

quotidie annos aliquot continuos, doſi ſubinde per gradus auctâ, ita ut nullo modo jam à Laudano abſtinere queat, licèt omnes ab illo digeſtiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non ſentiam Laudani uſum ſive Cerebro, ſive Nervis, ſive Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynis debere præmitti: v. g. Viraginibus & fœminis in quibus ſanguis prædominatur, Vena ſecanda eſt, & alvus ſubducenda, præſertim ſi non jam à longo tempore paroxyſmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiliores, & quæ temperamenti à prioribus illis planè diverſi ſunt, hujuſcemodi paroxyſmo & dolore affligantur, atque eodem ſubinde haud ita pridem laboraverint, ſufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minus, lactis Cereviſiati hauſto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam doſin imperare ſive *Theriacæ Andromachi*, ſive *Electuarii Orvietani*, & cochlearia aliquot liquoris alicujus ſpirituoſi & guſtui non ingrati cum paucis Laudani liquidi guttulis ſuperbibenda.

Quod ſi ægra jam pridem vomuerit, antequam accerſeretur Medicus, & metus ſit ne ſi Emeticis ulteriùs ſollicitetur, in furorem agantur ſpiritus, & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in caſu *Laudanum* ſine morâ propinari debet, eô doſis modô numerôque, quæ ſyptomatis magnitudinem ac durationem non tantùm exæquare poſſit, ſed & vincere.

Duo autem hîc præ cæteris diligenter ſunt notanda. Primò, quòd cùm ſemel poſt evacuationes juſtas & neceſſarias, Laudano uti cœperimus, eâ doſi, atque illâ toties repetitâ, ſumendum eſt iſtud Pharmacum, donec ſymptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantùm ſpatiolo inter ſingulas doſes, ut quid prior præſtiterit antè noſcamus, quàm alteram repetamus. Sed de hoc fuſiùs alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorſus movendum eſt, nihil evacuandum, cùm vel mitiſſimum illud Enema è lacte Saccharato poſſit deſtruere, quicquid reparaverat Paregoricum, & tam dolorem quàm vomitionem poſtliminio revocare.

Utut verò dolores, quod jam innuimus, ſuprà memorati importuni ſint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes & doſin ejuſdem longè maximam & ſæpiſſimè repetitam indicant, cum ab inverſo motu ventriculi periſtaltico (quo in eo contenta verſus inferiora erant protrudenda) remedium Paregoricum prius eliminetur per œſophagum, quàm opis aliquid afferre queat, niſi poſt ſingulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in forma potiſſimum ſolida; aut ſi in liquida detur, vehiculum ita parcum eſſe debet, ut ventriculum imbuat tantum, & præ materiæ inopia ab illo ſurſum evehi nequeat. v. gr. *Guttæ aliquot in cochleari uno Aq. Cinnamomi fortioris*, aut ſimilis. Monenda interim eſt ægra, ut ſtatim ab aſſumpto Laudano conquieſcat, ac caput præſertim quantum fieri poteſt immotum teneat; quando vel leviſſimus capitis motus præ cæteris omnibus Vomitionem provocet, unde medicamenti modò deglutiti jactura fit. Quinimo etiam ceſſante & quaſi perdomita Vomituritione, expedit Anodyno ad

pauculos dies mane & ſero exhibito, ceu injecto fræno, recidivam præcavere. Quod itidem poſt dolorem Hyſtericum Narcotico ſedatum, aut Diarrhœam, omnino obſervari debet.

Atque ita demum methodo jam tradita & *Dolori* & *Vomitioni* ſymptomaticis mederi in promptu eſt; à quibus, cùm aliorum perſæpe morborum ſpeciem præ ſe ferant, Medicis faciliùs imponitur, quàm ab aliis quibuſlibet ſymptomatis, quotquot manum medicam depoſcunt, de quo pauca ſubjungam v. gr. in iſta Hyſtericæ Affectionis ſpecie jam deſcriptâ quæ *Paroxyſmum Nephriticum* imitatur, quis non videt quanta ſit paritas morbi utriuſque & ſimilitudo, tum quòd pars eadem utrobique doleat, tum quod in utroque affectu vomituriant ægræ, cum tamen à cauſis ita ab invicem variantibus pendeant, & tam impari methodo debeant ſanari, ut quod in hoc lædat, in illo juvet, & è contrà? Si enim ſive *Calculus*, ſive *Arenulæ* Renum ſubſtantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium conſenſu Vomitionem, nihil æquè conducet ac prælarga & frequensCauſæ Antecedentis per Phlebotomiam revulſio, tum ut dilatentur laxenturque meatus, per quos Calculus excludendus eſt, Enematis emollientibus ſæpenumero repetitis, aliiſque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithontriptica addenda ſunt. Jam ſi dicta ſymptomata à Calculo nullatenus oriantur, ſed à ſpiritibus Animalibus nimiâ copiâ Renes impetentibus, (quo in caſu Paregorica tantùm indicantur, nec vel Enema è mitioribus, poſt primas Evacuationes, ſine periculo injicitur) in quanto vitæ diſcrimine verſetur infelix iſta de cujus jam corio luditur, non opus eſt dicere. Idem poteſt affirmari de affectu illo Hyſterico, qui *Colicam Bilioſam*, vel *Iliacam Paſſionem* ſimulat. Hic ubi pro conceſſo habeatur Affectum iſtum (licèt indolis omnino ſit diverſæ, imò contrariæ) Colicam Bilioſam eſſe, & ab humore acri in viſcera per Arteriarum Meſentericarum oſcula excreto naſci, (in quem errorem dolor intolerabilis, & viridis color qui in materiâ cernitur tam per os quàm per ſedem expulsâ, Medicum incautiorem & cogitationibus minus aſſuetum haud ægrè perducant) quæ methodus tam commoda, quàm ut in contemperandâ, remediorum Refrigerantium atque Incraſſantium ope, humorum acrimoniâ operam locemus? Atque, quo humores è viſceribus exterminentur, præter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cætera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad pleniorem materiæ morbificæ eradicationem? Quàm malè autem cum ægris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo inſiſtamus, ſi Affectus qui Colica bilioſa cenſetur, re ipsâ Hyſtericus tantùm fuerit, aut Hypochondriacus, nemini non liquet: cum clamet experientia, quos poſt primas evacuationes univerſales (quæ humorum putreſcentium, quos peperit ἀταξία jam ſæpe dicta, quique Anodynis obſtaculo eſſe poſſint, ſaburræ amoliendæ dicantur) nihil jam reſtat niſi ut tumultuantes ſpiritus conſopiamus, donec tandem ſymptomata evanuerint, atque iis ceſſantibus opportunè Chalybeata imperemus, vel ſi quod aliud eſt remedium quod ſanguinem accendendo atque

que invigorando morbum radicitus extirpet. Meum non eſt plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigiſſe ipſe novi, ubi Colica hæc Hyſterica à Bile ortum ducere exiſtimaretur. Veruntamen affirmo Evacuationes ſæpe repetitas, quæ quidem in Colica Bilioſâ omnino indicantur, dolorem vomitumque non ſolum non compeſcere, ſed irritare magis, ſpirituum ſc. perturbationem, quæ vera horum ſymptomatum cauſa eſt, promovendo. Tandemque malum ad menſes aliquot prolongatum, metatheſi derepentè in cerebrum factâ, deſinit in *Spaſmos*, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi poſt alias evacuationes diutius repetitas, ſuadente colore viridi eorum quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego obſervando didici, imprimis cavendum eſt, ne Symptomata Fœminis Hyſtericis familiaria ab aliis quos ſæpe æmulantur morbis, diagnoſi errante putentur oriri.

Hîc non eſt reticendum, quod præter errores jam recenſitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hyſtericis obnoxiæ de vita periclitantur, permultæ inſuper errore non minus funeſto dictis Affectibus multantur eâ tempeſtate, quâ hic morbus, licèt ſuâ naturâ non ſit lethalis, tamen vi malorum ἐπιγινομένων ac ſubſequentium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fæmina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia fæliciter & ſecundum naturam cedunt: Obſtetrix, ſive rudis & imperita, ſive jactabunda, & quàm præclarè ſuo illa munere functa ſit palam oſtentans, ſuadet ut Puerpera paucis à partu diebus ſurgat, & ſe à lecto aliquandiu abſtineat, hæc morem gerens, ſtatim à primo corporis motu *Affectione Hyſtericâ* corripitur, & pro ratione qua morbus inaugeſcit, *Lochia* primum imminuuntur, deinde ſiſtuntur penitus; quorum ſuppreſſionem præmaturam longa ſymptomatum ſeries excepit: quæ, niſi permagna tam diligentia quàm in medendo peritia intercedat, ægram brevi perimunt. Nonnunquam enim *Phreneſi* laborant ex hac occaſione, quæ indies efferatior reddita *Spaſmos* primùm, dein mortem affert: Si verò mortem evadant, mitiùs aliquantulum inſaniunt, quandoque ad ultimum vitæ terminum. Nonnunquam poſt lochiorum ſuppreſſionem in ***Febrem*** incidunt, quæ vel in earum, quæ tum graſſantur, Epidemicarum caſtra tranſit, vel ab eâ ſolâ pendet origine. Adde quòd iidem Affectus Hyſterici, quibus Lochiorum ſuppreſſio imprimis debetur, jam magis ſæviunt, tanquam ex ſe denuò nati. Diu eſt à quo mihi ſubiit in mentem, quòd ex eis quæ moriuntur Puerperis, vix Decima quæque, ut modeſtè computemus, vel ex eo perit quòd vires partui neceſſariæ eam defecerint, vel ex doloribus partum laborioſiorem comitantibus; at eo maximè nomine, quòd debito citiùs lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxyſmis Hyſtericis, à quibus cum ſiſtantur Lochia, mox ingens ineluctabilium ſymptomatum turba ingruit. Quamobrem iſtis quæ me audiunt ubique Author ſum, ut ad ***diem*** ſaltem ***Decimum*** uſque in lecto ſe contineant, ſi modò naturâ paulò debiliores ſint, præcipuè ſi *Vaporibus*, qui vulgò dicuntur,

jam-

jam pridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd iſta, quâ in lecto fruuntur, quies, à malis jam toties commemoratis eas immunes præſtet, non interruptus lecti calor ſpiritus pariter reficit tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc caſu ſolennibus exhauſtos fractoſque; quin imò & naturæ ſuppetias fert, atque omnes, quas geſtationis tempore mulier congeſſerat, cruditates digerit & amolitur.

Verùm, ſi ab admiſſo hoc errore quodvis è dictis ſymptomatis ſupervenerit, Indicationes Curativæ eò dirigendæ ſunt, ut ſpiritus ab hoc motu jam irrequieti redditi ſedentur, & ut *Lochia* rurſus fluant, quandoquidem eorum ſuppreſſio horum ſymptomatum cauſa ſit proxima atque immediata. Neque tamen huic methodo pertinaciùs inſiſtendum, ſed exhibitis aliquandiu remediis quæ in hoc caſu cum ſucceſſu uſurpari ſolent, ſi votis ea non reſpondeant, ab iis temperandum eſt; cùm neque fortiora hîc locum habeant, neque in mitiorum uſu perſeverare debeamus, propter attritas & ferè proſtratas Puerperarum ita affectarum vires. Exempli gratia, ubi primùm Lochia jam ſupprimi conſtat, è re fuerit fœminam è veſtigio lecto addicere, mox *Emplaſtrum Hyſtericum* umbilico admovere, atque quamprimùm *Electuarium* ſequens propinandum imperare. Ut ℞. *Conſerv. abſinth. Roman. & rutæ an.* ℥j. *trochiſc. è mirrha* ʒij. *caſtor. croci Angl. ſal. volatil. ſalis Armoniaci, & aſſæ fœtidæ an.* ʒß. *cum ſ. q. ſyr. de* 5. *radicibus, f. Electuar. Cap. ad magnitudinem nucis moſchat. majoris, tertiâ quâque horâ, ſuperbibendo ſeq. Julapii cochl.* iiij. *vel* v. ℞. *aq. rutæ, bryon. comp. an.* ℥iij. *ſacchari Cand. q. ſ. mſ. f. Julap.* Atque hæc, ſi ſtatim à primo ſuppreſſionis indicio exhibeantur, hoc malum plerunque devincent. Sin autem dictis Remediis eo uſque continuatis donec tota quantitas aſſumpta fuerit, Lochia adhuc ſupprimantur, hoc in caſu *Laudanum*, unà ſaltem vice, tentandum. Hîc Laudanum, quantumlibet ſuapte indole adſtringat, cùm tamen ſpirituum perturbationem, à quâ ſolennis Lochiorum evacuatio fuerat interrupta, compeſcat, quandoque plurimùm juvare, &, *Emmenagogis* nihil proficientibus, Lochiorum fluxum poſtlimio revocare poſſit. Commodiſſimè verò Narcotica unà cum *Hyſtericis* & *Emmenagogis* propinantur; v. g. *Laudani liquidi guttæ* xiv. *in Aquâ Bryoniæ compoſita*; vel *Laudani in forma ſolida granum unum ſemis cum ſcrupulo dimidio Aſſæ fœtidæ in Pilulas duas redactum.* Sedulò interim animadvertendum eſt, quod ſi telo hoc ſemel miſſo ſcopum non attingamus, nec ſequantur Lochia, *Opium* nullo modò eſt repetendum, ut in aliis caſibus fieri ſolet ac debet: Etenim ſi reiteretur hîc Paregoricum, Lochia ita potenter ſiſtet, ut ea nullâ deinceps arte provocari queant. Verum enim verò ſi & hoc minus ſuccedat (interjecto aliquo temporis ſpatio, quo certiores ſimus quid iſtud præſtiterit) ad medicamenta iterum Ἐμμηναγωγὰ Hyſtericis permixta redeundum eſt, & dein ad *Enematis ex Lacte ſaccharato* injectionem. Verum quod de *Opio* ſuprà, hîc de *Enematis* dicendum eſt; niſi enim primo injectum Lochia educat, nihil prorſus à pluribus eſt ſperandum: cum unum humo-

humores leniter ſollicitando, ut fluant Lochia efficere poſſit, plura verò eadem aliò divertant. His itaque peractis, (quæ tamen leviter tangenda ſunt) tutiſſimum eſt, & Prudentis Medici officium, temporis συμμαχίαν præſtolari; cum ſingulo quoque die curationis negotium magis magiſque extra aleam ponatur, & ſi ægra *Viceſimum diem* ſuperaverit, jam ferè in vado eſt. Etenim cum à morbo, quiſquis is fuerit, jam diuturniori fœmina aliquantiſper reſpiraverit, vireſque quadantenus receperit, eam methodum valebit ferre quæ aptiſſima videbitur iſto malo averruncando, quod à Lochiorum ſuppreſſione accreverat: quando remedia obſtinatius ingeſta, primis ne hilum promoventibus, tum etiam ſpirituum perturbationem, à quâ morbus oritur, augere poſſint, quod ſedulo advertendum velim.

Nuper Matrona, tam natalibus quàm moribus honeſtis ac probis, me ſibi Medicum volebat: huic ex modò dicta occaſione ſtatim à partu paroxyſmis Hyſtericis affectæ, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis ſuprà memoratis eadem proritare; at fruſtrà, Affectione Hyſterica vehementiore omnem opem medicam reſpuente. Unde, cum ita demum eam ſalvam fore præviderem, ſi nihil prorſus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi ac Coryphæo, committendam cenſui. Hoc meum conſilium ad diem uſque decimum quartum optimè illi ceſſit; quotidie enim illam inviſens, nullo die eam in pejore loco, quàm pridiè fuerat, deprehendi: Poſt hunc mulierculæ adſtantes, quas hactenus à noxa illi ſub officii ſpecie inferendâ ægrè arcueram, Maritum impellebant, ut ſine mora ſanguinem è pede uxori extrahi curaret: quo facto, Paroxyſmi Hyſterici adeo invaleſcebant, ut intra paucas horas Spaſmi accederent, & non ita diu poſteà, ærumnarum requies, Mors.

Et ſi fas mihi ſit liberè quæ ſentio effari, jamdiu in ea Hæreſi fui ut arbitrarer me, non tantum in dictis Puerperarum morbis, ſed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hac illâve, quâ uti placet, methodo certo inſecuturam polliceri nequeam, & Viri & Medici Boni Probique pulchrè defungi munere, quoties nihil omnino tento, modò ægrum inviſens, illum non ſe pejus habere hoc die quàm heri habuit comperiam, nec cras habiturum quàm hodiè conjecturâ aſſequi poſſum. Cùm ſi in ægro curando eâ methodo incedam, de cujus efficaciâ nondum mihi certò conſtet, tam ab experimento quod ex eo capturus ſum, quàm ab ipſo morbo is periclitabitur: Neque ita facilè geminum diſcrimen effugiet, ac ſimplex erat evaſurus. Quamvis enim impræſentiarum nullum vel incipientis Convaleſcentiæ ſignum manifeſtum ſe prodat, certiſſimus tamen ſum morbi Acuti cujuslibet naturam non ferre ut quis eo ſemper laboret, ac proinde dies quilibet res ægri magis magiſque in tuto collocat, vel ſaltem Medico anſam præbet, ex quâ opportuniùs ac certiùs morbum feriat confodiatque, quàm in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum pleriſque verè affirmatur, ita præcipuè de Puerperarum morbis, quibus error vel leviuſculus

Nn fata-

fatalis eſſe poſſit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus ſuppreſſione mala, de quibus diximus, proveniunt.

Cùm verò *Affectus Hyſterici* non ſemper primariæ cauſæ, ſpirituum nempe debilitati nativæ, ſed adventitiæ aliquando originem ſuam debeant, hujuſmodi itaque cauſam, antequam finiam, hîc recenſere libet, quæ frequentiſſimè *Vaporum*, quos appellant, pararia exiſtit. Atque ea eſt *Fluxus menſium immodicus*, ſive in *Puerperio*, ſive extra idem invadat. Quoad primam ſpeciem, ea primis diebus poſt partum laborioſiorem maximè infeſtat, & longâ ſymptomatum hyſtericorum catervâ ſtipatur. Et ſicuti in primis hiſce diebus ſolum ingruit ac urget, ita etiam brevi ſe proripere ſolet. Etenim ſi victus paulò incraſſans inſtituatur, facilè abigitur; cui & ſequens potus addi poterit.

Aſſumatur *aq. plantag. & vini rubri an.* ℔j. *Coq. ſimul ad tertias, & deinde edulcoretur ſ. q. ſacchari albiſſ. Cujus, cum frigeſcat, capiat* ℔ß. *bis vel ter in die.* Interim *Julapium* aliquod *Hyſtericum*, at ſatis mite, ſubinde propinetur, & *nodulus* ſeq. naribus admoveatur. ℞. *Galban. & Aſſæ fœtid. an.* ʒij. *Caſtor.* ʒiß. *ſal. ſuccini volatilis* ʒß. *mſ. f. nodulus.* Vel ℞. *ſpir. ſalis Armoniac.* ʒij. quem ſæpius olfaciat.

Quod verò ad hujuſmodi *extra Puerperium fluxum* attinet, licèt idem omnium tempore fœminis accidere ſoleat, eas tamen paulo ante tempus illud quo ſponte ſua omnino menſes ceſſaturi, ſæpiſſimè invadit; circa ætatis ſcilicet annum 45. ſi modo temporiùs fluere inceperant, circa autem 50. ſi ſerius in vita prius prorumpebant. His, uti dictum, paulò ante totalem eorundem diſceſſum (inſtar Candelæ jam fere abſumptæ deflagratæque, quæ ſubitò flammam edit inſigniorem, mox penitus diſparituram) cum magno impetu affatim excidunt, & ob copiam ſanguinis ingentem qui continuo excernitur, in paroxyſmos hyſtericos ferè continuos miſeras dejiciunt. Hîc licèt *Hyſterica* tam interna quàm externa obiter uſurpanda (fortiora devitando ne fluxum ulterius ea provocent) omnis tamen curationis cardo in menſtruis cohibendis vertitur, quæ hunc in modum quàm primùm ſiſtenda.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥viij. Seq. manè exhibeatur *potio purgativa communis*, quæ repetenda eſt tertiâ quâque die per duas alias vices; & ſingulis noctibus per totum morbi decurſum ſumat *Paregoricum ex ſyr. de meconio* ℥j.

℞. *Conſerv. roſar. ſiccar.* ℥ij. *trochiſc. de terrâ Lemn.* ʒiß. *Cort. granator. & Coral. rubr. præp. an.* ℈ij. *lapid. hæmatit. ſang. dracon. & bol. Armen. an.* ℈j. *cum ſ. q. ſyr. è Coral. ſimpl. f. Electuar. de quo ſumat ad magnitud. nuc. Moſchat. maj. mane & quintâ pomerid. ſuperbibendo ſeq. Julapii Cochl.* vj.

℞. *Aq. germin. quercus & plantag. an.* ℥iij. *aq. Cinnamom. hord. &*

ſyr.

Syr. de roſis ſiccis an. ℥j. *ſpir. Vitriol. q. ſ. ad gratam aciditatem.*

℞. *Fol. Plantag. & urticæ an. q. ſ. contundantur ſimul in mortario marmor. & ſuccus exprimatur, qui poſtea clarificetur. Cap. cochl.* vj. *frigidè ter vel quater in die.* Poſt primam purgationem applicetur *Emplaſtr.* ſeq. regioni lumborum. ℞. *Emplaſtr. Diapalm. & ad Herniam an. part. æqual. mſ. extendatur ſuper Alutam, & f. Emplaſt.*

Diæta refrigerans incraſſanſque imperanda, niſi quòd è re erit ſemel vel bis in die Vini Clareti hauſtulum Ægræ indulgere, quod etſi minùs conveniat in quantum ebullitionem ciere aptum natum ſit, ad vires tamen refocillandas concedi poſſit. Atque hæc quidem methodus ut fœminis hoc modo affectis apprime proficua ſit, ita eadem iis, quibus *Abortus* periculum imminet, non minùs confert. Atqui Cathartica & Succi hîc omittantur.

Eſt & alia, etſi minus frequens, affectuum hyſtericorum cauſa. Nempè poſt partum laborioſiorem *Uteri procidentia*, magnam hujuſmodi malorum Iliada ſecum trahens, quæ tamen citò ac facilè hoc modo ſanatur. ℞. *Cort. quercus* ℥ij. *Coq. aq. font.* ℔iiij. *ad* ℔ij. *ſub finem addendo Cort. granator. contuſ.* ℥j. *roſar. rubr. flor. granator. an. M.* ij. *deinde adde Vini rubri* ℔ß. *Colatura ſit pro Fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè, horis duabus antequam è lecto aſſurgat, & nocte poſt decubitum donec ſymptomata penitus evanuerint.* Sed de his plus ſatis.

Habes tandem, Humaniſſime Vir, eorum ſummam quæ à me in hujuſce morbi ſive Hiſtoriâ, ſive Curatione hactenus fuerint obſervata. Reſtat ut ſi quid fortè peccaverim, iſta minus quàm oportuit accuratè deſcribens, veniam à te petam; tum ut opellam hanc, eo animo exaratam ut gratias tibi referrem, quòd alia noſtra conamina, qualia qualia illa fuerint, tuo calculo probare haud dedigneris, æqui bonique conſulas. Quæ quidem Gratulatio mihi ita raró obvenit, vt vel nihil prorſus ab hominibus ſim promeritus, vel candidi ingenuique iſti, quos eâ mentis præſtantiâ natura effinxit, ut grati eſſe nôrint, perpauci ſunt; Vix totidem quot *Thebarum portæ, vel divitis oſtia Nili.* Quo non obſtante pergo adhuc, imò & pergam, in ediſcendâ promovendâque quoad potero Methodô Curandorum morborum, atque iis, qui me minus in Praxi valent (ſi qui ſunt ejuſmodi) inſtruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios ſit. Æqua enim lance & ſcrupulosè expendens, Hominesne juvare præſtet, aut ab iiſdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maximi ſanè momenti eſſe Animi Tranquillitatem; Famam verò populique halitum plumâ leviorem aut bullâ, atque umbrâ inſomnii magis evanidum. Quod ſi opes ejuſmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corraſerint. Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel ſordidiſſimas exercentium, uberiorem quotidiè quæſtum facere, & majorem Auri Argentique vim poſteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus ſuperiores evadere; qui ſibi ſuiſque pro ſua indole proſpiciunt; &, ſi recta ex animi

Nn 2 arbi-

arbitrio & virtute, nata excipiamus (quorum non eſt capax Brutorum natura) hos planè exæquant Belluæ, imò & alios qui non eum ſibi vitæ ſcopum proponunt ut proſint quamplurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro ſagaci & eruditiſſimo Domino *D. Kendrick*, tibi mihique amiciſſimo, utpote cui debeam quod tuum in me ita propenſum animum reſciverim, eamque qua me complecteris amicitiam, eo internuncio, didicerim. Conabor quantum in me eſt, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre; utpote qui ſim jure meritoque, Vir Digniſſime,

Londini,
Jan. 20. 1681.

Tibi Devinctiſſimus, Tuique
ſemper Studioſiſſimus

THOMAS SYDENHAM.

DE Variolis hactenus Clariſſimus noſter Autor, in variis hujuſce Operis locis, ac præcipuè in primis ultimæ hujus Diſſertationis paginis, accuratiſſimè pro more ſcripſit, ejuſque morbi contagium inter homines tum juniores, tum etiam adultos & ſenes, ita ſubinde ſe ſpargens, ut ejus neceſſitatem, ſi ita loqui liceat, vix ex centenis pauciſſimi evadant, abundè explicuit, curamque, tam atroci quandoque morbo aptiſſimam exhibuit. Verum in eôdem argumento aliquid ſe nobis offert infrequentius ac minùs familiare; contagium ſcilicet Variolicum Armenta quandoque invadens, de quò doctè ac pereleganter commentatus eſt Clariſſimus Ramazzini, poſtque eum Clariſſ. Dnus. Herment, Medicus in Galliis Regius, ac Peritiſſ. Dnus. Droüin Legionis Prætorianæ, ibidem chirurgus Primarius, in id à Rege Chriſtianiſſimô deputati. Horum autem ultimorum Schedas hìc omittimus, unicâ Clariſſimi Ramazzini Diſſertatione, quam jam exhibemus contenti. Illa autem ſic inſcribitur, & hæc eſt.

DE

DE CONTAGIOSA EPIDEMIA

Quæ in Patavinô Agro, & totâ ferè Venetâ ditione in Boves irrepſit,

DISSERTATIO *habita in* PATAVINO *Lyceô*

A

BERNARDINO RAMAZZINI

Practicæ Medicinæ Profeſſore Primario.
Die IX. Novembris MDCCXI.

Sereniſſimo VENETIARUM DUCI
JOANNI CORNELIO *dicata.*

SI veri ſpeciem præfert quod vulgò dici conſuevit, & apud Sapientes quoque receptum, Conſuetudinem vim quandam legis obtinere, ut, qui illam violârit, ſi non plecti, laudari tamen haud quaquam mereatur, qualem mihi legem ipſemet impoſuerim, modò quamvis ſerò nimis agnoſco. Etenim cum annus iſte ſecundi Sexennii, ex quo in hoc celeberrimo Lyceo Practicam Medicinam profiteor, ſit complementum, ac quotannis in ſolenni ſtudiorum Inſtauratione, ut diù feriatam Juventutem ad Studia capeſſenda allicerem, Oratione aliqua proludere conſueverim, nunc mihi jam effœtis corporis atque animi viribus, quando ætas prædatrix omnia ſecum aufert, magnum onus incumbere video, ſi conſuetudini meæ nondum interruptæ obſecundare velim, ac veſtram expectationem non omninò fallere. Audendum tamen ratus, in unum coactis, qui ſuperſunt ſpiritibus, ita me comparaveram, ut quod antea præſtiteram, hoc anno quoque pro viribus præſtarem. Poſt aliquot igitur meditationes, argumentum non incurioſum, ut reor, nactus fueram, circa quod ingenii mei vires exercebam, cum præſens hæc autumnalis Conſtitutio præter modum inſolens, atque ominoſa, Opus quod moliebar, & ad umbilicum penè deduxeram, mihi è manibus excuſſit, & aliud argumentum à Medicis amœnitatibus longè diverſum ſuſcipere coegit, veſtra tamen attentione A. O. non

indignum. Nemo non novit, quàm inopinatè, quàm violenter Bubulum genus dira Contagio pervaſerit flammæ ad inſtar, quæ ope nulla humana conſopiri, nedum reſtingui potuerit: Hæc primùm quidem in Vicentino Agro ſubobſcurè obſervari cœpit, mox in Patavinum tranſgreſſa, apertè ſe prodidit, ac longè latèque effuſa, uſque ad ipſa Urbis Pomœria, tam magnam ac horrendam Boum ſtragem edidit, ut tum Rura, tum Civitatem mœrore, ac metu complêrit. Mœret ruſticana Plebs, imò ſtupet attonita, dum ampla Bovilia vacua, ac deſerta intuetur, dum quotidiè ferè Tumulos adſpicit, in quibus ſepulta ſunt Fortunæ ſuæ pignora, propriis natis forſan etiam cariora, dum Bobus extinctis, Equos ad Frumenti ſationem parum aptos cogitur ſufficere.

Quid labor, aut benefacta juvant, quid vomere terras
Invertiſſe graves?

Sic miſerandam Agricolarum ſortem deflere libet cum Poëtarum Principe, qui tertio Georgicorum huic non abſimilem Boum cladem carmine deſcripſit. Mœrorem diſſimulare nequeunt Cives, & Nobiles Viri, dum prædia ſua, & Villas, præcipuo ornatu, & patrimonio orbatas intelligunt, atque etiam vident. Triſtatur, ac dolet Plebs urbana, dum Annonæ, rerumque omnium, quæ ad victum ſpectant, caritatem brevi ſecuturam prænoſcit. Nemo eſt igitur, quæcunque ſit ejus conditio, qui damnum aliquod non ſentiat, & graviora quoque non timeat. De hac igitur tam portentoſa Boum clade hodierna hac mea Diſſertatione, ſeu potius prælectione, quam hoc Anno ad tractatum de Febribus, ac præſertim de Febre maligna ac peſtilenti, ſum habiturus, verba facere conſtitui, hujus morbi Indolem, cauſas perveſtigando, quibus remediis illi obviam ſit eundum.

Nec obtrudat quiſquam, in hoc tam celebri Lyceo, ab hac Exedra, quæ ordinis ſui primatum obtinet, indecorum eſſe pro Hippocratica doctrina M. Varronis, Palladii, Columellæ, Vegetii, aliorumque Veterinariæ Artis Scriptorum documenta tradere; regeram enim ego, magnum Hippocratem, cui nullius rei ſcientia vilis habita eſt, non puduiſſe de Boum morbis verba facere, in Libro enim de Articulis, rationem adfert, cur Bobus tam facile contingant femorum luxationes. Præterea ſi Congruentia, quæ omnibus in rebus momentum habet non leve, hic quoque ſuam meretur animaduerſionem, tractatio de hac Boum Epidemia noſtri muneris eſt, Illuſtriſſimi, & Spectatiſſimi Profeſſores, Vobis quæſo ſuccurrat, quonam in loco nos ſimus, & Profeſſorium munus exerceamus? Nonne in Lyceo, cui à Majoribus noſtris Bovis nomen eſt inditum? neque inauſpicatò, quando Bos iſte ſuis mugitibus, hoc eſt Doctrinæ robore totum litteratum Orbem implevit, ut nulla pars ſit tam longè diſſita, quæ ad illius celebritatem non reboet, ac ubi non colatur magis illius nomen, quàm olim Serapis in Ægypto. Si ergo ſub ſigno Bovis militamus, ſi Bos iſte nos paſcit, quis erit tam vecors, ſeu tam malignæ Indolis, qui indecorum putet provinciam hanc ſuſcipere, quam de-

detrectare velle impium, & nefas eſſet; eòque magis, quò ab Excellentiſſimo Magiſtratû, qui ſanitatis tutelæ Venetiis præſidet, ac poſtremò ab ipſo SERENISSIMO PRINCIPE demandatum eſt celeberrimo hujus Civitatis Medicorum Collegio, ſeriò exquirere, quænam ſit hujus morbi conditio, quæ cauſa, & quibus præſidiis ferocienti in dies malo poſſit occurri.

Affectionis genus, quod Bubulo generi bellum ad internecionem uſque videtur indixiſſe, ex frigore, rigore, horripilatione, mox ex calore acri, & vehementi per univerſum Corpus diffuſo cum pulſus frequentia, febrem eſſe ſatis liquet, malignam verò, exitialem, peſtilentialem etiam, ſi mavis, eſſe apertè teſtantur, quæ illam comitantur ſymptomata; qualia ſunt, magna anxietas, & gravis anhelitus, etiam cum ſtertore, & in principio Febris, ſtupor & ſpecies quædam veterni, continuus ex ore, & naribus graveolentis materiæ deſcenſus, fœtidiſſima alvi proluvies, interdum etiam cruenta, anorexia, & abolita penitus ruminatio, puſtulæ quinta vel ſexta die per totum corpus erumpentes, ac tubercula variolarum ſpeciem referentia, communis tandem omnium eodem modo circa quintam, & ſeptimam interius, cum Boves pauciſſimi evadant, iique ſorte potius quadam, quàm remediorum dynami. Hæc quidem ex ſe patent, quid verò intus patiantur miſerandi Boves, cum jacent anxii, ac ſtertentes, ac dum ſtant immoti, capite uſque ad terram demiſſo, conjectare equidem poſſumus, ſed ex mutis animantibus, quæ per nutus nihil ſignificare poſſunt, nil certi reſcire poſſumus, quod forſan in cauſa eſt, ut difficilior ſit curatio. Cauſam igitur hujuſce malignæ febris pro viribus perſcrutemur.

Omnibus epidemiis, ſi à ſporadicis affectibus differre debent, id peculiare ineſt, quod communem cauſam habeant, ſive ab Aëris vitio, ſive à corruptis alimentis, aut ab aliquo contagioſo fomite prognata fuerit, qui ab uno corpore in aliud tranſmigret, illique eandem labem communicet. Diſſimulare quidem non licet, tempeſtatum hujuſce anni non adeo legitimam fuiſſe temperiem, juxta illarum naturam, Æſtatis præſertim, quæ Veris ſpeciem præferre viſa eſt non admodum latrante Syrio, nec Cicadis arbuſta rumpentibus. Annus tamen in univerſum non inſalubris fuit, neque multum in quæſtu Medicis, ac Pharmacopolis; nec ſolum in hac Civitate, ſed in aliis quoque, & in tranſpadana regione, ut per litteras accepi, ut parum verax viſus fuerit Hippocrates, quod *cum æſtas veri ſimilis eſt autumnales morbos expectare oporteat.* Nulla in aëre à Meteoreleſchis portenta viſa ſunt, nulla in herbis, & frugibus apparuere rubiginis ſigna, quemadmodum Anno elapſo, quo carbunculari morbo laborarunt fruges, nec tamen noxam ullam perſenſere Armenta, & Pecudes; in fructibus tum Æſtivis, tum Autumnalibus, qui omnes ſerotini fuere, nullæ deprehenſæ ſunt notæ, quas nebularum uredo inuſſerit.

Cœlum equidem non conſului, ut vi-

viderem, num ex aliquo maligno aſtrorum influxu, peſtilentiæ bubuli gregis cauſam divinare liceret, ut ex Saturni cum Marte ſyzigia, in Tauri ſigno; quemadmodum olim Marſilius Ficinus, in Conſilio quodam Thuſco Sermone edito, ut ab omnibus intelligeretur, Peſtis quæ Anno 1478. totam Etruriam, ac præcipuè Florentiam, depopulata eſt, cauſam retulit in conjunctione Martis cum Saturno in ſigno humano (quaſi Aſteriſmorum in hæc inferiora virtus ab inditis nominibus eſſet petenda, ut ſi fortè hujuſmodi conjunctio obſervaretur in ſigno Arietis, aut Piſcium, poſſet aliquis ovilli generis, aut marini populi excidium prædicere.) Sed poſtquam, cum Juvenis eſſem, Pici Mirandulani libros adverſus Aſtrologos legi, Judiciariam à ſtudiis meis valere juſſi. Aërem itaque, & paſcua, ab hoc crimine quod hujus morbi in cauſa fuerint abſolvere fas erit. Quis enim unquam ſibi perſuadeat, campos, & prata, talem ab Aëre humorem combibiſſe, qui ſolis Bobus tam dirum eſſet venenum, cæteris verò animantibus, quæ eaſdem herbas paſcerent, eſſet omnino innoxius? Aliam igitur cauſam comminiſci oportebit, quam nonniſi à Contagioſo fomite licebit deducere, cujus rei non ſimplices conjecturas, ſed argumentum habemus apodicticum.

Jam ſatis conſtat, & in acta publica relatum, ex Boum turmis, quos è Dalmatia & conterminis regionibus, mercatores in hæc loca ſolent adducere, Bovem unum à cæteris ſeceſſiſſe, qui à Bubulco repertus, & perductus in latifundium Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Comitis Trajani Borromæi, Canonici Patavini, pro hoſpitio, eadem labe qua erat infectus, hoſpites ſuos fœdavit, illo enim paucos poſt dies mortuo, paulatim eodem morbi genere omnes miſerè periere, uno tantum ſuperſtite, cui in collo factum fuerat ſetaceum. Caſus iſte totam viciniam perterrefecit, ſed nulla juvit diligentia, ut domus ſuas, & caſas à flamma nimis vicina præſervarent. Iſthæc itaque contagio paulatim ſerpens, totam Patavini agri amplitudinem brevi pervaſit, quin poſtremò Padum transgreſſa, Æmiliæ Populis idem minatur excidium.

Quoniam autem morboſi ſeminii ea eſt indoles, ut facilè ſoboleſcat, & in immenſum ſe propaget, ſi in ſubjectum proprium, & mumiatum, ut vocant incidat, cujus rei ampliſſimum ſpecimen habemus in lue gallica; quæ ex Indiis occidentalibus, à paucis navigantibus ad nos delata, Italiam primò, mox univerſam Europam, fœdiſſima, & ineluibili labe citiſſimè inquinavit; Non eſt quòd miremur, ſi per aporias, & effluvia, quæ ad modum atmoſphæræ expirant à Bobus ægris, ab extinctis, à Stabulis, à Paſcuis, quæ ipſimet Boves paſcendo infecerint, promptiùs autem & facilius ab ipſis Bubſequis, & illorum veſtibus, (peſti enim volupe eſt, in lana molliter cubare) non eſt inquam, quòd miremur, ſi hæc contagio tam longè latèque ſe ſe effuderit. Ubi igitur hæc Aura venenata ſubtiliſſima Bovem aliquem antea ſanum afflarit, ſpiritibus vitalibus, & ſeroſo latici ſe conſocians, dum in

Orbem

Orbem agitur, naturalem ſanguinis conſiſtentiam lædit, & viſcerum fermenta corrumpit; quare naturales viſcerum functiones paulatim vitiari, & debitas excretion s coerceri neceſſum eſt, quod paulatim fieri fas eſt credere, non enim ſubitò ac Bos aliquis venenum iſtud hauſerit, vel quoquomodo illud ſuſceperit, non illicò inquam virulentiam perſentit; ut qui à cane rabido commorſi fuerint, ad longum tempus ſibi ſani videntur, at poſtea ex improviſo, ad aquæ conſpectum palam faciunt, quam dirum venenum intus geſtarent. Naturalem ſanguinis conſiſtentiam ab hoc contagioſo fomite lædi paulò ante diximus, ſuppono etenim, imò pro certo habeo venenum iſtud eſſe de illorum genere, quæ ſanguinem potius figant, & coagulent, quàm diſſolvant; id primùm atteſtantur ſymptomata, quæ febrem comitantur, nempè anxietas, gravis anhelitus, ſtertor, & ſtupiditas, ocularis quoque inſpectio, dum à Laniis Boves extincti diſſecantur, qui licet adhuc calentes parum aut nihil ſanguinis effundunt. Bos præterea piger ac tardus ex ſua natura eſt, & Carnes habet duras, *& graves ad ſtateram*, ut ait Hippocrates, data nimirum paritate molis ad carnes cæterorum Animalium, idcircò illius ſanguinem talem eſſe oportet. Taurinum ſanguinem inter venena recenſuit Dioſcorides, eò quòd epotus ad coagulationem in ſtomacho ſit facilis, Prævotius autem propter flatulentiam; Themiſtoclem ſanguine taurino calido epoto ſibi mortem conſciviſſe, ex Plutarcho, in ejuſdem vita habemus. Mirum itaque non eſt ſi venenatus hic fomes, in hujus animantis genere ſanguinem ex ſua natura craſſum coagularit. Hanc cruoris concretionem in malignis febribus obſervârunt Scriptores, uti Petrus Salius, qui refert in quâdam ex malignâ febre extinctâ repertum fuiſſe in Arteria magna ſanguinem ita concretum, *ut prehenſo illius ſanguinis altero principio, totus ſanguis coaleſcens, ita integer eductus fuerit, perinde ac gladius è vagina extrahi ſolet.* Idem quoque aliquando *in peſtilentiis accidere* teſtatur Richardus Lover in tractatu de corde: Niſi autem talis eſſet in hac Epidemia ſanguinis conditio, non protraheretur ad tot dies febris; ubi enim ſanguis eſt nimis diſſolutus, & vis deleteria humorum corruptioni prævalet, febrilis calor eſt adeò mitis, ut ægri interdum ſe febrire non putent, ſed citiſſimè intra unam vel alteram diem occumbant. Poſtquam igitur fermentificus, & peſtifer hic fomes per venas, & arterias tanquam per cuniculos totum corpus peragrarit, tunc, tanquam hoſtis ex inſidiis erumpens feritatem ſuam patefacit, febrem malignam excitando, quæ intra quintam, aut ſeptimam, lanienam ſuam abſolvit, indiſcriminatim Boves aratores, Tauros, Vaccas, Juvencos, Vitulos jugulando.

Hujus autem Peſtis primam originem, num Bos ille peregrinus eam aliunde ſuſceperit, vel in ipſo primùm genita fuerit, exquirere ad rem noſtram parum refert. Neceſſe eſt enim quemadmodum in libro de Contagione tradit Fracaſtorius, ac pariter Joſeph Aromatarius, in libro de rabie contagioſa, quòd ad aliquod

Animal tandem ſit deveniendum, in quo productum fuerit morboſum ſeminium. Extra enim controverſiam eſt non ſolùm in Brutis, ſed etiam hominibus per varios corruptionis gradus, generari poſſe venena, ac talis naturæ humores, qui ad alia corpora ſymbolica, & analoga facilè tranſeant: ſic qui tabe pulmonari laborant, conſanguineos ſuos facilè inficiunt, ſi cum illis conſuetudinem habeant; Lippitudinem contagioſam eſſe vetus eſt obſervatio.

Dum ſpectant oculi læſos læduntur & ipſi,
Multaq. corporibus tranſitione nocent.

In Boum cadaveribus, quotquot Lanionum ſeceſpitæ ſubjecta fuere, coram Excellentiſſimis Anatomes Profeſſoribus D. Molinetro, & Viſcardo, id ſingulare in omnibus repertum eſt; in Omaſo nempè, corpus quoddam durum, & compactum, ventriculi parietibus fortiter adhærens, magnæ molis, & intolerandæ graveolentiæ; in aliis verò partibus repertæ ſunt hydatides, in cerebro, pulmonibus, ſicuti etiam ingentes veſicæ ſolo flatu plenæ, quæ diſſectæ diram Mephitim exhalarent, ulcera in radice linguæ, & ad illius latera veſiculæ ſero plenæ. Illud verò corpus durum, & compactum ad inſtar calcis, quod in Omaſo obſervatur, primum productum eſſe contagioſi miaſmatis, pro certo habeo, dum tacitè ſævitiem ſuam exercens ſtomachicum fermentum labefactat, & corrumpit; non enim eſt credibile poſt febrem excitatam conflari hoc corpus intra paucos dies, dum Boves ubi primùm febrire cœperint, quodcumque alimentum adverſantur, nec quidquam, niſi liquidum per os infundi poteſt: cætera verò, quæ memoravimus, malignæ febris producta eſſe, facilè crediderim, ſed omnium Phænomenorum exactam rationem adferre velle non patitur unius horæ ambitus; ampla enim materia ſuppeteret ad integrum tractatum conſcribendum.

Verùm ne amplius vos morer, A. O. ad ea properabo, quæ ſunt dicenda, conjectando nempè quem finem habitura ſit hæc contagio, & num aliquid gravius portendat, ac quod magis refert, quid addendum. Quoad primum in hac Epidemia, idem quod in cæteris evenire ſolet, ſecuturum exiſtimo, nimirùm quod poſt tot tentamina, tot experimenta, ac præſertim poſt obſervatam methodum, quam morborum Medicatrix Natura ſervat in iis Bobus ſanandis, quos maligna febris non ſuſtulerit, felicior curatio poſſit inſtitui, ac forſan hujus veneni verum, & ſpecificum remedium reperiri, quo malignum iſtud miaſma penitus extirpari poſſit. Levamen quoque aliquod expectare licet ab adventante Hyeme, ac à ventis aquilonaribus, qui tanquam Aëris ſcopæ auſtrales flatus peſſimæ ſemper indolis procul abigant, quales venti per totum Octobris Menſem dominatum obtinuere. Memoratu dignum eſt, quod de ventorum poteſtate ſupra humana corpora refert Vitruvius. *In inſula Lesbo* (inquit ille) *Oppidum Mitylene magnificenter eſt ædificatum, & eleganter, ſed poſitum non prudenter. In qua Civitate Auſter cum flat, homines ægrotant, quando*

Corus tuſſiunt, cum Septentrio, omnes in ſalubritatem reſtituuntur. Quantum ſævierit Peſtis Octobris menſe, Auſtro, & Euronoto flantibus, ſatis vulgatum eſt, cum plures dies adeo nefaſti fuerint, ut neque quotidianis hecatombis, interdum etiam geminatis, furialis hæc, & execranda febris mitior fieri, nedum placari potuerit. Scio equidem, calori, & frigori morbos peſtiferos non admodum auſcultare, cum aliàs fuerit obſervatum, in ſummo æſtu, & ſummo frigore pariter ſæviſſe hominum peſtem; attamen cum feralis hic morbus, qui celeris eſt motus, ortum habuerit æſtivo tempore, incrementum, atque etiam ſuam acmen autumnali, ſperare licet, quòd hyemali tempore finem, & ſui deſitionem, ope divina ſit habiturus.

Num autem hic Epidemicus Bovini populi morbus longum in tempus perſeverans, humanis corporibus labem aliquam affricare valeat, ut nonnulli ſuſpicantur, non alienum eſt diſquirere. Si in morbis malignis, qui ratiocinia noſtra perſæpè eludunt, quidquam ponderis habent rationum momenta, ſperare licet homines intactos, & illæſos relicturum eſſe; etenim ſi trium menſium ſpatio lues iſta alia Ruminantia, & Cornigera non attigit, quamvis inter ea magnus ſit ſymboliſmus, nec Equos, ſues, ac alias Sylveſtres feras hactenus quidquam læſit, non apparet ratio, cur homines, qui ab iſtis Animantibus tam longè diſtant, debeat afficere.

Non ſum neſcius inter futuræ peſtilentiæ ſigna, quæ plurima ſunt, recenſeri ſolere non Boum ſolummodò, ſed aliorum quoque animantium ſtragem, qualis ea fuit, quæ Ægynam inſulam depopulata eſt, de qua Ovidius.

Strage Canum primo, Volucrumque
Aviumque Boumque.

ac ea, quam memorat Livius, quæ in Sicilia Romanum exercitum, & Carthaginenſem pene delevit, de qua Silius Italicus:

Vim primi ſenſere Canes, mox nubibus atris
Fluxit deficiens penna labente, Volucris.

Cui aliam non abſimilem refert Dionyſius Halicarnaſſeus, quæ *primò Equorum, Boumque armenta invaſit, mox pecudes, & alia quadrupedia aggreſſa eſt, deinde Paſtores, & Colonos attigit, & totum Romanum agrum pervagata, Urbem invaſit.* Aſt illorum temporum peſtilentiæ non in ſolis Bobus, ſed in omnibus animantibus, ut ipſis etiam Maris Piſcibus non parceret, (qualis ea fuit, quam Lucretius carmine deſcripſit) ſævitiem ſuam exercuere, ut quæ ab Aëris vitio ortum duxiſſent; de quo non habemus quod ſuſpicemur; in ſolis enim Bobus, & facilius in iis, qui habitiores, & pinguiores eſſent, quàm in gracilibus, hæc lues alimentum invenit, quo rabiem ſuam paſceret. Magna tamen curatione utendum eſt in tumulandis cadaveribus, terra altè defoſſa, quemadmodum publica edicta præſcribunt: ſi quid enim timendum, præcipuè à nimia cadaverum copia, ex quibus minus aptè humatis, ac poſtea putrefactis, redeunte Vere, pravi halitus Aërem inquinare poſſunt. Bonum autem eſſet, in

loco inculto, ſeu in pratis, quæ arationi non ſunt ſubjecta, cadavera humare. Ubi enim de morbo contagioſo agitur, nunquam ſatis cavemus, dum cavemus. Quoniam autem, ſolutis in liquamen Cadaveribns, neceſſe erit terram ſubſidere, cenſerem, bonum eſſe novam terram ſuperingerere, in illam conjiciendo graminis, aliarumque herbarum ſemina. Refert Petrus Foreſtus Delphis apud Batavos Peſte jam ſopita, & cœmeterio Templi vetuſti, cadaveribus oppleto habitam conſultationem inter medicos, num Calce, aut Lapidibus illud cœmeterium eſſet obruendum, ac decretum fuiſſe ut multa terra ſuperinduceretur, atque in eam varia herbarum ſemina conjicerentur, *ut creſcente gramine, & clauſis ſpiraculis lues minus denuò ſuppullularet.*

Silentio tamen præterire non licet, obſervatam aliquando peſtem in ſolis Bobus, ac poſtea ſecutam hominum peſtilentiam; interdum etiam hominum Peſtem in Boves terminaſſe. Primum exemplum habemus ex Livio, qui ſcribit peſtem magnam in Boves ingruiſſe, ſequenti anno ad homines vertiſſe. Secundum verò apud Ripamontium Chroniſtam Mediolanenſem, qui in Libro de Peſte, quæ anno trigeſimo exacti nuper ſeculi ciſpadanam, & tranſpadanam regionem peſſimè mulctavit, peſtilentiæ hominum, peſtem Boum ſubſecutam refert. Hiſce tamen duobus monumentis totidem habemus, quæ opponamus nec longè petenda. Primum à celeberrimo Fracaſtorio, qui in Opere doctiſſimo de Contagione ſcriptum reliquit, Anno decimo quarto ſupra ſeſqui milleſimum diram peſtem in ſolos Boves irrepſiſſe, quæ in tractu Forojulienſi primum nata, exinde uſque ad Euganeos, poſtmodum in Veronenſem agrum, aliaſque Venetæ Ditionis regiones delata, magnam Boum cladem ediderit eodem fermè modo, ac iiſdem ſymptomatibus, ut hæc noſtra illius ſoboles videatur. Alterum monumentum ſuggerunt nobis manuſcripti Artis Lanionum, quibus non eſt deneganda fides, quales libri in hac Civitate aſſervantur, in quibus ad poſterorum memoriam ab Antonio Faccio ſcriptum legitur, Anno nonageſimo nono ejuſdem ſeculi, quo vixit Fracaſtorius, adeò gravem in Boves peſtem graſſatam, ut publicis Auguſtiſſimi Senatus Veneti Edictis vetitum fuerit, ne Caro Bubula, Caſeus recens, Butyrum, Lac ſub capitali pœna in hac Civitate divendi poſſent, ſed ſolis carnibus Vervecinis veſci liceret; attamen iis annis nihil ſiniſtri, præter rei familiaris damnum hominibus obtigiſſe, certò ſcimus; habemus igitur unde ſpes noſtras alamus.

Utrum autem, graſſante hac Epidemia, carnis bubulæ ſanæ creditæ adeò tutus ſit uſus, ut noxam ullam humanis corporibus non poſſit inferre, abs re non erit diſquirere. Res equidem ſuſpicione non vacat, etenim, etiamſi Bos antequam ad lanienam ducatur, fuerit obſervatus vegètus, atque hilaris, ac poſtea in illo jugulato, & excoriato, nullæ in viſceribus deprehendantur corruptionis notæ, quæ in cæteris, qui ex hoc morbo intereunt, deprehenduntur, attamen certi non ſumus,

quòd Bos ille contagioſum fomitem non geſtaret, quod aliis etiam communicare poſſet: credibile eſt enim, paucos apud nos eſſe Boves, qui afflatum hunc malignum non perſenſerint; licet ſani degant, morboſi enim ſeminii ea eſt ſubdola malitia, ut hominum judicia non raró fallat; perſæpe enim evenit, ut qui illud in ſe continet, & ſecum circumfert, læſionem nullam ſentiat, nec forſitan ſenſurus ſit, in alium tamen ejuſdem ſpeciei poſſit facile transferre. Hujus rei exemplum habemus in gallico morbo; non raró enim contingit, ut aliquis à muliere infecta luem ſuſpiciat, nec quidquam ſentiat, & Uxori poſtea eam communicet, ſic ut illa paucos poſt dies gonorrhœa, vel bubone corripiatur; ex quo fit, quod non leves rixæ, & jurgia inter conjuges oriantur, & Uxor pudicitiæ ſuæ conſcia virum maledictis inceſſat, quod ab illo tam fœda labe inquinata fuerit, ille autem, qui ſe perfectè ſanum agnoſcit nec quidquam de infectione ſuſpicatur, de conjugis fide non parum dubitet. Qua de re legendus Paulus Zachias, Mercurialis, Gaſpar à Rejes. Circa eſum carnis bubulæ memoratu dignum eſt quod refert Theodoricus Skenkius in Hiſt. humor. gen. cap. 2. his verbis: *olim decertatum Venetiis, & Patavii inter Lanios, & incolas, quod illi ex Hungaria Boves advectos, emptos & mactatos in Macello venditaſſent, quos tamen Cives lue quadam infectos fuiſſe noverant, cum fluxu alvi cruento tentati plurimi periiſſent; tranſlato nimirum ab uno ad alterum contagio. Hac de re conſulti Medici Patavini, in ea fuere ſententia, Carnes hujuſmodi eſui adhibitas innoxias eſſe, eo quòd eſſet contagium particulare, & ſpecificum, ac omnis malitia fuiſſet emendata ac diſcuſſa à prævia agitatione gymnaſtica, antequam Boves mactentur.* Contrariam opinionem ſuſtinuiſſe Medicos Venetos tradit Chriſtophorus Fridericus Garamannus in Opere ſuo eruditiſſimo de Mortuorum miraculis, eo quia carnes hujuſmodi eſſent contagioſæ, & cadaveroſæ. Fabius Paulinus Medicus Utinenſis controverſiam hanc dirimere aggreſſus eſt, ſuam enim ſententiam dixit, nimirum ſi neceſſitas urgeat *in cibum carnes vocare, ſale aut aceto prius probè eſſe macerandas, viſceraque cum aliis interaneis eſſe abjicienda, cum in iis cauſæ morbificæ focus & Nidus exiſtat.* qualis cautio num ſufficiat, & omnem dubitationem tollat, liberum cuique eſto judicium.

Quid ergo agendum in tam exitiali morbo, qui bubuli generis extinctionem videtur interminari? In id unum incumbendum eſſe, perſuaſum habeo, ut per univerſalia alexipharmaca (quando particulare, & ſpecificum hujus Veneni remedium non habemus) miaſma iſtud peſtiferum extinguatur, aut ſaltem enervetur, ut natura roborata illud ad cutis ambitum ableget, atque extrudat, quando per ulcera, puſtulas, & tubercula in iis Bobus, qui evaſere, ſponte excitata ipſamet natura, nobis indigitavit, qua via ſit incedendum. Crediderim itaque in curatione hujus malignæ febris; ea Methodo procedendum, quæ à bonis Medicis ſervatur in curanda

varioloſa puerorum febre, diſtinguendo tempus ebullitionis à tempore expulſionis; tempore nimirum ebullitionis erit cautè utendum remediis calidioribus, ne intendatur calor febrilis, & plus æquo effervefcat maſſa ſanguinea, cui facile ſuccedit perturbata coctio, quam Natura rectrix intendit, qua in re non leviter peccatum eſſe cenſeo, cum hujus febris initio ad calidiora cardiaca ventum fuerit, & præcipuè ad vina meraciora cum multa theriaca; quare præpoſterum remediorum uſum, ſtragem longè majorem ediđiſſe cenſeo, quàm febrem ipſam. Non deſunt Medicæ Praxis docti Scriptores, qui in varioloſis conſtitutionibus in principio febris præcipitantibus utendum eſſe volunt. Dum hæc ſub prælo eſſent, apud amicum ea legi, quæ Illuſtriſſimus D. Joannes Maria Lanciſius Clementis XI. P. O. M. Archiater meritiſſimus, ac Intimus Cubicularius perdoctè, & eruditè, ut ſolet in omnibus, de hoc morbo conſultus, ſcripſit; nam inter varia monita, hoc habet, quod cardiacis acida ſint maritanda. In Febris itaque principio moderatè agendum per alexipharmaca, in progreſſu verò morbi, & deſpumationis, & expulſionis ſignis liberalius Bezoardicis utendum.

Ut autem ad remediorum materiam deſcendamus, quando id unum eſt, quod expetitur, & à nobis exigitur, nequaquam verò nuda verba. Quoad præſidia externa, ſanguinis miſſio viſa eſt improſperè ceſſiſſe, idcirco cœpta eſt omitti; nihil tamen ſævitiæ ſuæ remiſit morbus; imo truculentior factus eſt. Equidem in omnibus Epidemiis ſuſpecta eſt Phlebotomia, ſicuti purgatio, unde Celſus: *Sanguinem non facile mittere, alvum non facile ducere*; in febre tamen varioloſa paſſim mittitur ſanguis, in pueris bimis, aut trimis per cucurbitulas ſcarificatas, & quibuſdam in locis etiam per venam ſectam, in principio tamen febris. In hac itaque Boum febre, non ſalubrem tantum, ſed neceſſariam fore venæſectionem crediderim, ad ſarcinam minuendam, ut mitior fiat ebullitio totius maſſæ ſanguineæ, & per ſua vaſa circulatio. Cum enim, ut diximus, Bovis cruor ex ſua natura ſit valde craſſus, & ad facilem concretionem pronus, atque venenum iſtud de illorum ſit genere, quæ maſſam ſanguineam coagulandi vim habent, quo precor remedio laboranti Bovi, & anhelanti ob ſanguinis concretiones in vaſis ſanguifluis, in pulmone, in Corde, quàm per ipſam ſanguinis miſſionem promptius, & facilius poterit ſuccurri? Animadverſione dignum eſt, quod lues iſta, Boves robuſtos, & valde obeſos facilius corripiat, macilentos verò, qui vix oſſibus hæreant, prætergrediatur; propterea in hac febre, quæ non abſimilis eſt iis, quas appellant inflammatorias (quales ſunt, quæ in pleuritide, peripneumonia, angina obſervantur) ſanguinem in fervorem actum, & alioquin ad coagulationem aptum, detrahere, ſalutare conſilium erit. Clamitet autem ad ravim uſque contra hanc operationem quiſquis velit; non enim video, (ſi tamen per analogiſmum in curanda hac febre licet procedere,) ut in curatione febris

bris peſtilentis, quæ homines corripit) ego, inquam, non video, cur miſeranda hæc Animalia, dum febriunt, & oculis lacrymantibus, opem aliquam quodammodo implorant, hoc magno remedio debeant deſtitui; morbi enim magnitudo, plethorica diſpoſitio, ob paſcua hoc Anno ſolito uberiora, phlebotomiam manifeſtè expoſcunt, in principio tamen febris, dum vires validæ permittunt, quam doctiores Medici in febre peſtilenti, uti Sennertus, Septalius, Antonius Ponce, Sancta Crux, Fracaſtorius, & alii graviſſimi Scriptores admittunt. Certè vires horum animalium, in ipſo etiam vigore morbi ſatis validas eſſe obſervavi, è ſtabulis enim educti, & per campos circumducti experiundi cauſa, num herbam aliquam velint paſcere, robuſtè incedunt, & ſuæ libertati relicti, ad ſtabula promptè recurrunt. Circa porro venarum delectum, non adeo laborandum; ubi enim ad vaſorum plenitudinem tollendam mittitur ſanguis, parum refert, an ab hac, vel illa vena mittatur.

Inuſtiones quoque lato ferro candenti faciendæ in collo utrinque, ſublata enim eſchara, apparebunt ulcera, quæ veſicantium loco eſſe poterunt; aures quoque rotundo ferro perforandæ, indita poſtea radice hellebori, ut Veterinarii Scriptores ſuadent; ſimiliter ſub mento perforanda palearia, injecto poſtea funiculo, quem ſetaceum vocant, indiget enim Natura aliquo emiſſario, per quod venenum iſtud exanthlet; nulli enim comperti ſunt evaſiſſe Boves, niſi per puſtulas in cute excitatas, multum craſſæ, ac fœtidæ materiæ fundentes, nec Bovem ullum, qui ſic purgatus fuerit, recidivam paſſum fuiſſe adhuc accepi; nam ex Hippocratis oraculo in ſexto Epidemiorum; *Quidquid ſuppuratur non revertitur; ipſa enim maturatio, & judicatio ſimul, & abſceſſus.* Obſervatione dignum eſt, quod refert laudatus Fracaſtorius, ait enim, eos *Boves*, *quibus labes à faucibus ad armos deſcendebat, & inde ad pedes, ſanatos fuiſſe, quibus autem hæc permutatio non fiebat, ut plurimum interiiſſe.* Linguam, & palatum, aceto, & Sale colluere ſæpius oportebit, frictiones pluries in die faciendæ ad faciliorem perſpiratum obtinendum, ac ut cutis paratior ſit ad recipienda rejectamenta nervorum & arteriarum in glandulas. Cum perſæpe in faucibus generentur tumores & cruſtæ, uti fit in variolis, ut nihil per os poſſit infundi, compertum eſt baculum ſalignum viridem Butyro inunctum, longitudinis ulnæ, & amplius per os inditum, valde contuliſſe ad impedimentum illud tollendum.

Quoad præſidia interna, hæc è triplici regno erunt petenda. E vegetabili plantas multas habemus cardiacas, quarum magna eſt ſupellex; Decoctio itaque in aqua fieri poterit ex foliis Scordii, Cardui Benedicti, Dictamni Cretici, Centaurii, Radicibus Gentianæ, Tormentillæ, Scorzoneræ, & ſimilibus, quibus addi poterunt cicoracea & ad illarum calorem temperandum, quæ decoctio, bis, vel ter in die per os infundi poterit ad duas, vel tres libras. Cum verò febris ad ſtatum pervenerit, decoctio iſta ex prædi-

ctis

ctis plantis debebit eſſe ſaturatior ad expulſionem promovendam. Camphora quoque magnum antipeſtilentiale, accenſa, & in aquam conjecta, potionem efficiet aptam ad peſtiferum Miaſma perdomandum, & Diaphoreſim promovendam. Pulveres quoque ex iiſdem plantis parati, & in aqua cardiaca diſſoluti, exhiberi poterunt.

Ut autem præter univerſalia alexipharmaca, quæ pro malignæ febris curatione à vegetabilium claſſe abundè ſuppetunt, aliquod ſingulare proponamus, placet expendere, num ſolenne illud antipyreticum, h. e. cortex peruvianus, vulgo China Chinæ, ad malignam hanc febrem expugnandam ſalutare remedium eſſe poſſit. Equidem hoc præſidii genus in febribus periodicis miranda præſtat, ac præſertim in tertianis intermittentibus malignis, quæ in ipſo impetu acceſſionis, ægros interdum necant, quarum febrium in Conſtitutionibus meis epidemicis Mutinenſibus mentionem habui; hoc enim febrifugum, fermentum illud malignum, ſive penitus reſtinguit, ſive ita enervat, ut periculum illud tollatur, ne æger in ipſo febris acceſſu intereat; aſt in febribus continuis, & inflammatoriis, perrarò ex corticis peruviani uſu, febrem ſolutam obſervavi; ſi tamen habenda fides Richardi Mortoni rationibus, & experimentis, qui in quacunque febre venenum quoddam ſpiritibus vitalibus hoſtile agnoſcit, cur in hoc Bovini generis morbo experiri non licebit hujus febrifugi virtutem? Iſthæc enim Boum febris continua, & acuta, à febribus continuis ab aliqua inflammatione comitatis, quæ homines corripiunt, nullatenus differt; licet Joſeph Aromatarius ex Antiquorum doctrina differentiam aliquam ſtatuat inter febres brutorum, & febres hominum, ut brutorum febris κραυρ☉, hominum vero πυρετὸς vocitetur. Poſſent itaque unciæ tres pulveris Chinæ Chinæ (quando hujus remedii largior doſis eſſe cœpit, quàm olim) infundi in libris decem vel duodecim aquæ cardiacæ, ſeu vino non admodum generoſo, quæ infuſio inſervire poterit pro quatuor, vel quinque doſibus, bis illam in die exhibendo, in febris tamen principio, & cum primum Bos ægrotare cœperit.

Sua quoque remedia ſuppeditabit regnum animale; Cornu Cervi primas tenebit, infuſio itaque ac decoctio, & quæ ex eo parantur remedia erunt ex uſu. Pulvis viperinus, qui febrilem calorem non adeo intendet, bis in die exhiberi poterit ad drachmam unam, in aqua cordiali tepida pariter diſſolutus; efficacior tamen eſſet vipera una, vel altera in aqua cordiali decocta: febris enim iſta intra paucos dies curſum ſuum abſolvit. Quoniam autem inter cætera ſymptomata, gravi anhelitu, & ſtertore Boves premuntur, ſperma ceti tanquam remedium aptum ad diſſolvendas ſanguinis concretiones, & in aſthmate uſurpari ſolitum, præſcribi poterit ad drachmas duas in vino tepido diſſolutum. Mineralia quoque, ut quæ non tam facile à calore nativo, & digeſtiva facultate alterantur, uti vegetabilia, & animalia, ſed integris viribus corpus pervadunt, ſymbolum ſuum confe-

ferent. Antimonium diaphoreticum, paratu facile, & exiguæ impenſæ, quod nihil aliud eſt, quàm Antimonii crudi in pulverem contriti, cum æquis partibus Nitri, in crucibulo, vel mortario Æneo per carbonem ignitum, aut bacillum ferreum candentem, conflagratio, ter, vel quater repetita, addita ſemper novæ conflagrationi æquali portione ſalis nitri, erit proficuum remedium ad obtinendam illam, quæ expetitur, expulſionem diri veneni ab intimis ad extima. Quoniam verò repertos ajunt eſſe lumbricos, & Aſcarides in inteſtinis, quod perfacile eſt credere, cum etiam in peſtilentiis hominum obſervari ſoleat verminatio, non ſolum in ventriculo, & inteſtinis, ſed etiam in aliis partibus, quod in ſcrutinio Peſtis tradit Pater Athanaſius Kircher è S. J. & animatam putredinem appellat, ad remedia anthelmintica erit confugiendum; Mercurii infuſio, ad libram ſemis ſuper cineres calidos, in aliqua ex prædictis aquis optimum erit remedium, cæteris quæ decantantur præferendum; quando enim inter helminthicos ſcriptores diſputari ſolet, num acida, an dulcia ad vermes necandos ſint uſurpanda, Mercurium, licet inſipidum, id valenter præſtare, & frequenti in uſu eſſe, pro certo habemus. Idem quoque efficiet Mutinenſis Agri petroleum; præter enim id, quod vermes enecat, putreſcentiam quoque corriget, & diaphoreſeos erit ſtimulus. Noſtrates ruſtici, cum vitulos habent verminantes, quod facile deprehendunt ex odore, quem Vituli expirant, cum lacte exhibent iſtud petroleum, ad guttas aliquot per os infundendum.

Quoad alimentum, potiones parari poterunt, ex farina hordei, tritici, panis contriti ad inſtar ptiſanæ. Pro potu laudatur fœni puri, odorati, menſe Maji collecti, in aqua Maceratio, quod potionis genus hiſce animalibus gratum eſſe obſervavi. Externorum quoque habenda eſt ratio. In loco calido Boves detinendi, & cuſtodiendi ſtragulis cooperti, cavendo quantum licet ab Aëre frigido; quotidie ſtabulum ſuffumigando ex baccis Juniperi, Galbano, & ſimilibus.

Atque hæc quidem ad Therapœiam; modò pauca quædam documenta pro hujus meæ prælectionis Coronide, in prophylaxeos gratiã lubet proponere, quando longè præſtantius eſt præſervare, quàm curare, ſicuti ſatius eſt tempeſtatem prævidere, ac illam effugere, quàm ab ipſa evadere. Cum igitur Boves ab agris poſt labores in ſtabulum ad hyemandum jam ſint deducti, ut milites ad caſtra hyberna, magna diligentia ſtudendum erit, ut ea loca in quibus Boves ſani degere debeant munda ſint, quantum fieri poteſt, ac ſæpè ſuffumiganda, quæcunque animalia, ut ſues, oves etiam ab illis arcendo. Solent ruſtici, ut ſtabula hyeme ſint calidiora, fimum, & excrementa Boum in iis cumulare, ſed ſatius ſi quotidie alvinas fœces aliò adſportent. Conſilium ſalubre erit parietum cruſtas abradere, eô modô, quô Judæi ex legis edictô jubebantur cubiculorum, in quibus leproſus aliquis habitaſſet, parietes cruſta denudare; & flore calcis obducere, ſolum

autem in hoc caſu muros eradere ſufficiet; timere enim licet, ne recentis calcis odor hyemali tempore Bobus inibi concluſis poſſit officere. In id quoque erit incumbendum, ut pura, & munda ſint illorum alimenta, cavendo, ne fœnum, paleæ, & alia, à pluviis, & illuvionibus fuerint inquinata; parcius quoque erunt alendi, ne plus æquo pingueſcant; non enim hoc anno polyſarcia, ſed ſanitas procuranda. Æſtate quidem, quo tempore, in frugum tritura, aratione, & plauſtrorum vectura exercentur, ac multum eſt quod diflatur, pleniùs ſunt alendi; aſt hyeme, hoc anno præcipuè, quo ſuſpecta eſt ſaginatio, & macies tutior viſa eſt, moderata diæta in iis nutriendis erit utendum.

Frictiones pluries in die adhibendæ, non ſolum manu, ſed ſtrigilibus quoque, multum enim conferent ad ſanguinem in ſua fluiditate continendum, ſimulque ad ſuperfluitatem exhauriendam, ſi præſertim frictiones ſint validæ: habet enim hoc præſidii genus varias facultates, modo implendi, modo extenuandi. Celſus ex Hippocrate ſcripſit; *Frictione, ſi vehemens ſit, durari corpus, ſi lenis molliri, ſi multa minui, ſi modica impleri.* Si nimis pingueſcant, quandoquidem hoc anno copioſa erit bubuli generis annona, poſſet etiam inſtitui phlebotomia, ſed diæta ſi fuerit conveniens, venæ ſectionis, atque etiam purgationis erit vicaria. Poſtremo cum ex obſervatione Boum, qui in hac tempeſtate evaſerint, ſatis conſtet, naturam per cruſtas, & ulcera excitata in corporis ambitu, & multam ſaniei expurgationem, morboſum illud miaſma, luem hanc expugnaſſe, ſanum conſilium foret emiſſarium aliquod in bobus ſanis aperire, per quod ſi qua ſint veſtigia morboſi ſeminii, illa ſenſim extrudantur. Aureum documentum habemus ex Hippocrate in 6. Epid. ad rem noſtram accommodandum, hiſce verbis. *Decubitus quidem, in quibus facta tollit, hæc ante facta prohibet.* Locus quidem ſubobſcurus eſt, uti ſunt Hippocratis Oracula, ſed illum egregiè explicat Valleſius; ait enim, decubitus à natura factos, *qui ſunt aliorum morborum medela, eoſdem morbos antevertere, & præſervare, ſi tales decubitus arte procurentur, non ſimpliciter tamen, quemcumque decubitum, ſed illum, qui facta tollit.* Non inutile igitur foret ſanis Bobus, palearia ſub mento candenti ferro perforare, atque funiculo indito, apertum illud diu ſervare, ut per illud paulatim egerantur impuritates illæ, quæ hujus contagioſi fomitis ſunt ſoboles, & in capite potiſſimum acervari ſolent.

Sed cur ingenii mei tenuitatem fruſtror, ac divexo, ut morbi hujus naturam, & cauſas explorem, ac Medicinæ præcepta ad veterinariam traducam? Jamdudum veram, & immediatam hujus ferini morbi cauſam agnovit, ac patefecit Purpurati Principis, ad hujus Urbis incolumitatem cœlitus demiſſi admiranda pietas & ſollicitudo: nullam aliam ſcilicet eſſe cauſam, quàm Deum juſtiſſimum criminum vindicem, nobis iratum; ſicuti etiam idem unicum & verum aperuit antidotum, decretis ad plures dies ſupplicationibus ad cœleſtem iram placandam. Magna ſanè frequentia clauſis ubique Officinis, ad

excelſam

excelſam hujus Urbis Baſilicam concurſum eſt, ut nunquam aliàs tantus in unum populi conventus fuerit obſervatus, nec tanta erga Supores reverentia, ac pietas. Neque verò fervor hujuſmodi poſtea refrixit, uti aliquando fieri conſuevit, ſed perſtitit, magno ad alia celebriora Urbis Templa Populi confluxu, quin cœteris Civitatibus, quæ eodem malo premuntur, exemplo fuit, ut ad divinam opem implorandam publicis precibus confugerent. Hæc tam ſubitò mutata rerum facies & recens nata hic, & alibi pietas, quam graviorum malorum metus expreſſit, in mentem revocant magnam illam Romanæ Urbis conſternationem, quam Livius hujus Civitatis immortale Decus, tam egregiè deſcripſit, quando nimirum Annibal, ſuſis, ac deletis Romanis exercitibus, ex improviſo Romam petiit, ac illam tam arcta obſidione preſſit, ut trepidantis Civitatis clamores audiret; ſubito enim terrore perculſus Romanus Populus, ad Templa, & Aras Deorum turmatim concurrebat, ut victimas mactaret, & pro publica ſalute vota conciperet; viſebantur mulieres paſſis crinibus, effuſæ in lachrymas, cum parvis liberis ad Templa convolantes, ac ibi ad Simulacra Deorum armillas, annulos, aurea monilia appendere, ferreas ſcilicet Pœnorum catenas, & aſperrima vincula metuentes. Hanc eandem conſternationem eleganti carmine deſcripſit Silius Italicus. Lubet hìc Carmina hujus Poetæ verè aurea ad rem noſtram apponere.

Tanta adeò, cum res trepidæ, reverentia Divum
Naſcitur, & raræ fumant felicibus aræ.

Num. hiſce temporibus congruant hi duo verſus, Vobis A. O. judicandum relinquam.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

TRACTATUS

DE PODAGRA ET HYDROPE.

Non fingendum, aut excogitandum, ſed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat. Bacon.

Doctiſſimo Viro

THOMÆ SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

EN tibi, Humaniſſime Vir, Tractatulum de Podagrâ & Hydrope, loco ſpiſſioris voluminis quod animo deſtinaveram; Hiſtoriam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maximè circa quos mea Praxis potiſſimùm verſata eſt. Cùm verò omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plùs ſatis intendendo, atrociorem podagræ paroxyſmum mihi accerſiverim quàm quo alias, ut puto, fueram mulctandus, res ipſa monebat, ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & mihi tandem ipſe conſulerem, hos tantùm morbos duos quadantenus expediviſſe contentus.

tentus. Quoties enim ad hæc ſtudia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale demum id eſt, accipere digneris; quod Tibi duabus potiſſimum de cauſis dicandum cenſeo. Primum, quòd earum, quas jam olim in publicum dedi, Obſervationum, à quibuſdam deſpectarum, utilitatem aliquam non tantùm me coram atque in os, ſed etiam coram aliis agnoſcere atque aſſerere nullus dubitaveris. Deinde quòd ex aliqua conſuetudine quam mutuam habuimus, Conſilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodque tametſi doctrinâ omnis generis inclareſcas, Te tamen natura ad eas potiùs ſubtilitates determinaverit, quæ è praxi naſcuntur, quàm ad inanes ſpeculationes: quæ duo haud minori intervallo à ſe invicem diſtant, quàm Sapientum res ſeriæ ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis diſterminantur: Et fortaſſe (niſi me fallit obſervatio mea) perrarò in eodem ſubjecto conveniunt. Quæ tua ſagacitas juncta opportunitate, quam tibi ſuppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta ſtabilienda, Te ad Artis noſtræ faſtigium evexit: Et morum comitas versùs omnes haud vulgaris exiſtimationem, quam nactus es, facilè tuebitur. Si qua heic diſſerui neque tibi cui iſta inſcribo, nec paucis illis, at ſpectatæ probitatis viris quos amicos habeo, vitio dari poſſint, haud multum alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ mihi infenſiſſimi ſunt, niſi quòd aliter tam de ipſis morbis quàm de eorum Curationibus ſentiam, atque illi ſentiant. Quod ut ità non fieret penes me nullo modo fuit, quando ſic à naturâ factus atque diſpoſitus ſim, ut quod temporis alii libris legendis, id ego omne meditationi impendere ſoleam, neque tam quæram, an alii eadem mecum aſſerant, quàm utrum quæ ego trado cum veritate conſentiant: utpotè qui rumores & vulgi plauſum haud magni faciam. Et ſanè quid tanti eſt, ſi officio Civis Boni ſtrenuè perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inſerviens, nullam tamen exinde gloriam reportem? Cum ſi rem rectè perpendam, conſulere Exiſtimationi meæ, qui jam ſenex ſim, brevi perinde erit ac ſi Non-enti conſuluiſſem. Quid enim mihi poſt obitum prodeſſe queat, ut octo Elementa Alphabetica in iſtum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur qui non magis aliquam mei Ideam animo poſſint effingere, quàm ego jam queam concipere qualeſnam tandem illi futuri ſunt, qui omnes & mortuos prioris ſeculi ignorabunt, & aliis tùm dialectis tùm moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconſtantiâ ac viciſſitudine. At quorſum ego de aliorum judicio ſollicitus ſim? Si meo aliquo conatu in promovendâ & morborum & eorundem Curationum ſcientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diu iſtâ laude fruar: Atque è diverſo, ſi cui minus placuerint mea ſcripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio ſanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, moleſtias faceſſam. Et profecto vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amiciſſimo viro D. Joanne Drake, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Chriſti apud* Cantabrigienſes, *agnoſcere debeo: Quem quidem virum & nativus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquàm exoptabilem; Animi verò dotes tam à natura ſubminiſtratæ, quàm ſtudio excultæ Humano generi utilem*

admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probè callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatiſſime, ut huic meo in te officio, ſi permoleſtior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde naſci exiſtimes velim, quàm ex illo honore & obſequio quibus te meritò, atque ex animo proſequitur

Tibi addictiſſimus
Tuique obſervantiſſimus

Londini,
Maii 21. 1683.

THOM. SYDENHAM.

DE PODAGRA.

PRocul dubio æſtimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam δυσνόητον, ac ferè incomprehenſibilem eſſe, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardiſſimi ac prorsùs hebetis, cùm meæ tàm de ipſo morbo, quàm de ejus curatione obſervationes ita parum votis reſpondeant. Utut tamen ſe res habeat, ego bonâ ſaltem fide tradam, quæ hactenus reſcivi omnia, difficultates ſalebraſque, ſive rationem morbi ipſius, ſive curationis methodum ſpectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandaſque relinquens.

Podagra eos plerunque ſenes invadit, qui poſtquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius tranſegerint, Epulis lautioribus, vino, aliiſque liquoribus ſpirituoſis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingraveſcentis ſemper comitem, ea corporis exercitia penitùs omiſere, quibus juvenes aſſueverant. Ad hæc, iſti, qui huic morbo ſunt obnoxii, Crania habent grandiuſcula, Habitu corporis ut plurimum ſunt pleniori, humido & laxo, & Conſtitutionem habent omnes luxuriantem viroſamque, ditiſſima atque optima vitæ ſtamina.

Non quòd Podagra eos ſolùm adoriatur, qui craſſo & corpulento habitu donantur, cùm aliquando etiam, etſi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus ſenium præſtoletur: quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties ſcilicet infœlicia morbi ſemina á parentibus, quaſi ex traduce acceperint; vel ſi hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulſerint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores inſuper fuerint & liquores ſpirituoſos immoderatiùs hauſerint, poſteà derepente ad liquores tenues & refrigerantes ſe contulerint.

Si quem non niſi jam ſenio confectum primùm adoriatur, nunquam poſteà vel tam ſtatas habet periodos, vel tàm immaniter ſævit, quàm ſi juniorem occu-

occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis ſtipatus ad ἀκμὴν pervenerit, tùm etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulos diſplodi poteſt. At ſi quem maturiùs laceſſat, quamvis nec ſedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, ſed incertâ periodo pro datâ anſâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nulla methodo invadens recedenſque, ſenſim tamen caſtra metatur, legem ſibi ponens, typumque præformans, tam quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxyſmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo inſultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ita regulam typumque ſervat, libet primò diſſerere: poſteà de ejuſdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties ſcilicet vel præpoſtero inidoneorum Medicamentorum uſu, de ſtatu ſuo dejectus fuit, vel ob ſubjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit aſſurgere. Quoties itaque *Regularis* eſt *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nulla ferè præſenſione antecedente ingruit; niſi quòd ventriculi cruditate atque ἀπεψίᾳ ad ſeptimanas aliquot æger laboraverit; corporis inſuper intumeſcentiâ quaſi ventoſâ & gravitate, quæ indies augetur, donec tandem detonet Paroxyſmus; quem paucis diebus præit torpor & quaſi flatuum deſcenſus per femorum carnes, cum affectione σπασμοειδῆ, tùm etiam pridie Paroxyſmi Appetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto ſomnoque committitur, Horâ verò ſecundâ poſt mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui oſſium dictorum diſlocationem comitatur, cum ſenſu quaſi aquæ tantùm non frigidæ partis affectæ membranis affuſæ. Mox ſequitur Rigor cum Horrore, & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primò remiſſior gradatim intenditur, (& pari paſſu Rigor atque Horror recedunt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad apicem pervenerit, ſe ad varietatem oſſiculorum Tarſi & Metatarſi, quorum ligamenta obſidet, perbellè accommodans, nunc tenſionem violentam, vel ligamentorum iſtorum dilacerationem, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram & coarctionem exprimens: adhæc, ita vivum exquiſitumque habet ſenſum pars affecta, ut nec linteorum ſuper-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concuſſionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantùm in cruciatu tranſigatur; ſed etiam cum irrequietâ partis affectæ hâc iſtâc rotatione, & mutatione ſitûs quaſi perpetuâ. Neque minor eſt totius corporis jactatio inceſſans, quæ ſemper Paroxyſmum, maximè verò accedentem, comitatur, quàm torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, ſitus tum ipſius corporis, tum membri affecti mutatione aſſiduâ, doloris ſedationem incaſſum exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam ſecundam tertiamve matutinam, (decurſo ſcilicet Nycthemeri ſpatio à primo appulſu Paroxyſmi) quo tempore æger poſt materiæ peccantis modicam digeſtionem & diſſlationem aliqualem, ſubitò à dolore reſpirat, licèt hanc ille liberationem iſti membri affecti poſituræ, quâ poſtremò uſus erat, immeritò

acceptam

acceptam referat. Jam leni madore perfuſus ſomno concedit; à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cùm ſolùm antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxyſmis ſolenne eſt) inſignior intumeſcentia venarum membro vexato intertextarum ſe in conſpectum dederat. Sequente die, fortè etiam ad biduum triduumve, ſi materia Podagræ generandæ apta fuerit copioſior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam adveſperaſcente, levatur autem ſub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit, vel ſi prior iſte jam dolere deſierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evaneſcit, tàm viribus quàm integrâ ſanitate iſti pedi ſtatim reſtitutis, perinde ac nunquam laboraverat, ſi modò dolor pedem nuper tentatum ferocius lancinet. Nihilominus eaſdem hîc excitat Tragœdias, quas priùs in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cùm materia peccans adeò exuberat, uti ei capiendæ pes unus impar ſit, utroſque ſimul pari vehementiâ fatigat: ſed ut plurimum pedes ſucceſſivè, uti diximus, aggreditur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit, qui ſequuntur Paroxyſmi abnormes ſunt, tùm quoad tempus invaſionis, tùm etiam quoad durationem; hoc tamen ubique ſervant, quòd dolor noctû recrudeſcat, manè verò remittatur. Atque ex ſerie horum *Paroxyſmulorum* (ſit verbo venia) conſtat Paroxyſmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim cenſendum eſt, quoties quis cum hôc morbô ad menſes duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxyſmum fuiſſe, ſed ſeriem potiùs & catenam Paroxyſmulorum, quorum poſterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante prorsùs abſumpta æger priſtinam obtinuerit ſanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius inviſit, diebus ſæpe quatuordecim fit; in ſenioribus, atque iis quos ſæpiùs afflixit, duobus menſibus, iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam ſunt, non priùs valedicit quàm æſtas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior eſt, quæ poſt ſeparationem ſedimentum rubrum & quaſi arēnulis refertum deponit; nec æger ut plurimùm niſi tertiam potulentorum quæ aſſumpſit partem per Veſicam reddit; Alvus item ad dictos primos ferè dies conſtipata eſt. Appetitus proſtratio, Rigor totius corporis ſub veſperam, partium etiam non affectarum gravitas & moleſta ſenſatio integrum Paroxyſmum comitantur. Recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipſi quaſi ab epoto Veneno deſquamantur. Morbo jam diſcuſſo, ægri tum εὐεξία, tum Appetitus redeunt pro ratâ doloris quo ſæviebat Paroxyſmus nuper elapſus, & in eâdem proportione ſervatâ vel acceleratur vel differtur ſequens Paroxyſmus. Nam ſi hic ultimus ægrum peſſimè multaverit, ſequens Paroxyſmus non niſi anno ad idem punctum revertente denuò accedet.

Atque hoc ſe habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis propriiſque ſe oſtendens. Cùm verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem perver-

pervertitur, neque par eſt natura eidem, methodô conſuetâ, eliminando, Phænomena multùm ſunt diverſa à jam deſcriptis. Nam cùm hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, (qui peccantis materiæ ſedes ſunt genuina, quæ cùm alias quaſlibet partes occupat, certiſſimum eſt vel morbi methodum inverſam eſſe, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliaſque regiones occupat, ea jam, ſicut pedes olim ſolebat, diſcrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos diſtorquens faſciculo *radicum Paſtinacæ* ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipſamque cutem deſtruens, nudos *tophos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* æmulantes, aciculâ eruendos exhibet conſpectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem ſubalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, quæ ſenſim inflammatur cum rubore. Eſt ubi Femur occupans ſenſum exhibet quaſi ingentis ponderis appenſi, ſine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quaſi clavo tranſacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo eſt ſe queat dimovere. Et quando, vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente neceſſariô aliquô vitæ officiô, æger aliorum operâ eſt movendus, omni cautela opus eſt ne fortè vel nimia motûs contrarietas dolorem accerſat, qui eô tantùm nomine poteſt tolerari, quòd confeſtim evaneſcat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars eſt ærumnarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxyſmum extenditur, ſi modò pars affecta omnino quieſcat.

Cùm Podagra antehac non niſi exeunte hyeme ſoleret invadere, poſt duos treſve menſes pro more receſſura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus menſibus calidioribus atque æſtivis. Et quod inſuper eſt obſervandum, quemadmodum *Paroxyſmus* major ſive *generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxyſmi* iſti *particulares*, ex quibus generalior componitur, ſinguli diutius ſæviunt: cùm enim antehac particulares iſti non ultra unum alterumve diem excruciarent, jam ubicunque ſedem figant, maximè ſi pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum caſtra movent: Primo ad hæc, aut ſecundo poſt appulſum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque ſimul omnimodam Appetitûs proſtrationem.

Poſtremò, cùm antequam malum uſque adeo incruduerat, æger non ſolùm longioribus frueretur Paroxyſmorum intervallis, ſed etiam durante iſtâ intermiſſione rectè valeret tam artubus quàm reliquo corpore, facultatibus ſingulis naturalibus officio ſuo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet ſtare poſſit, fortè etiam aliquantiſper procedere, greſſu tamen ita claudicante ac permoleſto prorepit, ut etiam cùm ambulet quieſcere videatur: & ſi ultra vires ambulare perſtiterit quo pedibus rectiùs valeat, quanto magis ipſos ambulando confirmat, & dolori ex-

cipiendo minus obnoxios reddit, tanto morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfectè diſſipatus, viſceribus periculoſius imminet, cum in pedes ita liberè nequeat effundi; qui hoc morbi tempore vix unquam doloris ſunt expertes, ſed ſenſatione aliquâ plus minuſve moleſtâ perpetuò tentantur.

Quin etiam multis aliis ſymptomatis infeſtatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroſo, cibi jam manducati & in Ventriculo putreſcentis guſtum referente, quoties vel aliquid è Dyſpeptis aſſumpſerit, vel eam tantum cibi quantitatem quæ ſano competit. Appetitus languet uti & totum corpus præ inopiâ ſpirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitoſus ſit & miſer, non ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius coloratiorem, maximè in Paroxyſmis & in pauca quantitate ſolebat reddere, jam illam tam colore imitatur quàm copiâ quæ in *Diabete* excernitur. Dorſum aliæque partes moleſtè pruriunt maximè ſub horam ſomni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior eſt, incommodi accidit, quod ab Oſcitatione, imprimis verò matutinâ, ligamenta oſſium Metatarſi vehementer convelluntur, cum ſenſu quaſi coarctationis vel compreſſionis fortiſſimæ à manu validâ. Quandoque etiam nullâ Oſcitatione præcedente, æger jam ſe ſomno committens ictum quaſi clavæ Metatarſum confringentis derepente perſentiſcit, unde cum ejulatu expergiſcitur. Tendines Muſculorum quæ tibias ſuffulciunt ſubinde ſpaſmo corripiuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, ſi vel tantiſper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret vinceretque.

Poſt multos diroſque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus miſſionis quam mors jam in propinquo ſtans mox eſt datura, Paroxyſmi ſubſequentes ægrum quoad dolorem clementiùs tractant, (naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppreſſa, partim ob ſenium, eandem in corporis extremitates jugiter ac ſtrenuè relegare non amplius valente) ac loco doloris conſueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, laſſitudo ſpontanea, quandoque etiam propenſio ad Diarrhœam ſuperveniunt. Hæc ſymptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evaneſcunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine quaſi alternatim laceſſente, Paroxyſmus longas moras nectit. Animadvertendum eſt enim, quòd ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor ſingulis Paroxyſmis gradatim imminuitur tandemque ægritudine potiùs conficitur quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet ſint productiores, vix ad decimam partem ejus aſſurgit doloris quem pati ſolebat, cum viribus eſſet magis integris. Nihilominus hæc ipſa morbi inclementia penſabatur ut plurimum longiore intercapedine, quæ paroxyſmos intercedebat, tum ſanitate qua interea ſatis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amariſſimum eſt naturæ pharmacum, qui quò vehementior eſt, eò citiùs præterlabitur Paroxyſmus, atque inſuper & longior erit intermiſſio & magis perfecta; & vice verſa.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus

tus

tus, ægritudo, aliaque ſymptomata jam deſcripta, hujuſce morbi tragœdiam abſolvunt: *Calculum* inſuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eô quod æger diu ſupinus recumbat, tum etiam quòd ferientur Organa ſecretoria à debitis ſibi functionibus; ſive etiam quòd Calculus ejuſdem materiæ morbificæ in genere portio quædam ſit, quam ego litem non dijudico. Quæcunque verò ſit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœſtiſſima interpellit contemplatio, Calculuſne an Podagra immitior ſit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Veſicam tranſitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagræ moras haud ampliùs expectantem.

Nec ſatis eſt ægrum ita miſeris modis dilaniari, ut nec ſui jam fuerit compos, alienæ opis prorſus indigens, ſed & hic accedit miſeriarum cumulus, quod durante Paroxyſmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eò uſque corpori compatitur, ut haud facile ſit dictû utrô horum æger calamitoſiùs doleat. Non enim rectius Podagræ, quàm iracundiæ, Paroxyſmus omnis dici poteſt; cum mens & ratio uſque adeò ab infirmato corpore enerventur, ut vel leviſſimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipſi quàm aliis gravis eſt. Quid quòd & cæteris quoque paſſionibus eſt obnoxius, timori videlicet, ſollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evaneſcente, animus quoque priſtinâ tranquillitate receptâ unà convaleſcet.

Tandem æger (ut funeſtiſſimi hujus morbi Cataſtrophen ſemel expediam) viſceribus à Materiæ peccantis incubatu complexuque ita læſis, ut Secretionis organa non amplius ſuo munere fungi queant, unde & ſanguis quaſi limo & fæculentiis refertus ſtagnat, & materia peccans non jam, ut olim ſolebat, in corporis extremitates diſploditur atque rejicitur; tandem inquam ὁ τρὶς-ἄθλιος vitam afflictiſſimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliiſque, licèt tam fortunæ quàm ingenii dotibus mediocriter inſtructis, hôc morbô laborantibus ſolatio eſſe poſſit) ita vixerunt, atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynaſtæ, Exercituum Claſſiumque Duces, Philoſophi, aliique his ſimiles haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit, quàm pauperes, plures ſapientes, quàm fatuos. Naturâ quaſi digitô monſtrante, quàm parum iniqua ſit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non ſtudeat; cùm eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatiùs ditare ſoleat: profuſiorem verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Adeò ut ubique gentium rata ſit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miſerum ac calamitoſum poſſe inveniri, ſingulos autem utramque experiri ſortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati noſtræ & mortalitati ita propria, nobis fortaſſe apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarò infeſtat, eaſque non niſi jam Vetulas, & Viragines ſeu corpore maſculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in

 adoleſcentiâ,

adoleſcentiâ, vel conſtanti ætate ſymptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipſa vel affectibus Hyſtericis, vel Rheumatiſmô quô jam olim laborarunt, & cujus fomes non ſatis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos hactenus obſervavi: Nonnulli tamen mihi noti ſunt, qui priuſquam eam ætatem attigiſſent, leviculam aliquam quaſi velitationem præſenſerant; quorum nempe Patres etiam tunc hôc morbô tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hic explicit morbi hujus Hiſtoria.

Omnes animi nervos variis hujuſce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum Απεψία ſeu labefactatæ, tam in partibus quàm ſuccis corporis univerſis Concoctioni ortum debere exiſtimo. In iſtis enim qui huic morbo ſunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænatâ morum licentiâ ſenectutem præmaturiùs accerſiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodicô functionum in Juventutis calore vegetiſſimarum exercitiô conſumpti; verbi gratiâ, præpropero nimioque Veneris uſu, inſanis improbiſſimiſque laboribus, quibus ardenter atque indefeſsè voluptatibus inſerviunt, & his ſimilibus. Acceſſit etiam ſive ab annis, ſive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim aſſueverant, intermiſſio vel ceſſatio repentina, (quorum uſu tum ſanguis invigoratior, tum partium tonus firmior & conſtantior ſolebat reddi) unde jam corpus flacceſcit, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra verò, ſuccorum corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius excernebantur, dehinc in Vaſis, ceu morbi ſeminium, reconduntur. Nonnunquàm & ſtudium ſeu Meditatio de re quâpiam ſeriâ ac diuturna malum auxit, quâ ſcilicet ſpiritus defæcatiores & magis volatiles à concoctionum penſo quod debuerant abſolvere nimium avocantur. Adde quòd huic morbo obnoxii non ſolum ciborum in genere ferè ſunt appetentiores, ſed & eorum maximè qui difficillimè ventriculo cedunt; quos cùm haud parciùs devorent, quàm tum ſolerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares ſunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingeſtio ita frequenter (licèt id haud rarò contigerit) Podagræ viam ſtravit, ac veſana & immoderatior vini Compotatio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus proſternuntur, præcipitantur ipſæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copia ſubjugantur diſperguntur que. Jam verò cùm unô eôdemque tempore & Spirituum (qui Coctionis inſtrumenta ſunt) vigor imminuatur, atque inſuper ingens humorum colluvies ſanguinem opprimat, omnino neceſſe eſt, ut ſingulæ Coctiones haud ritè peragantur, dum ita obruuntur ſingula Viſcera, unde Spiritus jamdiu fatiſcentes nunc etiam ſuffocantur: Nam ſi à ſolâ ſpirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum ferè viroſiſſimos quoſque adoriatur, & robuſtiſſimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggreditur, donec caloris & Spirituum Naturalium defectum ſive declinationem, humorum quoque congeſtio excipiat, à quibus ſimul junctis Concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porrò

Porrò ut Cauſarum, quas enumeravimus, ſingulæ Indigeſtionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitus & Muſculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigeſtiſque humoribus intromittendis panditur, quoties iſti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in ſanguine diutius ſtabulantes tam mole quàm prava diatheſi macti fuerint, tandem calorem putreſcentem acquirunt; & cum non ampliùs è natura regi poſſint, prorumpunt in ſpeciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquiſitiſſimos in ligamentis membraniſque oſſa contegentibus excitantes; quæ vel à ſeniô, vel luxû atque intemperantiâ labefactata laxataque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapſus, qui Paroxyſmum conſtituit ſeriùs ocyuſve contingit, prout anſa hujuſmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam verò *curationem* quod ſpectat; (ut primò quæ ſunt omittenda ſubinnuam) licèt, ſi humores reſpiciamus atque indigeſtionem, unde iſti trahunt originem, primâ fronte videri poſſit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum ſuccreſcentium aggeſtio poſſit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ ſunt Indicationes magis generales, quibus in pleriſque aliis morbis Humoralibus ſatisfaciendum eſt: in Podagra nihilominus Naturæ quaſi prærogativa eſt materiam peccantem ſuô modô exterminare, & in Articulos deponere, per inſenſilem tranſpirationem diflandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus cauſam Podagræ continentem ejicere valeamus, Venæ-ſectio ſcil. Catharſis, ac Diaphoreſis per ſudorem: nulla verò ex his methodus ſcopum attinget unquam.

Imprimis Venæſectio, quamtumvis magna polliceatur, tum in humoribus, qui in procinctu ſtant, & quaſi deſcenſum meditantes, tum in iſtis, qui jam jam Articulos obſiderunt, evacuandis; manifeſtò tamen pugnat cum indicatione illa, quam Cauſa Antecedens, quæ eſt Indigeſtio à ſpirituum (quos ſanguinis detractio magis imminuit opprimitque) depravatione ac defectu orta, ſibi vendicat. Non eſt itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxyſmum qui timetur, vel ad iſtum, qui jam adeſt, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam ſunt provectiores. Quamvis enim qui educitur ſanguis Pleuriticorum & Rheumatiſmo laborantium Sanguinem utplurimum referat, attamen Venæ-ſectio haud minus inſigniter in hôc morbô officere ægro, quàm in duobus prædictis prodeſſe cernitur. Etenim ſi ſanguis in intermiſſione, quantumlibet diu poſt Paroxyſmum, fuerit extractus, periculum eſt, ne à ſanguinis & humorum agitatione novus ſuccreſcat Paroxyſmus, qui & priore diuturnior futurus eſt & ſymptomatis enormibus ſtipandus, ſanguinis robore & vigore quibus adjutoribus morbi fomitem ſtrenuè ac conſtanter excutere debuerat, exinde retuſis. Atque hoc incommodi toties etiam accerſitur, quoties ineunte Paroxyſmo vena pertunditur. Si mox à Paroxyſmo feriatur vena, ingens periculum eſt, ne natura, dum ſanguis adhuc languidior eſt, & nondum priſtinas vires à morbo ſucciſas redintegraverit, ejuſmodi vulnere importunè

inflicto uſque adeò infirmetur & ſuccumbat, ut Hydropi aditus aperiatur. Veruntamen ſi æger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodica potatione excalefactus, ſanguis initio Paroxyſmi poteſt detrahi, ſin autem in Paroxyſmis ſubſequentibus Phlebotomia jugiter utatur, Podagra quàm citiſſimè etiam in juvenibus inveteraſcet, & intra paucos annos latius imperium ſeu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuiſſet.

Deinde, Catharſin quod attinet, ſive ἄνω ſive κάτω animadvertendum eſt, quòd cùm naturæ lex ſit inviolabilis atque ipſi hujuſce morbi eſſentiæ intertexta innexaque, morbi fomitem ſemper in Articulos rejici debere; nihil prorſus aliud præſtabunt Remedia ſive Emetica, ſive Cathartica propriè dicta, niſi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruſerat, in ſanguinis maſſam denuo revocetur; undè accidit, ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è viſceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo prius diſcrimine verſabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale eſſe haud raròobſervatur,qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus eſt) ad leniendum Paroxyſmum aſſueverant. Etenim cùm natura à methodô ſibi familiari exturbata fuerit, quâ, utpote ſecuriſſimâ optimâque, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intrò verſus inteſtina ſollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certè perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi torminibus, Lipothymiâ, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miſeri quaſi enecantur.

Ego certè perſuaſiſſimus ſum, à jugi & ſæpè iterata experientiâ edoctus, Catharſin omnem, tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis deſtinantur, plurimum nocere; ſive in Paroxyſmô ad minuendam materiam peccantem, ſive in fine ad diſſipandas morbi reliquias, ſive in perfectâ intermiſſione & rectâ valetudine, ut venturo Paroxyſmo occurratur, Purgatio in uſum revocetur. Etenim tàm mei ipſius quàm aliorum periculô compertiſſimum habeo, Catharſin quovis horum temporum adminiſtratam, ita parum votis reſpondiſſe, ut malum, quod debuerat averruncare atque avertere, accerſeret. Primùm itaque Purgatio ſæviente adhuc Paroxyſmô adhibita, naturæ, in materiâ morbificâ ſeparandâ & in Articulos deponendâ occupatæ, negotium faceſſens, magnam ſpirituum ἀταξίαν nonnunquam excitavit, unde non tantùm Paroxyſmus magis invaleſcebat, ſed & æger in vitæ diſcrimen haud obſcurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxyſmi uſurpata, cùm morbi reliquias amoliri debuerint, id tantùm egêre, ut recens Paroxyſmus de novô ſuppullularet, haud mitior priori iſtô; atque ita æger ſpe falsâ lactatus ea ſibi fabricat mala, quæ non fuerat perpeſſus, niſi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipſemet plus ſemel expertus ſum; artis medicæ opem præpoſterè implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Poſtremò quod Purgationem attinet, certis intervallis & integrâ ſanitate repetendam, ut Paroxyſmo eatur obviam, atque ei aditus præcludatur; etſi, quod eſt fatendum, non ita præſens periculum eſt, ne nova acceſſio invitetur, atque fuit in caſu jam dicto, cùm

æger

æger nondum ἔξω βέλους omninò fuerit, tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum parit, idque ob cauſas ſuprà memoratas, quo malo ſi fortè ægrum non ſtatim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharſi non ſolùm Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imò & ſeptimanis continuis, celebratâ, ſanitati litabant, neque tamen horum quiſquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerunque & immanioribus ſymptomatis eos impetebat, quàm ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam dicta Purgatio cauſæ continentis partem aliquam poſſit educere, cùm tamen coctioni roborandæ (à quo tantum abeſt, ut potiùs eam debilitet) recenti vulnere naturam ſubruens ac dejiciens ne hilum conferat, uni tantummodò cauſæ opponitur, & morbi curationi impares prorſus habet vires.

Ad hæc annotandum eſt, ab eodem illo ſpirituum defectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagrâ ſolent laborare, eorundem Spirituum Animalium σύστασιν minus firmam vegetamque reddi, unde mox dejicitur & interturbatur à quavis cauſa, quæ vel animum vel corpus paulò violentiùs concutit exagitatque; ac proinde jam fugax ac diſſipabilis eſt admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hyſtericæ obnoxii vivunt, perſæpè accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀταξίαν propenſione fit, ut Podagra vel leviſſimam quamlibet evacuationem ferè ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtunt ritè compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At verò hæc ipſa Methodus utut pernicioſa ac nocens, nihilominus Empiricis quibuſdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum aſtutè omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quòd Purgatione currente, æger vel non omnino vel remiſsè admodum dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, æger confeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimverò pœnas impoſterum pendet diriſſimas ab ἀταξίᾳ in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minùs officiat, liquidò tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra, in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus obeſt. Primò quidem quòd extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ità ſubactos, ut ritè ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eô pactô cunctantem paroxyſmum ante diem, & vel invitâ naturâ ſollicitat. Deindè quòd ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat adigatque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum, & ſi major ſit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgaſmus interea, atque ingens tam ſanguinis

quàm

quàm cæterorum humorum ebullitio ſive exæſtuatio; ſi verò corpus colluvie ſeroſâ Podagræ generandæ aptâ admodum ſcateat, metuendum eſt, ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus ſudores Artis ope ſollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculoſiſſimum eſt eoſdem nimis violenter atque ultra eum Coctionis gradum ad quem humores evacuandi ſuâ ſponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iſte Hippocratis Aphoriſmus, *Cocta non Cruda ſunt medicanda*, tam in Sudoribus provocandis, quàm in ſubducendo Alvo locum habet. Quod quidem liquidò conſtat ex ſudore illo quo Paroxyſmus Febrium Intermittentium claudi ſolet, qui, ſi modicus fuerit & materiæ Febrilis à præcedente Paroxyſmo concoctæ quantitati aptè reſpondens, ægrum inſigniter juvat levatque; ſi verò ultra naturæ modum ſudatio promoveatur, ex eô quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua ſubnaſcitur, & recens focus ſuccenditur, cùm iſte qui priùs efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador qui utplurimum manè ſua ſponte oritur poſt minorum Paroxyſmorum, è quibus majorem Paroxyſmum conſtare docui, ſingulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuſcum æger totâ nocte conflictabatur, mitigat; è contra verò, ſi quando levis hicce mador & ſuapte naturâ fugax, diutius & vehementius proritetur quàm fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimô Paroxyſmô concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quàm in aliis morbis quibuſcunque, quos mihi videre contigit, dempta ſola Peſte, ſudores prolicere non tam Medici, quàm Naturæ provincia eſt: cùm nullo modo aſſequi poſſimus, quantâ materiæ pars ejuſcemodi ſeparationi obeundæ jamjam eſt parata, nec per conſequens quem in provocando ſudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cùm ſatis liqueat, non ſolùm podagræ Curationem à Medicamentis evacuantibus in caſſum peti, ſed & eadem ποδαγριῶσι noxam adferre, reſtat ut exquiramus, ad quem alium ſcopum Curativæ indicationes ſunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium penſitatione & diligenti examine colligo, duabus potiſſimùm cauſis in hujuſce morbi curatione obviam iri debere. Prima eſt cauſa Antecedens, ſive humorum indigeſtio à caloris & ſpirituum Naturalium defectu orta. Altera eſt cauſa Continens, ſive eorundem humorum calor & exæſtuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti ſunt à mora in corpore, quàm oportuerat diuturniore, quæ mora ab inconcoctione ſuprà memoratâ pendet. Hæ cauſæ ita toto cœlo, quod ajunt, à ſe invicem diſcrepant, ut, quæ huic proſunt remedia, alteri obſint; unde hic Affectus ita curatû perdifficilis eſt. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigeſtionem vincere ſatagimus, periculum eſt, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverſo, dum ſive Diætâ, ſive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum commitigare volumus, ἀπεψίαν accerſimus, labefactato ſcil. calore naturali. At verò hîc Cauſam Continentem non eam tantùm intelligo, quæ jam actu Articulos obſidens Paroxyſmum format, ſed eam inſuper, quæ adhuc in ſanguine

guine deliteſcens ſeparationi hactenus eſt inepta. Perraró enim materia morbifica omnis à Paroxyſmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorſus in corpore reliquiæ ſint, eodem elapſo. Ac proindè utriuſque hujus cauſæ tam extra Paroxyſmum, quàm eo vigente ratio habenda eſt. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omnino opus eſt, ſuâ ipſius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acreſque leniendos, abſque damno digeſtionibus illato, poſſit tentari, niſi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certè & præcipua curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigeſtionibus ſublatis, conſulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Diſſertationis ſerie ea etiam attingam Remedia, prout anſa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere poſſint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus ſuis ritè fungendis, ſive Ventriculum confortando, ut alimenta rectè coquat, ſive ſanguinem ad debitam chyli in illum invecti aſſimilationem, ſive partes ſolidas corroborando, quò melius ſuccos earundem nutritioni atque augmento deſtinatos in propriam ſubſtantiam convertant, quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo ſtatu conſervant, ut ſingularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujuſmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt, ac propriè *Digeſtiva* appellantur, ſive pharmaca ea fuerint, ſive ratio victûs, ſive exercitatio, ſive alia ex iſtis quælibet, quæ *ſex res non naturales* indigitantur.

Hujuſmodi Medicamenta ſunt in genere, quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo ſunt pergrata, ſanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque, qualia ſunt verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Folia Abſinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, *&c.* Addi poſſunt etiam Antiſcorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani ruſticani, Folia Cochleariæ hortenſis, Naſturtii aquatici, *&c.* Cùm autem herbæ iſtæ acres ac pungentes, utut ſtomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiù formato aculeos ſubdant & augeant calorem, parcius uſurpandæ veniunt, præ aliis iſtis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & ſanguinis maſſam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum ſpecies aliquot affabrè permiſtæ humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quàm ſimplex quodlibet ex eorum tribu deſumptum miniſtrant. Quamlibet enim quoties ſpecificâ medicamenti cujuslibet virtute opus eſt nobis, Regula tenet, *Quo ſimplicius eo melius*; tamen cùm id habemus propoſiti, ut huic illive indicationi ſatisfaciendo ægrum ſanemus, ſingula ingredientia ſymbolum pro morbo curando quaſi conferunt, atque in hoc caſu, quantò major eſt ſimplicium numerus, tantò potentiùs medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliquâ ejuſdem farinæ materiâ medicâ, variæ Remediorum formulæ ad hunc ſcopum tendentes concinnari poſſunt. Ego formam Electuarii ad exem-

plum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præſtantiſſimam, eò quod mutua ſimplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quaſi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum eſt virium in pari quantitate quàm in eorum quolibet. Verùm tam delectum ejuſmodi ingredientium quàm formulas quibus exhibenda ſunt prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam mei officii eſſe duxerim Receptulas, ut vocant, conſcribere, at potius veras indicationes notare, ad quas Curationes ſunt dirigendæ: Quod cùm minus obſervetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis anſa data eſt, ut ſe Artis medicæ Principes jactent.

Veruntamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti ſoleo, in medium proferam, quod ad hunc modum componitur. ♃. *Rad. Angelic. Calam. Aroma. Imperator. Enul. campan. Fol. Abſinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratenſ. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menthæ, Salviæ, Rutæ, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamæm. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Thlaſp. Cochlear. hortenſ. Carvi, Bacc. Junip. ſingulorum quantitatem ſufficientem. Legantur ſingula Herbæ, Flores, & radices quo tempore viribus pollent maximis. Siccentur ac in Papyraceis ſacculis aſſerventur, dum in pulverem tenuiſſimum redigantur. Singularum Unciæ ſex ſimul probè miſtæ excipiantur ſ. q. mellis opt. deſpumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debitæ conſiſtentiæ conficiantur ſ. a.* Sumat Drachmas duas mane & ſerò, vel hujus defectu, ſequenti utatur. ♃. *Conſ. Cochlear. hortenſ.* ℥iß. *Abſinth. Roman. & Flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic. condit. Nuc. Moſchat. condit. an.* ℥ß. *Theriac. Androm.* ʒiij. *Pulv. Ari comp.* ʒij. *cum ſ. q. Syrupi Aurantiorum fiat Electuarium.* Capiat Drachmas duas bis in die, ſuperbibendo ſequent. Aquæ cochlear. v. vel vj. ♃. *Rad. Raphan. ruſt. inciſ.* ℥iij. *Cochlear. hortenſ. manip.* vij. *Naſturt. aquatic. Becabung. Salv. Menth. ana manip.* iiij. *Cortic. Aurantior. no.* vj. *Nuc. Moſchat. contuſ. no.* ij. *Cereviſiæ Brunſvvic.* ℔xij. *Deſtillentur organis communibus, donec ſolummodo libræ ſex Aquæ eliciantur pro uſu.*

E Medicamentis vulgò cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus roborandis præ cæteris confert; Cùm tamen plures in ſpecies contineat, quæ plus ſatis calefaciunt, atque inſuper Opio abundet, Electuarium ſuprà dictum commodius parari poteſt è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum eſt interim ut ea ſimplicia eligantur, quæ ad ægri guſtum magis faciant, cum enim diu admodum, ſcil. ad omnem ferè ætatem, in ejus uſu perſeverandum ſit, omnino convenit, ut palato minùs ſit ingratum. Inter ſimplicia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cum ſanguinem corroboret vegetumque reddat, ejus grana aliquot mane & ſerò aſſumantur.

Et ſanè uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis pleriſque, hæc & huic ſimilia remedia quæ ſanguinem corroborant, vegetumque reddunt (ſi modò eorundem calor, propter cauſas poſtea adferendas, in ſpiritibus vinoſis non conſiſtat) præ cæteris juvant; quandoquidem ſinguli hujus generis morbi ad unam eandemque cauſam univerſalem, humorum ſcilicet *Indigeſtionem*, ſi rectè conjicio, referri debeant.

Nihil

Nihil eſt autem, ex quo hoc certiùs evinci poterit ac probari, quàm ſi ob oculos ponamus differentiam, quæ inter morbos, *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob cauſam æquus Lector boni conſulet, ſi pauliſper ab eo, quod jam præ manibus eſt, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii ferè habentur, qui citò vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur iſti, qui vel non omnino, vel tardè admodum & longâ temporis morâ ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipſa rei natura, quàm verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò cauſâ hujus differentiæ, quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altiùs latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagationi ſi aliquantiſper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cùm harum rerum notitia clara ac diſtincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viſcera, ſi ita loqui fas eſt, varias ſubeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: ſive inficitur Atmoſphœra omnis ab alteratione quam eidem inducitur peculiaris aliqua corporum Cœleſtium quorumlibet Conjunctiones ita ſe habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis referciatur, quæ humani corporis œconomiæ adverſentur; uti etiam alio tempore iſtiuſmodi particulis imprægnatur, quæ cum corporibus ſpeciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujuſmodi noxia & naturæ inimica μιάσματα in nudum ſanguinem inſpiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata ſunt; Natura *Febrim* acceſſit, ſolennem nempe ſibi Machinam ſanguinem à materiâ aliquâ hoſtili & contrariâ intus ſtabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & ideò Acuti ſunt & Breves, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à causâ externâ excitatos, ſunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illâ peculiari ſanguinis inflammatione nati, quæ non à causâ aliqua generaliori ab aere pendente, ſed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego *Intercurrens* & ſporadicum idcirco vocito, quod annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò morbi *Chronici* genium habent longè ab his diverſum: quamvis enim aër minus ſalubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aëri ita immediatè originem debent ſuam, ſed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum ſcilicet *Indigeſtioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, ſive à ſenectâ, ſive à magnis & continuis circa *Sex res non naturales* erroribus, præcipuè in Cibo Potuque; vel ſi Organa Secretoria eò uſque fuerint debilitata, ut jam functionibus ſuis ad defæcandum ſanguinem, & ejus ſuperfluitates eliminandas deſtinatis, prorſus fuerint imparia: his in caſibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quàm cui digerendo hominis vires ſufficiant, dicti humores morâ diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandem in *ſpeciem* erumpunt, & varias morborum ſpecies edunt pro depravationũ varietate. Et

prout hi ſucci depravati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve partem dilabuntur, quæ eiſdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam illam ſymptomatum ſeriem explicant; quæ partim à talium ſuccorum naturâ, partim ab ἀταξίᾳ iſtis partibus illatâ, ſolent exoriri: quæ duo ſimul juncta iſtam naturæ ἀνομαλίαν conſtituunt, quæ morbi alicujus nomine inſignitur.

Jam quòd ejuſmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum cauſa ſit præcipua, facilè liquebit, ſi animadvertamus Senes, quorum Coctiones ſunt læſæ, & ſpiritus, earum inſtrumenta, abſumpti à repetitis vitæ longioris functionibus, hiſce Affectibus magis eſſe obnoxios quàm ſunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accenſa recrementa iſta coacervata diſſipat; & quorum Organa Secretoria jugi iſto caloris naturalis ſubſidio inſtruuntur, ut functionibus in totius ſanguinis maſſa depuranda peragendis neutiquam deficiant, niſi inſuper premantur, & quaſi ſuffocentur à nimiâ humorum copiâ. Adhæc talem humorum indigeſtionem plurium Morborum Chronicorum cauſam eſſe ex eo conſtat, quòd Hyems ad iſtiuſmodi morbos gignendos longè magis faciat quàm Æſtas. Licèt nonnulli ex his morbis non actu exerantur, niſi ſub Brumæ exitum; attamen iſte humorum proventus, à quo illi pendent, per omnem Hyemis decurſum ſuccreſcens, auctior factus eſt ab ejus tempeſtatis frigore & effœto languore naturam debilitante, quo minus valeat in adminiſtrandâ corporis œconomiâ. Unde fit, ut qui in Æſtate ſatis bene habeant, raro tamen Hyeme eos morbos effugiant, ad quos magis ſunt proclives, *Podagram*, verbi gratiâ, *Aſthma*, *Tuſſes*, *&c.* Atque hinc etiam ratio deducenda eſt, quare Peregrinatio in Regiones magis Auſtrales ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incaſſum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum cauſâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quaſi ſtupendo ac incredibili emolumento, quod ii qui morbis Chronicis pleriſque, præcipuè verò *Phthiſi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digeſtiones ſingulas invigorat firmatque, dum à continuâ corporis ſucceſſione calor naturalis re-accenditur, & organa ſecretioni deſtinata in munere depurandi ſanguinis ritè fungendo promoventur: unde neceſſe eſt, ut ſequatur Digeſtionum deperditarum quaſi renovatio quædam, & è conſequenti totius corporis Craſis optima.

Quo circa è rationibus jam allegatis ſatis eluceſcit, quòd non in Podagra tantùm, ſed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifeſtum contra-indicat. *Herbas* ejuſmodi *excalefacientes* magnum omnino commodum adferre, cùm ſanguini æſtatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis ſi æſtivo tempore earum uſui aſſueſcamus, melius præcavebunt mala iſta, quæ adverſa tempeſtas ſolet apportare. Et profectò ſi ad hyemis uſque appulſum deferantur, quo tempore ingens humorum ſaburra accumulatur, periculum eſt ne ſerò nimis ad hoc Aſylum confugiamus, & quod dici ſolet, μετὰ πόλεμον συμμαχία. Quamvis autem, ut ſuprà fuſius diſſerui, Podagra id ſibi habeat peculiare, ut non tantùm non juvetur, ſed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis pleriſque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & Purgatio ante

ſunt

ſunt imperanda, quàm Remediis corroborantibus & Digeſtivis hîc à me laudatis opera danda eſt: ubi verò ſe æger his addixerit, in iis perſeverandum eſt, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc eſt firmiter retinendum, quod quoties cujuſcunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes, qualeſcunque eæ fuerint, officiunt prorſus. Denique non is ſum, qui aſſeram, Medicamenta Digeſtiva jàm memorata cæteris quibuſcunque præſtare: at verò dico eum, qui Remedium ad hanc intentionem ſatisfaciendam potentiſſimum invenire potuerit, longè majora in ſanandis Morbis Chronicis præſtare poſſe, quàm ipſe ſe poſſe exiſtimaverit.

Iſtud verò iis omnibus quæ de Podagrâ ſanandâ dicturus ſum, præmittendum eſt, maximopere præ cæteris obſervandum, nempe quòd *Digeſtiva* Remedia quæcunque, ſive Medicamentorum apparatu, ſive Diætâ, ſive Exercitatione ea conſtant, haud obiter inſtituenda ſint, verùm conſtanter atque omni adhibitâ diligentia aſſiduè uſurpanda. Cùm enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, cauſa ejus in habitum, & novam quaſi naturam tranſiverit, nemo ſanus exiſtimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem ſanguini atque humoribus à quolibet ſive remedii ſive victus genere ſuperinductam, curationis ſcopum poſſe attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus eſt, atque homo integer deinceps quaſi novâ incude refingendus. Neque enim hîc ita ſe res habet atque in morbo Acuto aliquo, ubi is qui modo athleticè ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo ſanitatis ſtatu in morbum periculoſiſſimum, quaſi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ diſpar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comeſſationibus, Compotationibuſque intemperantiùs indulgendo, ſolita exercitia intermittendo, deſidia atque pigritia intabeſcendo, vel etiam nimio ſtudio atque irremiſſa animi intentione, aliiſque vitæ erroribus, id egit tandem quaſi deditâ operâ, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur ſpiritus Animales (qui Coctionis inſtrumenta ſunt primaria) unde humores præter-naturales coacervati erumpunt tandem, cùm jam ad ſummum gradum exaltati fuerint, ac ſtragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptiùs excipiunt. Atque ita demum alia quaſi natura ſenſim ſuperinducitur, priſtina & naturali corporis œconomia everſâ funditus & deletâ: Cùm iſti Paroxyſmi, qui hominum incautorum ac minus perſpicacium oculos animoſque ſoli ferè perſtringunt & occupant, nihil prorſus aliud ſint quàm ſeries & ordo ſymptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti ſolet Natura in materia morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quiſquis hoc illove ſive medicamento, ſive etiam regimine ſubinde in uſum revocato, hunc morbum protelare ſatagit. Cum verò hic habitus tum in Digeſtionum omnium labefactatione, tum & in amiſſione firmitudinis naturalis partium ſingularum præcipuè fundetur ac conſtet, utrique malo occurrendum eſt; & tam Coctionum robur, quàm firmitudo partium pedetentim reduci debet ac reſtaurari, pro modulo ſcilicet priſtinæ ac conſuetæ corporis œconomiæ. Quantumlibet verò iſtud plenè perfecteque fieri non poſſe videatur, non eo ſolùm no-

mine, quòd Habitus quicunque non niſi ægerrimè in ſibi contrarios tranſmutantur, ſed etiam quòd ætas ſenilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes eſt & ſocia, vehementer refragatur: tamen quantùm vires annique ſinent, tentanda eſt curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minuſve effugiet.

Atque porrò animadvertendum eſt, quòd Remedia πεπτικὰ vel Digeſtiva, ſive partem Medicam ea ſpectant, ſive Diæteticam, in Paroxyſmorum præcipuè intervallis in uſum revocanda ſunt; idque quàm longiſſimè fieri poteſt à Paroxyſmo inſecuturo. Neque enim ſine magnâ temporis mora & pertinaci Remediorum uſu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum reſtauratio, tantaque firmitas, quantum expetunt tum ſanguis, tum viſcera, ſenio adverſante poſſunt acquiri.

Quantumlibet verò proſint hæc aliaque ejuſmodi remedia, attamen hiſce ſolis hæc corroborandi intentio ſatisfieri nequit; ſed & earum etiam rerum habenda eſt ratio, quæ ad artem propriè medicam non ſpectant. Et certiſſimè voto fruſtrabitur is, qui in hoc aliove morbo Chronico omnem curationem Medicamentis ſolis abſolvi poſſe autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas eſt obſervanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes ſubminiſtretur: neque è contra, nimia abſtinentia partes ea proportione defraudentur, quâ earundem robur & vigor debuerat ſuſtineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tam in me ipſo, quàm in aliis haud ſemel expertus ſum. Adhæc, ciborum qualitatem quod ſpectat, licet Εὔπεπτα per ſe conſiderata δυσπέπτοις præferenda ſint, attamen ægri palato eſt conſulendum: quandoquidem obſervandum eſt, quod ſæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficiliùs coquatur, citius tamen à natura vincitur quàm quod facilioris concoctionis habetur, ſi ventriculo nauſeam creet: at verò quæ δύσπεπτα habentur, idcirco parcius ſunt comedenda. Unicâ etiam ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcendum arbitror, cùm varia carnium genera ſimul ingeſta plus Ventriculo moleſtiæ faceſſunt quàm unicum, quod omnia iſta quantitate exæquet. De cœteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantùm expedit; cùm enim lectus humoribus digerendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non eſt inſumendum. Non cœnent itaque, qui Podagræ ſunt obnoxii; hauſtum tamen Cerevifiæ alicujus tenuioris liberaliorem ſibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere ſint tales; cujus concretio à liquore ejuſmodi hoc tempore hauſto multùm impeditur, refrigeratis ſcil. ab eo Renibus prolutiſque.

Γαλακτοποσία, ſeu Diæta è ſolo lacte ſive crudo, ſive cocto, exulantibus cæteris omnibus, niſi quòd panis aliquid ſemel forte in die adjiciatur, ab Annis retrò viginti obtinuit. Profuit hæc quampluribus præ cæteris hujuſce morbi præſidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea diſceſſerint. Quamprimum

verò

verò ad ſanorum diætam, utut lenem mitemque, ſeſe receperit, qui huic inſueverat, Podagra confeſtim reverſa ægrum pejus longè quàm antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculoſius infeſtat & diuturnius. Qui igitur huic ſe methodo tradere cogitat, primùm ſeriò ſecum perpendat, num valeat per omnem vitam in eâdem perſiſtere: quod tamen fortaſſis penes eum non erit, utut propoſiti tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui poſtquam per annum integrum ſolo lacte victitaverat, non tantùm ſine offenſione, ſed & cum ſumma voluptate; (quo tempore quotidiè ſemel aut pluries dejecerat) ſiſtente derepente alvo ac mutatâ corporis temperie, manente verò adhuc animi propenſione, & ventriculo tandem ad lac nauſeante, abſiſtere coactus eſt. Nonnulli verò Hypochondriaci, craſſo corporis habitu, vel qui alias liquoribus ſpirituoſis diu multumque aſſuevere, lactis uſum nullatenus ferre poſſunt. Interea emolumentum illud, perbreve ac fugax quod ex hâc diætâ percipiunt illi, quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantùm diæta ſit ſimpliciſſima (unde nullus dubito quin juſculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præſtare poſſit) ſed etiam ſanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque inſuper, quod ego palmarium judico, cùm lac alimenti genus ſit Adultis prorſus impar, iſtam humorum turgeſcentiam ſive viroſitatem reprimit, cui Podagra ortum debet, eo nomine paucos iſtos quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes præſtat, quamdiu eo ſolo veſcuntur, nec juvat ulteriùs. Cùm enim Podagræ cauſæ originali ac primariæ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione obeſt, quàm altera prodeſt. Quod cùm minus perſpectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi cauſæ Continenti, humorum ſc. caloris & acredini, obviam ire ſatagentes, Concoctiones peſſundederunt, & functiones naturales proſtraverunt omnes.

Liquores quod ſpectat, ii, me judice, optimi ſunt, qui neque ad Vini generoſitatem aſcendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujuſmodi ſunt Cereviſia tenuis *Londinenſis*, ſive lupulata, ſive non lupulata; cùm extrema ab utraque parte noceant. Primùm de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagrâ laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagrâ, extra controverſiam tamen eſt, & variis ποδαγριώντων experimentis confirmatiſſimum, *Vinum* de facto officere. Licet enim prodeſſe credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia cauſam Podagæ Antecedentem jamdudum ſtatui; ratione tamen Cauſæ Continentis omnino obeſſe cenſendum eſt, humores ſcilicet, fomitem morbi, jam in procinctu ſtantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario uſurpatum Coctiones promovere, at potiùs ſubvertere dicimus, niſi in diu Vino aſſuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in tranſitu impertiat, certiſſimum eſt tamen, fermenta corporis ab eo ſubjugari, & avocari ſpiritus naturales atque fugari: unde eſt, ſi bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes iſti malè feriati, *Podagrâ*, *Paralyſi*, *Hydrope* aliiſque morbis

morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quòd jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus ad inſtar corporum Fœminarum emollit laxatque; cùm liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde, qui liquoribus tenuioribus ſemper aſſuevere, Podagram ferè neſciunt. Notandum eſt inſuper, quòd huic morbo maximè obnoxii Viri ſunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quâdam ſanguinis luxuriâ plus ſatis nutriuntur & incrementum ſumunt ex materiâ quadam indigeſta loco ſubſtantiæ ſanioris & ritè compactæ. Hanc ſanguinis luxuriam Ὀινοποσία adauget magis, ac proinde tum novam materiæ ſaburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repoſitum quaſi ſubditâ face actu in morbum provocat. Huic accedat ſtrui, quòd cùm podagricorum ſanguis iſti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertuſis extrahitur, perſimilis ſit, inſanorum eſſet ſanguinem jam ὀργιῶντα ulterius ſpirituoſis liquoribus, ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverſo liquores nimium refrigerantes in uſum revocantur, cùm hi Concoctiones prorſus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem ſcilicet ut Vinum, ſed ipſam adeò mortem: prout experientia docet in iis, qui ad ſenium uſque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ità diu poſt vitam cum morte commutârunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiis in potu modus ſtatuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia aſſumti inebriare poſſunt, neque frigore ſuo ventriculum lædere. Hujuſmodi eſt, ut dixi, Cereviſia tenuis noſtras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino permixta. Aquam puram crudamque & periculoſam exiſtimo, & expertus ſum meo damno. Attamen ſatis commodè ab ineunte ætate potatur Aqua; qua hodieque longè major hominum pars ſitim levat: inopia ſua feliciores ſunt illi, quàm nos noſtra copiâ & luxu. Teſtes appello ingens morborum agmen, quo corpora noſtra hoc nomine diſcruciantur, Podagram ſc. Calculum, Apoplexiam, Paralyſin, &c. tum & vim animis illa tam qua à nativa rectitudine tranſversùm aguntur, dum adventitii talium liquorum ſpiritus, cum ſpiritibus Animalibus cogitationi formandæ inſervientibus complicati, mentem nimium volatiliſando perturbant, vana ac futilia loco rerum ſolidarum atque alicujus momenti ſubingerentes: atque ita demum ingenioſè Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit, atque eſt inter Subſtantiam & prorſus Nihil. Sed de his ſatis.

Jam verò quamvis ſufficiat ei, qui Podagra mitiùs ac tantùm per intervalla laborat, vel Cereviſia tenui uti, vel vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non ſit, ut ſeveriori regimini ſe ſubjiciat; attamen cum univerſa corporis ſubſtantia in Podagram quaſi degeneraverit, minùs quàm exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abſtinet: cùm hi omnes ſpiritus pungentes, & aliquem acredinis gradum in ſe contineant; & quod pejus eſt, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cereviſiæ liquoribus inditi vim ſuam

fermen-

fermentativam toti maſſæ communicant) humores fermentationi perpetuæ addicunt. *Potus* itaque *Diæteticus* ex ingredientibus vulgò notis & huic uſui dicatis pro tali potu ordinario præſcribendus eſt: modò non ſit juſto fortior, quo haud multo minus periculosè accendentur humores quàm ipſo vino; nec è contrà aquoſior juſto, naturales functiones nimiâ refrigeratione proſternens. Hujuſcemodi Potus ſi ritè paretur ſelectis Ingredientibus iſtis quæ ægro minùs ſunt ingrata, licèt ad ſeptimanam unam alteramve non ſine aliquali faſtidio ita jugiter aſſumatur, poſteà tamen perinde gratus & acceptus eſt, ac ſunt alii liquores quibus quis maximè aſſueverit. Atque ab hoc potus genere non tantùm non imminuetur Appetitus, ſed & augebitur: magis inſuper naturalis & genuinus evadet, quàm cùm liquoribus fermentatis uti ſoleret. Hoc inſuper commodi accedet, quod qui hujuſmodi potum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu ſibi poſſint indulgere, quàm cùm Cereviſiam biberent, aut Vinum: cùm errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene ſupra humanam ſortem eſt) hoc pacto aliquatenus corrigantur compenſenturque. Quod verò omnium primum eſt, æger hoc modo ſibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus eſt comes; cùm liquores acres ac attenuantes quilibet, ut ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor ſequens, utpote qui guſtu ac colore jucundo eſt, mihi maximè arridet. ℞. *Sarſaparil.* ℥vj. *Lign. Saſſaphr. Chinæ, & raſ.c.c.*an.℥ij. *Glycyrrhiz.*℥j. *Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deindè ſtent clausè ſuper cineres calidos per horas* 12. *poſtea ebulliant ad tertiæ partis conſumptionem. Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde ſem. Aniſi* ℥ß. *Poſt duas horas coletur, & poſtea depuretur per reſidentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clauſis ad uſum.*

Hic liquor tum primùm commodiſſimè in uſum trahetur, ubi quis à Paroxyſmo convaluit; atque in eô perſeverandum tam in ipſis Paroxyſmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ curſum. Neque enim ſatis factum eſt ſæviente adhuc morbo novis rebus ſtudere, cùm in ejuſmodi ἀταξίᾳ & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores ſunt ac magis ſpirituoſi, cum alio inerti ac ſpiritibus deſtituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum uſurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxyſmorum inſultibus quàm extra eos quotidie eſt devorandum. Hujus calor Potus Diætetici aquoſitatem quadantenus penſabit, ſanguini & viſceribus debitum caloris gradum concilians, ſine iſta agitatione, quæ excitari ſolet ab æſtu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem eſſe, in quâ omnimoda tùm à Vino tùm ab aliis liquoribus fermentatis abſtinentia obſervatur; reſpondeo perpendendum eſſe, an non longè miſerius ſit ac minùs tolerabile diris inveteraſcentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc poſtulo) quotidie excarnificari, quàm huic ſoli liquori ſe adſtringere, cujus uſu continuatô in cæteris eſculentis fermè omnibus animo obſequi licet, ut jam non repetam, quòd & hic potus (uti cætera omnia) dulceſcet conſuetudine. Certè

qui hunc morbum expertus eſt, modò Homo, non bipes fuerit pecus, nihil ambiget, in quam partem debeat concedere.

Quo non obſtante, ſi æger vel à longo ac nimio uſu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimiâ debilitate, cibos abſque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus ac derepente à vino depellere, qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorſus itaque, ſi me audit, Apozema Diæteticum ſuprà præſcriptum abdicet, vel, ſi eodem uti ſtatuerit, ei ſenſim aſſueſcat, hauſtum vini in paſtibus ad tempus aliquot ſibi indulgens, quaſi Remedii loco potiùs quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaſerit. *Vinum* autem *Hiſpanicum* hîc loci tam Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum eſt, quæ poſteriora, licèt ventriculo pergrata ſint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata ſunt. Adde quòd cum æquè ferè cruda ſint, & vix magis concocta quàm eſt noſtrum Pomaceum, non perinde cardiaca ſunt atque calida, ac res poſtulat. Atque hæc de Cibo Potuque ποδαγριώντων dicta ſunto.

Eſt & aliud, quod tametſi parvi pendatur, magni tamen momenti eſt, tam in digerendo morbi fomite, Paroxyſmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam ejuſdem materiæ generationem extra Paroxyſmum, nempe ut æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim poſt venæ ſectionem & Catharſin nihil æquè naturæ vires ſubruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, ſi ſeriò animadvertit, quanto alacrior vegetiorque exurgit, quoties ſe lecto temporius commiſerit, quàm verò enervis eſt ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citiùs ſeriuſve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratiâ, an *horâ nonâ* cubitum eat, & *quintâ ſurgat*, vel *undecimâ* cubitum eat & ſurgat *ſeptimâ*; multum tamen intereſt, idque ob hanc, ut exiſtimo, potiſſimum rationem. Interdiu ſcil. ſpiritus diſſipantur, ſive in corporis exercitio, ſive animi, qui in minus rectè valentibus ita ſunt infirmi ac debiles, ut veſperi ſomni ſubſidio maturiùs opus habeant; & cùm noctis appulſus œconomiæ corporis quaſi relaxationem quandam adferat, quæ diurno tempore à ſolis influxu vegeta conſervatur, lecti calor, brumâ præſertim, ſolis vicem ut gerat neceſſe eſt. Manè verò ſpiritibus tam à prægreſſæ noctis quiete, quàm à lectuli calore refocillatis invigoratiſque, præterquam quod dies ſuperveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo ſurgere hoc tempore, licèt horam unam alteramve à ſomno matutino detrahat; non ita altum vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ veſpertinæ ad horam unam vel alteram protractæ. Quamobrem iſtis qui Podagræ ſunt obnoxii Author ego ſim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum ſe committant, & diluculo exurgant, quantumvis ſomnus juſto brevior ſuadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum ſomnus qui ita diluculo capitur ſecuturæ noctis ſomno tantundem detrahat; atque ita tandem naturæ vi illatâ, ſpretoque ſapienti ejus inſtituto, noctem pro die quis habeat, diem perverſus pro nocte.

Quini-

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope ſtabilienda eſt: cum perturbationes omnes, ſi repagula ſemel effringant, ad ſolvendam ſpirituum, qui ſunt Digeſtionum inſtrumenta, ſyſtaſin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque ſecum meditetur æger mortalitatis ſuæ conditionem, nec ſe earum, quæ eam ſequuntur, moleſtiarum exortem ſtultus opinetur: ſive enim ſui ipſius, ſive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quantumlibet demum potens aut ſapiens fuerit, ſemper morem geſſit; neque ita cuiquam ſemper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens ſpoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis ſpecimen tandem edit, immeritò ſe brevi vitæ fructu ſpolians. Idem etiam incommodi ſequitur nimiam animi ad ſtudia & res ſerias applicationem: Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuslibet Melancholia vulgò dicta comes ſemper adhæreat, qui ei ſunt obnoxii, ſpiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare ſolent atque obruere, hoc ipſum ita valdè ac nimiopere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conſervari nequeat: Quam ob cauſam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Inſipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendam humorum indigeſtionem (quam ego primariam Podagræ cauſam conſtitui) & ad ſanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandam faciunt, *Exercitium* corporis facilè palmam præripit. Animadvertendum eſt autem, ubi ſuprà monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis niſi quotidiano fuerit, nihil juvabit: hujuſmodi enim exercitatio per vices intermiſſa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertiâ atque indulgentiâ jam languescentis & effœminati, ita fortaſſis & nocere poſſit, Paroxyſmum accerſendo, ubi quis jamdiu ab eâ deſueverat. Hoc verò exercitium vehemens non ſit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ ſubjecta ſunt magis uſitata. Motus enim corporis juſto vehementior nimium diſſipat, & è conſequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perſeverans eoſdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter ſenium & corporis ad motum ineptitudinem, & ſocordiam huic præſertim malo quaſi connaturalem, dolore inſuper mactatur, tamen ſi hoc omittatur, nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet. Utque Patoxyſmorum intervalla ſine jugi corporis exercitio magna eſſe non poſſint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior, qui quidem plus habet & periculi & cruciatûs quàm ipſa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maximè verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim fidenter aſſerant nonnulli, horum tophorum materiam nil aliud eſſe, quàm ſanguinis *Tartarum* ad articulos tranſmiſſum, facilè tamen conſtabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum

magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quoſdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, ut partim harum virtus aſſimulativa ſufflaminetur, partim à ſuffocante obſtructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ à calore doloreque articuli in hujuſmodi ſubſtantiam cogitur: atque indies augetur, tum carnem, tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet, acicula, ad inſtar *Cretæ*, *Ocul. Cancr.* aut ſimilis alicujus rei extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipſemet expertus ſum, quòd exercitatio longa & quotidiana non tantùm non officit generationi tophorum, ſed etiam tophos veteres & induratos ſolvit, modò non eo uſque invaluerint, ut cutim extimam in ſuam ſubſtantiam mutaverint.

Exercitii genus quod ſpectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calculus intercedunt, reliquis longè præferenda eſt. Et ſanè diu multumque mecum reputavi, quòd ſi cui innoteſceret Medicamentum, quod & celare vellet, æquè efficax in hoc morbo, ut in Chronicis pleriſque, ac eſt Equitatio conſtans & aſſidua, opes ille exinde ampliſſimas facile accumulare poſſet. Hac ſi uti non liceat, vectio frequens in curru ferè eodem redit. Atque in hoc ſaltem Podagra laborantibus pleriſque bene eſt, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi ſubminiſtrent, quo hac ſaltem exercitationis ſpecie fruantur, cùm altera frui nequeant.

Obſervandum eſt autem, quòd Exercitatio in aëre ſalubri longè ea præſtantior eſt, quæ in minus ſalubri peragitur: ruri ſcilicet potiùs quàm in urbe, ubi aër vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus eſt repletus, & ædificiorum denſitate conſtipatus; qualis eſt in *Londinô* hôc noſtrô, urbe, quantum certò ſcimus, omnium quæ in toto terrarum orbe ſunt, ſpatioſiſſimâ. Quantum verò interſit, an quis ruri, an in urbe ſe exerceat, Podagricorum quivis ſtatim perſentiſcet.

Quod *Venerem* attinet, is qui tam Podagra quàm ſenecta laborat (quandoquidem jam jam ea ſpirituum copia deſtitutus eſt qua Concoctiones promoveri debuerant, & per conſequens abſque hac clade adventitiâ articulos & reliquas partes adjacentes plus ſatis laxatas habet & debilitatas) æquè improvidus meo judicio foret ſi ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cùm longum iter emetiendum ſuſceperit, Viaticum omne priùs abliguriret quàm ſe viæ committeret. Quin imò præter malum quod ſibi accerſit, languidiora ævi jam fatiſcentis deſideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod ſpeciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, ſe abdicat; qui jam in ultimâ vitæ ſcena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quaſi laniabant, tandem aliquando ſunt emancipati: cùm horum appetituum expletio nullo modo longam illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel inſequebatur, penſaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis autem hujuſmodi Regulæ tam Diætam quàm cæterum regimen ſpectantes, ſi ab homine Podagræ obnoxio religiosè obſerventur, eum ab enormioribus morbi inſultibus præſervare queant, atque iſtam ſanguini & partibus ſolidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade, unde morbus non ſolùm ſupra humanæ patientiæ vires, ſed & funeſtus tandem redditur, eundem immunem præſtare poſſit; non tamen efficient ut non poſt quædam intervalla, maximè exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æſtivo tempore dum tonus vigorque ſanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in ſtatu conſervatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto ſucceſſit, omnino oportet ut coctiones longè melius quàm hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & ſanguinis robur fuerit imminutum, & perſpiratio per cutis poros impeditior, neceſſe eſt ut ingens materiæ indigeſtæ colluvies ſit accumulata, quæ tandem diuturna mora in ſpeciem prorumpet, propriis ſe exerens ſymptomatis & Paroxyſmum inducens, quamprimùm vel ab humorum motu ab acceſſu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia cauſa evidenti quacunque anſa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujuſce morbi curationem molitur, id negotii ſibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad priſtinam conſtitutionem refingat, quantum per ætatem & reliquas circumſtantias fieri poſſit, quod in Paroxyſmorum interſtitiis, non in ipſis Paroxyſmis annitendum eſt. Cùm enim morbi fomes non ſolum generatus, ſed & in articulos jam ablegatus fuerit, ſerò nimis vel ejuſdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foras ejiciendus ſit, quàm ea quam natura præmonſtrat, cui ſoli permittendus omnino eſt: Quod & in Febrium Intermittentium Paroxyſmis uſu venit, quas ob eandem cauſam remediis non oppugnamus niſi æſtu prius conſopito. Nec abſurdius quis in extinguendis harum febrium, calore ſcilicet, ſiti, inquietudine, aliiſque ſymptomatis, anxiè operam locaverit, quàm exiſtimaverit alius ſe Podagram ſanare, cum in Podagræ ſymptomatis tantùm coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abſcedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adverſatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulſioni officit. Adde quod quanto paroxyſmi furor ac acies retunditur, non ſolùm tanto diutiùs affliget, ſed & brevius erit ſpatium interjacens, & minùs etiam liberum ab omni gradu ſymptomatum, quibus hic morbus funeſtatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ ſuprà in hujuſce morbi hiſtoria ediſſerui.

Quamobrem licèt nihil magni in *Paroxyſmo* tentandum ſit, niſi quòd iſtis ſymptomatis occurrendum eſt, quæ falſa medendi methodus quandoque parturit; tamen cùm omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copiâ & exuberanti plenitudine naſci, ægro fortaſſe conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primùm à morbo corripitur, abſtinere, & harum loco ſimplici juſculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento; cujuſmodi diæta tenuis materiæ morbificæ

imminuendæ multum conferet, & naturæ opportunitatem ſubminiſtrabit, quâ eandem ocyus digerat. Cùm verò ingens ſit corporum aliorum ab aliis diſcrimen, quibuſdam abſtinentiam à carne non ferentibus, ſtatim vero ab eâ ſpirituum animalium ἀταξίᾳ, animi deliquio, aliiſque ſymptomatis, qualia fœminis Hyſterica Affectione laborantibus accidere ſolent, correptis; iſtos non tantùm juvabit, ſed & lædet, ſi diutiùs à carnibus abſtineant, quàm ventriculus earum uſum averſetur: quot utplurimum non excedit primum aut ſecundum diem eorum Paroxyſmorum particularium, qui omnes ſimul juncti integrum Paroxyſmum, ut ſuprà innui, conſtituunt. At verò ſive tardiùs ſive ocyùs quis carne veſcatur, ſeriò cavendum eſt, ne urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam ſuſtentandam neceſſaria ſit, nec minore cura opus eſt in aſſignanda victus qualitate. Namque ut ſemper in Paroxyſmorum intervallis, ita præcipuè Paroxyſmo jam præſente, æger ſummopere curare debet, ne quid vel in quantitate vel qualitate ſive potus, ſive ciborum peccetur. Neque in hoc ſolo, ſed in alio omni Regimine, de quo fuſiùs egi, in intervallis obſervando, cautela haud vulgaris adhibenda eſt. Et licèt tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino eſt. Quamlibet enim in Paroxyſmi initio ægro impoſſibile videatur ut lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, attamen ſi id tentaverit, non ità diu poſt ſentiet ſe minùs à tali motu dolere, quàm cum ſe in cathedra domi contineret. Id inſuper accedit emolumenti, ſi ad horas aliquot tam manè quàm poſt meridiem in curru vectus fuerit, quòd cùm domi toto die ſederet, noctem ferè inſomnem ageret, jam dolorem ſomno ad multam noctem fugare poterit; cùm exercitatio permodica Podagra laborantem eo uſque delaſſet, ut in ſomnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio Calculum, quem vita deſes ac iners utplurimum accerſit, quadantenus præcavebit. Quod verò maximi momenti eſt, à jugi ac pertinaci exercitio occurretur totali Artuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit poſt Paroxyſmum unum alterumve diuturniorem, contractis ſive poplitum, ſive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulſerint (maximè crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbati ſunt, tam in Paroxyſmorum interſtitiis, quàm in ipſis Paroxyſmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitatæ ſunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipſam corporis ſubſtantiam quaſi in Podagram habent converſam, nihil minùs ſperandum eſt quàm ut morbus ſine exercitio ad digeſtionem perducatur unquam, cùm enim morbus naturam viribus ſuperet, ſæpe moriuntur à languore atque ægritudine quæ fomitis morboſi copia concoctionem reſpuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo poteſt aſſimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen non obſtantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxyſmis dicta ſunt, ſi tamen æger præ nimia Paroxyſmi atrocitate primo ſtatim inſultu quaſi proſtratus fuerit, (quo iſtis ferè uſu venit in quibus Podagra jam

jam ἀκμὴν ſuam attigit, nec adhuc à multorum annorum decurſu mitigata eſt) hoc in caſu ſi æger cubiculo includendus eſt, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec ſcilicet doloris vehementia remiſerit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus ſupplebit; cum ejus uſus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quàm excubatio aliquam multis, maximè incipiente morbo, ſi modò æger abſque leipothymiâ aliiſque malis ſymptomatis à carnibus abſtinere queat, ſolo juſculo Avenaceo, Cereviſia tenui & cæteris ejuſmodi contentus. Veruntamen haud omittendum eſt, quod ſi Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his ſimilia ſymptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxyſmorum jugulatus, ſi non exercitio utatur, idque in aëre liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum cenſeo, quando magnus Podagricorum numerus iis ſymptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præſertim in lecto incarceratio eoſdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato conceſſiſſent ſi moleſtiam vectationis per majorem diei partem devorare voluiſſent. Licèt enim qui unico artuum dolore fatigatur, ſe cubiculo poſſit includere, tamen qui loco doloris acerbiſſimi, ægritudine, aliiſque ſymptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, ſe in vitæ diſcrimen conjiciet. Et quidem bene nobiſcum agitur quòd quoties dolor ita vehemens eſt, ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipſo dolore, quod amariſſimum eſt naturæ remedium, ægro de vitâ proſpiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum eſt à quibus æger in *Paroxyſmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare eſt ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu, quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere, liquores ſpirituoſos cum tenuioribus & multùm refrigerantibus, derepente commutantes, vel *Emplaſtra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi cauſa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viſcera rejicitur. Multa egomet expertus ſum in poſtremorum annorum Paroxyſmis ad mitigandum hoc ſymptoma, nihil verò æquè votis reſpondit ac *Vini Canarienſis* hauſtulus ſubinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, ſi exercitio non utatur, omnino ſervare poſſe exiſtimandum eſt.

Sin autem gravius aliquod ſymptoma inducias haud ferens, ex retroceſſu materiæ Podagricæ ſubitò ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino neque exercitio ſuprà laudatis fidendum, verùm hoc in caſu, modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejuſmodi malum impetat, ad *Laudanum* ſtatim confugiendum; nempè *laudani liquidi gutt.* xx. *hauſtulo aq. Epidemicæ immiſtæ propinentur*, & in lecto ad quietem æger ſe componat. Quod

Quod ſi materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrœam* induxerit, modò ea Paroxyſmi ſingularis Criſis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omniſmodi (hoc enim imprimis ad Diarrhœæ curationem obeundum eſt) non obſtante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, *&c.* accedentibus; unicum, quod ſcio, remedium eſt, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic uſui deſtinatis: quod ſi fiat ad biduum triduumve mane & veſperi, per duas treſve horas continuas, ſiſtetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magna vi in artus detonabit. Hac ego methodo aliquot retrò annis meæ vitæ conſului, poſtquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque poſteaquam Cardiacorum & Adſtringentium varii generis opem fruſtrà imploraveram.

Eſt & aliud ſymptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipſe vidi, Metaſtaſis ſcilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tuſſis Brumalis à frigore tempore Paroxyſmi ſuſcepto, materiam ſenſim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantum non, tàm à dolore quàm à tumore liberatis. Uno hoc in caſu Intentio Curativa non ad ipſam Podagram dirigenda eſt, at verò hoc ſymptoma pari modo tractandum eſt, quo Peripneumonia abſoluta; Venæſectione ſcilicet repetitâ, cum diætâ & remediis refrigerantibus ac incraſſantibus, cùm ſanguis, in hoc ſymptomate præcipuè, extractus Pleuriticorum ſanguinem prorſus referat. Purgandus eſt inſuper æger inter venæſectiones Potionibus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapſa poſſit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite ſuper Artus deturbando, hìc tamen non tantùm non prodeſt, ſed & obeſt, materiam, pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abſceſſuli*, & tandem ægri mors certiſſima ſubſequitur.

Hìc porrò notandum, quòd *Podagrici* ferè omnes, poſtquam cum hoc morbo diu conflixere, *calculo renum* ſint obnoxii, proindeque vel ſtatu vel declinatione ſæpius, paroxyſmi generalis Nephritico dolore laborare ſoleant; idque cum magno ægrorum non tantùm cruciatu, ſed & virium diſpendio, cùm jam plus ſatis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in caſu poſthabitis quibuſvis aliis remediis *liquoris poſſetici, cui rad. Althææ* ℥j. *incoctæ fuerint*, *Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & lilior. an.* ℥j. *fol. malvæ, parietar. branc. Urſin. & flor. Chamæmel. an. M.* j. *ſem. lin. & fœnug. an.* ℥ß. *Coq. f. q. aq. ad* ℔iß. *Colaturâ diſſolv. ſacchar. Culinaris & ſyr. dialthææ an.* ℥ij. *Mſ. f. Enema.* Quam primùm per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *laudani liquidi* ſatis magna doſis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *pil. Matthæi.* gr. xv.

Remedia *Externa* ſi quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accommoda, nulla mihi hactenus cognita ſunt (licèt plurima tùm in me ipſo, tum in aliis expertus fuerim) præter merè Refrigerantia & Repellentia, quorum

uſum

uſum jam ſuprà docui periculo haud vacare. Et fidenter aſſero, multâ & longâ obſervatione ſuffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ periiſſe putantur, non tam ipſo morbo quàm ſubleſtâ atque indebitâ medicatione fuiſſe peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum ſibi faciat eadem ſub declinatione Paroxyſmi particularis (quo tempore dolor jam ſponte ſuâ ceſſurus eſt) applicando: quin potiùs ſub initio Paroxyſmi iſta uſurpet: & ſtatim edocebitur quàm ficulneum ſit illud auxilium, quàm vana ſpes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque poſſint: prodeſſe nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane ſimilagineo cum Croco in lacte cocto, addito poſtea Oleo Roſaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quæ tamen in Paroxyſmi initio nihil prorſus juvabat. Si igitur dolor admodum ſæviat, æger rectiùs ſibi conſultet ſe in lecto continendo donec is aliquantiſper remiſerit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* pauxillum veſperi ſumere, ſi dolor patientiam multum vincat, aliter meliùs omittetur.

At verò cùm in externis hujuſmodi Remediis jam ſim, omnino aliquid mihi dicendum eſt de Muſco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ curatione, ſi nempe pars affecta eâdem accensâ leviter uſtuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* univerſim omnibus pro incognito habeatur, attamen conſtabit antiquioris id eſſe ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit conſulere. In præſtantiſſimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quintâ*, *pag.* mihi 524. de *Iſchiade* agens, hæc habet, ἢν δὲ ἐς ἕν τι χωρίον, &c. i. e. *Quod ſi in uno aliquo loco firmiter conſtiterit dolor; neque Medicamentis expellatur; quocumque loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito.* Et paulo poſt de *Podagrâ* verba faciens: ξυμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, &c. i. e. *Huic eadem quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus eſt & gravis, minimè tamen lethalis. Quòd ſi in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo ſuprà articulum inurito; uſtio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem poſſe exiſtimare, eam eſſe differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc muſco Indico excitatam, ut hæc illa in ſanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris* Segmentis accenſum majus aliquid præſtare poſſe illo, qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ uſtulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque poſſit) ad doloris commitigationem, evocata ſcil. fomitis morbifici parte ſubtiliſſima ac maximè ſpirituoſa, in articulum jam depoſita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cùm indigeſtionem, quæ Podagræ cauſa eſt Antecedens, nullo modo attingat, fugax eſſe oportet ac breve. Neque opus eſt, ut dicam, illud in Podagris tantùm incipientibus locum habere; quando enim ſive à morbi diuturnitate, ſive ab importuno atque indebito Medicamentorum uſu, Podagrà, ut ſubinde fit, ad partes internas fuerit converſa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujuſmodi ſymptomatum agmine, potiùs quàm dolore ægrum multaverit, nemo ſanus igne utendum eſſe arbitrabitur.

En vobis omnia, quæ mihi hactenus comperta ſunt in hujus morbi Curatione. Si quis objiciat multa eſſe Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea neſcire lubens fateor: & vereor nè Promiſſores iſti perindè ſint ignari ac ſum ego. Et ſanè dolendum eſt, Medicinam (Artem nobiliſſimam) hujuſmodi nugis, quæ, ſive ab inſcitia, ſive à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, uſque adeò deturpari; cùm in omni fere morborum genere hujuſmodi aliquid à Nugivendulis tanquam Θεῶν χεῖρες decantetur pleno ore. Et, quod eſt magis mirandum, quòd non tantùm in morbis typo indutis hujuſmodi deliramenta obtineant, ſed & in minimè formatis qui ab Organorum læſione aliqua, aut προφάσει externa producuntur, Viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc ſatis evincunt *Specifica in Contuſionibus* vulgò prædicata, qualia ſunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, *&c.* quæ omnia id tantum præſtant, ut Methodum qua tractari debuerat hic Affectus, divertant: prout illi ſatis conſtabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus ſanabitur is, qui *Venæſectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alternatis*, uſque dum bene habuerit; neglectis prorſus levidenſibus iſtis, quæ pro more poſt ſanguinem ſemel eductum ſæpe exhibentur, atque etiam ea ſudorum ſollicitatione quæ pari paſſu cum eorum uſu ſolet procedere: à qua partium jamdiu ad inflammationem propenſarum excalefactione æger ſine cauſa in vitæ periculum adducitur.

Quod ſi nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs ſagax videar, & minùs copioſus in Medicamentis eruendis enumerandiſque; Univerſa illa proponam quæ *Lucianus* in Τραγοποδάγρᾳ jam plenius collegit, è quibus tam externa quàm interna qui volet eligat: quæ forſan haud minùs efficacia ſentiet quàm ſunt eorum plurima quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagra* Perſona ita iſtos alloquitur, qui Secreta quædam Remedia ſe habere jactabant, quibus is morbus poſſit expugnari.

Τίς τὴν ἀνίκητον, &c. i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
Ignorat Podagram in terrâ mortalium?
Quam neque Thuris vapor placat,
Neque effuſus ſanguis aras ad incenſas;
Non templum divitiarum undique ſuſpenſis ornatum donariis:
Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet;
Omnium Medicus in cœlo Deorum;
Non filius Apollinis doctiſſimus Æſculapius.
Poſtquam enim enatum eſt primum hominibus genus,
Conantur omnes meam elidere potentiam,
Miſcentes ſemper Medicamentorum artificia.
Alius aliam in me experitur artem.
Terunt Plantagines, & Apia mihi;
Et folia Lactucarum; & ſilveſtrem Portulacam.
Alii Marrubium; alii Potamogeitonem;
Alii Urticas terunt; alii Symphytum;

Alii

Alii Lentes afferunt ex paluſtribus lectas;
Alii Paſtinacam coctam; alii folia Perſicorum,
Hyoſcyamum, Papaver, Cepas agreſtes, Mali Punici Cortices,
Pſyllium, Thus, radicem Ellebori, Nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
Hypariſſimam Gallam, Pollen hordeaceum,
Braſſicæ decoctæ folia, Gypſum ex Garo,
Stercora Montanæ Capræ, humanum oletum,
Farinas Fabarum, florem Aſii lapidis;
Coquunt Rubetas, Mares-araneos, Lacertas, Feles,
Ranas, Hyænas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale Metallum non exploratum eſt mortalibus?
Quis non ſuccus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis oſſa, nervi, pelles,
Adeps, ſanguis, medulla, ſtercus, lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: ſed ſepteno plures.
Alius verò bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impoſtorum deluditur:
Judæus alius ſtultum excantat nactus:
Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,
Et facientibus hæc atque irritantibus me
Soleo occurrere multò iracundior.
Iis verò qui cogitant nihil adverſum mihi,
Benignam adhibeo mentem, faciliſque fio.

Nullus dubito prudentiſſimos quoſque eorum qui cum hoc morbo diu conflixere de omnimodâ Curatione deſperantes, Choro qui iſtius Dramatis Cataſtrophen facit, ſufragaturos.

Ἤπιον ὦ πάνδημε, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium, celebrata afferas (nobis) dolorem ô Podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud ſævientem,
Tolerabilem, facilè deſinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.
Multi ſunt modi miſerorum:
Sed exercitia dolorum, & conſuetudo
Podagricos ſoletur.
Ideoque æquo animo, ô Complices, obliviſcimini
Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt.
Tamen etiam præter ſpem accidentibus viam invenire ſolet Deus.
Quivis ſuſtineat Podagrâ laborantium
Deludi & derideri:
Talis enim hujus morbi natura eſt.

 Ut

Ut ſemel finiam. Methodus quam hîc trado φαινομένων prædictorum examini innititur; quamque ego ſecutus tam in ipſo me, quàm in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia *Radicalis* & uſque quaque perfecta, qua quis etiam à diatheſi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ ſinu reconditur, neſcio quando, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc ſcripto humano generi commodi aliquid contuliſſe, ſi iſtos ſcopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipſemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque inſuper optimam quæ hactenus innoteſcit, methodum præmonſtraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum ſerie, quas huic rei impendere tantum non ſum coactus, inducar credere, ejuſmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod ſi unquam acciderit, inſcitiam ſuam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm inſigniter tam in dignoſcendis morborum eſſentiis, quàm in medicamentis quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum ſatis luculentum habemus in repertione ſummi illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani.* Per quot jam ſæcula homines quique ſolertiſſimi ingenia exercuerant in inveſtigandis harum Febrium cauſis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à ſe excogitatæ optimè reſpondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis conſtat, quorum adhuc recens eſt memoria, in quibus varias Intermittentium ſpecies in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum iſtorum alterationem atque evacuationem dirigere ſolebant. At quàm inauſpicato id egerunt eorum in his conaminum fruſtratio, præcipuè vero hujus *Corticis* uſus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujuſmodi omnes, tum etiam Diætam & regimen quodcunque ſuſque deque habentes, ac nihil niſi methodum pulveri exhibendo debitam obſervantes, ſcopum rectà attingimus; vix ab illo aberrantes unquam niſi ægrum, lecto ſine ulla neceſſitate addicimus, dum in ejus uſu eſt: Tanta tamen eſt hujus remedii vis, ut non obſtante eo incommodi, quod ſcilicet Febris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad ſanitatem ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ Curatio Radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas eſt; hanc meam qualemcunque opellam boni conſulite. Quod ſi minus eveniat; hominum mores ita probè perſpectos habeo, ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et ſi ſæviſſimi iſti cruciatus, impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem ſum perpeſſus, (unà cum damno rei familiaris quod ſuſtinui, à Medicina facienda toties adverſa valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν poſſint comparare, erit unde me fructum aliquem miſeriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepiſſe exiſtimabo.

EX paucis hiſce, Clariſſimi noſtri Auctoris paginis, ſatis manifeſtum eſt, quid de Podagrâ in genere ejuſque curâ legitimâ, quæ in ſolis palliativis poſita eſt, ſentiendum veniat. Verùm ſpecialius quid circa hunc morbum, aliaſque omnes affectiones de ejuſdem naturâ participantes, reperitur in Clariſſimi Muſgrave Tractatibus de Arthridite Symptomaticâ, & Anomalâ, quos propterea pro pleniori ejuſce ægritudinis cognitione hîc inſere propoſitum nobis fuit; ſed quandoquidem grandior illorum moles, longiorem Auctoris noſtri textui interruptionem procreâſſet, magis è re viſum fuit eos in Voluminis ſecundi finem rejicere, ubi æquè commodè à Docto Lectore perlegi poterunt, ac ſi ipſô hôc locô exhiberentur.

THOMÆ SYDENHAM

Med. Doct.

TRACTATUS DE HYDROPE.

OMnis hominum ætas, ſexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infeſtatur. Fœminæ tamen huic morbo magis ſunt obnoxiæ quàm Viri: verùm hos ætate præſertim ingraveſcente adoritur, illas ubi jam parere deſierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impreſſione in ſurarum parte inferiore, ſub noctem imprimis conſpicuæ, manè verò evaneſcentes, primum hujuſce mali indicium dant, quod non perinde certum eſt Hydropis ingruentis ſignum in Fœminis atque eſt in Maribus; cùm & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de cauſa ſiſtuntur, haud rarò idem patiantur. Neque tamen in Viris ejuſmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cùm ſenex quiſpiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Aſthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor muſculos tibiarum occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quàm Æſtate, tempeſtate magis pluvia quàm ſerena, pariter invaleſcet, & tamen ſine quovis incommodo inſigniori, eundem ad Libitinam uſque comitabitur. Quo non obſtante, ſi generaliter loquamur, ſuræ & tibiæ intumeſcentes, etiam in Viris, pro ſigno ſupervenientis Hydropis habendæ ſunt; maximè ſi ita affecti ſpiritum ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quàm mole auctior in dies red-

ditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam reſpuentibus, crura tentantur, ac poſtea abdomen ipſum; quod quidem ſero è ſanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis ſuæ limen diſtenditur; adeò ut ſæpe multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon conſtituunt.

Tria interim hunc morbum ſtipant Symptomata, *Dyſpnœa*, *Urinæ paucitas*, & *ſitis intenſa*. Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus ſufflaminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia ſanguinis ſerum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis eſt à putredine colluviei ſeroſæ, quæ à morâ in corpore longiore & calorem & acredinem contrahit, unde æger & febre quadantenus ſemper laborat, & memorata ſiti.

Pro rata qua æger in partibus quas morbus obſidet, mole augetur, in reliquis magis magiſque indies emaciatur, & gracileſcit: tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viſcera nobiliora & vitalem arcem facto, cataclyſmo quaſi ſubmerſus perit.

Cauſa hujuſce morbi in genere ſanguinis debilitas eſt, unde alimento, quod forinſecus importatur, in ſubſtantiam ſuam convertendo non jam par, idem in extremitates &c. pendulas corporis partes explodere neceſſe habet, mox in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde diſpergitur, natura eidem continendo Veſiculas quaſdam fabricat, donec tandem, modum jam ſuperans, uno Peritonæo ſimul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus per Venæ ſectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior, vel perditus ille liquores ſpirituoſos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta deſtruuntur, & diſſipantur ſpiritus. Hinc eſt quod bibaciſſimi quique Helluones ſæpius cum hoc morbo, frigido licet, quàm cæteri conflictentur. Econtra etiam Aquæ potatio in iis qui generoſis liquoribus diu aſſueverant, ſanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum eſt, alia quædam & ab his longè diverſa Hydropis cauſa reperitur, incluſa nempe in teſticulorum alterutro ſaburra ſeu obſtructio, quæ ſenſim ejuſdem craſin ſubvertit; unde in dicto teſticulo repoſitâ primum morbi minerâ, tunica ejuſdem mirum in modum diſtenditur; qua jam tantùm non crepante, natura humori excipiendo Veſiculas quaſdam ſuggerit, quarum tandem ſive una aliqua, ſive etiam pluribus diſruptis, & in abdominis cavitatem ſe exonerantibus, eadem occurrunt ſymptomata, quæ in Hydrope quam ſuprà depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utræque familiares. Prima eſt carnium in partibus intra abdomen excreſcentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minùs conſpicuam attollit, quàm ſolet, incluſa aqua. Altera ſpecies flatibus ortum debet; qui non

tumo-

tumorem tantùm, ſed & alia ingravidationis ſigna pariunt. Hæc viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quæ non niſi provectiores ætate nupſerant: atque hæ tam ſuo ipſarum, quàm Obſtetricum judicio, quarum Oracula hac ipſa de re conſuluere, motum Infantis jam à tempore conſueto uſque ad legitimum tempus pariendi perſentiſcentis, quin & ad eundem modum quo gravidæ ſolent, ſubinde ægrotantes, ſororiantibus inſuper mammillis, & lacte extillante, de faſciis haud raro, cæteriſque ad excipiendum infantem neceſſariis ſibi proſpexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, ſenſim detumeſcens, ſpem vanam eluſerit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum eſt referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote à prædictis Phænomenis naturaliter quaſi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæteriſque partibus contentarum evacuationem, vel ad inſtaurandum ſanguinis robur, quo novus earundem proventus præcaveri poſſit, omnino dirigendæ ſunt.

Seri evacuationem quod ſpectat, magni refert, ut diligenter obſervemus in omnibus Hydropicis ea Cathartica, quæ vel ſegnius vel minus potenter operantur, officere magis quàm prodeſſe: cum enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ ſint inimica, quo nomine Catharſeos munere funguntur, ſanguinem aliquatenus debilitant læduntque; unde niſi corpus celeriter pervadant & citiſſimè expellantur, Camerinam eam moventia quam ſecum abducere nequeunt, & ſanguinem tumultuosè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus ſatis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blandè ſollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio inſtituatur, ſcire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, ſive nullo, ſive non niſi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum eſt, ſollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharſin ferre ſolebat, reſpicere omnino convenit; quod non alia via ulla certius dignoſci poteſt, quàm ex diligenti inquiſitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo uſurpata, opus deſtinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idioſyncraſia quædam inveniatur, quoad facilem difficilemve Catharticorum operationem, ægrum ſæpiſſimè in vitæ diſcrimen conjiciet is, qui ſenſibile corporis temperamentum, modum ſibi ac normam ſtatuerit: quando non ita raro uſu veniat, ut qui habitu ſunt fermè Athletico mediocribus Catharticis facile pareant; cum qui contrario planè habitu ſunt præditi, vel fortiſſimis ægrè cedant. Et profectò jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantùm præſcribendis, ſed in aliis quibuslibet Catharticis locum habere debet. Etenim ſæpenumero obſervavi hypercatharſes à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè,an verò difficulter expurgaretur. Attamen cùm Hydrops, quod ſuperius dixi, præ cæteris morbis quibuslibet Catharſin & validiſſimam poſtulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per ἐπίκρασιν,

quæ

quæ in nonnullis aliis prodeſt, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharſis non tantum non imminuat tumorem ſed & adaugeat:) Hanc, inquam, ob cauſam, expurgatio paulo fortior & nimia, juſto debiliori eſt præferenda; præcipuè cum *Laudano* non deſtituatur, certiſſimo ad Hypercatharſin iſtiuſmodi ſubito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum ſanationi dicatis, id diligenter eſt obſervandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur, quam ægri vires ferre queant; utpote qui ſingulis diebus expurgari debeat: niſi quod ſive ob nimiam debilitatem corporis, ſive propter Cathartici præcedentis operationem plus ſatis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari poſſit. Etenim ſi non niſi poſt longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copioſa Catharſis præceſſerit, aquis denuo affatim colligendis anſam præbebimus; atque ex hac induciarum occaſione, quaſi victoria jam parta uti neſcientes, tandem loco pulſi, re infecta turpiter fugabimur. Adde quod periculum eſt, ne aquarum inter viſcera mora diuturnior eadem putredine quadam ſua inquinet ac inficiat. Atque inſuper, quod parvi ducendum non eſt, iſtæ aquæ à prægreſſis Catharticis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propenſiores ſunt quàm ubi quieſcerent. Tam ob hanc itaque cauſam, quàm ob alias ſuprà memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem ſeroſam intùs clauſam reſpicit, quam velociſſimè ſatis faciendum eſt; neque ab ea niſi urgente neceſſitate eſt abſiſtendum aut ceſſandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cùm è Praxi conſtet Hydragoga fere omnia, genio quodam ſibi peculiari, ſi ſola exhibeantur, iis qui ægrè purgantur parum admodum votis reſpondere, quin & largiorem eorundem doſin, non tàm Catharſin quàm ſanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hæc itaque non alium obtinent uſum, in hujuſmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticis ſtimulum addant. Quo non obſtante in iis, qui purgatu ſunt faciles, Hydragoga iſta & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in iſtis, qui Catharſi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervina*, etiam ſolus, Aquas ſat copiosè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè ſolas, eaſque in magnâ quantitate educit, nec ſanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem ſitim provocet. Quòd ſi idem vel in ſummâ doſi aliis propinetur, qui ægrè expurgantur, neque multæ ſequentur dejectiones, neque eæ multâ aquâ, ut debuerant, refertæ.

Equidem probè memini, (cùm tunc primùm ad Hydropem curandam invitarer) me annis abhinc 27. aut circiter ad Matronam quandam piam & honeſtam, nomine *Saltmarsh, Weſtmonaſterii* commorantem, fuiſſe accerſitum; cujus abdomen Hydrops, quô atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium,

qui

qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix poteſt quàm magnam aquarum vim per ſedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu; abſque ullâ virium ægræ jactura: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, niſi quòd diem unum alterumve intercalari paterer, ſi quando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis ſenſim eductis, venter indies detumuit, ipſaque prorſus convaluit. Ego fiduciâ planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejuſmodi medicamen poſſidere, quo Hydropes quoſcunque poſſem debellare: verùm hujuſmodi erroris intra paucas ſeptimanas admonebar. Cùm enim non ita diu poſt ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanæ diuturniori ſupervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo ſæpiùs repetito, & doſi gradatim aucto, morbum laceſſebam; at cùm aquarum evacuationem fruſtrà tentarem, Catharſi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, miſſum me fecit ægra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, ſi bene memini, ſanitatem recepit.

Ubi igitur conſtiterit, ægrum eo eſſe corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus ſuum peragant, Fortiora tentanda. Quo in caſu, ut modò innui, notandum eſt, quòd licet Hydragogorum pauca, ſi ſola exhibeantur, votis reſpondeant, lenioribus tamen calcaris vice permiſta, efficaciſſima omnino ſunt. In hujuſmodi corporibus, exempli gratiâ, ſequentem Potionem cum ſucceſſu ſæpenumero præſcripſi. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *Fol. Sen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. in q. ſ. Aq. fontan. ad* ℥iij. *in Colatur. diſſolv. Mann. & Syr. Roſar. ſolut. an.* ℥j. *Syr. de Spin. Cervin.* ℥ß. *Elect. è ſucc. Roſar.* ʒij. *m. f. Potio.* Quæ tamen potio non niſi Robuſtioribus exhibenda eſt, quibus alvum ſolvit, ubi cætera id præſtare nequiverint; quod multiplici experientia ipſius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ℥iiij. *Zalap. ſubtiliſſ. pul.* ʒj. *Zingib. pul.* ℈ß. *ſyr. de ſpin. cervin.* ℥j. *m. f. potio, ſumenda ſummo manè, repetendaque ſingulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi ſatis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium uſu abhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. g.* ℞. *Rad. jalap. contuſ. Hermodactyl. an.* ℥ß. *Scammon. crud.* ʒiij. *fol. Senn.* ℥ij. *Glycirrhiz. raſ. ſem. Aniſ. Carui an.* ℥ß. *Summit. Abſinth. Fol. Salv. an. m.* j. *Infunde frigide in* ℔iij. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo uſus tempore. Cap. cochlear.* j. *horâ ſomni & ij. mane ſequenti:* Augendo vel minuendo doſin pro ratione operationis.

Reſtant verò Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis qui non niſi ægrè purgantur, cæteris quæ vel ſuprà enumeravi, vel adhuc comperta habeo δραςικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infuſionem Croci Metallorum. Elaterium* ſive *Fæcula Cucumeris agreſtis* potenter in permodica quantitate vires ſuas exerit in conturbanda alvo, & fæcibus cum ſeroſis & aquoſis humoribus copioſè egerendis, adeò ut ejus grana duo pleriſque, in genere loquendo, corporibus, doſis aptiſſima ſit. Ego permiſcere ſoleo *Pil. ex Duobus* ℈j. quas in Pilulas tres exiguas formandas, ac manè ſumendas impero.

Infuſionem Croci quod ſpectat, ejus ℥iß. (vel purgatu difficillimis ℥ij.) manè exhibita, & quotidie pro ægri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat quàm colluviem in ventriculo ſtabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquarum ſuper-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quòd ceſſante Vomitione, in Catharſin τὴν κάτω ſolet deſinere, neceſſe eſt omnino, ut cùm tanta fuerit agitatio concuſſioque tam Ventriculi quàm viſcerum, à tam inſigni aquarum corrivatione quaſi circumſeptorum, earundem evacuatio, per ductus communi naturæ lege haud ſatis patentes, conatum ita vehementem inſequatur. Veruntamen ſi prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Roſarum*, quàm *Syrupum de Spinâ cervinâ* ſoleo poſt tertiam aut quartam doſin meræ infuſionis Croci Metallorum quandoque, licèt rariùs, adjicere. Ex. gr. ℞. *Aq. Card. Ben.* ℥iij. *Infuſ. Croc. Metallor.* ℥iß. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ß. *Elect. de Succ. Roſar.* ʒij. *m. f. Potio.*

Quòd verò dentur ejuſmodi cæci meatus, per quos aquæ ex abdominis cavitate ad inteſtina transferantur, de facto liquet; cùm quotidiè obſervemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine incluſarum vim per ſeceſſum educere, perinde ac ſi primitus in ipſis inteſtinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facilè inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium ſæculorum judicio ſapientiſſimi optimique, *Hippocratis* ſcilicet, qui in libro de Priſcâ Medicina hæc habet. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταὶ, ὡς οὐκ ἐνὶ δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅ, τί ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετον, καὶ ὅπως συνεπάγη. Ἐγὼ δὲ τουτέων μὲν ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ, ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τεχνῇ προσηκεῖν, ἢ τῇ γραφικῇ. i.e. *Medici quidam & Sophiſtæ dicunt, quod impoſſibile eſt eum medicinam cognoſcere, qui non novit quid ſit Homo, & quomodo primum factus & compactus ſit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophiſtâ aut Medico de Naturâ dicta, aut ſcripta ſunt, minùs cenſeo ad Artem Medicam ſpectare quàm ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus inſimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ ſuæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentiſſimâ cogitatione, eâque Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ aſſequi valeam, utcunque exiſtimare, quòd neceſſe omnino ſit ut Medicus ſtructuram humani corporis probè calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & cauſarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri poteſt, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Veſicam tendentium, conjicere poſſit, unde oriantur Symptomata illa, quæ à *calculo* vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis ſtructuram perdiſcere, quo melius inter operandum ab iis vaſis, ſive aliis partibus abſtineat, quæ, ſi violentur, ægro exitium afferant. Sed nec oſſa dislocata ad ſitum naturalem rectè poterit reducere, niſi eam oſſium compagem, *Sceleton* dictam, curioſè inſpexerit, atque animo comprehenderit.

Hujuſmodi

Hujuſmodi itaque humani corporis notitia omnino neceſſaria eſt; quam qui non habet, cum quibuſdam morbis *Andabatarum*, quòd ajunt, more pugnabit, aut ſine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porrò hæc ſcientia & cito & facilè acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψίᾳ in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiſcatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuſlibet, quod genus plus quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis pleriſque, omnino fatendum eſt τὶ θεῖον ineſſe, ſive ſpecificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à ſpeculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum diſſectione, præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quàm ex φαινομένων naturalium, ut & *Juvantium* & *Lædentium* diligenti obſervatione, promoveri poſſit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac ſugillare.

Et profectò Virum tantum tamque ſapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem inveſtigationem ultra generalem ejuſmodi notitiam pertingere non poſſe. Licèt enim diligenti in ſecandis cadaveribus inquiſitione ac ſcrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus ſuis utitur, in conſpectum veniant, vaſaque itidem nonnulla per quæ ſucci ab his ad illas corporis partes tranſmittuntur; quæ tamen hujus motûs ſit origo & cauſa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microſcopium quodvis vel exquiſitiſſimè elaboratum exiles iſtos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex inteſtinis in vaſa Chylifera tranſcoletur, vel per quos ductus ſanguis per Arterias derivatus in Venarum oſcula reducendus tranſmittatur, poteſt detegere. Quinimò ſunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hâc mirandâ hominis compage, quos nemo hominum ne per ſomnium quidem vidit; cùm rudis & indocta, (ſit verbo venia) Cognitio noſtra in rerum cortice omnis fermè verſetur, ac ad τὸ ὅτι ſive quòd res hoc modo ſe habeat, ferè tantùm aſſurgens, τὸ διότι, ſive rerum cauſas nullatenus attingat. Utut ſe res habeat, haud difficili inveſtigatione ſcire poſſumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) ſufficit in eorum Curatione morborum qui hujuſmodi peritiam, quod ſuprà dixi, ſibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem ſummâ animi demiſſione adorandum, dum ſtupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innoteſcit, tum illud longè excellentiſſimum in cæteris ad quæ prorſus cæcutimus.

Et ſicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus ſpeculandis curioſitati, & περιεργίᾳ, plus dant quàm obſervationibus practicis, ac proinde quàm ipſius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quiſpiam in hoc noſtro ſeculo eos culpare poſſit, qui exiſtimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri poſſe quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorſus animi eſſet non libenter agnoſcere id emolumenti, quod

Chymiæ acceptum debemus, eo quòd utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus ſatis faciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipſum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis ſuppeditaverit; atque eam ob cauſam, ſi intra Pharmacopœæ limites contineatur, Ars eſt ſatis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut ſaltem errore vacant, qui cerebrum ſibi eouſque excalefaciunt ac torquent, ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præſertim deficere, quòd Remediis magnis atque efficacibus à ſolâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis ſubminiſtrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, ſatis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti, quòd neſciamus quo pacto huic aut illi Intentioni ſatisfacere debeamus, ſed quòd non ſatis ſciamus, quænam ſit illa Intentio, cui ſatisfaciendum eſt. Cum vel rudiſſimus quiſpiam Pharmacopolæ ſervulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciat, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æſtuantem; at verò in palæſtra medica probè exercitatus ſit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in uſum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certiſſimus ſum nihil æquè ad judicium hac in re ritè formandum conferre atque obſervationem exactiſſimam φαινομένων naturalium & morborum, & pariter eorum, quæ in Praxi cernuntur à *Juvantibus* & *Lædentibus* derivata, poſtea ſive Remedia uſurpata, ſive etiam Medendi methodum iſtam, quibus morbos depellere ſatagimus. Hæc ſi diligenter inter ſe collata fuerint, mihi oſtendent & morbi naturam, & inſuper undenam Curativæ Indicationes deſumendæ ſint longè melius certiuſque, quàm ſi ad ſpeculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynoſuram* curſum dirigam. Etenim vel exquiſitiſſimæ hujus generis Diſſertationes nihil aliud ſunt quàm Metaphora bellè deducta exornataque: quæ etiam ad eorum inſtar omnium, quæ in ſcena imaginationis, non verò in ipſa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cum *Naturæ judicia* rerum veritati ſuperſtructa, non niſi cum ipſa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheſes* ſpeculationibus Philoſophicis innixæ futiles ſint prorſus, cum nemo hominum ſcientia intuitiva præditus ſit, qua fretus Principia queat ſubſternere, quibus mox ſuperſtruat; attamen ſi *Hypotheſes* ab ipſis rebus factis fluant, ex eis tantùm obſervationibus natæ, quas Phænomena Practica & Naturalia ſuggerunt, ſtabiles manent & inconcuſſæ: ita ut licèt Praxis Medica, ſi ſcribendi ordinem reſpicias, ex Hypotheſibus orta videatur, nihilominus ipſæ Hypotheſes, ſi modo ſolidæ fuerint ac genuinæ, Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hyſterica* non ideò Chalybeatis utor, cæteriſque ſanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero, (niſi ſcilicet in ſtatis quibuſdam circumſtantiis) & Remedia potius Paregorica impero, quia primùm pro conceſſo habui hunc morbum

morbum à debilitatis fractiſque ſpiritibus Animalibus pendere: verum cùm φαινομένων Practicorum conſtans obſervatio me docuiſſet Cathartica exhibita morbi ſymptomata ſemper auxiſſe, his verò contraria eadem ſymptomata conſopire ſolere, ex hac, aliiſque φαινομένων naturalium obſervationibus Hypotheſin meam deſumpſi, ita ut Philoſophus Empirico hic famularetur. Quòd ſi ab Hypotheſi cæpiſſem, eâ planè ratione inſanirem atque ille,qui tabulata tignaque domus ſuperiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem iſtis tantùm convenit, qui in Aere *Caſtella*, quod aiunt, ſolent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicunque demum ſint meatus iſti, per quos aqua ex abdominis cavitate in inteſtina deducitur, certiſſimus ſum Vomitionem à dicto Emetico excitatam eaſdem potenter evacuare, idque non ſolùm deorſum per ſedem, ſed & ſurſum per ipſum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim poſt duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi ſecretoria elici videntur, quàm ruptis quaſi repagulis & clauſtris reſeratis, pleno alveo effundi: quod ſatis conſtat ex earundem eruptione atque impetu ſæpe facto inter ipſa vomendi ſpatia, ſive intervalla.

Menſe Auguſto poſtremùm elapſo, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat incluſa fere per triennium, à frigore multum paſſa erat, venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hactenus viderim: Ego ℥ß. *Infuſionis Croci Metallorum* ſingulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, uſque dum doſes omnino ſex hauſerat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus ſupprimebatur, quam poſtea quandoque per intervalla reddebat, ſed raro admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam ſolebat rejicere, idque ſub finem tam per os quàm per ſedem. Verùm poſt tertiam doſin tumor ſubſidere atque imminui cœpit, & poſt quatuordecim dies filo, quo craſſitiem corporis inflati juſſu meo fuerat dimenſa, judice ac teſte, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, ſupputatione ex iis quæ mihi ipſa narravit factâ, ἄνω καὶ κάτω egeſſerat. Ita ut quæ prius in lecto non niſi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere ſuffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato ſecura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio ſe movere potuerit. Cùm verò dicta Emetica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iiſdem diutiùs morbum laceſſere tutum non foret, & tamen tam ex reſidua adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat, quoties ſe in alterutrum latus convertebat, & veſtigiis inſuper rei cujuſlibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus ſatis liqueret multum aquæ adhuc in corpore reſtare: ob cauſam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar abſolvere. Poſthac igitur vel Potionem Purgantem ſuprà dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præſcripſi; idque vel rarius vel ſæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infeſtarent. Etenim & Catharſis per inferiora

Affectus Hyſtericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac ſolebant Emetica. Atque in hâc methodo perſiſtebam, donec prorſus convaluiſſe videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè obſervanda occurrebant: Primò quòd iis diebus, quibus à Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per ſedem excernebat, atque etiam ſub finem per meatus urinarios, vel ad Congii menſuram; quamlibet non ultra ℔ß. vel ℔ij. Potus pro ſingulis diebus concederem; ita ut portæ omnes, atque canales undecunque patere viderentur. Secundò notatu dignum erat, quod curatione ferè abſoluta ſi quando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter maximè verſus ſuperiora, intumeſcebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non poſſe ſciebam, cum ita parcè bibiſſet; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ἀταξία iſta à Catharticis provocata, tantùm oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur ejeciſſet, mox tamen cœpit intumeſcere, nec remittebat tumor ille, ad guttur uſque aſſurgens, & dyſpnœâ affligens, donec corpus à Purgantium moleſtia liberatum, ſtatum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera ſymptomata derepente evaneſcebant, donec à ſuccedente Catharſi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cùm præfata Fœmina annum agens quinquageſimum quintum, fluxum Menſtruum jam ab annis aliquot non fuerat paſſa, attamen Menſes magno quaſi flumine erumpebant denuò; qui ſanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægreſſis additus, ingens Affectuum Hyſtericorum agmen adducebat, dolorem ſcil. in dorſo & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tuſſim ferinam. Adhæc tametſi poſt tam inſignem Aquæ quantitatem per os, ſedem, & urinas eliminatam, omnino credibile eſſet non multam in corpore reſtare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata ſolebat. Quamobrem ad hos motus ſedandos, qui etiam ad ſeptimanam à poſtrema purgatione negotium faceſſebant, coactus ſum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iß. propinare; quæ etiam Doſis erat repetenda, niſi ſomnus intra horas tres inſequeretur. Quo tandem pacata ſunt omnia, & tumor diſparuit.

Hoc interim obſervari velim, quòd ſi leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infuſionem Croci Metallorum, ac in Aſcite grandiore, ubi ingens aquarum copia aggeſta fuerit: etenim vel ipſa aquarum moles dum Emetici operatione agitatur, ac concutitur, ad earundem evacuationem mirè confert, atque eam ob cauſam niſi venter in tumorem inſignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Eſt & aliud Medicamentum ſatis vulgare ac ſimplex, quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* à ligno deraſi in ℔ij. aquæ & lactis ſimul miſtorum, ad ℔j. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera ſerò quotidie aſſumatur, donec æger convaleſcat. Hoc remedium & vomitionem ciet

&

& catharſin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ ſpecificâ: quocirca ſi neutram harum operationum præſtet, vel ſi mediocriter ac parcè, ne hilum prodeſt quidem: ubi verè alterutram producit efficaciter, maximè verò ſi utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At ſanè, quod ſeriò animadvertendum eſt, haud raro accidit, ut aqua non ſolùm in crura ac tibias deturbetur, ſed etiam in ipſam abdominis civitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis ſive ἄνω ſive κάτω ducentibus, omnino elicienda non eſt. Verbi gratia, quoties hujuſmodi tumor vel Phthiſin diuturnam excipit, vel à viſcerum alicujus labe hac putredine naſcitur; vel à ſanguinis tono, ſi ita loqui fas eſt, non tantum relaxato ſed & deperdito, ac ſpiritibus penitus exhauſtis, vel à longa Fiſtularum in partibus carnoſis morâ quæ copioſam ſaniem egeſſerunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm ſpirituum quos advocavit ſive ſalivatio, ſive ſudatio, ſive etiam Purgatio juſto intenſior, & Diæta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quàm res poſtulabat, fuerant adhibitæ. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharſi, ſed imminuto adhuc amplius ſanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita ſtantibus, omnis Curationis Cardo in ſanguine ac viſceribus omni ope corroborandis firmandiſque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infrà enumeranda, ego certiſſimo Experimento edoctus ſum, aëris mutationem, & in aëre libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè reſpondiſſe; ſpiritibus ſcil. quaſi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad penſum ſibi debitum denuò revocatis.

Eſt etiam ubi abſque omni iſtiuſmodi προφάσει, Intentioni iſti quæ aquas evacuandas reſpicit, nec Catharticis, nec Emeticis ſatisfaciendum eſt: quoties enim vel æger conſtitutione eſt infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis ſpirituum animalium admodum obnoxia; fieri non poteſt, ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis res geratur. Hìc itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda eſt. E quorum familiâ, licèt quamplurima in Medicorum ſcriptis magni ſint nominis, efficaciſſima tamen (ne dicam ſola) mihi videntur ea quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Geniſtâ* ſit parabilius, & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum *cinerum* ejus ℔j. *in Vini Rhenani* ℔iiij. frigidè infundi jubeo, addendo *foliorum Abſinthii vulgaris* pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iiij. manè, horâ quinta pomeridiana, & ſero, ægro jugiter hauriendas impero, uſque dum tumor evanuerit. Quo ſolo Remedio Hydropes pro deploratis hobitos curatos vidi, in iis quorum Craſis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad ſecundam Intentionem properemus) quæ ſunt proxima cauſa morbi, jam penitus evacuatis, non niſi ad dimidiam Curationis partem

ut

ut plurimum perventum eſt, niſi ſanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit*, occurratur longo & aſſiduo Medicamentorum *Calefacientium & Corroborantium* uſu, unde novus aquarum proventus præcaveri poſſit. Quamvis enim in junioribus ſæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis ſine alio quovis præſidio convaleſcant, cùm eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac preſſura liberatus, dictorum Remediorum vices ſupplere valeat; tamen in ætate provectioribus, aut iis, qui aliàs minus ſano corporis habitu ſunt præditi, omnino neceſſe eſt, ut ſtatim ab aquarum eductione jam abſoluta, ad eorum ſimplicium uſum quæ ſanguinem excalefaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam ſuperius in *Podagrâ* curanda laudavi, ſive ipſa Remedia ſpectent, ſive *ſex Res non naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere poſſint: (niſi quod *Vinum* à quo in Podagra prorſus eſt abſtinendum, non tantùm non noceat Hydropicis, ſed & proſit admodum, ſi pro potu ordinario uſurpetur) cùm hi duo morbi id habeant commune, quòd eadem Remedia Corroborantia utriuſque cauſæ originali adverſentur. Fatendum eſt interim, quòd cùm tam ex manifeſtis Phænomenis, quàm à juvantibus & lædentibus edocti ſimus, tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* ſanguinis debilitati atque *indigeſtioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in eſſentiales eorundem differentias, & ſpecificas Humorum depravationes ab iſtiuſmodi Indigeſtionibus prognatas, (quæ quidem ἀπεψία communis omnium ſtirps eſt) quimus penetrare. Uti neque varias illas ſpecificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque cauſa, ſanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his, quàm in Chronicis morbis, cùm *Specificis* careamus, Curationem non ad Eſſentialem morborum naturam, ſed ad cauſam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum ſubinde variantes, vel pro indicio naturæ ſpontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potiſſimùm Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat dictantis, filum ſecuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut ſanguis corroberetur, ſive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, ſive per Catharſin, vel etiam Vomitionem procuretur ut ſuprà, omnino neceſſe eſt, ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur, dùm in curando eſt, (modò nè prius incipiat οἰνοποσίαν quàm meatus quadantenus recluſi fuerint, & porta aquis data) vel ſaltem loco vini Cereviſiam aliquam è generoſioribus; cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant, qui ferè ſemper in hoc morbo ſiticuloſus eſt, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obſtetricentur: raro itaque, aut nunquam hi ſunt concedendi. Atque è diverſo liquores generoſi, modò non ſint ſpiritus per diſtillationem eliciti, uſque adeò ſanitatem promovent, ut vel ſoli aliquando amiſſam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multâ aquâ diſtento abdomine; præſertim ſi Herbis calefacientibus & confortantibus fuerint

impræ-

impraegnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res anguſta domi, meliora remedia non permittebat, *Cereviſia fortis*, in quâ quantitas ſufficiens *Radic. Raphan. Ruſtic. fol. Abſinth. vulgaris*, *Cochlear. hortenſ. Salviæ*, *Centaurii min. ſummitatum Geniſtæ* incluſa fuerit, meo conſilio uſurpata pro potu ordinario, ſola fuit inſtar omnium: Pro ditioribus Vinum Canarinum eiſdem herbis amaris poteſt ſimiliter impraegnari, cujus hauſtulus bis terve de die inter Medicamenta ſuprà memorata deglutiendus eſt. Vel ſi id palato minus allubeſcat, *Vinum Abſinthites* vice ejus ſubſtituatur, de quo æger ſumere poſſit cochlearia ix. poſt *Electuarii Digeſtivi* (in *Tract. de Podagrâ* deſcript.) ℥ij. horis medicinalibus *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo ſatis; Corroborantia quælibet Medicamenta longo poſt ſe intervallo linquit alia. Hîc verò magni momenti eſt, quòd æger parcè admodum bibat liquores iſtos, qui minùs generoſi ſunt; quandoquidem omnes, qualeſcunque demum ſint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abſtinentia à potu nonnullos ſanaverit: atque ob eam cauſam ſi liquoribus iſtis quandoque indulgendum ſit, æger tamen admodum parcè eos bibat. Veruntamen cùm ſitis magna huic affectùi ſe comitem adjungere ſoleat, quam inſuper à potu tenuiori abſtinentia adaugeat, è re erit, ut æger ſæpiuſculè aquâ frigidâ *Spiritu Vitrioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore ſubinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minùs convenit.

Verum inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum ſibi vendicat, ſanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob cauſam & *Allium* hîc adeò conducit, cùm eo ſolo, miſſis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præſcripto, non meo, depulſum noverim.

Eſt enim obſervandum, eum Hydropem qui vel pedes tantùm inflavit, vel etiam ventrem, ſed modicè, non ſtatim Curationem per Emetica & Cathartica ſibi depoſcere; ſed hujuſmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris ſeriò animadvertendum eſt, quòd quoties hunc morbum ſolis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus eſt, ſive mitiori, ſive fortiori quocunque Pharmaco, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quidquid Corroborans ſubſtruxerit; quod vel invitus agnoſcat oportet qui obſervaverit tumorem, qui ab uſu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametſi cùm intentioni iſti aquas educendi ſatisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia ſubinde exhibere; tamen cùm tota res in iſto ſolùm cardine vertitur, ut ſanguis corroboretur, omnino neceſſe eſt, ut à Catharticis abſtineamus.

Notandum eſt autem ægrum non ſemper ſanari, quamvis utrique indicationi ſatisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congeſtæ omnino eductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia poſtea ad præcavendum no-

vum aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non rarò contingit, ut *Aſcites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viſcera incubatione eorum ſubſtantiam perverterit, & quaſi ſemi-coxerit; & tam ipſa viſcera quàm partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Veſiculas ſanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quaſi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Aſcite inveteratò ſunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis ſubſidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici eſt, cùm certò ſcire nequeat, quantum adhuc noxæ viſceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quàm Corroborantibus: & neque animo ipſius cadere, neque ægro ut cadat autor eſſe debet. Cui rei ob hanc potiſſimum cauſam danda eſt opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi fomite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies noſtris rebus invigilat conſulitque, ſponte ſua mirum in modum machinatur, quo ægrum à pernicioſis morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Aſcites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funeſtam cladem viſceribus intulerit, haud alio modo tractari poteſt, quàm ſi nunc primum occœperit.

Topica ſive Remedia *Externa*, quantum ego obſervare potui, nihil egregium in hoc morbo præſtiterunt unquam. Ea minus ſaltem nocuere, quæ in forma ſive Cataplaſmatis, ſive Linimenti abdomini ad tumorem diſcutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ poſſint diſcuti. Verùm & alia ſunt à nonnullis Remediorum loco præſcripta, quæ ita non proſunt, ut etiam obſint plurimum: Hujuſmodi ſunt *Unguenta à Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Veſicatoria* item cruribus & tibiis ſuperimpoſita, ubi cutis in magnam molem fuerit protenſa, ad aquas ſcil. hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis eſt periculoſum; cùm à primo vis ſimplicium Cathartica ita penitus nonnunquam muſculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharſis, nulla Remediorum ope unquam ſiſtenda. *Veſicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari ſolita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item ſpiritibus Animalibus, omnino extinguunt, (& *Gangrænam* plus ſatis in hoc caſu familiarem) ſæpenumero invitant. Etenim vulnus vel leviſſimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, ſanatu difficillimum eſt: quoniam ipſa carnium ſubſtantia his in partibus uſque adeo irrigua eſt & ſcatens latice, ut data quacunque porta, continuo curſu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore diſcrimine adminiſtrantur, me judice, ſive *Paracenteſis*, ſive *Acupunctura* à nonnullis celebratæ, quàm Veſicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic morbus ubi jam in verum *Aſciten* evaſerit, pro deplorato ſemper habitus fuerit; attamen conſtabit, quòd ſi dicto modo tractetur, æquè certò poteſt ſubjugari (modò viſcera à corruptione ſint libera) ac alii permulti qui non ita funeſti vulgò æſtimantur.

At ſi quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote ſimpliciſſima & planè inartificialia,

cialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; ſi dum fingatur alios hujuſmodi ſimplicibus Medicamentis juvari, ſe, uxorem, vel liberos ſuos, ſi quando ægrotaverint, vel viliſſimis ad ſanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum ſibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantiâ, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc ſunt, quæ de his duobus morbis dicenda habui: & niſi fallor alios haud attingam unquam. Verùm iſta quod ſpectat, quæ hactenus in publicum dedi, ſi quis ea ſemel tantùm perlegere dignetur, eſt quod doleam me huic eam perdendi temporis anſam præbuiſſe: Quod ſi eadem ſæpius relegere voluerit, & altâ mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiat, qui voto & magnis laboribus quos ego in iſtis obſervationibus faciendis componendiſque locavi, aliquatenus reſpondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter ſciet, quàm ſi in earum Praxi fuerit verſatus, ac perinde in obſervando diligens ac curioſus Explorator atque Ego prius fueram. At ſi in paucis iis quæ ſcripſi, Naturam, me quaſi manu ducentem, omninò ſecutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuſcunque is demum ſit, opinationibus me addicens, pro certo habeo ſapientes, quotquot ſunt, veniam mihi ſaltem daturos; quos & latere non poteſt, duo eſſe hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, ſufflaminantque: Primum ii ſunt, qui nullum prorſus ſymbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipſi conferentes, illis ſuccenſet, qui vel minimum conferre videantur; defectus interim ſuos atque ſocordiam, Reverentiæ, quam antiquioribus, à quibus ne latum unguem diſcedere audent, deberi contendunt, ſpecie prætexentes. Quorſum verò reliquas artes omnes, quæ homines minùs tangunt juvantque, magna incrementa ſumpſiſſe fateamur, etiam ſine ullâ priſcorum hominum injuria, ſolam autem Medicam undique perfectam exiſtimemus? An non certioris iſtius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticæ* uſum, qui ita feliciter ceſſit, tentare potuerint, niſi primos ac rudiores illos, qui non niſi ad ſtellarum conſpectum, & littorum anfractus curſum ſuum dirigebant, prius contempſerint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, ſive conſtruendarum navium, ſive earundem in pugnâ regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, iſtos ſugillat Naupegos, qui claſſes eas fabricabant, quæ olim *Actii* depræliabantur? Aut *Auguſtum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & claſſium Rectores, ignominiâ afficit? Adhæc innumera ferè ſunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris ſeculi inventis longè antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priſcarum memoriæ vim inferre cenſendi ſunt, quàm is filius patris famam lædere putandus eſt, qui rem familiarem à Parente acceptam, induſtria ac ſolertia ſuâ auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Eſt & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac ſapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne

hilum facientes, moleſtè ingerunt; Medicis non tam viam præmonſtrantes, quàm ignibus ſuis fatuis devios in errorem agentes. His Natura eum ingenii modum largita eſt, quo de illâ doctè nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant ſe eam haud aliter ſcire poſſe, niſi experientia Indice, atque ejus peplum revelanti: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad ſcientiam *Intuitivam* nullatenus aſſurgens, intra anguſtos cognitionis, quam à quinque ſenſibus haurire poteſt, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert ſors humana, quis poteſt evadere, *Philoſophus* verò, ſaltem pro auguſtiori hujus Nominis Majeſtate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philoſophia* omnis in expiſcandis Morborum Hiſtoriis, iiſque Remediis adhibendis, quæ *experientiâ* Indice ac Magiſtrâ, eoſdem valent depellere, tota ſtat; obſervatâ tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodô, quam recta ratio (non ſpeculationum commentis, ſed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Poſtſcriptum.

LEctor mihi veniam concedat, ſi unum haud parvi tàm in dignoſcendis quàm curandis Febribus momenti hic adjiciam, quod niſi memoriæ mihi exciderat, loco magis ſuo dicendum fuerat. Obſervavi, quòd ſingulis annis ab hyeme ingruenti uſque ad ver adultum, *Febris* quædam invadit, quæ tàm quoad Symptomata quàm curationem à *Stationariâ*, ſive Febre Epidemicâ Conſtitutionis generalis, quæ tum obtinet, planè diſcrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, claſſem recenſenda eſt. Frigiditati aëris unà cum craſſitie ac humiditate ejuſdem illa originem ſuam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & ſanguis ob impeditam tranſpirationem colluvie ſeroſâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putreſcens, facilè à ſuſcepto frigore, vel à levi aliquâ occaſione febrem accendit. Si materia morbum committens copioſa admodum fuerit, ea febris emergit, quam ſub titulo *Peripneumoniæ nothæ Libro de morbis Acutis Sectione ſextâ, Capite quarto* deſcripſi. Sin autem humor iſte minus ſcateat, ea ſolummodo ſymptomata producit, quæ jam ſum deſcripturus. Æger per diem unum vel alterum poſt primum febris inſultum nunc incaleſcit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulſus ſanorum pulſui non admodum abſimilis: urina turbida eſt & intensè rubet: ſanguis ei detractus Pleuriticorum ſanguinem æmulatur: Tuſſis fermè adeſt; ſed reſpirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tuſſiendum quaſi idem diſſiliret, dictæ tuſſi, (ſicut in *Peripneumoniâ nothâ* ſolent) ſe non adjungunt, proindeque cùm notis inſignioribus peripneumonicis hæc febris haud ſtipuletur, licet à dicto morbo non niſi gradu diſſideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic

Hic morbus, etſi primo ejus inſultu ſymptomata ſolummodo à frigore ſuſcepto orta, præ ſe ferat, ſi tamen malè tractetur, longam ineluctabilium malorum catenam poſt ſe trahit, quæ tandem mortem ipſam accerſunt. Etenim cùm Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis neſcio quibus ad ſudorem eliciendum, ac proinde ad febrim ſolvendam (quod tamen raro perficitur) mulctatus, delirium, Lethargus, pulſus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes ſæpè ſæpiùs hanc febrim comitantur. Hæc atque hujuſmodi ſymptomata, etſi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè geſtæ ſunt adſcribenda. Cùm enim hæc febris ſuapte naturâ plus ſatis inflammatione polleat; ſanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli uſu inceditur: unde ſpiritus in confuſionem, ac motus inordinatos inconditoſque adiguntur, atque materiâ morbificâ in cerebrum impulsâ in peſſum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi ſcopum propono, ut exundantem ſcilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congeſtam venæſectione revellam, & repetitâ Catharſi ſubducam. Hæc ut fiant, ubi primùm accerſor, ſanguinem è brachio dextro ad ℥ix. vel x. mitti jubeo. Die ſequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut ℞. *thamarind.* ℥ß. *fol. ſennæ* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. ſ. q. aq. ad* ℥iij. *Colaturâ diſſolve mannæ & ſyr. roſar. ſol. an.* ℥j. *mſ. f. potio*, *ſumenda ſummo mane*. Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter ſingulas purgationes interpoſito, modò ſymptomata omnia citiùs non diſparuerint: Et noctibus inſequentibus Paregoricum ex ſyr. de meconio ℥j. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tuſſis adſit, *Decoctum Pectorale*, & *Eclegma ex oleo amygdalarum dulcium*, *ſyr. Capill. Veneris & violarum* ſubinde aſſumenda præcipio. Atque ad nimium ſanguinis fervorem reprimendum, ſi febris magnopere æſtuet, *Emulſionem ex ſeminibus frigidis* præſcribo; ut *Julapium ſeq.* ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & lactuc. an.* ℥iiij. *ſyr. de limonibus* ℥iß. *ſyr. viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu ſibi temperet, injungo, ut & à carnis eſu: poſt primam verò, vel ſecundam purgationem hauſtulum juſculi tenuis ex pullo gallinaceo facti ſubinde aſſumendum concedo. Verùm hoc notandum, ſi ſymptomata quævis gravia, ut reſpirationis difficultas, dolor capitis inter tuſſiendum lancinans, malum hoc ad peripneumoniam notham propiùs accedere indigitet, hoc in caſu tam venæſectio, quàm Catharſis eo uſque debitis intervallis ſunt iterandæ, donec ſymptomata omnia penitùs evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto deſcripſimus, ſedulò tractandus. At non niſi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam ſævitiem aſſurgit, ut poſt unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes, pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc ſatis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quò minus errante diagnoſi febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, ſive febre Epidemica generalis cujuſvis Conſtitutionis habeatur, cùm ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periiſſe certò ſciam.

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU,
PER
THOMAM SYDENHAM, M. D.
Accedunt ejuſdem

De Febre putrida Variolis confluentibus ſuperveniente,

Et

De mictu ſanguineo à Calculo renibus impacto,

DISSERTATIONES.

VIRO
Tam virtute, quàm Eruditione undique conſummatò,
CAROLO GOODALL, M. D.
Coll. Med. Lond. Socio.

CUm ea, quæ de Febre præſenti hujuſce Conſtitutionis nuper obſervâram, in publicum edere ſtatuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatiſſime, opellam hanc meam dicandam eſſe cenſui; idque ob duas potiſſimum rationes mihi faciendum videbatur. Primum quòd cùm amiciſſimus mihi ſis, comes indivulſus lateri ſemper hæſiſti, meque tuo juvaſti patrocinio contra omnes quotquot ſe mihi uſpiam objecerant. Quod non tam mei ipſius gratiâ præſtabas, quàm ex incocto generoſo Pectori honeſto, hoc eſt, ex magno proboque Animo, qui tibi Author fuit, ut Veritati à te cognitæ compertæque aſſentiri haud dubitares, etiam cũ omnes fere omniũ, qui rem Medicam tractabant linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non eſt quod iraſcar, (nec iraſcor ſanè) quandoquidem cum tot nequam Medicaſtri cerebroſa ſua ſomnia & figmenta venditantes, quo famam ſui latiùs ſpargerent, toties mundo impoſuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non ſtatim & ſine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxeos mori plurimum adverſantia in medium protuleram. Quo non obſtante

cùm

nium nihilo tibi minus debeam, mearum partium eſſe duxi, gratum animi mei in te affectum omnibus teſtatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectûs ultimas metas evectam, hâc deceat magis. Nam ſicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum inſignibus illuſtrare, atque aliis ſpectabiliores reddere ſatagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turba de grege hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelſioris Genii notam ac characterem ſolet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potiſſimùm inſcribam hæc eſt: quod ſc. pro familiari illa & quaſi quotidiana conſuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus, Tibi imprimis, pluſquam cuiquam mortalium, notum eſſe oporteat, quanto cum labore Notitias illas, quantulaſcunque, tam Hiſtoriæ quàm Curationis Morborum, de quibus palam diſſerui, indeptus fuerim. Quæ omnia non ſimul & ſemel evulgavi, ſed interpoſito annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Iſtas verò Obſervationes meas ita mancas & imperfectas eſſe judico, ut me magis earum pudeat, quàm ut ullam exinde laudem mihi quæram. Utut ſe res habeat, illud ſaltem in mei excuſationem poteſt adferri, quòd licet 30. annorum, & quod excurrit, ſpatium, quibus ego non indiligenter in morborum obſervatione verſabar, ſufficere poſſe videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis ſpatium plus quàm ſufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quàm Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis diſtractiſſimò ſatis erit ad eundem in omni Medicæ Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego ſaltem pro meo modulo omnem quam potui operam iſtuc contuli, ut Obſervationes quàm accuratiſſimas colligerem, quas ſine morâ prælo mandandas curavi, ut ſi quid utile haberent, id ſtatim Publico cederet. Quâ in re cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquieſcit animus meus, nihil porrò ſollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea ſcripta. Hoc tantum addo, quòd ſicuti ſi quis ea neglexerit, mihi ne hilum nocuerit; ita qui ſemel tantùm perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc miſſa faciam, obſecro te, Humaniſſime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique conſulas, quo teſtatum eſſe volui, quanto te honore proſequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longè minus quàm mihi perſpecta eſt virtus tua. Neque jure merito exiſtimare quis poteſt, me qui tui nullatenus indigeo, tibi aſſentari, cùm palam profitear; Quòd ſicuti in ea quam exerces Arte, nemini ſecundus ſis, (ut modeſtè loquar) ita morum integritate, honeſtateque undique abſolutiſſimâ, omnes ferè quorum ego conſuetudine unquam uſus fuerim, ſuperes. Diu vivas poſt mea fata, & in Iatricâ palmam feras; non tam ad nummos poſterorum uſui corradendos, (quæ quidem ratio, ſi cum ſequente conferatur, animam ferè Brutorum redolet) quàm ut ſeculo tandem aliquando detegas, quibus modis iſtæ in morbis perſanandis difficultates, ſub quibus Ars Medica hactenus gemit & ſuccumbit, vinci queant. Quod dum moliris, iſtis quæ ego primis feci fundamentis, ſi modò libet, poſſis ſuperſtruere. Ita tamen, ut errata

in quæ ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Obſervationibus, ſive Hiſtoriam, ſive curationem hujus illiuſve morbi attinentibus, ubi ab annosâ & repetitâ Experientiâ melius fueris edoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, qui in vitâ cùm eſſet, nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quôcunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauſeam & faſtidium uſque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge.

Tibi ſemper Addictiſſimum,
THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medicâ Admirabili Viro

D. THOMÆ SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
Eludis Orcum; quò tamen ibimus
Cuncti, quot humanæ Parentes
Et decimæ tulit ordo Lunæ;
Præſens fugacem ſiſtere Spiritum,
Præſens maligno tollere de toro
Mortale Corpus, & propinquum
Exequiis removere Morbum:
Quem Nos honorem, quas ſtatuas Tibi
Ponemus, O qui non alium parem
In arte Phœbus, ſe remoto,
Aut oriens videt aut recumbens?
Quo Febris audax cunque movet pedem,
Te Mater omnis, Te lachrymabilis
Accurrit Uxor, ne caducum
Orba virum pueroſque ploret:
Seu Confluentes fortè timet notas
Decora Virgo; Tu faciem eripis
Periclitantem protegiſque
Perniciem juvenum futuram.
Atqui odit artes & Tua pocula
Hæres profuſus, quem ſimul extulit
Ad ſpem implicatus vel Febrili
Igne Pater, vel Hydropis Undâ.
Mirè paratam, Te Medico, Senex
Protelat Urnam, non ſine gloriâ

Phœbi

Phœbi Tuâque, qui fugaſti
Pollicitum ſibi magna morbum,
Sic Te ſcientem non faciunt Libri
Et Dogma pulchrum; ſed Sapientia
Enata rebus, menſque facti
Experiens, animuſque felix.
Non mille Plantæ & multa domi Vitra.
Igneſque centum aut Hypotheſis placens
Proſunt Medenti vel coercent
Sæva Luis mala, ſæva Febris;
Ni pectus adſit conſilii potens;
Ni plena rugis Experientia
Uſuſque naturam ſecutus,
Quid faceret moneant in aurem.
Hæc Praxis olim grande decus Sacræ
Adduxit Arti; Sic Veterum ſtetit
Secura fama; ſic præivit
Hippocrates, *meruitque Cœlum.*
At non eandem ſorte pari viam
Preſſit Galenus; *Non* Arabes *Virum*
Æquè ſequuti; non Falernâ
Uſque madens Paracelſus *uvâ.*
Primus relictæ Tu genium aſſeris
Fidemque normæ: En Diva Tibi Salus
Applaudit & ridens Juventus,
Vitaque non metuens Sepulchri,
Ex quo vagantem ſcripta manu Tuâ
Correxit Orbem Pagina nobilis:
Longum Illa Morboſis, Tibique
Perpetuum patefecit ævum.
Jam ſi quæ reſtant, Eja frequentibus
Concede votis; Nos Juvenilium
Vulgus Medentûm, Nos avarâ
Quælibet excipiemus aure.
Fortè & futuro tempore quiſpiam
Poëta, Muſis charior, ætheri
Te ſidus addet, Te ſalubre
Sidus, & in Criſibus benignum.
Me deſtinantem talia Chymicæ
Curæ repoſcunt: Me Medicus labor
Et Spes locatæ non vacare
Pieriis patiuntur undis.

ED. HANNES.
Ex Æde Chriſti, *OX.*

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

TAmetſi ingraveſcens jam ætas, & à diuturnis morbis pænè confecta, miſſionem à cogitandi penſo, Meditationeque intenſiori vel eo nomine ſibi jure poſtulare videatur; attamen non mihi tempero, quin vel propriæ ſanitatis diſpendio, alienam curare ſatagam: populares ſcilicet meos admonere de ſubingreſſu Novæ cujuſdam Conſtitutionis, à qua pendet Febris Nova ſpecies, à nuper graſſantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum eſt, quòd in Autumno, *Anno* 1677. Febres Intermittentes ſe primùm exerebant, quæ quotannis increbreſcentes, & Ἐπιδημικώτεραι factæ, donec ad ſuum ſtatum ſive ἀκμὴν pervenerint, poſtmodum ſenſim decreſcebant, & poſtremis hujus Conſtitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi potuerint. Quâ de re pariter animadvertendum eſt, poſteriores duos Conſtitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidiſſimâ fuiſſe infeſtatos; penultimum maximè, nempe Annum 1683. in quo ita enormi Brumâ intemperies deſæviebat, ut nemo quiſquam viventium illi parem, vel intenſiſſimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thameſis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcurſitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numeroſiſſimam hominum frequentiam, ſolidi inſtar pavimenti, facilè ſuſtentaret. Subſequens Annus 1684. licet nec intenſo frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobique ceſſit. At cum primùm exolveretur gelu Anno 1685. menſe Februario, exorta eſt Febris iſta, de qua jam agere inſtitui; quam quidem ego novam Febris ſpeciem eſſe arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægreſſum invaluit, eſſe prorſus diſſimilem.

An hujuſce Conſtitutionis mutatio mutationi manifeſtarum aëris qualitatum, quæ per binas hyemes ſucceſſit, tribuenda ſit, ego non ſatis ſcio; quum pro comperto habeam alterationes quoad ſenſibiles Annorum qualitates, utcunque diſpares, morborum Epidemicorum ſpecies non protuliſſe; & certam annorum ſeriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento diſcrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum ſpecie producendâ conveniſſe. Quod cùm ſeriò animadverterim, opinari mihi ſubiit, prout à me aliàs dictum fuit, Conſtitutionis mutationem à ſecreta aliqua abditaque alteratione in terræ viſceribus Atmoſphæram omnem

omnem pervadente, vel à Corporum Cœleſtium influxu aliquo maximè pendere. Tametſi hîc eſt notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, ſicciſſimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia conſtrinxerat, necquicquam remiſit, donec menſis Martius adoleſceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiſcente gelu terra ſolveretur, mox Febris Peſtilentialis, poſtmodum ipſa Peſtis graſſari cœperunt. Utut verò hoc ſe habeat, Febris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm ſe oſtendit, nempe Februario menſe 1684. & tàm præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latiùs vagata eſt; longè magis & Επιδημικωτέρως aliis in locis, quàm hîc Londini deſæviens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò exiſtimabam, illam non ex eo genere Febrium fuiſſe, quas ego Stationarias appello; ſed potiùs ex intercurrentium familiâ, quæ ſingulis ferè annis promiſcuè adoriuntur. Non aliud ſcil. morbi genus eſſe rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quam Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente diſcriminis notâ, quòd in hac Febre ſubindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonicâ, qualia ſunt Tuſſis vehementior, Cephalalgia inter tuſſiendum ſæviſſima, & quaſi Caput diffringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyſpnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cùm itaque Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore ſolicitaret, viſum eſt conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuiſſe jam ſentio, in formâ Poſtſcripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens conſenſus, quo Febris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculenter conveniebat: quæ nullâ non hyeme ſubinde occurrit. At cum æſtate ſuperveniente, quæ Febres illas Peripneumonicas ſolebat fugare, hæc nihilominus perſeveraret, ſtatim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Conſtitutionem redigendam omnino cenſui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehenſa, hæc fere ſunt, & olim fuere: Æger per vices calore & frigore tentatur; ſæpenumero & caput, & artus dolorem queritur; pulſus ſanorum pulſui non abſimilis eſt; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum ſanguinem haud raro æmulatur; Æger ut plurimum laborat Tuſſi, quæ quidem quantò ab hyeme longiùs invadit morbus, tantò citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina) ſub primum morbi inſultum quandoque occupat. Febris tametſi prorſus continua ſit, ſæpe tamen Exacerbationes moleſtiſſimas ingruente nocte apportat, non aliter ac ſi duplex foret Tertiana, ſive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum quantumlibet leviſſimè ſtragulis coopertus ſit, non ſine magno ſuo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum verſâ, vel in Coma, vel in Phreneſin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis eſt in hoc morbo ad Phreneſin lapſus, ut perſæpè ſuâ ſponte, nullâ ejuſmodi datâ anſâ, illico ſubrepat. At non eo excandeſcentiæ & furoris aſcendit Phrenitis in hâc Febre, atque illâ, quâ Variolis atque aliis Febribus

correpti laborant; quin imò æger potiùs tranquillè delirat, incongrua ſubinde effutiens. Ab intempeſtivo Cardiacorum uſu, & regimine paulò calidiore Petechiæ ſæpius effloreſcunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpureæ, certiſſimum ſummæ Inflammationis indicium, tàm in hôc, quàm in aliô quôvis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliares, quas vocant, in ſuperficiem corporis ſe diſpergunt, Morbillis haud multum abſimiles, niſi quod rubent magis, & quando recedunt, ſquamulas iſtas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ ſponte ſuâ nonnunquam ingruant, ſæpiùs tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida eſt, vel ſicca. Ubi inaruerit, fuſci eſt coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. Ubi verò humida eſt Lingua, omni ex parte alba eſt, pelliculâ item ſcabrâ & alba veſtita. Nam ſi æger ab adhibito regimine plus juſto incaleſcat, lingua ferè eſt fuſca & arida; ſin minùs, humida eſt, & alba. Idem de ſudore dicendum eſt, qui pro ratione diverſi regiminis præfati dimanat. Nam ſi calidius tractetur æger, ferme viſcoſus effluit, è capitis præſertim regione. Quantumvis autem ſudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis ſentit æger; unde liquet ejuſmodi ſudores ſymptomaticos tantùm eſſe, criticos non eſſe. Primis morbi diebus ſudoris ex arte provocatio, materiam morbificam ſi non in caput, ſaltem in artus ſolebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phreneſis ſemel invaluit, nulla reſtant Febris indicia, niſi quòd pulſus nunc citiòr eſt, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè geſtâ ſpiritus in confuſionem omnimodam adigantur, pulſus inordinatus cum ſubſultu membrorum ſubingreditur, quem non ita diu pòſt mors excipit.

Curationem quod ſpectat, iſta Peripneumoniæ ſigna quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni poſtremi, quo primùm emergebat, ſtatim ab hyemis exitu fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorſus in Perineumonicarum familia cenſendam eſſe. Ac proinde me ſtatim contuli ad uſum Methodi iſtius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothæ, & Auctario ſuprà memorato. Quæ quidem Methodus ſatis feliciter ceſſit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adverſam valetudinem meam vix ſufficiebam, tum etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aſpernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum ſuaderet, jam mihi ſatis compertum eſt, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidiſſimas hyemes excepit, perpendo temperiem, (Hyeme præſertim, ſi modo Hyems dici poſſit quæ nullum frigus notabile ſecum adduxit) mihi inquam conſtat, hanc Febrem nihil eſſe aliud, quàm ſimplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimendam, omnino dirigendas eſſe.

Hanc itaque ductum ſequens, primo loco ſanguinem è brachio dextro ad

ad ℥x. educi volo. Neque ſanè Febris hæc (utut ſanguis emiſſus Pleuriticorum ſæpiſſimè ſanguinem æmulatur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem reſpirationis difficultas, dolor capitis inter tuſſiendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in caſu tam venæſectio quàm catharſis eo uſque ſunt iterandæ, donec ſymptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendum volo. Veſperi *Epiſpaſticum* ſeu Veſicatorium Nuchæ appono. Sequente Aurorâ, lenitivam hanc Potionem exhibeo.

℞. *Tamarind.* ℥ß.
Fol. ſenn. ʒij.
Rhabarb. ʒß.
Coq. ſ. q. aq. ad ℥iij.

in Colat. diſſolv. Mann. & ſyr. Roſar. ſolutiv. an. ℥j. *Mſ. F. Potio, ſumenda ſummo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præſcribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ ſomni poſt Catharſin toties, quoties Paregoricum hoc vel ſimile injungo.

℞. *Aq. Paralyſeos* ℥ij.
Syr. de Meconio ℥j.
Succi Limon. recenter extracti cochl. ij.
Mſ. F. Hauſtus.

Id ſcil. cavens, ne fortè ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium ſanguine & humoribus Purgantia ſæpe excitant, æger ex ſpirituum Animalium confuſione, Comatoſus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Qua de cauſa ego in Febre Comatoſa Anni 1673. Catharticum propinare non auſus, in Clyſterum uſu ſubſiſtebam, certò ſciens Remedia Purgantia eo tempore uſurpata, illico Comata adduxiſſe. Quod forte an aliter evenire potuiſſet, ſi Paregoricum uſurpatum fuiſſe poſt talem Catharſin mihi in mentem veniſſet. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ ſomni nullatenus eſt concedendum; nè ſc. Cathartici poſtridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri ſolet quantumvis ſerò aſſumatur illud) ſufflaminet, vel ſi non in ſolidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut aliâ quavis Febre Epidemicâ, ſtatutum mihi eſt alvum non turbare in principio ſtatuve morbi, niſi Venæ-ſectione præmiſſâ. Quæ quidem praxeos Regula ſuſque deque habita, aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maximè, prout aliàs in cautelam monui.

Obſervandum eſt autem, quòd licèt utplurimùm Evacuationes omnes præfatæ in hujus Febris Curatione uſurpari debeant; ſæpe tamen æger, maximè ſi juvenis aut Infans fuerit, poſt eductum ſanguinem unâ Catharſi defunctus, ſtatim convaleſcit, nec pluribus fatigandus eſt, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnatâ. E contra verò nonnunquam opus eſt ut alvus

 ad

ad plures quàm ſuprà diximus vices ſollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò eveniat, Ægrô è Febre jam dictâ methodô liberatô, recrudeſcentia materiæ Febrilis poſt dies aliquot morbum poſtliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tametſi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit niſi ab Aphthis quæ ſub exitu Febris præcedentis ſupervenere, & quæ jam ad ſtatum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum eſt, & Singultum per intervalla redeuntem ſæpenumero poſt ſe trahit, qui etiam ſublatâ Febre per dies aliquot perſeverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium ſponte tandem evaneſcit. Quod eſt diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu ſub finem hujuſce Febris accedente nihil ægro periculi eſt, niſi officiosè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod ſi fiat, Mors pro Medico eſt. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum utervis, ſi non ſponte faceſſat, ſed in longum tempus decurrat, facilè fugantur uſu *Pul. Corticis Peruviani*, nempè ℥j. *Corticis cum ſyr. Papaver. Rhœad. q. ſ.* in forma Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo aſſumptâ quam olim tradebam Epiſtolâ ad D. D. *Brady*, ſuperbibendo hauſtum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc caſu ſcopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratiſſimis, modò non fruſtrentur ejus vires (quod fieri aſſolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis ſequentia vel his ſimilia nonnunquam præſcribo.

℞. *Conſerv. Lujulæ & Cynosbati an.* ℥j.
Conſerv. Berberum ℥ß.
Cremoris Tartar. ʒj.
Cum ſ. q. ſyr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moſchat. ter in die ſuperbibendo ſeq. Julap. cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralyſ. an.* ℥iij.
Syr. de Limon. ℥iß.
Syr. Violar. ℥j.
Mſ. F. Julapium, vel:

℞. *Aq. Font.* ℔j. *Aq. Roſarum, Succ. Limon. Sacchar. albiſſ. an.* ℥iiij.
Coq. lento igne dum deſpumaverint cap. ℥iij. *ad libitum.*

Verùm in his omnibus ſpiritum Vitrioli, etſi ſummè refrigerantem, ſemper devito, utpote qui, cùm egregiè ſtypticus ſit, minùs convenit morbis omnibus, quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus ſpiritûs naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vertente, ut æger dum hâc Methodo tractatur, nocte ſubindè ſudore ſponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur univerſa morbi ſymptomata. Quo non obſtante, cùm hujuſmodi diaphoreſi fidendum non ſit, ſuprà dicta Methodus nullo pacto eſt intermittenda; quandoquidem ſi æger ad longius temporis ſpatium iſtis ſudoribus indulgeat, Febris, quam Purgationes præcedentes quadantenus

tenus ſubjugaverunt, denuo vires reſumet. Si enim diaphoreſis iſta protrahatur ultra tempus illud quo particulæ Febriles Coctione debitâ præparatæ prorſus difflantur, qui poſt inſequuntur Sudores non ad aliud faciunt quam ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt Sudores iſti qui ſponte manabant, Critici fortaſſe fuerint, quoad materiæ Febrilis ejus quæ expulſioni jam parata eſt, eliminationem, alii tamen qui poſt illos eliciuntur, Symptomatici tantùm eſſe poſſunt, atque adeò officere magis, quàm prodeſſe. Verbo dicam: Hujuſmodi ſudoribus noctu ſponte ſuâ prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare ſtragula nec plura, nec denſiora illis quibus ſanus aſſueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulum ſolito diutius manè ſubſequente; & poſtea pergat in ſuprà deſcriptâ medendi methodo.

Diæta ex pulticula avenacea eſt, vel juſculo hordeaceo, cum pomo ſubinde ad ignem cocto, atque etiam poſt ſecundam purgationem juſculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cereviſiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. in aq. communis ℔iij. cocti, & poſtea ſacchar. albiſſ. edulcoratum.

Poſt Catharſin bis celebratam nulla ſuadet neceſſitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus aut ſimilibus Eupeptis ægro interdicere, cùm hæc per purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, ſi alii viæ inſiſteretur. Atque porro poſt ultimam purgationem modo Febris aliquantulum deflagraverit, & intermittentis typum nondum prorſus induerit. Vini Canarini cochl. tria vel quatuor manè & ſerò, ut & poſt prandium, per dies aliquot propinentur, quo & vires citius inſtaurentur, & febriles avertantur acceſſus.

Cùm autem hæc Febris ſpecies præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quaſi apta nata ſit, nec ſine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos ſollicitè moneo ne ſe nudos lectulo, niſi noctu tantùm committant: Quòd ſi uſque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore ſedere nequeant, permitto ut vel ſuper lectum ipſum, vel ſuper grabatum, veſtiti jaceant, capite paululum elevato; nec ſino ut focus ſit luculentior in cubiculo, quàm cui æger tunc cum ſanus erat, aſſueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum eſt ab initio in ſingulis hâc Febre correptis, (fœminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias) ita neceſſariò eſt imperandum, ubi ad ægrum quem ob regimen juſto calidius, Phreneſis, Petechiæ, Purpureæ Maculæ obſederunt, aut alia quævis efferatæ inflammationis indicia, accerſitur Medicus. Hoc enim in ſtatu, quantumlibet ſanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs ſedabitur Febris, quàm æger ſe lectulo interdiu abſtinuerit: Cùm calor circumambientis aëris inter ſtragula concluſi, ſanguinem plus ſatis exagitet, & procumbentis cor-

po-

poris ſitus vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hîc ubi Phreneſis ob methodum imperitiorem ſemel invaluit, nec ſubitò deleri poteſt, nec tutum eſt repetita ultra limites præſcriptos vel Phlebotomiâ vel Purgatione, ejuſdem curationem aggredi, tandem verò ſuo tempore ſuâque ſponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque ſemper præcipio, nullum Emplaſtrum admovens, ſed Pileolum tantùm quod ablatum raſurâ Capillitium ſpiſſitudine quadantenus compenſet, aut ſaltem Caput à frigore externo muniat. Hâc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut ſenſim calidas impreſſiones Phreneſin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hîc dicuntur, de Comate etiam huic Febri ſupervenienti dicta ſunto, in quo ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput ſurſum fertur, ac proinde ſi linguæ albedinem excipias, nulla adſunt febris ſigna, at æger Apyrexia prorſus frui videtur. In hoc pariter affectu ac in alio, Cathartica, ſudorifica, veſicatoria atque id genus alia non tantùm nullo cum fructu, ſed ne quidem ſine maximo periculo uſurpantur; iſtiuſmodi enim evacuationes mortem ſæpius quàm ſymptomatis hujus curationem adſciſcunt. Quamobrem poſt evacuationes generales per venæſectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc ſymptoma aſtantes perterrefaciat, tota res naturæ & tempori committenda eſt. Licèt enim ſtupore æger diu laborârit, poſt aliquam multos tamen dies priſtinam ſanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim affigatur, ſed de eo eximatur indies, & ſupra grabatum vel etiam lectum veſtitus decumbat. Interim autem abradatur caput & ſub affectus finem vini canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fuſius egi in *Sectione quinta & capite ſecundo, lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam inſigni Febrim conſtitutionis illius comitante, diſſerui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus eſt Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, ſi fortè membrorum ſubſultum, vel motum Convulſivum in ægri corpore perſentiſcat, dum pulſus tangitur; quandoquidem in quibuſdam generis Nervoſi affectibus tam Venæ-ſectio quàm Purgatio, etiam ſæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, ſed & neceſſariò ſunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulſionis ſpecie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & ſanavi ipſemet, & Venæ-ſectionibus & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cùm & mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam affero, veritati luculenter aſtipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulſionis eſt ſpecies, quæ utplurimum pueros puellaſve à decimo ætatis anno, ad pubertatem uſque invadit; primò ſe prodit claudicatione quadam vel potiùs inſtabilitate alterutrius cruris, quod æger poſt ſe trahit fatuorum more; poſtea in manu ejuſdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori, vel alii alicui parti applicitam, nullo pacto poteſt continere in eodem ſitu

vel

vel horæ momento, ſed in alium ſitum, aliumque locum convulſione quadam diſtorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os poſſit adducere, mille geſticulationes, Circulatorum inſtar exhibebit; cùm enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à ſpaſmo manu, huc illuc aliquamdiu verſat, donec tandem forte fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam miſellus id tantum ageret ut deditâ operâ ſpectantibus riſum moveret. Cùm Affectus iſte ab humore aliquo in nervos irruente, quorum irritatione iſtiuſmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-ſectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervoſum omninò dirigendas cenſebam. Quem in finem hâc utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij. plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die ſequente vel dimidiam partem, vel quiddam ampliùs (pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minoriſve corporis ad ſubeundam Catharſin aptitudine) Potionis Purgantis Communis ſuprà deſcriptæ ex *Tamarind. Fol. Senn. &c.* exhibeo. Veſperi hauſtulum ſeq. propino.

℞. *Aq. Cераſor. Nigr.* ℥iij.
Aq. Epilept. Langii ℥j.
Theriac. Androm. ℈j. *vel*
Laudani liquid. gutt. viij.
F. Hauſt.

Potionem iſtam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præſcribo, & Hauſtum paregoricum iiſdem noctibus. Poſtea ſanguinem rurſus extrahi curo, dein ut ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim ſanguinem mitto, & ſubduco alvum donec ægro vena ter quatérve fuerit inciſa, & poſt ſingulas venæ-ſectiones, toties fuerit purgatus, quoties vires ferre poſſe viderentur: eo tamen temporis ſpatio inter alternas evacuationes diligenter obſervando, ut nihil inde periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, ſequentia præſcribo.

℞. *Conſerv. Abſynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ℥j.
Conſerv. Anthos ℥ß.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moſchat. condit. an. ʒiij.
Zingib. condit. ʒj.
Syr. è ſucc. Citri q. ſ. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moſchat. mane & horâ quintâ veſpertinâ, ſuperbibendo Vini ſequentis cochl. v.

℞. *Rad. Pœoniæ. Enul. Campan. Imperator. & Angelicæ an.* ℥j.
Fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. marrubii albi, & ſummitat. Centaur. minor. an. m. 1. *Baccar. juniper.* ʒvj.

Zz Cort.

Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in Vini Canarini ℔vj. *Coletur tantummodo tempore uſûs.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv.
Aq. Epilept. Langii & Bryon. compoſ. an. ℥j.
Syr. Pæoniæ ʒvj.
Mſ. f. Julap. cap. cochl. iv.
Sing. noctibus cubitum iturus, inſtillando Spir. C. C. gutt. viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſtrum è Caranna.

Quanto magis convaleſcit æger, tanto minùs pedem ducit; tantò pariter & diutiùs, & conſtantiùs manum in eodem ſitu continens, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certiſſima ſunt indicia quantum profecerit in ſanitate redintegrandâ. Ad quam quidem conſummatiùs perficiendam, licet author non ſim ut plus ter quaterve utplurimùm ſanguinem emittat æger: attamen Remedia Cathartica & alterantia eo uſque in uſum ſunt revocanda, donec rectiſſimè tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo ſemel laboravit facilè recidivam pati poſſit, è re fore exiſtimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipſa tempeſtate anni ſequentis, vel paulò antequam Morbus primò invaſit. Sanè haud multum abeſt quin huic Methodo *Epilepſiam Adultorum* cedere poſſe autumem, modo Remedia præſcripta ætati eorum ritè adæquentur; tametſi, cùm non niſi perquàm raró hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem ſum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hyſtericis obnoxiis quandoque accidit, quod ubi Curatio Evacuationibus dictis commiſſa fuit, Febris poſt Venæ - ſectionem & purgationes iſtiuſmodi iteratas etiamnum duret procurratque. In hoc caſu Febris, quæ jam urget ſpiritum commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus planè debet, ac proinde jam aliis omnibus poſthabitis, Indicationes curativæ, modo ſigna Peripneumoniæ, & inflammationes circa partes vitales abſint, ad quietem ſpiritibus inducendam & eorum orgaſmum ſedandum omninò ſunt dirigendæ. Quem in finem ſingulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par ſit exhibeatur, atque etiam medicamenta *Hyſterica* propriè dicta bis vel ter in die injungantur, qualia ſunt pilulæ ex *Galbano*, *Aſſa fœtida*, *Caſtoreo* & ſimilibus, & julapia ejuſdem indolis in cap. de affect. Hyſter. deſcripta. Inſuper ad vires inſtaurandas, & vapores, quos dicunt, ſupprimendos, concedatur ægræ talibus victitare, tam quoad cibum, quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tum anno ultimùm elapſo, tum maximè hoc ipſo qui nunc currit, exacerbationem quandam ſub noctem quotidie adducere, Paroxyſmo Febris Intermittentis non abſimilem. Quamobrem Medici illi qui uſu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermitte-

bant,

bant, (ſæpe etiam quæ ne intermittebant quidem) per illam annorum ſeriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. a Cortice Peruviano certiſſimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrem adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis ſuffragante tentarent, non tamen æquè feliciter illis ceſſit, atque prioribus iſtis annis plerumque ceſſerat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rariſſimè ægrum à morbo liberâſſe. Idque ita perraró, ut quoties reſtitueretur æger priſtinæ ſanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ità penitus Cortex deſcivit ab illa ſanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim iſtam intelligo, quâ cum nobis impræſentiarum res eſt, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè atque olim ægris opitulatur. Unde liquidò conſtat hanc Febrem ab iſtis Conſtitutionis prioris toto cœlo diſtare; cum ne hilum quidem Corticis uſu hîc proficiamus; cumque hæc è Vino & Cardiacis, aliiſque Calidis exaſperetur magis; quibus omnibus cum Corticis uſu olim ſatis conveniebat, quin & cum ipſa Febre.

Porrò notandum eſt, quòd graſſante hâc Febre, per æſtatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbus perſæpe non tam Pathognomonicis Febris ſignis, calore ſc. inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc ſiccis, nunc dejectionibus, ſe oſtendebat. Cùm nihilominus ſub hac larvâ ipſa hujuſce tempeſtatis Febris deliteſceret, in qua exhalationes ſanguinis inflammatoriæ, non pro more ſolito, in externum corporis habitum protrudebantur, ſed introrſum per Arterias Meſentericas in viſcera inferioris ventris, ſive Inteſtina & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomituritionem excitare ſolent, præcipuè ſtatim ab ingeſtione ſive potûs ſive nutrimenti cujuſvis ſolidioris: Quamvis autem hæc Febris ſub dictorum Symptomatum ſpecie & formâ deliteſcat, omnino tamen genuinâ illâ Methodô, quam ſuprà dedimus, expugnanda eſt, perindè ac ſi uſitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-ſectionis, quàm repetitæ Catharſeôs. Niſi quod hîc animadvertendum ſit, quod quoties Febris eò uſque Ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* (quæ ad ℈ij. exhibitæ nunquam non per viſcera ſibi exitum parant) loco Potionis leniter Purgantis ſubſtitui poſſint. Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger ſuperdormiat.

Tum etiam Hypnoticum doſi paulò largiore eſt concedendum *v. g. Laudani ſolidi Londinenſis gr.* jß. cum ſimili quantitate *Maſtiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18. vel 20. in ℥j. *Aq. Cinnamom. Hordeat.* aut alio quovis Vehiculo generoſiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori

quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs inſurgat. At ſi quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur; cum officio ſuo fungantur, corpore minùs quàm ex Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hîc mihi ſunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti obſervatione didici, *Aquæ Minerales* in ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhœâ, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel ſuſpicari poſſimus, præſcribi ſoleant. Quandoquidem in tam ſubtili & ſpirituoſo morbi genere ac Febris extat, ejuſmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more uſitato comitantur, accidentia prorſus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu ſæpèque obſervaſſe memini.

Illud interim omnino obſervandum eſt, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obſtantibus iis quæ ſuprà jam tradidimus, quotieſcunque prædicta ventris Tormina ad *Dyſenteriam* uſque *confirmatam* (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucoſa unà cum ſanguine per ſedem excernitur) promoventur; hîc mihi periculoſiſſimum eſſe conſtat morbum aggredi protractiore illâ Methodô, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres iſtos humores, eſſe docet (ut de Remediis Aſtringentibus, varii generis, & variante formâ intrò aſſumptis, tum & clyſteribus nunc Abſtergentibus, nunc conſolidantibus ſubinde injectis nihil dicam,) cùm Experientiâ didicerim Dyſenteriam & certiſſimè & celerrimè curari, ſi miſſis ambagibus, Fluxus Laudano confeſtim ſiſtatur. Ita enim atrox & vehemens eſt hicce morbus, ut, ſi Dyſenteriâ jam confirmatâ adhuc purgare ſatagas, perquam metuendum ſit, ne dyſenteria ſumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te poſtea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ ſpoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemicâ, vel Aq. Mirabili, vel aliâ ſimili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc ſæpiùs ſtatis intervallis, ſi nempe Doſis jam præſcripta, manè ac ſerò tantùm uſurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compeſcendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incraſſatis, vel jam magis conſiſtentibus, (quod primum ſanitatis mox recuperandæ indicium eſt) & fugatis Symptomatis, tutiſſimum arbitror, ut æger aliquantiſper in uſu prædicti Remedii manè & ſerò capiendi perſeveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem eſt diligenter, quod ægrum diutius ab uſu Paregorici lectulo affligendùm, curo, cum ſitus quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet, niſi æger ſomnos poſt in lecto ſatis longos captaverit. Diætam quod attinet, ſi æger vino priùs aſſueverat, Canarienſe concedo, probè tamen aqua dilutum, in qua panis cruſtulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc uſum in lagena

aſſer-

aſſervandam jubeo, ut in promptu ſit ubi vinum eſt contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi uſto, in Aqua fontana, hîc etiam affatim epotum prodeſt. Pro victu juſculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum in teſta coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos dies ſufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generoſos, tum ad alimentum uberius ſolidiuſque paulatim aſcendendum, ne ſcilicet nimia vacuitas ſive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio ſolet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc eſt adnotandum, quòd licet in conſtitutione jam regnante, Laudanum ſolitarium ſuo Marte Dyſenterias ſubjugabat; in iſtis tamen Annis, in quibus Dyſenteriæ Epidemicæ graſſantur, & cæteris prælucent morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuationes quas in Capite de Dyſenteria olim deſcripſi, in uſum revocare.

Et ſicuti in radicata illa Dyſenteria modò dicta, ita etiam in hoc qui ſequitur caſu, fieri non poteſt, ut Curatio Methodo illa quæ Febri unde primitus ortum duxit, debetur, illico poſſit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam uſu venit, ut qui rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ ſunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepente viſcerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac inſultu graviſſimè diſcruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam ſupra ſcriptam, ad Medicamenta neſcio quæ Calefacientia, tam intro aſſumenda, quàm extra applicanda ſe confert: eo ſc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem eſſe auguratur, his mediis diſcutiat, donec tandem augeſcente dolore & viſceribus diuturniori morâ quaſi impacto, motus Inteſtinorum Periſtalticus, quô ex naturæ ordine omnia deorſum propellere debent, inverti accipit, & incluſa omnia ſurſum tendunt, unde æger ſæviſſimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca paſſione deſinente. Hîc in Medendi ratione quam Febris quæ hujuſce Symptomatis Cauſa erat Antecedens, ſibi poſtulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut ſanguinem ex ægri brachio ſemel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea ſtatim Emetica fieri, atque ita ſurſum inverſum viſcerum motum magis promovere ſolent; cùm utplurimum vix fortiſſima quidem Medicamenta Purgantia, vel minima eorum pars, inteſtina permeare valeant, ac ſedem petere. Rebus ſic ſtantibus conſultiſſimum eſſe arbitror brachii venam primùm pertundere; mox interjectâ horâ unâ alterâve, Clyſterem aliquem ex iis, qui potentiùs operantur injicere, ego fumum Nicotianæ ſive Tabaci, ex Tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, Enema omnium quæ mihi innoteſcunt hactenus efficaciſſimum eſſe duco. Qui etiam poſt moram aliquam reiterari poteſt, niſi prior immiſſus, ſolutâ alvo, meatus deorſum verſus reſeraverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente

omnino neceſſe eſt, ut Catharticum paulò fortius ac δραςικώτερον in uſum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere: Ut,

℞. *Pil. ex duobus gr.* xxv.
Mercurii dulc. ℈j. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. n. iiij. cap. è cochl. uno Syr. violar.*

nullum inſuper liquorem aſſumendo, ne minus retineantur. Sin autem æger hoc Remedium per os rejecerit, hâc methodo procedendum.

Laudani liq. gut. xxv.
Aquæ Cinnam. fortis ℥ß.

inſtillatæ ſtatim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum uſu vomituritio ac ventris dolores remiſerint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem ſub Laudani tutela aſſumptum retinebitur, ac ſuo tandem defungetur munere. Verùm ſi *Anodynorum* virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore reſtitante; in hoc caſu, ex dejectionibus per inferiora ſpe omni impræſentiarum abjectâ, ad uſum Paregorici ſuprà deſcripti revertendum, idemque eo uſque repetendum quarta vel ſexta quaque hora, donec inteſtinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorſum verſus reſtituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod hactenus ob contrarium inteſtinorum motum in corpore ſiſteretur, jam operationem ſuam per ſedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum uſu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipſe dum hæc ſcriberem in Generoſo quodam Ileô ſæviſſimô laborante expertus ſum; cui tamen poſtea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quàm acrium Catharticorum retentione, *Aphthæ* ſupervenere, ſed quæ ſatis facilè debellarentur uſu Corticis Peruviani ſuprà deſcripto; ut & os ſæpe colluendo cum ſequente Gargariſmate.

℞. *Succi Pomorum agreſtium* ℔ß.
Syr. de Rubo Idæo ℥j.

At cùm jam ductus iſti pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum eſt, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec ſcilicet tumultus nuper in viſceribus excitatus, omnino reſederit; quod temporis ſpatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandiſque ſatis commodè impertiri poteſt. Quo facto Catharſi alternis diebus, ut ſupra, repetendæ vacare debet, ſi vel minima adhuc reſtent Febris veſtigia. Sed de hoc ſatis.

Si infans hâc Febre laboret Gargariſma, tum hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplaſtrum Epiſpaſticum poſteriori cervici admoveatur.

Cum Cereviſia in qua Rhabarbarum fuerit infuſum purgetur.

Si poſt Catharſin Febris intermittere videatur: tum *Julapium cum Cort. Peruv.* (in cap. *de Febre Intermittenti*, pro infantibus deſcriptum) exhibeatur.

Hoc

Hoc in loco inſuper eſt animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æquè cum Adultis obnoxii ſint, ac proinde pari cum illis Methodo curandi, niſi quod pro ratione ætatis, minor ſanguinis quantitas eſt detrahenda, ac Catharſis tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam fortè rarius celebranda (ſæpe enim & Infantium & Juniorum morbus à primo vel ſecundo ſaltem Cathartico perdomabitur (nihilominus ſeriò advertendum eſt, an quæ hoc modo tractatur Febris pro certo hujuſce Conſtitutionis fuerit, non verò alterius ſpeciei, quod diligenter perquiri debet in Febribus iis, quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuſcunque annorum Conſtitutionibus. Vulgo enim notiſſimum eſt Infantes à doloribus ex dentitione ortis, ſæpiùs in Febres agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis Febribus internoſcuntur. In harum ego Curatione diu multumque angebar, nec niſi nuperis his annis, certò mihi perſuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad ſanitatem reſtituti fuerunt, tàm arte quàm Caſu convaluiſſe, donec tandem de felici ſucceſſu Remedii haud ita celebris, imò ob tritum ejus uſum planè contempti, frequenter admonitus illud ipſe quoque præſcriberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innoteſcunt medicamentis optimè votis hîc reſpondet. Ejuſmodi verùm eſt. Guttæ duæ, tres, vel quatuor ſpiritus C. C. pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero Aq. Ceraſor. nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor vel ſex.

Eſt & Symptoma aliud Infantibus permoleſtum longè diverſum, & à Febribus variorum Annorum Conſtitutionum, & ab illa proximè memoratâ. Eſt verò Hecticæ ſpecies Infantes diu affligens, quâ infeſtati ſine inſigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quàm corporis truncus ubique emaciantur. Simpliciſſima quâ hic utor methodô, talis eſt. Rhei electi taleolatim inciſi ℥ij. in lagenam vitream duarum librarum Cereviſiæ tenuis capacem, ſubere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti ſolet infans) quam Cereviſiam ita medicatam infanti tam noctu quàm interdiu, & cum & ſine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem ſuperaffundi jubeo; quibus pariter exhauſtis, alias adhuc duas pro tertia vice ſubſtituo; quo facto & Rheum vires ſuas amittit, & Infans morbo ut plurimum liberatur. Ne tamen Cereviſia primùm affuſa Rhei vi Cathartica ſaturatiùs impregnata, juſto vehementius alvum cieat, cautius agimus, ſi libra una epota alteram ſtatim adjiciamus: poſt verò, recentem Cereviſiam non affundemus, niſi exhauſta ea omni quæ prius fuerat lagenæ incluſa.

Sed ut ad Febrem de qua nunc agimus, Conſtitutionis ſcilicet jam currentis, revertamur. Hoc ſedulò obſervandum eſt, quòd in hoc Febris genere, (perinde ac in Rheumatiſmo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio ſolis evacuationibus abſolvitur) ſi dictis evacuationibus pertinaciter inſiſtamus, uſque dum Symptomata omnia prorſus ablegaverimus, ſæpius

ægro

ægro non niſi Morte medebimur. Neque enim ita inſolens eſt, ut Symptomata quædam leviora, & quaſi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantiſper etiam expirante jam morbo perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum eſt, quæque ſua ſponte pari paſſu quo ſanitas redit, abſcedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud ſunt quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies: ſi huic ſaltem addamus in cauſæ partem, exinanitionem illam quam ægri à conſuetis cibis potuque abſtinentia ſuperinduxit: quæ omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata & penè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quàm in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum ſc. & quaſi disjectum fractumque Spirituum Animalium Syſtema. Quapropter poſt factas, quæ tollendo morbo ſufficere queant evacuationes, Prudentis Medici eſt, ab importuna earundem ordinatione ſibi temperare, & pauliſper attendere quid Tempus, Medicorum ſæpè Feliciſſimus Optimuſque ad leviculorum iſtorum Symptomatum depulſionem conferre poſſit, quæ quidem ſæpenumero, prout multoties repetita obſervatione comperi, à Paregorico duabus vel tribus noctibus aſſumpto, ſine alio quovis apparatu, ſub morbi hujuſmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus ſum omnibus, in hujuſce Febris curatione facilè antecellit. Si quando verò Febrim non prorſus tollat, id ſaltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hîc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cùm autem Catharſi iſthic imperata, Curationi hujus Febris obeſſe nonnullis fore videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo atque ita potenter ægrum refrigerare atque Catharſin, poſt venæ-ſectionem (quæ ubique præmittenda eſt) celebratam. Tametſi enim Medicamentum Purgans, eô ipſô quô ſumitur die, atque adeò inter operandum majorem impræſentiarum & in ſanguine & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; id tamen noxæ emolumento mox inde ſubſecuturo plus ſatis penſatur. Teſtatur enim Experientia, Catharſin, modò poſt eductum ſanguinem tentetur, quibuſlibet aliis remediis felicius certiuſque Febrèm perdomare; tum quatenus fœdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à cauſa antecedente Febris accendebatur, vel ſi non antea peccabant ii, jam ſaltem concalefacti, & à Febris ardore quaſi cocti & conſtipati, ad ejuſdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam ſternit, quod tutius longè certiuſque officio ſuo fungitur, quàm ſi humores peccantes, qui Paregorici vires, aliter potuiſſent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra ſicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare ſatagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & faſtidii, & moræ, utpote quâ morbus ſæpius ad ſeptimanas aliquot producitur. Cùm æger hôc modô primùm in ipsô ſepulchri margine (ſi forte Libitinam evitet tandem) conſtituatur, & per longum illum Febris decurſum, denſo Remediorum agmine

ne infeſtetur, quibus ea expugnantur ſymptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidiſſimis tentatur Curatio ejuſmodi affectus, qui pro genio ſuo, utraque horum frigidiſſima omnino depoſcit. Atque ita dum malè ſani homines, Artis falsò dictæ, Regulis ſe mancipant; etiam ſpreto ſenſuum illis Reclamantium judicio, morbum ex ſua natura brevem facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod ajunt, excitantes in ſimpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm eſt Nauclero, ut dum in mari libero navim poſſit agere, eandem inter cautes & brevia inſerat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciſcatur, ſervato in tanta deſperatione navigio, viri Prudentis ſaltem nomen amittet.

Has itaque ob cauſas, & prudenti, uti ſpero, fiducia affirmare lubet, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-ſectionem & Purgationem expediendæ, plus alia quavis præſtabit in Febribus quamplurimarum ſpecierum expugnandis. Licèt enim Diaphoreſis, propriè loquendo, naturæ ipſius ſit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maximè genuina ſit, & accommodatiſſima, quoties natura ſuo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat; (quem felicem Naturæ eventum Febres per ſudores abigentis cùm Medici Practici ſæpe animadvertiſſent, hinc anſam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter ſtatuendi, Febres univerſas hac tantùm Methodo, non verò aliâ quavis, profligari poſſe ac debere) Quô tamen datô & conceſſô, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ ſe ferat, id ſaltem ſibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per ſudores certò exigendis par ſit. Primò enim neſcit Ars quo pacto materia peccans ad expulſionem ſubeundam ritè præparanda ſit; nec ſi hoc ſciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujuſmodi debita præparatione poſſit moneri; unde etiam & tempus ciendo ſudori opportuniſſimum ignorari neceſſe eſt. Temerariam verò ſudoris, nondum peracta Coctione, provocationem longè periculoſiſſimam eſſe, nemo opinor niſi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, ſaluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta non cruda ſunt Medicanda*, non tam Catharſin, quàm Diaphoreſin ex Arte ſollicitandam ſpectare videtur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter verſatum fugere poteſt, quàm multi indies malè multentur à Vetulis & imperitis Medicaſtris, præpoſtero hoc Sudorificorum abuſu: his enim more receptum eſt, ut ſiquis de rigore, & capitis atque oſſium dolore (quæ ut plurimum Febris mox invaſuræ præludia ſunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & ſudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantùm abeſt ut præcaveatur Febris, quæ fortè, vel ſua ſponte, vel eductis aliquot ſanguinis Unciis potuerat evaneſcere; ut è contra magis accenſa vehementius exardeſcat, &

in morbum jam radicatum confirmatumque abeat. Illud inſuper (ut Vetulas jam miſſas faciamus) notiſſimum eſt, quòd ſicut ſudores iſti qui Febre primùm ingruente ſpontanei erumpunt, Symptomatici omnino ſunt, nullatenus verò Critici; ita etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferant quàm ſolent alteri illi Symptomatici, ità præmaturè ſuâ ſponte manantes, hoc eſt ut plurimùm, ne hilum quidem. Deinde verò ſicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis quâ ſudores eliciendi fuerint, ita pariter neſcia eſt quamdiu in iiſdem ſollicitandis perſeverandum ſit. Quod ſi Diaphoreſis ultra debitum tempus, quo ſcil. materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum iſtarum particularum, quibus ſanguis diluendus contemperanduſque erat, abſumptio, febris tum motæ diuturniori, tum incremento miniſtrabit. Conſtat itaque quàm in lubrico res hîc vertatur; cùm è contra penes Medicum ſit alteram illam methodum quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharſin eliminatur, pro arbitrio ſuo moderari. Adde quòd hoc etiam nomine hæc illi alteri anteponenda eſt, quòd ſcilicet ſi fortè Medicus propoſitum ſibi ſcopum non attigerit in ſanando ægro, ſaltem eundem in nullum diſcrimen adducit, quod in Diaphoreticorum uſu contingit, niſi convaleſcat. Etenim vel calor lectulo jugiter incluſi, cui præter ſolitum morem aliquandiu ſe addixit, (ut Cardiaca quæ in hac Medendi ratione locum ſemper obtinent, omittamus) naturæ œconomiam confundit, & convulſivos artuum motus, aliaque Symptomata prorſus Anomala adfert. Quæ ſanè ideò delineari non poſſunt, quia ſub morbi Hiſtoriam non cadunt, (quod in Symptomatis pleriſque ad quemlibet morbum ſpectantibus uſu venit) ſed à ſuperaddito tumultu & confuſione oriuntur, quibus ſæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati neſcio cui ſolent imputari.

Cujus de *Malignitate* (ſive Notionem, ſive Verbum dixeris) opinionis inventio humano generi longè ipsâ Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præſertim Malignæ dicantur, in quibus intenſioris præ cæteris Inflammationis gradus conſpicitur, hinc Medici ſe ad uſum Cardiacorum, & Alexipharmacorum neſcio quorum contulerunt, quo ſcilicet per cutis poros expellant quod ſomniant *Venenum*; (hoc enim eſt dicendum, niſi malint verbis ludere, quàm illud quod poteſt intelligi, ſeriò proponere) ex quo factum eſt ut Regimen calidiſſimum Methodumque huic parem iis morbis adaptaverint, quæ frigidiſſima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris ſibi poſtulabant. Quod quidem ſatis arguitur tum in Variolarum, qui ex calidiſſimis in rerum natura Affectibus eſt, tum in Febrium aliarum curatione. In quem errorem fortè inciderunt ex conſpectu Petechiarum, Macularum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων. Quæ tamen omnia in pleriſque ſubjectis, Inflammationi, ægri ſanguini jamdiu plus ſatis à Febre accenſo ſuperinductæ, omnino debentur. Utpote quæ

raro

raro ſponte ſua effloreſcunt, præter quam ſub adventu Peſtis ipſius: atque in initio invaſionis iſtarum variolarum Confluentium, quæ ſummæ inflammationis participes ſunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ liventes in variis corporis partibus unà cum Puſtulis primùm erumpentibus, comparent; atque æger eodem tempore ſanguinis excretione, vel per meatus urinarios, vel cum Tuſſi per Pulmones, fatigabitur; cùm ita valida exagitatione, atque orgaſmo ab inflammatione orto, ſanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat; Et licet Maculæ iſtæ purpureæ in hac Febre non à tam intenſo ſanguinis calore, qualis is eſt, qui iſtiuſmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant: ab eadem nihilominus inflammatione ſed gradu remiſſiori producuntur: & quoties iſta ſanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par eſt Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod ſi Malignitatis præſentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt, ſed ex eo quod obſervaverint, Febris Symptomata ſubinde fuiſſe mitiora quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occiſum fuiſſe quàm pro ratione temporis à quo cœpit ægrotare; Reſpondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quaſi oppreſſa, devictaque, non ſatis valida eſt, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi conſona exerat, omnia verò phænomena prorſus ſunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animali & quaſi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere ſolet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurriſſe mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accerſebar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum ſentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adſtantes amici, quoties aſſerebam eum Febre laborare, quæ ob ſanguinis oppreſſionem (cujus mole, exitu negato, quaſi ſtrangularetur) ſe explicare & oſtendere palam nequibat: quod ſi venam inciderent, Febrem illicò ſatis violentam ſtatim animadverterent. Apertâ venâ, & ſanguine paulò copioſius educto emicuit Febris, quâ vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non niſi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ ceſſit. Sed de his ſatis.

Quod ſi rationes à me allatæ tanti non ſint, ut certò ac neceſſariò evincant, rem ita ſe habere atque ego ſtatui; attamen ſi ſuffragante experientia deprehendere hancce Febrim evacuationibus per Diaphoreſin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuſlibet demum Ratiocinatio, ſed potius Experientia docere poterit, quænam Febrium ſpecies Diaphoreticis, quænam verò aliuſmodi evacuationibus ſanari poſſint ac debeant. Et profectò nemo ſapiens cui tam hominum quàm rerum natura ſatis eſt perſpecta, in iis, quæ meræ ſpeculationes ſunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujuſvis Mortalis verba, quantuſcunque is demum fuerit, facilè juraverit: cum idem animadvertiſſe debeat,

Momenta Rationis ita prorſus varia, itaque ſubtilia eſſe, ut cum aliquis Theoriam quamlibet propoſuerit, ita validis rationibus ſuffultam, ut adſtantium, quotquot ſunt, omnium aſſenſum extorqueat, hunc mox alius inſignioribus fortè naturæ dotibus præditus, excipit, qui ſententiam iſtam, quæ ita pulchrè ſtabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud eſſe aliud quàm Cerebri Commentum, cujus nulla prorſus in natura veſtigia reperiuntur, palàm oſtendit. Cujus jam loco is novam quandam ſubſtituit Hypotheſin, majori adhuc veriſimilitudinis ſpecie innixam: & magis affabrè concinnatam; quod tamen poſterius Figmentum, pari cum ſuperiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis ſe objecerit, qui Secundum iſtum tantum ingenio vincat, quantum ille ſibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum proventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* conſummaverit. Quàm verò difficile ſit hunc hominem inveſtigare & à cæteris dignoſcere, ſtatim ſentiet, quiſquis non uſque adeò deſipit, ut hanc ſibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito ſuſpicari liceat, eſſe naturas in Orbibus illuſtrioribus, per Univerſi expanſum hinc illinc ſparſis, pene infinitas, quæ præcellentiori longè intellectus vi pollent, quàm nos homunciones; haud ſatis ſcimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ità effiormatum, ut non tam quid ſit abſolutè verum, quàm quid maximè conveniens, ac ſuis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potiùs ſpeculationibus vanis, quàm experientiæ ſolido ſenſuum teſtimonio innixæ, fidem adhibent, dicta ſunto.

Quod ſi quis hîc regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorſus contraria perſæpe fugari: Reſpondeo toto quod ajunt, Cœlo diſtare Curationem Morbi eâ Methodo cui ſola ægri nonnunquam ad ſanitatem reſtitutio adſtipulatur; & ejuſdem Curationem, iſtâ Praxeos Methodo; cui & frequentior ægri reſtitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter aſtipulantur. Exempli gratiâ: in Variolis. Multi ex iis qui diro calidorum & regiminis & remediorum uſu crucientur, tamen convaleſcent; ex adverſo autem, & iis pariter feliciter cedet, quorum Curatio methodo planè contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus? Quænam Methodus eſt præferenda? Hoc planè modo certiſſimè dijudicabimus. Nempe ſi in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto ſedatiori temperamento eſſe, tantòque minùs tam à Febre quàm ab aliis Symptomatis vexari. Addo quod ſervatâ debitâ illâ carnis muſculoſæ temperie, quæ puſtularum tum augmento tum maturationi maximè competit, & grandiores ſunt puſtulæ & liberaliùs implentur, quàm ſi æger nimio ſuffocaretur calore. Poſito hoc utroque caſu, ſatis manifeſtum eſſe arbitror quàm potius Praxeos

Methodum ſequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre, ſi comperiar ægrum quò magis caleſit, eò magis non tantum Phreneſi, Maculis Purpureis, Petechiis, *&c.* obnoxium eſſe: ſed & Febrim inſuper ſymptomatis omnium generum irregularibus & Anomalis exinde ſtipari. E contra verò ſi alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum, ab his ſymptomatis prorſus liberum obſervaverim, ratio dictat poſteriorem hunc Praxeos modum, longè alteri præſtare, tametſi uterque æger ita diverſimodè curati ad ſanitatem revertantur. Quòd ſi plures hâc viâ quàm aliâ iſtâ mortem effugiant, eò faciliùs ſolvitur Controverſiæ nodus; quâ de re non eſt mearum partium judicium ferre, ne mihi & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris ſpecie. Quò uſque illa durabit non hariolor. Neque ſatis ſcio annon ſit initium aliquod ſpirituoſius ac ſubtile; & quaſi primordium *Febris* illius *Depuratoriæ* jam antiquatæ, quam inſecuta eſt immaniſſima illa Peſtis. Sunt profectò Phænomena quædam, quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præſertim *Quartanæ* hìc illic ſparſæ adhuc reſtant; verum etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis ſubinde in Intermittentium caſtra, maximè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre ſuprà memoratas: eorum Paroxyſmorum qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo ſaltem modo referre. Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem ſatis ſunt propenſi. Quâ de re tamen nihil prorſus pro comperto venditare animus mihi eſt, quoniam non jam mihi ſuccurrit, qua facie Febris Depuratoria ſe primùm extulit, prout libro de Morbis Acutis, Sect. I. Cap. III. his verbis ſubindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non ſum, quum mihi hactenus ſatis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum craſes, aut ejuſdem Anni varia tempora eaſdem diſtingui poſſe animadverteram.*

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus ſupervenientе.

CUm vel ætas jam provectior & in occaſum ruens, vel adverſa quacum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum forte ſpatium poſthac non conceſſerit, quo nuperas aliquot obſervationes à me (tametſi nimis ſerò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus ſupervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, ſi paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem ſuperiùs tractavimus ſatis abhorrente, pergam ſubnectere.

Jamdiu aliàs demonſtravi quantum interſit inter variolas generis Diſtincti, & Confluentis: in hoc ſcilicet quòd qui *Diſtincto* genere laborat, vix opis medicæ indigus, ſponte ſuâ, & naturæ vi convaleſcet; niſi fortè ab initio Diaphoreſi in lectulo continuò indulſerit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Diſcretis Variolis* laborat æger, cùm ſatis promptè ſudoribus diffluat, ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intrò aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito; (atque hæc eò facit lubentius, quòd tum ab hac Methodo in principio ſibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adſtantium opinionem propiùs accedat.) Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis iſtis, quæ ad puſtularum elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licèt interim rubeſcant puſtulæ atque eleventur, etiam poſt ægri mortem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor, jam ſubitò ſuâque ſponte evaneſcit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger interim

rim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille ſine ullo vitæ periculo à morbo convaluiſſet, ſi naturæ rem committens, nulli ſe prorſus regimini ſubjeciſſet.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter ſe res habet: Licèt enim hæ (niſi ſanguinis ſive per pulmones, ſive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adſtantes admodum perterrefaciant, nec ægrum in diſcrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; poſtea tamen iſtis diebus, ſub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger, ut an Vita, an Mors inſequatur, pariter incertum ſit. In horum numero *Undecimum* pono (ſi à primo morbi inſultu computes) ſc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ paſſim obviæ ſunt, genere crudiſſimo. Tametſi æger nonnunquam, ſed rarius, non ante *Diem Viceſimum Primum* fato defungatur, puſtulis uſque ad id tempus ita incruſtatis exſiccatiſque, & in carnes quaſi impactis, maximè in ipſa facie, ut ad ſeparationem nullâ arte queant perduci. At verò Undecimo die æger, ut plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliiſque ſymptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo eſſe denunciant; à qua æger, niſi Ars Medica interceſſerit, plerumque opprimitur. Quod ſi hoc die non ſuccumbat morbo, utrique illi poſteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi reſtant. Quin imo per ſpatium illud omne quod inter Undecimum & Decimum Septimum interjacet, appetente Veſpera, moleſtiſſimo inquietudinis quaſi paroxyſmo quotidiè vexatur; & Mors quaſi vi, & armis protelatur. Porrò oſtendi hanc cauſam eſſe majoris minoriſve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quod ſcilicet in *genere Diſcreto* cùm Phlegmonæ ſive tumores cum inflammatione (cujuſmodi ſunt puſtulæ omnes ubi primum elevantur) pauciores extiterint, ac proinde non niſi exigua Puris quantitas in ſanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cæperint matureſcere; nullus ex hac parte metus eſt nè Febris nimium inſurgat, cùm Natura impreſſionibus in ſanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè par ſit. Cùm vero in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè univerſum his Phlegmonis protegitur, quæ poſtmodum in Abſceſſulos totidem faceſſunt, tanta Puris vis, diebus præfatis [in quibus Puſtulæ duce Naturâ ἀκμὴν ſuam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent] per venas in ſanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quaſi ſuppurati undique ſuperficie, in ſanguinem ſubrepit, ut Febris ex hac occaſione excitata, naturæ vires penitus proſternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre, partim à Veneno quod ſanguinis maſſam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas

uſque

uſque adeò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam ſenſus omnibus communis, Periti Medici eſſe ita non materiam Varioloſam, ſub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere, (unde nimia fit aſſimilatio materiæ morbificæ in ſanguine contentæ, totâque corporis ſubſtantia quaſi in fomitem morbi faceſſit) ut omnem potius operam in reprimendâ tam enormi & ſubtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis ſanguine, ſi vel levis fuerit ſuſpicio (ſive à florente ægri ætate, ſive ex eo quòd ſanguinem liquoribus Generoſis accenderit, ſive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeſſus, ſive denique ab immani Vomitione,) Variolas jamjam exituras ad Confluentium ſpeciem eſſe referendas; poſtea verò propinato *Emetico*, ad eundem ſcopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copioſam materiæ Varioloſæ aſſimilationem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo; uſque ad *Sextum diem* à prima morbi invaſione, ſive ab eruptione puſtularum *Quartam*, quo tempore omne puſtularum agmen jam in conſpectu eſt. Poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem: at non pluribus denſioribuſve ſtragulis coopertum aut luculentiori in cubiculo foco illum uti ſino, quàm quibus ſanus cùm eſſet ſolebat uti. Interim Cereviſiæ tenuioris aliorumque liquorum Refrigerantium qui ægro ſunt acceptiſſimi, uſum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obſtante vel temperatiſſimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria & moleſtas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præſcribo ſingulis noctibus, ſed paulò temporiùs quàm pro recepto more, ſumendum: quoniam in hoc morbo quaſi Paroxyſmus quidam, ſive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie ſub veſperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum juſto uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut ſuprà docui) & ad conciliandum tum incrementum Puſtulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam poſtea maturationem, accommodatiſſima eſt.

Attamen (quod ſanè dolendum eſt, cùm florentiſſima hominum ætas hâc ferè ſtrage deleatur) tum his quæ præcipimus, tum aliis omnibus quæ hactenus invenit Ars Medica præſidiis nihil proficientibus; ſæpenumero æger, licèt uſque eò admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod uſu venit die, vel alio aliquo iſtorum quos variis ſpeciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* aſſignavi, vehemente Febre corripitur, unà cum ſuffocatione & jactatione inquietiſſimâ, & de tanta ſpe decidens ſubitò moritur, attonitis & ſtupentibus amicis, qui ad hoc uſque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improviſo hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè deſudabit Medicus. Quem in finem ſeriò perpen-

pendendum eſt, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum eſſe tam ab ipſis Variolis, quàm ab iſta Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Plegmonarum Inflammatione gignitur, prorſus diverſum. Nihil enim eſt aliud quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis putreſcentibus, & à Puſtulis jam adeptis maturitatem ſuam inquinatis, in ſanguinem, uti dixi, reſorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & peſſimâ Febre, & Veneno laceſſitur. Quamobrem ea ſola in remediis huic malo cedere poſſe, Prudens quiſpiam exiſtimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius præſtat quàm copioſa ſanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi ſunt fomes, confeſtim à ſanguine exulant. Neque huic Praxi, ſi quid ego judico, Variolæ in quo jam ſunt ſtatu, vel minimum intercedunt: Jam enim puſtulæ nullo modo introrſum agi poſſunt; adeò ut ſi æger morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Puſtulæ jam in duritiem incruſtatæ, nec intra cutim ſe recipere, nec minimam molis ſuæ partem amittere poterunt. Nec ſanè cum Variolis jam nobis res eſt, ſed cum alio prorſus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob cauſas ſequente Methodo, à quo poſtremas de Variolis obſervationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter uſus ſum; quam ſi omittas nec aliam video, nec conjecturâ aſſequi poſſum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inuſitata ſymptomatum immanitate, ſtatim animam acturus videatur, niſi quis Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præſentiſſimam opem adferat; in hoc inquam caſu, ſanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo Puſtulæ rariores majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm ſunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus etiam omiſsâ venæ ſectione, Orgaſmo vel Paroxyſmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant ſufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo ſecurè fiditur niſi copioſæ ſanguinis detractioni, quâ ſolâ orgaſmus per id temporis deſæviens tutò ſedatur. Veſperi Anodynum, uti priùs, largâ doſi exhibendum eſt (ad quod jam tanquam ad ſacram Anchoram confugimus) atque ita deinceps tàm manè quàm ſerò, alicubi etiam & hoc ſæpiùs. Eſt enim diligenter obſervandum, quòd in quibuſdam Orgaſmus ita ſupra modum efferatur, ut etiam prælarga Paregorici doſis ejuſdem impetum uſque ad 12. horarum ſpatium ſubjugare vel ſiſtere nequeat, quo in caſu omnino neceſſe eſt ut dicta doſis octava quaque hora repetatur.

Cùm verò ſub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè depoſcebat medendi ratio, ita conſtipatam eſſe, ut tum ferè ſuffoce-

tur ille, tum Febris ad eum gradum aſcenderit, ut jam de ægro pæne conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus eſt, & rebus ſic ſtantibus longè minùs ægro periculi erit ab aſſumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic ego ſatis feliciter ℥iß. *Electuarii Lenitivi in Aq. ſtillatitiæ tenuioris*, (*ex. gr. Cichorei*, *vel Aq. Lactis Alexiter.*) ℥iv. *ſolut. propinavi.* Qui quidem Hauſtus licèt tum ob alvi conſtrictionem huic Affectui ſolemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum uſum haud ita ſubitò ventrem exſolvat, plerumque tamen ſi manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod ſi minùs præſtare valeat, attamen Paregoricum veſperi aſſumendum eſt, imò & citiùs, non obſtante Cathartico nuper aſſumpto, ſi modo inquietudo ingens aut ægritudo aliqua inſignis periculum minitetur, nè æger hoc præſidio deſtitutus, dum dejectiones nos præſtolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, ſi nihil prorſus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non reſpondeat, iteretur proximè ſequenti; quæ ſecunda doſis priori in ſuppetias data, rariſſimè Medici opem fruſtrabitur. At ſi primo die id egerit, ut hujus ſaburræ quantum ſatis in præſens eſt, ſubduxiſſe Medico videatur, atque Æger exindè melius ſe habere cœperit, ſecunda doſis in aliud tempus poteſt differri. Atque hâc ratione tam Venæ-ſectio quàm Catharſis per intervalla repeti poſſint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo poſtulare videantur, donec tandem res in vado ſit. Veruntamen in Catharſeos negotio illud probè notari velim, ægrum non eſſe purgandum niſi faceſſente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum ſequuntur, nec per iſtos etiam dies, niſi ſanguis à quo ſecundaria Febris invaſit fuerat imminutus.

Sed ut quantum in me eſt, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula *de Sputo Sanguinis*, ut & *de Mictu ſanguineo* Variolis ſupervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, ſub morbi initio contingit puſtulis nondum erumpentibus, vel ſi in quibuſdam locis ſe oſtendant, in pleriſque tamen aliis adhuc ſub cute denſæ latent, atque ejus ſunt generis, quæ in maximè confluentes adoleſcerent, niſi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic ſuperficiem corporis obſident, triſtem eventum interminantes. Verùm tametſi debita ſanguinis contemperatione maculæ ejuſmodi auferantur, attamen tam mictus ſanguinis, quàm violenta ejuſdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare ſolent. Veruntamen tremenda hæ difficultas ſuperari etiam poſſit, & ægri vita in tuto collocari. Etenim cùm hæc Symptomata intenſæ ſanguinis inflammationi, ac proinde ſummæ ejuſdem tenuitati originem ſuam debeant; Remedia iſta, quæ ſanguinem contemperant, ac pariter quæ vi,

quâ

quâ pollent, aſtringendi incraſſandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hiſce apprimè ſuccurrunt. Quamobrem poſt unicam ſanguinis liberali manu eductionem *Paregoricum* exhibeatur, ut:

℞. *Aq. papav. rhœad.* ℥ij. *Laud. liq. gut. XIV. Aceti diſtillat.* ʒiij. *Syr. de Mecon.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Deinde ſequentia vel his ſimilia præſcribantur, donec Hæmorrhagia prorſus evanuerit.

℞. *Trochiſc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana* ℥j. *Terræ ſigill. Lapid. hæmatit. ſang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana* ℥ß. *Maſtich. & gum. Arab. ana* ℈j. *M. f. Pulv. ſubtiliſſ. cujus cap.* ʒß. *tertia quaque horâ ex Cochl. uno Syr. de Symphyto, ſuperbibendo cochl. IV. vel V. Julap. ſequentis.*

℞. *Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana* ℥iij. *Aq. Cinnam. hordeat.* ℥ij. *Syr. de Roſ. ſiccis* ℥j. *ſpirit. Vitrioli q. ſ. ad levem aciditatem.*

Interim ſingulis noctibus Paregoricum præſcriptum propinetur.

Emulſiones item ex 4. *ſem. frig. maj.* cum *ſem. papav. alb.* magnopere conferunt.

Ceſſante verò hæmorrhagiâ reliqua per decurſum morbi agantur, prout in *Variolarum Capite* traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi uſurpandas præſcribo, *Laudanum* meæ deſcriptionis intelligo; cujus formula in libro noſtro *de Morbis Acutis*, capite de *Dyſenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè ſiccatorum, & (poſt macerationem in Aquæ font. ℔viij. ad horas 24.) probè coctorum, dein expreſſorum quàm fortiſſimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in ſuo genere efficaciſſimas eſſe judico: præſertim *Syrupum de Meconio* cujus ℥j. plus præſtat quàm ℥ij. alterius iſtius, in quo Papaverum capita humidiora uſurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco *Albi* quandoque Capita *Papaveris Rhœados*, quæ paululum virtutis habent, partem ita magnam ſuppeditant. Quoties itaque non ſatis mihi conſtat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis loco, *Laudani Londinenſis ſolidi* ſeſquigranum, vel etiam *gr. ij.* ſoleo præſcribere in Aqua appropriatâ ſoluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

Quandoquidem in totô Clariſſ. Autoris noſtri Opere, de Febribus in genere, ac de Peſtilentialibus, Contagioſis, aliiſque Malignis in Specie, abundè actum eſt; Omiſsâ tamen Febre Miliari, quæ Inter has ultimas à Clariſſ. Hamilton recenſetur: Ejus in hôc Argumentô Tractatum jam tradimus, qui hic eſt.

DAVIDIS HAMILTON,

Equitis Aurati, Regalis Societatis Londinenſis utriuſque Socii, *nec-non* Magnæ Britanniæ Reginæ Medici Ordinarii,

TRACTATUS

DE

FEBRE MILIARI *ſeu* VESICULARI.

Acceſſit

FEBRIS MILIARIS Hiſtoriarum Faſciculus.

Ad Lectorem PRÆFATIO.

TRACTATUI naturali ordine prodromo, ſequentem addendum cenſui eâ ratione, ut Praxeos ſpecimen, ſecundum normam mihi uſitatam, & à me jam antè propoſitam, Lectori exhiberem. In quam rem utiliùs præſtandam, præ aliis Morbis, Febris Miliaris ſive Veſicularis naturam, curandique Methodum deſcribendam elegi; quòd Medicorum neminem, de hâc Febre, tanquam ſpecie diversâ, ſaltem juſto volumine, hactenus ſcripſiſſe viderim: Cùm tamen in quamplurimis, vel in Chronicum Morbum immutari, vel brevi exitialem fuiſſe, noverim. Nonnunquam enim id Ægrorum, in hujus Morbi principio mitiori, de ſeipſis negligentiâ, aut diutiùs elongati impatientiâ, evenit: Nonnunquam etiam Medicorum fallacibus ejus Symptomatis cœcatórum ignorantiâ: Aut tandem, ubi viſitationes neceſſariò continuandas omittunt, Intempeſtivo metu, ne Lucri gratiâ Curationem procraſtinare videantur. Quamobrem & exiſtimavi operæ impendendæ pretium, ſi his meis Obſervationibus, ab inſpectis Ægris diligentiſſimè

tiſſimè collectis, Medicis Junioribus Lumen præberem, & hoc facto Peritos excitarem, ſuas etiam in lucem proferre. Quo autem ea, quæ in hâc Diſſertatione dicta ſunt, magis adhuc firmentur, clariuſque illuſtrentur; Hiſtoriarum huc pertinentium, fuſiuſque exaratarum, Faſciculum ſubjiciendum curavi. Et firmè credat Lector, me ſummâ ubique veracitate uſû fuiſſe.

De Nomine hujus Morbi, Genere, & Speciebus.

FEbris Miliaris, à Puſtulis ſive Veſiculis, Seminis Milii ſpeciem quodam modo præ ſe ferentibus, & præcipue circa Partes ſuperiores apparentibus, Nomen accepit. Mihi tamen videtur potiùs nominari debere Febris Veſicularis; quia Puſtulæ ſunt Veſiculæ, primò ſero limpido, deinceps ſubalbo, Perlarum colore non abſimili, plenæ.

Non deſunt, qui Febres ſolummodo Peſtilentiales, Petechialeſque opinantur Malignis adnumerandas. Cenſeo tamen & alias, Specie diverſas, Malignarum Claſſi debere referri.

Primò, quaſcunque febres vel contactu, halituve, vel quavis alia Contagione tralatitias.

Deinde, & iſtiuſmodi Febres quas ſtatim ab Initio Dolor vehemens, & alicui Parti affixus comitatur, *viz.* Capiti, aut Inteſtinorum Renumve Regioni, aut etiam Artubus. Pariter ac ſi Ægrotus Cephalalgiâ, vel Dolore Colico, aut Nephritico, vel Podagrâ, aut Rheumatiſmo, vel etiam Doloribus Parturientis, tanquam originali Morbo, laboraſſet. Cùm tamen iſtiuſmodi Febris Miliaris Symptomata haud iis ceſſura ſint Remediis, quæ, ubi Morbi ita nominati primarii ſunt, valere ſolent.

Porro, & in quibus Spiritus Animales ſubitò opprimuntur & deficiunt; Et ubi prædicta Symptomata à nulla Causâ evidenti, ſed à veneno quodam latente, pendere videntur: ab Antiquis Occultæ Qualitatis, à Neotericis vaporum nomine deſignato.

Vel demum, ubi ex Causâ, ut videtur, non abſimili, ſpem Salutis ſubitanea Mors excipit. Quæ omnia, ut Malignitatem oſtendunt, ita & in Febre Miliari obſervavi accidiſſe.

Et notatu dignum eſt, hanc Febrem eâdem Malignitate ac Petechialis apud Indos graſſari.

Hæc Febris ſpecie duplex eſt, Simplex & Compoſita. Simplicem dico, quoties Puſtulæ erumpunt nullæ, præter Miliares, de quâ hic diſſerturus ſum. Complexam, cùm Puſtulæ Papillares rubræ, Miliaribus ſint interſperſæ; quæque ubi ſolitariæ ſunt, *a Rash*, vulgò appellantur.

Et notandum eſt, Puſtulas Miliares nonnunquam Variolis immiſceri, eaſque, dum intumeſcunt Variolæ, paulatim exareſcere. Verùm poſt exſiccatas Papillares ſuperſtites manere.

Febris Miliaris Deſcriptio.

QUo melius Febris Miliaris Hiſtoriam perſcribam; Antecedentia, Concomitantia, & Conſequentia enumerare placet.

Antecedunt, Conſtitutio Corporis imbecillis, ſive ea Naturalis eſt, ſive ex Evacuationibus ſupra modum factis, Victuve nimis parco Adventitia: Sanguis ſeroſior: Mens imbecillior & timidiuſcula, ac facilius læſa ab externis, ut in Fœminis & effœminatis Viris. Cogitatio multa & intenſa, aut mœſtitia. Obſtructio, vel Ulcus in aliquâ parte cum Dolore conjunctum. Unde Dolore Colico, aut Calculo, aut Renum ulcere, Podagrave diu affecti, huic Febri magis ſunt obnoxii. Calor etiam internus in Mulieribus, cum vel ſine Siti, & præcipuè ſub tempus Puerperii; unde & Partûs Dolores minus ſolito vehementes ſunt, & Spiritus ſine causâ evidente admodum deprimuntur, cum oppreſſione Pectoris ſuſpiria cogente. Quibus, ut in aliis Febribus, hîc etiam ferè ſemper accedit Frigus externum.

Hanc Febrem ſæpe comitatur Dolor, Colici, Nephritici, Pleuritici, Rheumatiſmatici, vel Parturientis æmulus. Nec non oppreſſio Pectoris, cum Depreſſione Spirituum. Dolore prædicto poſt biduum triduumve recedente, totius Corporis horror, deindèque Frigus Calorque alternatim oriuntur. Lenior tamen hîc Calor eſt, quàm in Febre vulgari continuâ, & naturali propius accedit: Dum vola manus Calore magis intenſo afficitur, pars convexa mitiori. Pulſus etiam frequens eſt, ſed debilis. Spiritus ſæpe maximè deficiunt, & quaſi ex magno pondere Pectus oppreſſum edit ſuſpiria. Somnus obrepens ſubitò eſt interruptus; omnium penè Symptomatum maximè inſeparabile. Sæpe enim plures dies noctesque ſine Delirio, aut Capitis Dolore, inſomnes ſunt: ferè multò diutius quàm in aliis Febribus. Cujus rei Exemplum vidi, præ aliis ſingulare, in Fœminâ quadam Illuſtri, quæ ſub cura Doct. *Franciſci Bernard*, in hâc Febre, ſine Delirio, Doloreve Capitis, per Menſem paſſa eſt vigilias. Lingua nunc Aphtâ albâ obducta eſt, nunc ſanorum ſimilis. Urina, nonnunquam, ferè ut Aqua communis, pallida, aliàs, naturalem præ ſe fert colorem. Quo Symptomate decepti Juniores Medici, frequenter ad Vapores, uti vulgò loquuntur, referunt. Hâc Febre correpti aliquando Ventriculi ægritudinem, præcipuè poſt ſomnum, patiuntur, & nonnunquam Diarrhœam, vel ex ſuâ negligentia, vel ex malâ Praxi, ſcilicet, dum Calefacientia, in Paroxyſmis Hyſtericis uſitatiora, ſine Diaphoreticis, præſcripta ſunt. Unde, loco placidi naturæ progreſſûs, Materiam Morbificam per Diaphoreſin expellentis, rapida Fermentatio eandem in Inteſtina deturbat. Alvus nunc aſtricta, nunc cum Ventriculi ægritudine, & Inteſtinorum Doloribus, ſoluta eſt. Modò multùm ſitiunt, modò parum. Aliquando manus & lingua, Medico porrectæ, tremunt; & Ægri quaſi cum Tremore loquuntur. Motibus etiam

Con-

Convulſivis, Delirio, ac difficili Reſpiratione haud rarò premuntur. Quorum Symptomatum exacerbationes, Febris Intermittentis Paroxyſmorum inſtar, recurrunt. Pectoris cum ſuſpiriis oppreſſio, vel ſine cauſa evidente ſpirituum major defectus, Vigiliæ, & Spirituum commotio, *a Hurry in the Head* vulgò dicta, quoties Ægri ad ſomnum ſe componunt, nec non Pulſus frequens & debilis, quibuſcunque aliis Symptomatis conjuncta, Puſtulas Miliares erupturas ſemper prænunciant. Quæque omnia perſiſtere ſolent, donec Puſtulæ Miliares emineant: deinde à pleriſque Ægroti liberantur.

Hæ Puſtulæ, plerumque in Pectore, Collo, & Digitorum interſtitiis, interdum etiam in toto Corpore ſunt perſpicuæ; &, paulatim indies auctæ, tandem evaneſcunt; Cuticulâ Puſtularum ſedibus ſubſcabrâ manente. Nonnunquam pruriunt, præcipuè in Febre Miliari complexâ; ubi ſcilicet Puſtulæ Papillares rubræ permiſtæ ſunt Miliaribus. Et obſervare eſt, hanc Febrem, quò ſimplicior eſt, Symptomata habere eo leviora; Quæque hâc ratione, tam incautis Medicis, quàm Ægris, incuriam frequenter creat. Unde Febris hæc vel magis fit periculoſa, vel Morbus alius ſæpe oritur. Ex minori enim cautelâ, quam primo loco adhiberi oportuit, gravioribus Symptomatis, ſcil. Ventriculi ægritudine, Appetitu diminuto, Calore interno, oppreſſione Pectoris, Spirituum depreſſione & ſuſpiriis, Caloris & Frigoris irregulari recurſu, vigiliis, & ſimilibus, aliquando incipit. In hujus Febris declinatione ſudore frigido ſæpe madent manuum ſuperiora.

An Puſtulæ Miliares certo die apparere ſoleant, difficillimum eſt obſervare: Cùm prima hujus Morbi facies, & de eodem Patientis narratio, adeò ſint incertæ. Quantum autem aſſequi poſſum, eas opinor decimo vel undecimo die, à principio, plerumque pullulare; ſi modò Febris regularem habeat progreſſum: & circa decimum & octavum, vel ubi Materia morbifica abundat, circa primum vel ſecundum & viceſimum deſiccari.

Tempus Eruptionis obſervare, tentavi primò in iis Fœminis, quas tertio à partu die advocatus, de Horrore vel Frigore, & Calore ſubſequente querentes audivi. Cùm enim Puſtulas Miliares in illarum Pectore & Collo inſpectis viderim, eas judicavi à multis diebus Febre Miliari correptas fuiſſe. Et ſcrutinio facto ab uſque Morbi initio, vel Calorem præternaturalem, vel partis alicujus Dolorem, cum vel ſine ſiti, & cum maximâ Pectoris oppreſſione ac ſuſpiriis, Spirituumque defectu, ante partum ſenſiſſe comperi. Quæ Symptomata, cùm ab appropinquante Partu pendere putarentur, à Partu ſe bene habituras ſperabant. Deinde, partûs Dolores, etiamſi ſolito ſint mitiores, eos tamen, maxima Pectoris oppreſſio cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectus, (ab Obſtetricibus Timor & Vapores dictus) pulſuſque frequens ac debilis ſubſequuntur, Puſtulaſque Miliares prænuntiare ſolent. Quarum Eruptioni in Puerperis, ad ſudorem

rem in Lecto compoſitis, via ſternitur. A primo itaque Calore interno, vel Dolore ante Partum, ad Eruptionem à Partu, dies undecim frequenter numero. Verùm Ægrotæ ſui ſtatus ignorantia & præpoſtera narratio, Medici prognoſin utplurimum adeò confundit, ut ipſiſſimum diem vel curioſſimus haud indigitare noverit.

Febris Miliaris conſequentia, quatenus meæ obſervationi occurrunt, ſunt Tumor Femorum, Tibiarum, Pedumque, non ſemper indolens, extumeſcentia & abſceſſus Mammarum; depravata Memoria, Fluxus Lochiorum nimius, & Urinæ; affectus, Hypochondriaci aut Hyſterici æmulus; Calor internus, cum debilitate, languore, & diminuto Appetitu conjunctus. Horum, inquam, nunc hæc nunc illa contingunt, quoties Febris, vel ex ſuo malo more, vel Medici malâ Praxi, infelicem habet exitum.

De Febris Miliaris Cauſis Internis.

QUod ad Cauſas Febris Miliaris internas attinet, partim à Sanguinis, & ſucci nervoſi ſeroſitate nimiâ, & quâdam Acidâ Acrimoniâ; partim etiam à Succi Nervoſi nimiâ commotione, pendere videtur. Quæ mea conjectura ex hujus Morbi præcedente Hiſtoriâ, ex Medicamentorum huc pertinentium effectu, & ex Cadaveribus hâc Febre mortuorum diſſectis, probabilis videtur.

Sanguinis Acrimoniam ſeu Aciditatem arguunt ſecretiones huic Febri peculiares. Urina enim hic magis decolor eſt, ſanorumque ſimilior; emittiturque majori copiâ, quàm in Febre Ardente, ubi Sanguis & Succus Nervoſus Particulis Sulphureo-ſalinis impræegnantur. Et experimur Urinam decolorem copioſè effluere, ex uſu Oxymellitis Scillitici in Hydrope incipiente. Ptyaliſmus etiam in hâc Febre plerumque copioſior eſt, quàm in Ardente. Ideoque hîc ſitis ut plurimum minor eſt, & Lingua viſcoſo humore minùs obducta. Porrò, & Puſtulæ Miliares, quæ ſero plenæ ſunt Veſiculæ, ab Aciditate prædictâ ſecerni videntur: Non ſecus ac à quovis Acido affuſo, fit Lactis ſerum.

Idem patet à Medicamentis juvantibus, Teſtaceis ſcilicet, ut Oculis Cancrorum & ſimilibus, quæ Acida abſorbent.

Nec minus ex Lædentibus. Omnia enim Sapore Acida, ut ſuccus Limonum, &c. in hâc Febre nocent.

Seroſitas Sanguinis probatur à Calore, qui hìc mitior, quàm in Febre Ardente, ſentitur. Et quo ſimplicior eſt hæc Febris, eo mitior eſt Calor. Nam ubi Puſtulæ rubræ, *a Rash* vulgò dictæ, Miliaribus ſunt interſperſæ, omnia Symptomata Febrem magis ardentem oſtendunt. Et Anaſarcâ laborantes, ubi Sanguis ſero abundat, licet Febre aliquando Miliari, & Symptomatis Nervoſis, vix tamen unquam ardente afficiuntur.

Idem probat tempus, quo Puſtulæ Milia-

Miliares erumpunt. Quæ ob Sanguinis ſeroſitatem, indèque Calorem & Motum mitiorem, non tam citò ac Papillares & Variolæ, ubi Sanguis ſulphure magis abundat, expelluntur. Quemadmodum ſimplex Aqua, tardius quàm Vinum aut ſpiritus vini ebullit. Quam etiam ob Cauſam Spiritus Animales in hâc Febre primò commoventur.

Remedia hujus Febris Curationi adhibita idem oſtendunt: nimirum, continuata Diaphoreſis, & Veſicatoria ſucceſſivè appoſita. Quæ ſeroſitatem Sanguinis, & Succi Nervoſi diminuunt, eodem tempore quo eorundem Aciditatem edulcorant. Adde, & Curatio hujus Febris à Natura perficitur, Sanguinis ſerum, ex aliquâ parte, in generatione Puſtularum Miliarium, eliminando. Neque liquores diluentes & aquoſiores, hîc adeò multùm, ac in Febre ardente, proſunt; ubi potiùs Pulli Gallinacei Juſculum copiosè bibendum eſt. Porrò, & quæcunque ſeri diminutionem per Diaphoreſin impediunt, Lædentibus adnumeranda ſunt; ut Frigus externum, & Medicamenta Caleſacientia ſine vi Diaphoretica.

Tam aciditatem Sanguinis, quàm Seroſitatem, Cadavera eorum qui hâc Febre moriuntur, ſatis perſpicuè demonſtrant. In quibuſdam enim Partibus Sanguis coagulatur, & non ſecus ac Oleum ex affuſione ſpiritûs Vitrioli nigreſcit. Idem tamen Sanguis extravaſatus Linteum valde pallido colore imbuit. In aliis Partibus, adeò ſeroſus eſt, ut & ipſa Vaſa Sanguinea verè palleant. Cujus rei inſtantiam profero, in ſequentium Hiſtoriarum ultima. Et nuperrimè vidi non abſimilem, in Juvene quodam Illuſtri, annos, circiter unum & viginti natos, hac Febre mortuo, ex omiſsâ Morbi Curatione tempeſtivâ. In cujus Abdomine, Thorace, & Cranio apertis, Vaſa, quibuſdam in Partibus, Sanguine nigricante & coagulato diſtenta erant. Sanguis tamen è Vaſis diſciſſis elapſus pallido colore Linteum infecit. Et non infrequenter experimur, è Venâ ſectâ Sanguinem rutilantem fluere; à Vino nempe generoſo copiosè ingeſto: Colore tamen pallido lintei imbuti ſuam Seroſitatem oſtendere. In aliis hujus Cadaveris Partibus, Sanguis ſeroſus videbatur, & Pallido Colore tinctus; ut & Cor ipſum. Plexus etiam Choroïdes, ob copiam Sanguineorum Vaſorum ipſum formantium, ſemper ferè rubicundus, maximè pallebat: tum Acidi tum Seroſi Sanguinis argumentum. Neque dubitandum eſt, Succum Nervoſum, à Sanguine ortum, ſimilem Naturam adeptum fuiſſe.

Intemperiem Febrilem in Liquore nervoſo ſive ſpiritibus Animalibus primitùs accendi, Symptomata Nervoſa primò occurrentia, nempe Dolor, Spirituum depreſſio, Vigiliæ, & ſimilia ſuprà enumerata, probant. Cùm interim Symptomata, quæ Sanguinis fervorem Febrilem indicant, uti Calor vehemens, pulſus fortis, Capitis Dolor, Sitis, Linguæ ſiccitas, Urina rubicunda & parca, &c. omnino deſunt. Demum in hâc Febre Juvantia, nempe Mens ſpiritusque ab omni tumultuario motu immunes, idem oſtendunt. Hîc

itaque Commotio Febrilis, à Seri Sanguinis metaſtaſi in Succum Nervoſum originari videtur, indèque in Sanguinem transferri.

De Symptomatum Cauſis.

FEbris Acuta continua, non Maligna, ſcil. ex obſtructione Glandularum, Cutanearum præcipuè, indèque Sanguineorum Vaſorum Plethora pendere, plerique autumant. Et in Febre ſimplice Miliari Succo Nervoſo idem accidere, veriſimile eſt. Nam ut Nervi ex Obſtructione tenduntur, ita ex Tenſione Dolor oritur, hujuſce Febris Symptoma omnium ferè primum. Ideoque Medicamentis Diaphoreticis, Plethoram & Obſtructionem Nervorum Capillarium minuentibus, potiùs quàm Laudano conſopitur. Uti & ex Petechiarum aut Variolarum eruptione, Ægri à Dolore, Symptomate eorum primario, magis liberantur, quàm ab uſu Laudani.

Succus Nervoſos, Nervorum Capillarium obſtructione auctus, & in ſuo motu repulſus, Motum irregularem imprimit Spiritibus Animalibus, & Horrore Ægrotum afficit.

Calor autem ſuccedit Frigori, ex Succo Nervoſo in Sanguinem (tandem obſtructione referatâ) copioſiùs transfuſo, motumque Sanguinis citatiorem generante. Neque tamen hîc, ubi Sanguis ſcatet partibus ſeroſo-acidis, quæ motum ejus inhibent, Pulſus adeò magnus eſt, ac in aliis Febribus; quæ primò in ipſo Sanguine, ſalinis ſulphureiſque particulis luxuriante, excitantur.

Calor & Frigus ſe mutuò excipiunt, ſed irregulariter. Nimirum à ſeroſitate Sanguinis, Succique Nervoſi ab eo ſecreti: qui exinde citiùs à Medicamentis, motu Corporis, multiloquio, vel Animi Pathematis, affecti ſunt. Ideòque nihil magis conducit ad Caloris Frigoriſque irregularem recurſum cohibendum, quàm mora in Lecto & Quietudo.

Pectoris oppreſſio & ſuſpiria, à Liquore Nervoſo, in Nervis Pectoris Capillaribus ſtagnante oriuntur. Veſiculis enim ſeu Puſtulis Miliaribus emiſſis, Ægri ab oppreſſione liberantur. Certè à Sero in Aſperæ Arteriæ extremis Ramulis minimè pendet. Ita enim produceretur Aſthma, & Pharmacis Pectoralibus oppreſſio allevaretur: quæ tamen hîc ſunt inutilia, & quæcunque Puſtularum Miliarium eruptioni incommoda.

Oppreſſionem hanc comitatur Spirituum defectus. Nempe ob Sanguinis ſeroſitatem, indeque parciorem in Succum Nervoſum Spirituum ſecretionem. Oritur etiam à Succi Nervoſi ſeroſitate, Spiritus Animales onerante. Seroſitate enim per Diaphoreſin diminutâ, liberantur Spiritus Animales, vireſque Æger recuperare videtur. Non ſecus ac Bajulator, qui depoſito onere Spiritus ſtatim reſumit. Quod non accidit in Spirituum defectu, ex Hypercatharſi orto. Et notatu dignum eſt hâc Febre Miliari laborantium, non ſecus ac oneribus defeſſorum, Pulſum eundem manere, dum Spirituum defectum paſſi ſint, & ab eodem liberentur. Verùm

rùm ex Evacuatione nimiâ, Pulsûs debilitas, Spirituum depreſſioni reſpondet.

A motu Spirituum Animalium magis celeri inſomnes ſunt, ſæpeque delirant, & quoties ad ſomnum ſe componunt, de quadam Senſus Interni Confuſione queruntur.

Quando in Vigiliis Caput indolens eſt, à minori Impetu Sanguinis verſus Cerebrum pendet. Licet enim motu paulò vegetiore circuit, quàm in Sanis: remiſſius tamen quàm in aliis Febribus, ſive Intermittentibus ſive Continuis, movetur. Quamobrem & Sitis hîc longe mitior eſt, quàm in Febre Ardente. Et eandem ob Cauſam Urina eſt magis decolor, Sanorumque ſimilior: Et majori copiâ emiſſa, ex Aciditate Sanguinis ſerum ſeparante. Quâ de causâ frequentius etiam expuere ſolent.

A Seroſitate Spirituum Animalium Muſculi antagoniſtæ non ſemper æqualiter contracti retinentur; unde fiunt Motus Convulſivi. Sin autem à ſeroſitate prædicta Contractio Muſculorum fuerit debilior, Linguæ Manuumque ſolummodò fit Tremor.

In hujus Febris principio, ſi Ægri, Similitudine Vaporum decepti, è Lecto ſurgant, calidave Medicamenta uſurpent, Sanguinis Spirituumque motus exinde augetur; Et loco Puſtularum Miliarium Natura ad Materiæ morbificæ intempeſtivam ac deviam Secretionem ſtimulatur. Unde producuntur Symptomata, ſecundum varias Partes in quibus deponitur, variata; Febriſque Miliaris ſub alterius Morbi formâ delitеſcit. Si in Ventriculo, Nauſeam & Vomitum parit; in Inteſtinis, Dolorem & Diarrhœam. In quo caſu, Dolores & Diarrhœa, citiùs leni & continua Diaphoreſi, quàm Laudano vel Aſtringentibus recedunt. Et ſi contigerint ſolummodo duæ treſve Sedes, abſque Ventris Torminibus, Spirituumque Defectu; quæcunque Aſtringentia & Opiata cenſeo amovenda. Quippe ſæpenumero ſatis eſt Materiæ, tam in Sedes, quàm in Puſtulas Miliares diſtribuendæ. Quapropter & de earum Eruptione à Sedibus nihil metuendum eſt, Idemque experimur, ubicunque Materia abundat ſecernenda: Exempli gratiâ, in Variolis ubi nec Enema, nec Venæſectio, Puſtularum Eruptionem impedit. Nec quicquam mali accidit à Catameniis, toto Variolarum curſu lentè effluentibus.

Pulſus denique fit debilis, à Seroſitate Sanguinis Succique Nervoſi; & proinde Spirituum Animalium paucitate, Cordiſque laxiore Syſtole.

De Signis in hâc Febre Prognoſticis.

De hâc Febre Prognoſis ita inſtituenda eſt. Sic Ægrotus ſui Regimen in principio omiſerit, Medicuſve Pharmaca calida Diaphoreſin minimè excitantia præſcripſerit; licet Symptomata ab initio fuerint mitiora, Morbus tamen ſæpe in pejus ruit, & vel mortem, vel ægritudinis diuturnitatem minitatur.

Si ab initio Pars aliqua doleret;

vel Æger indolenter caleſceret, aut ei Ventriculus ægrotaret, deindèque Calor & Frigus alternis vicibus, intervallis tamen inæqualibus recurrerent, Spirituumque defectus, & Pectoris Oppreſſio cum Suſpiriis, facili Reſpirationi conjuncta ſint, tandemque Puſtulæ cum leni & perpetua Diaphoreſi ſeſe oſtenderent, res plerumque in vado eſt.

Delirium, Motus Convulſivi, Convulſio, vel Apoplexia, ſi ex Signis hujus Febris Pathognomonicis, nempe ſummâ Pectoris Oppreſſione, cum Suſpiriis, Spirituumque Defectu, Symptomata comitantia viderentur, & in principio acciderent; faciliùs Medici diligentiæ Praxique regulari cedunt. In progreſſu verò, & declinatione, ubi Æger imbecillior eſt, & Puſtulæ Miliares, aut ex impreſſo Frigore, aut forſan à malâ Praxi deliteſcunt, in Cerebrum, Nervoſque lethalis fit metaſtaſis, & brevi Mors ſequitur.

In hâc Febre, ſuppreſſio Diarrhœæ ſubitanea, ſive ſponte, ſive Aſtringentium, ſive Opiatorum ab uſu fit, Apoplexiam cavere jubet. Præcipuè, ſi iſte Morbus, ex Plethora & Partium ſtructura, ſtaret in procinctu.

Citrinus Urinæ Color, qui ſubitò in pallorem tranſit, de metuenda Metaſtaſi Medicum monet.

In Puerperis hâc Febre correptis, Diarrhœa, Symptoma periculoſum eſt. Non modò enim Puſtularum Eruptionem, ſed & Fluxum Lochiorum impedit.

Reſpiratio difficilis, Vox faucibus hærens, & linguæ Tremor, inter periculoſa Symptomata collocanda ſunt. Præcipuè, Dyſpnœa Nervoſa.

Ægri, quò magis ſomnolenti, eò feliciùs convaleſcunt.

Qui mitioris ſunt Indolis, faciliùs quàm qui Feroces & Iracundi, liberantur.

Si Natura & Medicus, quaſi junctis manibus procedant, ſtatim à deſiccatis Puſtulis, Ægri vires recuperant. Niſi, ex abundantia Materiæ Morbificæ, Reliquiæ ſuper Partem aliquam ſeparentur.

In Febre Scarlatina, ſi Puſtulæ Miliares Colori rubro extincto ſuperveniant, ſalutem promittunt.

De Febris Miliaris Simplicis Curatione.

Ex hujus Febris Miliaris Simplicis Natura deſcripta enatæ indicationes curativæ ſunt hujuſmodi. Nimirum, Sanguinis & Succi Nervoſi Aciditatem dulcificare, eorumque Seroſitatem diminuere, nec non Spiritus Animales liberare & reſtaurare: Et hac Methodo obviam eundo periculoſis Symptomatis, Spirituum Animalium Sanguiniſque Motum ad æquilibrium reſtituere. Quo facto, Puſtulas Miliares è Materiâ ritè præparatâ genitas, ſolito tempore expectare licet.

Ad ſanguinis Succique Nervoſi Aciditatem (unde Coagulationes ſanguinis, & ſeri ſecretiones proveniunt) edulcorandam, Medicamenta, vulgò Alcalina dicta, & præcipuè Teſtacea, ſunt eligenda: E quibus ſunt Oculi Cancrorum, Margaritæ præparatæ, & ſimilia. Et ad eorum ſeroſitatem ſimul minuen-

nuendam, quæ etiam lenem & continuam Diaphoreſin promovent, maximè omnium proſunt: in quorum numero Pulvis è Chelis Cancrorum compoſitus, Lapis Goenſis, & Bezoar Orientalis, præcipuum locum obtinent. Horum enim uſu, dies aliquot repetito, Sanguinis & ſucci Nervoſi vitia corriguntur; Pulſuſque ad fortiorem motum reſtitutus, magiſque æquabilem, Puſtularum Miliarium eruptionem accelerat. Equidem, ſi nulla ratio Diaphoreſeos habenda eſſet, neque alicujus Indicationis niſi ut Sanguis Spirituſque Animales exaltentur; calidiora Cardiaca, uti Radicem Serpentariæ Virginianæ, aut ſimilia, vel etiam Vinum ipſum tutò & copiosè ſumere licuerit. Hæc autem & hujuſmodi, in hâc Febre, viz. ad Puſtulas Miliares expellendas, raró locum habent. Nam Sanguinis Fermentatio vehementior, & Materiæ morbificæ contemporanea ſecretio, non bene conveniunt. Et ſæpe calidorum uſu, Delirium, Motus Convulſivi, & ſimilia producuntur. Omnes itaque Secretiones, ſive Naturâ, ſive Arte effectæ, faciliùs lentè procedunt. Id quod à Medicamentis Teſtaceis obtinetur; quæ dum Calorem fovent mediocrem, ſimul & edulcorant, & Diaphoreſin promovent.

Ad Seroſitatem minuendam optimè etiam reſpondent Veſicatoria: Nec non ad Coagulationes ſale ſuo Volatili impediendas. Nullum itaque aliud Remedium Spirituum Animalium Commotionem magis ſedat, Somnumque conciliat, aut Spiritus depreſſos levare ſolet. Materiâ enim morbificâ ex aliqua parte eorum ope diminutâ, Natura reliquam, viâ ſibi conſuetâ, facilius amandare poteſt: tantum abeſt ut Puſtularum Eruptionem impediant. Neque tamen plura unâ vice Veſicatoria, ſed alia poſt alia, applicanda ſunt, niſi grande aliquod Symptoma exigat. Notandum autem eſt, poſtquam ulcus prioris Veſicæ ſiccatum fuerit, quamprimum aliam debere excitari. Cùm ſæpe obſervaverim, omnia Symptomata ſtatim à ſiccatis priorum Veſicarũ Ulceribus ingraveſcere, iterumque ab aliis Veſicis excitatis fieri leviora.

Anno 1697. quidam hâc Febre correpti non modò Capitis Dolore, ſed & Tumore affecti ſunt: Attamen ex Veſicatoriis ſucceſſivè appoſitis, dietim imminutis. Ex appoſitis pone Aures diſparuit Frontis Tumor; Temporum & Oculórum, ex tertio inter ſcapulas; & Genarum ſimiliter, Labiorum, Fauciumque, ex aliis ſuper Brachiis, Femoribus, Tibiiſque, ut in ſequentium Hiſtoriarum primâ ſuſiùs oſtenditur. Et notetur quòd ex minimo temporis intervallo, à prioris Veſicæ exſiccatione ad generationem alterius, & Dolor & Tumor aucti fuere.

Anno 1704. quorundam in hâc Febre Fauces occupavit Dolor, illius qui in Anginâ æmulus. Quo percepto Symptomate, licèt multi ſubitò mortui ſint; eô tamen leni & continuâ Perſpiratione domitô, omnes ſub meâ Curatione evaſerunt.

In hâc Febre, Cathartica raró ſunt admittenda; niſi grande aliquod Symptoma indicaverit. Emollienti verò Enemati, ad primas Vias

mundificandas, ſæpe locus eſt.

Raró etiam Sanguinis emiſſio permittenta, niſi ex urgente aliquo Symptomate, viz. Aſthmate, Pleuritide, vel ſimili indicaretur.

Animi Pathemata in hâc Febre vitanda ſunt. Et quæcunque commovent Spiritus Animales, ſive grata ſive ingrata fuerint, noxia ſunt. Quietudo etiam in lecto imperanda eſt. Contrario autem in hac Febre incipiente regimine, Puſtularum miliarium materia versùs cutem motura, alió repulſa, Symptomata periculoſa producit. Quibus Symptomatis ſi talia adhibeantur medicamenta, qualia ad primarium Morbum inepta ſint, vel mors, vel Morbus Chronicus, ſine ullâ poſtea Puſtularum eruptione, ſequitur. Unde diſcimus qui fit, ut Puerperæ ex hâc Febre felicius emergant. Ob id nempe, quòd in lecto tranquillo animo ſe continentes, lenem & perpetuam Diaphoreſin ſibi concilient; cibiſque Potulentis, calefacientium Pharmacorum loco, refocillentur. Sæpe enim obſervare eſt, eas, quæ in lecto bene ſe habere viſæ ſunt, ſi inde ſurgant, tanto ſpirituum defectu correptas fuiſſe, ut moribundæ videantur, & ex iis nonnullæ ſubitò obierint. Quæ etiam nimis properè lectum renuunt, ſe tantùm hyſtericè affectas æſtimantes, ſtatim in pejus ruunt.

Hujus rei inſtantiam jam præ oculis habeo in Domina *Shepherd*, in Vico vulgò vocato *Bartholomew-lane*, habitante, & cui D. *Lancashire* fuit Pharmacopœus. Illa Pectoris Oppreſſionem cum Suſpiriis, nec non Confuſionem interni Senſus, Cordiſque palpitationem paſſa eſt: quæ Symptomata, & Ægra, & aſtantes, Vapores æſtimârunt. Ideòque neceſſarium eſſe putabant, ut è Lecto reſurgat. Simul ac verò induerat Veſtimenta, Tremores & Motus Convulſivi, prædictis Symptomatis ſunt adjuncti. Ego jam ad Illam vocatus, ex oppreſſione Pectoris, cùm Suſpiriis, Spirituumque defectu, Febre Miliari laborare cenſui, & in periculo ſtare, nec ſine leni & continua Diaphoreſi ſervari poſſe. Præſcripſi itaque in lecto quietudinem, ſeclusâ Viſitantium turbâ; Veſicatorium inter ſcapulas applicandum; Bolumque ſequentem ſextâ quâque horâ cum Julapio ſumendum.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spermat. Ceti, a.* ℈j. *Croci gr.* vj. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

Qua methodo adeò latè res ceſſit, ut intra biduum Motus Convulſivi penè penitùs aboliti fuerint. Puſtulæque Miliares, jam tandem enatæ, altiùs indies emicuere, ſerumque in iis, uſque ad earum exſiccationem, videbatur magis incraſſari, & albeſcere.

Puerperæ hac Febre laborantes, & nimis citò lectum renuentes, nonnunquam ex improviſo moriuntur. Uti accidit Dominæ *Barklei*; ad quam licet vocatus eſſem, tamen ante adventum meum mortua eſt. Amici Illam, nullo Morbo, præter Vapores vulgò dictos, affici putarunt. Et proinde exurgere, immiſcere ſe Colloquiis, & ſimilia, ſanæ inſtar, agere voluerunt. Ego verò, ex dolore Femoris, oppreſſione Pectoris, ſuſpiriis, ſpirituumque defectu, mihi

hi narratis, ipſam Febre Miliari periiſſe ratus ſum. Et allata Candela, Puſtulas Miliares quamplurimas ſuper Pectore adhuc eminentes vidi. Et nullus dubito, quin ex frigore, materiam Puſtularum in Nervos repellente, hæc Mulier morte ſubitaneâ oppreſſa fuerit. Id quod etiam quibuſdam Parturientibus in ſimili caſu accidiſſe memini. Ideoque, ubi ad Parturientes vocatus, Febris Miliaris ſigna viderim Pathognomonica, moram in lecto, & ut Ægra ad partum ſe componat, impero.

In prædictæ Dominæ diſſecto Cadavere, nil morboſum conſpexi præter Polypum. Qui ab eâdem causâ ac ipſa Febris, viz. ſeroſitate acidâ proveniens, minimè mortis cauſa exiſtimanda eſt.

Sæpe etiam obſervare eſt, eos qui in lecto benè ſe habere viſi ſunt, ſi exurgerent, tantum ſpirituum defectum ſenſiſſe, ut moribundi viderentur: cujus rei in Hiſtoria caſûs D. *Smith*, in Areâ *Bartholomew Cloſe* vocatâ, exemplum dabimus. Ideòque Cautela, tum à Parturientibus, tum Puerperis obſervanda eſt, ut ſi Pectore oppreſſo & languore, ſine cauſa evidente affectæ fuerint; ſtatim Obſtetricis ope partum avelli curent, & ſpretis mulierum argutiunculis in contrarium, ad eliciendam diutinam Diaphoreſin ſeſe lecto affigant.

De Curatione Febris Miliaris Symptomatum.

Singulis Symptomatis iiſdem Remediis occurrendum cenſeo, quibus uti maluimus, ſit ſolitariè apparuerint: niſi aliquod Symptoma contra indicet; quod à perito Medico perſpiciendum eſt.

Capitis vel partis alterius cujuſcunque Dolor, longè certiùs leni & continua Diaphoreſi, quàm Opiatis conſopitur. Quemadmodum in Febribus petechialibus Varioliſque, nullo modo Dolores ſedari vidimus, donec expellenda materia ſuper cutem emineat. Cùm itaque vel parturienti, vel dolore quovis laboranti advocatus ſim, & ſpirituum defectum pulſumque frequentem ac paulò debiliorem viderim; omiſſis Hypnoticis, Naturæ morem gero, & ſtatim Diaphoreſin excitare ſoleo. Sin autem Doloris vehementia Opiatorum uſum indicaverit, Diaphoretica admiſcenda impero. Alias aut non ſedant Dolorem, aut ejus loco aliquid mali afferunt. Et ſi pleuriticus ſit dolor, vel alicubi Inflammationem oſtendat, Venæſectio rarò eſt omittenda.

Quoties Calor & Frigus alternis vicibus & irregularibus recurrunt, ut plerumque ſolent; lenis Diaphoreſis, ex *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* uſu, valdè prodeſt; ſi modo ſine Calefacientibus ſumptus fuerit. Quod, etiamſi à nonnullis parvi pendatur Remedium, multoties tamen ejus virtutem expertus ſum. Hæcque, ex multis aliis, uno Exemplo in D. *Bolton*, D. *Shaler* pharmacopœi Filia, ſatis patebit. Illi, ſecundo die à partu, doluit Abdomen prope Coxam. Qua in parte lenito dolore, calore deinde & frigore alternis, nec non Vigiliis & oppreſſione pectoris cum Suſpiriis, & Languore, afflicta fuit: tandemque

que poſt dies aliquot puſtulæ Miliares exſudarunt. Solo itaque pulveris è Chelis Cancrorum compoſiti uſu ſexta quaque hora, ad continuandam Diaphoreſin, omniaque Pathemata prohibendo, Ægramque Cibis fovendo Potulentis, Vinoque pauco Canarino, illamque dies quatuordecim poſt emiſſas puſtulas lecto alligando; æquè feliciter convaluit, ac ſi non ægrotaſſet. Etiamſi ante partum calor Hecticus, Tuſſis, difficiliſque Reſpiratio, Tabem minitarint. Conſtat itaque multis hac Febre correptis, ſanitatem redintegrari longè difficiliùs; aut ex debita Cura in principio omiſſa, quaſi Ægra tantum Hyſtericè laboret: aut valde Calefacientium abuſu, materiam ſcilicet Morbificam, non criticè, ſed ſymptomaticè expellentium. Et obſervatu non indignum eſt, quod hac currente Febre, ut prædictum pulverem, experimenti gratia, omittendo, non ſolum ceſſavit Diaphoreſis, ſed Symptomata omnia pejora videbantur: ita, & illius uſum repetendo, quæcunque laudabiliora renovari.

A Vigiliis levantur, Veſicatoriis, & quietudine in lecto, remotis omni ſtrepitu Animique pathematis.

Ad Delirium maximè prodeſt Antimonium Diaphoreticum, per ſe ſumptum. Quod licèt à quibuſdam Medicis, ut effœta Calx æſtimetur; ſæpe tamen, & ſemper per ſe, optato ſucceſſu, non modò in Vigiliis, ſed & in Delirio præſcripſi.

Sæpe etiam pacantur Vigiliæ, leni & continua diaphoreſi. Ad quam efficiendam, ſi pulveris prædicti uſus ſit irritus, Spiritus Cornu Cervi, aliis Medicamentis præferendus eſt, & in poſſeto Salviato potiùs bibendus, quàm Salviæ infuſo. Ideò ſcilicet, quòd plus nutrimenti in hâc Febre magis neceſſarii, ſuppeditet.

Opiata, ſi unquam in hâc Febre, poſt Veſicatoria adhibenda ſunt. Et urgente Diarrhœâ, vel puſtularum eruptione remorata, Conf. Fracaſtorii, aut Theriaca Androm. locum præcipuum tenet.

Nihil à me expertum eſt, quod felicius motus convulſivos in hâc Febre, compeſcit, quàm omnes illinire Artus Succini Eſſentiâ; illiuſque quaſi viginti guttas è quovis conveniente liquore ſæpe exhibere.

In oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis, præcipuè Aſthmate Convulſivo conjunctis, eadem fere, nempe lenis & continua Diaphoreſis, Spiritus Cornu Cervi, & Veſicatoria, ſummè ſunt utilia.

In ſpirituum defectu, nihil magis valere expertus ſum, quàm Aquam Theriacalem, vel per ſe, vel in vehiculo cum Salis Vol. oleoſi guttis aliquot, & Croci Pulvere; præcipuè ſi Cordis Palpitatio eundem comitetur.

In Tremoribus, Spiritus Animales aptis ſunt reficiendi Medicamentis; è quibus Crocus maximè prodeſt. Nec non cibis potulentis magiſque nutritiis, uti Pullorum jure, & ſimilibus.

In convulſione univerſali, præcipuè à materiæ morbificæ verſus interiora Metaſtaſi ortâ, Cucurbitulis cum emiſſione ſanguinis uſus ſum feliciter. Deinde calefacientes ſpirituſque volatiles Ægrotorum

rum ori ingerendos, nec non Enemata, imperare ſoleo. Quæ quidem in convulſionibus, præcipuè puerorum, ſunt proficua.

Ægritudo cum nauſeâ, pectoriſque calor ſigna ſunt Aphtharum imminentium. Quæ mitigantur Symptomata Diaphoreſi continuatâ, donec lingua Aphthis obtecta fuerit. Et obſervare eſt, eodem tempore augeri Aphthas, Puſtulaſque Miliares exareſcere. E contra ſimul ac lingua Aphthis nudata fuerit, Puſtulas Miliares elevari. Et nonnunquam Febris reliquias, poſt deſiccationem Puſtularum, in Aphthas nutriendas derivari.

Vomitioni occurro, addendo pulveris è Chelis Cancror. comp. ſcrupulo, ſalis Abſinthii gr. X. Præcipuè ſi calor Febrilis æqualibus intervallis fuerit repetitus. Niſi aliquod Symptoma (uti Tonſillarum inflammatio, quæ ſalis lixivialis uſu augetur) contraindicet.

In Diarrhœâ, quam ſæpe aſtringentibus augeri expertus ſum, vel eidem ſuppreſſæ aliud Symptoma pejus ſucceſcere, Veſicatorium utiliter præſcribo, ut hujus & Diaphoreſis conjuncta ope materia ſeroſa ab inteſtinorum glandulis revellatur. Margaritas etiam, vel per ſe vel cum aliquo conveniente Diaphoretico, ſcrupuli pondere, ſumendas vicibuſque aliquot repetendas jubeo.

Veſicatorii efficaciam ad Chronicam Diarrhœam frequentiſſimè expertus ſum. Cujus rei jam præ manibus habeo inſtantiam in Domina *Washta* puerpera, Mercatoris Hiſpanici in *Gloak-lane* habitantis uxore; cui Dom. *Shervvood* eſt Pharmacopœus. Horrore primò correpta fuit, deinde frigore & calore, incertis ſpatiis recurrentibus: Nec non oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectu. Pulſus etiam ei debilis ac frequentiſſimus. Et paſſa eſt Vigilias, ferè uſque ad enatas in lingua Aphthas. Sub earum autem eruptionem erat admodum ſomnolenta; uti & Aphtharum tempore infantes ſunt. Ægritudine etiam ventriculi premebatur, & Diarrhœâ, cujus vi improba Lochia ei ſuppreſſa ſunt. Hanc mulierem ſequente methodo multos dies continuatâ ad ſanitatem reſtitui.

℞. *Sper. Ceti*, *Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℈j. *Croci gr.* v. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus ſexta quaque hora è Cochleari Julapii communis. Et applicetur Veſicatorium inter ſcapulas. Horum uſu emicuere Puſtulæ Miliares, & paulatim minuebatur Diarrhœa.

Et cum Aphthis poſtea enatis creverunt Puſtulæ Miliares, ſine aſtringentium uſu. Hujuſmodi quidem medicamenta Ægrota in promptu habuit, ſed neque ſumpſit, neque iis opus fuit.

Si Theriaca, aliave Opiata uſurpanda viderentur, opportunè id fit, poſt appoſita Veſicatoria; quæ pravos Opiatorum effectus inhibent.

Hoc etiam potenter efficiunt ſudorifica opiatis admixta. E multis hujus rei exemplis, unum dabo in quadam Domina *Roberts.* Illa ſecundo à partu die, Dolore colico, ſine vomitione aut Diarrhœâ, ſed admodum vehemente & abdomini affixo, correpta fuit. Quapropter coactus ſum, Laudani liquidi guttas centum,

ſeſquihoræ ſpatio ſumendas, imperare. Attamen paulò poſtea pulveris è Chelis Cancr. compoſiti ſaliſque volatilis oleoſi Doſin majorem offerendo, multas ſudavit horas, dolorque ſine ullâ ſuperſtite querelâ evanuit. Contrà ac in eâdem muliere, & in eodem caſu, ſub cura alterius doctiſſ. Medici acciderat. Ille enim, dando Laudanum ſine ſudoriferis, dolorem equidem ſedavit, diu tamen ægra de quadam inquietudine ſubſequente querebatur. Et liquidò mihi conſtat ex Laudano per ſe ſumpto, omnes evacuationes plerumque ſupprimi. Quod ſi aliter contingat, forſan non Laudano, ſed aliò referendum eſt. Similiter ac ſi ex ſumpto Cortice Peruviano, aut vino Clareto, ob materiæ morbificæ congeriem, Fibrarumve inteſtinorum imbecillitatem, vel quandam Antipathiam, ſequeretur Diarrhœa. Neque poſt ſumptum Laudanum ſudor nonnunquam profluens, & Variolarum extumeſcentia, quicquam redarguunt. Quorum neuter à Laudani naturâ, ſed potiùs à Morbi conditione immediatè pendet. Nam ut in Febribus, durante fermentatione, ſanguis velocius movetur, naturaque ſecretionibus minimè vacat; ideoque urinam tenuem Ægri meiunt, deſinente verò, craſſam cum Hypoſtaſi turbidamque: pari modo, ubi motus ſanguinis ex ſumpto Laudano citatior compeſcitur, Nervi relaxantur, Porique aperti fuerint, in Febribus ſudor, in Variolis pus eliminatur facilius. Natura itaque medicamenti non ex aliquo remoto & incerto, ſed ex proximo illius effectu definienda eſt. Laudanum enim in quibuſdam alvum movit. Quam obſervando regulam, Medici de Laudani, aliorumque Pharmacorum uſu vel abuſu, rariùs diſceptantes, magis amicè honorificèque convenirent.

Hoc mihi in memoriam revocat effectum Laudani memorabilem in Fœminâ quâdam, ad Inſigne Solis in vico *Chancery - lane* vulgò dicto habitante. Illa, cùm poſt abortum dolore Colico vehementiſſimo laboraret, Laudani magnas ſumpſit doſes, & per ſe repetitas. Unde Urinæ, ſedum, Lochiorumque orta ſuppreſſio, maximuſque tumor ventris brevi expectandam mortem prænuntiârunt. Poſtquam autem inquiſitione facta à morbi uſque initio, inſpectiſque præcedentis Medici præſcriptis, jam memorata Symptomata, à Laudani abuſu, ut dictum eſt, provenire cognoverim; Enema injiciendum imperavi. A cujus operatione peracta, omnia, non ſine aſtantium ſtupore, diſparuere Symptomata; quippe, non à morbo, ſed abuſu Laudani, oriunda.

De Febri Miliari compoſita.

Febris Miliaris compoſita eſt, ubi Puſtulæ Miliares, Papillis rubris, (à *Rash* vulgò dictis) Petechiis, Variolis, aut Morbillis ſunt intermiſtæ.

Symptomata eadem ferè ſunt, ac in Febre Synocho dicta. Spirituum tamen defectû & ſuſpiriis Ægroti magis opprimuntur. In vigilias

etiam proniores ſunt; & eorum Urina ſanorum eſt ſimilior.

In Febre cum Puſtulis rubris aliquando Puſtulæ Miliares non tantùm illis intermiſtæ ſunt, verùm etiam penitùs deſiccatis ſuperſunt. In Variolis & Morbillis puſtulæ Miliares plerumque præcedunt, & in principio eas comitantur.

In Febre Miliari compoſitâ Symptomata ſanguinis potiùs quàm nervoſi generis vitia præ ſe ferunt. Ubi nempe Pulſus frequens eſt & fortis, calor intenſus, lingua ſicca, ſitiſque haud mediocris. In Febre Miliari ſimplice, è contra. Verùm defectus Spirituum, & oppreſſione circa Pectus coacta ſuſpiria, Symptomata ſunt utrique communia.

Quod ad curationem attinet, ubi Puſtulæ Miliares Variolas & Morbillos comitantur, Diaphoretica medicamenta paulò calidiora tutiora ſunt, quàm in Variolis per ſe exiſtentibus.

Frigus externum, aut regimen quocunque modo frigidum, periculoſum eſt, & mortis cauſa non nunquam ſubitaneæ: tum etiam, cum pleraque Symptomata optatum Morbi eventum promittunt.

Quamobrem & opiata calida, ut Diaſcordium, & ſimilia, feliciùs cedunt, quàm Diacodium vel Laudanum, quoties Variolis Puſtulæ Miliares conjunctæ ſunt.

De Morbis quibuſdam Febri Miliari ſupervenientibus.

PRæter Febri Miliari conſequentia, de quibus ante mentionem feci, & in ſequentibus Hiſtoriis facturus ſum, duo ſunt, quæ paulò frequentiùs eidem ſuperveniunt; nempe Artuum inferorum Tumor, & calor Hecticus.

Tumor Pedum & Tibiarum, nec non Femorum Inguiniſque fit, aliquando ſine, verùm ſæpius cum dolore haud mediocri, tumori præeunte. Iſte autem Tumor, ex materiæ morbificæ congeſtis reliquiis, in his Febribus non ritè curatis, contingit. Cujus rei etiamſi plura exempla proferre poſſim: Methodum tamen, quâ morbum profligare ſoleo, hîc annectere ſufficiat.

Ea autem eſt: Pilularum Catharticarum, cum Opio vel aliquo Opiato, ſingulis noctibus ſumendarum præſcriptio. Opiatum mihi uſitarum, eſt Pilula de Cynogloſſa ad ℈j. Catharticum verò eligo, ſecundùm Coindicantia. Verbi gratia in Appetitu & Digeſtione diminutis, Pilulas Stomachicas ad ℈ß. In Lochiis aut Menſibus ſuppreſſis, Pilulam Aloephanginam, aut Fœtidam. Aliquando etiam Reſinæ Jalap. gr. iv. vel v. jubeo addenda. Et nonnunquam decocti amari ſine ſena hauſtum bis in die propino. Si Cathartica paulò fortiora uſurpanda ſunt, alternis noctibus adhibeo; & decoctum aliquod Stomachicum diebus interpoſitis ſumendum præſcribo. Et poſt plura alia Medicamenta fruſtrà ſumpta, haud raro feliciter uſus ſum hâc methodô.

Sin autem adſit Tumor indolens, Catharticis utor ſine Opiatis. Et ſi Febrem Miliarem comitetur tanquam Symptoma, ſolâ continuatâ Diaphoreſi diſſipatur.

Spiritus etiam Cochleariæ, tam

Simplicis quàm Cathartici, uſus, in hoc caſu maximè prodeſt. Simplicis efficaciam expertus ſum in Domino *Bellaſis*, circa ætatis annum octogeſimum, Febre vehementi correpto, meæque curæ à Regiâ Majeſtate commendato. In quo jam extinctæ Febri tumor ab inguine uſque ad Pedum Digitos ſupervenit, Qui, poſt Veſicatoria fruſtra adhibita, tandem Spiritûs Cochleariæ ſimplicis uſui ceſſit.

Spiritus autem tam Simplicis quàm Cathartici, ſcilicet cum Jalapio præparati, uſum conjunctum, expertus ſum feliciſſimum in D. *Lane*, quæ aliquot ante annos puerperio cubabat. Hæc dolore vehemente, cum tumore ab inguine ad Pedum uſque Digitos, affecta, duorum Medicorum celebrium curæ ſubmiſſa fuit; ſed id incaſſum. Eandem itaque Fœminam, ſpiritu Cochleareæ ſimplice, ad 20. vel 30. guttas, è conveniente vehiculo ter in die ſumpto, & ſpiritu Cochleariæ cathartico, tertio quoque die deglutito ad guttas 100. nec non Pilulâ *Matthiæ* die purgationis hora ſomni, penitus curavi.

Calor Hecticus, Appetitûs diminutio, Spirituſque vitalis defectus, locum habent inter ea, quæ Febri Miliari ſuperveniunt. Præcipuè, ſi Patientes nimis citò de lecto reſurgant. Cujus rei vidi quamplurima exempla.

Methodus, quâ hîc bonis avibus utor, eſt hujuſmodi. Sumantur manè dies aliquot, Salis Abſinth. gr. 10. aut 15. ex Aq. Spadanæ hauſtulo; & deinde paulatim ejuſdem Aquæ ℔ij; nempe, ſi Spiritus maximè defecerint. Aliàs ex hauſtu Aq. Batthonienſis, ſuperbibendo ejuſdem ℔ij. ſimiliter. Ut hoc modo aciditatis, ubicunque in hâc Febre peccantis, reliquiæ, unà cum prædictis Aquâ & ſale, excernantur. Quod ſi ſalis Abſinthii uſu caput doleret, præſcribo Medicamentum aliquod lenitivum, 3. vel 4. quoque die hora ſomni ſumendum. Salſa & Acida à cibis amovenda, nimiuſque corporis Animique motus cohibendus. Nam ex alterutro Recidivam ſæpe fieri expertus ſum. Nec quicquam Febris intermittentis, è præpropero Corticis Peruviani uſu, Recidivæ, certius occurrit. Cujus rei inſtantiam, in Dom. *Warrand* in *Milk-ſtreet* habitante, & jam fere moribundâ, vidi inſignem: poſtquam duo alii Medici non incelebres, pro eâdem, re infectâ præſcripſerant. Et nonnunquam Lac Aſininum, cum Teſtaceis Pulveribus, & præcipuè margaritis, prodeſſe ſolet.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Apoplexiâ.

JUlii 16. 1697. ad Digniſſ. Virum Dom. *Muſchamp*, Vicecomitiſſæ de *Lansborough* Maritum, in Plateâ vulgò dictâ *Pallmall* habitantem, evocatus ſum. Cui Dom. *Malthas* erat Pharmacopœus; idem qui jam Regius. Annum agebat Ægrotus ſextum & quinquageſimum.

Conſti-

Conſtitutione erat pituitoſo - ſanguineus, & obeſus: Appetitu gaudebat optimo: deditus negotiis & cogitabundus. Ab aliquo retroacto tempore cum Aſthmate ac Nephritico dolore laboraſſet, Calculos nonnullos, uſu Olei Lini ad Cochlearia tria ſingulis noctibus à me præſcripto, cum Urina emiſit. Proximè præcedentibus aliquot hebdomadis, calore interno, deinde & languore, ſive ſpirituum defectu, ſine ulla cauſa evidente, affectus eſt.

Suprà dicto die ſubito correptus eſt Apoplexia. Ut ex Antecedentibus jam memoratis, Reſpiratione cum ſtertore ſomni profundi æmulô, ſenſibuſque læſis externis omnibus, certò comperi. Illamque à ſeroſo potiùs quàm grumoſo ſanguine ſtagnante oriri, facies ejus minùs rubicunda monſtrabat: ut clariùs patebit ex meis obſervationibus, quas de Apoplexia alterâ à ſtagnante & extravaſato ſanguine grumoſo, altera à ſeroſo, ſi vitam DEUS atque otium dederit, poſthac in lucem emiſſurus ſum.

Ad ſeroſi ſanguinis ſtagnantis excitandum motum, ac Ventriculi & Inteſtinorum onus amovendum, à quo ſæpè tentatur Caput, ſequentem Pulverem Emeticum præſcripſi.

℞. *Salis Vitriol.* ʒiij. *f. Pulvis in doſes ſex dividendus. Sumat ſingulas ex Aq. Juglandis comp. Cochl. j. ſuperbib. hauſtum poſſeti foliis Card. bened. alterati.*

Spiritum etiam ſalis Armoniaci naribus offerendum juſſi. Et ut Ægrotum, tam à ſaburræ in Ventriculo, quàm Pulveris Emetici reliquiis, nauſeam ſæpe ſequente die creantibus, liberarem, Pilulas ſequentes præſcripſi.

℞. *Pil. Tart. Querc.* ℈j. *Reſinæ Jalapii gr.* iv. *Syr. è Spin. Cerv. q. ſ. Mſ. f. Pilulæ, finitâ Emetici operatione ſumendæ.*

Ad ſeroſum laticem minuendum, ſanguiniſque adhuc magis accelerandum motum, Emplaſtra præſcripſi Veſicatoria, & mixturam ſpirituoſam ſequentem.

℞. *Salis vol. oleoſ.* ℈iij. *Spir. Lavend. comp.* ʒij. *Mſ. Sumat gutt.* xx. *ex hauſtu decocti Hordei Syrupo Violaceo edulcorati: Hoc juſſi vehiculum, ut & lentè augeam vim Pilularum, & Dyſuriæ Dolorique Renum à Veſicatoriis, præveniam. Demum Emplaſtra ſubpedalia, ex Empl. Cephal. cum Euphorbio & Picis Burgundicæ ana æ. p. curavi applicanda.*

Die prædicti menſis 17mo Ægroto aſſidentes mihi narrabant, illum ſtatim à peractâ vi vomitorii è ſomnolentia & ſtertore expergefactum, ſenſus omnes recuperaſſe.

Symptomata jam tum apparentia, hujuſmodi fuere, viz. Tumor faciei, & totius capitis: quod eo Anno in Febre Miliari commune erat. Calor etiam Febrilis, Pulſus frequens, ſed debilis; cum defectu Spirituum, maximaque Pectoris oppreſſione cum ſuſpiriis, ſcilicet, à malignitate Morbi, non nimiis evacuationibus. Quippe Pulſus, poſt eas finitas, nihilo quàm ante, debilior fuit. Neque ſubit alterationem, quoties de Spirituum defectu Ægrotus querebatur. Urina tenuitate aquea & ſatis copioſa; Lingua humore albo & viſcoſo cooperta;

Sitis immunis, etiamſi & inſomnis fuit. E quibus omnibus Symptomatis & præcipuè ex oppreſſione Pectoris cum ſuſpiriis, ſpirituum defectu, (ſignis mihi Pathognomonicis) Febrem hanc eſſe Miliarem, Puſtulaſque ſuo tempore expectandas præmonui. Nec quidem Apoplexia, ſi hîc non fuiſſet Symptoma, ſed primarius Morbus, tam citò & perfectè evaneſceret.

Ut itaque ſecundùm meam methodum in hoc Morbo conſuetam, lenem & continuam foverem Diaphoreſin, irregularibus Caloris Frigoriſque paroxyſmis occurrerem, tandemque lentam Puſtularem eruptionem efficerem, ſequentia præſcripſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ʒß. *Sumatur* 6ta *quaque hora è Julapii ſequentis Cochl.* i, *ſuperbib. Cochl.* iv. *vel* v.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥vj. *fl. Tiliæ* ℥iv. *Pæon. comp.* ʒvj. *Margar.* pp. ʒj. *Sacchari albiſſ. q. ſ. Mj. f. Julapium.*

Juſſi etiam perſiſtat in uſu Decoct. Hord. cum Syr. violaceo: Ut & diluendo à dolore Nephritico præcaverem, & ſatis materiæ fovendæ Diaphoreſi ſuppeditarem. Verùm ne frigido nimis regimine Spiritus Ægroti deficerent; ſingulis Decocti hauſtibus mixturæ ſpirituoſæ antea præſcriptæ gutt. xx, addendas curavi. Ne omiſerim indicationum, etiamſi contrariarum, alicui ſatisfeciſſe. In quâ re Ars Medicinalis præcipua conſiſtit.

Ad viſcidam materiam linguæ obductam præſcripſi Mucilaginem ex Sem. Cydon. & Pſyllii, ſyr. è Rubo Idæo edulcoratam; cujus Cochl. j. ſæpe ſumeret ſenſim deglutiendo.

Die 18vo, Caput vi Veſicatorii detumuit ſuperiùs. Urina coloratior aliquanto magis, & paucior. Spiritus, ſudoris mediocris & mixturæ prædictæ cordialis beneficio, non tàm multùm defecerunt. Adhuc tamen depreſſi cogebant ſuſpiria, cum querimoniis de pondere Pectori incumbente. Quibus penſitatis, in omnium hactenus ſumptorum repetitione perſiſtere decrevi.

Die 19no, eadem apparuere Symptomata, quæ antea. Si modò id excipias, quòd Caput leviter gravari incepit, & Alvus, non obſtante Decocti Hordei cum Syrupo Violarum uſu, aſtricta fuit. Quibus ut proſpicerem Symptomatis, Renumque dolorem adhuc præcaverem, Clyſterem ſequentem præſcripſi.

♃. *Decoct. commun. pro Clyſt.* ℥viij. *Mell. Mercur.* ℥iij. *Sacch. rubr. q. ſ. Mſ. f. Enema.*

Die 20mo, ex Enematis uſu liber erat à Capitis gravedine. Ulcere autem è Veſicatorio citius quàm debuit exſiccato, prædictus Tumor, ſpirituum defectus, pectoris oppreſſio, nonnihil renovari videbantur; ſed ſine quovis alio ſuboriente Symptomate. Veſicatoria itaque ponè aures applicanda juſſi, decocti prædicti duabus Libris, Aq. Pæon. comp. ℥iiij. addendas, & cum ſingulis illius hauſtibus Spir. Lavend. comp. gutt. xv. ſumendas imperavi. Hiſque non ſatis prævalentibus, Aq. Theriacal. Cochl. j. vel ij. adhibenda, & circa quintam veſpertinam Enema repetendum.

Die-

Diebus 21mo, & 22do, omnia ſymptomata cùm ſint mitiora, antea præſcripta continuanda, & ſolummodo Emplaſtra ſuppedalia addenda curavi.

Die 23tio, Veſicarum ultimò excitatarum Ulcera jam ferè exſiccata ſunt. Caput de novo extumuit, ſpirituſque magis defecerunt. Quamobrem mandavi, Emplaſtra Veſicatoria Carpis apponenda, pulveris, Julapii, & Decocti uſum continuandum, repetendumque Enema præſcriptum.

Die 24to, omnia ſymptomata laudabilia. Excepto Urinæ pallore, Capitiſque gravedine cum quâdam ſomnolentiâ. Quare cùm Metaſtaſin metuerim, à prædictâ methodo recedens, ſequentes Pilulas præſcripſi.

℞. *Pil. Tart. Querc.* ℈j. *Reſinæ Jalap.* gr. iiij. *Syr. è Rhab. q. ſ. Mſ. f. Pilulæ ſtatim ſumendæ.* Et cum continuato uſu decocti Hordei, ut ultimò parati, Veſicatoria ampla Femoribus internis applicanda juſſi.

Die 25to. Urina tingitur aliquanto magis; Caput ſanatum optimè; Spiritus redivivi, Puſtulæque Miliares ſuper pectore emicuerunt.

Si quis hìc Catharſin ſuprà memoratam, quaſi Puſtularum eruptioni contrariam, reprehenderet; effectus ipſe objicienti reſpondet. Verùm etiam reminiſci debet, hujus Ægroti habitum fuiſſe adipoſum: Neque ex Vomitu & Catharſi primò præſcriptis, elevatio Tumoris in Capite impedita fuit, ſed materiæ morbificæ copiam minuendo potius accelerabatur.

Cùm jam Puſtulas Miliares pullulare viderim, Pulverem è Chel. Cancr. comp. 4ta quaque hora è Cochleari Julap. ſequentis ſumendum juſſi.

℞. *Aq. Card. Bened. Meliſſæ, Cinnamom. Hord. an.* ℥iij. *Epidem.* ℥iß. *Margar.* pp. ʒj. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Præſcripſi etiam, ut cum Decocto Hordei Apozematis ſequentis hauſtulum ſumat.

℞. *Rad. Scorzon.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj. *fol. Meliſſæ, Galegæ, an. Mj. flor. Cord. an. p.* jß. *Sem. Card. bened.* ℥ß. *coq. in Aq. font. q. ſ. ad* ℔j. *Colaturæ adde Aq. Epid.* ℥ij. *Mſ. f. Apozema.*

Et ut per vices ſumat Aq. Theriacal. Cochl. ij. Ideò nempe, quòd in hâc Febre, præcipuè declinante, dum calent Volæ manuum ſuperiora frigeſcunt.

Die 26to, cùm omnia viderim Symptomata adhuc leviora, ultimò præſcriptorùm uſum ſenſi continuandum.

Die 27mo, Puſtulæ Miliares numero & magnitudine auctæ ſunt. Ideòque Julapio ultimo præſcripto hoc ſubſtitui.

℞. *Aq. Meliſſæ, Cinnamom. Hord. an.* ℥v. *Scord. Comp.* ℥iß. *Epidem.* ℥j. *Syr. è Cort. Citr. q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum in languoribus.*

Die 28vo, Puſtulæ viſæ ſunt adhuc magis elevari, ſpirituſque nullo modo defecere. Cùm tamen dorſa manuum frigeſcerent, ideò noviſſimè præſcripta continuari velim.

Die 29no, Febris declinare cœpit. Quare Julapium continuandum,

dum, & Enema injiciendum juſſi.

Die 30mo, Symptomata omnia evanuere. Quoniam tamen de aciditate quâdam in Ventriculo queſtus eſt; præſcripſi Margarit. pp. ℈j. è Julap. ſeq. Coch. j. ſumendum aliquoties in die.

℞. *Aq. Lact. alex. Meliſſ. Cinamom. Hord. an.* ℥iij. *Epid.* ℥j. *Sacch. perlat. q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Deinde ut per biduum triduumve Decocto Hordei, cum ſpiritus Lavend. comp. guttis aliquot, & Julapio, uti perſiſteret. Demumque aquas Strethamenſes à ℔iv. ad ℔ij. coctas ſumeret, ter iterando. Quibus remediis ab Apoplexia, Febre, Renumque affectu perfectè liberabatur.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Artuum infernorum Paralyſi.

CIRCA Decemb. finem, 1705. Vir Humaniſſimus D. D. *Garth* atque Ego vocati fuimus ad D. *Throgmorton* Viduam, Duciſſæ *Nortumbriæ* Filiam, dies aliquot antequam parturiret; cuique D. *Birch* ut Pharmacopola miniſtravit. Fatigarunt illam Vomitio ferè perpetua & ægritudo. His etiam aſtrictio Alvi, & inappetentia, Tuſſis, & Dyſpnœa ſpirituumque defectus acceſſere. Quæ omnia ex mœrore ob nuperam mariti mortem contigiſſe æſtimabantur.

Primò loco Emplaſtrum ſtomacho applicandum, & aquam Strethamenſem cum ſale Abſinthii ſumendam præſcripſimus: nempe ut Ventriculi & Inteſtinorum motū rectificaremus. Hinc equidem rarior Vomitio; at nonnihil nutabant Spiritus. Qui tamen, cùm ægra poſtea puerperio cubaret, continuatâ Diaphoreſi quodammodo reſtituti ſunt.

Verum circa tertium puerperii diem Artus inferni, Paralyſi correpti, ſuam movendi vim amiſerunt. Et nocte proximè ſequente adeò defecere Spiritus, ut penè in Syncopen incideret. Quare & prædictus Collega meus nocte vocatus, Emplaſt. Veſicat. Femoribus quamprimum appicanda, Bolumque ſequentem ſumendum præſcripſit.

℞. *Salis Volat. Succini* gr. viij. *Croci* gr. iv. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Conf. Alcherm. ſine odor. q. ſ. ut f. Bolus cum Julapio appropriato deglutiendus.*

Die proximo manè Ægrotæ Spiritus haud parum elevati ſunt. Verùm Paralyſin nullâ ex parte receſſiſſe vidimus. Sed & mediocrem Tumorem, & dolorificum eidem acceſſiſſe. Dixi, non infrequenter in Febre Miliari, Paralyticos affectus, ex materiâ morbificâ in Artus deſcendente, ſuboriri. Deindeque ſtatim ad Ægrotam accedentes in denudato Pectore Puſtulas conſpeximus Miliares, Febremque Miliarem, Morbum originalem agnovimus. Unde concordi animo Medicamenta Diaphoretica, aliorum omnium maxime neceſſaria decrevimus; & Januarii die quinto à nobis ſequentia præſcripta ſunt.

℞. *Pulveris è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci* ℈ß. *Conf. ſine odor. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſextâ quâque horâ ſu-*

ſumendus è Cochl. I. *Julap. ſequent. ſuperbib. Cochl.* iv. *vel* v.

℞. *Aq. Ceraſ. nig.* ℥x. *Bryon. comp.* ℥ij. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Januar. die 6to, Ægrota paulò erat vivacior, Pectuſque illi minus oppreſſum: Dyſpnœam autem ex Tuſſi adhuc paſſa eſt, cum vigiliis. Quare & Bolo, die præcedente præſcripto, addidimus Hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Puleg. Rutæ Theriacal. Syr. de Mecon. an.* ℥j. *Tinct. Caſtor.* gutt. X. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 7mo, Spiritus mediocriter refecti, expectoratio facilior, Puſtularumque Miliarium eruptio magis conſpicua. Colum itaque juſſimus cum Julapio repetendum, & hauſtum veſperi.

Die 8vo, omnia Symptomata facta ſunt mitiora. Exceptâ Paralyſi, & Muſculorum Laryngis Hyſtericâ quâdam Convulſione leviori. Ideòque præter antea præſcripta, Pilulas, è Caſtor. gr. vj. & Aſſæ fœtidæ gr. xij, ſex parandas ſingulisque noctibus duas ſumendas imperavimus.

Die 9no, Reſpiratio longè magis quàm antea difficilis, & dolori Lateris Pleuritico ac vehementiori conjuncta. Metuimus à Venæ ſectione malum eventum: nempe, ne exinde Puſtulæ Miliares retroceſſiſſent. Urgentia autem Symptomata prævalebant; & emiſſi Sanguinis ſperato fructu, tum Ægrota, tum nolmet freti ſumus. Hoc tamen, non ſine Decocto Pectorali, Boloque antea in uſu, & Spermatis Ceti ʒß. ſumptis. Quibus & addidimus Emplaſtrum laterale è Pice Burgundicâ, Hauſtumque veſperi Paregoricum, & Oleum Lini in promptu habendum, ſumendumque urgente Dyſpnœâ.

Die 10mo, reſpirabat paulò liberiùs, mitiùſque Latus doluit. Spiritus tamen defecere maximè. Interim Miliarium Puſtularum moles conſpicua & multitudo præbebant ſalutis ſpem haud mediocrem. Quas Diaphoreticis adhuc fovendas pro penſo habuimus imprimis accurando. Et ad Dyſpnœam, etiamnum prævalentem, juſſimus Olei Lini Cochl. ij. ſecundâ quâque horâ ſumenda. Et ſi Alvus indè laxa fuerit, mixturæ ſequentis Cochl. aliquot bibenda.

℞. *Diaſcordii* ʒiij. *Aq. Pulegii* ℥vj. *Epidem.* ℥j. *Mſ.*

Die 11mo, Puſtulæ Miliares erant laudabiles, ſpiritus quodammodo refecti, Dolorque aliquanto mitior. Reſpiratio tamen adhuc difficilis, ſedeſque paulò molliores. Bolo itaque & Apozemati Pectorali jam in uſu adjecimus Decoctum album alternis vicibus ſumendum, Emplaſtra Veſicatoria Brachiis applicanda, & horâ ſomni hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Puleg.* ℥ij. *Tinct. Martis gutt.* xx. *Ol. Amygd. dulc.* ℥j. *Syr. de Mecon.* ʒvj. *Mſ.*

Die 12mo, Puſtulæ Miliares ſatis conſpicuæ; at difficilior Reſpiratio, & Diarrhœa, adhuc perſtitere. Bolum etiam cum Julapio, Oleum Lini, mixturam cum Diaſcordio, & Hauſtum pacificum iterari voluimus.

Die 13io, ſubſtitere ſedes, Puſtulæque Miliares adhuc optimæ. Dyſ-

pnœa tamen, Lateriſque dolor, paulò pertinaciores. Bolum itaque præſcripſimus continuandum. Et quòd ab Oleo Lini maximè abhorruerit Ægrota Ol. Amygdal. dulc. Cochl. j. tertia quaque hora bibendum. Nec non Hyſſopi folia cum Radicibus Helenii Decocto Pectorali addenda.

Die 14to, cum intermittente Diaphoreſi, febrilem calorem accendi, continuari Dyſpnœam, & Veſicarum Ulcera penè exſiccata vidimus. Quare præter antea præſcripta repetenda, Veſicatorium inter ſcapulas applicari voluimus.

Die 15to, Spiritus ei longè magis, quàm ab aliquot diebus retro actis, fuere depreſſi. Loco itaque Boli hactenus in uſu, ſequent. ſubſtituimus.

℞. *Confect. Rauleens* ℨß. *Croci*, *ſalis Vol. ſalis Armon. an. gr.* vj. *Syr. Caryophil. q. ſ. f. Bolus.* Reliquaque ut antea ſumenda.

Die 16to, Spiritus aliquantò vivaciores, leviorque Dyſpnœa; Dolor tamen lateralis paulò aſperior. Ideòque Bolum præſcripſimus priorem, Hauſtumque pacificum cum Decocto pectorali repetendum.

Die 17mo, Eadem quæ die præcedente juſſimus ſumenda. Jam enim, & hinc in dies, omnia meliora videbantur. Tandemque membra, hactenus Paralytica, vim ſuam motivam aliquatenus recuperavêre. Poſtquam itaque Mannæ ℥ij. in decoct. Pectorali diſſolutas ſumpſiſſet, fotum præſcripſimus Tibiis applicandum, Vini Chalybeati uſum, & ut Bathoniam adiret.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Delirio Motibuſque Convulſivis.

AUGUSTI 8vo, 1700. vocatus ſum ad D. *Bullock* apud Inſigne calcei Equini, in Vico *Cheapſide* vulgò vocato. Cui Pharmacopœeus erat D. *Wyer* in Vico vocato *Woodſtreet*. Viceſimum quartum annum agebat, conſtitutione pituitoſo-melancholicus, & adhuc Cælebs.

Poſt itinera quædam rure peracta ſenſit ægritudinem, cum diminuto appetitu, depreſſoſque ſpiritus, atque oppreſſionem Pectoris cum ſuſpiriis, per intervalla. Pro remedio Vinum nonnunquam, & Aquæ cujuſdam cordialis aliquantulum bibere ſolebat. Appetitus tandem omnino aboletur. Et pridie quàm illum viſitavi, Vomitu, Diarrhœâ, & Hæmorrhagiâ Narium correptus eſt. Sumpto autem Medicamento quodam interno, & Nuchæ appoſito Veſicatorio ex Pharmacopœi præſcripto, iſta diſparuere Symptomata.

Cùm ego primùm Ægrotum adiverim, horrore quodam laborabat, cum frigore & calore, ſe mutuò inſequentibus, ſed temporibus incertis. Maximam etiam pectoris oppreſſionem cum ſuſpiriis & languorem ſpirituum paſſus eſt: Nec non Animi perturbationem, per intervalla ad Delirium uſque, recurrentem. Item Manuum & Linguæ Tremorem, cum Motibus Convulſivis & Vigiliis,

liis. Pulſus etiam frequens & debilis; lingua viſcoſitate alba obducta, ſed ſine ſiti; & urina ſanorum ſimilis.

Ex oppreſſione pectoris & languore, hanc Febrem in Miliarem, eamque ex inæquali calore ac leni ſimplicem terminaturam prænovi. Ideòque Carpis Emp. Veſicatoria, & Plantis pedum alia ex Cephal. cum Euphorbio & Pice Burgundica applicanda juſſi, & ſequentia ſumenda ad lenem Diaphoreſin excitandam.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lapid. Goenſis an.* ℈ſ. *Mſ. f. Pulvis ſextâ quaque horâ è Cochl.* j. *Julap. ſeq. ſumendus, ſuperbib. Cochlearia* vj.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij. *Cinnam. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Sacchar. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Et ut Sudor lenis continuò, & facilius emanaret, ſeq. Apozema addendum curavi.

℞. *Rad. Fragar. Chelidoniæ major. an.* ℥j. *Fol. Fragar. Mij. flor. Paralyſeos p. ij. ſem. Cardui benedict.* ℥j. *Bulliant in Aq. font. q. ſ. ad* ℔ij. *Colaturæ adde Syr. Croci*, ℥j. *Mſ. f. Apozema, de quo ſumat. Cochl. x. ſæpe in die.*

Die 9no, Calor, ſine ſubſequente Frigore, regularis fuit & Cutis humida; ſpirituſque non multum defecere. Æger tamen de quadam oppreſſione pectoris cum ſuſpiriis valde querebatur; & Deliria, Tremores, Motuſque Convulſivi adhuc perſtitere. Ideòque Pulveris, Julapii, & Apozematis uſum ſuaſi continuandum. Et ad viſcidam materiam, linguæ & palato obductam, mucilagine, ex Sem. Cydoniorum & Pſyllii cum Hordeo coctis, os colluendum præſcripſi.

Die 10mo, Calor ſimiliter ac die præcedente regularis ſine renovato Frigore, Cutiſque humida. Sed Motum Tendinum Convulſivi adhuc majores. Quapropter Veſicatoria Tibiis internis applicanda juſſi: ℞. *Lapid. Goenſ.* ℈j. *cum Pulv. de gutt.* ℈ß. *ex Aq. Lact. alex. Coch.* j. ſexta quaque hora ſumendum *ſuperbib. Cochl.* X. Et quoniam erat Æger nauſeabundus, regioni ventriculi apponendum Emplaſtrum ſequens.

℞. *Empl. Stomach. Magiſtr. part. ij. Carannæ, Taccamah. an. p.* vj. *Ol. Cinnam. gutt.* vj. *Mſ. f. Empl.* Et ut vicibus interpoſitis bibat hauſtum Julapii cum gutt. XV. mixturæ ex *Sp. C. C.* ℥ß. *Tinct. Caſtor:* ʒij. Et in quantum præſcripta Mucilago vix quicquam in viſcidam materiam linguæ adhærentem prævalebat; Gargariſmatis ſequentis uſum imperavi.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥vj. *Epidem.* ℥j. *Syr. de Althæa, Jujubin. & Mellis Mercur. an.* ℥j. *Mſ. f. Gargariſm.* Aquam addidi Epidem. ne quid mali, etiamſi parum deglutiret accideret.

Veſperi pleraque conſpexi ut antea. Motus quidem Convulſivi rariùs iterabantur; verùm ſpiritus valdè defecerunt, manuumque ſuperiora frigebant, volis interim calore affectis. Idcirco, omiſſo Pulvere de gutteta, Bolum ſequentem præſcripſi.

℞. *Conſ. Lujulæ* ℈j. *Bezoar Orient.* ℈ß. *Croci gr.* vj. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſextâ quaque horâ ſumendus cum Julapio antea præſcripto.

Die 11mo mala Symptomata fere diſparuerunt. Ideòque ultima præſcripta juſſi continuanda. Sed quia Apozematis patientem tædebat, in ejus locum ſubſtitui Aq. Lactis & Decoct. Pectoral. an. ℔j. pro potu ordinario, ut eo melius guſtui gratificarem. Nec quicquam jam de Diarrhœa, quaſi ex Decocto accidere poſſit, metum offerebat.

Veſperi omnia ut antea. Proindèque in uſu omnium ultimò præſcriptorum perſiſtendum decrevi.

Die 12mo ſimiliter: exceptâ quâdam corporis inquietudine. Ad quam Veſicatoria pone Aures applicanda juſſi, & ſequentem Hauſtum ſtatim ſumendum.

℞. *Aq. Paralyſ.* ℥iij. *Croci* ℈ß. *Syr. Paral.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 13io Inquietudini prædictæ jam abolitæ ſupervenit Hæmorrhagia narium. Quare ſuaſi Ægro, ut affatim bibendo potum ultimò præſcriptum ſanguinem dilueret: Sed & perſiſteret in uſu Boli, Julapii, & Mucilaginis. Et ſi de novo accideret Hæmorrhagia, ſequens ſumeretur Hauſtus.

℞. *Aq. Spermat. Ranar.* ℥iij. *Syr. Plantag.* ℥jß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Sub veſperam Hæmorrhagia ſubſtitit. Reliqua Symptomata, viz. Delirium, Tremores, Motus Convulſivi, Languores, Pectoriſque oppreſſio, in ſtatu eodem ferè ac antea fuere. Ideòque & ultimò præſcripta continuavi. Hoc ſolùm addendo, ut Apozematis, ex Decocti Hordei ℔j. Syr. Viol. ℥ij. ſumeret Cochl. X. ter in die, tepidè.

Die 14to, Ægroti conditio pene eadem: niſi quòd aliquanto magis delirabat. Immiſcui itaque ſingulis Bolis Camphoræ grana aliquot, & cætera continuanda juſſi.

Die 15to Puſtulæ Miliares tandem emiſſæ Spiritus Animales elevarunt. Attamen Tremores Motuſque Convulſivi iidem manebant; & Delirium potiùs videbatur exacerbari. Cùm autem id fieri ex eruptione Puſtularum nimis tardâ ac rarâ exiſtimarem; Antimonium Diaphoreticum (cujus efficaciam, tum ad Puſtulas expellendas, tum ad ſedanda Deliria, expertus ſum) ſequenti modo præſcripſi.

℞. *Antimonii Diaphoret.* ℈j. *Conſervæ Lujulæ* ʒß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Cochleari Potûs pectoralis, ſuperbibendo Hauſtum ejuſdem. Poſt horas quinque Bolum cum Caſtoreo & Croco ſumendum juſſi, atque ut alternis vicibus repetantur. Et ut injiciatur Gargariſmus ope Syringæ ſæpe in die: quia lingua, Antimonii Diaphoretici uſu, frequenter viſcido humore inficitur.

Veſperi uberiùs altiùſque exſtabant Puſtulæ; aliaque Symptomata mitiora ſunt, Delirio ſolo excepto. Quare & prohibui Volatilia, Antimonium autem Diaphoreticum quinta quaque hora, cum Decocto pectorali, repetendum mandavi; & Gargariſmatis Julapiique uſum continuandum.

Die 16to Puſtulæ erant adhuc crebriores, eæque majores quàm quæ primò pullulabant. Longè etiam levius Delirium per intervalla. Ideòque cenſui optimum fore, ut Ægrotus perſiſtat in ultimo præſcriptorum uſu. Quoniam tamen Tremores,

Mo-

Motuſque Convulſivi, non obſtante Puſtularum eruptione, ex aliquâ parte manebant; Veſicatoria Brachiis internis applicanda juſſi.

Veſperi omnia penè ut tempore matutino. Excepto Delirio, quod fit adhuc mitius. Ex cauſæ nempe metaſtaſi, à Cerebro in Brachia. Nam Motus Convulſivi intenſiores fuere. Quare & ultimò præſcripta judicavi continuanda.

Die 17mo Puſtulæ numeroſiores auctioreſque erant. Motus tamen Convulſivi reliquaque Symptomata prope eadem. Tuſſis autem ac languor aliquantò graviores. Quare & antea præſcriptis addidi Aq. Theriacal. Cochl. j. in Spirituum deliquiis; & uſum ſeq. Apozematis.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Croci* ℥j. *Mſ. ſumat Hauſtum frequenter.*

Veſperi Tuſſis Spirituumque defectus fuere leviores; Ideòque ultimò præſcripta continuanda imperavi.

Die 18vo omnia ut die præcedente vidi, eademque remedia curavi repetenda.

Poſt horas autem aliquot elapſas à meo diſceſſu iterum accerſor. Motus enim Convulſivi aucti fuerunt ex improviſo, Spirituſque magis defecerunt. Exinde verò nil metuebam; Puſtulæ enim copioſiſſimæ enatæ, Motuſque aucti Convulſivi, Delirium mitigarunt. Præſcripſi tamen *Pulv. de gutt. cum Sem. Pæoniæ*, & *hauſtum ex Aq. Card. bened.* ℥iij. *Croci* ℈ß. *Syr. Caryoph.* ʒj.

Eodem die, paucas poſt horas, nuncius ad me occurrit, qui ajebat Ægrotum brevi moriturum. Quem cùm reviſi, laborantem inſpexi Motibus Convulſivis, iiſque gravioribus. Sed exinde Delirium fuit mitius. Et prædixi illius matri, ſimiles Motus repetitos iri donec à Delirio perfectè liberaretur. Et ut prædixi, à proximè ſequente Paroxyſmo omnino evanuit; & tam Animi quàm membrorum quies reſtituta fuit. Cavendo tamen ne prædicta Symptomata novarentur, ſequens Apozema (ſæpiſſimè in Adultis, præcipuè autem infantibus expertum) præſcripſi.

♃. *Ungulæ Alcis raſæ* ℥j. *Sem. Pæon. Viſc. Querc. an.* ʒiij. *Raſ. Cran. Human.* ℥ß. *Coqu. leniter in Aq. font. q. ſ. ad* ℔iß. *Colaturæ adde Syr. Pæon. comp.* ℥iij. *Mſ. f. Apozema. Sumat. Cochl.* x. *frequenter.* Juſſi etiam manuum volas pedumque plantas Oleo ſuccini illinendas; ſuccum Rad. Paralyſ. tempore Paroxyſmi Naribus attrahendum; ſumendumque Bolum ſequentem.

♃. *Conſ. Anthos, Pulv. e. Chel. Cancr. comp. an.* ℈j. *Caſtorei gr.* vj. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Julapio antea præſcripto. Et ne prædicta, ſi forſan repeterentur, ſymptomata, tandem in Apoplexiam vel Convulſionem generalem terminarent, addidi Antimonium Diaphoreticum, ad Puſtulas Miliares adhuc numeroſius altiuſque expellendas. Et ad ſeri ſanguinis morbifici extrahendas reliquias, Veſicatoria Femoribus applicanda juſſi.

Die 19no Puſtulæ copioſiſſimæ

ad tantam crevere molem, ut latæ unguis medietatem æquarent, ut Ægroti verbis utar. Delirio deinde Motibuſque Convulſivis profligatis, manuum duntaxat Tremor, corporis debilitas, ſpirituumque aliqualis languor ſuperſtites fuere. Boli itaque & Antimonii Diaphoretici loco juſſi Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j. cum Julapio antea præſcripto ſexta quaque hora ſumendum, ad leniter continuandam Diaphoreſin. Ut languoribus Aqua Theriacalis uſurpetur: in potum ordinarium Apozema Antepilepticum: Et ad linguam, adhuc quodammodo affectam, Gargariſma.

Die 20mo omnia in eodem loco ac in die præcedente ſtabant. Excipe id tantum, quòd Puſtulæ videbantur paulò minùs turgeſcere. Mandavi itaque ut Antimonium Diaphoreticum, Pulviſque è Chel. Cancr. compoſitus alternis vicibus ſumerentur. Et Gargariſmatis, Julapii, & Apozematis ultimò præſcripti in uſu perſiſteret.

Die 21mo Puſtulæ verſus ſiccitatem declinabant. Apozema tamen, cum Pulv. de Lap. Goenſ. & Pulv. de gutt. cenſui continuandum. Nec non Gargariſma cum Mucilagine, ad linguam nondum ab immunditie omnino liberam.

Veſpere calorem linguæ ſenſit, & internum, ſine ſudore. Præſcripſi itaque Margaritarum pp. ℈j. ſingulis doſibus Pulveris jam in uſu addendum. Et ex hauſtu potûs ordinarii Spir. C. C. gutt. xx. ſecundâ vel tertiâ quâque horâ ſumerentur, donec lenem Diaphoreſin excitaverint.

Diebus 22do & 23io, cùm omnia optata viderim, noviſſimè præſcripta decrevi repetenda.

Die 24to, cùm internus calor uſque perſtiterit, Pulverem jam in uſu ſuaſi continuandum. Et in languoribus Sal. Vol. Oleoſ. cum Spir. C. C. ex hauſtu potûs ordinarii ſumendum.

Diebus 25to & 26to, reliqua omittendo, ſolummodo Sal Vol. Oleoſ. ex potu ordinario ſumend. juſſi. Et Julapium ſequens ad languores, ſi fortè acciderint, in promptu habendum.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij. *Scordii compoſ. Saxon. frigid. an* ℥ij. *Pæon. comp. & Syr. Pæon. comp. an.* ℥i. *Mſ.* Et ſic tandem Æger perfectè convaluit.

Hiſtoria Febris Miliaris ex Opii uſu deſinentis in Apoplexiam.

Auguſti 4to, 1697. evocatus ſum ad *D. Thom. Weſtern*, in Vico *Thames ſtreet* dicto cui D. *Lancashire* erat Pharmacopœus.

Vir ille habitu obeſo gravabatur, & Plethora: Magno Capite, buccinata facie, brevique Collo præditus. Unde & quocunque morbo antea laboraverat, Caput ei ſemper doluit, & delirabat. Ante dies aliquot lavavit Pedes, & cum amicis liberè comedit. Poſtea verò de Nauſeâ & Ægritudine, cum Calore & Frigore irregulariter recurren-

rentibus, Spirituumque languore & oppreſſione pectoris cum ſuſpiriis querebatur. Nec Aqua quædam Cordialis, quam ſponte ſumpſit, Ægritudinem levavit.

Cum prædicto die illum viſitaverim, Pulſus erat frequens & debilis; Nauſea & Ægritudo, nihilo mitiores. Cum Calore & Frigore, vicibus alternis, ſed duratione incertis, Spirituum defectus, Pectoriſque maxima oppreſſio cum ſuſpiriis. Nec ſine quâdam perturbatione, quoties ſomnus irrepere incepit. Quibus omnibus ritè perpenſis, imprimis Hauſtulum ſequentem præſcripſi.

℞. *Salis Vitriol. Vomit.* ℈iß. *Ex Aq. Jugland. comp. ſumatur.* Et in languoribus bibat Julapii ſequentis hauſtum. ℞. *Aq. Menth.* ℥x. *Epid.* ℥iß. *Sir. de Menth.* ℥j. *Mſ. f. Julapium.*

Die 5to Nauſea & Ægritudo minores ſunt. Idem verò languor, eadem Pectoris oppreſſio, & Ægroti dormituri perturbatio. Pulſus adhuc frequens & debilis. Manuum caluere volæ, minimè ſuperiora. Urina ſanorum ſimilis; Calorque internus ſentitur abſque ſiti. Ex quibus Symptomatis novi Febrem adeſſe Miliarem. Ut itaque lenem excitarem Diaphoreſin, proprioque potu illam fovendo Symptomatis prædictis obſiſterem, ſequentia præſcripſi.

♃. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* gr. xxv. *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f.* Bolus è Julapio antea præſcripto ſumendus ſexta quaque hora.

℞. *Decoct. Hord.* ℔jß. addendo inter coquendum Cochinellæ ℈j. Colaturæ adde *Syr. Caryoph. & Viol. an.* ℥j. *Mſ. f. Apozema.* Sumat hauſtum per intervalla.

Veſpere omnia vidi emendatiora. Ideòque Bolum ad ℈ß. augendum & continuandum præſcripſi. Ut perſiſteret in uſu Apozematis, & in languoribus, cum Salis Volat. Oleoſi gutt. xx. vel Aq. Theriacal. Cochl. ij. At ſi remiſſior fuerit Diaphoreſis, loco Salis Vol. Oleoſ. Spir. C. C. gutt. xx. ſumeret. Et quoniam Patientis amici eundem narrabant in nullo Morbo tamdiu à Delirio fuiſſe liberum, hoc itaque præcavendo, Veſicatorium Nuchæ, & Emplaſtra ſuppedalia applicanda præſcripſi.

Die 6to, manè, cùm omnia eadem ac die præcedente viderim, juſſi antea præſcripta continuanda.

Veſpere quædam in pejorem partem inclinabant. Paucula enim verba locutus eſt ineptè; & cum Nauſeâ ſingultiebat. Præſcripſi itaque Empl. Stomachic. Magiſtral. cum Caranna, Taccamahacca, & Ol. Cinnamomi, regioni ventriculi applicandum; & Poſſetum Salviâ & ſemine Anethi alteratum: utpote in ſingultu à me probatum & expertum, pro potu ordinario.

Die 7mo, minus ſingultiebat; poſt duas treſve ſedes, à Delirio omnino liberabatur; Puſtulæque Miliares ſuper Pectore emicuere.

Hodie Ægroti Amici alium Medicum mihi addiderunt Collegam. Is ſedes, ne Puſtularum eruptioni obſtarent, cohiberi voluit; ideòque Adſtringentia ex Diaſcordio & ſimilibus quamprimum adhiberi. Ego verò, ſumendo argumentum

à ma-

à materiæ morbificæ Colluvie, nempe tum ad puſtulas replendas, tum ad ſedes ſufficiente, ſuaſi contrarium. Allegavi etiam, exempli loco, fœminam quandam generoſam, quæ à Diarrhœâ, errore quodam ſuppreſsâ, indeque morboſa materiâ ex partibus inferioribus in Cerebrum irruente, paucas poſt horas obiit. Et in noſtro Patiente, ſcilicet obeſo habitu, brevique cervice, & eâ ratione ad Apoplexiam proclivi, multò magis humorum Metaſtaſin nos cavere inſtabam debuiſſe. Attamen, ut in hâc re mediam ineamus viam, aſſenſum haud difficilem præbui. Præſcripſimus itaque Bolum ex Margaritar. & Corallior. pp. an. gr. xv. Salis Abſinth. gr. vij. Syr. Caryoph. q. ſ. Et ut bibat Decoctum album, Cochinellâ concoctâ, & Aq. Cinnamom. Hord. alteratum, inſtar potûs ordinarii. Ut Emplaſtrum ex Galbano Umbilico applicetur, ut & mucilagine, Aq. Roſarum extracta, os madefiat.

Veſpere Diarrhoea multo mitior fuit. Sed aliquanto plus delirabat Æger, fortè à ſedibus rarioribus. Neque à ſingultu omnino abſtinuit. His animadverſis, addidimus antea præſcriptis Emplaſtra Veſicatoria Brachiis internis applicanda. Emplaſtra etiam ſubpedalia, & Poſſetum alteratum, ut à me antea præſcriptum.

Die 8vo, tertius Medicus ad conſultandum vocatus ſuam opinionem, de ſedibus neceſſariò ſupprimendis, ſtatim propoſuit. Dixitque aliàs impoſſibile fore (ut ipſius verbi utar) Puſtulas emitti. E contra Medicorum prior, atque egomet objecimus materiæ morbificæ abundantiam, & Delirium, aliaque periculoſa Symptomata, ex illius Metaſtaſi metuenda: Sed fruſtra. Ille itaque ſequentia præſcripſit.

℞. *Theriac. Androm.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. an.* gr. xij. *Syr. Cydon. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Julapii ſeq. Cochl. j. ſuperbibendo Julapii dimidium quàm primum, reliquum poſt horam vel primam ſedem.

℞. *Aq. Cynam. Hord. Menth. an.* ℥ij. *Epidem.* ℥j. *Syr. è Mecon.* ℥ß. *Diaſcordii* ʒj. *Mſ.* Et Emplaſtra Veſicatoria tibiis applicanda.

Collega primò vocatus illi aſſenſit de Bolo ſumendo; ſed Julapium conſtanter reprobavit. Nihilominus ambo Medicamenta [circa nonam matutinam præſcripta] ſumpta ſunt.

Circa tertiam vel quartam pomeridianam iterum convenimus, intelleximuſque patientem ſtatim à ſuppreſſis ſedibus in Apoplexiam incidiſſe. Quem etiam, Puſtulis Miliaribus in univerſum deletis, ſenſibus orbum vidimus. Quare & Veſicatoria Capiti & Carpis quamprimum applicanda juſſimus, Sternutatorium è Flor. Lilii conv. inſufflandum, & ſequentia ſumenda.

℞. *Salis Vol. Oleoſ. Tinct. Caſtorei, ſp. Lavend. comp. an.* ʒj. *Mſ.* Sumat frequenter gutt. xxx. circiter, ex hauſtulo Julapii ſeq.

℞. *Aq. Meliſſ. Rutæ an.* ℥iiij. *Pæon. comp.* ℥iß. *Spir. Lavend. comp.* ʒiij. *Tinct. Caſtor.* ʒj. *Syr. Pæon. comp.* ℥j. *Mſ. f.* Julapium ut ſupra ſumendum. Sed incaſſum omnia, nam paucas poſt horas mortuus eſt.

Hiſto-

Hiſtoria Febris Miliaris ex Aere frigido admiſſo Lethalis.

SEPT. 25. 1700. Evocatus ſum ad D. *Arnold*, Cereviſiarii *Weſtmonaſterienſis* uxorem. Cui obſtetricis officium præſtitit D. *Watſon:* Et Pharmacopœi, D. *Broughton*, in Vico vocato *Tuttle-ſtreet.*

Illa, antequam parturiret, dolore Colico, ventriculo, ut aiebat, quaſi onuſto, & ſpirituum defectu ingemuit.

Cum die ſupra dicto primùm adiverim, Aquæ ſeroſæ, ex membranis Fœtum in Utero includentibus, ſed jam diruptis, effluxerunt; & Infantis caput extra orificium Uteri internum hærebat. Nempe ex viæ anguſtiâ, capitis mole majori, ſpirituum defectu, doloreque mitiori, quàm qui ad partum ſufficeret.

De eodem ſpirituum defectu,etiam poſt partum exemptum, adeò querebatur, ut aſtantes omnes illam putarent brevi morituram. Cum autem hoc Symptoma jam idem videretur ac ante partum, idemque Pulſus; imminentis periculi nil metuens, Febrem adeſſe Miliarem palam indicavi, Puſtulaſque prædixi Miliares, tandem aliquando exituras. Ut itaque lenem Diaphoreſin conſuetâ meâ methodo excitarem, ſeq. præſcripſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Caſtorei* gr. iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus quamprimum ſumendus è Cochl. j. Julapii communis.

Die 26to Medicus alter magni nominis de Patientis ſalute conſulitur: Quam adhuc de Spirituum defectu & oppreſſo Pectore querentem audivimus. Ex quo præcipuè Symptomate prædixi etiam alteri Medico, Puſtulas Miliares ſuo tempore erupturas.

Ægrotæ Pulſus frequens adhuc & debilis; Calor univerſus, & ſine alterno Frigore; Urina ſanorum ſimilis; verùm à Colico dolore (forſan Alvi bis ſolutæ beneficio) libera evaſit. Ne tamen Lochia minuerentur ex Diarrhœâ, Pilulas imperavimus ſequentes ſumendas.

℞. *Caſtorei* gr. vj. *Aſſæ Fœtid.* gr. xij. *Laud. Lond.* gr. j. *Syr. Atripl. q. ſ. Mſ. f. Pilul.* num. vj. Sumat ij. urgente Alvo, & deinceps quartâ quaque horâ. Sumantur autem è Cochl. j. ſequentis Julapii ſuperbib. hauſtulum ejuſdem.

℞. *Aq. Ceraſ.* nigr. ℥viij. *Cinnam. Hord.* ℥iv. *Epidem.* ʒx. *Margar.* pp. ʒj. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julap.* ſumendum, ut ſuprà præſcriptum eſt, & in languoribus.

Die 27mo Ægrotam in eodem ſtatu, quo die præcedente, vidimus: exceptâ leviori quadam cordis palpitatione. Juſſimus itaque ut perſiſtat in uſu Pilularum cum Julapio, ſumatque gutt. xx. Salis Volat. Oleoſ. in hauſtu potûs ordinarii, & in languoribus prædictum Julapium.

Die 28. Puſtulis Miliaribus jam in conſpectum eminentibus, Spiritus minus defecerunt, mitiora ſuſpiria, minor oppreſſio. Recte etiam effluebant

Fff Lo-

Lochia, & Alvus mediocriter ſoluta fuit. Conſulimus itaque Pilulas ſine Laudano ſextâ quaque horâ ſumendas. Mater verò puerperæ, mortem ex Diarrhœa pertimeſcens, obnixè rogabat ſiſteretur. Et ut videamur ex aliquâ parte ad ejus mentem accedere, mandavimus ſequentis Julapii uſum.

℞. *Aq. Menth.* ℥ij. *Epid.* ℥iß. *Confection. Fracaſt.* ʒj. *Syr. de Mecon. & de Menth. an.* ℥ß. *Mſ. f. Julap.* de quo ſumat Coch. iv. urgente Diarrhœa. Et ut perſiſtat in uſu ſalis Vol. Oleoſ. & Julapii perlati.

Die 29no, Ægrotam viſitantes, intelleximus admodum timuiſſe matrem ob Diarrhœam & illi multò largius, quàm à nobis conceſſum eſt, de Julapio præbuiſſe: Sedeſque exindè primò inſpiſſatas fuiſſe, poſtea omnino ſuppreſſas. Unde & palpitatio, pectoriſque oppreſſio majores ſubſecutæ ſunt. Quapropter & ſequentia cenſuimus ſumenda.

℞. *Croci* ℈ß. *Sumatur e Cochl.* j. *Aq. Lactis ſuperbib. Cochl. V. Sumat. etiam Tinct. Croci gutt.* xx. *ex hauſtulo Aq. Lactis ſæpè.* Uſu etiam Croci, ad cordis palpitationem, fluxum Lochiorum, Spirituum defectum, Puſtulaſque Miliares altiùs emittendas, reſpectum habuimus: Demumque perſiſtat in uſu Pilularum ſine Laudano, & Julapii in languoribus. Et matris importunitati cedentes, præſcripſimus etiam Julap. cum Diaſcordio in promptu habendum: dicebat enim mater, ſe id velle. Ægrotæ etiam percontanti, an ſemet in lecto erigere, & ventilabro uti liceat, necne? aſſenſus eſt alter Medicus. Atque etiam, ut in ſe collectis cortinis pateat lectus; igniſque extrueretur, vel nullus, vel duntaxat parvulus. Interim mihi ab illa quærenti, an ex Aëre frigido, Collo vel Pectori admiſſo, quicquam mali ſentiret? reſpondet, ſemet exinde Spirituum defectum Pectoriſque oppreſſionem ſenſiſſe. Quamobrem illam obnixè rogavi, ut toto illo die calido utatur regimine; eoque potiùs, quòd ille eſſet dies Febris Lacteæ: Ne ceſſante Diaphoreſi Puſtulæ Miliares retrocederent. Sed à noſtro diſceſſu ſibi Aërem admiſit, Puſtulæque Miliares ſubitò occultabantur. Unde materiæ morbificæ in cerebrum facta eſt Metaſtaſis, ſtatimque ægra ſenſibus orbata eſt.

Cùm eventus meæ reſponderet prognoſi, ſeorſum vocatus ſum: ſed jam nullum vidi præſcribendi locum.

Ex hiſce duabus Hiſtoriis clarè conſtat, Febrem Miliarem, cum Symptomatis mitioribus incipientem, ex minimo errore fatalem ſæpe exitum habere.

Hiſtoria Febris Miliaris, ubi quoddam Animi Deliquium maximè mirabile, ſupra biduum erat continuatum.

SEPT. 12. 1697. advocatus ſum ad D. *Hall*; ad inſigne Leopardi in *Blackman-ſtreet*, propè Divi Georgii Templum habitantem, nono poſt partum die. Cui Pharmacopœus D. *Bynn*, & obſtetrix D. *Cre-*

tier,

ter, in Vico *Abchurch-lane* vulgo dicto.

Hæc puerpera annum agebat trigeſimum octavum, & ſextum jam partum enixa eſt. Conſtitutione debilis; tam ex partu ſemper difficili, quàm dolore Colico ſæpe recurrente. Quemque nuper paſſa eſt, cum Calore & Frigore alternis, & cum oppreſſione Pectoris, Spirituumque languore. Quæ Symptomata ab amicis tantummodo vapores, ut vulgò vocant, uſque ad diem quo infans baptizatus eſt, communi errore, æſtimabatur. Quo die viſitantium multitudo adeò fuit obſtrepera, ut exinde Spiritus ejus, antea debiles intensè perturbarentur, & Tremore ac Motibus Convulſivis correpta fuerit: Tantaque corporis inquietudine laboraverit, ut maritus vix potis eſſet eam in lecto retinere. Donec tandem, die ſcilicet illum quo advocatus ſum præcedente, in Convulſionem univerſalem incidit, & ſummo languore jacuit quaſi penè mortua.

Die ſupra dicto, cum circa nonam matutinam Patientem viſitaturus ſim, mihi Domeſtici narrabant, maritum ejus meum adventum per nuncium inhibuiſſe: juſſiſſeque, ſi forte adſim, ne me in cubiculum admittant: putabat enim illam reverâ animam reddidiſſe. Et cùm, nolentibus illis, ægrotam adiverim, illam equidem abſque pulſu, abſque reſpiratione (ut per ſpeculum ori & naribus appoſitum probavi) facieque mortis pallidiſſimâ, in lecto immotam & extenſam Ego & aſtantes conſpeximus.

Nihilominus è facto ſcrupuloſiori de antecedentibus ſcrutinio, conjecturam feci, mortis ſimilitudinem illam à materiæ morbificæ in totum genus nervoſum Metaſtaſi proveniſſe. Nam mihi hîc in mentem id venit, quod notatu dignum eſt in Piſciculis Tubulo vitreo incluſis & per Microſcopium inſpectis: in quibus, ſcilicet, conſpicua eſt Sanguinis Circulatio, etiam ſi mortui videantur. Prohibui itaque ne per dies aliquot hanc ægrotam ſtragulis denudarent, & non ante ſeptimanam ſepeliendam. Et multâ contentione obtinui Cucurbitulas cum Scarificatione, inter Scapulas, & Femoribus internis applicari permittant; Emplaſtra Veſicatoria pone Aures & ſuper Carpis apponi; tempora & manuum volas pedumque plantas Oleo ſuccini illiniri, ſuccum Paralyſeos, & ex Hellebоro, Salviâ, & Floribus Betonicæ Sternutatorium Pulverem, naribus alternis vicibus inſufflari; & Hauſtum ex Aq. Lact. ℥iij. Caſtor. gr. vj. Syr. Artem. ʒvj. nec non Apozema pro D. *Bullock* præſcriptum, ſi fieri poſſit, vi in os injici.

Poſt penè biduum, die ſcilicet 13tio, circa quartam pomeridianam, miſſi ad me Domeſtici narrabant, Chirurgum, ſimul ac hanc puerperam inſpexerat, admiratione perculſum interrogâſſe, an Cucurbitulas mortuæ applicari vellent. Utcunque tamen eis morem gerens Cucurbitulas Femoribus appoſuit; at non inter ſcapulas, adeò multum rigebat. Veſicatoria etiam Carpis applicarunt. Cæterùm die ſupra dicto, nempe 13tio veſperi, licet ne

minimum reſpiraret, viſa eſt tamen parum caleſcere. Juſſi itaque Cranii humani ℈j. cum Aq. Rutæ & Syr. Artemiſiæ, ſi fieri poſſit, in os immitti.

Die tandem 14to, circa quartam matutinam, molliſſimè reſpirare, atque etiam deglutire incepit. Ideoque Emplaſtra Veſicatoria inter Scapulas applicanda iterum præſcripſi. Et ut gutt. xx. Salis Volat. Oleoſ. ſumat ſine vehiculo. Quo facto, Puſtulæ Miliares demum in conſpectum venere. Et in earum incrementum ſequentia ſumenda conſului.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß. Sumatur quarta quaque hora, e Cochl. j. Julapii ſequentis ſuperbibendo Cochl. iiij.

℞. *Aq. Cinnam. Hord.* ℥jv. *Rutæ* ℥iij. *Pœon. comp.* ℥jß. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. julapium.* Et ut bibat de Apozemate ex Ung. Alcis pro potu ordinario.

Die 15to loqui, ſeſeque movere valuit; & de dolore ex Veſicatoriis edidit querimoniam: Puſtulæque Miliares ſuper Pectus pullulârunt copioſiſſimè. Ideoque antea præſcripta cenſui continuanda.

Die 16to Puſtulæ molem acceperunt adhuc multò majorem, menſque illi redintegrata eſt. Nec amplius oppreſſione Pectoris, aut languore, ſed ſolâ corporis imbecillitate, laboravit. Quapropter & ſequentia præſcripſi.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xxv. *Aq. Lact. alex.* ℥iiß. *Epidem.* ʒij, *Mſ. f.* Hauſtus ſextâ quâque horâ ſumendus.

℞. *Rad. Scorzon. Hiſp.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj. *fol. Galegæ, Meliſſ. an. M j. flor. Cord. an.* pj. *Sem. Card. bened.* ℥ß. *Coqu. in A. font. q. ſ. ad* ℔jß. Addendo Colaturæ *Syr. Limon.* ℥j. *Mſ. f. Apozema*, de quo ſumat Hauſtum ab libitum; & in languoribus Aq. Theriacalem.

Ægrotam adeò bene ſe habentem abhinc uſque ad diem 19um omiſi viſitare. Jamque ſolum Stomachica quædam amara præſcripſi, ad acuendum appetitum: Sumeretque poſt quartam noctem *Sacram Tincturam*, aquaſque *Strethamenſes* die ſequente. Quo facto, in omnium admirationem perfectè convaluit. Tametſi, ut audivi, in Nate, durante Febre, nimis compreſſa paſſa eſt Sphacelationem. Quâ Chirurgi ope ſanatâ, alios quinque vixit annos; tandemque, ut mihi ejus maritus retulit, ex dolore Colico & Convulſione eidem ſuperinductâ è vitâ diſceſſit.

Hiſtoria Febris Miliaris in Chronicum Morbum terminantis.

JAn. 14to, 1699. evocatus ſum ad D. *Berenberg*, puerperam, tunc in plateâ *Walbrook* vulgò vocata habitantem. Cui ut Pharmacopœus inſerviebat D. *Basket.* Obſtetricis autem officium præſtabat D. *Taylor*, in plateâ *Pater-noſter-Row.*

Querebatur, dum parturiret, de virium maxima imbecillitate. Et

poſt partum, ut aſſiſtentes mihi narrabant, tantâ oppreſſione Pectoris, cùm Spirituum defectu, laboravit, ut ad trahenda ſuſpiria cogeretur. Ex illis tamen Symptomatis nihil præter Hyſtericos vapores, ut vulgò vocant, ſuſpicatæ ſunt. Pridie autem ejus diei, quo me advocarunt, cùm mammas ad lactandum infantem denudâſſet, & ad relaxandam alvum ſuper aquæ calefactæ vaporem ſediſſet, frigorique multò ſemet expoſuiſſet; exinde tandem ſpirituum anguſtiâ, reſpiratione difficili, Aſthmatis convulſivi æmulâ, Tuſſique ſiccâ, adeò depreſſa fuit, ut illi mortem eſſe in propinquo exiſtimaverint.

Cùm primum illam adiverim, de prædictis affectibus, atque etiam de vigiliis querelas edidit. Pulſus illi erat frequens & debilis, & febrilis calor. Urina tamen pallida, & Lochia omnino ſuppreſſa.

Ex antecedentibus ſuprà memoratis illam Febre Miliari laborare cenſui: attamen in principio mitiori. Quamdiu, ſcilicet, conſueto puerperarum regimine gubernaretur. Poſtquam autem, eo ipſo tempore, ut veriſimile eſt, quo Miliarium Puſtularum eruptio inſtabat, ſe irruenti frigori denudaverat; materiam morbificam, retrogrado motu Pectori interiori impactam, ſupradictum Aſthma creâſſe, conjectare licet. Nam ut in Pectore à me inſpecto Puſtulas tunc primò pullulantes, ita & duntaxat pauciſſimas cernere potueram.

Statui itaque, mihi conſuetâ methodo, lenem ſudorem & continuum excitare. Et ut alia Medicamenta, convulſivo Aſthmati, reliquiſque Symptomatis, puerperiſque commoda adjungerentur. Quamobrem & ſequentia præſcripſi.

℞. *Spermatis Ceti* ℈j. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Heder. terreſtr. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus *e Cochl.* j. *Aq. Lactis alex. ſuperbibendo Cochl.* x. His enim, Lochiis promovendis, Aſthmati levando, excitandis ſpiritibus, & ſudoribus magis liberis conſului. Et ut Patienti illiuſque amicis placerem, qui hanc Febrem Hyſtericum affectum æſtimârunt, atque etiam Lochia fœliciùs continuarent, Pilulas ſequentes præſcripſi.

℞. *Caſtorei gr.* vj. *Aſſæ fœtid. gr.* xij. *Syr. Pœon. comp. q. ſ. Mſ. f. Pil. no.* vj.

Die 15to optimè ſe habebat. Nam ex quo Bolum ſumſerat, ſpiritus fuere elevatiores, facilior reſpiratio, renovatur effluxus Lochiorum, urina coloratior, Puſtulæque Miliares ſuper Pectus magis conſpicuæ. Bolum itaque die præcedente præſcriptum cenſui repetendum. Addendo *Pulv. de gutt.* grana aliquot, ne Aſthma convulſivum recurreret. Umbilico etiam Emplaſtrum ex Taccamahacca, & Emplaſtra ſubpedalia applicanda juſſi. Et in languoribus ſumeret Hauſtum Julapii perlati: Nec non Aq. Theriacalis Cochl. ij. alternis vicibus.

Veſperi, ex leni perſiſtente ſudore, reſpiratio adhuc facilis, Puſtulæ Miliares denſiores, Spirituſque minus defecere. Ideoque ut in uſu Bolorum antea præſcriptorum perſiſteret, duxi optimum fore; Sumeretque, pro re natâ, ſucci fimi

Equini in *Aq. Card. Bened.* & *Puleg.* infuſi & expreſſi. Nimirum, ut Lochiorum effluxus, volatilibus fimi particulis, excitaretur.

Die 16to noctem intellexi præcedentem ſine ullo Symptomate Ægrotam tranſiiſſe. Antequam verò ab illâ diſceſſi, reſpiratione convulſivâ iteratâ, vires ſubitò diminutas ſentiit. Præſcripſi itaque Hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥iij. *Epidem. Syr. Carioph. at.* ʒij. *Lapid. Goenſ. Pulv. de gutt. an.* ℈ſ. *Mſ. f. Hauſtus.* Et poſt horas ſex ſumat etiam Bolum antea præſcriptum, Pilularumque duas tempore intermedio.

Veſperi ſudorem, ex ſumpto Hauſtu, univerſalem dimanâſſe narrabant. Unde & magis extumuere Puſtulæ Miliares, & Aſthma diminutum eſt. Ideoque juſſi perſiſteret in uſu ultimò præſcriptorum omnium. Et ad flatus, qui multum attulerunt moleſtiæ, Saccharo inſtillarentur Olei Cort. Aurant. gutt. iij, & ſumerentur ad libitum.

Die 17mo, Cùm prædicta Symptomata debellari viderentur, antea præſcripta continuari conſului.

Die 18vo, ex ſudore intermiſſo, renovantur Symptomata, cum Ventriculi ægritudine, & quâdam confuſione, quaſi Delirii prodromo, conjuncta. Quamobrem, ad reſtituendum ſudorem, juſſi ut in uſu Hauſtûs perſiſtat: Addendo ſingulis Hauſtibus Bezoar. Orient. grana aliquot. Ut cum poſſeto ſalviato aquam Theriacalem largè ſumeret, & Emplaſtra ſubpedalia repeterentur.

Veſperi ex ſudore copioſè renovato iterum evanuere Symptomata. Neque exinde quicquam infirmatæ vires, ſed potius auctæ fuere. Etiamſi maculæ quædam rubræ, & prurientes, miliaribus interſperſæ, vi ſudoris excreverint. Juſſi itaque ut in uſu Hauſtûs & Infuſi perſiſteret.

Die 19no. Puſtulæ Miliares cœperunt exſiccari; & omnia viſa ſunt verſus ſanitatem perfectam progredi: Solummodo ſpirituum diminutione exceptâ. Quapropter & præſcripſi uſum Hauſtus cordialis continuari.

20mo vocatus ſum circa quintam matutinam. Quippe quòd ægrota in difficilem reſpirationem denuò incidiſſet: Non à Puſtulis Miliaribus receſſis; cùm hæ jam antea penitùs exſiccatæ fuerint: Sed forſan à materiæ morbificæ quibuſdam reliquiis, viam quaſi quærentibus qua excernerentur. Nam ex tribus ſedibus, ſpontè ac ſubitò ſupervenientibus, Dyſpnœa omnino evanuit, atque Ægra quàm optimè convaluit.

Nihilominus ex illius amicis aliquis alium Medicum advocari voluit. Qui cùm adveniret, & Puſtulas Miliares, jam anteà, ut dictum eſt, exſiccatas, nuſquam vidit, ſed tantummodo maculas rubras; me, quod hanc Febrem vocaverim Miliarem, irriſit: Dixitque rubras Puſtulas à ſolo ſudore poſſe oriri. Proindeque juxta indicationes quas ſumpſerat claudicantes aliquot dies præſcripſit, ſed re infecta. Deinde alius Medicus, & poſt illum tertius, atque quartus vocatus eſt. Qui omnes ignoti morbi curationem incautè ſuſceperunt, donec in Chronicum tandem tranſiit. Quod ſi noverint hanc

Fe-

Febrem reverâ fuiſſe Miliarem, & poſt exſiccatas Puſtulas Miliares Criſin perficiendam naturæ commiſiſſent; nullus dubito, quin Morbi lætus fuiſſet exitus. Nam ab illo momento, quo Puſtulæ Miliares etiam ſalubriter exareſcere ſolent, non infrequenter obſervavi, materiæ morboſæ reliquias, vel per Inteſtina, ut in hoc caſu; vel per vias Urinarias, ut in ſequenti; vel cum Lochiis per Uterum, ut in quadam D. *King*, in Vico *Fleet-ſtret* dicto, ſponte & fœliciter exterminari.

Hiſtoria Febris Miliaris in Morbum Chronicum, tandemque Mortem deſinentis.

SEPT. 17mo, 1709. vocatus ſum ad D. *Bateman*, D. *Bateman*, equitis aurati uxorem. Hæc ante viginti ſeptimanas, in principio puerperii, dolore colico, oppreſſione pectoris, cum ſuſpiriis ſpirituumque defectu, nec non pulſu frequente ac debili laboravit. Ex quibus Symptomatis morbum Febrem eſſe Miliarem palam prædixi. Et ex uſu Diaphoreticorum optimè ſe habere ſibi ſuæque Matri viſa eſt. Prædicta enim ſymptomata parvi penderunt. Ægrotam itaque diutius viſitare nolui. Conſului tamen, ut ſeipſam per menſem lecto affigeret, in eorum quæ præſcripſeram uſu perſiſteret, & ab infantis lactatione abſtineret.

Meo autem conſilio obtemperare noluit. Proindeque poſt quinque ſeptimanas à partu paſſa eſt recidivam, cum dolore colico & laterali calore & Frigore alternatim recurrentibus, oppreſſione pectoris, cum ſuſpiriis, ſpirituumque defectu. Ad Lateris dolorem Sanguis fuit emiſſus; unde & auctus Languor: Et quædam ſuffocatio, Hyſterici affectus ſimilis, cum ſuſpiriis illam premebat. Quæ ſymptomata Vapores, ut vulgò loquuntur, tam Ægra quàm ejus mater æſtimârunt. Cùm revera à Venæ-ſectione, catameniorum tempore, orta ſint. Nam Lochia, quæ à partu ad ſextam ſeptimanam uſque duraverant, exinde ſubitò ſuppreſſa fuere, & deinceps ad illius è vitâ exitum.

Jamque, quod ante exacerbationem Symptomatum magis frigeſceret, Morbum putârunt Febrem eſſe intermittentem: Etiamſi Puſtulæ Miliares hoc tempore fuere conſpicuæ. Nihilominus ſumpſit corticem Peruvianum ex præſcriptione Pharmacopœi. Ex quo motum materiæ, Puſtulis adhuc magis augendis aptæ, in cutis ſuperficiem impeditum, eandemque aliò tranſmiſſam fuiſſe, minimè dubitandum eſt. Primò ſuper Femur, Tibiam, pedemque, quem Chirurgus ſcarificabat: Deinde & ſuper inteſtina, ubi genuit Diarrhœam: Nec non ſuper Nervos pulmonum, ramoſque aſperæ Arteriæ capillares; ubi Aſthma, cum Tuſſi ſputatoriâ & fætidâ produxit. Verum ex emiſſo è pede ſero minimè remiſſior fuit Dyſpnœa.

A Junii 23io, ad 25um, Medicus præſcripſit Bolum *ex Pulv. Chel. Cancr.*

Cancr. compoſito, *Rad. Serpent. Virg. & Caſtoreo*; *Decoctum album*, *Suppoſitorium*, *Empl. Veſicat. Nuchæ, & pedibus Cephalicum.*

Junii 25to, Corticis Peruviani Decoctum. Die 26. Corticis Peruv. Pulverem. 28vo, Julapium *ex Aq. Lact.* ℥jv. *Menthæ, Cinnamomi hord. an.* ℥j. *Laud. lib.* ʒj. *Conf. Fracaſt.* ʒiij. *ad Diarrhœam.*

Julii 8vo, *Lac Aſininum cum Pulvere Margaritarum*, *e Chelis Cancror. ſimplice*, *& Saccharo perlato. Nec non Infuſum amarum ex Abſinthio Romano & Sem. Coriandri*; *addendo Colaturæ*, *Gummi Ammoniaci Aq. Pœon. comp. & mirabil. an. q. ſ. diſſoluti* ʒj. *& Aq. Ceraſ. nigr.* ʒvj.

Die 9no, Corticem Peruvianum. 26to, *Bolum ex Pulvere è Chel. Cancr. comp. & Theriacâ Andromac. Et Decoctum album cum Rad. Tormentillæ.* 29no, *Infuſum amarum*, *& Pilulas ex Pulvere Millepedum.*

Aug. 3io, *Pilulas ex Pulv. Ari comp. Myrrhæ & Syr. Balſamico. Et Decoctum ex Cortice Saſſafras*, *Sem. Dauci*, *Baccis Juniperi*, *Rad. Eryngii condit. & Aq. Calcis q. ſ. addendo Colaturæ Aq. Nephriticam.*

Die 17mo, In conſultatione cum alio Medico, *Pilulam Mattheuſianam.* 19no, *Veſicatoria Nuchæ & Brachiis applicanda. Pilulas ex Galbano*, *Gum. Ammoniaco*, *Croco*, *& Opobalſamo. Et Julapium perlatum.*

Sept. 6to, *Enema ex Decocto albo*, *Theriacâ Androm. & Diaſcordio. Infuſum amarum ex Radicib. Gentianæ*, *Helenii*, *Abſint. & marrubii foliis*, *Sem. Dauci & Baccar. Junip. in Aq. font. infuſis*, *addendo Colaturæ Vinum Chalybeatum. Et Bolum ex Diaſcordio*, *Terrâ Japonicâ*, *& Ol. Cinnamomi.*

Die 13io, Veſicatorium parvum, cum Epiſpaſtico Unguento, ad diu continuandum Ulcus. *Pilulas ex ſpecieb. Diambræ*, *Caſtoreo*, *Sale Volat.* C. C. *& Galbano. Et Julapium Hyſtericum.*

Hactenus tres Medici magni nominis, duoque Chirurgi non incelebres Ægrotam viſitarunt. Et hanc Morbi methodique præſcribendi Hiſtoriam, majori ex parte, ab Illâ illiuſque Matre, iterum advocatus accepi.

Jam tum difficili reſpiratione, Diarrhœâ, & manuum artuumque inferiorum Tumore gravata eſt: Adeo vertiginoſa & languida, ut bis uno die ne Syncope moreretur metuerint. Pulſus ei valde frequens ac debilis. Et circa meridiem, Calore, Rubore, & Dyſpnœâ, quotidie affectam fuiſſe narrabant.

Horum omnium, ferè à Morbi principio, Symptomatum, tres quatuorve Cauſas fuiſſe arbitror. Quotidianum ſcilicet è lecto egreſſum, Lactationem, Venæſectionem, è ſumptis Medicamentis imprimis corticem peruvianum. Hæc enim omnia puſtularum miliarium incremento & durationi certum eſt obſtitiſſe, & materiam morbificam in pulmones, Inteſtina, Artuſque inferiores tranſtuliſſe.

De hoc Morbo, quòd ſit immedicabilis, feci prognoſin. Præcipuè ob ſummam Ægrotæ imbecillitatem;

&

& quod Dyſpnœa & Diarrhœa contraria indicarent.

Triſtè confeſſa eſt, multùm pœnituiſſe ſe, me poſterius vocatis Medicis non aſſociatum fuiſſe: Præcipuè, quod ſuam Sororem in ſimili caſu à me ſanatam meminerit. Jam tamen à me propoſita Veſicatoria nullibi apponi voluit, etiamſi Reſpiratio difficilis & Vertigo exigerent. Fontanellas itaque inter ſcapulas aperiendas ſuaſi. Et in ventris Tormina, Diarrhœam comitantia, Spiritum Millepedum, cujus efficaciam ſæpe expertus ſum, ex hauſtu potûs ordinarii, ad gutt. xx. bis in die ſumendum præſcripſi. Et ut ſextâ quaque horâ Bolum ex Spermate Ceti, Pulv. e Cheſ. Cancr. comp. & Croco, ad Menſes movendos, lenem Diaphoreſin excitandam, Reſpirationemque allevandam, deglutiret.

Die 20mo, in reditu meo à Regio apud *Windeſoriam* Caſtello viſitavi ægrotam, eamque à Vertigine omnino liberam conſpexi, ejus ſpiritus haud mediocriter refectos, ventris Tormina conſopita, & ſuppreſſam Diarrhœam, ut poſtea mixturâ opiatâ non opus fuerit. Perſiſtentibus autem Dyſpnœâ, ac inferiorum Artuum Tumore, & universâ imbecillitate in dies auctâ, poſt unam atque alteram ſeptimanam obiit.

Hiſtoria Febris Miliaris cum largiſſimo Urinæ effluxu circa finem.

JUlii 29no, 1705. D. *Loyd* Lintearius, apud Cynaræ Inſigne in plateâ *Cheapſide* dictâ, cuique D. *Basket* erat Pharmacopœus, me ad ſuam Filiolam ſeptem annos natam evocavit.

Habitudine erat tenuior, Temperie calidior. Spiritus illi vivaces, ſed facilè diſſolubiles. Diebus aliquot præcedentibus, ex Calore interno cutis aridior fuit. Pridie hujus diei, cancrum comedit. Ex quo noctu ægrotabat, & calore vehementi ſitique correpta eſt. Quibus etiam Spirituum defectus, Vomitio, Pulſus frequens ac debilis, & Urina ſanorum ſimilis acceſſere.

Ex morbi Antecedentibus & Symptomatis prænovi hanc Febrem fore Miliarem. Ideoque lacteo Enemate, ad primas abluendas vias injecto, pro meo more decrevi lenem ac continuam Diaphoreſin excitare, calidæque interim & ſiccæ temperiei diluentibus favere. Præſcripſi autem ſequentem in modum.

℞. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr.* viij. *ſumantur è cochl. j. Julapii ſequentis, ſuperbibendo cochl. ij. vel iij.*

℞. *Aq. ceraſ. nigr.* ℥viij. *Epidem.* ℥j. *Sacchari albiſſ. q.ſ. Mſ. f. Julapium.*

His addidi Emplaſtra, ex Cephalico cum Euphorbio, & pice Burgundica ſubpedalia.

Die 30mo viſitanti mihi narrant; Ægrotam ex Enemate Alvum ſatis dejeciſſe: Noctemque magis placidam, quàm præcedentem, illi contigiſſe. Non adeò multum ardebat; calore tamen & frigore alternis mitius affe-

affecta fuit, vomitioque omnino ſuppreſſa. Et jam primum ſuper Pectus Puſtulæ Miliares in conſpectum venêre. Præſcripſi itaque ut perſiſteret in uſu Pulveris, & ad diluendam materiam febrilem, ſudoremque favendum, Poſſetum Salviarum affatim potaret.

Die 31mo, Spiritus minus oppreſſi ſunt, & mediocriter refecti. Sed ex uſu Poſſeti intermiſſo paulò plus caluit; Pulſus frequentior, ſed debilis; Puſtulæ tamen miliares aliquanto magis fuere conſpicuæ. Præſcripſi itaque Pulveris e Chel. Cancr. comp. gr. viij. totidemque Margaritarum præparat. alternis vicibus ſumenda.

Auguſti 1mo Puſtulæ Miliares ſunt tumidiuſculæ, Calorque internus minor. Externè verò paulò plus caluit, cutiſque leni Diaphoreſi humectabatur. Juſſi itaque poſt ſubductam Alvum ex injecto Enemate antea præſcripta repetenda.

Aug. 2do Spiritus fuere vivaciores, Calorque adhuc minor internè. Conſului itaque perſiſteret in uſu Margarit. pp. cum Julapio quarta quaque horâ: Et ad tuendum caput Emplaſtra Veſicatoria pone aures applicanda.

Aug. 3tio non adeò equidem externè calebat: Verùm puſtulæ Miliares aſpectum habebant minus laudabilem. Cenſui itaque pulverem e chelis cancr. compoſitum in uſum revocandum. Quoniam verò puellæ mater ægrè ferebat Medicamenta adeò frequentes ſumenda, ſequentia præſcripſi.

℞. *Aq. ceraſ. nigr.* ℥xij. *Epidem.* ℥iß. *pulv. è chel. canc. comp.* ʒj. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium*, de quo ſumat Hauſtum ſexta quaque horâ, agitatâ phialâ tempore uſus. Et ſumeret Margar. præp. Doſin in omnibus intervallis. Uteretur etiam Mucilagine *ex ſem. Cydon. & Pſyll. Syr. è Rubo Idæo edulcorata.* Et Empl. ſubpedalia repeterentur.

Aug. 4to Calor erat multò intenſior, nec ſine quibuſdam motibus convulſivis. Puella enim, cujus calida erat naturalis temperies, largius de Julapio potaverat, quàm debuit. Præſcripſi itaque, Julapii loco, Margarit. pp. ℈ß, ſextâ quaque horâ ſumendum, è Julapii ſequentis Cochl. j. ſuperbib. Cochl. iij.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥viij. *Epidem.* ℥j. *Syr. e Cort. Citr. q. ſ. Mſ. f. Julap.* Et ad ſeri Sanguinis partem acriorem diluendam, ut lactis aquam alexit. ſumeret edulcoratam, inſtar potûs ordinarii. Si diaphoreſis ſuppreſſa fuerit, ſingulis aquæ prædictæ hauſtulis Spiritus C. C. gutt. iv. adderentur: Et Julapio immiſceretur Pulveris de gutt. ʒj.

Die 5to motus quievere Convulſivi, Calor fit mitior, Spiritus animales vires ſumunt, Puſtulæque Miliares jam in principio declinationis ſunt. Quæ clarè indicant, mala antea memorata Symptomata non tam à Morbo, quàm à Julapio, nimia quantitate ſumpto, proveniſſe. Juſſi itaque ut in noviſſimè præſcriptorum uſu perſiſteret. Naturæ enim non imperandum, ut bene monet *Baglivus*, ſed illius monitis parendum eſt.

Die 6to Febris adeò declinavit, ut

ut Puſtulæ Miliares deſiccare inceperint. Præſcripſi tamen, ad Febrilem Calorem ſuperſtitem extinguendum, ut lactis aquam cum Margarit. præparatis Puella affatim bibat; & cortex Peruvianus in promptu eſſet, pro re natâ ſumendus.

Die 7mo ſummo manè advocor. Tanta enim copia, tamque ſubitò minxit Puella, ut de illâ, antequam matula afferri potuit, effluxerit Urina. Unde pertimuit mater, ne Diabetes, & deinde mors ſequerentur; ut ſuo nepoti accidiſſe ajebat. Cùm reverâ partim ex Aq. Lactis, die præcedente liberaliùs potatâ, partim è Puſtulis Miliaribus, tum exſiccatis, eveniret. Quemadmodum in antea deſcripto caſu, & in eodem Morbi tempore, materiæ morbificæ reliquiæ, ad Criſin perficiendam, per Alvum abierunt. Quod & hìc forſan accidiſſet, ſi Patientis temperies minus calida, Alvus natura laxior, uſuſque Margaritarum parcior fuiſſet. Et in ſimili caſu hujuſmodi Morbi reliquiæ per Lochia non nunquam expelluntur: ut D. *King*, ad Trium Regum Inſigne in *Ludgate-hill*, cui Pharmacopœus erat D. *Alen*, accidiſſe memini. Illi enim, ſtatim à Puſtulis Miliaribus penitùs exſiccatis, Lochia, inſtar Sanguinis ſuper Carbones aduſti, nigricantia, ſine ulla cauſa evidenti, aut ſubſequente periculo, per horam integram emanârunt. Et quoties evacuatio neutriùs prædicti generis poſt exſiccatas Puſtulas contingit, ſæpe vel Calorem internis partibus hærentem, cum preſſurâ Spirituum, deprehendo; vel quavis levi de cauſa recidivam patiuntur Ægri, & non nunquam mortem ſubitaneam: Vel ex materiâ in Artus rejectâ, aut Eryſipelas, aut Hydropicus dolenſque Tumor generatur.

Hæc omnia puellæ matri ſigillatim monſtravi, quò meliùs eam à timore liberarem. Nihilque amplius agendum, præter virium inſtaurationem; vel Corticis Peruv. uſum, vel Pulveris Teſtacei cum Lacte Aſinino; cujus uſus ei antea bene ceſſit. Alium tamen Medicum aſſociari voluit. Eodem verò tempore ipſe evocor ad Nobiliſſ. D. *Clarendoniæ* Comitem, ut de ejus nepote, Honorabil. D. *Obrian*, conſulerem. Ideo & alter Medicus ſequentia ſolus præſcripſit.

℞. *Pulv. de gutt. Lapid. Contray. an. gr.* vj. *Caſtor. Salis Vol. C. C. an. gr.* ij. *Conf. Alcherm. ſine Moſch.* ℈j. *Syr. Pœon. comp. q. ſ. Mſ. f.* bolus ſtatim ſumendus, & ſexta quaque horâ, ſolutus in Cochl. j. Julapii.

℞. *Decoct. albi* ℔j. *Aq. Cinnam. hord.* ℥j. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f.* Apozema pro potu ordinario.

℞. *Salis vol. Oleoſ.* ʒij. *ſumat. gutt.* vj. frequenter in potu quovis ordinario.

Et applicentur Emplaſtra Veſicatoria Brachiis internis & inter Scapulas.

Hujus præſcripti Chartulam D. *Basket* Pharmacopœus ad me miſit. Quâ perlectâ ſtupore quodam perculſus ſum; dixique, cùm minimè retroceſſerint Puſtulæ Miliares,

ſed regulariter & ſine quovis pravo Symptomate exſiccarentur, me, ex Medicamentis calorificis, & à puella calidi temperamenti ac debilitatâ ſumptis, nil melius quàm Febrem de novo accenſam, mortemque minitantem ſperare.

Nec me mea fefellit conjectura. Cum enim circa nonam veſpertinam puellam viſitaverim, ut omnia, ſecundum præſcriptum ultimo memoratum, intellexi facta fuiſſe: ita & puellam ardore vehementiſſimo, cum ſiti ingente, linguaque arida, & reſpiratione difficili, laborantem vidi. Attamen, abſente altero Medico, nihil præſcribere mihi viſum eſt.

Die proximo manè nobis, unà Puellam viſitantibus, narratum eſt, illam peſſimè tranſiiſſe noctem, & jam ardebat maximè, ſitique valde urgente & Diſpnoeâ afflicta fuit. Et mihi interroganti alterum Medicum, qualibus indicationibus ſatisfeciſſe propoſuerat? Reſpondet, ſe me abſente, qui ſolus Morbi Hiſtoriam enarrare potui, Puſtulas Miliares retrogradas æſtimaviſſe. At cum id fieri non poſſe monſtraverim, habitâ conſultatione, & conceſſit Medicus doſin diminuere, & ſequentia præſcribere.

℞. *Lapid. contray. Pulv. de gutt. an. gr.* iv. *Croci, Caſtor. an. gr.* j. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus e Cochl.* j. *Julapii.* Sumeretque ad diluendos humores Decoctum album pro potu ordinario. Et ne ex Alvo adſtricta uſuque Boli Calor excitaretur, ſuppoſitorium præſcripſimus ex Melle & Sale Gemmeo.

Die 9no Calor fuit remiſſior, liberiuſque reſpiravit. Præſcripſimus itaque Enema ex Lacte Saccharato, Bolumque unum.

Die 10mo in ſtatu longè meliori Puellam vidimus; Symptomatis, à calidis Medicamentis ortis, conſopitis omnibus. Attamen ad recuperandas vires, Caloriſque interni recurſum præveniendum, Pulverem præſcripſimus ſequentem, è Cochl. j. Lactis Aſinini ſumendum, ſuperbibendo ℔ß. tepidè.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Margar.* pp. *an. gr.* vj. *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo ut adhuc tutius præmuniamus puellam, ne illi febrilis Calor novaretur, conſuluimus, *Cort. Peruv. Pulv.* ℈ß. *e Cochl.* j. *Julapii* quarta quaque hora ſumendum; & pro re nata, Aq. Lactis hauſtulum. Et ad perficiendam valetudinem Rus adiret, ubi ſaniori ſtatu ſemper gaudebat.

Haud multo poſt audivi, illam iterum malè valere, alioſque advocari Medicos. Id autem minimè mihi diſplicebat: nam ſub eorum cura obiit; cum antea, me illam curante ſolo, Deoque favente, tam bene illi res ceſſerit, ut è Febre mediocri tempore evaſerit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Miliaris in Mammæ Apoſtema terminantis.

JUnii 2do 1699. ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Juſtitiarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa ſui Puerperii principium, evocatus ſum. Cui Pharmacopœus erat D. *Gelſthorp*; obſtetrix, D. *Dodſon.*

Cum gracili corpore animum poſſedit tranquillum, Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum ſæpe incidit. Poſtea doluere Dorſum & Femora, ut in Puerperis ſolent: Et, doloribus remiſſis, horrore correpta eſt; quem Febrem eſſe Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere ſenſit, die prædicto vocatus ſum. Cum obſervaverim Symptomata, quadam oppreſſione Pectoris ſuſpiria cogente, ſummè dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulſuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina ſanorum ſimilis, Palmæ erant calidæ, Lochia effluebant, Alvuſque potius acceſſit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Puſtulas tres Miliares. E quibus, etiamſi pauciſſimis, ſatis apertè conſtabat, hanc Febrem eſſe Miliarem. Mihi autem id affirmanti Digniſſ. D. *Hambden*, aliæque aſtantes, vix aſſentiri voluerunt.

Attamen ex numero Puſtularum adeò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliò tendere ſuſpicatus ſum. Ut itaque earum eruptionem leni & continua Diaphoreſi promoverem, ſequentem Hauſtum ſexta quaque hora ſumendum præſcripſi.

℞. *Aq. Lact.* ℥iij. *Pæon. comp.* ℥ß. *Pul. è Chel. Cancr. comp. gr.*xv. *Pulv. de gutt.* ℈ß. *Syr. Meliſſ. q. ſ. Mſ. f. Hauſtus.*

Pulverem è Chel. Cancrorum paulò minori quantitate præſcripſi, ne motum Sanguinis magis accelerem, quàm Diaphoreſi jam excitatæ continuandæ par eſſet. Ad tuendos nervos, ſi Puſtulæ fortè retroceſſiſſent, addidi Pulv. de gutteta cum Aquæ Lactis majori Doſi diluente.

Præſcripſi etiam ad Capitis dolorem Emplaſtrum Veſicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. ſubpedalia. Ei pro alimento ut Pullorum jus ſorberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipuè in natura debilibus, præbere ſoleo. Quibus & adjunxi ſeq. Julapium ad libitum ſumendum.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥viij. *Cinnamom. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Sacch. perlati* ʒij. *Mſ. f. Julapium.*

Die 3tio melius ſe habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoreſis, præſcripſi Bolum ſequentem.

℞. *Conſ. Anth.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ʒ. *Syr. Meliſſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus cum Julapio.

Veſperi Febris exacerbata eſt pri-

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam acceſſit Reſpiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, è Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat tranſitum ab Utero ad Inteſtina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio ſumendum præſcripſi.

℞. *Conſ. Anth.* ʒß. *Theriacæ Andr.* ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Croci*, *an.* ℈ß. *Syr. Meliſſæ q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

Theriacam prætuli Diaſcordio; quòd non ſolùm moderetur Alvum; ſed & plerumque magis faveat ſudoribus. Et, omiſſis aliis Aſtringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, ſine aſtrictione Glandularum Inteſtinalium, reſtituerem. Quæcunque enim Inteſtina aſtringunt, ſuum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum eſt, ne ex uno ſanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus ſuprà dictus minus ſit efficax, ſeq. Julapium præſcripſi in promptu habendum.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥viij. *Cinnam. hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥j. *Conſ. Fracaſt.* ʒj. *Conf. de Hyacinth. ſine od.* ʒß. *Syr. de Menth.* ℥j. *Mſ. f. Julap. de quo ſumat Cochl.* iv. *poſt ſedes ſingulas.* Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præſcripſi Veſicatoria Carpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa non nunquam proſunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à ſumpto Bolo Theriacali ſomnum ſudoremque ſecutos fuiſſe intellexi. Unde & omnia Symptomata in meliorem partem inclinarunt. Neque aſtringentis Julapii opus erat. Præſcripſi itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At ſine Theriaca; quòd hic minus calida ad continuandam Diaphoreſin viderentur ſufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par eſt adhibiti, exemplum habemus in Salivatione. Hanc enim ſæpe, & præcipuè in debilibus, Mercurii dulcis gr. v. vel x. ſingulis noctibus ſumpta, fœlicius producunt, quàm ejuſdem Medicamenti tripla doſis. Cujus etiam rei Teſtis eſt D. *Tindal* Pharmacopœus. Qui, cum hanc methodum cuidam Patienti præſcripſiſſem, multa admiratione dixit, ſe nil inde expectare: nuperrimè enim Doſes multò majores prædictæ Patientis Filiæ, à magni nominis Chirurgo dari, & vel undecim hebdomadas fruſtra continuari, viderat. Verùm Mercurius dulcis nimiâ quantitate ſumptus Sanguinis motum adeò accelerat, ut materiam, quæ ex mediocri Doſi per Glandulas Salivales ſecerni ſolet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum eſt, in Melancholicis Alvum facilius ſubduci Medicamentis Lenitivis, quàm Catharticis pleriſque fortioribus. Et pari modo ſudor jam profluens, Diaphoreticorum Doſin augendo vel nimis frequenter repetendo, ſæpe in ardorem deſinit.

Attamen ne ad continuandum ſudorem deeſſet materia, Apozem. ſeq. præſcripſi.

℞. *Rad. Fragar. Chelid. major. an.* ℥ß. *fol. Meliſſ. Fragar. Chelid. an.* p. *ij. Sem. Card. bened.* ʒij. *flor,*

flor. Cordial. an. p. ß. *Coquantur in Aq. font. q. ſ. Colaturæ* ℔jß. *adde Aq. Epidem.* ℥ij. *Mſ. f. Apozema.*

Veſperi rediit exacerbatio, ſed multò levius. Bolum itaque Theriacalem repetendum præſcripſi. Deinde, poſt horas ſex, Bolum ſine Theriaca; & emplaſtra ſubpedalia applicanda.

Die 5to Symptomata quæque vidi benigniora, Puſtulaſque Miliares ad maturitatem properantes. Præſcripſi itaque ut in uſu Boli ſine Theriaca, Apozematis, & Julap. perſiſteret.

Quoniam tamen Dyſpnœam renovari poſſe ſuſpicatus ſum, ſi exacerbationes prædictæ iterentur, donec Puſtulæ exſiccatæ fuerint, alium Medicum in conſultationem vocandum monui, quem Patientis Amici nominarunt. Veſpere itaque convenientes Symptomata totum illum diem fuiſſe leviora intelleximus. Jam verò vidimus omnia, nempe Diarrhœam, Diſpnœam, Spirituumque defectum exacerbari. Præſcripſimus itaque ſequentia.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Conf. Fracaſtor. an.* ℈ß. *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus in Cochl. j. Julapii ſequentis, ſuperbibendo Cochl. v.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥ij. *Margar.* pp. ℈ij. *Sacch. albiſſ. q. ſ. M. f. Julapium.*

Die 6to manè, non obſtante Bolo, Patiens ſexies ſedem petiverat, noxque ei inquiete tranſiit. Nec jam Exacerbatio omnino finita fuit. Juſſimus itaque Bolum continuandum, & Veſicatoria Brachiis internis applicanda. Quibus addidimus Gargariſmum ex Decocto Plantaginis cum toto, & ſeq. Enema.

℞. *Seri Lact. Vino Hiſp. ſeparati* ℥x. *Elect. è Baccis Laur.* ℥j. *Sacch. rubr.* ℈ij. *Mſ. f. Enema.*

Attamen interrogatus ſeorſum à D. Hedges, Ægrotæ matre; Quid ad magnum illum Spirituum defectum ſit faciendum? Suaſi, ut in Aq. Lact. hauſtulo Croci ſumeret ℈ß. & poſt aliquot horas repeteret.

Veſperi nobis narratum eſt, Patientem omiſiſſe Bolum cum Diaſcordio. Sed Croci, ut à me præſcripti, uſu repetito, levioribus Symptomatis diem tranſegiſſe. Nam ex leni ſudore Puſtulæ Miliares laudabili modo ſe extulerunt. A juvantibus itaque indicationem ſumentes præſcripſimus Pulverem ſequentem.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈ß. *Croci Pulv. gr.* vj. *Mſ. f.* Pulvis ſexta quaque hora ſumendus cum Julapio.

Die 7mo viſa eſt optimè ſe habere. Alvus ei mediocriter ſoluta fuit; nempe longioribus intervallis, & ſine virium jactura. Neque inde Puſtulæ Miliares diſparuere. Quamobrem, ut in uſu alterno Boli ſine Diaſcordio, & Pulveris ultimo præſcripti cum Julapio, perſiſteret decrevimus.

Veſperi Symptomata, cum difficili Reſpiratione & Diarrhœa, exacerbata ſunt. Quare & præſcripſimus Bolum cum Diaſcordio, & reliqua ut antea.

Die 8vo etiamſi Bolum ſumpſiſſet

ſiſſet cum Diaſcordio, haud tamen ita bene ſudâſſe aut dormiiſſe ac poſt Bolum Theriacalem à me præſcriptum Aſtantes ajebant. Magis enim inquieta fuit & calida, difficiliuſque adhuc reſpirabat. Præſcripſimus itaque, ut in uſu Pulveris perſiſteret.

Veſpere videbatur novam pati exacerbationem. Ego verò ultimam nondum penitus finitam eſſe cenſui. Loco itaque Boli Diaſcordialis Theriacalem præſcripſimus repetendum.

Die 9no intelleximus, noctem præcedentem fuiſſe facillimam. Et jam quæque Symptomata benigna, Puſtulaſque Miliares, & numero & mole auctas vidimus. Præſcripſimus itaque in Exacerbationis intervallis Bolum ſine Diaſcordio aut Theriaca ſumendum. Opiata enim tempore Exacerbationis ſumpta melius operari, expertum habeo: præcipuè ſi Veſicatoria ſimul applicarentur.

Die 10mo, poſt noctem valde pacatam, Ægrotam ſpirituum ſummo defectu, madore frigido & univerſali, præcipuè in manibus, fractam mirati ſumus. Præſcripſimus itaque Croci ℈ß, ex hauſtulo Aq. Lact. bibendum; & ſuppoſitorium ex Melle cum Spec. Hier. coĉto intrudendum. Ut Lap. Goenſ. ℈j. cum Croci gr. vj. ſumeret ſexta quaque hora: Hauſtumque cum Croco in languoribus & madore frigido. Nec non Apozema pectorale, cum Linctu oleoſo, ad moderandam Tuſſiculam jam primo ortam. Ne puſtulis ad ſiccitatem tendentibus materiæ morbificæ reſiduum in Pulmones irrueret.

Diebus ſequentibus nihil præter Julapium perlatum & Crocum, in languoribus ſumendum, & Diætam Nutritiam, præſcriptum eſt. Quibus adeo vires Patientis auctæ ſunt, ut poſtea materiæ morbificæ reliquiæ in Mammarum Glandulas tutò ſecernerentur. Verùm ad ejus imbecillitatem habita ratione, Pilulâ Tart. Quercet. aliquot vicibus ſumptâ, materiæ prædictæ maturationem tardare volui. Quo facto, ita bene res ceſſit ſub cura D. *Bernard* Chirurgi Regii, ut paulatim, & pene ſine dolore, Pus generaretur, & paucis poſt diebus optimè convaluerit.

Verumtamen paulo ante proximum Puerperium narravit Medico magni nominis ſe ſub præcedente, Febre correptam fuiſſe; & ex Calore, quem ſenſit interno timere ne ſimiliter recurreret. Quare ille Medicus Sanguinis ℥x. Venæ ſectione emittendas conſuluit. Qua facta, ut Fœtum in Utero languidius moveri ſtatim ſenſerit; itaque cum ad partum ventum eſſet, adeo debilitata fuit, ut antequam illam adire potuerim, in ipſo Conatu, ad excludendum Fœtum (etiam hic ritè poſitum) neceſſario, ſupremum diem obierit.

Hiſtoria Febris Miliaris ex Frigore propè Mortalis.

SUb finem menſis Julii, 1706. vocatus ſum ad Filiam D. *Smith* in Areâ, *Bartholomevv cloſe* vulgo vocata, ſtatim poſt partum. Cui obſtetricis officium præſtitit D. *Summers*, & D. *Springet* Pharmacopœi.

Poſt partum paſſa eſt Fluxum Lochiorum nimium; cum Pectoris oppreſſione maxima, ſpirituumque defectu: nec non frequenti Pulſu ac debili, manibuſque ſuperius pene frigidis. Quorum ſymptomatum, cum nulla cauſa, ſive ad Infantem, ſive placentam, habita ratione, apparuerit: à quodam Febrili Calore, ejus ſpiritus exhalante, & ſimul frangente Vaſorum vim retinendi, pendere videbantur, Febremque Miliarem, latentem monſtrare. Sequentia itaque præſcripſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus in Cochl. j. Julapii perlati communis ſumendus*, *ſuperbib. Cochl.* iv. *vel* v. Id ſcilicet mihimet ipſi propoſui, ut, facta per Diaphoreſin ſecretione mediocri, moderarer Uterinam. Nam ut Sanguinis Fermentatio aut Motus violentior ſecretionem minuit: ita & altera Evacuatio alteram. Quem duplicem Aphoriſmum, ex multiplici mea obſervatione enatum, habeo. Neque adeo tuto vel Aſtringentia præſcripſiſſem, vel Opiata. Dum ex nimio Lochiorum fluxu, hoc modo diminuto, forſan & fluxus naturalis defectus ſequeretur. Cujus rei effectus quantum metuendi ſunt, tam Medici quàm Obſtetrices bene norunt.

Meæque in hac re conjecturæ, ſumpti Medicamenti operatio dedit Suffragium. Nam Boli uſum, ut ſpirituum antea depreſſorum elevatio, ita & Lochiorum diminutio ſecuta eſt.

Dehinc, etiamſi prænoverim, Febrem ſuam naturam brevi patefacturam: ne tamen Patientis Amici ſtudere me lucro putarent, de illa tacens, conſului, ut in uſu Boli mane & veſperi perſiſteret, in Lecto maneret, ſeque ab omnium conſortio averteret. Ut tranquilli eſſet Animi, pro Cibo ſorberet Pulli Gallinacei Brodium, nec non Decoctum Avenarum excorticatarum Vinoſum; & pro potu ordinario, poſſetum Salviatum; addendo ſingulis hauſtibus ſpiritus cornu Cervi guttas aliquot, ſi Diaphoreſis remiſſio contigerit; & in languoribus Salis Vol. Oleoſi ſimiliter. Hoc facto, Patienti in aliquot dies valedixi.

Deinde redeunti mihi narratum eſt ab adſtantibus, mea mandata diligenter illam obſervaſſe, & mediocri uſam fuiſſe valetudine; Vaporibus ſolis (ut locuti ſunt) exceptis. Spirituum enim defectum, Pectuſque oppreſſum paſſa eſt, cum Vigiliis & Animi perturbatione ex obrepente ſomno. Calore enim & Frigore alternis vicibus, ſed inæqualibus in-

Hhh terval-

tervallis & præcipuè in ſudoris intermiſſione recurrentibus, affecta eſt. E quibus Symptomatis adhuc certius prævidi, Puſtulas Miliares ſe tandem exhibituras.

Hujuſmodi fere ſtatum Febris retinuit uſque ad diem Auguſti undecimum. Ubi à prandio vocatus ſum ad illam, Syncope ex improviſo correptam: quamque brevi morituram Amici æſtimarunt. Cum illi adſim, è Lecto ſurrexiſſe intellexi, & deinde ſtatim in Syncopen incidiſſe: Nec ab eâ evaſiſſe, donec in Lectum redierit. Ego verò Puſtulas Miliares editas fuiſſe ſubolens, & ab irruente frigore retroceſſiſſe; eas equidem in denudato pectore deprehendi, ſed inter ſurgendum depreſſas.

In hoc caſu non ad vehementer calida cenſui confugiendum. Ne, nimis Sanguinis accelerando motum, Puſtularum uberiorem proventum, magiſque aſpectabilem impedirem. Verum iſtiuſmodi potius elegi Medicamenta, quæ, cum mitiora ſint, fœlicius excitarent Diaphoreſin, &, emittendo Puſtulas, depreſſos Spiritus elevarent. Sequentem itaque in modum præſcripſi.

℞. *Con. Acetoſ.* ℈j. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus è Cochl. j. Julapii ſequentis ſuperbib. hauſtum ejuſdem.*

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Angel. comp.* ℥iß. *Sacch. perlati q. ſ. Mſ. f. Julap. de quo ſumat hauſtulum ut ſupra, & in languoribus. Repetatque Bolum ſexta quaque hora.*

℞. *Salis Vol. Oleoſ.* ℥ß. *ſumat gutt.* xx. *cum potus ordinarii hauſtulo aliquoties in die. Et ſubpedalia Emplaſtra applicentur.*

Die 12mo multo melius ſe habuit. Spiritus enim nec adeo depreſſi ſunt, neque perturbati; Puſtulæque magis confertæ, & expanſæ, magiſque extumuere. Unde eas ex frigore retroceſſiſſe patet. Aliàs enim tantum progreſſum, tamque ſubitaneum feciſſe, minimè exiſtimandum eſt. Juſſi itaque ut in uſu Boli & Julapii perſiſteret, ſumeretque in languoribus Aq. Theriacal. tenuioris Cochl. ij.

Die 13tio cum quæque viderim laudabilia, ne ſæpe viſitando tædium Patienti afferrem, crearemque ſumendorum odium, ſequentia, uſque ad diem decimum ſeptimum, continuanda juſſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſexta quaque hora ſumendus cum julapii perlati hauſtulo.*

℞. *Caſtor. gr.* vj. *Aſſæ fœtid. g.* xij. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. pilulæ* num. vj. *ſumat* ij. *in Intervallis, ad fluxum Lochiorum continuandum.*

Die 17mo puſtulis jam exſiccatis, patiens uſquequaque rectè ſe habuit. Excepto quodammodo frigido madore, per intervalla, recurrente. Cui ut occurrerem, prævideremque ne quid mali à puſtulis jam deletis accideret: juſſi, ut in uſu Boli dies decem perſiſteret. Et ſi è lecto ſurgendo defici Spiritus ſentiret, ſtatim in eundem rediret, Bolumque præſcriptum ſumeret. Quibus obtemperando præceptis, perfectè convaluit.

Hiſtoria Febris Miliaris, cum Delirio maximè furioſo.

MAii 24to 1699. evocatus ſum ad D. *Povvell*, in platea *Baſinghall-ſtreet* vulgo dicta, Ancillam; cui D. *Dalton* erat pharmacopœus.

Hæc primò Capitis Dolore, & Frigore Caloreque alternis, ſed mitioribus, Rure affecta fuit: Una cum magno Spirituum defectu, & pectoris oppreſſione ſuſpiria cogente. Quæ Symptomata, à menſibus obſtructis & exinde Vaporibus (ut vulgò loquuntur) provenire, Domeſtici putarunt.

Cum autem indies ingraveſcerent, primo meæ viſitationis prædicto die, illam pulſu frequenti ac debili maximoque languore vidi laborantem; adeoque vehementer delirabat, ut penitus neſciverit reſponſa dare; vociferabaturque, etiam in Vicinorum Moleſtiam. Unde & judicavi, hanc Febrem fore Miliarem. Sed ex omiſſo hactenus debito regimine, materiam puſtulis generandis aptam, partim inhærere Sanguini, & ex parte Nervis impelli.

Præſcripſi itaque Enema, *ex Decoct. communis pro Clyſt.* ℥viij. *Mellis Mercur.* ℥iij. *Sacchar. rubr. q. ſ. injiciendum quamprimum*, Veſicatoria etiam Carpis applicanda, &, ab Enematis finita operatione, Bolum ſequentem ſexta quaque hora ſumendum.

℞. Conſ. *Acetoſ.* ʒß. *Pulv. e Chel. Cancror. comp.* ℈j. *Croci gr.* iv. *Sem. pæon. gr.* vj. *Syr. Atripl. q. ſ. Mſ. f. Bolus in Cochl.* j. *julap. ſequentis ſumendus ſuperbib. Cochl.* iv.

♃. *Aq.* Ceraſ. *nigr.* ℥viij. *Aq. pæon. comp. Syr. Atripl. an.* ℥j. *Mſ. f. julapium.*

Ad deobſtruendos Menſes pilulas ſequentes præſcripſi.

♃. *Aſſæ fœtid. gr.* x. *Caſtor. gr.* v. *Syr. Atripl. q. ſ. Mſ. f. pilul.* vj. *capiat* ij. *ſexta quaque hora Bolorum uſui interpoſita.*

Et in Furorem, ſi inſomnis fuerit, ut addatur Bolo circa horam quartam matutinam ſumendo, *Laud. Lond. gr.* j.

Die 25to pulſus ei, ut antea, frequens ac debilis, perſtititque vociferari. Non autem continuò deliravit. Bolum itaque cum Laudano Amici omiſerunt. proinde & ipſe Bolum ſine Laudano, cum Julapio & pilulis, continuandum præſcripſi.

Veſpere paulo melior erat Morbi facies ac matutino tempore. Cœperunt enim ſudores jam effluere, pauculæque in pectore puſtulæ Miliares pullulare. Alvus tamen, Enematis antea præſcripti vim eludens, adhuc valde ſtricta fuit. Quamobrem & aliud juſſi injiciendum.

♃. *Decoct. commun. pro Clyſt.* ℥viij. *Elect. Lenit.* ℥j. *Conſ. Hamech.* ℥ß. *Sacch. rubri q. ſ. Mſ. f. Enema.*

Et ab Enematis operatione finita, ut ſumeretur Bolus ſequens.

♃. *Conſ. Acetoſ.* ʒß. *pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Syr. Meliſſæ q. ſ. Mſ.*

ſ. Mſ. f. Bolus quinta quaque hora ſumendus.

His addidi Mucilaginem ex Semin. Cydon. & Pſyllii, Decocto Hordei extractam, & Syr. è Rubo Idæo edulcoratam; ſumendam cochleatim, ſenſimque deglutiendam.

Die 26to ab aſtantibus intellexi, ſomni paululum obrepſiſſe patienti poſt Enema rejectum, totamque noctem continuaſſe Diaphoreſin. Plures etiam jam extitere Puſtulæ, & ſuſpiria fuerunt rariora. Præſcripſi itaque Bolum repetendum.

Veſperi mihi narratum eſt, Ægrotam omnia Symptomata de novo paſſam fuiſſe: Et in vehemente ſuo Furore ſe adeo in lecto jactaſſe, ut inde ſudores ſubſiſterent. Quos ut reſtituerem, Spirituumque turbulentiam pacificarem, Camphoræ uſum, (in ſimili caſu ſæpe à me expertum) cum Emulſione ſequente conſului.

℞. *Sem. Papav. albi* ℥ij. *Amygd. dulc. excort.* n. xv. *Contund. cum decoct. Hord. q. ſ. affundendo deinde ejuſdem Decocti* ℔ij. *Edulcoretur Colatura Saccharo albo pro potu ordinario.*

Juſſi etiam ut Julapium repeteret, & Bolum cum laudano die ſequente mane.

Die 27mo dictum eſt, Patientem à ſumpto Laudano vix quicquam dormire potuiſſe. Ex uſu autem Camphoræ totam noctem perſtitit Diaphoreſis, Puſtulæque plures extitere. Juſſi itaque Bolum ſine Laudano continuandum.

Die 28vo eædem Puſtulæ Miliares viſæ ſunt incredibili conſtipari numero. Quæ attamen haud uſque adeo profecerunt, quin Delirium, vociferanſque Furor recurrerent. Cùm itaque Antimon. Diaphoretici vim, tam ad Puſtulas expellendas, quàm ad compeſcendum Delirium, ſæpe expertus ſim, ſequentia præſcripſi.

℞. *Antimon. Diaphor. Pulv. e Chel. Cancr. comp. an.* ℈ß. *Mſ. ſumantur ter de die e Cochl. j. Julap. ſequentis, ſuperbib. Cochl.* v.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥vj. *Meliſſ.* ℥jv. *Epidem.* ℥ij. *Syr. Meliſſæ* ℥j. *Mſ. f. Julap.*

Et ad calorem internum ac ſitim, linguamque ſordidam ac ſiccam, præſcripſi Decocti Hord. ℔ij, Syr. Viol. ℥iij. edulcoratas pro potu ordinario.

Die 29no poſt noctem multo quietiorem quàm antea, Puſtulæ fiunt adhuc ampliores. Unde & Vociferatio & Delirium accepere temperamentum. Lingua tamen manuſque areſactæ ſunt. Præſcripſi itaque ut Bolo addatur Lap. Prun. ℈. ut bibat ſingulis Diebus Apozematis ℔j. & ut Empl. Veſicat. Tibiis applicarentur.

Die 30mo omnia Symptomata optabilia ſunt. Quare ut perſiſteret in noviſſimè præſcriptorum uſu ad Junii 12. conſului. Tandem, circa Junii 16. præſcripſi Pil. Tart. Q. ℈j. ſecunda vel tertia quaque nocte ſumend. ad ſextam vicem. Quibus ſumptis, perfectè, & præter omnium Domeſticorum & Viſitantium expectationem, convaluit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Miliaris cum læſa memoria.

APrilis 4to 1701. vocatus ſum ad D. *Buller* in *Newington-Butts*, cui ut Pharmacopœus inſerviebat D. *Hunter*.

Ille, dum Iter ad *Londinum* confecit, maximo Dorſi dolore, cum Ventriculi ægritudine, Vomitione & Dyſuria, correptus eſt. Quæ Symptomata ſibi viſa ſunt ſimpliciter Nephritica. Et Medicamenta quædam huc referentia fruſtra ſumpſit. Prædicto die ad eum acceſſi. Et quoniam Antecedentia narrando, ſpirituum defectum & ſuſpiria tacuiſſet, ſequentem præſcripſi Hauſtum Emeticum.

℞. *Salis Vitrioli Vomitivi* ʒiij. *Divide in Doſes ſex. Sumantur ſingulæ ex Aq. Jugland. comp. Cochl.* j. *ſuperbibendo hauſtum poſſeti fol. Card. bened. alterati. Et Vomitione finita, ut ſumeret Pil. Stomach. cum Gum.* ℈j. *ad Humorum & Vomitorii eliminandas reliquias, & ad mundificandas vias Urinarias, ut die ſequente mane bibat Aquæ Strethamenſ.* ℔ij.

Die 5to ceſſabant Vomitio & Ægritudo, libereque tam per Urinam, quàm per ſedem, aqua Catharthica effluxit. Dorſi tamen perſiſtit Dolor; etiamſi mitiori gradu. Caloreque ac Frigore, vicibus alternis, ſed inæqualibus, captus eſt. Pulſus etiam illi erat frequens ac debilis. Spirituumque penuria, & Pectoris oppreſſione ſuſpiria provocante, vexabatur. Unde conjecturam feci, hanc Febrem Miliarem eſſe futuram, & ſequentia præſcripſi.

℞. *Lapid. Goenſ. Pulv. de gutt. an.* ℈ß. *Mſ. f. Pulvis è Julapii perlati hauſtulo ſexta quaque hora ſumendus.*

Die 6to Languor & ſuſpiria leviora ſunt. Cum verò Dorſi dolor potius ingraveſceret: præter Pulverem antea præſcriptum, monui Enema ex Decocto communi & Melle Mercuriali injiciendum. Eoque rejecto, ut Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j. ex Hauſtu ſequente ſumeret.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥iij. *Epidem. Syr. de Meconio, Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus. Demumque, ut paretur Mucilago ad emolliendam linguam.*

Die 7mo Dolor fit mitior; ſpiritus autem perturbati ſunt & depreſſi: forſan ex ſumpto Syrupo è Meconio nocte præcedente. Præſcripſi itaque Emplaſtra Veſicatoria quamprimum Brachiis internis applicanda. Et ad continuandum Sudorem Hauſtum ſequentem.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥iij. *Epidem.* ℥ß. *Lap. Goenſ. Pulv. de gutt.* an. ℈j. *Mſ.*

Et ſpirituum defectu urgente, ut Hauſtum Julapii perlati, & Aq. Theriacal. Cochl. j. aut ij. vicibus alternis ſumeret. Et ad linguam manuſque jam pauliſper trementes, ut cum Hauſtu potus ordinarii ſpiritus Lavend. comp. gutt. xx. capiat aliquoties in die.

Die 8vo Puſtulæ Miliares in conſpectum venere. Ideoque multo lenior

lenior factus eſt Dorſi dolor; ſpiritusque minus defecerunt, neque adeo ſunt perturbati. Juſſi itaque ut ſumeret alternis vicibus Hauſtum ultimo præſcriptum, & Bolum ſequentem.

℞. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus.*

His addidi Apozema ex Aq. Hordeatæ ℔ij. & Syr. Viol. ℥iij. Ut & Medicamentis & Puſtularum materiæ expellendæ ſit vehiculum. Nec non ad Renes Viaſque Urinarias abluendas: Alvumque plerumque ſtrictiorem, leviter relaxandam. Et Apozematis hauſtui Aq. Theriacalis aliquot Cochlearia minuſcula ſuaſi addenda.

Die 9no auctus erat Tremor, nec ſine quibuſdam indiciis levioris Delirii. In quantum tamen Puſtulæ, adhuc plures majoreſque extiterunt, ſpirituſque fuerunt minus depreſſi, juſſi, ut in omnium antea præſcriptorum uſu perſiſteret.

Die 10mo ſymptomata, die præeunte mala, emendantur. Verùm jam orta Tuſſis levicula moleſtiam patienti attulit. Ideoque ne materiæ morbificæ reliquiæ pulmonibus poſt puſtulas deſiccatas irruerent, ſequentem Linctum præſcripſi.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Heder. terr. Capill. Vener. an.* ℥j. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Linctus.*

℞ Et ut loco Apozematis antea præſcripti bibat ſequentem Ptiſanam inſtar potus ordinarii.

℞. *Decoct. pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an* ℔j. *Mſ.*

Et ut ſumat ſequentis mixturæ gutt. xx. cum hauſtu Ptiſanæ in languoribus.

℞. *Tinct. Caſtor.* ʒij. *Salis Vol. Oleoſ.* ℥ß. *Mſ. Demumque ut in uſu Hauſtus & Bolorum perſiſteret.*

Die 11mo cum omnia pene eadem ac in die præcedente viderim, juſſi ultimo præſcripta continuanda.

Die 12mo ex noctis præcedentis vigiliis quodammodo perturbabantur ſpiritus: ſed minimè defecerunt. Quoad reliqua, mediocriter etiam ſe Æger habuit; Puſtulæque in deſiccationem inclinarunt. Ne tamen Morbi reliquiæ, in ſanguinem Nervoſque transferrentur; Veſicatorium inter Scapulas præſcripſi applicandum, uſumque Bolorum & Julapii perlati repetendum.

Die 15to à Febre liberatur: excepta quadam ſpirituum perturbatione levicula. Ad quam Enema repetendum juſſi; Bolumque cum Julapio mane & veſperi, & in languoribus ſumendum. Ne Medicamentorum uſui nimis ſubito deſueſceret.

Die 18vo ex Pilularum quarundam Catharticarum uſu ſenſit ſe Capite multum levari. Deinceps, etiamſi pulmones præcautione antea memorata evaſere ſalvi, ex Morbi tamen reliquiis verſus exteriora propulſis, Apoſtema fuit genitum: quod ſub cura D. *Hunter* brevi ſanatum eſt.

Ex hac Febre licet Ægroti Memoria læſa fuit maximè, exquiſitæ tamen Diætæ uſu, poſt bimeſtre ſpatium, perfectè redintegrata eſt.

N. B. Symptoma in Febre Miliari primo ſenſibile partem antea affectam fere ſemper occupare; ut in caſu jam ſupra deſcripto contigit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Miliaris ex ſumpta Emulſione Lethalis.

DIE 10mo Sept. 1700. vocatus ſum ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Aurigæ uxorem, in Candelariorum Societatis Ædibus habitantem, & jam puerperam; cuique pharmacopœus erat D. *Hunter*.

Tertio à partu die, febrili Horrore, Caloreque ſuccedente, Febri Lacteæ ſimili, correpta eſt. In maximum etiam languorem, pectoriſque oppreſſionem cum ſuſpiriis incidit, & inſomnis diem noctemque tranſegit. Quæ Symptomata, cùm mere Hyſterica vulgo putarentur; Ægrota hæc Hyſterica etiam Medicamenta, ſed fruſtra ſumſit. Quamobrem à Digniſſ. viro D. *Thoma Lane* Equite Aurato, cui Patientis maritus olim inſervierat, viſitare illam exoratus ſum. Quam cum primo àdiverim, Pulſu frequenti ac debili, perturbatis ſpiritibus, oppreſſo Pectore, ſuſpiriis Caloreque interno, laborantem vidi. Et licet Urina ejus eſſet ſanorum ſimilis; Palmæ tamen caluere. Quæ omnia ut Febris Miliaris mihi viſa ſunt indicia; ita & quædam Puſtulæ, in illius deinde denudato pectore conſpicuæ, hanc meam conjecturam comprobarunt. Præſcripſi itaque ſecundum meam uſitatam Methodum Pulverem ſequentem, ſexta quaque hora ſumendum.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci* ʒß. *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo Puſtulæ Miliares mirum in modum conſtipabantur. Unde & nox patienti tranſiit placidiſſimè; Spirituumque perturbatio, & ſuſpiria fuere mediocria. Præſcripſi itaque ut in pulveris & Julapii uſu triduum perſiſteret; ſumeretque in languoribus Spir. C. C. guttas aliquot in potu ordinario.

Die 14to puſtularum Eruptio fuit adhuc magis conſpicua; languore & oppreſſione pectoris jam devictis. Nam præter calorem internum vix quicquam mali ſenſit. Forſan autem perſtitit iſte Calor, quod Ægra diluentia, vel nondum, vel non ſatis potaviſſet. Ideoque Lactis Aquam alexiteriam inſtar potus ordinarii bibendam præſcripſi. Et ut ſumat Aquæ Theriacalis aliquot Cochlearia in hauſtu ejuſdem: ad ſervandum inter potum & medicamenta æquilibrium. Præcipuè, ſi vel languor & oppreſſio recurrerent, vel remitteretur Diaphoreſis. Demum, ut Veſicatoria Brachiis internis applicarentur. Tam ad puſtulas fœlicius ampliandas, quàm ad mala quæcunque Accidentia avertenda.

Diebus 15to & 16to cum eadem eſſet Morbi facies, ultimo præſcripta cenſui repetenda.

Die 17mo ex uſu Aq. Lactis intermiſſo incidit Ægrota in levem Dyſuriam. Statim itaque D. *Hunter* pharmacopœus, eoque abſente alter, accerſitus eſt. Qui dum ſolummodo Dyſuriam præ oculis habe-

haberet, Emulſionis libram bibendam miſit. A cujus uſu ſtatim ſubſtitit Diaphoreſis, maximaque oppreſſione & Dyſpnœa prehenſa fuit. Tandem & me vocarunt. Sed antequam illam adiverim de ea conclamatum eſt, & brevi obiit.

Ex Hiſtoria jam ſuprà deſcripta patet, quam maximum periculum in hac Febre ab errore, etiam minimo, pendere poteſt.

Hiſtoria Febris Miliaris cum Ulcere, Calculoque Renum.

FEbr. 27mo 1707. vocatus ſum ad D. *Couts*, in Vico *Mark-lane* vulgo dicto, jam puerperam; cui D. *Hunter* ut pharmacopœus miniſtravit.

Annos aliquot ſiniſtri Lateris dolorem ſuſtinuerat. Quem à Splene genitum plerique ob id æſtimarunt, quod prope partem Lienis anticam latus occupare videretur. Cum ſiniſtri Renis antica pars eſſet revera affecta.

Ex Morbo Nephritico totum Ægrotæ genus Nervoſum imbecillitatem aliaque vitia contraxerat. In ptyaliſmum frequenter incidere ſolebat. Et per bimeſtre ſpatium ante partum paſſa eſt internum Calorem. Qui, (ut antea monui) ſæpe & præcipuè in Gravidis paulo ante partum Febrem Miliarem præcedit. Tandem, ſine obſtetricis ope, fœtum enixa eſt.

Poſt dies aliquot dolorem primò ſenſit in ſiniſtro Latere, deinde in dextro cum horrore. Poſtea calore & frigore alternis, ſed inæqualibus intervallis, vexabatur.

Die quo illam primo viſitavi, Pulſus ei erat frequens ac debilis; lingua ſubalba & humida, ferè ſanorum ſimilis; quemadmodum & Urina, ſed ſine ſedimento. Calor & Frigus irregulares habuere vices. In dorſo manus calor erat mediocris, cùm palmæ ferveſcerent. Ut ab illa dormitura avolavit ſomnus; ita & Spiritus ejus tumultuaria quadam perturbatione commoti ſunt. His etiam ſonitus Aurium, palpitatio cordis, Dyſpnœa irregulariter repetita, maximaque oppreſſio cum ſuſpiriis, acceſſere. Nonnunquam item tremuere manus: Et à ptyaliſmo omnino ſuppreſſo, Lochiiſque parcè effluentibus, tum deliravit, tum motibus convulſivis levioribus correpta fuit. A quibus Symptomatis, Febrem hanc eſſe cenſui Miliarem. Et præcipuè à Spirituum defectu, & pectoris oppreſſione cum ſuſpiriis; mihi hujus Febris ſignis Pathognomonicis. Et à Dyſpnœa, Tremore, & Debilitate, Febrem præcedentibus, periculoſam eſſe intellexi.

Duplicem itaque præ oculis habui indicationem. Scilicet, excitare Diaphoreſin, & ad Symptomata ſigillatim reſpicere.

Ut priori ſatisfacerem, & ad Lochia reſtituenda, Dyſpnœamque levandam, Bolum ſequentem præſcripſi.

℞. Pulv.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti an.* ℈j. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. e Mecon. q. ſ. Mſ. f. Bolus cum Julapii ſequentis hauſtu ſexta quaque hora ſumendus.*

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Bryon. comp.* ℥iß. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium, de quo ſumat hauſtum ut ſupra & in languoribus.*

Porro ad Dyſpnœam materiamque morbificam minuendam, & caput defendendum, Veſicatorium Nuchæ applicandum juſſi.

Ad renovandum autem ptyaliſmum, Sanguinemque diluendum, eoque modo puſtularum egreſſum promovendum, & ne Dyſuria ex Empl. Veſicatorio contingeret, ſequens Apozema præſcripſi.

℞. *Decocti Pector.* ℔iß. *Aq. Pæon. comp.* ℥jß. *Syr. de Alth. Jujubin. an.* ℥j. *Mſ. f. Apozema, de quo ſumat hauſtum frequenter.*

Et ad promovendam Diaphoreſin, ut Sp. corn. C. gutt. xx. hauſtui Apozematis adderentur.

Deinde ad Lateris dolorem leniendum, Hauſtum ſequentem, cum pulv. è chel. cancror. comp. ℈j. ſumendum præſcripſi.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥ij. *Bryon. comp. Syr. de Mecon. Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Et quò melius reſtitueretur ptyaliſmus; quoddam Gargariſma, à patiente antea probatum permiſi uſurpandum.

Ad hæc omni loquacitate & Viſitantium turba Ægrotæ interdixi. Ut ſi inſomnis fuerit, ſaltem tranquillitate frueretur. Suaſi etiam, ut poſſetum ſalviatum & calidulum affatim bibat, ad calorem internum minuendum, meliuſque producendam diaphoreſin.

Die 28vo dolor Lateris multò fuit remiſſior, & jam quietè jacuit, etiamſi nox ſine ſomno præteriiſſet. Caput etiam pacatius, & Reſpiratio facilior. Pulſus tamen frequens adhuc & debilis; at cum motu magis æquabili. Quin & palpitatio cordis, Tremorque perſtitere, & convulſivorum Motuum quædam ſpecimina. Lenis tamen jam orta fuit & univerſalis Diaphoreſis. Calor item externus magis regularis, & in manu ubique ſui ſimilis. Lingua & Urina eædem ac die præcedente. Et quamvis pectus adhuc fuerit oppreſſum, ſpirituſque defecerint; rariora tamen trahebat ſuſpiria. Quibus omnibus perpenſis ſequentia præſcripſi.

℞. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Croci, Pulv. de gutt. an.* ℈ß. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus circa tertiam pomeridianam ſumendus, & deinceps ſexta quaque hora, cum Julapii ſequentis hauſtulo.*

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥jß. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julap.*

Et ut Apozema antea præſcriptum continuaretur.

Cùm verò cubicularia me jam diſceſſuro ſubmiſſiori voce fuiſſet allocuta: contigit ut Ægrota putaret illam dixiſſe, ſe brevi fore maniacam. Quod ei adeo perturbavit animum ut paulo poſt in delirium (à quo ex primo meo præſcripto huc uſque immunis fuerat) de novo incidit. Pharmacopœus itaque miſ-

ſus eſt indicare mihi, quod Domino *Couts* gratum foret, ſi Medicum, jam à multis annis ſibi ſuiſque ordinarium, meis aſſociarem conſiliis: ut ſi forſan alio fuerim avocatus, ille in promptu eſſet.

Veſperi convenimus. Et ſtatim à conſultatione inita, iſte Medicus, primariam Indicationem pro continuanda Diaphoreſi flocci faciens, Medicamentis valde calorificis opus eſſe urget. Quibus à me rejectis, ſequentia præſcripſimus.

℞. *Lapid. Goens.* ℈ß. *Oculor. Cancr.* pp. ℈j. *Croci, gr.* v. *Caſtor. gr.* iv. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus hora nona ſumendus in Cochl.* j. *Julapii ſequentis ſuperbib. Cochl.* v.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥vj. *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥iß. *Ocul. Cancr.* pp. *Marg.* pp. *an* ℈ij. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Et ut applicentur Emplaſtra Epiſpaſtica ſuper carpis.

Martii 1mo nobis narratum eſt, patientem, nocte præcedente inſomnem fuiſſe; & jam inquietudine, calore, & delirio laborare vidimus: Medicamentum enim Sudorificum, Diluenſque omiſſa fuere. Propoſui itaque Antimonii Diaphoretici uſum; Medicamenti, ſcilicet ad puſtulas Miliares emittendas, nec non ad levandum delirium, à me ſæpiſſime probati. Ille verò, poſtquam diu renixus eſt, tandem mihi aſſenſit; convenitque inter nos ſequentia præſcribere.

℞. *Antimon. Diaphor.* ℈j. *Lap. Goenſ. gr.* xij. *Caſtorei grana aliquot, Syr. Caryophil. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſexta quaque hora ſumend. cum Julapio antea præſcripto.*

Et ut Emplaſtra ſubpedalia applicarentur.

Die 2do involuntariè quidem Urina extillaverat; ſed id à Veſicatoriis, ut videbatur. Domiti enim delirii loco ſana mens rediit. Reſpiratio etiam erat facilior; Motuſque Convulſivi vix quicquam ſenſibiles. Vidimuſque puſtulam quandam rubram ſuper inſpecto collo. Quod alter Medicus, hanc Febrem haud eſſe Miliarem, arguere contendit. Quem errorem poſtquam illi ex aliis Symptomatis patefeciſſem; concordi animo eadem quæ ultimo præſcripta ſunt continuari juſſimus.

Die 3io in denudato pectore Puſtulas miliares abſque ullis alterius generis conſpeximus. Unde & quæque lenita ſunt Symptomata. Quamvis enim per noctem pene inſomnis fuiſſet, ex leni tamen Diaphoreſi, quietudine, animique tranquillitate, & reſpiratione facili fruebatur.

Nihilominus ille idem Medicus, eorum loco, quorum uſu finem deſideratum obtinuimus, calida Medicamenta, ad Spiritus, ut ajebat, exaltandos, uſurpari voluit. Ego verò, poſt longam diſceptationem, cum aſſentire minimè auſus ſim, ipſum, ut per ſe faceret experimentum, permiſi. Interim Pharmacopœum Cubiculariamque monui, ut horum Calidorum effectum accuratiſſimè notarent. Ille verò ſequentia præſcripſit.

℞. *Conf. Alcherm. ſine odor.* ℈ß. *Pulv. è chel. cancr. comp. Lapid. contray. an. gr.* xij. *Salis Succin. gr.* v. *caſtor. g.* iij. *Syr. è cort. citr. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus quinta*

quinta quaque hora, ſuperbib. Julap. ſequ. cochl. iv.

♃. *Aq. Meliſſ. Lact. alex. an.* ℥iv. *Scordii comp.* ℥ij. *Bryon. comp.* ℥iß. *Margar.* pp. ℈iv. *Sacch. albiſſ. q. ſ. Mſ. f. Julapium, ſumendum ut ſuprà præſcriptum eſt & pro libitu in languoribus.*

Die 4to nobis narratum eſt, Ægrotæ noctem valde inquietè tranſiiſſe. Ita ut præ anxia quadam ægritudine ſudores calidi per totum corpus ei effuſi ſint, & (ut aſſeveravit pediſſequa) lintea mordere cogeretur. Ad hæc, maxima oppreſſione & Dyſpnœa, motibuſque convulſivis magnis & frequenter repetitis afflicta fuit. Quæ omnia Pulſus frequentiſſimus & Vermicularis comitabatur.

Forſan prædicta doſis, quoad quantitatem, non adeo calorifica videbatur. Cum tamen brevioribus Intervallis, & ab Ægrota, jam & antehac ad febrilem effervescentiam proclivi, ſumeretur; & ubi Ren ſuo proprio Morbo fuit affectus, minor doſis, inſtar majoris valere potuit.

Cæterum ille alter Medicus, cum ad conſultandum ſeceſſerimus, à me quæſivit, quid eſſet tandem faciendum? Ego verò reſpondere haud dubitavi, locum conſultandi dari nullum, nec quidem ſperandi. Ille verò à ſudoribus ſalutem promiſit. E contra, eos ex Agonia & Morbi Veneno eſſe merè colliquativos, admonui. Demum, poſt quædam alia hic illic objecta, ſequentia præſcripta ſunt.

Applicentur Empl. Veſicat. ampla & acria Femoribus internis. Et repetantur ſubpedalia.

℞. *Bezoar. Orient.* ℈j. *Antimon. Diaphoret. gr.* xij. *Conf. Alcherm. ſine odor.* ℈j. *Syr. Caryoph. q. ſ. Mſ. f. Bolus quamprimum ſumendus, ſuperbib. Julapii ultimo præſcripti Cochl.* iv.

♃. *Tinct. Caſtor.* ʒij. *Capiat gutt.* xvj. *in hauſtu potus ordinarii.*

♃. *Decoct. albi* ℔ß. *Aq. Cinnam. hord.* ℥iv. *Sacchar. albi q. ſ. Mſ. pro potu ordinario.* Sed, antequam parata erant Medicamenta, Ægrota hæc mortua eſt.

In diſſecto Cadavere Inteſtina, ut ſæpe ſolent, flatibus valde diſtenta vidimus, & illorum vaſa capillaria Sanguine referta. Majora verò, & præcipuè in peritonæi interna ſuperficie, ſtagnante Sanguine quaſi nigricantia, Gangrænæ ſimilitudinem præ ſe ferebant: ſcilicet, circa dextrum Latus, ubi nuper Ægra de dolore maximè querebatur. Nam antea Latus præcipuè ſiniſtrum ei doluit. Ideoque ſiniſtri Renis Parenchyma conſpeximus abſumptum, Tunicaſque pure plenas, & Calculo magno, cum quibuſdam parvulis infima & antica parte poſitis. Ren dexter videbatur fere ſanus; & ſimiliter Hepar, atque Uterus. Veſica verò Fellea Bile flaviſſima, & ſubflavis Lapillis diſtenta erat.

Ex his patet, dolorem diuturnum, in recenſione Symptomatum memoratum, à ſiniſtri Renis Calculo; Hecticam autem Intemperiem, ab Ulcere, & forſan à Veſicæ Felleæ Lapillis, Bilis exitum

præcludentibus, pendere: Doloremque recentem in Regione dextra à ſtagnante Sanguine. Qualem Dolorem, hoc eſt Recentem, in aliis etiam Cadaveribus Sanguinis Stagnationi conjunctum ſemper comperi.

Hiſtoria Variolarum cum Puſtulis Miliaribus.

JUlii 15. 1705. vocatus ſum ad Dominam *Bek*, D. *Bek* Mercatoris celebris Uxorem; quæ tum temporis, apud *Hampſtedium* commorata eſt; cuique D. *Shervood* erat Pharmacopoeus. Hæc, cum antea perfecta valetudine uſa fuiſſet; 13io die Julii, dolore dorſi vehementi, cum oppreſſione pectoris, atque altis ſuſpiriis, Spirituumque defectu, correpta eſt. Ex quibus Symptomatis, Febris Miliaris ſignis Pathognomonicis, novi hanc eſſe hujus generis, Puſtulaſque Miliares ſe brevi exhibituras prædixi. Et de expectandis Variolis feci etiam conjecturam: Eo magis probabilem, quod tum temporis longe lateque graſſabantur. Conſului itaque illam ad Viſitationes facilitandas, in *Londinum* deferri. Et ut tutius ſuum iter perficeret, *Pulverem ex Bezoar. Orient. & Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℈j. *ſumendum præſcripſi.*

Die 16to Variolæ cum Puſtulis Miliaribus interjectis emicuere. Præſcripſi itaque Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j. cum Julapii perlati communis hauſtulo, ſexta quaque hora ſumendam. Ad præveniendam Diarrhœam Dyſpnœamque, tum decoctum album, tum pectorale, alternis vicibus bibenda. Quibus etiam proviſum eſt, ne Puſtularum Miliarium Variolarumque materiæ emittendæ deſit vehiculum: & ut melius linguæ viſcoſitas inhiberi poſſit. Præſcripſi etiam Aſtringens Gargariſma, ut ejus uſu Variolas de Faucibus repellerem.

Die 17. Puſtulæ Miliares & Variolæ numeroſius extabant. Capite, Gutture, Thorace, Ventriculo, Ægra bene ſe habebat. Oppreſſio etiam, & defectus Spirituum fuere mitiores. Tantum inſomnis erat, ut Febre Miliari correpti ſolent. Suaſi itaque ut in omnium die præcedente præſcriptorum uſu perſiſteret.

Veſpere paulum delirabat. Non à Puſtularum Miliarium aut Variolarum paucitate, ſatis enim erant numeroſæ; ſed ex perpetuis vigiliis. Ad quæ Confectionem Fracaſtorii, in hac Febre vel Laudano vel Diacodio potiorem, in ſequente Hauſtu præſcripſi.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥iij. *Epid.* ʒiij. *Conf. Fracaſt.* ℈j. *Mſ. f. Hauſtus perſiſtente Delirio ſumendus.*

Die 18vo à nocturno ſomno delirium pacatum fuit. Ægrota autem Embryonis recenter concepti Abortum, verum abſque ullo malo Symptomate, paſſa eſt. Juſſi itaque ut in uſu antea præſcriptorum perſiſteret. Addendo Pulv. è Chel. Cancr. comp. ſingulis ſcrupulis Marga-

garit. pp. gr. vij. quo certius & à Diarrhoea & à nimio Lochiorum fluxu præcaverem.

Veſpere Variolæ ſatis erant conſpicuæ. Ægrota tamen ſumma Pectoris oppreſſione, Spirituumque defectu laborabat cum ſuſpiriis. Quæ Symptomata, cum lenem & continuam Diaphoreſin indicaverint, præſcripſi Pulv. è Chel. Cancr. comp. uſum ſine Margaritis, & cum Julapio ſeq.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥viij. *Pæon. comp.* ℥ij. *Syr. Caryophil.* ℥j. *Mſ. f. Julap.*

Suaſi etiam ut perſiſteret in uſu Apozematis Pectoralis; addendo ſingulis Hauſtibus Spir. C. C. gutt. xx. Tum ad levanda ex oppreſſione ſuſpiria, tum ad continuandam uberiorem Diaphoreſin. Ubi enim per ſe extant Variolæ, Spiritusque elevari poſſunt ſine Diaphoreſi; ſale Volatili Oleoſo potius quàm Spiritu C. Cervi utor.

Die 19no Facies atque Artus pauliſper tumuere. Variolæ autem pleræque exſiccæ, & colore quaſi corneæ videbantur. Oppreſſio etiam magna erat & ſuſpiriis conjuncta; ſed ſine Spirituum defectu. Habita itaque ratione ad Partium & Variolarum Tumorem, & Puſtularum Miliarium eruptionem, Julapium ſeq. præſcripſi.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥iß. *Confect. Fracaſt.* ʒj. *Spec. Conf. de Hyacinth. ſine odorat.* ℈ij. *Syr. è Mecon. & è Cort. Citr. an* ℥ß. *Mſ. f. Julap. de quo ſumat Cochl.* iv. *tertia quaque hora.* Eo fine, ut ex doſibus, brevioribus intervallis ſumptis, Ægra perpetua quietudine in lecto jaceret. Eoque modò à Frigore externo, etſi non ſemper Variolarum, Veſicularum tamen Miliarium eruptioni inimico, præcaveretur. Præſcripſi etiam ut, ad Tuſſim Dyſpnœamque ſaltem minuendas, in uſu Apozematis pectoralis perſiſteret. Et cum Variolæ jam & in Collo & in toto Corpore plenè expulſæ fuerint, loco Aſtringentis Gargariſmatis lenientem ſubſtitui.

Veſpere quietè, ſed pene inſomnis, jacuerat. In vola Manuum, ubi Cutis valde craſſa, Variolæ videbantur Veſiculæ ſero limpido plenæ; in aliis partibus quaſi exſiccæ. Præſcripſi itaque ut in Apozematis pectoralis frequenti uſu perſiſteret; ſcilicet, ad Materiam & Variolis & Salivationi præbendam. Et ad majorem cautelam, ne aut Variolæ aut Puſtulæ Miliares verſus interiora remearent; hauſtui Apozematis, Aquæ Theriacal. Cochl. j. ſæpe addendum monui. Et ut Tumorem partium promoverem, hora ſomni Hauſtum ſequentem bibendum.

℞. *Aq. Paralyſ.* ℥ij. *Theriacal.* ʒiij. *Confectionis Fracaſtorei* ℈j. *Syr. de Mecon.* ʒß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 20mo omnia in eodem ſtatu perdurarunt Symptomata. Juſſi itaque ut in uſu mixturæ pacificæ antea præſcriptæ quarta quaque hora perſiſteret: Et in uſu Apozematis, Julapii, & Gargariſmatis.

Veſpere, cum eadem videretur Morbi facies, eadem quæ prius præſcripſi continuanda. Et ut Julapii ſequentis hauſtum ſumeret in languoribus.

℞. *Aq. Meliſſ.* ℥x. *Pæon. comp. Epidem. an.* ℥iß. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Julapium.*

Die 21mo Ægra fere eadem ac antea. In tantum jam querebatur, totum Corpus vehementer prurire. Præſcripſi itaque ut in uſu omnium perſiſteret: Præcipuè, mixturæ pacificæ, ne inquietudine ex pruritu pateret frigori, eoque puſtulæ Miliares recederent.

Veſpere, cum in eodem ſtatu fuiſſet ac matutino tempore, viſum eſt omnia jubere continuari. Eo potius, quod ex uſu Apozematis pectoralis Gargariſmatiſque frequente omiſſo, Salivationem (ut in Variolis ſiccioribus & Corneis ſolet) ſiſti viderim. Hincque patet, cur multi, circa diem à Morbi principio undecimum moriuntur. Nimirum, quod nimis parcè ad diluendum attenuandumque ſanguinem, & materiam in Salivationem præparandam biberent. Unde & oneri ſuccumbit Natura, faucium ſubſidit Tumor, cum graviſſima Dyſpnœa, quæcunque expectorantia eludente; demumque ex Alvo ſemel aut bis ſoluta, vel menſium effluxu, ſubitò mortem obeunt. Calida quoque Medicamenta, à multis præſcripta, Dyſpnœam ſiccitatemque Gutturis & Linguæ inferendo, ſimili Epilogo præludunt. Semper itaque uſque ab initio, & per totum progreſſum Morbi, diluentia præſcribo. Nec Cereviſiam tenuem pane toſto alteratam prohibui; niſi Ægritudo, vel nauſea, Vomitio, vel Diarrhœa contraindicaverint.

In difficili Reſpiratione, & ubi Salivatione maximè opus eſt, Indicationes pro Medicamentis valde calidis nullas agnoſco. Cæterum, ſi forſan, non obſtante eorum uſu, Patientes evadant, viribus Naturæ referendum eſt. Partium extumeſcentiam Opiata ſatis bene promovent; & Salivationem diluentia. Calida autem Medicamenta, ſanguinis accelerando motum, utrumque inhibent. Etenim Fermentatio & Secretio contemporaneæ, nullo modo conſiſtunt. Cujus rei exemplum nuperrimè vidi ſingulare in Domino *Hatſell*, cui pharmacopœus erat D. *Lancashire.* Is enim, cum mali moris variolis laboraret, & ex ſumpta Tincturæ Croci, vel Confect. Alchermes tantum puſilla doſi, Febris vehementius accenderetur, coactus ſum oculos Cancrorum, Margaritas, & ſimilia, cum diluentibus præſcribere. Quorum benigna vi Ægrotum ex orci faucibus ereptum ſanavi. Sed ad hiſtoriam præ manibus jam redeo.

Die 22do intellexi generoſam Mulierem, cujus hîc caſum narro, nocte præcedente vix dormiiſſe. Multum de Calore interno querebatur, palluitque Urina. Unde & Metaſtaſim materiæ, aut Puſtularum Miliarium, aut Variolarum metui. Præſcripſi itaque ſequentia.

℞. *Decoct. Pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔j. *Theriacal.* ℥ij. *Mſ. ſumat hauſtum aliquoties in die.*

Et quo melius, non ſolum Variolas, diluendo, ſed & Puſtulas Miliares, Spiritus roborando foverem, Julapium cum Diaſcordio antea præſcriptum, & alterum Cordiale, una cum diluente Julapio, viciſſim ſumenda præſcripſi.

Veſ-

Veſpere in eodem ſtatu perſtitit. Ideoque eadem Medicamenta juſſi continuanda.

Die 23tio nempe à Morbi principio undecimo, Ægrota incidit in aliquanto gravius quàm hactenus periculum. Nam totam fere noctem inſomnis fuerat. Potius, ut mihi videbatur, à Puſtularum Miliarium vitio, quàm variolarum. Præſcripſi itaque *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *cum Julap. perlato ſumendum octava quaque hora.*

Veſpere ter Alvus deſcenderat. Juſſi itaque Paregoricum antea præſcriptum quamprimum repetendum. Et poſt ſingulas ſedes, mixturæ cum Conf. Fracaſt. Coch. iv. bibenda; addendumque Decoctum album. Et ad alia Symptomata, ut ſint in promptu Mucilago & Gargariſma; nec non Apozema pectorale ſpiritu ſulphuris leviter acidulatum.

Die 24. narratum eſt, Febrem totam noctem intenſiorem fuiſſe. Facies Manuſque, ſed hæ minus, detumuere. Ad hæc perſtitit Diarrhœa, defecere ſpiritus, reſpiravit difficillimè, & Salivatio declinavit. Quibus Symptomatis ultimo præſcripta methodo occurrendum cenſui. Addendo Oxymelitis ſcillit. Cochl. j. Aq. Cinnam. hord. dilutum. Et ut Pulv. e Chelis Cancror. comp. Apozematiſque pectoralis in uſu perſiſteret; cum ſpiritus Corn. C. gutt. xvj. in ſingulis hauſtibus Apozematis. Et in Diarrhœam, mixturam cum Confect. Fracaſt. ſtatim & poſt ſingulas ſedes ſumendam juſſi.

Veſpere faciliùs reſpirabat. Verùm ex ſumpto Oxymelite ſcillitico aliquoties vomuerat. Julapii itaque ſequentis hauſtum urgente vomitu bibendum præſcripſi.

℞. *Aq. Menth.* ℥x. *Pæon. comp.* ℥jß. *Spir. Menthæ gutt.* xj. *Syr. Menth.* ℥j. *Mſ. f. Julapium.*

Die 25to narratum eſt Patientem nocte præcedente calore febrili valde accenſo gravatam fuiſſe; nec non delirio, Reſpiratione difficili, & Diarrhœa: Minimè autem modô Paroxyſmi regularis. Variolas etiam ubique nigricantes, quaſi Gangræna tactas, apparuiſſe. At cum mane accederem, Symptomata hæc vidi maximè diminuta, & Vomitio penitus ſuppreſſa. Ad Tracheæ autem, quam nunc paſſa eſt, ſtrangulationem, Pilulas ſequentes ſumendas curavi.

♃. *Caſtor. gr.* vj. *Aſſæ fœtid. gr.* xij. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Pil.* n. vj. Et ut perſiſteret in uſu ultimo præſcriptorum.

Veſpere Exacerbatio febrilis, cum Vigiliis, delirio, dyſpnœa, Sedibus, Motibuſque Convulſivis, fuit repetita. Emplaſtra itaque ſubpedalia, Veſicatorium inter Scapulas, Bolumque cum Julapio ſequentem præſcripſi.

℞. *Spermat. Ceti, & Pulv. Cancr. comp. an.* ℈j. *Laud. Lond. gr.* j. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus ſtatim, ſuperbibendo Julap. ſeq. Cochl.* iv. *& deinceps per intervalla.*

℞. *Aq. Rutæ*, ℥x. *Pæon. comp.* ℥ijß. *Sacchar. albi q. ſ. Mſ. f. Julapium.* Ut perſiſtat in uſu Apozematis pectoralis, & mixtura cum confect. Fracaſt. pro re nata.

Die 26to intellexi noctu Ægram perturbatam fuiſſe inquietudine & delirio, nec non ſedibus, ſpirituum defe-

defectu; ſed ſine ſuffocatione. Imperavi itaque ut in uſu ultimo præſcriptorum perſiſteret.

Veſpere caloris exacerbatio renovatur. Mitius autem deliravit, ſedeſque paulo reſtrictæ ſunt. Præſcripſi itaque omnia continuanda; & urgente delirio, Veſicatoria Brachiis applicanda.

Die 27mo relatum eſt, noctem Ægrotam peſſimè ſuſtinuiſſe. Nam ex reaccenſa Febre deliravit cum vociferatione. Quamobrem & Curatrix præſcripta Veſicatoria appoſuit: Et ex veſicis apertis tam Febris quàm Delirium multum levabantur. Juſſi itaque, ut Tinctura Corticis Peruviani in promptu eſſet. Interim ad ſitim ſedandam, ut Lactis Aquam alexit. Saccharo edulcoratam biberet, & perſiſteret in uſu reliquorum præſcriptorum pro re nata.

Obſervandum eſt, poſt apertas Veſicas Emplaſtris excitatas, Salivationem fuiſſe redintegratam, & ad diem hinc uſque quartum perſtitiſſe. Unde conſtat, in Variolis, durante Salivatione, medicamenta calida minimè ad rem eſſe; niſi magnum aliquod Symptoma indicaverit; & jam tum multum ea debere eſſe diluentia.

Eodem die circa Meridiem ad Patientem accedens, vidi illam, Inquietudine, Delirio, Dyſpnœa, Suffocatione, Sedibuſque immunem. Calorem ſolummodo ſenſit internum, illius, qui Febri Miliari, vel Corticis Peruviani in Febre intermittente præpropero uſui ſuccedit, non abſimilem. Ad quem præſcripſi Margar. pp. ℈j. quinta quaque hora ſumendum, cujus efficaciam, ad hujuſmodi calorem extinguendum, frequenter expertus ſum.

Veſpere Febrilis caloris erat expers, nondum tamen Alvus ſubſtitit. Volui itaque ut ſumeret perlarum pulverem in forma Boli, quo in Ventriculo & Inteſtinis diutius maneret, tranſiretque melius in venas. Et ut decoctum album Mixturamque ex Conf. Fracaſt. &c. in promptu haberet.

Die 28vo minus caluit, ſedeſque pauciores ſunt. Nec recurrêre reliqua mala ſymptomata. Præſcripſi itaque ut in uſu Decocti albi, Bolique cum Julapio ſexta quaque hora perſiſteret.

Veſpere in eodem ſtatu erat laudabili quo mane. Ne tamen à Veſicarum Ulceribus, nimis cito deſiccatis, morbificæ materiæ pars ſupereſſet, juſſi Veſicatoria pone Aures applicanda. Scilicet ut Cathartici vicem explerent, donec Purgatio per Alvum foret tempeſtiva. Et ut Julapii & decocti albi uſus continuaretur.

Die 29no ſimiliter ut pridie ſe habuit. Quemadmodum & diebus 30mo & 31mo. Quapropter & juſſi, ut in uſu Pilularum ex Aſſa fœtida &c. & Julapii perſiſteret. Et hoc die 31mo præſcripſi Pilulæ Stomachicæ cum Gum. ʒß. hora ſomni ſumendam, & manè ſeq. Syr. Roſacei ſolutivi ℥j.

Auguſt. 1mo ter quaterve Alvus laxa fuit bonis avibus.

2do Uſa eſt Julapio & Pilulis de Aſſa fœtida, &c.

3tio & 4to & deinde 5to & 6to Pilulas Catharticas & Syrupum repetendo, à Morbo periculoſiſſimo omnino convaluit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Exitialis, ubi Æger ſtatim à principio ſua voce fuit privatus.

CIrca quintam diem Octobris 1709. digniſſ. Viri D. *Gulielmi Moriſoni* Armigeri Filius, ſedecim annos natus, Temperie bilioſus, & in iracundiam aliaque Animi Pathemata facilè accenſus, Febre correptus eſt. In qua Tempeſtate, ab aliquot antea hebdomadis, Febris maligna Londini graſſata fuerat.

Cum primum illum viſitaverim, nulla pars ei doluit. Neque ulla Vomitione, aut Ventriculi Ægritudine, Emetici uſum indicante, tentabatur. Pulſus erat frequens ac debilis. Et uſque à Morbi principio magna loquendi difficultate, cum ſtupore, affectus eſt. Quibus acceſſere Tumores ſubſultuſque Tendinum; lingua arida & ſubnigra; Urina coloratior & clara, & ut plurimum involuntariè emiſſa, cutiſque calida & ſicca.

Hâc peſſimorum Symptomatum apparente Syndrome, accitus eſt D. D. *Grew*. Præſcripſimus Alexipharmaca, ex Serpentariæ Radice, Bezoar, &c. & paucos poſt dies maculis rubris & purpureis Ægroti cuticula, imprimis ſuper Pectus, Crura, Tibiaſque, fœdata fuit. Hæc Symptomata, aliquando paulo mitiora, dies quatuordecim prævalebant. Poſtea evanuere maculæ, creveruntque adeo Motus Convulſivi, ut Æger plures dies moribundus videretur.

Ferè in Morbi principio Emplaſtrũ Veſicatorium capiti applicandum juſſimus; ex quo recolligere mentem, & quôdam modô balbutire cœpit. Deinde & in Morbi progreſſu artubus univerſis alia apponenda; imò & aliquibus renovanda. Semper enim exſiccatis Veſicarum Ulceribus ferocius ingruebant Symptomata.

Deinceps, cum dies aliquot eadem Veſperi exacerbari videremus, Corticis Peruviani tum pulverem tum Infuſum, minore Doſi viſum eſt præſcribere. Unde motus Convulſivi ſuppreſſi ſunt. Ægrotus tamen, cujus vires & ipſa caro abſumptæ fuere (ita ut in coxa, in quam cubabat, Sphacelismus generetur) tandem fato ceſſit.

Notatu non indignum eſt, quòd Morbi decẽ aut duodecim ultimis diebus, adeo fœtidè ſpiraret perſpiraretque Ægrotus, ut cubiculum odoratis fumigare neceſſum eſſet. Et ego ipſe, dum paulo propius illi, in os meum reſpiranti inclinarem, ſubito Ægritudine & Languore correptus, horas aliquot in patulis agris vehi coactus ſum; & inde rediens Vinum Hiſpanicum Montanum affatim inter prandium bibere.

Diſſectum eſt cadaver perita manu D. D. *Douglaſs*. Super Pectus fuſci coloris macularum congeries adhuc erat conſpicua. In Arteriis Veniſque in Abdomine magis conſpicuis, nil contentum erat, præter θρόμβυς nigricãtis Sanguinis, mediis ſpaciis ſerô omnino vacuis. Haud equidem vulgare ſpectaculum. Vel quòd rariùs contingeret, vel ex Febribus mortuorum rariùs diſſecaremus cadavera. Etiamſi hinc conſtet ejuſmodi cadaverum, æquè ac aliorũ, Anatomen, haud mediocri ex uſû fore. Proindeque hanc Febris, licèt alterius generis, Hiſtoriam appoſui; tum ut exhiberem exemplum, ad Tractatûs prioris Appendicem referendum; tum ut alios alia hujuſmodi Exempla, in communem Medicorum uſum ſuaderem proferre.

THOMÆ SYDENHAM,

De Miċtu Sanguineo à Calculo Renibus impaċto.

QUamvis hominis minùs cauti & prudentis eſſe videatur, obſervationem in vulgus ſpargere, cujus in ſe ipſo tantùm experimentum ceperit, nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tam diu tantoque à *Miċtu Sanguineo*, à Calculo renibus impaċto orto, fuerim perpeſſus, humanitate & miſeratione erga Sodales in hoc malo meos commotum, iis qui eodem morbo excruciari quandoque potuerint, iſta remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invaſit, Paroxyſmo tum immaniore tum diuturniore, quàm priùs unquam, miſerum affligens, cùm ex hac cauſa æſtivo tempore, vel intra, vel ſupra leċtum ſubmollem jugiter ad duos menſes decumberem, finem Paroxyſmi, dolorem hebetem & obtuſum maximè in ſiniſtro Rene non nunquam, licet rariùs, & in dextro cœpi perſentiſcere. A Podagra convaleſcenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, ſed ſatis tolerabilis, me ſubmonebat; nondum enim Paroxyſmo Nephritico (cujus ſunt comites dolor ingens per Ureterum duċtus veſicam versùs tendens, tum Vomitio enormis) vel ſemel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant iſta Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole inſigniorem in Renum Pelvi geſtare; qui cùm major eſſet quàm ut ex Pelvi diċtâ in Ureterum duċtus elabi poſſet, prædiċta ſymptomata non intulit. Quâ in re, poſt annos multos elapſos me hallucinatum non fuiſſe certò comperi. Etenim cum Brumâ Anni 1676. ſtatim à ſoluto rigidiſſimo gelu, diu multùmque obambulaſſem, urinam mox reddidi ſanguine permiſtam; idque toties mihi uſu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum greſſu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non ſtratam, licet quàm longiſſimè, curru veċtarer. Urina quam tunc excernebam, tametſi terribili ſanguinis tantùm non ſinceri ſpecie prodiret, non ita diu poſt ſanguine in fundo ſeorſim grumeſcente, in ſummitate limpida & ſui ſimilis conſpiciebatur. In hujuſce mali remedium ſanguinem ſatis copioſum è brachio mitti curabam, & poſt Purgationes univerſales, medicamenta Refrigerantia & Incraſſantia, varii generis in uſum revocabam; Diætam interea his conſentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenu-

antes

antes ſollicitè devitans. Cùm autem neque iſta, neque alia permulta, quæ numerare longum eſſet, quicquam prodeſſent; & metuens calculum, quem grandiorem eſſe ſuſpicabar quàm ut expelli poſſet, Aquis Chalybeatis ad exitum ſollicitare, tandem ſpem, rei benè gerendæ prorſus amiſi; idque eo potiſſimum nomine, quod obſervâram ſenes aliquot mihi notos, ſibi mortem accerſiſſe, dum hujuſmodi remediis incaſſum morbi curationem molirentur. Stetit itaque ſententia non amplius tentare, at vitato tantum quàm potui maximè corporis motu, ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quàm mirè nonnulli deprædicent ſeminis *Fraxini* vim Lithontripticam, ſubiit cogitare quòd ſi ſemen ejuſmodi virtute polleret, omnino veriſimile eſſet *Mannam* Fraxini adhuc plus poſſe. Cùm Manna quam habemus, docente Botanographo τῷ πάνυ Dno. *Joh. Ray* poſt alios Scriptores, neque Mel Aëreum eſt, nec Ros aliquis Cœleſtis; ſed liquor potiùs, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabriâ* naſcentium, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus eſt ab eruditiſſimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à ſe curioſè contectis Mannam (qui eſt ſuccus ut dixi) ſæpiùs collegit. *Vid. Joh. Ray Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, Mannæ ℥ijß. in ſeri lactis ℔ij. ſolutæ hauſi, pauxillum ſucci limonum ſubinde, dum purgarer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod ſegniùs operari ſolet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujuſce remedii uſu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licèt enim antea non ſemper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & moleſto ſenſu afficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi ceſſit, idem Catharticum ſingulis Hebdomadis ſtato quodam die ad menſes aliquot continuos in uſum revocabam; & poſt ſingulas Catharſeos vices meliùs me habuiſſe planè ſum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currûs conquaſſationem ferre potuerim; ab hoc ſymptomate prorſus liberatus uſque ad Veris tempus jam proximè elapſum. Quo appetente, cum per prægreſſam hyemem ferè omnem Podagrâ laborâſſem, & quæ nimiâ corporis ad motum inhabilitate, quieti & ἀκινησία magis quàm alias ſolebam, indulſiſſem, rediit denuo ſanguinis mictus. Hìc ego an ad Catharſin me iterum reciperem, hærebam dubius; quoniam nuperis hiſce annis omni corporis ſubſtantiâ in Podagræ ſedem & fomitem quaſi perversâ, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxyſmum certo certius accerſebat. Tandem animo ſuccurrebat, quòd ſi Paregoricum ſingulis noctibus poſt purgationem adhiberem, quo tumultus à Carthartico excitatus ſedaretur, poſſe me priſtinam methodum Mannæ ſemel in hebdomade capiendæ tutò reſumere. Uncias itaque duas cum ſemiſſe in ſeri lactis ℔ij. diſſolutas manè hauſi, & ſerò guttas xvj. *Laudani liquidi* in Cereviſia tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo repetens bis in Septimana ad ſex vices. Poſtea verò Mannâ ſemel in ſeptimana

tantum uterer, humorum illuvie jam ita copioſè à Cathartico ſubductâ, ut à Podagra minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd ſi facultate aliquâ, ſive diſſolvente, ſive alio quovis modo Lithontripticâ, fuerit inſignita Manna, omnino eſt neceſſe ut Medicamentum, quale eſt Laudanum, validè adſtringens, remedii, in quo ſpem collocaveram, efficaciam ac vim quadantenus infringat; ſatius eſſe duxi Hypnoticum miſſum facere, cùm jam ſemel tantum in ſeptimana alvum ſolverem. In quâ Methodô jam ad menſes aliquot perſtiterim, eundem ſeptimanæ diem ubique Catharſi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quâcunque datâ anſâ dimoveri paterer. Licèt à prima remedii hujus doſi dolor qui in dorſo erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu poſt repetita Catharſis Podagræ ſignum dedit; quod nunc Artubus, nunc Viſceribus, bellum cœpit indicere, at hæc morbi tentamina Laudanum fortiter repreſſit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus bene verterit, in eadem perſeverandum mihi eſſe judicabam, tam ad præcavendum mictûs ſanguinis recurſum, quàm ad imminuendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis reſpondit, Hæmorrhagia iſta ex quo Tractatulum hunc primum edidi prorſus evaneſcente, proindeque Mannâ in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modo ſanguinis mictus urgeat, & ſolùm Cathartico hoc lenitivo, Mannâ ſcilicet, & ſecundum Methodum ſuprà à me traditam ſubducatur alvus) jam retractanda mihi eſt ſententia illa mea quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempè Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione, vel per Paroxyſmorum intervalla purgentur.

Nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, paroxyſmum quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito ſub noctem Hypnotico prohiberi potuiſſe. Nihilominus ſi Podagram ſolùm reſpiciamus, Evacuationes qualeſcunque plurimum nocent, ac proinde nequaquam ſunt admittendæ, niſi Symptoma dictum earundem uſum omnino poſtulaverit.

De *Regimine & victûs* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, (quando nihil eorum præterire velim quæ iſtis uſui eſſe poterint qui iiſdem, quibuſcum Ego, morbis conflictantur) hæc addo. Manè lecto exſurgens, Decoctionis *foliorum Theæ* cyatum unum alterumve exſicco; dein curru ad meridiem uſque geſtatus, & domum reverſus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto *modicè* (id enim ante omnia ſemper, & diligenti cum cura tenendum eſt), me reficio; ſtatim à prandio per ſingulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ (ſeu Pintæ) vulgaris ad promovendum ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem è viſceribus procul arcendam, haurire ſoleo. Pranſus iterum Rheda vector, & quoties

quoties per occupationes meas non detineor, Rus peto, aëris ſalubrioris inſpirandi gratia, ad milliaria duo vel tria. Cereviſiæ tenuioris hauſtus mihi pro cœna eſt; ſed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam ad ſomnum compoſiturus, idque eo fine ut hoc Julapio ſuccos acres calidoſque in renibus ſtabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem ac diluam. Ego verò & hìc & inter prandendum Cereviſiam tenuem lupulatam, Cereviſiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui ac miti, præferendam cenſeo. Licèt enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quâ pollet, ad ſubducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam ſtipticitatem quam impertiunt Lupuli, minus facit ad ſabuli vel materiæ calculoſæ generationem, quàm facit non Lupulata, cujus & viſcidior eſt ſubſtantia, & lutulentior. Quo die Catharſi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi eſt; vinum tamen Canarinum pro more meo ſuperbibo. Mihi curæ eſt, præſertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conſervandum pariter tenorem illum atque ordinem, qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverſo, nocturnæ lucubrationes, Senum cum Morbo Chronico qualicunque confliſtantium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam ſedulò obſervo, ad præcavendum à Calculo mictum ſanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus ſim (Geſtatio enim, vel ad maximam quamlibet diſtantiam, per vias lapidibus non ſtratas minimè officit mibi) non prius rhedam ingredior quàm hauſtum Cereviſiæ tenuis paulo liberaliorem ingeſſero, quem pariter itero ante regreſſum domum verſus, ſi fortè alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto ſemper mihi à mictu ſanguineo ſatis eſt præcautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hiſce annis ex errore aliquo circa ſex res non naturales commiſſo, mihi retroceſſio ſubinde materiæ Podagricæ accidit; cujus ſigna ſunt ægritudo ingens, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improviſo doloris ſunt expertes, ac ad motum plus ſolito habiles. In hoc caſu congium unum Liquoris poſſetici, vel cereviſiæ tenuis devoro, & quamprimum totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini hauſtulum, cui inſtillatæ fuerint Laudani liquidi gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hâc methodo meipſum ab imminenti morte aliquoties liberavi.

Etſi verò haud quenquam fortaſſe deceat (eum maximè quem ſive ſalvum ſive mortuum eſſe Hominem vix interſit) ita crebram ſui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis quorum vita ſaluſque majoris fortaſſe ponderis & momenti ſunt, queant prodeſſe.

Hìc poſtremò ſubindicandum eſt ingens diſcrimen, in quod nonnulli ſe

conjiciunt, tam Calculo, quàm Podagrâ laborantes, quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis ſolutam inconſultò capiunt. Quamvis enim hoc modo aſſumpta, & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nauſeâ Ventriculum irritet; tamen minora iſta commoda injuriam aliàs ab aquis illatam penſare non valent. Etenim ſi calculus Renibus incluſus ità magnæ molis ſit, ut per Ureterum ductus in Veſicam propelli nequeat, iſtæ Aquæ Paroxyſmum ut plurimum excitant, qui eo uſque perdurabit, cùm magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quin imo nec *chalybèatis Aquis* æger ſe tutò committet, niſi priùs certò ſciat calculum majorem non eſſe quàm ut per Ureteres viam poſſit ſive invenire, ſive facere, quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoſcere poteſt, ſi nempe jam anteà Paroxyſmum aliquem Nephriticum fuerit perpeſſus, (cum dolore ſcilicet ſæviſſimo in Renum alterutrò, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubinde in Ureterem illabitur, atque ita Paroxyſmum hunc invitat, qui fere non deſinit calculo in Veſicam detruſo. Cum res ità ſe habeat, nullum eſt magis efficax Remedium, ſive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, ſive ad eoſdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalybeatarum* Potatio liberalior, per ſingulas æſtates jugiter repetenda.

Cùm verò ſæpe accidat, ut *Paroxyſmo Nephritico* quis corripiatur quando hujuſmodi Minerales Aquæ haud præſto ſint, vel etiam tempeſtas Anni adſit, quæ earundem potationi minùs faveat; hâc itaque compendiosâ Methodo, ſine ulteriore Remediorum apparatû, inſiſtendum. Si æger temperamento ſanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, ſanguis ex brachio Reni affecto reſpondenti, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Poſſetici cui Rad. Althecæ* ℥ij. *incoctæ fuerint*, *Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur. ℞. *Rad. Althecæ & Lilior. an.* ℥j. *Fol. Malvæ*, *Parietar. Branc. Urſin. & Flor. Chamamel. an. M. j. Sem. Lin. & Fœnugr. ana* ℥ß. *Coq. ſ. q. Aq. ad* ℔iß. *Colaturâ diſſolve Sacchari culinaris & Syr. Dialthecæ*, *an.* ℥ij. *M. f. Enema.* Quamprimum per Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *Laudani Liquidi* ſatis magna doſis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthæi* xv. vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis, (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi Urinam eæ reddant nigram ac ſabuloſam) Venæſectio omittatur: At quoad reliqua, eâdem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci eſt, grandiorem revertamur. Quod ſi

ſi Calculoſus nullo unquam paroxyſmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major ſit calculus quàm ut ex Pelvi poſſit elabi: non ſolùm nihil proderunt *Ferreæ Aquæ*, ſed etiam ob jam dictas rationes, non ſine præſenti periculo ſumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium uſus, modò ſenes fuerint, (ut ſunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim non nunquam naturæ vires eo uſque ſunt imminutæ ac ſuccisæ, ut omnino metuendum ſit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur, ac ſuccumbant. Sive verò hoc in causâ ſit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento præditi, ſive non ſit; illud mihi compertiſſimum eſt, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quaſi confecta fuerant, hiſce Aquis interemptos diem ſuum obiiſſe.

Atque hæc eorum ferè ſumma eſt, quæ mihi in Morborum curatione hactenus innoteſcunt, ad diem quo hæc ſcribo, *Septembris ſc. Viceſimum & nonum, Anno Domini* 1686.

DE Calculo renibus impacto, ac inde enato mictu ſanguineo, verba fecit in ſpecie Clariſſ. noſter Autor, propriâ in hôc morbô deſcribendô, eâque ſanè duriſſimâ uſus experientia. At verò de aliis calculis, tum veſicæ, tum variarum etiam corporis cavitatum, aut ſolidarum partium, altùm omnino ſiluit. Non itaque ingratum Doctiſſimo Lectori fuerit, ſi quæ de ejus naturâ, origine, progreſſibus, varietatibus, diverſiſque ſedibus ac cura, magnâ diligentia ſcriptis conſignarunt Præclariſſimi Viri Carolus Drelincurtius, & Martinus Liſterus, *hîc legendum exhibeamus, eòque magis, quòd ea quæ ex illius Autoris primô locô nominati, Diſcipulis, Magni ſui Præceptoris ductu ſcribentibus & diſputantibus, habemus, ejuſdem variis obſervationibus, raris prorſus & curioſis, nobis jam dudum à Celeberrimô hôc Virô communicatis abundè illuſtrare valeamus. Sit itaque primò*

DISPU-

DISPUTATIO MEDICA
DE
CALCULO VESICÆ.

Quam, ſub Præſidio Præclariſſimi Viri,

CAROLI DRELINCURTII, *Lugduni in Batavis Profeſſoris Medici Senioris, habuit doctiſſimus Philippus Roſe, Gallo-Cadomæus.*

CUM Microcoſmum inter & Macrocoſmum, collationem inſtituo, & ſummas utriuſque dignitates, rationis bilance exploro, ſummam illius, cum hoc neceſſitudinem, ſatis demirari non poſſum. Quanquam etenim meliore principeque ſui parte, Microcoſmus omnes Macrocoſmi potiores excellentioreſque videatur dotes excedere, poteriore tamen, ut pote materiali, tanta illi cum hoc datur affinitas, ut ab iiſdem principiis, ab iiſdem elementis, iiſdem prorſus, variorum impetuum, à ſapientiſſimo Creatore, editis legibus omnino pendeant. Hinc ſanè ter beatum prædicabimus, qui indefatigatâ, exactaque Orbis Machinæ φαινομένων, indagatione, accuratiſſimam, perfectiſſimamque eorum notionem erit adeptus. Enimverò hic prævìæ ſcientiæ memor, conſciuſque, factâ attentionis ſuæ translatione, omnes corporis humani tam ſalubres quàm inſalubres, anomalaſque conſtitutiones maximo cum emolumento, ſcrutari potis eſt. Aſt quanquam tam diviti ſcientiæ theſauro, mentis noſtræ arcam, locupletatam non ſentiamus, nihil tamen eſt, quod nos à ſpeciminis conſilio deterreat, vel impediat quominus omnes contendamus nervos, ut *Calculi*, affectuum quibus adeo miſerè conflictatur Adami Poſteritas, mehercule non infimi, *Naturâ*, *Differentiis*, & *Symptomatis* ritè explanatis, ejuſdem *medelæ* delineationem abſolvamus, eamque rationi conſentaneam. Adſit infirmo Tyroni Saluberrimus Humanæ Proſapiæ Medicus.

Quia animi Mercurius, loquela eſt, atque mentis noſtræ ſenſa, aliter quàm ſermone, ſcripturâ, vel nutibus, unicuique ſignificare penes nos non eſt: hâc moti ratione quædam in Calculi ἔτυμον prælibare, ab inſtituto haud alienum ducimus. Calculus Latinis vulgò ſic appellatur, eos verò, qui aliquam in veſicâ ſovent rupem, Calculoſos nominant. Iſtud autem concretum à calce ſuam traxiſſe denominationem (alicujus, nempe, ἀναλογίας ergò) cum fœcundiſſi-

diſſimo *Ger. Johan. Voſſ. in Etymol. Ling. Lat.* exiſtimamus. Medicorum Princeps nomine λίθ☉ calculum plerumque intelligit, uti videre eſt *libro* iv. de morbis. Calculoſos verò λιθιῶντας, *libro de vuln. cap.* ut & affectum λιθίασιν, *aphoriſm.* 26. *ſect.* 3. nuncupat. *Helmontio* poſt *Paracelſum*, calculus in tractatu de Lithiaſi, vocabulo *Duelech* indigitatur.

Calculi nomine explicato, rem ipſam aggrediamur. Ejus autem naturæ certam, diſtinctamque notionem aſſecuti videbimur, ſi diligenti, rectoque examine, cauſas ejus tam *efficientem* quàm *materialem*, quantùm in nobis eſt, in medium protulerimus. De calculi materia, ipſiuſque concreſcendi modò, non parùm apud Artis Proceres hactenus fuit dimicatum: quod quidem nemini admirationem pariat, ſi quot de cæteris affectibus & morbis, inter ipſos variæ promulgentur ſententiæ, pauliſper apud ſe perpenderit. Sed ne curioſiùs quæſitâ harum diſſentionum occaſione, extra operis cancellos vagari conſpiciamur, l'ατεχνῆς Primariorum, hâc de re ſenſus huc referre, atque ex iiſdem quid potius, quid veroſimilius habeant ad majorem hujus lemmatis dilucidationem, depromere ſat nobis fore judicamus.

Venerandus Ἀρχιατρὸς *libro* 4. *de morbis*, quid ſit calculus quâque generetur ratione trutinans, ſic ſcribit: Ἐν τῇ κύστει γίνεται λίθ☉ τρόπῳ τοιῷδε· ὥσπερ ἐφ' ὕδατι μὴ καθαρῷ χαραχθέντι ἐν κύλικι, ἢ ἐν χαλκῷ, καὶ καταστάντι, ὑπόστασμη ἅλις γίνεται ἐν τῷ μέσῳ. Οὕτω καὶ ἐν τῇ κύστει ἀπὸ τοῦ οὔρου, μὴ καθαροῦ ἐόντ☉, &c. *In veſicâ generatur lapis hoc modo: quemadmodum in aqua non purâ turbatâ in calice, aut in vaſe æneo, & denuò quieſcente, fæx ſimul fit in medio, ſic & in veſicâ, ab urinâ non purâ exiſtente.* Quæ quidem explicatio propter tanti Viri Autoritatem nobis plurimùm arrideret, niſi fæcis in calicis fundo coacervatæ exemplum, quadantenus impar, mancumque animadverteremus. Quamvis* enim fæcis in calicis fundo coacervatio, & calculi in veſica formatio utcunque convenire videantur, quòd utrobique fiat quædam particularum mixti liquidi, ab aliis ſecretio, ſeu coagulatio, procul tamen à ſeſe invicem eas non parùm diſtare, neminem negaturum arbitror, qui vel minimùm ad ſpeciem formamque utriuſque concreti attendit. Nec dubio locum fore ſpero, ſi αὐτοψία diſcrimen quod intendo, unicuique palàm fecerit.

Opticè nimirum dignoſcitur, fæcis in fundo calicis congeſtionem eam eſſe, quæ vel minimo ipſius vaſis motu, vel aquæ in eodem vaſe coërcitæ, factâ bacillo agitatione, omnino ſolvatur, atque aqua impuris iſtis quiſquiliis modò purgata, ipſis iterum inquinetur, ſummeque ſaturetur. Quod ſanè à calculi concretione longè abeſſe, nullus refragabitur, qui matulam introſpicere non dedignatur: nam inibi non ſecùs ac in veſicâ calculum formari, cum Paracelsô Helmontioque, mens nobis eſt: quod poſtea ſolidis confirmabimus argumentis.

tis. Si ergo calculi materia ſive calculus ipſe parietibus & fundo matulæ adhærens examinetur, magnam certè ejus eſſe duritiem, nec non arctam vaſis concavo adhæſionem, ſensûs organis innoteſcet, adeo ut vel matulâ concuſsâ, vel lotio aliâ ratione commoto, prædictus calculus à matulæ muris non ſecedat. Præterea ſilentio non poſſum prætermittere, calculi coagulationem abſolutè in fundo matulæ, inſtar fœcis prædictæ nequaquam fieri: inſpicientibus enim patet, matulæ fundi cruſtam, ab ejuſdem parietum loricâ non multùm differre, & æqualem ferè cum eâ craſſitudinem habere. Unde meritò concludimus pace Hippocratis, fæcis in fundo vaſis aquâ pleni, cumulatæ exemplum, calculi διαμόρφωσιν, minùs perfectè exponere.

At fortè aliquis integer Hippocratis ſenſuum aſſertor, noſtram in improbando culpabit audaciam, atque ad paulò pòſt ſequentia ejuſdem Authoris verba nos ablegabit. Πήγνυταί τε ὑπὸ τοῦ φλέγματος ὠμοῦ ἐόντος, κόλλα γάρ γίνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον: *Induraturque à phlegmate crudo, gluten enim fit, phlegmate cum fæce mixto.* Sed hæc prædictam noſtram ſententiam nullatenus debilitant, quin nihil aliud probant quàm calculi concretionem à fæcis coactione, ut jam innuimus, maximè diſcrepare: κόλλα enim quam ex phlegmate & fæcis commiſtione ſtatuit Hippocrates, coagulationem calculoſam alio penitùs modo ac fœculentam perfici, certò arguit. Nec etiam tale phlegma ſive materiam pituitoſam, ad calculi compactionem, & indurationem, maximè neceſſariam nobis fingimus: cùm in matula tale gluten utplurimum non reperiatur, nec ideo ibidem deſinat conſtipari calculus. Sed donemus adeſſe in matulâ aliquam glutinis ſpeciem, ac inde conſequi liceat, eam calculi formationis cauſam eſſe genuinam, nec non eandem iſtam materiam eſſe meram pituitam? Quoad prius ſtare nequit; adſit enim tale gluten, vel deſit, calculus in matula perinde naſcitur. Quoad poſterius, meritò in dubium revocemus, utrùm iſtá materia, pura puta ſit pituita, an potius internum veſicæ adverſus urinæ acumina propugnaculum, ab ipsâ veſicâ intrò exſudans, atque ex ea in matulam emictum. Et licet talis mucago, calculi compoſitionem forſan ingrediatur, immeritò tamen ejus concretionis atque indurationis cauſam, ad phlegma idque ὠμὸν, referamus.

Verùm reclamavit alius, calculum ſuam coagmentationem duritiemque, glutini prædicto non abſolutè quidem debere, ſed veſicæ calore atque ſiccitate, inſtar laterum fictilium, condenſari atque lapideſcere. Sed quàm futilia & abſurda ſint illa veſicæ calor & ſiccitas, aut frigus ipſum, ad calculi γένεσιν, nemo non videt. Nec etenim matula, ſive veſica, intenſis clibani ardoribus retorrentur, aut quid ex gravi, Borealis Poli frigore participant, quò calculus inſtar lateris coquatur, aut inſtar glaciei congeletur, atque ad debitam, quam ſolet exhibere ſoliditatem deducatur. Quis etenim neſcit, veſicam perpe-

petuo ſeroſi laticis ſtillicidio irrorari, matulamque dum in ipſa calculus perficitur lotio madere. Nonne etiam notum eſt matulæ calorem, ſi quis adſit, igni admoto, veſicæ autem calculo, benignam ejus mucaginem abſtergenti, fibras aſperitatibus vellicanti, atque atterenti, acceptum referri debere. At hæc non magis in renum, quàm veſicæ calculi generatione, prædictarum cauſarum ullam agnoſcimus. Utrumque enim ab eadem cauſa eſſe oriundum, poſthac propalabimus.

Sed in tantis rerum anguſtiis, tamque obſcuro opinionum penè infinitarum chao, veritatis partus maximè langueſcit: cui plures obſtetricandi avidi, renum vel veſicæ vim lapidificam altâ voce implorabunt. Aſt talis Lucinæ auxilium fruſtra invocetur. Quem etenim fugit ita philoſophantes, obſcurum per obſcurius explicare niti, & ad patens celeberrimumque craſſioris ignorantiæ Sacellum citatis equis confugere. Apage apage inſulſas, cauſas ignotas, ſuperbamque qualitatem Quadrigam, quâ velociſſimè abrepti omnia naturæ ænigmata ſolvere, univerſaſque difficultates ſuperare, ac veluti calcare, nimis glorioſe contendunt. Hos itaque miſſos facimus, ut quid hâc de re ſentiat Fernelius curiosè expendamus.

Prædictus Autor lib. VI. de part. morb. & ſympt. cap. XIII. aſſerit: *omnem calculum in veſicâ concluſum, rudimentum quoddam è renibus traxiſſe, è quibus per nephriticum dolorem excidens, ſi grandiuſculus eſt, in veſica aliquandiu hæret, ac plerumque perſiſtit, illicque allatarum ſordium adhæſu coagmentatur, dum vetus confirmatuſque lapis fiat.* Quæ Fernelii mens ſuâ non orbatur veroſimilitudine, eamque ob rem ab eâ non omnino diſſentimus: cùm enim ipſe eodem libro notaverit, ſe neminem in veſica calculum habentem offendiſſe, qui nephriticis doloribus ante non fuiſſet divexatus; inde ſanè liquet pleroſque veſicæ lapides, calculo à renibus per ureteres in veſicam delapſo, principium ſuum debere. Quod ſuum judicium ſequente paulo pòſt obſervatione confirmare conatur Autor, ajens, *Quoſcunque exemptos veſicæ calculos, obtrivi autem experiundi gratiâ permultos, in eorum medio quaſi nucleum reperi, verum rudimentum è renibus deturbatum, diverſi quàm reliquum integumentum, ac involucrum, & coloris, & ſubſtantiæ.* Luculentiſſima hæc Fernelii animadverſio, ad ejus opinionem fulciendam non parùm confert, adeo ut ipſius veſtigiis incedentes, calculos veſicæ, maximam partem, prima à renibus accepiſſe voluminis ſui ſtamina, non dubitemus affirmare: nec tamen ipſi penitus ſubſcribimus; veſicam enim non ſecus ac renes ſaxeo fœtu, quanquam rarius, imprægnari, à ratione alienum minimè cenſemus.

Enimverò quamvis à Fernelii parte contra Hippocratem ſtemus, fæcem ſubſidentem, ſanguinis grumos, pus, mucoſam pituitam aliaque id genus craſſiora, facilè ex veſicâ profluere cum urinâ, ac proinde calculum ex his non formari: ipſi

tamen talium è veſicâ excretione poſitâ, calculi ibidem generationem, eamque primariam, tolli conſtanter negamus, neque etenim ex ejus ratiocinio, inductionem imperfectam referente, quid generale deduci poteſt. Nam unicuique, primo intuitu eluceſcit, prædicta omnia, à Fernelio enumerata, ſiquidem valeant ſemper è veſicâ foras amandari, calculi formationi, neutiquam prodeſſe, ac proinde ex iſtis calculum progigni, negare, ipſi fas eſſe: ſed inde omnem calculi in veſicâ concretionem, primariamque, ut jam ſcriptum eſt, omnino explodi, inficias imus: nam peculiarem calculi materiam, & à fæce ſubſidente, grumis ſanguineis, pure, mucosâ pituitâ, maximè diverſam poſteà aſſignabimus.

Quæcumque hactenus Autorum placita ponderavimus, quò obſcuram calculi cognitionem, è Democriti puteo nobis fortunatè contingeret eruere, parùm utilitatis noſtræ tribuerunt indagini: aliorſum ergo proram convertamus, ut ad optatum veritatis portum, tutò valeamus appellere. Jamque mihi fauſtum iter polliceor, modò hâc in densâ tenebrarum caligine, ad ignem protinùs apparentem, portûſque optati mihi monſtrantem oſtia, rectà contendam. Emporii *Spagyrici* ſiquidem portus hic eſt, benè eſt; nec etenim ſibi temerè perſuadeant, abſtruſam calculi indolem, aliter quàm induſtriâ Vulcani reſolutione, poſſe unquam reſerari. Hæcce inveſtiganti, ratio, omnium tutiſſima nobis eſt, ſed cùm curis, laboribus, nec non impenſis, ardua ſit, incerti de proſpero cœpti eventu, forſitan pro foribus hæreremus, niſi bonis avibus res in promptu nobis occurreret. Vigili quippe & indefeſſo, *Præſtantiſſimi*, & *Expertiſſimi*, *D. D. Caroli Drelincurtii*, *Apollinis mei*, *æternum ſuſpiciendi*, *reverendique*, ſcrutinio, perfectam calculi nanciſcor analyſim. Hic enim in *Epiſtola* ſua Gallicè exaratâ, cui nomen eſt, *La Légende du Gaſcon* &c. calculum in ſingula principia ſubtiliſſimè diremptum, famoſo offert Viro. Quanta autem maximâ poſſum fidelitate verba quæ paginâ 35. habentur hìc Latinè referam. *Sed quod tuâ longè dignius eſt experientiâ, & quod evidentiſſimum argumentorum augmentum mihi eſt; ſcilicet corporis humani calculi per ignem mihi ſuppeditant, longè potiori ratione quàm per aquam, tertiam ſalis volatilis, & ſpiritûs urinoſi penetrantiſſimi, & circiter quadrageſimam partem olei fœtidi aut ſulphuris, adeo ut inde mihi ſuperſint ferè duæ tertiæ partium terrenarum, quæ trigeſimam partem continent ſalis adeo fixi, ut ignem violentiſſimum ſuſtineat.* Quibus verbis cernere eſt hanc calculi reſolutionem igne fuiſſe peractam, poſt aliam beneficio aquæ expeditam; quæ in ſuperiori paginâ eſt reperiunda: eâ tamen quæ igne fuit abſoluta frequentiùs uſuri, quandoquidem ut placet clariſſimo Autori, *per ignem mihi ſuppeditat longè potiori ratione, quàm per aquam.* Tam certâ tamque egregiâ calculi potitus anatome, hìc pedem figere ſegniter, inſtituti conditio prohibet. Pergo igi-

igitur inſitas unicuique principio δυνάμεις ſedulò inveſtigaturus.

Scenam recludit *ſpiritus urinoſus*, iſque penetrantiſſimus, potentiſſimum, mehercule, naturæ coagulum ac forſan pari non gaudens. Talem enim præ ſe fert ἐνέργειαν, ut ſpiritum vini, ſeu aquam vitæ dephlegmatam in offam coagulet. Teſtem appello *Helmontium de Lithiaſi* cap. 3. §. 5. Rara hæc mirabiliſque ſimul ſpiritus urinoſi virium experientia, obſepiens calculi συμπῆξιν, nebulas non parùm diluit & diſſipat. Validiſſimum quippe aſſequimur ἐλατῆρα, quô præceps à peripheriâ in centrum motus peragatur. Hîc per tranſennam hominum ſortem dolere mihi incumbit, quod ipſis ferè ſolis inter animalia, talem ſpiritum gignere contigerit. Helmontii etenim operâ deſtillata eſt urina equina, verùm diſſimilis prorſus inde emanavit ſpiritus, quod apud ipſum legere eſt, *Tract. de Lith. cap.* 3. §. 9. Hujus phænomeni, humano generi, proh dolor! nimium familiaris, rationem hanc eſſe arbitror. Homo ſcilicet gulæ ſatiandæ avidior, viſcera condit in viſceribus, ſæpèque intempeſtivâ eduliorum, ſpiritibus tam ſulphureis, quàm ſalinis, præſertimque terreſtribus abundantium, farragine ventriculum ingurgitat, quæ ipſius fermento, fortè non imbelli edomita atque elaborata, per ductus meſentericos in lebetem cardiacum promoventur, ubi ulteriore donata coctione, majoreque exaltatione, numeroſos ſpiritus, à ſeſe invicem, volumine, figurâ, motuque ſæpiſſimè non parùm diverſos acquirunt. Quemadmodum autem plurium Regnorum Imperia, dominationis ſuæ imminutionem pertimeſcere non ſolent, cum libratis ſingulorum viribus, ex nullâ parte in aliam, cum ſucceſſu, fieri poteſt invaſio: pariter ſi ſpiritus varii maſſam ſanguineam exagitantes, eàmque uno tenore compellentes, temperatâ quadam proportione, æquiſque legibus, motus ſuos exerant, nihil ſanè, tunc, humano corpori, damni impendere poteſt. Sin autem res aliter ſe habeat, adeo ut v. g. *Spiritus urinoſus* aliis dominetur, ipſe, procul dubio, in ſubtiliſſimas adjacentes particulas perpetim incurrens, eas non ſolùm variâ impellet ratione, ſed etiam cum ipſis in mutuos ruens amplexus, ſiquidem idoneâ, ad coëundum figurâ præditæ fuerint, pro ſuperficierum magis vel minùs, immediato contactu, magis vel minùs ſolidum lapidem, ſeu calculum exhibebit. Felicior hâc in parte Equus ſuo Domino, ut & multæ aliæ brutæ animantes. Nam herbaceis parùmque ſpirituoſis veſcentes pabulis, ſuccum particulis activis minimè, vel ſaltem parùm turgentem obtinent: adeòque fermento generoſiori, ſeu agente efficaciori, quale eſt *ſpiritus urinæ*, deſtituti, calculoſis concretionibus vacare, vel ſaltem raro infeſtari, debent. Quod rationi, nec non experientiæ conſonum reperimus.

Canere palinodiam, moleſtum eſt: valeant ergo quæ ſcripſimus, ſitque *ſpiritus urinæ* ſummus coagulator, ſeu genuina calculi *efficiens* cauſa audiat. Nunc in ſubjectam ipſis *materiam* diligenter inquiramus.

mus. At certè ipſa, φλέγμα ὠμόν nequaquam erit. In matula enim materiam, ſeu calculum ipſum concavo adnatum vidimus, ſed antea nullum urinæ phlegma aderat; neque etiam terra, ſicuti videtur in concreto calculo: quin potius urina recens emicta, ubique & æqualiter citrino erat colore perfuſa. Præterea notante Helmontio tractatu de *lith. cap.* 3. §. 36. concretio calculoſa in vitreo recipiente è ſpiritibus, liquoribus nempe ſtillatis & claris, facta eſt: unde infero calculoſam cruſtam in matula contentam, pariter è ſpiritibus in urinâ meâ delitefcentibus fuiſſe confectam. Nec nobis obtrudant urinam noſtram non fuiſſe deſtillatam; certiſſimum enim eſt, Helmontii urinam ab ipſo deſtillatam aliud duelech non produxiſſe, quàm quod non deſtillata fuiſſet editura.

Satis commodè ſatisque evidenter *ſpiritus urinoſi* notitiam videmur adepti, nec aliorum cognitionem majus nobis negotium faceſſituram confidimus, ſi methodo jam inceptâ progrediamur: Ideo *quadrageſimam partem olei fœtidi, aut ſulphuris* conſiderare ſubeſt. Non ſolùm autem ad prædicti olei *qualitatem*, ſed & *quantitatem*, fortiter attendere, non parvi momenti eſt. Primò quoad ejus *qualitatem*, aliorum oleorum naturam ſapit: quatenus ex particulis longiuſculis, ramoſis, ſibi invicem intricatis, ac proinde ductilibus conſtat. Fœtidum etiam eſt, quatenus nimirum in deſtillatione, & præcipuè in ſanguineâ fermentatione, ac dein, vel in naturali, vel in artificiali matulâ maximam paſſum eſt ſui diſſolutionem, unde corpuſcula ab ipſo jugiter emanantia, nimioque fermentationis attritu figuras valdè irregulares nacta, cum ad nervos olfactorios allidunt, irregularem etiam, ſeu ingratum ſenſum in nobis debent excitare. Secundò quod ad *quantitatem* attinet, valdè exilis eſt: *quadrageſimam* enim tantùm exhibet. Unde jure conſequimur, parùm olei ſeu *ſpiritus urinoſi* ad concretionem duelech concurrere. Præterea hoc ſulphure eruto, *materiam* habemus in quam ſpiritus urinoſus, dum in urinâ adhuc reſideret ſuam potuerit ἀπόῤῥοιαν exercere; eâdem ferè ratione quâ in Helmontii experimento citato.

Supereſt tandem, ut *duas tertias* partium *terrenarum*, ut par eſt, contemplemur; eæ ſiquidem etſi craſſiores & graviores ſentiantur, quàm quæ ullo poſſent motu cieri, ſicque vix eò inducamur, ut eas naturam ſpirituum potuiſſe unquam aſciſcere, credamus, ex præcognitis tamen liquidò apparet, iſtam quam rudem & penè informem cernimus molem, motui tamen non planè fuiſſe ineptam, atque aliàs, ante ſcilicet ipſius coagulationem, volatiliſationis legibus paruiſſe. Raſuræ etenim matulæ quæ duelech in pulverem redactum repræſentant, ante ipſarum otium & captivitatem, per campum lotii liberè exſpatiabantur, atque in omnem loci differentiam abreptæ, ſpirituum indolem neceſſariò æmulabantur, eòque magis, quòd nullam peculiarem nobis præberent ſui viſionem.

Integrum non eſſet *partium terrena-*

renarum examen, niſi quædam in *ſalem* intra earum viſcera concluſum quædam mitteremus. Nam etſi *terrenas* calculi partes *ſpirituoſas* olim extitiſſe, in propatulo ſit, dubio tamen aliquo poſſet quis nos laceſſere; eô præſertim fretus, quòd perpetuò laudandus Clariſſimus *D. Drelincurtius*, deſignet illum ſalem adeo fixum, ut ignem violentiſſimum ſuſtineret. Sed objectionis hujus facilis eſt enodatio, ſi maturè conſideraverimus, iſtius ſalis, dum ignis viribus ſubjiceretur, eam fuiſſe conſtitutionem, ut ipſius minutiſſimæ particulæ arctiſſimam inter ſe iniiſſent unionem, convenientique præterea caruiſſe juvamine, ſeu vehiculo, quô veluti mechanicè potuiſſent attolli. In matula, vel in veſicâ non item, ſingula etenim corpuſcula ſalina, tum ſeroſo latice, tum aliis particulis ibidem occurrentibus à ſeſe invicem diſtincta, & diviſa, communi liquoris motu, ultro citroque provehebantur. Ad hanc ſententiam ulteriùs corroborandam multa poſſemus afferre, rationi & experientiæ cognata, ſed cùm præſcriptæ nobis anguſtiæ ſeu limites id non patiantur, iter maturabimus.

Cùm res ita ſe habeant, cauſas calculoſæ concretionis, tam *efficientem*, quàm *materialem*, nos jam fuiſſe conſequutos arbitramur. Penſitandum nunc eſt quônam pactô ab iſtis duelech in matulâ oriatur. Quod ſanè non fuerit nobis cognitu difficile; ſi *ſpiritus urinoſi*, ſpiritum vitæ coagulantis, virium meminerimus: is etenim *penetrantiſſimus*, id eſt particulis valde activis donatus, ſtipatuſque, vinoſas, ſeu ſulphureas impetens, eaſque ad mutuum cogens acceſſum, intermedias; tum terreſtres, tum ſalinas, in ſummas redigit anguſtias, adeo ut velut irretitæ, motumque ſuum idcirco ampliùs edere neſciæ, immediatum ferè cum vicinis acquirant ſuperficierum contactum, ac proinde cum ipſis firmiſſima fruantur connexione. Hoc prorſus modo in matula, æquè ac in veſica, calculum fieri, perſuaſum habemus. Cùm nimirum ægri urina in veſica, vel ſani in matula, talem ſui textûs aſſequuta eſt diſſolutionem, ſeu corruptionem, ut *ſpiritus urinæ*, *penetrantiſſimi* titulum adeptus, talem valeat effectum producere. Si quis autem cum *Paracelſo*, *Crollio*, aliiſque cauſam calculi *materialem*, *tartari* nomine velit intelligere, de verbo non litigabimus.

Calculi *naturâ* abundè ſatis explanatâ, præcipuas ipſius differentias enumerare, ordo poſtulat. Primò, alius eſt magnus, alius parvus. Secundò alius mollis, alius durus. Tertiò, alius gravis, alius levis. Quartò, alius lævis, alius aſper. Quintò, alius albus, alius ſubfuſcus &c. Sextò alius in centro nucleum habet, alius caret. Septimo denique alius adhærens, alius vagus, quorum diſcriminum cauſas, has eſſe opinor. Primò, quò diutiùs vel breviùs in veſicâ calculus hoſpitatus eſt, eò majorem vel minorem materiæ appoſitionem paſſus eſt, ideòque grandior vel exilior eſt. Secundò quò abundantior internæ veſicæ mucaginis copia in calculi compoſitionem contrahitur, eò mollius; quò autem parcior, eò durius duelech compingitur. Tertiò alius gravis

vis, alius levis: Quod quidem ſecundùm ampliorem tantùm & minorem molem non eſt intelligendum, ſed etiam reſpectu ejuſdem calculi voluminis: uti perbellè *Mecœnas* meus, in Epiſtolâ ſuâ à nobis citatâ, *ſcil. pag.* 32. animadvertit. Quartò alius lævis, alius aſper; prout nimirum æqualis vel inæqualis facta eſt materiæ acceſſio: indeque ſequitur Quinta differentia, quæ colorem ſpectat: nam (à varia corpuſculorum ordinatione variæ parantur ſuperficies, quæ ſolares, vel candelares radios diverſimodè reflectentes modificanteſque, diverſos neceſſariò, τῷ πρώτῳ αἰσθητηρίῳ ſuggerant colorum ſenſus: de quibus in *phyſica.* Sextò ſi nucleus, ut ſæpiſſimè accidit, è renibus per ureteres in veſicam devolvatur, ibique ulterius accipiat molis ſuæ incrementum, haud laborioſum cogitatu eſt, in calculi inde orti centro, nucleum debere occurrere: non ſolùm enim nucleus ille ſuperſtratis corticibus longè durior & firmior eſt: ut præclarè monet æternùm colendus *Mecœnas*, prædictæ Epiſtolæ *pag.* 34. Sed inſuper tam congrua, tamque homogenea, particularum, uno verbo *tartarearum*, fieri non potuit adjectio, quin earum ſtratificationum ordines, à genuinis nuclei corpuſculorum ſeriebus maximè differrent. Iſta omnia contra *Fernelii* ſententiam à nobis ſuperiùs oppugnatam nihil facerent, niſi ex doctiſſimi *Salmaſii* ad eruditiſſimum *Beverovicium* reſponſione *pag.* 141. ſciremus calculos dari nucleo carentes, qui proinde in ipsâ veſicâ primariam, ut antè à nobis ſcriptum eſt, ſortiti fuerint generationem. Septimò tandem, alius veſicæ adhærens, alius vagus: hujus ratio nulli non perſpicua: illius verò hanc eſſe reor. Quemadmodum matulæ, ſeu figulinæ, ſeu ſtanneæ, interior ſuperficies tam continua ubique, & polita non eſt, quin innumeris ſcateat poris & aſperitatibus, quibus proximè adjacens calculi materia concreſcendo impingatur, atque affigatur: ſimiliter in veſica eoque potiori jure, cùm ea ſit membranacea, accidere putamus. His ſubnectimus expertiſſimi Barthol. obſervationem *pag.* 200. anatomiæ recens editæ; *ubi* (inquit de intimâ veſicæ membranâ) *rugæ quàm plurimæ in calculoſis, & veluti cuniculi exſculpti cernuntur, calculos ſervantes ex dilatationis deſuetudine contracti.* Unde haurio calculos non ſolùm prædicto modo, interiori veſicæ membranæ, ſummâ adhæſione adnaſci, ſed etiam intra ejuſdem membranæ rugas intime coacervari, atque ibidem cavos cuniculos agere. (*a*)

(*a*) *Hæc omnia quàm maximè illuſtrabuntur per ea quæ nobis olim amiciſſimè communicavit Vir omni ſanè laude major, ipſe ſcilicet* Carolus Drelincurtius: *cujus hæc ipſa ſunt verba.*

„ Calculos inſtar corallii ramoſos, „ & expaſſos ab ambitu pedis anſerini in pelvim, ubi coëunt molem in „ unam, aliàs compactam & unicam; „ aliàs verò multiplicem atque divulſam, nec non articulis veluti diſ- „ tinctam

„ tinctam, & *ginglymi ritu*, ad lum-
„ bos inflexos & erectos, mobilem:
„ aliquando eduxi & inter muſei mei
„ cimelia anatomica curioſis oculis
„ objicio. Et iſti porrò calculi *ca-*
„ *put ureteris* obturant quidem & ex-
„ pandunt, ſed quia rarò ſphærici ſunt,
„ urinam vulgò è pelvi in veſicam in-
„ fluere ſinunt.

„ Calculos præterea in *extremô ure-*
„ *tere* ita conſtrictos vidi, ut in ve-
„ ſicam devolvi nequeant, ſed inibi
„ hærentes, dum urinæ tenuiſſimum
„ per rimulas tranſmittunt, craſſamen
„ retinent, cujus acceſſu mole fiunt
„ auctiores, & *ureteris* inſimul atque
„ *veſicæ tunicas* ita diſtendunt, ut al-
„ terius ideâ veſicæ rudiores deludant,
„ quaſi reapſe foret *veſica duplex*; &
„ in illum craſſum atque ſupinum er-
„ rorem Medicos Caſauboni incidiſſe
„ putem, dum viri tanti *veſicam uri-*
„ *nariam* nobis geminam obtrudunt.
„ Hic porrò, ubi ad extrema deven-
„ tum eſt, & calculi in *infimo uretere*
„ taliter impacti atque cuneati viam
„ urinæ præcludunt omninò, tunc il-
„ la in uretere ſtagnat, & illum enor-
„ miter expandit, unà cum pelvi ſuâ.
„ Indè eſt ut in cadaveribus aliquot
„ diſtentam urinâ pelvim, illaque oli-
„ diſſimâ detexerim. Imò totum ure-
„ terem eadem illa turgidulum & ex-
„ paſſum. Sed *à calculis* divelli ne-
„ queo citra hiſt. *unam* & *alteram.*
„ Prima eſt de molli uno & farina-
„ ceô, qui ſolius in veſicam cathe-
„ teris impulſu ita comminutus eſt &
„ attritus, ut per fruſtilla minutiora
„ totus fuerit abreptus urinæ fluento:
„ atque ſic qui cyſtotomus erat in
„ procinctu ad carnificinam, ab eâ
„ fuerit longè ſemotus. At è diversô
„ calculos conſervo ſiliceos omnino,
„ quique de marmore reſiliunt, uti
„ *Braſſavolus* narrat Comm. in Aph.
„ 79. Sect. IV. Altera hiſt. *puerilis*
„ quidem eſt, ſed *Pæoniô* ſtylô no-
„ tanda. *Puer* calculi doloribus ex-
„ carnificatus, & ambulationi impar,
„ lectô detinetur, ubi poſt aliquot
„ dies furunculus in peritonæô ſub-
„ ortus eſt, cujus pus per medios
„ acceleratores tam profundè ſerpſit,
„ ut veſicam arroſerit, quæ validiùs
„ contracta non *urinam* modò, ſed &
„ *calculum* per ulcus emiſit, atque
„ ita prædam quidem eripuit cyſto-
„ tomo, ſed fiſtulam ingeneravit, quæ
„ perennat, & quâ jugiter & unicè
„ effluit urina, abolito prorsùs uſu
„ ductus nativi.

„ Coronidis vice *fœmineos* calcu-
„ los ſubnectam per urethram (*virili*
„ *breviorem*, *latiorem* atque *rectio-*
„ *rem*) longè optatiùs excerni, quàm
„ in nobis, atque ita raras eſſe fœ-
„ minas quibus calculus extrahatur.
„ Imò quaſdam vidi *veſicæ* doloribus
„ *ceu labore partus*, excruciatas, ſed
„ quæ poſt tormenta enormia *petræos*
„ *fœtus* excluſerint, in renibus em-
„ bryonatos, & intra urinæ cyſter-
„ nam ſenſim auctos in molem uſque
„ ovi columbini. Et ipſum profe-
„ ctô, imò quid majus ab *Hipp.* vi-
„ ſum eſt, viro ubique Praxeos ſum-
„ mè peritæ.

„ Calculorum Chymicam analyſin
„ habes in Epimetris Theſium de *Lie-*
„ *noſis.* Sed iſthæc Chymica cal-
„ culorum veſicæ analyſis, paucum
„ exhibet oleum, quô biliarii cal-
„ culi ſcatent tantô ut aquæ innatent,
„ & *toti* ardeant, picis inſtar. Deri-
„ dendos ergo ſeſe propinant, qui

„ profi-

„ profitentur bilarios calculos in veſicula bilis & ejus ductibus concreſcere ob prædominium *tartari* ſive *calcis*, & defectum *olei*, ſive *ſulphuris.* Et id ipſum nequidem verè proferrent de concretionibus in arthritide nodosâ; nam è virili pede, *menſis unius decurſu*, gypſum vidi, ſingulis diebus matut. eductum, quod glutine multô, è tendinibus extenſorum nudatis, & lymphæ ductibus inciſis, viſcatum erat; ſed quod exiccatum, ac cerei flammulæ admotum leviter tantùm arſit. Sulphuris itaque conſors, fellei calculi ſorte. Id autem tartari ſingulis diebus à me collectum, ſupra chartam emporeticam extendebatur, exiccationis gratiâ; & ex illo, (*ad unciam circiter unam probè ſiccato*) fruſta majora aquæ impoſui, ac etiam demerſi; ſed ſuberis inſtar ſemper reſiluerunt & innatarunt. Illorum igitur comparatio cum calce vel gypſo, candoris quidem ratione valet, ſed ponderis ergò claudicat. At calculi urinariæ veſicæ plani quidem innatant, ſed depreſſi reſiliunt nunquam, flammæ autem admoti non ardent, etſi ſulphuris non exortes, ſed ob ejus parcitatem non igneſcunt.

„ Iſthæc rara quidem ſed rariora 2. proferam, 1. de calculo ℥xv. quem inter κειμήλια ſedulus conſervo. Is intra viri pancreas ſenſim increverat cum gravitate ad lumbos, maximè poſt paſtum & inter ambulandum. Vomitus denique cievit enormes & lethiferam atrophiam intulit, omni præpedito tam conficiendo quàm diſtribuendo chylo. Mediæ eſt conſiſtentiæ atque ſoliditatis inter veſicales, quos farinaceos ſiliceoſque deſignavi. Fundum aquæ petit, nec ardet, metalli more.

„ Alterum eſt de Virgine ann. circiter 20. quæ dira cephalæa ſemeſtri diſcruciata, occœcata eſt tandem, ac reliquis deinceps ſenſibus orbata & mediis in planctibus extincta.

„ Tota ipſi pinealis gland. ſaxea fuit, unius ovi gallin. amplitudine, & mole tanta nervor. opticor. thalamos, nec-non reliquos tandem nervos lethificè compreſſit.

Præcipuis calculi *Differentiis* perluſtratis, antequam ad ipſius *Symptomatum Signorumque* explorationem nos accingamus, operæ pretium videtur diſquirere, quinam illi ſint in quos gravis hic affectus imperium ſuum exercere ſoleat. Primum obtinent locum, qui à patre vel à matre, vel ab utroque calculoſum acceperunt characterem: nam ut ait *Fernelius lib.* I. *de morborum cauſis*, *cap.* XI. *nephritici*, *arthritici*, *& epileptici*, *filios vitiosâ conſtitutione gignunt*, *quâ tandem in morbos ſimiles*, *hæreditarios idcirco nuncupatos*, *incurrant*, *ut parentibus liberi ſuccedant*, *non minùs morborum*, *quàm poſſeſſionum hæredes.*

Quare mirum non videatur ſi tot infantes, totque adulti miſeræ vitæ ſtadium ſæpè imperfectè emetientes, tam horrendis cruciatibus diſtorqueantur. Apud ipſos enim morboſum patrimonium tam validas, tàmque altas egit radices, ut nulla mortalium vis id unquam valeat penitus extorquere, funditúſque revellere. *Gaudeant* ergo *bene nati.*

Prioribus

Prioribus ſuccedunt ii qui à parentibus alioquin ſanis oriundi, propter tamen magnam à cauſis externis in ipſos introductam alterationem, eodem ac præcedentes, affliguntur malo. Novit enim quilibet, quòd *cauſæ neceſſariæ* quas declinare non poſſumus, ut ſunt *aër* quem reſpiramus, *cibus* & *potus*, *motus* & *quies*, *ſomnus* & *vigilia*, quæ *excernuntur* aut *ſubſiſtunt*, *animi denique perturbationes*, totam animalis Oeconomiam gubernent, idèoque eorum vitiô, vel ipſius animalis abuſu, multa emergant monſtra, humanæ valetudini infenſiſſima. Hic inter marem & fœminam, diſcrimen aliquod interferendum venit. Quamvis enim acceptas à parentibus morboſas affectiones, æquali jure, portioneque partiantur, attamen propter diverſam partium, veſicæ imprimis, varietatem, ille hâc, in calculum propenſior evadit. Utriuſque nimirum anatome docet maris urethram longam, curvam, & anguſtam, fœminæ verò ductum, brevem, rectum, amplumque exiſtere, adeòque difficulter ex illius, verùm ex hujus, veſicâ, facilè ſatis calculum nondum ſeniorem poſſe eliminari. Non omittendum adultiores, renum, infantes verò & ſenes veſicæ calculo magis eſſe obnoxios. Illis ſcilicet arteriæ & venæ ſanguine adeo fermentato turgeſcunt, ut cùm ſerum in renibus à maſſa ſanguinea ſegregatur *ſpiritus urinoſus*, quo tinctum eſt, tali jam polleat virtute, ut particulas ſulphureas & ſalinoterrenas in renum anfractibus ſtatim coagulet, quo peracto latex aquoſus per ureteres in veſicam ſtillans in ipſa ſterilis omnino reſidet, ut pote ſaxeo ſemine in renibus orbatus. In infantibus ſenioribuſque contrà res habet. In illis enim adhuc tenellis & imbecillibus, ſanguinis principia, tanto fermentationis orgaſmo non percelluntur, nec his ſenio pene confectis ſpirituum δυνάμεις adeo vegetæ, ut *coagulator urinoſus*, tartareas particulas, in renibus, dum eos cum ſero pertranſit, queat in unum cogere. Exinde ſalvis ſæpè renibus in veſicam cum ſeroſo latice depluit, ubi majori robore, atque imperio in particulas ſulphureas & ſalino terrenas, comparatis, earum vibrationes infringit, & quaſi arctis compedibus revinctas impedit, quò minus veſicæ carcerem effugiant. Haud dubiè tamen multi ſunt ſenium à limine ſalutantes, qui calculos in veſica, ex renibus contraxerint, eodem pacto, quo cum *Fernelio*, ſuprà narravimus.

Symptomata, quæ calculum vulgò comitantur, & ex quibus affectûs διάγνωσιν haurit Medicus, quinque enumerat *Hippocrates*, *lib.* 4. *de morbis.* Σημήϊα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε, ἐπήντε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται. καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥέει, ὥσπερ στραγγουρικοῖσι. καὶ ἔστιν ὕφαιμον οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου. καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφανὲς σημήϊον δὲ ἀκροποσθίη. *Signa autem morbus quinque habet: nam ubi mejere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ ſtillicidio: & eſt ſubcruenta nimirum veſicâ à lapide exulceratâ, & veſica inflammata eſt; verùm hoc*

ſignum inconſpicuum eſt: indicat tamen ſumma glandis pars. Horum ſymptomatum ſignorumque cauſas has eſſe ducimus. Primò quidem ἐπὴν τε οὐρῆται θέλῃ, ςπονέεται. Quia cum muſculi abdominis, nec non diaphragma, veſicam in urinæ excretione comprimant, valdè veroſimile eſt eorum & membranæ muſculoſæ veſicæ actione, lapidem è ſuo loco dimoveri, atque aſperitatibus ejus interioris membranæ fibras corradi: unde non parùm ſenſilis debet exoriri dolor. Verùm quandoquidem totus omnium prædictorum muſculorum impulſus, urinam ad meatum urinarium impellit, maximè probabile eſt, calculum eâdem vi, eodem loci pelli, præſentiaque ſuâ quâ egreſſum urinæ ferè præcludit, eam ſinere κατ' ὀλίγον ῥέειν ὥσπερ ςαγγουριῶσι, id eſt veluti in urinæ ſtillicidio dolorifico: quod eſt tertium ſymptoma. Quartò καὶ ἔςιν ὕφαιμον, & eſt urina ſubcruenta. Cujus ſymptomatis rationem reddit ipſe Hippocrates: διὰ τὸ κύςιν ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου, *nimirum veſicâ à lapide exulceratâ.* Quintò tandem, καὶ ἡ κύςις φλεγμαίνει, *& veſica inflammata eſt.* Quo de ſymptomate nutare videtur Autor, id enim vocat ἀφανές. Exinde conjectare licet, illud ſymptoma non eſſe perpetuum nec παθογνωμονικὸν, ſed tantùm in iis locum habere quibus veſica calculo impensè læſa fuerit: adeo ut etiam ἀκροποςία, id eſt, *ſummæ glandis ardor* illud ſignificare debeat, ſeu potiùs ordinariò manifeſtet. His accedit ſubſequens Hippocratis textus, ex quo aphoriſmus 79. *ſect.* 4. Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίςαται, τουτέοισιν ἡ κύςις λιθιᾷ; *quibus in urina ſubſident ſabuloſa, iis veſica calculo laborat.* At hic aphoriſmus tam renum quàm veſicæ calculo competere mihi videtur. Renibus quippe calculo laborantibus, ſabuloſa etiam excernuntur. Veſicam tamen vel renes ſpeciatim poteſt reſpicere, modò cum aliis ſignis magis particularibus conjungatur, ſeu coincidat. Hæc & alia ſigna ut crurum inter-cruciationes, manuum pudendis admotio, priapiſmus, teneſmus, &c. tam ab *Hippocrate* quàm Fernelio, Sennerto, aliiſque magnæ notæ Autoribus probata, cum fructu poſſunt uſurpari ſi calculus vagus fuerit: at ſi laterali veſicæ parti, vel etiam ejus fundo adhæſerit, vix ullum ex prædictis ſignis de illo nuntium referet. Hac in re nobis favet *Fernelius de part. morb. & ſympt. lib.* VI. *cap.* 13. Huc accedit memorabilis hiſtoria ab *Helmontio* deſcripta *tractatu de lithiaſi*, cap. 3. §. 40. de quodam Prædicatore prope Barclaiam in Anglia, qui anno 1629. ſanus atque ſoſpes contendens à prandio, librum è ſublimi ad ſe trahere, in imo ventre, magno perculſus pondere atque dolore, certis inde à quatriduo ſignis, ſcivit ſe calculo gravatum. Ex hujus narrationis conditione & circumſtantiis, judicare poſſumus Prædicatorem, nullum anteà ab illo calculo tuliſſe moleſtiam, nec ullam forte utcunque manifeſtam, de illo ſuſpicionis cauſam habuiſſe. Omnia hoc in caſu Medicorum dubia ſolvit catheter: ipſe etenim leniter & induſtriè

ſtriè in veſicam immiſſo omnes explorantur amfractus, omniaque latibula, in quibus alioquin calculus omnem Medicorum ſolertiam & ſagacitatem eluderet.

Jam hujus ægritudinis curationem ſuſcipiendi, hora eſt. Sed *hoc opus, hic labor eſt.* Nam etſi concepta, cauſarum externarum immoderatione, atque intemperie, in calculum inclinatio, earundem moderatione, & temperie, ſæpe avertatur & emendetur, hæreditariam tamen, nullâ poſſe fugari ratione, ratum habeo. Rara etiam, at fortaſſe ignota ſunt medicamenta, quæ ore aſſumpta activitatis ſphæram, tam longè latèque ferant, ut ad calculum in regione veſicæ ſitum, ea extendatur. Tentandum tamen eſt quod ratio experientiæ maritata nobis eſt dictatura.

Verâ & rectâ hujus hoſtis debellandi, methodo inſiſtemus, ſi primò graſſari incipientis progreſſus inhibeamus, eumque ſi fieri queat, capite truncemus. Secundò, ſi eum jam veſicæ muris loricatum atque munitum, foràs ejiciamus, integrâ, imprimis, remanente arce. Primam *indicationem* abſolvere poterimus, tali vivendi ratione, quæ maſſæ ſanguineæ ſuccos, ad priſtinam *συμμετρίαν* revocet: adeo ut *ſpiritus urinoſus* omni ſuâ ferociâ depoſitâ, cum partibus tartareis, tragicam ſuam perſonam ampliùs non poſſit agere. Primò ſi *aër* ſit intemperatus, atque vaporibus ſeu effluviis è cryptis ſaxeis avolantibus, infamis, protinus deſeratur. Hæc etenim non ſolùm fermenta ſeu ſemina, calculo excitando idonea largiuntur, ſed & homines, beſtias, carpenta, reliquamque ſupellectilem, in rupes aliquando valent convertere: uti legitur in *Helmontio de lith. cap.* 1. §. 18. multiſque in aliis autoribus. Secundò, ſumma cautio in *eſculentis* & *potulentis* capienda. Quippe ut ea, nimiâ quantitate ingeſta, grave ventriculi fermento, detrimentum inurunt, & vitalem auram maximè peſſumdant, ſæpèque ſuffocant, ſic nocivâ qualitate, pluribus heteroclitis affectibus, ac præcipuè huic, anſam præbent. Abſit tetra ingluvies, *quæ plures quàm gladius perimit.* Procul panis malè fermentatus nec benè coctus. Legumina ferè omnia, rubris ciceribus exceptis, caſeus, lacticinia omnia, piſces grandiores, haleces paſſæ, ſeu infumatæ, oſtreæ & conchylia, & tandèm omnia quæ copiam ſeminis petrificantis ſecum gerunt. Horum vices ſubeant caro vervecina, vitulina, capones, perdices, turdi, coturnices, vitelli ovorum &c. amygdalæ amaræ, piſtacia, pineæ, nuclei perſicorum, ceraſa, ficus, rubra cicera. Inter herbas malva, atriplex, petroſelinum, aſparagus, & inprimis chærefolium *Sennerto* ſingulare calculi remedium. Vitetur cereviſia nondum benè fermentata, in eamque dum coquitur ſemen dauci injiciatur. Fugiatur etiam vinum non defæcatum. Nam ea morbi cauſam ſecum portant. Ex inſalubrium numero eſt aqua ſtagnans, in fundo conceptaculi, ſilicibus, ſeu arenis orba; talis enim impura eſt, & terrenis gravida. Verum ea op-

tima cenſetur, quæ perenni ſcaturigine, jugique fluento è terræ viſceribus per ſummum ejus corticem derivatur, innumeriſque calculis & arenulis fundum ſtratum habet. Motu nimirum, à corruptione vindicatur, & à ſpermate lapideſcente purgatur, dum ipſum in arenas faceſcens ſubſidet. Vinum Rhenanum, album, liquor pomaceus, pyraceus, propter vim diureticam, valdè juvant. Si qua autem purgatione utendum, ad ſuccum ſanguineum reformandum, inter alias hæc eſto, à celebri Riverio probata. ℞. Caſſiæ recenter extractæ cum ol. amygd. dulcium ℥j. Diaphœnici ʒiij. rhabarb. pulv. ʒj. cum pulvere liquiritiæ, fiat bolus. Ad hujus affectûs προφύλαξιν mirè faciunt aquæ minerales acidulæ, & vitriolatæ; ut etenim eæ varia corporum concreta valent diſſolvere, ita calculoſam diſpoſitionem potenter enervant. Plura utiliſſima apud *Paracelſum*, *Helmontium*, *Sennertum*, *Riverium*, alioſque magnæ famæ Medicos, quorum ampliora volumina hîc inſerere non decrevi. Tertiò excernendorum *excretioni*, & non excernendorum *retentioni* proſpiciatur. Quartò motu nimio pretioſum hominis *balſamum* non profundatur, nec pigriori quiete torpeat, aut gravetur. Quintò de *ſomno* & *vigilia*, idem dicimus. Sextò *animi perturbationibus* conſulendum; eæ etenim, idem ac motus intenſior, & quies deſidior, præſtant. Omnia igitur medio modo procedant. His & aliis, quæ opuſculi brevitas recenſeri renuit, ingruenti huic affectui ſuccurritur.

Ad alteram *indicationem* adimplendam non ita pollet Medicus. Vix etenim pharmaca cum ſuâ operandi facultate, ad veſicam pertingunt. Tentanda tamen quæ calculum minuere feruntur. Radices apii, petroſelini, bruſci, graminis, aſparagi. Folia pariet. Semina aniſi, fœniculi, dauci, carvi, ameos, carthami, rutæ; ſal prunellæ, cryſtal. tartar. Primas obtinet ſanguis hirci, vel integer, vel diſtillatus per B. M. Studendum autem cum Riverio, ut hircus nutriatur per menſem, ſaxifraga, pimpinella, baccis juniperi, petroſelino, aliiſque diureticis, ſine potu. Vinum alkekengi ab Arnoldo Villanov. maximè commendatur: quod fit fructus alkekengi contundendo, cum vino albo, & colaturam exhibendo. *Horatius Augenius* hiſtoriam refert cujuſdam typographi filii, calculo liberati per pharmacum à Jeſuita ipſi oblatum, quod tale eſt. ℞. pulv. millep. ʒj. ad ſummum ℈iiij. aquæ vitæ ℥ß. juris cicerum rubrorum ℥ix. vel x. capiat horis ante prandium quinque. Spirit. ſalis Hiſpalenſis extollit *Helmont. de lith. cap.* 8. §. 28. aitque ipſo calculum imminui. His omnibus ore hauſtis palmam præriperent medicamenta, quæ ſuadente *Paracelſo*, aliiſque in veſicam ſyringâ transfunduntur; at ægrorum experientia id alienat. Nam mitiora medicamenta, in ipſam veſicam injecta, dolores magnos cient. Si igitur *diætæ* appoſitæ, & remediis deglutitis, affectus rebellis non cedat, ſacra anchora, κυςοτομία, amplectenda. Veſicæ inflationem, flabello pera-

ctam,

ctam, apud Ægyptios olim exercitam, abhorremus: varia etenim abhinc crudelia imaginamur tormenta, nec commodam calculi eductionem. Nec ſcriptus à Fab. Hildano extrahendi calculi modus, magis nobis cordi eſt. Regnet ergo ea ſola calculi eruendi ratio, quæ tot excellentibus practicis, Celſoque præſertim, maximè arridet. Si quis autem noſſe aveat, quale in viro, quale in puero, mulieribus, aut virginibus calculi educendi ἐγχείρημα excellat, peritorum χειρουργῶν monumenta adeat. Sed à tædioſo librorum evolvendorum labore abſtinere queat, quicunque eximiam dictam Epiſtolam, ab ipſo naturæ Genio ſcriptam, conſulere voluerit. Hîc ſiſto calamum, & DEO TRIUNI gratias ex imo meo corde fundo, & *ipſum* demiſſo, humilique rogo animo, ut tentamini huicce benignus faveat, Luminiſque ſcintillulam gratus impertire dignetur, quò denſis ignorantiæ tenebris mens mea tandem eripiatur.

Diſſertationem hanc primam, alia jam Præclariſſimi Martini Liſteri, *excipiat. Quæ ſic habet.*

DISSERTATIO MEDICINALIS
DE
CALCULO HUMANO, &c.

C*Alculi* ubique corporis humani at præcipuè in Renibus & veſica generantur: cujus rei rationem infrà privatim exponam. Igitur inventi ſunt Calculi ſub lingua, in ductibus pituitariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in veſiculis ſeminalibus, in utero, in ventriculo, in inteſtinis, in articulis tùm manuum tùm pedum, at multò frequentiùs in Renibus & veſica. Adiſis *Hiſtoriæ Medicinalis* Scriptores, & præcipuè mortuorum diſſectores.

Calculi autem, etiamſi maximè inter ſe diſcrepare videantur & figura & colore & pondere; nam in iis ſunt læves, ſunt aſperi: alii opaci, alii pellucidi & cryſtallorum æmuli: ſunt & tophacei & valde friabiles: alii verò verè metallici, ponderoſi, penèque ſilicei videntur: alii rotundi, alii inæquales: alii quadrati; alii fiſſiles, alii teſtacei &c. tamen eorum natura & generationis ratio eadem eſt, non ſolum in hominibus; ſed etiam in aliis animalibus, ubi calculorum quoque quàm

quàm maxima, varietas differentiæque occurrunt.

At licet ea diſtinctio calculorum ſecundùm loca, & *animalium genera* laudabilis & Hiſtorica ſit, inſtituti tamen noſtri brevitas nos diutius inſiſtere iſtiuſmodi minutiis non patitur.

Verùm ne futilibus conjecturis oratio noſtra procedat, primùm videndum eſt, quid nobis de calculorum natura, & ex eorum analyſi per ignem, & cùm crudi nondumque ignem experti fuerint, exiſtimare liceat.

De calculo autem humano cremato hæc exhibet diligentiſſimus Leuwenhoekius ope microſcopii.

„ In calculo humano, inquit, „ ignis vi in calcem redacto, magnâ „ copiâ inſunt & ſalia fixa & volatilia. *Idem alibi*, ex ſale volatili „ & fixo maxima pars calculi conſtituitur; *itemque*, calculi veſicæ „ humanæ ex magnâ particularum „ ſalinarum copia conſtant.

Porrò: „ *ex calculo combuſto* cryſtalli erant pellucidæ, atque ita „ angulares ac lateribus planis, ac „ ſi ipſum fuiſſet cryſtallum.

„ Rurſus ex calculo aduſto cui „ aqua infuſa eſt, ſal coagulatur, ac „ *tam durum fit ac rigidum*, ut „ quamvis aqua ad coctionem uſque „ ferveſcat, ſal illud tamen cum aqua „ non denuò conjungitur.

„ Item ſal volatile *calculi* adeo „ *rigidum* & *firmum* eſt, ut, ubi „ coagulatum eſt, humido cælo diſ„ ſolvi nequeat.

„ Ex capite mortuo *calculi combuſto*, cui aqua pura infuſa eſt, „ eadem aqua ſenſim in aëre ſiccata „ detegi plures ſalis figuras, pellucidas inſtar Adamantum: nec ſolùm erant pellucidæ, ſed & an„ guli earum erant adeo glabri, ac „ adamantum anguli poſſint poliri. „ Inter eas verò maxima erat plana, „ & ejus baſis triangularis: unus ex „ angulis erat obtuſus, juxta hanc verò jacebat particula ſalina, cujus „ baſis erat ſexangularis, &c.

„ Præterea jacebat (præcipuè in „ liquoris ſuperficie) magna copia „ particularum ſalinarum, ſimilium „ iis quas in *Arthriticis cálcem* ap„ pellamus.

„ Etiamſi cœlum, dum accuratè „ intuerer ſalis particulas, admodum „ eſſet humidum ac frigidum, omnes „ hæc particulæ undique, quaſi aqueo „ humori injectæ erant: unde earum „ rigiditas facilè conjici poteſt.

„ *Calculus crudus* ex aqua frigida „ infuſus *ſuos quoque ſales* ſimiliter „ rigidos dat.

„ Nullam vidi particulam ſalinam, „ ex tot myriadibus ſalis, qui calcu„ lo humano inſunt, communi no„ ſtro ſali ſimilem. Neque illud „ ex ſiccato humore detegi potuit.

„ Omne ſal palato noſtro non ſapit; ita nec ſal è teſtis conchyliorum crematis, ex alabaſtro crudo; „ ita nec ſapit qui elicitur ex calcu„ lo humano: id eſt, *aërem & acidum* ſaporem ad modum ſalis communis non exhibet; ſed ſal tamen eſſe non deſinit, i. e. ſuum habet peculiarem ſaporem, de quo ſuprà ſatis dictum eſt.

„ *Capiti mortuo* materiæ calcariæ „ *Arthriticorum* ad nigredinem exuſto,

„ ſto, aquâ adjectâ ineſt magna copia particularum ſalinarum, ſimilium ſalium in calculo humano: ſcilicet rigidorum, pluriumque angulorum: nihil ſalis vulgaris, quò in cibis utimur, ineſt materia calcaria arthriticorum. *Hactenus Leeuvvenhoekius.*

Illud autem notes velim, figurarum ſalium illorum varietatem ac imperfectionem, apud eum ab incredibili particularum ſalinarum exiguitate dependere, quæ, ut is teſtatur, vix tantæ ſunt, ut multæ earum myriades arenulam æquent: adeoque propter parvitatem vix ſatis rectè depingi poterant.

In cryſtallos itaque majuſculas (quantum fieri poteſt) aliquo artificio cogendæ ſunt, ut lenta ſiccatione in umbra, idque diebus maximè calidis: quo certè tempore ex aquis noſtris mineralibus cryſtallos ad ſeſqui ſcrupuli pondus habuimus: deinde quo major quantitas ſalis erit, eò promptiùs experimentum ejus concretionis in cryſtallos, magnitudinis conſpicuæ & perfectiſſimæ ſucceſſurum eſt.

Hæc autem non exhibui, ac ſi aliquod dubium ſit de veritate experimenti à Leeuwenhoekio de illis ſalibus expoſiti, ſed ut, etiam ſine microſcopio, vel nudis oculis res manifeſtaretur.

Igitur de copia & natura ſalis in Calculo Humano jam ſatis ferè diximus; item de ipſa calce ſimiliter ſive materia calcaria & metallica.

Illud autem unum addam de hac calculi humani materia, ſcilicet quod in eorum aliquibus debitè crematis etiam ipſum *ferreum metallum*, ad aliquot grana adhibito magnete, poſſe extrahi; id quod olim oſtendi coram *ſocietate Regia Londinenſi*, cùm ibi fortè caput mortuum dictum alicujus calculi humani à *D.Slare* expoſitum fuiſſet. Appello autem Regiſtra ejuſdem *S.* de fide experimenti.

Quæ verò præterea *calculi*, *chymicâ analyſi* dent, minùs moror, nempe olea & aquam. Cùm non alia ſint à ſanguine humoribuſve corporis: adeoque minus faciunt ad calculi generandi intelligentiam; quæ tamen hujus diſſertationis præcipua intentio eſt.

Igitur his expoſitis quale ſit id, quod in homine lapideſcat, ſatis intellectum puto, atque ita *calculum definio*, nempe eſſe quid verè lapideum à ſale lapideque calcario & interdum à ferreo metallo, humoribusque quibuſlibet corporis concretum, atque in pleriſque ductibus viſcerum excretoriis, maximè verò in Renibus & veſica natum.

Cauſam itaque *materialem* calculi in ſolis humoribus, ut in pituitoſis, craſſis, viſcoſis, tartareis aut fœculentis non poſuimus. Etenim materiam non ſolum concretioni aptam, quales ſunt humores, indicare ſatis eſt, ſed aliam etiam verè lapideam & metallicam calculi exigere videntur, atque ea ipſiſſima eſt, quam in proximè ſuperiore Tractatu Anatomico exhibuimus, è quibus Conchyliorum Teſtæ fiunt, inque Fontibus Medicatis inveniri diximus; nempe ſuccum lapideſcentem è ſaxo quovis calcario, Pyriteve ſive ferreo metallo *Germinante* ortum, atque aquis

abreptum, nobis aliiſque animalibus quovis alimento, maximè verò potione aſſumptum.

Humor autem iſte ſive ſuccus lapideſcens, etiamſi ejus effectus paſſim extra nos innumeris exemplis appareant, tamen à nemine quod ſcio, explicatus eſt. Etenim Helmontii ſomnia hìc non vendito; videlicet cuncta metalla ex mera aqua fieri, ſpecifica metallorum ſemina, fermenta, odorem & ſpiritum neſcio quem urinæ lapidificum, Terram ejuſdem volatilem, ſpiritum vini urinæ incolam, hæ meræ nugæ ſunt.

Non ſemen, inquit Helmontius, cum aqua ſibi ſubdita ſolùm petreſcit, quin inſuper corpus ſibi contiguum, odoris ſeminis petrifici, ſolo attactu petrificat, at ſi ita eſſet, cur renes & ipſa veſica non petrificarentur: ubi interdum ſemen iſtud, odor & fermentum tam vehemens eſt ut innumeros & ſæpe ingentes calculos generare potis ſit; ἀλλὰ εὔνϑες τὸ τοῦς ἐυήϑεις τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν.

Quæ verò paſſim obſervare licet, ea tantum exhibeo, ſcil. ſaxa calcaria, & pyriten, i. e. ferri metallum ſulphurulentum, præ omnibus metallis, *ſalia ſua lapideis particulis gravida* edere, more plantarum pullulantium; has verò *plantas ſalinas* aquarum curſibus diſſolvi, iterumque vel ob moram, adhæſionem ex aptitudine quadam partium & contiguitate, imbibitionem, aliave ignorabilia accidentia inter ſe coire, & in primam ſuam materiam redire, hinc, inquam, petrificationes extraneas, & calculos intra nos fieri veriſimile eſt.

Eſt itaque peculiaris quædam materiæ ſive ſucci lapideſcentis aptitudo ut in lapidem convertatur, nimirum ex ſalis lapidei naturali coitione, ejuſque rigiditate, ut diſſolutioni, ut dictum eſt, reſiſtat: itemque ex copia & qualitate particularum lapidearum in iſto ſucco contentarum, ſuo ſcilicet ſali ex quadam harmónia ortûs, promptè committendarum, nexu haud facilè diſſolubili.

Igitur calculi materiam ab eſculentis & potulentis, quæ hujuſmodi ſalibus lapideiſque particulis abundant, provenire. Si verò corpus bene ſe habeat foras ejiciuntur, neque in renibus aut veſica retinentur; ſi renes imbecilli fuerint & veſica labefactetur, in lapidem coire apta ſunt.

Efficiens itaque cauſa calculi eſt copia materiæ lapideæ in ductibus viſcerum excretoriis imbecillis diutiùs ſuppreſſa.

Si qua verò ſit in aliquibus hominibus hæreditaria diſpoſitio ad calculum generandum, ea oriri poſſit ex malâ partium conſtitutione, ex uſu tamen quotidiano victûs, lapideâ materiâ maximè infeſti, vel in maximè integris hominibus calculi etiam generantur, videlicet ſi alimentis continuò & magna copia utantur, quæ plurimum ſucci lapideſcentis in ſe contineant, aquaſve bibant tali ſucco vitiatas, quia in illis aquis aut cibis cauſa materialis; unde eſt, quod in quibuſdam regionibus præ aliis incolæ complures calculo laborent.

Itaque renes & veſica vitiantur vel ex nativa conſtitutione, vel victu calculoſo ſupervacaneo, quam autem rem ſic intelligo, nimirum à nimia copia

copia & pondere materiæ metallicæ arteriolæ capillares, renum ductibus excretoriis commiſſæ, diſtenduntur, præterque naturam valdè amplianutur, unde excretio debilitatur à conſtrictione arteriolarum labefactata. Igitur materia metallica in ductibus excretoriis imbecillibus ſenſim accumulatur moramque trahit, unde ejus coitio in calculos; idem cognita in labe hæreditaria, ubi mala renum conſtitutio.

Inter *cauſas* autem calculi *antecedentes* & *procatarcticas*, hæ rectè numerantur.

1. Mala concoctio quâ chylus crudus & lentus quo involvitur ſuccus lapideſcens, indiſcriminatim intra habitum corporis aſſumitur, etiamſi verò cauſa calculi materialis non ex ſtomacho deducenda ſit, tamen eo labefactato in officio ſuo chyli conficiendi, ſuccus putreſcens plus minus in omnigeno alimento neceſſariò & naturaliter exiſtens, poſſit ob chyli craſſitiem citiùs & faciliùs in majores arenulas coire in renibus.

Profectò robur inæquale partium eſt calculoſorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero ſano, quod ſatis evincit calculi vitium à parte labefactata, potiùs quàm ab ullo materiæ calculoſæ defectu oriri, quæ ſemper, ut dictum eſt, adeſt: at rarò ſupra modum arenularum concreſcit, niſi vitietur tonus & vigor renis expulſivus.

2. *Lactea infirmata:* nam ab iis integris etiam chylus bene digeſtus à ſucco iſtiuſmodi putreſcente ex parte purgatur; quòd ſcilicet is fluori minus aptus ſit, adeoque inter alimenti ſoluti excrementa per inteſtina dejicitur, antequam venas lacteas ſubire poſſit.

3. Hyems autumnuſque calculos renum parit, autore *Aretæo*, an quod magis laborent renes, ſuppreſſa ex frigore perſpiratione cutanea.

Sed ad alia pergamus, & privatim materiam calculi ſuppeditant maximè *oſtrea* & omnia *Teſtacea* animalia; *aquæ medicatæ*, quæque vel calcario vel ferreo metallo imbutæ, & quæ petreſcentes ob conſpicuos effectus præcipuè audiunt. *Vina* aut quælibet alia alimenta locis aqua petreſcente vitioſis nutrita.

Salſæ autem *carnes* minimè, prout Leuwenhoeckius extra dubium poſuit; ſcilicet in calculo omninò nil ſalis culinarii repertum eſſe.

His verò adjici poſſunt *vehementiſſima quæque Diuretica*, quæ materiam morbificam vel nimio impetu ad renes deturbent, vel victum per ſe minus noxium infeſtum reddant, quòd ipſi renes ob nimiam excretionem infirmentur.

In his quoque cauſis *Balnea* ponenda ſunt, quibus renes nimirum laxentur, item alimenta vehementer calida, ut Piper, Allia, Reſinæ quævis, exercitium vehemens, Venus immoderata.

Audi Hippocratem, (*a*) ,, Pueris ,, calculi principium *ex lacte impuro*, pituita enim ex eo lacte urinæ ,, ſedimento admixta, glutinum evadit; ac primùm quidem parva lanugo accreſcit, deinde quod accedit ,, arenoſum. Rurſus autem alimentum,

(*a*) *Lib. 4. de Morbis.*

„ tum ſolidum aut lapidoſum effici- „ tur, non ſecus ac *ferrum ex lapidi-* „ *bus* &c.

Ita nobiſcum ſatis benè ſentit antiquiſſimus Medicus, calculum accreſcere ex arenâ pituitæ commiſtâ, i. e. ex materia verè lapidea, primòque mollem velut lanuginem, mox virtute arenoſæ acceſſionis ſolidum ac lapidoſum effici: non ſecus *ac ferrum ex lapidibus.*

Hactenus de calculi natura, ejuſque generandi modo cauſiſque; proximo autem in loco ipſius *morbi* ratio ſive *pathologia*, ſive is in renibus ſive in veſica fiat, inſtituenda eſt; cum *Diagnoſticis* verò incipiam.

Hæc autem Calculi in Renibus indicia ſunt. 1. Omnium certiſſima ſignificatio, calculus excretus eſt.

2. Ad renem doloris gravitas. (*a*)

3. Femoris è directo ſtupor ſentitur, *idem ibidem.*

4. Nauſea & vomitus.

5. Urina cruenta: at hoc perpetuum non eſt: unum tamen è præcipuis eſt quando contigerit quod dolorem nephriticum à colico diſtinguat.

6. Urina in principio aquata, pauca, aut integra ſuppreſſio: à moto verò calculo per ureteres, ea copioſa, ferè turbida, arenoſa.

Hæc autem indicia per ſe patent, neque ulla explicatione, certè arte peritis, indigent.

Ubi verò id malum in veſica fuerit, his indiciis, inquit *Celſus*, (*b*) cognoſcitur. „ Difficulter urina redditur; paulatimque, interdum „ etiam ſine voluntate deſtillat, eadem „ arenoſa eſt, nonnunquam aut ſan- „ guis, aut cruentum, aut *purulentum* „ aliquid cum ea excernitur; eam- „ que quidam promptius recti, qui- „ dam reſupinati, maximè hi, qui gran- „ des habent calculos, quidam etiam „ inclinati reddunt, colemque extendendo dolorem levant. Gravitatis „ quoque cujuſdam in ea parte ſenſus „ eſt; atque ea curſu omnique motu „ augetur: quidam etiam cum tor- „ quentur, pedes inter ſe, ſubinde mutatis vicibus implicant. Fœminæ „ verò oras naturalium ſuorum, mani- „ bus admotis, ſcabere crebrò cogun- „ tur; non nunquam ſi digitum admo- „ verint, ubi veſicæ cervicem is urget, „ calculum ſentiunt.

Neque multum aliter Hippocrates. [*c*] „ Hic morbus quinque habet „ ſigna: Dolor in urina reddenda; „ ejus ſtillicidium: interdum cruenta, à veſicâ inflammatione vexatâ: verùm id non apparet, indicio „ tamen eſt *ſumma præputii pars* „ (i. e. inflammata) interdum arenoſa reddit, interdum duos aut plures „ calculos.

Aretæus ex antiquiſſimis autoribus in pleriſque conſentit. „ Si veſicæ „ inhæſerit calculus, ex colliquationibus patefiat, neque doloris neque „ gravitatis expertes ſunt, licet urinam expeditè reddant: Sin minùs „ & urinæ difficultas accedet: omnes „ verò calculos ex ſabuloſis urinæ „ ſubſidentiis deprehendes, & quòd „ iſtis virilia ſæpius arriguntur: quando enim mejunt ſubeſtque calculus, dolent, tractant, attrahunt- „ que

(*a*) *Hipp. Epidem. l.* 1. S. 1. (*b*) *l.* 2. *c.* 7. (*c*) *Lib.* 4. *de Morbis.*

„ que pudenda, anus quoque vitii „ particeps redditur.

De *Inflammatione* autem veſicæ ſatis conſtat ex obſervatione Hippocratis, cùm ad ſummam glandem ferè viſibilis ſit ex inſigni rubore; unde non mirandum eſt ſi moleſtus interdum *pruritus* ſit in pudendo, *dolorque* in veſicæ collo incipiens, ad glandis extremum uſque porrigatur, unde etiam *Virilium* frequens *erectio*, non ſecus ac cantharidibus ſumptis.

Urinæ autem *Stillicidium*, & ponderis ſenſus: item mictio facilior in uno corporis poſitu quàm in alio: item dejiciendi cupiditas, quæ mictionem excipit; hæc omnia à magnitudine, & figura & motu calculi oriri videntur.

Ultimum autem & omnium certiſſimum ſignum eſt exploratio, vel per digitum in anum, vel per catheterem in ipſam veſicam immiſſum.

De illo autem Hippocratis [*a*] Aphoriſmo magna interpretum diſſenſio eſt à Galeno ad noſtra tempora. Quibus in urina arenoſa [ψαμμώδεα ſubſident,] his veſica calculo laborat.

Johannis Zechii [*b*] opinio, ut video, pleriſque arridet; qui hanc ſubſidentiam non meram arenam eſſe vult, ſed gluten iſtud mucaginoſum in pleriſque calculoſis conſpicuum; at hoc non perpetuum ſignum eſt, adeoque minimè pathognomonicum.

Sed, brevitatis cauſa, miſſis aliorum diſputationibus, mihi videtur Hippocratem hîc, generationis arenæ locum, non calculi exiſtentiam indicare voluiſſe, & dicit tantùm ipſam veſicam in vitio, ubi arenæ à mictione formantur atque ſubſident; ita quidem expono ἡ κύϛη λιθιᾷ, imò idem Hippocrates (*c*) alibi ait arenam non eſſe ſignum calculi in veſica; atque ita ille Aphoriſmus diverſo ab hoc ſenſu intelligendus eſt.

Verùm ais, arenæ non ſunt calculi, neque negandum eſt, quod à quibusdam exhibetur, ſcilicet vix è decem unum reperiri, qui arenas cum lotio non excernant; raros tamen eſſe, qui renum calculo laborent, & rariores multò, qui veſicæ.

Quamvis autem arenæ revera calculi ſint, nec ab iis eſſentialiter diſſerant; tantùm ſecundum magis & minus, nam perexiguus Calculus arena eſt; tamen aliquo ſenſu, in gratiam Medicorum, probanda eſt iſta diſtinctio, nempe arenarum quotidianarum cum urina ejectarum, & calculorum majuſculorum non ſine dolore & difficulter excernendorum, utræque tamen partes, & Renes & Veſica tum ſuas arenas, ſuoſque calculos generant: neque aliter viſum eſt Hippocrati, ut ſuprà dictum eſt in diagnoſticis: vult autem in hoc Aphoriſmo arenas ex urina micta ſubſidentes præcipuè à veſica vitiata oriri, eamque calculis generandis præ renibus pronam eſſe innuere. At hìc prætereunda non eſt ſingularis opinio Fernelii, qui ſtatuit omnem veſicæ calculum, rudimentum quoddam, ceu interiorem nucleum ex renibus trahere, è quibus per nephriticum dolorem excidens, ſi ſit gran-

(*a*) *Aphor.* 79. *S.* 4. (*b*) *Conſ.* 58. (*c*) *L. de inaffectibus.*

diuſculus, in Veſica hæret, & ſordium illic allatarum adhæſu coagmentatur, dum adoleverit in juſtum lapidem; eo, inquit, argumento, quod neminem offenderit in veſica calculoſum qui non fuerit diu ante nephritide vexatus: item quod in contritis veſicæ lapidibus nucleum quendam ſe reperiſſe aſſerit, diverſi à reliquo integumento coloris & ſubſtantiæ.

Huic autem opinioni ipſe addo, etiam in mediis calculis, è veſica exectis, vidi & *ferramenta* (*a*) & oſſa, per ipſum penem injecta: poſſint itaque arenulæ renum eſſe pro rudimentis calculorum veſicæ: at hoc perpetuum non eſt.

Etenim priorem hujus rei rationem alii Medici ex propria ſua experientia negant; nempe in pueris calculoſos dari, quibus nulli nephritici dolores anteceſſerunt: item non in omnibus calculis nucleum iſtiuſmodi ineſſe.

Illud quidem verum eſt, calculos renum ſive arenulas ab iis plerumque fulvas eſſe, veſicæ verò albicantes: quare? calculorum color, ut ſuprà dictum eſt & conſiſtentia varia: modò rufi, modò nigricantes, modò albidi ſunt nempe pro ratione cibi potioniſve aſſumpti; at ferè à renibus ſubcrocei, à veſica albidi: an quia in renibus urina defæcatior, puriorque ei inſit arenularum materia ad ocram accedens, in veſica verò eadem pituitæ mucoſæ & albicanti, è glandulis excretæ, miſta & contaminata ſit.

Sed ad *Prognoſtica* tranſeamus.

Lapis magnus potione, neque medicamento frangitur, autore Aretæo. Chimicorum inſomnia hactenus vana ſunt.

Morbus periculoſus: hæreditarius incurabilis: nam calculorum procreationem (cum Aretæo loquor) è fœcunda ſterilem reddere, nemo poteſt: facilius eſt enim uterum à pariendo prohibere quàm calculoſos renes calculis vacuare.

Vitia renum & veſicæ in ſenibus difficulter curantur. (*b*)

Hippocrates in Coacis vult lapidem in veſica non generari à 14. ætatis anno uſque ad 60. niſi prius extiterit.

Ita parvi & ſenes ſunt ipſis viris calculoſiores. Pueri autem magis calculo veſicæ laborant, ſenes verò calculo renum: quid ita? audi Galenum (*c*) quia in pueris facultas renum expultrix fortior eſt, ejus autem actio naturalis eſt, item retinendi in veſica facultas non minus fortis eſt; at cùm veſica propriè receptaculum eſt, & pueri parum bibant, parumque mingant, cùm mictio actio voluntaria eſt, veſicæ exonerandæ non attendunt, ſic calculorum coitioni major opportunitas ex mora.

Ex anatomia autem diſcimus, ubi calculoſis ægris mucoſa urina effunditur, veſicæ corpus cancroſum eſſe, & digiti aut pollicis craſſitiem nonnunquam adeptum eſſe: in calculoſis verò, qui claram ac tenuem urinam mingunt, veſicæ ſubſtantia invenitur membranoſa, ferèque ut in ſtatu naturali ſe habet, de his autem ita ſentio, calculum primùm exiguum con-

(*a*) *Acta Philoſoph. Lond.* (*b*) *Hipp. Aphor.6.5.6.* (*c*) *In 6. Epid.ſect.3.*

concreviſſe, veſica adhuc integrà: aucto verò calculo, ab ejus pondere, aſperitate, motuque veſicam lædi, ejuſque membranarum glandulas inflammari, intumeſcere, indurari, i. e. cancroſas fieri: unde veluti puris ſive pituitæ viſcoſæ, interdum cruentatæ ingens copia cum urina profluit.

Poſtremò in *ſectione* ſola cura magnorum lapidum. *Cœlio Aureliano* (*a*) autore.

At, inquies, cur non quibuſdam medicamentis diſſolvantur, certè quidam lapides majores, cùm ex calculis in humano corpore repertis quidam tophacei & friabiles & leves quales ſub lingua & in articulis orti? reſpondeo in veſica lapides ferè ſilicei ſunt; raro molles; & ſi ita, tamen ex arenulis duris compaginantur; ratio eſt, quia per majores vias & in majoribus conceptaculis metalla, ſive particulæ tum ſalinæ, tum lapideæ, è quibus iſte ſuccus petreſcens conſtat, ponderis ſui virtute ferè copioſius & excernantur, & in calculos concreſcunt; atque hæc hactenùs. Proximo autem in loco de curatione & medicamentis dicendum eſt.

Curationes autem hæ ferè inſtituendæ ſunt: vel ad calculos minores, arenaſve, cùm moleſti fuerint, expellendos, ſpecialibus adjutoriis: atque hæc ferè diuretica ſunt: vel materiam calculoſam minuendam, doloreſque acerbos mitigandos, in majoribus calculis excretioni ineptis: atque illa prophylactica anodyna ſunt, profectò qui dolorem ſuſtulit, ſatis ad valetudinem profuit.

(*a*) *T. P. l.* 5.

Quoniam autem inſtituti noſtri ratio brevitatem requirit, & ut repetitiones ſupervacaneæ evitentur, ex adverſariis noſtris ægros aliquot, qui nobis commiſſi fuerint, eorumque curationes paucis enarrabo, deinde medicamentorum, maximè à nobis exhibitorum rationes exponam.

Hi autem *Nephritide* laborarunt.

1. *Ægrotus.*

D. *Dryden* Presbyter Eccleſiæ Eboracenſis, mediæ ætatis vir, ex pluribus menſibus ſanguinis mictione miſerè affectus eſt, maximè ab omni equitatione, aut vehementiori corporis motu: item calculos innumeros, ferè arenoſos (& in iis fuerunt, qui ſeminum coriandri grana implebant) excernere conſuevit; huic etiam frequentiſſimè mingendi cupiditas.

Is autem multa à multis fruſtra ſumpſit: tandem hoc remedium à me feliciter præſcriptum eſt (℞. *ſem. & rad. pœoniæ maris*, *agarici*, *vitrioli Romani*, *mithridat. an.* ʒjß. *conſervæ roſ. rubr.* ℥iij. *Syrup. è roſis q. ſ. f. Electuarium.*)

Convaluit & à ſanguinis mictione, & à Calculo.

2. *Ægrotus.*

D. Breeden de Pangburne, unus è Parliamento Jacobi Secundi Regis, ſexagenarius, ex vehementi ſaltatione in uno & dextro pede per hortos ſuos, quo exercitio

aliis

aliis ſæpius certare conſuevit, ſanguinem minxit.

Huic malo curando ei pluries ſanguis è brachio miſſus eſt, aquas *ferratas* ſumpſit; aliaque plurima medicamenta fruſtrà ab aliis atque aliis medicis adhibita ſunt.

Poſt ſeſquiannum autem hominem in hac conditione inveni. Sanguinis plus minus ab aliquot ſeptimanis quotidie mingebat, non ſine urinæ ſtillicidio; tumor ingens & durus in abdomine contra renem dextrum; item dolor continuus in dorſo: ſummus ardor in imo abdomine è regione renis dextri: *venæ* abdominis externæ ejuſdem lateris *varicoſæ* & præter modum tumidæ; habitus corporis qualis in Leucophlegmatia: multùm ſitiebat: parùm dormiebat. Denique huic coxendicum ſtupor, & ſumma crurum imbecillitas.

Huic autem malo ſic auxiliandum cenſui. (℞. *Mithridatii ſine opio confecti* ℈jß. *G. Tragacanth. aq. roſac. diſſolut.* ℈ſ. *f. pilul. n. vj.*) ex his unam ſingulis noctibus ſumpſit.

Item (℞. *aq. hordei* ℔ij. *olei vitrioli guttas vj. ſucci limon.* ℥*iv. C. C. uſti* ʒ*j. ſacch. candi albi* ℥iijß. *miſce*; *de quo ad* ℥vj. *bis quotidie propinavit.*)

Item ℞. *Balſami martis* (*i. e. ſalis martis ex balſamo Lucatelli* ℥j. *optimè ſuper marmor contriti*) *gr. iij. horâ aliquâ veſpertinâ devoravit.*

Ex his autem medicamentis intra diem unum, vel alterum multò melius ſe habuit.

Poſtremò bis hominem purgavi Hieræ diacolocynthidos ℈j. quod medicamentum facile tulit.

NB. Quamvis in reliquis mire à meis medicamentis levatus eſt; adeo ut non amplius ſanguinem mingeret, & optimè dormiret, & ſat benè cibum appeteret, tamen vix ambulare centum paſſus præ mira imbecillitate crurum potuit, aut ſcalas ullatenus aſcendere.

In hoc ſtatu ad tres hebdomadas manſit: tandem nulla amicorum prece prohiberi potuit, quin rus iret ad quinquageſimum ferè lapidem à Londiniis, ad videndum uxorem moribundam; ex itinere autem (quamvis lectica veheretur) iterum ſanguinem minxit, & aliquot poſtea diebus ex urinæ ſuppreſſione interiit.

Ex diſſectione Ren dexter immenſæ magnitudinis inventus eſt, cancroſus, ad quinquaginta uncias pendebat, atque in eo inventi ſunt plurimi exigui calculi.

Nequeo ſanè mirari ſatis veterum diligentiam; nam cùm rariſſimum ſit hoc morbi genus, idque mihi ſemel tantùm in Praxi occurrit, tamen apud Aetium ſumma accuratione deſcriptum illud legere eſt.

3. *Ægrotus.*

D. Athins, Quinquagenarius, unus è regni Juſticiariis, Eboraci, cùm publica negotia obiturus erat, calculo laboravit, huic in altero Rene dolor vehemens, vomuit, mingere cupivit, at fruſtra, nam paucam tantùm urinam reddidit, eamque aqueam.

E lenioribus autem medicamentis hæc ſumpſit; nimirum præmiſſo enemate

mate è Therebinthina ex vitello ovi diſſoluta in decoct. communi cui vini Emetici ℥iij. adjectæ fuerint, parum effecimus: ideo ſtatim hæc Purgatoria exhibuimus cum diureticis mixta & ſtomachicis. [℞. *Elect. lenitiv.* ℥ß. *aſellorum*, *cochineil. an.* ℈j. *ſal. abſinth.* ℈j. *m. f. bolus*, *huic ſuperbibat potionem ſequentem.* ℞. *decoct. ſennæ Gereon.* ℥ij. *ſyr. è ſpina cervina* ℥j. *ſ. aq. mirab.* ʒvj. *olei amygdalarum dulcium* ℥j. *miſce f. potio.*] bene fecit: calculos enim aliquot albidos cum urina ſubfulva & fœculenta excrevit; & poſtridie publicis negotiis præfuit.

4. *Ægrota.*

Domina *Bellingham* quadragenaria, ſubitò poſt dejectionem vehementi dolore nephritico & ad alteram abdominis partem correpta eſt; vomuit, mox quatuor calculos excrevit cum tantillo urinæ: ab his primis calculis dolore perſeverante hoc medicamentum præſcripſi. (℞. *Caſſiæ recenter extractæ* ℥ß. *pulv. jalap.* ℈j. *mercurii dulcis gr.* vj. *olei cinnam. gut.* 1. *m. f. bolus.*) alios autem multos calculos deinceps per aliquot dies reddidit.

NB. Horum autem calculorum color *luteus*; figura omnium ſubteres; at non eadem magnitudo: ad grana verò piperis majuſculi; omnium durities inſignis: aliquot ex iis fractis cortex lapideus unus, more ceparum alteri ſuperinjectus eſt; item interior medulla ſimiliter & lapidea, & rufeſcens.

5. *Ægrotus.*

D. Harduich, mediæ ætatis vir, ex itinere primùm ſanguinem minxit, cum renum dolore; poſt aliquot verò menſes calculos *rufos* exiguos non ſine vomitu & vehementi renum dolore excrevit, item intra annum tertium eodem dolore renum correptus eſt, cum vomitu & calculorum excretione.

Huic ſic præſcripſi (℞. *Agarici pulv.* ℈jß. *jalap. pulver. gr.* vj. *ſummitat. hyperici pulveriſat.* ʒij. *vini veteris Rhenani* ℥v. *m. f. potio.*) ab ea vigeſies minimùm, dejecit, neque tardè aut cum ullis torminibus alvum movebat; convaluit.

6. *Ægrotus.*

D. *Aſcough* ſenex calculo ſæpe vexatus eſt, reniſque alterius vehementi dolore, vomitu, ſanguineo mictu, is autem dolor, ante meum adventum ſine febre ad octiduum manſerat, exhibui ſtatim Caſſiæ ad ʒvj. &c. in bolo, à quo non ſine levamine purgatus eſt; at rediit vehemens dolor; ideo nocte dormiturò data eſt *Trochiſc. Alkekengi* ʒj. optimè ſe habuit, poſtridieque manè ſine ullo dolore calculum grandiuſculum minxit.

7. *Ægrotus.*

D. *Rhodes* diu multumque renis dolore affecta eſt, cum vomitu: multa & enemata & alia remedia data ſunt, à quibus inducias trium circiter

citer dierum habuit, tandem huic dormituræ veſperi *Trochiſc. Alkekengi* ʒj. exhibuimus; ea nocte placidè quievit, & poſtridie horâ aliquâ pomeridianâ tres calculos majuſculos fere ſine dolore excrevit, convaluit.

NB. In his Trochiſcis inſunt præter baccas ſolani Alkekengi dictus, & amygdalas amaras, & opium, &c.

8. *Ægrota.*

D. *Legger* quinquagenària, primaria fœmina, diu febre intermittente luctavit, tandem ad me venit, Eboraci degentem: graviter præter febrem Symptomatis hyſtericis affecta eſt, huic adeo Apozema præſcripſi ex Cortice Peruviano, Phyllitide, Ceterac, ruta muraria, &c. Singulorum ad ℥iij. in vino poſt longam macerationem leviter coquend. de eo per aliquot dies ſumpſit; tandem febre victa, vomitu & vehementi renis dolore correpta eſt, calculumque majuſculum excrevit; id quod ſemel tantùm in vita ante quinquennium fecerat, agnoſco autem libens, & expertus jam egregiam vim herbarum capillarium ad affectus uterinos; at ſuſpicor illas herbas non tantùm calculum expellere, ſed etiam ex parte illum ab iis, tanquam materia, gigni; quod rupibus ferè calcariis, locìſque montanis, uliginoſiſque naturaliter creſcunt, ubi eas plurimum ſucco calcario imbui nutririque neceſſe eſt.

Idem de eodem Apozemate in alia atque alia fœmina, D. *Rooksbie*, &c. obſervavi: unde magis magiſque fidem do jam poſitæ ſententiæ.

D. *Green* Coquus aliquoties calculos à renibus excrevit; at ultimo paroxyſmo, quo me accerſivit ut opem ei ferrem, ex communi conſilio cum D. *Barvvick*, collega meo digniſſimo, *dyſuriam* ad triduum paſſus eſt magna corporis jactitatione atque anxietate; in extremis autem cùm penè de hominis vita deſperatum fuerit, ſic præſcripſimus. [℞. *Cantharid. probè toſtarum, tantùm non crematarum* ℈ß. *aq. ſpermatis Ranarum* ℔j. *m. f. hauſtus*] paucis horis elapſis urinam ad quatuor minimum libras reddidit, & unà plurimos calculos, convaluit.

Hi autem Calculo Veſicæ laborarunt, renibus forte in pleriſque non integris.

9. *Ægrotus.*

D. *Ramſden*, mercator Eboracenſis, mediæ ætatis vir, ex patre calculis miſerè afflicto natus, & ipſe renum & veſicæ calculo à multis retro annis vehementer laboravit, item ejus filius unicus triennis calculo correptus eſt, & ſuctione tandem à pene pueri grandiuſculus calculus exemptus eſt: graviſſimis autem ſymptomatis malum in dies & moleſtius & periculoſius fit; nam ſanguinem ſæpius minxit; modò dyſuria, modò lumborum contra renes dolore, horrendum! cruciatus eſt: ſæpenumerò verò calculos ferè aſperos, & inæquales

les excrevit, tum albidos, tum flavos hordei grani magnitudine.

Tandem verò ab equitatione primùm obſervavit ſe humorem quendam albidum tenacem cum urina reddidiſſe; is autem humor præ lentore ſuo matulæ fundo adhæſit, nec facilè cum urina effundi potuit; & interdum ad plures uncias diei unius ſpatio excretus eſt; neque unquam ſine dolore excerni potuit; propter virgam (putà) inflammatam & acrimoniam fracidæ, & marceſcentis urinæ; nam vetuſtatem redoluit, etiamſi noviſſimè fuerit reddita.

Sanè hunc hominem, cùm primùm medicinam facerem, curavi; mihique adeo ex propria experientia minus notæ erant medicamentorum vires, illud equidem unum totis viribus efficere conatus ſum, ſcilicet ut materiam iſtam lentam aut minuerem, aut liquefacerem, quò minore cum dolore per urethram exire poſſet.

Neque aliud magis profuit, quàm *mercurius dulcis ad gr.* VI. *ex pulver. jalap.* ℈j. exhibitus: quippe eo & alvus diu liquefacta eſt, & materia lenta & mucoſa in grumos farinaceos diviſa eſt: ac ſic multò melius ſe habuit & ratione dyſuriæ, & minus frequentes mingendi cupiditate vexatus eſt: tandem verò, maxima ex parte deſiit prodire iſte mucus, at fœtor urinæ uſque permanſit, etiam cùm cætera ſanus ſibi viſus fuerit.

Poſt menſem verò ex frigore & cruditatibus, eôdem mucô mirè viſcido tentatus eſt.

Tum verò hominem ſic purgavi. (℞. *Rhei Torrefacti* ʒß. *Therebinth. Venet. ad duritiem coct. & pulveriſat.* ʒiij. *f. Pulvis: detur ex hauſtu ſequenti.* ℞. *mellis deſpumati* ℥jß. *aq. ſperm. ranar.* ℥ij. *miſce.*)

Urina autem quæ antea aquea fuit, jam ex rheo intensè colorata eſt, eique ex Terebinthina odor ſuavis conciliatus eſt, at poſtridie idem urinæ pallor atque idem fœtor redierunt.

Porrò, ex ſemicupio, in quo ſemel tantùm ad mitigandos dolores demiſſus eſt, involuntaria mictio ſequuta eſt, idem obſervavi ex uſu opii.

Rurſus, ex mercurii dulcis aucta doſi ad gr. x. & pro ſecunda vice dato, idem effectus ſequutus eſt, ut ſc. mucoſæ urinæ materia in exiguos grumos incideretur & matulæ fundo vix amplius adhæreret: at propter ſtimulatum anum, & ex conſenſu communi cum ſphinctere veſicæ, diarrhœam plurium dierum, imò ferè integri menſis induxit, item aphtæ in ore & faucibus ortæ ſunt.

Cùm verò levi febricula ſub eo malo corriperetur, venam in brachio incidimus: ſanguis autem miſſus & refrigeratus, craſſa pelle albida contectus eſt.

Tandem ex communi conſilio aliorum mecum Medicorum, & Trochiſci, Alkekengi & emulſio cum ſeminibus frigidis minoribus, cum decocto Symphyti majoris, &c. præſcripta ſunt.

Ah his autem remediis calculi multi parvi, ſed *albiſſimi*, qualis color fuit emulſionis, excreti ſunt; item poſtridie rediit urina mucoſa & lenta & dolor vehementer auctus eſt, & urinæ difficultas; ideo abſtinui à

præſcriptis medicamentis: itaque ſpiritus ſalis Armoniaci, cum Gummi ammoniaci deſtillati ad guttas vj. ter quotidie ſumpſit ex aquæ ſpermatis ranarum hauſtulo.

Ejus autem medicamenti poſt aliquot dies effectus erat, ut urinæ malus odor, ferè ſublatus eſt, & ejus ſedimentum jam bona ex parte ſimilagineum, candidius & leve factum fuerit.

Rediit autem appetitus, & ex uſu ſalſamenti veteris, apud noſtrates *Ling*, dicti, alvus ſubitò compreſſa eſt, & urinam rurſus continuit; cæteraque omnia incommoda mirificè levata ſunt præter unicum in urina fœtorem, neque amplius urina viſcoſa.

Hic autem vir, tolerabilem valetudinem conſequutus, Eboraco Londinum ſe contulit, ubi à chirurgis, ejus artis peritis examinatus digitis in anum immiſſis, calculus ad ovi magnitudinem compertus eſt.

Illud ſedulò autem notavi, medicamenta leniter diuretica, & Renum dolorem ſupra modum intendiſſe, & ſi è valentiſſimis fuerunt, & Teſticulorum, ipſiuſque urethræ, & glandis, ad exitum, inflammationem & rubedinem excitaſſe.

Ab eo tempore, quo Eboracum rediit, nihil, quantùm ſcio ſumpſit; certè unum vel alterum annum vixit, ſed graviter decubuit, nec calculum ullum poſtea excrevit.

Tandem neſcio cujus ſuaſu, unciam unam Guttarum dictarum à *Goddard* autore, à Londino nactus, in aqua parietariæ bis aut ter in die ſumpſit, hoc autem medicamentum (ut poſtea didici ab ipſo Rege Carolo Secundo, qui à vidua Goddard magno pretio ſecretum redemit) nihil aliud fuit, quàm *ſpiritus* ſalinus volatilis à *ſerico crudo* vi ignis elicitus, at tanta erat ejus malitia in optimo viro, ut biduo à ſumtione, ſanguinis mictu, & diris cruciatibus, correptus, miſereque convulſus, diem ultimum obierit.

Sub eo tempore in eadem urbe duo ſenes, metallorum foſſores, ex calculo à plurimis annis decumbentes (*Smith* unus appellatus eſt, alterius nominis oblitus ſum) convulſi perierunt, potione ſpiritus Terebinthinæ, ad ℈ij. aliquoties exhibiti, unde inflammatio imum ventrem ex tòto occupavit, in Gangrænam protinus mutata, hoc medicamentum ſuaſu cujuſdam Agyrtæ chymici ſumpſerunt, quorum alterum, ſuper pontem habitantem, prece viduæ, diſſecui.

10. *Ægrotus.*

Illuſtriſſimus Baro D. *Franshavv*, Puer novennis, calculo veſicæ ab aliquot annis laboravit, illum *Sandbeck* vidi, villam amœniſſimam D. Comitis de *Caſtleton*, dum ibi ejus matri decumbenti advocatus ſum.

Hujus autem pueri urina, inſtar ſeri lactis recenter concreti, turbida & grumoſa erat, item in fundo ejus reſedere grumi albiſſimi, verè caſeoſi; ejuſque urinæ odor ipſiſſimus qui caſei recentis: is autem puer, ex præſcripto Medicorum, quotidie lac aſininum bibere conſuevit, ex ejus verò veſica poſtea calculus feliciter exſectus eſt Londini.

Illud autem ex hoc caſu conſtat,

ſc. la-

ſc. lacteaarum venarum imbecillitatem, eaſque officio ſuo non rectè fungi, quòd (cætera ſanus puer) odorem & ſubſtantiam fracidi caſei ejus urina exhibebat; aliter multo, quàm in integris etiam puerulis lactantibus, quorum urinæ ſuus odor & conſiſtentia eſt.

11. *Ægrotus.*

D. *Little* Prætoriæ cohortis eques, Eboraci tum degens, mediæ ætatis vir, ex equitatione, primum urinæ difficultate correptus eſt: mox ea ferè ex toto ſuppreſſa eſt cum vehementi dolore circa pubem & in ipſo penis itinere.

Cum urina verò exiit mucus quidam albidus, viſci inſtar tenax, matulæque fundo pertinaciter adhærens, item ejus odor fœtidus, qualis ex urina veteri.

Ob vehemens verò malum ſæpius animâ defecit, & miſere convulſus eſt.

Hæc autem ante meum adventum, ſtatim oleum amygdalarum dulcium leniter tepefactum, injiciendum veſicæ præſcripſi, cum bono eventu, deinde hoc medicamentum exhibui devorandum. (℞. *mercurii dulcis gr. iv. pulv. jalap.* ℈j. *Caſſiæ* ℥ij. *f. bolus*) à quo alvus ſepties mota, dolores levati ſunt; nocte Troch. Alkekengi ad ℨj. dati. Verùm poſtridie & ſanguinem minxit & aliquam-multos majuſculos calculos albidos excrevit; alioſque per aliquot dies: calculis autem excretis & iſte mucus exire deſiit: convaluit: hunc fortè hominem in Noſocomio militari Chelſienſi ſuperiore anno vidi, beneficii mei non immemorem, & (ut mihi narravit) poſt viginti annos, calculos quod attinet, ſanum.

12. *Ægrota.*

D. *Hedley*, in Vicinia Leedes oppidi agri Eboracenſis degens, quinquagenaria, admodum obeſa, ex multis annis *calculi cujuſdam arenacei* excretione vehementer cruciata eſt. Ii autem calculi ipſum *Saxum molare* noſtrum arenaceum valdè referebant; nam *ex arenis majuſculis Cryſtallinis, inter ſe coagmentatis* in calculos majuſculos conſtabant, interdùm verò ſolidos, interdum ſolutiores eos, quotidie, haud modica quantitate cum urina reddebat.

Hæc autem Symptomata præter calculorum excretionem paſſa eſt, cordis palpitationem, aſſiduam mingendi cupiditatem, lumborum & veſicæ dolorem, urinam aqueam, cibi inappetentiam, &c.

His autem malis ſic occurrendum eſſe cenſui, (℞. *Linguæ cervinæ, Trichoman. an.* ℨj. *macis* ℈ß. *f. pulvis ſubtiliſſimus, detur ex aq. hordei hauſtu, poſt horam infuſionis, ter quotidie*) poſt 4. dies non amplius calculos reddidit; urina jam fulva, qualis ſanorum cum ſedimento albido, quod ferè defuit ante: ad aliquot amplius dies iiſdem medicamentis, at alia atque alia compoſitionis ratione, uſa eſt; præter opinionem convaluit.

Reverſa autem ad ſuos, rurſus calculorum id genus excretione correpta eſt: iterumque ad me Eboracum venit: atque, iiſdem medicamentis ſimiliter ſumptis, convaluit.

Huic demum redeunti uſum cereviſiæ præcepi tantummodo ex aqua fluminis, & non putei, ut ante conſueverat, confectæ: nam non ſine ratione arbitratus ſum, aquas puteales horum cal-

culorum materiam, ut pote ſuccum lapideum, in ſe continuiſſe.

13. *Ægrotus.*

D. *Freeſtone* de Hornecaſtle, mićturitione admodum doloroſa & frequenti, cum viſcoſa materia matulæ fundo adhærente, correptus eſt: niſi tamen erectus mingere haud potuit, ut multoties per noctem mingendi causâ è lectulo ſurgere coactus ſit. Diu vitam ſic miſeram traxit, huic ſic præſcripſi. (℞. *Balſami martis*) i. e. balſ. Leucatell. & ſalis martis an. ℈j. *f. pilula ſive bolus*, *quem ſumat nocte & tantundem mane.* quô per triduum ſumpto non amplius cubitum per noctem reliquit: ſed facilè reſupinatus in lecto mingere potuit, item huic minor dolor in Urethra & extremo pene.

Item (℞. *Aq. ſpermatis Ranarum* ℔j. *C. C. uſti in ſubtiliſſimum pollinem contriti* ℥j. *gummi Tragacanth.* ʒj. *miſce hujus bene conquaſſati* ℥iv. *ter quotidie bibat.*)

Item (℞. *Balſami veneris* ℈j. *dividatur in ſex doſes* :) has autem per triduum ſumpſit ſingulis diebus mane: à quo alvus die tertio leniter mota eſt. Omnino melius ſe habuit, rurſuſque abiit, neſcio an hic æger calculoſus fuit, nam in adverſariis noſtris de calculo nihil ſcriptum inveni.

14. *Ægrotus.*

D. *Lane*, Divi Laurentii in Urbe Ludi-magiſter, ex tribus circiter annis, Urinæ ſtillicidio vehementer cruciatus eſt. Item plurimos calculos excrevit. Huic autem mingendi cupiditas bis aut ter aut pluries in hora, die noćteque: alvus firma: urina fœtida & viſco quodam referta, item doloris acuti ſenſus in ano, & circa pubem.

Huic autem ſic præſcripſi. (℞. *Succi hypociſtidis glycyrrhizæ ana* ℈j. *mithridatii ſine opio* ʒj. *Gummi Tragacanth. aq. ſp. ranar. diſſolut.* ℈ij. *CC. uſti* ʒß. *miſce f. pilul.* viij. *ex* ʒj. *harum pilularum unam veſperi atque alteram mane quotidie ſumat.*)

NB. Tertia nocte ab iis ſumptis ter tantùm minxit; at quotidie alvus bis aut pluries ſoluta eſt. Ab eo autem tempore ad dies ſeptem tantùm bis aut ter in nocte minxit, & placidè dormivit, & mirificè levatus eſt; neque opium ei dediſſe putavit: imò planè ſe convaluiſſe affirmavit; adeò dolor mitigatus eſt præ eo, quem ante meum adventum ſentire conſuevit, at potioni, præ ſiti, contra meum præceptum indulgere voluit. Unde rediit mingendi frequens cupiditas, & remediis abſtinuit.

Alios autem multos calculoſos omitto, quibus hæc medicamenta in mićturitione, ſive mingendi importuna cupiditate profuerunt: neque aliud malum gravius eſt, ex iis quæ humano generi contingunt; imò omnium perhibente Plinio, ex deciſione veterum Medicorum, longè graviſſimum eſt ſtillicidium urinæ.

15. *Ægrotus.*

D. *Spacy* ex multis annis ſanguinem mingere conſuevit: Interim plurima intervalla optimæ ſanitatis habuit, eoque malo vacuus. Tandem verò mucum quendam, ſive Pituitam vitream, viſcidamque reddidit, fundo matulæ

matulæ pertinaciter adhærentem: jamque urinæ odor fœtidus, ejuſque ſtillicidium moleſtum; at à mictione in extrema penis glande ſæviſſimus dolor.

Huic ſic medicinam feci. *Trochiſcos Alb. Rhaſis* ex aq. ſperm. ranar. in penem injici feci.

Item (℞. *Merc. dulcis* ℈j. *Elect. lenitiv. mithridatii an.* ℈iſs. *f. Bolus veſperi detur*) mane alvus ſoluta eſt mannæ potione.

At his medicamentis, calculos plurimos excrevit albidos, leves, anguloſos. Symptomata ex bona parte ſublata ſunt.

16. *Ægrotus.*

D. *Montege*, ſexagenarius & ampliùs, optimus vir, calculoſus cum urina mirè viſcida; huic viſcoſitati urinæ ter remedia præſcripſi, & toties ex ea ad mẽſem minimum convaluit: Scil. [℞. *Aq. ſimplicis limacum, ex lacte deſtillatæ* ℔ij. *C. C. uſti & in tenuiſſimum pollinem cont.* ℥j. *ſacch. cand. alb.* ℥ſs. *miſce. Hujus probè conquaſſati & turbidi* ℥iv. *ter quotidie potavit.*) Item ℞. *Penis viridis teſtudinis furno ſiccati* ℥ij. *Hujus pulveris ad* ʒj. *alternis diebus ſumpſit ex eadem aqua:* At ex recidivis frequentibus, mali vitæque pertæſus, in lithotomorum manibus, tertio à ſectione die, obiit.

Verùm ægrotorum & mihi & tibi fortaſſe Lector ſatis ſuperque eſt: ad medicamentorum verò rationes explicandas, quorum præcipuè causâ hæ narratiunculæ ex adverſariis noſtris tranſcriptæ ſunt, propero. Simplicia autem medicamenta calculo maximè accommodata, ſivè *ſpecialia adjutoria*, ut Cœlii Aureliani verbis utar, hæc ſunt, nempe, quæ in quatuor claſſes commodè redigi poſſint.

Prima autem & præcipua *Claſſis* eſt eorum, quæ ex *Inſectis* animalibus oriuntur.

Penis Teſtudinis viridis toſtus. Margaritæ. Conchyliorum teſtæ, & crudæ, & crematæ. Millepedes ſive Aſelli. Scorpionum, Cantharidum, Cochineil, lumbricorum terreſtrium, apum, formicarum naſcentium cinis. Coccus baphica. Spongia Bedegaris ſive Roſæ Sylveſtris mel. aq. ſpermatis Ranarum, cochlearum terreſtrium. Jus conchyliorum marinorum, ſericum, ejuſque ſpiritus deſtillatus.

Hæc autem omnia mirificè calculos expellunt; idque communi ferè virtute præſtant, nempe ſeptica, quâ vehementer corrodunt, ſtimulantque ductus viſcerum excretorios, præcipuèque majores Renum & veſicæ.

In horum autem aliquibus ea vis tanta eſt, ut illa cruda ſumere, nemo impunè ferre poſſit, quin Sanguinem quoque cum calculis effundat, contractioneſque nervorum patiatur. Ideo torrenda ſunt, ut igne miteſcat vis illa ſeptica, ſalinis particulis acrioribus ex bona parte evaporatis.

De horum autem aliquibus privatim diſſerere lubet. De millepedis audi *Scribonium Largum* †Aſellos quinque ex aquæ cyathis tribus ſuffundere (i. infundere) & per urinam extrahere lapides certum eſt. Tanta erat de his animalculis experientia apud veteres.

Hìc autẽ præterire nolo, quod olim *ediderim, nempe ex *multipedarũ* genere eſſe *ſpeciem* quandam apud nos non infrequentem in ſepibus, teretem, lon-

† *Comp.* 151. * *Act. Philoſ. Lond. N.*

longiuſculam, ad digitum puta; quam ſi conteras naribuſque protinus admoveas, eos tanto odore ſulphurulento & corroſivo percellit, ut multo mitior ſit odoratus ex integra uncia ſpiritus urinæ deſtillati.

Haud diſſimilis verò odor è *Formicis* crudis contritis prodiit, maximè ab *Hippomyrmecis* noſtris, conſule nares.

Pulveris autem *Lumbricorum terreſtrium* toſtorum Salſedo inſignis eſt.

Margaritarum verò & Conchyliorum crematorum calx ſale ſupra fidem abundat, teſte Leeuwenhoekio.

Vis autem ſalina è ſerico evaporata apud noſtrates notiſſima eſt, ſub nomine (*Goddards drops.*)

Cantharidum, apum, formicarum, Scorpionum vis ſeptica & exurens, ab illorum animalculorum effectibus, ſi viva aliquem pupugerint, cutive admoveantur, neminem latet.

Idem cogita de *Coccô baphicâ*, *ſpongiâque* dicta *Roſæ Sylveſtris*, quæ ex Apiculis conficiuntur, fœturæ gratia.

Neque ob aliam rationem Gallæ, (ut id hîc obiter dicam) tanti uſus ſunt, ad lanas tingendas aliave, in arte infectoria, niſi quod Inſectorum mera opificia ſint, eorumque excrementis & veneno ſeptico penitus imbuantur, at pergam ad ea quæ reſtant.

Cochineil verò medius ſtatus eſt alicujus ſcarabæi Indici, i. e. Cantharidibus congeneris; at multò mitioris virtutis.

In hoc autem cenſu ſunt *Cicadæ*, ad calculoſos commodæ; vide *Aetium*, nempe *Inſectum* quoddam ad Scarabæos accedens.

Cochleæ autem maximè earum cervices, ubi organa generationi dicata, ut veſicam & penem mirificè afficiant, diximus in prima exercitatione ex *Petronio.*

Idem puta de pene Teſtudinis viridis, Ranarumque aqua ſtillatitia, magna equidem volumina non affecto; res tantùm attingo, earumque virtutes quaſdam communes indicare contentus, ut in ſingulis admiratione dignam quandam vim ſepticam & urentem, vehementer adeo ſtimulantem ductuū excretoriorum; privatim verò renum & veſicæ, mecum agnoſcas.

His autem annumerari debent inſectivora quædam animalia, propter victus rationem, calculis expellendis idonea. Tales ſunt Aves quædā, ut Hirundines, illè Regulus ſive Paſſerculus quidā Troglodites, noſtratibus *awren* dictus, de quo conſule Aetium. *Hanc autem Aviculam ad calculoſos ſummè efficacem, magna accuratione deſcribit, ejuſque condiendi cohibendique modum. Naturalem autem, inquit, vim omnino admiratione dignam habet, itaque ſale conditus & crudus in cibo acceptus morbum perfectè ſanat: & *novi* adeo quoſdam ab ejus uſu nunquam amplius ab affectione vexatos: & infra, de cauſa tantæ virtutis rectè judicare videtur. Arbitror, inquit, & Sanguinis iſtius aviculæ naturam quiddam in ſe complecti, quod minimè vulgariter proſit, cui amplius ſtercoris efficacia accedit; ac revera & in Sanguine & in ſtercore inſectorum, quibus veſcitur, vis ſeptica inſignis eſt.

Secunda autem claſſis ſit ex animalibus, vel *frigidis*; nempe oſſa cremata in capite

* *Tetr.* 3. *Sermon.* 3. *c.* 11.

capite Tuberonis, Aſelli piſcis, ſimiliumque: hæc quidem parem virtutem habent cum conchyliis crematis, & ob eandem rationem, quod in calcem ſalinam ſimiliter comburantur; vel *calidis*; ſcilicet Tunicæ interiores Ventriculi Gallinæ, & ſtercus album ejuſdem, item cinis corticum ovorum aduſtorum: atque illa eandem facultatis ſuæ expulſivæ rationem habere videntur cum ſuperioribus. Nam Tunica illa tanquam cornea eſt: albumque ſtercus & urinoſum, & ipſum cortexque ovorum ad teſtaceum genus quàm proximè accedunt.

Tertia verò claſſis ex herbis diureticis ferè eſt ut Terebinthina, Balſamum Judaicum, Peruvianum, Copivi &c.

Omnia autem Terebinthinata vehementer urinam movent, quòd cuti admota corrodant: neque vim ſuam emplaſticam, niſi uſtione quadam exerunt. Etenim quatenus vulneris carnem putridam marceſcentemque exedendo abſtergant; viva interim, quæ ſubſit, in cicatricem commodè nutritur.

Ex illa autem corroſione calor ac inflammatio oritur: unde ductus urinæ majores ad vehementem contractionem, exploſionemque ſtimulantur.

Porro in hac claſſe numerare licet Tartarum ex vino, ipſumque vinum album acidulum, vel per ſe, vel ſulphure, more Gallorum, vel ex Gypſo, more Hiſpanorum conditum: item ſuccum limonum: Balauſtia ex granatis acidis ac ſylveſtribus: atque hæc omnia herbarum ſale eſſentiali dicto, & utrinque mucronato, tenuiſſimis acutiſſimiſque particulis conſtante abundant, quô majores ductus renum & veſicæ continuò laceſſantur.

In hac quoque claſſe & *Legumina* habentur, præ reliquis verò *cicera rubra* decantantur ob acrium flatuum copiam: nam hos mirè excitant; forte materiam iis non paucam adjiciat, ita velut mantiſsâ quâdam additâ ferociam quandam flatibus, in corpore præexiſtentibus, præſtant, eoſque per Renes trahant. Quàm vehementer autem penem, eoſque ductus afficiant, ſcire licet ex teſtimonio Veterum: quos adi. Igitur veriſimile eſt conferunt & flatus excitantia, quòd illas partes diſtendere & expulſione ob acredinem promovere apta ſint.

Poſtremò ad hanc claſſem pertinent nuces avellanæ, amygdalæ præcipuè amaræ: hæc autem medicamenta lenire potiùs videntur quàm expellere; adeoque inter anodyna cenſenda ſunt. at amaritudo amygdalarum aliud ſuadet.

Reliqua autem olea dulcia iter expediunt, lubricando. Sanè hujuſmodi olea, verè pinguia ſunt, nec concreſcere apta; perinde ut alibi de oleo lini, nucum juglandis, & Papaveris à me dictum eſt.

At pereunt, inquies, iſtiuſmodi virtutes à concoctione: ſcilicet ſuccus, puta citri, ex prima digeſtione acorem ſuum amittit; minimè verò: ſi rectè ſe habeat aliquis & dolore vacuus ſit, ita eſſe concedo: ubi autem adeſt Nephritis, ac horrenda illa à veſicæ renumve calculo ſymptomata, digeſtio ex bona parte ceſſat, corporis habitum medicamenta tantùm non integra pertranſeunt, inque venas viſcerum excretorias promota, parum mutata egrediuntur,

diuntur, ita in maximis calculi doloribus is ſuccus v. c. ſubcrudior vim ſuam extenſivam in ipſis renum glandulis vehementer exerit; profectò in ægris Renes, ut & omnia alia itinera tam citra quàm extra ſanguinis curriculum, magis aperta ſunt, ac laxata; unde virium medicamentorum mira retentio & celerrima trajectio.

Ad *Quartam* autem ac ultimam Claſſem pertinent à metallis medicamenta: ſcilicet corallium; lapis Judaicus, nitrum Veterum, ſpiritus ſalis vitrioli, ſulphuris, ſal prunellæ, aquæ medicatæ, vel acidulæ, ferratæ, calcariæve, vel mixtæ ſcilicet muriaticæ, calidæ, frigidæque, mercurius dulcis. Atque ex his fere medicamentis vani homines Lapidum renum & veſicæ non expulſionem tantùm, ſed & fractionem comminutionemque vehementer jactitant.

A ſalibus certè metallicis, fateor, ob ſtimulum & ſummam acrimoniam vehemens contractio majorum ductuum & lapidum expulſio exſpectanda eſt: idque Veteribus probè cognitum eſt ex multiplici experientia; quos conſule, unam aut alteram tantùm inſtantiam exhibebo.

Nitri vitriolati pondo, ex vino, in arenam ſolvit lapidem, Scribonio Largo Autore. †

„Aquæ calidæ quæ ſunt in Tuſciâ *Ferratæ*, mirificè remediant veſicæ vitiis; appellantur item *veſicariæ* quondam Milonis Gracchi, Prætorii hominis optimi ad quinquageſimum lapidem reddentis eodem* perhibente.

Iis qui veſicæ lapidibus afficiuntur erunt aquæ eligendæ *ſalſæ*, vel quæ *Nitri* habeant qualitatem, ut apud *Tenariam* Inſulam, quæ potandæ & lavacro adhibendæ ſunt. ita Cœlius Aurelianus.

At in labefactatis calculo renibus & veſica, maxima opera danda eſt, ne quid metallicorum, aquarumve medicatarum nimis exhibeatur. Etenim fortiter licet calculum expellant, tamen propter imbecillitatem iſtarum partium metus eſt, ne & ipſa quoque remedia ibidem concreſcerent in lapidem, cùm ipſiſſimam lapidis novi materiam in ſe contineant: ſcilicet & ſalem & ſuccum lapideum, id quod vehementer moneo, ſæpiuſque dicendum eſſe putavi.

Huic autem noſtræ ſententiæ favet „illud Hippocratis præceptum; qui ſanus eſt ac valet, is * nullo habito diſcrimine, ſemper eam aquam bibat, „quæ adeſt. Qui verò *morbi cauſa*(puta „calculi) eam, quæ maxime conveniat, bibere volet, is ſanitatem conſequetur.

Item alibi; calculis maximè tentantur & renum morbis qui *aquas ſalſas*, (i. e. medicatas) bibunt.

Ejus autem rei rationem reddit; „ſcilicet aquæ quarum Fontes in ſaxoſis locis ſunt, *duræ* ſint, neceſſe eſt: „aut ſi ubi aquæ calidæ exiſtant, aut „*ferrum* naſcitur, aut *ſulphur*, aut „*Nitrum*.

„Etenim aquæ ſalſæ, nitroſæ, ferratæ, ſaxoſæ *indomitæ* naſcuntur & coqui nequeunt, ſunt tamen naturæ „quædam & *morbi* quibus tales aquæ „potu ſunt commodæ, i. e. ventribus „mollibus & humidis & pituitoſis; „iis duriſſimæ aquæ & coctu difficiles & aliquantulum ſalſæ accommodatæ ſunt.

Profectò

† *Comp.* 153. * *Comp.* 146.

*Taral. *P. l.* 5. † *L.* de *Aere locis, & aquis*.

Profectò illud ſæpius vidi, ex iis qui animi tantùm cauſa aquas noſtras medicatas biberunt, quoſdam inter ipſa remedia nephritide primùm correptos fuiſſe, & calculos excreviſſe; quos ex aquis iſtis putreſcentibus (ita omnes aquæ medicatæ meritò, ut ex ſupra narratis ſatis oſtenſum eſt, exiſtimandæ ſunt) ortos fuiſſe nullus dubito, cùm in renum pelvi aut ureteribus nulla arenula majuſcula, vel momento conſiſtere poſſit ſine vehementi dolore, non magis quàm in aſpera arteria vel minima mica panis putà ſine gravi Tuſſi.

At, inquies, nulla fere aqua ſucco petreſcente prorſus vacua eſt, atque adeo hoc nomine nobis noxia foret. Quid igitur indulſit natura humano generi præ reliquis animalibus? libenter accedo pleraſque aquas, certè quatenus ſucci petreſcentis participes ſint, non uſque adeo tutas eſſe.

Atque idem olim nobis exibuit Hippocrates. * „Qui magnis fluminibus bibunt, in quæ alia flumina decurrunt, & de ſtagno in quod multarum & cujuſvis generis aquarum rivuli decurrunt: quippe adventitiis (per fiſtulas plumbeas putà) aquis aluntur, quæ ex longo intervallo deducuntur, & calculo maximè tentantur, & renum morbis ac urinæ ſtillicidio &c. ſcilicet quia ex iis mixtis aquis aliæ ſalſæ ſunt, i. e. medicatæ.

Idem quoque nobis abundè manifeſtatur, ex aquis pleriſque noſtris coctis, tam fluviatilibus, quàm marinis: videlicet in fundo lebetis lapidem quendam calcarium, lapidis alicujus fiſſilis more, adhærere.

Providentia tamen Divina admiranda eſt, vel ob hoc commune beneficium omnibus animalibus conceſſum: atque homo ſolus culpandus eſt, ſi eô non rectè uſus fuerit ex intemperantiâ: ſiquidem noluit natura uſpiam deeſſe materiam animalium teſtis oſſibuſque generandis, nutriendis, firmandis.

Igitur, ſuadeo, memor ſis admonitionis illius Hippocraticæ, ſupra poſitæ; nempe de aquis non ſolicitus ſit ſanus; at qui calculo puta laboret, aquis petreſcentibus abſtineat; certè de iis admodum parcè, cautèque bibat ne juſtas intemperantiæ pœnas luat. atquæ hæc hactenus; antequam verò manum de hac Tabula auferam, illud quoque Hippocraticum de aquarum vitiis verbo conſiderandum non alienum erit; nimirum, Pravæ ſunt *aquæ* omnes, quæ ex *nive & glacie* fiunt: ubi enim ſemel concreverint, non amplius ad priſtinam naturam redeunt. Hinc, inquit, Urinæ ſtillicidium & Herniæ; an quòd ex frigore intenſo eadem particularum petreſcentium concretio metuenda ſit, ac ex coctione? ſanè conſtat experientiâ, & ex obſervatione, olim edita, D. Johannis Raii inter principes hujus ſeculi philoſophos, mihique veteri amicitia conjunctiſſimi, ab hyeme duriſſima, & à longa aquarum congelatione æſtatem maximè morboſam ſequutam eſſe.

Verùm cùm nivatæ aquæ ad ſe nunquam redeant: tamen cur eædem aquæ Fluminis alicujus, Thameſis noſtri puta, toties putreſcant, & ſuaves denuò ac potabiles fiant, inquirere lubet: certè ad Indiam Orientalem navigantes experiuntur, iſtam aquam ferè intra Tropicos & ſub linea Æquinoctiali ſu-

* *Ibidem.*

pra modum fœtere turbidamque fieri: mox limpidam reddi & bene olere, item eandem aquam iterum fœtere & turbari in reditu ad nos; denuò purgari à fœcibus & à malo odore, imò interdum ſub hac mutatione illam ardeſcere ad candelam admotam, inſtar ſpiritus vini, dolio aperto exhalanteque.

Hujus equidem rei rationem ſic intelligo, ſcilicet omnem aquam fluviatilem plus minus Inſectis refertam eſſe; quod microſcopio adhibito extra dubium ponitur, hæc autem animalcula, quòd noſtratia ſint, ſub ardoribus pereunt, unde aquæ tantus fœtor: ubi verò iſta putredo è beſtiolis corruptis in fundum dolii ſubſederit, coiveritque aqua fit limpida odore malo vacua. Rurſus in Indiâ eadem aqua novis Inſectis Indicis repletur, quæ tamen in reditu ſimiliter moriuntur, unde novus fœtor ac aquæ turbatio; iiſdem quoque rationibus aqua ad claritatem ſuam ſuavitatemque redit.

Ad ardorem verò & inflammationem aquæ iſtiuſmodi quod attinet, ab inſectorum quoque putrefactione, id commodè oriri poſſit, perinde ut flatus inteſtinorum per anum emiſſos, & ab alimentorum coctione putredinoſa ortos, flamma admotâ ardere, notiſſimum eſt: atque ita expoſui, quàm breviſſimè potui, medicamentorum ad calculos maximè accommodatorum cognatas virtutes, earumque rationes & uſus ex Veterum ferè diligentia fideque.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

INTEGRI PROCESSUS

In MORBIS ſerè omnibus CURANDIS.

Quibus acceſſit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO,

Unà cum quamplurimis obſervatu dignis.

EDITIO noviſſima plurib. ARTICULIS aucta.

Nec non

DE PHTHISI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR,

S*Pecimen habes Praxeos eximiæ, in dilectiſſimi filii M.D. uſum, cautè & diligenter excogitatum, ſua ipſius manu conſcriptum, mihi autem pro familiaritate iſta qua omnes excepit, conceſſum à* Cl. Sydenham, *Viro ſanè cui vix ætas ſuperior parem dederat, vel poſtera datura eſt, non modo in arte ſua mirâ ſagacitate, & ingenii acumine ſingulari, conſpicuo: ſed & probis moribus, & in humanum genus, ſtudio & amore inſignibus adeò, ut apud omnes ſummum ſui reliquerit deſiderium: Cujus præcepta licèt animo meo & imo pectore infixa ſint, ne tamen fortè fortuna in mei ipſius & ægrorum detrimentum excidant memoria, parum fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impreſſis, ut amicis quoque inſervirem. Neſcio autem quo pacto in lucem irrepſit publicam inter* Miſcellanea Curioſa *ſuperioris anni Norimberg. editum, ſed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo veſtitum ut tibi ſit in quovis loco paratum; figmentis cerebri vanis & futilibus ſciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypotheſi placida ſolidis ut videtur rationum momentis undequaque conſtipata ſuperbiens; humile autem & modeſtum accuratè morbos depingit, & accura-*

tius adhuc medetur; in id ſolum ſollicitum innoteſcat quod natura faciat aut ferat. Et ſi verum loqui liceat, modo partium ſitus noveris, pateant tibi per Symptomata ægritudines, (quod aſſidua ediſcas obſervatione) ſcias deinde veram & genuinam medendi methodū per diætam & Pharmarciam adhibere, fæliciſſimus eris practicus, & tibi & infirmis optimè conſules. Parum interim tua refert utrum Alcali peccet an Acidum, num in Spiritibus Animalibus, an in ipſo ſanguine aut in recondito aliquo Viſcere deliteſcat morbi minera, unde de periodico Intermittentium reditu doctè ſatis & prolixè poſſis diſſerere, dum interea ipſa Febris ſine ullis ambagibus, inquietudine, ſiti, calore, pulſu celeri, nauſea, cæteriſque Symptomatis, etiam aſtantibus palam eſt, & aperte dignoſcitur: Hinc ſæpius mirari ſubit, quamobrem anxiè ita & ſcrupuloſè immediatas & proximas morborum cauſas, dum Medicinam pertractandam ſuſcipiunt, indagare ſatagunt, & è tenebris iſtis, quibus natura obduxit, irrito licèt conatu, eruere, gravi & ſubacto judicio viri, & in praxi verſatiſſimi; ſatis interim gnari ſe latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis color. Quid eſt quod humana anima ratiocinari nequeat dum adhuc Infantes aut Pueri ſumus? Unde forma tua Specifica? Satius eſſe Medicum quàm Philoſophum agere (quis enim unquam Carteſium ſibi Medicum voluerit) minutiſſima Phænomena planè & ritè enumerare, & remedia quibus unuſquiſque morbus faciliùs cedat, candido & ſincero animo proponere: ita tandem limites ſuos prætergreſſa, quibus anguſtis nimis jam includitur nobiliſſima, omnibus, quaquaverſum patet orbis, fæliciter ſatis & proſperè ſalutem, filiis autem ſuis honores ſummos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthiſi peritiſſimus medicus in perquirendo, naturæ methodum, qua morbos amoliri ſtudet, ut adjutrices porrigeret manus, & miſeriis hominum ſubveniret, diu noctuque penſitabundo, & anxio animo, exercitatiſſimus; hinc fidiſſimarum obſervationum ſerie & irrefragabili edoctus experientia, medicinæ praxim ornavit, & ad ſaniores reduxit regulas; ſed væ tabidis, dum hujuſmodi nunquam intermiſſis ſtudiis detenti & defatigati ſpiritus, ſolitis non vacabant excubiis, truculentiſſimus hoſtis, Podagra, *quæ per multos annos obſederat, & debilitaverat artus, impetu facto in interiora viſcera irruit, per vomitum & ſeceſſum enormiores intentans mortem, unico autem morbo neſcit cedere Medicorum Princeps, ſed cum malorum cumulo acceſſit &* Renum Calculus, *qui corraſis vaſorum oſculis, ſanguinem liberaliùs, quàm ſenectus tulit, urinæ permixtū effudit, ſe jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam expiravit animam. Ne tamen auxilio prorſus deſtituantur tabidi, fragmenta quædam quæ autorem ubivis ſapiunt, in primo ſaltem morbi ſtadio plerumque proficua, (neque enim fas eſt, quod ægrotanti proximo opituletur, celaret) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam accurata, & omnibus numeris abſoluta, ſi modo Deus Opt. Maximus conceſſiſſet vitam, expectari potuiſſet Phthiſiologia.*

Quid in Febribus, Variolis, Morbillis, acutis cæteris, ut & Chronicis ſanandis valuit optimè meritus Autor noſter, ſequentes indicant paginæ. Regimen & Diæta inſtituuntur aptiſſima; præſcribuntur remedia pauca, ſed neceſſaria, nec

in

in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani oſtentationi compoſita; ſitibundis ægris (eodem modo quo & ipſe ſitim ſuam reſtinguere ſolitus erat) cereviſiam tenuem affatim & pro libitu hauriendam, unde mirè reficiuntur & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum, ſurdus, Apozemata & Julapia, præ ingrato ſapore faſtidita, ſubſtituit; maximam adhibet cautelam ne exæſtuans nimis, vel igne luculentiori, vel ſtragulorum onere, plus adhuc incaleſceret, vel à propinatis forſan remediis eum in finem ut per poros eliminetur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta, quæ tamen hac data anſa concitato motu cerebrum petit, unde Phreneſis aut Coma, aut extravaſato ſanguine deturpant cutim maculæ purpureæ, aut eruptiones quas vocant miliares collum & pectus ubivis obſident. Numquid ad amuſſim magis depingi poterat quàm Variolarum hiſtoria? eruptionis diem in utravis ſpecie deſignat, puſtularum ingenium ad unguem deſcribit, quo tempore incipiat, & quamdiu continuetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor ſe prodat, quid tandem quolibet die expectandum diſertè explicat. Paregoricorum uſum, quo emolumento judicent Practici, primus perſuaſit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde ſæpe accerſitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbavit. Meliùs autem hæc ex ipſo fonte. Valeas itaque amice Lector, & ſicubi ſcateant Menda ignoſcas.

Amico ſuo Integerrimo M. D. Expertiſſimo Domino S. M.

Solum ſequaces prætulimus diu
Coum Medentes; Compar habebitur
Qui clariorem te, minori
Reddidit hoc, Medicina! Libro
Non hic tumori Mole ſuperbiens
Blattis futurus Præda opulentior:
Senſu ſed arcta Ditiori
Conciliant ſibi Verba Pondus.
Fruſtra moleſto vaſta Volumine
Luſtres Galeni ſcripta; Minutulæ
Acumen huic majus Tabellæ;
Se ſtupet hic Medicina totam.
Hic non remoto ſordidus Angulo
Senſim fatiſcet, Sedula ſtrenuè
Manus quotannis, Spe perenni
Deteret, auctior ut reſurgat.
Applaude Votis Turba Medentium:
Non Febris illum, Morbus atrocior
Haud afflet ullus, Commodis qui
Immoritur ſatagendo Veſtris.

Sic Vovet,
Chriſtophorus Crelle, M. D.

MEDI-

MEDICAMENTORUM

Quædam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞. *TAmarind.* ℥ß. *fol. Sennæ* ʒij. *Rhei* ʒiß. *coq. in ſ.q.aq.ad* ℥iij. *in Colaturæ diſſolve Mannæ & Syrup. Roſar. ſolut. an.* ℥j. *m.f. Potio.*

Emeticum Commune.

♃. *Aq. Cardui Benedict.* ℥ij. *Infuſ. Croc. Metal.* ℥j. *Syr. Caryophyll.* ℥ß. *m.f. vomitorium.* Sumat hora 4. Pomeridianâ, ſuperbibendo poſt ſingulas vomitiones hauſtum largum liquoris poſſetici.

Julapium Perlatum.

♃. *Aq. Ceraſor.nigr. lact. Alexiter.an.*℥iij. *aq. Cinnam om.*℥j. *Margarit.præparat.* ʒiß. *ſacchar. Cryſtall. q.ſ. adde aq. Roſar. Damaſcen.*ʒß. *f. Julap.* de quo cap. cochlear. *iv.* vel *v.* in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Ceraſor. nigr. an.* ℥iij. *aq. Epidem. Syr. Caryophil. & de ſucco Citri, an. unc.* ß. *m. f. Julap. de quo capiat ſæpius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. *Rad. Sarſaparill. unc. vj. ligni Saſſaffr. & Chinæ ana unc. ij. Glycyrrhiz. unc. j. coq. in aq. font. Congiis ij. per horæ dimidium, deinde ſtent clausè ſuper cineres calidos per horas xij. poſtea ebulliant ad tertiæ partis conſumptionem; Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde ſem. Aniſi unc.* ß. *poſt duas horas coletur, & poſtea depuretur per reſidentiam, & liquor reponatur in lagenis vitreis probè clauſis ad uſum.* Sit pro potu ordinario per xxx. dies.

Apozema Aperiens & Antiſcorbuticum.

♃. *Rad. gramin. Cichor. Fœnicul. & aſparag. ana unc.* j. *uvarum Corinthiac. & paſſul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M. j. Fol. Beccabung. ſub finem addit. M. ij. coq. ſ. q. aq. fontan.ad* ℔ij. *ſub finem adde vini Rhenani* ℔ß. *Colaturâ adhuc calente, infunde ad duas horas, vaſe clauſo, Cochl. hortenſ. M. j. colatur. adde ſyr. è quinque radic. & è ſucco Aurant. ana unc. ij. aq. Cinnamom. hordeat. unc. j. M. f. Apozema.* Sumat. ℔ß. manè & 5. pomeridianâ per *xjv.* dies.

Eclegma Incraſſans in Tuſſi.

♃. *Ol. Amygd. dulc. unc.* j. *Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Iujub. & Lohoc ſani, ana* ℥ß. *Sacchar. cryſtall. q. ſ. M. in mortario marmoreo ad integræ horæ ſpatium, & f. Linctus perfectè miſtus; recondatur in olla figulina, ad uſum.* Cap. ſæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Eclegma

Eclegma fortiùs incraſſans.

℞. *Conſerv. Roſ. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. ſem. pavav. alb.* ʒiij. *contundantur ſimul & per ſetaceum trajiciantur, deinde adde ol. nuc. moſchat. expreſſ. gr. vj. f. Eclegma.*

In Defluxione tenui.

℞. *Conſerv. roſ. rub. unc. ij. Syr. de Mecon. & jujub. an. unc. j. Oliban. Maſtich. & Succin. an.* ʒj. *ol. nuc. Moſchat. per expreſſionem gr. vj. M. f. Lohoch.* de quo lambat ſæpe; bis in die cap. eclegm. deſcript. cochl. j. inſtilland. Balſam. Sulphur. Aniſat. à gut. *viij.* ad gutt. *xij.*

Cereviſia Purgativa.

℞. *Polypod. Querc.* ℔j. *Rad. Rhabarb. Monac. fol. ſennæ & paſſul. enucleat. ana* ℔ß. *Rhabarb. inciſ. & rad. Raphan. Ruſtican. an. unc. iij. fol. Cochl. hortenſ. ſalv. an. M. iv. Aurantior. inciſ. Num. iv. infunde in Congiis v. vel vj. Cereviſiæ non lupulatæ, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit,* ſit pro potu ordinario per dies *xiv.* vel *xxj.* præcipuè verò ſumat hauſtum ſingulis Auroris.

Emplaſtrum Hyſtericum.

℞. *Galbani in tinctura Caſtor. ſolut. & colat.* ʒiij. *Tacamahac.* ʒij. *f. Emplaſt. pro umbilico.*

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. *Syrup. Cichor. cum Rhabar. Cochl. j. parvulum.*

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. *Decoct. amar. duplicatâ ſennâ un. iv. Syrup. de Spina Cervina unc.* j. *Elect. de Succ. Roſar.* ʒij. *M. f. Potio.*

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. *Vini Hiſpanici lib. ij. Opii unc. ij. Croci un. j. pulv. Cinnamomi, & Caryophillorum, an.* ʒj. *infundantur ſimul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat. Colatura ſervetur pro uſu.*

PROCESSUS
INTEGRI
IN MORBIS
fere omnibus curandis.

De Affectione, in fœminis *Hyſtericâ*, *in* maribus *Hypochondriacâ*, *dictâ*.

CUm à caſu aliquo graviori moleſtum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales ſpiritus; urina ſubinde limpidiſſima copiosè excernitur; ſanitatis recuperandæ ſpes omnis protinus abjicitur, triſtiſſima quævis ſibi ominantur ægrotæ; quamcunque corporis partem morbus inſederit (plurimas autem inſidet) ſymptomata ei parti competentia confeſtim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia ſoluta, ſtatim à partu adoritur; ſpaſmi epilepſiæ perſimiles (vulgò uteri ſtrangulatus, in quo venter & præcordia guttur verſus intumeſcunt) infeſtant; clavus hyſtericus, in quo dolor in capite atrociſſimus, quem tranſverſo pollice poſſis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miſerè excruciat; cordis palpitationem, tuſſim, paſſiones iliacam & colicam, nephritin, urinæ ſuppreſſionem æmulatur paroxyſmus; vomitiones enormes, diarrhœam ſubinde excitat; externè in carne muſculoſa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis inſtar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorſi creberrimè ſævit; & ſæpe ſæpius adeò refrigerantur externæ partes ut cadaver planè referant; in riſum & lachrymas effuſiſſimas ſine ulla προφάσει ridiculè erumpunt; ptyaliſmus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hyſterici, quamcunque partem obſident, ubi diſceſſerint, teneritudinem, quæ tangi recuſat, relinquunt, ac ſi verberatæ fuiſſent carnes.

Mittitur Sanguis ad unc. *viij*.

Emplaſt. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti mane aggrediatur uſum ſequentium pilularum.

℞. *Pil. Coch. maj.* ℨ*ij. Caſtor. pulv. gr. ij. Balſam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. xij.* cap. *iv*. ſingulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, ſuperdormiendo.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Rutæ ℥iv. Bryon. comp. ℥ij. Caſtor. nodulo ligat. & in vitro ſuſpenſ. ℥ß. Sacchar. Cryſtal. q. ſ. f. Julap.* de quo capiat cochl. *iv.* vel *v.* in omni languore.

Poſt has pilulas ſumptas utatur ſequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr. viij. cum ſ. q. Extract. Abſinth. f. Pil. N. iij.* Sumat ſummo manè, & repetantur hora 5. pomeridiana per *xxx.* dies, ſuperbibendo hauſtum Vini Abſinthitis.

Sin forma boli magis arrideat.

℞. *Conſerv. Abſinth. Roman. & Conſerv. flaved. Aurant. an. unc. j. Angelic. condit. Nuc. Moſchat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc. ß. pulv. Ari comp. ʒiij. Zingib. condit. ʒij. cum ſ. q. Syrup. de ſucc. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurantior. f. Electuarium.*

℞. *Elect. præſcript. ʒij. limatur. Chalyb. gr. viij. cum ſ. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus* ſumendus manè & ſerò, ſuperbibendo hauſtum vini abſinthitis, vel Cochl. vj. ſeq. Infuſionis.

♃. *Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. an. unc. j. fol. Abſinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. & Chamædr. an. M. j. Cort. Aurant. duor. inciſ. affunde vini Hiſpanic. q. ſ. ad ſupereminentiam duorum digitorum.* Coletur tempore uſus. Vel

In Delicatulis *Chalybs* exhiberi poterit in forma pulv. ſequentis.

℞. *Limatur. Chalyb. probè trit. unc. j. pulv. Ari comp. ʒvj. ſem. Coriand. præparat. Aniſi, Fœnicul. dulc. an. unc. ß. Cinnamom. acutiſſ. Corall. rubr. præparat. ana* ʒiij. *Nuc. Moſchat.* ʒij. *f. omnium pulvis ſubtiliſſimus, cui adde ſacchar. albiſſ. ad pondus omnium*, hujus cap. è Cochleari ʒß. bis in die per 4. dies, tum ʒj. bis in die per 40. dies ſuperbibend.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. unc. xij. Gentian. comp. unc. iv. Abſinth. magiſ. comp. unc. ij. ſacchar. albiſſ. q. ſ. f. Julap.* Vel

℞. *Vini Rhenan. Abſinth.* ℔ß. *aq. Gentian. comp. unc. ij. Syr. Caryophyll. unc. j. f. Julap.*

℞. *Myrrh. elect. Galban. & Aſſæ fœtidæ, an.* ʒj. *Caſtor.* ʒß. *cum ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. è ſingulis drachmis xij.* Sumat *iij.* ſingulis noctibus, ſuperbibend. aq. Bryon. compoſ. Cochl. *iij.* vel *iv.* per totum decurſum hujus proceſſus.

Si Pilulæ præſcriptæ ventrem moverint, utatur ſequentibus.

℞. *Caſtor.* ʒj. *ſal. ſuccin. volatil.* ʒß. *cum ſ. q. extract. Rutæ. f. pilulæ N. xxiv.* cap. *iij.* ſingulis noctibus, ſuperbibendo Julapii hyſteric. Cochl. *iij.* vel *iv.*

Sp. CC. ad gutt. *xvj.* vel *xviij.* in aqua aliqua appropriata ſæpius exhibitus, valdè confert.

Si verò his non cedat remediis, tum capiat ſequentes pilulas;

℞. *Trochiſc. de Myrrh. pulv.* ℈j. *Balſam. ſulphur. Terebinth. gut. iv. cum ſ. gumm. Ammoniac. ſolut. f. Pil. N. iv.* cap. manè & ſerò ſuperbib. Julap. hyſteric. Cochl. *iv.* vel *v.* inſtillando Sp. C. C. gut. xij.

Electuarium Antiſcorbutic. cum aqua ibidem deſcripta prodeſt in his affectionibus, ut & *Electuar. corroborans cum additione Conſerv. Cochl. hortenſ. unc. j. pulv. Ari Compoſ.* ʒ*vj.* ſuperbibendo præſcriptam aquam.

At ſi affectus his non cedat remediis, eundum eſt ad *aquas ferreas*: & ſi neque his, tum ad *Sulphureas*, quales ſunt *Bathonienſes*.

Inter bibendum aquas ferreas hæc obſervanda; ſi aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri poteſt, tunc ab iis æger abſtineat, donec Symptoma iſtud penitus evanuerit. Æger in earum uſu per ſex ſeptimanas ad minimum, vel potius ad duos menſes perſeveret. *Zingiber conditum*, vel *Semina Carvi Saccharata*, ad calefaciendum ventriculum ſubinde ſumat. *Pilulæ* etiam *hyſtericæ iij.* devorari poſſunt per primas x. noctes, ſuperbibendo *julap. hyſteric.* Cochl. *iv.* vel *v.*

Quoad uſum *aquarum Bathonienſium*, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per ſex ſeptimanas vel duos menſes.

Si *Chalybs* juſto plus corpus calefaciat, tum per ejus uſum, quarta quaque Aurora ſumat *aq. mineralium purgantium* ℔*iv.* Quæ tametſi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut ſolent Cathartica ex officinis deprompta.

Si *Chalybs* magnas perturbationes inducat, Laudanum aq. aliqua hyſterica miſtum, ſingulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cùm à morbi diuturnitate fractæ & attritæ fuerint vires, venæſectio, & Cathartica non ſunt præmittenda, ſed à Chalybe ſtatim incipiendum.

Ubi Symptomata ſunt mitiora ſatis eſt ſanguinem mittere, & alvum ſolvere ad dies *iij.* vel *iv.* dein pilulas hyſtericas ad dies *x.* manè & ſerò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhœa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & poſtea corroborandi ſpiritus, at modò per vires liceat, ante uſum Laudani, educatur è venis ſanguis & Catharticum propinetur: in viraginibus præſertim, & ſanguineo temperamento præditis; in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxyſmum paſſis ſufficit ventriculum Congio uno lactis cereviſiati hauſto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam doſin *Theriac. Androm.* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & Cochl. aliquot, liquoris alicujus Spirituoſi, cum pauculis Laudani liquid. guttulis, ſuperbibenda dare. Quod ſi ægra jampridem vomuerit, & ulterius emeticis ſollicitare periculo non vacabit, Laudanum ſine mora propinandum eſt, ea doſi, quæ Symptoma vincat, & poſt ſingulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potiſſimum ſolida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in Cochl. j. aq. Cinnamom. fortior. ægra interim conquieſcente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè & ſerò, ad dies pauculos continuetur uſus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quòd cùm ſemel poſt evacuationem Laudano uti cœperimus, ea doſi, atque illa toties repetita, ſumendum eſt, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum ſpatiolo inter ſingulas doſes, ut quid prior præſtiterit ante noſcamus quàm alteram ingeramus, deinceps cum Laudano morbum aggredimur, nihil movendum eſt, nihil evacuandum, vel per mitiſſimum enema.

Theriaca

Theriaca Andromachi crebro, diuque uſurpata, magnum eſt in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina *Hiſpanica* gentiana, angelica, abſinth. centaurio, corticum aurantior. flavedine, aliiſque corroborantibus infuſis medicata, ſi ad aliquot Cochlearia ter in die potentur admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit bilioſoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℈j. manè, & ſerò, per ſeptimanas aliquot deglutitus, præſertim in ſpaſmis hyſtericis miras habet vires.

In tenui bilioſoque corporis habitu poteſt uſurpari Diæta lactea, præcipuè in Colica Hyſterica, ſi modo ea incommoda poſſint ſuperari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempè tum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis, in ſtatu conſervandis, ſuſtentandiſque minus ſufficiat.

Nihil tamen æquè ſanguinem ſpirituſque fovet, & confirmat, ac diu multumque, ſingulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta ſuo carent ſucceſſu.

De Febre Depuratoria annorum 1661. 62. 63. 64.

Si æger juvenis ſit, extrahatur ſanguis è brachio & eodem die poſt aliquot horas, vel ſequenti die, duabus horis poſt leve prandium, *Emeticum ex infuſ. Croc. Metal. paratis Zythogal.* ℔*vj. vel viij.* ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è veſtigio ſumatur hauſtus; exhibeatur & poſt finitam operationem Emetici, hoc vel ſimile paregoricum.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥jß. *aq. Epidem.* ʒß. *Laudan. liquid. gutt. xvj. Syr. Caryophyl.* ℥*ij. M. F. Hauſtus.*

Vomitoria ex infuſ. *Croc. Metal.* parata, puerulis, ullisve infra adoleſcentiam conſtitutis, vel minima quantitate, non eſt tutum exhibere.

Poſt hunc diem uſque ad undecimum, vel duodecimum, ſingulis Auroris, injiciatur enema ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clyſtere* ℔j. (*vel lactis vaccini eandem quantitatem*) *Sacchari Culinar. & Syrup. violac. an.* ℥ij. *f. Enema.*

Poſt dictum diem alvus conſtipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprimè conducunt.

℞. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo* ℈ß. *cum ſ. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus* ſumendus octava quaque hora, ſuperbibendo ſequentis Julapii Cochl. *v.* vel *vj.*

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Ceraſor. nigr. an* ℥iij. *Aq. Epidem. & Syr. Caryophyll.* an. ℥j. *M. F. Iulap.* vel alia his ſimilia.

Hâc methodô ſollicitè obſervatâ, uſitatò circa *xv.* diem (tum ex laudabili in urina ſeparatione, tum ex manifeſta Symptomatum omnium remiſſione) tempeſtivum eſſe Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum, maximè in Senibus, curata Febre, & purgato corpore, ægrum nihilominus valdè debilem eſſe, & quandoque tuſſi, interdum etiam ſcreatu, magnam glutinoſi viſcoſique phlegmatis copiam expectorare. Hoc in caſu vinum Malaganum annoſum, cum pane toſtò ei immiſſo, bibat æger.

Si ſuperveniat iliaca paſſio, præſcribatur Sal. Abſinth. ℈j. ex Cochl. j. Suc. Limonum, manè & ſerò; intermediis temporibus cap. Aqu. menth. ſtillatit. ſine Saccharo, Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nudo ventri indeſinenter accumbat, poſtquam dolor cum vomitu per biduum triduumve ceſſaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj.* ʒj. in *Aq. Menth.* ſoluta, nec removendus catulus ante pilularum uſum.

Ad recidivam præcavendam, perſiſtat in uſu prædictæ aquæ per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Peſtilentiali 1665. 66.

Poſt venæſectionem in lecto celebrandam, æger ſtragulis obruatur, & Lacinia Lanea ſincipiti alligetur; tum, ſi vomitus non adſit, hoc vel ſimile Hydroticum exhibe.

℞. *Theriac. Andromach.* ʒß. *Elect. de ov.* ℈ß. *Pulv. è chel. cancr. comp. gr. xij. Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum ſ. q. ſucc. kermes, f. Bolus*, quem ſumat ſexta quaque hora, ſuperbibendo Cochl. *vj.* ſeq. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. & Scord. compoſ. an.* ℥*iv. Aq. Theriacal. ſtillat.* ℥*ii. Syr. caryophyl.* ℥*i. M. F. Julapium.*

Si adſit Vomitio, hydroticum differatur, donec ſolo tegumentorum pondere ſudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui ſuperinducta.

Incepta Diaphoreſis hauſtulis Zythogalæ ſalvia alteratæ, vel Cereviſiæ cui macis aliquantulum incoxeris, ſubinde repetitis ad naturalis diei ſpatium (i. e. horas 24.) eſt continuanda; in ſudore licet juſculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non ſuſtinui; per horas adhuc à finito ſudore *xxiv.* ægro ſe in lecto continente frigus cautè devitetur. Induſium ſponte ſua in corpore areſcere permittatur, potulenta omnia calidiuſculè hauriantur, & Zytogalæ ſalvia alteratæ uſus etiamnum continuetur, in ſeq. luce potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667. 1668. Febrim Varioloſam & Variolas produxerunt.

Anni 1669. 70. 71. 72. Febrim Dyſentericam.

Anni 1673. 74. 75. Febrim Comatoſam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in febre anni 1685. &c. deſcripta curari eas potuiſſe autumo.

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxyſmus; quibus mox ſuccedit calor, & huic tandem ſudor, & ſubſequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Autumno maximè, aliquoties remiſſio potius quàm intermiſſio perſentiſcatur, in calore æquè ac in rigore vomiturit ut plurimum ac vehementer ægrotat miſer cum ſiti & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor febris ſolutionem; tonſillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. *Cort. Peruv. ſubtiliſſ. pulv. unc. j. cum ſ. q. Syr. Caryoph. vel de Roſis ſiccis, f. Electuarium dividendum in xij. doſes*; quarum unam capiat quarta quaque hora

hora, ſuperbibendo Vini cujuslibet hauſtum, incipiendo immediatè poſt paroxyſmum.

Si autem præſcripti boli ventrem moverint, in hauſtu Vini dentur *gutt. Laudan. liquid.* ſingulis vel alternis vicibus poſt aſſumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur proceſſus prædictus ſingulis ſeptimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc.* j. *cum ſ. q. Syrup. caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis*, quarum capiat *vj.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ij. Vin. Rhenan.* ℔*ij. ſtent ſimul in Infuſione frigida, & coletur per manicam* Hippocratis. Uſus tempore cap. *unc. iij.* tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem, ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum ſexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expreſſi Cochl. j. cum *Salis abſinth.* ℈j. aſſumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvj.* cum *Aq. cinnam.* fortior. Cochl. j. ac brevi poſt, ceſſante vomitu, Corticis uſum aggrediatur.

In intermittentibus vernalibus, nonnunquam emeticum, tempeſtivè propinatum, ut nempe ante paroxyſmum negotio ſuo defungi poſſit, fœliciſſimè ſucceſſit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quatriduum injectum, Curationem abſolvit. Quæ ſequenti quoque modo tentari poteſt.

℞. *Serpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulveriſat. gr. xv. Vin. alb. unc. iij.* Sumat duabus horis ante Paroxyſmum, & ſtragulis coopertus æger ſudet per *iij.* vel *iv.* horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxyſmum.

Si ab ingeminatis paroxyſmis ſummè debilis fuerit æger.

℞. *Conſerv. Flor. Borag. Bugloſſ. an. unc.* j. *conſer. Anthos. unc.* ß. *cort. citr. condit. Nuc. Moſchat. condit. Theriac. Andromach. an.* ʒ*iij. confection. Alchermes* ʒij. *M. F. Opiata*, cap. ad quantitatem avellanæ, manè & veſperi, ſuperbibendo Cochlearia paucula, alicujus *Aq. Epidemicæ* ſimplicioris, *Saccharo* edulcoratæ, interdicto interim enematum uſu.

Si ſub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulſa Febre, curatio non eſt inſtituenda remediis purgantibus, ſed infuſionibus rad. *Raphan. Ruſtican. Summitat. Abſinth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum geniſt.* &c. in vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborantibus.

℞. *Aq. ceraſor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort. Peruv. ſubtiliſſ. pulv.* ʒ*iij. Syr. caryophyll. unc.* j. *M. f. Julap.* cap. Cochl. j. alterumve, pro ratione ætatis quarta quaque hora, donec Paroxyſmi non amplius diſcrucient, inſtillando alternis vicibus, ſi Diarrhœa adfuerit, Laud. liquid gutt. j. vel ij.

De Febre Stationaria, ab an. 1683. *ad* 90.

Calor & frigus ſe invicem excipiunt, artus pariter & Caput dolent, pulſus interim

interim ferè ſanus, non nunquam tuſſis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo, ſitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula alba & ſcabra veſtita, vel ſicca, fuſci coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. A jugi in lecto decubitu coma & phreneſis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones (quas vocant) miliares morbillis magis rubentes, pulſus inordinatus, tendinum ſubſultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio ſymptomatici divexant, qui ſi ab arte provocentur, viſcoſi à Capite erumpunt, & materiam morbificam in Caput aut in artus transferunt.

Mittat. Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venæſectio; ſi modo reſpirationis difficultas, dolor Capitis inter tuſſiendum lancinans, & alia ſigna Peripneumoniæ nothæ adſint. In hoc caſu tam venæſectio, quàm Catharſis repetenda, donec æger convaluerit.

Veſperi applicetur Epiſpaſticum & ſequenti Aurora Potio Lenitiva præſcribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora ſomni poſt Catharſin hauſtus pacificus propinetur.

℞. Aq. Paralyſ. ℥iij. *Syr. de Mecon.* ʒj. *Succ. Limon. recent. extract. cochl. ij. M. F. Hauſtus.*

Aphthæ & ſingultus poſt curationem febris ſupervenientes ſponte ſua evaneſcunt; Si in longum tempus decurrant, facilè fugatur *Cortic. Peruv.* ʒj. *cum Syr. Papav. Rhœad. q. ſ. in formam Electuar. vel pilular.* redacta, ſuperbibend. hauſtum lactis deflorati. Remedium hoc certiſſimè ſcopum attinget, ſi non fruſtrentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis ſequentia præſcribentur.

℞. Conſerv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conſerv. Berber. unc. ß. *crem. Tart.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. de Limonib. ſ. Electuarium,* de quo cap. ad magnitud. Nuc. Moſchat. ter in die, ſuperbibendo ſequent. Julap. Cochl. vj.

℞. Aq. Portulac. Lactuc. Paral. an. ℥iij. *Syr. de Limonib.* ℥iß. *Syr. Violar.* ℥j. *M. f. Julapium.* Vel

℞. Aq. font. ℔j. *aq. Roſar. Succ. Limonum, Sacch. albiſſ. an. unc. iv. coq. lento igne dum deſpumaverint, cap. unc. iij. ad libitum.* præſcribatur quoque ſeq. gargariſma.

℞. Succ. Pomor. agreſt. ℔ß. *Syr. de rubo Idæo unc. j. m. f. gargariſma.*

Si febris ita ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pil. Coch. maj. ad* ℈ij. exhibeantur, tum etiam hypnoticum eſt concedendum, v. gr. *Laudan. Londin. gr. iß. cum ſimili quantitate Maſtic.* vel *Laudan. Liquid. gut. xviij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc. j.*

Decoctum album paratum, ex ℥j. *C. C. uſti, in aq. communis* ℔iij. *cocti & poſtea Saccharo albiſſimo edulcoratum.* Sit pro potu ut & Cereviſia tenuis pro libitu.

Poſt Catharſin bis celebratam, concedatur ægro. Pullorum carnibus veſci & poſt ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum deflagraverit, vini Canarini Cochl. *iij.* vel *iv.* manè, & ſerò, ut & poſt prandium, per dies aliquot propinentur.

In

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplaſtro, ſed Pileolo tantum.

Si (quod fœminis hyſtericis quandoque accidit) poſt venæſectionem, & purgationes hujuſmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modo ſigna Peripneumoniæ, & inflammationis circa partes vitales abſint, ſingulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hyſterica, bis vel ter in die injungantur.

De Infantibus febre ſtationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque ponè aures applicentur, dein *Emplaſtr. Epiſpaſticum* cervici amoveatur.

Cereviſia, in qua Rhabarbarum fuerit infuſum, purgetur.

Si poſt Catharſin febris intermittere videatur, tum *Iulapium cum Cortice Peruviano* (in Capite de febre intermittenti pro infantibus deſcriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æſtate exeunte, infantes præcipuè infeſtat. Rigent & horrent ſub initium; nec tamen admodum ægrotant; cutis univerſa maculis parvis rubris, crebrioribus, latioribus, & magis rubentibus quàm in morbillis interſtinguitur: Ad duos tresve dies perſiſtunt, quo quidem tempore evaneſcunt, & decedente ſubjecta cuticula ſquamulis furfuraceis, ad inſtar farinæ, cutis conſpergitur.

♃. C.C. *uſti & pulv. è Chel. cancr. comp. an.* ʒß. *Coccinell. gr. ij. Sacchar. Cryſtal.* ʒj. *M. f. pulvis ſubtiliſſ. in xij. Chartulas dividend.* quarum unam cap. 6. quaque hora, ſuperbibendo Cochl. ij. vel iij. ſequentis Julapii.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr. aq. Lactis Alexiter. an* ℥iij. *Syr. e ſucc. citri* ℥j. *M. f. Julap.*

Applicetur etiam Epiſpaſticum cervici, & qualibet nocte *paregoricum ex Syr. de Mecon.* propinetur, & poſtquam ſymptomata ceſſaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æſtatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos ſtatim comitantur calor, ſitis, inquietudo & cætera febrium ſymptomata; elapſis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa coſtas corripitur; qui nunc verſus omoplatas, nunc ſpinam, nunc anteriora pectoris ſeſe propagat, tuſſi crebra excruciatur: Materia ſputo rejecta in initio morbi pauca eſt & tenuis, & ſæpe ſanguinis particulis intermiſta, progreſſu verò copioſior & magis concocta, ſanguine etiam permixto. Febris pari paſſu incedit cum tuſſi, ſputo ſanguinis, dolore, & pro ratione liberiori expectorationis ſenſim imminuitur; nunc alvus eſt aſtricta, nunc ſoluta nimis. Eductus è vena ſanguis ſevi liquati ſpeciem præ ſe fert ubi refrixerit.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

♃. *Aq. Papav. Rhœad. unc. iv. Sal. prunel.* ʒj. *Syr. Violar. unc.* j. *M. f. Hauſtus* ſumendus ſtatim à prima venæ ſectione.

℞. *Amygd. dulc. excorticat. N. v. ſem. Melon. Pepon. an. unc.* ß. *ſem. papav. alb.* ʒiii. *aq. hord.* ℔ß. *aq. Roſar.* ʒij. *cum ſ. q. ſacchar. cand. f. ſ. a. Emulſio, Cap. unc. iv.* 4. quâque hora.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syr. Violar. & cap. Ven. an. unc. iß. M. f. Apozema. cap.* ℔ß. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. ij. Syr. Violar. & cap. Ven. an. unc.* j. *Sacchar. Cand. q. ſ. M. f. Eclegma*, de quo ſæpe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per ſe, vel *Oleum ſem. Lini recenter extract.* exhiberi poteſt.

℞. *Ol. Amygd. dulc. Lilior. & unguent. Dialtheæ. an. unc.* j. *M. f. Linimentum*, quo inungatur latus affectum mane & ſerò ſuperimponendo fol. Braſſicæ.

Repetatur Venæ ſectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & reſpirandi difficultas ſuadent.

De peripneumonia notha.

Ingruente hyeme & ſæpe ſub ejus exitum emergit, inſultu primo nunc incaleſcit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginoſus eſt, rubent & inflammantur genæ, oculique; tuſſit, & inter tuſſiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida eſt, & intensè rubet, ſanguis pleuriticorum æmulus, anhelus crebrò & celeriter ſpiritum ducit, dolente thorace. Ab aſthmate ſicco planè diſtinguitur, quòd in iſto nuſquam comparent febris indicia, in hac manifeſtò ſe produnt, licèt minora longè & magis obſcura quàm in peripneumonia vera.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. x. Die ſequenti æger hanc potionem ſumat.

℞. *Caſſiæ extract. unc.* j. *Glycyr.* ʒij. *ficus pingues N. iv. fol. ſenn.* ʒiiß. *Agarit. trochiſcat.* ʒj. *coq. ſ. q. aquæ ad unc. iv. in Colatur. diſſolv. Mannæ unc.* j. *Syr. Roſar. ſolu. unc.* ß.

Si verò potionem aſſumere nequeat, Cap. *Pil. Coch. maj.* ℈*ij.* horâ quartâ matutinâ.

Sequenti die celebretur iterum Venæſectio, ad eandem quantitatem; ac poſtero die repetatur Catharſis, quæ porrò repetenda eſt alternis diebus, vel poſt majora intervalla, pro ratione virium; Atque inſuper ſi Symptomata non ceſſaverint, extrahatur iterum ſanguis, ſemel adhuc, bis, vel ſæpius, diebus aliquot interjectis, prout res poſtulaverit; ſed ut plurimum venæſectio bis celebrata ſufficiet; Interim, dum hæc fiunt, præſertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *decocto Pectorali*, *Eclegmate* & *oleo Amygd.* dulcium, in Pleuritide deſcriptis.

De Rheumatiſmo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium ſymptomata patiuntur, elapſo die uno alterove (eſt & ubi citius) dolor adeſt atrox, nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris & genubus præſertim, viciſſim hos relinquens & illos occupans, rubore & tumore in parte, quam poſtremùm affecit, adhuc reſiduis. Febris ſenſim evaneſcit, manente dolore, quin & non nunquam immaniùs ſæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor eſt, circa lumborum regionem fixus, nephritin mentiens, niſi quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, ſed vel è lecto exilit, vel ſuper eodem erectus ſedet, corpore perpetuâ agitatione, nunc versùs anteriora, nunc poſteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum ſimilis.

Mittatur

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti, ad unc. *x.*

℞. *Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an. unc. iv. Syr. de Limonib. un. iſs. Syr. Violac. un.* j. *M. f. Julap.* de quo bibat ad libitum.

Præſcribend. *Emulſio è* 4. *Sem. frigid. maj. Cataplaſma è mica panis albiſſ. & lacte Sroco tincto* applicetur parti dolenti.

Die ſequenti eadem ſanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque porrò quater vel pluries, ſi opus fuerit, hoc obſervando, ut poſt ſecundam Venæ ſectionem majora ſint intervalla inter ſingulas ſanguinis miſſiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis, Enema è lacte ſaccharato ſubinde injiciatur, vel ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clyſtere* ℔j. *Syr. Violar. & Sacchar. culinar. an. unc. ij. M. f. Enema.*

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum poſt ſecundam vel tertiam venæ ſectionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iiſdem noctibus Paregoric. *ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualeſcunque ferre nequeat, aggrediatur uſum *Elect. & aq. Antiſcorbutic.* in ſcorbuto deſcript. quæ etiam locum habent in Rheumatiſmo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatiſmus Diætâ ſimplici admodùm refrigerante, & mediocriter nutriente, æquè fœliciter, ac repetitis Venæ ſectionibus (quas minus ferre queant) profligari poteſt. Ex. grat.

Solo Lactis ſero ad dies quatuor veſcatur æger, poſtea præter ſerum pane ſimilagineo ſemel in die loco prandii, donec penitus convaleſcat, niſi quòd poſtremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis ceſſantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die ſolo lactis ſero victitet, donec tandem pancrativè valeat.

De febre eryſipelatoſa.

Nulla non corporis pars, præſertim facies, tumet, dolet & ſummè rubet, puſtulæ denſæ, parvæ, in veſiculas ſubinde faceſſunt, quæ per frontem caputque ſerpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adſunt. In alia hujus morbi ſpecie, liquorum attenuantium potationi ſuperveniente, febricula adeſt, puſtulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in veſiculas ſublatæ, mox recedentes, tuberculorum more, ſub cute ſe condentes, maximè pruriunt, & ſcalpendo rurſum apparent. Eſt & alia eruptionis ſpecies, pectus ut plurimum obſidens, macula nimirum lata, cuti vix ſupereminens, porriginoſa, cum ſquamulis flavis, qua vigente, æger bene ſe habet; eâdem evaneſcente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iiſdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥*ix.* vel *x.* Die ſequenti ſumat *potionem communem purgativam.*

℞. Rad. Althææ & Lilior. an. ℥j. *fol. Malv. Sambuc. Verbaſc. flor. Chamæme. Melilot. ſummit. Hyperic. & centaur. minor. an. M. j. ſem. Lini, fœnugræc. an.* ℥ß. *coq. ſ. q. aq. libr. iij. Coletur liquor & tempore uſûs adde ſingulis libris decocti, Sp. Vini unc. ij.* Stuphæ è panno laneo huic decocto immerſæ, ac expreſſæ, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta poſt fotum ſequenti mixturâ illinatur.

℞. Sp. Vini libr. ß. *Theriac. Androm. unc. ij. pulv. piperis longi, & Caryophill. an.* ʒij. *f. mixtura.* quâ Charta Emporetica madefacta parti affectæ circumvolvatur.

Si primæ venæ ſectioni non cedat morbus, tum repetatur; & nondum ceſſante, ad duas alias vices celebretur, interpoſito ſemper die uno.

Diebus à Venæ ſectione liberis *Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulſio Refrigerans & Julap. refrigerans*, ſunt præſcribenda.

De pruritu ſerino, & inveteratis cutis eruptionibus, quæ Venæ ſectioni & Catharſi non cedunt.

℞. Theriac. Andromach. ʒß. *Elect. de ovo* ℈j. *rad. Serpentar. Virgin. ſubtiliſſ. pulver. gr. xv. Lapid. Bezoar. oriental. gr. v. cum ſ. q.* Syr. *è conditur. citri. f. Bolus*, horâ ſomni ſumendus per dies *xxj.* ſuperbibendo cochl. *vj.* ſequent. Julapii.

℞. Aq. Card. Benedict. unc. vj. aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an. unc. ij. Syrup. Caryophil. unc. j. M. f. Julap.

Singulis matutinis cap. liquoris poſſetici *libr.* ß. calidè, & ſudet horæ unius ſpatiô.

His finitis, ſi puſtulæ adhuc non evanuerint, ſequenti Linimento partes affectæ inungantur.

℞. Unguent. ex Oxylapatho unc. ij. Unguent. Pomati unc. j. flor. Sulphur. ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. f. Linimentum.

Veruntamen Medicamenta præſcripta haud uſurpentur, niſi Venæ ſectione & Catharſi ritè præmiſſis.

De Angina.

Angina inter Ver & Æſtatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur febris inſultum, dolor & faucium inflammatio, unde à tumore uvulæ, tonſillarum & laryngis, nec deglutire queat Æger, nec ſpiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copioſè. Tangantur partes inflammatæ *melle Roſaceo Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad ſummum acorem permixto, vel Sp. Vitrioli ſolo.* Mox Gargariſma ſequens uſurpetur, non vulgari modo; ſed ita ut ſine ulla agitatione in ore contineatur, donec incaleſcat; dein expuatur, & repetatur ſubindè.

℞. Aq. Plantag. Roſ. Rubr. & Sperm. Ranar. an. unc. iv. album. ovor. in aquam agitando redact. N. iij. Sacchar. Cryſtall. ʒiij. *M. f. Gargariſma.*

Emulſio Refrigerans in Pleuritide deſcripta indies ſumatur.

Sequenti manè, niſi febris & dolor inter deglutiendum remiſerint, Venæ ſectio repetatur, Catharſi in diem poſterum rejectâ, aliàs Catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente

Manente adhuc affectu (quod oppidò rarum) repetatur adhuc Venæ ſectio, & Catharſis, Epiſpaſticum amplum ac forte applicetur cervici poſt primam Venæ ſectionem. Omni manè, niſi diebus purgationi datis Enema refrigerans & Emolliens injiciatur, Diætâ tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie abſiſtat.

In his omnibus Febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ ſtationaria eſt, cautè obſervandum, quòd æger à lecto abſtineat magnam diei partem, ut juſculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cerevi- ſiam Lupulatam & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & fri- gent alternatim. Secundo conſummatam febrim acceſſunt; ægritudo vehemens, ſitis, inappetentia, lingua alba, (non verò ſicca) tuſſicula, capitis & oculorum gravedo, & ſomnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter ſtillat (quæ lachrymæ certiſſimum morbillorum ſignum.) Huc acce- dunt ſternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionem, vomitus, diar- rhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præſertim; Symptoma- ta ingraveſcunt ad quartum uſque diem, quo quidem die (non nunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morſibus perſimiles prodeunt; quæ numero & magnitudine auctæ, racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris majuſculis interſtinguunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, ſupra cutim paulum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi poſſit.

A facie, quam primò ſolùm occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiaſque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ & rubræ, ſuperficiem cutis non ſuperantes conſpiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deli- niuntur Symptomata ac in variolis. Vomitus poſt eruptionem nullus: ſed tuſ- ſicula & febris cum ſpirandi difficultate, intenduntur, in oculos defluxio, ſom- nolentia & inappetentia perſeverant. Die ſexto aut circiter frons & facies aſpereſcunt, emorientibus puſtulis, ruptâque cuticulâ, in reliquo corpore ma- culæ latiſſimæ ſunt, & maximè rubeſcunt. Octavo circiter die in facie eva- neſcunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorſus ſunt, per faciem verò & artus quandoque & totum corpus in farinam quandam & ſqua- mulas faceſſunt, & tunc temporis febris, ſpirandi difficultas, & tuſſicula au- gentur. In adultis à calido regimine liveſcunt primò, mox nigreſcunt exanthe- mata.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syrup. Violar. & Cap. Ven. an.* ℥iß. *M. f. Apo- zema*, *Cap.* ℥iij. vel *iv.* ter vel quater in die.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Violar. & Cap. Ven. an.* ℥j. *Sacchar. Cand. albiſſ. q. ſ. M. f. Eclegma*, de quo ſæpius lambat, præcipuè quando tuſſis urget.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ℥j. *M. f. hauſtus* ſingulis noctibus ſumendus, à primo morbi inſultu, uſque dum convaluerit æger, doſin au- gendo vel imminuendo pro ratione ætatis.

Æger ſe contineat in lecto per biduum poſt primam eruptionem.

Si poſt Morbillorum diſceſſum, Febris, reſpirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia ſupervenerint, ſanguis liberaliter extrahendus è brachio, ſemel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti ſpatio inter ſingulas Venæ ſectiones; Atque etiam continuentur *decoctum Pectorale ſuprà deſcriptum*, ut & *Lohoch*, vel *Ol. Amygd. dulc. per ſe.* Circa diem *xij.* ab invaſione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, Venæ ſectione ſanatur.

De Variolis.

Diſtinctæ ſunt, vel confluentes, & in dictis invadunt rigor & horror, calor intenſus, capitis & dorſi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in ſudores propenſio, (& hinc minimè confluxuras eſſe licet conjicere) dolor ſub ſcrobiculo cordis, ſi manu prematur, ſtupor & ſomnolentia, non nunquam & inſultus epileptici (in infantibus præſertim) quibus ſi, dentitione peractâ corripiantur, in procinctu eſſe variolas poſſis prædicere; ita ut ſi fortè inſultum epilepticum ſub veſperam patiantur, ſequenti Aurorâ in conſpectum ſe daturæ ſunt variolæ, mites ut plurimum & rariſſimè confluentes. Quarto incluſivè ab invaſione die, non nunquam ſeriùs, raró tamen ante illum erumpunt, quo tempore, vel minuuntur Symptomata, vel prorſus evaneſcunt. In eruptione autem ſubrubræ primò puſtulæ tenuiſſimarum acicularum puncta æquantes, ſparſim ſe produnt per faciem, collum, pectus, & corpus univerſum; tunc in faucibus dolor, qui cum puſtulis ſurgentibus augetur. Circiter octavum à primo inſultu diem intervalla puſtularum priùs alba rubere jam incipiunt, in tumorem attolli, & dolore tenſivo affici; extenduntur palpebræ, & ut veſica inflata, oculos claudunt. Proximè è facie intumeſcunt manus, digitique diſtenduntur, puſtulæ faciei antea leves & rubræ, jam aſperæ (primum maturationis indicium) & ſubalbidæ apparent; ſuccum inſuper luteum, colore à flavo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam ſumma in puſtularum interſtitiis colorem exhibet floridum, & roſarum Damaſcenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores ſunt variolæ, eo magis tum puſtulæ, tum cutis interjecta ad amuſſim exprimunt: Quæ faciem occupant puſtulæ, aſperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus minùs aſperæ albæque magis conſpiciuntur indies. Die undecimo ſaniei tumor & inflammatio recedunt, puſtulæ & juſtam magnitudinem (viz. piſi grandiuſculi) adeptæ exareſcunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem puſtulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem diſrumpuntur, cæteræ autem, faciei nimirum & corporis deſquamantur, & in facie ſquamulis hiſce ſurfuraceis ſuccedunt foveæ. Per totum morbi decurſum alvus vel prorſus conſtipatur, vel rariſſimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in diſcretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cum in diſcreto hoc genere promoventur ſudores tum cardiacis tum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida &

per

per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur, & albeſcens, puſtulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam poſt ægri mortem, ſudor, qui huc uſque manaverat, derepentè evaneſcit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parcè reddit ac frequenter, & tandem pauciſſimarum horarum ſpatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata, (ſed atrociora) febris ſcilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immanius ſæviunt, licèt non ita promptè, ac in diſcretis, in ſudores diſſolvitur æger. Diarrhœa non nunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum aut alterum poſt illam protrahitur, quod in diſcretis vix contingit. Tertio in die aut citiùs, raro tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod ſymptoma, v. g. acutiſſimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde, ac in diſcretis, mox ab eruptione remittunt ſymptomata, ſed & febris & alia ad multos etiam dies poſt eruptionem puſtularum ægrum diſcruciant: Nunc eryſipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè diſtinguantur. Creſcente morbo, non in molem aliquam ſpectabilem attolluntur; ſed in facie ſibi invicem implicitæ, tanquam veſicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quàm diſcretæ: poſtmodum ad inſtar pelliculæ vultui agglutinatæ cutis ſuperficiem non admodum ſuperat. Præterlapſo die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exaſperatur, colore fuſco: Intenſus magis eſt dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non niſi poſt diem viceſimum latioribus laminis deſquamatur. Hoc interim obſervatu dignum, quòd quanto puſtulæ matureſcentes propiùs ad colorem ſubfuſcum vergunt, eò deteriores lentiùs abſcedunt; quo magis autem flaveſcunt, eò minùs confluxerint, & ocyùs ſe proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nullâ ſcabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt ſquamulæ furfuraceæ, indolis perquam corroſivæ, quæ foveas relinquunt patentiores, & ſæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorſum cuticulâ denudantur, Morbi periculum à puſtularum frequentia & numero in facie ſola, æſtimandum. Puſtulæ manuum & pedum majores, & quò altiùs ab extremitate artuum aſcenderis, eo ſenſim minores & contractiores extant. In adultis ſalivatio, infantibus diarrhœa (licet non ita certò, confluentium comes.) Ptyaliſmus nunc cum eruptione ſe prodit, nunc biduo triduove præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viſcidiorem ægerrimè, excreat. Siticuloſus eſt æger, voce raucâ, ſomnolentiâ & ſtupore ingentibus corripitur, inter bibendum ſubinde tuſſit, & potus per nares revertitur. Tunc ceſſat ut plurimum ſalivatio, cui niſi faciei intumeſcentia (quæ licèt hoc ipſo die pro morbi genio aliquantiſper remitti debeat, non tamen niſi poſt diem unum alterumve omnino recedere debet) & manuum jam inſigniter incipiens & diutiùs perdurans ſuppetias tulerint, ægro protinus moriendum eſt. Diarrhœa non ita maturè infantes occupat ac

ptyaliſmus

ptyaliſmus adultos. In utraque variolarum ſpecie febris ab inſultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad puſtularum maturationem, quâ peractâ, deſinit. Superveniunt à malo regimine ſymptomata anomala; qualia ſunt, puſtularum flacciditas & ſubſidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ puſtulis interſperſæ, & in earum ſummitate maculæ nigræ exiguæ in medio ſubſidentes, ſanguinis mictus & ſputum ſub initio morbi, urinæ ſuppreſſio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus tranſigitur: Expulſio per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis abſceſſibus, in carne perficitur.

Die in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere, à primo morbi inſultu, eſt undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudiſſimo, decimus ſeptimus; non nunquam tamen, ſed rarius, non ante diem viceſimum moritur æger. Quin imo per ſpatium illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum ſeptimum interjacet, appetente veſperâ, moleſtiſſimo inquietudinis paroxyſmo, quotidie vexatur æger.

Mittatur ſanguis quovis ex tribus primis diebus ab invaſione ad unc. *ix.* vel *x.* & poſtea *Vomitorium* exhibeatur *ad* ℥j. vel ℥iſs. *Infuſionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur ſanguis frequenti potatione Cereviſiæ tenuis Lupulatæ, cui Vitrioli Spiritus immiſceatur uſque ad plenam puſtularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint (quod ut plurimum eſt ſexto die poſt invaſionem) veſperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j. quæ repetatur dehinc ſingulis noctibus ad diem decimum poſt invaſionem. Et nocte, ſi Variolæ è Confluentium genere fuerint, augeatur doſis ad ℥iß. quæ dein repetatur ad ℥j. manè: & ad ℥iß. ſerò, ſingulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr. de Mecon. minus congruat, ſubſtitui poſſit *Laudan.liquid.* viz. *gutt. xviij. pro* ℥j. *Syrupi, & gutt. xxv. pro unc.* iß. Hoc interim obſervandum, quod ſi paregoricum bis in die exhibitum orgaſmum compeſcere non valeat (quod in Variolis inſigniter confluentibus, ſub finem earum ſæpe accidit) tum 8. quaque horâ exhibendum, vel ſæpius, ſi opus fuerit.

At ſi variolæ interſtinctæ fuerint, ſatis erit, ut ſolummodo ſingulis noctibus, poſt plenam eruptionem exhibeatur Paregoricum; atque etiam in minori doſi.

Qualiſcunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, ſi Phrenitis acciderit, omnino oportet ut inordinato ſpirituum motui frænum injiciatur, ac proinde ſi prior Paregorici doſis metam non attingat, alia atque alia aſſumatur, donec tumultus penitus compeſcatur, interpoſito inter ſingulas doſes ſpatio aliquo; ut pernoſcere valeamus, utrum doſis ultima id, quod quærimus, præſtiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ ſuppreſſio acciderit, æger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si

Si ſaliva ob calorem ſit adeò viſcida, ut expectorari non poſſit, tum Gargariſma cum Syringa ſæpe in fauces injiciatur. Componatur *è Cereviſia tenui* vel *aq. hord. cum Melle Roſarum*; vel ſequens uſurpari poterit.

℞. *Cort. Ulmi* ℥vj. *rad. Glycyrrhiz. unc.* ß. *Paſſul. enucleat. N. xx. roſ. rub. p. ij. coq. ſ. q. aq. ad* ℔iß. *in Colatur. diſſol. oxymel. ſimp. & mell. Roſar. an.* ℥ij. *M. f. Gargariſma.*

Si epiſpaſtico opus fuerit, amplum ſatis & acre nuchæ applicetur nocte iſta, quæ magnam morbi criſin præcedit, mox ab aſſumpto paregorico, plantis quoque pedum applicari poteſt allium, à die octavo, uſque ad morbi finem, ſingulis diebus renovandum.

Si infans, Symptomatis dentitionem comitantibus jam ſecurus, derepente ſpaſmo corripitur hic cogitandum eſt, convulſionem iſtam, fortaſſis à naturæ conatu, quæ variolas, ſcarlatinam Febrem, aut morbillos, in corporis habitum protrudere ſatagit, pendere, applicetur itaque Emplaſt. Epiſpaſticum nuchæ, lecto quàm primum committatur æger, exhibeatur inſuper cardiacum, cui paregorici pauxillum eſt admiſcendum, puero nempe trienni *Laud. Liquid. gut. v. in aq. Epidem. cochl. j.*

Si die undecimo, vel alio quovis poſt eum, febris ſecundaria cum inquietudine, jactatione & cæteris id genus ſymptomatis, uſque adeò efferatur, ut Paregoricis utcumque repetitis ſufflaminari nequeat, & mors quaſi immineat, tum ſanguis in ſatis magna quantitate illicò detrahatur; nempe ad unc. *xij.* vel circiter, atque porrò repeti poſſit, vel bis in ſequentibus diebus, ſi ſymptomatum dictorum ratio idem poſtularit: at non aliàs. Catharſis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum inſequente (modo Venæ ſectio præceſſerit) inſtitui poſſit, nempe ex *Electuarii Lenitivi unc. j. diſſolut. in aq. Cichor. vel lactis Alexiter. unc. iv.* Verumtamen nec Venæ ſectio nec Catharſis impediunt, quo minùs Paregorica in uſum veniant, quæ, (haud obſtantibus iis) tam quoad largam doſin, quàm repetitam exhiberi debent, ſi opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo ſemper confugiendum.

Quando Puſtulæ perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex æqualibus partibus *ol. Amygd. dulc.* & *Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxj.* poſt invaſionem mittatur ſanguis è brachio; & ſequenti die Catharſis celebranda, quæ porrò alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen, à lecto abſtineat ad ſextum diem poſt invaſionem, in quo poſtea ſe contineat uſque ad *xvij.* non aliis ſtragulis tectus, quàm quibus ſanus uti ſolebat.

Juſculis Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cereviſiâ tenui victitet, & poſt undecimum diem vini Hiſpanic. Coch. *iv.* vel *v.* bis in die exhibeantur, ſi æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præſcript. cedat, tum fotu fol. Malv. verbaſc. Sambuc. Lauri, cum floribus Chamæmel. & Melilot. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoë laboret, vel urinam reddat ſanguineam, ea quæ in capite de Hæmoptoë præſcribuntur, ſextâ quâque horâ (donec Symptomata iſta prorſus ceſſaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam caſu Paregorica liberali manu propinanda.

De Chorea Sancti Viti.

Convulſionis ſpecies quædam eſt, pueros puellaſve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit ſe claudicatione, vel inſtabilitate alterutrius cruris, quod æger poſt ſe trahit fatuorum more, manum ejuſdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem ſitu horæ momento, ſed in alium ſitum & locum convulſione diſtorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os poſſit adducere, mille geſticulationes, circulatorum inſtar, exhibebit: Non enim rectâ lineâ ori admovet, ſed deductâ à ſpaſmo manu, huc illuc aliquandiu verſat, donec tandem fortè fortunâ labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, deditâ tanquam opera, ut ſpectantibus riſum moveret.

Sanguis ad ℥*viij.* plus minus, pro ætate, ex brachio educatur.

Die ſequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis commun. hauriatur; & veſperi hauſtulus ſequens propinetur.

℞. *Aq. Ceraſor. nigr.* ʒj. *aq. Epilept. Langii* ʒ*iij. Theriac. Andromach.* ℈j. *Laudan. Liquid. gut. viij. f. hauſtus.*

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & *hauſtus Paregoricus* iiſdem noctibus.

Poſtea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur, & ſic ſanguis mittatur, & alvus ſubducatur ad tertiam quartamve vicem; ſpatio tamen inter alternas evacuationes obſervato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis ſequentia præſcribantur.

℞. *Conſerv. Abſinth. Roman. & flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Conſerv. Anthos* ℥ß. *Theriac. Andromac. vet. & nuc. moſchat. condit. an.* ʒ*iij. Zingib. condit.* ʒj. *Syr. è ſucc. citr. q. ſ. f. Electuar.* de quo capiat ad magnitud. nuc. moſchat. manè & horâ quintâ promeridianâ, ſuperbibend. vini ſequentis Cochlear. v.

℞. *Rad. Pœoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an.* ℥j. *fol. Rut. Salv. Betonic. Chamædr. Marrub. alb. & ſummitat. Cent. min. an. Mj. Baccar. Juniper.* ℥*vi. Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in vini Canarini* ℔*vi.* Coletur tantummodo uſûs tempore.

℞. *Aq. Rut.* ℥*iv. aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Pœon.* ʒ*vi. M. f. Julap.* cap. Cochl. iv. ſingulis noctibus cubitum iturus, inſtillando *Sp. C. C. gutt.* viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſt. è Caranna.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, eâ ipsâ anni ſequentis tempeſtate (vel paulo ante) quâ morbus invaſit.

Veriſimile

Veriſimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepſiæ Adultorum convenire poſſit, quod tamen nón adhuc expertus ſum. Cum verò Chorea *Viti* ætates teneras adoriri ſoleat, in Epilepſia Adultorum tam ſanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticorum doſis adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus eſt profundiſſimus, & omnimoda ſensûs & motûs privatio, exceptâ reſpiratione, quam ægri habent difficilem cum ſtertore.

Mittatur ſanguis è brachio ad ℥xij. quamprimum, ac poſtea ex venis jugularibus ad ℥viij. deinde *Vomitorium ex* ℥iß. *vel unc.* ij. *Infuſ. Croc. Metal.* propinetur ſtatim.

Emplaſt. Epiſpaſtic. ſatis amplum ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus ſedeat æger in lecto, nec ſtragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finitâ Vomitorii Operatione, ſubinde exhibeantur Cochl. iij. vel iv. ſequentis Julapii.

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv. *aq. Bryon. compoſ. & Antiepilept. Lang. an.* ℥j. *Sp.* C. C. *gut. xx. Sacchar. Cryſtal. q. ſ. f. Julap.*

Vel *Cochleare* j. *Sp. Lavendulæ compoſ.* per ſe propinari poſſit bis vel ter, durante paroxyſmo, horâ dimidiâ vel integra interpoſita.

Cavendum eſt, ne Cardiaca plus juſto calida, ac nimis frequenter (uti mos eſt) exhibeantur; nam quacunque demum ſpecificâ virtute pollere videantur, plus damni quàm emolumenti ægro apportant, ut pote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata ſunt: quod etiam incommodum non minùs infertur ex nimia ſtragulorum congeſtione.

Paroxyſmo jam finito, ad præcavendam recidivam ſequentia exhibeantur.

♃. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. cap. tertia quaque die per 6. vices horâ 4. matutina ſuperdormiendo.

♃. *Conſerv. flor. ſalv. Roriſmarin. an. unc. j. Conſerv. flaved. Aurant.* ʒvj. *nuc. Moſchat. condit. & Zingib. condit. an. unc. ß. Theriac. Androm. vet.* ʒij. *pulv. elect. diamb. diamoſch. dulc. an.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. conditur. citr. f. opiata.* ad magnitudinem Caſtaneæ manè & ſerò voranda, ſuperbibend. *aq. Epilep. Lang. Coch. ij.*

℞. *Ambr. griſ.* ʒß. *ol. deſtil. ſem. Aniſi, cinnamom. nuc. moſchat. an. gut. ij. ol. Caryophil. gut. j. Sacchar. in aq. flor. aurantior. ſolut. unc. iv. f. ſ. a. Tabellæ*, quarum capiat unam ad libitum.

Ab uſu potus generoſioris cujuſvis ſibi temperet, veſcatur juſculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum, agnorum ac id genus ciborum eupepton.

De Ophthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die ſumat potionem purgativam communem, quæ repetenda eſt per duas alias vices, duobus debus interpoſitis; iiſdem noctibus ſumat *hauſtum paregoricum ex Syr. de Mecon. unc. j.*

Diebus à purgatione vacuis ſumat ter aut quater in die *unc. iv. Emulſionis ex ſem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. *Aq. Plantag. Roſ. rubr. & Spermat. Ranar. an. unc. j. pulv. Tutiæ præparat.* ℈j. *f. Collyrium*, cujus guttæ aliquot inſtillentur oculis bis in die; at non incipiendum, niſi poſt primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ ſectio ſemel vel bis, (præcipuè ſi ſanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharſis.

Abſtineat ab uſu vini & cujuſvis liquoris generoſi, ab uſu etiam ciborum coctu difficilium, & ſale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd ſæpè accidit, quòd Venæ ſectione & Catharſi utcunque repetitis Ophthalmia non cedit; hoc in caſu *Paregoric. ex Syr. de Mecon. unc.* j. ſingulis noctibus exhibitum, curationem ſine aliorum ſuppetiis abſolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. *Cort. Querc.* ℥ij. *Coq. in Aq. font.* ℔*iv. ad* ℔*ij. ſub finem addendo Cortic. Granator. contuſ.* ℥j. *roſ. rub. flor. Granator. an. Mij. dein adde vini rubr.* ℔ß. Colatura ſit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto aſſurgat, & nocte poſt decubitum, donec ſymptoma penitus evanuerit.

De Paroxyſmo Nephritico.

Adſunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum aut calculi excretio, ſtupor cruris è directo renis laborantis, teſtis retractio ejus lateris, in quo eſt dolor, nauſea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud abſimilis; licet in quibuſdam ſymptomatis planè diſcrepet, quæ recenſita in *Capite de Colica bilioſa* videas.

Si Æger temperamento ſanguineo fuerit, mittatur ſanguis è brachio affecto reni reſpondenti ad ℥x. dein *liquoris poſſetici cui Rad. Althææ* ℥ij. *incoctæ fuerint Cong. j.* quàm citiſſimè deglutiatur, & Enema ſequens injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Parietar. Branc. Urſin. & flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lini & Fænugr. an.* ℥ß. *coq. ſ. q. aq. ad* ℔*iß. M. F. Enema.* Rejectis Vomitorio & Enemate, *Laudan. Liquid. ſatis magna doſis* propinetur, viz. *ad gutt. xxv.* vel *Pil. Matth. gr. xv. vel xvj.* In ſenibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiis, (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi urinam eæ reddant nigram & ſabuloſam) Venæ ſectio omittatur; at quoad reliqua, eâdem quæ dicta eſt via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, ſtato quodam die, ſingulis hebdomadis, *Mannæ* ℥iiß. in ſeri lactis ℔ij. ſolut.

Conducit aliquando hauſtus cereviſiæ tenuis liberalior.

In

In calculo renum grandiori, dolor hebes, & obtuſus, nullatenus auctus, ſed ſatis toleralilis perſentitur, nec paroxyſmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger ſe non tutò committet, niſi prius certò ſciat, calculum majorem non eſſe, quàm ut per ureteres viam poſſit invenire, quod hoc tantum modo certò poteſt dignoſci, ſi nempe, jam antea, paroxyſmum aliquem nephriticum fuerit perpeſſus, (cum dolore ſæviſſimo in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubindè in ureterem illabitur, atque ita paroxyſmum invitat, qui fere non deſinit, niſi calculo in veſicam detruſo, cum ſic ſe res habeat, nullum eſt magis efficax remedium, quam aquarum chalybeatarum potatio; quòd ſi calculoſus, nullo unquam paroxyſmo nephritico fuerit tentatus, cum jam major ſit calculus, quàm qui ex pelvi poſſit elabi, devitandæ ſunt aquæ ferreæ.

De Dyſenteria, Diarrhœa & Teneſmo.

Rigent horrentque, ſequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc, dejectiones crebræ, & mucoſæ omnes (niſi quod ſtercoroſæ nonnunquam interponantur) cum ingenti cruciatu & moleſtiſſimo viſcerum omnium quaſi deſcenſu, quoties exoneratur alvus, ſanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum ſanguinis per totum morbi decurſum admiſceatur. Progreſſu morbi ſanguis ſincerus quandoque excernitur, & gangræna inſanabili afficiuntur inteſtina. Si æger floreat, vel cardiacis incaleſcat. Febricitat admodum; lingua eſt ſubalbida, quadam mucilagine densè obſita, interdum nigra & ſicca. Proſternuntur vires, diſſipantur ſpiritus, aphthæ inſuper oris interna fauceſque obſident, præſertim ubi materiæ peccantis evacuatio adſtringentibus præpoſterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina & cætera morbi ſymptotata ſequuntur.

In diarrhœa humores excrementitii ſine ſanguine aut inteſtinorum exulceratione excernuntur.

In teneſmo aſſidua eſt deſidendi cupiditas, nihil tamen præter mucoſum quoddam & ſubcruentum aut purulentum rejicitur.

Mittatur ſanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane ſequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* poſt purgationes, quamprimum ſuo defunctæ ſunt munere, ac diebus à purgatione vacuis idem manè & ſero eſt exhibendum.

Poſt Venæ ſectionem & Catharſin ſemel celebratam, per totum morbi decurſum, ſequens Cardiacum exhibeatur.

℞. *Aq. Ceraſ. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinnam. hordeat. an.* ℥j. *Margarit. præparat.* ʒiß. *Sacchar. cryſtal. q. ſ. adde Aq. Roſar. Damaſcen.* ℥ß. *ad gratum ſaporem, m. f. Julap.* de quo cap. cochl. *iv.* vel *v.* in languoribus, vel ad libitum.

Potus ſit Lac coctum cum *Aq. Triplo*, vel *Decoct. Alb.* ut

℞. *C.C.C.* & *Mic. panis alb. an.* ℥ij. *coqu. in Aq. font.* ℔iij. *ad* ℔ij. *poſtea ſ. q. Sacchar. Albiſſ. edulcoretur.* Vel ſi dejectio virium poſtulaverit, *Aq. font.* ℔*ij. cum Vin. Canarini* ℔j. *ſimul coctæ*, pro potu frigidè aſſumantur.

Cum per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio uſui *Laudani* bis vel ter in die repetiti poſtea incumbit, niſi quod *Enem. ex Lact. vaccin.* ℔ß. & *Theriac. Androm.* ℥*iß*. ſubinde injiciatur, quod in alvi egeſtionibus mirè confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhœam tantum aſſurgat, Phlebotom. & Catharſi præſcript. omiſſis, ſequ. Bolus ſingulis matutinis exhibeatur.

℞. *Rhabarb. pulv.* ℈ß. (*plus minus pro ratione virium*) *cum ſ. q. Diaſcordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cinnam. gutt. ij.*

Noctibus inſequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat. unc. j.* & *Laudan. Liquid. gut. xiv. exhibeatur.*

Ubi tormina ſicca ſine dejectionibus excruciant, curantur diluendo ſero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum juſculo aut lacte cereviſiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeò ut omnis ejus vis in rectum inteſtinum decumbat, cum aſſidua deſidendi cupiditate, Diæta Analeptica inſtituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut reſtaurari poſſint vires, quibus redeuntibus Teneſmus ſponte ſe proripit.

In dyſenteria malè curata dolores aliquando ægrum ad annos aliquot diſcruciant, in hoc caſu Phlebotomia repetita priſtinam ſanitatem reſtituet.

Notandum eſt quod in conſtitutionibus huic morbo minùs faventib. omiſſis evacuationibus dyſenteria Laudano ſolo ſanatur, quod manè & ſero repetendum, donec ſymptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri ſpatio, ſi opus fuerit.

De Colica billioſa.

Inteſtinorum dolor atrociſſimus eſt, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum deſinens, qui aut quaſi injecta faſcia conſtringit, aut in punctum contractus quaſi terebello perforat; ſubinde remittitur, mox recrudeſcit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quò autem magis augetur dolor, eò obſtinatiùs in punctô figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adſtrictio, colica tandem in iliacam tranſeunte. A nephritide ſic diſtinguitur. 1. Dolor nephriticus fixus in rene eſt, & ab eo ad teſtem exporrigitur ſecundum longitudinem ureteris. Colicus verò vagus eſt, & cinguli inſtar medium ventrem affligit. 2. A paſtu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore, ab excretione per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quàm in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara & tenuis, poſtea aliquid ſubſidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: In colica urinæ ab initio craſſiores exiſtunt.

Sanguis

Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & poſt horas *iij.* vel *iv. Anodyn.* exhibeatur. Poſtero die *Catharticum Lenitiv.* & interpoſitô die unô, ad tertiam vicem propinetur.

At ſi malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingeſtis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cereviſiato affatim hauſto eluendus eſt; quô exantlatô Anodynum propinandum eſt; ſequenti autem die vena ſecanda eſt, & in ordine præſcriptô procedendum.

Ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutiſſimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior ſive aquæ Epidem. ſive Mirab. ſive alîus cujuſcunque, quâ ſanus maximè delectabatur, uſus, ægrum hoc tempore ultra ſpem omnem juvit.

De Cholera Morbo.

Intra Auguſti limites ſe continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus ſimilis affectus, nullo temporis diſcrimine inſurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen eſt ſubſellii. Adſunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & anguſtia per alvum dejectio; ventris ac inteſtinorum dolor vehemens, inflatio & diſtentio; cardialgia, ſitis, pulſus celer ac frequens, parvus & inæqualis, æſtus & anxietas, nauſea moleſtiſſima, ſudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & ſimilia, quæ ægrum in 24. horarum ſpatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ font. Congiis elixetur, ut carnis ſaporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris poſſetici capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* ſucceſſivè repetenda. Hauſtibus & Clyſteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus, uncia ſubindè admiſceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penſo (quod *iij.* vel *iv.* horas ſibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non acceſſerit Medicus, niſi poſtquàm æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhauſtus, & jam frigeſcant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum eſt, in paulò majori doſi, (viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam. fort. unc. i.*) & cum ceſſaverint ſymptomata, nihilominus manè & ſerò quotidiè eſt repetendum; at in minori doſi, donec priſtinas vires receperit.

Eſt ſpecies quædam Choleræ morbi infantibus valdè familiaris, ac ſæpenumerò funeſta, ex Dentitione, vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus largâ liquorum potatione, multo minùs ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur, ſed Curationem *Laudano* ſolo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ii. iij.* vel *iv.* vel *plures*, pro ratione ætatis, Cochlear. j. cereviſiæ tenuis vel Aquæ cujuſvis appropriatæ inſtillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De

De Colica Pictonum.

Eſt ſpecies quædam Colicæ, quæ degenerare ſolet in Paralyſin, & motus omnimodam manuum ac pedum depravationem, quam hoc nominé *Riverius* in capite de Paralyſi indigitat, & apud inſulas Caribum notiſſima eſt, utpote quæ magnam vim hominum infeſtat.

Hunc dolorem atrociſſimum ſanat *Balſam. Peruv.* frequenter ac in magna doſi exhibitum, nempe ſi *ejus gutt. xx. xxx.* vel *xl. Sacchar. Albiſſ. cochl. j. inſtillentur*, & bis vel ter in die dentur: at Paralyſis huic remedio haud cedit.

De Iliacâ Paſſione.

Periſtalticus inteſtinorum motus invertitur, propinata cathartica & injecta enemata in emetica ſtatim tranſeunt, alvi fæces per vomitum rejiciuntur.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. ix. vel x. poſt aliquot horas exhibeatur ſequens Pulvis.

℞. *Reſin. Scammon. vel (defectu ejus) Reſin. Jalap. gr. xij. Calomelan. Turquet.* ℈j. *m. f. Pulvis;* cap. è Cochl. *i.* lactis vaccini, ſuperbibendo ejuſdem lactis Cochl. j. vel alterum, vel ſi forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Calomel. Turquet.* ℈j. *cum. ſ. q. Balſam. Peruv. f. Pil. iv.* ſumend. è Cochl. j. Syr. Violarum.

Sin autem æger hoc remedium per os rejecerit, *Laudan. Liquid. gutt. xxv. Aq. Cinnam. fort.* ℥ß. inſtillatæ ſtatim propinentur, cum verò horum uſu vomituritio, ac ventris dolores, remiſerint, catharticum dictum iterum exhibeatur, verùm ſi anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore reſtitante, ad uſum paregorici ſupra deſcripti revertendum, idemque eò uſque repetendum quarta vel ſextâ quaque hora, donec inteſtinis quies omnino inducatur, quo quidem tempore catharticum operationem ſuam per ſedes exeret.

Nec ſanè abs re fuerit elapſa una, aut altera, poſt Venæ ſectionem horâ, clyſterem aliquem, ex iis qui potentiùs operantur, injicere, fumum ſcilicet nicotianæ, ex tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, quæ quidem operatio poſt aliquot horas reiterari debet, niſi citius meatus deorſum pateat.

Finita operatione Cathartici, ſumat ſequentem hauſtum.

℞. *Aq. Cinnam. fort. unc. j. Laudan. Liquid. gutt. xxv. m. f. Hauſtus*, qui porrò repetendus eſt bis, ter, vel ſæpiùs in die donec vomituritio & dolor penitus ceſſaverint, atque etiam, iſtis ſymptomatis ceſſantibus nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes, capiat idem paregoricum in minori doſi cubitum iturus.

De Fluxu Menſium immodico.

Menſtruorum fluxus, naturaliter conſtitutus capacitatem teſtæ ovi anſerini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapſu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroſo, & pedum intumeſcentia.

Mittatur

Mittatur ſanguis è brachio ad unc. viij. ſequenti mane ſumatur *potio purgativa communis*, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus poſt purgationem, *Paregoric. è Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

℞. *Conſerv. Roſar. ſicc.* ℥ij. *Trochiſc. de terra Lemnia* ʒiß. *Cort. Granator. Corall. rub. præparat. & boli Armen. an.* ℈ij. *lapid. hæmatit. Sanguin. Dracon. an.* ℈j. *cum ſ. q. Syr. Cydonior. f. Elect.* de quo ſumat ad magnitudinem nucis moſchat. maj. manè & horâ quinta pomeridianâ, ſuperbibendo ſequentis Julapii Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Germin. Querc. & plantag. an.* ℥iij. *Aq. Cinnamom. hordeat. & Syr. de Roſis ſiccis an.* ℥j. *Sp. Vitriol. q. ſ.* ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Urtic. an. q. ſ. Contundantur ſimul, & ſuccus exprimatur, & poſtea clarificetur*, de quo cap. Cochl. *iv.* vel *v.* ſæpiuſculè ad libitum.

Poſt primam purgationem applicetur emplaſt. ſeq. regioni Lumborum.

℞. *Emplaſt. de Minio & ad Herniam an. part. æq. extendantur ſuper alutam*, *f. Emplaſtrum* regioni Lumborum admovendum.

De Colica hyſterica.

Eſt ſpecies quædam, ſeu potiùs inſigne ac valdè uſitatum affectionis ſymptoma, cui comitem ſe adjungit dolor circa ſcrobiculum Cordis atrociſſimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primò, quò ſaburra vitioſorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediat Paregorici efficaciam, ſatis magna quantitas *liquoris poſſetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejuſdem liquoris Cong. iß.* quo peracto *Laudan. Liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi unc. i.* propinetur.

In uſu Paregoric. hoc notandum, quòd eò uſque repetendum eſt, donec ſymptomata omnia penitus ceſſaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior doſis effecit, antequam novam ingeramus.

Si ſanguineo temperamento præditus ſit æger, vel ſi antea hoc ſymptomate haud multum infeſtatus fuerit, ac viribus fractus, hoc in caſu ſanguis primùm à brachio detrahendus antequàm vomitorium præſcriptum propinetur.

Hâc ipsâ Methodo Clavus hyſtericus curatur. Sin verò Colica Hyſterica diuturnior fuerit per Paroxyſmos affligens: tum in eorum intervallis, ſive extra paroxyſmum, ſeq. uſurpentur.

℞. *Zedoar. ſubtiliſſ. pulv.* ʒj. *cum ſ. q. Syr. è conditur. citri, f. Bolus*, ſumendus manè & ſerò per *xxx.* dies, ſuperbibendo ſequentem infuſionem.

℞. *Zedoar. inciſ. minutim. unc.* ß. *vini Canar. unc. iv. infundantur frigidè per xij. horas; deinde colentur pro uſu*; vel *Balſam. Peruv.* ut in Colica Pictonum, uſurpetur.

Quæ de Colica Hyſterica hîc dicuntur, de Colica etiam hypochondriaca dicta ſunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriuſque affectûs natura ſibi vindicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quaſi genuinè morbus cedit; tametſi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hyſterica tam in hypochondriacis, quàm hyſtericis ſæpiſſimè in icterum deſinit, qui ſenſim ſponte ſuâ faceſſit, ſin autem longas moras nectat, exhibeatur Apozema ſequens.

℞. *Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc. i. chelidon. maj. cum toto & ſummitat. centaur. an. M. j. coq. in æqualib. partibus Vini Rhenani & Aq. fontan. ad* ℔ ij. *colatur. diſſolv. Syr. de 5. radicibus unc. ij. m. f. Apozema*, de quo capiat ℔ß. calidè manè & ſerò, uſque dum convaluerit.

De Ictero, colicâ neutiquam prægreſſâ.

Color flavus in toto corpore, præſertim in oculorum albis eſt conſpicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent afflictis, tincta; corporis pruritus, ſegnities, & laſſitudo, linguæ amaror, vomitus bilioſus interdum, ſingultus, egeſtio alba, urina crocea, & pannum immerſum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur *potio purgativa communis*, dein aggrediatur uſum ſequentium, & durante eorundem uſu, Catharticum præſcriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. *Conſerv. Abſinth. Rom. conſerv. flaved. Aurant. an. unc. i. Angelic. condit. nuc. moſchat. condit. pulv. Ari compoſ. & chalyb. cum Aceto præparat. an. unc.* ß. *Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an.* ʒij. *croc. Anglic. pulv.* ʒß. *cum ſ.q. Syrup. de 5. radicibus f. Electuarium*, de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. manè & horâ quinta pomeridianâ, (vel vice Electuarii ſumat pilulas chalybeatas) ſuperbibendo poſt matutinam doſin *aquarum mineralium purgantium* ℔iv. & poſt pomeridianam doſin *Apozemat. in colica hyſterica deſcrip. lib.* ß.

At ſi ſigna hydropis adfuerint, tam mane quàm ſerò apozema ſuperbibat. Si vel his diu continuatis morbus adhuc perſtiterit, ad *aquas ferreas* eundum eſt, quæ ex ipſo fonte ſunt bibendæ.

Ad præcavendum Abortum.

Eadem præſcribenda, ac in Fluxu menſium immodico, omiſſis ſolummodò catharſi & ſuccis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria conſtituunt, ſanguis ſcilicet purus, copioſus, per triduum primum fluens; dehinc ſanguis aquoſus, loturæ carnium craſſiori ſimilis per quatriduum præter propter durans; hinc poſtmodum materia viſcoſa & mucilaginoſa, pauco aut nullo ſanguine permiſta, per quinque aut ſeptem dies prodiens, & ſic porro ad menſis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus eſt ex virium dejectione, animi deliquio, ſanguine grumoſo effluente, cibi faſtidio, dolore in hypochondriis, ventris tenſione, pulſu debili & frequenti, viſûs obtenebratione, aurium tinnitu, & convulſionibus.

Victus incraſſans inſtituatur, & potus ſequens addatur.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Plantag. vin. rubr. an. lib.j. coq. ſimul ad tertias, & deinde edulcoretur ſ. q. ſacchar. albiſſ.* cujus, cum frigeſcat, cap. lib. ß. bis vel ter in die.

Interim Julap. aliquod Hyſtericum (at ſatis mite) ſubinde propinetur, & nodulus ſequens naribus applicetur.

℞. *Galban. Aſſæ fœtid. an. ℥ij. caſtor. ſal. ſuccin. volatil. an.* ʒß. *m. f. nodulus,* vel

℞. *Sp. ſalis Ammoniac.* ʒij. quem ſæpe olfaciat.

De ſuppreſſione Lochiorum.

Intumeſcit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubeſcit, difficilis eſt reſpiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adſunt, animi deliquia, ſudores frigidi, pulſationis & ardoris ſenſus in utero; paralyſis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepſia.

E veſtigio lecto addicatur, & *Emplaſt. hyſtericum* umbilico admoveatur quamprimum; Elect. ſeq. adhibeatur.

℞. *Conſerv. Abſinth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochiſc. è Myrrh.* ʒij. *Caſtor. croc. Anglic. ſal. volatil. ſal. Armoniac. & Aſſæ fœtid. an.* ʒß. *cum ſ. q. Syr. è* 5. *radicib. f. Elect.* cap. ad magnitud. nuc. moſchat. quarta quaque hora, ſuperbibendo ſeq. Julap. Cochl. 4. vel 5.

℞. *Aq. Rutæ unc. iv. Bryon. compoſ. unc. ij. Sacchar. cand. q. ſ. f. Julap.* vel ſumat *Trochiſ. de Myrrh.* ℈j. quarta quaque hora.

Si tota prædictorum quantitas conſumatur, & Lochia adhuc ſupprimantur, *Laudanum* unica ſaltem vice exhibendum, ut *Laudan. Liquid. gutt. xiv. in Aq. Bryon. compoſ. vel Laudan. ſolid. gr. iß. cum Aſſæ fœtid.* ℈ß. *in pilulas duas redactum.*

Si hæc nihil proficiant, tum Enema ex lacte Saccharato, unica ſaltem vice injiciatur.

De Hydrope.

Foveæ à digitorum impreſſione in ſurarum parte inferiori ſub noctem conſpicuæ manè evaneſcentes, hoc malum primum indicant, maximè ſi ſpiritus interim ægrius ducatur, (haud rarò tamen fœminæ prægnantes, & quibus catamenia ſiſtuntur: ut & viri ab aſthmate inveterato derepentè liberati eodem tumore tentantur) pedibus cruriſque ad extremum extenſis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis ſuæ limen paulatim diſtendunt, donec tandem in viſcera nobiliora impetu ab iis facto æger ſubmergitur. Pro rata qua partes à morbo obſeſſæ mole augentur, aliæ magis magiſque gracileſcunt, urgentibus dyſpnœâ, urinæ paucitate, & ſiti intensâ. Viros ingraveſcente ætate, fœminas, ubi jam parere deſierint, utplurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ ſunt primò ad aquarum evacuationem, deindè ad inſtaurandum ſanguinis robur; quo novus aquarum proventus præcaveri poſſit.

℞. *Vini albi ℥iv. jalap. ſubtiliſſ. pulv.* ʒj. *zingib. pulv.* ℈ß. *Syr. de Spin. Cervin. unc. j. M. f. Potio,* ſumendaque ſingulis vel alternis diebus, pro ratione virium donec partes affectæ detumuerint; vel,

℞. *Tamarind. unc.* ß. *fol. Senn.* ʒ. *ij. Rhei.* ʒ*iß. Coq. in ſ. q. aq. ad unc. iij. in Colatur. diſſolv. Mannæ & Syr. Roſ. ſolut. an. unc. j. Syr. de Spin. cervin. unc.* ß. *Elect. è ſucc. Roſar.* ʒ*iij. M. f. Potio*, ſumenda ut ſupra; vel,

℞. Pil. *ex duob.* ℈j. *Elater. gr. iij. Ol. Chym. Caryophyl. gutt. ij. f. Pil. N. iij.* cap. ſummo manè, repetanturque, ut opus fuerit; vel,

℞. *Gambugii gr. xv. vin. alb. & aq. Cichor. an. unc.* ß. *m. f. Potio* ſumenda ut ſupra; vel,

℞. *Cortic. interior. Sambuc. lact. & aq. partibus æqual. è lignô deraſi M. iij. coq. in aq. miſtorum* ℔*ij. ad* ℔*j.* Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram ſerò quotidie, donec convaleſcat. At hoc remedium, niſi in corporibus, quæ facillimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa uſum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda ſunt.

Primò, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter Catharticis cedere ſoleat, cùm in iis qui facilè purgantur *Syrup. de Spin. Cervin. ſolus ad unc. i.* exhibitus, aquas ſat copioſè eliciat, in illis verò, qui difficulter purgantur, Cathartica ſuprà deſcripta, utut valida, vix ſcopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ ſegniùs operantur, magis officiunt quàm proſunt; quamobrem purgatio paulò fortior & nimia, juſto debiliori eſt præferenda.

Tertiò, Aquæ eâ maximâ celeritate exhauriri debent, quam ægri vires ferre queant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Eſt autem ubi medicamenta omnia, qualiſcunque demum generis, quæ alvum movent, prorſus omitti poſſint ac debeant; quoties enim æger conſtitutione eſt infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis ſolùm committenda, inter quæ ea ſunt efficaciſſima, quæ ex ſalibus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. *Cinerum Geniſtæ* ℔*j. infundantur frigidè in vini Rhenan.* ℔*iv. liquoris per filtrationem colati unc. iij.* manè quintâ pomeridianâ, & ſerò ſingulis diebus exhibeantur, uſque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis, Calefacientia & corroborantia medicamenta uſurpanda; ut

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. fol. Cochl. hortenſ. abſinth. vulgar. Salv. ſummitat. centaur. min. & Geniſtæ; infundantur in cereviſia forti* pro potu ordinario; qui potus incipienti hydropi aliquando ſine Catharticis ſubvenit, vel ſequent. utatur.

℞. *Conſerv. Cochl. hortenſ. abſinth. Roman. an. unc.* j. *Extract. Gentian. Abſinth. vulgar. & Centaur. min. an.* ʒ*iij. cum ſ. q. Syr. è cortic. citr. f. Electuarium* de quo ſumat ad quantitatem nuc. moſchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & veſperi, ſuperbibend. *unc. iv.* ſequentis infuſionis.

℞. *Rad. Gentian. unc. j. ſummitat. Geniſt. Centaur. min. & Abſinth. vulgar. an. M. j. Sem. fœnicul. & Petroſelini an.* ʒ*ij. inciſis minutim affunde vini Rhenani* ℔*. v. ſtent. ſimul in infuſione frigida*, & coletur ſolummodo tempore uſûs.

Notandum

Notandum, cùm ad corroborantium uſum deventum fuerit, ægrum nullò modo eſſe purgandum, tantiſper dum ſanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per ſalium Lixivialium uſum omnino obſervandum: quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. unc. iij. fol. Cochl. Hortenſ. Abſinth. vulg. ſalviæ, ſummitat. Centaur. & Geniſtæ, an. M. iij. Aurant. inciſ. N. iij. infundantur in Congiis vj. Cereviſiæ fortis non lupulatæ, inter fermentandum*, ſit pro potu ordinario.

De Gonorrhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium inſolitus, & rotatio teſticulorum, in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, ſtatim à cujus exortu liquor, ſeminis inſtar, exſtillat, qui quotidie à ſeminis colore & conſiſtentia recedens, flaveſcit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore vireſcit, & aqueo humori permiſcetur ſanguine tincto. Puſtula dicta ulcus fit, aphthis infantum ſimile, indies latiùs & profundiùs depaſcens, ſuperveniente orificii callo. *Verpi non glandis ulcere, ſola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quaſi manu tranſverſus fortiter conſtringeretur, noctu præcipuè urget, dum æger lecto incaleſcit. Curvatur penis à fræno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, ſed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maximè quà in glandem deſinit. Carunculæ lotii exitum quandoque impediunt, & ſcroti dolor ac inflammatio non nunquam ſuperveniunt.

℞. *Maſſ. Pil. Cochiar. maj.* ℨiij. *Extract. Rud.* ℨj. *Reſin. Jalap. & Diagryd. an.* ℨß. *cum ſ. q. Opobalſam. f. Pilul. è ſingulis drachmis vj.* Cap. *iv.* ſingulis Auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ ſeminiformis, admodum imminuantur. Poſteà alternis diebus ad ſeptimanas adhuc duas; ac ſub finem bis in ſeptimana, donec humor ſtillare prorsùs ceſſaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, ſubindè intercalari poſſit potio communis purgativa, cui addantur, *Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Roſar. an.* ℨij. vel, curatione minùs feliciter ſuccedente *Turbith. Minerale ad gr. viij.* exhiberi poteſt bis vel ter, diebus quatuor interpoſitis, vel vice *Turbith. Mineral.*

℞. *Pil. ex duob.* ℨß. *Merc. dulc.* ℈j. *cum ſ. Opobalſam. f. Pil. iv.* ſummo manè ſumendæ.

Si æger à dicta Catharſi abhorreat, pilulas primò deſcriptas, tribus Auroris continuis ſumat, tum manè & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyſter ſequens, niſi quòd ſemel aut bis in hebdomade, omiſſo Clyſtere, Cathartic. imperandum.

℞. *Elect. è ſucc. Roſar.* ℨvj. *Terebinth. Venet. Vitello ovi ſolut.* ℥ß. *diſſolvantur in Aq. hord.* ℔j. *Colatur. adde Syr. Violar. unc.* ij. *M. f. Clyſter.*

Singulis noctibus Cap. *Opobalſam. vel Balſam. è Mech. gutt. xxv. Sacch. fruſtulo exceptas.* Hujus defectu *Terebinth. Cypr.* ad quantitatem Avellanæ ſubſtitui poſſit.

Sit pro potu hydrogala; at Cereviſia tenuis in paſtubus.

Vel ſequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob.* ℨß. *Opobalſam. gutt. iij. f. Pil. n. iij.* Cap. horâ quartâ matutinâ, ſuperdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertiâ quâque die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè & horâ quintâ pomeridianâ Clyſter ſuprà deſcriptus.

Procedente curatione (quâcunque eâ demùm methodô tentetur) ſanguis ſub medium curationis ſemel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incraſſans præſcribatur, & medicamenta iiſdem virtutibus pollentia, qualia ſunt *hydrogala*, *Emulſiones ex ſeminib. frig. &c.*

Si Penis tumore afficiatur.

℞. *Rad. Altheæ, Lilior. an. unc. iß. fol. Malv. Verbaſc. Sambuc. Hyoſcyam. flor. Chamæmel. Melilot. an. M. j. ſem. Lini, Fœnugræc. an. unc. ß. coq. ſ. q. Aq. font. & f. fotus* parti affectæ admovendus per horæ unius ſpatium bis vel ter in die.

Peractâ fomentatione, perungatur pars affecta ol. ſem. Lin. rec. extract. dein *Emplaſt. è mucilaginibus alutæ agninæ inductum* labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in ſubjecta Glande hæreat, tum ſequens Linimentum præſcribatur.

℞. *Unguent. Baſilic.* ʒvj. *Unguent. Nicotian.* ʒij. *præcipitat. Aq. Roſar. loti & optime levigat.* ʒß. *M. f. linimentum*, quo lintei raſura imbuatur, & ulcuſculo admoveatur ſemper poſt fotûs præſcripti uſum.

Si ſcrotum tumore afficiatur, ſtatim ſanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præſcriptus parti affectæ admoveatur, ſingul. fotubus addendo *Sp. vin. Gallic. Cochl. j. vel alterum; vel Cataplaſma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modò deſcriptis intro ſumptis utendum eſt.

De Lue Venerea.

Ubi aut à Gonorrhœæ mora, aut indebito aſtringentium uſu labes ſanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interſtitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calidos; cruſtulæ & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad inſtar favi flaveſcunt. Quo magis ſcabies diffunditur, tantò minùs æger diſcruciatur. In cranio, tibiis, brachiiſque exoſtoſes, oſſium inflammatio & caries; ulcera phagædenica in variis partibus, ſed fauces ut plurimùm primò aggredientia, quæ ſenſim per palatum in naſi cartilaginem propagata, mox eam abſumunt, ita ut fulcro deſtitutus naſus planè concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung. Porc. unc. ij. Mercur. crud. unc. j. M. f. Linimentum*, in tres æquales partes dividendum, quarum unâ brachia, crura & tibias ad tres noctes continuas manibus ſuis æger perungat.

Si

Si intra tres dies poſt ultimam inunctionem ſalivatio haud procedat tum *gr.viij. Turbith. Mineral. in conſerv. Roſar.rubr. exhibeantur*, *aut corporibus minus robuſtis*, *Merc. dulc.* ℈j. Sed ſi ſalivatio jam incœpta priùs elanguеſcat, quàm ſymptomata penitus diſparuerint, exſtimulanda ſubindè eſt eâdem doſi Mercur. dulc.

Ptyaliſmus ita moderari debet, ut lib. *iv.* Nycthemeri ſpatio exſpuat, aut circiter.

Si juſto altius exurgat Ptyaliſmus, cum inflammatione nimia, atque id genus ſymptomatis ingruentibus, aliquantulum reprimendus eſt medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum ſymptomata ceſſaverint, ſtatim immutentur induſium & tori lintea; at ſint ea, quæ prius uſurpata fuerint.

Si Diarrhœa ſupervenerit, (quod plerumque accidit antequam ſalivatio benè aſſurgat) tunc ſiſtenda eſt uſu Laudan. liquid. ita doſin augendo, ut debitum opus abſolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Roſ. Damaſcen. vel lacte Aq. permiſto*, vel ſeq. decoct. idem colluatur.

℞. *Rad. Alth. Hord. mundat. an. unc. j. ſem. Cydonior. unc.* ß. *coq. ſ. q. ad lib. ij. M. f. Gargariſma*, quo ſæpius utatur.

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in Catharſi imperanda, niſi quod primis aliquot diebus liquore poſſetico, juſculis avenac. hordeac. ac cereviſia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis, (etiamſi ſymptomata omnia evanuerint, ac ſubindè morbus penitus profligari videatur) quo minus recidivam poſtliminio patiatur, ægro ſemel in ſeptimana per 4. vel 6. vices, *Merc. dulc.* ℈j. exhibendus, utcunque bene ſe habeat, & etiamſi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride aut ſubnigrum, modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet ſpina dorſi, proſternitur appetentia, oculi pedeſque intumeſcunt.

Mittatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.*

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. *Caſtor. gr. ij. Balſam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. N. iiij.* cap. horâ quartâ matutinâ, ſuperdormiendo; repetanturque per duas alias vices interponendo diem unum vel alterum pro ratione virium.

℞. *Aq. Rut. unc. iv. Aq. Bryon. comp. unc. ij. Sacchar. Cryſtall. q. ſ. f. Julapium*; Cap. Cochl. *iij.* vel *iv.* in omni languore; deinde aggrediatur uſum ſequentium.

℞. *Theriac. Andromac.* ℥iß. *Conſerv. flaved. Aurant. unc. j. Diaſcord. unc.* ß. *Zingib. condit. & nuc. moſcat. condit. an.* ʒiij. *Pulv. è Chel. cancr. comp.* ʒiß. *cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hiſpan. corall. rub. præparat. & Trochiſc. de terra Lemnia an.* ʒj. *Boli Armen.* ℈ij. *Gumm. Arabic.* ʒß. *cum ſ. q. Syr. de Roſis ſiccis f. Electuar.* de quo ſumat ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, horâ quintâ pomeridianâ, & nocte per menſem integrum, ſuperbibendo ſequent. infuſionis Cochl. vj.

℞. *Rad.*

℞. *Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an.*℥ß. *fol. Abſinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamenth. vulgar. ſalv. ſicc. an. M. j. Junip. unc. j. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini* ℔iv. *ſtent ſimul in infuſione frigidâ*, coletur tantummodò tempore uſûs.

Veſcatur cibis eupeptis, & abſtineat ab uſu olerum & fructuum qualiumcunque, & ſingul. paſtibus bibat vinum Hiſpanicum.

De Diabete.

Succi ſanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum ſibi quærunt, unde ſenſim labefactantur vires, colliqueſcit corpus, & quaſi ſubſtantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum ſiti, ardore viſcerum, lumborum coxarumque intumeſcentiâ, & ſalivæ ſpumoſæ expuitione crebrâ.

Eadem præſcribenda ſunt, quæ in fluore albo, omiſſis ſolummodò Venæ ſectione & Catharſi.

De Dolore Hæmorrhoidum.

Intenſiſſimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi ſuperficies cruore conſpergitur: Non nunquam tumores verrucis ſimiles in ſphinctere deliteſcunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad *unc. x.*

℞. *Sem. Melon. Pepon. an. unc.* ß. *ſem. papav. alb.* ʒij. *Amygd. dulc. excorticat. N. v. contundantur in mortario marmoreo, ſenſim affundend. Aq. Hord.* ℔ß. *Aq. Roſar.* ʒij. *Sacchar. albiſſ. q. ſ. f. ſ. a.* emulſio; Cap. ſæpiuſcule.

℞. *Flor. Sulphuris, Pulv. Glycyrrhiz. Salviæ an.* ʒj. *cum ſ. q. Balſam. Lucatel. f. Pil. è ſing.* drachm. *vj.* Cap. *iij.* ter in die, ſuperbibend. Emulſ. præſcript. Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Spermat. Ranar. unc. iiij. in qua diſſolv. Lithargyr.* ʒij. *Opii* ℈j. *f. mixtur.* cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel ſi tumor intus lateat, Cochl. iij. ejuſdem mixturæ modo Clyſteris injiciantur.

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis uſu abſtineat. Singulis noctibus ſumat Diacodium.

De fluxu Hæmorrhoidum immodico.

Innoteſcit ex viribus proſtratis, copia & diuturnitate ſanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum (ut in ictero) vergente: Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu menſium immodico, omiſsâ ſolummodò Catharſi.

De Epilepſia Puerorum.

Vel primo menſe aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; (quo in caſu *Diaſcordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag. aut lacte materno ſolutum*, & exhibitum, præſtantiſſimum eſt remedium.) Vel circa dentitionis tempus, à ſeptimo ad decimum menſem, tuſſi comitata eſt, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhœâ, viridia (ut ſolent hyſtericæ) egerente infante. Quandoque improviſò occupat paroxyſmus, os oculoſque diſtorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præſentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex ſtabili & inſolita oculorum orbitarum

tarum immobilitate. Nunc ſeriùs, nunc ociùs ſe proripiunt paroxyſmi, certâ ſubinde periodô, vagô aliàs inſultu revertentes: ſed, appetente morte, à tergo ſe invicem premunt: Si quando inducias dent, in ſoporem proclives ſunt infantes, donec à novo reſuſcitentur inſultu.

Applicetur *Emplaſtr. Epiſpaſtic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ℥iij. *Laudan. Liquid. gut. j. vel ij. vel plures, pro ratione ætatis. Syr. pæon.* ℥j. *M. f. Hauſtus*, ſumendus quamprimum.

℞. *Aq. Rutæ* ℥iij. *Aq. Epilep. Lang.* & *Aq. Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Caryophill.* ℥ß. *M. f. Julap.* Cap. Coch. j. ſingulis horis, ſi hauſtus præſcript. paroxyſmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adſunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, *viz.* caput juſto majus, facies plenior & floridior, partes carnoſæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates coſtarum, oſſa incurvantur, præcipuè tibiæ & fibulæ, hinc ulnæ & radii; aliquando femoris & humeri, dentes tardè & moleſtè erumpunt, vacillant, nigreſcunt, & fruſtulatim excidunt, pectus à lateribus anguſtum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tenſio, tuſſis & pulmonum vitia laceſſunt, lateralis decubitûs modò dextri, modò ſiniſtri averſatio.

℞. *Fol. Abſinth. Vulgar. centaur. minor. Marrub. Alb. chamædryos, Scordii, calament. vulg. Parthen. Saxyfrag. pratenſ. hyper. Virg. aureæ, ſerpill. menth. ſalv. Rutæ, card. Benedict. Puleg. chamæmel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & inciſ. an. Mij. axung. Porcin.* ℔j. *ſev. ovin. & Vin. claret. an.* ℔ij. *macerentur in ollâ fictili ſuper cineres calidos per horas xij. deinde ebulliant ad humiditatis conſumptionem, poſtea colentur, ut f. Linimentum*, quo venter & hypochondria illiniantur manè & ſerò, ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præſcript. an. Mij.* infundantur frigidè in Cereviſiæ non lupulat. Cong. iv. pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus ab Evacuationibus nimiis procedentibus.

Sanguis & Viſcera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; niſi quod axillæ etiam utræque inungantur, at non artus.

De Febribus à Dentitione ortis.

Sp. C. C. gutt. ij. vel iij. vel iiij. pro ratione ætatis in Cochl. j. vel altero Aq. Ceraſor. nigr. vel Julap. alterius appropriati; exhibeantur quarta quaque horâ ad vices quatuor, vel ſex.

De Febre hectica Infantum.

Sine inſigni calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. inciſi ℥ij. *in lagenam vitream cereviſiæ tenuis* ℔ij. *capacem* immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *aliæ* ℔ij. *eidem Rhabarb. ſuperaffundantur ad tertiam vicem.*

Si verò potus vi Cathartica ſaturatiùs imprægnetur, tum ℔j. epota, altera cerevisia mox adjiciatur.

De Tuſſi Puerorum Convulſiva.

Phlebotomia, & repetita Catharſi, eaque ſola, expugnatur hæc tuſſis, malum aliàs pertinaciſſimum, & fere inſuperabile; ſed leniora tantum cathartica hîc conveniunt, eaque Cochleatim ingerenda ſunt, pro ratione ætatis.

De Hæmorrhagia Narium.

Dolor & calor ſinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratiò refrigerans & incraſſans injungatur, Julap.refriger. & incraſſans, cum Emulſionibus refrigerantibus præſcribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & ſemel vel bis *potio purgativa commun.* præſcribatur.

Lintea quadruplicata immerſa Aq. frigidæ, in qua ſal Prunell. diſſolvatur, & poſtea leviter expreſſa admoveantur nuchæ, & utrinque cervici ſæpius in die.

Poſt Evacuationes liquor ſeq. applicetur.

℞. *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. j. Phlegm. Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta, liquorem frigefactum filtra, & à Cryſtallis ſubinde natis ſepara, liquori reſiduo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem,* vel potiùs.

℞. *Aq. Plantag. unc. iij. Bol. Armen. ſubtiliſſ. pulver. unc. ß. probè miſceantur; Turunda ex linteo raſo liquore hoc humectata* nari, ex quo ſanguis ſtillat indatur per dies duos iſtic relinquenda.

Hoc minus, ſuccedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. diſſolvatur, qua Turunda imbuta* nari indatur, *liquore* etiam *hoc linteamina imbuta*, & applicata ſanguinem ſiſtunt ſi ex parte externa diffluat.

De Chloroſi.

Adſunt vultûs & totius corporis decoloratio, intumeſcentia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tenſiva laſſitudo, reſpiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulſus febrilis, ſomnolentia, pica, & menſium ſuppreſſio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hyſterica præſcript. plus minus pro ratione ætatis, ſuperbibend. hauſtum vini cujuslibet ad libitum, vel infuſion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem deſcriptam. Si Ægra non valde debilis fuerit, purgetur ſemel vel bis ante præſcriptorum uſum.

De Suppreſſione Menſium.

Cibum faſtidiunt mulierculæ, fœdus faciei color eſt, gravitas totius corporis, dolores ſincipitis, lumborum, crurum & imi ventris; pedum tumores infeſtant.

Eadem

Eadem præſcribenda ac in Hyſterica affectione; at ſi iiſdem remediis affectus non ceſſerit, tum ſeq. ſunt præſcribenda.

Singulis Auroris, & quarta pomeridiana, ſumat *Julap. Hyſteric. ſine Caſtor. Cochl. v. inſtilland. Sp. C. C. gutt. xij.* Singulis noctibus ſumat cubitum itura *Trochiſ. de Myrrh.* ℈j. *cum ſyr. de Artemiſ. in formam boli, vel Pil. Redact.*

De Vomitu ſanguinis, vel etiam de Hæmoptoë.

In Hæmoptoë dolor & calor pectus obſident, cum debilitate quadam.

Mittatur ſanguis ex brachio dextro ad unc. *x*. Sequenti mane ſumat *potionem purgativ. commun.* & eadem nocte *Paregoric. ex unc. iij. Aq. Ceraſor. nigr. & Syr. de Mecon. unc. i.*

Poſtea aggrediatur uſum ſequent.

℞. *Bol. Armen. unc j. Pulv. Radic. Symphyt.* ℥ij. *Terr. Sigillat. Lapid. hæmatit. & Sang. Dracon. an.* ℥j. *Sacchar. Albiſſ. ad pondus omnium; M. f. Pulvis ſubtiliſſimus*, cujus cap. ℥j. manè, quinta pomeridiana, & nocte, ſuperbibend. ſequent. Apozemat. unc. iv.

℞. *Fol. Plantag. Rubi Sylveſtris, & millefol. an. M. j. coq. ſ. q. Aq. ad* ℔*iß. in Colatura diſſolv. Syrup. de Symphyt. unc. i. M. f. Apozema*; vel cap. Cochl. vj. ſequent. Tincturæ.

℞. *Flor. Roſ. rubr.* ℥vj. *Cort. intern. querc. unc.* ß. *ſem. Plantag. parum contuſ.* ℥iij. *Aq. font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. ſ. ad levem aciditatem, infundatur in vaſe clauſo, calore leni, per 4. horas; Colatur. adde Aq. cinnam. Hordeat. unc. iij. Sacchar. Albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata.*

Si ab uſu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu menſium immodico præſcripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora ſomni propinetur.

Phlebotomia inſuper ſemel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpoſitis, & ſemel iterum, ſi res poſtulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incraſſans & refrigerans obſervanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ inciſæ jugiter diſtillat.

℞. *Rad. Lilior. alb. in lacte vaccin. ad teneritud. coct. & contuſ. unc. iv. farin. ſem. Lin. & Avenac. an. unc. iij. coq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam in eodem lacte, quo radices coctæ fuere*, applicetur parti affectæ manè & ſerò.

De Ambuſtis.

Foveatur pars affecta *linteis Sp. Vini imbutis*, uſque dum evaneſcat dolor, ac deinceps de novo imbuatur *linteum*, quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata & vivida ſanguinis craſi oritur. Eſt & alia maniæ ſpecies febres intermittentes diuturniores excipiens, in ſtultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vappiditate ſanguinis, à diutina fermentatione. Præſcribantur itaque cardiaca generoſiora, *viz. Theriac. Andromach. Electuar. de ovo. Pulv. Comitiſſ. Pulv. Gualt. Ravvleigh, in Aq. epidem. theriacal. vel alia*, & diæta inſtituatur analeptica.

In junioribus mittatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* vel *ix.* bis vel ter, diebus tribus inter ſingulas Venæ ſectiones interpoſitis. Tum ſemel extrahatur ſanguis è venis jugularibus. Poſtea tota curatio innitatur ſequenti Cathartico, quod ſumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim obſervando, quòd cùm octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad ſeptimanam unam vel alteram omittatur.

℞. *Pharmac. domeſtic.* (i. e. *Rad. Bryon. alb.*) *pulv.* ʒj. lactis vaccin. *unc. iv.* vel,

℞. *Ejuſdem unc.*ß. vel ʒvj. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura diſſolve Syr. Violar. unc. j. M. f. Potio*; vel

℞. *Gambugii gr. xxv. Aq. Ceraſor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc.* ß. *f. Potio.*

De Contuſionibus.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad unc. *x.* die ſeq. exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ ſectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerint. Interim toto decurſu, ſi internæ partes lædantur, ſequentia præſcribantur.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔iß. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema*; *cap.* ℔ß. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl.* j. ſæpius propinetur.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc. j. M. f. Linimentum*, quo inungatur pars læſa manè & ſerò, ſuperimponend. fol. Braſſicæ.

De furfure, ſive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein

℞. *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. miſceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput ſingulis matutinis, diligenter infricando, & poſtea ſuperimponendo veſicam ſuillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & poſtea defricentur ſquamulæ ſenſim ſingulis auroris, prout decidere pronæ fuerint.

De morſu canis Rabidi.

Poſt 40. dies aut plures melancholica adſunt ſymptomata, febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulſio.

℞. *Sp. vin. optimè rectificat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ℥j. *f. mixtura.* qua illiniatur pars læſa ter in die, ſuperimponendo linteum eâdem mixturâ imbutum.

De Ulcere Veſicæ.

Pus graveolens, aut ſanguis, non nunquam ſquamulæ ſeu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ cruſtulæ (ſin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando craſſiores) unà cum urina excernuntur, perpetua dyſuria & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dyſuriæ & doloris dantur intervalla, plus etiam excretum copioſius eſt, album, leve & minimè fœtidum, lacti ſimilis profunditur urina: & longè poſt mictionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.

℞. *Emplaſtr.*

℞. *Emplaſtr. Flos unguent. dict.* ʒiß. *f. Pil. N. ix.* cap. iij. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis Aq. Cochl. vj.

℞. *Rad. Fœnicul. Conſol. Ariſtoloch. & Caryophyll. an.* ℥iij. *fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & deſtillentur in vini alb. & lact. an.* ℔iv. *& eliciantur ſolummodo* ℔ij. pro uſu.

℞. *Pulv. rad. Conſolid. maj. & gumm. Arab. an.* ℥j. *Sacchar. Penid.* ℥j. *f. Pulv.* cap. Cochl. j. bis in die.

De Aſthmate inveterato in iis, qui ſanguineo temperamento præditi ſunt.

Dividitur in tres ſpecies; Dyſpnœam, quæ difficilis eſt reſpiratio, in qua crebrior denſiorque eſt ſpiritus tractio ex infarctu pulmonum ſine ſtertore oriunda: Aſthma, ubi frequens & magna reſpiratio, in qua diaphragma, muſculi intercoſtales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum ſtertore & ſibilo. In priore ſpecie ſubſtantia pulmonum, in poſteriore bronchia opilantur. Eſt Orthopnœam, quæ eſt maxima ſpirandi difficultas, ſub qua ægrotantes non niſi ſedentes, erectâ cervice reſpirare poſſunt, Muſculi etiam pectoris & ſcapularum vehementer exagitantur.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad unc. x. Die ſequenti ſumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis ſumat ſequentia.

Sem. Aniſ. ſubtiliſſ. pulv. ʒij. *cum ſ. q. Balſam. Lucatell. f. pil. ex. ſingulis drachmis vj.* cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, ſuperbibend. *decocti amari ſine purgantibus unc. iv.* calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer Proceſſus.

De Paralyſi.

Senſus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel ſimul, vel alterutra tantùm facultas aut prorſus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈ij. alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per *xxx.* dies *Electuar. Antiſcorbutic.* ʒij. ſuperbibend. *Aq. Antiſcorbutic. Cochl. vj.* Vide in Scorbuto.

℞. *Unguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortenſ. an. unc. iß. M.* & inungantur partes affectæ, ut ſpina dorſi, &c. manè & ſerò.

Pleraque præſcriptorum, utut curationi ſcorbuti ſolùm deſtinari videantur, attamen cùm humores crudos ac fixos volatiliſare præ aliis apta nata ſint, in Paralyſi etiam conveniunt.

De Tuſſi & Phthiſi.

Tuſſis per ſe patet. Phthiſis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris moleſtat hectica, à cibo invaleſcens, (quæ ex celeritate pulsûs, rubedineque genarum dignoſcitur) materia per tuſſim excreta eſt aut purulenta, quæ in ignem conjecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni ſuperveniunt, liveſcunt tandem genæ, facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapſus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem ſtatim ſubſecuturam denunciant.

Si Tuſſis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia ſigna Peripneumoniam notham comitantia, accerſiverit, vel ſi à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam ſufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, ſatis erit, ut æger per dies aliquot ab uſu vini & carnis abſtineat, & his ſimilibus remediis ad libitum utatur.

Balſamum ſulphuris Aniſatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. cryſtal. inſtillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. ſequent. quas ſecum æger continuò portet unam frequenter aſſumat.

℞. *Sacchar. cand.* ℔iß. *coq. ſ. q. Aq. font. uſque dum adhæreſcat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ. Enul. Campan. ſem. Aniſ. & Angelic. an.* ℥ß. *pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an.* ʒij. *Ol. Chym. Aniſi* ℈ij. *f. ſ. a. Tabellæ domeſticæ vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. cap. Ven. Violac. an. unc. j. Sacchar. cand. q. ſ. f. Lohoch.* de quo ſæpius lambat ex bacillo Glycyrrhizæ, quando tuſſis urget.

In defluxione tenui *Eclegma incraſſantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tuſſis his remediis haud ceſſaret, (præcipuè autem ſi febrem comitem habeat, vel ſi à Peripneumonia aut Pleuritide originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, ſed Venæ ſectione & Catharſi debellanda eſt, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniæ nothæ deſcribitur.

Verùm enimverò cùm, his omnibus non obſtantibus, Tuſſis non modò non curationi ceſſerit, ſed & diuturnâ Pulmonum concuſſione eos adeò debilitaverit, ut Phthiſis tandem ſubingreſſa fuerit, tum hâc methodo præcedendum.

℞. *Balſam. peruv. gutt. x. inſtillentur Cochl. j. Syr. Hederæ terreſtris*, vel ſi id minus gratum fuerit ægro, *Cochl. j. Sacchar. cryſtall.* cap. ter in die ſuperbibendo *Decocti Amari ſine purgantib. unc. iv.* vel (ſi idem ventrem moverit) *unc. iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa ſunt) *Equitatio* ad ſatis longa & diutina itinera facilè palmam præripit, hoc obſervando, ut ſi æger juvenilem ætatem prætergreſſus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm ſi puer aut juvenis eſſet, & ſanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hâc ætate Equitatio Phthiſi medetur.

De Scorbuto.

Adſunt ſpontaneæ laſſitudines, corporis gravitas, dyſpnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, ſanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumeſcentia, nunc extenuatio, in iiſdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuſcus.

Extrahatur ſanguis è brachio ad *unc. viij.* niſi ſigna Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertiâ quaque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam poſtea, per menſem unum vel alterum ſumat ſequentia.

℞. *Con-*

℞. *Conſerv. Cochl. hortenſ. unc.ij. Conſerv. Lujul. unc. j. pulv. Ari compoſ.* ʒvj. *cum ſ. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moſchat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & nocte, ſuperbibendo *Aq. Raphan. compoſ. Cochl. vj.* vel ſequentis.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. raſp.* ℔ij. *rad. Ari.* ℔j. *fol. Cochl. hort. M. xij. fol. Menth. Salv. Naſturt. Aquat. & Beccabung. an. M. j. Sem. Cochl. hort. parum contuſ. lib.* ß. *nuc. Moſchat. unc.* ß. *Vin. Alb. lib. xij. deſtillentur organis communib. & eliciantur ſolummodo lib. vj.* pro uſu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortenſ. per ſe deſtillentur*, pro uſu dicto.

Porro ſequens cerevifia ſit pro potu ordinario.

℞. *Rad. Raphan. Ruſtican. recentis inciſi* ℥ij. *fol. Cochl. hort. N. xij. paſſular. enucleat. N. vj. Aurant. Cum toto inciſi dimidium, in Lagenam vitream lib. ij. Cereviſiæ tenuis capacem ſubere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore Lagenæ pro uſu, & poſt aliquot dies ſex aliæ, antequam priores exhauriantur, & ſic deinceps; vel,

Vice hujus Cereviſiæ ſeq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immiſceri poterunt ſingulis hauſtibus potus communis.

℞. *Rad. Raphan. ruſtic. & ſem. Cochl. hortenſ. an. unc.* ß. *fol. Cochl. hortenſ. M. ij. pulpam unius Aurant. Contundantur ſimul in mortar. marm. ſenſim affundendo vin. alb. lib.* ß. *Coletur cum levi expreſſione*, & reponatur pro uſu.

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharſi omiſſis, in Rheumatiſmo ſcorbutico, ſive hyſterico, valde profunt.

Phthiſis ſeu *Tabis Deſcriptio & Cura.*

Plures ſunt Tabis ſpecies: Prima ferè oritur è frigore hyeme contracto. Paulò enim ante ſolſtitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempeſtate frigida, tuſſi tentantur: Quæ cum illos invaſerit quibus pulmones ab ortu ſunt infirmiores, omnino neceſſe eſt ut à repetitis tuſſiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento ſibi proprio aſſimilando, præ mala διαθέσει, prorſus impares reddantur. Hinc jam ingens pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi niſu affatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure referti purulenta μιάσματα quaquaverſum in carnes diſpergunt. Hinc enaſcitur Febris putrida, cujus Paroxyſmus ſub veſperam fatigat, ſub auroram verò ſudore copioſo ac vires imminuente ſolvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa ſuccedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Meſentericis in inteſtina depoſitis excretiſque, partim à labefactato peſſundatoque viſcerum Tono. Atque ita demùm æger proxima æſtate fato ſuo fungitur, à morbo cui prægreſſa Hyems viam ſtraverat, extinctus. Atque hæc præcipua Tabis ſpecies.

Porro cùm ſanguis hac tempeſtate particulis humidis admodum ſcateat, reſpiratioque à ſubita pororum contractione plus ſatis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per interſperſos Venæ Arterioſæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Aſperam Arteriam delapſus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter

jugiter irritat, ut creber & vehemens tuſſiendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus ſymptomata, brevi accerſat. Cumque non jam amplius naturalem ſibi pulmones œconomiam ſtatumque tueri valeant. Glandulæ & Tubercula adnaſci ſolent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus, ſi aſpiciantur pulmones, purulenta ſanie plurimum diſtenta reperiuntur.

Ubi ſemel evaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aſpernatur. Tentari utcunque poteſt Medicatio, minuendo cauſam defluxionis in pulmones, pertuſa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi ſtatus accommodatis. Incraſſantibus ſc. ubi humor ſubtilior & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus verò ubi pituita craſſior ægrè & cum moleſtia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus contemperantibuſque coercenda. Talia ſunt *Lac Aſininum*, *Aqua Lactis Stillatitia*, *Emulſiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralyſ.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda eſt; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalſamum vulgo dicta, apprimè conferre cenſetur.

Hujuſce Morbi Curatio, me Judice, hâc methodô optimè ac feliciſſimè inſtituetur. Primum educatur è brachio ſanguis, dein ſubducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præſcripto.* Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc.* ß. Intermiſſo biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus eſſe videatur, donec ſymptomata vel prorſus evanuerint vel ſaltem miteſcant. Poſt ſingulas Catharſes jam finitas Opobalſami gutt. *xx.* Sacchari particulæ majori inſtillatas permixtaſque nihil ſuperbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Inſula Chio cum Saccharo cando confectam. Opobalſamum non aſſumendum eſt niſi prægreſſis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balſamo Lucatelli, Glycyrrh. pulvere, ſemine Aniſi & Terebinthina* concinnatum poterit ſubſtitui. Poſt evacuationes, ſedulò conandum eſt ut Tuſſis ſedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula poſſit uſurpari. ℞. *Decoct. Pectoral. libr. j. Syr. de Mecon. Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Cochl. v. ter in die.* Medicamentum hoc ita frequenter hauſtum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim ſiſtet; eoſque in priſtinam ἐυεξίαν reducet, niſi jampridem à naturali ſtatu nimium receſſerint. Promovebit inſuper purulentiæ materiæ in iiſdem aggeſtæ concoctionem.

At verò Palmarium hujuſce Morbi præſidium eſt, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui ſe huic corporis exercitio ſanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adſtrictus, nullo Cibi potuſve genere privandus eſt: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibuſdam eorum qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus eſt non multum à Scrophulis abludens.

Eſt & alia Tabis ſpecies à Tuſſi prognata, longè diverſo anni tempore, initio ſcilicet æſtatis. Hæc Juvenes perſæpe illos invadit qui debiliori ſunt

corporis

corporis habitu, & quorum ſanguis particulis calidis acribuſque refertus eſt, Sanguinem iſti è pulmonibus per tuſſim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem ſive ægritudinem quandam in pulmonibus perſentiſcunt: Quæ Symptomata niſi maturè remediis appropriatis eliminentur, primò ſcabrities, mox & ulcus accedit: unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis ſpecies Venæ ſectione & Catharſi alternatim repetitis, ſaltem in principio, facilè vincetur: Si Diætâ inſuper Refrigerante & Incraſſante utatur æger, & à carnibus in ſolidum abſtineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiſcente, amandatæ, qui ſenſim infirmiores redditi à ſymptomatis jam memoratis vexantur.

Quandoque oritur à ſanie iſtâ purulentâ quæ à Pleuriticis non ſatis copiosè per expectorationem egeritur. Quo in caſu eandem quam Empyema, Curationem poſtulat.

Sunt etiam qui à nimis copioſis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis ſpeciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque ſumpto, ſub noctem laceſſit: Atque hos præ cæteris Aphthæ infeſtant.

Phthiſis, ſeu Tabis deſcriptionem ac curam integram, Præclariſſimus Author morte præoccupatus, abſolvere nequivit, & pauca tantùm, ſed pro more ſuô quàm maximè accurata, in hôc argumentô nobis reliquit, quibus in aliquale ſupplementum, adjicere non inconſultum credidimus Præclariſſimi Caroli Leigh M. D. *Phthiſiologiam Lancaſtrienſem, jam anno* 1694. *Londini editam. Opuſculum ſanè eximium, & Methodô Sydenhamianæ omnino affini conſcriptum. Sit itaque*

DE PHTHISEOS
Speciebus & Cauſis.

CAPUT I.

Quo agitur de variis Phthiſeos Speciebus & earum Cauſis.

PHthiſes in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad ſequentes reduci poſſunt, videlicet, ſunt vel Scorbuticæ, Strumoſæ, Chyloſæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, Crapulas, Chloroſin, Fluorem album, Icterum, Rheumatiſmum Scorbuticum, Sarcocelen & Vermes ſæpiùs conſequuntur: nec non Hæmopthyſin & Vomitum Sanguinis; cùm Phthiſes autem Scorbuticæ præ cæteris ſuriunt eas Choream ducere ſtatumino.

Phthiſes Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus ſex non naturalibus. De iis autem quæ ab

aëre fiunt, quia locis pleriſque Morbi ſtationarii appellari debent, imprimis agam. Iſtis terrarum areis quæ paludoſis arenis ſalſis luxuriant, vel aëre fumô carbonaceô craſſeſcente tantùm non epidemicè graſſantur; quæ Phænomena innuere videntur ex particulis vitriolaceis & ſulphureo-ſalinis hunc morbum fomitem ſuum trahere, quò autem hæc res clariùs eluceſcat haud inconſultum duco tentamina quædam præmittere quæ auſpiciis hiſce facem ulteriorem accendant.

Imprimis. In ſalivam inſtillentur guttæ aliquot Spiritus Vitrioli, & ſtatim in coagulum album viſcoſum tranſit, quale per tuſſim in Phthiſi ſæpius eructatur.

Secundo. Guttis aliquot fontis Vitriolacei, juxta Haigh agro Lancaſtrienſi cum ſalivâ commiſtis, in coagulum viſcoſum tranſit cinerei coloris, quale in Phthiſi ſcorbuticâ haud ſemel notavi.

Tertio. Diſtillentur carbones foſſiles & aſcendet liquor Vitriolaceus, quô cum ſerô ſanguinis commiſtô, in coagulum viſcoſum tranſit, quale in Phthiſi ſcorbuticâ obſervare in proclivi eſt.

His poſitis, videlicet quòd per particulas vitriolaceas ſaliva, vel ſerum ſanguinis fit coagulum viſcoſum, ei tabidorum guſtû, conſiſtentiâ & colore ſimile.

Secundo. Quòd in reſolutione carbonum particulæ vitriolaceæ catervatim ſublimantur, quod encheireſi pyrotechnicâ patet, adeoque illis atmoſphæra propemodum ſaturatur, cum in aëre hujuſmodi Phthiſis ſit morbus ſtationarius, haud abs re fore judicare exiſtimo, ibi terrarũ per inſpirationem particulæ vitriolaceæ maſſæ ſanguineæ communicantur, adeoque ſæpè ſæpiùs Phthiſin inducunt.

Summa jam difficultas diluenda hæc eſt, nempe unde fit quod circa littora ſalſa paludoſa hoc morbo tantopere infeſtantur indigenæ, etiamſi ſolô ceſpite utuntur, cibiſque ſale & fumô conditis per totum vitæ decurſum abhorrent? & quomodò iſtis terrarum areis particulis ſalinis atmoſphæra conſtipatur? cùm ſalia marina (ſicut ab eorum evaporatione conſtat) ſint fixioris naturæ, quàm ut radiis ſolaribus, vel vi ventorum aſcenderent?

Anxiè diu circa hæc cogitanti, hæc tandem conjectura in mentem mihi venit.

Obſervatu ſatis eſt obvium plagas iſtas maritimas, tam Sulphure, quàm ſale luxuriare, hæc hypotheſis ſequentibus argumentis nititur.

Imprimis, Noctilucæ infinitæ horis veſpertinis hiſce quaſi tot *Phoſphori* erumpentes, Sulphuris præſentiam arguunt.

Secundo, Sæpius odores fœtidos emittunt, quales ex Sulphure & ſale unitis percipiuntur; in his itaque terris ſalſis paludoſis, particulæ Sulphureæ fugam continuò moliuntur, particulis autem ſalinis divortium haud ferentibus, particulæ Sulphureæ ſalia muriatica ſecum gerunt, adeoque illis atmoſphæra conſtipatur; cùm in aëre itaque hujuſmodi Phthiſis ſit Morbus ſtationarius, ibi ex particulis Sulphureo-ſalinis trahit Phthiſis illius pabulum ſicut opinari fas eſt.

In ulteriorem hujuſce ſententiæ confirmationem argumentum è contrariô produci poteſt. Ubi hi limi ſalini deſunt hic Morbus rarò aut nunquam infeſtat. Hinc ergò fit quòd in *Ruſſiæ* &

Novæ

Novæ Angliæ quibuſdam partibus per totum anni decurſum tuſſis ſonitus haud auditur, etiamſi mare ſit in præcinctû; & hinc quoque forſan fit quòd celeberrimus iſte *Monſpelienſium* aër antiphthiſicus evadit, etiamſi parum è Mari *Mediterraneo* diſtat.

Dum è contra haud in ſeſe volvitur annus, quin Phthiſis, Hydrops, Scorbutus, Febres intermittentes, & penè dixiſſem Morborum myriades in hiſce terrarum areis truculenter graſſantur; adeoque quòd de terris hiſce ſalſis paludoſis tale propemodum dici poteſt, quale *Pythagoras*, de herbâ *Apraxi* de quâ ſic talia dicit. Datur herba, radix cujus *Naphthæ* ad inſtar ignem concipit; quique Morbo quocunque correpti ſunt, hâc germinante, recidivam patiuntur, quoties illius effluvia per aërem diffunduntur.

De reliquis Phthiſeos Scorbuticæ ſpeciebus diſſerere jam reſtat, de iis ſcilicet quæ ab erroribus ſex non naturalibus, & illis quæ à parentibus derivantur. Jam verò cùm Phthiſes ab erroribus diætâ & victû per cauſas allatas facilè explicari poſſint, earum ætiologiis enodandis diutiùs immorari impræſentiarum inutile eſſet, quapropter de Phthiſi Scorbuticâ hæreditariâ breviter jam attingam.

Inter omnes ſanè Philoſophantes fœtum humanum in ovô formari ultra aleam dubitandi ponitur, de modo autem ova fœcundandi haud tam bene inter ſe convenit Autoribus.

Ova duplici inveſtiuntur membranâ propriiſque tunicis involuti ſunt, adeò quòd ne gutta quidem liquoris iis exprimi poteſt, hinc pro Gas quôdam virili, ſive aurâ ſeminali ovis fœcundandis quidam viriliter contendunt; in praxi tamen nihil vulgariùs occurrit quàm hunc Morbum intueri patris genium conſequentem, etiamſi per totum vitæ decurſum matre ſat athleticè degente, quidam circa eandem ætatem cum patribus hôc Morbô correpti ſunt, alii citiùs, alii ſeriùs, alii valetudinarii tantùm vixere, alii ſat pancraticè priuſquam Phthiſi confecti ſunt, pro diverſâ ſcilicet craſi ſeminis virilis, ſcilicet ſicut ſpiritus eô nidulantes, magis vel minùs ſunt depreſſi, & particulæ ſalinæ evectæ, primis vitæ incunabulis varia format ſtamina vitæ, adeoque citiùs vel ſeriùs infans vergit versùs temperiem ſalinam, huic Morbo inducendo aptam. Ex præmiſſis mihi videtur inferre liceat, ab uterô ſemen virile per vaſorum extremitates abſorbetur, hinc maſſæ ſanguineæ communicatur, & circuitû ſanguinis, ſicut opinari fas eſt, ova fœcundat, arduum etenim mihi concipere videtur, quomodo hic Morbus, podagra, & calculus patris genium conſequerentur, ſi ab aurâ ſeminili tantùm ova fœcundentur: ex præmiſſis patet ex quali proſapiâ huic Morbo ſit origo, capite itaque ſequenti venit ſymptomatum explicatio.

CAP. II.

Hôc agitur de Symptomatum Serie & eorum Cauſis in ſtatû incipiente.

QUandoquidem Morborum ſcientia haud meliùs quàm ab eorum productis expromitur, mihi hunc Morbum deſcripturo, haud aliâ videtur inſiſtere methodô, quàm ſymptomatum ſyndrome delineanda. Miſsô itaque

olympicô pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea ſolummodò quæ ratio experientiâ ſuffulta dictitat brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitûs & virium dejectione, anguſtiâ pectoris, tuſſi titillante, ſputo copiosô, craſsô, albô, quandoque flaveſcente, pellucidô, cæruleô, cinereô, fœtidô, falsô, acidô, ſubdulci, pro ſanguinis dyſcraſiâ ſcilicet, & obſtructionum mole & geniô.

Sudoribus quandòque nocturnis, carnis intabeſcentiâ, calore & frigore levi & incertô alternatim ſuccedentibus.

Urinâ lixiviali, ſedimentô copiosô, albô, ſæpiùs autem flavô, vel ruſô ſaturatâ.

Aliquando diarrhoeâ, torminibus ventris, & partium extremarum tumore.

Hiſce prælibatis Symptomatum explicationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitû proſtratô interrogemur, ideo evenire dicimus: glandulæ in ventriculi parte inferiore ſitæ, quæ humores ſubacidos, fluxiles ex arteriis ſeparare debent, humores viſcoſos elutriant, adeoque fibris nerveis titillandis (quô motû conſiſtit appetitus) inepti ſunt, hinc cibi fit faſtidium, & hinc eſt, ni fallor, quòd in quibuſdam ab emeticô aſſumptô, tam immenſam ſaburram viſcoſi phlegmatis per vomitum frequenter ejectam inſpexi.

Per ſuccum viſcoſum in pulmonibus extravaſatum aëris inſpiratio interrumpitur, adeôque anguſtiâ pectoris frequenter corripitur æger; quô pariter circa glandulas Tracheales depoſitô, & intra pulmones ſputum iſtud, ni fallor, efformat quod tantâ copiâ per tuſſim eructatur, ab hôc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hiſce coagulis, folliculis in glandulis conglobatis gravidis, adeòque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex ſeroſus, qui per lymphatica peregrinare debuit, propriis emunctoriis orbatus, maſſæ ſanguineæ regurgitat, & ſic per vaſa inſolita eliminatur; hinc ergò ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixiſſem continuis depluit, qui tuſſim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione ſudores tantoperè profuſi, diarrhoeæ, tormina ventris, & partium extremarum tumores huc collimant.

Quandoque viſcoſis humoribus meſenterii glandulis infarctis, Chylo tranſitus denegatur in ſanguinem, quô pabulô diurnô orbatus, nutrimentô debitô privatur corpus, hinc vires dejiciuntur, emaciat corpus, & quandoque fœces albeſcunt, quapropter à viſcoſis hiſce ſaburris venæ lacteæ meſenteriô diſparent, ſicut in cœlis *Galaxia* propter denſas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas ſalinas præcipitantur, & indè quandoque ſputô albô, craſsô, ſubdulci, per tuſſim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & indâ in hôc Morbo frequenter Urinæ ſedimento candidô copiosô ſaturantur.

Propter Muſculos ſubſidentes humeros alatos obſervatû in proclivi eſt, quod (ſicut plebeiis placet) malum portendit, quaſi anima relictura corpus illius fugam appropinquantem indicaret.

ret. Hi *Hippocrati* aliiſque Græcis πτερωγώδεις appellantur.

Propter glandulas in hepate obſtructas bili tranſcolanti imponitur remora, quæ ſanguini itaque regurgitat, ex eâ cum acidis in Sanguine effervefcente, lenta febris ſequenter in tabidis gliſcit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis tantâ flaveſcente hypoſtaſi, & quandoque rufâ ſaturatæ, hinc quoque petenda eſt.

Quandoque calore & frigore alternatim ſuccedentibus cruciatur æger, propter chyli aceſcentis fermentationem, & inæqualem cum Sanguine miſturam.

Sputum frequenter in hôc Morbô fit craſſum, album & dulce, quod (ſicut priùs innuimus) Chylum præcipitatum ponimus, aliquando fit tenue & pellucidum cum craſsô commixtum, quod ponimus eſſe lympham quæ per lymphæ ductus tranſire debuit, propter glandulas autem conglobatas obſtructas, per alia ſecretoria eliminatur, & in hôc quidem casû, quicunque humori huic ſiſtendo medicamentis opiatis pertinaciter inſiſtit, à verô deviat, & præſtat *ei motos componere fluctus.*

Sputum aliquando fit cæruleum, ſalſum, acidum, & amarum, ſicut bilis, & ſalia diverſæ proſapiæ variè cum eô miſcentur.

Reſtat aliud Symptoma, nec minùs reliquis infrequens explicandum, *viz.* unde eſt quòd in hôc Morbô urina tam intensè lixivialis excernitur, ſedimentum copioſum rufum deponens, ſuavem emittens odorem, parum ei diſſimilem in urinis obvium poſt medicamenta terebinthinata, & quædam præparata Sulphuris aſſumpta, ſuperficiem gerens pelliculâ tenui oleosâ obductam? In hôc casû ponimus urinam particulis Vitriolaceis vel Muriaticis eſſe ſummopere ſaturatam; particulæ ſalinæ poſt ortam cum bile, efferveſcentiam præcipitant, adeoque urinæ tantam hypoſtaſin deponunt: particulæ bilioſæ ab efferveſcentiâ cum particulis ſalinis (ſicut Sulphur ab incendiô adjunctô) rufeſcunt, & inde urinæ ſedimentum lateritium deponunt. Particulæ ſalinæ oleoſas quaſdam particulas in fermentô incarcerant, quæ tumultû unà cum illis per renes ablegantur, hinc urinâ aëri expoſitâ, particuliſque fermenteſcentibus ſaturatis, particulæ Sulphureæ oleoſæ divortium conantur, adeoque in ſuperficie pelliculam efformant, & odorem ſuavem emittunt; hypotheſi huic ſuffragatur Phænomenon in Spiritû Nitri dulci ſatis obvium, ibi etenim ab acidô cum Sulphure unitô, odor ejuſmodi proſapiæ obſervari poteſt.

Utrùm in hôc ſtatû tuberculis ſemper infarciuntur pulmones à clariſſimo *Mortono* notatis; Hâc patriâ à cultrô anatomicô tanquàm à peſte abhorrente, nec nego, nec affirmarem, hoc tamen (praxi ſuffragante) aſſererem; in hôc Morbô plures fatis ſubcumbere vidi, ne unô quidem ſymptomate Febris inflammatoriæ apparente; cui ſententiæ adſtipulatur Hiſtoria è Doctore *Bennet* deſumpta Theatro tabidor. *pagin.* 96.

Cum apud *Briſtollienſes* Medicinam facerem, quâ urbe Penſili tabes frequenter graſſatur, nonnullos ſputum ſubdulce levi conatu expectorantes, ſpatio trimeſtri fatiſcentes, & totaliter enervatos vidi, horum verò quoſdam, non omnes tuſſis vehementior aliquoties

corripuit, & areſcentes ſtrigoſi periere, in quorum unicæ detectionis causâ, licèt Sanguinem (peracto ſalino ptyaliſmo) extuſſierat, & pulmo ubique inteneratus tonum amiſerat, univerſa ſpirabilia nec non viſcera omnia naturalia, quoad ſenſum ſana comperta ſunt. Haud hìc intelligi velim quòd in Phthiſi pulmones hiſce tuberculis nunquam infarciuntur, eos etenim ſæpius ulceratos vidi: at hoc ſolummodò affero eâ Phthiſi quæ tam vulgariter in agro *Lancaſtrienſi* graſſatur, quâ indies defloreſcunt ægri ſputum craſſum album expuentes, in his dico, hujuſce Morbi principiô & incrementô, rarò aut nunquàm pulmones confodiuntur, imò aliquandò, ægri è mediô tolluntur & (ſicut opinari fas eſt) iis haud ulceratis, quibuſdam etenim per totum Morbi decurſum Febris hecticæ ſymptoma haud apparuit unum.

CAP. III.

In hoc Capite Symptomata in ſtatu confirmato recenſentur, & eorum Cauſæ aſſignantur.

FAtiſcente in dies naturâ in proſapiam propemodum vitriolaceam degenerat maſſa Sanguinis, hinc ſputum frequenter aluminis vel vitrioli martis fit ſaporis, jam particulis ſalinis ſui juris factis, effuſis velut habenis his Morbus affligit; hinc Febris fit continua & auctior, ex particulis ſcilicet vitriolaceis cum Sulphure Sanguinis effervescentibus, ſicut ex oleis vitrioli & terebinthinæ permiſtis obſervare fas eſt.

Ex hâc effervescentiâ vaſis capillaribus circa genas diſtentis, inde eſt quòd rubor fixus genas utraſque occupat, mortis adſtantis frequenter indicium; quaſi vitalis flamma ellychnii ad inſtar, (cujus pabulum propemodùm exhauſtum eſt) receptaculô gliſceret; *vel ſolis ad inſtar rubro colore hemiſphærium ſpargentis, priuſquam Cimmerias deſcendit in umbras.*

Conglobatis glandulis indies magis infarctis, & majori copiâ nutritiô ſuccô quotidie præcipitatô, hinc eſt quòd ſputum fit copioſius & craſſius, & ex fermentô vitriolaceô cum Sulphure Sanguinis permiſtô, aliquando ſaporis putridorum piſcium.

Ex ſputô copioſiùs in dies intra pulmones extravaſatô, Aſthmate frequenter corripitur æger. Et continuâ propemodum gravitate pectoris opprimitur. Sputum aliquando egregiè fœtidum hôc ſtatû quoque notavi, quod tamen haud ſemper ab ulcere pulmonum, ſicut quibuſdam placet, ortum ſibi ducit, ſæpiùs etenim hoc notavi, & patientes tã diarrhœâ, quàm ſudoribus immunes, quod procul dubio haud evenire poſſet ulcere fœtidô pulmonibus confoſſis, potiùs itàque fœtoris iſtius cauſa in hôc conſiſtere videtur, particulis Sulphureis volatilibus, particulis ſalinis aculeatis, hiſque latice ſeroſô luxuriante, cum ſalivâ miſcentur, jam particulis ſulphuris ad evolandum ſatis aptis ſecum ſalinas vehunt, quas unitas effluviis ſaliva emittit, hinc ſenſorium olfactus tenellum vellicant, iiſque itaque ingratis fœtorem conciliant, ſicut à contrario particulæ ſulphureæ globoſæ ſine ſalinarum mixturâ, fibras olfactorias percutientes gratum odorem cauſant; ſicut in aromatibus & balſamicis florum effluviis obſervare in proclivi eſt.

eſt. Grandiori mole in dies nutritiô ſuccô expectoratô, hinc vultus evadit *Hippocraticus*, & corporis univerſi maraſmus.

In dies conglobatis glandulis infarctioribus, & verſus temperiem ſalinam vergente Sanguine, hinc ſudoribus profuſis & diarrhœis immanibus crucientur ægri, nec non doloribus acutis, iis Rheumatiſmo verſatilibus quibuſdam atrocioribus, oſſibus etenim in ipſis de dolore lancinante quidam conqueſti ſunt, iique quibus Morbum venereum ſuſpicari nefas.

His Symptoma aliud haud minus commune, & ſummâ quidem indagine dignum addi poteſt, ſtrigoſi plures, etiamſi ad orci fauces propemodum ſunt redacti, appetitû laudabili ditantur, poſt cibum aſſumptum hecticô nullô calore ſuccedente, neque ſudores, nec diarrhœæ, nec ventriculi inflãmationes adſunt; tamen in dies intabeſcit æger prægrandi copiâ ſputum craſſum album expuens. Auguriis noſtris ex præmiſſis ſat ſuperque propalatis, particulis vitriolaceis frequenter luxuriare Sanguinem; circa hoc ſymptoma hæc conjectare liceat. Vitriolaceis particulis aculeatum naturale fermentum, ictû altiori fibras nerveas titillat, quæ quaſi ab œſtrô percitæ, ſpiritus fibris ventriculi indigeni in motus concitatiores adiguntur, & inde eſt, ni fallor, quod appetitus ſit voracior, eſculenta quævis aſſumpta ſtruthionis ad inſtar colliquans; hoc colliquamentum per lacteas ductũmq; chyliferum propagatum, cum Sanguine miſcetur, quod in propriam naturam haud aſſimilat, & inde in univerſi corporis nutrimentum, quin ſalinæ particulæ Sanguine nidulantes, in humoribus craſſis hoc præcipitant, & inde eſt quod alimenta aſſumta etiamſi in Sanguinis naturam haud convertuntur, tamen nec per ſudores, nec per diarrhœas eliminantur, quin intra pulmones coagulô albô viſcoſô ſubſidunt, & inde eſt quod in dies intabeſcit æger.

Reſtat adhuc aliud Symptoma quod ſub hôc larvatur vultû: plures hôc Morbô propemodum confectos Febris intermittens anomala frequenter invadit, quoſdam ſemel tantùm, alios bis vel ter ſpatio viginti quatuor horarum conquaſſat, ingruit ſæpè cum horrore & pruritû inter ſcapulas, & circa regionem lumbarem, totum poſtea convellitur corpus per horam unam vel alteram tremulum permanens, calor poſteà ſuccedit, & huic ſudores & aliquando diarrhœæ: ex lentoribus ſalſis circa membranas nerveas, nervorũm extremitates, plexus, & glandulas ſubcutaneas miliares extravaſatis, hæ frigoris & caloris reciprocationes procedere videntur, his ad plenitudinem aggeſtis, & acorem inſignem nactis, partes nerveas vellicant, adeòque, ni fallor, dolores hoſce frigorificos inducunt, lentoribus hiſce per vaſorum extremitates tandem abſorptis, adeòque cum Sanguine permiſtis, ex iis cum particulis Sulphureis Sanguinis nova repullulat fermentatio, calor itaque Febrilis ſuccedit tandem autem materiâ morbificâ ſubactâ, aliquando per diarrhœam amandatur. Alii in ſtatû euſarco, etiamſi animi indole dulciſſimâ præditi, hôc Morbô tandem confecti, ex levi quâlibet occaſione iraſcendi anſam capiunt; itaque tam continuâ ebulliunt, vix vocem vel viſum alicujus tranquillè ferunt: ex ſuccis hiſce aceſcentibus, ſpiritibus animalibus continuô tanquàm ab *œſtrô* percitis, ſicut opinari fas eſt.

Hiſce

Hiſce præmiſſis, de reliquis Phthiſeos Scorbuticæ ſpeciebus breviter diſſerere adhuc reſtat; at cum eæ (ſcilicet utrùm ſint hæreditariæ, vel ab erroribus in diætâ & victû) maximâ ex parte eadem vel ſimilia ſymptomata præbent: veroſimile mihi videtur eas à tali proſapiâ oriri, quapropter earum ætiologiis explicandis diutiùs immorari impræſentiarum inutile eſſet; nobis itàque ſufficiet in caſu quolibet hiſtoriam unam vel aliam ſubnectere, & medendi methodum recenſere.

C A P. IV.

Hôc Canones quidam generales circa hunc Morbum proponuntur.

IN hôc Capite Symptomata in ſtatû deploratô recenſeri debent, at cùm nullus ſit propemodùm è plebe, quin in hôc ſtatu ægro ex hôc vitæ curriculô manumiſſionem pronuntiet, diutiùs hiſce immorari extra propoſitum eſſet; nobis itàque ſufficiet Canones quoſdam generales circa hunc Morbum proponere, exque iis medendi methodum efformare.

Canon primus:

In ſtatû ſimplici incipiente facilè curatur Phthiſis.

In ſtatû complicatô incipiente, viſceribus & lymphaticis ſalvis, bonum ſit expectandum.

In ſtatû confirmatô, difficulter, tamen quandoque curatur.

In ſtatû confirmatô complicatô aleâ res eſt dubiô plena.

In ſtatû confirmatô complicatô, viſceribus vel lymphaticis inſanis, nil niſi malum ſit pronunciandum.

In ſtatû confirmatô Phthiſes hæreditariæ inducias frequenter patiuntur, rarò autem vel nunquàm curantur.

In ſtatû confirmatô, modò Febris adſit, lacticinia ſunt vitanda, in hôc quoque caſû chalybeatis abſtinendum eſt.

Urgente dyſpnœâ, etiamſi catarrhô titillante infeſtetur trachæa, ex opiatis tanquàm à peſte fugiendum eſt.

C A P. V.

Hôc Capite medendi methodus in ſtatû incipiente proponitur.

INtentiones in hôc ſtadiô variis indicationibus reſpondentes ad ſequentes reduci poſſunt.

Imprimis, Per emetica, vel lenia Cathartica, primæ viæ ex ſaburrâ viſcoſâ ſunt detergendæ.

Secundo, In adultis Phlebotomiam ſemper proficuam inveni.

Tertio, Pulmones ab humoribus craſſis ſunt liberandi.

Quarto, Glandulæ infarctæ ſunt aperiendæ.

Quinto, Temperies ſalina Sanguinis ſit alteranda.

Sexto, Lymphæ ſuccedentis in Pulmones defluxus ſit præcavendus.

Medicamenta intentioni primæ reſpondentia, hæc vel ſimilia eſſe poſſunt, quibus forma liquida arridet ſequentia præſcribi poſſunt.

Si Emetico opus eſt.

℞. *Mell. Scillitic. ab* ℥ij. *ad* ℥iiij. *aq. Cardui, hyſſop. aa.* ℥ij. *ſyrup. ſcabioſ. compoſ.* ℥ß. *M.S.F. Emeticum.*

Si per Catharſin alvus ſit ſubducenda, ſequentia in uſum veniunt.

℞. *Decocti*

℞. Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. ſirup. de ſpinâ cervinâ ℥iß. crem. tartari ʒß. aq. lumbricor. ʒij. M. S. F. P. cum regimine ſumend. Vel,

℞. Decocti Senæ Gereonis ℥iiij. Mannæ Calabrinæ ℥j. tincturæ ſacræ ℥j. crem. tartari ʒß. aq. lumbricor. ſolutione gummi Ammoniaci ſaturat. ʒj. M. F. P.

Cum regimine ſumend. huic ſirup. Roſar. ſolutiv. addi poteſt, pro re natâ.

Quibus forma pilularis arridet hæc vel ſimilia eſſe poſſunt.

℞. Pil. Stomach. cum gumm. ℈j. de ammoniacô Magiſtral. ℈ß. tartari vitriolati gr. vj. *reſin. jalapp. gr.* vj. *Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pil. N. 7. cum regimine ſumend.* Vel,

℞. Pil. aloëphangin. tartarear. Quercetan. aa. gr. 10. de ammon. ℈ß. tartari vitriolati gr. vj. *reſin. jalap. à gr. 6. ad* 10. *Balſam. Peruv. q. ſ. F. Pil. No.* 7. *cum regimine ſumend. his Calomelas à gr.* 14. *ad* ℈j. *addi poteſt pro re natâ.*

Quibus ſit in animo Bolus, talis eſſe poteſt.

℞. Elect. lenitivi ʒvj. *crem. tartari* ʒj. *ſyr. roſ. q. ſ. f. bolus cum regimine ſumend.*

Pro puerulis doſes & formæ variari poſſunt, ſcilicèt, pulveres de Rhabarbar. ſenâ, Calomelan. reſinâ jalappæ, & id genus aliis; nec non Elixiria, & tincturæ (inter quæ tinctura ſacra & Elixir Salutis cæteris palmam præripiunt.)

Quibuſdam cerevifia medicata præ cæteris allubeſcit, & in eo caſu talis eſſe poteſt.

℞. Folior. ſenæ, Rhabar. polypodii quercini aa. ℥ij. *epithymi* ℥iß. *pini, tamariſci ſummitat. aa. Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terreſtris Mv. ſalviæ agreſtis Miij. radic.* 5. *aperientium aa.* ℥ij. *lapath. acut.* ℥vi. *baccar. juniperi* ℥j. *cortic. aurantior. No.* vj. *F. ſacc. pro tribus cong. cereviſiæ; doſ.* ℔j. *aurorâ quâlibet, vel alternâ ſicut vires ferent. Phthiſin incipientem tempore vernali hâc ſolâ cereviſiâ haud ſemel curavi. Intentioni tertiæ, quartæ, &c. medicamenta ſequentia reſpondent.*

℞. Conſerv. Cynosbat. ℥iiij. *corall rubri* ʒiij. *ſyrup. balſamic. q. ſ. F. Elect. horis medicis ſumend.* Vel,

℞. Conſerv. Cynosbat. florum cichorei aa. ℥iß. *extract. trifolii fibrini* ℥ß. *animæ martis ab inſigni Vigani pp.* ʒj. *gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. ſolut.* ʒj. *florum Benzoin* ℈j. *cum ſ. q. ſirup. balſamic. Tolutan. F. Elect. eôdem modô ſumend.* Vel,

℞. Conſerv. Cynosbat. lohoch. de pulmon. vulp. aa. ℥iß. *enulæ Campan. condit.* ℥ß. *ariſtolochiæ rotundæ* ʒiiß. *glycirrhizæ* ʒij *hederæ terreſtris præparatæ* ʒiij. *florum ſulphuris* ℥ß. *ſyr. de Eryſimo q. ſ. F. Elect.* Vel,

℞. Conſerv. Cynosbat. ℥iiij. *martis cum ſulphure pp.* ʒiij. *ſal. ſpirituoſ.* ℈j. *cum ſ. q. ſirup. è cortic. citri. F. Elect.*

Electuariis præſcriptis, ſicut dyſpnœa magis vel minùs urgebit, ſpecies diaireos, ſolutio gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. fact. flores Benzoin. extract. enulæ, radix ariſtolochiæ rotundæ, addi poſſunt, vel omitti, ſicut medico videbitur idoneum.

℞. Syrup. Balſamic. Tolutan. è ſucc. heder. terreſtris, capillor. veneris aa. ℥iij. *f. ſyrup.*

℞. Aq. lactis alexiteriæ ℔j. *limac. magiſtral.* ℥ij. *gentianæ compoſ.* ℥iij. *lumbric.* ℥j. *ſacchar. perlat. q. ſ. F. julapium.*

℞. Ingredientium q. ſ. ad ℔ j. *decocti pectoralis; adde radic. ſarſæparil.* ℥iß. *chinæ, fœnic bardan. urtic. caryophillat. aa.* ʒvj. *ariſtolochiæ rotūd.* ℥ß. *ſem aniſi, coriādri, urtic. aa.* ʒij. *paſſular. exacinat.*

℥j. *baccar. juniperi* ʒj. *c. c. raſur. eboris aa.* ʒv. *folior. hyperici, capillor. veneris, hederæ terreſtris, marrubii albi aa. Mj. coq. in aq. fontan. ſ. q. ad* ℔iiij. *colaturæ adde vini albi* ℥iv. *mell. deſpumat. ſacchar. cand. albi aa.* ℥ij. *M. F. Apozema uſus eximii in aſthmate & gravitate pectoris.*

℞. *Aq. limac. magiſtral. lumbricor. aa.* ℥iiij. *ſirup. balſamic. Tolutan. de Praſſio, Alliô vel Eryſimô aa.* ℥j. *ſpir. ſal. armoniaci è gumm. ammon. diſtillat.* ʒij. *M. F. mixtura.* Vel,

℞. *Aq. lactis alexiteriæ* ℔iß. *gentian. compoſ.* ℥vj. *limac. magiſtral.* ℥iß. *ſacchar. q. ſ. F. julapium.*

℞. *Pulveris milleped. pp.* ʒiij. *radic. ariſtolochiæ, gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. ſolut. aa.* ʒiß. *florum Benzoin.* ʒß. *extract. enulæ; croci an.* ʒj. *Balſam. Peruv.* ℈j. *ſulphuris aniſat. q. ſ. F. pil. mediocres in dyſpnœâ uſus egregii.* Vel,

℞. *Florum Sulphuris, gumm. ammoniaci aa.* ʒij. *enulæ campan. ariſtolochiæ rotũd. glycirrhiz. Ireos Florentin. aa.* ʒj. *ſem. aniſi* ℈ij. *picis liquidæ Barbadeos partes iv. Balſam. Peruv. partem* j. *M. F. Maſſa pilularis.* Vel,

℞. *Balſam. Tolu.* ʒiß. *milleped. pp.* ʒij. *gumm. ammoniaci depurat.* ʒiß. *florum Benzoin.* ℈j. *Myrrhæ* ʒj. *Balſam. ſulphuris aniſ. gut.* 12. *ſucci glycirrhiz. in tincturâ croci ſolut. q. ſ. M. F. maſſa doſ.* ʒß. *vel* ℈ij.

℞. *Pulveris milleped.* ʒiij. *animæ martis* ʒj. *gumm. ammon. in aq. lumbricor. ſolut.* ʒj. *extract. trifolii fibrin. q. ſ. F pil. mediocres.*

℞. *Cinnabar. antimonii* ℈ij. *F. pulvis. Capiat bis in die: Panacæa quoque antimonii Doctoris* Needhã *egregii ſit uſus.*

℞. *Pini ſummitat. Miij. folior. becabung. Miij. ſalviæ agreſtis Mij. capillor. veneris, hederæ terreſtris. aa. Miij. radic. lapath. acut.* ℥vi. *baccar. juniperi* ℥j. *cortic. aurantior. N. 6. F. ſacc. pro tribus cong. cereviſiæ.*

℞. *Pini, tamariſci ſumm tat. aa. Mij. folior. beccabung. Miij. hederæ terreſtris, capillor. veneris aa. Mvj. ſalviæ agreſtis Miij. radic. oſmund. Regal.* ℥iv. *enulæ campan.* ℥ij. *lapath. acut.* ℥vj. 5. *aperientium aa.* ℥ij. *ſarſæparillæ* ℥vij. *baccar. juniperi* ℥j. *ſem. aniſi* ℥ß. *cortic. aurantior. N. vij. F. ſacc. pro tribus cong. cereviſiæ, de quâ cap. ad* ℔ij. *in die cum ſirup. & pil. prius præſcriptis. His debitè adhibitis medicamentis ulterioribus vix opus eſt; quò autem intentio ultima omni ex parte perfici poteſt, externa etiam in uſum veniunt v. capitis raſura, fontanellæ, veſicatoria ſatis ampla, quæ revera tuſſim Phthiſicam tutiùs & magis radicitùs tollunt, quàm medicamenta quævis opiata formâ quâcunque ſumpta, ingenuè etenim fateor ex opiatis copioſiùs ſumptis, nil niſi inducias incertas mihi adhuc obſervare contigit.*

CAP. VI.

Quo agitur de methodô in ſtatû confirmatô.

INtentiones in ſtatû ſecundô à prioribus tantùm minutiis diſtant, niſi quòd in hôc ſtadiô Catharſes mitiores eſſe debent, Phlebotomia ſi omninò, manû tantùm parciori ſit celebranda; jam calor febrilis, qui vehementiùs exæſtuat præ ſingulis ſit temperandus: ad calorem febrilem temperandum varia ex variis Autoribus præſcribuntur, pulveres ſcilicet teſtacei, antihectici, con-

conſervæ, antidoti, analeptici, Julapia refrigerantia, emulſiones, & id genus alia, at ingenuè fateor in hôc ſtatû, hâc vel tali methodô haud Phthiſin ſemel radicitùs ſanatam vidi; miſſis itaque ambagibus, ad Cortic. Peruvianum (modò adſit pulmonum ulcus) ſemel in die tantùm exhibitum tanquam ad Aſylum fugiendum eſt, hoc tantùm obſervando, quòd tunc temporis pectoralibus fortioribus inſiſtendum eſt, & die quôlibet tertiô, vel alternô per catharſin levem alvus ſit ſubducenda; hâc methodô appetitum priùs totaliter proſtratum ſtatim reſtitutum vidi, & calorem febrilem totaliter debellatum. Et cum ita ſe res habet ad coronidem methodo inceptæ imponendam, ad pectoralia detergentia, aperientia, & antiſcorbutica mitiora, confugio, in hôc itaque ſtatû methodus ſequens vel ſimilis obſervari poteſt.

Imprimis ſi vires ferent Emeticum lene exhiberi jubeo: *v.g.*

℞. *Mell. ſcillitic.* ʒiij. *aq. cardui, hyſſop. aa.* ℥ij. *ſirup. ſcabioſ. compoſ.* ℥ß. *M. F. Emeticum. Ab hôc aſſumptô ſæpius ingentem maſſam viſcoſi Phlegmatis per Vomitum ejectam inveni.*

Aurorâ ſequenti leve Catharticum exhibendum curo, ſcilicèt cum quôdam ex iis cap. priori præſcriptô: at ſi diarrhœa adſit, quæ ſæpiùs in hôc morbô occurrit, infuſionem ſequentem exhibendam ſuadeo.

℞. *Aq. lactis alexiteriæ* ℔j. *gentianæ compoſ.* ℥iv. *limac. magiſtral.* ℥iß. *lumbricor.* ℥ß. *ſal. tartari* ℈ij. *aq. menthæ fortioris* ℥j. *Rhabar. optimi inciſi* ʒß. *F. ſ. a. infuſum de quo cap. 6. Cochlearia manè, Aurorâ quâlibet tertiâ vel alternâ.*

Ad calorem temperandum,

℞. *Conſerv. Cynosbat.* ℥iv. *Cortic. optimi Peruv. pulveriſat.* ℥j. *cum ſ. q. ſirup. balſamic. Tolutan. F. Elec.*

Methodus pro pectoralibus & antiſcorbuticis ex cap. priori deſumi poteſt, pro re natâ utenda; diætam ex cibis eupeptis inſtituo, juſculis ſcilicet, carnibus ovinis, vitulinis, pullis, ovis ſorbilibus, & id genus aliis, religiosè obſervando à lacticiniis abſtinere; modò febris adſit, liquores pectoralibus & antiſcorbuticis medicatos inſtituo. Hâc methodô quamplures ultra ſuos & omnium amicorum ſpes perfectæ ſanitati reſtitui.

CAP. VII.

Quô agitur de Phthiſi in ſtatû deploratô.

IN hôc ſtadiô remedia tantùm palliativa exhiberi poſſunt, & vulgariter quicquid exoptat æger concedo. Utcunque ut ægri & amicorum votis importunis modô quôcunque ſatisfacerem, remedium aliquod ſymptomati maximè urgenti reſpondens præſcribo. Univerſo ſcilicet marcore jam corpus colliquatur, & frequenter ſummopere gutturis dolore lancinante laborat æger, tali ſcilicet, quòd vix aut ne vix deglutire poteſt, hinc lac aſininum ſi haberi poteſt, ejus autem defectû vaccinum, per ſe, vel decoctis pectoralibus balſamicis exhibendum curo, hauſtû autem quôlibet guttis aliquot olei tartari per deliquium, vel pulvere quôdam teſtaceô commiſtô, quantùm ſcio remediis ulterioribus haud opus eſt, quapropter his coronidem imponam.

HISTORIÆ IN STATU PRIMO.

Obſervatio I.

C*Arolus Fleetvvood*, Generoſus & magnô ingenii acumine, oppido de *Kirkham* Chirurgiam factitans, in carnis intabeſcentiam incidit, tuſſi laborabat gravi, & nycthemeri ſpatiô ſaburram ingentem albi viſcoſi Phlegmatis expuebat, appetitus proſtratus erat, quandòque Cochlearia aliquot Sanguinis expuebat, flatibus intumuit ventriculus, laſſitudine ſpontaneâ & debilitate corpus univerſum macerabat. Me tandem in ſubſidium vocatô, lenitivam potionem præſcripſi, & ſemel repetendam inſtitui, poſteâ ſyrup. martis *Williſianum* cereviſiâ pectorali bis in die ſumendum ſuaſi, & horâ ſomni guttas aliquot Balſam. Peruv. cum ſyrupô Balſamico Tolutanô, brevi tempore ceſſavit tuſſis, ipſe vires recuperavit, & jam pancraticè valet.

Obſervatio II.

Gilbertus Ouſy de Chorley Cauſidicus, poſt Febrem tertianam Catarrhô continuô correptus erat; ſputum craſſum album expuebat, pulſus erat debilis & celer, calor & frigus ſæpius in die alternatim ſuccedebant, vultus erat pallidus, muſculi totius corporis flaccidi, appetitus totaliter proſtratus, vires dejectæ, & ſudoribus nocturnis propemodùm colliquatus. Electuarium cum cortic. Peruv. horâ quartâ pomeridianâ ſumendum ſuaſi, aurorâ & horâ ſomni, pil. pectorales, ſirupos Balſamicos deterſivos, & julapia pectoralia præſcripſi, die quôlibet tertiô, 6 cochlearia infuſi de Rhabarbarô in aquâ lactis alexiteriâ fact. ſumenda imperabam, poſteà pil. pectorales & ſirupos cereviſiâ pectorali ſumendos inſtitui, hâc methodô ſanitatem priſtinam recuperavit, & jam firmâ valetudine fruitur.

Obſervatio III.

Jacobus Sherdley Baccalaureus in Artibus, & celeberrimo viro Domino *Price* de *Blackburn* Curatus, incidit in tuſſim gravem, anguſtiâ magnâ laborabat pectoris, ſputum craſſum copiòſum expuebat cum Sanguine commixtum, vultus & oculi flaveſcebant, urina parca & lixivialis erat cum ſedimentô rubrô, appetitus proſtratus erat, & magnâ quidem debilitate laborabat. Electuarium cum Cortice Peruviano præſcripſi, poſteà pil. pectorales, ſirupos Balſamicos & Apozema deterſivum horis medicis ſumenda ſuaſi. Et poſteà pil. pectorales cereviſiâ pectorali aperitivâ ſemel ſeptimanâ: nec non infuſum de Rhabarbarô, vel doſ. pil. ſtomach. cum gumm. & de ammoniaco magiſtral. ſumenda ſuaſi horâ ſomni; his aſſumptis evanuit morbus, & firmâ valetudine magnâ cum laude muniis jam ſolitis obitur. Eâdem, vel methodô ſimili *Evan Mandsley* de *Penvvortham* ſanitati reſtitui.

Obſervatio IV.

Dominus *Blackhurſt* de *Preſton*, tempore vernali Anno 91. modô ſequenti hôc Morbô laborabat, anguſtiâ

tanta

tantâ pectoris conſtrictus erat, ut lineis tantùm quibuſdam deſcribendis creber recurreret halitus, ab imô anhelans pectore; tuſſi continuâ titillante tempore decubitus inſomnis jacuit, expuit ſputum tenue, pellucidum, horis autem matutinis craſſum, & quandòque æruginoſum ſubflavum, vultus pallefcebat, intumuere pedes, appetitus proſternitur, & vires indies labefactabant. Eruptio miliaris cutem univerſam conſpurcavit, urina erat exigua & lixivialis, & ſæpius in die de calore & frigore conqueſtus eſt; in ſubſidium accerſitus, ſtatim Phlebotomiam celebrandam inſtitui, & fontanellam in brachio ſecandam, leves Catharſes repetendas, præſcripſi, electuariô poſteà ſequenti uſus eſt, doſi quâlibet ſuperbibendo hauſtum decocti amari alterantis.

℞. *Pulveris Ari compoſ.* ʒiß. *martis pp.* ʒj. *ſal. ſpirituoſi* ℈j. *conſerv. cichorei, becabung. recenter fact. aa.* ℥ii. *cum ſ. q. ſirup. Chalyb. F. Electuarium.*

Hoc repetendum imperavi, & bis in die cum cereviſiâ pectorali ſumendũ brevi vires recuperavit, & ab hôc Morbô perfectè convaluit. Annô ſequenti Dominæ perilluſtri connubiô conjunctus erat: & ſex circiter menſibus elapſis recidivam paſſus eſt, rurſus ad me miſit, tunc temporis autem tertianâ epidemicâ me ſuſpirante, Dominus *Parſons* in auxilium vocatus erat, eum quâ methodo tractavit neſcio, in dies autem in peſſum abiit, & hyeme ſequente ad me rediit, at *quantum mutatus ab illô!* maraſmô univerſali jam confectus erat, vultus erat *Hippocraticus*, Febris continua, rubor fixus genas utraſque occupavit, dolore lancinante guttur quotidie terebratur. Cortic. Peruv. alicalcis, Balſamic. antiſcorbuticis, remediiſque aliis appropriatis incaſſum tentatis, auſpicante vere, fatis ſuccubuit.

HISTORIÆ IN STATU SECUNDO.

Obſervatio V.

DOminus *Wood* de *Kirkham* B.A. cùm per totam hyemem gravi laboraſſet tuſſi, initiô veris me in auxilium vocavit; ſtrigoſum perfectè inveni, ſe quidem ad extremum marcorem redactô, nycthemeri ſpatiô libram unã vel alteram ſputi viſcoſi cærulei eructabat, glutine propemodum tenacioris; de dolore laterali quotidie conqueſtus eſt, & magnâ conſtrictione, & quaſi mole pectoris, & debilitate tantâ, quòd vires vix ei ſufficerent ab aliâ tori parte ad alteram ſibi movendo, urina lixivialis fuit, ſitis autem parva, vel nulla, nec quantum memini de calore quôdam inſigni conqueſtus eſt; imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præſcripſi, poſteà decoctum ex radicibus 5. aperientibus & ſalviâ agreſti vice potûs communis inſtitui, deinde per menſis ſpatium pro potû communi decoctum amarum alterans, & traumaticum ſolummodò conceſſi, horâ ſomni linctû ſequenti uſus eſt.

℞. *Sirup. capillor. veneris, è ſucc. hederæ terreſtris, balſamic. Tolutan. aa.* ℥j. *ſpecier. diaireos* ʒiij. *gumm. ammoniaci in aquâ lumbricor. ſolut.* ʒj. *florum Sulphuris* ʒß. *cum ſ. q. ſirup. de* 5. *radicibus*

dicibus. F. linctus, cap. cochlear unum horâ ſomni cum gut. 4. Balſam. Peruv. initio Aprilis, ſumpſit de cerevisiâ pectorali aperitiva bis in die & perfectè convaluit, quod adſtantes omnes tunc temporis pro mirô habuere. Anno 89.

Obſervatio VI.

Johannes Veale Armiger per totam hyemem gravi catarrhô correptus fuit, Ann. 90. initio veris ad me accedit, tunc temporis vultus erat pallidus & perfectè *Hippocraticus*, tuſſis continua & ſicca, horis autem matutinis ſputum craſſum ſanguinolentum expuebat, tantâ raucedine correptus erat, vix ut ullus vocem illius caperet, appetitus proſtratus erat, ſudoribus nocturnis propemodùm colliquatus, de anguſtiâ & pondere pectoris conqueſtus eſt, & continuis inteſtinorum torminibus; urina lixivialis erat, & ſcabies ſicca manus præcipuè fœdavit.

Imprimis decoctum lenitivum cum tincturâ ſacrâ præſcripſi, poſteà uſum pilular. pectoralium, ſiruporum & decocti pectoralis, per 14. dierum ſpatium inſtitui, & deindè pilulas pectorales & ſirupos, cum cereviſiâ pectorali per menſis ſpatium; ab his ſanitati reſtitutus fuit, & jam pancraticè vivit.

Obſervatio VII.

Rogerus Threlfal tunc temporis vicô de Croſmore habitans, Anno 91. ad me miſit; vultus erat pallidus & macilentus, nec non tabe univerſali macerabat corpus, ſudoribus continuis, & Febre lentâ laborabat, nec non tuſſi continuâ, expuit & ſputum craſſum fœtidumque, quandòque ſanguinolentum; imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præſcripſi, & deindè uſum cereviſiæ pectoralis aperitivæ per menſis ſpatium inſtitui, nocte qualibet horâ ſomni cepit gut. aliquot balſam. Peruv. in ſirup. Balſamico Tolutan. & perfectè convaluit.

Obſervatio VIII.

Filia natû maxima *Gulielmi Towning* de *Weeton*, An. 91. tempore vernali ad me acceſſit; vultus erat pallidus, oculi concavi, nares acutæ, humeri alati & inſigni quidem extabeſcentiâ totius corporis laboravit. Febris erat continua, ſitis intolerabilis, tuſſis continua, aſpera arteria perpetuò titillans, parùm vel nihil expuens niſi horis matutinis, & tunc ſputum craſſum eructavit, appetitus proſtratus erat, & urina ſedimentô copiosô albô ſaturata; ei infuſum de Rhabar. in aquâ lactis alexiteriâ præſcripſi, nec non pil. pectorales, electuarium cum cortice Peruviano, ſirupos pectorales, & cereviſiam pectoralem, & ab his ſanitati reſtituta fuit.

Obſervatio IX.

Gulielmus Farington de *Ormskirk*, Pharmacopola, & in arte quidem iſtâ hujuſce Patriæ decus, pleuritide correptus erat, cui gravis ſucceſſit Catarrhus, nycthemeri ſpatio libram unam vel alteram ſputi pellucidi, ſaporis vitrioli martis per tuſſim eructavit, de gravitate & mole pectoris cōtinuò conqueſtus eſt, indies extabuit corpus & appetitus proſtratus erat, nec non calculi ſæpiùs cruciante paroxyſmo laboravit, in conſiliô conjunctus cum medicô fideli & prudenti Doctore *Grundy*, Phlebotomiam repetendam imperavimus, & catharſes lenes repetendas pro re natâ, & uſum pil. pectoral. Apozematis, & mixturæ pectoralis inſtituimus,

mus, ab his valetudinem recuperavit, & per totam æſtatem magnâ cum laude artem ſuam exercuit, tempore hyemali recidivam paſſus eſt, rursùs in ſubſidium vocatus, methodum ſimilem præſcripſi, & julapia pectoralia ſuccô millepedum imprægnata, his autem haud cedente morbô curſum chalybeatum temperatum inſtitui, & quia de mole ventriculi conqueſtus eſt, emeticum ex melle ſcilliticô propinandum ſuaſi, à quô copiosè evomuit, & ſaburram ingentem viſcoſi Phlegmatis ejecit, hinc dolor & moles ventriculi evanuit, & tuſſis parvas inducias dedit, brevi autem tempore redeunte calculi paroxyſmô, repullulavit Morbus, hinc ſuaſi ut Morbi ſyndromen delinearem, eàmq; celeberrimo *Gibbonſio* communicarem; his tranſactis vir celeberrimus aquas *Spadanenſes* propinandas ſuaſit, & curſum temperatum Chalybeatum: nec non *Bochetum* ex ſarſaparillâ, pulveres quoque cinnabaris antimonii, pil. de ſtyrace, liquores ex cerevifia *Brunſwicenſi* cum antiſcorbuticis deſtillatos inſtituit, his horis medicis deglutitis, ſpes nova ſalutis affulſit, redeunte autem calculi paroxyſmô rurſus Morbus revireſcebat; hinc æſtate elapsâ *Thermas Bathorenſes* adiit, rediit autem cum arundine lateri hærenti, expuit jam copioſiùs & craſſiùs, & ſaporis ingrati, hecticô calore & Febre inflammatoriâ immunis, fatis ſuccubuit.

Obſervatio X.

Anno 91. *Gulielmus Tate* de *Blackburn* ſiccâ laborabat tuſſi quâ nihil emolitus eſt, *niſi* horis matutinis, urina erat exigua & coloris cereviſiæ *Brunſvvicenſis*, lingua ſicca & nigreſcens, ſitis continua, extenuatio univerſalis corporis, partes extremæ ad molem inſignem tumuere, aſthmate frequenter correptus erat, & pulmones tantâ mole oppreſſi vix *palmæ ad inſtar depreſſæ* reſurgebāt, in pectore ſibilus perpetuus aures percutit, cui talis raucedo ſuccedit, ut vix ſermo perceptibilis, tandem medicô iſtô expertiſſimô *Doctore Grundy* mecum in conſilio conjunctô, methodum ſequentem inſtituimus; Imprimis per leves catharſes alvum eſſe ſubducendam, deindè fontanellam in brachio celebrandam, & ſequentia præparata.

℞. *Pulveris millepedum pp.*ʒ*iij. ſpecier. diaireos* ʒ*iij. gumm. ammon. in aquâ lumbricor. ſolut.* ʒ*j. florum Benzoin.*ʒß. *conſerv. cynosbat.* ℥*iv. cum ſ. q. ſirup. Balſamic. F. Elect. bis in die cum ſirup. & cereviſiâ pectorali aperitivâ ſumendum, his adhibitis modicum ſalutis ſtatum recuperavit, & adhuc muniis ſolitis obitur.*

Obſervatio XI.

Georgius Longvvorth de *Ecleſton*, Anno 90. me in ſubſidium vocavit, vultus erat virido-nigreſcens, appetitus proſtratus, tuſſis continua & ſicca niſi horis matutinis, quo tempore Phlegma lividum viſcoſum emolitus eſt, his ſucceſſit extenuatio corporis, partes extremæ tumuere, torminibus inteſtinorum inducias vix ferentibus cruciatus eſt, urina coloris fuit nigreſcentis, & hic reverà ab omnibus adſtantibus conclamatus; Morbum Phthiſin ſcorbuticam judicavi, & methodum ſequentem inſtitui, leves catharſes imperavi, deindè Electuaria Chalybeata horis Medicis cum cereviſiâ pectorali aperitivâ ſumenda, & perfectè convaluit.

DE

DE PHTHISI IN PARTICULARI.

CAP. I.
De Phthiſi ab Hæmoptyſi.
Obſervatio I.

VIr inſigniſſimus *Petrus Bold* de *Bold*, Armiger, à celeberrimo nec minùs antiquo *Stemmate* oriundus, & animi nobilitate inter eos illius ætatis facilè primus, Anno 92. ætatis 35. in gravem hæmoptyſin incidit, mecum inſigni Doctore *Grundy* in auxilium vocato, Phlebotomiam repetendam inculcavimus, nec non hauſtus ſuccorum hederæ terreſtris, plantaginis, becabungæ, & aliorum ejuſmodi proſapiæ julapiis refrigerantibus ſumendos inſtituimus, ab his ſedato fermento Sanguinis, ad vaſa diſrupta conſolidanda, vel ſaltem hiantia conſtringenda, balſamica reſtringentia præſcripſimus, ex *Balſamo* ſcilicet *Tolutano*, gumm. *Arabic.* & id genus aliis, poſtea ad præcavendam putredinem à Sanguine pulmonibus extravaſato, decocta pectoralia balſamica deterſiva, nec non linctus, pilulas pectorales, & medicamenta talis proſapiæ formis diverſis inſtituimus; his debitò adhibitis ceſſavit hæmoptyſis, & tuſſis, & revera ſanitati reſtitutus erat, ad recidivā autem præcavendam ingurgitationem acidularū & curſum Chalybeatum temperatum inſtituimus, & evacuationes per *Epicriſin* diebus intermediis intercalandas. *At proh dolor!* vir celeberrimus indole animi dulciſſimâ præditus, ut teſſeram hoſpitalem haud confringeret, liquores ſpirituoſos nimis copiosè ingurgitavit, & brevi poſteà catarrho correptus fuit, tuſſis fuit ſicca & clangoſa; horis autem matutinis Phlegma viſcoſum ſubflavum ex glandulis per excreationes, & pulmonibus per tuſſim eructavit, indies emaciavit, appetitus dejectus erat, urina magnâ ex parte ſuppreſſa, & ſibilus continuus in pectore aures percutit; hinc pectoralia balſamica deterſiva, liquores antiſcorbuticos, mixturas ſucco & infuſione millepedum imprægnatas inſtituimus, his autem haud ceſſit Morbus; versùs autem hecticum calorem indies vergebat, ad hunc ſupprimendum corticem Peruvianum medicamentum *Herculeum* judicavimus; illius autem uſû tunc temporis, hâc in regione vix lanuginem adepto, inculcavimus Morbi Syndromen delineandam, & quibuſdam *Collegii Regalis Londinenſium* communicandam, hinc viri celeberrimi Doctores *Rateliff* & *Gibbons* in ſubſidium vocati ſunt, & doctiſſimus Dr. *Gibbons* methodum ex Cortice Peruviano, & lacte Aſinino inſtituit; his debitò adhibitis Morbus inducias paſſus eſt, brevi autem repullulavit virus, hinc ſputum craſſius & copioſius, Febris adauctior, diarrhœa immanior, dolor terebrans fauces continuò infeſtavit, tumuere pedes, rubor fixus genas utraſque occupavit, quo tempore omnibus ſibi cognitis lachrymas vi nullâ coercendas effundentibus, quaſi in tot *Niobes* converſis, fato irreſiſtibili è medio tollitur.

Obſervatio II.

Dominus *Fletcher* de *Cartmell* Mercator vir ingenio peracri, & totus negotiis deditus, Anno 89. in gravem Hæmoptyſin incidit, nycthemeri ſpatio librarum aliquot purpureæ maſſæ diſpendium paſſus eſt, ne loqui potuit quin ore pleno ſanguinem eructavit; in auxilium vocatus, ſtatim Phlebotomiam celebrandam inſtitui, ſanguis & eductus fuit tantoperè ſpumoſus, haud adhuc ſimilem vidi. Ingurgitationem julapiorum refrigerantium, & ſuccorum inſtitui, ſedato fermento ſanguinis, decocta pectoralia pro potû communi inſtitui & ad catarrhum ſiſtendum pilulas ſequentes.

℞. *Succi hederæ terreſtris per inſolatione depurat.* ℔j. *florum farfaræ ſiccat. ſummitat. hyſſop. ſalviæ, pulegii aa. M. ſem. aniſi. carvi. fœniculi dulc. contuſ. aa.* ℥ß. *diſtillentur in B.M. ad medietatem, deinde F. colatura, quæ diſtilletur ad conſiſtentiam pilular. addendo ſucci glycirrhiz.* ʒß. *pulv. radic. enulæ campan. flor. ſulph. aa.* ʒiij. *flor. Benzoin.* ʒj. *Balſam. Peruv.* ʒß. *tincturæ ſulph.* ℥iij. *Ladani Pariſat.* ʒij. *M. F. maſſa formetur in pilulas exiguas, & ſumat iij. horâ ſomni; & primo manè cereviſiam pariter pectoralem antiſcorbuticam præſcripſi, cui folia linguæ cervinæ addenda curavi; hac methodo perfectè convaluit per aliquot annos, & per plures annos pro potu communi lac cum aquâ commixtum ſolummodo ſumpſit: tribus annis elapſis recidivam paſſus eſt, rursùs in auxilium vocatus Phlebotomiâ celebratâ ſequentia præſcripſi.*

℞. *Conſervæ Roſar. rubrar. cynosbat. an.* ℥iij. *pulv. ſantal. omnium aa.* ʒß. *coral. rubri pp.* ʒj. *croci martis rubicundiſſimi* ʒij. *ſal. prunel.* ℈iv. *cum ſ. q. ſirup. è coral. F. Elect. horâ ſomni & primô manè ſumend. ad quantitatem nucis myriſtic. ſuperbibendo hauſtum julapii ſequentis.*

℞. *Aq. lactis pectoralis Batean.* ℔j. *portulac. ſpermatis ranar. an.* ℥iv. *ſirup. è ſucc. hederæ terreſtris* ℥ij. *ſal. prunel.* ʒj. *M. F. julapium; pro potu communi decocta pectoralia inſtitui & horâ ſomni gut. aliquot Balſam. Peruv. è cochlear. ſirup. Balſamic. Tolutan. quoties recidivam paſſus eſt hac methodô uſus eſt, & nullô negotiô ſanitatē recuperavit, annô elapsô repullulavit virus, quô tempore me in agrum* Eboracenſem *accerſitô, vir præclarus ad medicamēta veterna quaſi valentiſſima auxilia confugit; tunc temporis autem Phlebotomiâ manu liberali celebratâ fermentum ſanguinis haud ſedari potuit, hinc cortic. Peruvianum doſi prælargâ exhibendū curavi; hôc debitò adhibitô Morbus inducias paſſus eſt, & de magnâ conſtrictione pectoris jam conqueſtus eſt, & ſputum craſſum copioſum eructavit; hinc pil. pectorales deterſivas, julapia pectoralia & ſirupos præſcripſi, & leves catharſes repetendas inſtitui, vires autem & carnes in dies labefactabant, tandem* Kenſington *adiit, quô locô poſt lunarum aliquot circuitus fatis ſuccubuit.*

Obſervatio III.

Richardus Tinkler de *Poulton* hoſpes, cùm diu gravi Hæmoptyſi laboraſſet, gravi catarrho magnoperè emaciatus erat, appetitus proſtratus, & reverâ unâ voce pronunciarunt omnes ei nulla *veſtigia retrorsùm*; in auxilium vocatus; Phlebotomiam repetendam inculcavi, die ſequenti levem potionem exhibendam curavi, & poſteà remedia ſequētia.

℞. *Conſerv. Cynosbat.* ℥iv. *ſal. martis, Balſam. Peruv. aa.* ʒj. *ſpecier. dia-*

 trion.

trion ſantal. aa. ℨiß. *cum ſ.q. ſirup. Balſamic. Tolutan. F. Elect. ex hôc ſumpſit bis in die cum ſirupis & decoctis pectoralibus, poſteà per* 14. *dierum ſpatium acidulas Larbricenſes copiosè ingurgitavit, perfectè convaluit, & jam pancraticè valet. Methodo ſimili* Henric. Stirrup. *Servus* Edvvardi Hyde *Armigeri, poſt diſpendium librarum aliquot Sanguinis ad integram ſanitatem rediit.*

Domina perilluſtris Domin. *Marſden* de *Frekleton* ex menſium ſuppreſſione toties Hæmoptyſes paſſa eſt, poſt potiones lenitivas purgantes per electuaria chalybeata, & infuſiones amaras chalybeatas nullô negotiô ad ſanitatem rediit.

PHTHISIS
Ex
Vomitu Sanguinis.

Obſervatio I.

INſignis Domina Domin. *Farington* de *Shavv Halle*, Conſors *Georgii Farington* Armigeri, Anno 91. æſtivô tempore per vomitum tantum Sanguinis diſpendium paſſa eſt, vix fuit inter vivos habenda, algore univerſali correpta fuit, ſudoribus algidis, pulſus & reſpiratio vix perceptibiles vox deficit, & ab omnibus conclamata fuit. In ſubſidium vocatus, ſequentia præſcripſi.

℞. *Cortic. Peruv.* ℥j. *corall. rubri, hæmatit. croc. martis reſtringent. aa.* ℨj. *confec. Hyacinth.* ℨij. *conſerv. cynosbat.* ℥iv. *cum ſ. q. ſirup. Balſamic. Tolutan. F. Electuarium horis medicis ex Julapio ſequenti ſumend.*

℞. *Aq. ſpermatis ranar. Cinnamom. hordeat. tenuioris aa.* ℥iij. *boli armen.* ℨj. *ſirup. coral.* ℥iß. *F. Julapium.*

His quartâ vice doſi debitâ deglutitis rediere vox, reſpiratio & pulſus; & de dolore terebranti pulſatili ventriculi conqueſta eſt, Dom. *Worthington* de *Wigan* Chirurg. expertus Apoſtema ventriculo pronuntiavit, ei autem ſententiæ mecum Dr. *Grundy* reclamavit, quapropter ut methodô præſcriptâ inſiſteret inculcavimus, diebus aliquot elapſis clyſmata injicienda curavimus, & ingentem maſſam ſanguinis inſtar picis nigreſcentis per ſedes ejecit, remediis ſumptis, & ſemel repetitis, leves catharſes inſtituimus, decocta Balſamica; & cereviſias pectorales, ab his ad ſanitatem rediit, niſi quòd vicibus quibuſdam de Phlegmate viſcoſo Bronchiis pulmonum adhærente conqueritur, levi autem conatû cum pectoralibus balſamicis deterſivis evaneſcit.

Phthiſis ab Hæmorrhagiâ uterinâ.

Obſervatio I.

DOmina *Tovvning* de *Weeton* uxor *Gulielmi Tovvning*, cùm per plures menſes hâc laboraſſet, à magnô diſpendiô ſanguinis frequentes Lypothymias & quandoque paroxyſmos *hyſtericos* patitur; ad fermentum ſedandum ſanguinis, Electuarium cum cortic. Peruviano pro baſi præſcripſi, Antidoti autem vires morbo impares fuere. Quapropter electuarium ſequens (cujus vires in eôdem caſû in dominâ *Sudel* de *Preſton* expertus fueram) ſtatim præſcripſi.

℞. *Corall. rubri pulveriſat. ſuccini flav. boli Armen. ſanguinis draconis aa.* ℨij. *ſem. plantaginis, vitrioli martis, croci*

martis

martis reſtringentis aa. ℥j. *cum ſ. q. conſervæ de cynosbat. & ſirup. de roſis ſiccis F. El. horis medicis Julapio ſequent. ſumend.*

℞. *Aq. meliſſæ, lactis alexiteriæ, cinnamom.hordeat.aa.*℥iij. *confec. hyacinth.* ʒj. *ſirup. myrtini* ℥j. *M.F. Julapium.*

His debitò ſumptis fluxus ceſſavit ſanguinis, & ipſa gradû lentô indies vires recuperavit; vere ſequenti de doloribus continuis verſatilibus conqueſta eſt, flatibus admodùm moleſtis, appetitû proſtratô, calore & frigore ſæpiùs in die alternatim recurrentibus, nec non de continuâ ſiti, & reverà perfectè ſtrigoſa fuit, oſſibus ſcilicet nil niſi cute pendulâ adhærente. Hinc ſequentia præſcripſi.

℞. *Pulveris Ar. compoſ.* ʒvj. *florum ſal.armon.*ʒß. *animæ martis Vigani* ʒj. *conſerv. cynosbat. cochleariæ aa.* ℥iß. *lujulæ* ℥ß. *cum ſ. q. ſirup. de cortic.citri F. Elect. horis medicis cum julapio ſequent. ſumend.*

℞. *Aq. lactis pectoralis* ℔j. *limac. magiſtral.gentian.compoſ.aa.*℥iiß. *lumbricor.*℥j.*ſacchar.perlat.q.ſ.F.julapium. in doſ. quâlibet inſtillat. gut.* 7. *ſpiritus ſal. armoniaci ſuccinati.*

His cum regimine deglutitis, & levi catharſi cum cereviſiâ aperitivâ antiſcorbuticâ ſemel ſeptimanâ repetitâ, integrè convaluit, & onus jam *Lucinæ* gerit.

Phthiſis ab Impetigine.

Obſervatio I.

QUantum *Græcorum* & *Arabum* impetigines inter ſe diſcrepant, mihi brevitati ſtudenti, Morbûmque deſcripturo *Meridiano*, uti loqui amant Mathematici, calculatum, à metâ propoſitâ alienum foret. In ſummâ tamen hoc dici poteſt hic Morbus Medicamentis vulgaribus raròcedit, & priuſquàm pulmones illius venenô conſpurcantur, poſt ſalivationem repetitam Morbum repullulaſſe novi. In hôc Morbô ſymptomata præ cæteris vulgaria ad ſequentia reduci poſſunt. Rubris, duris tuberculis vultus aliæque corporis partes defœdantur, his maturitatem adeptis ſquamæ furfuraceæ ab iis decidunt, tuſſi moleſtâ, tẽpore præſertim veſpertino, corripitur æger, parùm vel nihil expectorans, niſi copiam ſatis amplam ſputi pellucidi; frigore continuô horis antemeridianis convellitur, huic calor & ſitis ſuccedunt, adeòque inter duo extrema breves tantùm dantur induciæ. Dolores pungentes tantoperè fauces infeſtant, ut vix loqui vel deglutire valeat æger. Appetitus totaliter proſternitur. In hôc Morbô, cùm ſtatum confirmatũ attigit æger, ſputum eſt copioſum, craſſum, fœtidum, cærulei, quandoque rufi coloris. In venenò quodam fomes Morbi conſiſtere videtur, quale autem ſit parùm ſcio, conjecturam tamen proponere liceat; veroſimile mihi videtur in hoc Morbo particulis ſalinis acidis luxuriare ſanguinẽ, & genus nervoſum, quæ cum particulis Sulphureis maſſa ſanguinis eliminantur, adeòque more ſublimati cujuſdam cuticulæ adhærent, ſicut in tentamine ſequenti conſpicere fas eſt; ſume aceti acerrimi q. v. ſuper lentum ignem impone organo quodam communi, vas linteo raro cooperies, particulæ Sulphureæ metallicæ unà cũ fumis aceſcentibus ſublimabunt, & operculo forma ſicca albeſcente adhærent, ſquamis impetiginoſis parùm diſ-

crepantes. His accedunt rationes ſequentes, iſtis cœlorum plagis hic Morbus præcipuè graſſatur, quibus particulis atmoſphæra conſtipatur ſalſis, ſcilicet paludoſis, & ſumma hujus Morbi antidotus carne viperina conſiſtit, cujus præcipua virtus acido infringẽdo conſtat, methodus medendi nititur, catharticis, *acidulis*, *viperarum* & millepedum præparationibus, cerevifiis antiſcorbuticis mitioribus, antivenereis, nec non pectoralibus balſamicis. Hiſtorias plures recitarem, at in hoc caſu nomina affigere forſan ingratum foret.

Phthiſis à Rheumatiſmo Scorbutico.

Obſervatio I.

INter perſonas provectioris ætatis propè fluvios ſalſos habitantes hic Morbus vernaculus appellari poteſt. E quorum numero Dominus *Ashton* de *Lea* propè *Preſton*, Anno 92. me in auxilium vocavit; tunc temporis præter Atrophiam univerſalem, arenulis quoque propemodùm confectus erat, per totum diem cruciatû immunis manſit, toro autem haud citiùs ſe commiſit, quin *Hydra* nova reviresceret; inſomnis per totam noctem frequenter decubuit, quandoque eò uſque furoris Morbus advectus eſt, circa mediam noctem, lecto quaſi tauro *Phalaridis* aufugit, & levaminis causâ per horam unam vel alteram cathedrâ propè ignem ſe appoſuit; appetitus proſtratus erat, & vix noſocomium Skeleton quoddam magis viſui objiceret. Calore & ſiti immunis fuit, nec ullâ tuſſi afflictus fuit. Imprimis potionem ſequentem præſcripſi.

℞. *Decocti ſenæ Gereonis* ℥iij. *ſirup. de ſpinâ cervin.* ℥j. *diacnicu* ʒß. *crem. tartari* ʒß. *aq. lumbr.* ʒij. *M. ſ. F. P. cum regimine ſumend.*

℞. *Pulveris Ar. compoſ.* ʒvj. *florum armon.* ʒß. *animæ martis Vigan.* ℈j. *extracti trifolii fibrini ij. conſerv. cochleariæ, flavedinis aurantior. aa.* ℥ij. *cum ſ. q. ſirup. è cortic. citri F. Elect. horis medicis julapio ſequenti ſumend.*

℞. *Aq. lactis alexiteria* ℔j. *gentian. compoſ.* ℥iij. *limac. magiſtral.* ℥ij. *lumbricor.* ℥j. *ſucc. expreſſ. milleped. N.* 500. *ſacchar. perlat. q. ſ. F. julapium.*

His deglutitis cereviſiam antiſcorbuticam aperitivam inſtitui, æſtivo tempore acidulas *Larbricenſes* ingurgitavit, & ſanus evaſit. Vere ſequenti repullulavit virus, methodũ ſimilem præſcripſi, altiùs autem veneno tincto ſyſtemate nervoſo, conatus omnis irritus fuit, hinc poſt ſummos cruciatus, pedes, tibiæ, & femora tumuere, quapropter mortem adſtantem pronuntiavi, hinc vir probus, tunc temporis *populari Empirico* oppido *Preſtonienſi* ſuo more medicinam factitanti, (columnis ſcilicet oppidanis ſchedulis ſuis obtectis) *panacæis theatri* ſe commiſit. *Medicaſter circumforaneus* etiamſi *Atrophiam* in ſummo gradû adſtantem conſpiceret, nec morbum nec vocis quidem Etymologiam cognovit, quin certam ac ſubitaneam medelam promiſit, at brevi tempore fraus *fallentis* detecta fuit, poſt menſem etenim unum vel alterum fatis ſuccubuit.

Obſervatio II.

Illuſtriſſima Domina Domina *Fleetvvood* de *Penvvortham*, cùm cachexiâ Scorbuticâ diu laboraſſet, totam propemodùm antiſcorbuticorum *encyclopædiam* tentaſſet, parùm autem levaminis recepit, *Thermas Bathonienſes* adiit, conatus

natus autem omnis adhuc irritus erat, tandem ſuasû viri celeberrimi Doctoris *Baynard* Coll.Regal.*Londinenſ.* Socii, tunc temporis herculeo ſucceſſu,& ſummô ingenii cum acumine agro *Lancaſtrienſi* artem Apollineam factitantis, *acidulas Eboracenſes* adiit,has copiosè per menſis ſpatium ingurgitabat,& ſæpius ſeptimanâ balneô iſtô frigidô,*Saint Mungus* charactere inſignitô ſe lavabat. Hinc dolores Rheumatici & Calor hecticus penitus debellati ſunt,& per plures annos valetudini reſtituta fuit. An. 90. recidivam paſſa eſt,rursùs *acidulas* ingurgitavit,&Morbus inducias paſſus eſt, verè autem repullulavit virus, & jam particulis ſalinis ſaturatô ſanguine, indies vires labefactabant, tantâ anorexiâ correpta fuit, ut à cibi uſu vomitus in immanes incideret, & frequenter bilis æruginoſæ copiam immenſam eructaret, remediis quamplurimis incaſsùm tentatis, indies ſitis & calor hecticus eam affligebant,expuit phlegma viſcoſum cinereum, & quandòque æruginoſum, aſthmate poſteà correpta fuit, hinc Sanguinis uncias aliquot à brachiô ſumendas ſuaſi; Sanguis eductus craſſa pelliculâ glutine tenaciore obtectus erat,hinc alcalicis,volatilibus, pectoralibus,deterſivis,& antiſcorbuticis cujuſcumq; generis incaſſum tentatis,rediit Aſthmatis paroxyſmus, aphoniâ correpta fuit, & ſupremam clauſit diem;hoc notavi,poſt dominæ celeberrimæ ab *acidulis* & *balneis frigidis* per totum Morbi decurſum ſolummodò quid levaminis acceſſit.

Phthiſis à Rachitide.
Obſervatio I.

IN hôc Morbô tantopere vultus albeſcit,quòd nive propemodùm candidior infans,adeoque muſculi flacceſcunt, veſtimenti ad inſtar penduli cutis circumambit corpus, crura & pedes tantopere vacillant, corpori ſuſtentando inepta evadunt, durities planæ & amplæ abdomine frequenter interſperſæ, quæ idiomate vernaculo *Liver-cake* audiunt; tuſſi corripitur æger, & quandoque diarrhœa. Febri lenta, & ſiti continua. In *medullâ ſpinali* mihi fomitem Morbi conſiſtere videtur, in hâc quibuſdam illecebris ſpiritus animales irretiti, influxû debitô ſpirituum privantur nervi ab ea ramificantes, hinc nervi & fibrillæ muſculares pabulô diurnô orbatæ flacceſcunt, & conſequenter emaciat corpus, & incurvantur oſſa: in hac etenim tenella ætate, quòd membra ſint firma & recta, neceſſe eſt muſculos membra circumambientes eſſe ſpiritû irriguos, aliter ex inæquali nutritione neceſſe eſt partes à ſitû naturali declinent, ſimiliter ad erectionem iſtius floris *Heliotropium* dicti *radii ſolares* requiruntur, quod detractô lumine ſolari vultû torvô & pendente terram deſpicit. Propter ſpiritus nimis parcè fluentes albeſcit vultus, emaciat corpus, vacillant pedes, aceſcit Sanguis, hinc tuſſis, Febris lenta, & quandoque diarrhœa; Humores viſcoſi intra fibrillas muſculares extravaſati, durities prædictas conſtituere videntur. In infantibus methodus medendi conſtat ex linimentis nervinis, medicamentis volatilibus, ſpecificis, inter quæ prima jure *ens veneris* & radix *Oſmundæ regalis* recenſeri debent. In Adultioribus methodus medendi conſtat ex medicamentis chalybeatis, decoctis & cereviſiis aperitivis, aquis mineralibus acidulis, *balneis frigidis*, & id genus

aliis. Methodo priori infantes virorum illuſtrium *Ambroſe Pudſay* de *Bolton Hale*, agro *Eboracenſi* Armigeri, & *Johannis Franc.* de *Preſton* convaluere. Poſteriori Methodo ab ipſis orci faucibus *Edmundus Forde*, filius natû maximus *Lanceloti Forde* de *Keudale*, ſanitati reſtitutus fuit.

Phthiſis à fluore albo.

INtemperiem ſalinam Sanguine mutato, lentorum colluvie luxuriat purpurea maſſa, hinc viſcoſa ſaburra ventriculis infarcitur, quapropter nec edulia aſſumpta recte concoquit, nec male concocta Sanguis aſſimilat, hinc fit quòd magna chyli portio albô fluore præcipitatur, portiones aliæ intra pulmones ſubſidunt, hinc tuſſi corripitur æger, & ſputum ſalſum viſcoſum album copiâ prægrandi eructat. Intumeſcunt frequenter pedes; quod Symptoma ab eadem ſalſedine Sanguinis deduci poteſt. Lenta Febris gliſcit indies ex ſalinô fermentô ſicut mihi videtur orta. Eruptiones miliares per cutim univerſam frequenter interſperſæ ſunt, & lumbago doloroſa ſummopere torquet, albeſcit vultus, & caro indies intabeſcit, quæ Symptomatâ per cauſam allatam facilè explicari poſſunt. Methodus medendi conſtat in primis viis detergendis, maſsâ Sanguineâ invigorandâ, & partibus continuô humorum fluxû tonum amiſſis, conſtringendis; Remedia huc collimantia, ſunt emetica ſcillitica, cathartica aperitiva, chalybeata, & balſamica parum adſtringentia. Ab his Sereniſſimæ quædã Dominæ oppido de *Preſton* & *Kendale* ſanitatem integram recuperavere.

Phthiſis à Chloroſi.

FOeminis quibuſcunque bene ſe habentibus, à natura inſit fermentum quoddam internum, à pubertate finita ad ſenectutis uſque lanuginem, hujus gratia per quemlibet lunæ decurſum ſolennes ſuas evacuationes habent, ex quibus ſuppreſſis pleuritidem, peripneumoniam, rheumatiſmum, & phthiſin haud ſemel pullulaſſe notavi. Ab æſtuanti quodam animi deſiderio, & vitiato ventriculi fermento, hæ ſæpiſſimè ſuppreſſiones contingunt, qualis autem proſapiæ fermentum ſit menſtruale haud magis forſan à priori explicari poteſt, quàm fluxus & refluxus Oceani *Cynthiæ* motum quaſi tot *ſatellites* obſervantes. At ne altum ſilentium profiteamur, liceat conjecturam proponere; Chloroſin grave quoddam animi deſiderium conſequi, amorem ſcilicet, vel mœſtitiam, omnibus in propatulo eſt, nec non appetitum diætæ cujuslibet obſcœnæ, cretæ ſcilicet, calcis, carbonum & id genus aliorum; Sanguinem in hoc Morbo detractum ſemper glutinoſum inveni, & ventriculum viſcoſâ ſaburrâ repletum, ex quibus opinari liceat, ex pathemate quodam graviori ſpiritibus nimiùm oppreſſis, vel circa quendam appetitum æſtuantem, copiâ nimis prægrandi abſumptis, penû ſpirituum diurno privatur maſſa Sanguinis, ex quô fit quòd particulæ Sanguinis tenaciores tardiùs motæ arctiùs cohærent & viſcoſæ fiunt, ſicut in tentamine ſequenti videre eſt.

℞. *Aq.* & *glutinis*, *q. v.* vaſe quodam ſuper ignem impone, dum particulis igneis partes aquoſæ circumagitantur

tantur, officiunt quo minùs particulæ tenaces cohæreant, & liquidæ manent, amoto autem igne, ſtatim viſcoſæ fiunt; pari forſan modo dum particulæ ſeroſæ & ſegnes in maſsâ Sanguinis, vi ſpirituum circumagitātur, ſerum Sanguinis manet liquidum & lentoribus immune, œſtro autem amoto, ſpiritibus ſcilicet pathemate quodam nimiùm oppreſſis, vel appetitû quodam nimiùm abſumptis, particulas ſegnes tardius movent, adeòque ſtrictiùs cohærent & viſcoſæ fiunt, huic ſententiæ ſuffragatur clariſſimi *Sylvii* autoritas pag.304. à mœrore autem ſolent humores reddi glutinoſi ac viſcoſi, maximè in tenui inteſtino, & quidem propter ſuccum pancreaticum idcircò factum auſteriorem, modus reverà quô ſucci glandulares à quodam pathemate vehementi aceſcũt, haud aliter ichnographiam admitti, quantùm ego conjectando valeo, quàm liquores fermenteſcibiles ab ictû fulminis aceſcentes. Methodus medendi ſumitur à vomitoriis, catharticis, amaris detergentibus, volatilibus, martiatis, & aquis acidulis naturalibus & artificialibus, hiſtorias penè infinitas recitarem; at brevitati ſtudens has omitto.

Phthiſis Chyloſa.

Obſervatio.

POſt Febres cujuſcunque generis inter infantes præcipue hic Morbus contingit, quapropter veroſimile videtur conflictû Febrili ſpirituum penus ſummoperè abſumitur, hinc in ſalinam dyſcraſiam degenerat maſſa Sanguinis, & veroſimilè pars ſeroſa Sanguinis per ſalia coagulatur, adeòque lentoribus glandulæ meſenterii infarciuntur, quapropter in inteſtina regurgitat Chylus, & ſi lacteæ totaliter obſtruuntur emarceſcit corpus, intumeſcit abdomen, albeſcunt fœces, & gravi tuſſi laborat patiens, quandòque lacteæ totaliter haud oppilantur, & hinc fœces haud albeſcunt, intumeſcit tamen abdomen, & emaciat corpus propter lacteas quaſquam oppilatas; hoc ſymptoma frequenter notavi. Phthiſis hujuſmodi lentô procedit gradû, tractû tamen temporis, glandulæ infarctæ meſenterii ſtrumoſæ fiunt, & quandoque glandulæ pulmonares, & in iſto ſtadio conclamatum eſt. Methodus medendi quæ mihi præ cæteris arridet, & quæ ſpem raró aut nunquàm abludit, modò ſit in principiô, vel augmentô Morbi, ſumitur à catharticis aperitivis, inter quæ *Elixir Salutis* cæteris palmam præripit, diebus intermediis pilulas ex *trifolio fibrino, gum. ammoniacô,* & *animâ martis* inſtituo, nec non in adultis *Electuaria Chalybeata,* & *cereviſias pectorales* aperitivas, *ens veneris* & *radix oſmundæ* regalis egregii ſunt uſus, & ubi vermium ſuſpicio, *æthiops mineralis*, abdomen ſæpius in die linimentis emollientibus & aperitivis illiniendum inculco, & geſtare Sylvii Emplaſtrum carminans, opiô omiſsô. Hâc methodô, filia natû maxima Domini *Smith*, de *Stalming Grange*, & fœmina *quædam* propè *Whitle hill* habitans, ſanitati reſtitutæ fuere. Plures recitarem; ad umbilicum autem jam ducere incumbit.

Hic eſt finis Phthiſiologiæ Lancaſtrienſis; redeamus jam ad ea quæ reſtant de Clariſſimi Thomæ Sydenham Proceſſibus integris, &c.

THO-

THOMAS SYDENHAM, *DE PODAGRA.*

EXeunte Januario aut incipiente Februario ingruit horâ fere ſecundâ matutinâ, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò calcaneum, ſuram, aut talum; mox ſequitur rigor cum horrore & febricitatione aliquali, dolor gradatim intenditur, (de pari paſſu rigor atque horror recedunt) idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad apicem pervenerit, nunc tenſionem violentam, nunc morſum canis rodentis, quandoque preſſuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquiſito dolore, nec linteorum ſuperincumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concuſſionem ferre Podagricus valeat; dolor non ſedatur, niſi ante horam ſecundam, tertiamve matutinam, (decurſo ſcilicet nycthemeri ſpatio à primo appulſu) & jam leni madore perfuſus æger ſomno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biduum, triduumve dolet non nihil pars affecta, idque vehementius adveſperaſcente die, levatur autem ſub galli cantu. Intra paucos dies alter Pes eodem dolore torquetur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui ſequuntur Paroxyſmi abnormes ſunt, tum quoad tempus invaſionis, tum durationem, atque ex ſerie horum paroxyſmulorum, conſtat paroxyſmus, qui dicitur Podagræ diuturnior breviorve, pro ægri ætate in iis qui vegetiores ſunt, & quos Podagra rarius invaſit, diebus ſæpe quatuordecim, in ſenioribus, atque iis quos ſæpius afflixit, duobus menſibus ferè deſinit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti ſunt, non prius valedicit, quàm æſtas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior eſt, cum ſedimento rubro, & quaſi arenulis referto, alvus ferè conſtipata eſt, *Appetitus* proſtratio, rigor totius corporis ſub veſperam integrum Paroxyſmum comitantur, recedentem Paroxyſmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes deſquamantur.

Hactenus dolor pedibus tantum fuerit infeſtus, cùm verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis ſubſtantia quaſi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliaſque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos diſtorquens, faſciculo radicum paſtinacæ ſimiles eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum æmulantes, non nunquam in cubitis tumorem ſubalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui ſenſim inflammatur cum rubore, non nunquam femur occupans, ſenſum exhibet, quaſi ingentis ponderis appenſi, ſine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicet; & permoleſtè prorepit. Urina illam calore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorſum, aliæque partes moleſtè pruriunt, maximè ſub horam ſomni.

Poſt multos, diroſque cruciatus Paroxyſmi ſubſequentes, (naturâ partim onere materiæ peccantis partim ſenio oppreſsâ) ægrum quoad dolorem clementius

tius tractant, at loco doloris conſueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, laſſitudo ſpontanea, quandoque etiam propenſio ad diarhœam ſuperveniunt, quæ ſymptomata evaneſcunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine, quaſi alternatim laceſſentibus, Paroxyſmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis parit hic affectus.

Fœminas perrarò infeſtat; eaſque, non niſi jam vetulas, & viragines, pueroſque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni conſulatur, indigeſtionibus ſublatis, ſeu fit per Pharmaca, ſeu victus rationem, ſeu exercitationem, ſeu alia ex iſtis qualibet quæ ſex res non naturales indigitantur.

Venæ ſectio, Catharſis, ac Diaphoreſis ſcopum non attingent, licèt iis qui *Renum* ſimul *Calculo*, & exinde orto *Mictu ſanguineo* laborant, non abs re erit ſemel in ſeptimana, alvum *Mannâ* ſubducere, & ſingulis noctibus, poſt Purgationem Paregoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prædictæ indicationi ſatisfaciunt, ea ſunt, quæ moderatè calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia ſunt, *Rad. Angelic. enulæ, fol. Abſinth. cent. min. chamædr. chamæp. &c.* quibus addi poſſunt *Antiſcorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. ruſtic. fol. Cochl. hort. naſturt. Aq. &c.* quæ tamen parciùs uſurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos ſubdunt, & calorem augent, præ iſtis aliis, quæ miti calore, atque amaritudine, ventriculum corroborant. Haud inutile eſt *Electuar.* ſequens.

℞. *Conſerv. Cochl. hort. unc. iß. Abſinth. rom. flav. Aurant. an. unc. j. Angel. condit. nuc. moſch. cond. an. unc. ß. Theriac. Androm.* ℥*iij. Pulv. ari comp.* ℥*ij. cum q. ſ. Syr. Aurant. f. Elect. de quo ſumat.* ℥*ij. bis in die ſuperbibendo ſeq. Aq. deſtillat. Cochl. v. vel vj.*

℞. *Rad. raphan. ruſtic. inciſ. unc. iij. Cochl. hort. M. xij. naſturt. Aq. becabung. ſalv. menth. an. M. iv. cort. aurant. No. vj. nuc. moſch. cond. No. ij. cerev. Brunſvicenſ.* ℔*vij.* deſtillentur organis communibus, donec ſolummodò ℔*vj.* aquæ eliciantur pro uſu.

Hæc autem remedia *digeſtiva*, conſtanter, atque omni adhibita diligentia, aſſiduè uſurpanda, & in *Paroxyſmorum* intervallis præcipuè in uſum revocanda ſunt.

Mediocritas ea in cibo obſervanda eſt, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abſtinentia, partes ea proportione alimenti defraudentur, quæ earundem robur & vigorem ſuſtinere potis eſt. Quoad qualitatem autem ciborum, ægri palato conſulendum eſt, & unica ciborum ſpecie ſingulis paſtibus veſcatur, de cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec ſale condita ſint, nec aromatis. Prandere tantum expedit, loao autem cœnæ indulgeat ſibi hauſtum cereviſiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi ſunt, qui neque ad vini generoſitatem aſcendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore ſuo lædant ventriculum, deprimuntur. Hujuſmo-

di eſt *Cerevißia tenuis Londinenſis*, aut multa aqua cum pauco vino permixta, aqua autem pura & cruda periculoſa eſt; cum autem univerſa ferè corporis ſubſtantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermento quantumvis levi, & tenui abſtineat, & utatur *Decocto Diætetico ex Sarſa, in remediorum formulis deſcriptô*, ubi primum à paroxyſmo convaluerit, per reliquum vitæ curſum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium uſu, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos abſque vino nequeat concoquere, in paſſibus hauſtum vini Hiſpanici ſibi indulgeat, *Apozema Diæteticum* abdicans.

Æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat, diluculo exurgat, animus ſit tranquillus, nec nimis intentus ſtudiis, & rebus ſeriis, cæteris verò omnibus, exercitatio corporis quotidiana, facilè palmam præripit, quæ moderata ſit, & perſeverans, nullo autem modo juſto vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda eſt equitatio conſtans, ac aſſidua aëre ſalubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxyſmo tentandum ſit, conducet tamen fortaſſe per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, à carnibus abſtinere, juſculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; ſin autem ſpiritus animales ataxiam concipere apti ſunt, non expedit à carnibus abſtinere diutius quam ventriculus earum uſum averſetur, ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate ciborum aut potûs peccet.

Symptomatibus iis occurrendum eſt, à quibus æger in paroxyſmo de vita periclitatur, horum maximè familiare eſt, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in caſu, nihil æquè votis reſpondet, ac vini Canarienſis hauſtulus ſubinde deglutitus, exercitio utatur æger, ſin autem ſymptoma, inducias haud ferens, mortem minitetur, modo caput malum non impetat, ad *Laudan.* ſtatim confugiendum, *viz. gutt. xx.* in hauſtulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem ſe componat; hac ipſa methodo ſe ab imminenti morte liberavit Autor clariſſimus, ubi ex errore aliquo, circa res ſex non-naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, aliquali ventris dolore; artus interim, ex retroceſſione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus ſolito habiles; Congium nempe unum liquoris poſſetici, vel cereviſiæ tenuis devorabat, & quam primum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. hauſtulum, cui inſtillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xviij.* ſumebat. Quod ſi huic remedio ſymptoma non cedat, ſudor provocetur, methodo & medicamentis huic uſui dicatis ad biduum, triduumve, mane & veſperi per duas treſve horas continuas.

Si autem metaſtaſis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum eſt hoc ſymptoma, pari modo ac Peripneumonia abſoluta, venæ ſectione ſcilicet repetita, diæta, & remediis refrigerantibus, & incraſſantibus, purgandus eſt inſuper æger, inter venæ ſectiones, potionibus lenientibus, ſudoris autem provocatio obeſt.

FINIS.

INDEX

INDEX

Morborum quorum Curatio in Proceſſ. Integr. &c. habetur.

A.

De Abortu præcavendo Pag. 514
De Ambuſtis 523
Angina 500
Apoplexia 507
Aſthmate. 525

C.

Canis rabidi morſu 524
Chloroſi 522
Cholera Morbo 511
Chorea ſancti Viti, 506
Colica bilioſa 510
Colica Hyſterica, 513
Colica Pictonum, 512
Contuſionibus 524

D.

Diabete 520
Diarrhœa 509
Dyſenteria ibid.

E.

Epilepſia Puerorum 520

F.

Febre Stationaria, 491
Febre Conſtitutionum variarum, 488
Febribus à dentitione ortis 521
Febre depuratoria, 487
Febre Eryſipelatoſa, 499
Febre Hectica Infantum 521
Febre Intermitt. 488
Febre Peſtilentiali, ibid.
Febre Scarlatina, 492
Fluore albo. Pag. 519
Furfure ſive Porrigine capitis. 524

G.

Gonorrhœa virulenta. 517

H.

Hæmoptoë 523
Hæmorrhagia narium 522
Hæmorrhoidum dolore 520
Hæmorrhoidum fluxu immodico. ibid.
Hydrope 515
Hypochondriaca affectione 490
Hyſterica Paſſione, ibid.

I.

Ictero 523
Iliaca Paſſione. 512

L.

Lochiorum fluxu immodico 514
Lochiorum ſuppreſſione 515
Lue Venerea 518

M.

Mania communi, 523
Menſium fluxu immodico 512
Menſium ſuppreſſione 522
Mictu Sanguineo à Renum calcul. 508
Morbillis 501

N.

Nephritico Paroxyſmo 508

O.

Ophthalmia 507

P.

Paralyſi pag. 525
Peripneumonia notha, 492
Phthiſi 525
Pleuritide 492
Pruritu ferino 500
Punctura tendinis 523
Podagra 529

R.

Rachitide 521
Rheumatiſmo 498
Remediorum formulæ 488

S.

Scorbuto pag. 526

T

Tabis Deſcriptio & cura. 527
Teneſmo 509
Tuſſi 525
Tuſſi Puerorum convulſiva. 522

V.

Variolis 502
Ulcere Veſicæ 524
Vomitu ſanguinis, 523
Uteri procidentia, 508

INDEX
RERUM ET VERBORUM
Totius Operis Copiosissimus.

A.

ABdominis Tumor *in Hydropica, ex tumultu à Catharticis excitato, novum aquarum proventum ſimulans.* 342. Diacodii Syrupo *integrè repellitur.* ibid.

—— —— *Infantum, circa Lienem præcipuè, Febribus Intermitt. Autumn. diuturnioribus eos diſcruciantibus enatus,* primarium eſt indicium *eas abituras; neque hæ prius diſcedere ſolent.* 60.

—— —— *pro varia Febrium Conſtitutione* varius *eſt, jam* ſcirroſitatem, *jam* flatuoſitatem *tantum, æmulans.* ibid.

Abortus *remediis iiſdem, quibus Menſium immodicus fluxus ſiſtitur, præcavetur; Catharticis & ſuccis Herb. omiſſis.* 283. 514.

Abſceſſus. *vid.* Apoſtema.

Acu-punctura *in Hydrope, non minori, quàm Veſicatorii adplicatio, periculo vacat.* 346.

Acuti Morbi, *vid.* Morbi Acuti.

Adfectio Hypochondriaca, *vid.* Hypochondriaca Adfectio.

—— Hyſterica *vel* Adfectus Hyſterici, *vid.* Hyſterica Adfectio.

Adfectus Comatoſi, *vid.* Comatoſi Adfectus.

—— nervoſi *V. S. & Purgationibus repetitis ſæpe indigent; uti in* Chorea Sancti Viti. 360.

—— plurimi *Scorbuti nomine inſigniuntur, qui ſæpe* vel *effecta morborum* Fientium, *h. e. qui nullum adhuc certum induerunt typum;* vel *infelices* reliquiæ *morbi, non perfectè curati, tantummodo ſunt.* 172. *Quod argumentis ex Arthritide incipiente, Podagra, Hydrope, evincitur.* 172. 173. confer. itidem. 38. *ad* 39.

Adfectuum plurimorum *Curatio, non cauſſarum, ſed veræ atque expertæ Methodi, cognitione abſolvitur.* 66.

Adoleſcentes *à Variolis plus periclitantur, quàm* Fœminæ *vel* impubes. 234.

Adoleſcentium *juxta cubantium calor, debilibus corporibus, proficuus admodum.* 39.

Adpetitionibus ægrorum, *in Morbis plus ſæpe dandum, quàm artis regulis.* 241. 242. *Exempl. hujus,* 241. *ad* 242.

Adpetitus proſtratus *ex humorum depravatione.* 266.

Adſtringentia, *in Cholera, tuta non ſunt, in initio.* 107.

—— *in Gonorrhœa virulenta ſcroti tumorem producunt; Luem veram,* &

& alia mala, inducunt. 211. 207.

Adulti, *in Variolis Confluentibus,* Salivatione *vexantur fere certo; &* ſemel *tantum omiſſam vidit Auctor.* 83. *In Variol. Diſcretis, prodituris, ad* Sudores *proni, quam maximè ſunt, non verò infantes.* 79. 80. 84.

Ægri periculo pleni, *reſpectu curationis modi, ſi inter primos occurrant, in Epidemica nova Conſtitutione, donec Morbi genium cognitum ſit.* 22.

— *à Peſte convaleſcentes, poſtea ſaniſſimi, nec aliis Adfectibus, uti poſt alios Morbos contingit, obnoxii ſunt.* 67.

Ægritudines *ab omni ævo cur terris incubuerint.* 6.

Ægritudo vehementior *in Variolis, ipſas Confluentes fore prædicat.* 243.

Aër *occulta quadam craſi, ſeu inexplicabili conditione, variis temporibus, varios Epidemicos Morbos producit.* 21. 64. 117. 354. *Exemplo ſunt Variolæ ac inprimis Peſtis.* 64. *Hancque* Aëris Diſpoſitionem, *quidquid Philoſophantiū turba nugetur, planè ignoramus.* ibid.

— *Effluviis terrenis inquinatus, Epidemicorum Morborum cauſſa producens, & propagans aliquamdiu, conſiderandus.* 22. 146. 149. 354.

— *ad hoc illudve tempus particulis ſcatet, Humani corporis, ut & aliquando Brutorum, Oeconomiæ adverſantibus; quod an fiat, quoniam Terræ viſcera varias Mutationes ſubeant, unde Vapores exhalantes aërem inquinant;* vel *quoniam Atmoſphæra inficitur ab alteratione ex Corporum Cœleſtium quorumdam Conjunctione; idem erit, ſaltem inde Morbi producuntur Epidemici dicti, iſtius generis, ac illa μιάσματα inducere valent.* 315.

— Peſtilentialis *utut ſit, tamen per ſe ſolus non videtur aptus Peſtis ſuſcitandæ.* 65.

— *ita per terræ quemdam tractum, tum laborantium, tum cadaverum, halitibus ita contaminari poteſt, ut ipſum remotum à Peſte correptis, abſque fomite vel perſonali conſortio, modo corpus ad adflatum excipiendum paratum habeat, inferre valeat.* 64.

— Peſtilentialis Conſtitutionis, *Dei bonitate, rarius occurrit, quàm ille, qui aliis Epidemicis Morbis, minus exitialibus, ſuſcitandis inſervit.* ibidem.

— contemperatus, *in* Variolis, *plus quàm V. S. impetum Morbi cohibet.* 238.

— frigidior, *in* Variolis, *admittendue, qualis intelligendus? illoque modo plures à morte ſunt liberati.* 95. 96. *Ubi* Phrenitis, *hic, ex defectu faciei intumeſcentiæ, adeſt, quantæ tum neceſſitatis ille ſit, docent ægri, qui Nutricum curam fefellere, & aëri ſemet expòſuere, felici eventu.* 96.

— *poſt* Corticis Peruviani *uſum vitandus, donec vires reſtauratæ fuerint.* 191.

— liberior, *in* Variolis, *quantum refocillet ægros.* 241. *Et in hoc caſu, per Pulmones reciprocatus, plus facit ad ſanguinem contemperandum, quàm alia quæcumque.* 244.

— — *nimis in* Febre Scarlatina *vitandus.* 162.

— manifeſta quadam Craſi *Tuſſim, ſeu novum Epidemicum Morbum, An.* 1679. *ſub fine, infert.* 194.

— *pro*

— *pro* Podagricis, *in quo ſe exerceant*, ruſticanus *quare* urbano *præferendus*. 324.
Aëri libero, *in* Variolis, *quandonam exponendus æger*. 237.
Aëris Conſtitutio. *vid* Conſtitutio Aëris.
— mutatio *in* Febre Quartana *poſt illud tempus quod ſanguis ad ſuam deſpumationem perficiendam exigit*, *tantummodo convenit*, *nec prius*; & *quare*. 57. *In* Hydrope *quando requiratur*. 342.
— particulæ *cum humoribus noſtris non convenientes*, *nudoque ſanguini admiſtæ*, unam, Morbos producentium, Cauſarum univerſalium Claſſem *conſtituunt*. 19.
— Qualitates manifeſtæ *ſeu* ſenſibiles, *uti* & *Res*. 6. *N. N. corpora noſtra*, *ad hujus illiuſve Morbi Epidemici generationem magis minuſve diſponunt*. 22. 23. confer. 160.
— — Febres, *quæ in qualibet Conſtitutione ſe exſerunt*, *quidem*, *non verò illas quæ Conſtitutioni cuidam propriæ ac peculiares ſunt producunt*. 22.
— Qualitates manifeſtæ *Conſtitutioni cuilibet generali*, *tantam vim imprimere non valent*, *ut Epidemicorum*, *qui ad eam referuntur*, cauſſæ Productivæ *ſint*; *verum illos tantum intromittere vel excludere poſſunt*, *hocce vel illo tempore*, *ſub eadem Conſtitutione*, *prout illis plus vel minus favent*, *illis temporibus*, *Qualitates manifeſtæ*. 117. confer. 22. *Hinc ſeſe Morbi hi exſerere ſolent ea tempeſtate*, *ad quam ſenſibiles illæ Qualitates eos deſtinaverunt*. 117.
— occultæ *Epidemicis plus favet*, *quàm* manifeſtæ. 184. *Nonnulli tamen horum quoad Symptomata à manifeſtis pendent*. ibid.
— Temperies *Epidemicos aliquando elicit*, *ut citius invadant*; & *è contra*. 23.
— — *quo uberiore*, *vel parciore*, *adparatu*, *ad* Febres Intermittentes *producendas donata*, *eo maturius*, *vel tardius*, *ipſæ inducunt*. 43. & 49.
Æſtas *Morbos Chronicos minus progignit*, *quàm Hyems*. 316.
Æſtate *Podagræ irregularis Paroxyſmus paulo mitior eſt*. 305.
Æſtuatio *in Febribus Continuis quomodo dirigenda*. 31.
Ætas *hominis unius Experimentis ſupra Morbos inſtituendis*, *par non eſt*. 21.
Alexipharmaca *pleraque calida ſunt*. 68.
— quælibet, *forte*, *materiam Morbi per ſudores evacuando potius*, *quàm* ſpecifica *quadam virtute*, *ægrotantibus ſuccurrunt*. ibid.
— — *in* Peſte, *calidiora quamvis*, *proſunt per accidens*, *quatenus nempe* Diaphoretica *ſimul ſunt*. ibid. *Eorum verò vis occultæ ſpecificæ indoli*, *tamquam antipeſtilentiali*, *non referri debet*. ibid.
— — Antivenerea *ut Mercurius*, & *Sarſaparilla*, *evacuando forte potius*, *quàm ſpecifica virtute agunt*. ibid.
Alexiterium Peſtis proprium, *in Naturæ ſinu*, *abditum*, *adhuc delitescit*. 69.
Allium *in Hydrope incipiente ſolum*, *evacuantibus miſſis*, *hunc Morbum aliquando depulit*. 345. Pedibus *adplicitum omnium optimè revellit*; *hinc Adultis* Variol. Confl. *laborantibus adplicatur*. 250.
Alvi profluvium, & Vomitus, *ſudoribus*, *in Peſte curantur*. 75.

Alvus,

Alvus, *in Variolis Diſcretis, toto morbo fere conſtipata.* 81.

Ambuſtio *Spiritu Vini omnium optime curatur, ſi lintea eo madida adplicantur, & aliquandiu retineantur.* 169. 523.

Amentia, *ſive Mania, poſt Febres Intermitt. Autumn.* 60.

Anatomiæ *quænam notitia Medico neceſſaria.* 338.

Anethi *ſemen* ſpecificum *habetur in Singultu, ſed non ſemper juvat.* 43.

Angina *quibuſnā cum Symptomatibus invadat, & progrediatur.* 176. 500. Tempore *quolibet, eo tamen, quod ver atque æſtatem interjacet maximè adgreditur,* 176. 500. *Unde hoc.* 177. *A* calore, *intenſum* frigus *ſubito excipiente, plerumque oritur.* 22. Juvenes & Sanguineos, *ſed præcipuè* rufos, *adficit.* 176. Periculo *plenus Morbus, ſæpe brevi ſuffocans.* ibid.

—— *qua Methodo curetur.* 177.

—— Symptomatica *eodem Methodo qua Febris, cujus Symptoma eſt, curari debet: quod probe notandum.* ib.

in Angina *Febris pro Morbo primario habenda; & reliqui adfectus, à quibus nomen mutuatur Morbus, tanquam Symptomata, quæ à materia febrili, à modo criſeos, à parte in quam ruit, pendent, conſiderandi.* 159.

—— —— Gargariſmata *non, ut vulgo ſolet, uſurpāda, ſed ſine agitatione in ore detinenda, donec incaleſcant.* 177. *Partes inflammatæ* Melle Roſar. cum Sp. Sulph. *tangantur.* ibid.

—— —— V. S. *fortis in brachio, tum in ranulis, inſtituenda.* ibid. *Et ſi Febris ac dolor inde minuuntur,* Cathartic. lenitivum *perutile.* ibid. *Hiſce non minutis,* V. S. *iteranda in brachio,* Catharſi *in diem poſterum rejecta.* ibid. *Et ſi Morbus poſt* V.S. & Catharſin *non cedit, quod oppido rarum, quid agendum.* ibid. 501.

Anginæ Epidemiæ. 160.

—— *verno tempore An.* 1665. *Londini, poſt hyemem frigidum, & ſiccum gelu, graſſantur.* 62.

—— Pleuritides, *aliæque* inflammati Sanguinis adfectiones, *per aliquot ſeptimanas, Peſtis Londinenſis exortum anteceſſerunt.* 67.

Aniculæ *Medicorum Simiæ, ſtolidæ, ac infelices.* 95.

Anima *Mundi Philoſophorum.* 77.

Animi commotio *Apoplexiæ ſpeciem, in Puerperis Hyſtericis, ſæpe excitat.* 257.

—— compages *magis delicata, quàm corporis ſtructura.* 265. *Qualis ab Auctore concipiatur.* ibid.

—— Pathemata *Spirituum ſyſtaſin ſolvunt.* 322.

—— —— *in Hypochondriaca ſeu Hyſterica adfectione,* atrociora. 259. *ad* 260.

—— —— *in Podagra ſunt vitanda.* 322. *ad* 323.

—— Robur, *unde.* 265.

—— & Corporis *motus violentiores* Adfectum Hyſtericum *excitare valent.* 133.

Animus *in* Hyſtericis & Hypochondriacis *quomodo ſit conſtitutus.* 259. *ad* 260. *In* Podagra *inveterata, contagio tandem etiam ita adflatur, ut rectius Iracundiæ, quàm Podagræ, Paroxyſmus dici queat.* 307.

Annorum Conſtitutiones. *vid.* Conſtitutiones.

Annus, *quo Peſtis Londini graſſabatur, cæteroquin ſalubris, & mitiſſimus fuit.* 67.

Anodyna. *vid.* Paregorica.
Ἀνορεξία *ex Humoribus depravatis.* 266
Anthraces, *in Peſte, aduſtam faciem, pyrotici actualis impreſſioni non abſimilem, habent.* 67.
Antidotalia calida *Peſtem potius invitant, ut Vinum ipſum liberalius adſumtum, quàm arcent.* 68.
Antimonialia Emetica *Puerulis, infra adoleſcentiam conſtitutis, numquam tuto exhibentur.* 33. *Neque tuto umquam præbentur, niſi copiosè diluantur.* 32.
Antiſcorbutica *Hydropem, ex Febre Intermitt. Autumn. natam, expellentia.* 59. *&* 495.
Antivenerea Alexipharmaca. *vid.* Alexipharm. Antivenerea.
Aphoriſmus *Hippocratis* 22. §. 1. *tam in Sudoribus provocandis, quàm in ſubducenda alvo, locum habet.* 312. *Imo non tam Catharſin quàm Diaphoreſin ſpectat.* 369.
Aphthæ, *Dyſenteriis recedentibus ſupervenientes, unde naſcantur.* 116. *ad* 117.
—— *in Dyſenteria, à Cathartico & aliis neglectis, mortem denunciantes.* 109. *ad* 110.
—— *in Febre Dyſenterica unde naſcebantur.* 117.
—— —— —— *An.* 1669. *ubi hæc recedebat, erant frequẽtiores quàm in Febre ulla nota; & quare?* 116. *ad* 117.
—— *in Febre Epidemia nova, A.* 1685. *recidivam Febrim inducunt, quæ Symptomatica tantum eſt.* 357.
—— *Cortice Peruviano quandonam ſanentur.* 358.
Apoplexia *qualis ſit Morbus.* 597. *Quomodo tractanda, tum in Paroxyſmo, tum extra eundem.* 507.
—— *Febribus Intermitt. An.* 1678. *ſupervenions, erat* Febris ipſa, *caput impetens.* 191. *Signa unde hoc conſtabat.* ibid. *Sed* Cortice Peruviano *curabatur.* 192.
—— vulgaris *cauſſam non habet eamdem, quam* Hyſtericarum *Apoplexia.* 257.
—— *in* Podagrico *paroxyſmo*, ſudoriferis *exhibitis, cur naſcatur.* 311.
Apoſtema *talis Naturæ Machina in carnibus, qualis Febris in humoribus.* 100. ſive, *Naturæ eſt Methodus, qua partes firmas ab extraneis liberat, quemadmodum Febris materiam peccantem ex Sanguine amolitur.* 236.
Apoſtemata *quomodo Febrem, reſorpto pure, excitent.* ibid.
—— *ad Peſtis veræ curationem, nondum excitari à nobis poſſunt; neque tuto per Cardiaca hoc tentaretur, licet ea ſola, forte, hoc efficerent.* 69.
—— *in Peſte ubi ad maturitatem perveniunt, licet Peſtilentialem Morbum tollere poſſint, incertam ac fallacem tamen conſtituunt curationem.* ibid. 77.
Apozema *aperiens & Antiſcorbuticum.* 488.
—— *pectorale in* Morbillis *ad Tuſſim.* 121. *In* Pleuritide. 165.
—— *purgans poſt Febres Interm. Autum. propinandum,* Hydropem *ex iis natam ſæpe tollens.* 58.
Aqua *pura, & cruda ni ab ineunte ætate adſumatur, nocua.* 320.
—— *ſi potatur in iis, qui ſpirituoſis liquoribus diu adſueti fuere, Hydropem parit.* 334.
—— *Podagricis, pura & cruda periculoſa.* 320. *frigida ab Auctore Podagrico imprudenter potata, Diarrhœam excitavit, quod materia in*

Artus non eliminabatur; quam Sudoribus curavit. 328.
—— *pura* Oleo *præfertur ab Auctore, ad dilutionem veneni, ex Mercur. ſubl. corroſivo, adſumti.* 200.
—— *Menthæ in Vomitu egregiè confert.* 45. *In* Ileo *vero.* ibid.
—— Mirabilis, *in Colica bilioſa, quandonam conducat.* 131.
—— *Roſarum capiti adplicata vigiliis medetur.* 41.
—— ſtillatitia compoſita *Antiſcorbutica.* 174. 527.
—— —— —— *ad Podagram.* 314.
—— —— —— *in Rheumatiſmo Scorbutico.* 174.
Aquæ Bathonienſes *in Hyſterica Adf. ſi Tunbrigienſes non juvant, adeundæ.* 272. *Qua methodo ſumendæ, & quamdiu.* ibid.
—— Cardiacæ *temperatæ.* 112.
—— Chalybeatæ, *vid.* Aquæ Minerales.
—— —— *in Calculo Renum, ſæpe mortē accerſerunt.* 443.
—— Epidemicæ, *in Colica bilioſa, quando conveniant.* 131.
—— Ferreæ, *vid.* Aquæ Minerales.
Aquæ Hydropicorum, *maxima celeritate, quam ægri vires ferre queant, h.e. ſingulis diebus, expurgentur, & quas ob cauſſas.* 336. *Nonnumquam verò dies unus aut alter intercalari poteſt.* ibid. 337.
—— —— *Vomitione per Crocum Metallorum, ex abdominis cavitate, per ſedem, & per os, potenter evacuantur.* 341.
—— *in Hydrope, Vomitorii ope, non ita promptè expelluntur, ubi levis Abdominis tumor adeſt, quam ubi ingens aquarum copia adgeſta fuerit.* 342. *ad* 343.
—— —— *quomodo ex Abdominis cavo in Inteſtina tranſeant.* 338.
—— *in Hydropica, diebus Purgationibus liberis, per ſedem copiosè excernebantur, & ſub finem per Urinas etiam.* 341.
Aquæ Minerales *Ferri Mineræ ſunt participes.* 268. *Nihil ſunt quā ſimplices aquæ, virtute Mineræ, per quam tranſeunt imprægnatæ; quod, Clavos, ex calceis Equorum, aquæ communi injiciendo imitari poſſumus.* 272.
—— —— artificiales *quomodo ex clavis fiant.* ibid.
—— —— —— & Naturales, *diverſos effectus non edunt.* ibid. *Diureticæ ſunt & aliquando Ventrem movent.* ibid.
—— —— *quare ipſo Chalybe potentius agant.* ibid. *Viam ſibimet ipſis ſæpe præcludunt, ſpiritus exagitando, turbandoque.* ibid.
—— —— *ubi ſumuntur, ſi aliquod Symptoma, Morbo proprium, ſuperveniat, & tranſitum Aquarum impediat, ab iis per diem unum, alterumve, abſtinendum, donec tranſierint.* ib.
—— —— *ſine Purgantibus intercalatis efficaciores multo, quàm ſi interim exhibeantur hæcce,* 268. confer. 272.
—— —— *in Calculoſis, ubi tantum lapilli in Renibus hærent, omni æſtate liberaliter epotæ, præſtantiſſimum ad eos exturbandos, eorumque incrementum impediendum, medium eſt,* 446. 509. *Quid agendum ubi hæ non proſtant.* 441.
—— —— *non uſurpandæ, niſi prius notum fuerit Calculum majorem non eſſe, quàm ut per Ureteres tranſire queat; cum aliàs multum noceant.* 446. 447. 509.

——— *purgantibus admiſtis, in Calculoſis, quomodo noceant, ſi Calculus major, quàm ut ex Renum pelvi ejici queat.* 446.
——— *in Diarrhœa, Ventris Torminibus, Vomituritione, à Febre oriundis, pernicioſæ ſunt.* 364.
——— *in Eryſipelatoſæ Eruptionis ſpecie.* 176.
——— *in Gonorrhœa virulenta quare noceant*, & Scroti tumorem, *ut &* Carunculas, *producant.* 210.
——— *in Hyſterica Adſ. ubi Chalybs non juvat.* 272.
——— *Podagricis quandonam malè cedant.* 447.
—— *Sulphureæ calidæ uti Bathonienſes, in Hyſterica Adſ. ubi Tunbrigienſes non juvant, adeundæ.* 272.
—— *Tunbrigienſes ad Hyſterică Adſ. ſi Chalybs non juvat.* 410. *ad Icterum pertinaciſſimum.* 134.
Ardor *Urinæ in Gonorrhœa virul. qualis.* 206.
Arenulæ *Nephritidem ubi cauſſant, quid agendum.* 278. *ad* 284.
Argentum vivum, *&* Globuli, *plus mali, quàm boni, præſtant, in Ileo vero.* 45.
Argumenta *Peſtem inflammatorium eſſe morbum quæ perſuadent.* 67.
Ariſtoteles *Melancholicos ingenio cæteris præſtare adſerit.* 260.
Aromata *in Podagra quare vitanda.* 318.
Aromatica, *ſi eorum ſpecies quædam miſceantur, quaſi* aliquid tertium *gignunt; quod in ita conjunctis majorum eſt virium in pari quantitate, quàm in eorum quolibet.* 313. *ad* 314.
Ars Medica *haud rectius, quàm ab ipſius Artis exercitio, atque uſu, perdiſcenda.* 3.
——— *duobus mediis ulterius provehi poteſt, tum ope* Hiſtoriæ Morborum *exquiſitæ, tum* Methodi medendi fixæ ac conſummatæ. *6.* Hæc vide 7. *&* 10.
——— *ſi illa Methodo ſemper traderetur, ut Indicationes ex Hiſtoria Morbi, ſeu Morborum Phænomenis, obſervando elicerentur, hocque Experientia firmaretur*, non vileſceret, *quin potius illuſtraretur; &* difficilior reddita, nonniſi ſapientes & peritos admitteret, *atque rudi vulgo de uno aliove Morbo forte tantum conſtaret; nam uti major ſubtilitas in Naturæ operationibus, quàm in alia arte, ſic Ars Medica quam Natura præciperet, ingenium vulgi longius ſuperaret, quàm ea, quæ à Philoſophia docetur.* 196.
——— *Febrium Curationem per Diaphoreſin imitari nequit: quia neſcit quomodo materies ad exitum præparanda; iſtius præparationis nulla habet indicia; & deinde ignorat quantum temporis in ſudore perſiſtendum.* 370.
Arthritis *ſæpe habetur, quod verus* Rheumatiſmus *eſt, quamvis eſſentialiter differant; ſed fit quando hicce à Febre ſejungitur.* 170.
—— *&* Peſtis *nec non plerique* alii Morbi, *Naturæ Medicatricis inſtrumenta ſunt.* 20.
—— *Scorbutum quandonam mentiatur.* 172.
In Arthritide *ubi exigua Malignitatis ſuſpicio, haud minus ac* in Peſte, *materiæ morbificæ recurſus fatum accerſit.* 70.
Articuli digitorum *& Ligamenta in* Podagra *irregulari quomodo adſiciantur.* 305.

—— *in* Rheumatiſmo *ſæpe invertuntur*, *ceſſante jam dolore.* 170.
Artus *in* Podagræ *irregularis Paroxyſmorum intervallis quomodo ſe habeant.* 305.
Artuum, *in* Podagra, *impotentia ad motum præcavetur vectione in curru, ipſo Paroxyſmi tempore.* 326.
—— dolor, *in* Variolis, *ingens ac ſi ex Rheumatiſmo, Confluentes eas ſore prædicat.* 243. *ad* 244.
Aſcites verus, *pro deplorato habitus, æquè certo, ac alii permulti, qui non ita funeſti vulgo æſtimantur, ſubjugatur, modo viſcera non ſint corrupta.* 346.
—— inveteratus, *quomodo partes corrumpat, & inſanabilis fiat.* ibid. *Attamen curationem Medicus adgredi debet, quia ignorat, quantum noxæ viſceribus illatum.* ibid.
Aſthma *inveteratum, & derepente recedens, in viris habitus plenioris, tumorem Surarum excitat, Hydropicorum æmulum, ad mortem uſque comitantem.* 333.
—— *quomodo curandum.* 525.
—— ſiccum *Febrim non habet, unde à* Peripneumonia notha, *diſtinguitur.* 169.
Ἀταξία *Hyſtericorum malorum cauſſa.* 133.
—— Spirituum *Materiam viridem, bilioſam*, ἄνω καὶ κάτω *plerumque ſemper exprimit*; ſive *ipſa fuerit à Convulſionibus*, ſive *ab Hyſterica adfectione*; ſive *à motu Maris in nave*; ſive *à Purgantibus*, *vel Vomitoriis*, *excitata.* 262.
—— Hypochondriacæ *ſeu* Hyſtericæ Adfectionis προηγουμένα *ſeu efficiens cauſſa interna videtur*; cujus *origo*, *ſeu* antecedens cauſſa, *eſt debilior illorum craſis, qua facile diſſipantur aut perturbantur.* 261. 265. *Hinc non videtur Hyſterica Adfect. Morbus à depravatis humoribus pendens, licet ille ipſos inficere valeat.* 265. *Quod utrumque* Adſertum *pluribus Argumentis firmatur.* 261. *ad* 266.
—— *humores putridos, in* Hyſterica Adfect. *diuturniore, quomodo gignat.* 265. *ad* 266. *Et quinam exinde Morbi.* 265.
—— *Hypochondriacorum, & Hyſtericarum, Symptomata, ut* Uteri ſtrangulatum, *quomodo producat.* 261. *ad* 265.
—— *Dolores producens, in* Hyſterica & Hypochondr. Adf. *comparatur actioni vitri Incenſorii.* 263.
Auctor *ſapere non audet ultra quam res ipſa loquitur.* 146.
—— *errores ſuos, ſolito ſuo candore, ab Amicis, annoſa & repetita experientia melius edoctis, reprehenſos cupit.* 351. *ad* 352.
—— *an alii eadem cum ipſo adſerant, non ita quærit, quam, utrum ea quæ tradit, cum veritate conſentiant.* 301.
—— *quid de* Operum ſuorum *repetita lectione promittat.* 347.
—— *in* Acutorum Morborum *Hiſtoria tradenda, non tam metam figere, quàm aliis animum addere tentat.* 16. *Tractatum de* Morbis Acutis *edendo, viam præmonſtraſſe exiſtimat, qua Viri docti Morborum Hiſtoriam, & Curationem poſſint inveſtigare.* 203. *Objectioni reſpondet, quam contra ſuam de* Morbis Acutis *doctrinam, quod* Malignitati, quæ pluribus horum

Mor-

Morborum adhæret, non ſatis adverſetur, *fieri poſſe prævidet.* 154. *ad* 156. *Veterum & Recentiorum de* Malignitate *Opinionem non rejicit, ſed ſuam de ea ſententiam exponit.* 154. *ad* 156.

—— Chronicorum Morborum *Hiſtoriam promittit.* 204. *Temeritatis, quod tanta Laudani copia in* Cholera *exhibuerit, non eſt incuſandus.* 185.

—— Epidemicarum Conſtitutionū *viciſſitudinis cauſſas, ex Aëris manifeſtis qualitatibus nondum expiſcari potuit.* 22. *Quoties* Epidemica Conſtitutio *nova ingruit, anceps hæret, qua nempe via inſiſtet, ut ægris ſubveniat; unde* unus, *aut* alter, *eorum in principio vita periclitatur.* ibid. *Dum* Epidemicorum Morborum *Obſervationes aliquot Annorum ſuccedentium, ita tradit, qualem* finem *habuerit.* 27. *Cum de Morbis* Epidemicis *Conſtitut.* 1676. *ad* 1680. *ſcriberet; jam per triginta Annos circiter Podagra, & diu Calculo; triginta multatus fuerat.* 182. *Et* Morbos Epidemicos *An.* 1677. *non deſcribit, quia eo tempore Mictu ſanguineo, dein Podagra ſæviſſima, per tres menſes, cruciatus fuit.* 185.

—— *in* Febribus *ejuſque Symptomatis deſcribendis, adeo ſincerus, ut nullas* Opiniones, *nullaque cerebri* figmenta, *orbi vendere cupiat.* 179. *Veniam rogat, quod in eruenda certiore Methodo, ad* Febres *ejuſque Symptomata, debellandas, ſpretis aliorum judiciis, ſuo magis confiſus, inſemitas, nullo antea pede calcatas, ingreſſus fuerit, & rebus novis* ſtuduerit. 179. *Integritate ſolita fatetur, ſe non ſemel in* Febribus *ubi de natura earum nondum conſtaret, & ſibi & ægris* nihil agendo, *optimè conſuluiſſe; dum interim invigilans percepiſſet vel Febrem evanuiſſe, vel ad Typum redactam fuiſſe, unde cognoſceretur.* 158. *De Curatione* Febrium Intermittentium *adhucdum ignota conqueritur.* 53. *Seriò monet, de perquirendis mediis,* Febres Intermittent. Autumn. *citius, quàm ſolet, debellantibus.* 57. *Cuidam novæ* Febri, Peſtilentiali *quaſi dein repertæ, &* Peſtem Lond. ipſam prægreſſæ, *Methodum diverſam ab ea, quam hactenus cum ſucceſſu, in hujuſmodi fere Febribus, uſurpaverat, adaptare cogitur.* 73. *Interturbatur ægrorum damno, præ adſtantium protervia, ne tam liberaliter V. S. inſtituat, in* Febre Peſtilentiali, *Peſtem Lond. inſecuta.* 74. *Hinc in* Febre Peſtilentiali *illa de modo curandi, à V. S. diverſo, cogitat.* ibid. *ad* 75. *Et Curationem hujus* Febris Peſtilentialis, *aliam, quam per V. S. frequentiorem, invenit.* 75. *Hujuſque inventæ Methodi ſucceſſus.* ibid. *ad* 76.

—— *in* Hydropicis *curandis; initio ſuæ Praxeos, decipitur, uſu* Syrupi Spinæ Cervinæ, *quod hujus ope curata Hydropica, quæ facile purgabatur, exiſtimarit omnem Hydropem iſto Syrupo curari poſſe.* 336.

—— *in* Hyſtericæ Adfectionis *Hiſtoria tradenda, illud facit juxta vera Naturæ Phænomena, & propriam Experientiam.* 256.

—— *ad* Medicam Artem, *de ea ne vel ſomnians, quomodo Celeberr.* Th. Co-

xe *M. D. hortatu*, *ſeriò ſe adcinxerit.* 2. *ad* 3. *Quare ſe ad* Artem Medicam *nondum perveniſſe putat.* 325. *Qua ratione* Medendi Scientia *ulterius promoveri queat*, *Tract. de Morbis Acutis*, *poſt diuturnas meditationes*, *& fidam plurium Annor. Obſervationem in medium proferre decrevit.* 6. *ad* 7. *Perpulchrè de* Medicorum in Morbis curandis nimia feſtinatione *ratiocinatur.* 141.
— Medicamenta *in Hydrope ſimplicia*, *& inartificialia*, *quod tradat*, *arguentes redarguit.* 346. *ad* 347.
— *de* Mictu Sanguineo *à Calculo renibus impacto*, *tum de* Podagra, *quæ mala in ſemet ipſo expertus*, *miſeratione erga ſodales commotus*, *tantum ſcribit.* 442. 445.
— *in* Peſte *&* Peſtilentiali Febre *deſcribendis*, *veniam rogat*, *quoad* Dogmata Theoretica, *naturam Morbi quæ reſpiciunt*: *verum quoad* Praxin *adſerit*, *ſe omni fide*, *ea tantum propoſuiſſe*, *quæ* exploratiſſima *habebat*; *& ægros ſuos ita tractaſſe*, ac ipſemet tractari cuperet, *ſi hocce morbo ægrotaret.* 77. *Difficultates*, *in* Peſte *curanda*, ſudoriferorum *effectu*, *ſubortas* (72.) *ſua Methodo curativa ſolvit.* 73. *Hiſtoriam* Peſtis *tradit*, *quia Medici alii*, *qui toto tempore adfuerunt*, *de ea nihil*, *publici juris fecerunt.* 68. Fugientium *turbis*, Peſtis *metu*, *amicorum ſuaſu*, *ſe adjungit.* 74. *Tempore* Peſtis Lond. *maxima parte*, *complurium milliarium intervallo ab Urbe ſemotus fuit.* 68. 74.
— *in* Pleuritide, *Curationem fruſtra tentat*, *per aliam præſtantiorem viam*, *quàm per* V. S. 167.
— Podagræ *An.* 1660. *immaniore quàm ante*, *Paroxyſmo*, *adficitur*; *quem & Calculus Renum & Mictus Sanguineus inſecuti.* 442. *De Podagra Tractatum edens*, *jam*, *per triginta quatuor Annos*, *ab ea vexatus fuerat.* 302. *Et calamum regere impos adjuvatur*, *à* Joh. Drake. 301. *Podagricus in ſemet ipſo* Diarrhœam, *ex materia morbi in artus non eliminata*, *ſed retropulſa*, *propter Aquæ frigidæ imprudentem uſum*, *enatam*, Sudoribus, *ubi nec exercitiis*, *nec Laudano*, *neque Cardiacis*, *vel nec adſtringentibus cederet*, *curavit.* 328. Sententiam *ſuam revocat*, *ſc.* Podagra adfectis Purgantia minimè conducere. 444.
— Rheumatiſmi *Curationem*, *tempore aliter edoctus*, *in quibuſdam emendat.* 200. Rheumatiſmi Scorbutici *Curationem cum publici juris facit*, privato ſuo commodo publicum præfert. 173.
— *ad* Variolis *decumbentes*, *ne amplius accerſeretur*, *cur exoptabat.* 241. *Cujuſnam eſſentiæ Morbus ſint* Variolæ, *ignorat cum aliis.* 86. *Quod in* Variolis curandis Methodum *novam induxerit*, *eo magis erit excuſandus*, *quòd hæc Recentiorum tantum Curationibus*, *cum Hippocrati ac Galeno ignotus Morbus fuerit*, *adverſetur.* 149. *Qualem de ſua*, Variolis *Diſcretis & lenibus*, *medendi Methodo fidem habeat.* 92. *Integerrimus in exponenda Methodo* Variolarum *curandarum.* 240. *In ſua* Variolas *curandi Methodo*, *non phantaſiæ*, *ſed Phænomenis practicis litat*, 254. *ad* 255. *Quare non definiat*, *an Salivatio ac Diarrhœa*, *in* Variolis Confluentibus, *ideo à Natura fuerint ſubſtitutæ*, *quod parvum*

hocce puſtularum genus materiem Morbi non ita exterminare queat, ac majores Puſtulæ, in Diſcretis, faciunt. 83. *Venæ ſectionem negligit in* Variolis. 148. *De* Variolis *An.* 1680. *ſcribit ideo, ut, quæ olim deficiebant ex iis*, quæ experientia jam annoſior ſuggeſſerat, *ſarciret.* 233. *Filium ſuum*, Variolis Anomal. Diſcret. *laborantem, ſua Methodo reſtituit.* 127.
—— *iſtius Sententiæ non eſt*, Venereæ Luis *Curationem docendam non eſſe; cum ſui negotii exiſtimet corpora ſanare, non verò ægros cenſorio vexare faſtu, Deo relinquens ſontes caſtigare.* 204.
Auctores *in* Morbis, *horumque* Hiſtoria *ſive* Phænomenis, *deſcribendis, talia vulgo præbent ſubſidia, quæ ſequentem potius in* præcipitia *agant, quàm in genuina* Naturæ Methodo indaganda *dirigant*; *nam nihil tradunt quàm* Hypotheſes, *quas laſcivientis ingenii luxuria peperit*, ad quas *etiam* Praxin *ſuam*, *in hominum perniciem* non ad rei veritatem, *componunt.* 203. ad 204.
—— *qui Venæ Sectionem in* Peſte *commendarunt.* 70.
Aura liberior *in Tuſſi Epid.* 1675. *concedenda.* 86. 153.
—— —— in Variolis *vid.* Aër liberior.
Autumno *humores ſunt viſcidiores quàm Vere.* 49.
Autumnus *Dyſenteriis favet.* 123.
Axiomata *Hippocratis aliorumque Veterum*, de Materia febrili præparanda ad Criſin per ſudores ritè faciendam, *iſti ſoli Febri Conſtit.* 1661. *ad.* 1664. *qua* Intermittentes *ceteris prædominabantur, videntur adaptanda.* 156.

B.

Balſamus *è Mecha*, *Terebinthinæ genus liquidum, & purum, in Gonorrhœa virul. bonus.* 209.
Bolus *purgans in Diarrhœa.* 113.
Bolus Diaphoreticus *in Peſtilentiali Febre.* 75.
—— *in Pruritu ferino.* 175.
Botallus *(Leonardus) unus, qui, æquè ac* Sydenham, *totum Peſtis curationis negotium in copioſa Venæ ſectione collocat.* 71.
Botalli *argumenta luculentiſſima exemplis plurimis ſtabilita, V. S. in omni Peſte, ſupra omnia remedia ſalutare eſſe.* ibid.
Botanica *ſenſuum teſtimonio debet inniti.* 26.
Braſſicæ *folium in Pleuritide lateri imponendum.* 166.
Bubo, *vel* Parotis, *in Peſte, Febri ardenti ſuperveniens, ægros à luctuoſo diſcrimine ſæpe liberat.* 65.
Bubones *in Peſte quomodo ex Materia Morbi ſubtiliſſima & maximè inflammabili fiant.* 100.
—— *in Peſte, ut alii tumores inflammatorii, in Abſceſſum terminantur.* 67.
—— Peſtilentiales *ſuppurantes licet, in Peſtilenti Febre, incerti ac fallacis tamen ſucceſſus ſunt.* 69. 77.
—— —— *interdum ex improviſo diſparent.* 69.
—— —— *Diaphoreticorum præmaturorum actione quomodo intropellantur & turbentur.* 72.
—— —— *retrocedentes, Maculis purpureis ſuccedentibus, letales.* 69.

Cujus

Cujus ſæpe cauſſa ſudoris expreſſio importuna. 69. 72.
—— Venerei, *ex Gonorrhœa virul. primum Luis gradum conſtituunt.* 206.
Butler *M. D. in Africa Dyſenteriam & Febrem Dyſentericam eodem modo, ac Auctor in Anglia, curat.* 114. *ad* 115.

C.

CAchexia *ex Humoribus depravatis.* 266.
Calculi *minores ex Renum pelvi non melius deturbantur quàm Aquarum Chalyb. uſu.* 446.
Calculus *an major quàm ut per Ureteres tranſeat, vel an lapillorum congeries in pelvi hæreat, quomodo dignoſcatur.* 446. 509. confer. 447.
—— *ex decubitu in dorſo ſupra lectum ſubmollem, primam originem ſuam, in Podagricis, ſæpe deſumit.* 442.
—— *Nephritidem ubi cauſſat, quid agendum.* 278.
—— Renum *vel* Veſicæ *aliquando videtur adeſſe, quod tantum effectus quidam Hyſtericæ Adfectionis eſt.* 132. 258. *Hujus Exempl. notabile, ubi Calculo dicata nocebant, Narcotica verò juvabant.* 168.
—— —— *qua ratione ſe manifeſtaverit in ipſo Auctore.* 442.
—— —— *in Podagra inveterata plerumque naſcitur.* 328. *Quid tum agendum.* ibid.
—— —— *Podagricis ſuperveniens, unde?* 307. *Et Iſchuream aliquando excitans, ægrum de medio tollit.* ibid.
—— —— *in Podagricis Potu acri, & attenuante, tum excitatur, tum generatur.* 321. *An ejuſdem Podagricæ materiæ morbificæ portio?* 307. *Exercitio corporis conſtantiore prohibetur; ſed præſertim Equitatione, niſi grandior ætas, aut Calculus major impediverit; tum verò Vectione in curru utendum; ſed utrumque fiat in aëre ruſticano potius quàm in urbano.* 324. confer. 326. *Dein præcavetur lautiori uſu Cereviſiæ tenuis.* 318. *Tum uſu Potus Diætetici.* 321.
—— —— *ubi adeſt, & vel Nephritidem, vel Mictum ſanguineum producat, quænam medela.* 328. 445. *ad* 447. 508. 509.
Calefacientia *Antidotalia Peſtem potius accerſunt, quàm præveniunt.* 68.
—— *in Apoplexia cur noceant.* 507.
—— *in Chronicis, vid.* Herbæ Excalefacientes.
—— *Corticis Peruviani ſalutarem actionem delent, in Febribus Intermitt.* 186. 190.
—— *in Dyſenteria, &* aetas florida, *qualia Phænomena inducant.* 109.
—— *à Medicis in* Febribus *male exhibentur, ad Venenum ſuppoſitum per cutim expellendum, ubi* Refrigerantia *requirebantur.* 370.
—— *in* Febribus acutis *quot mala inferunt.* 359. 360. in Febre Epid. *An.* 1673. *caput adficiebant.* 137. *In* Febre nova Epid. *quandonam Iliacam paſſionem excitare valent.* 365. *In* Febre hyemali *vitanda.* 349. *In* Febribus Interm. Aut. *citius exhibita, vel has duplicant, vel in Continuas permutant.* 57. *In* Febribus Interm. *Pueris exhibere periculoſum.* ibid. *In* Febr. Intermitt. *An.* 1678. *tamquam Oleum camino additum, eas exaſperabant.* 186. *In* Febre nova hyemali, *quænam mala inferant.*

inferant. 356. 359. *In* Febre Varioloſa *Salivationi obſiciunt.* 103.
— *in Hydrope, quando, & quare, conveniant.* 343. *ad* 344.
— Maculas purpureas *in Febribus augent, pro gradu quo calefaciunt, & contra.* 155.
— *in Malignis Morbis quibuſdam, quare lædant.* 154.
— quælibet *in* Morbillorum, *&* Variolarum, *Curatione nocent.* 121. *Peripneumoniam letalem inducunt, aliaque mala inferunt, quibus temperantibus & V. S. ſuccurritur.* ibidem.
— *Pleuritidem Symptomaticam, quandonam inferant.* 164.
— *in Pleuritide vera obeſſe poſſunt, quo minus V. S. omnem Curationis numerum abſolvat.* 152.
— Medicamenta vegetabilia *in Podagra, quæ amaricant vel linguam ferunt, vera ſunt in hoc Morbo Digeſtiva : ſed certa cum cautione uſurpanda.* 313. *In aliis* Chronicis *quoque quare conducant.* 314. confer. 316.
— *in Rheumatiſmo exhibita, frequentioris ſolito V. S. cauſſa eſſe poſſunt.* 171.
— Spirituoſa *in Tuſſi Epid.* 1675. *ſine periculo non exhibebantur.* 151. 153.
— *in Variolis quænam mala, & quo tempore præſertim, inferant.* 87. *In* Expulſionis, *initio præſertim, æque ac in* Secretionis, *ſtatu nocere poſſunt.* 88. *Et quare.* 88. *ad* 89. *In* Eruptionis *finem, Junioribus, & Sanguineis præſertim, præmaturè exhibita, eidem potius* obicem *ponunt, temperantibus amovendum.* 86. *Et in temperamentis vegetis, ex* Diſcretis, *ſæpe* Confluentes *inde redduntur.* 90. *Initio Morbi exhibita* Confluxum Puſtularum *inducunt, illo modo, quo Aëris intemperies An.* 1681. *illud ipſum producebat.* 234. *Ea præmaturè exhibere, ſive ægrum* lecto *adjudicare, ante* diem quartum, *æquè nocuum.* 90. *ad* 91.
— — — *ubi* Symptomata *à nimio frigore, vel ab Evacuationibus indebitis,* concedenda, *ſed non diu.* 97.
— — Anomal. Confluentibus *exhibita in Dyſenteriam quandonam eas mutabant.* 125.
— — *Menſtruorum fluxu tempore non ſolito ſuperveniente, adhibita, admiſtis licet adſtringentibus, letalia ſæpe fuere.* 126.
— — *Puſtulas nigras augent, pro ratione qua calefaciunt; & contra.* 155.
— — Regularibus Confluentibus *magis adhuc quàm in Regul. Diſcret.* vitanda. 93. *Salivationem ſiſtunt.* ibid.
— — Diſcretis *ſudorem, per ſe promptum, urgentia, quantum, & quomodo, noceant.* 84. Intumeſcentiam *Faciei, quæ octavo die adeſſe debet, nec non* ruborem *inter Puſtulas, avertunt.* 95.
— — — *ſudores promoventia, quandonam* minus noceant, *facieique tumorem non ita impediant.* 84.
Calida in Febribus, Variolis, &c. *vid.* Calefacientia.
— tempeſtas *inſperata,* acri gelu *ſuccedens,* Dyſenterias, *menſe Novemb. An.* 1678. leves *cauſſavit.* 134. *ad* 135.
Calidum Regimen, *vid.* Regimen Calidum.

Calor *Febris ipſe fere ſufficit ad* Materiæ concoctionem, *ut ſudore expelli queat; nec calefacientibus iis fervidis, forinſecus adlatis, indigemus.* 141.
— *frigido diuturniori Vere, derepente ſuccedens, Pleuritides, Anginas, qualiſcunque fuerit Conſtitutio, inducit.* 160. confer. 22.
— *Lecti in Febrib. Intermitt. vim Corticis Peruviani enervat.* 247.
— — *Rheumatiſmum promovet.* 171.
— — *in Variolis Confl. vim Morbi adauget, & vim Paregoricorum enervat.* 247. *Plura* de Lecti calore in Variolis, *vid.* Lectum.
Calor *in Pleuritide nocuus.* 166.
Canis rabidi *morſus, hujuſque Curatio.* 524.
Capillorum *abraſio in Phrenitide à calefacientibus inducta.* 360.
Capitis Dolores *in Febre Dyſent. An.* 1669. *frequentiores, ſed* Sudores *rariores.* 116.
— *motus, in Vomitione, ex Hyſterica Adf. ipſam præ cæteris provocat.* 277.
— Obtectio lacinia lanea *ad Sudores ciendos mirum quam conferat.* 75.
Carbunculi *ac* Bubones *in Peſte materiæ expulſioni inſerviunt, uti Puſtulæ in Variolis.* 100.
Cardiaca *ſervant ægrum, ubi, à* Venæ-ſectione *temeraria, damna inlata.* 30. *Naturam languentem adjuvat ubi* refrigerantibus, aut Clyſteribus, *debilitata.* 52.
— *in* Apoplexia; *cur noceant.* 507. *In* Dyſenteria, *qualia, quando, & in quibus, propinanda.* 112.
— moderatiora, *uti &* calidiora *quo tempore* Febris, *& quonam in caſu gradatim &c. ſumenda.* 36.
— Febribus contin. *An.* 1661. *&c. initio quare non exhibenda.* 35. *Circa earum finem, quando neceſſaria.* ibid. *Poſt Evacuationes inſtitutas, quænam eſſe debeant.* 36. *ad* 37. *Quando in initio propinanda.* 35. *In debilibus requiruntur, ut Febres ſpatio* 336. *hor. h. e.* 14. *dier. depurationem ſuam abſolvère queant.* 52.
— inopportuna *tranſmutant* Febres Intermittentes *in* Continuarum *ſpeciem.* 186. 190. *Et Corticis Peruviani ſalutarem effectum delent.* 190.
— *&* Corroborantia *in* Febribus Interm. Autumn. *ad Naturam ſublevandum, quando & cur conveniant.* 56. *Suſtinent adhuc Senes per tempus aliquod.* ibid.
— *in* Febre Scarlatina *quare damnoſa.* 162.
— *in* Febre Varioloſa *Salivationi obficiunt.* 102.
— *in* Mania *poſt Febr. Intermitt. diuturn. nata, exiguntur.* 61. *Eorum uſus quando dimittendus.* ibidem.
— *vetantur in* Phrenitide *præſertim ante uſum Narcoticorum.* 41.
— *in* Variolis *nocent, quod* Ebullitionis *ſtatum nimis evehant.* 87. *Intempeſtiva quænam mala producant.* 241. *Initio ſi vitantur Maculæ purpureæ, & Mictus Sanguineus præcaventur.* ibid. *Ante* diem quartum *non neceſſaria, Diarrhœa quamvis adſit.* 90. *ad* 91. Mortis *ſæpe cauſſa ſunt, licet V.S. prægreſſæ ſæpius imputetur.* 89.
— — — Diſcretis *ſudorem, per ſe ſatis promptum, urgentia, qua ratione noceant.* 84.
— — — *præmature exhibere, &*

lecto

lecto *ægrum adjudicare*, *ante* diem quartum, *æquè nocuum eſt.* 90. *ad* 91. Quarto die *quandonam exhiberi queant.* 90. *Sed* Paregorica *eſſe debent*, *& qualia.* 91. *Effectum hic quomodo edant.* ibid. Omni tempore, *quanam occaſione exhiberi queant*; *& quænam tum illa ſunt.* 97. Confluere *faciunt Puſtulas*, *ſi inopportunè adplicentur.* 87. *Hocque præſertim in temperamentis vegetis.* 90. *In* Eruptionis *finem & ad eam accelerandam*, *præſertim in junioribus & ſanguineis*, *in initio præmaturè exhibita*, *Eruptioni potius* obicem *ponunt*, *temperantibus dein amovendum.* ibid. Retrocedentibus Var. *ex V. S. inopportuna*, *vel frigore nimio adplicato*, *adhibeantur*; *ſed cautè*, *neque nimis fortiora ſint.* ibid.

Cardiacorum Generoſiorum *Formulæ.* 61.

—— Moderatorum *ſeries.* 36.

Carnes *vetantur in* Podagræ *Paroxyſmo*, *ſi ab iis abſtinere ſine alio incommodo poſſunt*; *alias modice concedendæ.* 325. *Harum uſus* Hypochondriacos *&* Hyſtericas *reſtaurat.* 265. *Et abſtinentia ab iis Morbum ſæpe invitat.* 265. confer. 264.

Caruncula *in Gonorrhœa Virul. eſt caro ſpongioſa in Urethra*, *ab ejus excoriatione enata*, *ſenſim indurata*, *Urinæ viam intercipiens.* 206. *Ex ulceribus ſibi adnatis ichorem ſæpe quemdam evomunt*; *quod tum peſſimum malum.* ibid. *Ex Aquis Mineral. ſæpe naſcantur.* 210.

Caſus rari *ad Hiſtoriam Morborum non pertinent.* 8.

Catamenia, *vide* Menſtrua.

Cataplaſma, *ad dolores ab Allio pedibus adplicito excitatos.* 250. *In* Hydrope, *Abdomini adplicitum ad diſcutiendum*, *nec nocet*, *nec prodeſt.* 345. *In* Podagræ *paroxyſmo*, *quod Auctori præ ceteris profuit.* 329. *In* Punctura Tendinis *à V.S.* 167. *In Rheumatiſmo.* 171. *In* Scroti *inflammatione à Morbo Venereo.* 211.

Catharri, *&* Tuſſes Epidem. *An.* 1675. *videantur* 136.

Cathartica, *vid.* Purgantia.

Catulus *vivens*, *in Ileo vero*, *nudo ventri quamdiu accumbendus.* 45.

Cauſſæ Proximæ *&* Conjunctæ *ſolæ à nobis poſſunt cognoſci*; *& ex iiſdem tantum Indicationes Curativæ ſunt mutuandæ.* 11. *Intellectui ſe ſiſtunt*, *vel ſenſus teſtimonio*, *vel Anatomicis Obſervationibus ab aliis jam factis.* 13.

—— Remotiores *Morborum*, *ſeu* primæ, *ſunt inperſcrutabiles*, *neque ex iis*, *ſed ex* conjunctis *ſolis cognoſcendis*, Indicationes curativæ *ſunt mutuandæ.* 11. Quod demonſtratur. 12. confer. 13.

—— Morbificæ *Symptomatum peculiarium perceptione*, *deprehenduntur.* 9.

Cauſſarum Differentia *quælibet ſpecifica nos latet.* 125.

Cerebrum *humanum ita*, *forte*, *conſtitutum*, *ut non tam quid abſolutè verum*, *quàm quid maximè conveniens*, *ac ſuis Naturis adcommodum*, *percipiat.* 372.

—— *Senſus & motus fons*, *ac Cogitationum & Memoriæ officina*, *quamvis nobis adpareat*, *tamen ex ejus ſubſtantia adſignare nemo poterit*, *qua ratione ex naturæ ejus vi*, *& ſtructura partium*, *hæc illave facul-*

tas neceſſariò fuerit exſerenda. 255.

Cereviſia generoſior, *in Hydrope, iiſdem ſub conditionibus admittitur ac Vinum.* 344.

— medicata, *in Hydrope, pro Pauperibus.* 345.

— purgativa. 489.

— *cui Macis aliquid incoctum, ad Diaphoreſin, in Peſtilentialibus morbis, continuandam.* 76.

— *cum Rhabarbaro pro Infantibus, quomodo paranda, & qua ratione adſumenda.* 367.

— tenuis *Calculum arcet, in* Podagricis. 318. *In* Calculo *hauſta ante motum in Curru, Mictum Sanguineum præcavet.* 445. *In* Febribus, *ægris non deneganda, ſed potius commendanda.* 38. *cum Aurantiorum ſucco, in* Febrili ardore. ibid. *cum Vitrioli ſpiritu, in* Mictu cruento, & Petechiis, *ex Febre acuta.* 253. *In* Morbillis Anom. *An.* 1674. *pro potu.* 144. *In* Peripneumonia notha. 169. Lond. *in* Podagra *optimus potus, lupulata ſit vel non.* 319. *In* Tuſſi Epid. *ubi Febris &c. adſunt.* 152. *In* Variolis *orgaſmum temperat.* 184. *In* Variolis Anomalis Diſcretis, *pro Potu ſufficit.* 127.

— *In Variol. Confluent. qualis eligenda.* 250.

Chalybs *in* Chloroſi *exhibitus quomodo pulſum & faciem immutet.* 267. *In* Hydrope, *initio Morbi haud infimum ſibi vendicat locum.* 345. *In* Colica Hypochondr. *&* Hyſter. *in primis confert, non ad Symptomata lenienda, ſed radicem Morbi exſtirpandam.* 514. *In* Hyſterica Adf. *ad dies triginta adſumptus, poſt Evacuationes, Remedium eſt præſtantiſſimum: Et qua ratione agat.* 267. *Statim ante Evacuationes exhibeatur, ubi nimis debiles ægræ.* ibid. *Si eam curare non valet, Aquæ Minerales adeundæ.* 272. *Quæ ſi non juvant, Aquis Sulphureis calidis utendum.* ibid.

— *in* Subſtantia *omnium optimè, & tutò, & citius, opus perſolvit.* 267. *Ipſius Minera è terra effoſſa nondum ignem paſſa an præſtantior adhuc,* ibid. *In* Syrupi forma *poſt ſubſtantiam, præ cæteris formis conducit.* 268.

— *in Subſtantia adſumptus, ſine Purgantibus intermiſtis, an in Viſceribus hærens nocere poſſit?* 270.

— *ſine Purgantium intermiſtione citius & præſtantius ſuum edit Effectum.* 268.

— *Exhibitus, ſi corpus nimis turbet, Laudano utendum.* 271.

Chemia *plurimum emolumenti Medicinæ adferens, non tamen ſola habenda Ars, quibus illa promoveri tantum poſſit.* 339. 340.

Chemici *Medicamentis ſuis nondum meliora præſtare poſſunt, quàm alii ſuccis, vel Decoctis, ſimplicium.* 262. *ad* 263. *Remedia optima nimis officioſa ſedulitate enervant ſæpius.* 267.

Chirurgus, *in* Caſtro Dunſtar, *V. S. audaci ac liberali, Milites à Peſte ſanat.* 71.

Chloroſis *idem ac* Febris alba, *ſpecies Hyſtericæ Adfect. ex Humoribus depravatis.* 266.

— *ea Methodo qua Hyſterica Adf.* ſanatur. 271. 522.

Chloroſi *laborantes Clavo Hyſterico frequentius adficiuntur.* 257.

Cholera Morbus *ex Epidemicorum Familia, Auguſto exorſus, menſis*

ſpatio, ſua percurrit tempora. 23. 104. 106. 107. 511. *Alio menſe, quam Auguſto non graſſatur, licet eædem cauſſæ adſint; ac ſi in aëre tum aliquid, quod ſpecificam hanc alterationem producit, reſideret.* 108.

—— *alio tempore, quam Auguſto, invadens, à* Legitimo *toto cœlo diſtat.* ibid.

—— *intra* 24. *horas interficere poteſt.* 107. 511.

—— ſiccus *itidem datur, cujus unum modo vidit exemplum Auctor.* 107.

—— legitimus deſcribitur. 108. 511.

—— —— *à fructibus horariis excitatur.* 108.

—— legitimus *An.* 1669. *antea numquam ita Epidemicus, graſſari incipit, ſemper intra* Auguſti *cancellos contentus, vix* Septembri *menſe adparet.* 104. 106. 177. 511. confer. 23. *Ejus* Symptomata. 106. 511.

—— —— *ejus Symptomata licet à crapula videantur, & eodem fere modo curentur, alterius tamen Naturæ Morbus eſt.* 106. 511.

—— —— curatur *partim* diluendo, *& partim* evacuando *humorem peccantem.* 107. Adſtringentia & Narcotica *intempeſtivè exhibita pluribus malis occaſionem præbent, inimicum viſceribus includendo, & bello inteſtino occaſionem præbendo; hincque Febrem accendunt, quæ Emetico tantum tollitur, adeoque initio tuta non ſunt.* 32. 107. Evacuantia *tamen hic etiam tuta non ſunt.* 108. confer. 107. *Et* Cathartica *exhibere idem eſſet, ac oleo ignem exſtinguere,* 107. 108. *Juſculum ex* Pullo *multa* aqua *cocto, tam per* Os, *quàm* Enemata, *adſumptum, Syrupis lenibus admiſtis, magnam partem abſolvit, initio Morbi.* 107. 511. Poſſetum *loco* Juſculi *ad abluendum ſtomachum exhiberi poteſt.* 107. 511. *Quamdiu ita abluendum.* ibid. Paregoricum, *abluto juſculis ventriculo exhibendum.* 107. *Vomendi conamen majorem hauſtum Medicamenti vetat.* 184. *Poſt horas* 10. *vel* 12. *vomitus & dejectionis, ſi Medicus accerſitus tantum, frigeſcentibus extremis,* Paregorica *ilico exhibeat; atque mane & ſero aliquamdiu in iis continuandum.* 108. 511.

Cholera Morbus *An.* 1676. *exeunte æſtate Epidemicè regnare incipiens, atrociores Convulſiones, & diuturniores, habuit.* 184.

—— Curabatur *ut legitimus.* ibidem.

—— —— *Anodyna fortiora, & magis repetita ſolito, exigebat.* ibid. *Quietem corporis, ne vomitus de novo excitaretur, diuturniorem commendabat.* ibid.

Choleræ Morbi ſpecies *in Infantibus ex Dentitione vel Crapula.* 511. *Quomodo curetur.* ibid.

Chorea Sancti Viti *qualis Morbus ſit.* 360. 506. *Ætates teneras adoritur.* 360. 506.

—— *Cauſſam quamnam ponat.* 361.

—— —— curatur, *minuendo humores V. S. & Purgantibus; dein genus Nervoſum roborando.* ibid. confer. 506.

—— *ubi ſemel invaſit, facile ſequenti Anno redit, quomodo præcavenda.* 362. 507.

——— *raro adhuc Auctori occurrit, & quinquies modo vidit, ac curavit.* 360. 362.
Chronici Morbi, *vid.* Morb. Chronici.
Cibi *eupepti in Febribus Interm. & modicum Vinum, ubi* Cortex Peruvianus *nihil amplius efficit, rem ſæpe abſolvunt.* 191.
—— *in Gonorrhœa virulenta quinam ſumendi, quinam vitandi.* 210.
Cicatrices *poſt Variolas unde fiant, & cur primis diebus non adpareant.* 81. 82. *Ab humoribus nimis calidis fiunt; ſed Auctoris Methodo præcaventur.* 148.
——— —— *Anomalas, An.* 1670. *ad* 1672. fœdiores *erant.* 125. *Poſt Confluentes* fœdæ *unde fiant.* 82. *Poſt Diſcretas rarò relinquuntur.* 81. Linimētis *an præcaveri queant?* 95. *Regimine temperato præveniuntur.* ibid.
Cicero *laudatur.* 183. *Quod de ſuperſtitioſis dicit, Melancholicis quadrat.* 260.
Circulationis *Sanguinis impedimentum & quaſi ſtrangulatus, à* Venæ-ſectione, *in Febribus, neglecta, quando.* 30.
Clavus Hyſtericus *deſcribitur.* 257. 263. *Quomodo ex ſpirituum enormitate procedat.* 263. *Quomodo* curetur. 513.
Clyſter, *vide* Enema.
Cocta non cruda ſunt medicanda. 102. 312. 369.
Cogitationes nimiæ *Podagricis obſiciunt.* 233.
Colica bilioſa *Conſtitut. An.* 1670. *ad* 1672. *deſcribitur.* 127. 128. & 510.
——— Chronicis *cum adnumerari debeat, quare inter* Acutos *hic deſcribatur?* 127. *Hanc præcedebant Symptomata, quæ Dyſenteriam iſtius temporis præcedere ſolebant: & Dyſenteria ipſa aliquando præcedebat.* ibid.
—— —— *quoſnam, & quo tempore præſertim adoriatur.* ibid.
—— —— *incipit cum Febre aliquot horarum, ſi Dyſenteria non præceſſerit.* ibid.
—— —— *Dolorem quantum inferat.* 128.
—— —— *ex Hyſterica Adfect. orta.* 262. confer. 257. *Quædam Hyſtericæ Adfectionis merus effectus.* 132.
—— —— *ab ea, quam Hyſterica Adfectio ſimulat, exquiſitè diſtinguenda in Curatione.* 279.
—— —— *à Nephritico dolore quomodo diſtinguatur.* 510.
—— —— *in Iliacam Paſſionem facile tranſit.* 128. 510.
—— —— *ab humore acri ſanguinis, ad Inteſtina tranſlato, orta videtur Auctori.* 128.
—— —— curatur *evacuando humorem* antecedentem *in venis, &* continentem *in viſceribus, tum impetum & dolores compeſcendo.* ibid. *Quæ perſolvuntur* V. S. Anodynis, & Catharticis. 128. 511. confer. 133. *Quæ Methodus feliciſſimè Auctori præ aliis ceſſit, ubi* Enemata *carminantia crabrones irritent & Morbū diuturniorem reddant.* 123. *Sed à* Narcoticis, *omiſſis aliis, incipiendum aliquando, ubi ante Morbum hunc ægritudo quædam evacuationes copioſiores expoſtulaverit.* 129. *ad* 130. *Rei Exempl. traditur.* 130. *Si æger alvo non facile ſolubilis, leniora Cathartica non exhibenda.* 128.

Catharticorum vim quandonam eludat. ibid. *Si* Cathartica *Ventriculo retineri nequeunt*, Anodynum *præmittendum eſt Cathartico; ſed quidem horis duodecim, & ultra, interpoſitis.* 129. *Anodyna poſt Catharſin, & diebus inter Purgationes, mane & ſero exhibenda.* ibid. *Ubi non amplius purgandum, in uſu tamen* Narcoticorum, *&* larga quidem doſi, *continuandum mane & ſero, donec dolores ceſſaverint, & non ultra.* ibid. *Ubi Fructus horæi, vel Cibi* δυσπέπτοι *Morbi cauſſa ſunt, ventriculus Zythogala antequã alia inſtituantur, diluendus.* 128. 511. *Dein exhibeatur* Narcoticum, *& ſequenti die vena ſecetur.* 128. 511. Diæta *quænam.* 131. *Diu adhuc poſt Curationem in illa continuandum.* ibid. Equitationem *vero poſtulat hic Morbus.* ibid. Dolor *ubi* recidivus, Paregorico *bis de die exhibito, prævertitur, vel eo non juvante* Equitatio *unum ſupereſt remedium, vel in* Curru *vectio, ſimul cum* Anodyno, *poſt debitas Evacuationes, ſi diu continuentur.* 130.

——— *ubi non bene tractata, ſi languor adeſt & macies, quænam exhibenda.* 131. 510. *ad* 511.

—— Hypochondriaca *eodem modo concipitur & curatur, ac* Hyſterica. 514. 133.

—— Hyſterica *deſcribitur.* 131. *ad* 134. 513. *Ad unguem Colicam bilioſam refert.* 131. 132. *Quaſnam aliquando præcipuè* Mulieres *adficiat.* 131. Icterum *aliquando comitem habet.* 132. 133.

——— *à Spirituum* ἀταξίᾳ *& inordinato motu, potius quam humorum vitio aliquo*, producitur. ibid. *Hoc* Cauſſæ antecedentes *probare videntur.* ibid.

——— *propriè eſt* Adfectus Hyſtericus, *Coli partes adjacentes occupans.* 132. Dolor *licet vehemens in eo, nullum tamen vitæ diſcrimen adportat, niſi perverſa cura.* 133. Dolor *in eo Morbo acutiſſimus, ubi ſolvetur Paroxyſmus.* 132. Icterus *hic aliquando comitatur, brevi ſponte evaneſcens*, ibid. *Vel ex hoc Morbo oritur.* 133. *Animi leviſſima commotio Symptomata revocat.* 132. *Exercitium præmaturum idem facit.* ibid.

——— *aliter longè* curatur, *quàm* Bilioſa. 133. *V. S. Purgationes, Enemata, vetantur; Anodyna rem abſolvunt.* 133. 273. *Paregorica quamdiu, & qua Methodo, uſurpanda.* 513. *Præſtat verò Zythogala ventriculum abluere ante uſum Anodyni.* ib. *Anodyna poſt Curationem, ut in Colica bilioſa, continuanda ſunt.* 133. *Verum aliquando ob humorum in corpore abundantiam, Phlebotomiâ, vel Catharſi, Anodyno via aperienda eſt; quod tum præſtantius agit, & minori doſi.* 133. 513. *Hujus Morbi* Curatio radicalis *alio loco traditur; ſed Symptomatum Curatio exhibetur.* 133.

——— *Lactea Diæta præprimis curatur, ubi repetita Narcoticorum vis nihil amplius, cum recidiva ſit, juvat.* 273.

——— *ſi per Paroxyſmos adfligit, ad eos prævertendos quid agendum.* 513. Chalybs *tandem poſt varia uſurpata, in primis Morbum eruere valet.* 514.

Colica Pictonum *quinam Morbus; & quomodo curetur.* 512.

Collutorium *in Oris exulceratione intole-*

intolerabili, ex Salivatione Mercuriali. 216.

Color *Evacuationibus rejectæ materiæ, non tantæ auctoritatis eſt, ut inde de Malignitate dijudicemus.* 133.

— Interſtitiorum Puſtularum *in Variolis Diſcretis*, octavo die *ruber, inſtar Roſarum Damaſcen. ex inflammatione legitima; ſi enim pallor adeſt, malum.* 81. 84.

— *Materiæ viridis, in Hyſtericis rejectæ, quomodo ex ἀταξίᾳ Spirituum.* 262.

— Puſtularum, *in Variolis, harum* naturam *quomodo diſtinguat.* 82.

— — Anomalis *Diſcretis, An.* 1674. non niger *erat.* 146.

— — Genuinis *naturaliter* ſubflavus *eſt.* 85.

— ruber *in Variolis*, in Interſtitiis *Puſtularum, inſtar Roſar. Damaſc.* octavo die *incipiens, bonus; ſi cito recedit, malus.* 81. 84.

— *ſaturatus, Chemica arte, ex duobus limpidis liquoribus exhibetur.* 263.

— *viridis humorum noſtrorum excretorum, non magis exigit, ut acres hi ſint, quàm ubi iſti acres, ut virides ſint exigant.* ibid.

Colorum *ſpeculatio adeo lubrica, ut de corporum natura, in quibus adparent, nihil certi poſſit deprehendi.* ib.

Coma, *in Febribus, plerumque Naturæ committendum, tumque tutò, licet tardè, recedet.* 141. *Confirmatur Hiſtoria.* 142.

— *in Febre Epid. An.* 1673. *ad* 1675. *quale fuerit.* 137. 141.

— & Stupor *in Febre Epid. An.* 1673. *ad* 1675. *Naturæ ope ſenſim recedebat, ſed aliquando* triceſimo *tantum die.* 141. 142. *Quo tempore abſurda licet peteret æger, erant concedenda.* 142.

— *ex Febre nova Epidemica à calore lecti.* 355.

— *in Febre nova Epidemica, ubi adeſt apyrexia, adeſſe videtur, ſi linguæ albedinem excipias.* 360.

— *in Febre nova Epidemica, ubi inſtat, vel calefacientibus ubi inductum, tractandum ut Phrenitis.* ibid.

— *in Febre nova Epidemica, naturæ committendum, poſt V. S. & Purgationes inſtitutas.* ibid.

— *in* Febre Scarlatina *Infantium, quomodo tractandum.* 162.

— *à Paregoricis, poſt purgantia exhibitis, non excitatur, ſed potius amolitur: quod ſi Auctor cogitaſſet, cum in Febre Comatoſa, An.* 1673. *Enemata præſcriberet, auſus fuiſſet Purgantia exhibere.* 357.

— *in Variolis, aliquando Symptoma eſt.* 85.

— — Confluentibus *ex calido regimine natum, contraria methodo, qua & præcaveri potuiſſet, itidem tollitur.* 97.

Comatoſi Adfectus *in Febrium Intermittent. Paroxyſmis, tam in Infantibus, quàm Adultis, ſæpe invadentes, non adtingendi, quin adgravetur malum; ſed Febris tantum, cujus Symptoma ſunt, tollenda.* 243.

— — *Variolas Confluentes præcedere ſolent.* 244. *Quid tum agendum.* ibid.

Combuſtio, *vid.* Ambuſtio.

— *in Podagra, ad dolorem commitigandum, Remedii genus eſt, quod, Indiis Orientalibus* Moxa, *ſeu Muſci Indici, ope acceptum licet feratur,*

& Europæis incognitum habeatur, Hippocrati jam ante bis mille annos, ope Lini crudi *cognitum fuit.* 329. *In podagra incipiente tantum prodeſt.* ibid. *Combuſtio illa cauſſam Morbi antecedentem, h. e. Indigeſtionem, non attingit, neque in Podagra inveterata, aut perverſa cura intro repulſa, aliquid præſtabit.* ibid.

Commotio Febrilis *h. e.* Commotio inordinata maſſæ Sanguineæ, *Febris vel cauſſa, vel comes, à Natura quem in finem concitetur.* 29.

——— *maſſæ Sanguineæ, qui differat à Fermentatione liquidorum.* ibid. *A Natura concitatur, tum ob materiæ ipſi adverſantis ſecretionem.* ibid. *Tum ad ſanguinis renovandum ſtatum, & immutandam diatheſin.* 30. *Sic tamen, in utroque caſu, hoc indicatur, in* Febr. Contin. *præſertim, ut illa intra modum, Naturæ propoſito congruentem, ſiſtatur; h. e. ne hinc plus æquo gliſcat, nec illinc nimium torpeat: & quare.* ibidem.

Commotionis *Vocabulum, in exponendis Febribus, cur potius quàm vel* Fermentationis, *vel* Ebullitionis, *arrideat Sydenhamo.* 29.

Computatio *in Variolis, ſemper à primo Morbi inſultu fit.* 84.

Concoctio Materiæ febrilis *quid ſit.* 35. *Urina in Febribus Continuis, in declinatione præſertim, hanc denotat.* ibid.

——— —— *in Febribus, quæ, exoleſcente Intermittentium Autumn. prædominio vigebant,* decimo quarto die *plerumque contingebat.* 158. *Acceleranda attemperantibus dictis non eſt.* 36.

Concoctionem Materiæ febrilis *promoventia* Remedia, *Medicis dicta, non intelligit Sydenham.* 35. *Quid juxta ipſum ſint.* ibid.

Concoctiones *æſtivo tempore cur melius perſolvantur, quàm hieme.* 325.

—— *Motu corporis juſto ut promoventur; ſic juſto vehementiore læduntur.* 323.

Conditum, *vid.* Electuarium.

Confluentes Variolæ, *vid.* Variolæ Confluentes.

Conſtitutio Epidemica generalis unde pendeat, *vid.* Conſtitutiones Epidemicæ.

——— *quælibet Morbos parit, à Morbis ejuſdem generis, alio tempore graſſantibus, multum abludentes.* 22.

—— Generalis quælibet *propria ac peculiari ſibi Febris ſpecie funeſtatur, quæ extra illam nuſquam comparet.* 22. 79.

—— Anni quælibet *huic illive Morbo Epidemicè producendo* favere *ſolet, & alios Morbos concurrentes, in ejus* ſimilitudinem *detorquet.* 153.

—— alicujus Anni generalis variis ſpeciebus Epidemicorum communis, *eorum materiam ita effingit, & format, ut licet ab invicem, quoad* Typum *& formam ſpecificam* diſtent, *præcipua tamen* Symptomata *omnibus* paria *ſint; atque utut* diverſæ *hæ quoque fuerint* ſpecies, *quoad* tempus invaſionis, ſævitiæ, *&* remiſſionis, *conſimiles ſint.* 25.

—— Epidemica Univerſalis *eadem manet, licet Epidemici Morbi, qui ad eam referuntur nunc excludantur, nunc intromittantur, certo tempore prout* aëris qualitates

manifeſtæ *illis plus vel minus favent.* 117. confer. 22. *Quæ* Aëris manifeſtæ qualitates *eam habent in hos Epidemicos poteſtatem, ut intromittantur aut excludantur prout illis favent, atque hi ſe modo exſerere poſſint ea tempeſtate, ad quam ſenſibiles illæ qualitates eos deſtinaverint.* 117.

—— totius anni, *à Morbo circa Æquinoct. Autumn. maximopere furente, nomen ſuum adipiſcitur.* 25. *Et licet alii ſub eadem Conſtitutione occurrant Morbi, ille qui à Conſtitutione generali pendet, & principatum obtinet, Autumno iterum dominabitur, ipſique reliqui omnes cedent; ut patet in Variolis An.* 1661. *ad* 1664. *Autumno, Epidemicorum cohorti, Febribus nempe, cedentibus.* 62. *Tum in iis Morbis, Dyſenteriæ An.* 1669. *ad* 1672. *autumno, adſiduè cedentibus.* 104.

—— Epidemica generalis *ſuas Periodos augmenti; ſtatus, & declinationis, haud alias quàm* Epidemici *iidem in ſubjecto particulari, habent.* 106.

—— quælibet generalis *exacto aliquot Annorum curriculo, faceſſit, atque alteri locum cedit.* 22. 256. An *itaque* Conſtitutiones Epidemicæ aliæ *dantur, quam ab Auctore traditæ, an verò, exacto quodam Annorum curriculo, aliæ alias, certo ac conſtanti ordine, excipiant, ignorat Auctor itidem*, 159.

—— Epid. *in Variolis Anomalis An.* 1670. *ad* 1672. Phænomena *plura inſigniora, à Conſtitutione An.* 1667. *ad* 1669. *differentia, produxit.* 123.

—— —— *Regularibus. Confluentibus*, Maculas purpureas, *Puſtulis interſperſas, quandonam excitet.* 84.

—— Varioloſa *triplex Auctori fuit nota, quarum gradus adeo diverſi fuere, ut poſterior priorem ſemper exſuperarit, cùm* ratione putredinis, *tum minoris concoctilitatis.* 146.

Conſtitutiones Epidemicæ *variis Annis variant.* 22. confer. 21. *Quæ varietas reperitur tam reſpectu Symptomatum, quàm ratione medelæ.* ibid. *Et* hujus diverſitatis cauſſa hactenus latet. 22. 159. *Equidem illæ ſuam vim, ut Epidemicos Morbos producant*, ab occulta & inexplicabili quadam Alteratione in ipſis terræ viſceribus, unde aër *effluviis humana corpora huic illive Morbo addicentibus, determinantibuſque*, contaminatur, quamdiu ſtat hæc, illave, Conſtitutio, *obtinent*; non *vero* à manifeſtis aut ſenſibilibus Aëris Qualitatibus, *ut calore, frigore, &c. hoc pendet*; *ſed* illa Conditio recondita Conſtitutionum cauſa productiva Epidemicorum Morborum eſt. 117. confer. 22. & 160. *An forte Corporum cœleſtium influxus hanc Epidemicorum Conſtitutionem produceret?* 315.

—— *partes inimicas, aëri permiſtas, in initio valentiores habent, quàm ubi earum vires refractæ.* 110. *Exemplum datur in Peſte, & in Dyſenteria Conſtit. An.* 1669. &c. 110. & 111. *ad* 115.

—— —— *quæ* Intermittentes Autumnales *promovent, communibus annis multo ſæpius recurrunt, quàm illæ, quæ ad* Epidemicos *cæteros faciunt.* 28.

—— Peſtilentiales aëris, *Dei bonitate, rariùs*

rariùs eveniunt, quàm iſtæ, quæ aliis Morbis Epidemicis, minus exitialibus, ſuſcitandis inſerviunt. 64.

Conſtitutionum Genera quinque, *currentibus An.* 1661. *ad* 1675. *exſtitere; quinque nimirum aëris* Diatheſes, *totidem* Febres Epidemicæ *peculiares.* 156.

1. Conſtitutio Epid. *An.* 1661. *ad* 1664. *quæ ferme nihil, quàm* Febres Contin. *&* Intermittentes, *quæ ultimæ tamen principatum obtinebant, produxit.* 62. 156. Variolæ *tamen qualibet æſtate confertiſſimæ quoque invadebant; ſed Autumno Febribus cedebant.* 62. *Traditur hæc.* 27. *ad* 62.

2. —— —— *An.* 1665. *&* 1666. *quæ* Peſtilentialis *fuit: hacque durante, deliteſcebant Variolæ, quæ brevi poſt adparuere.* 78. *Traditur hæc.* 62. *ad* 78.

3. —— —— *An.* 1667. 1668. *& partim* 1669. *Varioloſa fuit; continebat* Variolas, *ſimulque* Febrem *novi generis* Varioloſam, *dictam, quod Puſtulis demtis, non multum ab illis abhorreret.* 78. *Acceſſit itid. An.* 1668. Diarrhœa Epidem. *ejuſdem Naturæ ac dicta Febris.* 103. *Traditur hæc.* 78. *ad* 105.

4. —— —— *An. pro parte* 1669. *ad* 1672. Dyſenterica *præprimis fuit, nam & Cholera Morbus, & Variolæ, atque Febres Intermittentes, quæ tum graſſabantur, quolibet Anno, Autumno ſuperveniente,* Dyſenteriæ *cedebant;* Febris verò Dyſenterica *hyeme regnabat.* 104. *ad* 106. *Traditur hæc.* 104. *ad* 134. *Quo ritu & ordine ſe mutuo ſubſequentes iterum ſibi invicem cedentes, Morbilli, Tormina ventris, Variolæ, Dyſenteriæ, Febres Dyſentericæ, & Febres Intermittentes, ſeſe habuerint.* 104. *ad* 106. Conſtitutio *hæcce nondum penitus exſtincta erat, quando Conſtitutio nova An.* 1673. *eſt ingreſſa.* 134.

5. —— —— *An.* 1673. *ad* 1675. *inſecuta eſt. Hujus omnes* Morbi *perquam Anomali & irregulares fuere.* 136. *Funeſtabatur equidem primo Anno* Febre Continua *illa Conſtitutio, quamvis tum nondum virtutis iſtius erat, ut Conſtitutionis præcedentis Morbos penitus excluderet.* 134. Morbilli *altero An. inſecuti ſunt, &* Variolæ *ingreſſæ dein;* Tuſſes *tandem, ſupervenientibus* Pleuritide *&* Peripneumonia *ortæ.* 135. *&* 136. *Traditur hæc.* 134. 155.

—— Genus alterum *ab Anno* 1676. *ad* 1685. *traditur.* 183. *ad* 200. *In eo, Morbi Conſtitutio An.* 1676. *Morbos eoſdem ad Conſt. An.* 1673. *ad* 1675. *ſed mitiores & minus Epidemicos peperit.* 184. 185. *Aëris tamen Qualitates manifeſtæ peculiares, illo Anno, quoad calorem & frigus, erant.* 184. *Quid inde concludendum.* ibid.

Conſtitutio generalis *An.* 1678. *ad* 1685. *adeo* Febr. Intermitt. *favebat, ut* Febrim Continuam *nullam toto tempore niſi forte ex perverſa cura, viderit Auctor.* 197.

—— nova *An.* 1685. *primo exſolvente gelu, menſe Februario, ſe manifeſtavit.* 354. *An mutata ſit Conſt. præ manifeſtis aëris qualitatibus Annorum binorum* 1683. *&* 1684. *ſæviſſimo frigore ita notabilium, ignorat Auctor; cum pro comperto habeat Epidemicorum ſpecies non pen-*

dere à ſenſibilibus aëris Qualitatibus. ibid.

Contagium *quomodo propagetur.* 154.

Continuæ Febres, *vide* Febres Continuæ.

Contuſiones *V. S. & Purgantibus, alternatim iteratis, tutiſſimè curantur.* 330. 524.

In Contuſionibus *quænam ſpecifica vulgo habentur,* 330. *Quænam verò ad artis regulas exhibenda.* 524.

Convulſiones *ſive* Vapores, *promiſcuè, vocari poſſunt Hyſtericæ Adfectionis Effectus.* 132.

—— *partium particularium, forte, Adfectum Hyſtericum conſtituunt.* ibid.

—— Infantum, *vid.* Epileptici adfectus, *vel* Epilepſia.

Convulſivi motus *non ſemper Evacuationes inhibent.* 360.

Cordis Scrobiculus *in Variolis dolet.* 80.

Cornu Cervi Spiritus, *in Infantium dentientium Febribus, arcanum.* 367.

Corpus humanum *cur ſibi non ſemper conſtet, ſed ægritudinibus obnoxium.* 6.

—— —— *variis malis, quod variis impreſſionibus forinſecus advenientibus excipiendis aptum, obnoxium eſt.* 19.

Correctiva *dicta Purgantibus admiſta,* Catharſin *reddunt laborioſiorem.* 212.

Corroborantia, *vide* Roborantia.

Cortex Peruvianus *vulgo* Pulvis Patrum *apud Londinenſes jam, tempore Sydenhami, ab Annis circiter viginti quinque, ad Quartanas curandas,* notus *fuerat.* 187. *Quasnam laudes mereatur.* 186. *ad* 187.

—— —— *ſolus, ſpecificum Medicamentum notum hactenus.* 14.

—— —— *Dogmaticorum inſcitiam, in dignoſcendis Morborum eſſentiis ac Remediis, detexit.* 332.

—— —— *Senatorem, Capitaneum, & Pharmacopolam, Londini necat.* 187.

—— —— *innocens, & mali nihil inferens, Medicamentum, Princeps Remediorum haberi fere poteſt.* 186.

—— —— Rheumatiſmi Scorbutici *ſpeciem, facile ſuperabilem, ſi umquam quid mali, infert; ſed rarò.* ibid.

—— —— *damnatus fuit, paulo poſtquam inclaruerat,* 1°. *Propter* Periculum *quod inferebat; cum aliquando, licet rarò, necaret, quando ante adventum Paroxyſmi exhibebatur.* 2°. *Ob* Recidivam; *nam intra* 14. *dies recidivat Paroxyſmus,* in morbo recenti, nec tempore mitigato. 188. *Hæc* duo incommoda *removere tentat Auctor.* ibidem.

—— —— infamiam *obtinuit,* vel *propter mala Intermittentes diuturniores ſubſequentia, ne quidem guſtato Cortice;* vel *ob facultatem, qua ſine evacuatione ſanat: unde exiſtimant materiam Febrilem incluſam.* 186. *ad* 187. *Quæ ultima difficultas ſolvitur.* ibid.

—— —— Periculum, *non ex ſua natura, infert, ſed quia immediatè ante Paroxyſmum deglutitus Naturam impedit, quo minus materiam Febris aggeſtam ſua Methodo expellat: hinc potius* exhibendus ilico poſt Paroxyſmum, diebus intermiſſionis, uſque dum novus invadat. 187.

——— *qua Methodo exhibendus.* 55. 188. *ad* 189. 192. *ad* 193.
——— *ſi Methodo, jam ante ab Auctore deſcripta, adminiſtratus fuiſſet, viverent forte non pauci, quos jam terra tegit.* 193.
——— *vires confortandi & invigorandi eximias habet, ſi* gr. xx. *mane & ſero, ſumantur, ad ſeptimanas aliquot.* 412.
——— *adſtringente virtute an Febres fugat, non tam facile demonſtratur.* 187.
——— purgando, *Febrem aliquando tollit.* 187. 189. *In quo caſu, quare, & quomodo,* Laudanum *cum* Cortice *adſumendum.* ibid.
——— *ad* Aphthas, *& Singultus, in Febre nova Epidemica quando.* 358. 366. *Ad* Apoplexiam *Febri Interm. ſupervenientem.* 191.
——— ——— *Diætam qualem exigat.* ibidem.
——— ——— *ad* Febrim fugandam *ubi exhibetur, nil niſi Methodus obſervanda venit, Diæta & Regimine quocunque, ſuſque deque habito.* 332. *Lecti calor non prodeſt hìc.* ibid. *Ejus calore enervatur.* 247.
——— ——— *exhibendus neque* Catharſin, *multo minus* Venæ ſectionem, *præmittendam expetit: & quare.* 55.
——— ——— *in* Febrib. Intermit. *neque* Cathartica, *neque* Enemata, *aut* Evacuantia *quæcumque, curato jam Morbo, ſine metu Recidivæ admittit.* 19.
——— *ſi aliis, quam quæ* vehiculo *inſerviunt admiſcetur, aut ignorantia fit, aut dolo malo.* 192.
——— — — *vomitu ſi rejiciatur, quid agendum.* 190.
——— ——— *intervallo à Paroxyſmis longiore potius, quàm paulo ante exhibendus.* 56. *Paroxyſmum inſtantem ſubito confodens, quid mali inferat.* ibid. *Paroxyſmum intervallis quomodo repetendus.* 56. 193. *Diebus Paroxyſmos diſterminantibus exhibitus, novæ materiæ adcumulationem impedit, reliquiis iſtius materiæ per Sudorem ultimi Paroxyſmi eliminatis, ſicque prævertitur Paroxyſmus novus.* 189. confer. 186. 187. *Exhiberi debet in interjectis Paroxyſmorum ſpatiis; tum poſtea repeti, ægro jam convaleſcente.* 192. *ad* 193.
——— ——— Recidivam *habet, quod ſanguis non ſatis ſaturetur vi febrifuga: Quare devicto morbo, juſtis intervallis ejus uſus repetendus.* 188. 189. Recidivæ præveniendæ *cauſſa, octavo die, poſt ultimam doſin iterandus; quod ſic dein, tertio quartove, faciendum.* 189.
——— ——— *non pertinaciter nimis exhibendus, ubi Recidiva frequentior; ſed ejus loco Decoctum amarum.* 191.
——— ——— in Febribus Intermittentibus *eſt abſolutè* ſpecificum. 332.
——— ——— ——— ——— ——— *omnibus aliis palmam præripit.* 193.
——— ——— ——— ——— ——— *quaſi miracula præſtat; licet quibuſdam non placeat, quod tam certo ac ſubito curet.* 273.
——— ——— ——— *An.* 1678. certiſſimam ſpem *fecit.* 186. *Et iſti tamquam Herculeo Medicamento, ſi juſto exhibetur,* fidendum. 188.
——— *à* ——— *malè multatos ægros, eorum magno emolumento, parum refocillat; dum hos ab ipſis per duas, tres, ſeptimanas liberavit.* 55. *Dyſcraſiæ, quam Paroxyſ-*

mi induxerunt, *ſine ope Cathartico-rum*, *ſubvenit*. 191.
—— *ubi* Febres Interm. *in* Continuarum *ſpeciem vergunt*, *nihilo minus eſt exhibendus*, *ut apyrexia redeat*. 190. *Sed etiam multo majori doſi tum indigemus*. ibid. *Verum in ſua actione* lecti *calore & calefacientibus*, *interturbatur*. ibid. confer. 247. 332.
—— *an in* omni Intermittentium *Conſtitutione*, *æquè conducet*, *ignorat hoc nondum expertus Auctor*. 198.
—— *in* Febribus Intermitt. Autumn. *quomodo exhibendus*. 56. *Præmaturè tamen nimis ingeſtus*, *quid noxii inferat*. 55. *Hinc ne nimis præmaturè ingeratur*, *nec prius quam Morbus parum protritus*; *niſi ægri nimia debilitas exigat*. ibid.
—— —— *in* Febre nova Epid., *ſi Methodo tradita non omnino cedat*, *adhibendus*. 368. *Idem in Febre hac*, *quare à Medicis nonnullis adhibitus*. 363. *Sed ſucceſſus votis raro reſpondit*. ibid.
—— *in* Febribus Tertianis Vernalibus *ac* Autumnalibus, *æquè ac in* Quartanis, *exhiberi poteſt*. 56.
—— —— *ſolus fere Febrem Quartanam licet fugare videatur*, *Inducias tamen potius impetrat morbo*, *quàm quod eum debellet*. 55.
—— *qua Methodo in* Febre Quartana *exhibendus*. 56. 123. *In hac expugnanda ad* ℥j. *in doſes diſpertitam*, *exhibendus venit*. 189. *In* Febre Quotidiana & Tertiana *poſſunt* ʒvj. *ſufficere*. ibid. *Si ad* Continuarum *ſpeciem vergunt* ℥iß. *vel* ℥ij. *requiruntur*. 190.
—— *in* Febribus Quotidianis & Tertianis, *non uti in Quartanis*, *primum Paroxyſmum*, *ſed ſecundum tantum*, *vulgo quare antevertat*. 190. *ad* 191.
—— *in* Febrib. Intermitt. *non tantum*, *ſed tum in* Uteri, *tum* Ventriculi, Adfectibus *ſumma præſtat*. 186.
—— —— *in* Hyſterica & Hypochondr. Adf. *præſertim*, *ubi Spaſmi diſtorquent*, *bona præſtat*. 273. *Sed non tam certò ſuccurrit ac in Febrib. Intermitt*. 67.
—— *Infantibus quomodo exhibendus*. 190. 367. 495.
—— *in* Morbis inflammatoriis *omnibus nocet*. 198.
—— *in* Podagra *tamquam Digeſtivum*, *mane & ſero*, *ad aliquot grana adſumtum*, *prima obtinet*. 314.
—— —— *Rheumatiſmum Scorbuticum*, *ubi diu iteratis vicibus adſumtus*, *ſæpe infert*. 173. *Eſtque hoc unicum incommodum ex hoc Remedio illatum*, *quod notum*. ibidem.
—— Sambuci *interior in* Hydrope Aſcite *agit uti* Crocus Metallorum, *non vi ſpecifica*. 309.
Cranium *grandius qui habet*, *Podagræ obnoxius*. 302.
Crapula *Febres producit*. 160.
Crocus Metallorum *in Hydrope*, & *Sambuci Cortex*, *eadem ratione agunt*, *non vi ſpecifica*. 342.
—— *Quomodo adſumendus*, & *quoties repetendus*. 327. *ad* 328. 341. *In* Variolis Regular. *quandonam & quo modo adſumendus*. 96.
Crurum Tumor, *vid*. Tumor Crurum.
Cruſtæ *in* Variolis *corpus obtegentes halitus putridos*, & *olentes*, *non ſine*

ſine vitæ periculo reprimunt. 126. *Quibus mediis tum occurrendum.* 126. *ad* 127.

Cruſtulæ *in* Lue Venerea, *flaveſcentes, quo ſigno internoſcantur : &* latiores, *uti* Lepra *deſcribitur, variis in partibus reperiuntur.* 207. *Quo majori copia adſunt, eo Dolores in corpore minores.* ibid.

Coxe (*Daniel*) *M. D. à Dyſenteria Conſt.* 1669. *ad* 1672. *primo An. Methodo Auctoris curatur.* 115.

—— (*Thomas*) *M. D. hortatur Auctorem ut Medicinæ ſe tradat.* 2. *ad* 3.

Cubiti *in Podagra irregulari quomodo adficiantur.* 305.

Curatio Adfectuum *plurimorum, non cauſſarum, ſed veræ atque expertæ Methodi, cognitione abſolvitur.* 66.

Curationes Morborum, *vid.* Morborum Curationes.

Curationis *in Morbis Acutis rectè inſtitutæ character.* 119.

Currus *in Calculoſis Mictum Sanguineum non excitat, ſi per vias lapidibus non ſtratas vehuntur.* 445.

Curru *itinera conficere loco Equitationis, in Morbis curandis, utcumque ſubſtitui poteſt.* 275.

—— vectio, *ad* Colicæ bilioſæ dolores, *vid.* Equitatio in Colica bilioſa.

——— *in* Podagræ *inveteratæ Paroxyſmo quid boni præſtet.* 326. *Quandonam verò vetatur, & lectulus præferendus.* 326. *ad* 327.

Curvatura Penis *in Gonorrhœa virul. à fræno conſtricto.* 206.

Cuticula *Humerorum & dorſi non nunquam deperditur, ſi Variolæ Confluentes ſæviſſimæ.* 82.

—— *in Sanguine Pleuriticorum tenax, ſubalbida, poſt primam ſaltem V. S. unde fiat.* 164. *Si* exagitetur *digito ſanguis ille recens,* non naſcitur *illa.* 165.

Cutis Adfectus, *vide* Cutis Eruptiones.

—— Eruptio quædam minus frequens *deſcribitur, ejuſque Curatio proponitur.* 176. *Hæc ſpecies à refrigerantibus abhorret.* ibid.

—— —— quænam *Aquas ferreas pro remedio exigat.* ibid.

—— Eruptiones, *Chronici modo ſint Adfectus, Methodo qua Febris Eryſipelatoſa,* V. S. *ſcilicet &* Catharſi *iteratis, curantur quam plurimæ.*

—— 175. 500. *Ubi his non cedunt quid agendum.* 175. 500.

——— *Methodo alia, quam Febris Eryſipelatoſa tractandæ.* 175. *ad* 176.

—— inæqualitas, *Variolis diſcretis deciduis,* nec foveæ, *in facie, primis diebus adparent, propter Squammulas Puſtulis ſuccedentes.* 81.

D.

DEbilibus *Adoleſcentulorum adcubitus mirè interdum prodeſt.* 39.

Decocta Lignorum *poſt* Salivationem *Mercurial. non exhibenda, quia* Recidivæ *cauſſa eſſe poſſunt.* 213. *In* Gonorrhoea virulenta *plus mali, quam boni, inducunt.* 211.

Decoctum *in* Ictero *ex Colica bilioſa.* 134. *In* Febrib. Tertianis Autumn. *vulgare Antifebrile in Anglia, unde conficitur.* 54.

—— album, *quomodo paretur.* 524.

—— —— *In* Dyſenteria *quomodo paretur.* 112. *In* Variolis Anom. *æſtum temperans.* 125.

—— amarum

—— amarum Antifebrile *in Tertian. Vernal. An.* 1678. 193.

—— —— Purgativum. 489. *In* Febribus Intermitt. *ubi Recidiva frequentior.* 191.

—— Aperiens *&* Antiſcorbuticum. 488.

—— Diæteticum. ibid.

—— *ad* Hydropem *ex Sambuci cortice.* 342. *In* Pleuritide eſſentiali *Pectorale.* 165. *Pro Potu Diætetico in* Podagra. 321. *Uſus ejus initium fiat ſoluto quodam Paroxyſmo, tumque in eo perſeverandum in Paroxyſmis, & extra ipſos, per totam vitam.* 321.

—— Pulli *in Cholera.* 107. 511.

—— Vulnerarium, *cum Spiritu Vitrioli, in* Mictu cruento *ex Febre acuta.* 254.

Democriti, *de Morbis ab Utero productis, ſententia quomodo intelligenda.* 260. *In Democriti puteo Podagræ radicalis Curatio adhuc latet.* 532.

Dentibus *Hyſterica Adfect. non parcit.* 263.

Dentitioni *Infantum ſuperveniens Convulſio ſola Venæ ſectione curatur.* 122. Specifica *vulgaria hic minus tuta ſunt.* ibid.

Depuratio *ſanguinis genuina fit ſecretione, & per fæces, & per flores.* 43.

Deſperatio *in Hyſterica Adf. de recuperanda ſanitate plerumque adeſt.* 259. *ad* 260. confer. 258.

Deſpumatio Febrilis, *ſeu tertium Intermittentium Paroxyſmi tempus, quid ſit.* 46.

—— Febribus Continuæ *quibuſnā cauſſis, & mediis, impediatur.* 36. 39.

Deſquamatio *in Morbillis An.* 1670. *uti in* Febre Scarlatina, *farinoſum quid in cute relinquit: quod in Morbillis An.* 1674. *non contingebat.* 144.

Diabetes *quid, unde naſcatur, quales edat Effectus.* 192. 520. *Ejus* Indicationes curativæ *&* Medela. 520. 192. 520.

—— *in* Febribus Intermitt. *Senibus quando, & unde ſuperveniens.* 192. *Quomodo curanda.* ibid.

Diacodium *Laudano præferendum.* 364.

Diæta, *qua Auctor Mictu Sanguineo à Calculo, & Podagra, laborans uſus eſt, deſcribitur.* 445.

—— *in* Angina, *carnes, & earum juſcula, vetat; Vegetabilia & farinoſa præſcribit.* 177. *In* Apoplexia, *Paroxyſmo ſublato, qualis.* 507. *In* Chronicis Morbis *quare obſervanda.* 318. *In* Colica Bilioſa. 131. *Diu continuanda.* ibid. *In* Cortice Peruviano *utentibus.* 191. *In* Diarrhœa, *eadem ac in Dyſenteria.* 113. *In* Dyſenteria. 112. *In Dyſenteria ex Torminibus ventris, in Febre nova Epid. oborta.* 364. *In* Febre Dyſenterica. 118. *In* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *quænam.* 139. Febrim *in Tuſſi Epid. An.* 1675. *præcavens.* 151. *In* Febre Eryſipelatoſa. 175. *Cardiaca & corroborans in* Febrib. Intermitt. Autumn. *quando, & cur, neceſſaria.* 57. *In* Febre hyemali. 349. *In* Febre Varioloſa. 101. *In* Febribus Continuis. 38. *In reconvaleſcentibus à Febribus Continuis,* ibid. *In* Gonorrhœa virul. *qualis.* 210. *Quare refrigerans.* 208. *In* Hæmorrhagia narium *qualis.* 178. *In* Ileo *vero, qualis.* 45. *In* Lue Venerea *ubi ſalivatio adhibetur.* 216. *In* Menſium fluxu *immo-*

immodico. 283. *In* Mictu Sanguineo, *à Calculo*, *qualis ab Auctore inſtituta.* 442. *In* Morbillis. 121. *In* Morbillis Anom. *An.*1674. *quænam.* 144. *In* Podagræ *Intervallis reſpectu Cibi* quantitatis, qualitatis, temporis. 318. *Cur hic Palato aliquando conſulendum.* 318. *In Podagra religioſè obſervanda.* 318. *ad* 327. *Utut religioſè vero obſervata enormioribus inſultibus quidem liberat*, *& majora intervalla procurat*; *ſed ab eo inſultu*, *exeunte hieme præſertim invadente*, *tueri omnino non poteſt.* 324. 325. *In Podagræ Paroxyſmis.* 326. *ad* 327.

—— Lactea *in Podagra.* 318. *ad* 319. *Qua ratione magis obeſt*, *quàm prodeſt.* 319. *Emolumentum perbreve*, *ac fugax modo*, *infert.* ibid. *E* Sero Lactis *Phlebotomiæ loco*, *in* Rheumatiſmo, *ſubſtituitur.* 199. *Exempl. in Caſu.* 199. *In Morbis pluribus quam Rheumatiſmo V. S. loco ſubſtitui poſſet*, *ni obſtarent præjudicia vulgi.* ibid. *In iis vero qui virilem ætatem prætergreſſi*, *& qui vino ac ſpirituoſis potati*, *nocet multum ac Hydropem infert.* 200.

—— *in* Salivatione Mercuriali *pro Lue Venerea.* 216.

—— *in* Tuſſi *Epid.* 1675. *abſente Febre*, *&c.* 151. 153.

—— *in* Variolis Anomalis *nigris An.* 1670. *temperans.* 126. *In* Variolis Anom. nigris *An.*1674. *qualis.* 146. *In* Variol. Anom. nigris *peſſimis.* 146. *In* Variolis Confluentibus. 250. *In* Variolis *Regularibus*, primis initiis, *ex temperatis ſeu refrigerantibus*, *& facilioris digeſtionis*, *commendanda.* 90. *In* Variol. Regul. Diſcretis, *poſt Eruptionem*, *adhibenda.* 91. *&* confer. 90. *Sed ſub finem* Cardiaca *paulo*, *ob halitus putridos*, *ſit.* 92.

Diaphoreſis, *vid.* Sudor.

Diarrhœa. 509. *In Febribus aliquando oritur à radiis inflammatoriis in Inteſtina inverſis.* 99. 102. 103.

—— *in Febribus Continuis*, *ex neglectu Emetici*, *ubi in principio Morbi vomendi propenſio adeſt*, *excitari ſolet.* 31. 43.

—— *in* Febribus *inflammatoriis*, Emetico *non tantum non impeditur*, *ſed quandoque creatur.* 43. *Sic in Febre Conſt. An.* 1665. *Emetico non præcavebatur*, *ut in aliis ſæpe*, *ſed provocabatur.* 63.

—— *in* Febribus, *ubi proclivitas ad vomendum comitatur*, Emetico, *vix adſtringentibus*, *tollitur.* 31. 33. 43. *Sed*, *ſi Emetico non cedit*, Enema adſtringens *adplicandum.* ibid.

—— *in* Febrium continuarum *declinatione*, *an tamquam critica permittenda*, *vel ſiſtenda.* ibid.

—— *in* Febribus continuis *non tam ſæpius*, *ac quidem vulgo exiſtimatur*, criticè *morbum ſolvit.* ibid.

—— *ſi nimis*, *in* Febribus continuis, *toleratur*, *mediam modo ſanguinis depurationem procurat.* *&c.* ibid.

—— *in* Febr. contin. 1661. *&c. quandonam*, *& quidnam*, *producere valebat.* 28. Vomitorio *quomodo avertenda.* 31. 32. 33. *Quomodo aliter noceat.* 32. *Symptomata*, *quomodo curanda.* 43.

—— Conſtit. *An.* 1668. *Febre Varioloſa adhuc regnante*, Epidemice *graſſabatur*, *&* Dyſenteriam *ſubſequentem prægrediebatur.* 103. *Qua* *tum*

tum regnabat poſt Febrem Varioloſam, *ipſa erat Febris Varioloſa; ejuſdem eſſentiæ, ſed forma diverſa, ſeu in Inteſtina introverſa, nullo ſigno febrili exterius ſe prodente.* ibid. *Qualia* cum Febre Varioloſa Symptomata *communia, præcipuè dolorem ad ſcrobiculum cordis, & alia, habuerit.* ibid. *Dolorem hunc ad Epigaſtrium uſque exporrigebat.* ibid. *In Epigaſtrio inflammationem habuit aliquando, quæ in Apoſtemate, & morte, terminabatur.* ibid. Curatio *ejus.* ibid. *Hæc perficiebatur eodem modo ac illa Febris Varioloſæ; Venæ-ſectione ſcilicet, Regimine refrigerante, Diæta ſimili.* ibid. *Si contrariis tractaretur, &* purgantia lenitiva *aut* adſtringentia *adhiberentur, ex leni natura in exitialem tranſibant.* ibid.

— *An.* 1670. *ad* 1672. *Dyſenteria regnante, quomodo curabatur, in Adultis, tum in Infantibus.* 113.

— *in* Febr. Epid. *An.* 1675. Symptomatica *quomodo curabatur.* 142. & 143. Autumno *potius Symptoma, quàm Morbus eſſentialis erat.* 135. 137. & 142.

— *in* Febre varioloſa, *unde & quomodo curetur.* 99.

— *ex* Hyſterica Adf. *cum rejectione materiæ viridi, ſed ſine dolore, quandonam.* 258.

— *in* Morbillis, *à Calefacientibus, diu fatigans.* 121. *Poſt Morbi receſſum ſuperveniens,* V.S. *curanda.* 122.

— Peripneumoniam *excipiens, V.S. curanda.* ibid.

— & Vomitiones *in Peſte & Febre Peſtilentiali, ſudore excitato, ilico ſiſtuntur.* 75. *ad* 76. *Hiſtoria confirmatur.* 76.

— *in* Pleuritide *ac aliis inflammatoriis Morbis, quare aliquando contingat.* 99. *Pleuritidem veram excipiens, V. S. curanda.* 122.

— *in* Podagra *inveterata, ex materia Morbi ad Artus non eliminata, quod Aquæ frigidæ uſu fieri poteſt; ſi Laudano, exercitio, cardiacis & adſtringentibus, non cedat, per Sudorem curanda.* 328.

— *in* Salivatione Mercuriali, *initio ſæpe, ſimul ac Mercurius Sanguini admiſcetur, antequam Salivatio bene adſurgat, exoritur; quæ Opiatis reprimenda, cum & Salivationem, & Curationem, inde pendentem, impediat.* 213.

— *in* Variol. Anom. peſſim. *Salivationis vicem quando ſubeat.* 147. *In* Variolis Confluentibus *aliquando* Eruptionem *præcedit, & quare.* 91. *Atque aliquando poſt illam protrahitur.* 81. *Neque Paregoricis ſiſtenda, quia Natura rem abſolvit.* 91. *In* Adultis *Symptoma periculoſum eſt, ex frigore nimio ortum.* 86. *In* Infantibus *æquè certo, ac* Salivatio *Adultis, matureſcentibus Puſtulis ſupervenit.* 94. *Aliquando tamen non ita certo adeſt.* 83. *Iis tamen ſalutaris eſt.* 97. *Et Infantes* tardius *invadit, quàm Ptyaliſmus Adultos, ſed ſibi commiſſa ſingula Morbi ſtadia* decurrit. 83. *Materiæ morbificæ* eliminandæ *inſervit.* 94. *Adeoque Infantibus* inſervit, *uti Salivatio Adultis, Naturæ dono.* ibid. *Hinc* non ſiſtenda, *in iis, ſed Naturæ committenda; nam Muliercularum conſilio malè ſuppreſſa Infantium millia leto dedit.* ibid. *Quare*

hic Diſcrimen non adferat ac in Diſtinctis. ibid.
—— —— Confluen. *&* Salivatio, *hæc in Adultis, illa in Infantibus, Symptomata ſunt non prætermittenda.* 83. *Et adeo in hac* ſpecie *neceſſaria*, *ac ſunt* Puſtulæ, *vel &* faciei, *ac* manuum, *intumeſcentia.* ibid. *An à Natura ideo ſubſtitutæ*, *quod per parvulos Abſceſſus materia extorminari, ac in Diſcretis per majores*, *nequeat, quare non definiat Auctor.* ibid.
—— —— Diſcretis *Symptoma* anomalum *ex repercuſſione Variolarum à* frigore *nimio, vel* Evacuationibus *indebitis, oriri ſolitum.* 97.
—— *Variolas Epidem. Conſtit.* 1667. *ad* 1669. *ultima æſtate præſertim*, concomitans, *erat tantum* Febris Varioloſa, *iſtius Conſtit. introverſa.* 78. *ad* 79.
—— colliquativa *in Tabe, aliiſque Chronicis*, *mortem anteire ſolet.* 275.
Diaſcordium *ad* Diarrhœam. 113. *Ad Diarhœam in* Salivatione Mercuriali. 213. 215.
—— *in Febribus Continuis quando exhibendum.* 33.
Dies Eruptionis *in* Variolis, *vid.* Eruptionis Dies.
Die Primo, *in* Morbillis, *calor & frigus ſe expellunt.* 120.
Diebus prioribus *Natura* Variolas *digerit.* 86.
Die Secundo, *Febris manifeſta*, *in* Morbillis, *& alia Symptomata ingruunt.* 120.
—— *vel* Tertio, Variolæ Anomal. Confl. *Conſtit. An.* 1670. *erumpebant.* 124.
—— Tertio, Variolæ Anomalæ Diſcretæ *erumpunt.* ibidem.
—— Variolæ Confluentes Regulares *erumpunt.* ibid.
—— *in* Var. Confl. *quid contingat.* 81.
—— Quarto, *vel* Quinto, Morbilli *erumpunt.* 120.
—— *erumpebant* Morbilli Anomali, *An.* 1674. *ſemper.* 144.
—— *in* Variol. Confluent. *incluſivè ab eruptione puta, omnes Puſtulæ in conſpectu ſunt, nec plures exſpectandæ.* 236. 244.
—— *erumpunt* Variolæ Diſtinctæ Regulares. 124. *Nam hicce Variolarum Eruptionis proprius eſt, ac naturalis, dies.* 90.
—— *in* Variol. Diſcret. *quid contingat.* 80. *&* 81.
—— Sexto, Morbilli *exſiccari incipiunt.* 121.
—— *in* Variol. Confluent., *ab invaſione puta, Puſtulæ omnes in conſpectu ſunt, nec plures exſpectandæ.* 236. 244.
—— Octavo, Morbilli *evaneſcunt in facie.* 121.
—— —— *in* Variol. Diſcretis, *&* Undecimo, *in* Confluent. *Symptomata Anomala quænam adſunt.* 84. *ad* 85.
—— —— *in* Variol. Confl., *& poſt, quid contingat.* 82. *Tumor Faciei incipit &* undecimo *ſubſidet, incipiente tum tumore Manuum.* 248.
—— *in* Variol. Diſcret. *quid contingat.* 80. *&* 72. Facies *ſi non tumet, & Puſtularum* interſtitia *palleant, malum.* 95. *In* Diſcretis malignis *Conſtit. An.* 1661. *ad* 1664. *periculum aderat, illo die.* 62.

 —Nono,

— Nono, Morbilli *undequaque diſparent.* 121.
— Decimo *tantummodo, Puerpera tenerior & vaporibus obnoxia, ſe è lecto contineat.* 279.
— Undecimo, *in* Variolis Anomal. Confluent. *mitioribus*, Febris ſecundaria, *dicta, à Pure, exoritur.* 234. 238. 249. *Et periclitatur æger, præ copia Puſtularum.* 235. *Hinc* dies *ille vulgo periculo plenus, niſi Medicus ſe interpoſuerit.* 381. *Et hoc die* Mors *invadere ſolet.* 240. Caloris & Inquietudinis *Paroxyſmus ſemper vexat.* 247. *Hinc Paregorica temporius, quàm aliis diebus, h. e.* hora quinta *exhibenda, ob Paroxyſmum veſpertinum.* ibid. *Et horum defectu plures exſtincti.* ibid. *Hoc die quoque* Tumor Manuum *incipit, ſubſidente eo tum Faciei, qui ad Puſtularum maturationem uſque perdurat.* 248.
— — *in* Variol. Regul. Confl. *quid contingat.* 83. 84. *Periclitantur tum, eoque plerique moriuntur.* 125. *Sed licet diſcrimen inferat; eo ſemel elapſo ſalva res erit.* 145. *Et qui moriuntur, ex Saliva ſpiſſa ſuffocante intereunt.* 97. *Saliva aliquando adeo viſcoſa, ut ægrum, ſtupore inducto, ſuffocet.* 96.
— — *in* Variol. Regular. Diſcret. *quid contingat.* 81.
— Decimo quarto, *in* Febr. Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *qui vulgaribus Symptomatibus adfecti erant, reſtituti erant.* 136.
— — *in* Variolis Confluent. *mediocris generis*, Febris ſecundaria, *dicta, à Pure, exoritur.* 234. *In* Variolis Anomalis Confluent. *An.* 1670. *ad ſummum* Decimo ſeptimo *periculum adeſt, quibus ſuperatis, ſalva res.* 145. *Et die* decimo quarto *moriebantur tantum, in* Variol. Confluent. Anom. *Conſtit. An.* 1670. *ut plurimum.* 124.
— — *vel* quinto, *in Var.* Regular. *Diſcret. quid fiat.* 81.
— Decimo ſeptimo, *in* Variolis Confluent. *peſſimi generis*, Febris ſecundaria *dicta, à Pure, exoritur.* 234. *Hoc die moriebantur aliquando, in Variol. Confluent. Anom. Conſtit. An.* 1670. *Hocce verò prælapſo ſalvi erant.* 125.
— Viceſimo, *in* Lochiorum *ſuppreſſione, jam ferè in vado res eſt.* 281.
— *in* Variolis Anomal. Confl. *An.* 1674. & *aliquando poſterioribus adhuc, periculum adeſt.* 146. 83. *In* Variol. Reg. Confluent. *quid contingat.* 83.
— primo, *in* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *ubi Morbus pertinacior, reſtituti erant.* 137.
— Octavo *in* Febr. Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *qui Comate adfecti erant, ſæpe reconvaleſcere incipiebant.* ibid.
— Triceſimo *in* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *qui Comate laborabant, reconvaleſcere aliquando tantum incipiebant.* 137. 142.
Diemerbroekius *Venæ ſectionem, in* Peſte, *damnat.* 70. *Refutatur cum aliis, qui Diaphoreſin culpant, ac ſi inde ægri debiliores fierent.* 76.
Differentia *inter* Febres Continuas *Autumnales*, & Intermittentes *Autumnales, quomodo conſideranda.* 27.
— Specifica, *ne quidem ulla, à Philoſophis enodari poteſt.* 187.
Differentiæ *inter* Morbos Acutos, & Chronicos, *percepta cauſſa, ad inve-*

inveniendas veras Indicationes horum Morborum, *magni momenti eſt.* 315.

Digeſtiva *in* Podagra *vocantur*, *quæ Naturæ opem ferunt in muneribus ſuis ritè fungendis*, *ſive Pharmaca*, *ſive Diætetica*, *ſive Gymnaſtica*, *fuerint.* 313.

—— Media, *vid.* Medicamenta Digeſtiva.

—— *in* Chronicis *Morbis debellandis*, *quare adeo valeant.* 317. *Quamdiu in eorum uſu perſeverandum.* ibidem.

—— *in* Febribus Intermitt. *Conſt. An.* 1661. *ad* 1664. *ob materiæ craſſitiem Evacuationi erant præmittenda.* 100.

—— *in* Podagra *quantum conducant.* 317. *Et quando uſurpanda.* 318.

Digiti, *in Podagra non Regulari*, *quomodo adficiantur.* 305.

Digitorum Articuli in Rheumatiſmo, *vid.* Articuli Digitorum.

Diſcrimen, *vide* Periculum.

Diſtinctio Febrium Intermitt. *in* Vernales & Autumnales, *quàm neceſſaria Medicinam excolenti ſit.* 48.

Divites *à Variolis quare interficiantur magis quàm Plebs.* 92.

Diuretica *in Hydrope*, *loco Purgantium*, *ubi vel Conſtitutio debilis*, *vel Hyſterici Adfectus*, *hæc vetant.* 343. *Hic tum præ ceteris omnibus inſerviunt* Salia lixivioſa. ibid.

Dogmatici *quomodo tam in dignoſcendis Morborum eſſentiis*, *quàm in Medicamentis*, *quibus eos adgrediuntur*, *hallucinentur*, *conſtitit invento Cortice Peruviano.* 332.

Dolor, *in Ileo*, *unde.* 44.

—— Penis, *in* Gonorrh. *virul. dum erigitur*, noctu *præprimis vexat*; *eſtque ſignum Pathognomicum.* 206.

—— *in* Pleuritide *punctorius*, *quo tempore incipiat*, & *quem Thoracis locum occupat.* 163.

—— *in* Podagra, *Pharmacum Naturæ eſt amariſſimum*; *quo enim ille* vehementior *fuerit*, *eo citius tranſit Paroxyſmus.* 306.

—— *in* Podagræ *irregularis* Paroxyſmo, *toto tempore non perdurat*, *ſi modo pars adfecta quieſcat.* 305. *Minima motus contrarietate accerſitur*, *ſed ſubito iterum evaneſcit.* ibid. Podagræ Regularis *ingruentis ſimilis eſt illi*, *qui Oſſium diſlocationem comitatur.* 303. *Quando*, & *quomodo*, *incipiat*, *procedat*, *deſinat*, & *recrudeſcat.* 303. *ad* 304. *Veſperi ſemper augetur* & *ſub Galli cantu levatur.* 304. Sudoriferorum *ope*, *in Paroxyſmo exhibitorum*, *exacerbatur.* 311. *In* Podagræ inveteratæ *Paroxyſmo*, *potius leniendus quiete in lecto*, *quàm Anodyni uſu*, *niſi nimium ſæviat.* 329. Vectatione, *in Podagræ inveteratæ Paroxyſmo*, *excitatus*, *quandonam ferendus*, *ad Mortis periculum effugiendum.* 327.

—— *in* Scrobiculo Cordis, *in* Febre Varioloſa. 98. Variolis Regularibus *jam inſtantibus tantum notus.* 98. 99.

—— —— & *Variolis*, & *Febri Varioloſæ*, *tū* & *Diarrhœæ An.* 1668. *communis fuit.* 103. *Sed in Diarrhœa hac ad uſque Epigaſtrium extendebatur ille.* ibid.

Dolores *in* Hyſterica Adf. *ex Spirituum nimio impetu.* 263. *Medicis facile imponunt*; *cum ſæpe aliorum Morborum ſpeciem præ ſe ferant.* 278. *Exempl. in Paroxyſmo Nephritico*, & *Colica Bilioſa.* ibid.

——— ——— Teneritudinem in partibus, *tactum refugientem, ac ſi fuſtibus fuiſſent exceptæ relinquunt.* 391. *Laudano compeſcendæ, ſi omnino* intolerabiles; *quin alias Evacuantia prius adhibeantur.* 276.
—— Luis Venereæ *præſentiam initio indicantes.* 207.
—— *in* Lue Venerea, *progreſſu temporis, quinam adſunt.* ibid.
—— Rheumatici, *vid.* Rheumatici Dolores.
Drake (*Johannes*) *Auctorem, dum manu tremula calamum regere nequit, in conſcribendo Tractat. de* Podagra & Hydrope, *adjuvat.* 301.
Dux Hetruriæ *quo modo à Peſte immunem ſe ſervaverit.* 65.
Dyſenteria *propriè habetur*, ubi frequentes ſunt Dejectiones, cum Ventris torminibus & colluvie mucoſa, *ſive ſanguis admiſceatur, ſive non.* 109. *Ejus* Deſcriptio. ib. 509.
—— *Autumnalis eſt Morbus.* 24. 106. 123. *Sed* Hyems *ipſi obeſt.* 106. 123. *Autumni initio fere ſemper* invadit; *Hyeme, pro tempore,* recedens. 108. *ad* 109. *Sic menſe Auguſto prognata uſque ad hyemem excurrit, vel, duorum menſium ſpatio, curſum ſuum abſolvit.* 23.
—— *Verno ingrediente, & alio quoque tempore, ſi* aura *calidior gelu ſuperveniat, vel* annus *epidemicè faveat, non nullos adficere poteſt.* 109.
—— *non rite curata in initio, ad Annos aliquando, licet raro, diſcruciat, craſi ſanguinis infecta; qui curanda.* 115.
—— *dolores ſummos non tantum, ſed ingens quoque vitæ diſcrimen* adfert, *ſi non peritè tractetur.* 109.
—— *quo ſenſu ſit aliquando* Febris *introverſa & verſus Inteſtina determinata.* 25. confer. 111.
—— *Adultis exitialis non raro.* 110. *Infantibus benignior; & diu illi hanc ferunt, ſi modo res Naturæ committitur.* ibid. *In Infantibus, quomodo curanda.* 113.
—— *Species varias, uti Variolæ & Epidemici alii, diverſis* Conſtitut. *habere poteſt.* 110.
—— Endemia Hybernorum *an cum aliis conveniat, quare ignoret Auctor.* ibid.
—— Epidemica, *Conſtit. An.* 1669. *ad* 1672. *an cum aliorum temporum Dyſenteriis conveniat, ignorat Auctor.* ibid. *Ubi per decem Ann. vix comparuerat iſte Morbus, poſt Febrem Varioloſam, & Variolas ipſas, harumque comitem Diarrhœam, graſſari incipit, menſe Auguſto.* 78. 103. 104. *Hanc Novum Febris genus comitatur.* 104. *Adpetente* Bruma *recedit, graſſante tum* Febre Dyſenterica; *ſed* Autumno *An.* 1670. *inclementius redit.* 105. *Hyeme iterum* recedit, *regnante tum iterum Febre Dyſenterica.* ibid. *Et tertio* redit *An.* 1671. *ſed mitior, & iterum ſuperveniente Hyeme, cedit; regnantibus iterum Febre Dyſenterica cum Variolis.* ibid. *Tandem An.* 1672. *Auguſto redit, non pauca ſed mitior, & hyeme recedit.* 105. 106.
——— ——— Febris *ſui generis, in Inteſtina introverſa, Auctori videtur.* 25. *Calidos & acres ibi deponens humores, & impetu vaſa ſanguinea aperiens, dum ſimul Inteſtina, ſuo niſu hos expellere ſatagentia, mucum naturalem exprimunt.* 111. confer. 25.

—— —— Symptomata *quænam habuerit.* 109. *Primo ingreſſu* Symptomata *uti alii Epidemici*, *atrociora habuit*, *quàm in ſtatu*; *licet tum plures adgrederetur*, *mitiora tamen erant*, *uti & in declinatione.* 111. Tormina *recedebant pro gradu adoleſcentiæ Conſtitutionis.* ibid.

—— —— *primo Anno*, *ut alii Epidemici*, *Naturæ ſubtilioris fuit.* 110. *ad* 111. *&* 114. Humoralis *quoque magis*, ſub finem *Conſtitutionis erat: in* initio *enim nullæ dejectiones moleſtabant*; *ſtercoroſæ ita non erant*, *tormina atrociora*; *ubi ſatiſcente* Conſtitutione *omnia contrario habebant.* 111. *Humoralis*, *in ſuâ declinatione*, *magis quod fuerit*, *quid circa* Epidemicorum *naturam denotet.* ibid.

—— —— *iiſdem*, *quibus primo Anno ſanata*, *ſequente Anno non curatur.* 115. *Curatio*, *primo Anno*, *differt à Curatione generali*; *& qualis fuerit.* 114. *In principio* Sero lactis *frigidè hauſto*, *& calidè per Enema quater injecto*, *poſt V. S. inſtitutam*; *dein ut* Cholera, *diluentibus*, *curabatur*; *ſed* Sero Lactis *loco Juſculi vel Zythogalæ.* ibid. *Quæ Methodus repudianda*, *licet faſtuoſo Remediorum adparatu non ornata.* ibid. *Per V. S. iterum curatæ Exemplum.* 115. Catharticis *primo Anno*, *quam* diluentibus *&* temperantibus, *quare non ita cedebat.* 114.

—— hæc & Febris eam concomitans, *à Doctore* Butler *in Africa ſanatur*, *eodem modo ac ab Auctore*, *in Britannia.* 114. *ad* 115.

—— *Conſtit. An.* 1670. *ad* 1672. *Epidemicè ſæviebat*, *una cum Variolis Anomalis*, *Autumno ſemper primas tenens.* 123. 124. *Variolis in* pares *concurrebat* ultimo Autumno, *ceterum primas Autumno tenens.* 123. *In* Variolis Anom. *An.* 1670. *ad* 1672. regimine calido *tractatis*, *ſæpe inſerviebat materiæ eliminationi*, *ſingulari eventu.* 125.

—— *An.* 1673. *Novembri menſe*, *poſt acre gelu*, *ſuccedente calore*, *hinc inde ſpargitur adhuc*; *nec poſtea amplius iſtius ſpeciei adparet.* 134.

—— Autumnali *An.* 1675. *potius Symptoma quàm Morbus eſſentialis erat.* 135. 137. *&* 142.

—— *in* Febr. Epid. *An.* 1675. Symptomatica, *quomodo curabatur.* 142. *In* Febre nova Epid. 1685. *ex Torminibus Ventris oborta*, *Laudano ſolo curatur.* 364. *Quare hæc potius ita compeſcenda*, *quàm vulgari Methodo tractanda.* 364. *Sed*, *Dyſenteriæ ubi Epidemicæ graſſantur*, *primo Evacuationes in uſum revocandæ.* 365.

—— Symptomatica. 135.

Dyſenteriæ variæ. 104. *ad* 106.

—— ſpecies, *in Variol. nigris peſſimis*, *neglectu* V. S. *oborta.* 148.

—— Curatio *in genere.* 111. *ad* 113. 509. *ad* 510. *Indicationes curativæ ſunt*; Venam ſecare *ad revellendum impetum*; Humores contemperare, *eoſque per Catharſin ſubducere.* 111. *Sed* Laudano *ſolo aliquando tuto curatur.* 116. 364. 510. *Ubi Morbus contumacior*, *quid agendum.* 112. *ad* 113. Symptomatum *Curatio.* 115.

Dyſentericorum Febres *Symptomata habuere ſimillima iis Febris Dyſentericæ.* 118.

In

In Dyſenteria *ætas ſi florida, quid mali contingat.* 109.

——— Aphthæ *mortem denunciantes, à Cathartico neglecto, & calefacientibus, adſtringentibus adhibitis ortæ.* 117. 109.

——— Calefacientia *quæ mala producant.* 109.

——— Dejectiones mucoſæ *cum vel ſine ſtriis Sanguineis, quales ſe habeant.* 109. *Unde fiant.* 111. Stercoroſæ *aliquando interponuntur, ſine dolore inſigni, in initio.* 109. Mucoſæ, *progreſſu morbi, in eodem ægro,* dolorem *in Inteſtino recto excitant.* 110.

——— —— Stercoroſæ, *progreſſu morbi, in eodem ægro, quare per Inteſtina tenuia,* dolorem *vehementem excitent.* 110.

——— *Conſt. An.* 1669. *ad* 1672. *circa finem,* Dejectiones Stercoroſæ *magis erant, quàm Mucoſæ.* 111.

——— Diæta. 112.

——— Frigus *manuum ac pedum Mortis periculum infert.* 109.

——— Gangræna *Inteſtinorum aliquando.* ibid.

——— Potus frigidus *admittitur.* 112. *Potus tepidus.* 114.

——— *ubi* Recidiva *quid agendum.* ibid.

——— —— Sanguis ſincerus *progreſſu Morbi aliquando, cum Mortis periculo, exit.* 109. *Unde illud.* 111. Sudores Anomali *concomitantes, cur nullius fuerint emolumenti.* 158.

——— Teneſmus *quando, & unde, vid.* Teneſmus.

Dyſpnœa *in Hydropicis, unde.* 334. *In* Morbillis *An.* 1674. *recedentibus, major erat, & magis in Peripneumoniam vergens, quàm in aliis.* 144. *In Morbillis, Infantibus, poſt Morbi receſſum, letalis accidens, V. S. curanda.* 122. Calefacientibus *hic inducta, V. S. quoque curanda.* ibid. *In* Pleuritide eſſentiali, *Tuſſi ſuppreſſa, V. S. neglectu, aliquando fere ſuffocat.* 163.

E.

EBullitio Febrilis, *ſeu* ſecundum *Intermittentium Paroxyſmi* tempus, *unde fiat.* 46.

Ebullitionis *atque* Fermentationis *vocabulis, cur non æquè, ac* Commotionis, *in exponendis Febribus utatur Auctor.* 29.

Eclegma, *vid.* Linctus.

Ecthymata, *vid.* Exanthemata.

Effluvia *Aërem contaminare poſſunt ad Epidemicos ſuſcitandos Morbos, eoſque aliquamdiu propagandos.* 146.

Elaterium *quid ſit, ejus doſis, & quomodo exhibendum.* 337. *In* Hydrope *præſentiſſimum Medicamentum, in iis qui ægrè purgantur.* ibid.

Electuarium *ad* Aphthas *&* Singultum, *è Cortice Peruviano, in Febre nova Epidemica.* 358. *In* Apoplexiæ *Paroxyſmo ſublato exhibendum.* 507. *In* Chorea Sancti Viti *roborans.* ibid. *In* Diabete. 192. *In* Diarrhœa *adſtringens.* 113. 510. *In* Febr. Interm. *ex Cortice Peruviano.* 56. 189. 193. 494. *In* Febre nova Epidemica, *roborans.* 358. *In* Febre Tertiana duplici, *corroborans.* 55. *In* Febre Quartana *ex Cort. Peruv.* 561. 495. *In* Fluore muliebri. 192. 282. *In* Hydrope, *digeſtivum, ad roborandum quale.* 345. *In* Hyſterica Adfectione

Cha-

Chalybeatum. 270. *Aliud corroborans.* 492. *In* Ictero. 134. *Ad* Lochia *ſuppreſſa ex Hyſterica Adf.* 280. *In* Mania communi, *poſt evacuationes factas Cerebrum corroborans.* 62. *In* Menſium Fluxu immodico *adſtringens.* 282. 192. *In* Mictu cruento *ex Febre Acuta.* 253. 254.
— *in* Podagra, *quo Auctor tamquam Digeſtivo uti ſolet.* 314. *Quo nomine Theriacæ Andromachi præferendum.* ibid. *Ad ejus compoſitionem Simplicia, palato quæ minus ingrata, ſunt eligenda, cum ad omnem fere ætatem in ejus uſu perſeverandum ſit.* ibid. *Quando præcipuè exhibendum; & quare.* 321. *In* Pruritu ferino. 175. *In* Rheumatiſmo Scorbutico. 174.
Emetica, *vid.* Vomitoria.
Emmenagoga *in Lochiorum ſuppreſſione, Hyſtericis miſta.* 280.
Empirici, *Morborum Hiſtoriæ & Methodi medendæ ignari, de corio humano ludunt & majorem edunt ſtragem, quam Morbi eorum auxilio deſtituti.* 196.
— *in* Podagra, *ex* Catharticis, *quæ adſtute celabant, exiſtimationem ſibi, cum damno ægrorum, quomodo compararint.* 311.
— *armis inſtruuntur, quibus Medicorum opera imitari queant, ubi ſcriptores potius in Remediis tradendis, quam in Genuinis Indicationibus expiſcandis occupantur.* 16.
Empiricus inſulſiſſimus *Medicamenta Medicamentis æque adjicere novit, & ſolet magis, quam Medicorum prudentiſſimus.* 158.
Emplaſtra Epiſpaſtica *cervici, in Febribus caput petentibus, cum fructu adplicantur.* 138.
Emplaſtrum *pedale in* Chorea Sancti Viti. 362. 506.
— *in* Hyſterica Adfect. *umbilicale.* 270. 490. *Hyſtericum Umbilico adplicandum ubi* Lochia ſuppreſſa. 280.
— *ad Lumbos in* Menſium fluxu immodico, *poſt primam Purgationem adplicandum.* 282.
— *è Mucilagin.* Præputii labiis *tumidis imponendum.* 211.
Empyema, *poſt* Pleuritidem *eſſentialem, quandonam.* 164.
Emulſio *in* Angina *qualis exhibenda.* 177. *In* Febre acuta *cum Mictu crueto.* 253. *In* Febre hiemali *qualis.* 349. *Refrigerans, in* Gonorrhœa virulenta. 210. *In* Hæmorrhagia Narium. 177. *In* languore Febrili, *cardiaca.* 37. *In* Mictu cruento, *ex Febre acuta.* 253. *In* Mictu ſanguineo *in Variol. Conſl. ex quibus.* 441. *In* Pleuritide eſſent. *leniens, & refrigerans.* 165. *In* Rheumatiſmo *qualis.* 171. *In* Sputo Sanguineo *in Variol. Conſl. ex quibus.* 441.
Enchymoma, *vide* Vibices.
Enema *in* Alvi dejectionibus *quibuſvis, anodynum.* 112. *In* Calculo *ex Podagra diuturniore.* 328. *In* Cholera Morbo, *ex juſculo tenui, & Syrupis lenioribus.* 107. *In* Diarrhœa *quodnam.* 113. *In* Diarrhœa Febriū contin. *adſtringens.* 43. *In* Dyſenteria *præfractiore anodynum.* 510. *In* Dyſenteria Conſtit. 1669. *ex ſero Lactis puro, poſt V. S., & largiter adſumtum per Os ſerum Lactis frigidum, quater injectum, initio Conſtitutionis, Tormina, & Dejectiones ſanguineas, tollebat.* 114.

In Febre acuta *cum* Mictu cruento *&* Petechiis. 253. *In* Febribus contin. *Sanguinem refrigerans.* 34. *In* Febre Cont. *An.* 1661. *&c. quandonam.* ib. *In Febre Contin. pro Pauperibus, ex Lacte Saccharato.* 37. *In* Febre Contin. *poſtridie Emetici exhibiti, quando, & quale, adplicandum.* 34. *In* Febre Eryſipelatoſa *quando & quale.* 175. *In* Febre Varioloſa. 101. *In* Gonorrhœa *virulenta.* 209. *In* Hæmorrhagia Narium, *quotidie injiciendum, quale.* 177. *Ex Tabaci fumo commentatiſſimum in* Ileo. 365. 512. *In* Lochiorum ſuppreſſione *ex Lacte ſaccharato, ſemel tantum eſt adplicandum, uti de Narcotico dictum.* 280. *In* Mictu cruento *ex Febre acuta.* 253. *In Paroxyſmo* Nephritico *à Calculo.* 446. *In* Nephritide *ex Podagra diuturniore.* 328. *In* Rheumatiſmo *quale, quando, & quamdiu, exhibendum.* ib.

Enemata *in* Angina, *qualia & quando injicienda.* 177.

—— *carminantia, in* Colica bilioſa, *crabrones irritant & Morbum diuturniorem reddunt.* 129. *In* Colica Hyſterica *plus nocent, quàm proſunt.* 133. *In* Diarrhœa, *adſtringentia, parva quare ut ſint mole, oportet.* 43.

—— *&* Refrigerantia Medicamenta, *in cauſſa eſſe poſſunt, quo minus Deſpumatio Febrium, ſpatio* 336. *hor. h. e.* 14. *dierum perſolvatur, ſed in longum evagetur.* 52.

—— *in Febribus quibuslibet,* fractis Morbi viribus, *non diu* repetenda *ſunt, præſertim in* Hyſtericis *&* Hypochondriacis; *& quare.* 152.

—— *in* Febribus continuis *quando parcè; vel & neutiquam, adhibenda.* 34. *ad* 35. *Quando largiter adhibenda.* 34. *In* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *propter diateſin inflammatoriam & ſtuporem ſenſuum, ſæpe iteranda.* 138. *In* Febr. Intermitt. *Cortice Peruviano curatis, ſine metu Recidivæ, etiam leniſſima, non admittuntur.* 191. *In* Febre Morbilloſa, *non conducebant.* 144. *In* Febre Scarlatina *quare deneganda.* 162. Febr. Tertianas *vernales ſæpe tollunt.* 51. *In* Febre Tertiana duplici *interdicenda.* 55. *In* Febre Varioloſa *ubi Ptyaliſmus adeſt vitanda.* 103. *In* Gonorrhœa virul. *ſi ægri à Catharticis abhorreant, vel iis pertinaciter refragantur, in auxilium vocanda: at cum non æque tuto, viciſſim hinc tum Catharſis, tum Enema, exhibenda, ne* Lues *exoriatur.* 209. confer. 210. *Qua Methodo hoc fiat.* 209.

—— *in* Ileo *vero, per os rejiciuntur; quod Morbi hujus ſignum individuum.* 44. *ad* 45. *In* Iliaca Paſſione *licet acria, in* Emetica *abeunt.* 44. 128.

—— *inter Laudani uſum, ex Lacte ſaccharato modo ſi fuerint, iſtius effectum deſtruunt.* 277. confer. 278.

—— *in* Nephritide *ex Calculo, vel Arenulis, neceſſaria, ut laxentur & dilatentur meatus.* 278. *In* Nephritide *ex Hyſterica Adf. potius nocent.* ibid. *In* Soporoſis Adfectibus *valde utilia.* 138. *In* Pleuritide *eſſent, ex quibus conficienda.* 166. *In* Tuſſi Epidem. *ubi Febris &c. adſunt, quotidiana.* 152. *In* Variolis, *evacuantia, initio an conducant.* 88.

—— Refrigerantia *Sanguinis robur, & tonum,*

tonum, *relaxant*. 34. *Quandonam* loco Venæ ſectionis *in quibuſdam Febribus continuis*, *ſubſtituenda*. ibid.
—— *in Febribus continuis*, *quo uſque*, *&* *in quibus*, *iteranda*. ibid. *Vetantur poſt largam Venæ ſectionem*, *&* *in ætate provectâ*. ibid. Senibus *minus quàm aliis conducunt*. ibid.
Epidemica Conſtit., *vid.* Conſtit. Epidem.
Epidemici Morbi, *vid.* Morbi Epidem.
Epilepſia *Adultorum an forte curari poſſet*, *ut Chorea Sancti Viti*, *adaugendo doſin Venæ ſectionis & Purgantium*. 362. 506.
—— *Puerorum*. 520.
—— *ex* Hyſterica Adf. *caput obſidente*, *in Fœminis ſanguineis*, *& fere viraginibus*, Uteri ſtrangulatus *dictus*, *deſcribitur*. 257.
—— *Infantium dentientium*, *nono vel decimo menſe*, *aut à ſeptimo ad decimum*, *ſupervenientes*, *ubi inflammatio Gingivarum*, V. S. *exigunt*. 122. *Hæcque*, *in hoc caſu*, *quibuſlibet aliis ſpecificis ſola anteferenda*. ibid.
Epileptici Adfectus *Infantium dentientium Materiam viridem bilioſam*, *ut in Hyſterica Adf. exprimunt*. 262. 520.
—— *Infantium non amplius dentientium*, *Variolas*, *Morbillos*, *vel Febrem Scarlat. indicant*. 243. *Hi quomodo tractandi*. ibid. *Et* cavendum *ne pro Convulſionibus eſſentialibus habeantur*. ibid.
—— Febrium Interm. Paroxyſmos *aliquando*, *ſed rarò*, *præcedunt*. ibid.
—— *in* Febre Scarlatina *Infantium*, *quomodo tractandæ*. 162.
Epileptici Paroxyſmi, *in Variolis*, *Diſcretis præſertim*, *jam jam prodituris*, Infantes *vexantes*, *indicant plerumque hunc morbum mitem*, *& boni moris*, *futurum*. 80. *Hi Variolas Diſcretas præcedentes*, *ſæpe*, *Infantium damno*, *pro Eſſentialibus Adfectibus evacuantibus tractati*, *unde Puſtularum eruptio fuit impedita*. 243.
Epiſpaſticum *in* Angina, *cervici vel nuchæ quando adplicandum*. 177. *In* Febre Epidem. *An.* 1673. *ad* 1675. *ad* Comatoſum Adfectum *ſuperandum nuchæ imponendum*. 138. *Nuchæ in* Febre nova Epid. *Infantibus adplicandum*. 366. *In* Febre Scarlatina *quandonam adplicandum*. 162. *In* Tuſſi Epid. *ubi Febris &c. admiſta*. 152. *In* Variolis, *ad Epilept. Adfectus Infantium*. 243.
—— *Pedibus in* Variolis Confluent. *ex Allio*, *in Adultis*, *adplicandum*, *à* die octavo, *omni die renovando*, *donec periculum abſit*. 250. confer. 251.
Epiſtolæ Brady *ad* Th. Sydenham. 180.
—— *G.* Cole *ad Th.* Sydenham. 230.
—— *H. R.* Paman *ad Th.* Sydenham. 201.
Epithemata *in* Podagra, *adplicita*, *ſæpe nocent*, *proſunt numquam*. 329.
Epocha, *Febrium Intermitt. Autumn. certa*, *eſt menſis* Julius. 106. *Febrium Intermitt. Vernal. menſis* Februarius *eſt*. ibid.
—— *in Variolis*, *primi inſultus* dies *eſt*. 80.
Equitatio *firmat Sanguinem*, *ac ſpiritus*, *quam maximè*. 274. *Effectus*

in nobis egregios illos præſtat, quatenus impetum *omnem in Ventrem, ubi vaſa excretoria plura, determinat; illaque mille ſuccuſſionibus ingeminatis exagitat; tumque calorem excitat; dein* humores *ſtagnantes adſimilat, diſſipat per totum, & eliminat: tandem perpetuo* motu *Sanguinem exagitando permiſcet, renovat, ac vigere facit*, ibid.

—— *in* Morbis Chronicis, *&* Phthiſi *præſertim, cur ita conducat.* 316. *In* Colica bilioſa, *aut vectio in* Curru, *unicum remedium, (exhibito interim anodyno ad* Dolorem recidivum *Colicæ bilioſæ exſtirpandum,) poſt debitas Evacuationes, ſi aliquamdiu continuentur.* 130. *In* Hypochondr. *&* Hyſtericis *ſummi momenti, & ſanitatem præ ceteris conciliat; Et hujus rei exemplum.* 274. *ad* 275. *Idem in* Phthiſicis, Tabidiſque, *præſtat.* 275.

—— *in* Phthiſicis *curandis magis efficax, quàm Cortex Peruvian. in Intermitt., vel Mercurius in Lue Venerea, ſi obſeruanda obſerventur.* ibid. *Viribus ægrorum adcommodari debet, ut primo ſit modica non violenta, ſic gradatim adſcendendo pro ratione virium increſcentium.* ibid. *In Phthiſicis non juvat, niſi longa itinera emetiatur æger.* ibid. *In Adultioribus ad Phthiſin ſanandam multo diutius, quàm in Junioribus, continuanda.* ibid.

—— *&* Vectio in Curru *in* Chronicis quam pluribus *præſtantiſſimum remedium, modo quis in illo improbius perſeveret; Et hujus rei ratio.* 131.

—— —— *ſed conſtans & adſidua, in Morbis* Chronicis, *ac* Podagra, *ſi grandior ætas, vel Calculus, non intercedant, adeo præſtans eſt Medicamentum, ut ſi huic ſimile quis haberet, quod celare vellet, opes inde ampliſſimas facile adcumularet.* 324.

Equus *ad* ἀκμὴν *ſuam pertingit ſeptem annorum ſpatio.* 47.

Eruptio Puſtularum, *in* Variolis, *tardior celeriori præferenda.* 90. *Sæpe impeditur & ſupprimitur à violentia Morbi & à nimio impetu, Puſtulas ſe mutuo opprimentes nimis urgente.* 239. confer. 243. *Adeoque* non acceleranda (*ubi de Variolis quædam ſuſpicio*) calidis & cardiacis, *utut graviter ægrotent; nam* non necant *Variolæ* quia tardiùs erūpunt, *niſi calefacientibus* impeditus fuerit egreſſus; *hicce tum temperantibus alliciendus.* 90. *Verum ubi* calefacientibus *nimis acceleratur, peſſimum, & ex Diſcretis in* Confluentes *inde ſæpe mutantur Variolæ.* ibid.

—— —— *adjuvari* quarto die *aliquando, ſi pro voto non ſuccedat, poterit; ſed per* Cardiaca blanda, paregorica, *quæ æſtuanti Sanguini frænum injiciunt;* ante *hunc diem verò non.* 90. *ad* 91.

—— —— Anomal. Diſcret. *non quarto, ut in Diſcretis Regular., ſed* tertio die, *ut in Confluent., contingit.* 124.

—— —— Confluentibus Regularibus *ut plurimum* tertio die, *ante illum aliquando, rarò poſt, contingit.* 81. 124.

—— —— Diſcretis Regular. *naturaliter, & utplurimum,* die quarto *contingit.* 80. 90. *Rarò* citius, *ſed aliquando* ſerius. 80. *Quanam* Symptomata *tam in Adultis, quàm Infantibus,*

tibus, præmittat. ibid. *In laxiori temperamento, aliquando, ſine inſigni ægritudine prægreſſa, ſenſim ad* expulſionis *periodum pervenit.* ibidem.

——— —— Regularibus, *Evacuationibus oportunè inſtitutis, aliquando promovetur.* 87. *ad* 88.

Eruptiones Cutis, *vid.* Cutis Eruptiones.

Eruptionis Puſtularum tempus, *in* Variolis, *dicitur, ubi Natura* ſeparatam, *priori tempore*, materiam *parvorum* Abſceſſuum, *ſeu* Puſtularum, *ope, amandat, atque expellit.* 88.

——— ——— *ab eo in* Morbillis *adeo diſcrepat, ut Morbus* erumpens *uterque, inde, facile diſcerni queat.* 82. 125.

Eryſipelas, *vid.* Febris Eryſipelatoſa.

Evacuantia *ubi roborantibus Curatio innititur officiunt prorſus.* 317.

—— *in* Apoplexia *Febribus Intermitt. ſupervenientc mortem inferunt.* 191. *In* Cholera, *tuta non ſunt.* 108. *In* Dyſenteria Epidemica, *vid.* Purgantia. *In* Febre nova *Epidemica, licet convulſivi motus, aut ſubſultus adſint, ideo non deneganda.* 360. *In* Febrib. Intermitt. *Morbum protrahunt.* 186. *In Febr. Intermitt. Cortice Peruviano curatis, quæcumque vitandæ, metu Recidivæ.* 191.

—— iterata *in* Febribus, *licet neceſſaria, corpus debilitant; unde fracto quaſi Spirituum ſyſtemate, Symptomata leviora, quaſi Febrium reliquiæ, remanent; quæ tempore recedunt, vel Paregorico ſuperantur.* 368.

—— *in* Hydrope *quomodo agant, & quænam ſint.* 334. *ad* 343. *In* Hyſtericæ Adf. *curatione, quænam initio inſtituenda, & quare.* 207. *Inter Paregoricorum uſum non exhibenda, ne motu excitato, Symptomata revocentur.* 277. 278. *In* Nephritis ſpecie, *Febres Intermitt. concomitante, ſummopere vitandæ.* 201. *In* Podagræ *Curatione non modo infructuoſa, ſed & nocua.* 309. confer. 312. & 309. *ad* 312. *Paroxyſmum Podagricum cur excitent.* 311. *In* Variolis, *ut V. S. Enemata, Emetica, &c.*, in initio *vitanda, ſi fieri poteſt.* 88. *Quo ſenſu nocere poſſint.* ibid. *In quibuſnam requirantur.* 243. *ad* 244. *In quibuſnam verò denegentur.* ibid.

——— —— *in* Variolis *non minori cum periculo motum requiſitum* retardare *poſſunt, quàm* calefacientia *eumdem nimis accelerare.* 88.

——— —— opportunè *adplicata aliquando* Eruptionem *Puſtularū promovent.* ibid.

Evacuationes *juſto copioſiores, in Morbis, quidnam producere valeant.* 60.

—— Sanguinis indebitæ *Adfectum Hyſtericum* excitare *valent.* 133.

—— *ſponte à Natura fieri ſolitas, imitari velle ſæpe ſtolidum eſt.* 140.

Eventus *in* Variolis *à Curationis fundamento, primis diebus jacto, pendet.* 236.

Exanthemata *in* Morbillis *An.* 1670. faciem *primo, in* Morbillis *An.* 1574. humeros *primo occupabant.* 145.

—— nigra, *in Morbillis, Adultis contingentia, & interitus ſigna, quomodo tractanda.* 121.

—— Peſtilentialia *imminentis leti ſæpe indicia, à* Sudoriferorum, *in tenuiori humorum portione, Morbi*

nempe ſede, impetu facto, fibris fractis & comminutis, excitantur, in iis ſcilicet qui difficulter ſudant. 72. *Et in iis, qui facile ſudant, Bubonum materia intropulſa & furiente, itidem producuntur.* ibid.

—— *in* Variolis, *vid.* Puſtulæ.

Excrementorum alvinorum *liquidiſſima conſiſtentia indicat Diarrhœam non criticam.* 44.

Exercitium corporis, *inter ea, quæ humorum indigeſtionem impediunt, hinc ſanguinem roborant, ac firmitudinem conciliant, facile palmam præripit.* 323. *Et Calculum quoque prohibet.* 324.

—— —— *juſto vehementius Spiritus diſſipat, hinc Concoctiones lædit.* 323.

—— *in* Hydrope *loco Purgantium quando.* 343.

—— *validius in* Gonorrhœa virul. *ſcroti inflammationem excitare poteſt.* 206. *Vel recidivam, ſi reliquiæ quædam adfuerint, producere valet.* 208.

—— *in* Morbis Chronicis, *vide* Exercitium corporis in Podagra.

—— *in* Podagra & *Chronicis pleriſque, ſive Equo, ſive Curru, conſtans & adſiduum, adeo præſtans eſt Medicamentum, ut ſi huic ſimile quis haberet, quod celare vellet, opes inde ampliſſimas adcumulare poſſet.* 324. *Pro* Podagricis *primarium eſt Equitatio, ni grandior ætas, vel Calculus major, obſint; tum verò Vectione in curru utendū.* ibid. *In* Podagra *tam in Paroxyſmis, quàm eorū interſtitiis, commendatur, licet ægro diſpliceat.* 326. *In aëre ruſticano, potius quàm in urbano, inſtituatur.* 324. *Licet ægro durum videatur, propter ſenium, & ſocordiam huic Morbo naturalem, neutiquam omittendum, aut ex aliis adhibitis nihil frugis reportabitur.* 323. 327. *Sed juſto vehementius non ſit, tale verò quale ſenibus, qui primarium ſunt ſubjectum, competit.* 323.

—— *in* Podagræ Paroxyſmo, Curru vectio, *ægro brevi multo minus doloroſum videbitur, quàm quies domi in Cathedra ipſi moleſta eſt: & præterea ſomnum placidum illi in ſubſequentem noctem conciliabit:* Calculum *quodamtenus præcavebit: Impotentiæ artuum ad motum occurret: In ſenibus materiæ inconcoctilis adſimilationem parum adjuvabit.* 326. *Quandonam verò vetatur, & lectulus ejus defectum ſupplere debeat.* ibid. *ad* 327. *Ubi verò ægritudo, animi deliquia & ſimilia adſint, ut Libitina evitetur, cubiculo æger non includatur, ſed moleſtiam vectationis in aëre liberiore ſuſtineat; & dolorem, amariſſimum licet Naturæ remedium, ut vitæ proſpiciatur, ferat.* ibid. *Non modo Tophorum generationem impedit, verum & Tophos veteres, atque induratos, ſolvit, modo cutim nondum deſtruxerint.* 323. *In Podagræ inveteratæ Paroxyſmo, ad ventriculi languorem confer.* 327.

—— *in* Podagra, & Chronicis Morbis, *quotidianum eſſe debet, cum totius corporis habitus ſit immutandus: quin in Podagra* exercitatio *per vices intermiſſa, fortaſſis nocere poterit, Paroxyſmum accerſendo, ubi quis ab ea deſuevit.* 323. confer. 317.

Exer-

Exercitia corporis *modica in Tuſſi Epid. An.* 1675. *conceduntur.* 151.
Exercitio *calefacti ſollicitè vitare debent frigus.* 160.
Exhorreſcentiæ febrilis tempus, *eſt illud in quo pereunt, qui ex Febr. Interm. moriuntur.* 46.
—— *in Febribus Interm. ratio.* ibidem.
Exomphalos *in Hydropicis unde.* 333. *ad* 334.
Exoſtoſes, *ſeu* Tubera Oſſium, *in Lue Venerea quales.* 207. *Quomodo curandæ.* 215.
Expectoratio *in Pleuritide eſſentiali liberior facta, Symptomatibus finem imponit.* 163. *Tamen ad Curationem attingendam non proponitur, ab Auctore, ſed V. S.; quia expertus eſt Methodum hanc non modo tædioſam, ſed & periculo plenam eſſe, quia aliquando pars quædam materiæ non coctæ Expectorationem ſupprimere poteſt; tum quia expulſionem materiæ morboſæ, pro ſuo arbitrio, melius per aperturam Venæ, quàm per Tracheam, dirigere poteſt.* 166.
Experientia *Medicorum Magiſtra.* 208.
Expulſionis tempus *in Variolis, idem ac* Eruptionis.
Externa, *vide* Topica.
Extractum Abſinth. & Centaur. min. *in Febr. Tert. Vernal. An.* 1678. 193.

F.

Faciei flacciditas, *in Variolis Regul. Diſcret. ex calefacientibus, & ſudoribus nimiis, producta,* Paregoricis, V. S., & aura frigidiore, *tollitur.* 95.
Faciei Tumor, *vid.* Tumor faciei.
Facies *in Variolis,* Cicatricibus *ne deturpetur, an aliquid agendum, præter Regimen temperatum.* ibid.
——— Confluentibus, *ultimis diebus, ob Puſtulas cruſtoſas, rigida,* Ol. Amygd. dulc. *inungitur, & quare.* ibid.
Facultates humanæ *non majores, quàm quæ percipiendæ vel* Theologiæ Naturali, *vel* Philoſophiæ morali, *vel* Arti Medicæ, Mathematicæ & Mechanicæ, *inſerviunt.* 187.
Fama Medici, *vid.* Medici Fama.
Faucium, *in Variolis Diſcretis,* dolor *incipit cum Puſtularum eruptione, & cum harum incremento augetur.* 80.
Febres *duas partes, è tribus, in faciunda Medicina occupant.* 196. 256.
—— *id ſolemne habent, quod cum rigore & horrore, quas totius corporis calor ſequitur, adgrediantur.* 66. 109.
—— *pro cauſſa externa, quamplurimum,* Veſtium præmaturam abjectionem, *vel* refrigerationem poſt incaleſcentiam ab Excercitio, *habent.* 160. *Atque tum pro Conſtitutione Anni, vel humorum dyſcraſia, variæ exoriuntur.* 160. 161. *Et ab his duabus cauſſis, plures quàm Gladio, Peſte, Fame, ſimul ſumtis pereunt.* 160.
—— novæ, *quot Annis ſub eadem Conſtitutione, quare enatæ vulgo ſæpe videantur, quæ tamen eædem ſunt.* 117.
—— Conſtitutioni generali *propriæ, æſtate, ubi corpora excalefacta ſunt,*

ſunt, invadunt; ſed Autumno, Principi Epidemico iterum cedunt. 117.

— *&* Morbi Epidemici *ſimul graſſantes, miram habent affinitatem.* 157.

— novæ ſpeciei *Auctori ubi ſeſe, jugiter ſibi invicem ſuccedentes, obſerunt; quæ ad eas pertinent, & ab eis pendent, ſedulo congerit.* 3.

— *in* ſpecie ſua *præcipuè diſtinguuntur, tum* ſudatione *tum* ſiccitate, *hoc illove morbi tempore; modo illæ ſibi fuerint permiſſæ, nec incongrua Methodo tractatæ.* 157. Exempla *vide* 158.

— quædam *ſunt, quæ ſingulæ ſuam ſibi Methodum medendi à reliquis diverſam poſtulant.* 196. *Quædam per* Diaphoreſin, *aliæ per* Catharſin, *eliminandæ veniunt; quædam à Naturæ* peculiari Methodo, *ſine* evacuatione *ſenſibili, ablegantur, & quomodo.* 140. *Per Diaphoreſin quænam, per Catharſin quænam ſint curandæ, Experientia docet non Ratio.* ibid.

— Diaphoreſin *licet à Natura curentur ſæpe quam optimè; id ſibi privilegii adrogare Ars nequit, ſine diſcrimine, ob plures rationes.* 369.

— Sudoriferis *ſæpe accenduntur, quæ vel ſponte, vel V. S. abiviſſent.* 370.

— *quæ in* ἀκμῇ Sudorem criticum *poſtulant, ſunt* Febres Intermittentes, *quarum Paroxyſmi particulares id poſtulant; tum* Febres *talis Conſtitutionis, quæ ad Intermitt. Epid. producendus unicè facit: Et niſi in iis Methodus eo dirigatur, pejores fiunt.* 140. Febris Peſtilentialis *vero cauſſa quia ſubtilis, jam primis diebus,* Sudoribus *diſſlari poteſt.* ibid.

— *tenui* Diæta, *modo* Intermittentes *non ſint, abſque alia* evacuatione *aliquando ſolvuntur.* ibid.

— quam plurimæ *per* V. S. *&* Purgationem *multo melius, quàm per ullam aliam Methodum curantur.* 369. *Præſertim quam per* Diaphoreſin. 369. 370.

— *ubi* curandæ, *non modo* duabus Indicationibus, *uti vulgo obtinet, ſatisfaciendum venit; ut nempe* Sudoriferis materies morboſa evacuetur, *tumque* Symptomatis ſupervenientibus obviam eatur, *hoc equidem Empiricus novit; ſed Hiſtoria Morbi eſſe debet, ut noſcatur cujus ſpeciei Febris ſit; tum an Phænomena ex ipſo Morbo, an ex curandi Methodo naſcantur.* 196. *Errat, qui non continenter attendat ad* Conſtitutionem *Anni, alicui Morbo faventem, & reliquos in ejus ſimilitudinem detorquentem.* 153. *Maximi momenti eſt ſcire*, quanam Evacuationis via *Materia febrilis ſit excludenda.* 162. 369.

Febrilis Materies *ſolo ipſius Febris calore, fere, ad Concoctionem ut ſudore expellatur, duci poteſt, ut calefacientibus iis fervidis, forinſecus adlatis, non indigeamus.* 140. *Iſtius Concoctionem, jam ab initio promovendam vulgo clamant Medici, licet temperantia tum exhibeant; unde quid ſibi velint, ignorat Sydenham.* 35. *Ejus* Concoctio *quid ſit.* 35. 36. *Quid ipſam promovere revera ſit.* 36.

Febris *Inſtrumentum, ſeu ſolemnis Machina Naturæ eſt, dedita opera fabricata, ut ejus adjumento partes* impu-

impuræ & nocuæ, *à puris & ſanis*, *ſecernantur*, *& per emunctoria corporis dein expellantur.* 20. 35. 67. 100. 239. 314. *Hujus ope ſi* Natura *critice* Materiam morbificam *ſolvere norit*, ſanitas *inſequitur*; *vel* Mors, *ſi ab eadem materia oppreſſa* Natura *fatiſcat.* 20.

—— *cum Apoſtemate quamnam habeat Analogiam.* 100.

—— *Naturæ Methodus eſt*, *qua materia peccans ex Sanguine amolitur*, *uti Abſceſſu eadem ipſa partes firmas ab extraneis liberat.* 236.

—— *in* Morbis Malignis *cur mitior adpareat*, *quam Morbi violentia*, *ex Virium proſtratione deducenda*, *exigere videtur.* 155. 371. *Quomodo ex V. S. emicuerit hæc*, *Caſus ſingularis.* 371. *In* Peripneumonia notha *vix reperitur ob interceptam Circulationem*, *arctato nimis Pulmone.* 168. *Sic in* Peſte *Febris aliquando non adparet*, *dum perit æger.* 155.

—— Primaria *Naturæ videtur illa*, *qua Intermitt. Autumn. Conſtit.* 1661. *ad* 1666. *cæteris prædominabantur*; *& ſoli hujuſmodi* Febri *quæ* Depuratoria *vocanda*, *adaptari debent* Axiomata *Hippocratis & aliorum Veterum*, de præparanda materia Febrili, ad Criſin per ſudores ritè faciendam. 156.

—— Morborum Intercurrentium *primarius Morbus eſt*: *& reliqui Adfetus*; *à quibus illi Morbi nomen mutuantur*, *ut Angina*, *Pleuritides*, *&c. Symptomata modo ſunt*, *à materia Febrili*, *à modo criſeos*, *à parte in quam ruit*, *pendentia.* 159. *confer.* 165.

—— *unius Anni*, *ab altera*, *ita differt*, *ut qua Methodo jam ab ea ægros liberaveris*, *alio Anno eadem ipſa forſan è medio tolles*: *hocque pendet à varia Conſtitution. Epidem. natura.* 21. *Nam Febris quædam propria ac peculiaris*, *cuilibet Conſtitutioni peculiari competit.* 79.

—— *in* Infantibus *non facile ſemper diſtinguitur*, *an à dentitione*, *an verò alterius ſpeciei*, *ſit.* 367.

—— *Commotionem in corpore ponit*, *pendentem à Natura*, *quæ* vel *materiam inimicam excernere*, vel *ſanguinem in novam diatheſin immutare*, *tentat.* 29. *Ex quolibet horum verò fiat*, *Indicatio ſemper erit*, *Commotionem febrilem ita dirigere*, *ut vel non exorbitet*, *vel etiam non langueat.* 30.

—— una eademque, *diverſa ſua periodo*, *diverſimodè tractanda ſæpe eſt.* 197.

Febris alba *idem ac* Chloroſis, *ſpecies Hyſtericæ Adf. ex Humoribus depravatis*, *eſt.* 266.

—— *ex* Cholera *malè tractata*, *Emetico tantum tollitur.* 32.

Febres Continuæ varias, *pro varia anni* Conſtitutione Epidem., *Species ponunt.* 21. *ad* 21. *Et uno anno aliam longe*, *& diverſam à præcedenti*, *pro anni* Conſtitutione, *medelam poſtulant.* ibidem. *Febris Continuæ verò* ſpecies varia expiſcatur, *licet ſingulæ Symptomatis communibus implicentur*; Primo *ex* aliorum Epidemicorum *Morborum*, *tum tempore graſſantium*, Genere; *ut qui ſpeciem Variolarum regnantium quamdam cognoſcit*, *illi ſatis conſtabit de* ſpecie Febris *cujuſvis*, *per id temporis graſſantis.* 156. *ad* 157. Secundo, *ex Symptomatibus*

Febri cuilibet, *præter communia*, *ſingularibus.* ibid. *Febres quælibet Symptomata*, *præter communia*, *alia habent certa*, *tamquam Diſtinctionis notas*, *quas ſingulis* ſpeciebus *impreſſit Natura.* ibid. *Et diſtinguuntur ſic præcipuè*, *tum* ſudatione, *tum* ſiccitate, *hoc illove Morbi tempore*; *modo illæ ſibi fuerint permiſſæ*, *nec incongrua Methodo tractatæ.* ibid. *Exempla vide* 158. *At* Febris nova *cujus ſpeciei ſit*, *ſurgente primò Conſtitutione*, *cum nulli adhuc Epidemici Morbi*, *quos Febris prævertere ſolet adparuere*, *ut indagetur arduum eſt.* 158.

—— *ſine Evacuationibus*, *ſola Diæta*, *ſi in initio tractentur*, *quomodo ſæpe curantur.* 140.

—— Epidemicæ *quæ vel* Putridæ, *vel* Malignæ, *vel* Petechiales &c. *dici ſolent*, *licet denominationem eam obtinuerint hactenus*, *ab inſigni alteratione ſanguini impreſſa*, *vel Symptomate quodam evidentiore*; *potius Nomina ſua ſortirentur à Conſtitutione.* 24. *Quare verò ita cenſeat Auctor.* ibid.

—— Verna tempeſtate, *præſertim quæ æſtatem propius adtingit*, quare paucæ occurrant, *niſi Conſtitutio fuerit epidemica.* 49. *Circa Veris finem*, *&* *Æſtatis initium*, *minus producuntur*, *verùm illa tempeſtate*, *vel in* Intermittentes, *vel in* Pleuritides, *& id genus inflammationes*, *ſua ſponte diſſiliunt.* 73. *In* Intermittentium *caſtra*, *maximè Autumno pendente*, *migrantur.* 373.

—— *ex* Intermittentibus Autumnalibus, *defectu purgationis in fine morbi*, *ſæpe enaſcuntur.* 35.

—— —— Autumnales *&* Intermittentes Autumnales *quodnam diſcrimen habeant.* 52. Continuæ, *æque ac* Intermittentes, *conceptam effervescentiam* (*licet hæ uno tenore*, *illæ partitis vicibus*, *eadem defunguntur*) *ſpatio* 336. *hor. h. e.* 14. *dierum abſolvunt*; *ſi ſcilicet Naturæ negotium permittatur*, *neque medicamentis Refrigerantibus aut Clyſteribus*, *hujus ordo interturbetur*; *aut corporis debilitas* ipſa impediat. ibid. *Sed non nullæ harum*, *quæ ex levi offenſa*, *ex* 6. *R. N. N.* *oriuntur*, *tranſeuntis & incerti genii*, *neque ad deſtinatam periodum pertingunt.* ibid.

—— —— *atque* Intermittentes *principatum obtinuere*, *durante Conſtitutione Ann.* 1661. 62. 63. 64. *iiſque Variolæ cedebant.* 62.

Febris Continua *Compendium quoddam eſt* Intermittentium, *uti harum ſinguli* Paroxyſmi *hujuſce ſunt Compendium.* 27.

—— —— Epidemica *Conſt.* 1661. *ad* 1664. *aliarum quotquot ſunt*, *cur præcipua & Coryphæa habeatur.* 28. *Unica ſpecies in rerum natura tum temporis Auctori nota.* 29. Intermittentibus *ſubſecuta*, *ejuſdem fuit genii*; *&* Intermittentium Autumnal. *Compendium*, *uti* harum *ſinguli Paroxyſmi iſtius ſunt*, *compendium*, *videbatur*; *nec*, *niſi ratione durationis differebat.* 27. *Hanc Febrium unica facile in Intermittentium Caſtra tranſibat*; *ſed ſequentium Annorum Febres rariſſimè.* 156. *Unde patet quod cum* Intermittentibus *iſtius Conſtit. natura conveniret.* ibid. *Ad* Inter-

Intermittentium Autumnaliū *Claſſem quare referebatur.* 27. *Et quum raro ſurgente anno comparebat, liquet altera ratio, cum Febr. Intermitt. Autumnalium Claſſi adnumeretur.* ibid. *In quibus à* Tertiana *ejuſdem Conſtit. differebat?* ibid. Quartanis *Autumnalibus ſuccedit, ad uſque Ver debacchatur, ubi tum* Intermitt. Vernal. *locum cedit.* 28. *Quamdiu ex propria indole perdurabat? nam malè tractata diutius adfligebat.* ibid. *Ubi* hujus deſpumatio *circa diem Decim. quart. foret, refrigerantibus ad diem Vigeſ. prim. & ultro, protrahitur.* 36. 39.

—— —— *Conſtit.* 1661. *ad* 1664. Symptomata *ſibi ſingularia quænam habuerit.* 29. *Plura ſi malè tractabatur ſuperveniebant.* ibid.

—— —— —— *quomodo* curabatur. 31. *ad* 34. *In quibuſnam* V. S. *inſtituebatur, in quibuſnam non, & qua copia; quandonam repetenda.* ibid. *V. S. præcedat Emeticum.* 31. *ad* 33. Vomitorium *quandonam erat exhibendum, ad avertendam inſtantem alias Diarrhœam.* 31. *ad* 32. *Quo tempore morbi exhiberi poterat.* 33. Paregoricum *poſt Vomitorium veſperi exhibendum.* ibid. *Diaſcordium pro* Cardiaco *quandonam exhibendum.* ibid. Clyſter *quandonam exhibendum.* 34. *In quibuſnam vetatur.* ibid. Cardiaca *ante evacuationes quare non exhiberet Auctor.* 35. *Quibuſnam ſuo tempore, evacuationibus peractis, uteretur.* 36. *ad* 37. *Qua ratione omnia illa media dirigebat.* 37. *ad* 41. *Quandonam poſt Morbum purgationem celebrabat.* 38. Curatio *Febris hujus, in* Pauperibus, *quomodo cum ſucceſſu, ab Auctore inſtituta.* 37. Recrudeſcere *ſolet, quod notatu dignum, poſt uſum Clyſterum & Catharticorum, quæ Febrem prius quaſi profligaverant.* 36. *Quomodo tractanda tum.* ibid.

—— —— *An.* 1667. *ad* 1669. *cur* Varioloſa *dicta.* 99.

Febres Continuæ Depuratoriæ *An.* 1661. *ad* 1664. *quare feces Intermittentium videbantur.* 198. Epidemicè graſſari *nequeunt, niſi retuſa acie Conſtitutionis Intermittentibus faventis.* 198.

Febres *à* Dentitione. 521.

Febris Depuratoria *vocatur, ubi Natura omnia Symptomata ita moderatur, ut Materiam febrilem rite concoctam, certo ſuo tempore, vel per διαφόρησιν, vel διάπνοιαν, expellat.* 156. *Et talis fuit* Febris *Conſtit. An.* 1661. *ad* 1664. ibid. & 493.

—— —— *quare Naturæ primaria Febris.* 156.

—— —— *non illico ut Intermitt. ſed poſt* dies tredecim tantum, *materiæ concoctæ ſigna exhibet, per diaphoreſin eliminandæ.* 197.

—— —— *quomodo* curanda. 31. *ad* 50. & 493.

Febris Dyſenterica, novi generis Febris, Conſtit. 1669. *ad* 1672. Dyſenterias, & Tormina Ventris ſicca, *concomitans, eos etiam adficiens, qui hiſce Morbis non laborabant,* Dyſenterica *quare dicta.* 104. & 116. *Hæc Evacuationibus per alvum exceptis, per Conſtitutionis decurſum, Dyſenteriæ in omnibus, ſimillima fuit.* 104. 116. *Subducebat ſe paulululum, dum alii iſtius Conſtitut. Morbi prævalebant, nec tamen omnino deſinebat.* 118. Symptomata

tomata *ejus eorumque varietates deſcribuntur.* 116. 117. Febris *hæc in Aphthas, plus quàm ulla nota Febris, propenſior erat; quare.* ibid. *Dyſenteria abſente, vel ſe ſubducente magis graſſabatur,* (confer. ibid.) *una cum* Variolis *mitioribus hinc inde concomitantibus.* 105. *Et An.* 1669. *Dyſenteria hieme repulſa, vigebat.* 104. *Sed An.* 1670. Julio *menſe jam prævalebat, &* Dyſenteriis *hieme repulſis, graſſabatur iterum.* 105. *Hanc verò An.* 1671. *fugarunt* Tertianæ Intermitt. *ſed* Julio *menſe de novo repetebat,* Autumno *iterum Dyſenteriis cedens, &, his frigore fugatis, hiemem totam denuo contriſtans.* ibid. *Tandem An.* 1672. Julio *rurſus invadebat, Autumno iterum Dyſenteriis cedebat.* ibid. *& hieme, fugata Dyſenteria, redibat.* 106.

——— *An.* 1671. *pluribus differebat, ab ea An.* 1672. *ejuſdem Conſtitutionis; utraque tamen,* facie, tempore invaſionis *& Methodo medendi, in eadem* Febre ſpecifica, *concurrebat.* 118.

——— *Dyſenteriam Epidemicam, in aliis locis itidem, concomitatur, ut docet Dyſenteria in Africa, quam tractavit Dr.* Butler. 114. *ad* 115.

——— Curatur *irritando Evacuationes, quæ in Dyſenteriis contingunt, ut expellantur humores acres.* 118. *Hinc* V. S. *&* Purgationes, *ut in Dyſentericis; ſed abſtinendum à Paregoricis; & quare.* ibid. *Qua occaſione* Methodum *hanc adripuerit Auctor.* 119. *Nullis aliis indigebat.* ibid.

In Febre Dyſenterica *Paregorica poſt Curationem, ubi vires non redeunt, ut ſæpe in Hyſtericis, quare conducant.* ibid. *Quoties & quando exhibenda.* ibid.

——— ——— *Adoleſcentes, præcipuè ſi in initio ſudores iis extorſerant, non numquam* delirabant, *non uti Phrenitici, ſed ſtupore, quaſi Caro adfecti: Et* nulla arte *ſublevari poterant.* ibid.

Febres Epidemicæ ſunt vel Stationariæ *vel* Intercurrentes *ſeu* Sporadicæ. 21. 22. 159. *ad* 162.

——— *Regulas ad curationem Generales non admittunt.* 25. *Hinc quid Medico ubi graſſari incipiunt, ut curationem dirigat, agendum,* 26. *Neque juxta varias annorum craſes, aut ejuſdem anni varia tempora, adhuc dum diſtingui potuerunt, à Sydenhamo.* 27. 28. *Et* Febrium Epidemicarum *diverſarum ratio, ubi arcanæ annorum Conſtitutioni hæ innituntur, non videtur à cauſſa morbifica, in homine aggeſta, deduci poſſe.* 25.

Febris Epidemica *ſpeciei cujus ſit, quomodo noſcatur.* 118. *Et uti ex Epidemico tum temporis graſſante, dignoſcitur ejus ſpecies; ſic ex* Febre *quadam conſpecta, quiſnam ei jungatur Morbus Epidemicus, ſive Dyſenter. ſive Morbilli, &c. noſcitur.* 157. *Quod tamen, in Nova Febris ſpecie, vertente primum Anni Conſtitutione arduum.* 158.

——— *cujus ſpecies perſpecta & indoles, eadem Methodo, qua ſemel ſublata fuit, curatur ſemper, donec exſtincta illa ſpecie, novum genus oboriatur.* 21. *ad* 22.

——— Morbos alios *hac Conſtitutione*

tione itidem prodituros, ut plurimum prævertit. 158.

—— *alicujus Conſtitut.* repentina aëris quadam manifeſta alteratione, *materiam morbificam in* Pectus *deponere poteſt, eadem ipſa interim remanente, ſed Symptomata iſtarum partium tum ſimul producente.* 150. 153.

—— Continua *Conſtit. An.* 1661. *ad* 1664. *ubi* Intermittentes Autumn. *prædominium habebant, unica fuit, in qua Natura Symptomata ſic mitigabat, ut materia Febrilis, debita Coctione præparata, per* diaphoreſin *ſuo tempore expelleretur. Et videtur hæc Naturæ* primaria Febris, *duplici de nomine.* 156. De eadem reliqua *vid. Tit. De* Febre Cont. Epidemica 1661. *ad* 1664.

—— *Conſtit.* 1673. *ad* 1675. *An.* 1673. *ingreditur, circa initium* Julii, *alterius Conſtitutionis Morbis nondum plane expulſis, & pari paſſu cum illa procedentibus, neutro Morbo admodum graſſante, & per illum* Autumnum, *ac* Hiemem, *progrediebatur:* Dyſenteriæ *menſe* Novembri, *ſed leniores, hinc inde, poſt acre gelu ſuccedente calore, ſpargebantur nec amplius iſtius ſpeciei adparuere.* 134. *Phrenitis ſine ſtupore, ſed raro, aderat.* 142. *Initio magis erat Inflammatoria, ut patuit ex Symptomatibus Pleuriticis.* 136. *Variolarum nigrarum An.* 1670. *reliquias referebat.* 137. *ad* 138. Symptomata *hujus Febris propria.* 136. *Quibuſnam comitata quando deſinebat?* 136. 137. *Hanc comitabatur* Coma *quoddam aliquando in* Aphoniam, *deſinens.* 137. *Et qui ita adfectus* vigeſimo octavo, *vel* trigeſimo die *tantum convaleſcebat.* 137. 142. Delirium *leve in* Adultis *aderat; & in* Pueris *ſomnus abruptus cum ſtertore.* 137. *Delirium hoc* Coma *potius ſtupore æmulabatur.* 141.

—— —— *hujus* Comatoſa *Auctori vocatur, ob inſignem ſtuporem comitantem.* 143.

—— *jam An.* 1675. *initio* Julii, *longe lateque depopulata, circa* Autumnum *in viſcera cœpit converti, ſpecie* Dyſenteriæ *&* Diarrhoeæ *ſe prodens, per quam viam ſibi fugam quærere adfectabat.* 135. 137. *Vel caput petebat Stuporem inferens.* 135. *Sed tum temporis Anni prædominio potiebatur, ita ut Diarrhœa & Dyſenteria potius Symptomata, quàm Morbi eſſentiales, eſſent.* 135. *ad* 136. *&* 137. 142. *Catarrhi & Tuſſes ſe huic Febri adjungunt, poſt ſubitam tempeſtatis mutationem.* 136.

—— —— Curatur. 137. *ad* 143. *Quare ad* Methodum *inveniendam hic diutius hærebat Auctor.* 138. *Qua ratione Medelam adſecutus fuit.* ibid. *Poſt* V. S. *pro viribus ægri ſemel inſtitutam* Epiſpaſticum *largum nuchæ adplicandum.* ibid. *Sequenti die* Enema *in tempore adplicandum, & quotidie* reiterandum, *ſed non poſt decimum quartum diem.* ibid. *Poſt hæc Morbus ſibi committendus.* ibid. *Nec ulla Evacuatio violenter inſtituenda.* 139. Diæta *ſit tenuis.* ibid. Lecto *quotidie abſtinendum, vel ei veſtibus indutis incumbendum, capite elato.* ibid. *Si à lecto, diutius quàm par eſt, abſtineant,* Rheumatici *dolores, vel* Icteri *ſpecies, ſuboriun-*

tur; *& quid tum agendum.* ibid. *In declinatione autem Morbi*, *ubi mitior eſt*, *potius lecto decumbat*, *ut vitentur dicta mala.* ibid. *Solvuntur Objectiones eorum*, *qui exiſtimant hanc Methodum tantum ſufficere*, *ut impetus à capite divertatur*, *non verò*, *ut materia Febrilis concocta per Sudores eliminetur.* 139. *ad* 140. *Sine* Sudoribus *hæc* Febris ſpecies *ſæpiſſime fugatur*; *hinc non ſine diſcrimine ſollicitantur illi*, *capite tum gravato.* 140. *Si verò ſponte prodeant*, *& levent*, *non contemnendi.* 140. *ad* 141. *Per* V.S. *&* Enemata *felicius ſuccedebat Curatio*; *nam* Diaphoretica, *plura* Anomala Symptomata, *&* diſcrimen, *inducebant.* 141. Coma *&* Stupor *huic Morbo comes*, *quibuslibet remediis tentatis*, *debellari non poterat*, *ſed Naturæ ſi committeretur tuto*, *licet tardè*, *recedebat.* ib. *Aliquando ad* Triceſimum *diem defertur convaleſcentiæ primum ſignum*; *quo tempore abſurda licet adpetant*, *concedenda.* 142. *Confirmatur Hiſtoria.* ibid. Phreneſis *ſine ſtupore*, *quæ aliquando ſed rarò aderat*, *inducias non ferebat*, *ſed cito nocebat*, *niſi* Vitrioli Spiritus *cum Cereviſia tenui propinaretur.* ibid. Diarrhœa, *&* Dyſenteria *Symptomatica*, V. S. *&* Narcotico *ſanabantur*; *addito aliquando Cardiaco.* ibid. Diarrhœa *tamen cum minus afficiebat*, *non multum curabatur*, *niſi cum periculum inducebat*, *tumque* Narcoticis *erat reprimenda.* 143. Sudores nocturni *convaleſcentibus ſupervenientes*, *in debilibus & emaceratis*, *Tabem aliquando inducentes*, Vino Malacenſi, *nocte & aurora*, *ad* cochl. v. *vel* vj. *adſumto*, *profligebantur.* ibid.

——— *An.* 1679. *oboritur ſimilis illi An.* 1675. *hiemali* (242.), *ex Tuſſi imperitè tractata*; *quæ tamen ut Tuſſis curabatur.* 197.

——— novæ ſpeciei, *An.* 1685. *primo ex ſolvente gelu*, *menſe Februario*, *exorta eſt*, *diſſimilis illi*, *quæ ab An.* 1675. *ad* 1684. *per octennium ſcilicet*, *invaluit.* 354. *Per omnes Angliæ Regiones latius vagata eſt*, *longè magis tamen Epidemicè in aliis locis*, *quàm Londini ſæviens.* 355. Hæc *eadem eſt*, *quam Auctor*, *in ea tum temporis hallucinatus*, *nomine* Febris Hiemalis *&* Febris Peripneumonicæ *tradidit*, *ac ad Intercurrentes relegavit*, *& quam deinde*, *æſtate ſuperveniente*, *ad* novam Conſtitutionem *redigendam omnino cenſuit.* 355. confer. 356. *Et* Hiemalem, *quam olim à colluvie ſeroſa oriri putabat Auctor* (vid. pag. 348.) *poſtea invenit nihil eſſe*, *quam ſimplicem* Sanguinis Inflammationem, *ad quam jam Indicationes Curativas dirigendas*, *ſuadet.* 356. *Hanc* Febrem novæ ſpeciei, *Cortice Peruviano*, *quare non nulli Medici profligare tentarint.* 363. *Sed ſucceſſus raro votis reſpondit.* ibid. *Unde liquido conſtitit* hanc Febrem, *ab iſtis Conſtitutionibus* 1677. *ad* 1685. *toto cœlo diſtare.* ibid.

——— ——— Infantes *æque ac* Adultos *adſiciebat.* 367.

——— ——— *ne primordium ſit* Febris Depuratoriæ, *olim Peſtem imma-*

immanem prægreſſæ, metuere videtur Auctor; & quare. 373.

—— —— *licet* Continua *prorſus eſſet, tamen ingruente nocte exacerbeſcebat.* 355. 362.

—— —— *Qualia habuerit* Symptomata. 355. *ad* 356. confer. 348. *ad* 349. *Quæ Sudore ſpontaneo nocturno aliquando mitigantur.* 358. *Æſtivo tempore*, ventris Torminibus, *præcipuò ſe manifeſtabat.* 363. *Nihilo minus* V.S. & Catharſi *repetitis curanda erat; exhibendo Pilul. Cochias, loco Potionis, ſi hanc ſtomachus non fert.* ibid. *Si Dyſenteriam ex iis Torminibus nanciſcatur, hæc conſueta Methodo tractari non debet, ſed ilico* Laudano *compeſcenda, & quare.* 364.

—— —— Vomituritione *æſtate etiam ſe prodit.* 363. *In quo caſu quid agendum.* ibid. *ad* 364.

—— —— Cerebrum, *præ aliis quibuſque, petere apta nata eſt.* 358. Phrenitis *inde naſcitura avertitur, regimine refrigerante, abſtinentia à lecto, excepto Puerperii initio.* 359.

—— —— Curatur *Evacuantibus, ut V. S. Purgationibus, iteratis; Epiſpaſticis; Paregoricis inſuper, adhibitis.* 357. *Interponuntur temperantia.* 358. Aphthæ & *ſingultus ſi adſunt, Cortice Peruviano curantur.* 358. Diæta *quali utendum.* 359. *Non ita tamen tractanda, ut Evacuantia ad* Symptomatum *omnium ſublationem exhibeamus, letale hoc foret; hæcce, equidem, leviter hinc inde remanentia, tempore diſparent ſponte ſua, pro ratione, qua redit ſanitas; ſunt enim modo Evacuationum reiteratarum, & à Cibo potuque adſuetis abſtinentiæ, quæ corpus debilitant, progenies: unde* Vapores, *haud ſecus ac in fœminis, elevantur; qui etiam Paregoricis ſuperantur.* 368.

—— —— *Licet aliquando alia Methodo, quàm V. S. & Purg. curetur, non ſtatuendum inde, illam Methodum præſtantiorem aliis; & quare.* 372. *Quænam verò ſit optima Method. quomodo dijudicetur.* 372. *ad* 373.

—— —— *per poros cutis eliminantibus, minus certo & tardiùs, & non ſine periculo, tractatur.* 368. *ad* 369. *Unde* Sudoriferis *non libenter cedit; hincque conſtat curam Diaphoreticam non convenire.* 371. *Huic verò non fidendum, quia poſt ipſam Febris redit.* 359. *Hujus ratio.* ibid.

—— —— Methodo traditæ *omnino non cedens, ad Corticem Peruvianum, ut certiſſimum medium recurrendum.* 368.

—— —— *in* Hyſtericis *evacuantibus protrahitur, hincque Paregorica & Hyſterica adhibenda; & victus pro lubitu concedendus.* 362.

—— —— recidivam *unde habeat, & quomodo hæc prævenienda.* 357. *Eſt tantum Symptomatica tum, & ab Aphthis nata.* 357. *ad* 358.

—— —— *Quomodo in* Infantibus *curanda.* 366.

Febris Eryſipelatoſa Ruſticis Syderatio *audit.* 174. Speciei duplicis *eſt.* Una *vulgaris cujus Phænomena antecedentia & præſentia deſcribuntur.* ibid. Altera *ſpecies rarius occurrit; & deſcribitur quoad cauſ-*

ſas

ſas antecedentes, *& phœnomena præſentia*. ibid.

——— tempore quolibet, *præſertim tamen exeunte æſtate inceſſit*. ib. Partem *quamlibet*, *at præ reliquis faciem*, *occupat*. ibid. 499.

——— *Cum quibus* Phænomenis *incipiat*. 174. *In* Gangræna *aliquando terminatur*. ibid. *Puſtulæ apparent*, *ac ſi apes aut veſpæ aculeis ſuis punxiſſent*. ibid.

——— *Vulgaris*, *& non vulgaris*, *eodem modo* curantur, *niſi quòd ultima ſpecies externis mediis minus egeat*. 175. 500. Venæ ſectio *una*, *& ſubſequens* Catharſis, *in tempore adhibitæ*, *plerumque curant*. 175. Venæ ſectio *quando & quibus intervallis ſæpe iteranda*. ibid. Diæta. ibid. Julapium *quale & quando exhibendum*. ibid. *à* Lecto, *per horas aliquot*, *quotidie temperet æger*. ibid.

Febris Hectica *Infantium qualis*, *& quomodo* curanda. 367. 521.

——— *poſt Pleuritidem eſſentialem quandonam*. 164.

Febris Hiemalis quolibet Anno, *ab Hieme ingruenti*, *uſque ad Ver adultum*, *invadit*, *in Febrium Intercurrentium Claſſem recenſenda*. 348. Unde *oriatur*. ibid. Peripneumoniam *notham* (*pag*. 184. *deſcriptam*) *quæ Febris hujus ſpecies eſt*, *producit aliquando*: *non numquam* Symptomata *excitat quæ hìc deſcribuntur*. 348. confer. 355. *ad* 356.

——— *à Peripneumonia notha ut ex cauſſa*, *& ſymptomatis*, *patet*, *non niſi gradu differt*. 348.

——— *ſi malè tractetur quænam Symptomata*, *tandem letalia*, *adipiſcatur*; *quæ tum falsò Malignitati adſcribuntur*. 349.

——— curatur *V. S. & repetita Catharſi*, *ut exundans pituitæ colluvies*, *ob hiemis analogiam congeſta*, *revellatur*, *tumque ſubducatur*. ib. *Exhibitis interim Paregoricis*, *& Decoctis ac Eclegmatibus Pectoralibus*, *&c*. 349. *Rarò adeo ſævit*, *ut non poſt unicam V.S. & tres Purgationes cedat*. ibid. *Si errante diagnoſi*, *pro* Stationaria *habeatur*, *plurimorum interitus cauſſa erit*. ibid.

——— *&* Peripneumonia *hæcce in Forma* Poſtſcripti *delineata* (*pag*. 348. *ad* 349.) *illa eſt quam poſtea Auctor tradit*, *Titulo* de Novæ Febris ingreſſu (*pag*. 354. & ſequ.), *ſimul agnoſcens* ſuum errorem, *& qua ratione in eum inciderit*, *referens*. 355. confer. 356.

Febres Intercurrentes vocantur Febres Continuæ quædam, *quæ omnibus in univerſum Annis* (160.) *qualibet ſub Conſtitutione*, *competunt*, *&* ab hoc illove aëris temperamento, tamquam cauſſa productiva, ortum ducunt. 21. *&* 22. *A* Stationariis differunt, *quòd hæ ad certam Annorum ſeriem & Conſtitut. determinentur*, Intercurrentes *omnibus Annis communes ſint*, *qualiſcumque ſit Conſtitutio*. 160. Conveniunt *verò cum* Stationariis *ſæpe quoad* cauſſas *externas ac Procatarcticas*, *licet quoad cauſſas ab aëre ſubminiſtratas longe diſſideant*. ib. Febres Intercurrentes *omni fere Anno invadunt*. 133. *Plures ſimul non corripiunt*, *quia* non à cauſſa generali *ab Aëre pendente*, *quemadmodum Conſtitutio univerſalis*, verum à particu-

ticulari, corporum particularium *ἀνωμαλίᾳ*, *qua Sanguis atque humores vitiantur*, oriuntur. 21. 160. 315. *Tamen* Epidemice *non numquam*, *quamvis* non ita frequenter, *haud minus ac Stationariæ*, *graſſantur*, *quando earum* cauſſa mediata *generalis*, *quædam aëris manifeſta qualitas eſt*, *corpora ita diſponens*, *ut certæ Sanguinis & humorum oriantur dyſcraſiæ*, *quæ illarũ* cauſſæ immediatæ fiunt. 160. *Exempla* ib. *Hæ Febres jam parcius jam inclementius ſæviunt*, *& cum Stationariis*, *& ſecum invicem*, *eodem Anno indifferenter commiſcentur*. 159.

—— *præcipuæ ſunt* Angina, Febris Eryſipelatoſa, Febris Scarlatina, Peripneumonia notha, Pleuritis, Rheumatiſmus. 22. 159. 160.

Febres quædam *Intercurrentibus jure merito eſſent adnumerandæ*, *quæ vulgo non Febres*, *ſed Symptomata modo habentur*, *quoniam cito tranſeunt*, *& in hoc vel illo ſymptomate deſinunt*; *quod Symptoma tamen revera tantum ex illis Febribus ſequitur*. 177. *Tales ſunt* Hæmorrhagia Narium & Hæmoptoë. ibid.

Febres Intermittentes per 13. *An. fere exulantes*, *Epidemicæ rurſus*, *Anno* 1678. *audiunt*. 185. *Anno* 1677. *in Autumno primo exſertæ*, *quotannis increbreſcentes*, *Epidemicæ factæ ſunt*, *donec ad ἀκμὴν perventæ*, *jam iterum decreſcentes rariores ita factæ*, *ut tandem An.* 1682. 1683. *vix Epidemicæ viderentur*. 354. *Et jam An.* 1678. *Vere denuo ſubortæ*, *Æſtate & Autumno ita ſæviebant*, *ut omnes Epidemicos fugarent alios*, *quorum nulli reperiebantur*: *Hieme* Variolis *& aliis Epid. locum cedebant*, *donec apta tempeſtate redierint*. 185.

—— *An.* 1677. *&c.* Tertianæ *erant*, *vel* Quotidianæ; *niſi haſce* Tertianas duplices *adpellare velimus*. 185. *ad* 186. *non amplius in ἀπυρεξίᾳ deſinebant*, *præſertim calidis adhibitis*. 186. *Et* Remiſſionem *loco Intermiſſionis concedentes*, *ad ſpeciem* Continuarum *perventæ*, tacto Cerebro, *jugulabant*. *Interim ad* Intermitt. *Claſſem erant referendæ*, *& Cortice Peruviano itidem*, *ſed majori doſi*, *debellandæ*. ibid. 190.

—— —— —— —— Apoplexiam *aliquando comitem habebant*, *quæ ipſa Febris erat*, *caput impetens*. 191. *In quo caſu*, *ab omnibus Evacuantibus revulſionis fine*, *ut in Apoplexia eſſentiali requiritur*, *cavendum erat*. ibid. Diabetis *in ſenibus cauſſa aliquando fuere*, *Morbo jam curato*. 192. *Quomodo hæc vero curanda*. ibid. Nephritidis *ſpeciem aliquando comitem habuere*; *quæ*, *ut ipſa Febris*, *neutiquam V. S. aut aliis* evacuationibus, *curari debebat*. 201.

—— —— —— —— *nec* Sudorifera *nec alia evacuantia*, *ut* V. S. *&* Catharſin, *admittebant*, *cum ex illis in* Continuas *mutarentur*. 186. *Ex hiſce vero in longum* protraherentur. ib. *Unde ad* Corticem Peruvianum *confugit Auctor*, *ex quo nihil mali*, *ſed plurimum boni*, *vidit*. ibid. *Et nulli magis*, *quàm hoc Herculeo Medicamento confidebat*, *ſi juſto exhiberetur*. 188. Periculum *infert*, *&* Recidivam *concedit intra quatuordecim dies*, *quando ante Paroxyſmum exhibetur*. ib. *Quæ duo in-*

commoda removit Auctor ſua exhibendi Methodo. ibid. *vid.* Cortex Peruvianus.

—— —— —— —— *quolibet Anno reſurgentes, uſque ad Annum* 1685. *perdurarunt.* 197. Continua *nulla, Conſtitutione generali An.* 1678. *ad* 1685. *durante, & Febribus Intermitt. favente, ab Auctore viſa, niſi ex perverſa Curatione.* ibid.

—— —— *An.* 1679. *eædem erant An.* 1678. *jam* Julio *redintegrantes & Autumno debacchantes,* Novo Epidemico *tandem ſub menſe* Novembris *locum cedentes.* 194.

—— *An.* 1680. (*ut ſolent Epidemici*) *illis Morbis certa tempeſtate, quibus nempe iſta favebat, ut hieme* Tuſſi, Febribus Peripneumonicis, Variolis, *poſtquam* Autumno *debacchata fuerat, cedebant; verè autem redibant; donec An.* 1681. *minus Epidemicæ factæ Variolis locum integrè ceſſerint.* 233.

—— *quæ An.* 1681. *regnabant adhuc dum erant illæ, Anno* 1677. *quæ regnaverant.* ibid.

Febres Intermittentes *Epidemicæ unde Nomina ſibi deſumunt varia, & diſcriminantur.* 24. *Exquiſitè deſcribuntur.* 46. *ad* 62.

—— *Epidemicè ſæpius graſſantur, quàm aliæ.* 156.

—— *raro* Londini *comparuere, à quo tempore Peſtis regnavit.* ibid.

—— *inter Morbos Acutos, quo ſenſu relegandæ.* 20.

—— —— *calidioribus mediis, citius exhibitis, vel duplicantur, vel in* Continuarum *ſpeciem permutantur; & exinde in* letales, *verti poſſunt.* 57. 186. *Tum ex* Continuis, *circa Veris finem, & Æſtatis initium, ſæpe producuntur,* 73.

—— *æquè ac* Continuæ *ſuam depurationem ſpatio* 336. *hor. h. e.* 14. *dierum, naturaliter, abſolvunt.* 52. *Materiam à Sanguine ſejungendam adeo craſſam habent, ut ſine prævia digeſtione, ad Evacuationem debitam diſponi nequeat.* 100.

—— *&* Continuæ *quamvis quoad tempus, quo materiam ſuam expellere ſolent, non differant; quod ad earum tamen ſpeciem, atque Naturæ proprietatem, adtinet, & à* Continuis *& à ſe invicem plurimum differunt.* 53.

—— —— *Materiam febrilem, diebus liberis, adgregant, quam Natura Paroxyſmi novi impetu expellit.* 188.

—— tria *quaſi diverſa* tempora, *uno Paroxyſmo, involvunt.* 46. Horum ratio. ibid. Paroxyſmi *exquiſita deſcriptio.* 47. 494. *In Paroxyſmo qui moriuntur, tempore Exhorreſcentiæ fato funguntur.* 46. & 50. & 56. *Sudore prorumpente, inquietudo & alia evaneſcunt, atque* ἀπυρεξία *ſuccedit.* 186. Quare redeant Paroxyſmi, *vid.* Paroxyſmus.

—— *in* Infantibus, *vel* ætate florentibus, *non attingendæ, ſed* Naturæ committendæ: *quin aliàs Morbus in longiſſimum tempus procurrit, & mille ſymptomatibus periculoſis gravatur, ſi præſertim vel* purgantia, *vel* Venæ ſectiones, *adhibeantur.* 56. *In* Infantibus *ſive Tertiana Autumnali, ſive Quartana, laborent, plerumque, ſanguine ſua depuratione defuncto, ſponte evaneſcunt.* ibid. Senibus *verò, Autumna-*

tumnales præſertim, *periculoſæ.* ibidem.

——— *diuturniores*, *Humores ſua mora ubi depravaverint*, *non tamen curandæ per ea*, *quæ humores expurgant*, *ſed per Specifica.* 266. 53.

——— *non oppugnandæ tempore Paroxyſmorum*, *ſed horum æſtu conſopito.* 325.

——— *Corticis Peruviani ope*, *ægrorum magno emolumento*, *per duas*, *treſve*, *ſeptimanas deliteſcunt.* 55.

Febres Intermitt. *ad* duo *Genera revocantur*, *quorum unum* Vernales, *alterum* Autumnales *complectitur.* 48. *Quæque in tempeſtatibus intermediis oboriuntur*, *atque minus frequentes*, *ad haſce reducendæ.* ibid. *Quæ* diſtinctio *quam neceſſaria Medicinam excolenti eſt.* ibid.

—— —— *cum* Autumnales *tum* Vernales, *quamvis reſpectu Paroxyſmorum*, *& typorum diſcriminis*, *haud adeo diſſimiles*, *interim eſſentialiter diſtinguuntur.* ibid. *Illarum* Hiſtoria. 51.

Febres Intermitt. Autumnales *unde oriantur*, *juxta Auctorem.* 51. *ad* 52. *Invadunt circa Junium* (*quæ earum eſt Epocha.* 174.) *ſi Conſtit. datur Epidemica*; *alias Menſe Auguſto*, *vel Septembris initio*; *ſerius raro.* 51. *Poſt ſe varios relinquunt Morbos*, *ut Hydropem*, *Rachitidem*, *Tonſillarum dolorem & inflammationem*, *Maniæ quamdam ſpeciem.* 50. 59. *ad* 61. *Diuturniores*, *in* Infantibus, *ſi fuerint*, *non diſcedunt*, *quin* Abdominis tumor *progignetur.* 494. 60. *Et* Crurum tumor *aliquando in* Adultis. 60. Senibus *periculoſa.* 56. 494.

—— —— —— *in variis*, *plerumque una eademque diei hora contingunt.* 51.

—— —— *non uti Vernales*, *Typum genuinum ſtatim induunt*, *ſed* Continuas *Febres ita aliquando imitantur*, *præſertim* Epidemicæ, *ut niſi prudentiſſimo diſtinguantur*; *donec*, *exeunte Autumno*, *larvam adjiciant.* 24. 51. Febris Intermittentis *Autumnalis An.* 1661. ſinguli Paroxyſmi *compendium* Febris Continuæ, *uti* hæcce *compendium* harum, *videbantur.* 27.

——— —— *cum ratione durationis*, *tum & periculi*, *longe aliter ſe habent Vernalibus.* 50. *Si* Tertianæ, *ſed Epidemicæ non ſint*, *atque ſanos invadant*, *benignæ ſatis tum ſunt aliquando*, *inſtar Vernalium.* ibid. *At ſi* Epidemicæ, *& ſeneſcentes*, *aut cachecticos*, *feriant*, non vacant periculo, *& forte in futurum Ver protrahentur.* ibid. *Si* Quartanæ *fuerint erunt Tertianis omni ratione pejores.* Seniores *aliquando brevi jugulant*: *in ſenectutis modo qui ſunt confinio*, *licet non in eodem ſint diſcrimine ut brevi exſtinguantur*, *non niſi vertente anno liberantur à Febre & extenuati non oriuntur.* ibid. Juniores *morbum hunc meliùs ferentes*, *aliquando circa ſolſtitium Brumale*, *ac frequentius verno Æquinoctio*, *liberantur.* *Catharſi verò*, *vel Venæ ſectionis ope in Autumnum inſequentem ipſam illam Febrem deducunt.* ibid. *Sic* Infantes *tenelli in cunis*, *licet cum ea Febre per Menſes ſex conflictati*, *de ea tamen triumphant.* ibid.

——— —— *ab Auctore nulla adhuc dum certa praxi curantur*, *antequam ſtatas ſuas fermentationes*, *h. e.*

h. e. deſpumationis opus, peregerint. 53. *In curſu ſuo inhibere* eaſdem, *non ſolum, ſed &* eas *abrumpere*, Methodo aliqua certa, *aut* ſpecifico medio, *qui noverit*, Civis officio, *humano generi rem illam patefacere tenetur.* 54.

—— —— *non tam facile ac Vernales amoventur.* 51. *Curationem quare tam difficulter admittant, perpenditur.* 52.

—— —— *quomodo* curentur. 54. *&* ſequ. *Quare eadem in iis utatur Methodo Auctor, ac in* Continuis. 53.

—— —— —— *Quartanæ præſertim, non attingendæ, niſi poſtquam ſanguis tempus illud exegerit, quod ad deſpumationem ſuam perficiendam requirit.* 56. *ad* 57. *Ubi* curandæ *veniunt, Indicationes ſumi debent*; vel *ex ſollicita obſervatione Methodi, qua ſe Natura liberare tentat*; vel *ex cauſſæ ſpecificæ morbi perceptione, ut ſpecificū medium adquiratur.* 53.

—— —— —— *maximè* Epidemicæ, *Venæ Sectionem, non, abſque Morbi prolongatione, & ſeneſcentium morte, admittunt.* 54.

—— —— —— *quomodo tractandæ, ſi Cortici Peruviano non cedunt.* 56.

—— —— —— *penitus ſublatæ, nec ante, ad alios morbos periculoſiores vitandos, præſertim in provectioribus ætate*, purgantia *exigunt.* 57. *Hæc autem citius exhibita Morbum contumaciorem reddunt.* 58. *Hæc verò qualia, quando, quo tempore, & quoties, adſumenda.* ib.

—— —— —— *vel* Tertianæ *ſunt, vel* Quartanæ. 51. *Sed ita connexæ, ut ſæpe vices permutent, mox tamen ad priſtinum genium rediture.* ibid.

Quotidianæ *non ſunt, ut quidem Vernales.* ibid.

—— —— Quartanæ, Quotidianæ, Tertianæ *ſuo loco videantur.*

Febres Intermitt. Vernales *ad Menſem Februarii*; *ad menſem verò Auguſti referuntur Autumnales.* 48. *aut Julii.* 106. *Aliquando tamen maturiùs, aliquando tardiùs invadunt: Quod ab uberiore, parcioreve, in aëris temperie, ad has Febres producendas, apparatu, pendere videtur.* 48. *&* 49. *Quo verò maturius vel tardius invadunt, eo magis vel minus Epidemicè deprædantur.* 48.

—— —— —— *oriuntur à ſpiritibus prius concentratis, jam calore excitatis viſcidos humores, hieme in ſanguine congeſtos, ut ſeſe ex iis extricarent, diſſolventes, per ebullitionem hanc vernam.* 49. *Harum Hiſtoria.* ib. *ad* 51.

—— —— —— *ſemper ſalutares, raro diuturnæ.* 49. *Numquam letales.* 50. *Poſſunt tamen ob perverſam medelam moras trahere ad tempus* Autumnalium *uſque: licet inde letales non fiant.* 49. *Incipiunt menſe* Februario. 106. *Mala cura, ad tempus Autumnalium protractæ, ipſa illa tempeſtate, ipſis contraria, exſtinguuntur.* 49.

—— —— —— *vel* Quotidianæ *ſunt vel* Tertianæ. 48.

—— —— —— *paucioribus ſtipantur, in ſui declinationis ſtatu, concomitantibus Symptomatibus, quàm* Autumnales. 58.

—— —— *qua de cauſſa ſæpe mora ſua Autumnales æmulantur, quamvis faciliùs cedant.* 51.

—— —— —— *quomodo* curandæ. 50. *&* 51.

—— *ſua*

—— —— —— *ſuo arbitrio permittendæ; & quare.* 50.
—— —— —— *Evacuantibus quibuscumque pertinaciores fiunt.* 50. *Et diuturniores.* 49.
—— —— —— *Conſtit.* 1661. *&c. ſuccedunt* Continuis, *& circa Calendas Maji* Variolis *locum cedunt.* 28.
à Febribus Intermitt. Vernalibus, *licet protractis, iis tamen gravibus Symptomatibus, quæ Autumnales ſequuntur, non excruciantur convaleſcentes.* 49. *Sed ſi nimis debilitati, adhuc Evacuationibus extenuentur ægri, in Maniam, brevi tamen evaneſcentem, aliquando incidere poſſunt,* ibid.
Febres *quædam tum* Intermittentes, *tum* Continuæ, *tranſeuntis & incerti genii ſunt, nec ad periodum deſtinatam pertingunt; hæque præſertim ex vitio in 6. R. N. N. ortæ.* 53. *Hiſce Morbis correpti ſubitò convaleſcunt.* ibid.
Febris *ex* Lochiorum ſuppreſſione, *in Puerperis tenerioribus incautis.* 279.
—— mali moris *ob Choleram intempeſtive laudano, vel adſtringentibus, cohibitam, Emetico ſolum curatur.* 33.
Febres Malignæ *quænam vocentur.* 370.
Febris verè maligna, *ab aliis ſpeciebus tota idea, ac ingenio, diſſidet; nec eſt omnium dierum Morbus.* 63. *Cum* Peſte *ſpecie convenit; nec ab ea, niſi ob gradum remiſſiorem, diſcriminatur.* ibid. *ad* 64.
—— *in Malignis admodum Morbis, aliquando* parca *adparet,* tum *ob miram particularum ſubtilitatem, ut in Peſte;* tum *à particulis concluſis;* tum *quod genus* nervoſum, *vel humores extra ſanguinem, per Metaſtaſin, ſint adfecti.* 155.
Febris Malignitas *aliquando plus à Therapeja perperam adminiſtrata, quàm à venenoſa morbi indole, proficiſcitur.* 63. *& quare.* ibid.
—— Maturationis, Secundaria *dicta, vel &* Putrida, *in Variolis Confluent. uti & in aliis Apoſtematibus fit,* à Pure *in ſanguinem reſorpto, quando contingat.* 154. 234. 238. 249. 376. *Quomodo excitetur.* 236. confer. 238. 249. 545. & ſeq. *In mitiori ſpecie* die undecimo, *in mediocri genere* decimo quarto, *in pejori,* decimo ſeptimo, *fieri ſolet.* 234. 376. *Quo parcius ſanguini Pus admiſcetur eo levior.* 236.
—— Morbilloſa *An.* 1674. *duobus primis menſibus, quibus hi Morbilli prodierant, intercurrens, in quibus à* Morbillis *differebat.* 144. *Immanior erat, ad* 14. *dies, & plures, perdurans.* ibid. Curabatur *ut Morbilli.* ibid. *V. S. nec Enemata admittebat.* ibid.
—— *in Morbillis,* die Secundo, *conſummata adeſt.* 120. Octavo die *augetur.* 121.
Febris Peripneumonicæ *hieme ſæpe oboriuntur.* 233. Febris Peripneumonica *quædam, nullo non hieme, occurrit.* 355.
Febres Peſtilentiales, uno vel altero, poſt graviorem Peſtem, anno graſſantes, ejuſdem ac Peſtis, cujus reliquiæ habendæ, indolis ſunt, & ſimilem ſibi medelam vendicant. 64. confer. 66. *Et ſic, Peſte Londin. jam parum moderatione, ejuſdem generis Febris ab Auctore reperitur,*

quam quæ jam ante Peſtis invaſionem graſſabatur. 74.

Febris peſtilentialis *per diaphoreſin univerſalem expellit materiam morbificam, quam* Peſtis *ipſa per Abſceſſus eliminat; unde qui Febrem hanc aliter, quàm per Diaphoreſin curat, via à Natura diverſa inſiſtit.* 69.

—— —— *An.* 1665. *veno tempore, menſe Martio, poſt hiemem frigidam, & ſiccum gelu caput extulit, eo modo, ac ſi* Febris Continua Epidemica novi generis *fuiſſet; ſed à Continuis præcedentibus valde diverſa erat, neque cum ipſa Peſte exſtincta, verum in Ver An.* 1667. *uſque excucurrit.* 62. *ad* 63.

—— *hæc ſingularis ſpeciei, An.* 1665. *&* 1666. Peſtem Londinenſem prægreſſa, *an* Peſtis *nomine inſignienda dubitat* Auctor, *Symptomatibus equidem iiſdem, ac ipſa Peſtis, ſtipata fuit.* 74. *Et non niſi ob gradum remiſſiorem diſcriminabantur.* 63. *ad* 64. *Quænam habuerit* Symptomata. 63. 72. *&* 73. *Omnibus ab Auctore rite perpenſis, conſideratur tamquam* Inflammatio *circa partes ſpiritales delitеſcens.* 73. *Subſequentium omnium Inflammatoriarum ſe ducem præbuit, & Chorum duxit.* 156. 158.

—— *illa inſoliti genii, Auctoris animum exagitat, ut ejus naturam, ad concinnandam medelam, adſequatur.* 73. *In initio, ubi nondum cognita,* Vomitorium *ad præſervandam Diarrhœam, propinat* Sydenham, *& eventu contrario, nec exſpectato, ſtupefactus, aliam, quam in Febribus adhibere, per aliquod tempus ſolebat, medelam requiri percipit.* ibid. *Exſtincta prius Fœmina nobili, in homine altero & aliis quampluribus, Methodo ad* Pleuritidem *uſitata, curatur.* ibid. 74.

—— Peſtilent. poſt Peſtem, *quanam Methodo alia, quam Phlebotomia frequentiore, ut curetur, ab Auctore deſideratur.* 73. *ad* 75. *Qualem invenerit Auctor.* 75. *ad* 77. *Hujus Methodi tam felix ſucceſſus, ut nullus æger deſideratus fuerit.* ibid. Curabatur *juxta Auctoris inventū, V. S. ſemel inſtituta, Sudoriferis & dein Purgantibus.* 75. 76. *Quæ ſudorifera cura quomodo dirigenda.* ibid.

In Peſtilentiali Febre *Diaphoreſis quantum proſit, patet ex levamine, quod perſentiſcitur dum ſudore diffluunt ægri; ubi ſimul ac ſudor abrumpitur, omnia iterum in pejus ruunt.* ibid. Sudores diffluentes *juſculis, ovis ſorbilibus, & aliis cardiacis, refocillandi.* ibid. Sudor *poſt artificialem, quaſi naturalis, levans, &c.* ib. Sudores nulli ſponte *prorumpebant, at cum omnium Symptomatum levamine vel primis Morbi diebus excitari poterant; in quo quam maximè differebat à Febre Conſtit. præcedentis.* 158.

Febris Putrida *Variolis Conſt. ſuperveniens. vid.* Febris Maturationis.

Febres Quotidianæ, pro lubitu, Duplices Tertianæ *appellari poſſunt.* 185.

—— —— *impropriè aliquando adpellantur, quæ vel* Tertianæ duplices, *vel* Quartanæ triplices, *ſunt.* 51.

Febres Quotidianæ An. 1678. *vid.* Febres Intermitt. An. 1678.

Febris Quotidiana *quænam dicatur.* 47.

Febres Quartanæ olim frequentiores erant,

erant, *ſed An.* 1678. Tertianæ *aut* Quotidianæ *graſſabantur.* 185.
—— —— *ſoboles Autumni genuinæ ſunt.* 51. confer. 12.
—— Autumnales Epidemicæ, *uſque ad hiemem excurrunt*, *vel*, *duorum menſium ſpatio*, *curſum ſuum abſolvunt.* 23. *Qua ratione curandæ.* 55. & ſequ. *Æquè ac Vernales*, *in* Infantibus *præcipuè*, *tum in* ætate vigentibus, *Naturæ potius commendandæ*, *nec mali quid perpetrant.* 56. *In* Senibus *verò ſunt* periculoſæ, *præſertim Autumnales.* ibid.

Febris Quartana *quænam dicatur.* 47. Triplex *quando dicatur.* ibid.
—— *ſub Autumno ſemper ingreditur.* 12. *Et vix ante* Vernum Æquinoxium *fugari poteſt.* ibid.
—— —— Saniſſimum *corripere poteſt*, *ſi modo duos*, *treſve*, *dies in locis paludoſis egerit.* 266.
—— *qualia parit* Symptomata. 50. *Diuturnior humores inquinans*, *uti Hyſterica Adfectio diuturna*, *Cachexiam*, *aliaque mala*, *inducit.* 266.
—— *Medicorum opprobrium.* 55. *Et cur.* 187.
—— *quem ſemel*, *cujuſcumque ætatis vel temperiei fuerit*, *cruciarit*, *alia vice*, *quod ſcitu dignum*, *non multum fatigabit*, *ſed brevi diſcedet.* 50.
—— —— *Conſtit.* 1661. *&c. Autumnali tempore aliis prædominatur*, *tumque vela contrahit.* 28.
—— *quomodo in Senes*, *ſeneſcentes*, *agat.* 50 *ad* 56. *Quomodo à Junioribus*, *Infantulis tenellis*, *feratur.* 50. confer. 56.
—— —— *Qua ratione per Corticem Peruvianum* curetur. 188. *ad* 189. *Cortici Peruviano ſoli licet cedere videatur*; *tamen hicce illi morbo potius inducias impetrat*, *quàm quod eum debellat.* 55. *Nec à repetito ſæpius medicamento*, *niſi longo temporis tractu expugnatur.* ibid. *Cortice Peruv. quaſi ſopita*, *poſt duas*, *treſve*, *ſeptimanas recrudeſcens*, *haud ſegnius quàm prius laceſſit.* ib.
In Febre Quartana Catharſis *æquè fere nocet ac Venæ ſectio*, *non tamen uſque adeo*, *niſi crebro repetatur.* 54. Venæ ſectio *adeo nocet*, *ut in Juvenibus morbum ad* 6. *menſes & ultro producat*, *in ſenioribus non modo protrahat*, *ſed & in mortis periculum conjiciat.* ibid. Aëris mutatio, *poſt illud tempus*, *quod Sanguis ad ſuam deſpumationem perficiendam exigit*, *tantummodo convenit*, *nec prius.* 57. *Quare ante illud tempus non conveniat.* ibid. *Aeris mutatio ſuo tempore ſi non concedatur*, *quid agendum.* ibid. *Et quo Medicamento utendum.* ibid.

Febris Scarlatina deſcribitur, *juxta Phænomena ſua.* 162. *Multos*, *ſed* Infantes præ ceteris, *infeſtat.* ibid. *Omni tempore*, *ſed* Æſtivo præſertim *incidit.* ibid.
—— Curatur *abſtinendo à V. S. Enematibus*, *Cardiacis*; *à Carnibus*, *Spirituoſis*, *Aura nimis libera*, *Purgante ceſſantibus Symptomatis exhibendo.* ibid. *Si* Convulſiones, *vel* Coma *initio Eruptionis*, Infantibus *præſertim ſupervenerint*, Epiſpaſtica *cervici adplicanda*; Paregorica *ſingulis noctibus exhibenda*; Hydrogala *præſcribenda.* 163.
—— —— *decedens ſquamas farinoſas relinquit.* 144.

Febris

Febris Secundaria *Variolis Confluent. ſuperveniens. vid.* Febris Maturationis.

Febres Stationariæ dicuntur, Febres quædam Continuæ quæ Conſtitutioni alicui propriæ ac peculiares ſunt, *ſuo ordine invaleſcunt*, neque extra illam uſquam comparent. 22. *Hæ à particulari quadam, at* nondum ſatis cognita *cujuſdam Anni Conſtitutione pendent, & ceteris Morbis dominantur, per totam Conſtitutionem.* 159. 160. *Non ab Aëris manifeſtis Qualitatibus uti* Intercurrentes *producuntur.* 22. 160. *Verum ab Aëris Qualitatibus ſenſibilibus jam* promoveri, *jam* retardari *poſſunt* (*Conſtitutione Univerſali interim ejuſdem Naturæ manente*) prout illis favent vel adverſentur *prædictæ Qualitates.* 117. confer. 22. *Unde ſe exſerunt, ea tempeſtate, ad quam dictæ Qualitates eas deſtinaverint, donec alteri Morbo, ſeu Febri Epidem. quem aliæ ſubſequentis Tempeſtatis Qualitates advocaverint, cedere cogantur.* 117. confer. 22. *Ab* Intercurrentibus *Epidemicis differunt, quòd hæ omnibus Annis communes ſint*, Stationariæ *verò ad certam Annorum Conſtitutionem determinantur.* 160. *Conveniunt verò cum* Intercurrentibus *ſæpe, quoad* cauſſas *externas ac Procatarcticas.* ibid.

——— Symptomata *habent differentia, ratione intenſionis vel remiſſionis, pro modo quo ſe* varia *Conſtitutionis tempora, ad quam pertinent, habent.* 118. *Symptomata diverſa à Conſtitutionis Natura, ex manifeſtis alicujus menſis aëris qualitatibus quoque mutuantur: unde quibuſlibet annis* novæ *apud vulgum, propter Phænomena diverſa exiſtimantur, licet eædem ſint.* 117. *Exemplum, in Febre Dyſenterica An.* 1671. *&* 1672. *quæ differebant reſpectu qualitatum ſenſibilium temporum, in quæ incidebant.* 118.

——— *ſunt Morbi plerique omnes, qui à pag.* 27. 156. *fuerunt deſcripti.* 160.

Febris Stationaria, *eſt Febris Epidemica Conſtitutionis generalis.* 348. 349.

——— *quælibet, ſi Julio potiſſimum ſæviat, Autumno adveniente, magno Epidemico, à quo Annus inſigniri ſolet, & cui omnes Epidemici ad hanc Conſtitutionem pertinentes cedunt, cedere debet.* 117. *Et quare.* 118.

——— *An.* 1675. *Tuſſibus ſuperveniens* Autumno, *& ſymptomata* Pleuritica & Peripneumonica *excitans, eadem erat, quæ* Julio *An.* 1673. *ingreſſa fuerat.* 136. *Sed in Pectus illa tempeſtate determinabatur.* ibidem.

Febres Tertianæ *An.* 1671. *graſſantur*, verno tempore, *& Febres Dyſentericas, ac Variolas, parum reprimunt.* 105.

Febris Tertiana quænam dicatur. 47.

Febres Tertianæ, Autumnales, Epidemicæ, *uſque ad Hiemem excurrunt, vel, duorum menſium ſpatio, curſum ſuum integrè perſolvunt.* 23.

——— Autumnales, *præmature h. e.* Julio *ingreſſi, non uti Vernales, genuinum Typum ſtatim induunt, ſed continuas Febres ſimulant ita, ut ab invicem difficile diſcriminari queant: ſed Autumno exeunte, larva abjecta*

abjecta, *Intermittentes vel Quartanas*, *vel Tertianas*, *ſe eſſe palam fatentur : quod obſervatu neceſſarium*. 24.

—— —— —— *Conſtit. An.* 1661. *ad* 1664. *quibuſnam Symptomatis*, *ab Intermitt. Tertian. aliis*, *diſcriminabantur*. 27.

—— —— —— *Conſt. An.* 1661. *initio Julii*, *invaſere*. ibid. *At ſuperveniente hiemis frigore extinctæ ſunt*. ibid. *Et ubi deſinere incipiebant*, *inſequebantur aliæ*. 28.

—— —— *quomodo* curandæ. 54. Purgantia *hic* Sudoriferis *miſta*, *quibus*, *contrarios motus excitando*, *Paroxyſmi proceſſus confunditur atque turbatur*, *multum commendat Auctor*. ibid.

—— —— —— duplex *quomodo* curetur. 55. *Enematibus in ea interdicendum*. ibid. Sudorifera, *ut in Tertian. ſimpl.*, *itidem*, *ſed* ſine Purgantibus *exhibenda*. ibid.

—— —— —— *æquè ac* Vernales, *in* Infantibus, *&* ætate vigentibus, *Naturæ potius commendandæ*, *nec mali quid perpetrant*. 56. *Sed* Senibus *ſunt periculoſæ*, *præſertim Autumnales*. ibid.

Febres Tertianæ Vernales *licet*, *modo invadant menſe* Februario, *tamen circa* Solſtitium Æſtivum *pariter ſe ſubducunt*. 23. 105.

Quartanarum typos numquam induunt; *ut faciunt* Autumnales. 51.

—— —— —— *An.* 1678. *Cortice Peruviano non indigebant*; *ſed* curabantur, *ſi æger præſertim Sanguineus*, *V. S. Emetico*, *& Antifebrilibus amaris*. 193.

Febres Tertianæ *An.* 1678. *vid.* Febres Intermitt. *An.* 1678.

Febres Varioloſæ *ex Conſtitut. pendentes*, *ſi Variolæ prioribus ſeculis nuſquam comparuerint*, *neutiquam antea exſtiterunt*. 149. *Hinc non ita culpandus Auctor*, *ſi in Methodo ipſas curante aliquid immutaverit*; *cum eo Recentiorum Obſervationibus tantum adverſetur*. ibidem.

Febris Varioloſa *potius à nudo calore*, *& ſanguinis æſtu ſeu inflammatione violenta*, *quàm ab humore deliteſcente*, *& coctione antequam expellatur indigente*, *pendere videtur*. 100.

—— —— *ac* Variolæ Regulares, *ab eadem Conſtit. aëris pendentes*, *ſi non eædem*, *ſaltem ejuſdem Naturæ fuere*, *& proſapiæ*, *excepta eruptione*. 61. 99. *Iiſdem cum Symptomatibus adgreditur*, *ſe exonerat*. ibid. *Et ſimul cum Variolis Regularibus maximè fuit*. ibid. *Hinc* Febris Varioloſa *meritò habetur Variolarum ſoror*. 102. *ad* 103.

—— —— *Ptyaliſmo quomodo fugam ſibi quærebat*. 99. 103.

—— —— *minus rectè tractata*, *quibuſnam cum Symptomatibus adſeptimanas ſex vel octo*, *niſi mors intercederet protrahebatur*. 99.

—— —— *quia per Salivationem*, *non per Abſceſſulos*, *eliminatur*, *alia Methodo quàm Variolæ*, *licet Morbus ſatis ſimilis*, *curanda*. ibidem.

—— —— *ubi* curanda, *quibuſnam fundamentis* Indicationes Curativæ *ſuperſtrui poſſint*. 100. *Cum materiam craſſam*, *prævia digeſtione antequam evacuetur indigentem*,

non habeat, *ſed contra* materiam facile inflammandam, *nec Natura Evacuationes per modum Eruptionis conſtituat*; *rei ſumma erit* Inflammationem *ſedare* Evacuantibus *&* *contemperantibus*. 101.

—— curatur Venæ ſectione, Enematibus, Julapiis, Sero lactis *ac* juſculis farinoſis, ibid. Regimine refrigerante *tractanda*, *quamvis Sudores frequentes adſint*. ibidem. 103.

—— *An*. 1668. *in Diarrhœam*, *introverſione ad Inteſtina*, *mutata eſt*. ibid.

Febris *in* Variolis *quandonam adſit*, *remittat*, *redeat*. 81. 83. *In* Variolis Confl. *verò*, *etiam ad multos dies*, *ab eruptione*, *diſcruciat*; *in Diſcretis contra*. 81.

—— —— *tempore Invaſionis unde*. 358.

—— intenſior, *in Variolarum initio*, *eas Confluentes fore prædicat*. 243.

In Febribus *Variolas Anomal. concomitantibus*, *cur* Sudores *Anomali qui ſimul copioſiores adfuere*, *nihil emolumenti præſtiterint*. 158.

Femur *in Podagra irregulari quomodo adficiatur*. 318.

Fermentatio *quamnam mutationem liquidis inducat*. 29.

—— *liquidorum in quibus differat à* Commotione *maſſæ Sanguineæ* febrili. ibid.

—— *in ſanguine*, (*quæ & Commotio vel Ebullitio Auctori dicta*) *Naturæ* ſolemnis *eſt* Machina *in Febribus*, *qua ſanguinem*, *ab inteſtinis inimicis*, *liberare conatur*. 46.

Fermentationis *atque* Ebullitionis *vocabulis cur non utatur potius*, *quàm* Commotionis, *Auctor*. 29.

Fermentationum *genera plura &* Putrefactiones humorum *ultra modum retentorum*, *Claſſem unam Cauſſarum univerſalium*, *Morbos producentium*, *conſtituunt*. 19.

Feſtinatio *in Morbis curandis quam peſſima*, *plures ægros vita ſpoliat*. 158. confer. 141.

Flatus *Abdominis Tumores*, *ac ſi à collectione Aquarum productos*, *excitare valent*, *ubi Hyſterica Adfectio Purgantium tumultuoſa actione advocatur*. 342.

—— *in Hyſterica jam Acidi*, *jam Nidoroſi*, *unde*. 259.

—— *ex Hyſterica Adf. ſine ulla ſæpe cauſſa*. ibid. *Non modo in Fœminis*, *ſed etiam in Viris*. 264.

Fluor albus. 519.

—— *Muliebris*, *ſeu Menſium fluxus immodicus curatur Venæ ſectione*, *dein Catharſi*, *Corroborantium uſui præmiſſis*. 192. confer. 282. 519.

Focus *in Variolis Diſcret. hieme tantum exſtruendus*. 92.

Fœditas Cicatricum *in Variolis Confluent. Regimine temperato quomodo præcaveatur*. 95.

Fœminæ *Hydrope*, *ubi parere deſinunt*, *præprimis adficiuntur*. 334. *Ubi Steriles ſunt licet juniores quandoque occupantur*. ibid.

—— *pauciſſimæ ab Hyſterica Adfectione*, *niſi quæ multum laborant*, *liberæ ſunt*. 256. *Ratio hujus traditur*. 261.

—— Nobiles *quædam Charitatem ſuam in paſcendis Pauperibus potius*, *quam in iis medicandis*, *collocare deberent*. 164.

—— Podagra *rarò*, *niſi Vetulæ*, *vel Viragines*, *fuerint*, *adficiuntur*. 307.

—— in

—— *in* Variolis *minus periclitantur quàm Adoleſcentes.* 234. *In Variol. Anomal.* Menſtruorum fluxu, *tempore non ſolite adfectæ, unde periclitentur; & qua ratione à Regimine calido, & adſtringente, ſæpe exſtinctæ fuerint.* 126.
Fœtor *in Variol. Anom. nigris peſſimus.* ibid.
Fomentum *in Febre Eryſipelatoſa.* 175. *Quando & quomodo adplicandum.* ibid.
Fontanella *in Rheumatiſmo inveterato, poſt V. S. iterata, cruri adplicanda.* 173.
Formulæ *ut conſcribantur, non ita Medici officium videtur, quam ut veræ Indicationes eruantur, ad quas Curationes ſint dirigendæ.* 314.
—— Medicamentorum *in Praxi magis familiares.* 567. *ad* 569.
Formularum *ſeu Remediorum ingentem Sylvam quare non tradat Auctor.* 16.
—— *pompoſa apud Practicos expoſitio, Agyrtis modo favens, utilitati ac ſplendori rei Medicæ plus obeſſe, quàm prodeſſe, ſolet.* ibid.
Fotus *emolliens, in* Gonorrhœa virul. *præputio tumefacto adplicandus.* 211. *Ad* Uteri procidentiam. 283.
Foveæ, *Variolis Diſcretis deciduis, nec ulla cutis inæqualitas, in facie primis diebus adparent, propter ſquamulas puſtulis ſuccedentes.* 81.
Fracaſtorius *de Felicitatis modo, laudatus.* 5.
Fraxini ſemen *virtute lithontriptica laudatur; unde Mannam eadem vi pollere concludit Auctor.* 443.
Frigida tempeſtas, *in Variolis Diſcretis, ægro aliter ſatis ceſſuro, ob perverſam medendi Methodum, per Regimen calidum,* ſæpe ſalutaris. 92.
Frigus cadaveroſum *partium externarum, in* Hyſterica Adfect. *Symptomatis ſæpe viam quaſi ſternit.* 259. confer. 262. 264. *Et periculum non infert, niſi ab Evacuatione enormi procedat.* 262.
—— *in* Dyſenteria, Mortis *periculum infert.* 109.
—— *ab Exercitio caleſcentes ſedulo vitent.* 160.
—— humidum, *calorem placidum, An.* 1675. *menſe* Octobri, *ſubito excipiens,* Tuſſes *numeroſiores producit.* 150.
—— magnum, *menſe Octobris,* tepidæ, *inſtar æſtatis placidæ, tempeſtati derepente ſubſequens An.* 1675. Catharros & Tuſſes *inducit.* 135. *ad* 136.
—— ſubitaneum *poſt excalefactionem Rheumatiſmum inducit.* 170.
—— *in* Variolis, *neque* Calor, *Eruptionis tempore excedant.* 151. *Utriuſque* Exceſſus *periculoſus.* 89.
—— —— *utriuſque Generis, nocet admodum, & multa mala producit.* 97. & 89.
—— —— retroceſſus *Puſtularum, & Faciei ac Manuum* detumeſcentiæ, *cauſſa eſſe poteſt.* 89.
Fructus Horarii *Choleræ anſam præbent.* 108.
Furfur *ſeu* Porrigo *Capitis quomodo curetur.* 524.
Fuſcitas *in Variolis Confluentibus eo major, quo morbus atrocior.* 82.

G.

Γαλακτοποσία *in* Podagra. 318. *ad* 319.

Qua ratione magis obeſt quam prodeſt. 319.

Galenus *Calefacientia Febres Intermitt. irritare, jam obſervaverat.* 57.

In Galliam *migrare, qui Salivationis Mercur. effectu debilitati, & exhauſti, cur ſæpe debeant.* 216.

Gangræna *ex Eryſipelate.* 174. Inteſtinorum *in Dyſenteria aliquando.* 109.

Gargariſma *in Angina quale.* 177. *Non vulgari modo uſurpandum, ſed ſine agitatione contineatur, donec incaleſcat.* ibid. *In* Aphthis *poſt Ileum à Torminibus ventris in Febre nova Epid.* 366. *In* Variolis *Conſt.* ſalivam ſpiſſam *& viſcidam* diluens. 96.

Generationes Rerum *Natura certiſſimis ubique legibus, ac artificio ſibi ſoli intellecto, exſequitur.* 66.

Geniſtæ Sal *lixivioſum in Hydrope quare commendandum.* 343.

Genu *in Podagra irregulari quomodo adficiatur.* 305.

Glandulæ Meſenterii, *in Infantibus, ex Purgantium frequentiori uſu, ſæpè indureſcunt; quod* Strumæ *Soboles, & Mortis præludium.* 269.

Glans, *in Gonorrhœa virul. præputio tumido, duro, ſi contegatur, Purgantia non juvant, ni ſimul Emollientia adplicentur.*

Globuli & Argentum vivum *plus mali, quàm boni, inferunt, in* Ileo *vero.* 45.

Gonorrhœa Virulenta *eſt ſtillicidium liquoris cujuſdam* ſeminis inſtar *in initio; dei* flaveſcentis *ac ſi Vitellum Ovi dilutum eſſet; in virulentiore* virideſcentis, *admiſto ſæpe* aqueo humore ſanguine *tincto.* 206. *Morbi genus, quo* à centum retro añis *ſeſe primum* Lues Venerea *manifeſtare ſolet, & per quam ni virus ſuum ejiciat, Sanguinem inficit.* 205.

—— *quomodo adoriatur & procedat.* 206. *ad* 207. *A virgæ carnoſa ſubſtantia primum infecta quomodo exoriatur.* 205. *Hinc virulenta materia, ut ſubſtantiam glandis poroſam, non per Urethram exſtillare ab Auctore viſa.* ibid. *Si Scrotum à* motu violentiori *vel à* repercuſſione materiæ, *inflammetur, lenius procedit.* 206.

—— *Symptomata varia habet, ut* Doloris ſenſum *in erectione præſertim nocte, quod ſignum hujus Morbi Pathognomicum;* Incurvaturam *penis à fræno contracto,* Ardorem Urinæ; *& ab eroſa urethra* Caruncculas, *plurium malorum cauſſam.* 206. confer. 517.

—— *diuturnior, vel adſtringentibus ſuppreſſa, quomodo* Luem veram *producat.* 207.

—— *ſi cum Lue Venerea confirmata concurrat, curata prius Lue, curanda venit.* 215. Lue *Salivatione ſublata, quomodo Gonorrhœa tractanda.* ibid.

—— —— *Salivatione non curatur.* ibidem.

—— —— Curatur *præcipuè* Catharticis, *in quibus Curationis cardo vertitur; hocque tum ratio, tùm experientia dictant.* 208. confer. 210. *Hydragoga præ ceteris conducunt.* 208. Singulo die, *ad quatuordecim, vel plures, donec* color *materiæ* flavus *evanuerit*, continuanda. 208. 517. *Si nimis cito* relinquantur, *ichore adhuc manente, in ſummitate colis adparente, mini-*

ma occaſione recidiva fit. 208. *Si* Purgantibus *non cedat lenioribus*, *fortiora dentur.*209. *Denique* Balſamica. ibid. 517.
—— —— Diætam *refrigerantem quare expoſtulet.* 208. *Quales* Cibos *vetet*; *quales admittat.* 210. 518.
—— —— *facilè mutatur in* Luem, *ſi æger à Catharticis abhorreat*; *vel ſi pertinaciter purgantibus refragetur.* 209. *Tumque V. S. &* Clyſmatibus *ſuccurrendum*, *licet non æque tuto ſiat.* ibid. 517. *Hinc viciſſim exhibenda tum* Cathartica, *tum* Enemata. 209. *Qua Methodo hoc fiat.* ibid. confer. 210. 517.
—— —— V. S. *in ſanguineis quando exigat.* 210. Aquas Minerales *non admittit.* ibid. Adſtringentia *intempeſtiva vetat.* 207. 210.
—— —— *ex Decoctis Lignorum exſiccantium plus mali*, *quàm boni impertit.* ibid.
A Gonorrhœa virulenta, *qui purgantur ægrius*, *difficilius curantur.* ibidem.
In Gonorrhœa virulenta, qui ichor, mane præſertim guttatim adparet. *vid.* Ichor in Gonorrhœa virulenta.
Goodall (*Carolus*) *M. D. Auctoris in Curatione comes*, *qualis fuerit.* 184. *Auctori* Caſum ſingularem *communicat.* 252. *Auctorem ſemper tutatus eſt.* 254.
Guttæ *D.* Goddard, *è D.* Goodall *quæ parantur*, *ceteris* Spiritus volat. *præferenda.* 15.

H.

HAbitus totus corporis *mutandus*, & *refingendus*, *in Podagræ Curatione*, *datur.* 325.
Hæmoptoë *ejuſdem indolis cum* Hæmorrhagia Narium *Auctori habetur.* 178. *Cum nominis Diſcrimen modo pendeat à loco*, *per quem Morbus ſibi viam fecit.* ibid. *Quo ſenſu Febribus adnumeranda.* 177. *Febris quoque eſt*, *quæ Nomen habet à criſi*, *qua ſoluta fuit.* 178. Quos & *quando præcipuè invadat.* ibidem.
—— Curatur *iiſdem ac Hæmorrhagia Narium*, *excepta Catharſi.* ibid. 523.
—— *in* Variolis. 85. 378. 506. *Ejus* Curatio. 379. 506.
—— & Mictus Sanguineus, *in Variolis*, *mortem certò prænuntiant.* 85. 97.
Hæmorrhagia Narium, *deſcribitur.* 178. 522.
———— *tamquam Febrium Continuarum Symptoma*, *unde.* 42. *Et quomodo tractanda.* ibid. *Quo ſenſu Febribus adnumeranda.* 177. *Febris ut plurimum*, *in initio*, *præ ſe fert indicia*, *quæ ſibi per Nares viam facit.* ibid. *In* Variolis *Phrenitidem levans*, V. S. *indicat.* 95.
———— *quomodo* curetur. 178. Remedia *Interna.* ibid. 522. *Externa.* 178. 522.
———— *in* Febribus *non ſemper ſiſtenda*, *verum ſæpè permittenda*; & *quare.* 42. *Siſtentia vulgo*, *in Febribus Continuis*, *cur ſæpe non minus juvent*, *quàm ſi gladio ignem exſtinguere ſatageremus.* ibid. *In* Variolis *peſſimis Vitrioli Spiritus uſu*, *in Cereviſia tenui*, *coërcita.* 148.
———— *recidivam ſingulis annis minitatur*, *ſi modo æſtuet corpus.*178.

In Hæmorrhagia Narium *Catharticū, quandonam exhibendum.* ibid.
—— —— *æque ac* Hæmoptyſi, *calor & dolor ſinciput torquent.* 178. 522.
Hæmorrhagia quælibet *immodica, niſi, ea ſedata*, Purgatio Leniens *exhibeatur, recurrere ſolet.* 42.
Hæmorrhagiæ *Hyſtericam Adf. ſæpe invitant, ubi contrarium foret, ſi ejus fomes in materia aliqua involveretur.* 265. confer. 263.
Hæmorrhoidales Venæ, *in Podagræ irregularis Paroxyſmorum intervallis, dolent.* 305. *ad* 306.
Hæmorrhoidum *Dolor & Curatio.* 520.
—— *Fluxus immodicus.* ibid.
Halitus Magni *Hyſtericæ Adf. non ſunt cauſſa.* 265.
—— *Putridi, in Variolis Diſcretis, à materia purulenta prodeuntes, circa finem*, Puſtulis cruſtoſis *retropelluntur.* 92.
Hauſtus *Emeticus.* 32. 488. 493.
—— *in* Febre Quartana, *languentem ſanguinis depurationem promovens.* 57.
—— *in* Hæmorrhagia, *Sanguinis impetum ſiſtens, in Febribus Continuis.* 42.
—— *in* Mictu cruento, *unus & alter.* 253.
—— *in* Pleuritide eſſent. *refrigerans, poſt V. S. exhibendus,* 165. 497.
—— Paregoricus *in* Cholera, *poſt ablutionem Stomachi.* 177. *Fortior ubi neceſſitas urget.* 511. *In Cholera, An.* 1676. 184. *In* Chorea Sancti Viti, *poſt Catharſin.* 361. 506. *In* Colica billoſa. 129. *In* Diarrhœa. 113. 510. *In* Dyſenteria *ex Torminibus ventris, in Febre Nova Epid. oborta.* 364. *In* Febre nova hiemali, *poſt Catharticum.* 357. *Poſt* Emeticum *in Febribus Continuis.* 33. 493. *Et Emmenagogus in* Lochiorum ſuppreſſione. 280. *Ad* Tuſſim *in Morbillis.* 121. *In* Phrenitide. 41. *In* Podagræ Inveteratæ *Paroxyſmo, ubi Mortis metus ex receſſu materiæ.* 327. *In* Variol. Regul. Conſl. *exhibendus, poſt plenam Eruptionem.* 94. *In Variol. Anomalis.* 148. *In Variolis Confluent.* ſexto die *exhibitus.* 251. *In Variol.* peſſimis. 148. *Poſt V. S. in* Mictu, *vel* Sputo, ſanguineo *in Variolis Confl.* 441.
—— Purgans *in* Colica biliosa, *ex quibus fiat.* 129. *In* Dyſenteria. 112. *In* Gonorrh. virulenta, *plurimum conducens.* 209. *In* Ileo vero. 45. *In* Peripneumonia notha. 168.
—— *ad* Vomitum compeſcendum, *in Corticis Peruviani uſu.* 190.
Herbæ Amareſcentes *& acres, ad Podagram utiles, qua cautione uſurpandæ.* vid. *Vegetabilia ad Podagram.*
—— Excalefacientes, *ipſa hieme, calorem æſtivum Sanguini communicant.* 316. *Si æſtate uſurpantur, præcaventur mala, quæ à tempeſtate pendent; aliàs ſæpe nimis ſero veniunt.* 316. *In* Chronicis *æque ac Podagra, maximo ægrorum commodo adhibeantur; hac cum differentia, quòd in Chronicis Catharſis ſit præmittenda.* ibid.
Hieme *exeunte, Podagræ Paroxyſmus invadere ſolet.* 305. confer. 303.
Hiems *rigidiſſima An.* 1683. *ut nemo tum viventium illi parem, vel frigoris gradu, vel temporis tractu, viderat.* 354.
—— *Dyſentericis contraria.* 105. 123.

— *Morbos Chronicos potius gignit quàm Æſtas.* 316.
Hirudines, *in Febre nova Epidemica, Infantibus adplicandæ.* 366.
Hippocrates *laudatus.* 20. *In* Medicinæ bonum *quid præſtiterit.* 6. *De* Methodo medendi *laudatus.* 196. confer. 10. Medicæ Artis Baſin *quidnam poſuerit.* ibid. *Quamnam habuerit* Theoriam. ibid. *Eos* reprehendit, *qui plus Speculationi, quàm Naturæ judicio, h. e. Obſervationibus Practicis, ſive Phænomenis Naturalibus, ut & Juvantibus & lædentibus, dare ſolent.* 339. *Quomodo* intelligendus, *ubi*, in Libro de Priſca Medicina, *ait, quod, quæ de Natura à Sophiſtis dicta aut ſcripta ad Artem Medicam minus ſpectant, quàm ad Pictoriam.* 338. *ad* 339. *De* Morbis Chronicis *laudatur.* 203. *Ubi in* Ileo *Follium uſum, & in* Cancro *nihil agendum præcipit, non minus de Medicina meruit, quàm ſi pompoſis Remediis omnia impleviſſet.* 16.
— Combuſtionem, *in Podagra, ope* Lini crudi, *ad dolorem mitigandum jam inſtituebat, uti in India Orientali per Moxam, nec non in* Europa, *hodie facere ſolent.* 329.
— Variolas *non cognoviſſe videtur.* 149.
Hippocratis *& Veterum Aphoriſmi, de* paranda *materia Febrili ad Criſin per Sudores, Febribus ſeu* Morbis Intercurrentibus *adcommodari nequeunt, ſed aliis.* 156.
Hiſtoria Morbi *alicujus ſi diligenter perſpecta habetur, par malo remedium adferri poteſt.* 9. *ad* 10. *Sola* veram medendi Methodum *indicare poteſt.* 197. confer. 196.
— Morborum *ad Praxin quam utilis.* 9. *Hactenus in* Sylvam immenſam, *ſed fructu perexiguo, quare excreverit.* 7. Adcurata deficit *hactenus, quia Symptomata haberi ſolent confuſi Naturæ, de ſuo ſtatu dejectæ, effectus, quæ vix adnotatione digna videntur.* 9. *Ubi* deſcribenda, *ad plura advertendum venit, quam vulgo putatur.* 7. *Quæque ad* Quatuor *reducuntur* Capita. ibid. *ad* 9.
— — Genuina *ubi tradenda*, 1°. Morbi *omnes* ad definitas *&* certas ſpecies *revocandi*: 2°. *Hypotheſibus ſepoſitis Morborum* circa Phænomena, *ac* Naturalia *utcumque* minuta, *adnotentur*: 3°. Phænomena naturalia *ſeorſim ab* Accidentalibus *enarrentur*: 4°. Anni tempeſtates *huic illive generi faventes obſervandæ.* 7. *ad* 10.
— — Acutorum, *ab Auctore, non tam ut metam figat, quàm ut aliis animum addat, traditur.* 15.
— Hyſtericæ Adfect. *quare difficulter deſcribenda.* 260.
— Naturalis *peſſimè tradi ſolet, ut docet Verulamius.* 7.
— *Variolarum vera, earumque* Methodus medendi, *deſcribenda, ex quonam* Genere *harum fieri debeat.* 79.
Hiſtoria Singularis, *ſeu* Caſus, *Viri* Cholera *An.* 1676. *laborantis.* 184. *Baronis Anneſly* Colica bilioſa *laborantis & Narcoticis ſolis ab Auctore curati.* 130. *Pauperis Colicæ bilioſæ doloribus vexati, Equitatione ſanati.* ibid. *Viri Hypochondriaci*, *tan-*

tandem Diarrhœa colliquativa *correpti*, *diuturna Equitatione perfectè curati.* 274. *ad* 275. *Viri*, à Dyſenteria *acuta Conſtit.* 1669. *Methodo Auctoris curati.* 113. *Viri*, Dyſenteria *Conſt.* 1669. *ad* 1672. *laborantis*, & *Methodo Auctoris*, *initio Conſtitut. inſtituenda*, *curati.* ibid. *Fœminæ Dyſenteria inveterata laborantis*, & *curatæ.* 115. *Juvenis* Febre Acuta *violenta*, *cum Petechiis & Mictu Sanguineo*, *An.* 1681. *laborantis*, *per D. Goodall. Auctori communicata.* 252. *ad* 253. *Comit. Saliſbburienſis* Febre Dyſenterica *laborantis*, & *curati.* 119. *Juvenculæ Febre Dyſenterica laborantis*, *Dyſenteria jam prius adfectæ*, & *curatæ.* ibid. *Pueri*, Febre Epidem. *An.* 1674. *laborantis*, *Auctoris Methodo curati*; *Et à Comate vel ſtupore*, *quo laborabat tempore reſtituti.* 142. *Dominæ Febre Epid. An.* 1675. *laborantis*, & Dejectionibus *Symptomaticis adfectæ*, *Methodo Auctoris curata.* ibid. *Pueri Febre Epid.* & Pleuritide Symptomatica *An.* 1675. *laborantis*, & *Methodo Auctoris curati.* 153. *Fœminæ nobilis*, *mortuæ ex* Febre maligna, *Peſtem Londinenſem An.* 1665. *prægreſſa.* 73. *Juvenis*, *Febre maligna laborantis* & poſt V. S. tantum validiore facta. 371. *Juvenis* Febre Peſtilentiali *laborantis*, *defectu Phlebotomiæ copioſæ*; *defuncti.* 75. *Juvenis Peſtilentiali Febre laborantis*, *in quo leni excitato madore*, *Medicamenta diaphoretica*, *ilico retinebantur.* 76. *Medici Morrice*, Febre Varioloſa *laborantis.* 102. Hydropicæ *ex incarceratione*, *ab Auctore curatæ*, *notatu digna*; *tum ob copiam aquarum*, *quam diebus à Purgatione liberis reddebat*; *tum ob intumeſcentiam Abdominis*, *ex Hyſterica Adfectione excitatum*; *denique quod Vetula*, *Menſtrua diu non paſſa*, *de novo eadem habuerit.* 341. *ad* 342. *Hydropicæ*, *initio Auctoris praxeos*, *ipſius curæ commiſſæ*, & Syrupo Spinæ Cervinæ *curatæ.* 337. *Hydropicæ Syrupi Spinæ Cervinæ ope* pejus habentis. ibid. *Viri* Hypochondriaca Colica, *ad Iliacam accedente*, *cum Urina limpidiſſima*, *laborantis.* 263. *Viri Hypochondriaci* flentis immodicè. 264. *ad* 265. *Comitiſſæ* Adfectû Hyſterico, Calculum Veſicæ ſimulante, *laborantis*, *Narcotico curatæ.* 132. *Viri ab* Ileo, *Auctoris Methodo curati.* 366. *Fœminæ*, *cui*, Lochiis ex Hyſterica Adf. ſuppreſſis, *Auctor poſtquam ſua Methodo nil profecerat*, *nulla Remedia amplius adplicuit*; *atque Mulierculárum tum conſilio*, *V. S. in pede inſtituta*, *interiit.* 281. Maniæ *ex temperamento frigido*, & *infirmiore.* 61. *Fœminæ* Morbillis, *calefacientibus exaſperatis*, *laborantis*, *Methodo Auctoris curatæ.* 123. *Infantium* Morbillis *An.* 1674. *ægrotantium*, & *curatorum Methodo Auctoris.* 144. *Viri*, Mercurio ſublimato corroſivo *adſumpto*, *ſolo* Aquæ, *per ſuperiora* & *inferiora injectæ*, *uſu*, *ab Auctore curati.* 200. *Chirurgi*, Venæ ſectione *audaci ac liberali*, *in* Caſtro Dunſtar, *Milites à Peſte ſanantis.* 71. *Pharmacopolæ* Rheumatiſmo *laborantis*, & *Diæta ex ſero lactis abſque V. S. curati.* 199. *Pueri* Varioloſi *Methodo Auctoris*, *è*

Lecto nempe eximendo & Paregoriea exhibendo, reſtituti. 246. *Fœminæ nobilis* Variolis Anom. nigris, *Conſt.* 1670. *laborantis*, *&* Menſium profluvio *tempore inſolito adfectæ*, Auctoris Methodo *feliciſſimè curatæ*, *miteſcente adeo Morbo*, *ut nec* delirium *adfuerit*, *&*, nigredine *quaſi depulſa*, *in* flavedinem *potius abierint Cruſtæ.* 126. *Filii Auctoris* Variolis Anom. diſtinctis *laborantis & Methodo Patris reſtituti.* 127. *Infantis* Variolis Anom. nigris *Conſt.* 1670. *cum* Veſiculis *in femoribus peſſimi ominis*, *laborantis & exſtincti.* 124. *Infantium* Variolis nigris peſſimis *laborantium.* 148. *Juvenis Variolis nigris peſſimis*, poſt compotationem *largam*, *laborantis.* ibid. *Juvenculæ ex* Variolis inſigniter Confluentibus, *undecimo die exſtinctæ*, *primum V. S. ſæpè iterata à Rheumatiſmo ſanata.*238. *Juvenis à Variolis Confluent. Methodo Auctoris*, *integrè ibi deducta*, *ſanati.* 250. *ad* 251. Juvenis Variolis Regular. *laborantis*, *qui mortuus adſtantibus viſus*, *nudus menſæ imponitur & reſurgit.* 96. *Varioloſæ ex* Syrupo de Meconio *peſſimè habentis*, *ſed* Laudanum *cum levamine ferentis.* 271.

Homo *variis malis obnoxius.* 19. *Ad* ἀκμὴν *ſuam pertingit ſpatio* 21. *Annorum* 47. Exterior *uti conſpicitur ex partibus ſenſibilibus*, *ſic &* Homo interior *datur*, *ſpiritualis fabricæ*, *rationis lumine tantum concipiendus.* 261.

Hooping Cough *ſeu* Pertuſſis *Infantum V. S. juvatur*, *plus quàm ullis Pectoralibus.* 121.

Horæ medicinales, *pro Remediis adſumendis*, *quales.* 345.

Humores *ſpeciem quamdam contrahunt in corpore noſtro*, *vel nimia in eo mora*, *vel conſtitutione aëris morboſa*, *vel contagio venenoſo*; *unde Effectus cum eſſentia ſpeciei iſtius convenientibus*, *ſive Symptomata ſingularia*, *producuntur.* 12.

Hydragoga *in Gonorrhœa virul. primaria ſunt.* 208.

— varia. 337. 338.

Hydrogala *in Colica billioſa*, *pro Potu*, *vel* Cereviſia tenuis. 131. *In Dyſenteria.* 112. *In* Febre Scarlatina *Infantium*, *ubi Convulſiones vel Coma.* 163. *In* Gonorrhœa virulenta. 210. *In* Morbillis. 121. *In Morbillis Anom. An.* 1674. *pro Potu.* 145. *In* Tuſſi Epid. *ubi Febris &c. adſunt.* 152. *In* Variol. Anom. 146. *In Variol. Anom. grata & utilis.* 125. 126. *Præſertim* tempore Maturat. ibid. *In Variol. Anom. quatenus* æſtum fervidum *temperat*, Salivationem inſuper *promovet.* 125. *&* 126. *Finito morbo.* 148.

Hydropici Juniores, *Aquis expulſis*, *aliquando roborantibus cur non indigeant.* 344. Seniores, *vel debiles*, *roborantibus*, *poſt evacuatas aquas*, *opus habent.* ibid.

— Tumores *unum ex graviſſimis Symptomatibus*, *Intermitt. Autumnales*, *diuturniores*, *inſequentibus.* 49. *&* 50.

Hydrops *omnem Ætatem & Sexum infeſtat:* Fœminas *verò magis quàm* Viros. 333. 515. Tumore ſurarum *mane evaneſcente*, *primò cognoſcitur*; *præſertim in Viris*; *nam in Gravidis*, *vel iis quibus menſtrua deficiunt*, *hoc fallit*; *& in Viris*

Aſthmaticis, ab eodem derepente liberatis, itidem decipiet. 333. confer. 515. *Hunc ſubſequitur* Abdominis Tumor, *aquæ congios plures ſæpè continentis, à quibus Exomphalos.* 333. *ad* 334. *Qui verò* Tumores Abdominis *in Fœminis contingunt*, ab excreſcentia Carnium in Abdomine; *vel* à flatibus; *præſertim in viduis, aut ſero nubentibus, & graviditatis idea ipſis imponunt, ad hunc Morbum non ſpectant.* 334.

— *Symptomata* tria *primaria habet*; Dyſpnœam, Urinæ paucitatem, Sitim intenſam. 334. 345. 515. *unde hæc oriantur.* 334.

— *ubi adeſt, pro rata, qua partes obſeſſæ tument, reliquæ gracileſcunt.* ibid.

— *necat, ubi Abdomine aquas non amplius continere apto, nobilia viſcera & vitalem arcem ipſæ invadunt.* ibid.

— *pro* Cauſſa *habet* Sanguinem debiliorem: *cujus debilitatis* Cauſſa *præſertim* V. S. *nimia*; *vel Morbus quidam diuturnior*; *vel* liquorum ſpirituoſorum *ingurgitatio.* ibidem. Teſtes Fœminarum *alio modo adficiuntur hoc Morbo.* ibid.

— *pro* Cauſſa proxima *habet Aquas abundantes.* 343.

— Indicationes Curativas duas *abſolvendas ponit*; *tum* Aquarum evacuationem, *tum* ſanguinis roboris reſtaurationem. 335. 515. *Evacuatio*, prima Indicatio, *quomodo perſolvatur & quibuſnam mediis.* 335. *ad* 343. Purgantia *quæ, & quando, eo inſervientia.* 336. *ad* 337. 515. 516. *Per* Vomitum & Seceſſum *ſimul agentia.* 337. *ad* 338. 342. Corroborantia *loco Evacuantium, quando.* 343. 516. Diuretica *loco Purgantium & Emeticorum, quæ & quando.* 343. 516.

— *non ſemper curatur, licet utrique Indicationi ſatisfactum ſit; ſed ad ſupremum gradum provectus, corruptis partibus, artis ſubſidia ſpernit.* 345. *ad* 346. *Curationem tamen adgredi debet Medicus, & quare.* ibid.

— *Aquis expulſis, media parte tantum curatus erit: hinc ſecunda Indicatio per* Roborantia, *tum perſolvenda, ad novum proventum præcavendum.* 343. *ad* 344. 516. *Juniores hoc auxilio ſæpe non indigent.* 344. *Perficitur* iiſdem, *quibus in Podagra, paucis additis.* 344. 516. *Tum nullo modo purgandum.* 517.

— Purgantia validiſſima & celerrima, *præ ceteris omnibus Morbis poſtulat.* 335. 516. Evacuantibus ἄνω καὶ κάτω, *quibuſnam in Caſibus non tantum non juvatur, ſed pejor fit; verum, ſanguinem ac viſcera* roborantibus, & aëris mutatione, *ac* exercitio, *tractandus venit.* 343.

— Purgantibus ſolis, *non Vomitoriis, curandus venit, ubi collectio Aquarum non ingens.* 342.

— *qui vel Pedes tantum, vel etiam Ventrem, ſed modicè, inflavit, non ſtatim per Cathartica & Emetica, ſed* calefacientibus & roborantibus *curandus.* 345. *Et in eo caſu cavendum ab omnibus Catharticis, quæ illico tumorem recedentem revocant.* ibid.

— *Liquores tenues & refrigerantes cur non ferat, & è contra* liquores generoſiores *tamquam efficax medium admittat.* 344. *Pro* Potu *conce-*

cedit Vinum, ad roborandum; ſed non adſumendum antequam meatus parum recluſi, & portæ aquis datæ fuerint. ibid. *Cereviſia generoſior loco Vini.* 345.
—— Topica Medicamenta *non plurimi facit.* 346. Unguenta *è Catharticis*, & Veſicatoria *præprimis, damnat.* ibid.
Hydrops *ibi incipit, ubi deſinit Scorbutus, quomodo hoc dictum intelligendum.* 172. *ad* 173.
—— *ex Febribus Intermitt. Autumn.* 58. *Febrium Autumn. Interm.* Symptoma, *unde enaſcatur.* 59. *Juvenes rarò obſidet, niſi Catharticis accerſita.* ibid. *Si recens, Aperientibus & Catharticis facile curatur.* ibid. & 578. *Cathartica verò ante diſceſſum Febris fruſtra dantur: ſed Antiſcorbuticis expellitur.* ibid. & 495. 516.
—— *Scorbutum quo ſenſu aliquando mentiatur.* 172.
—— *ex V. S. in* Podagra *mox à Paroxyſmo.* 309.
—— *ex ſubita* Spiritus Vini interdictione, *in adſuetis, oriri poteſt.* 169.
—— Teſtium in Fœminis *quid; & quomodo ab Humorū depravatione, ex ſpirituum ἀταξίᾳ, in Hyſterica Adſ. diuturna, oboriatur.* 266. confer. 334.
Hydropicorum ſitis *quomodo fallenda.* 345.
Hypercatharſes *ſæpe natæ à purgationibus etiam lenitivis, quod Medicus non inquiſiverit, utrum æger facile aut difficilè expurgaretur.* 335. *A Purgantium violentia,* hodie non metuuntur, *cum Remedium hoc certiſſimum, Laudanum, habeamus.* 336.
Hypercatharſis *inſanabilis ab Unguentis purgantibus, Abdomini illinitis.* 346.
Hypochondriaca Adfectio *in Fœminis* Hyſterica *vocatur.* 259. 261. 490.
—— —— *Splenis, & viſcerum, Obſtructioni imputata, in omnibus convenit cum* Hyſterica Adſ. *Uteri vitio adſcripta.* 256. Animi Pathemata *atrociſſima fovet.* 259. *ad* 260.
—— —— quæ mala tum in Corpore, tum in Anima, excitet; *vid.* Hyſterica Adfectio.
Hypochondriaci *quomodo ſint animo conſtituti.* 259. 260.
Hypotheſes *ſpeculationibus Philoſophicis innixæ, quare omnino ſint futiles*: illæ *verò, ex Phænomenorum naturalium & Practicorum Obſervatione natæ, ſtabiles manent.* 340. confer. 8.
Hypotheſis Philoſophica, *quævis, in ſcribenda Morborum Hiſtoria, ſeponenda.* ibid.
Hyſterica Adfectio *Chronicorum omnium,* frequentiſſimè occurrit, *horumque* pars media *eſt.* 256. *Poſt Febres, Morborum frequentiſſimus.* 233. *In Maribus* Hypochondriaca *vocatur.* 259. 261. 490.
—— —— *Uteri vitio ab Antiquis fuit adſcripta: convenit in omnibus cum* Adfectione Hypochondriaca, *ſplenis & viſcerum obſtructioni imputata.* 256.
—— —— *Fœminas tamen multo crebrius quàm Mares corripit; licet Uterus non peccet, ut voluit Antiquitas.* 256. *Ratio hujus datur.* 261. Fœminis *pauciſſimis, niſi laboribus ad-*

adſuetis, *parcit*: Viros *quoque ſedentarios tentat*, 256.

—— —— *quomodo* corpus *malè adficiat*, *& conquaſſet*, *adeo ut inſtar ædis ruinas minitantis tantum non corruat*. 250. *ad* 259.

—— —— *Animam adhuc magis ægrotare facit quàm corpus*. ibid. *Cujus Ægritudo traditur*. ib. *ad* 260. Deſperationem *de ſanitate recuperanda ſolet in animum inferre*. 259. *ad* 260. confer. 258. Animi Pathemata *atrociſſima fovet*. 259. *ad* 260.

—— —— Frigus cadaveroſum *partium externarum*, *Symptomata præcedens*, *ſæpè habet*. 259. confer. 262. *Et periculum non infert*, *niſi ab evacuatione enormi fuerit*. ibid. 264.

—— —— Diagnoſin *difficilem*, *præ ceteris quibuſlibet Morbis*, *& perobſcuram*, *habet*. 256.

—— —— Apoplexiam *inducere poteſt*; *& in Puerperis*, *magna Hæmorrhagia paſſis*, *vel partu laborioſo cruciatis*, *vel animo commotis*, *ſatis frequens*. 257. Calculum Renum *aliquando*, *aliquando & Veſicæ*, *exquiſitè ſimulat*. 132. Flatus *excitare valet hujuſmodi*, *ut Abdomen*, *tamquam ab Aquis collectis*, *intumeſcat*. 342. *Flatus jam* Acidos, *jam* Nidoroſos, *è ventriculo eructare cur faciat*. 259. Lacrymas *nunc*, *nunc* riſum, *ſine ulla cauſſa*, *excitat*. ibid. 264. Lochiorum ſuppreſſionem *cum diris & letalibus Symptomatibus*, *inducit*. 279. *Quomodo occurrendum*. 280. *ad* 281. Podagram, *in Fœminis gracilioribus adoleſcentibus*, *vel conſtantioris ætatis*, *aliquando mentitur*; *nam* vetulas tantum vel viragines Podagra infeſtat. 307.

—— —— *Pulſum ſanorum ſimilem ſiſtit*, *utut æger ſtrangulari videatur*. 262.

—— —— *Sudores nocturnos quomodo eliciat*. 264.

—— —— *Urinam limpidam tamquam Pathognomicum ſignum habet*. 259. 261. 490. *Exemplum*. 263.

—— —— *Salivationem Mercuriali ſimilem*, *quomodo excitet*. 264.

—— —— *varietate multiformi ſe oſtendit*, *& nullum non æmulatur adfectum*. 256. confer. 260. *Pro* parte *corporis quam occupat*, Symptomata *parti competentia ſtatim producit*; *adeo ut Medico ſagaci opus ſit*, *ne iſta*, *à Morbo eſſentiali hujus illiuſve partis*, *pendere arbitretur*. 256. 490.

—— —— *Caput externum occupans*, Dolorem *vehementem in quadam parte pollice tegenda*, Clavum Hyſtericum *dictum*, *adfert*, *præſertim in iis*, *quæ Chloroſi laborant*. 257. *Quid ſit iſte Clavus*, *& quomodo fiat*. 263. 490.

—— —— *Caput internum occupans*, *producit* Apoplexiam; *quæ frequens in* Puerperis; *ubi ſanguinis multum omiſere*, *vel partu laborioſo cruciatæ*, *vel paſſione animi commotæ fuere*. 257. *Producit* ſpaſmos *perſimiles* Epilepſiæ, *qui* Uteri ſtrangulatus *dicuntur*, *& deſcribuntur*. ibid.

Hyſterica Adfectio *partem quamlibet corporis*, *ſive internam*, *ſive externam*, *adficere valet*. 132. 258.

—— —— *partes externas*, *ut* Crura, Humeros, Manus, Maxillas, Tibias, *occupans*, *nunc* Dolores, *nunc*

nunc Tumores, *excitat.* 258. conf.r. 257.
——— Dentibus *non parcit, quos, nulla alia cauſſa concurrente, crudeliter adficit.* 490. *In* Dorſo dolorem *vehementiorem aliquando excitat.* 259. Inteſtina *occupans* Diarrhœam *excitat cum rejectione materiæ viridis, ſed ſine dolore.* 258. Colicam bilioſam *imitatur, ubi partes Colo adjacentes occupat.* 132. *In Colon, & regionem Scrobiculo Cordis ſubtenſum, impetum faciens,* dolorem, *ſimilem* Iliacæ Paſſioni *aut* Colicæ bilioſæ, *infligit, cum vomitu enormi; ſubſequente dein* Ictero, *Paroxyſmum quaſi ſolvente; accedente* deſperatione *de recuperanda ſanitate.* 257. *ad* 258. confer. 262. *Fit præſertim in laxis, crudiſque habitu, vel quæ Fœtus grandiores ſunt enixæ.* 258. *Hic Adfectus docet Morbum ex ἀταξίᾳ Spirituum ortum.* 262. Pulmones *obſidens,* Tuſſim Hyſtericam *excitat, non adeo tamen frequentem, & pituitoſas exagitantem.* 257. *In* Renes *incurſans parit dolorem,* Nephriticum Paroxyſmum *omnino mentientem, ut vix an à Calculo, an ab hoc Morbo, ſit, niſi aliquando Vomitu materiæ viridis, vel nota adfectione animi, diſtinguentibus, dignoſcatur.* 258. Ventriculum *adficiens Vomitiones excitat, rejecta materia viridi, ſed ſine* dolore. ibid. Veſicam *adficiens Calculum æmulatur.* ibid. *in* Vitales partes *incidens* Cordis Palpitationes *excitat, præſertim in macilentis, vel Febre alba palleſcentibus.* 257.
——— *ubi diſceſſerit à parte adfecta, teneritudinem in ea relinquit, ac ſi ipſa verberibus fuiſſet petita.* 132. 258. 490.
——— *ſive* Vaporum, *ſive* Convulſionum *particularium partium, ratione agat, eodem modo ſolvuntur Phænomena; & pro* parte *quam occuparit Symptomata, iſti parti adcommoda, parit: unde pleroſque Morbos homines vexantes ſimulat, quamvis ſua Natura,* unus idemque Morbus *ſit.* 132.
——— *in* Materiæ viridis, Bili Porraceæ *ſimilis, excretionem, tam ἄνω quam κάτω, ægros ſæpè incitat.* 262. confer. 257. 263. *Hoc tamen, Morbum in humoribus, horumque acrimonia, reſidere non magis indicat,* quàm *Vomitus perſimilis, navigantibus in irrequieto mari,* vel *Infantibus in Paroxyſmis Convulſivis, ſuperveniens, illud indicaret.* 262. *Nec magis ſequitur quod viride eſt acre eſſe, quàm quod acre eſt viride eſſe.* 263. *Hyſterica & Hypochondriaca Adfectio non à* Menſtruo ſanguine, *aut* ſemine, corruptis, *halitus excitantibus; nec à* Succorum depravatione; *nec ab* humoribus acribus, *enaſcitur.* 265. *Quod ſi verum eſſet Purgantia, Vomitoria, Hæmorrhagiæ & alia, quæ Morbum invitant, potius eum fugarent.* 265. confer. 262.
——— Cauſſas Procatarcticas, *ſeu externas, adgnoſcit, α.* Corporis *& animi motus vehementiores.* 261. *Sic & in Puerperis tenerioribus, nimis cito è lecto ſurgentibus, invitatur.* 279. *β.* Stomachi vacuitatem *ab inedia.* 261. *Quæ & à Carnium abſtinentia ſæpe invitatur.* 265. 325. confer. 264. *Unde & Carnium uſus hocce Morbo adfectos reſtaurat.* 264. *γ.* Evacuationes nimias, *ſive* Sanguinis,

guinis, ſive humorum per Emetica vel Catharſin. 261. Sic à Sanguinis jactura ingenti, corpus debilitante, excitatur. 342. Itidem Purgantibus allicitur. 341. 342. Sed violentius Vomitoriis advocatur. 341. Si verò Morbi fomes in aliqua involveretur Materia, tum Evacuantibus, ut Hæmorrhagiis, V. S., Purgantibus, Emeticis, non invitaretur, ſed contrarium foret. 265. confer. 262.

—— ex Uteri procidentia, poſt partum laborioſiorem. 283. Quomodo curetur illa Procidentia. ibid.

—— Cauſſas Προηγουμένας ſeu internas efficientes ex Ἀταξίᾳ Spirituum Animal. in hanc illamve partem, nimia copia, & nimio impetu, ruentium, unde tum Symptomata producuntur, deducit. 261. ad 262. confer. 278. 279. 133. Et quod ab hujuſmodi inordinato motu, potius quàm ab humorum aliquo vitio, licet ipſos inficere valeat, producatur Morbus, Cauſſæ occaſionales probare videntur. 133. 265. Et Argumentis pluribus firmatur. 261. ad 265. Iſtius ἀταξίας originaria cauſſa debilior craſis Sanguinis. 275. ad 276. Et præſertim debilior craſis, ſive nativa, ſive adſcititia, Spirituum; unde facile diſſipatur aut perturbantur hi. 261. 265. Eorum ſyſtemate fracto & debilitato. 282. 341. 368. Et hinc Hyſtericæ ferè omnes de ſubſidentia Spirituum conqueruntur. 259.

—— ex Spirituum debilitate, non nativa, ſed adventitia, oritur, ſi Menſium fluxus fuerit immodicus, ſive in Puerperio ſive extra. 282. Quid agendum ſi in Puerperio. 281. ad 282. Quid ſi extra illud. ibidem.

—— —— diuturna Humores corporis inficere valet, licet ipſa ex iis non immediatè pendeat; eodem modo ac Quartana diuturnior. 266. 267. Et quinam Morbi ab hac humorum depravatione. 266.

—— periculo per ſe vacat, niſi perverſa cura exaſperetur. 132. Hinc non letalis ſua Natura, ſed vi malorum ſubſequentium, aliquando necat. 279.

—— —— curatur, imminuendo prius humores vitiatos diuturnitate Morbi, ſi ægri vires conceſſerint; tum corroborando Sanguinem, quæ præcipua eſt Indicatio: ſed ſi Symptomata, ut Dolores, Vomitiones, DiarrhϾ urgeant, nec inducias ferant, Anodynis ſopiendum, priuſquam aliquid peragatur. Symptomata leniri ſolent mediis, fœtida exhalatione Spirituum impetum reprimentibus. 267. 490. ad 493.

—— —— V. S. & Catharſin quando exigat. 267. 490. 492. Chalybem, quandonam expoſtulet; & qua ratione hicce adſumatur. 268. ad 270. 491. Theriacam Andromachi non denegat pro roborando. 273. 492. Corticem Peruvianum auxiliatrîcem novit. 273. Fœtidis quomodo delectetur; quænam illa ſint. 493. 276. Clyſterum frequentiorem uſum renuit. 152.

—— Chalybe ſi curari nequit, Aquæ Minerales adeundæ. 272. 492. Quæ ſi necdum juvant, Aquis Sulphureis calidis utendum. 272. 492.

—— Lacte ſolo, omnibus aliis fruſtra tentatis, ſæpe curata fuit, in tem-

temperamento bilioſo ac tenui. 273. 493.
—— *levior, ſine V. S. Catharſi, Chalybe, ſed ſolis Pilulis Hyſtericis, ſæpe curatur.* 271.
—— —— extra Paroxyſmum *quomodo tractanda, ut cauſſæ originariæ occurratur.* 267. *ad* 274.
—— in Paroxyſmo *quomodo tractanda.* 276. *ad* 281. 492.
Hyſtericæ *aliquando ita abhorrent à Medicamentis Hyſtericis, ut ex iis in Vitæ periculum conjiciantur: quæ tum omittenda.* 271.
In Hyſtericæ Adfectionis *Curatione quibuſnam Formulis Remediorum uſus fuerit Auctor.* 270. 490. 493.
Hyſtericorum Adfectuũ *Claſſi* Rheumatiſmus Scorbuticus *fere referendus videretur, niſi ipſum remediis Hyſtericis minimè ceſſiſſe comprobatum fuiſſet.* 173.

I.

JAlapa *radix in* Gonorrhœa Virul. *ſæpius ſola Pauperibus profuit.* 208.
Ichor *in* Gonorrhœa virul., *qui mane præſertim, urinæ ardore & ſtillicidio diſparentibus, in ſummitate colis, digito compreſſi, guttatim adparet; non eſt à debilitate, ut vulgo putant, ſed à reliquiis contagii, minima occaſione, uti poſt nimiam potationem, exercitium validius, novas tragœdias excitantibus.* 208.
—— *in* Variolis Confl. *loco Puris, ſi ſanguis exæſtuet, adparet.* 245.
Icterus *ex Colica Hyſterica, nullis Catharticis, vel ſolo* Rheobarbaro *curandus; & quare.* 133. *Si pertinaciter adhæreat, quomodo curandus.* 134. 514.
—— *à lecto, nimis quam par eſt, abſtinendo, in Febre Epid. An.* 1673. *ad* 1675. *aliquando, ſed raro, & in declinatione Morbi,* oriebatur; *hinc tum potiùs* lecto *decumbat æger; & quare.* 139.
—— *ut* curetur. 134. 514.
Idioſyncraſiæ *in Adfect. Hyſter. Curatione, ratio habenda.* 271.
Ignis Sacer *qualis Morbus apud ſaniores Medicos.* 66. *Ferè ut Peſtilentia invadit.* 67.
—— *Latinorum, Peſtis imago non obſcura videtur.* 66. *Suſpectus de malignitate Auctoribus, ut ex methodo tractandi liquet.* 67. *A* Peſte *quomodo differat.* ibid.
—— *Naturæ ope diſcutitur in corporis partem quamdam externam, ſpecie* Tumoris (*vel eo deficiente macula rubra* Roſa *dicta*) *ad alas & inguina, haud ſecus ac in Peſte, ſicque ſolvitur Morbus criticè.* ibidem.
Ileus *ſeu* Iliaca Paſſio *quid ſit, & quomodo fiat ex Inteſtinorum inverſo motu.* 44. 605. *Hujus Inverſionis cauſſa duplex;* vel *Obſtructio, ſcilicet; vel Irritatio.* ibid.
—— *duplex ponitur,* verus *ſcilicet, tum Iliaca Adfectio* notha. ibidem.
Ileus verus *tamquam* Febrium Continuar. *Symptoma, quomodo excitatus.* 45.
—— *totius tractus Inteſtinorum, à Ventriculo, choream ducente, ad majora Inteſtina uſque, inverſum motum ponit.* 44. *ad* 45. *Hinc* Clyſteres *per Os rejiciuntur.* ibid.

—— *habetur*

— — *habetur Sydenhamo*, *qui ex humoribus acribus*, *primo Ventriculum invertentibus*, *naſcitur*. 44. *Eum* curandi Methodus *nulla ferè cognita Auctori habebatur*. ibid.
— — *qua* Methodo *ab Auctore tractetur*. 45.
— — *ex uſu* Argenti vivi & Globulorum, *plus mali quàm boni accipit*. ibid.
— Colicam *bilioſam inſequens*. 128.
— *à* Calefacientibus, *in Febre nova Epid. quomodo excitetur*. 365. *Non ut de Torminibus ventris dictum* (363.), *tractandus ac ipſa Febris*: *nam ultra unam V. S. progredi nequit Medicus*, & *Cathartica Emetica fiunt*. 365.
— *hicce* curatur, *ſi poſt* V. S., *Clyſma ex* fumo Nicotianæ *exhibeatur*, *tamquam optimum*. ibid. *Quo non juvante* Purgans *fortiſſimum exhibendum*. 366. 606. *Sublato morbo*, *quamdiu à Purgatione abſtinendum*. 363. *Paregorica quando exhibenda*. 366. confer. 512.
In Ileo vero *primo*, *erit* corroborandus Ventriculus, *quam exhibendum* Catharticum, *quod alias* Emeticum *ſit*. 45. 128. 512.
— — — *Catulus vivens nudo ventri quamdiu accumbendus*. 45.
Iliaca adfectio Notha *vocatur Sydenhamo*, *illa*, *quæ ab Obſtructione fit*; *quia in hoc caſu motus contrarius ingeſtorum*, *potius*, *quàm inteſtinorum*, *eſt habendus*. 44. *Non* totius *Inteſtinorum* ductus, *ſed illorum tantum*, *quæ ſupra ſedem Obſtructionis ſunt*, *inverſionem ponit*. ibid.
— — *ab* Hyſterica Adfect. *in laxis & crudis habitu*, *vel fœtum grandiorem enixis*, Ictero *quaſi ſolvitur*, *ſubſequente deſperatione de recuperanda ſanitate*. 257. confer. 262. *Hic adfectus docet Morbum ex* ἀταξίᾳ *Spirituum ortum*. 262.
In Iliaca Paſſione *Cathartica Medicamenta in* Emetica *tranſeunt*, *nec non* Enemata. 45. 128. 512.
Imaginationis *læſæ per Cardiaca reſtitutæ Exemplum*. 61.
Indicationes Curativæ *bonæ*, *ac certæ*, *non ex ſpeculatione Naturæ principii corporis*, *ſed ex obſervatione exquiſita* Φαινομένων *Morborum*, & *eorum quæ ex Juvantibus* & *Lædentibus ſequuntur*, *tum* & *Remediorum*, *atque Medendi Methodi*, *qua utimur*, *tandem in ſe diligenter collatorum*, *petuntur*. 340. *Hinc ad* Phænomena Naturalia *Morborum diligenter advertendo*, *maximè eliciuntur*, & *veræ*. 3. *Adeoque Symptomatum peculiarium perceptione*, *deprehenduntur*. 9. *Et quidem ex minutiſſimis Morbi circumſtantiis*. 9.
— — *ex Cauſſis conjunctis* & *proximis*, *quæ ſolæ à nobis cognoſci poſſunt*; *non ex remotioribus*, *quæ inſcrutabiles*, *ſunt mutuandæ*. 11. *Quod demonſtratur*. 12. confer. 13.
— genuinas *plus præſtat ſolertes veros Medicos expiſcari*, *quàm Remediis excogitandis inhærere*. 16.
Indigeſtio *illa Morborum Chronicorū quid ſit*, *in corpore ipſam conſiderando*. 315. *ad* 316. *Quod Argumentis ſtabilitur*. 316.
— *Humorum Podagræ primaria cauſſa*. 523.
Infantes Convulſivi *Materiem biliosam viridem*, *ſimilem iſti Hyſtericarum*, ἄνω καὶ κάτω *rejiciunt*. 262.

Corti-

— *Corticem Peruvianum quomodo adſumere poſſint.* 190.

— *Evacuantibus vexati quomodo reſtaurandi.* 269.

— Febre, *ſive* Tertiana Autumnali, *ſive* Quartana, *laborantes, ſanguine depuratione ſua defunćto, ſponte ſanantur ſæpiſſimè.* 56. *Et tenelli de Febre Quartana in cuneis ſæpè triũphantes jacent.* 50.

— *Purgantibus, in* Tumore Abdominis, *ſæpe repetitis, quamplurimi interempti.* 269. *Hujus Tumoris, & duritiei*, medela, *per* Linimentum. 59.

— *ubi Spaſmis corripiuntur, qui à dentitione non amplius procedere poſſunt, de* Variolis, Morbillis, *aut* Febre Scarlatina, *cogitandum.* 243. 502.

— *in* Variolis *multum dormiunt.* 245.

— — — Conſl. *quali ſuſtentantur* Diæta. 94.

— — — — Diarrhœa *adficiũtur, uti* Salivatione *Adulti.* 83. & 94. *Diarrhœa tamen non ita certo ac Salivatio diſcruciat.* 83. *Licet certo ſatis.* 94. 503.

— — — Diſcretis *erupturis*, Epilepticis *Paroxyſmis ubi adficiuntur, ſemper Variolas boni moris, & majores, indicantur.* 79. *ad* 80. 502.

— — — — Sudoribus, *ut Adulti, neutiquam vexantur.* 80. 502.

In Infantibus *V. S. æquè tuta, & neceſſaria, aliquando eſt, atque in Adultis.* 122.

Inflammatio Tonſillarum. *vid.* Tonſill. Inflamm.

Inflammatio ſpecialis *Variolas conſtituit.* 86.

— *in Variolis, in* interſtitiis *Puſtularum*, octavo die *incipiens, bonum; ſi cito recedit, malum.* 80. 84.

Infuſum *Corticis Peruviani, cum Vino Rhen.* 190. 495. *Hujus* ℥iv. *Corticis in ſubſtantia* drach. unius *virtutem continent.* 190.

— *Rad. Serpent. Virgin. contrà Tertianas, cum Vino albo.* 495.

Infuſio *Croci Metallorum, in* Hydrope, *præſentiſſimum Medicamentum, in iis, qui ægrè purgantur.* 337. *Ad quam doſin, exhibenda & iteranda.* ibid. *ad* 338. confer. 341. *Quomodo* operetur. 338. *Quænam ipſi* Purgantia *non numquam, & quando, admiſcenda.* ibid.

Ingravidatio *ſæpè habetur, quod nil niſi vel* Carneæ excreſcentiæ *in Abdomine, vel* Flatus *diſtendentes, præcipuè in viduis, vel ſero nubentibus, ſunt.* 334. *ad* 335.

Inquietudo, *in Variolis Diſcretis, &* Vigiliæ, *Phrenitidem minitant.* 92. Paregorica *ibi indicantur, & juvant.* ibid.

Inſania *ex Lochiorum ſuppreſſione, ab Hyſterica Adf. in Puerperis teneris, nimis cito ſurgentibus.* 279.

Intercurrentes Febres. *vid.* Febres Intercurrentes.

— Morbi Acuti. *videantur* Morbi Sporadici.

Interſtitia Puſtularum, *in Variolis Diſcretis*, die octavo, *inflammantur, & colorem Roſarum Damaſcen. æmulum exhibent; ſi è contra albeſcunt, malum.* 81. 84. confer. 147. 502.

Intumeſcentia *Faciei & Manuum in Variolis, frigore nimio decedit.* 147.

—— *Faciei ac Manuum in Var. nigris peſſim.* 1674. *itidem ſalutaris*, 148.

Injectiones *in Gonorrhœa virul. præſertim acres, ab Auctore non commendantur.* 210.

Inunctio *in Lue Venerea ad Salivationem excitandã, ex quibus & quomodo, at quamdiu, fieri debeat.* 212. 214.

Julapia refrigerantia *Salivationem in* Febre Varioloſa *inferunt.* 99.

Julapium *in* Apoplexia. 507. Cardiacum. 488. *Roborans in* Chorea Sancti Viti. 362. 506. *In* Dyſenteria, *Cardiacum.* 112. *In* Febre hiemali. 349. *In* Febre Tertian. dupl. *corroborans.* 55. *In* Febre nova Epidem. *unum & alterum.* 358. *Ex Cortice Peruv. in* Febre nova Epid. *pro Infantibus.* 366. *Ex Cortice Peruviano pro Infãtibus in* Febr. Intermitt. 305. *Diaphoreticum in* Peſtilẽtiali Febre 75. *In* Febre Contin. Varioloſ. 101. *In* Hæmorrhagia *Narium quale debeat eſſe.* 178. *In* Hyſterica Adfect. 270. *Cardiacũ in* languore Febrili. 36. *Ad* Lochia ſuppreſſa *ex Hyſterica Adſ.* 280. *Adſtringens in* Menſiũ Fluxũ immodico. 282. *In* Mictu cruento. 253. *Adſtringens in* Mictu ſanguineo *in Variol. Confl.* 379. Perlatum. 488. *In* Pleuritide. 165. *In* Pruritu ferino. 175. *In Rheumatiſmo refrigerans & incraſſans.* 171.

Juſcula Avenacea *omnibus anteponit Auctor.* 38.

—— —— *& Hordeacea in* Febr. Contin. 37. 38.

—— —— *in* Variolis Confl. 250.

—— *farinoſa non carnea in* Morbillis *conducunt.* 121. *In* Morbill. Anom. *An.* 1674. *commendanda.* 144. *In* Rheumatiſmo *proponũtur, carnea rejiciuntur.* 171.

—— *In* Dyſenteria, ex Ovinis carnibus. 112.

—— *In* Febr. Tert. duplici *qualia exhibenda.* 55.

Juſculum *in* Cholera Morbo. 107.

—— Avenaceum *in* Podagra *non regulari tempore Paroxyſmi commendatur.* 325.

—— —— *in Podagra, idem ferè præſtat, ac Lactis ſolius uſus.* 319.

Juniores *ætate* Febrem Quartan. *quomodo ferant.* 50.

Juvenes *Athletico habitu, & Sanguinei, in Febribus, ilico Venæ ſectione, ne periclitentur, indigent.* 31.

—— *diuturno morbo confecti*, Pueri, Senes, *Venæ ſectionem in Febribus vetant.* 31. *Et quare.* ibid.

—— Hydropem *ſibi, in Febribus Autumn. uſu nimio, & inconſulto, Catharticorum, accerſere poſſunt.* 59.

—— Podagra *genuina non adficiuntur; licet qui ex Podagricis nati, illa ætate aliquid præſentiant.* 308.

K.

D. Kendrink *Auctori amiciſſimus.* 284.

L.

Lachrymæ *ex Hyſterica Adſ. ſine ulla ſæpe cauſſa.* 259. *Etiam in Viris.* 264.

Lac Cereviſiatum, *vid.* Zythogala.

—— crudum *tepefactum, in Dyſenteria quando exhibendum.* 114.

Lactea Diæta *in* Hyſterica Adf. *quando uſurpanda, in temperamento bilioſo & tenui; & ubi Narcotica ſæpius*

pius repetita; *ubi recidiva ſit Colicæ Hyſt. non amplius juvant.* 273. *In quibuſnam non conducat.* 274. *In* Podagra. 319. *Qua ratione magis obeſt quàm prodeſt.* ibid.

Lactis Natura & Proprietates, *reſpectu Nutritionis & inſtaurationis.* 274.

Lactis ſerum. *vid.* Serum Lactis.

Laudanum *nimis repetitum Digeſtiones vitiat, & Functiones naturales debilitat.* 277. *Ubi frequentius exhibetur, intra ſingulas doſes, tantum ſpatii interjiciendum, ut quid prior præſtiterit, ante noſcamus, quàm aliam repetamus.* 277. *Ejus Uſus non immediatè Nervis nocet.* ibidem.

—— *ad* Corticis Peruviani *vim purgativam ſiſtendam.* 189. *In Infantibus.* 190. Dyſenteriam *ex Torminibus ventris, in Febre nova Epid. obortam celerrimè, & certiſſimè, ſiſtit.* 364. *In Dyſenteriis Epid. prius Evacuationes inſtituendæ.* 365. *In* Hypercatharſi, *à nimia purgatione, certiſſimum eſt Remedium.* 336. *In* Hyſtericæ Adf. *Paroxyſmo, ubi* dolor *urget, quanam cum circumſpectione exhibendum*; *& an ipſi Evacuationes præmittendæ vel non, & quando*, 276. *ad* 277. confer. ib. 492. *Ubi Vomitus enormis, ilico exhibendum, pro ratione Symptomatis.* 277. *Exhibitum ſemel, continuandum in ejus uſu, donec Symptoma debellatum*; *ſed interim Evacuantia nulla adhibenda, ne motu excitato Symptomata revocentur.* ibid. *In* Nephritico *Paroxyſmo poſt V. S. & Enema.* 446. *In* Podagra *inveterata, ſi* dolor *intolerabilis.* 329. *In Podagræ inveteratæ Paroxyſmo, ubi* Mortis *metus ex receſſu materiæ.* 327. *Podagræ Paroxyſmum à* Purgantibus *oboriturum reprimit*: Quod Auctori in mentem nondum venerat, dum Tract. de Podagra ſcripſit. 444. *Ad* Vomitum *compeſcendum in Corticis Peruviani uſu.* 190.

Laudani liquidi *Auctoris deſcriptio.* 113. *Quare aliis formis ſit præferenda.* ibid. *Hujus* guttæ. xvj. *idem valent ac* Syrupi de Meconio ℥j. 248.

—— —— *In Infantibus, doſis.* 243.

Laudanum liquidum, *ad* Diarrhœam *in Salivatione Mercuriali.* 213. *In* Variolis *ad Epileptic. adfectus Infantium.* 243.

Laudano liquido *Auctor tandem anteponit Syrupum de Meconio, in Variolis.* 245. *Laudanum liquidum tamen propinandum, ſi Syrupi frequentior uſus nauſeam creaverit.* 248.

Laudanum ſolidum *Londinenſe, quare anteponatur Laudano liquido, & Syrupo de Meconio.* 379. *Illius* doſis. ibid.

Lecti calor *non prodeſt in* Uſu Corticis *Peruviani pro fuganda Febre.* 332.

—— —— Febres Intermittentes *in* Continuarum *ſpeciem tranſmutare valet.* 186. 190. *Et Corticis Peruviani ſalutarem effectum turbat.* 190.

—— —— nimius *in Febre Eryſipelatoſa rejicitur.* 175.

—— —— *quomodo ſanguinem exagitet, & in caput mittat.* 359. *ad* 360.

—— —— *in* Variolis *Morbum ferociorem reddit.* 243.

Lecto *in* Angina *quotidie abſtinere qua-*

re debeat æger. 177. *In* Comate Febrili *abſtinendum*, *vel cum veſtibus incumbendum.* 360. *In* Hæmorrhagia Narium, *quotidie per horas aliquot abſtinendum.* 178.

— *Defixi ægri*, *Febribus continuis laborantes*, *poſt* Purgationem *adſumtam*, *non amplius detineantur.* 38. *Ex eo ſurgendum quotidie in* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. & *ſi debilitas vetat*, *veſtibus indutis*, *ei incumbendum*, *capite elato.* 139. *Si nimis tamen abſtineant*, *præſertim in declinatione Morbi*, *quid fiat.* ibid. *Hinc caveant*, *ne nimis pro una vice ſurgant.* ibid. *In* Febre *ſeu* Nova Epidem. *incarcerandi ægri*: *Non ſine periculo etenim detinentur in eo.* 355. confer. 349. ibid. *Miliares eruptiones exinde naſcuntur.* 356. *In* Febre Scarlatina *perpetim non adfigatur æger.* 162. *In* Febre Varioloſa *non continendus æger.* 101. *Licet Sudoribus æger vexetur.* ibid. *Fœmina ilico addicenda ſimulac* Lochia ſuppreſſa. 280. *In* Mictu ſanguineo *abſtinendum.* 252. *In* Morbillis *quando* & *quamdiu æger adfigendus*; *non tamen præter modum tectus ſit.* 121.

— *in Morbillis An.* 1674. *addicebantur.* 144. *Indeſinenter adfigi*, *præſertim æſtate*, *in omnibus* Morbis inflammatoriis, *per V. S.* & *Refrigerantibus*, *curandis*, *nocuum.* 101. *In* Phrenitide *inſtante*, *vel jam calefacientibus invitata*, *in Febre nova Epidemica*, *abſtinendum*, *vel cum Veſtibus decumbendum.* 360. *In* Pleuritide *quotidie*, *pro Viribus*, *eximendus æger*; *quod plurimi momenti*, *quin alias Medicamenta vix proficiant.* 166. *In Pleuritide*, *præſertim æſtate non continendus æger.* 101.

— *in* Rheumatiſmo, *præſertim æſtate*, *non continendus æger.* ibid. *Sed aliquot horis de die abſtinendum.* 171. *Abſtinendum* in Tuſſi Epid. *quotidie ubi Febris* &c. *adſunt.* 152.

— *in* Variolis *primis diebus* Lecto *non adfigendi ægri.* 237. 91. *Et illi non addicendus æger ante Eruptionē Puſtularum*, & *priuſquam hæ integre ſeſe in conſpectum dederint.* 233. 243. *Lecto ante* diem quartum *pertinaciter addicere ægrum*, *æquè malum*, *ac intempeſtive Cardiaca ingerere.* 90. *Junioribus præſertim*, *nimis cito illi adfixis*, *Symptomata letalia*, *ut Mictus Sanguineus*, *Maculæ purpureæ*, *oboriuntur.* ibid. *Sed eo primis diebus abſtinere Maculas purpureas* & *Mictum ſanguineum*, *præcavet.* 241. confer. 90.

— *in Variolarum initio*, *quibuſnam Symptomatibus præſertim abſtinere cogatur æger.* 243. *ad* 244. *Quid tunc agendum.* 244.

— *in Variolis abſtinendo primis diebus*, *Eruptio*, *negari nequit*, *utcumque impeditur*, *quæ tamen ſufflaminatio*, & *Symptomata inde ſequentia*, *tutius feruntur*, *quàm mala*, *ex Puſtularum*, & *inde ſubſequentis puris abundantia oboritura.* 238. confer. 239. *Lecto in Variolis adfigere ægros Incautioribus neceſſe videbatur ideo*, *quia ſudores*, *ipſi proclives*, *inde plus manantes*, *Febrilem æſtum levabant*; *quod tamen ipſum letalitatis ſæpe cauſſa fuit.* 239. *ad* 240.

— *in Variolis*, *poſt V. S. ægrum committere peſſimum.* 238.

— *in Variolis quo die addicendus æger.* 90. 160. 233. 243. 505. *In Variolis, initio, etiam ante Eruptionem, quandoque addicendus æger.* 242. *Infantes primis diebus tutius committuntur, ubi Convulſ. præcedunt; quia, poſt eas raro multum confluunt Variolæ.* 243.
——— *commiſſi qua ratione ibi ſe gerere debeant, reſpectu motus vel quietis, copiæ ſtragulorum, atque ſudoris.* 250. 505.
—— *In* Variolis Anomalis Diſcretis, *quandonam addicendus.* 127. *Quare addicebatur.* 146. *Lecto quandonam adjudicandus in Variol. Anom. nigr. peſſimis.* 148.
—— *in* Variolis Confl. *primis diebus, non adfigendi ægri.* 237. 238. 239. 240. 241. *Et ubi, initio, eas* Confluentes *fore prævidemus, non niſi nocturno tempore committendus æger; & quare.* 244. *Atque, ut minori copia prodeant, & coeant, non niſi* Sexto die *ab invaſione, ægrum addicendum, quomodo Natura digito monſtret.* 235. 376. *Nec abſtinere* die ſexto *ægri amplius valent.* 251. *A* die ſexto *in eo ſe contineat, uſque ad* decimum ſeptimum. 505. Infantes *in Cunis nunc jaceant, nunc iſtinc auferantur.* 95.
—— —— —— —— *æger adjudicandus, tam ad promovendum manuum & faciei Tumorem, quàm Puſtularum elevationem &c. ſed modicè tegatur, & corpus hinc inde transferat, ad* Sudores *vitandos, præſertim exeunte morbo, adpetente jam* Febre Maturationis, 93. confer. 505.
—— *in* Variolis Diſcretis *oborituris, an primis diebus abſtineant vel non, idem erit.* 240.
è Lecto *ſurrectionem quænam contra indicant.* 243. *ad* 244.
Lectuli, *initio in Variolis, nimius uſus quomodo Morbum exacuat, & Puſtularum numerum adaugeat.* 91. 236.
Lectulus *in Podagræ inveteratæ Paroxyſmo Exercitii defectum aliquatenus ſupplet.* 327. *Quandonam, Exercitio dimiſſo, æger in eo fovendus, adhibita tenui Diæta.* 326. *ad* 327. *Quandonam verò ipſe ille Decubitus enecat.* 327.
Lectum *Podagrici hyeme mature petant.* 322. *Hoc enim, bruma præſertim, Solis vicem gerit.* ib.
—— *Puerperis tenerioribus quodnam emolumenti adferat.* 279. *ad* 280.
Lepra *Morbus eſt ex iis, qui olim exſtitere, jam occiderunt, vel ætate confecti exolevere, & rarò comparent.* 150. *Apud Medicos depingitur, ac ſi eſſet* Lues Venerea, *reſpectu cruſtularum latiorum partes occupantium.* 207.
Lienis *regio Infantium, in Febr. Autumn. intumeſcens Febris fugam prænunciat.* 60. *Intumeſcentiæ hujus deſcriptio.* ibid.
Linctus *in* Febre Hyemali. 349. *In* Pleuritide *eſſentiali.* 165. 498. *In* Tuſſi. 526. *Incraſſans.* 488. *Ad Tuſſim in Morbillis.* 121.
Lingua *nigra & ſicca in* Febr. Contin. 1661. &c. 28. *In* Febre hyemali *alba.* 348. *Arida, ſi malè tractetur.* 349. *In* Febre nova hyemali, *quomodo ſe habeat.* 356. *In* Febre Varioloſa *qualis.* 98. & 108. *In Febre Varioloſa à Regimine calido quantum mutata.* 102. *In* Variolis Regu-

Regularibus *incipientibus ſimilis ac in Febre Varioloſa.* 99. ſed vide 98.
Linimenta *in Hydrope, Abdomini illinita ad diſcutiendum, nec obſunt, nec proſunt.* 346.
Linimentum *in* Pleuritide *ad latus inungendum, ſuperimponendo Braſſicæ folium.* 165. 166. 498. *In* Pruritu ferino. 175. 500. *In* Rachitide. 59. 521. *In* Tumoribus Abdominis *Infantium, ex Rachitide vera, vel ex Scrophulis.* 269. *Hoc etiam Axillis adfricandum.* ibid. *Ad* Ulcus *Glandis, vel Præputii,* φύμοσιν *creans.* 211. 518.
Linteamina Lecti, *pro Phthiſicis Equitantibus, calefacta eſſe debent.* 275.
Linum crudum *in Podagra ad partem adfectam leniter uſtulandam, idem præſtabit ac* Moxa. 329.
Liquor *in Febre Eryſipelatoſa parti læſæ adplicandus.* 175.
—— niger *in Variolis Confluent. loco Flavi humoris, ſi ſanguis exæſtuet effluit.* 245.
Liquores *generoſi in* Hydrope, *modo non ſint Spiritus deſtillati, Morbum incipientem ſæpe ſoli curarunt, præſertim ſi Aromaticis imprægnati fuerint.* 344. 516. *Liquores refrigerantes & tenues, licet ægris ob ſitim grati, quare non concedendi.* 344. *Et ſi eorum uſui indulgendum ſit, parce iis utendum.* ibid.
—— Spirituoſi *in Tuſſi Epid.* 1675. *vitandi,* 151. 154.
—— *in* Variolis Anom. *temperantes, & Salivationem promoventes.* 125. 127.
Lochia *ſupprimuntur per* Hyſtericam Adfect. *in Puerperis tenerioribus excitatam, quod nimis citò, è lecto ſurgant.* 279. *Suppreſſa per Hyſtericam Adf. diriſſima* Symptomata, *cum magno vitæ periculo, inducunt.* ibid. *Quomodo* occurrendum. 279. *ad* 281. confer. 515. Quibus Indicationibus *tum ſatisfaciendum.* 280. Medicamento *fortiora non uſurpanda, nec in mitiorum uſu perſeverandum.* ibid. *Ubi Emplaſtro Emmenagogis, Paregoricis, Enemate, adplicatis, non redeunt,* nihil amplius agendum; *ſed tempori res committat prudens Medicus.* 280. *ad* 281.
Lochiorum *fluxus nimius quomodo ſiſtendus.* 515.
Lock (*Johannem*) *Elogiis quibuſnam dignum cenſuit Auctor.* 5.
Lucianus *in* Τραγοποδάγρα *Podagræ Perſonam introducit eos adloquentem, qui Arcana habere jactant.* 330. *Tum & eos, qui cum eo Morbo diu conflixere.* 331.
Lues Venerea, *ex* India Occidentali, *An.* 1493. *primum in* Europam *adpulſa, antea cognita non erat.* 204. EndemiusMorbusAmericanis *putatur: ſed Auctor potius è regione aliqua* Nigritarum Guinæ *conterminorum ortum putat; quia Morbus illis populis, Luis noſtræ ſimillimus, & fortem idem,* Yavvs *dictus, Endemius eſt.* 204. *Hinc Hiſpani in America videntur hanc contraxiſſe ex Africanis ibi delatis.* ibid. 205.
—— —— *non ea celeritate ac ante graſſatur; quod ſi foret exſtincta brevi eſſet Gens humana, vel in Noſocomiis langueret.* ibid. *Sed inſtar Vegetabilis transplantatæ, Europæo ſolo non lætata, languet indies.* ibid.
—— —— *in initio Symptomatis quibuſnam*

buſnam prodierit. ibid. Gonorrhœæ virulentæ *ſpecie*, ulcuſculis in pudendis *aliquando concomitantibus*, *à* centum retro annis, *ſe primum oſtendit*; *per quam*, *ni virus probè ejiciat*, *ſanguinem inficit.* ibidem.

—— —— propagatur *vel per* generationem: *vel per* Contactum, *quod aut* lactatione; *aut* concubitu *in eodem* lecto, *præſertim in Infantibus*, *rarò in Adultis*; *tum* coitu, *fit.* ibid.

—— —— oritur *ſæpe à Gonorrhœa virul. diuturniore*; *vel à Materia virul. adſtringentibus intempeſtivis coercita.* 207. 211. *Facile illos ægros adoritur*, *quorum corpora*, *ubi Gonorrh. laborant*, Catharticis *fortius obſiſtunt.* 209.

—— —— Cruſtulas *&* Porrigines *in variis partibus*, *ſed flaveſcentes*, *& aliquando latiores*, *uti* Lepra *deſcribitur*, *habet.* 207. *Et quo majori copia adſunt*, *eo dolores in corpore minores.* ibid. 518.

—— —— Dolores, in initio, *quoſnam*, *ejus præſentiam deſignantes*, *habeat.* 206. 207. *Dolores*, progreſſu temporis, *quales habeat.* ibid. 518.

—— —— Exoſtoſes, *excreſcentiis in tibiis Equorum ſimiles*, *habent.* 207. 518. Ulcera Phagedenica, *temporis progreſſu*, *quænam*, *& ubi*, *habeat.* 207. 518.

—— —— Symptomata *quænam in* ſummo gradu *habeat.* 207. 518.

—— —— *cujus Naturæ*, *quam eſſentialem vocant*, *ſit*, *ignorat Auctor.* 207. *Videtur inflammationis particeps.* ibid.

—— —— *quomodo* curanda *veniat*, *non nulli indicare æquum non æſtimant.* 204. *Auctor contrariæ eſt ſententiæ. ibid.*

—— —— Vacuantibus *curari vult*; *qualem quoque vim poſſident*, *quæ huic curandæ primaria.* 207. *ad* 208. *Et ut à Gonorrhœa adhuc longè diſtat*, *ſic* Evacuatio *quâ hæc ejicitur differre debet.* 208.

—— —— *per* Salivationem *ab* Hydrargyro *tantum exſtirpari poſſe*, *ubi* confirmata, *putat Auctor.* 211. *Hæc autem quomodo inſtituatur.* 212. *ad* 217. 518. *ad* 519. *Si* Gonorrhœam *comitem habet*, *prius Salivatione tollenda*, *Lues*, *tumque Gonorrhœa faciliùs curatur.* 215.

—— —— Specificum *nullum habet Remedium*, *cujus ope ſine* evacuatione *curetur.* 208. *Hincque* ſudorifera *quælibet æque valent ac* Ligna *illa* exſiccantia: *Et ſi aliud Medicamentum daretur*, *quod Salivationem moveret*, *pariter ac* Mercurius *ad ſanandam Luem valeret.* 207. 208.

—— —— *quare in Gallia faciliùs ſanetur*, *quàm in Anglia.* 216.

—— —— *non ſanatur Mercurii aut Sarſaparillæ virtute ſpecifica*, *ſed vi evacuandi.* 68. *ad* 69. *&* 207.

—— —— *Recidivam unde habeat.* 213.

Lumbago Rheumatica *Rheumatiſmi ſpecies eſt*, *licet vulgo non credatur.* 170. *Deſcribitur.* ibid. *Ejus* Curatio, *eadem ac Rheumatiſmi.* 171. &c.

—— —— Nephriticum *Paroxyſmum* men-

mentitur, *excepta vomituritione.* 170. *Ejus dolor imponit Medico tamquam* Sabulum *vel* calculus *adeſſet.* ibid.
—— cauſſam *materiam Rheumatiſmi* inflammatoriam, *eas ſolas partes urentem*, *adgnoſcit.* 170. *ad* 171.
Luxus *Animo & Corpori quantum lædat.* 320.

M.

MAcula Gonorrhoeæ virul. initio, *vid.* Puſtula.
Maculæ *in* Febre Scarlatina, *quales & ut à Morbillis differant.* 162.
—— purpureæ, *unde.* 370.
—— —— Petechiæ, *tum* Virium ſubita proſtratio, *ſigna habentur* Malignitatis, *quæ Phænomena ſolvuntur ab Auctore.* 370. *ad* 371.
—— —— Febrium *augentur Calefacientibus*, *& contra.* 155.
—— —— *In* Febre nova, *Hyemali*, *à Calefacientibus.* 359. 356.
—— —— *In* Febre Scarlatina, *quando.* 237. *ad* 238. 241.
—— —— *In* Febre Varioloſa, *Ptyalimo diſparent.* 103.
—— —— *In* Morbillis *quando.* 237. *ad* 238. 241.
—— —— *In Morbillis V. S. & refrigerantibus ſublatæ.* 123.
—— —— Peſtis *ſub adventu.* 370. *ad* 371.
—— —— *In Peſte præſentanei interitus nuntii*, *raro ſine Febre contingunt.* 65.
—— —— *In Peſte vera*, *Bubonibus retrocedentibus ſuccedentes*, *certiſſimi mortis indices.* 69.
—— —— *In Peſte ob V. S. non ſatis iratam*, *cur erumpant.* 74.
—— —— *In* Variolis, *interſperſæ Puſtulæ*, Mortis prænuncia, *æque ac in Peſte.* 85. 234. 378. Confluentes *ut plurimum comitantur.* 234.
—— —— *In* Variolis Confl. *ubi Mictus ſanguinis vel Sputum ſanguineum*, *adeſſe ſolent.* 378. *Aliquando*, *vix adhuc adparentibus*, *vel paucis modo Variolis*, *comparent*, *&* præmaturam Mortem *accerſunt.* 234. *In Variol. Confl. An.* 1681. *Eruptionem ſæpe præveniebant.* 234.
—— —— *&* Mict. Sang. *in Variolis unde.* 237. *ad* 238. 370. *ad* 371. 378. Cauſſa *harum* vel *Conſtitutio aeris favens.* 85. 234. Vel *à* Lecti *ſæpe calore*, *præſertim in junioribus.* 90. Vel *ex Regimine* calido. 97. 234. *Tum ex Sanguine inflammato.* 370. *In Variolis à Regimine calido*, *præſertim æſtate*, *& in Juvenibus.* 237. *Quomodo fiat.* 237. *In Variolis An.* 1681. *ex Siccitate Anni inaudita.* 234. *Avertuntur* V.S. *tempeſtiva*; Vel *Regimine* temperato. 97. 241. 371.
—— —— *&* Mictus Sanguineus, *Regimine temperato*, *non curantur amplius*, *ubi jam adſunt.* 237.
Magnitudo Morbi, *in Variolis Confluentibus*, *pro* quantitate, *& more*, *Variolarum*, *quæ* Faciem, *non quæ* reliquum corpus, *obſident*, *æſtimari debet.* 82. 503.
Malignitas *in* Morbis, *quid.* 154. *ad* 156. confer 370. *In Epidemicis pleriſque ſatis conſpicua*, *& cum Veteribus tum etiam Neotericis notata*, *quomodo ab Auctore intelligatur.* 154. *ad* 156. *Hujus quænam ſigna*

ſigna haberi ſoleant. 370. *ad* 371.
— *Morbi non in omni ſpecie per Sudores eliminatur, licet in* Peſte *propter ſubtilitatem partium fieri queat; nam in Morbis ubi ſunt minus ſubtiles, & craſſioribus inviſcatæ,* Diaphoreticis *adgravantur mala.* 154. *Quælibet in Morbis*, Evacuatione *eadem, qua* Morbus *ipſe* Epidemicus, *cui inhæret, tollitur; ſive id fiat per* Sudores *poſt concoctionem, ut in Autumn. Intermitt. vel Continuis; ſive per alias vias ut in Variolis per* Abſceſſus; *ſive per Artis præſidium Evacuationes fiant.* 155. *ad* 156.
— Morborum *in quibuſnam partibus, quæ in propriam indolem, illas quæ obſiſtunt inflectunt & adſimilant, conſiſtat.* 154.
— *aliquando plus à Therapeia perperam adminiſtrata, quàm à venenoſa morbi indole, proficiſcitur.* 38. *ad* 39. 63. confer. 349. *Hujus rei ratio.* 63.
——— *per Sudorifica, aliaque calida Medicamenta, non numquam augetur.* 154. 370. *Et ſæpe contemperantibus edomatur.* ibid.
Malignitatis notio, *vel verbum, ab hominibus inventum, ipſis, Pyrii pulveris inventione, letalius fuit.* 370.
— præſentiam *Medici petunt vel ex* Maculis purpureis & Petechiis, *vel* ex Virium proſtratione, *ubi Febris Symptomata non vehementiora.* 370. *&* 371.
Malthus, *Pharmacopola, Rheumatiſmo laborans, Sero Lactis curatur.* 199.
Mane *corpus magis firmum & robuſtum cur ſit.* 322.
Mania communis. 61. 523. *In Vegetis hominibus oritur.* 61. Cauſſa *ejus nimis exaltata & vivida ſanguinis craſis.* ibid. 523. Curatio *hujus diverſa longe ab illa alterius ſpeciei à debilitate.* 61. *Quomodo* inſtituenda. 61. *ad* 62. *Abſolvitur* α. Evacuantibus, *ut humores à capite derivarentur.* 61. *ad* 62. 523. *ad* 524. *Sed* β. *Quæ Cerebrum ac Spiritus roborant non omittenda.* 61. *Hinc* Roborantibus *utendum.* 62.
Mania peculiaris *ac ſui generis*, *à* debilitate, *poſt Febres Intermittentes, Quartan. præſertim ex perverſa medela,* Evacuationibus *nempe, nimis diu protractas, aliquando naſcitur, in* Stultitiam *non numquam degenerans.* 49. 60. 523. *Hujus apud Auctores nulla mentio.* 60.
— *Ejus à Mania communi differentia reſpectu cauſſæ planè oppoſita.* 61.
— *Evacuationes, ut V.S. & Catharſin, uti alia Amentiæ ſpecies, non fert.* ibid. *Verum ab illis vires ſibi adquirit.* 60. *Imo ex ſolo Enemate è Lacte Saccharato fere ſanata recrudeſcit.* ibid.
— *Ejus* curandæ Modus. 523. *ad* 524. *&* 61. *Metus hic à Febre, ob Regimen calidum, vanus.* ibid. *Quomodo aliquando pro ratione Virium incrementi* recedat. 84.
Mania particularis *altera, debilitate, Febribus non prægreſſis, ex frigido, & infirmiori temperamento.* ibid. Curatur *eadem Methodo ac altera particularis ſpecies.* ib. *Exemplum in Gravida.* ibid.
Manna *quid ſit.* 443. Lithontriptica vi

quare prodita exiſtimetur ab Auctore. ib. *In* Calculo *purgans lithontripticon*; *in* Podagricis *tamen non innocuum, niſi inſuper Paregoricum adſumatur.* ibid. 444.
— *quomodo adſumta in Mictu Sanguineo à Calculo, ab Auctore.* 443. *ad* 444.
— *in* Aquis Mineral. Catharticis *adſumta, in Calculoſis, quomodo noceat.* 446. *Cum* Sero lactis *&* Succo Limonum, *in Calculo, uſurpatur ab Auctore, cum levamine.* 443. *Et ad menſes ſingula hebdomade iteratur; dein bis in ſeptimana adſumitur.* ibid.
Manus, *in Variolis Confluentibus intumeſcere ſolent, cum Faciei* tumor *&* Salivatio *ceſſant.* 83.
Mapletoft *Med. D. Auctoris in medendo ſocius.* 149.
Mares *Hypochondriacæ Adfectioni minùs obnoxiæ ſunt quàm Fœminæ.* 256. *Ratio hujus redditur.* 261.
Martialia *vid.* Chalybeata *ſeu* Chalybs.
Materia Febrilis *in Intermittentibus quando adgregetur.* 188.
— excreta, *poſt* febrilem commotionem, *vitioſa eſſe poteſt, licet Sanguis antea bonus.* 30. *Expellitur quoque, quia Natura ejus conſortium ferre amplius non poteſt.* ibidem.
Materiæ Febrilis *concoctionem promovere quid, re ipſa, ſit.* 35.
——— *concoctæ ſigna poſt dies tredecim vel quatuordecim adparent.* 197.
Materia Medica *cur adeo immenſa.* 8.
— *Morbi in Podagra irregulari, in Paroxyſmorum intervallis, numquam perfectè diſſipatur.* 305.
Materies viridis *Bili porraceæ ſimilis, in* Hyſterica Adfect. *ſæpe rejicitur.* 257. 258. 262. 263. *Et licet Purgantibus fuerint deterſa Inteſtina, tamen Paroxyſmo ingruente, talis ſubſequitur materies: imo quo frequentius hæc fuerint exhibita, uti & Vomitoria, eo uberior iſtius materiæ ſeges.* 262.
Maturatio Variolarum Diſcretarū Regular. *octavo die incipit, & quibuſnam cum Symptomatibus.* 80.
Maturationis Febris *ſeu* Secundaria *vel &* Putrida *dicta, in Variolis Confluent.* 93. 125. 374.
Meatus cæci, *ex Abdominis cavitate in Inteſtina, dantur.* 338.
Medica Ars, *vid.* Ars Medica, *vel* Medicina.
Medica Praxis *ſi ſcribendi vel docendi ordinem reſpicias, ex Hypotheſibus orta licet videatur; nihilo minus ipſæ Hypotheſes, ſi modò Regulæ certæ ac ſolidæ fuerint, Praxi originem debent; quod Exemplo confirmatur.* 340.
Medicamenta *præſtantiſſima à Natura præcipuas vires accipiunt, quum ipſa illas ſuo igne elaboret, atque evehat; quod docent Cortex Peruvianus, & Opium.* 267. *ad* 268.
— Specifica *quænam intelligenda juxta Auctorem.* 13. *ad* 15. *Quo ſimpliciora eo meliora.* 313. *Specifica nulla, uno* Cortice Peruviano *excepto, cognita.* 14.
— *ad Morborum magis inſignium curationem, in patrio cujuſlibet ſolo, data, veroſimile videtur.* 15.
— *ex Plantis deſumta, reliquis, uti ex* Animalibus *nimis ſimilibus, vel ex* Mineralibus *nimis diſtantibus, palmam præripiunt.* ibid. *Ex alia*

Tribu

Tribu deſumta prodeſſe tamen poſſunt. ibid.
— *ſimplicia adeo tradit Auctor, ut ad Materiam Medicam vix poſſint referri; & ab Hippocratis Methodo in eo non deflectit.* 16.
— *ſimpliciora à levioribus tantum ingeniis vili penduntur.* 199.
— viliſſima *quoque habita Hominibus, ab Orci faucibus liberandis, quomodo inſervire queant, ſi Medici ſolertia dirigantur, Exemplo comprobatur.* ibid.
— optima *Chemicorum nimis officioſa ſedulitate enervantur ſæpe.* 267.
— calidiora, *in Febribus Continuis, quando concedenda.* 35.
— Concoctionem *Materiæ febrilis* promoventia, *Medicis dicta, non intelligit Sydenham.* ibid.
— Refrigerantia *& Clyſteres in cauſſa aliquando ſunt, quo minus Deſpumatio Febrium ſpatio* 336.*hor. h. e.* 14. *dierum, perſolvatur, ſed in longum evagetur.* 52.
——— *Febrim Continuam, ad diem decim. quart. ſoluturam, in vigeſimum diem & ultro, protrahunt.* 36. 39.
— Hyſterica roborantia. 127. Hyſterica fœtida *quænā dicantur.* 267. 276. *Dum roborantia adhibentur interim exhibenda.* 270.
——— *Quædam ſunt* Naturalia *ex Plantis & Animalibus; quædam* Artificialia, *ut præſertim ſpiritus fœtentes, ex Animalium partibus, qui omnes Creaturæ ignis ſunt.* 276. *Medicamenta Hyſterica, ubi Fœminæ ab iis nimis abhorrent, ſunt omittenda.* 271. *Diutius agunt ſi forma ſolida, quàm liquida deglutiuntur.* 269. *ad* 270.
Medicamenta roborantia *in* Hydrope *loco Purgantium, quando neceſſaria.* 343.
Medicamenta *in* Morbis Chronicis, Digeſtiva, *ſunt tam Pharmaca, quàm victus ratio, Exercitatio, & ſimilia.* 313. 316. 318. *Quæcumque fuerint, plus præſtant, quàm quis exiſtimare poſſit.* 317.
——— ——— *eadem ſunt quæ in* Podagra. 316.
— *in* Chronicis *pleriſque, æquè ac in* Podagra, *ex calefacientibus quæ amareſcunt, vel linguam leviter feriunt, quare conducant.* 314. confer. 316.
— *Pharmaca, ſtrictè dicta, ſola* Morbos Chronicos, & Podagram *non curant, ſed victus ratio concurrere debet.* 318.
Medicamenta *in* Podagra Digeſtiva *quænam.* 313. *&c. Qua Cautione, ne fomes Morbi irritetur, in eorum uſu procedendum.* ibid. *In Paroxyſmorum intervallis, & quam fieri poteſt longiſſimè ab inſecuturo, in uſum revocanda.* 318. *Conſtanter & adſiduè uſurpanda, quia corporis habitus omnis alio traducendus eſt, atque homo integer quaſi nova incude refingendus, ut Coctionum robur & firmitudo partium pedetentim reducatur.* 317.
— externa *in* Podagra *an dentur.* 328. *ad* 329. *Aliquando nocent, proſunt numquam.* 329. *Si Refrigerantia & repellentia fuerint,* periculoſa. ibid. *Ubi* experiunda, *ſub initio Paroxyſmi ſunt tentanda, non ſub declinatione ejus, ne fucus nobis fiat.* 328.
Medicamentum externum *in Podagræ Pa-*

Paroxyſmo quod ſolum bonum fuit, quale. 329.
—— *ex pluribus Simplicibus miſtis conſtans, quandonam potentius operetur.* 313.
Medici *in Morbis depellendis non ſatis lente feſtinant.* 141.
Medici Fama *in* Variolis *tractandis, ubi de* caloris *gradu Expulſionis tempore adplicando agitur, in anguſto verſatur, ob vulgi non modo, ſed & ipſius artis Profeſſorum, calumniam.* 89.
Medicina *jā multis ſeculis ante Æſcu*lapium Ægyptium, *qui mille annis* Græcum *anteceſſit, quare neceſſario excoli debuerit; licet ejus natales, uti & aliarum Artium, indigitari nequeant.* 6. *Quam* antiqua, *haud minus ac Xili fons inveſtigatur; cū ab initio exſtiterit, jam diligentius, jam frigidius exculta.* ib. Varie exculta *etiam fuit, pro vario tempore & varia regione; & dein pluribus mediis ampliata.* ibid.
—— *quomodo ulterius promoveri queat, Auctor* Tract. de Morbis Acut. *poſt longas Meditationes, ac fidam plurimorum Annor. Obſervationem, in medium proferre decrevit.* ibid. *Incrementum*, duobus mediis, *nempe, Hiſtoria Morborum graphica & naturali, tum Methodo curandi, ſeu Praxi, ſtabili ac conſummata, capere poteſt.* ibid. confer. 11. *His verò* tertium *accedit, Specificorum Remediorum ſcilicet* inventio. 13. *Primum traditur.* 7. *ad* 10. *Alterum traditur* ibid. *ad* 13.
—— *Chemiæ utilia Medicamenta non nulla, debet; ſed errant, qui Medicinam nulla re magis, quàm Chemicorum inventis, promoveri poſſe, volunt.* 339. *ad* 340. *Non deficit in eo, quod indigeamus mediis, Indicationibus ſatisfacere aptis; ſed quòd Indicationes quibus ſatisfaciendum eſt, ignoremus: Hocque non niſi ab exercitato, pari certitudine noſcitur.* 307. *Quomodo verò hæc cognitio acquirenda.* 340.
—— *cur uti reliquæ Artes incrementa ſumere poteſt, ſine priſcorum Hominum injuria, quidquid dicant illi, qui prætextu reverentiæ pro Antiquioribus, ab iis diſcedere nolunt.* 347. *Duplici hominum genere in progreſſu ſuo impeditur;* primum *eſt eorum, qui nullum ſymbolum ad artem ſuam conferentes, aliis, qui vel minimum conferre videntur, ſuccenſent, ac ſi ab Antiquioribus, ſpecie reverentiæ, diſcedere non auderent;* Alterum *eſt eorum, qui Speculationes, ad Morborum curationem nihil facientes, moleſtè ingerunt, & ſic ignibus fatuis Medicos in errores ducunt, potius quàm ipſis viam præmonſtrant.* 347. *ad* 348.
—— *ad Experientiæ leges & normam niſi exerceatur, exſulanda potius.* 196. *Cum laude non exercetur, ſi ad ſubtiliores in Praxi minutias non attenditur.* 254. *Non rectius quàm ab ipſius uſu addiſcitur.* 3.
—— *acceſſionem Practicam quantulamcumque longè pluris facere debet, quàm inanem ſubtilium ſpeculationum pompam.* 77.
—— *ubi Methodum quamdam certam, vel leviſſimi Morbi debellandi prodidit, majoris felicitatis eſt, quam Tantali vel Crœſi Theſauros adcumulaſſe.* 183.
—— Practica *in Indicationibus genuinis expiſcandis, non ita in Remediis exco-*

excogitandis, præcipuè ſtat. 16.
— *in Variolarum genere, ubi Exanthemata pauca & diſcreta, nullius eſt momenti.* 244.
Medicinæ Pompa, & dignitas, *non tam in* Formularum elegantia, *quàm* Morborum Curatione *cernitur.* 347.
Medicus & Chirurgus *ſtructuræ humani corporis probè gnarus quare debeat eſſe.* 338. & 339. *Tamen Morbis ineſt τὶ Θεῖον quod ex ejus contemplatione indagari nequit.* 339.
— *curam omnem in* expiſcanda Morborum Hiſtoria, & *adhibendis* Remediis quæ Magiſtra Experientia indicat; *debet collocare, rejectis Speculationum commentis.* 187.
— & *Formularum Præſcriptor toto cœlo differunt.* 249.
— peritiſſimus *æquè probus, ubi aliquando* nihil aget, & *alio tempore efficaciſſima adhibebit Remedia; licet à vulgo ignaro negligentiæ vel ignorantiæ tum* reus *habeatur.* 158. *Bonus ac probus ubi fuerit, ſuo pulchrè defungitur munere, tam in Acutis, quàm Puerperarum Morbis, cum, ubi de ſucceſſu certior non fuerit, nihil potius tentat, ſi æger de die in diem pejus modo non habet, quàm quod ægrum in geminum diſcrimen, cum ex ipſo morbo, tum ex ſuo experimento, conjiciat.* 281.
— *ad* Hyſtericas Adfect. *à Morbis eſſentialibus partium diſtinguendas, ſagax, & arte peritus, ſit oportet.* 256.
— *in* Variolis *Diſcretis nihil habet, quod agat, niſi ſibi & aliis imponat: ſi verò jactet, tum in* Variolis Confluent. *tentet, quantum in Arte valeat, præſertim, in Juvenibus, & vino potatis.* 252. *In Variolis incipientibus, in eo tantum ægro ſuppetias ferre poteſt, ut Puſtularum numerum coerceat, ne confluant.* 235.
— *in Variolis, ubi ſanguis educendus, vel aura frigidior adplicanda, ad conſcientiam ſuam potius, quàm ad incertam famam, ſe componat.* 96.
Meditationes *nimiæ Podagricis nocent.* 308.
Melancholia *Podagræ, præ ceteris comes ſemper adhæret: & profundas cogitationes producendo, hìc lædit.* 323.
Melancholici *quo animo ſint conſtituti.* 259. *ad* 260. 266. *Ingenio ceteris præſtant.* 260.
Membra *in Rheumatiſmo, motu omni, ceſſatis jam doloribus, ad mortem uſque ſæpe privantur, digitorum articulis inverſis.* 170.
Menſes *in* Hydropica *quinquagenaria, eaſdem diu non paſſa, quaſi flumine denuo erumpunt.* 342.
— *quo tempore ætatis deſinere ſoleant.* 282.
Menſium Fluxus immodicus, *ſæpiſſimè fœminas invadit, paulo ante tempus, quo Menſes omnino ceſſaturi ſunt.* ibid. *In Puerperis, poſt Partum plerumque laborioſiorem natus, brevi quoque ſe proripere ſolet.* ibidem.
— — *Hyſtericam Adf., quam Vapores vocant, excitare valet.* ibid. *Quid agendum ſi in Puerperio contingat.* 315. *Quid, ſi extra illud,* 282.
— — *in* Variolis Anomalis, *tempore* non ſolito *ſuperveniens, quare periculum inferat.* 125. *ad* 126.

Et Calefacientibus, Cardiacis, adſtringentibus, *ſæpiſſimè letalis Morbus factus*.ibid. *Hinc* temperantibus & diluentibus *tractandus*. 126. *ad* 127.

—— Suppreſſio *ea Methodo ac Hyſterica Adſ. ſanantur*. 271. *ad* 272.

Menſura Venæ ſectionis, *in Febribus continuis*. 31.

Menthæ aqua ſtillat. *in Ileo vero*. 45.

Mercurius, *in Lue Venerea curanda, evacuando ſorte potius, quàm vi ſpecifica, agit*. 68. confer. 14. *Vim ſpecificam, ad debellandam Luem Veneream, non majorem habet, quàm ſcalpellum Chirurgicum ad Pleuritid. ſanandam, vide* 215. Specificum mediatum *in Lue Venerea tantùm dici poteſt*. ibid.

—— dulcis *ad ſalivationem exſtimulandam, in Lue Venerea*. ibid. *Ad Salivationem ſuſtinendam, quando uſurpandus*. 213.

Metaſtaſis Podagricæ *materiæ in Pulmonis lobos, ex frigore in Paroxyſmo ſuſcepto, aliquando, licet rarò contingit: in quo caſu Podagræ nulla ratio habenda, ſed Morbus tamquam Peripneumonia curandus*. 328.

Methodus vera Artis Medicæ tradendæ, *vid*. Medicina.

Methodus medendi *vera eſt, quam recta ratio, non ſpeculationum commentis, ſed trito & naturali cogitandi modo innixa, dictat*. 348. *Et vera ex Hiſtoria Morbi ſola peti poteſt*. 197. confer. 196.

—— Auctoris *ad Morbos curandos fuit, ut diligenter & adcuratè ad* Phænomena Morborum Naturalia *adverteret, indeque Indicationes Curativas eliceret*. 3. *Exemplum in Obſervat. circa Febres & Methodo has curandi*. ibid.

—— Hippocratis *medendi, Cauſſarum conjunctarum, & immediatarum, cognitioni ſuperſtructa, Artis Medicæ damno, derelinquitur, dum remotioribus Cauſſis ſpeculatores vani incumbunt*. 11.

—— *ab Auctore quæcumque tradita, non cerebri quoddam figmentum, in muſæo excogitatum, ſed conſtanti pragmatia ſtabilita*. 16.

—— medendi *certa, ac conſummata, quænam ſit*. 10. *Confirmatam undique, in quovis Morbo, ſtabilire difficile*. 11. *Quænam præferenda in Curatione Morborum ſit, quomodo dijudicetur*. 372. *In Morbis Acutis ea ad ſanationem maximè confert, quæ Evacuationis modo, quem Natura ſtatuerit, opem fert*. 13.

—— *curandi* Febres *per* V. S. & Purgationem, *in Febribus quam plurimarum ſpecierum, plus præſtabit, quàm alia quædam Methodus*. 369. *Præſertim quam illa per* Diaphoreſin, *quæ admodum incerta, ac dubia*. 369. *ad* 370.

—— —— Peſtilentiales Febres, *ab* Auctore *reperta poſt Peſtem, adeo ſalutaris fuit, ut ex ſuis ægris nullus deſideratus fuerit*. 76. *ad* 77.

—— —— *diverſa ab ea, quam hactenus cum ſucceſſu uſurpaverat Auctor*, novæ Febri *cuidam dein Peſtim eſt reperit ac adaptari debet*. 73.

—— —— Febrem Varioloſam *præ cæteris optima, Auctori videtur Regimen temperans & refrigerans*. 102. *Contraria Methodus, licet ſæpe reſurgant ægri, magnum infert Diſcrimen & Symptomata auget*. 102.

——Va-

——— Variolas, & Hiſtoria *ipſarum vera, ex Variolis Conſtitutionis An.* 1667. *ad.*1669. *eſt deſumenda, quæ Regulares, & in ſuo genere omnium perfectiſſimæ, fuere.* 79.

——— —— *ab Auctore propoſita, non ipſius judicii auctoritati innititur, ſed Phænomenis practicis, poſtquam ſedulo fuerit obſervatum, à* quo Regimine mitius aut ſævius Variolarum genus producatur, *ſuperſtructa fuit.* 240.

—— Auctoris *in Variolis Confluentibus tractãdis*, Symptomata *peſſima præoccupat & benignũ reddit Morbũ.*95.

—— *Variolas Diſcretas* tractandi, *ab ea Auctoris diverſa, quænam Symptomata producat.* 95. *ad* 96.

Methodus Naturæ *varia & adcurata, quam ad Morborum generationem adhibet à nemine hactenus pro rei dignitate ſatis obſervando eſt adſecuta.* 25.

Miaſma *Peſtiferum vel immediatè, vel mediatè, ſuſcipitur.* 64.

Miaſmata *Epidemicos Morbos producentia, oriuntur, vel à Vaporibus è Terræ viſceribus, mutationes quaſdam paſſis, aerem inquinantibus; vel ab Atmoſphæræ alteratione propter corporum quorumdam cæleſtium Conjunctionem.* 315.

Mictus Sanguineus *à Calculo Renibus impacto.* 442. 508. *In Calculoſis curru vehendis per vias, lapidibus ſtratas, quomodo præcavetur.* 445. *Ex Calculo Renum poſt ambulationem ſubortus.* 442. *Motu Currus, excitatus.* ibid.

——— —— *quomodo tractandus: & quali* Diæta *in eo utendum.* ibid. *&c.* confer. 508. *Plurima Remedia ſine ſucceſſu adhibet Auctor.* 443.

—— —— *Mannæ uſu curatur in Auctore.* ibid. *ad* 444.

—— —— *in* Febribus *plerumque letale.* 254. *In* Febre Scarlatina *quando.* 237. *ad* 238. 241.

—— —— *in* Morbis Acutis *unde, & quid indicat.*252. 253. *In Culcitra corio tecta æger dormiat.* 252. *ad* 253.

—— —— *in Morbillis, quando.* 237. *ad* 238. 241.

——— *in* Variolis *Confluentibus æque ac Diſcretis, quare Adoleſcentibus, Vegetis, & Vino potatis, contingat.* 85. *Sub initio Morbi, ſæpe nullis, vel paucis hactenus, erumpentibus Puſtulis, pleriſque adhuc latitantibus, prodit, & ægrum ante plenam Eruptionem è medio tollit.* 234. confer. 371. 378.

——— ——— *unde.* 239. *A Lecti ſæpe calore, ſi nimis cito ei adfigantur, præſertim juniores ægri, excitatur.* 91. *In genere, Regimen quodcumque calidũ illum provocat.* 236. *ad* 237. *Quomodo hoc fiat.* ibid.

——— ——— *incurabile plerumque malum, Mortem prænuncians.* 97. confer. 85. 234. 237. *ad* 238. 378.

——— ——— *quomodo præveniendus* Regimine *temperato, ex Sydenhami Methodo.* 157. 241. *V. S. tempeſtiva ſæpe præcavetur.* 91.

——— ——— & Maculæ purpureæ, *Regimine temperato non amplius curantur, ubi jam adſunt.*237. *Quomodo adhucdum curari poſſent.* 378. *ad* 379.

Miliares eruptiones, *in Febre nova, hiemali, Morbillis non abſimiles, niſi quod rubeant magis, & ſquamulas*

las furfuraceas non relinquant, à Cardiacis & Lecti calore. 356.

Millington *Medicus Doctiſſimus una cum Sydenhamo ægrum Variolis nigris infectum viſitat.* 126.

Minera Ferri, *ignem nondum paſſa, in Hyſter. Adf. & Chloroſi, ipſo Ferro an plus præſtaret.* 267. *ad* 268.

Mineralia, *in uſum Medicum adplicata,* Indicationibus potentius, *quàm* Vegetabilia *vel* Animalia, *quare reſpondeant.* 15. *Specificè tamen non medentur.* ibid.

Minutiæ ſubtiliores *in Praxi indagandæ, ſine qua Medicina cum laude neutiquam exercetur.* 254.

Miſtura Cardiaca *in languore Febrili.* 36. *In Tertian. Autumn. Sudorifera.* 55.

Morbi *ab omni ævo cur adfuerint.* 6.

—— *regnant hiſce temporibus quidam, aliquando interituri, &* novis *ceſſuri ſpeciebus.* 149. *Sic & exſtitere olim, qui vel ætate pene confecti exolevere, & raro comparent; vel occidentes penitus* novis *cedunt* ſpeciebus. ibid.

—— *ſpecies novas, prioribus exſtinctis, cur habere poſſint.* 150.

—— *ad certas ſpecies, ubi eorum tradenda Hiſtoria, quare revocandi.* 7. *Complures, ſub eodem titulo, citra ſpeciei diſtinctionem tractati, diſſimillima ſunt indole.* ibid.

—— *facie ſæpe* variant, *pro vario medicandi proceſſu; adeo ut* non nulla Symptomata *non tam Morbo ſæpe, quàm* Medico, *debeantur.* 8.

—— *qui certum aliquem typum adgnoſcunt, ut v. g. Febr. Quartana, ſub quo genere comprehendantur.* 12.

—— *Tempeſtates Anni, nec pauciores, ſequuntur, occulto quodam Naturæ inſtinctu; non nulli ſunt omnium horarum.* 8. *Hujuſque rei notitia Medico in quibuſnam multum proſit.* 9.

Morbi *alii* Acuti, *alii* Chronici, *duobus principiis ſibi invicem contrariis, dantur.* 20. *ad* 21.

—— Acuti & Chronici *in quibuſnam differant.* 20. *ad* 21. 315. *ad* 316. *Quomodo eſſentialiter differant, & quænam ſint ſpecificæ humorum depravationes, quæ, in* his *ab indigeſtione tanquam cauſſa generali, in* illis *à ſanguinis inflammatione, tanquam univerſali cauſſa, pendent, ignoramus; & in extimo Morborum cortice tantum hæremus.* 344.

Morbi Acuti ut plurimum Deum Auctorem habent; Chronici *nos ipſos.* 242.

—— *quinam vocentur.* 20. 315.

—— *plus quàm duas tertias Morborum partes comprehendunt.* 339.

—— vel *ab aëris inquinamento,* vel *à particulari corporum anomalia, gignuntur.* 21. *Hincque diſtinguuntur in* Epidemicos, *& in* Intercurrentes *ſeu* Sporadicos. 21. 315.

—— —— *pro* cauſſa *externa quam plurimum,* Veſtium præmaturam abjectionem, *vel* refrigerationem poſt incaleſcentiam ab Exercitio, *habent.* 160. *Quique tum ſpecie varia, pro Anni Conſtitutione, vel humorum Dyſcraſia, exoriuntur.* ibid. confer. 161. *Et ab his duabus cauſſis plures, quàm Peſte, Gladio, fame, ſimul ſumtis pereunt.* 160.

Morbis Acutis *omnibus, &* Chronicis *pleriſque,* τὸ θεῖον *ineſt, quod, ex Contemplatione exactiſſima corporis humani, indagari nequit.* 339.

—— *In*

In Morbis Acutis *Medendi ratio non comprobatur ex eo, quòd feliciter cedat, (nam Muliercularum temeritate aliquando curantur) ſed quod ſuopte genio quaſi recedat Morbus.* 119.

Morbi Chronici quinam vocentur. 21. 315.

—— —— *& Acuti in quibuſnam differant.* 20. *ad* 21. 315. *ad* 316. confer. 344.

—— —— *non Aëri ita immediatè, ac Acuti, ſuam originem debent, ſed* Humorum Indigeſtioni; *ad quam cauſſam univerſalem eamdem omnes referri debent.* 314. 315. *Quæ quomodo concipienda.* ib. *ad* 316. *Quodque Argumentis ſtabilitur.* ibid.

—— *non facile deſcribuntur, quia apud Auctores (* Hippocratem *& paucos alios ſi demas) nulla reperiuntur veſtigia ad iter faciendum; horumque ſubſidia potius oberrare faciunt (quoniam Hypotheſes tantum, & laſcivientis ingenii luxuriæ, ſunt) quàm quod mentem, in genuina Naturæ Methodo indagantem, dirigant.* 203.

—— Scorbutum *ſæpe, quamdiu* vel *adhuc naſcuntur, neque Typum certum cuderunt, vel pro parte fugati, neque omnino debellati ſunt, exiſtimantur eſſe.* 172.

—— Hyeme *potius quàm Æſtate gignuntur.* 316.

—— *ut* curentur, *Habitus totius corporis, uti in Podagra, immutari debet; hinc Remedia diu continuanda, & corporis exercitium quotidianum præprimis colendum.* 317. *&* 323.

—— *&* Podagra, *Medicamentis ſolis non curantur, ſed Victus ratio concurrere debet.* 318. *Herbis excalefacientibus cur ſanari debeant.* 316.

Morbi Epidemici ſunt illi Morbi Acuti, *qui durante arcana quadam aëris Conſtitutione, hominum corpora inficiente, gignuntur, & laceſſere pergunt,* plures adficientes, *neque alio ullo tempore invadentes.* 21. confer. 64.

—— *à* Cauſſa *generaliori, ſive externa, ex aëre pendente, h. e. ex aëris occulta quadam diatheſi, ſive arcana alteratione, non à peculiari Humorum craſi, niſi, quatenus ab aëris Miaſmatibus inficiuntur, hi, pendent.* 21. 22. 25. 26. 64. 117. 315. confer. 159. 160. *Cauſſa hæc Productiva,* Conditio *certa* recondita, *&* inexplicabilis Conſtitutio, *dicitur, quia hanc* diſpoſitionem planè ignoramus. 21. 64. 117. 184. *Qua ratione Aer ita inficiatur, ut Effluviis, Morbos hoſce Epidemicos, alicujus ſingularis Conſtitutionis, producentibus, ſcateat.* 146. 150. 315. 355.

—— varii, *qua de cauſſa in* eamdem *Conſtitutionem incidant.* 117.

—— *ab Aëris* occultis *Qualitatibus licet magis pendeant, quàm à* manifeſtis (21. 22. 89. 117. 184.) *Tamen pro tempore in eos talē habent poteſtatem hæ* Manifeſtæ Qualitates, *ut illos intromittant vel excludant, varia tempeſtate, prout ipſis favent,* univerſali Conſtitutione *interim prorſus eadem manente.* 117.

—— quidam, *quoad Symptomata non nulla, ab aëris quoque* manifeſta Diatheſi *pendere ſolent.* 184. *Exempla hujus aſſerti, Morbilli,*

li: & Cholera An. 1676. *tradunt.* 184.

——— omnes *ea maximè* tempeſtate *graſſantur, quæ cum eorum indole magis facit; &, aliena tempeſtate adpetente; iis Epidemicis cedunt, quibus illa magis favet.* 233.

——— *faciem ſui planè diſſimilem habent, non tantum reſpectu Anni* tempeſtatum, *ſed & reſpectu* Conſtitutionum *diverſorum Annorum,* à quibus pendent, *ab invicem diſcrepantium.* 21. *Longè plus ab invicem diverſitatis ex diverſorum* Annorum Conſtitutione, *quam ex variis* Anni tempeſtatibus, *habent.* ibid. *Externa quadam ſpecie, & non nullis Symptomatibus, licet incautioribus* convenire *videantur, interim, tum ratione Symptomatum, tum medendi modo,* diſcrepant, *& alienæ ſunt indolis.* ibid. *Hacce* diſparitate *diverſorum ab invicem annorum* Conſtitutiones, *à quibus pendent, referunt.* ib. *Conſtitutionem hanc generalem ſi reſpicias, adeo* diverſi *reperiuntur* diverſis Annis, *ut qui jam hac Methodo ab iis, puta* Febribus Continuis, *liberantur ægri, aliis Annis eadem Methodo forte è medio tollantur.* ibid. *Hinc in initio Conſtitutionis, aliquando vita primi periclitantur ægri, donec Morbi genium perſpectum habeatur.* 22.

——— *Plures uno eodem Anno graſſantur; ſed* Unus *eorum* prædominio reliquorum potitur; *illis tum parcius ſævientibus, cum hic augetur, & viciſſim.* 24. *Et hujus* Viciſſitudinis *aëris temperies, huic illive favens, in cauſſa eſt.* 24. 117. *Unde in eadem Conſtitut. hic Morbus aliquando ſe exſerit, alteri locum cedens, prout aëris ſenſibilis qualitates, hoc illove tempore, illud deſtinavere: Sed* Conſtitutio univerſalis *eadem manet, ſive Epidemici, ad illum, qui eo Anno regnat, adtinentes, aëris quadam manifeſta qualitate, promoveantur vel retardentur,* hac illave tempeſtate. 117. confer. 24. *Exempl. in* Febre *Stationaria Conſtit. An.* 1669. *ad* 1672.; *hæc* Julio *propter calorem aëris ſævit, &* Autumno, *Morbo magno, à quo inſignitur Annus, Dyſenteriæ ſc. cedit.* 117.

——— *ab invicem ut clavus à clavo* pelluntur. 106. *Qui tamen cedunt non omnino* evaneſcunt, *ſed* rariùs *invadunt.* 106.

——— *alii* continua quadam ſerie, *ceu facto circulo,* alios *an ſemper excipiant? an verò omnes indiſcriminatim* nulloque ordine, *pro occulta aëris diatheſi, mortales inceſſant? vix unius hominis brevis ætas perquiret.* 21.

——— *Quo ordine ſeſe excipiant, ut dignoſcatur, quænam Auctori commoda videatur Methodus.* 26.

——— ——— *quibus annis varia ſpecie graſſantur, tamen omnes, modo quo adgrediuntur, atque invadunt, conſentiunt.* 25. *Nam Morbi ea tempeſtate prædominantis, genio* σύγχρονοι *ſe adcommodant, quotquot illo Anno invadunt.* 24. *In generali verò Cauſſa, ſingularum ſpecierum productrice, quamvis quoad Typum &c. diſtent, omnes conveniunt.* 25. *Nam Conſtitutio ſingularum ſpecierum materiam ita effingit; & format,*

mat, ut in pluribus congruant. ibidem.

Morbi Epidemici *quilibet ſuos habent Periodos*, Augmentum, Statum, *&* Declinationem. 106. *Sed Morbi diverſi, tempore diverſo adſtatum perveniunt.* 23.

—— —— omnes *emergentes è Naturæ ſinu, ſubtilioris principii ſunt, quàm ubi* adolevere *: & quare.* 110. 136.

—— —— *initio atrociora quàm ubi Conſtitutio* adolevit. 110. 123. confer. 106. *Exempl. in* Peſte *&* Dyſenteria. 111. *ad* 112. *Et* cum ad ἀκμὴν pervenerunt licet plures adficiant, tamen Symptomata eorum mitiora ſunt, quàm in principio; *ut in* Dyſenteria *Conſtit.* 1669. *&c. contigit.* 112. *Ubi jam ſtatum ſuum tranſgreſſi, quoad Symptomatum vehementiam, & ægrorum numerum imminuuntur.* 123. confer. 106.

—— —— *multo plus quàm unius Medici ætatem, priuſquam eorum ſpecies, Characteres, medendi ratio ſingularis, &c. rite percipiantur, exigunt. Et quare.* 26.

—— —— *à Natura eleganti & ſubtili artificio in natalibus ſuis exfruuntur, ut patet in Cholera Morbo, qui alio menſe quam Auguſto, non invadit, licet eædem dentur cauſſæ; ac ſi in aëre illo menſe aliquid, quod ſpecificam hanc alterationem producit, reſideret.* 108.

—— —— *alii ſunt* Regulares, *& ex his Epidemicorum Hiſtoria ediſcenda eſt; Alii* Anomali *nulli Typo adſtricti, tam quoad Symptomata, quàm medendi Methodum, & mali moris ſunt.* 23. *Unde illa diſparitas.* ibid.

—— —— *dantur vel* Autumnales, *vel* Vernales*: quique alia tempeſtate ſubnaſci videntur, ad eam tamen relegantur, quam proximè contingunt.* ib. *Hinc de ipſo Æquinoctio, ubi dicitur, ſtatim ad amuſſim non intelligendum.* ibid. *Nam aëris quadam temperie ita alliciuntur aliquando, ut maturius invadant; & è contra.* ibid.

—— —— Autumnales, *intra* duorum menſium *ſpatium &* nomen, *& Epidemicorum* naturam, *omittunt.* ibid. *Exorti* Auguſto *menſe, ſæpe intra unius* menſis *limites concluduntur aliquando, ut Cholera; non numquam ad*Hyemem *excurrunt, ut Dyſenteriæ, Quartanæ, &c.* ibid.

—— —— Vernales *quo tempore ſe ingerant, & curſum abſolvant.* ibid. *Maturè h. e.* Januario *invadentes, circa* Æquinoct. Vernum *adſtatum perveniunt, dein imminuti circa* Solſtitium æſtivum, *fere evaneſcunt; ut* Morbilli *&* Tertianæ Vernales, *quæ licet ſeriùs paulo, ut* Februario, *emergant, tamen circa* Solſtit. Æſtiv. *pariter ſe ſubducunt.* ibid.

—— *Alii interim* Vere *orti non niſi ſub* Æquinoct. Autumn. *ſtatum adipiſcuntur, nec ante* brumale frigus *vertuntur in fugam, ut* Peſtis *&* Variolæ. ibid.

Morbi Epidemici varii *Annorum* 1661. *ad* 1685. *vid.* Conſtitutionum Genera quinque.

—— —— *An.* 1677. *ab Auctore propter Morbos ipſum eo tempore cruciantes, non deſcribuntur.* 185.

Morborum Epidemicorum *Hiſtoria ex quo-*

quonam eorum genere addiſci queat. 23.

——— Variorum, *qui à ſpecificis aëris alterationibus oriuntur, ſpecies tradere impoſſibile.* 26. *ad* 27.

——— Obſervationes *aliquot annorum ſuccedentium, quo fine, in humani generis emolumentum, ita tradiderit Auctor.* 27.

In Morbor. Epidemicorum *generatione Natura quomodo ludat.* 79.

Morbi Fientes *dicuntur Auctori, qui nullum adhuc certum induerunt Typum.* 173.

—— *ab Humoribus depravatis, ex Spirituum ἀταξία, in Hyſterica Adf. diuturna.* 266.

—— Infantium. 367.

—— Inflammatorii *plurimi, verno tempore, Lond. Ann.* 1665. *poſt hyemem frigidam, & ſiccum gelu, graſſantur.* 62.

Morbi Intercurrentes ſeu Sporadici vocantur, qui non à cauſſa adeo generali, ſed ab hac aut illa peculiari ſanguinis inflammatione, ex particulari corporum ἀνωμαλία, ſeu intemperie, producta, oriuntur, plures ſimul non corripiunt ut Epidemici; nullo non tempore, quo Epidemici graſſantur, indifferenter invadunt, & Annis fere quibuſlibet occurrunt. 21. 22. 315. confer. 159. 160.

——— *aliquando ſunt* Eſſentiales; *aliquando Febrium Stationariarum* Symptomata, ſive Adfectus quidam hos Morbos omnino referentes, & Febribus Stationariis ſupervenientes, *modo ſunt.* 160.

——— diſtinguuntur *quatenus* Eſſentiales *vel* Symptomatici, *quòd* Hi *talia habeant Symptomata, qualia Febres Stationariæ, quarum Accidentia ſunt, habere ſolent.* 161. α. Illi verò *quolibet Anno pari modo adgrediuntur, nec aliquid commune, cum Stationariis iſtius temporis, habent.* β *Symptomata habent perſpicua, nec alius naturæ φαινομένοις obſcurata.* γ. *Suo Invaſionis tempore tandem quoque dignoſcuntur.* 161.

——— Eſſentiales *ſi fuerint, & aliquis eos tamen* Symptomata tantum *eſſe voluerit, conſiderari modo poterunt, ut* Symptomata Febrium ad quas ſpectant propriè, & quæ ſemper ac neceſſario talia Symptomata producunt. ibid. *Exempla in Angina & Pleuritide.* ibid. Eſſentiales *à peculiari ſanguinis inflammatione cum pendere videantur,* curari *poterunt eumdem refrigerando & contemperando, tum materiam morbificam eliminando.* ibid.

——— Symptomata *ſi fuerint* Stationariarum, *aliquam Conſtitutionem ſpectantium, tum ex his Febribus* per accidens tantum, *&* non neceſſariò, producuntur. ibid. Symptomatici *ſi fuerint,* curantur *iſta Methodo, qua Febres cujus Symptomata ſunt: ſi enim ad Anni Febris curationem non attendamus, cum ægri diſcrimine ingenti erramus.* 160.

Morbi Intercurrentes *ut Pleuritis, Angina, &c. Febrim pro Morbo primario habent: & reliqui Adfectus, à quibus hi Morbi nomen mutuantur, tamquam Symptomata conſiderandi, quæ, pro materia Febrili modo criſeos, parte in quam materies ruit, variant.* 159.

Morbi Hiſtoria. *vid.* Hiſtoria Morbi.

—— Natura *non ex ſpeculatione natu-*

ra principii corporis, *ſed ex Obſervatione exquiſita* φαινομένων *Morborum*, *& eorum*, *quæ ex Juvantibus & Lædentibus ſequuntur*, *tum & Remediorum*, *atque Medendi Methodi*, *qua utimur*, *tandem diligenter inter ſe collatorum*. 340.

Morborum cauſſas *generales binas putat Auctor*; particulas *nempe Aëris ſanguini peregrinas*, *ipſique admiſtas*; *tum humorum* fermentationes, *nec non Putrefactiones*, *humorum*, *ultra modum retentorum*. 19.

— Curationes *non ad Eſſentialem eorum naturam*, *ſed ad cauſſam ipſorum magis generalem*, *à nobis diriguntur*; *curandi Methodum variantes*, *vel* pro indicio Naturæ ſpontaneo; *vel* Experientiæ filum inſequentes: *Et fit hocce*, *quoniam eſſentialem* Morborum differentiam ignoramus, *& communem cauſſam*, *quæ in* Acutis *ſanguinis inflammatio*, *in* Chronicis *indigeſtio eſt*, *tantum cognoſcimus*, *neutiquam ſpecificam humorum depravationem*, *ex hiſce prognatam*, *percipere idonei*. 344.

— Hiſtoriæ, *eorumdem Phænomena continentes*, *ab Auctoribus ex Hypotheſeων officina deducuntur*, *maxima parte*. 204.

— Acutorum Hiſtoria *quare ab uno homine*, *imo decem*, *non facile tradatur*. 203.

— Phænomena, *an à* curandi Methodo, *an à* Morbo ipſo, *perſcrutandum eſt*. 196. *ad* 197.

— ſpecies *qualibet*, *æquè ac animalium aut Vegetabilium*, *adfectiones ſibi proprias*, *ab eſſentia ſua promanantes*, *ſortitur*. 66.

Morbilli *ex Epidemicis Vernalibus Januario plerumque invadentes*, *circa* Æquinoct. Vern. *ſtatum adquiſiti*, *ingraveſcentes*, *adpetente* Solſtitio Æſtivo, *fere diſparent*. 23. 184.

— *Infantes plerumque adgrediuntur*, *& qui iiſdem mœniis includuntur omnes*. 120. confer. 135. *&* 501.

— *periculo omni vacant*, *ſi modo peritè tractentur*; *ſed* Calefacientia *plura mala inferunt*. 120. confer. 121.

— *à* Variolis *ex Eruptionis die diſcerni poſſunt*. 125.

— Symptomata *quænam habeant ubi ingrediuntur*. 120. 501. *Quænam die* ſecundo. 120. Lacrymarum *in Oculos effuſio ingruentis Morbi certiſſimum ſignum*. ibid. Maculæ rubræ in pectore *alterum certiſſimum indicium præbent*. ibid. Sternutatio *eruptionem præcedit*. ibid. Diarrhœa *ſubviridis in Infantibus dentientibus accedit*. ibid. De quarto *non numquam* quinto *erumpunt*. ibid. Eruptionis tempore *Maculæ rubræ ubinam & qualeſnam adpareant*. ib. Symptomata *tum non deliniuntur ut in Variolis*, *excepto* Vomitu. ib. *ad* 121. 501. Die ſexto *quid fiat*. ibid. Die Nono *jam in facie & undequaque diſparuere*, *delinquentes ubique quaſi* farinoſum *quid*. 121. *Cum* Octavo *die fere evanuerint putat vulgus deceptum*, *quia Variolæ diutius manent*, *eos* intropelli, *præſertim cum* Symptomata *quædam tum temporis ſuperveniant*, *ut Febris*, *Dyſpnœa*, *Tuſſis moleſta*. ibid. Symptomata *hæc à Calefacientibus producuntur*, *& præſertim* Peripneumonia, *quæ plures jugulat*, *quàm ullum Symptoma*. ib. Regimen calidum *autem quænam mala ultro inſe-*

inferat, *vide*. ibid.

— *quomodo* curentur. ibid. *ad* 123. 502.

— *An.* 1670. *ingrediuntur* Januario *menſe*, & *aucti uſque ad* æquinoctium vernum, *omnes infantes infeſtant*, & *iiſdem ſenſim gradibus recedentes*, Julio *menſe* evaneſcunt, *nec tota vigente Conſtit. niſi ſemel parumper comparent.* 120. 104. *Hi* Variolas Anomalas Conſtitutionis Dyſentericæ, *introduxerunt.* 105. 123.

— *An.* 1674. *initio* Januarii, *ſpecie diverſa, ab iis An.* 1670. *ingrediuntur.* 143. *ad* 144. *Omnes familias, præ ceteris Infantes, adficientes.* 135. *Uſque ad* Æquinoct. Vernale *increſcebant, dein paulatim recedentes, elapſo* ſolſtitio Æſtivo, *evanuere.* 135. 144. Anomali *magis & Typum minus ſervantes, reſpectu* Eruptionis, *quam An.* 1670. *erant.* 135. & 144. *Et utraque ſpecies* Variolas nigras *introduxit.* 135. Die quarto *erumpebant.* 144. Differentia *inſuper erat, quod illi* faciem *primo, hi verò humeros & cæteras partes prius, occupabant.* ib. Deſquamatio *farinoſa hic quoque, ut in aliis, non aderat.* ibidem. Febris & Dyſpnœa, *recedentibus Morbillis, accidentes, pejores erant.* ibid. *Perículoſiores erant, ſi malè tractarentur.* ibid. *In reliquis, cum* Morbillis *An.* 1670. *conveniebant.* ibid. *Horum* Curatio, *eadem ac Morbillorum An.* 1670. *quod* Hiſtoria *probatur.* ibid.

— *An.* 1676. non adeo Epidemici, *longius tamen ſolito procurrebant*, & *ad Æquinoctium ferme Autumnale pertingebant; quod forte à calore iſtius Anni.* 184.

— — *Curabantur, ut alii.* ibidem.

In Morbillis *Symptomata ex Calefacientibus nata, quomodo tractanda.* 123. Symptomata, *Infantibus ex Calefacientibus ſupervenientia, quomodo V. S. curanda.* 122.

— — recedentibus *Symptomata quænam, ex calefacientibus producta, ſuperveniant, & quomodo V. S. curanda.* 121. *ad* 123. 502.

— — Nigredo Exanthematum *Adultis modo contingit, ex* Regimine calido, *eoſque interficit, niſi ſuccurratur V.S. & temperantibus.* 121. confer. 501.

Morbus *quodnam Naturæ* conamen, *ab Auctore, ponatur.* 19. 29.

— *quomodo detegendus, ut ad ſuam familiam relegetur, quando poſt vela irregularium Symptomatum latet.* 172. *ad* 173.

— *idem facie ſæpe variat pro vario medicandi proceſſu.* 8.

— *indole ſæpe omnino invertitur, ultra conſuetum morem, alia medendi ratione temere inſtituta, quàm Natura ſibi ad Morbi ſolutionem propoſuerat.* 63.

— Epidemicus *dicitur, qui unus idemque, certa aliqua tempeſtate, plures homines ſimul adficit.* 64. *Idem in eadem Conſtitutione, facie diverſa pro ratione principii, ſtatus & declinatione, ſe oſtentat*; quod notare magni momenti. 23.

— — Princeps *Anni vocatur, qui ſub Æquinoctio Autumnali, dominium arripit.* 24. *Circa* Æquinoctium Autumnale *maximè furens*, Conſtitutioni Anni *iſtius nomen impertit*, & *reliqui tum graſſantes Morbi*,

Morbi, hujus ingenio, quantum poſſunt, ſe adcommodant: Exempl. *in Variolis & Febre Varioloſa, &c.*24. Autumno *invadens, hyemis frigore preſſus recedit; & Epidemici ſub eo merentes tum ingraveſcunt, donec Anni Princeps eorum vires denuo frangat.* 25. confer. 117.
—— *novus in fine An.* 1679. *ex manifeſta aëris craſi oboritur.* 194.
— Malignus *qua ratione in aliam tranferatur.* 154.
— Specificus *qualis Adfectio habeatur.* 12.
Morrice M. D. *Febre Varioloſa laborat.* 102.
Mors ex Febre, *cum Naturæ molientis vires, Materiæ morbificæ virtute ſuppreſſæ, fatiſcunt.* 20.
— *in* Variolis Confluent. *plerumque*, *Undecimo* die, *ubi ex hoc Morbo moriuntur, contingit.* 84.
— — — — Salivatione *ſuppreſſa, quibuſnam cum Symptomatibus contingat.* 84. *ad* 85.
—— —— Diſcretis, *plerumque, die Octavo, ſi ex hoc Morbo moriuntur, contingit.* 84.
Morſus *Canis rabidi.* 524.
Motus violentior *in Gonorrhœa* inflammationis Scroti *ſæpe cauſſa.* 206.
Moxa *in Podagra ad partem adfectam leviter uſtulandam, ut commitigetur dolor, Indiis Orientalibus acceptum refertur, & Europæis novum Remedii genus habetur, licet* Hippocrati *jam ante bis mille annos vulgare fuerit, cum* Lino crudo *ad hoc uteretur.* 329.
— *non plus præſtabit, quàm* Linum crudum *Hippocratis.* 329. *In* Podagra *verò* incipiente *tantum prodeſt, non ubi inveterata, vel perverſa cura intus repulſa.* ibid.
Mulierculæ *Puerperam V. S. intempeſtiva jugulant.* 281.
— Sciolæ *Artem in hominum perniciem, quam non didicere, ſæpe exercent.* 92.
— *in* Variolis, Confluent. *Diarrhœam ſiſtendo*, Infantium *millia necarunt.* 94.
Muſcus Indicus. *vid.* Moxa.

N.

NArcotica. *vid.* Paregorica.
Natura *Sydenhamo habetur* complexus naturalium cauſſarum, *quæ ſic à ſupremo Numine fuere diſpoſitæ, ut ad Opera deſtinata ſe certo quodam ordine, atque methodo, adcingant.* 78. Generationes Rerum *certiſſimis ubique legibus, ac artificio ſibi ſoli intellecto, exſequitur.* 66. *Hæcque omnia altiſſimis tenebris obvelat.* ibid. *Quo profundius intuetur, eo plures ejus luſus, ingens varietas, & divinum artificium operationum ejus, quæ* captum noſtrum *ſuperant, conſpicuntur.* 110. *In* Operationibus *ſuis ſubtilior, quàm alia quælibet Ars.* 196. *Quid faciat, & quibus in Operationibus utatur* Organis, *quamvis deprehendamus; modus verò quo operatur ſemper latebit.* 255. *Noctes atque dies noſtris rebus* invigilat, conſulitque, *& ſponte ſua machinatur, quo ægrum à Morbi reliquiis tueatur, ac muniat.* 346.
— *optima* Morborum *Medicatrix.* 10.
— *Artis adminiculo ubique non indiget, ut probatur.* 142. *In Morbis ſanandis aliquando pauciſſimis, ali-*

aliquando nullis, Remediis indiget. 10. *Sed, ubi* deficit, *ei ſuccurrendum; ubi* effrœnis *coercenda, juxta Hippocratis Regulam, in Arte Medica primariam.* 10.
—— *in Morbi cauſſa expellenda, ſæpe invita in aberrationes dilabitur, ut doctè ab adſiſtente Medico ei ſubveniatur.* 13. *ad* 14.
—— *in Acutis Morbis producendis adeo multiplex, incerta, & delicata, ut unius hominis, imo decem, non ſit eorum Phænomena Graphicè depingere.* 203.
—— *in Chronicis Morbis non habet Methodum tam efficacem, ad materiam ejiciendam morbificam, ut cum eadem manus jungentes Morbum debellare valeamus.* 14.
—— *in* Febribus *non minus, quàm ubique, methodo quadam certa, atque ordine, progreditur.* 47.
—— *à* materia febrili *eodem modo exhorreſcit, ac à toxicis deglutitis.* 46. Symptomatibus quibuſnam *tamquam remediis, licet ingratis, utitur, ut materiam peccantem, &c. excludat.* 20. *Quod opus, ab ignaris, ſæpe interturbatur.* 20. *Quo munere alioquin nunc* tardius, *nunc* celerius, *fungitur, pro varia, qua nititur, methodo.* 20. *Particularum, quas ſemel excernere, & exterminare, in Febribus, cœpit ſanguis, conſortium cur amplius ferre nequeat.* 30.
—— repurgat *ſibi permiſſa, in Febribus Continuis æquè ac Intermittentibus, Maſſam Sanguineam, ſpatio* 336. *horarum.* 52. *Cardiacis in debilibus adjuvanda, ut Febres ſpatio* 336. *hor. h. e.* 14. *dier. depurationem ſuam abſolvant.* ibid.
—— *cum Materiam morbificam, vi ſua, criticè norit ſolvere, ſequitur ex Febre* Sanitas. 20. *Si, viribus Materiæ morbificæ ſuppreſſa, fatiſcat,* Mors *ex Febre ſequitur.* ibidem.
—— *in Epidemicorum Morb.* generatione *quomodo ludat.* 79. *Et in eorum* productione, *quodam artificio, (manifeſtis aëris qualitatibus ſcilicet) triumphat.* 117.
—— *in* Febribus Intermitt. *Autumn. à Medico ſublevanda, ut negotium peragere poſſit.* 56.
—— —— *plus feſtinare, & tempora materiæ Morbi ſubigendæ, & deſpumandæ, citius, quàm in aliis, percurrere videtur.* 198.
—— —— *per Cortic. Peruvian. quo minus materiam febrilem, tempore ἀπυρεξίας adgregatam, Paroxyſmi impetu eliminet, quandonam* impediatur. 188.
Natura Podagræ *eſt Morbi fomitem ſemper in Articulos rejicere.* 310.
Natura, *in* Variolis, per ſe *maximè valet Morbum ſuo ordine ac via præſertim in junioribus & vegetis, tum ſecernere, tum etiam expellere.* 87.
Naturæ *conamen quodnam* Morbus *dicatur Auctori.* 19.
—— ductum *in Morbis curandis, at neutiquam in Peſte, ſequi debet Medicus.* 70.
—— intentio, *qua Morbos ea ſolvere cupit, ſi alius medendi rationis* inſtitutione temeraria, *uti ſæpe contingit, invertitur, mutatur integrè* Morbi facies, *& ultra conſuetum ejus morem accidentibus ſtipatur anomalis.* 63.
—— Judicia *rerum veritati ſuperſtructa, non niſi cum ipſa Natura intercident.* 340.

— Methodus *varia & adcurata*, *quam ad Morborum generationem adhibet*, *hactenus à nemine pro rei dignitate ſatis obſervando eſt adſecuta.* 25.

Needham (*Gualterus*) M. D. *Auctorem ad Obſervationes de Morb. Acut. edendas inſtigat.* 4.

Nephriticus Paroxyſmus *ex Hyſterica Adfect. ſeu Spirituum nimio impetu verſus Renes*, *omnino par & ſimilis videtur illi*, *qui ex Calculo vel Arena*; *tamen diverſa omnino Methodo uterque curatur.* 278. 508. *Ex Hyſterica Adfect. quomodo dignoſcitur ab eodem ex Calculo.* 258. Eum *aliquando mentitur Adfectio quædam* Lumbago Rheumatico dicta. 170.

Nephritis *quædam Febres Intermitt. Conſtit. An.* 1678. *&c. aliquando excipiens*, *ut ipſæ Febres curari debebat*, *& V. S. aut aliis* evacuationibus *exaſperabatur.* 201.

— *in Podagra inveteraſcente*, *in ſtatu vel declinationis*, *Paroxyſmi generalis*, *vulgare Symptoma.* 328. *Quid tunc agendum.* ibid.

Nicotianæ fumus, *in Ileo*, *inflatus ſpecie Enematis*, *præſtantiſſimum remedium.* 365.

Nigredo *in* Morbillis. 121.

— *in* Variolis Anomal. *Conſt. An.* 1670. *in* ſubjecta carne, *ſub Veſiculis nigris quaſi ambuſtis*, *conſpicitur.* 124. *Superatur malum in Nobili ægra* Hydrogala, Vino Canarino, & Paregoricis. 126. ad 128.

——— ——— — *An.* 1674. tanta, *ut Puſtulæ fuliginem æquarent.* 145. *Sed uſu* Spiritus Vitrioli *diluti malum ſuperatur.* 147.

——— ——— *Diſcretis An.* 1670. in externis cruſtis, *ultimis diebus adfuit.* 124.

——— — *Regularibus An.* 1667. in Puſtularum ſummitate, *aciculæ capitis inſtar*, *inter Symptomata Anomala*, *adfuit.* 85.

Nodulus *naribus adplicandus in Hyſterica Adf. Puerperarum*, *ex immodico Menſium fluxu.* 282.

Nutrices *in Variolis*, *quàm ſæpe errent*, *nimis officioſæ*, *ubi* caloris gradum, *Expulſionis tempore*, *requiſitum definire volunt*; *cum res illa earum judicium ſuperet*, *propter ea*, *quæ conſideranda*, & ſagacem Medicum *expoſtulent.* 89.

O.

Objectiones *Dogmaticorum ab Auctore ſolvuntur*, *de ægris Lecto*, *in Variolis*, *primis diebus adfigendis vel non.* 237. *ad* 240.

Obſervationes Morborũ Epidemicorum, *aliquot Ann. ſuccedentium*, *quo fine*, *in humani generis emolumentum*, *ab* Auctore *traditæ.* 27.

——— *ſive* Caſus. *vid.* Hiſtoria ſingularis.

— particulares, *in Medicina*, *non magnam adferunt utilitatem*, *præſertim quæ ad fidem Medicamentis quibuſdam conciliandam*, *inſtitutæ.* 11.

Obſtetrix *rudis*, *vel jactabunda*, *quomodo Puerperæ lædere poſſit.* 278.

Obſtructiones *Mulierum* dictæ, *ea Methodo ac Hyſterica Adf. ſanantur.* 271. *ad* 272.

Odontalgia *ex Hyſterica Adfect.* 258. *ad* 259.

Oleum Amygdalarum dulc. *quaſnam habeat Facultates.* 41. *In* Febribus

ſine noxia poteſt adſumi. ibid. *In* Peripneumonia notha.169. *In* Pleuritide *poſt V.S.* 165. *Præſtantiſſimum, in* Tuſſi Febrili, *medium.* 41. *Et Bechicis aliis anteponendum.* ibid. *Parcè autem, ſed frequenter adſumendum; & quare.* 42. Variolarum aridarum *cruſtis illinitur.* 95. Viribus attritis *ſubvenit.* 42.
— Lini *ſeminis recens expreſſum, in Pleuritide poſt V. S.* 165.
Ophthalmiæ *Curatio.* 508.
Opiata, *vide* Conditum.
Opii *egregia* virtus *& mirandi* Effectus *non artificis ſingulari, quam vocant, præparationi, ſed nativæ ipſius Plantæ bonitati, debentur.* 113.
Opium *adeo præſtans Medicamentum, ſed* in hominis periti manu, *ut ſine eo claudicet Medicina.* 113.
— *& Opiata in* tribus Adfectibus indicantur; *in vehementi dolore; in Vomitu vel Dejectione enormi; in Inſignioribus ſpirituum Animalium* ἀταξίαις. 185.
— *Cardiacum eſt, omnium fere in Natura præſtantiſſimum; neque tantum ſomno conciliando, demulcendis doloribus, ac Diarrhœæ ſiſtendæ inſervit; ſed majora præſtat, quàm ab ullo Remedio facile ſperatur.* 114.
Inter Opiata *quoad vim ipſam nullum fere eſt diſcrimen.* 179.
Ordo *quo* Morbi Epidemici *Conſtitutionis An.* 1661. *&c.* Tertianæ Febres *ſcilicet*, Variolæ, Quartanæ Febres, *&* Continuæ *ſe mutuo inſequebantur.* 28.
Os exulceratum *poſt ſalivationē Mercurialem, nullis Remediis leniendum.* 213. *Et quare?* ibid. *Sic & ſponte evaneſcit, ubi auræ liberiori commiſſus æger.* ibid. *Si tamen ferri nequeat, quid agendum.* 215.
——— *eſt Symptoma totius curæ Salivationis moleſtiſſimum.* ibid.
Oſcitatio matutina *in Podagricis jam multum eam paſſis, quid efficiat.* 306.
Ovaria Fœminarum, *vid.* Teſtes.

P.

Palpebræ *in Variolis Diſcretis jam maturantibus, ita inflantur, ut æger luce aliquando privetur.* 80. *Quod & ante hoc tempus non numquam, ob numerum Puſtularum, contingit.* ibid.
Palpitatio *Cordis ex Hyſterica Adf. quaſnam præprimis vexet.* 257.
Paludoſa loca *Febrem Quartanam procurare poſſunt.* 402.
Panatella *in Dyſenteria.* 112.
Paracentheſis, *in Hydrope, non minus, quàm Veſicatoria, periculi infert.* 346.
Paregorica *in Adfectibus tribus indicantur.* 185. 245. *Ubi exhibenda, Remedii vis & repetendi vices, cum Symptomatis magnitudine ſunt conferendæ; & quare.* 185.
— *quonam modo tutiſſimè exhibenda, ut definiatur doſis.* 245. *ad* 246. *Ubi frequentius exhibentur, intra ſingulas doſes, tantum ſpatii interjiciatur, ut, quid prius præſtiterit, ante noſcamus, quàm aliam repetamus.* 184. 246. 277. 513.
— *nimis ſæpius repetita Digeſtiones vitiant, & Functiones naturales debilitant.* 277.
— *exhibenda plerumque poſt* Purgantia, *cum, vel mitiſſima hæcce, tumultum excitent.* 58.

— *in* Cholera Morbo *poſt ventriculi ablutionem.* 108. *Quid, in initio, mali præſtent.* 107. *Poſt horas* 10. *vel* 12. *Vomitus & dejectionis, frigeſcentibus extremis, Medicus acceſitus ilico exhibeat: atque mane & ſero aliquamdiu in iis continuandum.* 108. *In Cholera Morbo An.* 1676. *fortiora, & frequentiora ſolito, requirebantur.* 184. *In* Chorea Sancti Viti *poſt Catharſin.* 361. 507.

Paregorica *in* Colica Biliofa *Cathartico, ubi Vomituritio tanta, ut purgans retineri nequeat, ſunt præmittenda; & certo temporis intervallo.* 128. *Poſt Catharſin, & quolibet die à purgatione libero, mane & ſero exhibenda.* 129. *Poſt V.S.* 128. 510. *Poſt Vomitorium ex Zythogala, quando.* 128. *Quandonam, aliis quibuſlibet omiſſis, præmittenda.* 129. *ad* 130. *Rei Exempl. traditur.* 130. *Continuanda adhuc poſt uſū Catharticorum, ſed largiore doſi mane & ſero, donec ceſſarint Dolores; nec ultro adſumere tutum.* 129. *Et niſi dolor ſummus adſit, ſufficiet mane & ſero adſumere; ſi plus requiritur, qua ratione cautè pergendum.* 129. *Ad dolorem recidivum expellendum.* 12. *In* Colica Hyſterica, *Ad moderandas Spirituum perturbationes omnino requiruntur quamvis viridis vomitu rejiciatur materies.* 132. *Ubi Evacuationes præmittendæ erant, minori doſi efficiunt poſt has, quod prius majori non valebant.* 133. 273. 276. 513. Coma, *quod à tumultu, quem Purgantia in Febricitantium ſanguine excitant, amoliuntur; de quo Auctor nondum cogitaverat, cum in Febre Comatoſa Enemata præſcribebat, Purgantia exhibere non auſus,* 357. *In* Comatoſis adfectibus *Variolas præcedentibus.* 243. *In* Diarrhœa. 113. *In* Dyſenteria, *in principio.* 112. *Infantibus qua doſi exhibenda.* 113. *Diu hic uſurpata, non nocent adeo ac inexperti credunt.* ibid. *Diebus à purgatione liberis, mane & ſero, quare exhibenda.* 112. *Poſt Cathartica ſingula, ſed temporius, quàm aliter, quare exhibenda.* 112. *In* Dyſenteria *præfractiore, quoties de die exhibenda.* ibid. *In non Epidemica, omiſſis Evacuantibus, tuto exhibetur.* 116. *In* Dyſenteria Febris novæ Epid. *ex Torminibus ventris orta, quomodo exhibenda.* 364. *In* Febr. Contin. *poſt Vomitorium.* 33. *In* Febre Dyſenterica, *Purgationibus interjecta, nocent.* 118. *Ea curata, languentibus viribus, ut præſertim in Hyſtericis, quare conducant.* 119. *Quoties verò & quando exhibenda.* ibid. *In* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *non facilè in uſum erant revocanda, ob ſtuporem comitem; niſi Diarrhœa periculum inferat.* 143. *In* Febre Epid. nova *ubi Tormina ventris & vomituritio adſunt, poſt Cathartica, qualia.* 363. *Diacodium tamen præfertur.* 364. *Si Purgantia non adſumta, hora ſomni non danda; & quare.* 357. *In hujus exitu, ad expellenda Symptomata leviora, ab evacuationibus repetitis excitata.* 368. *In* Febribus Intermitt. *poſt Cathartica quare exhibenda.* 58. *In* Febre Scarlatina *Infantium quando exhibenda.* 162. *In* Febribus *tutius & certius, poſt Purgantia, officio ſuo funguntur.* 368. *Poſt Emetica in* Febribus Ver-

nalibus *danda*. 51. *In* Hæmorrhagia Narium, *quãdo, & quare*. 177. & 178. *In* Hydropica, *ad tumorem Abdominis, poſt aquas expulſas ſuperãdũ, qua ratione exhibita*. 342. *In* Hyſterica Adfect. *ſi Chalybis uſus corpus perturbet*. 271. *Curationis hujus initio, quare & quando*. 266. 276. *Ubi Dolor vel Vomitus, Paroxyſmo urgente, quanam cum circumſpectione exhibenda; & an ipſis Evacuationes præmittendæ vel non, & quando*. 276. *ad* 277. *In Vomitu enormi ilico exhibenda, pro ratione Symptomatis*. 277. *Forma ſolida, potius quàm liquida, quare exhibenda*. ibid. *In Vomitione hac ubi adſumuntur, quieſcendum ſummopere*. ibid. *Poſt Vomitionem, ſuperatam, mane & ſero poſt paucos dies continuanda*. 278. *Poſt V. S. & Catharſin, ſi hæc requiruntur, multo minori doſi efficiet, quod prius majori non perſolviſſet*. 276. *ad* 277. 133. *In* Ileo, *ante Purgantia, quando exhibenda*. 365. *Purgantibus exhibitis, horum operationem deorſum, licet paradoxon videatur adjuvat*. 366. *Caſu confirmatur*. ib. *In* Lochiorum ſuppreſſione *ex Hyſterica Adf. tentanda ſemel, ubi alia non juvant*. 280. *Et Emmenagogis addi poſſunt*. ibid. *Sed non ultro repetenda, ne nimis obſtipent*. ibid. *Verum ad Emmenagoga redeundum*. ibid. *In* Menſium Fluxu immodico *omni nocte ſumenda*. 282. *In* Morbillis *omni veſpera, ad Tuſſim Infantium qualia*. 121. *In* Nephritico Paroxyſmo, *poſt V. S. & Enemata*. 446. *In Nephritide ex Hyſterica Adf. fere ſola conveniunt*. 278. *In Nephritide ex Podagra diuturniore*. 328. *In* Phrenitide *non initio, ſed quo tempore, & quàm larga doſi, propinanda*. 40. *Formulæ horum*. 41. *In Phrenitide à Variolis quibuſlibet*. 504. *In* Podagra *inveterata ſi dolor intolerabilis*. 329. *Poſt Purgantium uſum in Podagricis Calculo laborantibus, id efficiunt, quod hæc Cathartica tuto adſumantur, contra quod ante ſenſuerat Auctor*. 444. *In* Rheumatiſmo, *veſperi poſt Purgationes, quare exhibenda*. 172. 200. *In hoc Morbo frequentioris Venæ ſectionis cauſſa eſſe poſſunt, quia figant Morbum, non tam facile dein Venæ ſectioni ceſſurum*. 171. *Hinc vitanda per omnem Morbi curſum, quamdiu Venæ ſectione tantum curatio expetitur*. ibid. *Neque in vigore Morbi* Ἀναλγησίαν *promiſſam præſtant*. ib. *At tamen tempore didicit Auctor quoque, ipſa Morbum non figere, ſi Cathartica ſæpius iterentur, poſt tertiam V. S.* 200. *In* Tuſſi Epid. 1675. *non ſine periculo exhibebantur*. 152.

—— *in* Variolis, *ubi* Alvi fluxus, Dolores atrociores, Spirituum motus inordinatus. Vomitus enormis *adſunt, præcipuè ſunt exhibenda*. 246. *Adultis tantum, Infantibus autem non, exhibenda*. 94. 148. *Infantibus equidem non ita conducunt, quia ſomnolenti &c. niſi periculum adſit*. 245. 248. *ad* 249. confer. 94. *Quando ergo exhibenda*. 249.

—— —— Anomalis nigris *exhibenda*. 125. 127. 148. *Omni nocte quamdiu exhibenda*. 148.

—— —— Confluent. *adeo ſpecifica, ac Cortex Peruv. in Febribus Intermitt*. 245. *Et quare*. ibid. *Spiritus conſopiunt aliquando, licet non dormiant ægri, & hoc ſenſu pro-*

ſunt. ibid. *Sed ad Spiritus compeſcendos non juvant, ni æger è lectulo eximatur.* 247. *Pacato ſanguine.* 95. Eruptionem *perficiunt.* 91. *Somnū conciliando* Phreneſin *avertunt*; Tumorem *partium requiſitum, ut Faciei ac Manuum præſertim, promovent & protrahunt, ac certiorem illum, & diebus requiſitis majorem, præbent.* 248. Salivationem *præ aliis promovent, nec non* ſuppreſſam *revocant.* 93. *ad* 94. 96. *Et ſi hæc ad horas aliquot iis quaſi ſiſtitur, mox felicius & magis cocta reſurgit.* 94. 248. *Et ſalivationem licet ſupprimerent, tutius eſſet illud ferre, quàm à Narcoticis abſtinere.* 248. *Poſt V. S. in Mictu, vel ſputo ſanguinis in hoc Morbo requiruntur.* 378. Adultis *utiliter, ſed moderatè, poſt plenam* Eruptionem, *ad Morbi finem uſque exhibentur.* 94. 504. *Miſſa neceſſitate alio tempore exhibendi,* ſexta *nocte ab invaſione danda, & ſic omni veſpera ad* decimum ſeptimum diem, *& ultro.* 247. confer. 504. *Ratio hujus.* 247. *Hora verò* ſexta, *vel* ſeptima, *veſpertina ſumenda.* 94. Undecimo die *temporius h. e.* hora quinta, *quare propinanda.* 247. *Aliquando bis de die, aliquando ter, ea exhibere opus.* 248. *In* Infantibus *non modo non conducunt, ſed &* Diarrhœam *iis neceſſariam, ſupprimunt.* 94. confer. 245. 248. *ad* 249.

—— —— Diſcretis *ubi inquietudo, & vigiliæ,* Phrenitidem *minitant; uſu veniunt.* 92. 504. *Faciei* ſubſidentiam *& inter Puſtulas* pallorem, *ex calefacientibus, & ſudoribus nimiis, ortum, tollunt.* 95. & 96.

Paralyſis *ex Vini uſu immodico.* 319.

Paregoricum Auctoris *in Dyſenteria.* 112.

Paroxyſmi *Febrium Intermittentium deſcriptio.* 47. *Ejus tria diverſa* tempora. 46.

Paroxyſmorum *Febrium Intermitt. reduplicatio ex duplici cauſſa, quarum una efficit, ut* adventitius *antevertat* primarium; *altera ut* primarium *inſequatur: & quare.* 48.

Paroxyſmus *in Febribus Intermitt.* redit, *quia, eliminato per ſudores ultimi Paroxyſmi hocce, quod diebus liberis adcumulatum fuerat; de novo adgregari talis materies incipit, diebus liberis, donec eam Natura Paroxyſmi impetu iterum eliminet.* 186. *ad* 187. confer. 188. 189. *Qua de cauſſa revertatur ſtatis temporibus.* 46. *ad* 47. *Sed cur in una Febre Interm. plus temporis, quam in alia exigat, antequàm revertatur, ignorare ſe, cum aliis, fatetur Auctor.* 47.

—— —— *Corticis Peruviani ope ſenſim, non illico, opprimendus.* 56.

—— Podagræ *cur ad Evacuantibus excitetur.* 311. *Non eſt unus, ſed ex ſerie Paroxyſmulorum conſtans Paroxyſmus.* 304. 305. 312. 326. 522. *Et brevior aut diuturnior eſt pro ætate ægri; jam ad quatuordecim dies, jam ad duos menſes adſcendens, jam non niſi æſtate recedens.* 304.

—— *Irregularis quomodo, ab eo Regularis, differat.* 305.

—— *Regularis major recedens, pruritu vix ferendo, furfurum decidentia, & deſquamatione,* pedem *adficit.* 304. *Quo mitior fuerit, eo citius redibit, & ſi ſævior fuerit,* non

non niſi poſt annum revertitur. ib.

Particulæ, *quas ſemel excernere & exterminare cœpit Sanguis, cur à Natura ferri amplius nequeant.* 30.

Partus laborioſus *in Apoplexiæ ſpeciem Puerperas Hyſtericas haud infrequenter conjicit.* 256.

Paſſio Hyſterica, *vid.* Hyſterica Adfectio.

Pauperes à Gonorrhœa *virulenta ſæpius liberati fuere* ſola Jalapii radice. 208.

Pectoralia Medicamenta *vulgaria Tuſſim quare non curare poſſint, quin potius iis tempus teratur, & Tabes aliquando inducatur.* 194. *ad* 195.

Pedes *in* Podagra *Materiæ peccantis ſedes ſunt genuinæ; hæcque ſi alias occupat partes, quid indicet.* 305. *In Podagræ irregularis Paroxyſmorum* intervallis, *vix umquam doloris ſunt expertes, & ubi ambulando minus dolentes fuerint redditi, morbi fomes Viſceribus periculoſius imminet.* ibid. *In Podagræ Paroxyſmi* receſſu, *pruritu vix ferendo, furfurum decidentia, & deſquamatione, adficiuntur.* 304.

Pellicula *in Variolis Anom. Confluent. An.* 1670. *alba, reſplendens,* undecimo die *faciem obtegens, deſcribitur.* 124.

Penis curvatura, *vid.* Curvatura Penis.

—— Dolor, *vid.* Dolor Penis.

—— Tumor *in Lue Venerea quomodo diſcutiendus.* 518.

Πεπτικά *Remedia idem ac* Digeſtiva.

Peregrinatio *in Regiones Auſtrales cur plures Morbos ſanet.* 316.

Periculum *in Variolis pendet ab* Exanthematum multitudine *& è contra.* 234. *Ratio.* ibid.

Periodus Febrium *tum* Continuarum, *tum* Intermittentium, *comprehendens effervescentiam, qua Natura earum materiam expellere ſolet, eadem eſt.* 53.

Peripneumonia Notha *eſt Febris Intercurrentis ſpecies, Symptomatis Peripneumonicis pluribus ditata;* quotannis *emergens,* initio Hyemis, *vel ſæpius* ea exeunte, naſcente Vere; *uſque ad Ver adultum perſiſtens, ſi Morbi materia copioſa fuerit.* 168. 348. 498. *A* Febre Hyemali, *ut ex cauſſa & ſymptomatis liquet, non niſi gradu* differt. 348. *Habitiores ac craſſos, virilem ætatem adſequutos, ſed præſertim prætergreſſos, Spiritui Vini multum addictos,* adgreditur. 168. *Hujus ratio.* ibid.

——— oritur *à Colluvie pituitoſa in ſanguine adgeſta & in Pulmones determinata.* 169.

——— *cum* Aſthmate ſicco *in pluribus conveniens, in multis tamen differt, ut Febre, quæ in Aſthmate abeſt.* 169. 498.

——— *cum* Febre *incipit, quæ ex frigore & calore noſcitur.* 168. *Verum Febris, & inflammationis ſigna minora ac obſcuriora, quam* Peripneumonia vera *habet.* 169. 498. *Aliquando ob arctatos Pulmones non percipitur hæc, & abeſſe videtur.* 168. *Febris pro Morbo primario habenda; & reliqui Adfectus, à quibus mutuatur Morbus, tamquàm Symptomata, quæ à materia febrili, à modo criſeos, à parte in quam hæc ruit, pendent.* 159. 164. *ad* 165. *Hinc conſideratur tamquam ſuæ Febris Symptoma ex Materia febrili in Pulmones depoſita; quo ſenſu ita gradu majori à*

Pleuritide differt. 159. 165.
——— Symptomata *quænam habeat, exponitur.* 168. *Qualia* Signa *habeat* Pathognomonica. 355. 356. 498.
——— Curatur, *V. S. ut Sanguis à Pulmonibus revellatur; ſed in omnibus non eſt repetenda.* 168. *Quomodo in lecto potius inſtituenda.* ibid. *Tum, ſecus ac in Peripneumonia vera* (169.), Catharſi *poſt V. S. crebriore, in iis præſertim, ubi non repetenda V. S.* 168. confer. 498. 328. Diæta *refrigerante.* 168. & 169.
Peripneumonia Vera *à Pleuritide tantum differt, quod Pulmones univerſalius adficiat.* 169.
——— & Pleuritis *eſſentialis eodem modo, V. S. ſcilicet & refrigerantibus, curantur, non adhibita tamen Catharſi, ut in Peripneumonia notha.* ibid.
—— *in Morbillis, letalis magis quàm ullum Symptoma, à* calefacientibus *inducitur.* 121. 122. V. S. *curanda etiam poſt Morbum.* 122.
Peripneumoniæ, *deſinente Vere, unde.* 49. *Verno tempore, Lond. An.* 1665. *poſt Hyemem frigidam, & ſiccum gelu, graſſantur.* 62.
Pertuſſis *ſeu* Hooping Cough *Infantum V. S. plus quàm ullis Pectoralibus, juvatur.* 122. 123.
Peſtilentiales aëris Conſtitutiones, *vid.* Conſtitutiones Peſtilentiales aëris.
Peſtilentialis Febris, *vid.* Febris Peſtilentialis.
Peſtis, *& Arthritis, nec non plerique alii Morbi, Naturæ Medicatricis Inſtrumenta ſunt.* 20.
—— Epidemica *ubi invadit, ea Anni parte, quæ inter Ver & Æſtatem ambigit, h. e. ſurgente Anno, exoritur.* 62. 64. *Et quare.* ibid. *Creſcente Anno invaleſcit, ut circa Autumnale æquinoctium ἀκμὴν attingat; dein collabaſcit, & Brumali frigore evaneſcit.* 63. 65. confer. 23. *Rarò alia tempeſtate ingreditur, aut tum non multum debacchatur. Hinc ubi* Sporadicus *modo Morbus exiſtit, nullo tempeſtatis diſcrimine paucos adfligit.* 64.
—— *cujus Eſſentiæ ſit Auctor ignorat.* 65. *Sed ab Inflammatoria διάθεσι ortum ſuum ducit; quod argumentis evincitur pluribus.* 64. 67. *Videturque Febris peculiaris ac ſui generis, ab* inflammatione *particularum ſpirituoſiorum Sanguinis.* 66. confer. 72. *Et pendet ejus ferocia à majori, vel minori, ſubtilitate hujus inflammationis.* 66. & 67. *Ubi inflammatione minori exiſtit,* Peſtilentes Febres *producit.* 66.
—— *ab* occulta *planè* aëris *quadam* craſi *pendet.* 63. *ad* 64. *Sed ut excitetur & propagetur, non modo aëris διάθεσις, ceu cauſſa communis, verùm & alia procatarctica nimirum μιάσματος ſuſceptio, à peſtifero aliquo corpore, accidat oportet.* 64. & 65. *Quin alias vicina loca haudita immunia ſe præſtarent.* 65. *Ubi verò locum quemdam devaſtavit, non amplius vel fomite, vel perſonali conſortio indiget; verum quemlibet vel ſemotum, modo corpus ad adflatum excipiendum paratum habeat, aër, tum laborantium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, contaminatus, inficere valet.* 64.
—— tempora *Incrementi ac Declinationis ſua habet.* 65. *E genere* Epidemico-

micorũ Vernalium *uſque in brumale frigus protrahitur.* 23. *Frigore brumali domatur.* 63. 65. *Neque umquam hujus Morbi daretur finis, ſi Anni Viciſſitudines, & aëris mutationes in ejus virus nihil imperii exercerent.* 65.
— *Britanniam vix frequentius, quam poſt Annorum circiter quadraginta revolutionem, ſummo vigore, adoritur.* 64.
— *Italiam occupans, excepta Hetruria.* 65.
— *An.* 1665. *Londini debacchari incepit, circa exitum* Maii *& initium* Junii *poſtquam Febris Peſtilent. jam à Menſe* Martio *graſſata fuerat, & invaleſcens quotidie circa* Æquinoct. Autumn. *ſtatum attigit, tumque ſenſim recedens, brumali frigore fere deleta, circa Ver An.* 1666. *omnino fuit abolita, remanente adhuc Febre Peſtilent.* 63. confer. 64. *Et, quod notandum, idem Annus mitiſſimus &* ſaluberrimus *fuit; qui nempe à Peſte* immunes *erant, numquam ſaniores fuerant; &, qui ab ea* ſanati, *poſtea ſaniores quam ante erant.* 67. *Hujus exortum, præceſſerunt, per aliquot ſeptimanas,* Pleuritid. Angin. aliæque Adfectiones inflammatoriæ. ib. *Unius ſeptimanæ decurſu circiter* 8000. *hominum delevit.* 63. confer. 74.
Peſtis *cur tam cito necat, ſi Naturæ non concedatur tempus febrilem motum excitandi.* 67. *Sed non niſi circa initium ejus, vel incrementum ſeu ſtatum, tam* ſubito necat. 66. *Et quare.* 66. 67. *At non niſi in ejus popularis, ac funeſtæ quidem, exordio, hoc contingit.* 65. *Primis enim menſibus, dicta Peſtis omnes inopinantes fere exſtinguebat; adoleſcens vero non necabat, niſi Febre prius & aliis Symptomatibus laboraſſent.* 110.
— *ingruens* Symptomata *quænam habeat.* 65. *Raro citra* Febris *præſentiam ingruit.* ibid. *Aliquando tamen Tumores erumpunt, Febre non prægreſſa; licet Auctor ſuſpicetur ſemper horrorem præceſſiſſe.* 65. Febris *quoque aliquando non adparet, dum perit æger.* 155.
— *non nullos adeo leviter aliquando adficit, ut per publicas plateas ambulare queant.* 65.
— Curatur *vel Natura, vel Arte.* 68. Natura *alia ratione* Peſtem veram, *alia ratione* Febrem Peſtilentialem, *curat; quos modos nos quoque inſequi oportet.* 69. confer. 100. *Si ſua Methodo Natura pergit, nec aberrat,* Peſtẽ veram *per Abſceſſum,* & Febrem Peſtilentialem *per Diaphoreſin, ſanat.* 69. *Abſceſſus illi ſunt Tumores Glandularum, Bubones dicti in ſuppurationem abeuntes.* ibidem. *Sed hunc Curationis modum ſequi non poſſumus, quia illa Apoſtemata, arte noſtra, excitare nondum valemus.* 69. 77. Cardiacis *enim tuto hoc non tentatur.* 69. Sudores *quoque multum obſunt, licet poſt illos in conſpectum aliquando veniant Bubones, cum inde ſæpe retropellantur incepti hi Tumores.* ibid. *Et ſic Sudoribus extorſis plures jugulati.* ibid. *Nam huic materiæ retropreſſioni, forte imputari poſſet, quod Malignitati adſcribitur.* 70. *Hinc aleæ plena res hanc tentare Methodum, quam Natura ſola perficere poteſt, ſi non perturbetur.* 69. 77. *Quare, in* Peſte curan-

curanda, *Naturæ ductum non ſequi, ut in aliis Morbis, ſed ei renunciare debet Medicus: cujus Effati neglectu Peſtis Tumulus non parum fuit adauctus.* 70.
—— Artis, *non Naturæ, Methodo ubi curari debet*, dupliciter *id fieri poteſt*; vel *per V. S.* vel *per Sudores.* ibid. *Peſtis equidem* Alexiterium proprium *in Naturæ ſinu abditum adhuc deliteſcit; quare eadem niſi ratione quadam Mechanica tolli poteſt.* 69. *Per* V. S. *Curatio.* 70. *ad* 72. *Hæc, ubi inſtituitur, debet fieri in Lecto, & quare.* 75. *Debet dein fieri nondum adparente Tumore.* 70. 75. *Et tandem debet eſſe larga: parca enim, vel tumore jam conſpicuo, ubi inſtituta, ſemper damnoſa fuit, & Phlebotomiæ, ita perversè adminiſtratæ, contrariæ ſententiæ Patroni, inter quos Diemerbroekius, argumenta ſua debent.* 60. *Plures Doctores V. S. hìc inſtituendam, jam pridem cenſuerunt, qui recenſentur.* 71. *Sed cum uno L. Botallo totum Curationis negotium, in copioſa V.S. collocavit Sydenham.* 70. *ad* 71. *Et hujus Methodi Exemplum ſingulare in Caſtro Dunſtar.* ib. *Et in Peſte Lond. quoque, niſi liberalior foret V.S. potius nocebat.* 73. *Curatio per* Sudores, *iſti per V. S. anteferenda videtur Sydenhamo; tum quia non æquè vires proſternit, tumque Curationis modū infamiæ periculo non objicit.* 72. *Sudor ſpontaneus quidam valde ſalutaris.* 76. *Quare hic Morbus Sudoribus facile curetur, & alii Morbi maligni pejores fiant?* 154. *Quomodo dirigenda illa Cura Sudatoria.* 75. *ad* 77. *V. S. prius ſemel, inſtituenda.* 75. *Sudor continuus & prolixus requiritur, non interpolatus.* 76. *Refelluntur* Diemerbroekius *& alii, quod Diaphoreſin interpolandam ſuadeant.* ibid. Notatu dignum *Auctor habet, quod, diaphoreſi, materia morbifica verſus ambitum corporis exporrecta, ilico Excretiones Ventriculi ſedentur, adeo, ut Medicamenta adſumta retineantur: quod* Hiſtoria *confirmatur.* 75. *ad* 76. *Per Sudorem Cura quaſnam adhuc dum habeat difficultates.* 72.
Peſtis & Febris verè Maligna *ſpecie non, ſed tantum gradu diſcriminantur.* 63. *ad* 64.
—— *ab* Igne Sacro *quomodo differat.* 67.
Peſtis Hiſtoriam *Auctor ſcribit, quod alii qui adfuerant toto tempore Medici, de eo nihil divulgabant.* 68.
ad Peſtis Prophylaxin *non conducunt calida, ut deprædicatur: imo Vinum, & fortiora, Morbum advocarunt.* ib.
in Peſte, Bubones *quomodo fiant propter materiam Morbi ſubtiliſſimam, & maximè inflammabilem.* 100. *Ubi erumpunt bonum.* 65.
—— *Materia Morbi à Sanguine ſegreganda ſubtiliſſima & maximè inflammatoria eſt.* 100. confer. 68. *Tamen* Alexipharmaca, *calidiora licet, auxilium præſtant; quatenus ſcilicet diaphoretica ſunt.* ib. *Verum illa ipſa, ſi ſudorem forte non moveant, peſſima.* ibid.
—— Maculæ purpureæ, *malum ſignum.* 65. 69.
—— Tumores *prorumpere bonum.* 65.
—— Sudores artificiales *an Apoſte-*

mata deſiderata provocent? 69. *Quandonam ſæpe funeſti.* ibidem. *Horum eruptio ſine Sudore magis fuit ſalutaris.*ibid. *Ad magnos equidem Sudores Bubo non numquam diſparet.* ibid. 72.
—— *per* Apoſtematum *maturationem, Curatio admodum incerta ac fallax.* 77.
Petechiæ & *Maculæ purpureæ, tum Virium ſubita proſtratio, Malignitatis ſigna habentur, in Morbis; & ſolvitur ab Auctore, unde fiant.*370. & 371.
—— *in* Febre nova hyemali *à calefacientibus.* 356. 359. *In* Febre Variolofa. 98. 99. *A Regimine calido auctæ.* 101. 102. *In* Morbis Acutis *unde, & quid indicent.* 252. 253. Peſtis *ſub adventu.* 540. *ad* 371. *In* Variolis Conſl. *unde.* 370. *ad* 371. 378.
Petechiarum & Mictus Sanguinei *ſingularis* Caſus *à D. D. Goodall communicatus.* 252. *ad* 253.
Phænomena *in* Hyſterica Adfectione *eodem ſolvuntur modo, ſive ipſe Morbus tamquam* Vapores *elevati, ſive tamquam* Convulſiones *partiū particularium conſideretur.* 132.
—— Morborum *Accidentalia, à Methodo curandi ſæpe pendent.* 8.
—— *Naturalia, qui rectè perceperit, ille Indicationes Curativas veras eliciet.* 3.
—— clara *ac* naturalia, *utcumque* minuta, *Hypotheſibus ſepoſitis, ubi illorum Hiſtoria tradenda, adcuratiſſimè notanda.* 8. *Hoc autem fecit Hippocrates.* 10.
—— peculiaria & perpetua *ſeorſim ab* accidentalibus, & *adventitiis, enarrentur.* 8. *Et quare hoc ita fieri debeat.* ibid.
—— —— *vid.* Morborum Phænomena.
Philoſophia *in Medicina quid mali adtulerit.* 255.
—— *Medici quænam eſſe debeat.* 348. Moralis *quid ſit.* 187. Naturalis *ſpecificam differentiam nullam enodare poteſt.* ibid.
Philoſophus *Empirico, in Medicina, quod famuletur, demonſtratur.*341.
—— *quare nemo mortalium evadere poſſit.* 348.
Phlebotomia, *vid.* Venæ ſectio.
Phrenitis *Cardiaca non admittit præſertim ante uſum Narcoticorum.*70.
—— *in* Febre Epid. *An.* 1674. *quomodo curanda.* 142. *Vitrioli Spiritus hìc primas tenet.* ibid.
—— *ex* Febre nova hiemali *à calore lecti.* 356. 359. *Immo non numquam per ſe, at non ita vehemens, ac in Variolis vel aliis Febribus, ut potius lene ſit Delirium.* 355. *ad* 356. *Ubi invaluit, nulla reſtant Febris indicia, ſed pulſus tandem peſſimus fit.* 356. *Et Apyrexia adeſſe videtur, ſi linguæ albedinem excipias.* 360. *Quomodo regimine refrigerante & abſtinentia à lecto, avertatur.* 359. *Calefacientibus inducta, curatur regimine refrigerante, Capillorum Abraſione.* 360. confer. 97. *In* Febre Varioloſa *ex ſudoribus nimiis à Regimine calido.* 99. 101. *Sudore coacto, in* Febribus, *quandonam excitari queat.* 163. *A Venæ ſectione neglecta in* Febribus, *quando.* 30. *Tamquam* Symptoma Febrium Contin. *unde oriatur: quænam ejus ſigna; qui curetur &c.* 40. *Ex* Lochiis ſuppreſſis *per Hyſtericam Adf. in Puerperis tenerioribus nimis*

nimis cito ſurgentibus, *naſcitur*. 279. *In* Peſtilent. Morbis, *inferri poteſt, nimia vi ad ſudores proliciendos excitata*, *in iis qui difficulter ſudant*. 72.

— *in* Variolis *frequens* Symptoma. 95. *Sed* anomalum, *ex nimio Sanguinis calore*. 85. *Et plerumque ex* calefacientibus *ortum*. 87.

— — Confluentibus, *nata ex* calefacientibus, *Methodo* contraria *ut præcaveri*, *ſic etiam tolli*, *poteſt*. 97. Paregoricis *quomodo cohibeatur & præcaveatur*. 94.

— — Diſcretis, *copiosè manante* Sudore, *& ſponte ſua* repulſo, *oboritur*. 95. Inſtans *metuitur ex inquietudine & Vigiliis*; *& tum Paregorica juvant*. 92. Mortem *indicat in propinquo*, *ubi ægritudo vehemens*, *urina pauca ac frequens*, *ſimul adſunt*. 95. Curatur *unicè vehemens ubi fuerit*, V.S. larga, aura frigidiore, narcoticis, ibid. *V.S. quod* exigat *docent Hæmorrhagiæ narium ſubitaneæ*. ibid.

— — omnibus, *V. S.* non ſemper indicat; *ſed in* Diſtincto *tantum genere*, *ubi facies tumet*, *Puſtulæ magnæ ſunt*, *& Regimen calidum fuit adplicatum*, *præcipuè*. 95. *ad* 96.

Phthiſis *duos fere Trientes eorum*, *quos Morbi Chronici jugulant*, *interficit*. 275. Deſcribitur. 527. *Hujus* Curatio. 526. 527. *&* ſequ.

— *Hydropis cauſſa*, *Evacuantia* ἄνω *ſeu* κάτω, *prohibet*. 343.

Phthiſici *Equitatione ſæpe ſanantur*. 275. *Eſtque in iis primarium Medicamentum*. 526.

Phymoſis *quomodo curanda*. 211.

Pilulæ Chalybeatæ, *in* Hyſterica Adfect., *duplicis generis*. 270.

— Cochiæ *laudantur*. 129.

— — *Ad* ℈ij. *exhibitæ ſemper alvum laxant*. 363. *In* Febre nova Epid. *ubi ſtomachus Potionem non fert exhibendæ*. 363. *Potio tamen præferenda*. 364. *Tempore quo ſudor*, in Tertiana Autumn. *provocatur*, *dandæ*. 55. *In* Tuſſi Puerorum *convulſiva dantur*. 195.

— *ex* Cortice Peruviano. 188. *ad* 189.

— *ex* Elaterio *&* Pil. *ex* Duob. *in Hydrope*. 337.

— fœtentes *Hyſtericæ*. 270. *Tales Ventrem minimè turbantes*. ibid.

— *Matthæi loco Paregorici in* Nephritico Paroxyſmo, *poſt V. S. & Enema*. 446. *In Nephritide ex Podagra diuturniore*. 328.

— Paregoricæ *&* Emmenagogæ *in Lochiorum ſuppreſſione*. 280.

— purgantes *finito* Apoplexiæ *Paroxyſmo*, *exhibendæ*, 507. *In* Colica bilioſa, *quænam optimæ*. 129. *In* Fluore Muliebri. 192. *In* Gonorrhœa virul. 192. 208. *In* Hyſterica Adfect. 270. *In* Ileo, *ex Torminibus ventris*, *in Febre nova Epid*. 565.

Plantæ *Materiæ Medicæ omni palmam præripiunt*, *& omnium maximè de Remediis*, *ad inſigniores Morbos*, *inveniendis ſpem faciunt*: *& hoc quoniā* Animalium partes *cum noſtro corpore nimium conveniunt*, Mineralia *nimis diſſident*: *Hincque* Plantæ magis explorato nobis innoteſcere deberent. 15.

Plebs, *à Variolis*, *cur minus trucidatur*, *quàm Divites*. 92.

Pleuritides, Anginæ, aliæque ſanguinis inflammationes Adfectiones, fre-

frequentiſſimæ fuere, *per aliquot ſeptimanas*, *quæ* Peſtis Londin. *exortum anteceſſerunt.* 67.
— *poſt Febr. Continuas*, *circa Veris finem*, & *Æſtatis initium*, *ſæpe graſſantur.* 73. *Verno tempore Lond. An.* 1665. *poſt hiemem frigidum*, & *ſiccum gelu graſſantur.* 62.
— *deſinente Vere*, *unde.* 49.

Pleuritis Eſſentialis, *vera*, Morborum frequentiſſimus, *deſcribitur juxta Phænomena.* 163. *ad* 164. 497. *Quo tempore Anni præprimis infeſtet*, & *graſſetur.* 151. 173.
— Quoſnam, *præ reliquis*, *adgrediatur.* 73. 63. 163.
— Febris *pro Morbo primario hìc habenda*; & *reliqui Adfectus à quibus nomen mutuatur Morbus*, *tamquam Symptomata*, *quæ à materia febrili*, *à modo criſeos*, *à parte in quam materia ruit*, *pendent.* 159. 165. Initio *cum horrore*, & *ceteris Symptomatibus* adeſt. 163. *Cum aliis Symptomatibus* progreditur, & *ab his*, *quæ ex illa prius nata*, adaugetur. ibid. *Et tandem pro ratione liberioris expectorationis*, *una cum reliquis*, *ægri ſalute*, minuitur. ibid. *Sed* redit *Hecticæ ſpecie ſi res in Apoſtema vergit.* 164.
— Dolorem punctorium, *quo tempore adquirat*, & *quo Thoracis loco.* 163. Tuſſim *qualem habeat.* ibid. Diarrhœam *unde habeat.* 99.
— Expectoratione *ſputi ſubcruenti plerumque ſenſim ſolvitur*; *nullo redeunte Symptomate.* 163.
— *In* Suppurationem *quandonam abeat.* 164.
— Sanguinem *poſt primam ſaltem vicem eductum*, *inſtar ſevi liquati in ſuperficie*, *purulentum quaſi*, *habet.* 165. 497. *Cuticula hæc tenax in ſanguine*, *ſi hicce recto flumine non proſilierit*, *haud ita adeſt*, & *minus tum etiam levaminis à Venæſectione perſentiſcitur.* 164.
— *Inflammationi ſanguinis propriæ*, *ac ſpecificæ*, *ortum debet.* ibid. *Ex Sudoriferis. in Tuſſi exhibitis*, *An.* 1679. *oborta quoque eſt.* 195. *Ubi tamquã Symptoma Febris*, *ad quam propriè ſpectat* (160. *ad* 161.) *conſideratur*, *ex præcipitatione* (164.) *materiæ ſuæ Febris in Pleuram itidem oritur*, *ut docet ſanguis eductus.* ibid. confer. 165.
— *à ſubito* calore, *intenſum* frigus *ſubito excipiente*, *ſæpe oritur.* 22.
— periculoſior *aliis Morbis*, *facile* vincitur, & *tam certo ac tam* brevi tempore, *quam alius quidam*, *debellatur*, *ſi peritè tractetur*; *quin contra*, *inter potentiſſimas orci januas recenſenda.* 165. 167.
— Indicationes curativas *quales admittat.* 165.
— Curationis *ſpem præcipuam ponit in* Venæ ſectione. ibid. 168. *Larga V. S. itidem non nocet.* 167. *Et* Diarrhœa, *hìc aliquando ſuperveniens*, *eadem V. S. ſiſtitur.* 166. *Hæc autem quomodo inſtituenda*, & *iteranda*, & *ad quam doſin*, *tum in Adultis*, *tum in Pueris.* 165. 166. 498. Levatur *V. S. ultima*, *ſi non ante*; *tumque* Catharticum *exhibeatur.* 166. Notãdũ *interim*, *quod Pleuritis vera* & *Eſſentialis*, *qualibet Conſtitutione indifferenter infeſtans*, *repetitam V. S. indicat*; *non verò ſi alicujus Febris Symptoma eſt*, *ſed*, *ratione iſtius Febris tum*, *reiteranda modo.* 153. confer. 160. *ad* 161.
— *per* Expectorationem *materiæ coctæ*

tæ quare non vult, ut curetur, uti per V. S., Auctor. 166. *Et* Pleuritis ſicca *ab Hippocrate quamvis damnetur, tamen per V. S. potius quam per expectorationem Pleuritidis Curationem inſtituendam ſuadet Auctor.* 167.
— Diætam *qualem exigat.* 165.
— Medicamenta *quænam ferat.* 165. *ad* 166. 498. Enemata *non admittit, aut leniſſima tantum; & quando.* 166.
— *Lecti Calorem nimium vetat; adeo quidem ut, niſi ex eo quantum poteſt eximatur æger, nec V. S. nec refrigerantia, multum proficiant.* ibid.
Pleuritis *à* Peripneumonia vera *gradu minore differt tantum, quod hæc Pulmones univerſalius adficiat.* 165. 169. *Eodem tamen modo, V. S. ſcilicet, & refrigerantibus, curantur, excepta Catharſi, quam Peripneumonia vera renuit, ſed Peripneumonia notha admittebat.* ibid.
Pleuritis Symptomatica, *per accidens Febribus ſuperveniens quibuſcumque, oritur ex materia febrili, adhuc cruda, in Febris initio, ad ſeparationem debitam nondum præparata, in Thoracem præcipitata.* 164. confer. 153. 161.
— *infertur ſæpiſſimè ex* uſu Calefacientium intempeſtivorum, *in Febribus exhibitorum.* 164. *Vel* ex Sudore, *initio Febrium coacto, præſertim tempeſtate, & ætate faventibus.* ibid. *Vel à* V. S. *in Febribus neglecta.* 30. *Aliquando ex Aëris manifeſta alteratione, materiam Febrilem in Pectus deponente.* 153.
— *An.* 1675. *Tuſſi ſuperveniens,* maligna *erat quam maximè.* ib. Neque V.S. *præſertim iteratam, ut aliter ſolet,* ferre *poterat.* ibid. *Nec, ultro eam admittebat, quàm requirebat* Febris, *cujus Pleureſis hæc* ſymptoma *erat; uti ſemper contingit, ubi Febris Epidemica, ex repentina aëris quadam manifeſta alteratione, in Pectus materiam deponit, ipſa eadem interim remanente; hinc ſi* Febris *repetitam* V. S. *reſpuat, nocebit & eadem in hac* Pleuritide. 153. confer. 161. 164.
— *hæc* curabatur *ut Febris Conſtitution. hujus, in pectus determinata.* 152. 153. *&* confer. 161.
Podagra *Articularis Morbus etiam vocatur.* 307. *Fomitem Morbi quoque ſemper in Articulos rejicit, ex ſua Natura.* 310.
— *Quoſnam invadere ſoleat, tam reſpectu* vitæ generis, *quàm* habitus & ſtructuræ corporis, *nec non* ætatis, *ac* labis hereditariæ. 302. *ad* 303. *Juniores admodum occupans, initio nec Regularis, nec crudelis; ſenſim tamen caſtra metatur, typum ſibi format, & ferociſſima fit.* 303. Divites *plures interemit quàm* Pauperes, *plures* Sapientes *quàm* Fatuos, 307.
— Inſipientes *paucos occupat.* 323. Fœminas *rarò adficit, niſi Vetulas vel Viragines.* 307. 553.
— *pendere videtur à Concoctione, ſeu Digeſtione, tam in partibus, quàm ſuccis corporis, præcipuè Nervoſis ſive Spiritibus, labefactata.* 308. *ad* 309. confer. 319.
— *Cauſſam habet duplicem juxta Auctorem; nempe Cauſſam antecedentem, quæ eſt humorum indigeſtio à calore & Spirituum defectu orta;* tum

tum Cauſſam continentem, quæ propriè ſomitem Morbi conſtituit, ortam à mora humorum in corpore (quæ mora ab inconcoctione dicta pendet) eos acriores & quaſi putridos reddente, unde calentes & exæſtuantes Paroxyſmum conſtituunt. 312.

— *ex Vini uſu immodico oriri poteſt.* 319.

— Regularis & *Typum ſervans quo tempore Anni, diei, ingruat, quænam præmiſſa incommoda; qualem Pedis partem primo occupet; & quo ordine dein laceſſere pergat*, deſcribitur: 303. *ad* 304. 552. *ad* 553. *Primo unum Pedem adficere ſolet.* 303. 552. *Brevi poſt Pes alter eodem cruciatu adficitur.* 304. 552. *Rarò utrique Pedes in initio ſimul adficiuntur.* 304.

— — *Seniores ubi adoritur, nec tam immaniter ſævit, nec tam ſtatas habet Periodos, quàm ſi ætate Juniores occupaverit; & hujus rei ratio.* 303.

— — Paroxyſmum *habet vel breviorem vel diuturniorem, pro ætate ægri, vel diuturnitate Morbi; & qua ratione hoc differat.* 304. *Paroxyſmus hujuſmodi* major, *ſeu* generalis, *dicitur, qui quaſi unus ad duos tres, menſes extendere ſe videtur: ſed non eſt unus Paroxyſmus, verum ex ſerie Paroxyſmulorum ſe mutuo ſuccedentium, & quorum poſterior quilibet priore, & mitior, & contractior, ſemper eſt.* 304. 305. 312. 326. 552. *Hoc tamen ubique ſervant, quòd dolor noctu recrudeſcat, mane verò remittatur.* 304. Recedente *tandem Paroxyſmo Pes adficitur pruritu, furfures decidunt, & deſquamatio ſit.* ibid. *Tandem* ἐνέξία *ægri, & adpetitus, redeunt.* ibid. *Si jam vehemens fuerit Paroxyſmus, non niſi poſt annum revertitur.* ibid.

— — *Dolores habet inclementiores, quam Irregularis Podagra, verum hinc quoque Paroxyſmos breviores, & Intervalla intèr eos longiores, & magis perfecta.* 306.

— — *nec Juvenes nec Pueros adficit; ſed Juvenes, qui ex Parentibus Podagricis nati, aliquid modo præſentiunt iſtius Morbi.* 307. *ad* 308. confer. 553.

Podagra non Regularis *ſeu* Anomola *vocatur, cujus Phænomena diverſa à* Regulari. 304.

— — *talis ſit* vel *ob perverſam Medelam*; vel *ob ſubjecti debilitatem, propter Morbi diuturnitatem.* 303. 305.

— — — deſcribitur. 304. *ad* 307.

— — — Paroxyſmos *particulares*, majorem *conſtituentes, multo longiores habet, non ad unum vel alterum diem, ſed per quatuordecim, perdurantes.* 305. 552. Symptomata, *diverſa ab iis Regularis Podagræ, qualia.* 305. 552.

— — *In Paroxyſmorum Intervallis jam non, ut Regularis, valetudinem concedit; ſed plura mala ægrum vexant; quæ mala exponuntur.* 305. 307. & 552. *Tandem, Natura materiem ad extremitates relegare non amplius apta, Symptomata quoad dolorē fiunt mitiora, ſed Paroxyſmi longiores; & artuum dolor, loco articulorum, ægritudo quædam, cum quadam propenſione ad* Diarrhœam, *vexant: quæ omnia ubi Articulorum dolores vigent iterum recedunt; hocque alternatim.* 306.

306. *Interim* Moroſi *fiunt Ægri, animo etiam contagio adflato, ſibi aliiſque graves.* 307. *Et ultimo, viſceribus infarctis, Materia ad extrema non amplius pulſa, vitam cum morte commutant.* 307.

Podagra quomodo curanda. 313. *ad* 330. 553. *ad* 554.

—— *à nemine* radicaliter *extirpari hactenus potuit; ſed Remedium adhuc inventum iri; credit Auctor.* 332.

—— *ergo, una cum ejus tractandi Methodo, ab Auctore, quum eam curare ſe poſſe non jactet, cur tradatur?* ibid.

—— *quare* non *adgredienda tempore* Paroxyſmorum, *ſed in eorum* Intervallis. 325. *Nam Fomitem, ſeu materiam talem morboſam, habet, quæ Naturæ inviolabili lege ſemper in Articulos rejici debet, nec inde ſine diſcrimine revellitur, aut alia Methodo, quàm ea quam Natura præmonſtrat foras ejicitur, cui ſoli permittenda, cum ipſius omninò Opus ſit, quod ſua Methodo ſola peragit.* 310. 313. 325. *Adeoque ipſa Materiam peccantem* ſuo modo exterminat; *in* Articulos deponit, *&* per inſenſibilem tranſpirationem difflat: *quare nobis non licet eam, vel* V. S. *vel* Catharſi, *vel* Sudoribus, *ejicere.* 309.

—— *non curaretur etiam, quod* Symptomata *ejus coërcerentur ac remorarentur, cum contra Curationi hoc adverſaretur.* 325. Sed *illis* Symptomatibus *occurrendum tamen eſt, quæ falſa medendi Methodus produxit.* ibid. *Tum & iis, à quibus æger de vita periclitatur.* 327. 554. *Adeoque Symptomata quædam tamen habet, quibus in Paroxyſmo occurrendum; ut præprimis ſunt* Ventriculi languor, Tormina ventris. 327. 554. *Sic non* Podagra Regularis, *ſed quæ mala cura exacerbata, in* Paroxyſmo *tractanda; & quomodo.* 325. 327. 554.

—— incipiens *per* Moxæ, *vel* Lini *crudi*, Uſtionem, *tantum levatur; ſed non attingit hoc cauſſam Morbi antecedentem, h. e. Indigeſtionem; nec in Morbo inveterato, aut perverſa cura intro repulſo, juvabit.* 329.

—— *ubi* radicaliter curanda, *Coctioni, indigeſtionibus ſublatis, præprimis conſulendum; ita tamen, ut interim, data occaſione, quæ humores acres leniunt, itidem adhibeantur.* 313. *ad* 330. confer. 553. *Hinc* curatu perdifficilis, *quia* duabus Cauſſis, *admodum contrariis, ut quæ huic proſint alteri obſint, obviam eundem eſt; nempe* Antecedenti, *ſeu Indigeſtioni humorum; tum* Continenti, *ſeu Humorum calori & exæſtuationi, quæ propriè* fomitem *Morbi conſtituit, dum Articulos obſidet, vel quæ poſt Paroxyſmum adhuc in ſanguine deliteſcit, ſeparationi inepta.* 312. 313.

—— *ergo ubi ſananda, exigit Concoctionum reſtaurationem; ſanguinis, & partium, roborationem; quæ omnia totius, corporis Habitus immutationem & redintegrationem ſemper ponunt.* 308. 312. 317. 318. 320. 323. 325.

—— Evacuantibus *non attingenda, & quare.* 312. confer. 309. Venæ ſectio *quantum noceat.* ibid. *ad* 310. Catharſis *quantum lædat.* 310. *ad* 311. *Verum in iis, qui Mictu cruento ex Calculo Renum laborant,*

Manna

Manna omni Septimana eſt concedenda. 444. 553. Sudorifera *quomodo obſint.* 311. 312. 553.
— *ut* curetur, *Corporis habitus omnis alio traducendus eſt, atque homo integer, quaſi nova incude, refingendus; hinc diu, conſtanter, & adſiduè, in* Digeſtivorum *uſu continuandum, ut Coctionum robur, & partium firmitudo, pedetentim reducatur.* 317. *ad* 318. confer. 323. 553. Digeſtiva *hæc, quid ſint.* 313. Quænam *talia ſuppeditet* Materia Medica, *& qua ratione uſurpanda.* 313. *ad* 314.
— Pharmacis *ſolis non curatur, ſed* Diæta *ſeu* victus ratio *concurrere debet.* 318. *Hæc* in Podagræ Intervallis, *Cibi Quantitatis, Qualitatis, Temporis, reſpectu, qualis.* 318. & 553. *Reſpectu Lactis ſolius uſus.* 318. 319. *Reſpectu Potus ut Cereviſiæ, Vini.* 319. *ad* 320. & 321. 554. *Aquæ puræ.* 320. *Potus Diætetici ſeu Decoctorum ex Lignis.* 320. *ad* 321. 554. *Somni, & Vigiliarum, temporis.* 322. *Animi Adfectuum.* ibid. *ad* 323. 554. *Reſpectu Motus & Quietis.* 323. *ad* 324. *Reſpectu Veneris uſus.* ibid. 554. *In* Podagræ Paroxyſmis, *reſpectu Cibi & Potus quantitatis, ac qualitatis, tum Exercitii.* 326. *ad* 327. 554. *Ubi ἀκμὴν ſuam attigit Morbus, ob Paroxyſmi, primo inſultu, atrocitatem, Exercitium, ceterum adeo ſalutare, vetatur; & decubitus in lecto, ad certum tempus, una cum tenui Diæta requiritur.* 326. *ad* 327. *Quãdonam verò, in Podagræ inveteratæ Paroxyſmo à lecto abſtinendum, ut Mors vitetur; moleſtiam potius vectationes ſuſtinendo, & dolorem, amariſſimum licet Naturæ remediũ, ferendo?* 327.
— *inveterata Diarrhœam excitat, ſi materia in Artus non eliminatur; quomodo tum occurrendum.* 328.
— *à Cathartico, etiam leni, accerſetur.* 443. 444. *Minitans verò tum Paroxyſmus, ob Purgantia data, Laudano reprimitur:* Hocque nondum animadverterat Auctor, cum Tractatum de Podagra ſcripſit. 444.
— *per* Metaſtaſin *aliquando, licet raro, materiem morbi in Pulmones deturbat, cujus cauſſa* Tuſſis brumalis, *ex frigore in Paroxyſmo ſuſcepto: in quo caſu nulla Podagræ habenda ratio, ſed Morbus tamquã Peripneumonia curandus, Sudores, hic nocuos, cautè vitando.* 328. & 554.
— retroceſſa *quomodo cognoſcatur.* 445. *Et quomodo, à periculo inde imminente, ſe liberaverit Auctor.* ib. *Retroceſſio hujuſmodi materiæ morboſæ periculoſa admodum.* 69. *ad* 70.
— *Scorbutum quandonam mentiatur.* 172.
Podagricis *Cogitationes nimiæ admodum obſiciunt.* 233. *Hincque plures, indebita Meditatione, quàm ipſo Morbo, fuere perempti.* 329.
Pompa Remediorum *in Moribundis ſæpe malè collocatur.* 199.
Porrigo *ſeu* Furfur *Capitis.* 524.
Porrigines in Lue Venerea. *vid.* Cruſtulæ.
Poſſetum. *vid.* Zythogala.
Potatio *nimia in* Gonorrh. virul. *recidivam quando producat.* 208.
Potatores *Hydropici, aliis frequentius, fiunt.* 334.
Potio Cardiaca *in* Variolis, *ubi Symptomata ex nimio frigore vel Evacuationibus indebitis.* 97.

— pur-

— purgans *Auctoris.* 38. 488.
— purgans *in* Colica bilioſa, *aliis anteferenda.* 128. *In* Febrib. Continuis. 38. *In* Febre nova hyemali. 356. *Quando iteranda.* 357. *Ad ſubducendam materiem revulſam.* 349. *Quando iteranda.* ibid. *In* Hydrope, *pro robuſtis in quibus alia non operantur, una & altera.* 337. *Simul calefaciens inter purgandum & corroborans, alia.* ibid. *Purgans & Vomitum ciens*, 338.
— *vid.* Hauſtus.
Potter *Capitaneus Londini Cortice Peruviano occiſus.* 187.
Potulentorum, *in Podagræ Regularis Paroxyſmo, tertia pars tantum per veſicam redditur.* 304.
Potus *in* Dyſenteria *qualis.* 112. *Frigidus in Dyſenteria qualis.* ib. 114. *In* Febre Dyſenterica. 118. *In* Hydrope *conceditur ab Auctore ad* ℔iß. *vel* ℔ij. *ſingulis diebus.* 342. *In* Hyſterica Adfect. *Puerperarum à nimio Menſiumfluxu.* 282. *In* Podagra *optimus, qui non nimis Vinoſus, nec nimis Aquoſus, ut Cereviſia tenuis Lond. lupulata vel non; vel Aqua cum Vino, præſertim in mitiori.* 319. 320. *In Podagra, vehementiori, & provectiore, omni ſpirituoſitate careat, &* Potus Diæteticus *propinetur.* 320. *ad* 321. *Hicce palato quantum fieri poteſt gratus fiat.* ibid. *Adpetitum plus favet aliis liquoribus.* ibid. *Et hoc commodi habet, quod illi, qui eo utitur, concedat liberiorem in cetero victum, quàm ſi Vino vel Cereviſia uteretur.* ib. 151. *In* Tuſſi Epid. 1675. *abſente Febre, &c.* 153. *In* Variolis Anom. *temperans & Salivationem promovens, qualis.* 125. 127.
Præputio ſi Glans contegitur. *vid.* Glans.
Praxis Medica *unica vera in Obſervatione Operationum Naturæ fundatur, h. e.* Indicationes ex ipſis Morborum Phænomenis elicit, dein Experientia firmat; *ut fuit Hippocratis illa.* 196. *Lapis Lydius eorum qui Medicinam profitentur, eſt.* 338. *Apud plurimos Auctores ad Poſtulata quædam ex Hypotheſibus & laſcivientis ingenii luxuriis, deducta, non ad rei veritatem, componitur.* 204.
— *in Variolis,* Eruptionis *tempore, ubi de* caloris *gradû adplicando agitur, in incerto, ac lubrico, loco conſtituitur.* 89.
— *vid.* Medica Praxis, *vel* Medicina.
Prognoſis, *in* Variolis, *Mortis vel Vitæ pendet à* multitudine, *vel* paucitate Exanthematum. 234. *Ratio hujus.* ib. *Dein* Προγνωστικὸν *in Variolis Confl. rarò fallax, & bonum, ex* Tumore *Faciei & Manuũ* Salivationi *ſubſequente, deſumendũ.* 84. *ad* 85.
Proſtatæ *in Gonorrhœa virulenta adeo tempore adficiuntur, ut in Cadaveribus efferato ulcere depaſtæ, repertæ fuerint.* 205.
Protuberantiæ, *in Rheumatiſmo, ad digitorum internas potius, quàm externas, partes excitantur.* 170.
Pruritus ferinus *quomodo curandus.* 175. *ad* 176.
In Pruritu ferino *Sudor, omni mane qua ratione provocandus.* 176.
— — *Venæ ſectio, ante Remediorum uſum, quare exigatur.* ibid.
Ptiſana *in* Peripneumonia notha, *pro Potu.* 169.
— *In* Pleuritide eſſentiali *pro Potu.* 165.

Ptyaliſmus. *vid.* Salivatio.

Pueri, Senes, Juvenes *diuturno morbo confecti, Venæ ſectionem in Febribus vetant; & quare.* 30.

— Podagra *non adficiuntur.* 308.

Pueris *Febribus Intermitt. laborantibus* calidiora *exhibere periculoſum.* 57.

Puerperæ *Apoplexia Hyſterica, quandonam frequenter ſatis adficiantur.* 257.

— *teneriores lecto decumbentes, quidnam emolumenti inde habeant.* 280.

Puerpera *tenerior & Vaporibus obnoxia, ante diem decimum, è lecto ſe non contineat.* 279. *Si nimis cito ſurgat, Hyſterica Adf. ex qua Lochiorum ſuppreſſio, cum diris & letalibus Symptomatibus, adficitur.* ibid. *Vix decima* moritur, *ex defectu virium, vel ex doloribus, à partu; ſed inde plerumque, quòd è lecto cito nimis ſurgat.* ibid.

Pulſus *in* Febre nova hyemali *ſanorū non abſimilis.* 348. 355. *Languidus & inordinatus, ſi male tractetur.* 349. *Qualis, ubi Phrenitis adeſt, & Mors inſtat.* 356. *In* Hypochondriaca *vel* Hyſterica Adfectione *ſimilis ſanorum eſt, ut ut ſtrangulari videantur.* 262. *In* Variolis Confluent. *die undecimo vix percipitur, adeo obruitur à Pure ſanguis.* 249.

Pulvis adſtringens *in Mictu ſanguineo & Sputo ſanguineo in Variol. Confl.* 441.

— Cardiacus *in languore Febrili.* 37.

— *ex* Cortice Peruviano *in Febr. Interm. cum* Vino rubro, *aliis modis anteferendus.* 189. *Nec obeſt Vinum licet ad Continuarum ſpeciem vergant.* 190.

— Patrum. *vid.* Cortex Peruvianus.

Pulvis Pyrius *inventus non letalior fuit hominibus. quàm* Malignitatis *verbi inventio.* 370.

Punctura Tendinis *dolorem duodecim horas poſt V. S. modo infert, qui circa Axillas præcipuè reperitur, tumore vix majore Avellana ſuborto; ex orificio interim ichore effluente, quod primarium ſignum.* 167. 523. *Quomodo* curetur. 523.

Purgantia *quælibet Naturæ quare inimica dicantur, ab Auctore.* 335. *Vel mitiſſima quoque tumultum plerumque in corpore excitant.* 58. *Repetita ſæpius, in Adfectibus fere quibuslibet, præſertim in imbecillibus, & Infantibus*, plurimum obſiciunt, *& Tumores in infimo ventre horum excitant.* 268. *Facilius vel difficilius operantur, pro corporis Idioſyncraſia; quare cautus ſit ſemper Medicus, de ægri corporis, ad Cathartica ferenda aptitudine, vel ineptitudine; nam hujus neglectu Hypercatharſes à levioribus etiam Purgantibus quandoque obortæ.* 335. *Si* Correctiva *dicta admiſta habeant, Catharſis redditur laborioſior.* 212. Leniora *in Robuſtis aliquando plus præſtant, quàm validiora: Sic etiam aliquando teneriores homines fortiſſimis purgantibus æquè cedunt.* 317. *Poſt* V.S. *omnium maximè refrigerant.* 368. Paregoricis *viam ſternunt.* ibid. *Et iis adjuvari poſſunt.* 366.

— *in* Angina, *lenitiva quandonam, poſt Venæ ſectionem, exhibenda.* 177. *Et quandonam in poſterum diem rejicienda.* ibid. Cum Chalybe, *&* Chalybeatis, *vel ipſorum uſus tempore, quare non exhibenda.* 268. confer. 272. *In* Chorea Sancti Viti. 361.

361. 506. *Quoties & quando repetenda.* 361. & 506. *In* Cholera morbo *damnantur.* 107. *In* Chronicis Morbis *ante uſum roborantium vel Digeſtivorum exhibenda.* 316. *Et ubi ſemel Corroborantia & Digeſtiva adhibentur, non intercalanda.* 317. *In* Colica Hyſterica, *quandonam.* 133. *In* Colica bilioſa *quando.* 128. *Ad tertiam vicem non numquam repetenda.* 128. *Quandonam augenda.* 129. *In Febricitantibus* Coma *quomodo inducant; illudque, Paregoricis exhibitis amolitur:* quod ſi Auctori in mentem antea veniſſet, non Enemata tantum, ſed ipſa Purgantia, *in Febre Comatoſa An.* 1673. auſus dare fuiſſet. 357. *In* Comate Febrili, *Calefacientibus excitato, nocent.* 360. *Purgantia, & V. S. alternatim iterata* Contuſiones *tutiſſimè curant.* 330. Corticis Peruv. *uſum ne præcedant.* 56. *In* Diarrhœa, *qualia.* 113. 510. *In* Dyſenteria, *& quoties iteranda.* 112. 509. 510. *Ultra tertiam vicem Methodo Auctoris raro exigebantur.* 112. *Quandonam uſum Laudani præcedere debebant; & quando non.* 116. *Poſt* Febres Autumnales *magis, quàm poſt* Vernales, *neceſſaria; & quare.* 37. *In Febribus* Continuis *quando, & quare, tempeſtiva.* ibid. *In Febre* Dyſenterica. 118. *Quoties inſtituenda.* 119.

— *In Febre* Epidemica *quacumque, non exhibenda, in principio ſtatuve Morbi, niſi V. S. præmiſſa: quod probè obſervandum.* 357. *In Febre* nova Epid. *V. S. quare, & quandonam iteranda.* ibidem. *Et hìc non nocent, ut quidam putant, ſed requiruntur, quia poſt V. S. propinata, ſummè refrigerant, &* Narcoticis *viam ſternunt.* 368. *In Febre* Eryſipelatoſa *qualia eſſe debeant.* 174. *Et quale Paregoricum aliquando, hora ſomni, inſuper exhibendum.* 175. *In Febribus* Intermittentibus *Diabetem ſenibus quandonam inferebant.* 192. *Febres Intermittentes, in Infantibus, ac ætate florentibus, longiores, ac pejores, reddunt.* 56. 186. *Provectiores ætate in mortis periculum conjiciunt.* 56. *Et indebitè celebrata Febres Intermitt.* Vernales *prolongant.* 49. *Non niſi certa conditione in Febr. Intermitt.* Autumnalibus, *tentanda.* 54. *Poſt Febres Interm. Autumn. penitus ſublatas, nec ante, ut perículoſiores inſecuturi Morbi, præſertim in provectioribus ætate, vitentur,* neceſſaria *admodum.* 58. *& vide* 60. *Eadem verò prius exhibita Morbum contumaciorem reddunt: & quare.* 58. *&* 60. *Hydropem quoque accerſunt; neque eam natam tollunt.* 59. *Exhibenda proin tantum menſe uno elapſo, cum ſcilicet non modo Paroxyſmi, ſed etiam ea alteratio, quæ diebus iis, in quos incidere debuerat Paroxyſmus, perſentiſcitur, prorſus evanuerint.* 58. *Qualia, quo tempore, quibus intervallis, adſumenda; quoties repetenda.* ib. *Si per* Corticem Peruvianum *curatæ fuerint, non exhibenda quin inde Recidiva fiat.* 191. *In* Peſtilẽtiali *Febre poſt V. S. & Diaphoreſin, quale exhibenda.* 77. *In Febre* Quartana *æque fere nocet ac Venæ ſectio; non tamen uſque adeo, niſi crebro repetatur.* 54. *Qualia poſt Febrem* Scar-

latinam. 162. *In Febre* Stationaria. 495. 496. *Sudoriferis miſta*, *ante Paroxyſmum exhibita*, in Tertian. Autumn. *commendantur*. 55. *Sudoriferis*, in Tertiana duplici *non admiſcenda*, *&* *quare*. ibidem. *In* Febre ex Tuſſi *malè tractata nata*, *per tres dies inſtituta ſufficiebant*. 197. *In* Gonorrhœa virul. *Remedia ſunt*, *in quibus Curationis omnis Cardo vertitur*. 208. *Hydragoga præ ceteris conducunt*. ibid. *Diu continuanda*; *ſi enim nimis cito relinquantur*; *reperta mane adhuc gutta Ichoris in ſummitate colis*, *redibit Morbus*. ibid. *Si ab ægro ſumi nequeant*, *vel ſi iis pertinaciter refragatur*, *facilè Lues oritur*; *&* *quomodo tunc ſuccurrendum*. 209. confer. 210. *Poſt Luem Salivatione ſublatam*, *quamdiu vitanda*. 215. *In* Hæmorrhagia Narium *quandonam exhibenda*. 178. 522. *Lenientia niſi exhibeantur*, *poſt Hæmorrhagiam immodicam*, *recidiva metuenda*.46. *In* Hæmoptoe, *præſertim repetita*, *Tabem inferunt*. 178. Hydragoga *dicta in iis*, *qui ægre purgantur*, *vix aliquid efficiunt*; *&* *ſi aucta doſi exhibentur tumultum Sanguinis promovent*, *&* *plus augent*; *hinc*, *ut bene operentur*, *leniora Cathartica iis admiſcenda*. 336. 337. *Per* ἐπίκρασιν *quæ agunt*, *in* Hydrope, *Tumorem potius adaugent*, *quàm minuunt*. 335. *ad* 336. *In Hydrope præ ceteris Morbis*, *validiſſima requiruntur* *&* *celerrima*; *ut Aquæ maxima celeritate*, *quam ægri vires ferre queant*, *exantlentur*. 335. *&* 336. *Quæ vel ſegnius vel mitius operantur quare officiunt magis quàm proſunt*. 335. *Hinc Curationis cardo in Hydrope pendet ab exacta inquiſitione*, *num æger facile*, *num difficile Catharticis cedere ſoleat*. ibid. *Fortiora*, *&* *nimis moventia*, *juſto debilioribus ſunt præferenda*, *quia Laudano occurrere hodie certo poſſumus*. 336. *Singulis diebus exhibenda*; *&* *quas ob cauſſas*. ibid. *Non numquam verò dies unus aut alter intercalari poteſt*. ibid. *In Hydropicis promptè Catharſi cedentibus quænam*. ibid. *Varia plura*. 515. *ad* 516. *Duo Palmaria*, *pro iis qui ægrè purgantur*, *cæteris* δραστικώτερα, *ſunt* Elaterium *&* Infuſio Croci Metallorum. 337. Ubi per roborantia, vel & lixivialia curamus, exquiſitè vitanda: revocant eadem ilico jam recedentem tumorem. 345. *Frequentiora in* Hyſtericis *id modo efficiunt*, *ut Materiæ billoſæ viridis*, *uberior enaſcatur ſeges*; *&* *quare*. 191. *Hyſtericam Adf. ſæpè invitant*, *ubi contrarium foret*, *ſi ejus fomes in materia aliqua involveretur*. 265. confer. 263. *In initio quare* *&* *quando*. 267. *In leviori ſpecie omittenda*. 271. *In Hyſtericæ Adf. Paroxyſmo ubi Dolor urget poſt V. S. quandonam inſtituenda*, *ante uſum* Laudani. 276 *&* 277. *In* Iliaca Paſſione *ſiunt Emetica*. 45. 128. 365. *Licet fortiſſima*, *Inteſtina non permeant*. 365. *In Ileo vero non exhibenda prius*, *quàm roborato ventriculo*, *quin alias Emetica evadunt*. 45. *In Ileo ex Torminibus ventris*, *in Febre Epid. nova*, *fortiſſima exhibenda*, *quænam*. 365. *Si evomantur Paregorica prius exhibenda*. 365. *ad* 366. *Ope Paregoricorum retinentur*, *&* *operationem ſuam deorſum ſiſtunt*, *licet*

licet paradoxon videatur. 366. *Pro* Infantibus *optima quæ ex Rhabarbaro cum Cereviſia.* 367. *In* Lue Venerea *quare non exhibenda ad corpus pro Salivatione præparandum.* 212. *In* Mictu Sanguineo, *à Calculo, poſt V. S.* 443. *In* Nervoſis Affectibus *repetita, ſæpe congrua; ut in Chorea Sancti Viti.* 360. *In* Peripneumonia notha *poſt V. S. crebriora, præſertim ubi hæc reiterari non debet.* 168. 498. *Quo die iteranda.* 169. *In* Peripneumonia vera *non conducunt.* 169. *In* Phrenitide, *ante Narcotica, aſſumenda.* 41. *In Phrenitide à Calefacientibus inducto, nocent.* 360. *In* Pleuritide *Symptomatica ad finem.* 153. *In Pleuritide Vera poſt V. S.* 166. *In* Podagra *cur Empiricis quibuſdam, eadem celantia adſtute, exiſtimationem conciliarunt cum damno ægrorum.* 311. *Ad Materiam Morbi ejiciendam, neutiquam conducunt.* 309. *ad* 311. *Sed Materiem ab articulis intus repellunt, & Morbum retrocedere faciunt.* 310. *Hinc Podagricis lædunt.* 316. *Adeoque nec in Paroxyſmo, nec poſt eum, neque ante ipſum, neque Vere vel Autumno, exhibenda.* 310. *Paroxyſmum ſæpe accerſunt, etiam lenia; niſi Laudanum inſuper adſumatur, tum non nocent, ut tempore obſervavit Auctor.* 443. 444. *Inter V. S. exhibenda, quãdo Metaſtaſis materiæ ad Pulmones adeſt.* 328. *Exhibenda quoque Manna ubi Mictus Sanguin. adeſt.* 444. 553. *In* Rachitide *ex Febr. Autumnali qualia eſſe debeant? Non verò niſi Febre fugata exhibenda, & quare.* 59. *ad* 60. *In Rachitide vera quandonam locum habeant.* 269. *In* Rheumatiſmo *qualia.* 200. 499. *Poſt diem octavum ab ultima V. S. qualia exhibenda.* 172. *Poſt tertiam V. S., ſæpius iteranda, ut Sanguini parceretur, &* Paregoricis *locus daretur, ſatius fore, quia tum ab his* non figitur Morbus, *Auctor tempore didicit.* 200. *Poſt* Salivationem Mercurial. *in Lue Venerea non exhibenda, quia Recidivæ cauſſa eſſe poſſunt.* 213. & 214. *In* Tuſſi convulſiva *Puerorum, quomodo juvent.* 195. *In Tuſſi* Epid. 1679. *continuanda donec convaleſcat.* 195. 197. *In* Tumore Abdominis *Infantium nimis repetita, horum plurimos interfecere.* 269. *In Tumoribus Abdominis Infantium, poſt Febres Intermittentes diuturniores, indicantur.* 60. *In Tumoribus Abdom. Infantium, ex Rachitide vera, non niſi ſemel vel bis, ante uſum Alterantium, admittant.* 269. *In* Variolis, *initio an conducant.* 87. *Et quid mali producere poſſunt.* 88. *Sanguine nondum inquinato, Variolas diſtinctas reddunt.* 238.

—— *In Variolis* Anom. 238. *Poſt Variolas* Confluentes *curatas.* 252.

Purgantibus *ægrè* (209.) *Salivatio etiam Mercurialis ægrè plerumque inſtituitur.* 214.

Purgationis Omiſſio *poſt Morbos Autumnales, plus quàm ulla cauſſa,* multorum Morborum *fons eſt.* 38.

Pus *in ſanguinem quomodo reſorbeatur & Febrem excitet.* 233. *Poſt Pleuritidem eſſentialem Thoracis cavo quando recondatur.* 164. *In* Variolis *in ſanguinem copiosè regurgitans,* in fine Morbi ſuffocat. 237.

Puſtula *in Gonorrhœæ virul. initio,*

dein in Ulcus Aphthoſum abeuns (*a Shanker* 205.) *in* non Recutitis, *quomodo incipiat & procedat.* 206.

Puſtulæ *in* Febre Eryſipelatoſa *non vulgari Urticarum puncturas referunt.* 174. *In vulgari adparent, ac ſi apes aut veſpæ aculeis ſuis læſiſſent, & aliquando in Veſiculas attolluntur.* ibid.

—— Varioloſæ, *ſi Maculas purpureas interſperſas habent, letale.* 85.

—— *in* Variolis, *paucæ omnem ſalutis ſpem conſtituunt; & è contra.* 234. *Hujus Ratio.* ibid. *Ergo non propellendæ, ut denſæ ſint, cum ab horum numero diſcrimen pendeat, ſed potius coërcendæ.* 235. *Intempeſtivè autem & nimio opere prodeuntes, quot malorum cauſſæ.* 239. *Profuſiſſimæ verò fiunt; vel propter* naturam ægri calidiorem; *vel ob* Calefacientia intempeſtiva; *vel propter in* lecto decubitum nimium & præmaturum. 235. confer. 237. *Ne copioſæ nimis fiant quomodo præcavendum, aëre liberiore &c.* 237. *ad* 238. 241. *Ex frigore nimio flacceſcere ſolent.* 146. *In* Infantibus *ſæpè non prodiere, quia Epileptici adfectus Diſcretas præcedere ſoliti, pro eſſentialibus adfectibus evacuantium ope fuere tractati.* 243.

—— *in* Variolis Anom. nigris Confluent. *An.* 1670. *initio ab* Eryſipelate *vel &* Morbillis, *vix, niſi Eruptionis die, aliiſve ſignis, diſcernebantur.* 125. Puſtulæ nigræ *augebantur pro ratione Calefacientium, & contra.* 249. Materiem *eructant nec flavam nec fuſcam, ſed* rubro ſaturato *concretum ſanguinem imitantem.* 124.

—— —— —— —— *An.* 1674. nigredine *fuliginem æquabant; & perpuſillæ erant, ubi numeroſæ.* 145.

—— —— —— Diſcretis *An.* 1670. *quomodo ab iis generis Diſcreti Regularium, diſterminabantur.* 124. Nigræ *itidem fiebant, diebus ultimis.* 124. *ad* 125.

—— —— —— —— —— —— *An.* 1674. *paucæ ubi erant, non erant minores quàm in aliis generibus, & rariſſimè* nigræ. 145. 146.

——*in* Variolis Regularibus ſubflavum *colorem naturaliter habent.* 85. Nigredinem, *quod Symptoma anomalum eſt, in ſummitate aliquando habuere; ſed hæ Regiminis temperati ope,* ſenſim *per fuſcum in* ſubflavum *colorem tranſibant.* 85.

—— —— Confluent. *An.* 1667. *naturaliter quales; & quid de iis dicendum habuerit Auctor,* vide 82. Copioſiores *futuræ, quod patet, ex facie, primis diebus, ad inſtar pulveris è limatura acicularum undique reſperſa, prædicunt Mortem vel undecimo, vel decimo quarto, vel decimo ſeptimo, involaturam, utut æger & ſibi, & adſtantibus bellè habere videatur.* 234. Majores *in manibus ac pedibus, quam reliquo corpore; & quo plus ab extremis diſtant eo* minores. 83. Cauſticam qualitatem, *unde Cicatrices fiunt, ſi Regimine temperato tractantur, non induunt.* 95. *Cruſtis factis halitus putridos à materia purulenta in Sanguinem retropellunt.* 92. Deprimuntur *naturaliter, nec mali quid hoc portentat.* 97. *Sed tamen ignaros deterret, qui etiam in Diſtinct. Variolis augmentum exſpectant ante diem,*

non

non gnari temporis, quod Natura deſtinavit: Unde natus Rumor, de crebra Puſtularum retroceſſione. 98. Depreſſio *ex frigore vel evacuationibus indebitis, quomodo ſuperanda*. 97.
—— —— Diſcretis *An.* 1667. magnitudinis *Piſi grandiuſculi fuere*. 81. *Matureſcentes*, die octavo *in* Facie, *ex lævibus atque rubris, aſperiores evadunt & ſubalbidæ, & tandem magis flavæ: ubi in* Manibus & reliquo corpore, *progreſſu Maturationis minus aſperæ, & albæ magis, conſpiciuntur*. ibidem. Deſquamatione *in facie & reliquo corpore*, diſruptione *verò in manibus*, abeunt. ibid. *Poſt* mortem *ægri, quandonam* elevantur *adhuc & rubeſcunt*. 84. Repercuſſæ *ex* frigore, *vel* evacuationibus *indebitis, qui tractandæ*. 97.
Putrefactiones humorum *ultra modum retentorum, ut &* Fermentationum *varia genera, Claſſem unam cauſſarum univerſalium, Morbos producentium, conſtituunt*. 19.

Q.

Quæſtio, *qui Morborum medela adminiſtrabitur, dum eorum cauſſæ latent? ſolvitur*. 66.
Quartanæ Febres, *vid.* Febres Quartanæ.

R.

Rachitides veræ *rariùs occurrunt, niſi Intermittentes Autumnales, ex Conſtitutione Epid. prædominium habeant, quod* notatu dignum. 60.
Rachitis *vera, ejuſque* Curatio. 521.
Poſt Febres Autumn. nata, qualis; ejuſdemque Curatio. 59.
—— *quomodo curanda una aut altera Purgatione, Linimentis, Vino & Cereviſia medicatis*. 269.
Rationis Momenta *adeo varia & ſubtilia, ut Theoria quæcumque plauſibilis, iis innitens, à quodam pulchrè ſtabilita ab alio, tumque iterum ab altero, majoris adhuc veriſimilitudinis ſpecie, invertatur; quod tamdiu fiet, donec* ultima humani ingenii potentia *conſummata ſit*. 371. *ad* 372.
Recidiva *in Dyſenteria, reiterationem Methodi Auctoris expetit*. 114.
—— Febris, *notatu digna, poſt uſum Clyſterum & Catharticorum, quæ Febrem prius quaſi profligaverant*. 36. *Quid tum agendum*. ibid.
—— *in* Febr. Intermitt. *Cortice Peruviano curatis, ab Evacuantibus, Catharticis, Enematibus, inducta*. 191. *In* Febris Quartanis *poſt Corticis Peruviani uſum rarior, quàm in Quotidianis ac Tertianis*. ibid. *In* Gonorrhœa virul. *ex Decocto Lignorum ſæpe fit*. 210. *ad* 211.
Recutitus *ſeu* verpus *qui non eſt*, Gonorrhœæ virulenta *initio, ſæpe* Maculam *vel Puſtulam, inſtar Morbilli erumpentis, in glandis quadam parte habet, in Ulcus mutandam, a Shanker dictam*. 205. 206.
Refrigerans ſummum *eſt Catharſis poſt V. S.* 368.
Refrigerantia *in* Morbis acutis *quid efficiant boni*. 154. *ad* 155. *In* Febribus Malignis *propriè conducunt, licet ibi errantes Medici per Calefacientia & Alexipharmaca ſua Venenum ſuum, ita dictum, per cutis poros elimi-*

elimi-

eliminatum velint. 370. *In* Phrenitide *inſtante* , *ut & calefacientibus inducta.* 359. *In* Podagra , *ut Liquores refrigerantes* , *quare vitanda.* 320. *Externè adplicita periculoſa.* 329.

Regimen calidum,& Sudoris provocatio, *in* Febre Varioloſa *licet prodeſſe poſſe videantur*; *tamen*, *docente Experientia*, *nocent.* 101. *Methodo Auctoris planè oppoſitum*, *licet cum eo aliquando reſurgant ægri*, *magnū infert diſcrimen*, *& Symptomata vehementer auget.* 102. *Sudores extorquens Phrenitidem inducit.* 98. *Sæpe Symptomata producit* , *poſt Sudores extortos naſcentia*, *quæ Morbi malignitati falsò adſcribuntur.* 101.

—— *in* Variolis *quomodo noceat.* 237. *Quam mala Smptomata in Conſtitut.* 1674. *producebat.* 146.

—— —— *vide* Calefacientia & Cardiaca.

—— calidius *in* Variolis *tempore Expulſionis*, *quid efficiat*, *vide* Calefacientia.

—— temperans & refrigerans *in* Febre Varioloſa *videtur Auctori Methodus præ cæteris optima.* 102. *Ptyaliſmum adjuvabat.* 103. *Non metuendum*, *quamvis Sudores copioſi adſint.* 101.

—— *in* Variolis Confluent. *Symptomata duo peſſima*, Mictum Sanguineum & Maculas purpureas, *antevertit*; *Quæ duo ni præcaveantur*, *ubi jam adſunt*, *non curantur.* 237.

—— minus adcuratum, *in* Variolis, *Plebi quàm Divitibus*, *illi Variolas æquiores reddit*, *quàm his.* 92.

—— *in* Variolis *quale conducat vel obficiat*, *non ex Opinionibus*, *ſed ex Practicis Obſervationibus*, *deduci tantum debet.* 240.

Regula, *in Variolis*, Venæ ſectioni & Evacuationibus, *quam objiciunt*, à Circumferentia ad Centrum non eſſe movendum, *nullius eſt*; & *quare.* 88.

Remedia, *vide* Medicamenta.

Remediorum *ſeu Formularum ingentē Sylvam quare non tradat Auctor.* 16.

—— Formulæ in Praxi magis familiares. 488. *ad.* 489.

Renes *dolore quonam*, *naſcente Calculo*, *ſenſim adficiantur.* 442.

Repellentia *in Podagra*, *externè adplicita*, *periculoſa.* 329. *Quid mali præſtent.* 327.

Res 6. non Naturales *peccantes corpora noſtra*, *ad hujus illiuſve Morbi Epidemici generationem*, *non minus ac manifeſtæ aëris qualitates*, *magis minuſve diſponunt.* 22. *Qui Morbi tum Varii exoriuntur pro Conſtitutione Anni & humorum dyſcraſia.* 160. *ad* 161.

Reſpiratio, *in* Pleuritide Eſſentiali *metu Tuſſis ab ægro reprimitur.* 163.

Rheum-barbarum *in Dyſenteria ſine alio* purgante *leni exhibitum*, *quare non conducat.* 111. *ad* 112. *Cum Cerevifia in Infantibus purgans optimum.* 367. *Quomodo paretur.* ibid.

Rheumatici Dolores *nimium à lecto*, *in Febribus Epid. abſtinendo*, *præſertim in declinatione oriri poſſunt*; & *quid tum agendum.* 139.

—— *quidam pro* Scorbuti Symptomatis *habentur*, *incautis.* 172.

Rheumatiſmus *omni tempore*, *ſed maximè* Autumno, *inceſſit*, & ætate florentes *præcipuè adficit.* 170.

Hic Morbus à Scriptoribus ſicco pede tractatur, vel *quod eum pro* Arthritide *habuerint*, *ubi ſine Febre adparebat*, *licet examinanti multum differre conſtet : vel*, *quod de novo ad reliquam Morborum Iliada acceſſerit.* ib. *Frequentiſſimus nihilo minus eſt*, *& licet*, *Febre depulſa*, *raro occidat*, *tamen ob dolorem inſignem & diuturnitatem*, *notatu digniſſimus.* ibid. 498.

—— *inflammatoriam cauſſam adgnoſcit*, *ut patet argumentis.* 171. *Ex frigore ſubitaneo poſt calefactionem plurimum oritur.* 170. *A* calore lecti *intenditur.* 171.

—— *incipit cum* Febre *ejuſque Symptomatum caterva.* 170. *Quæ ſenſim evaneſcens manente dolore*, *ſæpe* recrudeſcit, *& quando.* ibid. *Febris pro Morbo primario habenda* ; *& reliqui Adfectus*, *à quibus nomen mutuatur Morbus*, *tanquam Symptomata*, *quæ à materia febrili*, *à modo criſeos*, *à parte in quam Materia ruit*, *pendent.* 159.

—— *non eodem vigore*, Febre depulſa, *ſed*, *ad inſtar Arthritis*, *ſubinde laceſſit.* 170. *Et licet*, *tum* Mortem *quidem non inferat*, *quare tamen non contemnendus.* ibid. confer 498.

—— *Protuberantias in digitorum interna potius*, *quàm externa*, *parte excitat. Et membra motu omni*, *ceſſatis jam doloribus*, *ſæpe ad mortem uſque privat*, *digitorum articulis inverſis.* 170.

—— *ſponte ſæpe tandem deſiſtit.* ibidem.

—— Podagram *in Fœminis gracilioribus adoleſcentibus*, *vel conſtantioris ætatis*, *aliquando mentitur.* 443.

Rheumatiſmus Verus *quomodo* curandus. 170. *ad* 172. 198. 499. Indicationes Curativæ. 171. Venæ ſectio *in latere adfecto ilico inſtituenda.* 171. *A ſola V. S. Curationem ſumi debere cenſebat Auctor.* 171. 317. *Quoties hæc iteranda*, *& quando.* 171. 499. confer 171. Calefacientia *exhibita Venæ ſectionis frequentioris cauſſa eſſe poſſunt.* ib. *Enemata è Lacte Sacchar. diebus à V.S. liberis*, *injiciebantur.* 171. *ad* 172. 499. Medicamenta *incraſſantia*, *refrigerantia*, *& ſimile* Regimen, *nec non Diætam adæquatam*, *ex Decoctis farinoſis*, *Juſculis carneis tenuiſſimis*, *commendabat. A lecto de die per aliquot horas abſtinendum volebat.* 171. *Sed vidit*, *tempore*, *Auctor hujus Methodi per V. S. frequentiores incommoda.* 198. *ad* 199. ibid. *Hinc eam mutavit.* 198. *Et per Diætam tenuem*, *ut* Serum Lactis, *curare cum ſucceſſu tentat*, *in quibuſdam.* 199. *Sed in aliis poſt ſecundam*, *vel ad ſummum tertiam*, *V. S. jam* Cathartica *& inſuper* Paregorica *exhibet.* 200. *Et ſic incommoda à V. S. præcavet.* 199. 200.

In Rheumatiſmo Paregorica *quodam tempore vetabat Auctor*, *utut ſæviret dolor*, *ſi per V.S. ſolam curatio expetebatur*, *quia*, *ut putabat*, *Morbum figebant* ; *hincque V. S. frequentiorem poſtulabant*, *neque in vigore Morbi* ἀναλγησίαν *promiſſam præſtabant.* 171. 200. *Hinc* ipſa *non niſi*, *octo diebus elapſis*, *poſt* Cathartica, *ſed* lenitiva, *exhibita*, *propinabat* ; *& quare.* 172. *Verum*, *ubi Methodum mutavit citius* Paregorica *quoque exhibere jubet*, *ubi citius Cathartica exhibentur.* 200.

—— —— *Dolores V. S. imminuti, non tamen omnino evaneſcunt; ſed tantum ubi Vires reſarcitæ; maximè æſtate ſubſequente.* 172. *Verum, ſi æger perverſa Methodo forte tractatus, tum Dolores vagi, per omnem vitam ſæpe ægrum, diſcruciant, qui incautis Scorbuti Symptomata habentur.* ibid.

—— —— inveterato *V. S. iterata, Fontanella, & Spiritus volatil., cum Vino Canarino omni mane & ſero adſumti*, Curationem *abſolvunt: ſed longius ſpatium, inter Venæ ſectiones reiterandas, eſt interponendum.* 173. *Venæ ſectione illa iterata Morbus hicce eruitur, vel eo deducitur ut aliis facile curetur.* ibid.

Rheumatiſmus Scorbuticus *quidam datur, licet inter verum Rheumatiſmum & Scorbutum diſcrimen intercedat; & quare ita vocetur.* ibid. *Deſcribitur cum ſui differentia à vero Rheumatiſmo.* ibid. *Protuberantias tales ac Verus, in partibus raro excitat.* ibid.

—— —— *Fœminas præ reliquis adoritur, tum Viros imbecilliores.* ibid. *Hinc fere videtur ſpecies* Adfectus Hyſterici, *ſed Hyſtericis remediis non cedit.* ibid.

—— —— *Corticis Peruviani longiori uſui ortum ſæpe debet.* 133. & 186.

—— —— *Chronicorum præcipuorum ad inſtar, in diuturnitatem longam aliquando ſe protrahit.* 173.

—— —— *quomodo* curandus. 174.

Riſus *ex Hyſterica Adf. ſine ulla ſæpe cauſſa.* 259. 264.

Roborantia, & Cardiaca, *in* Febrib. Intermitt. *Autumn. ad Naturam ſublevandam, quando, & cur, conveniant.* 56.

—— *in* Hydrope *eadem ſunt, quæ in Podagra, paucis additis, tradita.* 344. *Quando & quare conveniant.* 343. *ad* 344. *In* Hyſtericæ Adf. *curatione, poſt Evacuantia, dentur; inter hæc primarium Chalybs.* 267. *ad* 270.

Roſa, *in Igne ſacro occurrens, quid vocetur.* 67.

Rubedo, *in Variolis*, in interſtitiis *Puſtularum, inſtar Roſar. Damaſc.* octavo die *incipiens, bona; ſi cito recedit malum.* 81. 84.

Ructus nidoroſi, *in Podagræ irregularis Paroxyſmorum intervallis, vexant.* 306.

Rumor, *de Variolarum* retroceſſione crebra, *unde ortus.* 98.

S.

SAl Abſinthii *cum ſucco Limonum, ad Vomitum, in Ileo vero.* 45.

Salia lixivioſa, *in Hydrope, ad Diureſin movendam, præ ceteris optima.* 343.

Saliva *in Variol. Confl. viſcida eſt* undecimo die. 83. *Quibuſnam tum ſuccurrendum.* 96. 505. Cardiacis *dictis præpropere incraſſatur ita, ut pernicies inducatur.* 241. *Vid.* Salivatio.

Salivatio, *in* Hyſterica Adf. *ſimilis ac ex Mercurio.* 264. *In* Febre Dyſenterica *rarò juvabat, uti in* Febre *Varioloſa ſolebat.* 116. confer 102. Febrem Varioloſam, *uti ipſas Variolas, placidè ſolvere ſolebat.* 102. *ad* 103. *Et Maculæ purpureæ hac ope evaneſcebant.* 103. *Quomodo hic ſub finem Morbi excitatur.* 99. *Eſtque hic* critica excretio; *cujus defectus, niſi aliam ars ſuggerat, ad aliquot ſeptimanas*

manas perſeverat Morbus. ib. *Numquam non ſalutaris quoque hic; hinc ubi adeſt cavendum à V. S. & Enematibus.* 103. *Aliquando, per ipſam Naturam, in* Diarrhoeam *vel in* Sudores *profuſos, pervertebatur.* 99.

Salivatio Mercurialis, *in* Lue Venerea *confirmata, omnem numerum abſolvit, juxta Sydenhamum.* 211. *Sed Gonorrhœam non valet ſanare.* 151.

—— —— *quomodo inſtituenda.* 212. *ad* 217. *Ad præparandum corpus, Catharticis, Balneis, V. S., non indiget; & quare.* 212. *Suſtinetur melius, ſi nihil prius agatur, quàm ſi evacuantibus,* ante prælium, quaſi inciſi ſint Nervi. ibid. *Quonam Unguento fricandæ partes ad eam excitandam; & quænam fricandæ.* ibid. 214. 518.

—— —— *quomodo & quando incipiat à Frictione.* 518. *Et ſi non procedat, qua ratione per Turbith minerale provocanda.* 212. 214. 519. *Antequam bene adſurgat, ſæpiſſimè oritur* Diarrhoea, *quæ* Opiatis *reprimenda.* 213. Difficulter *in iis, qui difficulter purgant* (209.) excitatur. 214. *Et non nimis obſtinatè tum urgenda, quin Dyſentericæ dejectiones modo fiant, aliaque horrenda Symptomata.* ibid. *Quomodo tum procedendum.* 215.

—— —— *certis gradibus modificanda, ne ægrum in periculum conjiciat; & ad quamnam copiam evehenda.* 212. 519. *Lintea, ubi permutanda, ſint prius uſitata.* 212. *Si* violenta *nimis, Cathartico reprimenda paulum.* 213. 518. *ad* 519. *Si* langueſcat *nimis cito, quomodo* Mercurio dulci *exſtimulanda.* 213. 214. 519. *Ubi per* Diarrhœam *enervatur, quid agendum, ut revocetur.* 213. 519.

—— —— Diætam *qualem exigat.* 216.

—— —— *convaleſcente ægro, non cito cohibenda, ſed leviter ſuſtinenda.* 213. *Et* Oris *poſt eam* exulceratio *ſibi tantum concedenda.* ibid. *Vide* Os exulceratum.

—— —— *Methodo Auctoris inſtituta, vario de nomine expeditior, itidem minus periculoſa, recidivæ minus obnoxia.* 216.

Salivationis Mercurialis *effectu, qui debilitati & exhauſti in Galliam cur ſæpe migrare cogantur.* 217.

Salivatio *in* Variolis Anomalis Confluent. *An* 1670. *major erat adhuc, quàm in aliis.* 125.

—— —— —— Diſcretis *An.* 1670. *adfuit æquè ac in Conſl. in hac ſpecie.* 124. *Quid inde concludatur.* ibid.

—— —— —— nigris *peſſimis An.* 1674. *itidem ſalutaris adfuit.* 148. *Hic verò, ante* undecimum *diem, ſine periculi metu, quomodo ſiſti poterat.* 147. *ad* 148.

—— —— Regularibus Confluentibus, *in Adultis ſymptoma genuinum, non minoris momenti, quàm* Puſtulæ, *ac partium* Tumor, *eſt; & ſemel tantum ipſam* abfuiſſe *norit Auctor.* 83. *Harum individuus comes eſſe debet; & quare.* 236. 503. *Et* certius *vexat Adultos, quàm Diarrhœa Infantes.* 83. 93. 503. *ad* 504. *Omnino* non ſiſtenda, *ſed Naturæ committenda.* 94. Eliminandæ *quippe Materiæ morbificæ inſervit.* ibid. *Eſt enim, in iis, è præcipuis Naturæ* Evacuationibus, &

& in locum iſtius, quæ per Puſtulas majores in Diſcretis contingit, ſubſtituitur. 93. confer 83. *Et in tuto ægrum ponere ſolet.* 84.

—— —— —— prodit *Eruptionis initio, aliquando poſt.* 83. 93. 503. Ceſſat, *vel ſaltem, ſaliva ſpiſſa facta*, minuere *& decreſcere incipit*, undecimo die, *licet adhucdum utcumque perduret.* 83. 84. 93. 94. 249. 504. *Sed Tumore Faciei ac Manuum compenſatur.* 78. 84. 93. 248. 249. 503. *Ubi integrè* ceſſat, *Faciei quoque evaneſcit tumor, ſed* Manus *tum intumeſcunt.* 83. *Aliquando, ſed raro, poſtquam ceſſavit, recrudeſcit.* ibid.

—— —— —— *ne* ſiſtatur *ante* diem undecimum *cavendum*; periclitatur *enim tum æger & quare.* 93. 84. *Si* deſinit *ſponte ſua*, undecimo die, *neque* facies *intumeſcat, aut ejus loco* manus *intumeant, aut hi tumores ejus vicem ſubeuntes, evadant, moritur æger.* ibid. *Quibusnam verò cum Symptomatibus.* ibid. *ad* 85. Promovenda *Cereviſiæ tenui, & liquorum temperantium uſu.* 93. 96. *ad* 97. Suſtentanda *Narcoticis, præ aliis quibuſcumque.* 93. *ad* 94. *&* 204. *A* Paregoricis *licet parum imminuatur, tamen non penitus ceſſat, ſed, intervallis ab adſumpto Anodynis remotis, melior reſurgit; tum quia vires ægri reſtauratæ; tum quia hoc modo melius ſaliva excoquitur.* 248. Protrahenda *Narcoticorum itidem ope, quod aliquando ad* diem decimum quartum, *& ultrò, fit.* 94. Supprimitur calore *nimio*, calefacientium *uſu, &* abſtinentia *à liquoribus Sanguinem* diluentibus. 93. 125. *Tum à pure reſorpto quoque ſiſtitur.* 236. Revocanda, *ſi juſto citius ſuppreſſa, itidem Narcotiorum ope.* 94. *Suppreſſa ex Salivæ viſciditate, ut æger in ſuffocationis ſit metu*, Emeticum *juvare ſolet, & fortius.* 96. *ad* 97. *Tamen* certius *in hoc caſu adhuc medium deſideratur.* ibid.

Salus *in Variolis pendet ab* Exanthematum paucitate; *& è contra.* 234. *Ratio hujus.* ibid.

Sanguinea maſſa *repurgatur ordinario, in humano corpore, ſi Naturæ negotium permittitur, ſpatio* 336. *hor. h. e. dierum* 14. *aut circiter.* 52.

Sanguinis jactura *major* Apoplexiæ *ſpeciem Puerperis Hyſtericis, aliquando, infert.* 257.

Sanguis *Spirituum Fons & Origo.* 266. *Per ſe imbecillior in pueris.* 30. *Spirituum copia deſtituitur in decliviore ætate, atque in Juvenibus diuturno morbo confectis.* ibid.

—— purus *in Dyſenteria quando.* 109.

—— *in Pleuritide vera, V. S. eductus, inſtar ſevi liquati ſpiſſus, in ſuperficie quaſi purulentus, poſt primam ſaltem Venæ ſectionem.* 164. 497. *E ſecta vena ſi recto flumine, ob orificium anguſtius, non proſiliat, cur Cuticulam albam non contrahat, ignorat Auctor.* 164. *Et tum hujuſmodi Sanguis eductus levamen quoque non infert ac aliter.* ibid. *Recens extractus, digito ſi agitetur, cruſtam illam tenacem, albam, non contrahit.* 165.

Sanguis Pleuriticorum Sanguini V. S. educto ſimilis, *reſpectu cuticulæ albæ, reperitur, in* Dyſenteria *inveterata.* 115. *In* Febre Epid. *Conſt.* 1673. *ad* 1675. *in initio.* 136. 138.

In Febre Eryſipelatoſa, *plerumque ſemper*. 174. *In* Febre nova Hiemali. 349. 355. 357. *In* Febre Peſtilent. 73. *&* 74. *In* Hæmorrhagia Narium. 177. *In* Peripneumonia notha. 168. *In* Peſtiferis; *ubi ſimul calorem Sanguinis Pleuriticorum & Rheumatiſmo laborantium, quoque habet*. 74. *In* Podagra. 320. 322. 328. *In* Rheumatiſmo, *ubi tam ſimilis ac ovum ovo*. 171. *In* Variolis Confluent. *ante Eruptionem*. 251. *Poſt Variolas Confluentes*. 252. *Poſt Variolas* vehementiores. 98.

—— *in* Febre Contin. Epid. 1665. *à Pleuriticorum Sanguine differebat*. 62. *ad* 63.

Sanitas *ex Febre, ubi Natura vi ſua Materiam morbificam ſuperans criticè eam norit ſolvere*. 20.

Sarſaparilla, *in Lue Venerea curanda, evacuando fortè potiùs, quàm vi ſpecifica, agit*. 14. 68.

Scientia *intuitiva non datur, qua fretus Principia quis queat ſubſternere, quibus mox ſuperſtruat: ſed humanæ naturæ abjectior conditio, intra anguſtos cognitionis, quam* de quinque ſenſibus *haurire poteſt, limites coarctatur*. 340. *&* 348.

Scioli, *in ſpeculationibus ſpem omnem ponentes, majorem edunt ſtragem, quàm Morbi, eorum auxilio deſtituti*. 196.

Scorbutica Symptomata, *non nunquam, vocantur Dolores à malè curato Rheumatiſmo ſuperſtites*. 172.

Scorbutus *non tam frequenter, apud nos, occurrit, ac quidem vulgo putatur; hoc enim ſi foret, in immenſum creſceret, & omnem ferè Morborum numerum abſolveret*. ibid. *Verum iſtius nomine plurimi donantur Affectus, qui vel* Morborum Fientium *effecta; vel* infelices reliquiæ *Morbi non perfectè curati, tantum ſunt*. ibid. *Dein illa, quam ſæpè Medici Scorbuto ſcribunt diuturnitatem Morborum, ipſorum tantùm perverſæ curæ debitam*. 39.

—— *quænam habeat* Symptomata. 526.

—— *quibuſnam* curetur. 527.

Scorbutus *ubi deſinit, ibi incipit* Hydrops, *vulgaris Regula quomodo accipiendà*. 172. *ad* 173.

—— *aliquando Febris Quartanæ Symptoma eſt*. 50.

Scroti *inflammatio & tumor, in Gonorrhææ virulentæ adfectione*, oritur *vel à* motu violentiori. 206. 211. *Vel ab* adſtringentibus, *quorſum referuntur* Aquæ Minerales. 206. 210. *Curatur Fotu emolliente, Cataplaſmate, Catharticis, & refrigerantibus; tum & V. S. ſi tumor & dolor urgent*. 211.

Senes, *in Febribus Interm. Catharticis debilitati ſæpè in paroxyſmi primo rigore diem obeunt*. 56. *ad* 57. *Morbis Chronicis quare Juniores magis obnoxii*. 316.

—— *in* Podagra, *ſine exercitio, numquam levamen obtinent; ſed à materia in oncoctili, eorum naturam Viribus ſuperante, tamquam à Veneno enecantur*. 326.

—— *&* Seneſcentes *Febrem Quartanam difficile ferunt*. 50.

—— Juvenes *diuturno morbo confecti*, Pueri, *Venæſectionem in Febribus vetant*. 30. *Et quare*. ibid.

Serum Lactis *in* Dyſenteria *frigidè adſumitur, & tepidè per Clyſma injicitur, Conſtitutionis* 1669. *&* 1672. *initio*. 114. 510. *In* Febre Varioloſa, *Diarrhœa vexante, uſu veniebat*.

102. *Ptyaliſmum quoque hic promovet.* 103. *In* Rheumatiſmo *magna copia uſurpatum, loco V. S. præſertim adeo frequentioris, ſubſtituit Auctor.* 198. *Sed in iis, qui ætate provectiores, vel qui Vino & ſpirituoſis potati, nocet multum ac Hydropem infert.* 200.

—— —— *in Morbis pluribus quam Rheumatiſmo, V. S. loco ſubſtitui poſſet, ni obſtarent præjudicia vulgi, quod* Remediorum pompa *decipi vult, qua ipſos moribundos, ceu beſtias immolandas, ornari cupit.* 199.

—— —— *Dyſenteriam curavit exhibitum in lecto, cum determinatione ad Sudores, per 24. horas.* 114.

a Shanker *Ulcuſculum eſt in pudendis ex Lue Venerea, primum Morbi indicium.* 205. *In quibuſnam contingat, & in quibuſnam non.* 206.

Siccitas & Sudatio, *in Febribus, hoc illove tempore,* ſpecies *harum præcipuè diſtinguunt; ſi modo Febres, ſibi permiſſæ, incongrua Methodo non fuerint perturbatæ.* 157. *Exempla vide* 158.

—— partium externarum, *in Febre Cont.* 1661. *qualis fuerit.* 28.

—— validiſſima *An.* 1681. *Vere & Æſtate invaluit.* 233. *Hæc Variolas iſtius Conſtitut. acutiores quam reddiderit.* 234.

Singultus, *tamquam Febrium Continuarum Symptoma, conſideratum.* 42. *Senibus plerumque accidit, poſt evacuationes copioſas: & ſæpè mortis prænuncius.* 42. *Sæpè ex turbis ac tumultu, ab* aſperioribus Medicamentis, *ortum ducit; tum ſemine Anethi, aliiſque, quaſi ſpecificis, non curatur; Diaſcordii verò larga doſi tollitur, quod Naturam adjuvat, per ſe non aptam ſedare tumultus.* 43. *In Febre quadam qualis fuerit, & quando receſſerit; ſi non nimis Remediis excitaretur.* 358. *Aliquando Cortice Peruviano curatur.* ibid.

Sitis *intenſa in* Hydropicis, *unde.* 334. *Quomodo fallenda.* 345.

Somnolentia *in Variolis Regul. Diſcretis,* prodituris *jam, in Infantibus præſertim, præcedere ſolet.* 80.

Somnus *in Podagricis placidus tempore Paroxyſmi conciliatur vectione in curru.* 326.

Spaſmi *Epilepſiæ perſimiles ex Hyſterica Adfect., in quibuſnam fœminis oboriantur.* 257.

—— *ex Lochiorum, ſuppreſſione poſt Phrenitidem, lethales.* 279.

—— Infantum, *vid.* Epileptici adfectus.

Species Febris Continuæ *quomodo ex aliis expiſcetur. vid.* Febres Continuæ.

—— Febrium, Sudatione vel Siccitate, diſtinguuntur, *vid.* Siccitas & Sudatio.

Species Morborum *quid conſtituat æquè ignoramus, ac quid* Equum, *vel quid* plantam quamdam, *conſtituat.* 66.

—— Morborum *unde.* 12.

Specifica Differentia, *vid.* Differentia Specifica.

—— *à Nugivendulis, in Morbis Typo indutis, non tantum, ſed & in minimè formatis, ut læſionibus externis, itidem deprædicantur.* 330.

—— *neque in Acutis neque in Chronicis habemus; & quare.* 344.

—— *in* Contuſionibus *decantata, id efficiunt, ut vera curandi Methodus divertatur.* 330. *Talia ſunt*

Sperma Ceti, Tegula Hybernica, &c. 330.
—— Medicamenta, *vid.* Medicamenta Specifica.
—— —— *deſideranda in* Morbis Acutis, *tam ad evitandas Evacuationes, quas Natura indicat; quàm ad præcavenda mala ſeu aberrationes, in quas ſæpè dilabitur Natura.* 13. *ad* 14. *In* Morbis Chronicis *requiruntur ad* Speciem *Morbi deſtruendam.* 14.
—— —— *ad* Podagram *non novit Auctor, ac ea Promiſſores quoque ignorare veretur.* 330.
Specificum *in* Febribus Intermitt. *eſt Cortex Peruvianus.* 332.
—— *in* Lue Vener. *eſſet, quod ſine Evacuatione eam curaret.* 207.
Sperma Ceti *in Contuſis non eſt Specificum.* 330.
Spinæ Cervinæ Syrupus, *in Hydropicis facilè purgantibus, Aquas ſolus ſufficienter, educit.* 336. *In difficile purgantibus, ſumma doſis nihil agit.* ibid. *Hujus in hoc Morbo facultates; ſitim tamen excitat inter operandum.* ibid.
Spiritus Vini *ut in Chirurgia tantum uſui veniret, optandum eſſet.* 169. *In* Ambuſtis, *omnibus remediis anteponendus.* ib. *Quomodo adplicandus.* ib.
—— — *Nunquam in adſuetis, ſubito ac derepente eſt interdicendus, ſed ſenſim ab eo abſtinendum, ne Hydrops fiat.* ib.
—— — Uſtulatus *in Tuſſi, An.* 1675. *& Spiritus non modo Pleuritidem & Peripneumoniam invitabant, ſed mortis periculum inferebant.* 152. 154.
—— Vitrioli, *vid.* Vitrioli Spiritus.
Spiritus Volatiles fœtentes, *ex Animalium partibus*, facultates habent, *quæ ſubjectis ſuis haud primitus inerant; ſed* Creaturæ ignis *ſunt, eaſdem poſſidentes virtutes, ex quacumque etiam parte procudantur.* 276.
Spiritus excitans *in Apoplexia.* 507.
Spirituum ἀταξία. *vid.* Ἀταξία. Spirituum.
—— *copia deſtituitur Sanguis in Senibus, ac in Juvenibus diuturno morbo confectis.* 93.
—— debilitas *Hyſtericam Adf. cauſſans aliquando adventitia eſt.* 282.
—— Fons & Origo *Sanguis.* 266.
—— *Subſidentia in Hyſtericis plerumque occurrit.* 259.
Sporadici Morbi, *vid.* Morbi Intercurrentes.
Sputum *in* Pleuritide eſſentiali, *tuſſiendo*, initio *redditum*, tenue *& parcum; ſæpè particulis ſanguineis, intermiſtum.* 163. 351. Progreſſu *copioſius, magis coctum, &* Sanguineum. 163. 497. *Et pro ratione liberioris expectorationis ſanguineum eſſe ceſſat.* 163. 497. *Aliquando verò* tenue remanet, (*reliquis Symptomatibus non remittentibus*) *ad momentum interitus ægri uſque.* 163.
—— Sanguineum *in* Variol. Confl. *quomodo adhucdum curari poſſit.* 378. *ad* 379. Ex Pulmonibus *letale* Symptoma, *ſed rarum; initio tum Variol. Confl. Puſtulis nondum erumpentibus, vel pleriſque adhuc latitantibus, contingens, & indubitato mortem prænuntians.* 86. 97. 371. 378.
Squamæ, *in* Febre Scarlatina, *furfuraceæ ad inſtar farinæ, bis terve redeuntes.* 162.
—— *in Variolis Confluent. eo* lentius *abſcedunt, quo Morbus atrocior.* 82. *Et* furfuraceæ, *indolis corroſivæ, foveas excavant, quas prius obtegunt; dein deturpatur inde vultus.* ib.

—— *Diſcre-*

—— — —— *Diſcretis*, ſuccedentes *Puſtulis in facie, foveas implent, & impediunt quo minus, primis diebus, cutis inæqualitas adpareat.* 81.

Stationariæ Febres, *vid.* Febres Stationariæ.

Status, *in* Variol. Regul. Confluent. *præcedens* Eruptionem. 81. *ad* 82. *Tempore* Eruptionis. 82. Eruptioni *ſubſequens.* 82. *Tempore* Deſquamationis. ibid.

—— —— —— Diſcretis *præcedens* Eruptionem. 79. *ad* 80. Eruptionis, *die quarto.* 80. 84. Maturationis *incipientis*, die octavo. 80. *Maturationis progredientis.* 81. *Maturationis peractæ*, die undecimo. ibid. Deſquamationis, die decimo quarto *vel* quinto, *& ultro.* ibid.

—— Separationis, *in Variolis*, *quid.* 86. *Si* velox *nimis*, *quid mali inferat.* 87. *Quare longius tempus ad ſuum opus exigat*, *Separatio*, *quàm* Expulſio. 86.

Sterilitas *Mulierum ab Hydrope Teſtium*, *ex Hyſterica Adf. diuturna.* 266.

Stillicidium *in Gonorrhœa virul. quale.* 206.

Stipticus Liquor *Sydenhami ad Hæmorrhagiam Narium*, *& partium externarum.* 178.

Stragula *in Variolis ne* obruant *ægrum.* 91. *Modica eſſe debent*, *ut in ſanitate ſolet.* 250. 251. *Si calefaciant nimis*, *& auferuntur*, *inde* Eruptio *ſæpe acceleratur.* 90.

Stragulis *in Morbillis An.* 1674. *non obruendi erant Infantes.* 144.

Strangulatus Uteri *docet Hyſteric. Adf. ex* ἀταξίᾳ *Spirituum ortam.* 261. *ad* 262. *Eſt Epilepſia*, *ex Hyſterica Adf. caput obſidente*, *in Fœminis ſanguineis*, *& Viraginibus ferè*, *quæ deſcribitur.* 257. *Unde excitatur.* 261. *ad* 262.

Structuræ corporis *humani cognitio quo uſque pertingat.* 339.

Studia *Podagricis nocent.* 308. 323.

Studio *adſiduitas nimia Melancholicos ſæpè reddit homines.* 260.

Stupor, *in Febre Epid. An.* 1673. *ad* 1675. *in Infantibus major erat quàm Conſtit. præcedenti.* 141. *Uterque nullis remediis debellari poterat*; *&*, *Naturæ ſi committeretur ſenſim recedebat.* ibidem. *Confirmatur Hiſtoria.* 142.

Stygmata *in Variolis*, vid. Cicatrices.

Succus *Limonum cum ſale Abſinthii, ad Vomitum in* Ileo *vero.* 45.

—— *Plantaginis*, *& Urticæ*, *in Menſium Fluxu immodico.* 283.

Sudatio *vel* Siccitas, in Febribus quid nos doceant. *vid.* Siccitas & Sudatio.

Sudor *Naturæ Methodus genuina & adcommodatiſſima*, *quæ Febrilem materiem digeſtam*, *per corporis habitum expellit : quod tamen Ars imitari non audet*, *ſine diſcrimine*, *ob plures rationes.* 311. *ad* 312. 369.

—— artificialis *in* Contuſis *adeo extortus*, *loco quod prodeſſet*, *ægrum in periculum vitæ conjicit.* 330.

—— *in Febribus quibuſdam elici poteſt*, *in aliis non.* 63. 158.

—— *tum artificialis*, *tum naturalis*, *nec non ſpontaneus nocturnus*, *& ſimilis*, *quid boni*, *quid mali præſtiterit*, *in Morbis*, *ac quomodo provocandus*, *in* Febre Epid. nova. 349. 356. 358. 359. *In* Febribus Intermitt. 186. *In* Febre Peſtilentiali. 72. 75. 76.

76. 158. *In* Febre Varioloſa. 99. 101. 102. 158. *In* Podagra. 312. 328. *In* Tuſſi Epid. *ſpontanei boni, alii letales.* 152. *In Pruritu ferino.* 175.
— coactus, *in Febribus*, Phrenitidem, *& Pleuritidem Symptomatic. infert.* 164.
Sudores *vel Critici ſunt*, *vel Symptomatici.* 140.
— *in Morbis non tuto arte Medica, ſed Naturæ tantum ductu, eliciuntur, Peſtem ſi demas*; quia adſequi non poſſumus, quanta materiæ pars excretioni illi obeundæ eſt parata. 311. *ad* 312.
— *ante* materiæ coctionem, *ſine periculo non expelluntur.* 369. *Quam Coctionem ſola Natura novit*, *non ars.* ibid. *Et Morbos*, *vel Febres, levantes*, *ii ſunt*, *qui à* prævia digeſtione, *fatiſcente Morbo*, fluunt, *non qui primis diebus erumpunt.* 140. *Qui* Febrium initio *prodeunt ſunt Symptomatici; unde liquet quàm inopportunè Sudores initio Febrium exprimantur.* 370.
— Anomali *copioſiores Dyſenterias*, *ac Febres Variolarum Anom. concomitantes, cur nullius fuerint emolumenti.* 158.
— *In* Febribus ſuo genio permiſſis, *eos non expellentibus*, *temerariè extorquentur.* 140. *In* Juvenibus, *calidioris præſertim temperamenti*, *ægrius proliciuntur.* 72.
— *in omni Malignitatis ſpecie non conducunt ad eliminandas partes morbificas.* 154.
— Nocturni *in* Febre Epid. *An.* 1673. *ad* 1675. *reconvaleſcentibus ſuperveniens, quomodo ſuperandi.* 143. *In* Hyſtericis, *unde.* 264.
— *In* Febre Dyſent. 1669. *rari*, *ſed capitis Dolores frequentiores.* 116. *Adoleſcentibus hic initio extorſi*, Delirium *iis infert ſtupidum.* 119.
— *in* Febr. Intermitt. *Paroxyſmum finientes, materiam febrilem fere totam eliminant, quæ diebus liberis adcumulata fuerat.* 186. *ad* 187. confer. 188. 189. *Quomodo*, *& quando*, *in* Tertian. Autumn. *provocentur.* 54.
— *In* Peſte *&* Morbis Peſtilential. *quare ſanent.* 154. *Vomitum & Diarrhœam hic ilico ſiſtunt.* 75. *ad* 76. *Aliquando verò adeo* funeſti, *ſi Bubones retropellunt*, *ut vix tertius evadat.* 69. *In* difficulter ſudantibus *Exanthemata peſſima quare advocent.* 72. *In* facile ſudantibus *Bubonum introceſſum cauſſant: & ſi nimis tamen cito abrumpantur*, *quid mali hic patrent.* 72. Continuandi *per* 24. *horas ut omnem Bubonis materiem diſſipare valeant.* 77.
— *In* Variolis, *à calefaciente Regimine excitati*, *quantum lædant.* 87. *Primis diebus nimium expulſi*, *impediunt ne Puſtulæ bene erumpant*, *neque probe maturationem adquirant.* 72. 92.
— — Regular. Confluent. *inopportunè* extorti *omnia mala patrant.* 84. Vitandi *ergo*, *quia lenem humorem*, *quo diluendæ ſunt Variolæ, amandant.* 93. *In initio nimis expulſi quomodo lædant, & Mortem advocent.* 239. *ad* 240.
— — Diſcretis *ante* Eruptionem *in* Adultis *tantum*, *copioſi*; *in Infantibus numquam ab Auctore ſunt reperti.* 79. 84. *Atque eo tempore Diſcretas futuras prænuntiant.* 81. *In* Eruptione *itidem*;

dem; & *aliquando in tempus Maturationis uſque*, Adultos *vehementer vexat.* 80. Vitandi, *quantum poteſt*, *Eruptionis tempore, cum non ſine ingenti periculo*, *promoveri poſſint.*92. Prompti *per ſe ſatis*, *cur tam avide ab ægris*, *eorum damno urgeri ſoleant.*84. *Copioſè manantes*, & *ſponte ſua deficientes*. *Phrenitidem inferunt.* 95.

—— —— —— —— —— calefaciente *Regimine*, & calidis, *ubi urgentur*, Puſtularum & faciei *tumorem*, *quæ* octavo die *adeſſe debent*; *tum* Interſtitiorum *inflammationem*; *quare impediant.* 84. 95. *Et* nimis propulſi *quare Mortem inferant.* 84.

—— —— —— —— —— evaneſcentes, *octavo die*, calefacientibus, *eos nimis urgentes adhibitis* [ibid.] *quomodo revocentur.* 95. *aliquando* nulla arte, *inſtante jam Morte, revocari poſſunt.* 84.

—— —— —— Malignis *Conſtit.* 1661. *ad* 1664. *octavo die* abrupti *revocari non poterant.* 62.

ad Sudores *in* Variolis *ut ad ſacram Anchoram Fœminæ confugiunt.*246.

Sudorifera *à Vetulis*, & *Medicaſtris quotidie inopportune, exhibita*, *pluribus lædunt.* 369.

—— *Methodus ad Curandas* Febres *quantum Methodo per V. S. & Purgationes*, *periculoſior*, & *magis incerta*, *pluribus argumentis ſtabilitur.* 369. *ad* 371. *In quibuſnam* Febribus *proſint*, *in quibus noceant.* 50. 141. 186. 195. 369. 371.

—— Purgantibus mixta *ante Paroxyſmum exhibita*, *in* Tertian. Autumn. *commendantur.* 55. *Sine* Purgantibus *ſunt exhibenda* in Tertiana duplici. ibid. *Et quare.* ibid.

—— *quæcumque in* Lue Venerea *æque prodeſſe poſſunt*, *quatenus evacuant*, *quàm* Ligna Exſiccantia. 208.

—— *in* Malignis *quibuſdam* Morbis, *peſſima*, *in* Peſte *bona.*154. *Horum*, *in Peſte tractanda*, *incommoda*, *ac difficultates*, *ſolvit* Sydenham *ſua Methodo curativa.* 72. *ad* 73.

—— *in* Phrenitide *à calefacientibus inducta nocent.* 360.

—— *in* Podagra *ad Materiam Morbi ejiciendam*, *neutiquam conducunt.* 309. 311. *ad* 312. *Tamen obſiciunt minus quàm V.S. vel Purgantia.*311.

Suppuratio *in* Pleuritide eſſentiali, *neglectu Venæ ſectionis*, *vigente inflammatione*, *contingit.* 164. *Quænam tum ſequantur.* ibid.

Syderatio *Ruſticis etiam dicitur* Febris Eryſipelatoſa. 174.

Symptomata *quædam media ſunt*, *licet ingrata admodum*, *quibus Natura materiam peccantem &c. excludit.* 20. *Quod Opus aliquando*, *ab ignaris*, *interturbatur.* ibid. *Et ſæpe haberi ſolent hæc* confuſi *Naturæ*, *de ſtatu ſuo dejectæ*, Effectus; *hinc ea* exquiſitè adnotare *operæ pretium non videtur*; *unde* Hiſtoria Morborum *adcurata hactenus deficit.* 9.

—— *non nulla*, *in Morbis*, *aliquando non tam* Morbo, *quàm* Medico *debentur.* 8.

—— irregularia *ubi Morbum aliquè obvelant quomodo hicce eruendus, ut ad familiã ſuam relegetur.*172. *ad* 173.

—— peculiaria *diſtinctè percepta in* Cauſſarum morbificarum, & *Indicationum curativarum*, *cognitionem deducunt.* 9.

—— vehementiora *fiunt in Morbis*, *ſi* *Natu-*

Natura, *materiæ morbificæ vi oppreſſa*, *fatiſcat*. 20.
Symptomata ſeu Effectus ab eſſentia alicujus Speciei &c. *vid.*Humores, Speciem &c.
—— Febris Cont. 1661. *ad* 1664. ſingularia. 29. *Quænam in his Febribus* Emetico, *mire,tollantur*. 32. Febrium Intermitt. *Autumnalium diuturniorum*, *peſſima quænam*.49. *&* 50. Febr. Intermitt. *Vernalium reſpectu Autumnalium*, *in declinatione*, *pauca*. 58. *In* Paroxyſmo *Febrium Intermitt. vulgaria*. 47. *Febrium* Tertianarum *An.* 1661. *quænam fuerint*. 27. *Febrium* Stationariarum, *aliquando differentiam duplicem admittunt*. 118.
—— *in* Lue Venerea, *ope Salivationis per Frictionem*, *quando minuere incipiant*. 212.
—— *Morbillis decedentibus ſupervenientia quænam*, *&* *quomodo V. S. curanda*. 121. *ad* 123.
—— Podagræ Regularis, *&* Irregularis. *vid.* Podagra.
Symptomata Genuina *Variolarum Regularium*, *tam Confluentium quàm Diſcretarum*. 79. *ad* 84. 502. *ad* 504.
——*in Variolis tẽpore invaſionis quænam,& unde*.236. *Variolis Diſcretis erumpentibus ſua ſponte ceſſant*.243.
——Variolarum Regular.*peſſima,& letalia*, *tempore Eruptionis*, *Venæ ſetione*, *in quibuſnam hominibus*, *prævertuntur*. 91.
—— *in* Variolis, *quænam ingentem materiæ Varioloſæ copiam,& diſcrimen*, *à Puſtulis exitum certatim quærentibus*, *haſque brevi confluxuras*, *indicant*. 243. *Quid tum agendum*. 244.
—— Anomala *in Variolis Regular.* Confluent. *æquè ac* Diſcretis, *Morbi quolibet ſtatu*, communia. 85. *Fiunt* vel *à calore nimio*,vel *à frigore*, *aut frigidiuſculo ac debilitato ſanguine*. 85. 146. *In* Confluentibus *undecimo die*, *&* Diſcretis *octavo die*, *occurrentia*, *tamquam magni momenti expendenda*; *& quare*. 84. *ad* 85.
——— *in Variolis Regular.* Diſcretis, *ex mala harum tractatione oriuntur*. 84. Quænam *ſunt*.95. confer. 87.
——— *Variolis Reg.* Confluentibus *&* Diſcretis, quænam ſingularia. 84. *ad* 85.
——— legitima *in Variolis* Regular. Confluent. *tum* Diſcretis, *initio*, *communia quidem,ſed atrociora ſunt*; *& præterea in Confluent.propenſio in Sudores multo minor*. 81.
——— Variolas Regul. Confl. *ſolas*, *ante Eruptionem concomitantia aliquando*, Eruptionem *non numquam*, *ſed non ſæpe*, *reprimentia*, *has quoque Confluentes futuras indicant*. 81. *ad* 82.
——— *in* Variol. Regul. Confl. *hiſce jam erumpentibus*, *ut & etiam Febris*, *non evaneſcunt*, *ut in* Diſcretis. 82. 80.
—— Variolarum Confluentium *duo*, *non parvi momenti*, *in Adultis* Salivatio, *in Infantibus* Diarrhœa, *quorum prius certo magis*, *concomitantur*. 83.
—— —— —— *peſſimi generis*, *Paroxyſmi inſtar*, *veſperi ægrum vexant*. 94. *Quæ Paregoricis præcaventur*. ibid.
——— —— Letalia, *ubi*, *Salivatione jam ceſſante*. 11°.*die*, *exſtinguitur æger*,

æger. 84. *ad* 85. Letalia *in* Variolis *ut Mictus ſanguineus*, *Maculæ purpureæ*, *in* Junioribus *præſertim*, *quod* lecto *nimis cito adfigantur*, *enaſcuntur*. 90.

—— Variolarum Regul. Diſcretarum *quibus ab initio*, *in Adultis æque ac Infantibus*, *ſtipantur*, *quænam*. 79. *ad* 80.

—— *in* Variolis Regul. Diſcretis *Mortis prænuntia*, *quænam*. 62. 84. 502. *ad* 503.

—— Variolarum Diſcret. malignarum *Conſtit. An.* 1661. *ad* 1664. *graſſantium*. 62.

—— *in* Variolis Utriuſque Generis à *materiæ Repercuſſione ex Frigore nimio*, *vel Evacuationis inopportunis*, *quænam ſint*, *licet oppido rara*, *&* *quomodo tollantur*. 97.

—— *in* Variolis à calido Regimine, *eadem quæ à nimia inflammatione pendere ſolent*. 140.

—— —— à Regimine frigido *nimis*, *Faciei ac Manuum intumeſcentiam impediunt*, *&* *Puſtulas flaccidas reddunt*. 146.

—— —— *quæ ex* Frigore *nimio*, *vel Evacuationibus indebitis contingunt*, rariora multò, *quàm quæ ex* Calefacientibus *&* *Cardiacis*, *licet Vulgus hæcce minus culpet*, *quàm illa*. 97.

Syrupus Chalybis *quomodo fiat*. 268.

—— *de* Meconio *qualis præferendus aliis*. 542. *Præfertur etiam tandem ab Auctore ſuo Laudano*. 245. *Qua doſi exhibendus*. ibid. Uncia j. *hujus Idē valet quod Laudani liquidi gtt.* xvj. 248. *Tamen aliquando ferri nequit*, *tumque Laudano utendum*. 271. *In* Variolis *ad ſeſquiunciam una vice exhiberi aliquando debet*. 248. *Ad Unc.* iß. *una vice*, *in puero exhibuit Auctor*, *iterata vice*. 246. *ad* 247. *In* Variolis Confluent. *Juveni*, *ſexto die*, *ad Unc.* j. *propinatur*. 251. Decimo die *ad Unc.* jß. *Die undecimo mane & veſperi iterum ad Unc.* jß. *ſingulis vicibus*. ib.

—— Spinæ Cervinæ. *vid.* Spinæ Cervinæ Syrupus.

T.

TAbacus, *in* Ileo, *fumo inflatus ſpecie Enematis*, *præſtantiſſimum remedium*. 504.

Tabellæ, Apoplexiæ *Paroxyſmo finito*, *exhibendæ*. 507. *In* Tuſſi Epid. 1675. *abſente Febre &c. ubi à ſuſcepto frigore*, *exhibendæ*. 154.

Tabes. 527.

Tabes *Abdominalium partium*, *in Infantibus ſæpe excitatur*, *nimis frequenti Purgantium repetitione*. 269.

—— *ex Hæmoptoe*, *à repetito Cathartico*, *naſci poteſt*. 178. *A Medicamentis Pectoralibus quomodo ſæpe fiat*. 195. *Ex Pleuritide eſſentiali quandonam*. 164.

—— *deplorata Equitatione*, *tamquam Specifico*, curatur. 275.

Tacitus (*Titus*) *quid obtrectanti Metello regerat*. 4.

Tegula Hybernica *in* Contuſis *non eſt ſpecificum*. 330.

Tempeſtas calida. *vid.* Calida Tempeſtas.

—— frigida, *vid.* Frigida Tempeſtas.

—— *Morbis*, *inflammatoriæ diatheſis*, *producendis maximè idonea*, *eſt illa* inter Ver & Æſtatem *ambigens*. 64.

Tempeſtates Anni *Morbos haud pauciores*,

ciores, Naturæ inſtinctu, proprios habent. 8. *Hujuſque rei cognitio Medico, in quibuſnam quam pluribus, multum prodeſt.* 9. *Huic minus plus illi, Morbo favent; & quare ipſæ notandæ Tempeſtates.* 8. *In quibuſnam, Ægritudines ingruere conſuevere, cur non melius notarint Medici, cum adeo neceſſarium illud ſit, miratur Auctor.* 8. *ad* 9.

Tempora, *in uno* Intermittentium *Paroxyſmo*, tria *ſpectanda ſunt.* 46. *Horum ratio.* ibid.

Tempus Eruptionis, *vid.* Eruptionis Tempus.

Tendinis Punctura, *vid.* Punctura Tendinis.

Teneſmus *eſt adſidua deſidendi cupiditas.* 115. 509. *In* Dyſenteria, *quando.* 110. *In ea non eſt ab* ulcere *Inteſtini recti, ſed quod materies morboſa in ipſum devoluta, viribus ipſius expelli nequeat.* 115. confer. 110. *Adultis exitialis, Infantibus benignus, licet ad menſes perduret.* ibid. *Fruſtra* Topicis, *ut Clyſtere, Fotibus &c. curatur, quia parti adplicata, plus debilitant.* 115. *Sed* curandus *per ea, quæ corpori ingenere vires addunt, ut* Diæta analeptica, *&* Cardiacis; *unde ſæpe* tolerandus, *donec ea pro lubitu ingeri queant.* ibid.

Terebinthina Cypria *in Gonorrhœa Virul.* 209.

Terræ effluvia *Morbos Epidemicos varios gignere poſſunt, infecto prius aëre.* 146. 149. 315. 355.

Tertianæ Febres, *vid.* Febres Tertianæ.

Teſtes *Fœminarum Hydrope quomodo adficiantur.* 334.

Teſticulorum rotatio *quædam,* Gonorrhœæ Virul. *initio percipitur.* 206.

Teſtis tumor, in Gonorrhœa, unde, & quomodo curandus. *Vid.* Scroti tumor.

Thameſis *Nobilis fluvius, An.* 1683. *prævalido gelu ita compaginatus fuit, ut & currus & officinas, ſolidi inſtar pavimenti facilè ſuſtentaret.* 354.

Theologia Naturalis *quid ſit.* 187.

Theoria Rationis Momentis innixa, quam lubrica, & facilè invertenda. *Vid.* Rationis Momenta.

—— *Hippocratis, qualis Medicorum vera debet eſſe, Naturæ exquiſita deſcriptio fuit.* 10.

Therapeia *perperã adminiſtrata,* Malignitatem *in Febribus dictam aliquando potius producit, quàm Venenoſa quædam* Morbi indoles. 63.

Therapeutica ſolertia *Veteribus debetur.* 6.

Theriaca *Andromachi in Hyſterica Adfect., tum in aliis pluribus malis, ſummè commendatur.* 273. *In* Febre Peſtilent. *feliciter uſurpatur.* 75. *In* Podagra *præ cæteris ubinam conferat.* 314.

Thomas *M. D. cum Auctore Operis ſocius.* 61.

Tonſillarum letalis inflãmatio *unum ex graviſſimis Symptomatibus* Intermittentes Autumnales, *diuturniores, inſequentibus.* 49. *Quandonam in his mortem præ foribus denunciat.* 54.

—— dolor & inflammatio *quandonam mortem imminentem præmonſtrent.* 60. *Et quænam Symptomatis hujus cauſſa.* 54.

Tophacæ Concretiones *Cretam vel Oculos Cancr. æmulantes, ad Articulos digitorum, cutim deſtruentes, in* Podagra irregulari. 305. 323.

Tophi *in Podagra ex quanam materia enaſcantur*. 323.
— *in Podagricis Exercitio corporis conſtantiore, præſertim Equitatione, conſiderandis conſideratis, ab incremento inhibentur, non ſolum, verum & veteres, ſi modo cutim non deſtruxerint, ſolvuntur*. 324.
Topica Medicamenta in Hydrope. *Vid.* Hydrops Topica &c.
— *Infantium corpora facilè penetrant*. 269.
Tormina Ventris ſinè dejectione, *nullis ſc. excretionibus* ſtercoroſis *vel* mucoſis *ſubſequentibus*, *in* Conſtit. Dyſenterica *An.* 1669. *&c. quomodo Autumno graſſari incipiebant, & Torminibus iſtius temporis Dyſenteriæ reſpondebant, imò Dyſenterias numero ferè ſuperabant*. 104. 108. confer. 364.
— *hæc* curabantur *ut Dyſenteriæ Conſtit. iſtius*. 108. 364. *Quomodo tamen Curatio primi Anni ab ultimorum Annorum, diverſa eſſe debuerit*. 114.
— *in* Febre nova Epid. *ubi præcipuè Morbum conſtituebant, ut ipſe Morbus, curabantur*. 363.
Tubera oſſium *ſeu* Exoſtoſes, *in Lue Venerea, qualia*. 207. *Quomodo curandæ*. 215.
Tumor *Abdominis in* Fœminis *duplex, ad Hydropem non ſpectans*; unus *à Carnium in Abdomine excreſcentia præternaturali*: alter *à flatibus, Ingravidationis ſigna producens, plerumque in viduis, vel in iis, quæ ſero nupſere; & ipſis ſæpè imponens*. 334.
— *in Abdomine*, Infantibus *ſæpè contingit, Purgantiū nimis frequenti repetitione, qui eo plus augentur, quo plus purgatur; Donec iſtarum partium Tabes & putredo inſequatur*. 268. *ad* 269. *Ex Rachitide vera, Purgantia quando exigat*. 269. *Sive à Rachitide vera, ſive à ſcrophulis, quomodo curandus*, ib. Reliqua. *vid.* Abdominis Tumor.
— *Crurum in Febribus Intermitt. Autumn. diuturnior, harum ſæpè deceſſus ſignum, in Adultis*. 60.
— *in* Cubitis, *ex Podagra irregulari albus, dein ruber inflammatus*. 305. *In* Variolis Confluent. *jam curatis*, moleſtus *ſuperveniens, iiſque familiaris, qui curandus*. 98. confer. 80.
— Faciei *ac* Manuum, *in Variolis* non *adeo requiritur, ſi* Puſtulæ perpaucæ *fuerint*. 86. *Ceterum* Evacuatio, *inſignis admodum habetur*. 84. 94. *Nec non minus, ſuo tempore hîc* requiſitus, *quam* Salivatio. 84. 94. *Abſens autem pejoris eſt ominis quàm ſi Ptyaliſmus interceptus fuerit*. 248. *Primo in* Facie, *præſertim in Variol. Diſcretis, excitatur; dein* Manuum & Digitorum *inſequitur*. 80. 502. *Ab* octavo die *uſque ad* undecimum *reperiri ſolet, tumque ceſſante jam Salivatione, ſubſidere, & minui parum, in* Facie *ſolet, incipiente jam tumore* Manuum, *moriente aliter ægro*. 84. 248. 250. *Nec tamen omnino, illo die, in* Facie, *ſed poſt diem unum aut alterum, recedere modo debet*. 85. *In* Manibus *tum Tumor ſuccedit ilico*. 83. *Quæ proximè à Facie intumeſcunt*. 502. *Ab* undecimo die illo, *uſque ad Puſtularum, in iis, maturationem, perſiſtat*. 248. *Et ut ſerius adhuc, quàm illa Faciei, recedat, plurimi momenti eſt*. 93.
— conſer-

——— ——— conſervatur *contemperantibus ac diluentibus*; *Calidis & Cardiacis vitatis.* 126.
—Promovetur Paregoricis *non modo, ſed ad debitum terminum ſubfulcitur & protrahitur* 94. *Tum Contemperantibus Sanguinem, & aura frigidiore.* 96.
Tumor Manuum in Variolis, *vid.* Tumor Faciei.
— Puſtularum & Faciei, *in Variolis Diſcret. tum* Interſtitiorum Inflammatio, *cur à Sudore, hic naturali, nimium expreſſo per* calefacientia, *impediatur.* 84.
— Surarum, *Hydropis licet primum ſignum, præſertim in Viris, tamen ſæpè, in his, tum & in Fœminis, fallit.* 533.
——— Hydropicorum ſimilis, *in Viris Aſthmate diu vexatis, & derepente abeunte, oboritur*; *hyeme, & humido aëre, invaleſcens magis, atque ad mortem uſque eos concomitans.* 533.
— Tibiarum *ex* Hydrope, *quomodo differat, ab eo ex* Hyſterica Adf. 258. Tibiarum, & aliarum partium, *in* Variolis Anom. *quomodo incipiebat*; *& tandem in Suppurationes, & Apoſtemata, deſinebat.* 145. *ad* 146.
Tumores Externarum Partium *quaſnam præcipuè adoriuntur, in* Hyſterica Adf. 258.
— *in* Peſte vera, *laudabili ritu erumpetes, niſi Sudoribus innopportunis perturbentur, boni* 69. *Non prægreſſa Febre, exorti, vix nocent adfecto, neque eum à communibus vitæ muniis abſtrahunt.* 65.
Tumulus Peſtis, *quomodo fuerit adauctus.* 69. 70.
Turbith Minerale, *in* Lue Venerea, *ad Salivationem promovendam; quando, & quomodo uſurpandum.* 212. *In* Gonorrhœa Virul. *facilè primas fert, & quomodo exhibendum.* 209.
Tuſſes *hyeme qualibet, & ſub ejus adventu ſæpè adfligunt.* 150. 194. 233. *In* Febre nova Epid. *eo citiùs recedebant, quo remotius ab Hyeme invadebat Morbus.* 355.
Tuſſis *quo citius curatur, eo minor inſecuturæ* Tabis *motus.* 194.
— *Quomodo* curanda. 526.
— Convulſivà *Puerorum Febrem comitem non habet.* 194. Curatur *V. S. & Catharticis, repetitis, ſed lenibus.* 195.
— Febrium Continuarum Symptoma, *unde fiat, quomodo corrigenda.* 41. *ad* 42. Poſt Febrim, *in Senibus, noon tam periculoſa, ac exiſtimatur. Quomodo curanda.* 38.
— *Epidemica An.* 1675., *ex ſubito frigore calorem ſuſcipiens, orta, nemini parcens.* 150. *Numero, non modo,* ſingularis *erat, ſed periculo.* ibid. *Si Febris & Pleuritis ſe ipſi admiſcebant, quænam præcedere ſolebant.* 152.
——— cauſſam *habet ejus Materiem antea in caput, jam in Pulmones, depoſitam*; *Febre interim eadem manente, iiſdemque mediis cedente.* 150. confer. 152. *ad* 153.
——— curatur *hæc, ut & quæ ab eadem cauſſa naſcuntur mala,* V. S., Clyſteribus, *abſtinentia à* lecto, & refrigerantibus. 151. *ad* 154. *Operam dando ſimul, ut Febri, quæ huic paratiſſima eſt, occurratur.* 151. *Quomodo occurrendum.* 152. *Si Febris*

bris nondum accerſita, curatur Tuſſis, *ſine V. S., modo* calefacientia & ſpirituoſa calida *non dentur, quæ ſine periculo; vel Pleuritidis, aut Peripneumoniæ, invitatione, hic non exhibentur.* 215. *ad* 216.
—— Leniter *& nõ* hoſtili manu, *ut copia Remediorũ, V.S. iterata, ac ſimilibus, tractari volebat.* 152. Catharſis, *finito Morbo, exhibebatur.* 153.
—— *Si* Pleuritis eſſẽtialis *adeſſe videretur, curabatur tantum ut Febris iſtius Conſtitutionis.* 150. *ad* 151. 153. *Unde liquet* Pleuritides, & Peripneumonias, *tum enatas, Febris iſtius Conſtitutionis Symptomata, & accidentalis Tuſſis ſoboles, eſſe.* 150.
Tuſſis Epidemica *An.* 1679. *ex aëris manifeſta craſi, ceu* novus Epidemicus Morbus, *menſe Novembris infertur; & quare.* 194. *Vomitum & Vertigines inducit.* ibid.
—— Sicca *prius,* humidior *dein paulo; & à Tuſſi convulſiva Puerorum, non niſi Febre, diſſidens.* ib. *Si imperitè tractaretur accedebat Febris ſimili iſti Hiemali, An.* 1675. *ſed quæ ut Tuſſis curabatur.* 197.
—— *Curabatur* V. S. Epiſpaſtico & Catharſi. 194. *ad* 195. 197. *Aliquando ſponte ſanabatur.* 194.
—— Hyſterica, *non frequens, pituitoſas exagitans, à* Convulſiva *quomodo differat.* 257.
—— *in Morbillis, fatigat, ſed non periculoſa, niſi* poſt Morbum. 122. confer. 121. *Quomodo tum tractanda.* 122. *In Morbillis* Anom. *An.* 1674. *quomodo curanda veniebat.* 144.
—— *in* Pleuritide eſſentiali, *crebra* adfligit, *& valde* cruciat; *hanc æger præ dolore inflammatorio coercere tentat.* 163. *Pro ratione liberioris expectorationis, ſenſim* minuitur, 163. *Sed,* Venæ ſectionis *neglectu, ſæpè* ſupprimitur, *ſuffocanti* Dyſpnoeæ *dominium cedens.* ibid.
—— *in* Podagra, *materiam in Pulmones alliciens, Metaſtaſin ibi, licet rarò creat; in quo caſu, Morbus tamquam Peripneumonia tractatur; & quomodo.* 388. 554.

V.

Vapores, *ſive* Convulſiones, *promiſcuè vocari poſſunt* Hyſtericæ Adfectionis effectus *ſeu* Hyſterica Paſſio. 132. 279.
—— *à* Vomitoriis *plus invitantur, quã à* Purgantibus. 341.
Variolæ *Hippocratis & Galeni tempore, quod cognitæ non fuerint, unde conſtet?* 149. *Adcuratè ab Auctore per plures Annos obſervatæ, quare evulgentur.* ibid. *Harum* eſſentiam *ignorat Auctor cum reliquis hominibus.* 86. *Inter* Morbos calidos *cum ſint recenſendæ, hinc minus peccatur* frigore, *quàm* calore, *in iis.* 86. 98. Inflammationem ſingularem *à cæteris, ponunt, cujus particulas, Natura primo digerit, coquit, tandemque forma Abſceſſuum eliminat.* 86. 236. *A quorum ergo Natura non abludunt; nam & eorum varios ſtatus percurrunt.* 86. *Hincque per Abſceſſus hic, uti in Peſte per Carbones, ac Bubones, ejicitur materies.* 100.
—— *Febri, Phrenitidi, Maculis purpureis & ſimilibus, præ aliis Morbis obnoxiæ ſunt.* 146. 370. *ad* 371.
—— *ab aëris quadam craſi,* Conſtit. Epid. *producente, ut cæteri* Morbi Epidemici,

demici, *oriri videntur.* 64.

— Epidemicæ, *& iis Annis, quibus Epidemicæ Conſtitutionis prædominium obtinent, ſi* Regulares *& mitiores, circa* Æquinoct. Vernum *invadere ſolent.* 23. 79. *Et tandem invaleſcentes, ſub* Æquinoct. Autumn. *ſtatum adipiſcuntur, eoque præterlapſo, in* brumale frigus *uſque perdurant, quo tandem vertuntur in fugam.* 43. *Si* Anomalæ, *ſeu* Irregulares *fuerint, quo tum & periculoſiores, maturius nonnumquam quàm mitiores, h. e.* Januario *menſe, invadunt.* 79. Hyeme *aliquando oboriuntur, ut An.* 1680. *poſt Febrem Epid., ſed non Epidemicæ tunc erant.* 233.

— *Epidemicæ factæ nemini parcunt, niſi prius hoc Morbo adfecto; nec tamen ſufficit adulterino quodam Variolarum genere, quod ad hunc Morbum nihil adtinet, laboraſſe.* 79.

— *pro* Conſtitutione *peculiari, qua inceſſunt, haud ſecus ac Febres Epid., vario ſe habent modo, ac* peculiaris Generis *ſunt: hoc Annorum ſerie* aliam, *aliis* alteram, Speciem *referentes, utut interim juxta Phænomena communia* convenire *videantur.* 62. 79. 157. *Ad quodnam* ſingularis *fuerit referenda, à die, quo erumpunt Puſtulæ, ab harum magnitudine, atque colore, &c. experto facile conſtabit.* 157. *Quælibet porro, quod* notatu dignum, *quo mitioris ſunt Speciei, eo citius earum Puſtulas ad maturitatem, & Morbum ad finem, perducunt.* 145. *Sed eo tardius tum quoque erumpunt.* 81.

— periculi *plus, vel minus inferunt, pro* Puſtularum numero, *quarum paucitas omnem ſalutis ſpem conſtituunt; & è contra.* 234. confer 235. *ad* 237. *Hinc ubi copioſæ prodeunt, unicum eſt, in quo ſuppetias Ægro, initio Morbi, adferre poteſt* Medicus. 234. Ætatis *&* ſexus *reſpectu, periculi plus, vel minus, inferunt.* ib.

— *pro diverſa Conſtitut. quemnam etiam diverſum* periculi terminum *habeant.* 145.

— *in* Anomalas *ſeu* Irregulares, *& in* Regulares *ſeu* Genuinas *vel* Legitimas, *ab Auctore diſpeſci ſolent.* 79. 98. Regulares *&* Genuinæ *quare ita vocatæ.* 79.

— *in* Confluentes, *tum in* Diſcretas *ſive* Diſtinctas *ſeu* Interſtinctas, *iterum dividuntur tam Anomalæ, quàm Regulares.* 79. 374. 502.

— Confluentes *&* Diſcretæ *licet eſſentialiter non differant, & quædam Symptomata habeant communia* (81.); *tamen ab invicem immaniter diſcrepant, & tanto intervallo diſtant, ut per illuſtriora quædam Symptomata facilè diſcriminentur, licet hoc Vulgus non animadvertat.* 79. confer 91. 93. 234. 374.

— *Methodo nova à* Sydenhamo *tractantur, quod ægre ferri non poſſe exiſtimat, cum non Veterum, ſed Modernorum tantum Curationibus adverſetur.* 149. *Solebant diro calidorum, tum Regiminis, tum Remediorum, uſu, tractari, imo & aliquando curari; contraria tamen hìc, ac planè oppoſita, Methodus, temperata ac refrigerans, feliciter cedit; quomodo itaque dijudicari debeat, quænam optima ſit.* 372. confer 92.

Variolæ triplicis Generis *præſertim, ab Auctore, hoc Opere deſcribuntur, juxta* tres Conſtitutiones *diverſas,*

per quas gradibus ſe ita illæ promovebant, ut poſterius Genus prius *ſemper* exſuperaret, *reſpectu putredinis, & materiæ incoctilitatis.* 146. confer 234.

— Conſtitutionis 1661. *ad* 1664. *quare non deſcribantur à Sydenhamo, ſed de iis tantum pauca tradantur?* 62. *Diris Symptomatibus brevi jugulabant hæ.* ibid.

Variolæ Regulares Conſtitutionis 1667. *ad* 1669. *illæ ſunt, ex quibus, tamquam in ſuo genere omnium perfectiſſimis,* Variolarum Hiſtoria *vera*, & Methodus Medendi, *ſunt deſumendæ.* 79.

— — *ſeu* Legitimæ, *poſtquam durante Conſtit. Peſtilent. fere delituerant, circa* Ver *An.* 1667. *incepere, & auctæ, ſub* Autumno *Epidemicæ factæ ſunt; ſed, ſuperveniente brumali frigore, parcius laceſſebant: proximo Vere iterum invaluere, earum impetu Hyeme iterum coërcito: tertio demum,* Vere *ſurgente, increbreſcebant, ſed minori impetu; atque Auguſto penitus intercidere, ſurgente Dyſenteria.* 78. Benignæ *erant, plures infeſtantes, & paucos jugulantes.* 78. *Haſce comitabantur* Febris Varioloſa, *& toto tempore.* 78. *ad* 79. 98. *ad* 103. *Et* Diarrhœa, *ultima æſtate.* 79. 103.

— — Diſcretæ *quædam*, Phænomena Naturalia *ſeu* Genuina, *habent; inter quæ,* Statu, *ſeu tempore,* Invaſionis, *notatu digna ſunt, in* Adultis, *ingens in Sudores propenſio.* 79. *ad* 80. *Hocque Variolas minime confluxuras prænuntiat.* 81. 502. *In* Infantibus *Stupor & Somnolentia.* 80. *Tum & aliquando Epileptici motus; qui boni moris, atque eas in procinctu eſſe, & non confluxuras, indicant.* 80. 243. 502. *In* utraque ætate, *uti & Specie, à primo inſultu, Febris præcipuè dominatur, ad Eruptionem uſque: inde dat inducias ad Maturationem; quo elapſo deſinit.* 83. 503. *Dolor, in Scrobiculo cordis, admota manu.* 80. 98. 99. 502.

— *Notandum interim, quod in laxioribus temperamentis, aliquando, ſine inſigni ægritudine prægreſſa ſenſim, atque gradatim, ad Eruptionis periodum pervenere.*

— *In* Eruptionis Statu (*qui tardior quàm in Confluent.* 91.) Quarto die *ab Invaſione, ſi primum etiam includas, raro citius, non numquam ſerius* (81.) *contingente, erumpentes* Puſtulæ *conſiderandæ veniunt.* 80. 90. 502. 124. *Symptomata prioris Status minuuntur.* 80. 82. 93. 502. *Sudores in Adultis perſiſtunt.* 80. 82. 91. *Faucium dolor cum Puſtulis ſurgit & augetur.* 80. 502. *In* Maturationis Statu, *exordientis* octavo die, *dies in hac Specie* fatalis, Puſtulæ, *præſertim in Facie* (*nam in reliquo corpore aliter habent*) *læves & rubræ, aſperæ jam, per album in flavum, pro maturationis ratione, abeunt* colorem *illis tum genuinum; & in eum, quo mitior fuerit Morbus, magis vergentem* 81. 72. 82. 85. 125. 502. *Tumque* maturæ *hæ, tandem, ſimilem luteum liquorem evomunt.* 81. 124. 502. Intervalla *Puſtul. in Facie, prius alba, interim, & quo mitiores Variolæ magis, rubent inſtar Roſ. Dam.; inflammata, tenſa, dolent, tument una cum Palpebris, quæ ſi*

Puſtulæ

Puſtulæ copioſæ citius quidem tument. 80. *ad* 81. 84. 502. *Dein &* Manus, *ac Digiti, intumeſcunt, quod æque ſalutare ac Puſtularum eruptio, ſi hæ numeroſæ.* 84. 86. *In* Exareſcentiæ *vel* Decidentiæ Statu, *Suppuratione,* undecimo die, *ad ſummum evecta, Puſtulæ maximæ factæ, exareſcere & decidere* incipiunt, *recedente Faciei tumore.* 81. 502. *Die decimo quarto vel quinto funditus diſparent, in Facie, in reliquo corpore nondum.* 81. 502. *Et in Manibus diſruptione, ac in Facie, & reliquo corpore, deſquamatione, recedunt.* 81. 502. *Denique* Cicatrices *oboriuntur, quæ tamen in hac ſpecie raræ, niſi confluant.* 81.

—— —— — Phænomena Anomala, *ipſis* ſingularia *à* perverſa tractatione *habent.* 84. *Occurrunt* die Octavo, *& bene expendenda ſunt, quia moriuntur illo die, qui ex hoc Morbo pereunt.* ibidem. Mortis *hìc prænuntia quænam.* ibidem. *Fiunt præprimis ob Cardiacorum & Regimen calidum, quibus Sudor, per ſe promptus ſatis, nimis exantlatus, ſubito ceſſat, nullis mediis revocandus; unde tumor partium requiſitus denegatur; hinc plura mala, & quæ tumere, rubere deberent, pallent & flacceſcunt, Puſtulis interim rubentibus atque elevatis, etiam poſt ægri mortem.* 84. 87. 89. 90. 95. 502. *ad* 503. *Non enim moritur æger ob retroceſſum Puſtularum, ſed quod Facies non turgeſcat.* 95.

—— —— —— —— Anomala *cum Confluent. Variol.* communia, *quolibet Morbi Statu occurrentia, habent.* 85. *Et producuntur ex* Calore Sanguinis *proprio, vel ex cauſſa externa; & ſunt Phrenitis ſatis frequens, Coma.* 85. 502. *Tum Maculæ purpureæ, leti nuntia, Puſtulis interſperſæ.* 85. 234. 502. *Puſtularum ſubſidentia & flacciditas, cum maculis nigris in harum ſummitate depreſſa.* 85. 502. *Mictus cruentus in Adoleſcentibus, quibuſdam, & Sputum Sanguineum, quod tamen raro; bina Symptomata mortis certa prænuntia, initio Morbi plerumque contingentia, Puſtulis nondum vel vix erumpentibus, & in tali* Specie *occurrentia, quæ in maximè Confluentes adoleſceret, niſi ante morerentur.* 85. 97. 502. *Urinæ ſuppreſſio, præſertim in Juvenibus, & in Diſcretarum declinatione.* 86. 97. 502. *Dein ex* Frigore Sanguinis, *ab aëre, vel V. S. inopportuna, aut Catharſi nimia, inducto; quæ mala rariora, quàm quæ à nimio Calore.* 86. 98. *Attamen Puſtularum retroceſſus, una cum Diarrhœa, Adultis periculoſa, & partium detumeſcentia, aliquando ex eo conſequitur.* 86. 97. 146.

Variolæ Regulares Confluentes *quædam* Phænomena Naturalia *&* Specialia, *habent; quædam cum Diſcretis* Communia, *& hæcce præprimis habent* Tempore Invaſionis. 81. *Sed ea vid.* ſupra. *Hæcque atrociora ubi reperiuntur, quàm in Diſcretis, ut Febris & alia, de Confluentibus futuris tum conſtet.* ib. 243. *Sudor ſpontaneus tantus non adeſt, ut in Diſcretis.* 81. 503. *Jam* Specialia *ipſis, non multa, tamen quæ quo graviora, eo certius indicant eas Confl. fore, nec ſine magno periculo.* 81. *ad* 82. *Ut Diarrhœa Eruptionem præcedens, & aliquando protracta poſt illam.* 81.

81. *Unde oriatur?* 91. *Tum Dolor acutiſſimus, in lumbis, latere, artubus, ventriculo, Vomitus enormis, Anxietas, Ægritudo, Vertigo.* 81. *ad* 82. 243. 503. Tempore Eruptionis, *nunc Eryſipelatis, nunc Morbillorum, ritu prodeunt; quod fit ut plurimum* tertio die, *aliquando citius, raro tardius, licet aliquando poſt contigerit.* 81. 82. 252. 503. *Et quo citius ante illam, eo magis confluunt.* 81. 503. *Si ad quartum vel quintum diem defertur, atrox Symptoma eſt in cauſſa, hinc periculoſæ futuræ.* 81. *ad* 82. 503. *Hæ Variolæ erumpentes, vix à Morbillis niſi tempore Eruptionis diſtinguuntur.* 82. 503. Poſt Eruptionem *Symptomata priora non deſiſtunt, & Febris ad multos dies adhuc excruciat, & vix deſinit ante Maturationem.* 82. 91. 504. confer 83. & 504. *Et, ſi vehementior fuerit Morbus, ſub veſperam, cum aliis Symptomatibus exaſperatur.* 84. *Præſertim diebus intra* undecimum & decimum ſeptimum. 504. *Puſtulæ non in molem auctæ, ac Diſcretarum.* 82. *Et depreſſiores multo ſunt, quàm in illis; unde Medicorum error aliquandò, & falſus de Puſtularum retroceſſione rumor.* 97. *Pellicula quaſi veſicula rubra, dein in album abeuns, ex implicitis ſibi invicem Puſtulis conflatur, nec multum elevatur.* 99. 503. *Hæc poſt diem* Octavum *exaſperatur, & in fuſcum, non flavum, abit.* 82. 503. *Sed quo propius ad ſubfuſcum vergit, eo pejores Variolæ, & magis confluentes.* 503. *Quo in flavum magis vergit, eo mitior Morbus.* 85. *Puſtulæ Manuum, ac Pedum, majores quàm Faciei & reliqui corporis, & quo altius ab extremitatibus ad Truncum itur, eo minores.* 83. 503. *Magnitudo porro Morbi, & periculi, pro Puſtularum in Facie numero, tantum æſtimari ſolet.* 83. 503. 234. *Tibiæ quoque tument in hac Specie.* 145. *Symptomata interim duo, non parvi momenti, & in hoc genere adeo neceſſaria, quàm Puſtulæ, vel Faciei ac Manuum tumor, adſunt, quæ Adultis* Salivatio, *in Infantibus* Diarrhœa. 83. 94. *Illa, ſi fœtorem excipias, Ptyaliſmo à Mercurio excitato ſimilis eſt.* 83. *Cur adeſſe debeat, quando incipiat, deſinat. vid.* Salivatio in Variol. Regul. Confl. *Ubi incipit deſinere,* undecimo die, *quænam adſint Symptomata.* 304. 504. *Facies quoque detumeſcit, ſed ejus loco Manus intumeſcere ſolent, aut debent, ob Puſtularum exiguitatem.* 83. 84. 86. 93. *Diarrhœa verò, licet certo ſatis, tamen non tam certo diſcruciat Infantes, ac Salivatio Adultos.* 83. 94. *Verum ubi adeſt, ſalutem his adfert non periculum.* 97. *Nec adeo matura eos invadit, ac Salivatio; & ubi ingruit, ni arte ſiſtatur, ſingula Morbi ſtadia percurrit.* 83. *Quare neceſſaria hæc ſit excretio?* ibid. Tempore Deſquamationis, *prælapſo die Octavo, Pellicula in Facie, fuſcior adhuc, deſquamatur, & aliquandò poſt* viceſimum diem *ſeparatur.* 82. 504. *Quo fuſcior eo lentius abſcedit.* 82. 504. *Humeri, & dorſi, Cuticula aliquando etiam deperditur.* 504. 82.

——— ——— ——— Phænomena Anomala ſpecialia, *ex* perverſa tractatione,

ne, *adipiſcuntur.* 84. *ad* 85. 503. *Occurrunt hic* Undecimo die, *& bene expendenda, cum eo die qui ex hac Specie intereunt, pereant.* 84. confer 247. *In crudiori adhuc genere moriuntur* decimo quarto *die*, *in crudiſſimo* decimo ſeptimo; *aliquando, ſed raro, non ante* viceſimum *moriuntur.* 504. *Horum cauſſa Sanguinis nimius fervor*, vel *Sudor nimis extortus.* 84. 125. 235. *Primarium eſt* Salivationis *ſubita ſuppreſſio, nec Faciei tumore perſiſtente, aut Manuum, iſtius vices ſupplente, ſubſequente.* 84. 93. 503. *Hoc Symptoma ſolum omnes ferè jugulat, qui in hac ſpecie moriuntur.* 97.

—— —— —— Symptomata Anomala communia *cum Diſcretis quænam habeant. Vid.* Variolæ Regular. Diſtinct. *&c.* confer 235. 245.

Variolæ Anomalæ nigræ *Conſtitutionis* 1670. *ad* 1672.; *per Morbillos introductæ, & una cum Febre Dyſenterica, & Dyſenteria, graſſantes, ſed his Autumno primas cedentes*, Januario *menſe jam ingreſſæ, à Variolis Regularibus Phænomenis inſignioribus, diſcriminabantur, atque ad aliam Claſſem reducendæ omninò videbantur.* 104. 105. 123. 125. *ad* 145. *Et eædem*, quod notandum, *ut Epidemici ſolent, primo atrociores, ultimo Anno, remota ſævitia, & nigredine, induta flavedine, Benignæ ſunt factæ, reſpectu generis.* 123. 125. 145. *Cur* Variolæ Conſtitution. Dyſentericæ *vocatæ.* 104.

— Phænomena *quæ habent* Singularia, *non quæ Communia, exponuntur.* 124.

—— —— —— Diſcretæ *diſcriminabantur à* Regularibus Diſtinct. *Eruptionis Tempore.* 124. *Puſtularum mole, aſperitate, colore.* ibid. *Ptyaliſmo, qui ut in Confluent. at non ſemper, aderat: unde conſtabat ad Confl. naturam magis accedere, & inflammatorias magis eſſe.* ibid.

—— —— —— Confluentes *diſcrepabant à* Regularibus Confl. *admodum.* 124. *ad* 125. *Nam Die* ſecundo *vel* tertio *erumpebant.* 124. Febris *inflammatoria major quàm in aliis.* 125. 127. Puſtulæ *in* facie *inſtar Eryſipelatis*; reliquo corpore *congeries ex Puſtulis conflata.* 124. *Quomodo à Morbillis, & Eryſipelate diſtinguebantur.* 125. Veſiculæ *inter Puſtulas, in femoribus, in nigredinem abeuntes aderant.* 124. *Has brevi mors inſequebatur.* 125. Pellicula alba *reſplendens*, undecimo die, *primo in Facie, atque maturitate in* nigrorem *fuliginoſum abibat.* 124. *Qualis ex ea ſtillabat ſingularis materies?* ibid. *Ægri ad Salivationem procliviores.* 125. Diſcrimen, (*ni veſiculæ inter Puſtulas, inſtantem Mortem deſignantes, aut Calidis mors præcipitata,*) *die* decimo quarto *aderat*: *aliquando* decimo ſeptimo *expectabat*; *quo die elapſo nullus moriebatur.* 125. 145. Furfures *diu adhærebant*; & Stygmata *fœdiora in cute.* 125. Notandum, *Dyſenteriis tum regnantibus, has Variolas, calido Regimine excitatas, per Dyſenteriam ſæpè ſibi viam paraſſe.* ibid.

Variolæ Anomalæ, Nigræ, Peſſimæ, *Conſtitut.* 1674. *&* 75. *iſtis An.* 1670. *adeo ſimiles, ut eædem renatæ viderentur.* 145. 146. *Pluribus tamen, ut Putredine (hic longè maxima.* 147.) *tum incoctilitate, diffidebant.* 145. *Hinc*

Species nova *videtur ex præceden- te ſuborta.* 146.
— Puſtulæ immaturæ *erant* fuſcæ; *ſi verò* maturæ *& numeroſæ*, *quia tum puſillæ*, Nigredine *fuliginem æquabant.* 145. *Si* pauciores *eſſent*, *non minores tum*, *quàm in aliis generibus*, *&* raro nigræ. ibid. Salivatio, *nec non* Faciei *ac* Manuum tumor, *hic quoque ſalutares.* 239. Fœtore, *ubi maturæ*, *omnes fugabant adſtantes.* 145. Periodum *ſuam tardius abſolvebant*, *&* diutius hærebant, *quàm ulla ſpecies nota.* ibid. Dies fatalis *ne quidem* decimus ſeptimus, *ſed* poſt viceſimum *adhuc trucidabant.* 145. 146.
— Confluentes *plures orco dabant*, *quam ulla ſpecies*, *&* *Peſtem pernicie ægrorum ferè æquabant.* 146. *Nec tamen niſi maturæ necabant.* 145. *Si* Diſcretæ *aliquando forent*, *non pejores erant aliis.* 146. *Et ſatis benignæ.* 149. Tumores *quidam*, *ſi ægri evaderent*, *quod raro*, *enati in Apoſtemata ibant.* 145. *ad* 146.
— — Confluentes peſſimæ *An.* 1681. *Epidemicæ fiunt Lond.* 233. *Hyeme incipiunt*, *An.* 1680. *pergunt uſque in Annum ſequentem*, *ubi Æſtate increſcentes*, *tandem* ἐπιδημικώταται *factæ*, *ſtragem ingentem dunt.* ibid. *Siccitate inaudita iſtius Anni acuuntur vehementer.* 234. Eruptionis tempore, *Exanthematibus nondum planè expulſis*, *Maculæ purpureæ exoriuntur*, *præmaturam Mortem acceerſentes.* ibid. *Horum* confluxus *iterum incitabatur* aëris intemperie, *eadem ratione*, *qua Scioli ac Medicaſtri*, Regimine calido *& Cardiacis ſuis*, *illud ipſum facere ſolent.* 234. Poſt Eruptionem *Corpus*, *ac in primis caput*, *copia Puſtularum caleſiebat adeo*, *ut æger*, *niſi Infans*, *Vigiliis & inquietudine vexaretur.* 245. *Quo* ſedatior *erat Sanguis*, *eo majores & minus confluentes Puſtulæ*; *& contra*: *hinc quo* tumultuatior *magis*, *eo tardius ad ſeparationem pertingebant*, *tumque &* ichor, *loco puris*, *fiebat*: *&* Nigricans humor *quidam*, *loco flavi coloris Puſtulis continebatur.* ibid.
Variolæ curandæ *ubi veniunt*, Indicationes *ſeu* Methodus medendi *cuidam Fundamento ſuperſtruendæ.* 86. *Sed* Indicationes *contrarias planè ſuggerit hic Morbus*, *nam* calidum, *æquè ac* frigidum, *nimis juſto Regimen obeſt.* 146. *Et quod præcipuè hic agendum requiritur*, *præſertim in* Speciebus vehementioribus, *erit*, *α. ut* Sanguinis ebullitio compeſcatur: *β. Tum ut* Puſtularum elevatio, *atque* Faciei *&* Manuum *Tumor*, *procuretur.* 147. *Notandum enim eſt Morbum hunc*, duo *habere* Tempora; *primum* Separationis *eſt*; *alterum* Expulſionis. 86.
— Indicatio Tempore Separationis, (*in quo Natura Ebullitione febrili*, *per* tres *vel* quatuor *dies*, *partes inflammatas ſeligit*, *congregat*, *& relegat*, *quod citius etiam perſolvitur*, *quàm ſequens.* 86.) Curatur *ne* Ebullitio *illa* exorbitet, *neque nimis* langueat. 86. *ad* 87. *Quo enim ſeparatio tardior*, *modo non langueat*, *eo melius illa abſolvitur.* 87. 89. *ad* 90. Natura *enim ſibi permiſſa*, *in Junioribus præſertim*, *per ſe dives*, *& ſatis edocta*, *materiam debito ordine*, *ac via*, *ſecernit*, *& expellit.* 87. *Sic Variolæ primo non erumpentes*, *minùs timendæ*, *quàm quæ*

quæ præmaturè retrocederent. 87. *Cavendum itaque ſollicitè, tum à* Regimine juſto nimis calido, *ſive fuerit ex ſtragulis lecti; ex aëre loci calefacto; ex Calidis nimis & Cardiacis Mediis; præſertim vigente ætate, in Plethoricis, vel æſtatem inter & ver.* ibid. *Ex his Variolæ nimis protruſæ, & ſeparatione tumultuario procedente, confluunt.* ibid. Vel *Sudores fiunt ingentes opus turbantes.* ibid. Vel *alia plura mala; oppoſita Methodo numquam obſervata.* 88. confer 82. 87. 88. *Cavendum itidem à* Regimine refrigerante nimis, *ut per Evacuantia inſtituta, ne Ebullitio nimis langueat.* 88. *Inde enim Puſtulæ quaſi repercuſſæ detumeſcunt.* 147. *Et quare.* 88. *Si verò Confluentium metus adſit minimus, non modo V. S. ſed & Emeticum propinandum.* 88. 503. *Præmiſſis his Evacuationibus, aliquando tum melius erumpunt.* 88. Indicatio Tempore Expulſionis, *curat, ut* Abſceſſus *excitati* ſuos modos bene percurrant; *unde* Curationis ſumma pendere ſolet. 86. 88. *Ergo præſtandum, ut Puſtulæ debito modo ſuſtineantur, quo ritè atque ordine deſtinatam Periodum adſequantur.* 87. 88. *Hoc tempore, plus adhuc alio, cavendum à* Regimine calefaciente. 88. *Quomodo verò hæc noceant.* 88. *ad* 89. *Quæ mala producant.* 82. 87. *ad* 88. 146. *Porrò vid.* Calefacientia, *vel* Regimen calidum. *Quandonam verò Cardiaca convenire poſſint.* 89. *Exquiſitè tamen vitandum, ne ægrum* Frigoris injuriis *exponendo Eruptionem impediamus.* 89. *Hinc* Caloris Gradus *optimus*, naturalis *eſt*; *qui ab hoc deficit, huncve excedit, periculoſus eſt.* 89. *At hunc* definire Gradū *ardua res! & quæ prudentem ac ſagacem Medicum expoſtulat, propter plura quæ penſanda, & Nutricum, inde ſæpè errantium, judicium ſuperant.* ibid. *Quare in hoc caſu tum Morbus tum Praxis Medica, in incerto, ac lubrico, loco ſiſtuntur; atque Medici fama in anguſto verſatur; & quare.* ibid.

Variolarum Curatio Generalis *ante* Eruptionem. 89. *ad* 91. Aura *liberior interdicitur.* 89. Diæta *ex eupeptis, & temperatis, demto* potus frigore, *commendatur; nec improbatur ruſtica ex lacte cum pomis cocto.* 90. Calefacientibus *& Cardiacis ne acceleretur Eruptio, ut ante diem quartum ſæpè ſatagunt.* 90. *Sæpè hoc illi potius quaſi obex; vel, quod malum, Confluentes factæ ſunt, quæ per ſe Diſcretæ fuiſſent.* ibid. *Quo tardius prorumpunt eo melius.* ibidem. *Nemo enim interiit, quod ocyus prodierint Variolæ, niſi Calefacientia impedivérint; hinc ubi earum ſuſpicio, non ilico propellendæ.* ibid. Lecto *addicere ante* diem quartum, *æquè malum, ac Cardiaca intempeſtiva.* 90. *ad* 91. Cardiaca *ſed Paregorica ſi Eruptio, ex voto, procedat, quare exhibenda, & quando.* ibid. *V. S. quandonam inſtituenda.* ibid.

— Regularium Diſcretarum Curatio ſpecialis, poſt Eruptionem. 91. *ad* 92. *Diſcretas fore unde conſtet.* 91. *Omni prorſus periculo vacant.* 92. *Regimen calidum abſit.* 93. Diæta *verò tenuis & temperans.* 89. 91. *E* Lecto *quotidie quando, & quare, ſurgendum.* 91. *Si ei incumbendum,*

Stragulis

Stragula ut in ſanitate ſint. 92. *Quomodo vitandi Sudores nocui in eo.* 92. *Focus an exſtruendus.* ibidem. Cardiaca *ſuppurationis tempore, quænam, quando & quare.* ibidem. Diæta *cur tum Cardiaca paulo.* ibid. Paregorica *quænam ſuadeant.* ibid. *V. S. in hac ſpecie per ſe nocens, quandonam concedenda.* ibid. *In hac Specie, oppoſita Methodo tractati tot periere, ut pudeat in tam levi Morbo.* ibid. *Ratio cur ex Plebe, in hoc Morbo, pauciores pereant quàm inter Divites.* ibid.

—— —— Confluentium Curatio ſpecialis *Ante* Eruptionem *innititur, ut Puſtularum nimis frequentia prævertatur, tum ab hac* Multitudine *vel* Paucitate, *dependeat diſcrimen aut ſalus.* 234. *Poſt Eruptionem.* 93. *ad* 95. 234. *ad* 244. *&c. Hæ periculoſæ admodum.* 93. Paregorica undecimo die *temporius h. e. hora quinta exhibita, inopinato, Mortem ſæpè antevertunt.* 247. *Vulgus harum & Diſcretarum malè Curationem ex æquo prædicat.* 93. *Hæ Medici artem verè occupant, non verò Diſcretæ, niſi Medicus ſibi & aliis imponat.* 252. *Hinc vera Medela* duobus *his innititur; ut initio Morbi præcaveatur, ne materies, nimis fota, ſeu nimis adſimilata, exorbitet, & Puſtularum ingentem* frequentiam *procreet.* 249. confer 235. 244. 250. 251. *Tum ut* Spirituum *inordinatus motus, ab inflammatione externarum, & puris acrimonia, excitatus compeſcatur.* 249. confer 234. 236. 238. 245. *ad* 249. *Duas has Indicationes qui perſolvit, jam ut Medicus ſatisfacit, quamvis nondum ut Formularũ Præſcriptor.* 249. *Hinc Curationis exitus pendet à modo, quo æger fuerit tractatus.* 244.

—— —— Diſcretarum & Confluentium, Symptomatum Curatio; *ex Methodo, diverſa ab illa Auctoris, enatorum.* 95. *ad* 98. *Symptomata ex* Regimine refrigerante & frigore *externo, quomodo tractanda.* 97. confer 86. Puſtularum depreſſio *in Confluentibus non timenda, cum nihil habeat, præter Morbi morem.* 97.

—— —— poſt Puſtularum receſſum Curatio. 98.

—— Anomalarum nigrarum *Conſtitut. An.* 1670. *ad* 1672. Curatio. 125. *ad* 127. *Regimen temperatum, per* liquida *æſtum mitigantia; præſertim* Maturationis Febre *vigente;* tum Hypnotica, *opus perſolvunt.* 125. 126. *Hi* liquores *quid faciant, & qui Ptyaliſmum adjuvent.* 125. *Hi ſæpè etiam Variolas* Confluentes futuras, *in boni moris Diſcretas tranſmutarunt.* 126. Menſium fluxus *inſolito tempore, hic frequens, qui tractandus.* ibid.

—— —— —— peſſimarum *Conſtitut.* 1674. *ad* 1675. Curatio. 146. *ad* 149. *Methodum, in aliis Var. Confl. optimè cedentem, hic non profuiſſe, quæritur Auctor; & plures interibant.* 147. *Unde concludebat præter* temperantia *etiam, quæ* Putrefactioni *vincendæ paria, requiri.* ibid. *Hincque* Vitrioli Spiritus, *tamquam ſpecificum quid, reperitur.* ibid. *Qua ratione exhiberetur.* ibidem. *Ejus porrò dotes.* 148. *Ex eo Saliva undecimo die non ita ſuffocabat, ſed aliæ dejectiones, ut Diarrhœa vices ſubibant, quæ tum vel ſponte,*

ſponte, vel Hydrogala, vel Narcoticis, ſanabatur. 148.
—— —— Confluentium Peſſimarum Curatio. 233. *ad* 256. *In iis* Vitrioli Spirit. 244. 254.
In Variolis *pauci moriuntur, quia tardius erumpunt, ubi contra plures leto dantur; quoties Puſtulæ intempeſtivè, & nimio opere, exiguntur.* 239.
——— Confluentibus *Medici ſolertia quid valere poteſt, præſertim in Juvenibus, vel Vino deditis, patet.* 252. *Et in hac ſpecie pendet Curationis exitus à modo, quo æger primis diebus, fuerit tractatus.* 244. *Verum exquiſitè notandum, quod cum* periculum *à Puſtularum frequentia, modo, pendeat, quod hæ omni ope ſint coërcendæ.* 234. 235. *&* 244.
——— Diſcretis *vix refert, qua Methodo utatur, qui medebitur.* 245. 252 *Nam Medica ope non ingigemus, & ſponte ſua, ac Naturæ vi ſe ſolvunt.* 374. 252. *Sed* perverſa cura *tamen letales fieri poſſunt.* 374. *ad* 375.
——— à Lecto *abſtinentia quantum proſit, pluribus indicatur.* 90. 237. *ad* 243. confer. 233. *ad* 234.
Vegetabilia *ad Podagram* Digeſtiva, *qualia ſint:* Mitiora *acrioribus præferenda, ne ſtimulus Morbi ſomitem adaugeat.* 313. *Horum aliquot* Species permiſtæ, *plus faciunt, quam ex iis unum* ſimplex; *acſi quoddam* Tertium *inde foret.* 313. *&* 314.
Venæ, *in* Podagra, *membri vexati, vigente dolore, tument.* 304.
Venæ Sectio, *in* Infantibus, *æquè tuta, & neceſſaria aliquando, ac in Adultis,* 122.
—— lecto *decumbente ægro, facilius multo fertur, quàm erecto corpore.* 168.
—— *in* Angina, *eodem die iterandæ, ſine Catharſi, ni Febris & dolor V. S. minuantur.* 176. 177. *In* Apoplexia, *qualis eſſe debet.* 507. *In* Chorea Sancti Viti. 360. 361. 506. *Quoties, & quando, repetenda.* 361. 362. 506. *In* Colica biliosa *largior; & aliquando poſt Emeticum.* 128. 511. *In* Colica Hyſterica *quando.* 133. *In* Convulſionibus *Infantium* dentientium *ſpecificum eſt.* 122. Corticis Peruviani *uſum ne præcedat.* 56. *In* Diarrhœa *non exigitur.* 113. *Sed in Diarrh. Varioloſa.* 113. *In* Dyſenteriæ *initio.* 111. 114. *In inveterata iteretur.* 115. *In* Febribus *ſemper Catharſi præmittenda.* 368. *In quibuſdam Febribus prodeſt, in aliis nocet.* 30. *In* Febre Acuta *cum Mictu cruento & Petechiis.* 252. 253. *In* Febribus Contin. *aliquando non prodeſt.* 34. 97. *Si ex Intermitt. Aut. natæ, nocet.* 34. *Aliquando non neceſſaria.* 31. *Ejus menſura.* 31. *Quando verò, & in quibus iteranda.* 34. *Emeticum, ubi utroque indigemus, præcedere debet.* 32. *In* Febre Dyſenterica. 118. *In ea Conſt. An.* 1661. *&c. Pueris & Senibus non conducebat; ſed in Juvenibus, Athleticis, plura mala ejus neglectu, ut Pleuritis &c. inferuntur: qua copia.* 31. *In* Febre Epidem. nova; *tantum ubi ſigna Peripneumoniæ nothæ adeſſent.* 357. *Fit tum ad revellendam materiem; & iteratur.* 349. *In Infantibus qualis inſtituenda.* 367. *In* Febre Eryſipelatoſa, *& quando iteranda.* 175. *In* Febribus Intermitt. Autumn. *nocet, & Morbum protrahit,*

hit. 54. 186. Vernales *itidem prolongat.*50.51. *Infantibus has Febres pejores reddit; ſeniores in mortis periculum conjicit.* 25. *In* Febre Morbilloſa *non ferebatur.* 144. *In* Febre Peſtilent. *necabat ſi Tumores jam adparebant, niſi certa ſub conditione.* 77. *Cæterùm largiſſima juvabat, uti in Pleuritide; parcior nocebat.* 73. 74. *Methodum tamen mutat Auctor.* 75. *In* Febre Quartana, *Junioribus & Senioribus nocet.*54. *In* Febre Scarlatina, *cur rejiciatur.* 162. *In* Febre Tertiana *quid efficiat.* 27. *In* Febre ex Tuſſi *malè curata.* 197. *In* Febre Varioloſa *quando mox neceſſaria, & iteranda.* 101. *Quando vitanda.* 102. *In* Gonorrhœa Virul. *ad temperandum; & in iis, qui difficile purgantur.* 210. *Tum ubi ſcroti tumor & dolor ingens.* 211. *In* Hæmorrhagia Narium, *in brachio.*178. *In* Hyſterica Adfect. *quare & quãdo in initio.* 267. 270. *In leviori ſpecie* omittenda.271. *Quandonam & in quibus ante Catharſin & Laudani uſum,* quod tum certius agit. 276. *ad* 277. *Hanc Adfectionem ſæpè invitat; & quid inde deducatur.*262. *In* Lue Venerea, *ante Salivationem, non inſtituenda.* 212. Maniæ *aliquando cauſſa.* 66. *Et in eadem, nimis repetita, ſtultitiam infert.* 61. *In Menſium immodico fluxu, extra Puerperium.*282. *In* Mictu cruento à *Calculo.*442. *Ex Febre Acuta.*252. 253. *Ex Variolis. Conſl.* 378. *In* Morbillis *& ipſis Infantibus, quare; & quando iteranda,* 121. 122. *In* Morbis Chronicis, *aliis ſæpè præmittenda.* 316. *In* Morbo Epidem. *quolibet, recenti, ante Catharſin; contra Methodum vulgatam; & quare.*195. *In* Nephritide *ex Calculo quandonam, & quando omittenda.*446. *& quare.*278. *Si Morbus ex Hyſterica Adfectione, omittenda.* 278. 132. *In* Nervoſis Adfectibus *repetita ſæpè bona.*360. *In* Peripneumonia Notha, *quandonam iteranda; quando non.*168. *In* Peſte *& Febr. Peſtil. ante Bubonum eruptionem, & in Lecto, quod diaphoreſin tutiorẽ reddit, inſtituenda.*75. *Larga & plus ſemel iterata nulli funeſta fuit, in Peſte Londin.* 70. *Et totum Curationis negotium in ea copioſa V. S. cum L. Botallo, collocat Sydenham.*71. *Atque ea in Caſtro Duntſar Milites ſervantur.*71. *Parca verò, & adparente tumore, inſtituta ut inſtitui ſolet, necat, quod plures deterruit.* 70. *In* Phrenitide. *quando.* 40. *In* Pleuritide eſſentiali, *qualibet Conſtit. indifferenter infeſtante, Curationis præcipuum, ferè ſufficiens, & omnem numerum abſolvens, ſi calida non ingerantur, & pro neceſſitate iteretur.* 152. 153. 165. 167. 169. *Nec larga quid damni infert.*167. *Qua copia inſtituenda; & quoties iteranda in Adultis, & in Infantibus.* 166. 498. *In* Pleuritide Symptomatica *ſæpè non ferri poteſt.* 153. *In* Podagra *quomodo ingenter noceat.* 309. 310. *In Juvenibus vero vino excalefactis inſtitui poteſt.*309. *Nec non ubi Metaſtaſis materiæ ad Pulmones.* 328. 554. *In* Pruritu ferino, *quandonam.* 175. 500. *In* Rheumatiſmo *in latere adfecto, ilico inſtituenda, ante Catharſin.* 171. 499. *Repetenda, præſertim in Juvenibus.* 171. 499.

Tertio tamen celebrata ſufficit, & *Cathartica potius iterentur*, *ut Sanguini parcatur*, & *Paregoricis locus detur*. 200. *Ejus minori repetitioni ſupplet Serum Lactis*, *in quibuſdam*. 199. *In* Rheumatiſmo inveterato, *quo modo iteranda*, & *quid faciat*. 173. *In* Scroti tumore & dolore vehementi, *à Luc*. 211. 518. *In* Sputo Sanguin. *in Variolis Conſl. in Tuſſi Epid. An*. 1679. *requiſita*, & *repetenda*. 194. 195. *In* Variolarum initio, *non in omni*, *ſed ubi Symptomata graviora eas Confluentes fore indicant*. 88. 148. 244. 504. *Tum ubi Phrenitis quia facies non tumet*. 95. *ad* 96. *Tamen*, *in hoc Morbo*, *minus quàm aëris contemperatio*, *vel Catharſis iterata*, *Morbi violentiam cohibet*; nec ita, *ac Auctor prius cenſuerat*, Puſtulas intra juſtos limites coërcet. 238. *In initio*, *ubi celebratur*, *ſit præcipuè*, *ut Mictus Sang. Maculæ purpureæ* & *alia vitentur*. 91. 148. *Male*, *in quodam caſu negligitur ab Auctore*. 148. *Cum* Evacuantibus, *in initio*, *quomodo nocere poſſit*; & *an vitanda*. 88. *Si* inopportuna *fuerit*, *Puſtularum receſſum*, *nec non Faciei ac Manuum detumeſcentiæ cauſſa eſſe poteſt*. 89. *Si juſta*, *in* Confluent. *erumpere Puſtulas aliquando facit*. 88. *In* Var. Diſcretis *potius nocua*. 92. *At tamen inſtituenda ibi*, *ſi perverſo zelo calefacientibus curatum voluerint ægrum*. 92. *In* Regularibus, *ſi Morbus fuerit vehementior*, *puſtulis jam deciduis*, *quare inſtituenda*. 98. *Poſt* Variolas Confl. *peſſimas curatas*, *quare*. 252.

— & Purgantia, *alternatim iterata* Contuſiones *tutiſſimè curant*. 330. 524. *In* Febre Epid. nova, *in Adultis*, *tum in Infantibus*, *quoties repetenda*. 357.

Venæ ſectionis *non congruentis*, *in* Febribus, *Effecta*, *ſanguinē debilitare*, *ut deſpumationi impar ſit*: *quod damnum Cardiacis reſarciendum*. 30.

Venenū *Medici ſuppoſuere in Febrib. Malignis*, *hocque per Calefacientia* & *Alexipharmaca*, *per cutim expellendum putarunt errantes*; *cum contra in illis tum Refrigerantia omnino conducant*. 370.

Venter induratus *unum ex graviſſimis Symptomatibus*, *Intermitt. Autumn. diuturn. inſequentibus*. 49. & 50.

Ventris Tormina, *vid*. Tormina Ventris.

— Tumor, *vid*. Abdominis Tumor.

Ventriculi debilitas *Symptomá Podagræ inveteratæ ſequela*, *quomodo tractanda*. 328. *In recenti ſpirituoſis excitatur*. 327.

Venus *in Podagricis cur noceat*. 324. *Præmatura*, & *nimia*, *cur Podagram advocet*. 302. 308. 554.

Veſicatoria in Apoplexia *nuchæ adplicanda*. 507. *In* Comatoſis Adfect. *Variolas præcedentibus*. 243. *In* Comate febrili, *Calefacientibus excitato*, *nocent*. 360. *In* Febre, *ex Tuſſi male tractata*, *nuchæ*. 197. *In* Febre Epid. nova. 350. *In* Hydrope *Gangrænam facile invitant*; & *quare*. 346. *In Phrenitide à Calefacientibus*, *nocent*. 282. *In* Tuſſi Epid. *quare nuchæ adplicanda*. 195. *In* Variolis Confl. *perampla* & *acria quandonam adplicanda*, *ut die undecimo ſuum effectum edant*, *materiæ peccanti exitum præbendo*, *Tu-*

mori & Salivationi ſubveniēdo. 249.
Veſiculæ, *in Variol. Confl. An.* 1670. *inter Puſtulas, ſero limpido diſtentæ, cum ſubjecta carne nigra.* 124.
Veſtimenta conſueta *non ſunt deponenda, niſi menſe uno ante Solſtitium æſtivum: nam ab horum præmatura abjectione plurimæ Febres enaſcuntur.* 160.
Vetulæ *Sudoriferis ſuis quàm ſæpe nocent.* 369.
Vertigo, *in* Variolarum *initio, has Confluentes prænuntiat.* 243.
Verpus, *vid.* Recutitus.
Verulamius *de* Hiſtoria Naturali *qualis tradi ſolebat, quid cenſeat.* 7.
Vibices *ſeu Maculæ in cute nigræ quomodo excitentur.* 72.
Victus ratio, *vid. Diæta.* Incraſſans *in Menſium fluxu Puerperarum immodico.* 282.
Vigiliæ *poſt Catharſin, & V.S. omnium maximè Vires ſubruunt.* 322. *Et veſpertinæ plus nocent, quàm diluculo ſurgere.* ibid. *Poſt* Febres *Aqua Roſ. frigida conſopiuntur.* 41. *In* Variolis Diſcret. *quid indicent.* 92.
Vini Spiritus, *vid.* Spiritus Vini.
Vino adſueti, *in ſenio, aquam aut aquoſa ſumentes brevi internecantur.* 319. confer. 320. *ad* 322.
Vinum immodicum *corpus laxat & emollit, ac coctiones ſubvertit; unde bibaces plurimis Morbis obnoxii.* 320. Modicum *autem & Cibi eupepti, ubi Cortex Peruv. nihil amplius efficit, rem ſæpe abſolvunt.* 191.
— *Antidotalis inſtar Peſtem potius accerſit, quàm præcavet.* 68.
— *in* Cutis Eruptionibus *quibuſnam concedendum.* 175. *In* Febribus Intermitt. *licet in Continuar. ſpeciem vergant, cum Cort. Peruv. exhibitum, non nocet.* 190. *In* Gonorrhœa Virul. *vitandum.* 210. *In* Hydrope *conducit, tum modo, ubi meatus recluſi & porta aquis data.* 344. *In* Podagra *haud concedendum non obſtante adagio: nam fomes Morbi excitat &c.* 319. & 321. *In adſuetis tamen derepente ne interdicatur; præferendum tum Hiſpanicum.* 322. *In* Variolis Confl. *quando exhibendum.* 250.
— Canarienſe & Hiſpanicum *in* Diabete. 192. *In* Dyſenteria *ex Tormin. Ventr.* 364. *In* Hyſterica Adf. *vel ſolum vel aromatiſatum, omni nocte, hora ſomni, mira facit.* 273. *In* Infantibus *purgantibus debilitatis, cum herbis roborantibus.* 269. *In* Podagra *quandonam concedendum, ſed cum exercitio.* 322. 327. *In* Variolis Anom. *ſemicoctum quando conducat.* 127. 148.
— Malaganum *vel* Falernū *ſive* Muſcatum, *in* Tuſſi *poſt Febr. Contin.* 38.
— medicatum *in Chorea Sancti Viti roborans.* 362. 506. *In* Diabete. 192. *In* Febr. Tert. Vern. *pro pauperibus.* 193. *In* Fluxu Muliebri. 192. *In Hydrope.* 343. *Pro Divitibus.* 345.
Vires *ſubito proſtratæ, Maculæ purpureæ, & Petechiæ, in Morbis, Malignitatis ſigna habentur; quorum ratio redditur ab Auctore.* 370. 371.
Vir *prudens quare quis evadere poteſt, Philoſophus autē nemo Mortaliū.* 348
Viri *Hydrope, ætate præſertim ingraveſcente, adficiuntur.* 333. Sedentarii *tentantur, ut Fœminæ, Hyſtericis Adf. ſic dictis.* 256.
Virulenta materia *in Gonorrh. per Glādis ſubſtantiā penetrans.* 205. *ad* 206.
Viſcera *debilia & putrefacta in* Hydrope *Evacuantia vetant.* 309.
— *in* Podagra irregulari, *ſi ambulando*

lando ex pedibus materies diſſipatur, periculoſè adficiuntur. 305. *In* inveterata *adeo infarciuntur materia, ad extremitates non amplius exploſa, ut Mors inſequatur.* 314.

Vitri incenſorii *actio Spirituum exorbitantium impetuoſitati, in* Hyſterica Adf. *comparatur.* 263.

Vitrioli Spiritus, *quia ſtipticus, non convenit in Morbis, quorum Curatio Purgationi innititur.* 358.

——— *cum* Cereviſia *tenui vel Decocto vulnerario in* Febre Acuta *cum* Mictu cruento, & Petechiis. 253. 254.

——— *in* Phrenitide *Febris Epid. An.* 1674. *unicum remedium.* 142. *In* Variolarum *initio ubi, ex Symptomatibus, Confluentes eos prævidemus.* 244. 504. *In quibuſnam omitti poſſit.* 244. *In* Variolis Anom. nigris, *peſſimis, ingentis uſus.* 147. 148.

Ulcera *Phagadenica, in* Lue Venerea, *quædam.* 207.

Ulcus Glandis, *a Shanker, in* Gonorrh. Virul. *in non recutitis, vel qui numquam eo Morbo laborarunt.* 205. 206. *Ubi* Phymoſin *excitat, quid agendum.* 211.

—— Veſicæ *quomodo cognoſcatur, & curetur.* 524.

Underwood, *Senator Londinenſis, Cortice Peruv. occiſus.* 187.

Unguenta *purgantia, in* Hydrope, *Hypercatharſin inſanabilem excitare valent.* 346.

Unguentum *in* Pleuritide eſſent. *Braſſicæ folio imponendo, quale.* 165. *ad* 166. *Ad* Salivationem *excitandam, ex Mercurio, quibus partibus adplicandum.* 212.

Vomendi propenſio *Emeticum indicat abſolutè; nec ſine ægri periculo, Medicique moleſtia, omittitur.* 31. 73.

Vomitio *in* Peſte *Diaphoretica rejiciens,* Sudoribus *brevi ſiſtitur, qui certa ratione excitandi.* 75. *ad* 76.

Vomitiones *ex* Hyſterica Adf. *Medicis imponunt, aliorum Morborum præ ſe ferentes ſpeciem, ut Nephritidem, vel Colicam bilioſ.* 278.

—— virides, *non ſemper talem humorum depravationem denotant, cum hic color à Spirituum inverſo motu excitari queat.* 133.

Vomitoria *ex Croco Metallorum, infra adoleſcentiã conſtitutis non propinanda: Adultis verò non nocent, ſi* copioſè diluantur, *ope Zythogalæ.* 32. 33.

—— *in* Hydrope, *ex Croco Metall. Aquas ἄνω καὶ κάτω potenter evacuant.* 341. *Non ita promptè Aquas expellunt, ubi levis tantum Abdominis tumor, quàm ubi ingens harum copia adgeſta.* 342. *In* Hyſterica Adf. *Paroxyſmum ſæpe invitant; quod non foret, ſi Morbi fomes in Materia aliqua involveretur.* 265. confer. 507. *Sed præterea Materiæ bilioſæ viridis uberiorem copiam excitant.* 191. *In* Podagra *idem præſtant ac Cathartica.* 310.

Vomitorium *in* Apoplexia, *quale.* 507. *In* Colica bilioſa, *ex Zythogala, quando conducat.* 128.

—— Diarrhœam *in Febribus, vix adſtringentibus obedientem, fugat.* 32. *Eamdem in Febribus Contin. quoque arcet; neque niſi raro, aliter evenit.* 43. *Sed in Febribus inflammatoriis eam potius excitat.* ib. *Hinc in Febre Peſtilent. nondum cognita Emeticum, planè contrario eventu, propinavit Auctor.* 73.

—— *in* Febre Contin. *quando exigatur, ni ætas aut debilitas contraindicent.* 31. *Quænam harum* Symptomata, *præter Diarrhœam, mirifice eruat?* 32. *An initio neglectum poſtea exhiberi queat.* 32. 33.
—— —— *Venæ ſectionem ſemper inſequatur, ubi utroque indigemus.* 32. *Omni tempore Febris, ſi occaſio jubet, modo vires dentur, adſumendum & quare.* 32. *ad* 33. 43. *Qua hora diei adſumendum.* 32.
—— *in* Febribus Intermitt. Vernal. *quando adſumendum.* 86.
—— *in Tertiana Vernal. An.* 1671. *quale.* 193.
—— *in* Variolis *initio Morbi an conducat.* 88. *Ubi Symptomata eas* Confluentes *fore indicant, initio ægrum refocillat.* 244. confer. 251. *Hinc in iis, ſimul una cum V. S. ubi harum ſuſpicio adeſt, præſcribendum.* 504. *Dein, ubi* Saliva *ſpiſſa facta*, undecimo die, *quaſi ſuffocat, propinandum.* 96. *ad* 97.
Vomitum & Alvum moventia *ſimul, in Hydrope, proponuntur.* 337. *ad* 338. & 342.
Vomitus *Capitis motu, ubi diſpoſitio adeſt, præ cæteris provocatur.* 277.
—— *è* Corticis Peruv. *uſu quomodo compeſcendus.* 190. *Ex* Febre Epid. nova, *æſtate, quomodo tractandus.* 363. *ad* 364. *Ex* Hyſterica Adf. *cum rejectione materiæ viridis, ſed ſine dolore, quandonam.* 257. *ad* 258. *Si enormes ſunt, Anodynorũ uſum, horũque doſin ſæpe repetitam, forma præprimis ſolida, exigunt.* 277. *In* Peſte, *una cum alvi profluvio Sudoribus curantur.* 75. *ad* 76. *In* Variolarum *initio, ſi enormes,* Confluentes *eas fore prædicant.* 243.
Urina *deſignare poteſt operantem Naturam, dum impuras à puris partes ſecernit, h. e. dum concoctionem Materiæ Febrilis, in Continuis præſertim, & in harum declinatione perſolvit.* 35. Craſſa, *vel &* tenuis, *Cruditatis indicium.* 28.
—— cruenta à Calculo, *ambulatione, vel vectione, excitatur: quomodo ſe habeat, ubi ſubſidet.* 443. *vid.* Mictus Sanguineus. *In* Diabete *qualis.* 193. 520. *In* Febre Cont. *An.* 1661. *&c. qualia Cruditatis præbebat indicia; & quandonam prodibant, in ea, Coctionis ſigna?* 28. *In* Febre hyemali, *turbida & intenſe rubra fuit.* 348. *In* Febr. Intermitt. *plerumque rubro ſaturata, ut Ictericorum, cum pulvere lateritio præcipitato.* 191. *In* Febre Varioloſa *fallax.* 99. *In* Hydrope *ſuppreſſa penitus, poſt Emeticum, ſæpe iteratum.* 341. *In* Hydropicis *parca, unde.* 334. *In* Hyſtericis & Hypochondriacis *limpida ſemper & copioſa.* 259. 261. 263. *In* Nephritide *nigra, ac ſabuloſa, V. S. vetat.* 446. *In* Peripneumonia notha *turbida eſt & rubens intenſè.* 168. *In* Podagræ irregularis *intervallis, ſimilis ac eorum, qui Diabete laborant.* 441. *In* regularis *Paroxyſmo qualis.* 304. *In* Variolis Malignis *frequens & pauca, paulo ante Mortem.* 62. *In* Diſcret. Regular. *frequens, & pauca, Paregorica indicat.* 95. *In* Regularibus *incipientibus ſimilis ac in Febre Varioloſa.* 99.
Urinæ ardor *in* Gonorrh. Virul. *qualis.* 206. 517. *Ejus Suppreſſio ex* Hyſteric. Adf. 258. *Suppreſſio in* Variolis Confl. *in junioribus familiaris.* 251. 86.

86. *& unde*. 97.
Uſtulatio in Podagra per Moxam, *vid.* Moxa.
Uteri procidentia *quomodo curanda.* 283. 508.
——— Hiſteric. Adf. *ſæpe infert, poſt partum laborioſum.* 283.
—— Strangulatus, *vid.* Strangulatus Uteri.
Uterum *Sexcentarum ærumnarum auctorem ſtatuit Democritus.* 260.

Y.

Yauws, *in Inſulis Caribes Morbus Endemius, noſtræ Lui Venereæ ſimillimus; &, uti Lues noſtra, ſanatur ſalivatione Mercuriali, licet Guajacum & Sarſaparillam, integris ibi Viribus, obtineant.* 204.

Z.

Zythogala *Emetici actionem facilitat.* 32.
—— *in* Cholera *loco Juſculi ad diluendum.* 107. *In* Colica bilioſa, *ante alia, ſi Morbus à fructibus, ad diluendum.* 128. 510. *In Dyſenteria.* 112. *In* Febre Acuta, *cum Mictu cruento & Petechiis.* 253. *Cum Salvia incocta, in* Febribus Intermitt. Autumn. *ſudoriferum.* 54. *Cum rad. Alth. incocta, in Nephritico paroxyſmo.* 508. 328. *Cum Salvia alterata in* Peſtilentialibus *Morbis, ad Sudorem continuandum.* 76. *Cum rad. Alth. in* Podagra, *ubi Nephritis adeſt.* 328.

FINIS.